

ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΡΩΜΑΙΟΥΣ
Γ'

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΡΦΕΛΙΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΩΦΕΛΙΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ»	9
ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ	11
ΛΟΓΟΣ Κ' (Ρωμ. ια', 7-36).	15(151)*
Διατί ἀπεδοκιμάσθησαν οἱ Ἰουδαῖοι.	17(154)
Ποῖος εἶναι ὁ πραγματικὸς πλοῦτος.	28(168)
Ἐκ τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς φαυλότητος τῶν γονέων οὐδέν καλόν ἢ κακόν συμβαίνει εἰς τοὺς υἱούς, ἐάν θελήσουν.	29(168)
Συνιστᾶται ἡ ἐλεημοσύνη.	30(170)
ΛΟΓΟΣ ΚΑ' (Ρωμ. ιβ', 1-3).	32(172)
Κατὰ ποῖον τρόπον τὸ σῶμα μας γίνεται θυσία.	33(173)
Οὐδέν κακίας ἀσθενέστερον.	35(176)
Ἡ ταπεινὸς εἶναι μήτηρ τῶν ἀγαθῶν.	37(178)
Κατὰ τῆς ἀλαζονείας.	38(179)
ΛΟΓΟΣ ΚΒ' (Ρωμ. ιβ', 4-13).	41(183)
Ἡ ἐλεημοσύνη πρέπει νά γίνεται μὲ εὐχαρίστησιν.	43(186)
Ἡ ἀξία αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διαθέσεως.	47(191)
Μέ ποῖον τρόπον πρέπει νά ἀσκήται ἡ φιλοξενία.	47(191)
ΛΟΓΟΣ ΚΓ' (Ρωμ. ιβ', 14-21).	50(195)
Ἡ ἀλαζονεία εἶναι αἰτία διχονοίας.	52(197)
Αἱ ἀδικίαι πρέπει νά ἀντιμετωπίζωνται καρτερικῶς.	57(203)
ΛΟΓΟΣ ΚΔ' (Ρωμ. ιγ', 1-10).	58(204)
Πῶς πρέπει νά ἀγαπᾶται ὁ Θεός.	67(216)
ΛΟΓΟΣ ΚΕ' (Ρωμ. ιγ' 11-14).	68(217)
Ὁ οἶνος ἐξάπτει τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ὀργήν.	70(220)
Πῶς πρέπει νά γίνωνται τὰ συμπόσια.	73(224)
ΛΟΓΟΣ ΚΣΤ' (Ρωμ. ιδ', 1-13).	76(227)
Διατί ὁ Θεός εἰς αὐτόν τόν κόσμον ἄλλους τιμωρεῖ καὶ ἄλλους δέν τιμωρεῖ.	84(238)

*Οἱ ἐντός παρενθέσεως ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὰς σελίδας τοῦ ἀντιστοίχου ἀρχαίου κειμένου.

ΛΟΓΟΣ ΚΖ' (Ρωμ. ιδ', 14-23).	88(243)
Ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ παραδείγματος.	95(252)
ΛΟΓΟΣ ΚΗ' (Ρωμ. ιδ', 24 — ιε', 7).	97(254)
Ἡ πίστις χρειάζεται ὑπακοήν καί ὄχι πολυπραγμοσύνην.	98(255)
Ἡ ἀγάπη συνιστᾶται καί ἐναντι τῶν ἐχθρῶν.	101(260)
ΛΟΓΟΣ ΚΘ' (Ρωμ. ιε', 8-13).	104(264)
ΛΟΓΟΣ Λ' (Ρωμ. ιε', 14-24).	110(272)
Ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ Παύλου.	114(277)
ΛΟΓΟΣ ΛΑ' (Ρωμ. ιε', 25 — ιστ', 4).	119(284)
Ἐπαινοὶ διὰ τὴν Πρίσκιλλαν.	125(291)
Ἡ Πρίσκιλλα παράδειγμα εἰς ἡμᾶς. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου καὶ ἄλλα βιβλία τῆς Γραφῆς πρέπει νά μελετῶνται.	126(292)
ΛΟΓΟΣ ΛΒ' (Ρωμ. ιστ', 5-16).	128(295)
Εἰς ποῖον τόπον εὐρίσκεται ἡ γέεννα.	136(306)
ΛΟΓΟΣ ΛΓ' (Ρωμ. ιστ', 17-24).	139(309)
Πόσον ἡρέμως προτρέπει ὁ Παῦλος. Διαφωνία εἰς τὰ δόγματα.	139(309)
Προσευχαί μετ' ἔργων, ἔργα μετὰ προσευχῶν.	141(312)

ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΩΦΕΛΙΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ»

Πάντοτε και πανταχού, έχει αποδειχθή, ότι, εις όλους τοίς τομείς της ανθρωπίνης δραστηριότητος, τό κακόν ἢ τό καλόν, βασικῶς, γίνεται ἀπό τόν ἕνα, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει τήν σχετικήν πρωτοβουλίαν, ἐνεργοποιεῖ τὰς δυνάμεις καί τὰς ἰκανότητάς του καί ἐπιλέγει καταλλήλους συνεργάτας, συντονίζων καί αὐτῶν τὰς δυνάμεις εἰς τήν ὑπ' αὐτοῦ κατευθυνομένην δραστηριότητα.

Μία τοιαύτη ἐξαιρετικῶς ἀρίστη περίπτωσηίς παρατηρεῖται εἰς τό πρόσωπον τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου ἱερέως Ἰωάννου Κ. Διώτη, ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν.

Ὁ ἀραστήριος οὗτος κληρικός, γνωστός καί ἀπό πολλοῦς ἄλλους ἀγῶνας του, ὅταν εἶδε ὅτι ἑτερόδοξοι καί αἰρετικοί ἤρχισαν νά ἐκδίδουν εἰς τήν Ἑλλάδα μεταφράσεις Πατερικῶν κειμένων, ἀνησύχησε, ἀνέλαβε πρωτοβουλίαν, διωργάνωσεν ἐπιτελεῖον ἀπό θεολόγους καί φιλόλογους, ἱδρύσας τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον «ΩΦΕΛΙΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» καί ἐδημιούργησε τήν ἐκδοτικὴν σειράν «ΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ» (κειμένων-μετάφρασις), ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐκδοτικὸν ἄθλον καί ἔχει χαρακτηρισθῇ ὡς πνευματικὸν κίνημα μεγάλης ἐκτάσεως, ἀνάλογον πρὸς ἐκτὸς τῶν Κολληβάδων τοῦ Ἁγίου Ὅρους ἐπὶ ἐποχῆς τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, ὅπως ἐλέγχθη. Μέχρι τώρα ἔχουν ἐκδοθῇ 115 καλαισθητοὶ τόμοι τῆς Σειράς αὐτῆς. Ἐστὶ ὁ κληρικός οὗτος ἔγινεν ὁ πρωτοπόρος εἰς τήν Ἑλλάδα διὰ τὴν ἐκδοσὶν τῶν Πατερικῶν ἔργων μὲ κείμενον καί μετάφρασιν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν τῆς γλώσσας μας. Τό μέγιστον αὐτοῦ ἐκδοτικόν γεγονός ἔχει ἀναγνωρισθῇ καί ἐπαινεθῇ ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ Ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, ἀπὸ Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καί Θεσσαλονίκης καί ἀπὸ πολλοῦς ἄλλους ἀρμοδίους παρόντας.

Ἐπίσης ὁ π. Ἰωάννης Διώτης ἐκάλεσεν, ἐκδοτικῶς, καί δύο ἄλλα κενὰ εἰς τὴν ἑλληνικὴν θεολογικὴν βιβλιογραφίαν. Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἀνεπανάληπτον τρίτομον ἔργον «ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ» (Κονκορδάντσια), τὸ ὁποῖον, ὡς ἐγράφθη, ὑπερέχει ἀπὸ ἀπόψεως καλαισθησίας (διετέθη εἰς τὸ 1/3 περίπου τῆς τιμῆς) τῆς ἀντιστοίχου ἐυρωπαϊκῆς ἐκδόσεως. Τὸ ἕτερον κενὸν ποῦ ἐκαλύφθη εἶναι ἡ μετὰ ἀπὸ 100 ἐτη, πολυτελής ἐπανέκδοσις τοῦ ἀνιμάρκτου καί τόσοῦ χρησίμου ἔργου «ΚΛΕΙΣ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ» τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου.

Ἀκόμη ὁ πατὴρ Διώτης παρενέβαλεν εἰς τὰς πολυτίμους ἐκδόσεις του καί τὰ «ΠΑΝΤΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ» (κειμένων-μετάφρασις), ἡ ἐκδοσις τῶν ὁποίων διὰ πρώτην φοράν, μετὰ ἀπὸ 2.300 ἐτη, θά ὁλοκληρωθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς μίαν ἀρίστης ἐμφανίσεως ἐνιαῖον σειράν. Ἡ ἐκδοσις αὕτη, ἡ ὁποία ἤρχισεν ὡς ἐμπρακτος συμμετοχὴ εἰς τὸ παγκοσμικὸν ἑορτασθῆν Διεθνὲς Ἔτος Ἀριστοτέλους, γίνεται καί διὰ τὴν τιμὴν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη ἔχουν βανύσας κακοποιηθῇ διὰ τῆς ἀποβολῆς ἐκ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἑλληνοπαίδων τῆς Κλασσικῆς Παιδείας καί διὰ τῆς ἀλλοιώσεως καί παραφθορῆς τῆς δθανάτου Ἑλληνικῆς Γλώσσης.

Ἐπίσης δὲν εἶναι μικρὰς σημασίας ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως καί ἡ

Εκδόσεις ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ κληρικοῦ τοῦ «ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΑΓΓΛΙΚΩΝ» (ἔργου τῆς θογατρὸς του Βασιλικῆς), εἰς τὸ ὅσον διὰ πρώτην φοράν συνεκεντρώθησαν 3.000 περίπου ἑλληνικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι περιέχονται αὐτοῦσαι εἰς τὸ ἐπίσημον Ἀγγλικὸν λεξιλόγιον. Τιμᾶται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ προβάλλεται ἡ ἀξία τοῦ μοναδικοῦ γλωσσικοῦ μας θησαυροῦ.

Τέλος, πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι, οἱ μὲ ἐπιστημονικὴν σημασίαν καὶ θερμουργὸν πνευματικὸν ζήλον συνταχέντες ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ ἐκλεκτοῦ ἐργάτου τοῦ θείου ἀμπελῶνος καὶ ἐκδοθέντες εἰς τὰ προαναφερθέντα ἔργα (γενικὴ ἐκδοτικὴ ἐπιμέλεια τοῦ ἰδίου) ἐκτενεῖ πρόλογοι, ὑποδεικνύουν ὅτι οὗτος συνδυάζει συγγραφικὴν ἰκανότητα μὲ μεγάλην ἐκδοτικὴν πείραν, φαινόμενον μοναδικόν ἴσως μέσα εἰς τὸν ἐκρὸν Κλήρον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.

Προτείνεται ἐκθύμως καὶ ἐν σεβασμῷ, ὅπως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος βραβεύσῃ δεόντως τὴν μεγάλην καὶ ἀνυπολόγιστον ἀξίαν, τὴν μετὰ πολλῶν θυσιῶν ἀναληφθεῖσαν ἐργῶδη προσπάθειαν τοῦ ἐξαιρέτου ἐκρέως πατρὸς Ἰω. Διώτη διὰ τὴν προβολὴν τῶν ἔργων τῶν ἀθανάτων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Ἀκαδημαϊκός

(Ἀπὸ τὸ περιοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΤΟΜΟΥ

(Υπό ιερέως Ἰωάννου Κ. Διώτη)

● «Ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἐν εὐλαβείᾳ κατανενυγμένος δὲν μεταβάλλεται εὐκόλως, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ ἐν πονηρίᾳ κατανυγείς πάλιν δὲν θά μεταβληθῇ εὐκόλως· διότι κατανύττομαι τίποτε ἄλλα δὲν σημαίνει παρὰ ἐμψήγνυμι κάπου καὶ προσηλοῦμαι» (σελ. 16).

● «Εἰς τὸν ἔθνικόν (τὸν εἰδωλολάτρην) τὸ μὲν κακὸν εἶναι κατὰ φύσιν· διότι ἦτο κατὰ φύσιν ἀγριέλαιος· τὸ δὲ καλόν, παρὰ φύσιν· διότι παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθη εἰς τὸν Ἀβραάμ· εἰς σέ ὅμως τὸ ἀντίθετον, τὸ καλὸν εἶναι κατὰ φύσιν· διότι οὐχί εἰς ξένην ρίζαν, ὅπως ὁ ἔθνικός, ἀλλ' εἰς οἰκεῖαν θά στερεωθῇ, ἐάν θελήσῃς νὰ ἐπανέλθῃς. Ποίος λοιπὸν συγγνώμης θά εἶσαι ἀξιός, ὅταν ὁ ἔθνικός ἡδυνήθῃ τὸ παρὰ φύσιν, σὺ δὲν θά ἰσχύσῃς τὸ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θά προδώσῃς» (σελ. 25).

● «Ἄς μὴ στηριζώμεθα λοιπὸν εἰς τὰ κατορθώματα τῶν πατέρων, ἀλλὰ, ἔστω καὶ ἂν εἶναι θαυμαστός ὁ γεννήτωρ, μὴ νομίσῃς ὅτι τοῦτο σου εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν σωτηρίαν, ἢ διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν, ἐάν δὲν γίνῃς συγγενὴς αὐτοῦ κατὰ τοὺς τρόπους· ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως ἔστω καὶ ἂν εἶναι κακὸς ὁ γεννήτωρ, νὰ μὴ νομίζῃς ὅτι ἐξ αὐτοῦ καταδικάζεσαι καὶ αἰσχύνεσαι, ἐάν βεβαίως διαθέσῃς καλῶς τὰ κατὰ τὸν αὐτὸν σου. Διότι τί ἦτο περισσώτερον ἐστερημένον τιμῆς ἀπὸ τὰ ἔθνη; ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς πίστεως ταχέως ἔγιναν συγγενεῖς τῶν ἁγίων. Τί δὲ περισσώτερον οἰκεῖον ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους; ἀλλ' ὅμως ἐξ αἰτίας τῆς ἀπιστίας ἀπεξενώθησαν» (σελ. 29).

● «Καὶ πῶς δύναμαι, λέγει, νὰ εἶμαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὅταν εἶσαι ἀπληλαγμένος ἀπὸ τὰ πάθη, ὅταν ἐπιδεικνύῃς ἐπιείκειαν διὰ τοὺς κακο-λογοῦντας καὶ ἀδικοῦντας· διότι καὶ ὁ Πατὴρ ὁ ἰδικός σου τοιοῦτος εἶναι πρὸς τοὺς βλασφημοῦντας» (σελ. 30).

● «Τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλιγώτερον δὲν κρίνεται ἀπὸ τὸ μέτρον τῶν διδομένων, ἀλλ' ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς περιουσίας τῶν παρεχόντων. Ἄς μὴ μεγαλοφρονῇ λοιπὸν οὔτε ὁ πλούσιος, οὔτε ὁ πτωχός νὰ καταπίπτῃ ὡς ὀλίγα παρέχων» (σελ. 30).

● «Εἶναι δυνατόν ὁ λόγος νὰ δημιουργῇ θάρρος εἰς ἐκεῖνον πού ἔχει ἀποκάμει, ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅσον τὰ χρήματα... Καὶ ὁ Χριστὸς δὲ ὤταν μακαρίζῃ τοὺς ἐλεήμονας, δὲν μακαρίζει ἐκείνους πού ἐλθοῦν μόνον διὰ χρημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους πού πράττουν τοῦτο διὰ προαιρέσεως μακαρίζει καὶ ἐπαινεῖ» (σελ. 31).

● «Καὶ πῶς τὸ σῶμα θά γίνῃ θυσία, λέγει; Τίποτε πονηρὸν ὥς μὴ βλέπῃ ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἔγινε θυσία· τίποτε αἰσχρὸν ὥς μὴ λαλῇ ἡ γλῶσσα, καὶ ἔγινε προσφορά· τίποτε καράνομον ὥς μὴ πράττῃ ἡ χεὶρ, καὶ ἔγινεν ὀλοκαύτωμα. Μᾶλλον ὅμως δὲν ἀρκοῦν αὐτά, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἡ ἐργασία τῶν ἀγαθῶν...» (σελ. 33).

● «Τί σημαίνει δὲ λογικὴ λατρεία; Ἡ πνευματικὴ ὑπηρεσία, ἡ κατὰ Χριστὸν ζωὴ. Ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως ὁ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ ὑπηρετῶν

καί ἱερωμένος, ὁποῖος καί ἂν εἶναι, συστελλεται τότε καί σεμνότερος γίνεται, τοιοῦτοτρόπως καί ἡμεῖς πρέπει νά διαθέτῃμεν ὅλην τήν ζωήν μας, ὥς νά λατρεύωμεν καί νά εἰμεθα ἱερωμένοι» (σελ. 34).

● «Ἐκεῖνο τό ὅποιον πράττομεν ἐπὶ τῶν οἰκῶν, κοῦ δταν παλαιοῦνται, διαρκῶς τὰς διορθῶμεν, τό ἴδιον νά πράττης καί ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ σου. Ἡμαρτες σήμερον; Ἐκαταίωσες τήν ψυχὴν σου; Μὴ ἀπογοητευθῇς οὐτε νά πέσῃς πάλιν, ἀλλὰ ἀνανέωσε αὐτήν διὰ μετανοίας καί δακρύων καί ἐξομολογήσεων καί διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἀγαθῶν, καί ποτέ νά μὴ σταματήσῃς νά πράττης αὐτό» (σελ. 35).

● «Ἡ κρίσις τῶν πραγμάτων εἰς ἡμᾶς νά εἶναι συγκροτημένη· ἔστω καὶ ἐάν δέν μετέχωμεν τῆς ἀρετῆς, νά ἐπαινῶμεν τήν ἀρετὴν· ἔστω καὶ ἐάν δέν ἀποφεύγωμεν τὴν κακίαν, νά κακίζωμεν τὴν πονηρίαν, διὰ νά ἔχωμεν κατὰ πρῶτον τὰς ἀποφάσεις ὁρθάς. Τοιοῦτοτρόπως προοδεύοντες, θά δινηθῶμεν καὶ ἔργα νά ἐπιτελέσωμεν» (σελ. 36).

● «Καὶ ἐάν εἶναι ὁρθόν ὅτι ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου (Παρ. θ', 10), ὅρα ἀρχὴ ἀνοησίας ἢ μὴ γνῶσις τοῦ Κυρίου. Ἐάν λοιπόν ἡ γνῶσις εἶναι σοφία, ἢ μὴ γνῶσις εἶναι ἀνοησία, ἢ δέ μὴ γνῶσις ἐξ ὑπερηφανίας δημιουργεῖται (διότι ἀρχὴ ὑπερηφανίας ἢ μὴ γνῶσις τοῦ Κυρίου), ὅρα ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἐσχάτη ἀνοησία» (σελ. 39).

● «Καὶ σύ λοιπόν νά μὴ μισῇς, ἀλλὰ νά θαυμάζῃς καὶ νά ἐλεῇς αὐτόν κοῦ σέ ἐπιβουλεύεται· διότι ὁ τοιοῦτος εἶναι ἀξίος νά ἐλεῇται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ νά χύνωμεν δάκρυα δι' αὐτόν» (σελ. 49).

● «Εἶναι δυνατόν πολλάκις καὶ ὁ νοήμων νά μὴ γνωρίζῃ τό πρέπον, καὶ ὁ πλέον ἀνόητος νά εὕρῃ κάτι ἀπὸ τὰ πρέποντα» (σελ. 54).

● «Διὰ ταῦτα ἤδη ἐγὼ πολὺ θρηνῶ, διότι ἐνφ' ἡδυνάμεθα καὶ τὰ παρόντα νά ἔχωμεν, ἐάν ἤκουομεν ὅπως ἔπρεπε τοὺς νόμους τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ μέλλοντα νά ἐπιτυγχάνωμεν, ἐκπίπτομεν καὶ ἀπὸ τὰ δύο, ἐπειδὴ παρακούομεν τὰ λεχθέντα καὶ ἀσχολούμεθα μέ περιττὰ πράγματα» (σελ. 56).

● «Τό νά ὑπάρχουν ἀρχαί, καὶ ἄλλοι μὲν νά ἀρχοῦν, ἄλλοι δὲ νά ἀρχῶνται, καὶ νά μὴ φέρονται ἅπαντα ἀπλῶς καὶ ἀφροντίστως, τῶν λαθῶν περιγομένων ὅπως τὰ κύματα τῆδε ἐκείσοι, λέγω ὅτι εἶναι ἔργον τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ» (σελ. 59).

● «Καὶ τοῦτο προσπαθεῖ νά διέλθῃ πανταχοῦ (ὁ Ἄν. Παῦλος), ὅτι δέν χαρίζομεν εἰς αὐτοὺς (τοὺς ἀρχοντας) τὴν ὁπακοήν, ἀλλὰ τὴν ὀφειλομένην. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀπίστους ἀρχοντας προσήλκυσε μᾶλλον πρὸς εὐσέβειαν, καὶ τοὺς πιστοὺς πρὸς ὑπακοήν. Διότι τότε πολὺς λόγος ἐκκαλοῦρε κοῦ ἐσυκοφάντει τοὺς Ἀποστόλους, ὅτι ἅπαντα καὶ ἔπαρτον καὶ ἔλεγον δι' ἐπανάστασιν καὶ κοινοτομίαν καὶ δι' ἀνατροπὴν τῶν κοινῶν νόμων» (σελ. 60).

● «Ἀναριθμητὰ ἀγαθὰ γίνονται εἰς τὰς πόλεις διὰ τῶν ἐξουσιῶν τούτων. Ἐάν ἀφαιρήσῃς αὐτάς, ὅλα θά φύγουν, καὶ οὔτε πόλεις, οὔτε χωρία, οὔτε οἰκία, οὔτε ἀγορά, οὔτε τίποτε ἄλλο δέν θά σταθῇ, ἀλλὰ ὅλα θά ἀνατραποῦν, ἀφοῦ οἱ δυνατώτεροι θά κατακίνοῦν τοὺς ἀσθενεστεροὺς... Διὰ τοῦτο ἐφάνη καλὸν ἀναθεῖν, διὰ τῆς κοινῆς γνώμης πάντων, οἱ ἀρχόντες νά τρέφονται ἀπὸ ἡμᾶς, διότι ἀμελοῦντες τὰ ἰδικὰ των, διὰ τὰ κοινὰ

πράγματα φροντίζουν, καί εἰς αὐτά δαπανοῦν ὅλην τὴν ἀσχολίαν των, διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἰδικά μας διαφυλάσσονται... Διότι καθόλου ὀλίγον δὲν συντελοῦν εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ παρόντος βίου ἡμῶν, τοποθετοῦντες ὅπλα, ἀποκροοῦντες τοὺς ἐχθροὺς, ἐμποδίζοντες τοὺς στασιάζοντες εἰς τὰς πόλεις, διαλύοντες τὰς διαφοράς ὄλων. Διότι μὴ μοῦ ἀναφέρεις, παρακαλῶ, ἂν κάποιος κακῶς χρησιμοποίησιν τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ νὰ βλέπῃς τὴν εὐκοσμίαν αὐτῆς τῆς διατάξεως «ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν» (Ρωμ. ιγ', 2) καὶ θὰ ἴδῃς τὴν πολλὴν σοφίαν Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς ἐνομοθέτησε ταῦτα» (σελ. 62).

● «Ἀρχὴ καὶ τέλος τῆς ἀρετῆς εἶναι ἡ ἀγάπη· αὐτὴν ἔχει ρίζαν, αὐτὴν βάσιν, αὐτὴν κορυφὴν. Ἐάν λοιπὸν εἶναι καὶ ἀρχὴ καὶ πλῆρωμα, τί ἐξισοῦται πρὸς αὐτήν;» (σελ. 64).

● «Σὺ ποῦ ἔχεις ἐνδυσθῇ τὸν Χριστόν, ὅλα ἐκεῖνα ἀφοῦ περικόψῃς, ἐν μόνον νὰ ζητῇς, πῶς νὰ ἔχῃς τὴν σάρκα ὑγιαίνουσαν καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου νὰ προνοῇς δι' αὐτήν, περαιτέρω δὲ οὐδόλως, ἀλλὰ ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον νὰ τὸ καταναλίσκῃς εἰς τὴν φροντίδα διὰ τὰ πνευματικά» (σελ. 71).

● «Τόσον λοιπὸν νὰ τρώγῃς ὅσον διὰ νὰ σταματήσῃς τὴν πείναν, τοιαῦτα νὰ ἐνδύεσαι ὅσα διὰ νὰ σκεπασθῇς μόνον, οὔτε νὰ καλλωπίζῃς μὲ ἱμάτια τὴν σάρκα, διὰ νὰ μὴ τὴν χάσῃς· διότι καὶ περισσότερον δύνωμον τὴν κάμνεις, καὶ τὴν εὐεξίαν τῆς βλάβεις, διαλύων αὐτήν μὲ τὴν πολλὴν ἀνοησίαν» (σελ. 76).

● «Τί λοιπὸν, ἂν ἀπὸ μόνος τοῦ σκανδαλίζεται, λέγει, ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατος; Δι' αὐτὸ τοῦτο μὲν λοιπὸν ἂν εἴσαι δίκαιος ὅλα θὰ τὰ ὑπομένῃς. Διότι ἂν ἦτο ἰσχυρός, δὲν θὰ ἐχρηιάζετο αὐτὸς τόσην φροντίδα· τῶρα δὲ ὁμῶς ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενέστερος, διὰ τοῦτο καὶ πολλὴν φροντίδα χρειάζεται. Ἄς παρέχωμεν λοιπὸν εἰς αὐτὸν ταύτην, καὶ ἀπὸ παντοῦ ἄς τὸν ὑποστηρίξωμεν» (σελ. 82).

● «Ἄς μὴ νομίσωμεν βεβαίως, ὅτι ἂν εὐρωμεν κοινωνοὺς τῶν ἁμαρτημάτων θὰ ἔχωμεν ἀπολογίαν· διότι τοῦτο γίνεται καὶ προσθήκη τιμωρίας» (σελ. 82).

● «Τί δέ; Οἱ μοναχοὶ ποῦ ἔχουν καταλάβει τὰ ὄροι, καὶ ποῦ ἔχουν ἐπιδείξει χιλίας ἀσκήσεις, ἀστεφάνωτοι θὰ ἀπέλθουν; Διότι ἂν οἱ πονηροὶ δὲν τιμωροῦνται, οὔτε ὑπάρχει ἀνταπόδοσις οὐδενός, θὰ εἴπῃ ἄλλος ἴσως, ὅτι οὔτε οἱ ἀγαθοὶ στεφανοῦνται» (σελ. 86).

● «Μὴ ἐξαπατᾷτε λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς σας, πειθόμενοι εἰς τὸν διάβολον· διότι ἐκείνου εἶναι αἱ σκέψεις αὐταί. Διότι ἂν καὶ δικασταὶ καὶ δεσπότες καὶ διδάσκαλοι καὶ βάρβαροι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τιμοῦν, τοὺς δὲ πονηροὺς τιμωροῦν, πῶς εἶναι λογικὸν εἰς τὸν Θεὸν νὰ συμβαίνουν τὰ ἀντίθετα;» (σελ. 87).

● «Διότι ἂν εἶναι φοβερόν καὶ ἀνόσιον νὰ κατεδαφίσῃς ἐκκλησίαν, πολὺ περισσότερον νὰν πνευματικόν· διότι καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι περισσότερον σεβαστὸς ἀπὸ ἐκκλησίαν. Διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε διὰ τοὺς τοίχους, ἀλλὰ διὰ τοὺς νεοὺς τούτους» (σελ. 93).

● «Πότε δὲ εἶναι εὐκολώτερον νὰ εὐρωμεν τὴν εὐσέβειαν, σήμερον ἢ τότε (ἐπὶ Ἀβραάμ); Εἶναι ὁλοφάνερρον ὅτι σήμερον. Διότι σήμερον μὲν εἰς

δλους καὶ τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα ἔχει διατρανωθῇ, καὶ προφηταὶ ἀνεκῆρυνξαν, καὶ αἱ προφητεῖαι ἐπραγματοποιήθησαν, καὶ τὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ἔχουν ἀνασκευασθῇ· τότε ὁμοῦς οἱ περισσότεροί ἦσαν ἀκόμη ἀδίδακτοι, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐπεκράτει, καὶ οὔτε ὁ νόμος ὑπῆρχε διὰ νὰ διαπαιδαγωγῇ, οὔτε προφήτης, οὔτε θαύματα, οὔτε διδασκαλία, οὔτε τὸ πλῆθος τῶν γινωσκόντων, οὔτε οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον, ἀλλ' ὅλα τὰ πράγματα διέκειντο ὡς εἰς βαθὺ σκότος, καὶ ἀσέληνον καὶ χειμερινὴν νύκτα. Ἀλλ' ὅμως ὁ θαυμαστός καὶ γενναῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἂν καὶ ὑπῆρχον τόσα ἐμπόδια, καὶ τὸν Θεὸν ἐγνώρισε, καὶ τὴν ἀρετὴν ἤσκησε, καὶ πολλοὺς εἰς τὸν ἰδικόν τὸν ζῆλον ἀδήγησε» (σελ. 94).

● «Τοῦτο λοιπὸν νὰ διορθώσης· ἐπειδὴ πάλιν θὰ σοῦ εἰπῇ ὁ εἰδωλωλάτρης: Ἀπὸ ποῦ θὰ πληροφορηθῶ, ὅτι ὁ Θεὸς διέταξε πράγματα δυνάμει νὰ κατορθωθῶν; διότι ἰδοὺ σὺ ἂν καὶ εἰσαι Χριστιανὸς ἐκ προγόνων καὶ ἂν καὶ τρέφῃσαι μὲ τὴν καλὴν ταύτην θρησκείαν, ἐν τούτοις οὐδὲν τοιοῦτον πράττεις. Τί θὰ εἰπῇς λοιπὸν;» (σελ. 96).

● «Νὰ μὴ λέγῃς λοιπὸν, ὅτι μισοῦμαι καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀγαπᾷ· διότι διὰ τοῦτο περισσότερον ὀφείλεις νὰ ἀγαπᾷς. Ἐξ ἄλλου δὲ δὲν εἶναι δυνατόν, ὅταν ἀγαπᾷς, εὐκόλως νὰ μισῇσαι, ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι κάποιοις θηρίον, θὰ ἀγαπᾷ αὐτούς πού ἀγαποῦν» (σελ. 102).

● «Παῦσε λοιπὸν νὰ λέγῃς τὸν σατανικὸν ἐκείνον λόγον, ὅτι «ἐάν ὁ ἀδελφός μου μὲ μισῇ οὔτε νὰ τὸν ἰδῶ δὲν θέλω». Διότι τίποτε δὲν ὑπάρχει περισσότερον αἰσχρὸν ἀπὸ τὸν λόγον αὐτόν, καίτοι βεβαίως οἱ πολλοὶ θεωροῦν αὐτό δείγμα ψυχῆς ἀπὸ καλὴν καταγωγὴν, ἀλλὰ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι περισσότερον κακῆς καταγωγῆς, οὔτε περισσότερον ἀνόητον, οὔτε περισσότερον σκληρόν» (σελ. 103).

● «Σὺ λοιπὸν ἢ γυνὴ νὰ καταπατήσης τὸν ἐγωισμόν, τὸν καλλωπισμὸν τῶν ἱματίων, τὴν πολυτέλειαν τῶν χρυσίων, τὴν ἀλοιφὴν τῶν μύρων· καὶ ἀφοῦ ἐγκαταλείψῃς τὴν μαλθακότητα καὶ τὰ νάζια καὶ τὸ προκλητικὸ βάδισμα, νὰ εἰσαγάγῃς ὅλην αὐτὴν τὴν φροντίδα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ νὰ ἀνάψῃς εἰς τὴν διάνοιαν τὸν πόθον τῶν οὐρανῶν» (σελ. 127).

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

III

ΟΜΙΛΙΑΙ Κ'-ΛΓ'

ΛΟΓΟΣ Κ'

(Ρωμ. 11,7-36)

«Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τούτου οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν» (στ. 7).

Εἶπεν ὅτι δὲν ἀπεμάκρυνεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν του, καὶ δεικνύων τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον δὲν ἀπεμάκρυνε, **Β** πάλιν ἐπὶ τοὺς προφήτας κατέφυγε· καὶ δι' αὐτῶν ἀφοῦ ἐδήλωσεν, ὅτι τό περισσότερον μέρος τῶν Ἰουδαίων ἐχάθη, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι πάλιν ἀπὸ μόνος του ἐκφέρει τὴν κατηγορίαν, καὶ ὅτι κάμνει τὸν λόγον φορτικόν, καὶ ὅτι ἀσχολεῖται μὲ αὐτοὺς ὥς ἐχθρὸς, καταφεύγει πρὸς τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Ἡσαΐαν, λέγων: «Καθὼς γέγραπται· Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως» (στ. 8).

Μάλλον δὲ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ὡς ἀρχίσωμεν τὸν λόγον. Διότι ἀφοῦ ἀνέφερε τὰ κατὰ τὸν Ἠλίαν, καὶ ἀφοῦ ἐδειξε τι περίπου εἶναι ἡ χάρις, προσέθεσε: «Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τούτου οὐκ ἐπέτυχε». **Γ** Τοῦτο δὲν τό λέγει ὥς ἐρωτῶν μάλλον, παρὰ ὥς κατηγορῶν. Διότι πρὸς τὸν ἑαυτὸν του μάχεται, λέγει, ὁ Ἰουδαῖος, ζητῶν δικαιοσύνην, τὴν ὁποῖαν δὲν θέλει νὰ λάβῃ. Ἐπειτα ἀποστερῶν αὐτοὺς πάλιν συγγνώμης, δεικνύει τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτῶν ἀπὸ ἐκεῖνα καὶ ἔχουν λάβει, οὕτω λέγων: «Ἡ γὰρ ἐκλογὴ ἐπέτυχε». Καὶ ἐκεῖνοι κατακρίνουν αὐτούς. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν: «Εἰ δέ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται» (Λουκ. 11,19). Διότι διὰ νὰ μὴ κατηγορῇ οὐδεὶς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὴν θέλησιν ἐκείνων, δεικνύει καὶ τοὺς ἐπιτυχόντας. Διὰ τοῦτο καὶ μὲ πάρα πολλήν ἔμφασιν χρησιμοποιοῖ τὴν λέξιν, **Δ** ἐνδεικνύων καὶ τὴν ἀνωθεν χάριν καὶ τὴν προσπάθειαν

αὐτῶν Διότι, ὅχι δια νά ἐξαφανισθῇ τὸ αὐτεξοῦσιον, λέγει ὅτι ἐπέτιχον, ἀλλὰ δια νά δηλώσῃ τὸ μέγεθος τῶν ἀγαθῶν, καὶ ὅτι τὸ περισσότερον ἦτο τῆς χάριτος. ὅχι το πᾶν Διοτι καὶ εἰς ἡμᾶς εἶναι συνήθεια νά λέγωμεν ὁ ταδε ἐπέτιχεν, ὁ ταδε εἶπεν, ὅταν εἶναι πολὺ το γινόμενοι κέρδος Διοτι οὐχὶ μέ τους ἀνθρωπίνους κόπους, ἀλλὰ μέ τὴν θείαν ὥρεαν ἔγινε τὸ περισσότερον.

«Οἱ δὲ λοιποὶ ἐπικωλύθησαν» Κυτταξε πότε ἀνέλαβε θαρρὸς νά εἰπῇ μέ ἰδικούς τοι λόγους τῇ ἀποβολῇ τῶν ὑπολοιπῶν Διότι καὶ ἤδη μὲν ἀνέφερεν αὐτήν, ἀλλὰ εἰσάγων τοι, προφήτας νά κατηγοροῦν ἐδῶ ὁμῶς καὶ ὁ ἴδιος ἐν συνεχείᾳ ἀποφαίνεται Ἐ «Ἀλλ' ὁμῶς οὕτε ἐδῶ ἀρκεῖται εἰς τὴν ἰδικὴν τοῦ ἀποφυνισιν, ἀλλὰ παλιν εἰσάγει τὸν Ἡσαΐαν τὸν προφητὴν διότι ἀφοῖ εἶπεν «ἐπικωλύθησαν» προσέθεσε «Καθὼς γέγραπται Ἐδῶκει αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα καταιγέως.» Καὶ ἀπο ποῦ μὲν ἡ πωρωσις αὐτῇ, Ἀνέφερε μὲν καὶ προηγουμένως τὰς αἰτίας, καὶ τὸ πᾶν ἐπίρριπεν εἰς τὴν ἰδικὴν τῶν κεφαλῶν δεικνύων ὅτι ὑπέμειναν τοῦτο ἐξ αἰτίας παρακαίρου φιλονεικίας.

Λέγει δὲ καὶ τώρα Διότι ὅταν εἰπῇ, -ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὥτα τοῦ μὴ ἀκοῦειν- (στ 8), τιποτὶ ἄλλο δὲν διαβάλλει, παρὰ τὴν φιλονεικίαν αὐτῶν διαθεσιν 643 Διότι ἂν καὶ εἶχον ὀφθαλμοὺς ὥστε νά ἰδοῦν τα θαιμῶτα καὶ ἂν καὶ εἶχον ἀκοήσῃ ὥτα ὥστε νά ἀκοῦσιν τὴν θαυμαστὴν ἐκείνῃ διδασκαλίαν τιποτὶ ἀπο αὐτὰ δὲν ἐχρησιμοποίησαν ὅπως ἔκρεπε. Τὸ δὲ «ἔδωκεν» ἐδῶ νά μὴ νομίζῃς, ὅτι σημαίνει ἐνέργεια, ἀλλὰ συγκατάθεσιν. Κατάνυξιν δὲ ἐδῶ ὀνομαζει τὴν ἐπὶ τὸ χειρότερον συνήθειαν τῆς ψυχῆς, τὴν εὐρισκομένην εἰς ἀνίστον καὶ ἀμετάβλητον καταστασιν διότι καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει ὁ Δαυὶδ «Ὅπως ἂν πάλιν σοι ἡ δοξα μου καὶ σὺ μὴ κατανιγῶ» (ψαλμ 29,13) τοιτέστιν δὲν θά μεταβληθῶ Διότι ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἐν εὐλαβείᾳ κατανειγμένος δὲν μεταβάλλεται εὐκόλως, Ὡ τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ ἐν πονηρίᾳ κατανιγὲς πάλιν δὲν θά μεταβληθῇ εὐκόλως διότι κατανυττομαί τιποτὶ ἄλλο δὲν σημαίνει παρὰ ἐμπήγνυμι κυπου καὶ προσηλυδομαί. Δηλῶν λοιπόν τὸ ἀνίστον τῆς διαθέσεως αὐτῶν καὶ δυσκόλως μετατιθέμενον, «πνεῦμα κατανόξας» εἶπεν.

Ἐπειτα δεικνύων, ὅτι διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτὴν θά τιμωρηθοῦν μέ τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν, πάλιν προσθέτει τὸν προφήτην νά ἀπειλῇ τὰ ἴδια, τα ὁποῖα ἐξεπληρώθησαν καὶ ἔλαβον τέλος «Γενηθήτω γὰρ, φησὶν, ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς θῆραν καὶ εἰς σκάνδαλον» (στ 9. Πρβλ καὶ Ψαλμ 68,23) Ὡ τοιτέστιν, ἡ τρυφή, τὰ ἀγαθὰ πάντα ἄς μεταβληθοῦν καὶ ἄς ἀπολεσθοῦν, καὶ ἄς γίνωιν εὐκολονίκητοι ἀπο ὅλου.

Καὶ δηλῶν, ὅτι ἐξ αἰτίας τῶν ἀμαρτημάτων τιμωροῦνται ὅταν πάσχουν αὐτὰ προσέθεσε «Καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν ἀπαπαντός σύγκαμψον» (στ 9-10) Ταῦτα λοιπὸν χρειάζονται ἀκόμη ἐρμηνείαν, δὲν ἦσαν φανερά καὶ εἰς τοὺς παρα πολὺ

άνοήτους, καὶ ἀντι διὰ τοὺς ἰδικούς μας λόγους, αὐτὴ ἡ ἐκβασίς τῶν πραγμάτων ἀπο πρὶν μαρτυρεῖ διὰ τὰ λεχθέντα Διότι τότε τόσον πολλοὶ κατέστησαν εὐαλογονικητοὶ τότε εὐάλωτοι, ποτε τοσον κολλὶ συνεκαμψε τὸν νῶτον αὐτῶν, Ὁ ποτε ὑπέστησαν τοιαύτην δουλείαν, καὶ το ἐντελὲς μεγαλύτερον, ὅτι οὔτε λίσις θά ἰπάρξη τῶν δεινῶν τοιῶν Πραγμα τὸ ὅποιον καὶ ὁ προφητὴς ὑπέδωκε Διοτι δὲν εἶπεν ἀπλῶς -τον νῶτον αὐτῶν συγκαμψον- ἀλλὰ καὶ «διαπαντός»

Ἐαν δὲ φιλονεικῇς, ὡ Ἰουδαῖε περὶ τοῦ τέλους ἀπὸ τὰ προηγοιμένα μάνθανε καὶ τὰ παρόντα Κατεβῆς εἰς Αἴγυπτον ἀλλὰ πυρῆλθαι διακοσια ἔτη καὶ ταχέως ἀπὸ τῆς δουλείαν ἐκείνην σε ἀπηλλάξει ὁ Θεός, καὶ τοῖτα ἐνῷ ἡσεβεις καὶ ἐπορνευες τὴν πλεον αἰσχράν πυρνεῖαν ἀπηλλάγῃς ἀπο τὴν Αἴγυπτον καὶ προσκεῖνησαι τὸν μοσχον, ἐθυσιασας τοὺς ἰλους σοι εἰς τὸν Βελφειωρ ἡμόλυνες τὸν ναόν, ἔκαμες κάθε εἶδους κακίαν, ἔ ἡγνόησας τὴν ἰδίαν τὴν φύσιν, τὰ ὅρη τὰς δασυδαεις κυλιαδὰς, τοὺς λυφοὺς τὰς πηγὰς, τοὺς πυταμοὺς, τοὺς κηποις ἐγέμισας μὲ θυσιὰς βδέλυρας, προφητας ἐσοῦζες, εὐοισιστηρια κατέστρεψες, ἐπέδειξες πᾶσαν υπερβολὴν κακίας καὶ ὁσιβίας ἀλλ ὅμως ἀφοῦ σέ παρέδωκεν ἐβδομηκοντα ἔτη εἰς τοὺς Βαβυλωνίους, παλιν σέ ἐπαναφέρειν ἐκ τῆς προηγοιμένης ἐλευθερίαν, καὶ ἔδωκε παλιν καὶ τὸν ναόν καὶ τὴν ταγρίδα, καὶ τὸ πάλαιόν σχῆμα τῆς προφητείας, καὶ παλιν προφήται καὶ χάρις τοῦ Πνευματος μᾶλλον δὲ δὲν ἐγκατελείρηθῃ οὔτε εἰς τὸν καιρὸν τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλὰ καὶ ἔκει ἰπῆρξιν ὁ Δαυιθ καὶ ὁ Ἰεζεκιηλ, καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Ἰερεμίας καὶ ἐκ τὴν ἐρημον ὁ Μωϊσῆς

644 Ὑστερα ἀπὸ ἐκεῖνα ἐπανήλθες παλιν εἰς τὴν προηγοιμένην κακίαν, καὶ ἔμεινισθ, καὶ μετέαγγ, πρὸς τὴν εἰδωλολατρικὴν διαγωγὴν εἰς Ἀντιόχου τοῦ ἡγεβοῦς ἀλλὰ καὶ τότε μόνον τρια ἔτη καὶ ἐπ' ὀλίγοι ἀφοῦ παρεσθητε εἰς τὸν Ἀντιόχον διὰ τῶν Μαρκιβυίων ἐστήσατε παλιν τὰ λαμπρά τροπαια Τώρα ὅμως οἰδόλως ὑπαρχει τοιοῦτον ἀλλὰ ἐντελὲς το ὄντιθιτον σινιβὴν πρᾶγμα καὶ καὶ ἰδιαιτέρως εἶναι δυνατόν νά θυμιάσωμεν, ὅτι αἱ μὲν πράξεις τῆς κακίας, ἔληξαν, αἱ δὲ τῆς τιμωρίας ἐμεγάλωσαν, καὶ δὲν ἵπαρχει καμμία ἐλπίς μεταβολῆς Διοτι δὲν παρῆλθαι μόνον ἐβδομηκοντα ἔτη Β οὔτε ἑκατόν οὔτε δυο φορες τόσα ἀλλὰ καὶ τριακόσια καὶ πολὺ περισσοτερα καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἴρετε οὔτε σικαι τοιαύτης ἐλπίδος καὶ ταῦτα χωρὶς νὰ φέρεσθε, ὡς εἰδωλολατραι, οὔτε νά πραττετε τὰ ἄλλα τὰ ὅποια ἐτολμάτε προηγουμένως

Διὰτὶ ἀπεδοκιμάσθησαν οἱ Ἰουδαῖοι

Ποῖον λοιπὸν εἶναι τὸ αἷτιον, Τὸν τύπον διεδέχθη ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸν νόμον ἀπέκλεισεν ἡ χάρις πράγματα τὰ ὅποια βεβαίως

άνωτερω προαναφωνῶν ὁ προφήτης, ἔλεγε -καὶ τὸν κῆτον αὐτῶν διαπατήσας συγχάμων- Εἶσες ἀκριβείαν προφητείας, πῶς καὶ τὴν ἀπίστιαν προαναφώνησε καὶ τὴν φιλονεικίαν ἐδείξε, καὶ τὴν τιμωρίαν ποὺ θὰ ἠκολούθει ἐόησας καὶ τὸ ἀτεραντὸν τῆς κολάσεως ἐνέδειξε. Ὁ Διότι ἐπειὶ πολλοὶ ἐκ τῶν περισσοτέρων ἡλιθίων ἀπιστοῦντες εἰς τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν, ἡθελᾶν νὰ ἴδωσιν τὰ μέλλοντα ἀπὸ τὰ παρόντα ἀπὸ ἐδῶ πλέον καὶ πρὸς τὰ δύο παρέρχεται ὁ Χριστὸς τὴν ἀποδείξιν τῆς ἀνυμνωσ. τοῦ ἀποφ. ἐκείνου, μὲν ἐκ τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὅποιοι ἐπιστείσαν, ἀνυμνωσεν ὑπὲρ τὸν οὐρανόν, ἐκείνου, ὃς ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ὅποιοι ἠπιστήσαν κατεβίβασεν εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον ἐρημίας, καὶ παρέδωκεν εἰς ἅπαντα κακὰ.

Ἀφοῦ ἐπέκληξε λοιπὸν αὐτοὺς σφοδρῶς καὶ δι' ἐκεῖνα ποὺ ἠπίστησαν, καὶ δι' ἐκεῖνα ποὺ ἔπαθον καὶ ποὺ ἐπροκειτο νὰ πάθωσιν παλιν τοῦ, παρηγορεῖ δια τὰ λεχθέντα, γραφῶν ὡς ἑξῆς. «Λέγω αὖν, μὴ ἔκτασαν ἵνα πέσωσι, μὴ γένοιτο» (στ' 11) Ὁ «Ὅταν ἐδείξεν ὅτι εἶναι ὁμοία χίλια κακὰ πεπυθύνει, τότε ἐπινεῖ παρηγορίαν. Καὶ πρόσθε τὴν σινοῖσιν τοῦ Παλαιοῦ τὴν μὲν κατηγορίαν ἀπὸ τοῦ προφήτου εἰσηγάγε, τὴν δὲ παρηγορίαν ἀπὸ τοῦ ἐαυτὸν τοῦ τοποθετεῖ. Ὅτι δηλαδὴ αὐτοὶ μὲν μεγάλας ἀμαρτίας ἔχουσιν καμὲν λέγει οὐδεὶς, θὰ ἀντιπῇ ὡς ἐξετασόμεν ὁμοίως ἔσιν ἢ πτωχοὶ εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ εἶναι καὶ ἀνιάτος, καὶ νὰ μὴ ἔχη καμμίαν διόρθωσιν. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοιαύτη ἔλδος πῶς ἐπιπλήττει παλιν αὐτοὺς, καὶ ἐνῶ ἀναμένουσιν παρηγορίαν τοῦ, καμνεῖ (κευθινός) δι' ἀμαρτημάτων ποὺ ἔχουσιν ὁμολογήσει.

Ἄς ἐξετάσωμεν ὅς καὶ ποῖαν παρηγορίαν ἐπινεῖ δι' αὐτοὺς. Ἐ Ποῖα λοιπὸν εἶναι ἡ παρηγορία. Ὅταν δὲ ὅλοι οἱ εἰδωλολάτραι πιστεύουσιν, λέγει, τότε ὅλοι οἱ Ἰσραηλῖται θὰ σωθῶσιν, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας παρουσίας καὶ τῆς συντελείας. Ἀλλὰ δὲν λέγει μὲν εὐθέως τοῦτο ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τοὺς ἐπέπληξε, καὶ εἰς κατηγορίας συνῆψε κατηγορίας, εἰς προφήτας εἰσάγων προφητίας ποὺ κατηγοροῦν αὐτοὺς, τὸν Ἥσαϊαν, τὸν Ἠλίου, τὸν Δαυὶδ, τὸν Μωϋσῆα, τὸν Ὀση, καὶ μίαν φοράν καὶ δύο φορές, καὶ κολλὰς φορές, διὰ νὰ μὴ ἀποκλείσῃ τὴν ἐλπίδα καὶ πρὸς τὴν πίστιν ἀφοῦ ἐμβάλῃ καὶ τοῦτοις εἰς ἀπόγνωσιν, καὶ τοὺς ἐξ εἰδωλολατρῶν πιστευσάντας πάλιν παμψιτοῖς εἰς ἀπελπίσιναι, 645 καὶ ἀφοῦ γινώσκοντες ἐλαττωθῶσιν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς πίστεως, πάλιν παρηγορεῖ αὐτοὺς, λέγων -Ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρίᾳ τοὺς ἔθνεσι- (στ' 11).

Πρέπει δὲ ἡμεῖς ὅχι ἀπλῶς νὰ ἀκούωμεν τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ νὰ γνωρίζωμε τὴν διαθέσιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ὁμιλοῦντος, καὶ εἰ ἔχει προσπαθῆσαι νὰ κατορθώσῃ τὸ γᾶμα εἰς τὸ ὅποιον διαρκῶς παροτρύνει τὴν ἀγάπην σας. Διότι ἂν δεχθῶμεν τὰ λεχθέντα μὲ τὴν σκέψιν αὐτὴν εἰς τίποτε ἀπὸ αὐτὰ οὐκ ἔσται νὰ ὑπάρχῃ δυσκολία. Ἐκεῖνο δηλαδὴ ποὺ προσπαθεῖ αὐτὸς τώρα εἶναι νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν ἀπελπίσιναι τὴν προερχομένην ἐκ τῶν λεχθέντων εἰς τοὺς ἐξ ἐθνῶν χριστιανούς. Ὁ Διότι τοιοῦτοτροπῶς

και οὗτοι ἐπρόκειτο νά μένουν ἀσφαλέστερον εἰς τήν πίστιν, ἀφοῦ μαθοῖν νά εἶναι ὀλιγωτερον ἐγωισται, και οἱ ἐξ Ἰουδαίων ἀφοῦ ἀπαλλαντοῦν ἀπό τήν ἀπογνωσιν, με τήν βοήθειαν τῆς χάριτος, νά προσερχῶνται με περισσότερην προθυμίαν. Αποβλέποντες λοιπόν πρὸς αὐτοὺς τὸν σκοπὸν, ὃς ἀκούωμεν ὅλη τα ἐν τῷ χωρίῳ τοῦτω λεγόμενα. Τι λέγει λοιπὸν και ἀπὸ ποῦ δεικνύει, ὅτι οἱ ἐκποῦ κατὰ τροπὴν ὁνιαιὸν οὔτε ἐξεβλήθησαν ἐντελῶς, Ἄπό τα ἔθνη, λεγὼν ὡς ἐξῆς, -Τῷ αἰτίῳ παραπτωματι ἡ σωτηρια ἐν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ παραζηλώσασαι αὐτοὺς- (στ 11)

Αὐτοὺς δὲ ὁ λόγος δὲν εἶναι μόνον ἰδικός, του, ἀλλὰ και εἰς τὰ Εὐαγγέλια τὸ ἴδιον θέλουσι αἱ παραβολαὶ Διοτῆ και ἐκείνος ποῦ ἔκυψε τοὺς γαμοὺς εἰς τὸν υἱόν. Ὁ ἐπειδὴ οἱ προσκεκλημένοι δὲν ἠθέλησαν νά ἔλθουν, τότε ἐκάλεσε τοὺς εἰρισκομένους εἰς τὰς τριόδους (Ματθ 22,9). Καὶ ἐκεῖνος δὲ ποὺ κατεψυγε τοὺς ἀμπελώνας, ὅταν οἱ γεωργοὶ ἔσφαζαν τὸν ἀλητρυνομοὶ (Ματθ 21 38), τότε ἔδωκεν εἰς ἄλλου, τὸν ἀμπελῶνα.

Χωρὶς δὲ παραβολῆς αὐτοὺς ἔλεγεν -Οὐδὲ ἀπεστάλην εἰ μὴ ἐκ τὰ προβατὰ τα ἀπολωλῶτα οἴκου Ἰσραὴλ- (Ματθ 15,24). Καὶ εἰς τήν Συροφονίκισσαν ποῦ ἐπέμενει ἔλεγε κατὰ περισσότερον πάλιν -Οὐ γὰρ ἐστι καλὸν φησὶ λαβεῖν τὸν ἀντὶ τῶν τέκνων και δοῦναι τοῖς κυναρίοις- (Ματθ 15,26). Καὶ ὁ Παῦλος δὲ πρὸς τοὺς σιτασιαζόντας, ἐκ τῶν Ἰουδαίων -ἐμὴν νῦν πρῶτον φησὶν διαγαλῶν ἡν λαλήθησαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπειδὴ δὲ ἀναστῆναις ἐκρίνατε ταυτοὺς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη- (Πράξ 13 46).

1) Καὶ δι' ὧν οὕτως δηλοῦται, ὅτι ἡ μὲν ἀκολουθία τῶν πραγμάτων αὕτη ἦτο, ἐκεῖνοι νά προσελθουν πρῶτοι και τότε οἱ ἐξ ἔθνων ἐπειδὴ ὁμοῦς ἠπιστήσαν, ὄντιστρυφῇ ἡ ταῖς και ἡ ἀπιστία αἰτίων και τὸ παραπτῶμα ἔκυψε αὐτοὶ νά εἰσέλθουν πρῶτοι. Διὰ τοῦτο λέγει -ἐν τῷ αἰτίῳ παραπτωματι ἡ σωτηρια τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσασαι αὐτοὺς-. Ἐν δὲ ἀναστροφῇ τῇν πρᾶξιν ποὺ ἔπρεπε νά ἀκελοιθῇ ὡς γενομένην προηγοιμένως, μὴ ἀπορήσης διότι θέλει νά παρηγορησῇ τὰς πληρωμένους ψυχὰς τῶν ἑκείνο δὲ το ὁποῖον λέγει τοῦτο σημαίνει. Ἐξῆς πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς δὲν τὸν ὑδέχθησαν ἄν και ἔλαμνε χίλια θαύματα, ἀλλὰ τὸν ἐσταύρωσαν προσήλκυσε ἐν συνεχείᾳ τὰ ἔθνη, ἵνα ἡ τιμὴ ἐκείνων κεντοῖσα τὴν ἀναισθησίαν αὐτῶν, νά τοὺς πείσῃ νά προσελθουν, ἔστω και ἐκ τοῦ πρὸς ἄλλοις συναγωνισμοῦ. Διότι ἔπρεπε μὲν νά δεχθῶν ἐκείνους πρῶτοι, και τότε ἡμᾶς διὰ τοῦτο και ἔλεγε -ἵνα μὴ γὰρ Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεῖοντι. Ἰουδαῖοι τε πρῶτοι καὶ Ἑλλήνι- (Ρωμ 1,16) ἐπειδὴ ὁμοῦς ἀπεσκήρτησαν, οἱ δευτεροὶ ἐγίναμε πρῶτοι.

Εἰδὼς λοιπόν ποσὴν τιμὴν διὰ τοὺς ἔξωγε ἀπὸ ἰδῶ μιαν μὲν, διότι λέγει ὅτι τότε ἔπρεπε νά κληθῶμεν ἡμεῖς, ὅτε αὐτοὶ δὲν ἠθέλησαν 646 δευτεραν δὲ ὅτι διὰ τοῦτο λέγει ἐκλήθημεν, ὅχι διὰ νά σωθῶμεν ἡμεῖς, μόνον ἀλλ' ὥστε και ἐκεῖνοι διὰ τῆς ἰδικῆς μας σωτηρίας, ἀφοῦ παρακινήθωσιν ἐκ ἀμύλλαν, νά γινουν καλύτεροι.

Τί λοιπόν λέγει, ἔαν δὲν ἐπρόκειτο δια τοὺς Ἰουδαίους, δὲν θα ἐκαλοῦμεθα καὶ δὲν θα ἐσωζομεθα, θά ἐκαλοῦμεθα, ὁμῶς, οὐκ ἀπὸ ἐκείνων, ἀλλὰ μετὰ τὴν προσήκουσαν τάξιν. Δια τοῦτο καὶ ὅτε ὠμίλει πρὸς τοὺς μαθητάς, δὲν εἶπεν ἀπλῶς «πορευθεὶς πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολλυμένα οὖλου Ἰσραὴλ» ἀλλὰ «πορευθεὶς μαλλίον» (Ματθ' 10 16) δεικνύων ὅτι πρέπει καὶ πρὸς ἐκείνους ὑπερὸς ἀπὸ αὐτὰ νὰ ἀπελθῶν. Καὶ ὁ Παῦλος πάλιν δὲν εἶπεν «ἀναγκαῖον ἐκ σῶς νὰ διδάχθῃ οἱ Ἰουδαῖοι». Β' ἀλλ' «ὁμῶς ἢν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι» (Πραξ' 13 46) δεικνύων ὅτι καὶ ἐκ δευτέρου καὶ εἰς ἡμᾶς. Ὅλα δὲ αὐτὰ καὶ ἐγένοντο καὶ ἐλέγχοντο διὰ νὰ μὴ ἔχουν ἐκείνοι ἀνοσισχυντον πρόφασιν, ὅτι τοὺς παρεβλεψαν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπιστρεψαν. Δια τοῦτο ἀκριβῶς διὰ καὶ προεῖδε πάντα ὁ Χριστός, ὅμως πρὸς αὐτοὺς πρῶτους ἦλθεν.

«Εἰ δὲ τίς πυρᾶν ποιεῖ αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥτημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, ποσὸν μᾶλλον τὸ πλῆρωμα αὐτῶν» (στ' 12), Ἐδῶ χάριν αὐτῶν διδάσκει. Διότι καὶ ἂν ἀκομή ἀπειροὺς φορές πυρᾶν ποιεῖ οἱ τοὶ δὲν θα ἐσωζοντο τὰ ἔθνη ἔαν δὲν ἐπεδίδικτον πίστιν ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι θα κατεστρεφοντο, ἔαν δὲν ἠπιστοῦν καὶ δὲν ἐφιλονικούν. C' Ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς εἶπον παρηγορεῖ αὐτοὺς ποὶ ἔχουν πίστιν, μὲ ἀφθονίαν προσηλυτῶν αὐτοῖς νὰ ἔχουν θάρρος διὰ τὴν σωτηρίαν των ἔαν μετανοήσων. Ἰστίον ἔαν λέγει, ὅταν προσεληθῶν τὸσοι πολλοὶ ἀπηλθῶσαν τὴν σωτηρίαν, καὶ μὲ τὴν ἀποβύλῃ ἐκείνων, τὸσοι πολλοὶ ἐκλήθησαν σκενοὶ, τί θα συμβῇ ὅταν μετανοήσων. Διότι δὲν εἶπε «πῶς μᾶλλον ἢ μετανοήσῃ αὐτῶν οὔτε ἢ μεταβολή αὐτῶν, οὔτε τὸ κατωρθώμα αὐτῶν» ἀλλὰ «ποσὸν μᾶλλον το πλῆρωμα αὐτῶν», τοιούτως ὅτι παντὶς πρόκειται νὰ εἰσέλθῃ. Τοῦτο δὲ εἶπε, δεικνύων ὅτι καὶ τότε τὸ περισσώτερον θα εἶναι τῆς χάριτος, καὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ, καὶ σχεδὸν τὸ πᾶν.

D' - Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι ὅσον μὲν εἶμι ἐγὼ ἔθνων ἀποστολὴς, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, εἰ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σπῶσι τινὰς ἐξ αὐτῶν» (στ' 13-14) Πάλιν ἔχει κρυπτοῦται νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἐαυτὸν τοῖς ἀπὸ πονηρίας ὑποψίαν καὶ φαίνεται μὲν ὅτι ἐπιπλήττει τοὺς ἐξ ἔθνων, καὶ ὅτι ταπεινώνει τὰ φρονήματα αὐτῶν, μὲ ἡρεμίαν δὲ διεγείρει εἰς ἀμίλλαν τὸν Ἰουδαῖον καὶ περιέρχεται μὲν ζητῶν νὰ περιορίσῃ τὴν τόσον πολλὴν ἀπώλειαν αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ, τίποτε ὁμῶς δὲν εἰσφέρει ἐξ αἰτίας τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων. Διότι καὶ ἐξ ἐκείνων ποὺ ἔχει ἀναρεπὲς ἦσαν ἄξιον μεγαλύτερας κατηγορίας. Ε' ὅταν τὰ δι' αὐτοὺς ἡτομασμένα ἔχουν λαβεῖ ἄλλοι πᾶρα πολὺ κατώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς.

Διὰ τοῦτο ἤδη ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους μεταβαίνει πρὸς τοὺς ἐξ ἔθνων, καὶ εἰς τὸ μέσον παρεμβάλλει τὸν λόγον περὶ αὐτῶν, θέλων νὰ φανερώσῃ, ὅτι λέγει παντὶ ταῦτα, διὰ νὰ ἐκπαιδεύσῃ αὐτοὺς νὰ εἶναι ὀλιγωτεροὶ ἐγωῖσται. Διότι σὰς ἐπαινώ λέγει, διὰ δύο πράγματα δι' ἑν μὲν, ὅτι σὰς ἔχω ἀνάγκην ἀφ' ἧς ἔχω ἀνάλαβει τὴν ὑπηρεσίαν διὰ σῶς δι' ἄλλο δὲ, ὥστε μέσθῃ ὑμῶν

νά σωσω άλλους. Και δὲν λέγει, τοὺς ἀδελφοὺς μου, τοὺς συγγενεῖς μου ἀλλὰ «τὴν σάρκα». Ἐπειτα παρουσιάζων τὴν φιλονεικίαν αὐτῶν 647 οὐκ λέγει, ἐάν κατα κάποιον τροχὸν κείσῃ, ἀλλὰ «παράγλωσσω καὶ σωσω». καὶ οὐτε ἰδὼ ὅλους, ἀλλὰ «τινὰς ἐξ αὐτῶν» - τοσοῦτον ἦσαν σκληροί.

Καὶ εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ἐπιτιμήσιν λαμπρὰ δεικνύει πάλιν τὰ ἔργα τῶν ἔθνων ἐὰν βεβαίως καὶ αἱποὶ γίνωνται σωτηρίας εἰς αὐτοὺς, καὶ ὅχι διὰ τῶν αἰτῶν διότι ἐκεῖνοι μὲν εἰς τοὺς τοὺς ἐξ ἀπιστίας, οἱ τοὶ δὲ εἰς ἐκείνους ἐκ πίστεως γίνονται προξενοὶ τῶν ἀγαθῶν. Ἐπομένως φαίνεται νὰ εἶναι καὶ ἰσαξία, καὶ νὰ πλεονεκτοῦν ἐκεῖνα που βλέπουν τὰ ἔθνη.

Διότι τι θὰ εἴπῃς ὦ Ἰουδαίε, Ἐάν δὲν ἐξεβαλλομεθα ἡμεῖς, δὲν θὰ ἐκολλεῖσθαι σὺ ἀμείως. Τοῦτο δὲ λέγει καὶ ὁ ἐξ ἔθνων Β. Ἐάν δὲν ἐσωζομένη ἦμι δὲν θὰ παραινῇσιν σὺ εἰς ἀμύληον. Ἐάν δὲ θέλῃς νὰ μάθῃς καὶ ἐκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον κλεινοκτοῦμεν, ἐγὼ μὲν σε σώζω ἐκ τῆς πίστεως, μοι σὺ δὲ ἔχεις ὁμοίαν εἰς ἡμᾶς παροδὸν προτέραν σοῦ ἐπειδὴ ἔχεις προσκρούσει.

Ἐπειτα πάλιν ἀντιλαμβάνομενος ὅτι ἐπελήξεν αὐτοὺς, ἀναλαμβάνει τὸ προηγουμένον καὶ λέγει - Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ προσλήψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν - (στ 15). Ἀλλὰ καὶ τοῦτο κατανοεῖται αἰτιολογῶν πάλιν, ἐὰν βεβαίως ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν ἐκερδίζαν, οἱ τοὶ δὲ οἱ τε ἐκ τῶν κατωρθωμάτων τῶν ἄλλων δὲν ὠφελήθησαν. C. Ἐάν δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης συμβῇ τοῦτο λέγει ὅτι εἶναι ἐκείνων, μὴ ἀπορήσῃς, διότι ἐκεῖνο ὁ ὅποιος πολλακι εἶπον διὸ νὰ βάλῃ εἰς τὰς τοὺς καὶ νὰ προτρέψῃ ἐκείνους, τοιοῦτοτροπῶς σχηματίζει τὸν λόγον. Διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀνωττω εἶπον ἔστιν καὶ ἀν ἀπειρους φορές ἀπεβλήθησαν οἱ Ἰουδαῖοι ποτε οὐκ ἔσωζοντο τὰ ἔθνη, ἂν οὐκ ἐπιδεικνύον πίστιν. Ἀλλὰ παρίσταται εἰς τὸ μέρος ποὶ ἔχει ὑποβῇ, καὶ βοηθῇ ἐκεῖνο ποὶ ἔχει κοπιάσει. Κυττάξτε δὲ καὶ ἐκεῖνα μετὰ ὅποιον χαρίζεται παρηγορῶν αἰτίους μόνον διὰ λόγων. «Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν φησὶ, καταλλαγὴ κόσμου». Καὶ ποῖαν σχεῖν ἔχει τοῦτο πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, D. «Τίς ἡ προσλήψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν», Ἀλλ' οἷτε τοῦτο ἔχει κάποιαν σχεῖν πρὸς ἐκείνους, ἐάν δὲν προσελαμβάνοντο. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον λέγει τοῦτο σημαίνει Ἐάν καθ' ἣν στιγμὴν ὠργίζετο πρὸς αὐτοὺς, τόσα πολλὰ ἔχαρισεν εἰς ἄλλους, ὅταν συμπληρωθῇ πρὸς αὐτοὺς, τι δὲν θὰ χάριση, Ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν δὲν γίνετ' διὰ τὴν προσλήψιν αὐτῶν, τοιοῦτοτροπῶς οὔτε τώρα ἡ ἰδικὴ μας σωτηρία δι' αὐτοὺς ἀλλ' ἐξεβλήθησαν μὲν ἐκ τῆς ἀνοησίας αὐτῶν, ἐσωθῆμεν δὲ ἡμεῖς ἐκ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀνωθεν χάριτος. Ἐκ τούτων δὲ οὐδὲν θὰ δινηθῇ νὰ ὠφελήσῃ ἐκείνους, ἐάν δὲν ἐπιδείξουν τὴν προσηκουσάν πίστιν.

Ε. Πλὴν ἀλλὰ ποῖαν τὰ συνήθη εἰς αὐτὸν, προχωρεῖ τὸν λόγον εἰς ἕτερον ἔγκωμιον που δὲν εἶναι ἔγκωμιον, ἀλλὰ φαίνεται μόνον ὅτι εἶναι μιμούμενος τοὺς ἀριστοὺς τῶν ἱατρῶν, οἱ

ὅποιοι τοσα παρηγοροῦν τοὺς ἀρρωστοὺς, ὅσα τοὺς ἐπιτρέπει ἡ φύσις τῆς ἀσθενείας. Τι λέγει δηλαδή, «Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φυτόν καὶ εἰ ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι» (στ 16), ἀπαρχὴν καὶ ρίζαν ἐδῶ ονομαζέειν τοὺς περὶ τὸν Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακωβ τοὺς προφῆτας, τοὺς πατριάρχας, ὅλους ἐκείνους ποὺ εἶχον εὐδοκίμησιν ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, κλάδους δὲ τοὺς πιστεύσαντας ἐξ αὐτῶν.

648 Ἐπειτα ἐπειδὴ ἀντεβαίνειν εἰς αὐτόν ἡ ἀκιστία πολλῶν, κυττάξτε πῶς καλὴν μετρίαζει αὐτό, καὶ λέγει «Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν» (στ 17) Ἀλλ' ὅμως ἀνωτέρω ἔλεγε, ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπωλεσθήσαν καὶ ὀλίγοι διεσωθήσαν πῶς λοιπὸν ἐδῶ ἔθεσεν τὸ «τινες», ἐπὶ τῶν ἀπολλυμένων, τὸ ὁποῖόν ἐστὶν σημαντικὸν ὀλιγοποίητος. Οὐκ ἀντίστασαν πρὸς τὸν λαίον μοι λέγεις, ἀλλὰ σπειδῶν νὰ θεραπεύσω καὶ νὰ κηρῶ νὰ ἀνακτήσουν τὰς δυνάμεις τῶν ἐκείνοι ποὺ ἔχουν ἀποκῆμαι. Εἶδες πῶς διακινεῖται τὸ χωρίον φαίνεται τοῦτο νὰ φέρῃ εἰς πέρας, δηλαδή τὴν θέλησιν νὰ παρηγορησῇ αὐτοὺς. Καὶ ἐὰν ἀφαιρέσῃς αὐτὸ, πολλὰ ἀντιθέσεις θὰ ἐπακολουθήσουν.

Β. Λι δε σκεψου, παρακυλῶ, τὴν σοφίαν αὐτοῦ, πῶς θεωροῦμενος ὅτι ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν καὶ ὅτι ἐπινεῖ παρηγορίαν δι' αὐτοὺς, καὶ πληττεῖ χωρὶς νὰ φαίνεται καὶ τοὺς δεικνύει νὰ μὴ ἔχουν καμμίαν ἀπολογίαν ἀπὸ τῆς ρίζης ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς. Διότι σκεψοὺ τὴν κακίαν τῶν κλάδων, ὅτε ἐνῶ δὲν ἔχουν ρίζαν γλυκεῖαν, μιμοῦνται αὐτὴν καὶ τὴν κακίαν τῆς ζυμῆς, διὰ τὴν οὐτὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν δὲν μεταβάλλεται.

«Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν» Καὶ ὅμως τὸ περισσότερο ἔπαυσε καὶ ἀπωλεσθῇ ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιοι εἶπον, θέλει νὰ παρηγορησῇ αὐτοὺς. Διὰ τοῦτο οὔτε ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τοῦ ἀλλὰ ἀπὸ ἐκείνων εἰσαγεῖ τὸν λόγον. C καὶ μὲ τοῦτον χωρὶς νὰ φαίνεται κατερχεται μέχρι αὐτῶν, καὶ δεικνύει νὰ ἔχουν ἐκπέσει ἀπὸ τὴν συγγένειαν τοῦ Ἀβραάμ διότι τοῦτο ἦτο, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐσπεῖδε νὰ εἴπῃ, ὅτι οὐκ ἐστὶν κοινὸν ἔχουν πρὸς ἐκείνον. Διότι ἀφοῦ ἡ ρίζα εἶναι ἁγία, αὐτοὶ δὲ δὲν εἶναι ἁγιοὶ, ἀρα οὗτοι πόρρω ἀπέχονται ἀπὸ τὴν ρίζαν.

Ἐπειτα διὰ νὰ δείξῃ ὅτι παρηγορεῖ τὸν Ἰουδαῖον, πάλιν διὰ τῆς κατηγορίας πληττεῖ τοὺς ἐξ ἐθνῶν διότι ἀφοῦ εἶπεν «εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν» προσέθεσε «Σὺ δὲ φυγίεταίος εἶ, ἐνεκεντρισθήσῃς» (στ 17) Διότι ὅσοι εἶναι εὐτέλης ὁ ἐξ ἐθνῶν, τόσοι περισσότερον ὑποφέρει ὁ Ἰουδαῖος ὅταν βλέπῃ τοῦτον νὰ ἐντριφῇ εἰς τὰ ἰδικά τοι. D δι' ἐκείνων ὅμως δὲν εἶναι τοση ἡ αἰσχυνὴ ἢ προερχομένη ἀπὸ τὴν εὐτέλειαν, ὅση εἶναι ἡ τιμὴ ἀπὸ τὴν μεταβολὴν. Καὶ προσέθεε σοφίαν δὲν εἶπεν «ἐντριφῇ», ἀλλ' «ἐνεκεντρισθῇ», μετὰ πάλιν κεντῶν τὸν Ἰουδαῖον, καὶ δεικνύων τὸν ἐξ ἐθνῶν νὰ ἴσταται εἰς τὸ ἰδικόν τοι δένδρον, ἐνῶ ὁ ἴδιος κεῖται χαμαί.

Διὰ τοῦτο δὲν ἐστάθη μέχρι αὐτοῦ τοῦ σημείου, οὔτε μὲ τὸ νὰ εἴπῃ «ἐνεκεντρισθῇ», ἀπῆλλαγῃ, καίτοι ἐοήλωσε τὸ πᾶν με

αυτό ἀλλ' ὁμως ἐνδιατρίβει εἰς τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ, καὶ διευρύνει τὴν εὐδοκίμῃσιν, λέγων «Καὶ συγκοινωνῶς τῆς ρίζης καὶ τῆς πίστεως τῆς ἐλπίας ἐγένου» (στ 17). Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι τοποθετεῖ αὐτὸν εἰς τὰς τῶν προσθήκης Ε' δεικνύει δὲ ὅτι οὐδόλως αὐτὸς παραβλάπτεται με αὐτὴν, ἀλλ' ὅτι ἔχει τὸ πᾶν ἀφοῦ εἶπεν ὅτι ὁ κλάδος ἐβλάστησεν ἐκ τῆς ρίζης διότι διὰ νὰ μὴ νομισθῇ με τὸ νὰ ἀκοιῃς «σύ δὲ ἐνεκεντρίσθῃς», ὅτι ἡλστωθή αὐτὸς συγκρινόμενος πρὸς τοὺς ἑμμετοὺς κλάδον κυττάξῃ πῶς ἐξίσωνται αὐτὸν λέγων «καὶ συγκοινωνῶς τῆς ρίζης καὶ τῆς πίστεως τῆς ἐλπίας ἐγένου» τοιούτων, κατεστής εἰς τὴν αὐτὴν εὐγενεΐαν, εἰς τὴν αὐτὴν φύσιν.

Ἐπειτα μὲ τὸ νὰ ἐπιπλήξῃ καὶ νὰ εἰπῇ «μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων» (στ 18), φαίνεται μὲν ὅτι παρηγορεῖ τὸν Ἰουδαῖον, δεικνύει δὲ τὴν εὐτελείαν τοῦ ἐξ ἔθνων καὶ τὴν πολλὴν ἑλλειψιν τιμῆς. Διὰ τοῦτο δὲν εἶπε «μὴ καυχῶ» ἀλλὰ «μὴ κατακαυχῶ» μὴ καυχᾶσαι εἰς βάρος ἐκείνων ὥστε νὰ ἀποκόψῃς αὐτοὺς, 649 διότι εἰς τὰ ἰδικὰ των ἔχεις σταθῇ τὰ ἰδικὰ των ἀπολαμβάνεις.

Ἐλέπεις πῶς φαίνεται μὲν ὅτι ἐπιπλήττει τοι τοῖς, ἀενά οὐ ἐκείνοις, «Εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, φησί, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ρίζα σέ» (στ 18) Ποιὺν σχετὶν λοιπὸν ἔχει τοῦτο πρὸς τοὺς ἐκκοπέντας κλάδους. Οἱ δὲ μὲν Διοτὶ ἐκείνῳ τὸ ὑποθῆναι εἶπον προηγουμένως φαινόμενῳ, ὅτι ἐπιννοῖ καποῖαν ἀσθενῆ σκίαν παρηγορίας, καὶ μὲ αὐτὸ το νὰ ἀποιεῖνται πρὸς τὸν ἐξ ἔθνων καιρίαν πληγὴν κατασφραγίζει πρὸς αὐτοὺς διότι μὲ τὸ νὰ εἰπῇ «μὴ κατακαυχῶ» καὶ ὅτι «εἰ κατακαυχᾶσαι σὲ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις». Ἐδειξεν εἰς τὸν Ἰουδαῖον, ὅτι αὐτὰ ποὶ ἔχουν συμβῇ εἶναι ἀξία μνηστειῶς, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι οὐν πρέπει νὰ κατακαυχᾶται τὶς Β καὶ κυρακινῶν αὐτὸν καὶ κυροτρινῶν εἰς πίστιν, καὶ τοποθετῶν αὐτὸν εἰς θέσιν σινηγορου, καὶ δεικνύων εἰς αὐτὸν τὴν βλάβην, τὴν ὁποῖαν ὑπέστη, καὶ ὅτι τὰ ἰδικὰ των κατέχουν ἄλλοι.

Ἐρεῖ, οὖν, φησί, ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρίσθῶ» (στ 19) Παλιν μὲ σχῆμα ἀντιθέσεως ἀποδεικνύει τὸ ἀντιθέτον τοῦ προηγουμένου δεικνύων ὅτι καὶ τὰ ὀλίγον ἀνωτέρω λεχθέντα δὲν τὰ ἔλεγε κατὰ προσώπον, ἀλλὰ προσελευσὼν αὐτοὺς διότι ἡ σωτηρία εἰς τὰ ἔθνη οὐν ἐπραγματοποιήθη διὰ τοῦ παραπτώματος αὐτῶν οὔτε τὸ κυραπτῶμα αὐτῶν εἶναι πλοῖτος κόσμου, οὔτε ἐσωθῆμεν διὰ τοῦτο ἐπειδὴ ἔπαισον, ἀλλὰ τοῖναντιον C Καὶ δεικνύει νὰ προηγήται καὶ ἡ πρόνοια εἰς τὰ ἔθνη, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι φαίνεται νὰ σχηματίζῃ διαφορῶς τὰ λεχθέντα καὶ ὅλον τὸ χωρίον δι' ἀντιθέσεως πλέκει ἀπαλλασσῶν τοὺς αὐτὸν τοὺς ἀπὸ τὴν ὑπονοίαν τῆς ἀπεχθείας, καὶ ποιῶν τὸν λόγον εὐκόλως γινόμενον παραδεκτόν.

«Καλῶς» (στ 20) Ἐπῆνεσε τὸ λεχθέν ἔπειτα καὶ φοβίζει πάλιν λέγων «Τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἐνεκεντρίσθῃς» (στ 20). Ἰδοὺ πάλιν ἕτερον ἐγκωμιον αὐτῶν καὶ κατηγορίαν ἐκείνων.

Ἄλλα πάλιν ἐμποδίζει τὸν ἐγωισμόν αὐτῶν, προσθέτων καὶ λέγων -Μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ- (στ' 20) Διότι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀποτελεσμα φεισεως, ἀλλὰ πίστεως καὶ ἀπιστίας. Καὶ φανερύεται μὲν πάλιν ὅτι ἀποστομῶναι τὸν ἐξ ἔθνῶν, διδάσκει δὲ τὸν Ἰουδαῖον ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσεχῇ εἰς τὴν συγγένειαν τῆς φεισεως διὰ τοι το καὶ προσθετεῖ -Μὴ ὑψηλοφρόνει- καὶ δὲν εἶπε -ταπεινου-, ἀλλὰ -φοβοῦ- διότι ἡ ἀνοησία ἐπιφέρει περιφρονησίαν καὶ ὀκνηρίαν.

Ἐπειτα ἐπιθὼν προκρίτει νὰ διεκτραγωδῇ τὴν συμφορὰν αὐτῶν, οὐκ νὰ κάμῃ τὸν λόγον ὀλιγωτερον φορτικόν, τοπικεῖν αὐτὸ εἰς τὴν θέσιν τῆς, πρὸς ἐκείνους ἐπιτηρησεως λέγων ὡς ἐξῆς -Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλαδῶν οὐκ ἔφεισται- (στ' 21) Ἐκὼς δὲν εἶπεν -οὐδε σοὶ φείσεται-, ἀλλὰ -μὴ πῶς οὐδὲ σοὺ φείσεται- (στ' 21), διὰ νὰ μετρίσῃ τὸ φορτικόν τοῖς λόγοις, καὶ νὰ κάμῃ τὸν πιστὸν νὰ εἶναι ἐναγωνίως καὶ ἐκείνους νὰ προσελκύσῃ, καὶ τοιούτους νὰ κάμῃ ὀλιγωτερον ἐγωιστὰς.

-Ἦδε οὖν χρησιμότης καὶ ἀποτομία Θεοῦ. Ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν ἐπὶ δὲ σέ, χρησιμότης, ἐάν ἐπιμείνης τῇ χρησιμότητι, ἐπὶ καὶ σύ ἐκκοπήσῃ- (στ' 22) Καὶ δὲν εἶπεν, κτετῆζε λοιπὸν καυτῶμα ἰδιόν σοι, κτετῆζε λοιπὸν κόποις ἰδικαῖς σου, ἀλλὰ Θεοῖ φιλανθρώπων ἀεικνίῃ ὅτι τὰ πᾶν ἔχει γινεῖ ἀπὸ τῆς ἀνθρώπων χάριν καὶ παρασκηνιάζων νὰ τρέμῃ. Διότι ἡ ἀρχὴ τῆς καυχασίως αὕτη σε κάμνει νὰ φοβῆσαι. 690 Διότι ἐπειθὲ διὰ σέ ἔχει γινεῖ ἀγαθός ὁ Λεσποτης, διὰ τοῦτο νὰ φοβῆσαι διότι δὲν παραινέται ἀμετακίνητος διὰ σέ τὰ ἀγαθὰ εἶναι ἀδιαφορή; ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως οὔτε δὲ ἔκείνους τὰ κακά, ἐάν μετανοοῦν. Διότι καὶ σὺ, λέγει ἐάν δὲν ἐπιμείνης εἰς τὴν πίστιν, θὰ ἐκκοπῇς.

-Καὶ ἐκεῖνοι δὲ, ἐάν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντριστησονται- (στ' 23) Διότι δὲν ἔξεκουεν ὁ Θεὸς αὐτοὺς ἀλλ' αἱτοὶ ἐξέκοπησαν καὶ ἐπεσον. Καὶ καλῶς εἶπεν -ἐξεκλάσθησαν- διότι οὐδέποτε τοιοῦτο τροπικῶς ἐξεβαλεν αὐτοὺς καὶ τοὶ πολλακίς εἶχον κάμει πολλὰς ἁμαρτίας. Εἶδες πῶς εἶναι τὸ κῶρος τῆς προαιρέσεως, πῶς εἶναι ἡ ἐξουσία τῆς διαθέσεως. Β Διότι τίποτε ἐξ αἰτῶν δὲν εἶναι ἀμετακίνητον, ὥστε τὸ ἰδικόν σου καλόν, ὥστε τὸ κακόν ἐκεῖνοι. Εἶδες πῶς καὶ ἐκείνων ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς ἀπόγνωσιν τὸν ἠνωρθώσε καὶ τοῦτον ποὶ εὐαρρεῖ τὸν ἠμπόδισε νὰ γινῇ ἐγωιστής, Μήτε σὺ δηλαδὴ δταν ἀκούσης ἀποτομίαν, ἀποκαμῇς, μήτε σὺ χρησιμότητα θαρρησης. Διὰ τοῦτο σέ ἀποτόμας ἔξεκουε, διὰ νὰ ποθήσης νὰ ἐπανέλθῃς διὰ τοῦτο διὰ σέ ἐπεδείξεν ἀγαθότητα διὰ νὰ ἐπιμείνῃς.

Καὶ δὲν εἶπε -τῇ πίστει- ἀλλὰ -τῇ χρησιμότητι-, τοῦτέστιν, ἂν πράττῃς δξια τῇ, φιλανθρωπίας τοῖ Θεοῦ διότι δὲν χρειάζεται πίστις μόνον. Βλέπεις πῶς οὔτε ἐκείνους ἀφησε νὰ κείνται χαμαί, οὔτε τοιούτους νὰ μεγαλοφρονοῖν, ἀλλὰ καὶ παρεκίνησεν εἰς ζηλοτυπίαν τοιούτους, πάλιν δι' ἐκείνων, C ἀφοῖ ἔδωκε τὴν δυνατότητα εἰς τὸν Ἰουδαῖον νὰ σταθῇ εἰς τὸν τόπον τοῦτου,

ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος κατέλαβεν ἀπὸ πρὶν τὴν θέσιν τουτοί. Καὶ τὸν μὲν ἐξ ἑθῶν φοβίζει ἀπο τοὺς Ἰουδαίους καὶ τὰ συμβάντα εἰς ἐκείνους, οἷα νὰ μὴ ἐπηρεαζοῦνται ἐναντίον αὐτῶν τὸν δὲ Ἰουδαῖον παρασκευάζει νὰ ἔχη θάρρος ἀπὸ τὰ παρασχεθέντα εἰς τὸν εἰδωλολάτρην. Διότι καὶ σὶ θὰ ἐκκοπῇς λέγει, ἔάν ἀδιαφορῇς διότι καὶ ὁ Ἰουδαῖος ἐξεκοπῇ καὶ ἐκεῖνος θὰ ἐγκεντρισθῇ, ἔάν προσπαθῇ διότι καὶ σὶ ἐγκεντρισθῇ.

Πάρῃ πολὺ συνετῶς δὲ ὁρίζει ὅλον τὸν λόγον πρὸς τὸν ἐξ ἑθνῶν. Ὁ πρᾶγμα τὰ ὁποῖα διαρκῶς συνηθίζει νὰ πράττῃ διανοήτων τους ασθενεῖς μετὰ τὴν ἐπιπληξίν των ἰσχυροτέρων. Τοῦτο νὰ πράττει καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς, διδασκῶν περὶ τῆς παρατηρήσεως τῶν τροφίμων.

Ἐπειτα καὶ ἐκ τῶν παρελθόντων ἐξετάζει αὐτὸ καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ τῶν μελλόντων πρᾶγμα τὸ ὁποῖον περισσότερον ἐπειθε τὸν ἄκροατὴν. Καὶ ἐπειδὴ ἐπικρατεῖ νὰ τηρῇ ἀναιτιμνησίαν ἀκολουθεῖν τῶν συλλογισμῶν, τοποθετεῖ τὴν ἀποδείξιν πρῶτον ἀπὸ τῆς δυναμὸς τοῦ Θεοῦ. Διότι ἂν καὶ ἀπεκοπήσαν καὶ ἀπερριωθήσαν, καὶ ἄλλοι τὰ ἰδὲν τὴν κατέλαβον ὅπου πρὶν οὔτε τοιούτουτρόπως νὰ ἀπογοητευθῇς -δυνατός γὰρ ἔστι, φησί, πάλιν ὁ Θεὸς ἐγκεντρίσαι αὐτοῖς- (στ 23), ἐκείνο, πού κατορθώνει καὶ τὰ ὑπεράνω τῆς ἐλπίδος.

Ἐ Ἐὰν δὲ ζητῇ καὶ τάξιν πραγμάτων καὶ ἀκολουθίαν συλλογισμῶν ἔχεις ἀπὸ ἐδῶ τὸ ὑπόκειμα μετὰ περισσοτέρων, ἀφθονίας. «Εἰ γάρ σὺ, φησὶν, ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαιῶν, καὶ παρὰ φύσιν ἐγκεντρισθῇς εἰς καλλιέλαιον, πῶς μᾶλλον οὔτοι, οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθῇσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ» (στ 24). Διότι ἐὰν ἡ πίστις ἰσχύσῃν εἰς τὸ παρα φύσιν πολὺ περισσότερον εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Διότι ἐὰν οὕτως ἀποῦ ἐξεκοπῇ ἀπὸ τοὺς κατὰ φύσιν κατέρας αὐτοῦ, ἦλθε παρὰ φύσιν πρὸς τὸν Ἀβραάμ, πολὺ περισσότερον σὺ θὰ δινηθῇς νὰ ἀπολαύσῃς τὸν οἰκεῖον 651 Διότι εἰς τὸν ἐθνικὸν μὲν τὸ μὲν κακὸν εἶναι κατὰ φύσιν διότι ἦτο κατὰ φύσιν ἀγριέλαιος, τὸ δὲ καλόν, παρὰ φύσιν διότι παρὰ φύσιν ἐγκεντρίσθη εἰς τὸν Ἀβραάμ, εἰς σὲ ὁμῶς τὸ ἀντιθετόν, τὸ καλόν εἶναι κατὰ φύσιν διότι οἷχι εἰς ξένην ρίζαν, ὅπως ὁ ἑθνικός, ἀλλ' εἰς οἰκειαν θὰ στερεωθῇς, ἔάν ἐκλήσῃς νὰ ἐκτελέσῃς. Ποιῶς λοιπὸν συγγνωμῇς θὰ εἶσαι ἄξιος, ὅταν ὁ ἑθνικός ἡδυνήθῃ τὸ παρα φύσιν, σὺ δὲν θὰ ἰσχύσῃς τὸ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θὰ προδώσῃς;

Ἐπειτα ἐπειδὴ εἶπε -παρὰ φύσιν-, καὶ -ἐγκεντρίσθης-, διὰ νὰ μὴ νομίζῃς, ὅτι ὁ Ἰουδαῖος, ἔχει τι ἐλπί πλέον, πάλιν διορθῶναι αὐτό, λέγων ὅτι καὶ αὐτός ἐγκεντρίζεται. «Πῶς μᾶλλον οὔτοι, φησὶν οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρίσθῃσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ». Β Καὶ πάλιν «δυνατός ὁ Θεὸς ἐγκεντρίσαι αὐτοῖς». Καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτοῦ δὲ λέγει, ὅτι ἐὰν δὲν ἐπιμεινὸν εἰς τὴν ἀπιστίαν, θὰ ἐγκεντρίσθωσιν.

Παρὰ φύσιν οὐ καὶ κατὰ φύσιν ὅταν ἀκούσῃς αὐτὸν συνετῶς νὰ λέγῃ, νὰ μὴ νομίζῃς ὅτι αὐτός ὁμιλεῖ δια τὴν ἀμετακίνητον αὐτὴν φύσιν, ἀλλ' ὅτι μετὰ τὰ ὀνόματα δηλώνει καὶ τὸ φυσικόν καὶ

τό κατ' ἀκολουθίαν, και τό ἀφύσικον πάλιν Διότι δέν εἶναι φυσικά τά καλά και τό μή τοιαῦτα ἄλλα ἀποτελέσματα μόνον διαθέσεως και προαιρέσεως.

Προσέξε δε και τό μή φορτικόν αὐτοῦ Διότι ἀφοῦ εἶπεν, ὅτι και σι θά ἐκκοπῇς ἐάν δέν ἐπιμενῇς εἰς τήν πιστιν, και οὔτοι θά ἐγκεντρισθοῦν, εἰν δέν ἐπιμεινοῖν εἰς τήν ἀπιστιαν, **Ε** τό σκεθρωπότερον ἀφοῦ ἀφησε, τό χρηστοτερον προειτοιμάζει, και εἰς αὐτό πελζειναι, μεγάλας ἐλπίδας πλέκων εἰς τοις Ἰουδαίοις, ἐάν θελήσουν Διὰ τοῦτο και προσθετεῖ λέγων -Ὁ γάρ θεὸς ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τό μυστήριον τοῦτο, ἵνα μή ἦτε παρ' ἑαυτοῖς ἁγρόνιμοι- (στ 25), μυστήριον ἐδῶ ὀνομαζοῖν τό ἀγνοοῦμεν και ἀπόρητον, και ἔχον πολὺ μὲν το θαυμαστον, πολὺ δὲ τό πυραδοξον, ὅπως και εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει - Ἴδου μυστήριον ὑμῖν λέγω πάντες μὲν οὐ κοιμηθήσόμεθα πάντες δε ἀλλαγήσόμεθα (Α' Κορινθ. 15,51)

Τι σημαίνει λοιπόν τό μυστήριον, - Ὅτι πόρρωσις τῷ Ἰσραὴλ ἀπὸ μέρους γεγενεν- (στ 25) Ἐδῶ πάλιν πλήττει τὸν Ἰουδαῖον ἔχων τήν γνώμην ὅτι διορθωται τὸν ἐξ ἑθνῶν **Β** Ἐκεῖνο δέ τό ὅποιον λέγει αὐτο σημαίνει, τό ὅποιον και προηγουμένως ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀπιστία δέν ἦτο ἀπο ὅλους, ἀλλὰ ἐκ μέρους ὅπως ἀκριβῶς ὅταν λέγη -Ἐἰ δέ τις λελυπηκεῖ, οὐκ ἐμέ λελυπηκεν ἀλλ' ἀπο μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντα ὑμᾶς- (Β Κορινθ 25) και -ἐάν ὑμῶν πρῶτον ἀπο μέρους, ἐμπλησθῶ- (Ρωμ 15,24) Τοιουτοτρόπως λοιπόν και ἐδῶ λέγει τοῦτο, τό ὅποιον και ἀνωτέρω ἔλεγεν -Ὁὐκ ἀπώσατο ὁ θεός τὸν λαόν αἰ τοῦ, ὃν προέλεξα-, και πάλιν -τι αὖν, ἔπεισαν Ἰνα πεσῶσι Μη γένοιτο- **Ε** Τοῦτο λοιπόν και ἐδῶ λέγει ὅτι δέν ἀναστρεφει ὁλοκληρον τό ἔθνος, ἄλλα και ἤδη πολλοὶ ἐπίστευσαν, και προκειται πάλιν νά πιστεῦσιν

Ἐπειτα ἐπειδὴ μέγα πρᾶγμα ἐπεσχέθη, φέρει μάρτυρα τὸν προφήτην τοιουτοτρόπως ὁμιλοῦντα Διοτι ὅτι σινέβη μὲν παρῶσις, δέν φέρει μαρτυριαν ὅσοι ἦτο φανερὸν εἰς ὅλους ὅτι ὁμῶς θά πιστευσουν και θα σωθοῖν, τὸν Ἰσραῖλιν πάλιν εἰσάγει βοῶντα, και λέγοντα -Ἦξει ἐκ Σιών ὁ βυόμενος, και ἀποστρέψει ἀσβεστίας ἀπὸ Ἰακωβ- (στ 26 Περβλ και Ἠσ 59,20)

Ἐπειτα τοκοθεῖν τό σημεῖον διακρισεως τῆς σωτηρίας, 652 διὰ νά μή σιρη και ἀναγαγῇ κάποιος νῦτό εἰς τοις ἀρχαίους χρόνους, λέγει -Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλῳμαι τας ἀμαρτίας αὐτῶν- (στ 27) ὅχι ὅταν περιτμηθοῦν, ὅχι ὅταν θυσιάσουν, ὅχι ὅταν κραττοιν τά ἄλλα ποι διατάσσει ὁ νόμος, ἀλλ' ὅταν τιχοῦν ἀφεσεως ἀμαρτημάτων

Ἐάν λοιπόν τοῦτο ἔχει ὑποσχεθῇ ποτε ὁμως δέν ἐπραγματοποιήθη ἐκ' αὐτῶν, οἷτε ἀπῆλθυσαν τήν ἀφεσιν και χορηγεῖται δια τοῦ βαπτισματος πάντως θα γινῇ δια τοῦτο και προσέθεσεν -Ἀμεταμέλητα γάρ τά χαρίσματα και ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ- (στ 29)

Καὶ δέν παρηγορεῖ αὐτοὺς μόνον με τοῦτο, ἀλλὰ και μέ ἐκεῖνο πού ἤδη ἔχει συμβῇ και ἐκεῖνο τό ὅποιον ὡς ἐκόμενον

συνέβη, τοῦτο θέτει ὡς προηγούμενον λεγὼν ὡς ἐξῆς Β -Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ἡμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας- (στ 28) Διότι δια να μὴ ἰπερηφανιεῖται, ὁ ἐξ ἐθνῶν, λέγων, ἐγὼ ἔχω σταθῇ μὴ μοῖ λεγέτω, τι θα ἐγίνετο ἀλλὰ τι ἔχει γινεῖ, καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἐμποδίζει, αὐτὸν λέγων -κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ἡμᾶς- Διότι ἐπειδὴ σεῖς ἐκλήθητε, ἐκεῖνοι ἔχουν γινεῖ περισσώτερον φιλονεικοῖ.

Ἄλλ' ὅμως ὁ Θεὸς οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνεκομῇ τὴν ἰδικήν σας κλήσιν ἀλλ' ἀνυμνεῖ πανταί τοις ἐξ ἐθνῶν ποὶ πρόκειται να πιστεῖσθαι να εἰσελθεῖν καὶ τότε θα φῶσι οἱ καὶ εἶναι Ἐπειτα χαρίζει καὶ ἄλλην χάριν εἰς αὐτοὺς λέγων Γ -Κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας- Καὶ ποῖαν σχέσιν ἔχει τοῦτο Διότι ὅσοι μὲν εἶναι ἐχθροὶ, εἶναι ἡ κόλασις αὐτῶν ὅπου ὅμως εἶναι ἀγαπητοὶ οὐδέμιαν σχέσιν ἔχει πρὸς αὐτοὺς ἡ ἀρετὴ τῶν προγόνων εἶναι δὲν πιστεῖσθαι.

Ἄλλ' ὅμως ἐκτὶν το ὅποιον προηγουμένως εἶπον, δὲν παύει νὰ κατηγορή αὐτοὺς διὰ λόγων, δια να τοὺς προσέλκυσῃ Δια τοῦτα καὶ ἀπο ἄλλης σκοπιᾶς, ἐξέ-σζων τὸ προηγούμενως λεχθὲν, λέγει -Ὡσπερ γάρ καὶ ἡμεῖς ποτε ἠπειθήσαμε τῷ Θεῷ, νυνὶ δὲ ἡγήθητε τῇ ταύτῃ ἀπειθείᾳ οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ἡμετέρῳ ἔλετι, Ὡς καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι Συνέκλεισε γὰρ τοὺς πάντα, ὁ Θεὸς εἰς ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ- (στ 30-32) Δεικνύει ἐδῶ τοις ἐξ ἐθνῶν να ἔχουν κληθῇ πρῶτον, ἔπειτα ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησαν τοις Ἰουδαίοις να ἐξελεγῶν, καὶ τὸ ἴδιον παλιν να συμβῶσιν μετὰ ἀπο αὐτὰ διότι ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησαν οἱ Ἰουδαῖοι να πιστεῖσθαι πάλιν προσηχθήσαν τὰ ἔθνη Ἄλλὰ δὲν ἴσταται μεχρὶ αὐτοῦ τοῦ σημείου, οὐτὲ τελειώνει τὸ πᾶν εἰς τὴν ἀπομακρύνειν αὐτῶν ἀλλ' εἰς το νὰ ἐλεηθῶν καὶ αὐτοὶ πάλιν

ἔπειτα πόσον δίδει εἰς τοὺς ἐξ ἐθνῶν ὅσοι προηγουμένως εἰς τοὺς Ἰουδαίους Διότι ἐπειδὴ, λέγει, δὲν ἐπειθαρχήσατε σέως, δηλῶδὴ οἱ ἐξ ἐθνῶν κακοτε, προσήλθον οἱ Ἰουδαῖοι Ε πάλιν ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν ἐπειθαρχήσαν, προσήλθετε σέως Ἄλλ' ὅμως δὲν θα ἀπολεσθῶν τοὺς τέλους -συνέκλεισε ἄρ τοις πάντα εἰς ἀπειθειαν ὁ Θεός- τότεστιν, ἡλεγξεν, ἀπέδειξε ὅτι δὲν πειθαρχοῦν ὅχι δια να μείνουν μὴ πειθαρχοῦντες, ἀλλὰ δια να σωσῇ τοὺς ἄλλους διὰ τῆς φιλονεικίας τῶν ἄλλων, -οἱ τοις δι' ἐκείνων, καὶ ἐκείνων, δια ταῦτα Πρὸς εἶπε δὲ δὲν ἐπειθαρχήσατε σέως, καὶ οὗτοι ἐσωθήσαν παλιν οὗτοι δὲν ἐπειθαρχήσαν, καὶ σέως ἐσωθήτε ἀλλ' ὅμως δὲν ἐσωθήτε τοιούτοις τροπῶς, δια νὰ ἐξέλθετε παλιν ἀπο τὴν ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ ὅπως ἀκρ.βῶς οἱ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ διὰ να προσέλκυσθῃ αὐτοὺς μὲ το να παραμένετε εἰς τὸν ζῆλον

653 -Ὡς βαθὺς πλOUTOς καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ! ὡς ἀνεξερευνήτα τὰ κρίματα αὐτοῦ- (στ 33) Ἐδῶ ἰσοῖ ἐπανήλθεν εἰς τοὺς πρῶτους χρόνους, καὶ ἀφοῦ κατενόησε τὴν ἀνωθεν διακυβερνήσιν τοῦ Θεοῦ, ἐκείνην ποὶ ἤρχισεν ἀπὸ τότε ποὶ ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος μεχρὶ τοῦ παρόντος καὶ ἀφοῦ ἀνελογί-

σθη πῶς κατὰ τρόπον ποικίλον διηυθέτησε τὰ πάντα, ἐξεπλάγη και ἀνεβόησε, βεβαιῶν τοὺς ἀκροατάς, ὅτι θὰ πραγματοποιηθοῦν παντὶς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶπεν Διότι δὲν θὰ ἀνεβῶα και δὲν θὰ ἐξεπλήττετο, ἐάν πάντως δὲν ἐπρόκειτο νὰ συμβῇ τοῦτο

Και ὅτι ὑπάρχει μὲν βαθὺς, γνωρίζει πόσον ὁμως, δὲν γνωρίζει Β διότι ἡ φράσις προέρχεται ἀπο θαυμαζόντα, ὄχι ἀπὸ γνωρίζοντα τὸ πᾶν. Ἀφοῦ ἐθαύμασε δὲ και ἐξεπλάγη δια τὴν χρησιμοτητα τοῦ Θεοῦ, και ὅσον ἦτο δυνατόν εἰς αὐτὸν ἀφοῦ ἀνεκλήριξεν αὐτὴν δια δυο ἐμφαντικῶν ὀνοματων, τοῦ πλουτου και τοῦ βάθους, και ἐξεπλάγη, διότι και ἡθέλησε καὶ ἡδυνήθη ταῦτα, καὶ δια τῶν ἀντιθετων τα ἀντιθετα κατεσκευασεν - Ὡς ἀνεξερευνητα τὰ κριματα αὐτοῦ-!

Διότι δὲν εἶναι μόνον ἀδύνατον νὰ γίνουν κατανοητά αὐτα, ἀλλ' οὔτε νὰ ἐρευνηθοῦν - **Καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ**- (στ 34) Τούτέστιν οἱ τρόποι δια τῶν ὁποιων κυβερνᾷ τὸ σιμπαν διότι οὗτοι ὄχι μόνον να γνωσθοῦν, ἀλλ' οὔτε να ἐρευνηθοῦν δὲν εἶναι δυνατόν Διότι οὔτε ἐγώ, λέγει, εὔρον ἅπαντα, ἀλλὰ μέρος μικρον, ὄχι τὸ πᾶν διότι μόνος αὐτος γνωρίζει τὰ ἰδικά του σαφῶς

Γ Διὰ τοῦτο και προσέθεσε - **Τίς γάρ ἐγνω νοθὲν Κυρίου; ἢ τίς συμβουλοῦς αὐτοῦ ἐγένετο, ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ**» (στ 34-35); Ἐκεῖνο δὲ το ὁποῖον λέγει, τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἀφοῦ εἶναι τοσόν σοφός, δὲν εἶναι παρ' ἐτέρου σοφός, ἀλλ' αὐτός εἶναι ἡ πηγη τῶν ἀγαθῶν και τόσον πολλὰ ἀφοῦ ἔκαμε και ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς, δὲν τὰ ἔδωκεν ἀφοῦ ἔδανεισθη αὐτά ἀπο ἄλλον, ἀλλ' ἀφοῦ τὰ ἀνεβλίσεν ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τον, οὔτε ἐπειδὴ ὤφειλε κάποιαν ὁμοιβην εἰς κάποιον, ὡς νὰ εἶχε λαβεῖ κάτι ἀπὸ αὐτόν, ἀλλ' αὐτός παντοτε καμνων ἀρχὴν τῶν εὐεργεσιῶν

Ποῖος εἶναι ὁ πραγματικὸς πλοῦτος.

Διότι τοῦτο ἰδιαίτερος εἶναι γνώρισμα τοῦ πλουτου, ἡ ὑπὲρ-ρέκχυσις και ἡ μη ἀνάγκη βοηθειας ἀπὸ ἄλλον. Διὰ τοῦτο και προσέθεσεν. - **Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτόν τὰ πάντα**» (στ 36). Δ Αὐτός εἶπεν, αὐτός ἐδημιουργησεν, αὐτός συναρμολογεῖ διότι και πλουσιος εἶναι και δὲν χρειάζεται νὰ λάβῃ ἀπὸ ἄλλον και σοφός εἶναι και δὲν χρειάζεται συμβουλον Τι λέγω συμβουλον, Οὔτε νὰ γνωρίζῃ κάποιος δὲν δυναται τὰ ἀνήκοντα εἰς τον Θεόν, παρὰ μόνος αὐτός ὁ πλοισιος και σοφός Διότι εἶναι ἀπόδειξις πολλοῦ πλοιοιου, τὸ νὰ καμῇ τοὺς ἐξ ἐθνῶν τόσον εἰπόρους, και πολλῆς σοφίας τὸ νὰ καμῇ τοὺς κατωτέρους τῶν Ἰουδαίων διδασκάλους τῶν Ἰουδαίων

Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐξεπλάγη, καὶ ευχαριστιαν ἀναφέρει λέγων - **Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν**» (στ 36). Ὅταν δηλαδὴ

ἀναφέρει κατὰ τετοιοῦ μέγα καὶ ἀπόρρητον, θαυμάζων, εἰς δόξαν καταλήγει. Ἐ τὸ ἴδιον καὶ ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ πράττει ὁμοίως καὶ ἐκεῖ ἀφοῦ ἐθαίμασεν, αὐτὸ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ ὁποῖον καὶ ἐδῶ προσέθεσεν. «Ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς, τὸ κατὰ σὰρκα, ὁ ὢν ἐπὶ παντὶν Θεὸς εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν» (Ρωμ 9,5)

Ἐκ τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς φαυλότητος τῶν γονέων οὐδὲν καλὸν ἢ κακὸν συμβαίνει εἰς τοὺς υἱούς, ἐάν θελήσουν.

Τοῦτον λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὡς μιμούμεθα, καὶ πανταχοῦ ὡς δοξαζώμεν τὸν Θεον διὰ τῆς φροντίδος, εἰς τὴν ζωὴν, οὔτε νὰ στηριζώμεθα εἰς τὰ ἀρετὰς τῶν προγόνων γνωρίζοντες τὸ παραδειγμα τῶν Ἰουδαίων. Διότι οὐκ ἔπαρχει δὲν ἔπαρχει αἰτιῇ ἡ συγγένεια εἰς τοὺς χριστιανούς, ἀλλ' ἡ κατὰ Πνεῦμα συγγενικὴ ἐγγυτης. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Σκυθὴς γίνεται υἱὸς τοῦ Ἀβραάμ, 654 καὶ ὁ υἱὸς ἐκείνου καθίσταται καλὴν περισσότερον ξένος ἀπὸ τὸν Σκύθην.

Ἄς μὴ στηριζώμεθα λοιπὸν εἰς τὰ κατορθώματα τῶν πατέρων, ἀλλὰ, ἔστω καὶ ἂν εἶναι θαυμαστός ὁ γεννητῶρ, μὴ νομίσης ὅτι τοῦτο σοῦ εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν σωτηρίαν, ἢ διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν, ἐάν δὲν γίνῃ συγγενὴς αὐτοῖ κατὰ τοὺς τρόπους, ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως, ἔστω καὶ ἂν εἶναι κακὸς ὁ γεννητῶρ, νὰ μὴ νομίσης ὅτι ἐξ αὐτοῦ καταδικάζεσαι καὶ ἀσχυνεσαι, ἐάν βεβαίως διαθέσης καλῶς τὰ κατὰ τὸν ἑαυτὸν σοι. Διότι τι ἦτο περισσότερον ἐπηρεζόμενον τιμῆς ἀπὸ τὰ ἔθνη ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς πίστεως ταχέως ἔγιναν συγγενεῖς τῶν ἁγίων. Τί δὲ περισσότερον οἰκτεῖον ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλ' ὅμως ἐξ αἰτίας τῆς ἀπιστίας ἀπεξενώθησαν. Διότι ἐκείνη μὲν ἡ συγγένεια εἶναι ἀποτέλεσμα φύσεως καὶ ἀνάγκης, Β κατὰ τὴν ὁποίαν πάντες εἰμεθα συγγενεῖς διότι ὅλοι ἔχομε τὴν ὑπαρξίν ἀπὸ τὸν Ἀδάμ, καὶ δὲν θὰ ἦτο ὁ εἰς τοῖς ἄλλου περισσότερον συγγινής, καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦ

Ἀδάμ καὶ κατὰ τὸν τοῦ Νῶε καὶ κατὰ τὸν τῆς γῆς, τῆς κοινῆς μητρός ὅλων ἢ δὲ ἀξία τῶν στεφάνων συγγένεια εἶναι ἐκείνη πού διαχωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τοὺς κακοὺς. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν ἐδῶ νὰ εἶναι ὅλοι συγγενεῖς, ἀλλὰ οἱ ἔχοντες τοὺς ἰδίους τρόπους. οὗτε ὀνομαζόμεν ἀδελφούς ἐκείνους που ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὴν ἴδιαν μητέρα μὲ ἡμᾶς, ἀλλὰ ἐκείνους που ἐπιδεικνύουσιν τὸν ἴδιον ζῆλον.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ Χριστὸς ὀνομάζει τέκνα Θεοῦ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ υἱοὺς διαβόλου πάλιν ἐξ ἐναντίας, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἀπειθείας, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ γέννητος, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἀπωλείας. Γ Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ Τιμοθεὸς ἦτο υἱὸς τοῦ Παιλου ἐξ ἀρετῆς, καὶ γνησίον τέκνον ὀνομαζέτο τοῖς δὲ υἱοῖς τῆς ἀδελφῆς αἰτοῦ οὔτε τὸ ὄνομα δὲν γνωρίζομεν καίτοι βεβαίως ὁ μὲν κατὰ φύσιν ἦτο

συγγενής εις αὐτόν ἀλλ' οὐδὲν ὀφείλος ἐκείνους ὁμῶς καὶ ὡς πρὸς τὴν φύσιν καὶ ὡς πρὸς τὸν τόπον διέφερε [διότι ἦτο πολίτης τῶν Λυστρῶν (Πραξ. 16,1)] ἀλλ' ὁμῶς ἀπὸ δούλους ἐγίνε πλησιέστερος

Ἄς γινώμεθα λοιπὸν καὶ ἡμεῖς παῖδες τῶν ἁγίων, μᾶλλον δὲ ἄς γινώμεθα καὶ τοῦ Θεοῦ παῖδες Διότι οἷ ἐῖναι δυνατόν καὶ τοῦ Θεοῦ νὰ γινώμεθα παῖδες, ἀκούσε τι λέγει - *Γίνεσθε οὖν τελιοι, ὡς ὁ Πατήρ υμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς* - (Ματθ. 5,48) Διὰ τοῦτο καὶ Πατέρα τὸν ὀνομαζομένον ὅταν προσευχωμεθα. Ὁ καὶ ὄχι μόνον τὴν χάριν ἐνθυμούμενοι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρετὴν, ὥστε τιποτε ἀνάξιον νὰ μὴ κρατῶμεν τῆς τοιαυτῆς συγγενείας

Καὶ πῶς δύνῃται, λέγει, νὰ εἶμαι υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὅταν εἶσαι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰ κάθη, ὅταν ἐπιδεικνύης ἐπεικείαν διὰ τοὺς κακολογοῦντας καὶ ἀδικοῦντας διότι καὶ ὁ Πατήρ ὁ ἰδικός σου τοιοῦτος εἶναι πρὸς τοὺς βλάσφημοῦντας. Διὰ τοῦτο πολλὰ πολλακις ἀφοῦ εἶπε, οὐδαμοῦ δὲν λέγει - *διὰ νὰ γίνετε ὅμοιοι τοῦ Πατρὸς σας* -, ἀλλ' ὅταν εἶπεν - *εἵχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρκαζόντων ὑμᾶς, ἀλλὰ ποιεῖτε τοῖς μισοῦσι ὑμᾶς* - (Ματθ. 5,44), τότε ἀνεφερε τοῦτο τὸ ἔκπαθλον διότι τίποτε δὲν μᾶς πλησιάζει τοσόν πρὸς τὸν Θεόν καὶ μᾶς κάμνει ὁμοίους. Εἰ δὴ πῶς τοῖτο ἐδῶ τὸ κατορθῶμα Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ὅταν λέγῃ - *γιγασθε μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ* - (Ἐφεσ. 5,1), κατὰ τοῦτο νὰ γίνεσθε, λέγει.

Ἐνιστάται ἡ ἐλεημοσύνη.

Διότι ἀπὸ δὴα μὲν τὰ κατορθώματα ἔχομεν ἀνάγκην, ἰδιαίτε-
ρως ὁμῶς ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν ἡμερότητα, ἀφοῦ καὶ ἡμεῖς χρειαζόμεθα πολλὴν φιλανθρωπίαν Διότι καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς πολλὰ σφαλλομεν διὰ τοῦτο καὶ πολὺ ἔλεος χρειάζεται δι' ἡμᾶς.

Τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλιγώτερον δὲν κρίνεται ἀπὸ τὸ μέτρον τῶν διδομένων ἀλλ' ἀπὸ τοῦ μέγεθος τῆς περιουσίας τῶν παρεχόντων Ἄς μὴ μεγαλοφρονῇ λοιπὸν οὔτε ὁ πλουσίος, οὔτε ὁ πτωχός νὰ κατακίπῃ ὡς ὀλίγα παρέχων 655 διότι πολλάκις οὗτος περισσό-
τερα ἔχει δώσει ἀπὸ ἐκείνον Οὔτε κρέκει βεβαίως νὰ ἐλεεινολο-
γῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἐξ αἰτίας τῆς πτωχείας διότι ἐδὼκατέ-
ραν κάμνει εἰς ἡμᾶς τὴν ἐλεημοσύνην Διότι ἐκεῖνος ποὶ κέκτη-
ται πολλὰ, κατέχεται καὶ ἀπὸ παραφροσύνην καὶ ἀπὸ ἐπιθυμίαν
νὰ ἀποκτήσῃ περισσώτερα ἐκεῖνος ὁμῶς ποὺ ἔχει ὀλίγα ἔχει
ἀπαλλαγῇ καὶ ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς τυραννίδας διὰ τοῦτο καὶ
εὕρισκεν περισσοτέρας ἀφορμὰς νὰ κάμῃ ἐλεημοσύνην Διότι
καὶ εἰς φιλακτὴν αὐτός θὰ βαδίσῃ εἰκόλως, καὶ ἀρρώστους θὰ
ἐπισκεφθῇ, καὶ ποτηρίον ψυχροῦ ὕδατος θὰ προσφέρῃ ἐκεῖνος
ὁμῶς τιποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν θὰ καταδεχθῇ, ἐπειδὴ κατέχεται ὑπὸ
τοῦ πυρετοῦ τοῦ πλούτου

Β Να μὴ ἄθυγες λοιπὸν ἐξ αἰτίας τῆς πείνης διότι καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῶν οὐρανῶν ἐκολώτεραν σοὶ καμνεῖ ἡ πείνα Ἐστω καὶ ἂν δὲν ἔχῃς τιποτέ. Ἐχῃ, ὅμως ψυχὴν καὶ συμπονεῖ, καὶ δι' αὐτὸ θά σοι ἀποδοθῇ μισθός. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος προετρέψε νά κλαίωμεν μετὰ κλαίωντων (Ρωμ 12,15), καὶ πρὸς τοὺς φιλακισμένους ὡς νά εἴμεθα μαζί των οὐλακισμένοι διέταξεν. Διότι ἔχ. μόνον πρὸς τοὺς κλαίοντας δημιουργεῖ καποιαὶ κατηγορίαὶ το γεγονός, ὅτι εἶναι πολλοὶ οἱ συμπονοῦντες, ἄλλα καὶ πρὸς τοὺς εὐρισκομένους καὶ εἰς ἄλλα, ἀνάγκας διότι εἶναι θιναιτόν ὁ λόγος νά δημιουργηθῇ θάρρος εἰς ἐκεῖνον που ἔχει ἀποκάμει. ὄχι ὀλιγώτερον ἀπο ὅσον τα χρήματα

Διότι διὰ τοῦτο καὶ χρήματα διέταξεν ὁ Θεός νά δίδωμεν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Ὁχι μόνον διὰ νά θεραπεύσῃ τὴν πείναν ἐκείνων, ἀλλὰ διὰ νά διδάξῃ καὶ ἡμᾶς νά συμπονώμεν διὰ τὰ κακα τοῦ πλησίον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλάργυρος εἶναι μισητός, ὄχι μόνον διότι περιφρονεῖ τοὺς εὐρισκομένους εἰς πτωχείαν ἀλλὰ διότι καὶ ὁ ἴδιος ἐτοιμαζεται δια σκληροτητα καὶ πολλὴν ἀπανθρωπίαν ὅπως ἀκριβὲς βεβίωας καὶ αὐτός, ποι περιφρονεῖ τὰ χρήματα χάριν ἐκείνων καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀγαπητός, διότι γίνεται ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος. Καὶ ὁ Χριστὸς δὲ ὅταν μακαρίσῃ τοὺς ἐλεήμονας δὲν μακαρίζει ἐκείνους ποὺ ἐλειοῦν μόνον διὰ χρημάτων ἀλλὰ καὶ ἐκείνους που κρατοῦν τοῦτο διὰ προαιρέσεως μακαρίζει καὶ ἐκαινεί

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν προαίρεσιν ἃς τὴν παρτέχωμεν κατάλληλον δι' ἐλεημοσινῆν, καὶ ὅλα τα ἀγαθὰ θά ἀκολουθήσουν. **Δ** Διότι ἐκεῖνος που ἔχει φιλόανθρωπον καὶ ἐλεήμονα διάθεσιν, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ χρήματα θά τὰ ἐγκαταλείψῃ, καὶ ἂν ἴδῃ κάποιον νά εὐρίσκεται εἰς συμφοράς, θά κλαύσῃ καὶ θά θρηνησῃ, καὶ ἂν συναντήσῃ ἀδικοῦμενον, θά τὸν ἐπερυσπισθῇ καὶ ἂν ἴδῃ κάποιον νά βλαπτέται, θά δώσῃ χεῖρα βοήθειας. Διότι ἀφοῦ ἔχῃ τὸν θησαυρόν τῶν ἀγαθῶν, τὴν φιλόανθρωπον δηλαδή καὶ ἐλεήμονα ψυχὴν, ἀπὸ ἐκεῖ ὅλα θά τὰ ἀναβλύσῃ ὑπερ τῶν ἀδελφῶν, καὶ θά ἀπολαύσῃ ὅλους τοὺς μισθοὺς που χορηγοῦνται ἀπὸ τὸν Θεόν.

Διὰ νά ἐπιτυχῶμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, αὐτοὺς, πρὸ παντὸς ἄς καταστήσωμεν τὴν ψυχὴν ἡμερὸν. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐδῶ ἐνφ. εὐρισκόμεθα χίλια θά ἐπιτελέσωμεν ἀγαθὰ, καὶ θά ἀπολαύσωμεν τοὺς μελλοντικούς στεφανούς. **Ε** τοὺς ὅποιους εἴθε πάντες ἡμεῖς νά ἐπιτυχῶμεν μετ' ἡμῶν καὶ τὴν φιλόανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ ὁποίου καὶ μετὰ τοῦ ὁποιοῦ ἡ δοξα εἰς τὸν Πατέρα, συγχρονως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν

ΛΟΓΟΣ ΚΑ΄

(Ρωμ 12,1-3)

454. «Παρακαλῶ σὺν ὑμῖς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ παροστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐαρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν» (στ 1)

Πολλὰ περὶ τῆς ψαλυνθρωπίας τοῦ Θεοῦ ἀφοῦ ἐδίδαξε, καὶ ἀφοῦ ἐδείξε τὴν ἀπεριγραπτὴν φροντίδα αὐτοῦ, ὅ και τὴν ἀνεκφραστον ἀγαθότητα καὶ ἡ ὅποια οὕτε να ἐρεινηθῇ δὲν εἶναι διαιτην, αὐτὴν ταίτη ἐν συνεχεία προβάλλει δια νά πείση ἐκείνους, που εἰρηγετήθησαν νυ ἐνδείξουν διαγωγὴν ἁγίαν τῆς δωρεᾶς. Καὶ ἐνῶ εἶναι τόσον σπουδαῖο, καὶ τόσον σεβαστὸς δὲν παύει νά παρακαλῇ καὶ ταῦτα ὅχι χωρὶς ἐκείνων τὰ ὅποια αὐτοῦ ἐπρόκειτο νυ ἀπολαμβάνει, ἀλλὰ χωρὶς ἐκείνων τα ὅποια θα ἐκινδύνουν ἐκεῖνοι. Καὶ διατὶ ἀπορεῖ, ἔαν αὐτοῦ, δὲν παύει νά παρακαλῇ, ὅποι βεβαίως καὶ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ προβάλλει, διότι ἐπεὶ λέγει, ἀπο ἐδῶ δηλαδὴ ἀπο τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ, προερχοῦνται τα ἀναριθμητὰ ὀρθὰ δι' ἡμᾶς, αὐτοὺς νά ἐντραπῇτε, αὐτοὺς νά εὐλαβηθῇτε. Διατὶ αὐτοὶ κρατοῦν τὴν ἐκτετηριαν'. Ὁ ὥστε εἰποτε φησὶον αὐτῶν να μὴ πρυξίτε δι' αὐτῶν τοῖτων λοιπὸν, λέγει παρακαλῶ, διὰ τῶν ὁποίων ἐσωθῇτε ὅπως ἀκριβῶς, ἂν καποιος θέλων να στρέψη εἰς ἐντραπὴν ἐκείνων, που πολὺ ἔχει εὐεργετηθῇ, αὐτὸν τον εὐεργετήσαντα θα πρυστήγει ἐκτὴν.

Καὶ τί παρακαλεῖς, πες μοι, -Παροστήσαι τα σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐαρεστον τοῦ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν- Ἐπειδὴ βεβαίως εἶπε -θυσίαν-, δια νά μὴ νομισθῇ τι, ὅτι διατάζει να κατασφάξωμε τα σώματα, ταχέως προσέθεσε -ζῶσαν- Ἐπειτα διαχωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἰουδαϊκὴν λέγει -ἁγίαν, εὐαρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν- Ὁ οἷοτι ἐκείνη ἦτο σωματικὴ, καὶ ὅχι πολὺ εὐαρεστος. -Τὴ γὰρ ἐξέζητησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν- (Ήσ 1,12), λέγει, καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα σημεῖα φαινεται νά ἀποκροῦν αὐτάς. Ἀλλ' οὐχὶ ταύτην ἄλλα, καὶ ἐκτὴν δεῖται ἐδιδετο ταυτην ἐξήτει. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε -θυσία ἀνένσπας δοξάσει με-, καὶ πάλιν, -ἀνένσω το δνομα τοῦ Θεοῦ μου μετ' ὧδῃ, καὶ ἀρσεῖ τῷ Θεῷ, ἵπερ μοσχον νεον, κέρατα ἐκχεροντα καὶ ὀπλὰς- (Ψαλμ 49,23 καὶ 68,31-32). Καὶ ἀλλαχοῦ ἐκβαλλων αὐτήν, καὶ λέγων -Μὴ φαγομαι κρέα ταυρων, ἢ αἷμα γράγων πόμαι- προσέθεσε -θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν ἀνένσπας, Ἐ καὶ ἀπόδος

1 Ἐκτετηρία ἐκ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο κλάδος ἑλκας, τὴν ὅποιαν ἐκράτει ὁ ἐκτὴς, διὰ να δεικνυθῇ περ αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν διαθέσιν του να ἐκτετεση. Ἐδῶ προσωποποιῶνται οἱ οἰκτιρμοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ παρουσιάζονται να κρυτοῦν τὴν ἰκτετηριαν. Ἐάν λοιπὸν οἱ οἰκτιρμοὶ ἐκτετῶν φανταζομεθα ποσον πολλοὶ οἰκτιρμοὶ εἶναι! Καὶ τὸ συμπέρασμα που τονίζει ὁ ἱερός πατήρ, εἶναι ὅτι πρέπει νά ἐμεῖθα ἄλλοι αὐτῆς τῆς μεγάλης φροντίδος τοῦ Θεοῦ.

τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχὰς σου» (Ψαλμ 49,13-14) Τοιοῦτοτροπῶς καὶ ὁ Παῦλος ἐδῶ προτρέπει «Παραστήσατε τὰ σῶματα θυσίαν ζῆ· Δν».

Κατὰ ποῖον τρόπον τὸ σῶμα μας γίνεται θυσία.

Καὶ πῶς τὸ σῶμα θά γίνη θυσία, λέγει, Τίποτε πονηρόν ἄς μὴ βλέπῃ ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἔγινε θυσία τίποτε εὐσχρόν ἄς μὴ λαλήῃ ἡ γλῶσσα, καὶ ἔγινε προσφορά τίποτε παρνομόν ἄς μὴ πρατῇ ἡ χεὶρ καὶ ἔγινεν ὀλοκαυτώμα Μᾶλλον ὅμως, δὲν ἀρκοῦν αὐτά, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἡ ἐργασία τῶν ἀγαθῶν, ὥστε ἡ μὲν χεὶρ νὰ ἐτελεῇ ἐλεημοσυνήν, τὸ δε στόμα νὰ εὐλογῇ τοῦ, βλαπτοντός, ἡ δὲ ἀκοή διαρκῶς νὰ ἀκοῇ θείας ἀκουσθεῖς Διότι ἡ θυσία τίποτε δὲν ἔχει ἀκαθάρτον, ἡ θυσία εἶναι ἀπαρχὴ τῶν ἄλλων

657 Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν καὶ χεῖρας καὶ ποδας καὶ στόμα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἃ, τὰ ἀρχίζομεν ἔκ τοῦ Θεοῦ ἡ τοιοῦτη θυσία εἶναι εὐαρεστός, ὡς, ἀκριβῶς, ἡ ἰσχύς τῶν Ἰουδαίων ἦτο καὶ ἀκαθάρτος. «Αἱ θυσίαι γὰρ αἰτῶν ψῆσι ἄρτων, πίνοντος αὐτοῦ» (Ἰεζ 94) Ἀλλ' ὅχι ἡ ἰδίῃ μας. Ἐκείνη το θυσιασθὲν το ἄφηνε νεκρόν αὕτη τὸ θυσιασθὲν τὸ κάμνει ζῶν Διότι εἴταν νεκρωσώμεν τα μέλη ἡμῶν, τότε θα δυνήσῶμεν νὰ ζῶμεν διότι νέος εἶναι οὗτος ὁ νόμος τῆς θυσίας διὰ τοῦτο καὶ παράδοξος ὁ τρόπος τοῦ πυρός Διότι οὔτε ξύλα χρειάζεται καὶ ξύλινα νὰ υποκύβει, ἀλλ' αὐτὸ ἀπὸ μόνου τοῦ ζῆ το ἰδικόν μας πῦρ, καὶ οὔτε κατακυβί τὸ σφαγίον, ἀλλὰ μᾶλλον ζωοποιεῖ αὐτό

Β Αὐτὴν τὴν θυσίαν ἐξήτει ἀνῶθεν ὁ Θεός διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ἔλεγε «Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον» (Ψαλμ 50,19) Καὶ οἱ τρεῖς παῖδες, δὲ ταυτὴν προσεφεροῖ λέγοντες «Οὐκ ἔστιν ἀμικρὸν οὐδὲ προφήτης, οὐδὲ τόπος τοῦ καρπῶσαι καὶ εὐρεῖν ἔλεος, ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένη καὶ πνεύματι ταπεινωσέως προσδεχθείημεν» (Δαν. 3, 38-39).

Πρόσεξε δὲ πῶς καὶ ἐκάστην λέξιν τὴν χρησιμοποιοῖ με πολλήν ἀκριβείαν Διότι δὲν εἶπε «ποιήσατε τὰ σῶματα ὑμῶν θυσίαν», ἀλλὰ «παραστήσατε» ὡς νὰ ἔλεγε Τίποτε ἐν συντελείᾳ δὲν ἔχετε κοινόν πρὸς αὐτὰ εἰς ἄλλοις ἐδώσατε αὐτά C Διότι καὶ ἐκεῖνοι που κυριστοῦν τοῖς πολεμικοῖς ἴπποις, οὐδὲν κοινόν ἔχουν ἐν συνεχείᾳ πρὸς αὐτοὺς Καὶ συ λοιπὸν παρεστήσας τα μέλη εἰς τὸν κατὰ τοῖ διαβόλου πόλεμον καὶ εἰς τὴν φοβερὰν παραταξίν μὴ τα καταβιβάζεις πρὸς ἰδιωτικὰς ὑπηρεσίας,

Καὶ ἑτερον δὲ ἐκ τοιτοῖ φανερώνει, ὅτι καὶ δόκιμα πρέκει νὰ κάμνωμεν αὐτὰ, ἐὰν βεβαιῶς πρόκειται νὰ τὰ παριστώμεν Διότι δὲν παριστῶμεν αὐτὰ εἰς κυτοῖον ἐκ τῶν ἐπιγείων ἀνθρώπων, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν βασιλεῦ τῶν ὅλων Θεόν ὅχι μόνον διὰ νὰ πολεμοῦν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἔχουν νὰ ἐπικαθῇται ἐπάνω τοὺς αὐτοὺς ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς. D Διότι δὲν παραιτεῖται νὰ ἐπικαθῇται ἐπὶ

τῶν μελῶν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ παραπολυ ἐπιθυμεῖ αὐτο καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δεῖ θε προετοιμα βασιλεὺς ἀνθρώπου, τοῦτο προτιμᾷ ὁ Δεσπότης τῶν ἀγγέλων.

Ἄφοι λοιπὸν νὰ παριστάνται πρόκειται καὶ θυσία εἶναι, καθὲ ψόγον νὰ τοι ἀπομαρυνῇ, ὅπως ἐὰν ἔχῃ ψόγον ποτὲ δὲν θὰ ἦτο ἡσυχία. Διότι οὔτε ὁ ὀφθαλμὸς δύναται νὰ θυσιάσθῃ ὅταν βλέπῃ πορνικά, οὔτε ἡ χεὶρ νὰ παρασταθῇ ὅταν ἀρπάξῃ καὶ ἔχῃ πλεονίζων, οὔτε οἱ πόδες ὅταν χωλαίνουν καὶ ἀναβαίνουν εἰς τὰ θέατρα, οὔτε ἡ γαστήρ ὅταν υποδουλώνεται εἰς τὴν τρυφὴν. Ἐ καὶ ἐξάπτῃ τὰ ἐπιθυμια, τῶν ἡδονῶν, οὔτε ἡ καρδιά ὅταν ἔχῃ θυμὸν καὶ πορνικοὺς ἔρωτα, οὔτε ἡ γλῶσσα ὅταν ὁμιλῇ αἰσχρὰ.

Διὰ τοῦτο πρέπει ἀπο παντοῦ νὰ ἐξετάζεται μήπως ἔχῃ ψόγον τὸ σῶμα μα, Διότι ἐὰν ἐκεῖνοι ποὺ ἀνέφερον τὰς παλαιὰς θυσίας διετάσσοντο ὅλα νὰ τὰ ἐξετάζουσι, καὶ δὲν τοὺς δέονταν νὰ κρινάφερουν, οὔτε ἐκεῖνο ποὺ εἶχε κοπῇ ὥμῶν οὔτε μὲ κοντοκομμένα τὰ κέρατα, αἷτε ἐκεῖνο ποὺ εἶχε ψωρὰν ἀγρίαν, οὔτε λειχήνα, πολὺ περισσότερον ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι ἀνυφραμεν ὅχι ὅλῳνα πρόβατα ὅλλα τοὺς ἑαυτοὺς μας περισσότεραν ἀκριβείαν πρέπει νὰ ἐπιδεικνύωμεν, καὶ ἀπο παντοῦ νὰ εἰμεθα καθαροὶ διὰ νὰ διγυθῶμεν καὶ ἡμεῖς νὰ λέγωμεν ὅπως ὁ Παῦλος 658 «Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπινθῶμαι καὶ ὁ αἶμας, τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφίστηκε» (Β Τιμοθ 4,6) Διότι ἀπὸ ὀλοκλήρου θυσίαν ἦτο καθαρῶτερος, διὰ τοῦτο καὶ σπονδὴν ὠνόμαζε τὸν ἑαυτὸν τοῦ.

Θα γινῇ δὲ αὐτὸ ἐὰν φονευσωμεν τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον, ἐὰν νεκρωσωμεν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐὰν σπαιρωσωμεν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας τὸν κόσμον. Τοιοῦτοτρόπως, οὔτε μάχαιραν θὰ χρειασθῶμεν κατοπιν, οὔτε θυσιάστηριον, οὔτε πῖρ μᾶλλον δε ὅλα αὐτὰ θὰ τὰ χρειασθῶμεν, ὅμως, ὅχι χειροποιητά, ἀλλὰ ὅλα θὰ ἔλθουν εἰς ἡμᾶς ἀνωθεν καὶ το πῖρ ἀνωθεν καὶ ἡ μάχαιρα καὶ τὸ θυσιαστήριον δι' ἡμᾶς θὰ εἶναι το πλατὺ τοῦ οὐρανοῦ. Β Ἰδοὺ εἶπεν ὅταν ὁ Ἰλλίας ἀνέφερε θυσίαν αἰσθητην, λαμπρὸς ἡ ὅποια κατεργρηθῇ ἀνωθεν κατέφαγε τὰ πάντα, καὶ τὸ ἰδῶρ καὶ τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους, πολὺ περισσότερον τοῦτο θὰ συμβῇ ἐπὶ σοῦ. Ἔστω καὶ ἐὰν ἔχῃς κατὰ σοὶ διαρρέει καὶ εἶναι βιωτικόν, ἐὰν ὅμως προσφέρῃς θυσίαν μὲ ὀρθὴν διαθέσιν, ἀφοῦ κατέλβει τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος, καὶ το βιωτικὸν ἐκεῖνο θὰ ὁκανήσῃ καὶ ὅλην τὴν προσφορὰν θὰ τὴν ἀποτελειώσῃ.

Τι σημαίνει δὲ λογικὴ λατρεία. Ἡ πνευματικὴ υπηρεσία, ἡ κατὰ Χριστὸν ζωὴ. Ὅπως ἀκριβῶς βεβαιῶν, ὁ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ υπηρετῶν καὶ ἱερῶμενος, ὁποῖος καὶ ἀν εἶναι συστελλεται τότε καὶ σεμνοτερος γίνεσθαι τοιοῦτοτρόπως, καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ διαθέσωμεν ὅλην τὴν ζωὴν μας ὥς νὰ λατρεῖωμεν καὶ νὰ εἰρ.θα ἱερῶμενοι. Ἐ θὰ πραγματοποιηθῇ δὲ αὐτὸ ἐὰν καθ' ἑασητὴν ἡμεῖς προσφέρῃ, εἰς αὐτὸν θυσία, καὶ γινῇ, ἱερεὺς τοῦ ἰδιοῦ σοι σώματος, καὶ τῆς κατὰ ψυχὴν ὑπεριχῆς π.χ. ὅταν προσφέρῃς σωφροσύνην, ὅταν ἐλεημοσύνην, ὅταν ἐπεικείαν καὶ ἀνεξίτηκτιαν. Διότι ὅταν πρᾶτῃς αὐτά, προσφέρει, λογικὴ λατρείαν.

τουτέστιν, οὐδέν ἔχουσα σωματικόν, οὐδέν παχύ, οὐδέν αἰσθητόν.

Ἀφοῦ λοιπόν ἀνυψώσε τὸν ἀκροατὴν δια τῶν ὀνομάτων, καὶ ἑκαστὸν ἱερέα διὰ τῆς ἑαυτοῦ σαρκός, διὰ τῆς ζωῆς ἀφοῦ ἀνέδειξε, λέγει καὶ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι δυνατόν ὅλα νὰ τα κατορθώσῃ. Ποίος λοιπὸν ὁ τρόπος; «Μὴ συσχηματίζεσθε, φησί, τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός ὑμῶν» (στ. 2). Ὁ Διότι τὸ σχῆμα τῆς παρουσίας ζωῆς εἶναι τετριμμένον καὶ εὐτελέ, καὶ πρόσκαιρον, καὶ τιποτὶ δέν ἔχει ὑψηλόν οἷτε διαρκές, οἷτε εὐθές, ἀλλὰ ὅλα διεστραμμένα.

Ἐάν λοιπόν θέλῃς ὀρθὰ νὰ βασιζῇς μὴ προτυπώσης τὸν ἑαυτόν σου συμφωνῶς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ παρόντος βίου· διότι τίποτε ἐκ τῶν εἰς αὐτόν ὑπαρχόντων δέν παραμένει καὶ δέν ἔχει σταθεροποιηθῇ. Διὰ τοῦτο καὶ σχῆμα ὀνόμασεν αὐτὸ καὶ ἀλλασχοῦ πάλιν. «Παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου τούτου» (Α Κορινθ' 7, 31). ἘΤίποτε δηλαδὴ διαρκές οὔτε σταθερὸν δέν ἔχει, ἀλλὰ ὅλα εἶναι πρόσκαιρα. Διὰ τοῦτο καὶ «τῷ αἰῶνι τούτῳ» εἶπε, διὰ τοι τοὶ μὲν δηλῶν τὸ φθαρτόν, διὰ τοῦ σχηματος τὸ μὴ ἔχον ὑπαρξίν. Διότι ἔστω καὶ ἂν ἀναφέρῃς κλοῖτον, ἔστω δοξάν, ἔστω σώματος ὠραιότητα, ἔστω τρυφή· ἔστω ὁ τιδήποτε ἐκ τῶν θεωρουμένων σπουδαιῶν σχῆμα μόνον εἶναι, ὅχι πραγματὸς ἀλήθεια, ἐπίοιξις καὶ προσωπεῖον, ὅχι καποία ὑπόστασις που νὰ παραμένῃ.

Ἀλλὰ συ νὰ μὴ συσχηματίζεσαι με αὐτόν· ἀλλὰ νὰ μεταμορφώσεαι, λέγει, με τὴν ἀνανέωσιν τοῦ νου. Δεῖ εἶπε «μετασχηματίζεαι» ἀλλὰ «μεταμορφοῦ»· δεικνύων ὅτι τὸ μὲν τοῦ κοσμοῦ εἶναι σχῆμα τὸ δὲ τῆς ἀμαρτίας ὅχι σχῆμα, 659 ἀλλὰ μορφή ἀληθῆς, που ἔχει φυσικὸν κάλλος, που δέν χρειάζεται τὰ ἐξωθεν ἐφαρμμένα καὶ σχήματα, τὰ φαινόμενα καὶ συγχρόνως καταστρεφόμενα· διότι ὅλα ταῦτα, πρὶν ἢ φανοῦν διαλλονται. Ἄν λοιπόν ἀπορρίψῃς τὸ σχῆμα, ταχέως θὰ φθάσῃς εἰς τὴν μορφήν.

Οὐδέν καλίας ἀσθενέστερον.

Διότι τίποτε δέν εἶναι ἀσθενέστερον ἀπὸ τὴν κακίαν, τίποτε δέν παλαιοῦται τόσον εὐκόλως. Ἐπειτα ἐπειδὴ εἴμεθα ἄνθρωποι καὶ εἶναι φυσικὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν νὰ ἀμυρτανώμεν, παρηγορεῖ τὸν ἀκροατὴν λέγων, ὅτι καθ' ἑκάστην νὰ ἀνανεώῃς τὸν ἑαυτόν σου. Β' Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον πράττομεν ἐπὶ τῶν οἰκίδων, ποὶ ὅταν παλαιοῦνται διαρκῶς τα, διορθώνομε τὸ ἴδιον νὰ πράττῃς καὶ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ σοι. Ἡμαρτες σημερον, ἐπαλαίωσας τὴν ψυχὴν σου. Μὴ ἀπογοητευθῇς οἷτε νὰ περῇς πάλιν, ἀλλὰ ἀνανεώσας αὐτὴν δια μετανοίας καὶ σαρκῶν καὶ ἐξομολογήσεων καὶ διὰ τῆς ἐργασίας τῶν αγαθῶν, καὶ ποτὲ νὰ μὴ σταματήσῃς νὰ πράττῃς αὐτό.

Καὶ πῶς θὰ δινηθῶμεν νὰ πράττωμεν τοῦτο. -Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, εἰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ

εὐάρεστον καὶ τελειόν» (στ 2) Ἡ τοῦτο λέγει - ἀναγεσθίτε ἀπὸ τῶν μαθητῶν τὰ συμφέροντα καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἰς τοιοῦτο τροπικῶς δυνάσθε νὰ ἀναγεσθίτε. εἰς τὰ μαθητῶν τὰ συμφέροντα, καὶ τὸ θέλει ὁ Θεός. Διότι ἂν ἰδῆς τοῦτο, καὶ μαθῆς νὰ διαχωρίζῃς, ταῖς ψυχαῖς τῶν πραγμάτων, κατέλαβες ὁλὴν τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς.

Καὶ ποῖος ἀγνοεῖ, λέγει, τὰ συμφέροντα, καὶ ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Οἱ σιγῶντες πρὸς τὰ παρόντα πράγματα, οἱ νομίζοντες, ὅτι ὁ πλοῦτος, εἶναι ἀξιοζήλειτος, καὶ τὴν πενίαν ἐξετελιζόντες, οἱ ἐπιωκῶντες τὰς δυνάστεας, οἱ ριπτομένοι πρὸς τὴν ἐξωθεν δόξαν, οἱ νομίζοντες, ὅτι εἶναι σπουδαῖοι, ὅταν ἀνέγερται λαμπρὰ οἰκία καὶ ἀγχιμαζοῖν ἄφους πολιτείας. **Β** καὶ ἔχουσιν ὕψους ζωὴν καὶ περιφέρουσιν πολὺ πλῆθος ἰπηρετῶν. Οἷτοι ἀγνοοῦν καὶ τὰ συμφέροντα τῶν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διότι ἀμφοτέρω ταῦτα εἶναι ἓν.

Διότι ὁ Θεός θέλει τὰ συμφέροντα εἰς ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνα τὰ ὅποια θέλει ὁ Θεός, αὐτὰ εἶναι καὶ συμφέροντα εἰς ἡμᾶς. Πῶς λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὅποια θέλει ὁ Θεός. Το νὰ ζῶμεν ἐν πενίᾳ ἐν ταπεινοφροσύνῃ, μὲ περιφρόνησιν τῆς δόξης, μὲ ἐγκράτειαν, ὅχι μετριότητα, μὲ θλίψιν, ὅχι μετῆσιν, μὲ τὸ πένθος, ὅχι μὲ τὴν διαχίσιν καὶ τὸν γέλωτα, μὲ ὅλα τα ἄλλα τὰ ὅποια ἐνομοθετήσεν. **Ε** Ἄλλ' οἱ πολλοὶ ἀποστρέφονται ταῦτα ὡς κακοὶ υἱόνον, ἐπειδὴ νομίζουσιν, ὅτι τὰ ἀνθρώπινα συμφέροντα πολλὰ ἀπέχουσιν ἀπὸ τῶν θελημάτων τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἐπομινῶς αὐτοὶ νὰ πλησιάζουσιν δὲν θὰ δινηθῶν ποτε τὰ, ὑπερτῆς ἀρετῆς πρὸς πειρασμοῦ. Διότι ἐάν οὗτοι αὐτοὶ τοῦτο δὲν γνωρίζουσιν, δηλαδὴ τί εἶναι ἀρετὴ, ἀλλὰ τὴν κακίαν ἀντιταύτης θάυμαζουσιν, καὶ τὴν κορυφὴν ἀντιτῆς σωφρονος γυναικὸς κλείουσιν μαζί των, ποτε θὰ δινηθῶν νὰ ἀποσπασθῶν ἀπὸ τὸν κυρότητα αἰῶνα.

Διὰ τοῦτο πρέπει ποῖν ἀπὸ ὅλα τα ἄλλα ἡ κρίσις τῶν πραγμάτων εἰς ἡμᾶς νὰ εἶναι συγκροτημένη ἕστω καὶ ἂν δὲν μετέχωμεν τῆς ἀρετῆς, νὰ ἐπαινώμεν τὴν ἀρετὴν ἕστω καὶ ἂν δὲν ἀποφύγωμεν τὴν κακίαν, νὰ κακιώμεν τὴν κορυφὴν, διὰ νὰ ἔχωμεν κατὰ πρῶτον τὰ ἀποφασίσαι ὁρθὰ. Τοιοῦτο τροπικῶς προσδεσμένοι, **660** θὰ δυνηθῶμεν καὶ ἔργα νὰ ἐπιτελέσωμεν. Διὰ τοῦτο ἀκριβὲς καὶ αὐτός προτρέπει νὰ ἀνανομιώμεθα «εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, εἰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ».

Ἐδῶ νομίζω, ὅτι τοῖς Ἰουδαίοις ἐπιπλήττει καὶ ἦσαν προσκεκολλημένοι εἰς τὸν νόμον. Διότι ἦτο μὲν θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ παλαιὰ πολιτεία, ὅμως ὅχι προηγουμένον, ἀλλὰ παραχωρηθὲν διὰ τὴν ἀσθένειαν ἐκείνων τὸ τελειὸν ὅμως καὶ εὐάρεστον εἶναι ἡ νέα πολιτεία. Διότι καὶ λογικὴν λατρείαν ὅταν ὠνόμασε, πρὸς ἐκείνην ἀντιδιαστειλὼν αὐτὴν ὠνόμασε τοιοῦτο τροπικῶς.

«Λέγω γάρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, **Β** μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ Θεός ἐπέμπε μέτρον πίστεως» (στ 3). Ἀνωτέρω ἀφοῦ εἶπε «διὰ τῶν σκήπτρων τοῦ Θεοῦ παρακαλῶ

ὁμᾶς», ἐδῶ πάλιν λέγει «*δια τῆς χάριτος*». Κυτταξε ταπεινοφροσύνην διδασκαλου, κυτταξε διαθεσιν ταπεινὴν Ποιθενά δὲν λέγει ὅτι ὁ ἕαιτας τοι εἶναι ἀξιοπιστος διὰ τὴν τοιαυτην παραινέσιν και συμβουλὴν· ἀλλὰ ἄλλοτε μὲν τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ παίρνει ὡς συμμαχοὺς, ἄλλοτε δὲ τὴν χάριν. Διότι δὲν διδασκῶ ἰδικόν μου λόγον, λέγει, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν εἶπε, σὰς ὁμιλῶ διὰ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, σὰς ὁμιλῶ διὰ τῆς νομοθεσίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ «*διὰ τῆς χάριτος*». Ὁ συνεχῶς ὑπενθυμιζων τας εἱργεσίας, ὥστε νὰ τοὺς καμῇ περισσοτερον εὐγνωμόνους, καὶ νὰ δεῖξῃ ὅτι καὶ διὰ ταυτης εἶναι ὑπευθινοι εἰς τὴν ὑπακοὴν τῶν λεγομένων.

«*Παντί τῷ δυνι ἐν ὑμῖν*». Ὁχι μόνον εἰς τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἀρχοντα καὶ τὸν ἀρχόμενον, καὶ εἰς τὸν δοῦλον καὶ τὸν εὐλευθερον, καὶ ἐκ τὸν ἀπλοικόν και τον σοφόν, καὶ εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν ἄνδρα, καὶ εἰς τον νεον καὶ τὸν γέροντα διότι οὗτος ὁ νομος εἶναι κοινός, ἐπειδὴ εἶναι δεσποτικός. Τοιουτοτρόπως κάμνει τὸν λόγον οὐχὶ δυσβαστακτον, παραθέτων τὰ διδάγματα εἰς ὅλους, καὶ εἰς ἕκείνους ποὺ δὲν εἶναι ὑπεῖθινοι, ὥστε οἱ ὑπευθινοι ἐνκόλωτερον νὰ δεχθοῦν τὴν τοιαύτην ἐπιτίμησιν καὶ διόρθωσιν.

Ἡ ταπεινώσις εἶναι μήτηρ τῶν ἀγαθῶν.

Δ Καὶ τί διδάσκεις, πῆς μου; -*Μὴ υπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν*· Ἐδῶ εἰσάγει τὴν μητέρα τῶν ἀγαθῶν, τὴν ταπεινοφροσύνην, μιμούμενος τὸν ἰδικόν τοι διδασκαλον. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος ἀφου ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ τὸν ἠθικόν λόγον ἐνφῶ ἐπρόκειτο νὰ πλέκῃ, ἀπο ἐδῶ ἤρχισε πρῶτον, καὶ ταῦτα τὰ θεμέλια κατέθεσε, τοιουτοτρόπως διδάσκων, «*μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι*» (Ματθ 5,5), κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ αὐτῷ, ἀφου τῶρα ἀπὸ τὰ δογματικὰ μετέβη πρὸς τα ἠθικώτερα, ἐδίδαξε μὲν συνολικῶς τὴν ἀρετὴν, ἀφου ἀπητησε παρ' ἡμῶν τὴν θαυμαστην θυσίαν, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ σκιαγραφῇ αὐτὴν εἰς τὰς λεπτομερείας, ὡς ἀπὸ ἐπικεφαλίδος, ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην ἀρχίζει, καὶ λέγει «*μὴ υπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν*». Ἐδοτι τοῦτο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, «*ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν*».

Ἐκεῖνο δὲ το ὁποῖον λέγει, τοῦτο σημαίνει Ἐλάβομεν φρόνησιν, ὄχι διὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσωμεν εἰς παραφροσύνην, ἀλλὰ εἰς σωφροσύνην. Καὶ δὲν εἶπεν, εἰς τὸ ταπεινοφρονεῖν, ἀλλ' «*εἰς τὸ σωφρονεῖν*», σωφροσυνην ἐδῶ ἐννοῶν, ὄχι τὴν ἀρετὴν ποὺ ἀντιδιαστέλλεται εἰς τὴν ἀσέλγειαν, ὅτε τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν, ἀλλὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν ὑγίαν τῆς διανοίας διότι διὰ τοῦτο ὀνομάζεται σωφροσυνη ἀπὸ τοῦ σῶας ἔχειν τὰς φρένας. Δεικνύων λοιπόν, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ δὲν εἶναι μετρημένος εἰς τὴν ζωὴν του οὔτε νὰ σωφρονῇ δὲν δυναται,

τουτέστι νά εὑρίσκειται εἰς τάξιν καί νά ὑγιαίνει, ἀλλά παραπαιεῖ καί εἶναι ἐκτός ἑαυτοῦ ὁ τοιοῦτος, καί εἶναι περισσότερον παράφρων ἀπό κάθε μανιακόν. σωφροσύνην ὠνόμασε τήν ταπεινοφροσύνην

661 « Ἐκάστω ὡς ὁ Θεός ἐμέρισε μέτρον πιστεως - Διότι ἐπειδή ἡ δόσις τῶν χαρισμάτων πολλοὺς παρέσπειρεν εἰς παραφροσύνην καί μεταξύ αὐτῶν καί μεταξύ τῶν Κορινθίων, κῦτταξε πῶς φανερώνει τὴν αἰτίαν τοῦ νοσηματος, καί ὀλιγον κατ' ὀλιγον τὴν ἀφανίζει. Διότι ἀφοῦ εἶπεν, ὅτι πρέπει νά φρονῶμεν εἰς τό νά σωφρονῶμεν, προσεθεσεν - « Ἐκάστω ὡς ὁ Θεός ἐμέρισε μέτρον πίστεως », πιστὶν ἐδῶ ὀνομάζων τό χάρισμα. Μὲ το νά εἰπῇ δέ, ὅτι « ἐμέρισε » καί ἐκεῖνον ποῦ ἀπηλάυσε τό μεγαλιτερον ἡμῶδισε νά μεγαλοφρονῇ. Διότι ἐάν ὁ Θεός ἐμοίρασε, καί δέν εἶναι ἰδικόν σου τό κατόρθωμα, διατί μεγαλοφρονεῖς;

Κατὰ τῆς ἀλαζονείας.

B Ἐάν ὁμως λέγῃ κάποιος, ὅτι ἐδῶ μὲ τὴν λεξὴν πιστὶν δέν ἔννοαι τό χάρισμα, καί τοῦτο πάλιν κατα μεγαλιτερον τρόπον φανερώνει, ὅτι αὐτός θέλει νά ταπεινώσῃ τοὺς ἀλαζόνες. Διότι ἔαν αἴτιον τοῦ χαρισματος εἶναι ἡ πιστις, κατὰ τὴν ὁποίαν γίνονται τὰ θαύματα, καί τοῦτο προερχεται ἀπὸ τόν Θεόν, ἀπό ποῦ μεγαλοφρονεῖς, διότι ἔαν δέν ἤρχετο, οὔτε ἐσαρκούτο, οὔτε θα πρωδευον τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν πιστὶν

Ὡστε ὅλα τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ ἐκεῖ ἔχουν τὴν ἀρχὴν. Ἀφοῦ δέ αὐτός διδῇ γνωρίζει πῶς μοιραεῖ διότι ὅλους αὐτοὺς ἐδημιουργήσε καί δι' ὅλους κατα τόν ἴδιον τρόπον φροντίζει. Καί ὅπως ἀριβῶς ἡ δόσις προήλθεν ἀπὸ φιλενθρῶπιαν, τοιοῦτοτρόπως καί τό ποσόν τῆς δόσεως. Διότι βεβαίως εἰς τὴν ἀρχὴν ἀφοῦ ἐπεδείξε τὴν ἀγαθότητα, Ἐ πρᾶγμα τό ὅποιον εἶναι ἡ δόσις τῶν χαρισμάτων, εἰς τό μέτρον δέν ἐπρόκειτο νά σέ προδίδῃ. Διότι ἐάν μὲν ἠθέλε νά μὴ σέ τιμῇσῃ οὔτε τὴν ἀρχὴν θα σοῦ ἐδίδε. ἔαν ὁμως ἔχῃ προσπαθῇ νά σέ σωσῃ καί νά σέ τιμῇσῃ (διότι διὰ τοῦτο καί ἦλθε καί τόσα ἀγαθὰ ἐμοίρασε), δια ποῖον λόγον θορυβεῖσαι καί ταράττεσαι καί εἰς ἀφροσύνην χρησιμοποιεῖς τὴν φρόνησιν, κατασχύνων τόν ἑαυτόν σου περισσότερον τοῦ ἐκ φύσεως ἀνοήτου, Διότι τό νά γιγῆς μὲν ἐκ φύσεως ἀνόητος δέν εἶναι παραπτώμα τό νά γίνῃς ὁμως ἀνόητος διὰ τῆς νοημοσύνης, καί τῆς συγγνώμης ἔχει στερηθῇ καί μεγαλιτέραν ἐπιφέρει τὴν κόλασιν

D Τοιοῦτοι εἶναι οἱ μεγαλοφρονοῦντες δια τὴν σοφίαν καί ἐμπύκτοντες εἰς τὴν ἐσχατὴν παραφροσύνην. Διότι τίποτε δέν εἶναι τόσον ἀνόητον ὅσον ἐκεῖνο τό ὅποιον δημιουργεῖ ὁ ἐγωῖσμός. Δια τοῦτο καί ὁ προφήτης τοιοῦτοτρόπως ὠνόμαζε τόν βαρβάρον λεγὼν - Ὁ ὅς μωρὸς μωρὸ λαλήσει - (Ψ 32,6). Δια νά μάθῃς δέ τὴν ἀνοησίαν αὐτοῦ καί ἀπὸ τούτων λόγους, ἀκουσε τί

λέγει. « Ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου, καὶ ἔσονται ὅμοιοι, τῷ Ὑψίστῳ. Καταληφσάμην τῇ χειρὶ μου τὴν οἰκουμένην ὡς νοσσίαν καὶ ὡς καταλελειμμένα ὡς ἀρόν. » (Ψαλμ 14.14 καὶ 10.14) Ὅθεν ἀπὸ αὐτοῦ τοῖς λογικοῖς τί περισσώτερον ἀνόητον θα ἡδύνατο νὰ ἱκάρη, Καὶ κάθε κομπωρημασίνη δε ἀμέσως τοῦτο τὸ ὄνειδος ἐπισυρεῖ. Ἐ Ἔστω καὶ ἂν ἀναφέρω κάθε λογὸν ἐκ τῶν ἀπεγνωσμένων, δὲν θά ὀνιγηθῇ νὰ διαχωρίσῃς ποιὸν ἐκ τῶν δύο εἶναι οἱ λόγοι τοῦ ἀπεγνωσμένου ἢ τοῦ ἀνοήτου τοιοῦτοτρόπως ἐν εἶναι αὐτὸ ἔδω το ἑλαττωμα. Διότι καὶ ἄλλος βαρβαρὸς, πάλιν λέγει. « Ἐγὼ εἰμι Θεός, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. » (Ἰεζ 28.2) καὶ ἄλλος πάλιν. « Μὴ δοῦνταιίς αὐτῷ Θεῷ, πῦσαι ἡμᾶς ἢ ἐξέλεσθαι ἐκ τῶν χειρῶν μου. » (Δαν 3.15) καὶ ὁ Αἰγυπτίος δε. « οὐκ οἶδα τὸν Κυρίον καὶ τοι. Ἰσραηλ οὐκ ἐξασπασίλῳ. » (Ἐξοδ 5.2) καὶ ὁ παρὰ τοῦ προφητοῦ ἄφρων κάποιος τέτοιος εἶναι, λέγων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. « οὐα ἔστι Θεός. » (Ψαλμ 13.1) καὶ ὁ Καὶν δὲ. « μὴ φύλαξ ἔγω εἰμι τοῦ ἀδελφοῦ μου. » (Γεν 4.9) Ἐπομένως μήπως δύνασαι νὰ διυγνώσῃς ποιὸν ἐκ τῶν δύο, ἀπεγνωσμένων ἢ ἀνοήτων εἶναι οἱ λόγοι, 662 διότι ἡ παραφροσύνη με τὸ νὰ ἐκπικτη ἀπο τὴν συμμετριαν καὶ ἀπο τοῦ νοῦ παραγομένη (διὰ τοῦτο καὶ ἀπόνοια λέγεται), καὶ ἀνοήτου, καὶ ἀλαζονεῖς κατεργάζεται.

Καὶ εἴαν εἶναι ὀρθόν, ὅτι ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου (Παροιμ 9.10), ἄρα ἀρχὴ ἀνοησίας ἡ μὴ γνώσις τοῦ Κυρίου. Ἐάν λοιπόν ἡ γνώσις εἶναι σοφία, ἡ μὴ γνώσις εἶναι ἀνοησία, ἡ δὲ μὴ γνώσις ἐξ ὑπερηφανίας δημιουργεῖται (διότι ἀρχὴ ὑπερηφανίας ἡ μὴ γνώσις τοῦ Κυρίου), ἄρα ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἀνοησία ἐσχάτη.

Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Ναβάλ, ἂν καὶ ὄχι πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀνθρώπον, ἐκ παραφροσύνης γενόμενος ἀνόητος. Ὁ ἄλλ' ὕστερον ἀπέθανεν ἐκ τοῦ φόβου. Διότι διὰ κάποιος ἐκπύση ἀπὸ τὸ μέτρον τῆς φρονήσεως, καὶ δειλὸς συγχρόνως καὶ θρασύς γίνεται, ἀφ' οὗ ἡ ψυχὴ ἐξασθενεῖ.

Διότι ὅπως ἀκριβῶς τὸ σῶμα, διὰν ἀπολέσῃ τὴν συμμετρον συγκρότησιν ἀφοῖ γινῇ φιλάσθενον, κυριεύεται ἀπὸ ὅλα τα πάθη, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ, διὰν ἀπολέσῃ τὴν μεγαλοφύλιαν καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην, ἀφ' οὗ δεχθῇ κάποιαν ἀσθενὴ συνήθειαν, καὶ δειλὴ καὶ θρασύεια καὶ ἀνόητος γίνεται, καὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς θά ἀγνοήσῃ κατόπιν. Ἐκεῖνος δὲ πού ἀγνοεῖ τὸν ἑαυτὸν του, πῶς θά γνωρίσῃ τα ὑπὲρ ἑαυτόν.

Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος πού κατέχεται ἀπὸ φρενίτιδα, διὰν ἀγνοήσῃ τὸν ἑαυτόν του, δὲν γνωρίζει οὔτε τα πρό τῶν ποδῶν του. Ὁ καὶ ὁ ὀφθαλμός, διὰν ὁ ἴδιος τυφλωθῇ σκοτίζει ὅλα τὰ ὑπόλοιπα μέλη, τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῇ ἀλαζονείᾳ. Διὰ τοῦτο οὗτοι εἶναι ἀβλῶντεροι καὶ τῶν παραφρόνων καὶ τῶν ἐκ φύσεως ἀνοήτων. Διότι ὁμοίως μέ αὐτοὺς ἐπισύρουν τὸν γέλωτα, καὶ ὁμοίως μέ ἐκείνους εἶναι ἀπιδεῖς καὶ εὐρίσκονται ἐκτός ἑαυτῶν μὲν ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ

δέν ἐλεοῦνται ὅπως ἐκείνοι παραφρονοῖν δέ ὅπως αὐτοὶ ἄλλα δέν συγχωροῦνται ὅπως αὐτοὶ ἄλλα μισοῦνται μόνον καὶ ἐνφ᾽ ἔχουν τὰ ἐλαττωματικά καὶ τῶν δι' ἔχουν στερηθῇ τῆς σιγγνωμῆς καὶ τῶν ὄντων, ὅχι μόνον ἀπο τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς κινήσεις ὄντες καταγέλαστοι

8-1-14 Διότι, πές μοι, διατί ἀνασηκῶνεις τὸν αἰχένα, διατί βαδίζεις εἰς τὰ ἄκρα τῶν ὀνυχῶν, οὐτι σουφρώνεις τὰ φρυδιά, διατί φουσκῶνεις τὸ στήθος, Μιαι τριχὰ δέν δυνασαι νὰ τὴν καμῆς λεικὴν ἢ μαιρην, καὶ ἀεροβατεῖς ὡς νὰ ἐξουσιαζῇς τὰ πάντα, Ἰσως ἤθελες καὶ περὰ νὰ σοὶ φυτρωσαίνῃ, διὰ νὰ μὴ βαδίζῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἴσως ἐπιθυμῇς καὶ τέρας, νὰ εἶσαι λίγος μὲν ἀνθρώπος, ἐπιχειρεῖς δὲ νὰ πε-ῆς, μάλλον δὲ καὶ νὰ πετῇς ἀπο μέσα σοι, καὶ νὰ φουσκῶνῃς ἀπὸ παντοῦ,

Τι νὰ σε ὀνομάσω οὐ νὰ σοῦ ἀφαιρέσω τὴν ἐλαζονειαν Ε "Αν σέ ὀνομάσω τέφραν καὶ σκόνην καὶ καπνὸν καὶ κονιορτὸν, περιένρωσθ μὲν τὴν εὐτέλειαν, καθόλου ὅμως δέν συνέλαβας ἀκριβῶς τὴν εἰκόνα τὴν ὁμοίαν ἤθελον, διότι θέλω νὰ παραστήσω καὶ τὴν φλεγμονὴν καὶ ὀλοαλήροι τὸ ἐντελῶς κοῦφις αἰτῶν Ποῖαν λοιπὸν εἰκόνα θὰ εὐρωμὲν σοὶ νὰ ἀρμόζῃ εἰς αὐτοῦ, Ἰς ἐμὲ φαίνονται ὅτι ὁμοιάζουν μὲ στοι-πι σοὶ ἔχει καταφλεχθῇ διότι καὶ ἐκεῖνο φαίνεται μετὰ τὴν καύσιν νὰ φουσκῶνῃ καὶ πολλὴ νὰ προεξέχῃ ὅταν ὅμως δι' ὀλίγον τὸ ἐγγισθῇ ἢ χεῖρ, πιπτει ὅλο κάτω, καὶ φαίνεται εὐτελέστερον ἀπο καθ' ἑτέραν. Τοιαῦτα εἶναι καὶ αἱ ψυχὴι τούτων διότι τὸ φοῖσκαμα αἰτῶν τὸ ἐντελῶς κοῦφις, καὶ ἡ τυχούσα προσβολὴ θὰ δυνήθῃ νὰ τὸ ταπεινώσῃ καὶ νὰ τὸ ἐξαφανίσῃ 663 διότι ὁ ἀλαζὼν παντὶς ἀναγκαστικὸς εἶναι καὶ ἀσθενὴς διότι δέν εἶναι τὸ ὕψος ὑγιές, ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς οἱ φοῖσκες σπάζουν εὐκόλως, τοιοῦτοτρόπως καὶ αὐτοὶ εὐκόλως καταστρέφονται.

Ἐὰν δὲ ἀπιστῇς, δός μοι ἕνα θρασύν καὶ ἀλαζόνα καὶ θα τὸν ἰδῇς νὰ γινεταὶ δειλότερος καὶ ἀπο τὸν πεσόν-α χαμαί, μόλις φανῇ ἢ τιχοῦσα οὐσκολία διότι ὅπως ἀκριβῶς ἢ μὲν ἀπὸ φρυγανὰ ὕψουμένη φλόξ συγχρόνως ἤναψε καὶ συγχρόνως ἔγινε σκόνη, ἢ ὅτε φυσί; τῶν στερεῶν ξίλων οὔτε ἀναπτει εὐκόλως καὶ ἐπὶ πολὺ διατηρεῖ τὴν φλόγα καίονμενην. Β τοιοῦτοτρόπως καὶ αἱ ψυχὰι αἱ μὲν σταθεραὶ καὶ στερεωμέναι οὔτε καίονται εὐκόλως οὔτε σβήνουν οὔτοι ὅμως πάσχουν ἀμφοτέρω ταῦτα αὐτοστιγμῇ

Ταῦτα λοιπὸν ἀφοῦ γνωρίζομεν, τὴν ταπεινοφροσυνὴν ὡς ἀσκήμεν διότι τιποτε ἀπὸ αὐτῆς δέν εἶναι δυνατωτέρα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πέτραν εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ ἀπο δάμαντα στερεωτέρα, καὶ ἀπὸ πύργους καὶ πόλεις καὶ τείχος, μᾶς λαθιστὰ μὲ μεγαλῦτέραν ἀσφαλείαν, γενομένη ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλας τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου ὅπως ἀκριβῶς βεβαιῶς ἡ παραφροσυνὴ καὶ εἰς τοὺς τυχόντας μᾶς καμνεὶ εὐκολοναήτους, ἀφοῦ ἀπὸ φοῖσκα, ὅπως εἶπον, σπάζει εὐκόλως, καὶ ἀπο ἀραχνὴν σχίζεται ταχύτερον. C καὶ ἀπὸ καπνὸν διαλύεται γρηγορώτερα

Διὰ νὰ εἴμεθα λοιπὸν στερεωμένοι ἐπὶ τῆς στερεᾶς πέτρας, ἐκείνην ἀφοῦ ἐγκαταλείψωμεν, ταύτην νὰ προτιμήσωμεν. Διοτι τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὸν παρόντα βίον θὰ εἰρωμεν ἀνάπαυσιν, καὶ κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα θὰ ἀπολαύσωμεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα ἀνῆκει ἡ δόξα, συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΒ'

(Ρωμ 12,4-13)

«Καθάπερ γάρ ἐν ἐνὶ σῶματι μέλη πολλά ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν. Οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμα ἕσμεν ἐν Χριστῷ. ὁ δὲ καθ' εἷς, ἀλλήλων μέλη» (σι 4-5).

Πάλιν τὸ ἴδιον παραδειγμα χρησιμοποιοῖ, τὸ ὅποιον ἐχρησιμοποίησε καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους (Α' Κορινθ 12,12), δια νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἴδιον ἀκριβῶς παθος. Διοτι εἶναι μεγάλη ἡ δυνάμις τοῦ φαρμακοῦ καὶ ἡ ἰσχύς αὐτοῦ τοῦ παραδειγματος, δια τὴν διόρθωσιν τοῦ νοσήματος τοῦ ἐγωισμοῦ. Διὰ ποῖον λόγον, λέγει, συ μεγαλοφρονεῖς ἢ διατι πάλιν ἄλλος ἐξευτελεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ. Ἐδὲν εἴμεθα ἅπαντες ἐν σῶμα, καὶ μεγάλοι καὶ μικροί. Ὅταν λοιπὸν ὡς πρὸς τὴν κεφαλὴν εἴμεθα ἐν καὶ μέλη ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, διατι μὲ τὴν ἀλαζονεῖαν διαχωρίζεις τὸν ἑαυτὸν σου, διατι ἐντροπιάζεις τὸν ἀδελφόν, Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος εἶναι μέλος ἰδικόν σου, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκείνου συ καὶ πολλή εἶναι ἡ ὁμοτιμία καὶ κατὰ τοῦτο

Ἔφθεσε δηλαδὴ δῖον τινὰ ἱκανά νὰ διορθώσουν τὴν ἀλαζονεῖαν αὐτῶν καὶ ὅτι εἴμεθα μέλη ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ὄχι μόνον ὁ μικρὸς τοῦ μεγάλου, ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας τοῦ μικροτέρου, καὶ ὅτι ἅπαντες εἴμεθα ἐν σῶμα μᾶλλον δὲ καὶ τρία τινὰ διότι καὶ τὸ χάρισμα ποί' ἐδόθη τὸ ἀπέδειξε νὰ εἶναι ἐν

Να μὴ μεγαλοφρονῇς λοιπὸν διότι σοὶ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεόν, δὲν ἔλαβες σύ, οὕτε εὔρες. Διὰ τοῦτο καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὰ χαρίσματα δὲν εἶπεν, 664 ὅτι ἄλλος μὲν ἔλαβε μεγαλύτερον, ἄλλος δὲ μικροτερον, ἀλλὰ τί, Διαφορον. «Ἐχοντες γαρ, φησί, χαρίσματα, οὐ μέζονα καὶ ἑλαττονα, ἀλλὰ διὰφορα» (Α' Κορινθ 7,7). Διότι ποῖαν σημασίαν ἔχει ἔάν δὲν διαταχῇς τὰ ἴδια, ἀλλὰ τὸ σῶμα εἶναι τὸ ἴδιον, Καὶ ἀφοῦ ἤρχισεν ἀπὸ χάρισμα, κατέληξεν εἰς κατόρθωμα. Διότι ἀφοῦ ἀνεφερε προφητείαν καὶ ἱπηρεσίαν καὶ ὅσα τοιαῦτα, κατέληξεν εἰς ἐλεημοσύνην καὶ προσπάθειαν καὶ βοήθειαν. Διότι ἐπειδὴ ἦτο φυσικὸν μερικοὶ νὰ εἶναι μὲν ἐνάρετοι, νὰ μὴ ἔχουν ὁμῶς προφητικὸν χάρισμα, δεικνύει ὅτι καὶ τοῦτο τὸ χάρισμα εἶναι καὶ πολὺ μεγαλύτερον ἐκείνου, Β' ὅπως ἀκριβῶς ἔδειξεν εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους καὶ τόσον πολὺ μεγαλύτερον, ὅσον τὸ μὲν ἔχει μισθόν, τὸ δὲ ἔχει στερηθῇ ἀμοιβῆς διότι ὁλόκληρον εἶναι δωρεὰ καὶ χάρις Διὰ τοῦτο

λέγει - *Ἐχοντες δὲ χάρισμα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διαφορά, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως*- (στ 6)

Διότι ἐπειδὴ ἀρκούντως παρηγόρησεν αὐτοὺς, θέλει νὰ τοὺς κάμῃ καὶ καταλλήλους δι' ἀγῶνας καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ σπουδαιότερους, δεικνύων ὅτι αἱτοὶ παρέχουσιν τὰς ἀφαιρμάς ὥστε νὰ λαβοῦν μεγαλύτερα ἢ μικρότερα. Διότι λέγει μετ' ὅτι αὐτοὶ χορηγεῖται καὶ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ὅπως ὅταν λέγῃ - *ἐκαστῷ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως*-. Ὁ καὶ πάλιν *κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν*-, δια νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἐπερηφανοὺς.

Λέγει δὲ ὅτι καὶ ἀπὸ αὐτοὺς γίνονται αἱ ἀρχαί, δια νὰ διεγείρῃ τοὺς ὀκνηροὺς πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πράττει καὶ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους, κινῶν καὶ τὰ δύο αἷτα. Ὅταν μὲν δηλαδὴ λέγῃ - *ζηλοῦτε τὰ χάρισμα*- (Α' Κορινθ' 12,31), δεικνύει ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι αἱτοὶ τῆς διαφορᾶς τῶν διδομένων ὅταν δὲ λέγῃ *παντὰ δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ Ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα διαιροῦν ἐκαστῷ καθὼς βούλεται*- (Α' Κορινθ' 12,11) ἐκεῖνο διδάσκει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύωνται ἐκεῖνοι ποὶ ἔχουσιν λαβεῖν, ἀπὸ παντοῦ παρηγορῶν τὸ παῖθον, αὐτῶν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐδῶ πράττει.

Καὶ πάλιν διεγείρων ἐκείνους ποὶ ὑπεχωρησάν ἐκ δειλίας λέγει **Δ** - *Εἴτε προφητεῖα κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως*-. Διότι ἂν καὶ ὑπαρχῇ χάρις, ἀλλ' ὅμως δὲν ρέει ἀπλῶς, ἀλλὰ ἀποῦ λαμβάνει τὰ μέτρα κυρὰ τῶν δεχομένων τοσόν τι ἰσχύει ὅσον καθεὺς πιστεύῃ, θα εὖρη που προσεφερθῇ εἰς αὐτὴν.

- *Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ*- (στ 7) Ἐδῶ ἔστιν πρᾶγμα ποὺ ἀναφέρεται εἰς δὲ διότι καὶ ἡ ἀποστολὴ λέγεται διακονία, καὶ πᾶν ἀγαθὸν πνευματικὸν ἔργον, διακονία. Βεβαίως ἵσχυται μὲν καὶ δι' εἰδικὴν ὑπηρεσίαν αὐτὸ τὸ ὄνομα, ἐδῶ ὅμως ἔχει ἀναφερθῇ καθολικῶς.

- *Εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ*- (στ 7) Κιςταξε πῶς ἀδιαφορῶς θέτει αἷτα, το μικροὶ πρῶτον καὶ τὸ μέγα ὕστεροι. Ἐ πάλιν εἰς τὸ ἴδιον ἄκριβῶς ἐκπαιδευμένων εἰς τὸ νὰ μὴ εἶναι ἐγνωσταί οὔτε ὑπερήφανοι.

- *Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει*- (στ 8). Καὶ τοῦτο εἶναι εἶδος διδασκαλίας. *Εἰ γὰρ ἴσται ἐν ἡμῖν λόγος, παρακλήσεως, φησί, πρὸς τὸν λαόν λέγετε*- (Πραξ' 13,15).

Ἐπειτα δεικνύων ὅτι δὲν εἶναι μέγα ὄφελος νὰ μετέχῃς τῆς ἀρετῆς ἔαν τοῦτο δὲν γινεταί μετὰ τοῦ προσήκοιτος νόμου, προσθέτει - *Ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι*- (στ 8) Διότι δὲν ἀρκεῖ ἡ ὁσις ἀλλὰ πρέπει μὲ μεγαλοψυχίαν νὰ πράττωμεν τοῦτο. Διότι τοῦτο παντοῦ ἀπλοῦτητα τὸ ὀνομαζέται ἀφοῦ καὶ αἱ παρθενοὶ εἶχον ἔλαιον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀρκετὸ δὲν εἶχον, ἀπὸ ὅλα ἐξέπεσον.

673* - *Ὁ προϊστάμενος ἐν σκουῇ*- (στ 8) Διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ προϊσταται τις, ἂν δὲν πράττῃ τοῦτο μὲ ἐνδιαφέρον καὶ προθυμίαν.

*Εἰς τὰς ἐκδόσεις τοῦ βιβλίου τοῦ κειμένου γινεται μεταπλήρησις, εἰς τὴν ἀριθμῆσαι ὅτι οὐκ εἰς 673 χωρὶς νὰ παρῇ κενὸν κεμένον. Βλ. καὶ σημειώσιν εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν τῆς σελ. 323.

«Ὁ ἐλεῶν, ἐν ἡλάρότητι» (στ 8). Διότι σὲν ἀρκεῖ ἡ ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ πρέπει νὰ πράττῃ τοῦτο μὲ ἀφθονίαν καὶ διαθέσιν χωρὶς λυπὴν· μᾶλλον δὲ δὲν πρέπει μόνον μὲ χωρὶς λυπὴν, ἀλλὰ καὶ μὲ διαθέσιν παιδῶν καὶ χαίρουσαι· διότι σὲν εἶναι τὸ ἴδιον νὰ μὴ λυπῆσαι, καὶ νὰ χαίρῃς. Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς, καὶ πρὸς Κορινθίους γράφων, μετὰ πολλῆς φροντίδος ἀνέλω· διότι διεγείρων μὲν εἰς ἀφθονίαν ἔλεγεν· «Ὁ σπειρῶν φειδομενῶς, φειδομενῶς καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει» (Β Κορινθ 9, 6-7). Β διορθῶντων δὲ τὴν διαθέσιν, προσεθετέ «Μὴ ἐκ λυπῆς ἢ ἐξ ἀνάγκης». Διότι καὶ τὰ δύο πρέπει νὰ σινιπάρχουν εἰς τὸν ἐλεοῦντα, καὶ ἡ ἀφθονία καὶ ἡ εὐχαρίστησις. Διότι διὰ ποῖον λόγον κλαίεις ὅταν διδῇ, ἐλεημοσύνην· διότι πονεῖς ὅταν ἔλθῃς, καὶ προδίδεις τὸν καρπὸν τοῦ κατορθώματος. Διότι, εἰάν πονῇς, δὲν ἔλξεις, ἀλλ' εἶσαι σκληρὸς καὶ ἀπάνθρωπος. Διότι, εἰάν σι πονῇς, πῶς θὰ δινηθῇς νὰ χοροποιήσῃς ἐκεῖνον που εἰσπκεται εἰς λυπὴν. Διότι εἶναι ἀγαπητὸν ἐκεῖνος τίποτε κακὸν νὰ μὴ ὑποκτευθῇ, καὶ ὅταν μετὰ χορᾶς παρέχῃς. Ἐπειδὴ τίποτε τόσον ἀσχημὸν δὲν θεωρεῖται εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ δὲ σὲν τὰ νὰ λαμβανοῖν ἀπὸ ἄλλους· ἂν δὲν ἀφοίρεσῃς τὴν ὑπόψιν μὲ τὴν υπερβολικὴν παιδρότητα καὶ δὲν δεῖξῃς ὅτι λαμβάνεις μᾶλλον παρὰ δίδεις, κατέρριψες χαμαὶ μᾶλλον παρὰ ἀνέστησες αὐτόν που λαμβανει. Διὰ τοῦτο λέγει, «Ὁ ἐλεῶν ἐν ἡλάρότητι».

Ἡ ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ δίδεται μὲ εὐχαρίστησιν. Ἡ ἀξία αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διαθέσεως.

Διότι ποῖος ὅταν λαβανῇ βασιλείαν, εἶναι σκυθρωπός, Ποῖος ὅταν δέχεται σιγχωρησιν τῶν ἀμαρτημάτων, παραμένει εἰς κατήφειαν. Νὰ μὴ προσέχῃς λοιπὸν εἰς τὴν δαπάνην τῶν χρημάτων· ἀλλὰ εἰς τὴν πρόσδοδον που προέρχεται ἀπὸ τὴν δαπάνην. Διότι εἰάν ἐκεῖνος, που σπειρεὶ χαίρῃ, καίτοι βεβαίως σπειρεὶ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὅπως ὅποτε θὰ θερίσῃ, πολὺ περισσότερον ἐκεῖνος που γεωργεῖ τὸν οὐρανόν. Διότι τοιουτοτρόπως ἔστω καὶ ἂν δώσῃς ὀλίγα, πολλὰ θὰ δώσῃς. Ὁ δὲ πῶς ἀκριβῶς βεβαίως μὲ σκυθρωπότητα ἔστω καὶ ἂν δώσῃς, πολλὰ, ὀλίγα ἔκαμες τὰ πολλὰ. Τοιουτοτρόπως καὶ ἡ χηρὰ πολλὰ τάλαντα ὑπερέβαλε μὲ δυο λεπτά· διότι ἦτο πλοισία ἢ διαθέσις.

Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν, λέγει, ἐνῷ ζῶ ἐν ἐσχάτῃ πτωχείᾳ, καὶ ὅλα τὰ δαπανᾶ, νὰ πράττῃ τοῦτο μετὰ προθυμίας. Ἐρώτησε τὴν χηρὰν, καὶ θὰ ἀκουσῇ τὸν τρόπον καὶ θὰ γνωρίσῃς ὅτι δὲν δημιουργεῖ τὴν στενοχωρίαν ἡ πτωχεία, ἀλλ' ἡ προαιρεσις καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐντελὲς ἀντιθετὸν πραγματοποιεῖ· διότι εἶναι δυνατόν ἐνῷ ζῇς ἐν πτωχείᾳ νὰ εἶσσι μεγάλῳ ψυχός, καὶ ἐν πλούτῳ μικροπρεπής καὶ φιλόργυρος.

Δια τοῦτο καὶ εἰς τὴν μεταδοσὶν ζητεῖ τὴν ἀφθονίαν, καὶ εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τὴν φαιδρότητα, καὶ εἰς τὴν προστάσιαν τὴν φροντίδα. Ἐπεὶ οὐκ οὐ θέλει μόνον με χρήματα νὰ βοηθῶμαι τοῖς ἔχοντα· ἀναγκὴν ἄλλα καὶ μὲ λόγους καὶ μὲ πράγματα καὶ με τὸ σῶμα, καὶ με ὅλα τὰ ἄλλα. Καὶ ὅπου ἀνέφερε τὴν προηγουμένην προστάσιαν, τὴν διὰ τῆς διδασκαλίας, τὴν ἡיא τῆς παρηγορίας (διότι αὕτη εἶναι ἀναγκασιότερα, ὅσον τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ τροφή), ἦλθεν ἐπὶ τὴν δια τῶν χρημάτων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων.

Ἐπειτα δεικνύων πῶς θὰ κατορθωθοῖν αὐτὰ, τὴν μητέρα αὐτῶν εἰσάγει, τὴν ἀγάπην. - **Ἡ ἀγάπη γάρ, φησὶν, ἀνυπόκριτος** (στ 9). Ἄν ἔχῃς αὐτήν, δὲν θὰ ἀνιληφθῇ, τὴν δεικνύει τῶν χρημάτων, οὔτε τὸν κόπον τῶν σωμάτων, 674 οὔτε τὸν μόχθον τῶν λόγων, οὔτε τὸν ἰσθμὸν καὶ τὴν ἱππείαν, ἄλλα ὅλα θὰ τὰ ὑπομείνῃς γενναίως. ἔστω καὶ ὅν χρειασθῇ νὰ βοηθήσῃς τὸν πλησίον μὲ τὸ σῶμα, ἔστω μὲ χρήματα, ἔστω μὲ λόγον, ἔστω μὲ ὅ,τιδήποτε ἄλλο.

Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν δὲν ἀπαιτεῖ μόνον μεταδοσὶν, ἀλλὰ τὴν με ἀφθονίαν, οὔτε προστάσιαν ἀλλὰ τὴν μετα φροντίδος, οὔτε ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ τὴν μετα φαιδρότητας τοιοῦτοτροπως καὶ ἀγάπην ὅχι ἀπλῶς· ἀλλὰ τὴν ἀνυπόκριτον· διότι αὐτὸ εἶναι ἀγάπη ἔαν τοῦτο γίνῃ, ὅλα τὰ ἄλλα ἀκολουθοῦν. Διότι καὶ ὁ ἔλεων, μὲ χαρὰν ἔλκει διότι εἰς τὸν αὐτὸν τοι δίδει καὶ ὁ προσιτάμενος, μὲ φροντίδα προΐσταται διότι εἰς τὸν αὐτὸν τοι προΐσταται καὶ ὁ μεταδίδων, μὲ ἀφθονίαν πρέπει αὐτὸ. Ὡς διότι εἰς τὸν αὐτὸν τοι δίδει.

Ἐπειτα ἐπειδὴ ὑπάρχει καὶ ἀγάπη διὰ κονηρὰ πράγματα, ὅπως π.χ. εἶναι ἡ τῶν ἀκολαστιῶν, ἐκείνων ποὶ ὁμονοοῦν δια χρήματα καὶ ὄρυγας, ἐκείνων ποὶ τὴν ἔχουν διὰ μεθας καὶ συμπόσια, ἀποκαθαιρῶν αὐτὴν ἀπὸ ταῦτα, λέγει - **Ἀποστρυφόντες τὸ κονηρὸν** (στ 9). Καὶ ὅν εἶπεν ἀπεχόμενοι ἄλλα μισοῦντες, καὶ ὅχι ἀπλῶς μισοῦντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολὺ μισοῦντες. Διότι ἡ προθεσίς «ἀπὸ» εἰς πολλὰ σημεῖα παρὰ τῷ Παύλῳ σημαίνει ἐπιτασίαν, ὅπως ὅταν λέγῃ «ἀποκαταδόσαν» καὶ «ἀπελοεχόμενοι», καὶ «ἀπαλυτρωσιν». Διότι ἐπειδὴ πολλοὶ καὶ ὅταν δὲν πράττουν τὰ κακὰ. Ὡς ὅμως, ἔχουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, διὰ τοῦτο εἶπεν «ἀποστρυφόντες». Διότι αὐτός θέλει καὶ ἡ διανοία νὰ εἶναι καθαρά καὶ πολλὴν ἔχθραν νὰ ἔχωμεν πρὸς τὴν κακίαν, καὶ μῖσος καὶ πόλεμον.

Διότι μὴ νομίσετε λέγει, ἐπειδὴ εἶπον «ἀγαπήσατε ἀλλήλους», ὅτι μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου λέγω, ὥστε καὶ εἰς τὰ κονηρὰ νὰ συμπράττετε μεταξὺ σας· διότι τὸ ἐντελὲς ἀντιθετὸν νομοθετῶ ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν διάθεσιν γινώσκοντες τὴν κακίαν νὰ εἶσαι ξένος, καὶ ὅχι μόνον ἀπὸ αὐτὴν τὴν διάθεσιν νὰ εἶσαι ξένος, ἀλλὰ καὶ ὑπερβολικῶς νὰ ἀποστρεφῇς αὐτὴν καὶ νὰ μισῇς.

Ὡς καὶ δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς αὐτό, ἀλλὰ προσθέτει καὶ τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς λέγων - **Κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ** (στ 9). Δὲν

εἶπε μόνον «ποιεῖτε», ἀλλὰ καὶ διακείμενο, διότι τοῦτο ἐδήλωσε μὲ τὴν διαταγὴν «καί· ἰσθαι». Τοιοῦτο τροπὴ, ἔλεγε καὶ ὁ Θεὸς σιναπτῶν τῶν ἀνδρᾶ πρὸς τὴν γυναῖκα «Προσκολλήθησεται γὰρ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ» (Γεν. 2,24)

Ἔπειτα καὶ αἰτίας ἀναφέρει διὰ τὰς ὁποίας ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους «Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι» (στ. 10). Ἀδελφοί, λέγει εἰσθε καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐγεννήθητε λοιπόν καὶ οἱς τοῦτο δικαιοὶ θα εἰσθε νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Τοῦτο καὶ ὁ Μωσῆς, εἰργεν ἐκ τοῖς μαχομένοις εἰς τὴν Αἴγυπτον Ε - ἰδοὺ οἱ εἰσθε ὅτι φονεῖτε ἀλλήλους» (Ἐξουδ. 2,13), «Ὅταν μὲν λοιπὸν ὁμιλή περὶ τῶν ἐξω - ἐλ δυνάτοις τοῖς ἡμῶν μετὰ παντὶ ἀνθρώπῳ ἐρηγίεσθαι» - λέγει οὖν οἱ σὺν δίδασκει περὶ τῶν σκείων - τῇ φιλαδελφίᾳ φησὶν εἰς ἀλλήλους φιλοστοροῦν. Διότι ἐκεῖ μὲν ζητεῖ τὴν ἀφοσίωσιν τῇ μακρῇ τοῦ μισοῦ καὶ τὴν ἀποστροφὴν ἐδῶ ὅμως καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ὅχι ἀπλῶς ἀγάπην ἀλλὰ καὶ στοργὴν. Διότι λέγει ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγάπη νὰ εἶναι μόνον ἀνιπακρίτως ἀλλὰ καὶ δινατὴ καὶ θερμὴ καὶ ζέουσα. Ποῖον ὁμολογῇ, τὸ ὅφελος, ἂν ἀγαπᾷς μὲν χωρὶς δούλον οὐκ ἀγαπᾷς ὅμως θερμῶς. ἵνα τοῦτο καὶ εἶπεν - εἰς ἀλλήλους φιλοστοροῦν» 475 τοιοῦτος καὶ θερμῶς νὰ ἀγαπᾷς. Να μὴ περιμένῃς νὰ ἀγαπᾷσαι ἀπὸ ἄλλον ἀλλὰ σὺ εἰς ἰδίῳ νὰ ἐπληρώσῃς αὐτὸν καὶ νὰ καμνῇς πρῶτον τῇ ἀρχῇ ὅστις τοιοῦτο τροπῶς θα καρπωθῇς καὶ τὸν μισθὸν τῇ φιλίᾳ ἐκείνῃ.

Ἀποὺ ἀνέφερε λοιπὸν τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, λέγει καὶ πῶς, θα καταστῶν σὺ αὐτὸ μὲ τὰ πράγματα τῆς ἀγάπης, διὰ τοῦτο καὶ προσθέτει «Τῇ τιμῇ ἀλλήλους προσηγοιούμενοι» (στ. 10). Διότι τοιοῦτο τροπῶς καὶ δημιουργεῖται ἡ φιλία καὶ δημιουργομένη παραμένει. Καὶ περὶ τοσόν ποῦ δὲν δημιουργεῖ φιλίαν, ὅσον ἡ πρῶτη αἰτία νὰ «εἰσέλθῃ» τὸν πλησίον, ὥστε νὰ ἀποδιδῶμεν πρῶτον ἡμῖς τὴν τιμὴν εἰς ἐκεῖνον. Β Ὅχι μόνον δὲ φιλία ἀλλὰ καὶ τιμὴ μεγαλύτερα διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ δημιουργεῖται. Διότι ἐλθὲν μὲν καὶ ἐκιδάχθησαν προσηγοιούμενως προερχομένη ἀπὸ τὴν ἀγάπην, ἡ δὲ ἀγάπη ἀπὸ τὴν τιμὴν, ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως καὶ ἡ ἀγάπη ἀπὸ αὐτοῦ θερμαίνεται. Γ καὶ τὸ ἐν δημιουργεῖ το ἄλλο. Διότι ἐπὶ αὐτοῦ καὶ πολλοὶ οἱ ὅποιοι ἀγαποῦν μὲν μὲ τὴν σκέψιν δὲν ἐκείνου ὅμως τὴν χεῖρα. Διὰ τοῦτο ἀπὸ παντοῦ οὐκαὶ οὐκ ἐκείνου τὴν ἀγάπην.

Καὶ πῶς θα γίνωμεν οὐκ ὀκνηροὶ εἰς τὴν προσπαθειαν ποιεῖται διὰ τοῦ καλόν, «Τῷ πνεύματι ζέοντες» (στ. 11). Βλέπει πῶς παντοῦ ζητεῖ τὰς ἐπιταγὰς, Διότι δὲν εἶπε νὰ μετασώζετε μόνον, ἀλλὰ μὲ ἀφθονίαν οἷτε νὰ προΐστασθε ἀλλὰ μὲ φροντίδα οἷτε νὰ ἐλεῆτε, ἀλλὰ μὲ χαρὰν οἷτε νὰ τιμᾶτε, ἀλλὰ πρῶτοι νὰ τιμᾶτε οἷτε νὰ ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ ἀνιπακρίτως οἷτε νὰ ἀπεχεσθε ἀπὸ τὰ κακά ἀλλὰ νὰ μισήτε τὰ κακά οἷτε νὰ καμνέτε τὰ ἄγαθα, ἀλλὰ νὰ προσκολλάσθε. Δ οἷτε νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλὰ μὲ φιλοστοργίαν οἷτε νὰ προσπαθῆτε ἀλλὰ ὅχι μὲ ὀκνηρίαν οἷτε το Πνεῦμα νὰ ἔχετε, ἀλλὰ ζέον το Πνεῦμα, τοιοῦτος, διὰ νὰ εἰσθε θερμοὶ

καί ἐν ἐργηγόρσει Διότι ἐάν ἔχῃς ἐκείνα τὰ προλεχθέντα, θά προσελκυῖς τό Πνεῦμα ἐάν τοῦτο μένη μέσα σου, καί πρός ἐκείνα θά σέ καταστήσῃ σπουδαῖον, καί ὅλα θά εἶναι εὐκόλα ἀπό τό Πνεῦμα καί τήν ἀγάπην, ἀφοῦ καί ἀπό τά δύο μέρη θά ζωογονήσῃ. Δέν βλέπεις τοῦς ταίρους, οἱ ὅποιοι φέρουν φλογα εἰς τήν ράχην, πῶς εἰς ὅλους εἶναι ἀφόρητοι. Τοιοῦτοτρόπως καί σὺ θά εἶσαι ἀφόρητος εἰς τόν διαβολόν, ἂν λάβῃς καί τās δυο φλόγας.

«Τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες» (στ 11) Ἐ Διότι δι' ὅλων αὐτῶν εἶναι δυνατόν νά δοι λειψῇ εἰς τόν Θεόν Διότι ὅσα ἐπιτελέσῃς εἰς τόν ἀδελφόν, εἰς τόν δεσπότην σου διαβαίνουν καί ὅπως αὐτός ἔχει εὐεργετηθῇ, τοιοῦτοτρόπως σὺ ὑπολογίζει τόν μισθόν. Εἶδες κοῦ ἀνέψωσε τό φρόνημα ἐκείνου κοῦ ἐργάζεται ταῦτα, ἔπειτα δεικνύων πῶς θά ἀνασθῇ ἡ φλογ τοῦ Πνευματος, λέγει «Τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ καρτεροῦντες» (στ 12) Διότι ὅλα αὐτά εἶναι προσανάμματα τοῦ πυρός ἐκείνου Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἀπήτησε καί χρημάτων δαπάνην, καί σαμάτων κόπον, καί προστασίαν καί φροντίδα καί διδασκαλίαν καί τὰ ἄλλα τα ἐπικονω, ἐτοιμάζει πάλιν τόν ἀθλητήν μετὰ τῆς ἀγάπης μετὰ τοῦ Πνευματος, οἷα τῆς ἐλπίδος 676 Διότι τιποτε δέν κἄννει τήν ψυχὴν τόσον ἀνδρείαν καί ριψοκίνδυνον πρός ὅλα, ὅσον ἡ ἀγάπη ἑλπίς.

Ἐπειτα καί προ τῶν ἐλπιζομένων αγαθῶν δίδει ἄλλο πάλιν ἱσθλόν Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ ἐλπὺς ἦτο διὰ τα μέλλοντα λέγει «Τῇ θλίψει ὑπομένοντες» Διότι καί προ τῶν μελλόντων, εἰς τό παρόν μέγα καλόν θά καρπωθῇς ἀπό τήν θλίψιν, τό νά γίνεσαι καρτεριακός καί δόκιμος.

Μετὰ δὲ ἀπο αὐτο καί ἄλλην βοηθείαν παρέχει, λέγων «Τῇ προσευχῇ καρτεροῦντε,» Ὅταν λοιπόν καί ἡ ἀγάπη σέ κἄννη εὐκόλον, καί τό πνεῦμα βοηθῇ, καί ἡ ἐλπὺς ἀνακοιφίῃ θ καί ἡ θλίψις σέ καθιστῇ δόκιμον καί καταλληλόν διὰ νά ὑπομένης τὰ παντα γενναίως, καί ἔχῃς μαζί μὲ αὐτα καί ἄλλο ὄπλον μέγιστον, τήν προσευχὴν καί τήν βοηθείαν ἀπό τήν δεξιάν, τί εἶναι κατόπιν ἐπιπόνον ἐκ τῶν ἐπιτασσομένων, Τιποτε.

Εἶδες πῶς καί ἀπό παντοῦ ἐστερέωσας τόν ἀθλητήν, καί πολὺ ἐλαφρὸς ἔδειξε τας διαταγὰς.

Νά ἐξετάξῃς πάλιν πῶς μὲ τήν ἐλεημοσύνην ἀσχολεῖται μάλλον δὲ ὄχι ἀπλῶς μὲ τήν ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ μὲ τήν εἰς τοὺς ἁγίους Διότι ἀνωτέρω μὲν ἀφοῦ εἶπει «ὁ λέων, ἐν ἰλαρότητι» εἰς ὅλους ἤνοιξε τήν χεῖρα ἐδῶ ὅμως ὑπὲρ τῶν πιστῶν ὁμιλεῖ διὰ τοῦτο καί προσθέτει, λέγων «Ταῖς χρεῖαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες» (στ 13). Ὁ Δέν εἶπε «παρέχετε εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν» ἀλλὰ «κοινωνεῖτε εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν», δεικνύων ὅτι μεγαλύτερα λαμβάνουν παρά δίδουν, καί ὅτι ἐμπόριον εἶναι τό πρᾶγμα, ἀφοῦ ἐπικοινωνία εἶναι. Εἰσφέρεις σύ χρηματα, Εἰσφέρουν διὰ σέ ἐκεῖνοι παρησίαν ἐνωπίον τοῦ Θεοῦ.

«Τῇ φιλοξενίᾳ διάκοντος» (στ 13) Δέν εἶπεν «ἐργαζόμε-

νοι», ἀλλὰ «διώκοντες», δια νά μᾶς ἐκπαιδεύῃ νά μὴ ἀναμένιομεν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην πότε θά ἔλθουν πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ νὰ τρέχωμεν πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ κατασιωκῶμεν.

Τοιοιτοτρόπως ὁ Λῶτ, τοιοιτοτρόπως ὁ Ἀβραάμ ἔκαμε διότι εἰς τοῦτο ἔδαπανησε τὴν ἡμέραν, ἀναμένων τὸ καλὸν τοῦτο κυνήγιον, καὶ ὅταν εἶδεν ἀπεπήδησε, **Ω** καὶ εἰς ἀπάντησιν ἔτρεξε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπε «*Κύριε, εἰ εὖρον χάριν ἐνωπίον σου, μὴ παρελθῇς τὸν παῖδα σου*» (Γεν. 18,3). Ὅχι ὅπως ἡμεῖς, που ὅταν ἴδωμεν ξένον ἢ πτωχόν, συνοφριοιμεθα, καὶ νομίζομεν ὅτι οὔτε νά τοὺς ὁμιλήσωμεν δὲν εἶναι ἄξιοι καὶ ἵν ὥστερα ἀπὸ χιλίας ἱκεσίας, ἀφοῦ μαλακῶσωμεν, διατάξωμεν τὸν ὑπηρετάς νά δώσουν ὀλίγα χρήματα, νομίζομεν ὅτι καταρωθώσιν τὸ πᾶν Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἔπραξε τοιοιτοτρόπως, ἀλλ' ἀνέλαβε σχῆμα ἱκέτου καὶ υπηρέτου, καίτοι βεβαίως δὲν ἐγνωρίζε ποιοὺς ἐπρόκειτο νά ὑποδεχθῇ.

Μέ ποῖον τρόπον πρέπει νά ἀσκήται ἡ φιλοξενία.

Ἡμεῖς ὁμῶς ἂν καὶ γνωρίζομεν σαφῶς, ὅτι τὸν Χριστὸν ὑποδεχόμεθα, οὔτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡμερευομεν **Ε** Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν καὶ παρακαλεῖ καὶ ἱκετεῖναι καὶ προσκυνεῖ ἡμεῖς ὁμῶς περιφρονοῦμεν ἐκείνους ποὺ προσέρχονται εἰς ἡμᾶς καὶ αὐτὸς μὲν ἀπο μόνου τοῦ καὶ μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ κατορθώνει τὰ πάντα, ἡμεῖς ὁμῶς οὔτε διὰ τῶν ὑπηρετῶν Ἐὰν δε θέλῃς νά ἰδῇς καὶ τὴν τράπεζαν τὴν ὅποιαν παρέθηκε, πολλὴν καὶ ἐδῶ θά ἰδῇς τὴν φιλοτιμίαν τὴν ὅποιαν ἐδημιουργεῖ ὄχι ἡ ἀφθονία τῶν χρημάτων ἀλλ' ὁ πλοῦτος τῆς προαιρέσεως Ποσοὶ δηλαδὴ ἦσαν εἴποροι τότε, Ἀλλ' οὐδεὶς ἐποίησε τιποτε τοιοῦτον Πόσαι χῆραι ἦσαν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, Ἀλλ' οἶδεμια ἐφιλοξένησε τὸν Ἥλιαν Πόσοι εἴποροι πάλιν ἦσαν ἐπὶ τῇ ἐποχῇ τοῦ Ἑλισσαίου, 477 Ἀλλ' ἡ Σωναμίτις μονὴ ἔτριγα τὸν καρπὸν τῆς φιλοξενίας ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως καὶ ὁ Ἀβραάμ ἦτο τότε μετὰ τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς προθυμίας Καὶ διὰ τοῦτο ἰδίαιτέρως εἶναι ἄξιον νά θαυμάζωμεν, ὅτι ἐπετέλει ταῦτα χωρὶς οὔτε νά γνωρίζῃ ποῖοι ἦσαν ἐκεῖνοι ποὺ εἶχον ἔλθει.

Νά μὴ ἀσχολῇσαι λοιπὸν καὶ σὺ μέ αλλας ὑποθέσεις διότι πρὸς χάριν τοῦ Χριστοῦ νά δέξῃσαι καὶ ἂν πρόκειται διαρκῶς νὰ περιεργάζῃσαι, πολλὰκι, καὶ δοκιμὸν ἀνδρα θα παρατρέξῃ, καὶ θά χάσῃς καὶ τὸν μισθὸν ἀπὸ αὐτόν Καὶ βεβαίως ἐκεῖνος μὲν ποὺ δέχεται μὴ δοκιμὸν δὲν κατηγορεῖται, ἀλλὰ καὶ μισθὸν ἔχει **Β** «*Ὁ δεχόμενος γὰρ προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου ληψεται*» (Ματθ. 10,41). Ἐκεῖνος, ὁμῶς ὁ ὁποῖος παρατρέχει τὸν θαιμαστόν ἐκ τῆς ἀκαίρου ταυτῆς ἀσχολίας μὲ ἄλλα πράγματα, καὶ τιμωρεῖται.

Νά μὴ ἐξετάζῃς λοιπὸν βίους καὶ πράξεις διότι τοῦτο εἶναι

δείγμα ἐσχάτης ἑλλείψεως καλαισθησίας, δι' ἕνα ἄρτον πού θα δώσης; νά περιεργάζεσαι ὁλοκληρον ζωὴν. Διότι ἐάν οἷτος εἶναι φονεὺς, ἐάν ληστής, ἐάν διτιθέκοτε, δὲν τὸν κρίνεις ἀξιὸν ἄρτου καὶ ὀλίγων χρημάτων. Ἀλλ' ὁ μὲν Δεσποτὴς σου καὶ τὸν ἥλιον ἀνατέλλει χάριν αὐτοῦ· συ δε καὶ τῆς ἑφημεροῦ τροφῆς κρίνεις αὐτόν ἀνάξιον.

Ἐγὼ δὲ ἀναφέρω καὶ κάτι ἄλλο πέραν αὐτοῦ· διότι ἔστω καὶ ἂν γνωρίζῃ; σαφῶς, ὅτι οἷτος γεμὶ χιλιῶν κακῶν· οὔτε κατ' αὐτόν τὸν τρόπον θά ἔχῃς ἀκολογίαν, διὰν ἀποστερήσῃ αὐτόν τῆς ἑφημεροῦ τροφῆς. **Σ** Διότι ἐκεῖνου εἶσαι δοῦλος· ποὶ λέγει· «Οἷα οἶδατε ποῖα *Ἰνκιματός ἐστε*» (Λουκ 9 55), ἐκεῖνου εἶσαι ὑπηρέτης· ποὶ ἑθεραπεύσεν αὐτοὺς καὶ τὸν ἐλιθοβόλησαν μᾶλλον δὲ ἐκείνου· ποὶ ἐσταυρώθη ὑπὲρ αὐτῶν.

Καὶ μὴ μοῦ λέγεις, ὅτι ἐφόνειψεν ἄνθρωπον· διότι καὶ ἂν ἀκόμη προκείται νά φονεῖσθαι καὶ σὲ τὸν ἴδιον, οὔτε κατ' αὐτόν τοις τρόποις νά τὸν παραβιῇ, νὰ ἀποθνήσκῃ ἀπὸ τῆς πείνης. Διότι ἐκεῖνου εἶσαι μαθητὴς, ποὶ ἐποθεῖ τὴν σωτηρίαν τῶν σταυρωσάντων, ποὶ ἔλαγεν εἰς αὐτόν τὸν Σταυρόν· «*Πατερ, ἄφες αὐτοῖς· ὅς, ἂρ ἠῴησι τι ποιῶσιν*» (Λουκ 23, 34). Ἐκείνου εἶσαι δοῦλος· ποὶ ἑθεραπεύσεν ἐκείνον· ποὶ τὸν ἔρρωπισε, ποὶ ἐστεφάνωσε εἰς αὐτόν τὸν Σταυρόν· ἐκεῖνου· ποὶ τὸν ἐχλεύασε. **Δ** κρῶμα ἀπὸ τὸ ὅποιον τι θα συμβῇ ὁμοῖον. Διότι καὶ οἱ δυο οἱ ληστὰς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐχλεύαζον αὐτόν· ἀλλ' ὁμοῦς εἰς τὸν ἕνα ἐκ τούτων ἤνοιξε τὸν παραδεισον.

Καὶ θαυρίζεαι δι' ἐκείνους· ποὶ πρόκειται νά φονευσθῶν αὐτόν, καὶ ταρασσεται καὶ σιγχιζεται βλῖψαν τὸν προδότην, ὅχι διότι ἐπράκετο νά σταυρωθῇ, ἀλλὰ διότι ἐκεῖνος θα ἔχανετο. Ἐταράσσετο περαιτέρω, διότι προεῖδε τὴν ἀγχόνην καὶ τὴν μετὰ τὴν ἀγχόνην κόλασιν. Καὶ ἂν καὶ ἐγνωρίζε τὴν πονηρίαν αὐτοῦ, μέχρις ἐσχυτῆς ὥρας ἵεμενε αὐτόν, καὶ δὲν τὸν ἐξεδίωκε, ἀλλὰ καὶ ἐφίλησε τὸν προδότην.

Ὁ Δεσποτὴς σου ἀγαπᾷ καὶ δέχεται εἰς τὰ χεῖλη ἐκείνον· ποὶ ἐπροκεῖτο ἀμέσῳ, νὰ χυθῇ τὸ τιμιόν αὐτοῦ αἷμα. Ἐ σὺ δὲ τὸν πτωχόν· δὲν τὸν ἀξιοῦνεις οὔτε ἄρτου, καὶ δὲν εἰλαβεῖσαι τὸν νόμον τὸν ὅποιον ἔθεσεν ὁ Χριστός, ὥστε δι' αὐτῶν ἐδειξεν, ὅτι ὅχι μόνον τοὺς πτωχοὺς δεῖ πρεπεῖ νὰ ἀποστρεφώμεθα, ἀλλ' οὔτε ἐκείνους· ποὶ ὁδηγοῦν ἡμᾶς εἰς τὸν θάνατον.

Μὴ μοῦ εἰπῇς λοιπόν τοῦτο, ὅτι ὁ τάδε μοῦ ἐπροξένησε θείνᾳ· ἀλλὰ σκέψου τι ἔκαμεν ὁ Χριστός, πολλὰ κλήσιον τοῦ Στρατοῦ εἰρσκομένου δια τῶν φιλημάτων, πρὸς ἐκείνον διὰ τοῦ ὅποιου ἐπροκεῖτο νά προδίδεται, προσπαθὼν νὰ διορθώσῃ τὸν προδότην. Καὶ κυττάξτε πῶς παρακινεῖ δι' ἐντροπῆς· «*Ἰουδᾶ, γὰρ φησί, φίληματι τὸν Ἰῶν τοῦ ἀνθρώπου προδίδου*» (Λουκ 22 48). Ποῖον δὲν θα ἐμαλακῶναι ποῖον δὲν θα ἐλαμπτεῖ ἡ φωνὴ αἰ· τῆ. 678 Ποῖον θηρίον, ποῖον ἀδόκιμον, Ἀλλ' ὅχι τὸν ταλαιπωρὸν ἐκείνον.

Μὴ λέγεις λοιπόν, ὅτι τὸν τάδε ἐφόνευσεν ὁ τάδε, καὶ διὰ

τοῦτο ἀποστρέφομαι αὐτόν. Ἐστὼ καὶ ἂν πρόκειται νὰ ᾄθῃ τὸ ξίφος ἐναντίον σου, καὶ τὴν δεξιὰν νὰ βυθίσῃ εἰς αὐτόν τον λαιμόν, αὐτὴν τὴν δεξιὰν νὰ φιλήσῃς ἀφ' οὗ καὶ ὁ Χριστὸς ἐφίλησε τὸ στόμα ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησε τὴν σφαγὴν.

Καὶ συ λοιπὸν νὰ μὴ μισῇς, ἀλλὰ νὰ θαυμάζῃς καὶ νὰ ἐλεῇς αὐτόν που σὲ ἐπιβουλεύεται διότι ὁ τοιοῦτος εἶναι ἄξιός νὰ ἐλεῇται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ νὰ χυνώμεν δάκρυα δι' αὐτόν. Διότι ἐκείνου εἰμῶθα ἱππρέται ὁ ὁποῖος καὶ ἐφίλησε τὸν προδοτὴν Β (ἰδιότι δὲν θὰ παύσω συνεχῶς αὐτὸ νὰ ἀναφέρω), καὶ εἶπε λόγους περισσότερον ἀπαλούς ἀπὸ τὸ φιλῆμα. Διότι οὐδόλως εἶπεν - Ὁ βδελυρὲ καὶ παμπόνηρε καὶ προδοτὰ τοσαύτας ἀποδείξεις εἰς ἡμᾶς τὰς ἁμοιβὰς τῆς τσαταιτῆς ἐκέρχας -, ἀλλὰ πῶς, - Ἰουδα - θέτων τὸ κυρίον ὄνομα, πράγμα τὸ ὁποῖον ἦτο γνώρισμα ἐκείνου ὁ ὁποῖος μᾶλλον ἀποκυλεῖ κάποιον ταλαιπῶρον καὶ ἐπαναφέρει, παρὰ ἀργίζειται. Καὶ δὲν εἶπε - τὸν διδάσκαλόν σου, τὸν Δεσποτὴν σου καὶ ἐκέργτην -, ἀλλὰ - τὸν Υἱόν τοῦ ἀνθρώπου. Διότι ἐάν δὲν ἦτο διδάσκαλος οὔτε Δεσπότης, ἐκείνον παραδίδεις, ὁ ὁποῖος μὲ τὸσον ἡμῖρον τρόπον, μὲ τὴν φυσικότητα διακτείνεται πρὸς σέ, ὥστε καὶ ἐν καιρῷ τῆς προδοσίας νὰ σὲ φιλῇ καὶ ταῦτα ἐνῷ τὸ φιλῆμα εἶναι συμβολὴν τῆς προδοσίας. Ἡ ὑλόγησίς εἶσαι Κύριε πόσης ταπεινοφροσύνης, πόσης ἀνεξικακίας ὑπόδειγμα ἔδωσες εἰς ἡμᾶς:

Ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐκείνον τοιαυτοτρόπως πρὸς τοὺς ἐπιδραμόντας, ὅμως μετὰ ξυλῶν καὶ μαχαιρῶν οὐχὶ τοιαυτοτρόπως. Καὶ τί δύναται νὰ γίνῃ ἡμερώτερον ἀπὸ τοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι καὶ πρὸς ἐκείνοισι ἔχουν λεχθῇ, Διότι, ἐνῷ ἡδύναιτο ὅλοις αὐτοῖς διαμῖς νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ αὐτὰ μὲν τίποτε δὲν ἔκαμε, προτρεπτικῶς δὲ ὁμιλεῖ πρὸς αὐτοὺς λέγων - Τί ἐξήλεθε, ὡς ἐπὶ ἄρστην μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξυλῶν - (Ματθ 28, 55), Καὶ ἀφ' οὗ ἔρριψεν αὐτοὺς ὑπτιος, ἐπειδὴ ἔμενον μὲ ἀπολεσθειςας τὰς αἰσθήσεις. Ὁ μὲ τὴν θέλησίν του παλιν ἐξέδωκε τὸν ἐαυτόν του, καὶ ἠνείχετο νὰ βλέπῃ νὰ περιβάλλουν τὰς ἀγίας χεῖρας μὲ δεσμά, ἐνῷ ἡδύναιτο ὅλα μαζί νὰ τὰ κλονίσῃ καὶ νὰ τὰ ριπῇ κάτω.

Ἀλλὰ σὶ καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ γίνεσαι ἄγριος ἐναντὶ τοῦ πτωχοῦ. Καὶ ὅμως ἂν καὶ εἶναι ἐνοχος χιλίων κακῶν ἢ πτωχεία καὶ ἢ πεῖνα εἶναι ἀρκετὰ διὰ νὰ μαλακώσουν τὴν ψυχὴν ποὺ δὲν εἶναι παρὰ πολὺ πεπωρωμένη. Συ ὅμως ἔχεις σταθῇ ὡς θηρίον, καὶ μιμῆσαι θυμούς λεοντῶν καὶ ὅμως ἐκείνοι ποτὲ δὲν θά ἐγέυοντο νακρὰ σώματα. συ ὅμως ἂν καὶ βλέπῃς νὰ ἔχῃ ταριχευθῇ μὲ τὸσον πολλὰ κακὰ, ἐκμβαινεις εἰς τὸν κατακειμένον, καὶ σπαρασσεις τὸ σῶμα διὰ τῶν ὕβρεων, καὶ τρικυμῖται εἰς τρικυμῖαν προσθέτεις, καὶ αὐτόν που κατέφιγεν εἰς λιμένα τὸν καμνίς νὰ προσαρῶξῃ εἰς σκόπελον, Ἐ καὶ δημιουργεῖς ναυάγιον χειρότερον ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ συμβαίνουν εἰς τὴν θάλασσαν.

Καὶ πῶς θά εἰπῇς εἰς τὸν Θεόν - ἔλεησον με -, Καὶ αἰτεῖς συγχωρησιν ἁμαρτημάτων, ἐνῷ χλευάζεις ἐκείνον, ποὺ οὐδόλως ἡμάρτησε, καὶ ἀπαιτεῖς τιμωρίαν ἐξ αἰτίας τῆς πεινῆς καὶ τῆς

τοσαύτης ἀναγκῆς, καὶ ὑπερβάλλεις ὅλα τὰ θηρία εἰς τὴν σκληρότητα, Διότι ἐκεῖνα μὲν ἐπειδὴ τὰ καταναγκάζει ἡ γαστήρ ἐγγίζουσιν τὴν ἀνθήκουσαν εἰς αὐτὰ τροφήν σὺ ὅμως, χωρὶς οὐδεὶς νὰ ὠθῇ, οὔτε νὰ καταναγκάσῃ, κατατρωγεις τὸν ἀδελφόν, δακνων, σπαράσσων, ἂν καὶ ὄχι μὲ τοὺς ὀδόντας, ἀλλὰ με λόγους φοβερωτέρους ἀπὸ δαγκώματα.

Πῶς λοιπὸν θὰ δεχθῇς τὴν ἱερὰν προσφοράν, 679 ἀφοῦ ἔχῃς βαῦει τὴν γλῶσσαν μὲ ἀνθρώπινα αἵματα, πῶς δίδεις εἰρήνην, μὲ στόμα ποῦ εἶναι γεμᾶτο πολεμον, πῶς δέ θὰ ὑπολαυσης αἰσθητὴν τοῦλάχιστον τροφήν, ἀφοῦ ἀνισχυρίζῃς τοσόν πολὺ δηλητηριον.

Δὲν διορθῶνεις τὴν πτωχείαν διὰτὶ καὶ καταστρέφεις, δὲν ἀνασηκωνεις αὐτόν που εὐρίσκεται κάτω διὰτὶ καὶ καταρρίπτεις, δὲν ἀφανίζεις τὴν ἀθυμίαν διὰτὶ καὶ τὴν αὐξάνεις, δὲν δίδεις χρήματα διὰτὶ καὶ χλευάζεις μὲ λόγους. Δὲν ἤκουσες πόσον τιμωροῦνται ἐκεῖνοι που δὲν τρέφουν τοὺς πτωχοὺς, εἰς ποίας τιμωρίας καταδικάζονται, «*Πορεύεσθε γάρ, φησὶν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ*» (Ματθ. 25,41). Β. Ἐάν λοιπὸν τόσον καταδικάζωνται ἐκεῖνοι που δὲν τρέφουν, πόσον θὰ τιμωρηθοῦν ἐκεῖνοι που μαζὶ μὲ τὴν μὴ θρέψιν καὶ χλευάζουν, πόσῃν κόλῃσιν θὰ ὑποστοῦν, πόσῃν γένειαν.

Διὰ νὰ μὴ προσδέσωμεν λοιπὸν ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μας τόσα παλλὰ κακά, ἕως οὗτο εἰμεθα κύριοι, καὶ τὸ πονηρόν τοῦτο νόσημα ἃς διορθώσωμεν, καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν ἃς ἐπιθέσωμεν χαλινόν καὶ ὄχι μόνον νὰ μὴ περιπαίζωμεν, ἀλλὰ καὶ ἃς παρηγορώμεν καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ πραγμάτων, ὥστε ἀφοῦ ἀποθέσωμεν ἀπὸ πρὶν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας πολλὴν τὴν εὐσπλαχνίαν, νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ ἀγαθὰ ποῦ εἶναι ὑπεσχημένα εἰς ἡμᾶς τὰ ὅποια εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐπιτυχωμεν, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιланθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τὸν Πατέρα, συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΓ

(Ρωμ. 12,14 — 21)

С «Εὐλόγεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταράσθε» (στ. 14)

Ἀφοῦ ἐδίδαξεν αὐτοὺς πῶς πρέπει νὰ διακινεῖται μεταξὺ των, καὶ ἀφοῦ συνήνωσε τὰ μέλη μετὰ ἀκριβείας, τοιοῦτοτρόπως ἐξαγει ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν ἔξω παράταξιν, καμνῶν αἰτὴν ἐκ τούτων εὐκολωτέραν **В** Διότι ὅπως ἀκριβῶς, ἐκεῖνος που δὲν ἔχει κατορθώσει τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους, δυσκολώτερον θὰ διευθετήσῃ

τα πρὸς τοὺς ξένους, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐκείνους, ποιῆσκησε καλῶς τὸν εαυτὸν τοι εἰς αὐτά, καλυτεροὶ θὰ περιβληθῇ καὶ τοὺς ἔξω. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ Παῦλος προχωρῶν ἔστι· τοὶ ἀπὸ ἐκεῖνα θέτει αὐτά· καὶ λέγει· «*Εὐλογεῖτε τοὺς διωκοῦντάς υμᾶς.*»

Δὲν εἶπε· «*μη μνησικακίτε, μὴδὲ ἀμνησθε*»· ἀλλὰ ἐζήτησε τὸ πολὺ περισσότερον ὑπο αὐτά· διότι ἐκεῖνο μὲν εἶναι ἴδιον ἀνδρὸς φιλοσόφου τοῦτο ὁμῶς, ἀγγέλῳ κατόπιν. Καὶ ἀποῦ εἶπεν· *εὐλογεῖτε*· προσεβίβη· «*καὶ μὴ καταράσθε*»· ὥστε νὰ μὴ φραττώμεν καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον. Ἐ. Διότι οἱ διωκοῦντες ἡμᾶς γίνονται προξένοι μισθῶν εἰς ἡμᾶς. Ἄν δὲ εἰσὶν ἰησαῖας, καὶ ἄλλοι μισθὸν ὕστερον ἀπὸ ἐκείνων θὰ ἐτοιμάσῃς· σὺ δὲ τὸν ἑαυτὸν σου· διότι ἐκεῖνος μὲν θὰ παρᾶσχῃ εἰς σέ· τὸν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ προὔρχομενον μισθόν, σὺ δὲ εἰς τὸν ταύτον σοὶ τὸν ἀπο τῆς εὐλογίας τῆς εἰς ἐκεῖνον ἐκφέρων σημεῖον μέγιστον τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστὸν. Διότι ὅπως ακριβῶς ἐκεῖνος που καταράται τὸν διωκόντα· δείκνυται ὅτι δὲν χαιρεῖ πάσχων ταῦτα ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐκεῖνος που εὐλογεῖ πολλὴν φανερωεῖ τῆς ἀγάπης.

Νὰ μὴ λοιδορήσῃς λοιπὸν αὐτόν· ὥστε καὶ σὺ ὁ ἴδιος νὰ καρπωθῇς μεγαλῆτερον μισθόν καὶ ἐκεῖνον νὰ διδάξῃς, ὅτι τὸ πρῶτον εἶναι ἀποτέλεσμα προθυμίας, ὄχι ἀνάγκης, 680 *φονηγίρεως* καὶ ἑορτῆς ὄχι συμφορᾶς, οὔτε ἀθιμίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγε· «*λαίρετε, σταν εἰπωσὶ πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι*» (Ματθ 5, 31). Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐπιστρέφον χαιρόντες, ὄχι μόνον διότι ἐκακολογήθησαν, ἀλλὰ διότι καὶ ἐμαστιγώθησαν.

Διότι ὕστερα ἀπὸ τὰ λεχθέντα καὶ ἄλλο ὄχι μικρόν θὰ κερδίσῃς τὴν καταπληξιν καὶ δι' αὐτὰ τοῦ τροποῦ τῶν αὐτιδι-
καιν, καὶ τὴν ἐκπαιευσιν αὐτῶν διὰ τῶν ἔργων· ὅτι πρὸς ἄλλην
ζωὴν βασιζεῖς· διότι ἂν σέ ἴσῃ νὰ χαιρῇ, καὶ νὰ σκιρτᾷ, διότι
κακοποιῆσαι, θὰ γνωρίσῃ σαφῶς διὰ τῶν πραγμάτων. Ὁ δὲ, ἔχεις
μεγαλύτερας ἐλπίδας, ἀπὸ το παρόντος ὅπως, ἂν δὲν πράττῃς
τοῦτο· ἀλλὰ κλαίῃς καὶ ὀδύρεσαι, ἀπὸ τοῦ ἐκείνος θὰ δυνηθῇ νὰ
μάθῃ, ὅτι ἀναμένει· ἄλλην ζωὴν.

Καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ δὲ πάλιν καὶ ἄλλο θὰ κατορθώσῃς· διότι ἂν
σέ ἴδῃ νὰ μὴ ὑποφερῇς εἰς τὰς ἱβρεῖς· ἀλλὰ καὶ νὰ εὐλογῇς· θὰ
σταματήσῃ νὰ σε χλευάζῃ. Κι· ταῦτε λοιπὸν ποσα καλά δημιουργ-
γοῦνται ἀπὸ ἐδῶ καὶ οἷα σε μεγαλῆτερος μισθὸς καὶ ὁ πειρασμὸς
ὀλιγωτερος· καὶ ἐκεῖνος θὰ σταματήσῃ νὰ καταδιώκῃ, καὶ ὁ Θεὸς
θὰ δοθῇσθῇ, καὶ ἡ ἰδική σου ἐγκαρτερησις θὰ ἀποβῇ διδοσκαλία
πρὸς εὐσεβείαν εἰς τὸν πεπληνημένον. Διὰ τοῦτο ὄχι μόνον εἰς
ἐκείνους ποι χλευάζουσιν, Ὁ ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκείνους ποι καταδιώ-
κουν καὶ διὰ πράξεων βλάπτουν, διέταξε νὰ ἀποκρινώμεθα μὲ τὸ
ἀντιθετα.

Καὶ τώρα μὲν νὰ εὐλογῶμεν αὐτοὺς διέταξε· προχωρῶν δὲ
συμβουλεύει καὶ μὲ ἔργα νὰ εὐεργετῶμεν· «*Χαίρειν μετὰ χαιρόν-
των, καὶ κλαίειν μετὰ κλαίωντων*» (στ' 15). Διότι ἐπειδὴ εἶναι

συνατόν να εὐλόγησώμεν μεν και να μη καταρασθῶμεν, ἀλλὰ τοῦτο νά μη τό κραζώμεν ἐξ ἀγάπης θελεῖ και να διαθερμαινωμεθα εις τὴν ἀγαπὴν Διὰ τοῦτο και προσέθεσεν, ὥστε ὄχι μόνον νά εὐλογῶμεν ἀλλὰ και νά συμπονῶμεν και να συμπαισχόμεν, ἄν ποτε ἴδωμεν αὐτοῖς νά ἔχουν περιπέσει εἰς συμφορὰν

Ναι, λέγει ἀλλὰ τὴν συμποιοῖαι μὲν πρὸς τοῖς θρηνοῦντας εὐλόγως, διέταξε το ὁ ἄλλο ὁτιδήποτε οἰετύξεν, οὐδόλως εἶναι σπουδαῖον, **Δ** Και ὅμως ἐκεῖνο χρειάζεται περισσότερον φιλόσοφον ψυχὴν τό να χαιρώμεν ὁηλαδὴ μετὰ χαιρόντων μᾶλλον, παρὰ τό νά κλαιωμεν μετὰ κλαιόντων Διότι τοῦτο μεν καὶ ἡ ἰδία ἡ φησις καυορθώνει, και οὐδεις εἶναι τόσοι ἀπὸ πέτρην καμωμένος, ὁ ὑπότις νυ μὴ κλαιῇ ἐκεῖνον που εἰρίσκται εἰς συμφορὰς ἐκεῖνο ὅμως χρειάζεται παρὰ πολυ γειναιαι ψυχὴν, ὥστε ἐκεῖνον ποι εὐτρεῖ ὄχι μόνον να μὴ τὸν φθονοῦμεν, ἀλλὰ καὶ νά εὐχαριστουμεθα μαζί τοι Διὰ τοῦτο και πρῶτον ἔθηκεν αὐτό Διότι τιποτε δέν συγκεντρώνει τοσην ἀγάπην, ὅσοι ὅταν ἐπικοινωνῶμεν μετὰς μας και εἰς τὴν χαρὰν και εἰς τὴν λυπὴν

Ε Να μη μὲνης λοιπόν ἕατος τῆς συμπαθείας, ἐπειδὴ σὺ ὁ ἴδιος ἔχεις εἰρηθῇ μακρὰ ἀπὸ τα δεινὰ διότι κοινὴν ὀφείλεις νά κάμης τὴν συμφορὰν και μετὰ τοῦ πλησιον ποὺ πόσχει **Νά** κάμης κοινὰ λοιπον τα δάκρυα, διὰ νά ἀνυκαίψῃς τὴν αἰθυμίαν να καμὴ κοινὴν τὴν χαρὰν διὰ νά ριζώσης τὴν εὐφροσύνην, καὶ νά σφιρῶσης τὴν ἀγαπὴν και πρὶν ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ἑαυτὸν σου να ὠφελήσης, διὰ μὲν τῶν δακρυῶν καμνῶν αὐτόν ἐλεῆμονα, διὰ δὲ τῆς μετ' αὐτοῦ χαρὰς ἐκκαθαίρων τὸν ἑαυτὸν σοι ἀπὸ φθόνου και κακολογίαν

Προσέξε δὲ παρακαλῶ καὶ πόσον ὁ Παῦλος δέν ἐπιβαρυνεῖ Διότι δέν εἶπε «ἐξάφαισε τὴν συμφορὰν», διὰ νά μὴ λέγῃς πολλὰ, ὅτι εἶναι ἀδύνατον ἀλλὰ τό ἐλαφρότερον διέταξε, και ἐκεῖνο τοῖ ὅποιοι εἰσὶ κυριοί Διότι ἔστω και ἂν δέν δυνήθῃς νά ἐξωφανίσῃς το σκινον **681** να εἰσφύρης δάκρυα, καὶ τό περισσότερον ἐξωφανίσῃς, ἔστω και ἂν δέν δυνήθῃς νά αὐξήσης τὴν εὐημερίαν, να εἰσαγαγῇς τὴν χαρὰν, και ἔλαμε, πολλὴν προσθήκην

Διὰ τοῦτο ὄχι μόνον νά μὴ φθονῶμεν, ἀλλὰ συμβουλεὺει και ἐκεῖνο το ὅποιοι εἶναι πολὺ περισσότεροι τό καὶ νά συγχαίρωμεν διότι ἀπὸ τό να μὴ φθονῶμεν τοῦτο εἶναι πολὺ περισσότερον

•Τό πῦτό εἰς ἀλλήλους φρονούντες· μὴ τὰ ὑψηλά φρονούντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συνεπαγομένοι- (στ 16)

Ἡ ἀλαζονεία εἶναι αἰτία διχονοίας.

Πολὺ φροντίζει πάλιν περὶ τῆς ταπεινοφροσύνης, ἀπὸ τὴν ὅποιαν και ἤρχισε τὸν λόγον Διότι ἦτο φυσικόν αὐτοὶ νά εἶναι

μεστοι από φρόνημα ὑψηλόν. Β και ἐξ αἰτίας τῆς σπουδαίας πόσεως εἰς τὴν ὅποιαν κατεφικον καὶ ἐξ αἰτίας ἄλλων πολλῶν διὰ τοῦτο καὶ συνεχῶς ἀπυσιρεῖ τὸ νόσημα, καὶ ἐμποδίζει τὴν φλεγμονὴν. Διότι τίποτε δὲν ἀποσχίζει τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἡ ἀλαζονεία.

Τί σημαίνει δὲ -τό αὐτό ἐκ ἀλλήλους φρονούντες-. Ἐφθασεν ὁ πτωχός εἰς τὴν οἰκίαν σοι. Ὡς πρὸς τὸ φρόνημα νὰ γίνης ὁμοίος μὲ ἐκείνον νὰ μὴ φωνῇς περισσοτεροὶ σπαιοδαῖος ἐξ αἰτίας τοῦ πλουτοῦ δὲν ὑπάρχει διακρίσις πλουσιου καὶ πτωχοῦ ἐν Χριστῷ. Νὰ μὴ τὸν ἀποστραφῇς λοιποὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀμοιρέσεως, ἀλλὰ νὰ τὸν δεχθῇς διὰ τὴν ἐσωτερικὴν του πίστην οὔτε, ἂν ἴδῃς κάποιον νὰ πυνθῇ, νὰ νομίσῃς, ὅτι εἶναι ἀναξίος νὰ τὸν παρηγορήσῃς οὔτε ἂν ἴδῃς κάποιον νὰ εὐημερῇ, νὰ φοβηθῇς νὰ ἐπικοινωνήσῃς μὲ τὴν χαρὰν καὶ νὰ συνευφρανθῇς μαζί του, Γ ἀλλ' ὅ,τι φρονεῖς διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, νὰ φρονήσῃς καὶ δι' ἐκείνον -τό γὰρ αὐτο φρονάετε, φησὶν ἐκ ἀλλήλους- Π χ σκουδαῖον θεωρεῖς τὸν ἑαυτὸν σου, λοιπὸν καὶ ἐκείνον νὰ θεωρῇς. Ταπεινὸς καὶ μικρὸς ὑπολογίζεις ὅτι εἶναι ἐκεῖνος, λοιπὸν καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ὑπολογίζῃς τοῦτο, καὶ νὰ ἀπομακρυνῇς πᾶσαν ἀνωμαλίαν.

Πῶς θὰ πραγματοποιηθῇ τοῦτο, Ἄν ἀπομακρυνῇς τὴν ματαιοδοξίαν. Διὰ τοῦτο καὶ προσέθεσε -Μὴ τὰ ὑψηλά φρονάετε, ἀλλὰ τοὺς ταπεινοὺς συναπαρρέμενοι- τοῦτέστιν, εἰς τὴν εἰτέλειαν ἐκείνων νὰ καταβῇς, νὰ συμπεριφερθῇς νὰ συμπεριέλθῃς. Ὅχι ἀπλῶς εἰς τὸ φρόνημα νὰ ταπεινωθῇς μαζί των, ἀλλὰ καὶ νὰ βοηθῇς καὶ χεῖρα νὰ πεινῇς ὅχι ὁ ἄλλου, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἑαυτοῦ σοι. Δ φρονεῖς ὅπως ὁ πατήρ διὰ τὸν παῖδα, ὅπως ἡ κεφαλὴ διὰ τὸ σῶμα πρᾶγμα τὸ ὅποιον καὶ εἰς ἄλλο σημειῖον λέγει -τοὺς δεσμίους ὡς συνδέσμενοι- (Ἐβρ 13,3) Ταπεινοὺς δὲ ἐδῶ δὲν ἐννοεῖ ἀπλῶς τοὺς ταπεινοφρονεῖς, ἀλλὰ τοὺς ταπεινοὺς καὶ ὑκαταφρονήτους.

-Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς- (στ 16) τοῦτέστιν, μὴ νομίζετε ὅτι ἀρκεῖτε εἰς τοὺς ἑαυτοὺς σας. Διότι καὶ εἰς ἄλλο σημειῖον λέγει ἡ Γραφή -Οὗαι οἱ σινετοὶ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν ἐπιστήμονες- (1 Πρ 5,21) Καὶ διὰ τοῦτο δὲ πάλιν τὴν ἀλαζονεῖαν ὑπονομεύει, καὶ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν φλεγμονὴν ἐμποδίζει. Διότι τίποτε τόσον πολὺ δὲν ἀπομακρυνεῖ καὶ δὲν ἀποσχίζει ἀπὸ τοὺς λοιποὺς, ὅσον ἡ ἐντυπωσις κάποιου ὅτι ἀρκεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ε διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἀνάγκην τοῦ ἐνός, πρὸς τὸν ἄλλον ἐδημιουργήσεν ἡμᾶς ὁ Θεός. Ἄν δηλαδὴ εἶσαι νοσημῶν θὰ χρειασθῇς τὸν ἄλλον ἂν ὁμως νομίσῃς, ὅτι δὲν τὸν χρειάζεσαι, καθίστασαι περισσώτερον ἀνόητος ἀπὸ βλοῦς καὶ περυσώτερον ἀδύνατος. Διότι ὁ τοιοῦτος θὰ καταστήσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἔρημον ἀπο βοηθεῖαν, καὶ δι' ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἁμαρτάνει δὲν θὰ ἀπολαύσῃ οὐδεμιᾶς οὔτε διορθώσεως οὔτε συγγνώμης, καὶ τὸν Θεὸν θὰ παροξύνῃ διὰ τῆς ματαιοδοξίας, καὶ πολὺ θὰ ἁμαρτήσῃ.

Διότι είναι δυνατόν, είναι δυνατόν πολλάκις, και ὁ νοήμων νά μή γνωρίζῃ το πρεπόν, και ὁ πλέον ἀνόητος νά εἰρῇ και ἀπό τα πρεπόντα πραγμα το ὅποιον συνεβῇ ἐπὶ τοῦ Μωυσεως και τοῦ πενθεροῦ τοι 682 πρᾶγμα το ὅποιον ἐπὶ τοῖ Ἰσσακ και τῆς Ρεβέκκας Νά μή νομισθῇ λοιπόν ὅτι υποβιβάζεσαι όταν χρειαζεσαι τον ἄλλον Διότι αὐτό μᾶλλον σέ ἰσώνει αὐτό σε καμνεῖ ισχυρότερον, αὐτό σέ καθιστᾷ και λαμπρότερον και ασφυλισότερον

«Μηθένι κακόν ἀντί κακοῦ ἀποδιδόντες» (στ 17) Διότι ἔαν κατηγορήσῃ τον ἄλλον ποι σχεδιάζει το κακόν οἷατι καθιστᾷς τόν ἐα τον σου ἰκευθῆνον ἐκ τῆν κατηγοριῶν, Εἰς ἐκείνους κακῶς ἐπράξε διότι δέν ἀπικρὶνεται, τοι ζῆλοι νά τοι μιμηθῶς, Και κιτταξέ πῶς ἐδῶ οὐκ ὀιεχωρισεν, ἀλλά κοινοὶ ἔθετε τόν νομόν Διότι δέν εἶπεν εἰς ὅν πιστοὶν νη μή ἀποδῶσῃ κακόν Β ἀλλά «μηθένι», ἔστω και ἂν εἶναι εἰδωλασκαυτρης, εἰσω βοελιρός, ἔστω ὅστισδήποτε

«Προνοοῦμενοι καλῶ ἐννοπιον ἀνθρώπων πάντων, εἰ δυνατόν, τό ἐξ ὑμῶν, μετα πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες» (στ 17-18) Τοιτο σημαίνει «λαμψάτω το φῶς ὑμῶν ἱμνηροῦσθε, τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ 5 16), ὅχι ὅνα νά ζωμεν πρὸς κενωροζίας, ἀλλά ὅνα νά μή παρέχωμεν ἀφορμὴν ἐναντίον ἡμῶν εἰς ἐκείνους, τοι θα ἤθελαν νά μας βλαψοῦν Διὰ τοιτο και εἰς ἄλλο σημειον λέγει «ἀποσκοποὶ γήεσθε καὶ Ἰουδαίους και Ἑλλῆσι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορινθ. 10,32)

Καλῶς δέ εἰς τὴν συνέχειαν ἐδήλωσεν εἰπὼν «εἰ δυνατόν, τό ἐξ ὑμῶν» Διότι συμβαίνει ὅπου δέν εἶναι δυνατόν. Ἐπὶ ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ εὐσεβείας, ὅταν ὁ ἄγων εἶναι περὶ ἀδικουμένων. Και διότι ἀποκρεῖς ἔαν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τοῦτο δέν εἶναι πάντοτε δυνατόν ὅπου βεβαίως και ἐπὶ ἀνδράς και γυναῖκες ταιτὴν τὴν ἀνάγκην ἔλπισεν εἰπὼν «Εἰ σὲ ὁ ἀπίστος, χωρίζεται, χωρίζεσθω» (Α' Κορινθ 7 15). Ἐκεῖνο δέ το ὅποιον λέγει τοῖτο σημαίνει Ἐκεῖνα ποι ἀιήκουν εἰς τόν ἑαυτον σοι νά τὰ παρήγῃ, και εἰς οὐδένά νά μή δίογῃ ἀφορμὴν πολέμου και μάχης, οὔτε εἰς Ἰουδαίον οὔτε εἰς εἰδωλολατρὴν ἔαν δέ κοπου ἰδῇς ὅτι ἡ εὐσεβεία παραβάπτεται νά μή τραυμάς τὴν ὁμόνοιαν ἀπο τὴν ἀλήθειαν, ἀλλά νά ἰσάσσαι γενναίως ἕως θανάτου και νά μη πολέμῃς κατ' αὐτον τόν τρόπον ἐναντίον τῆς ψυχῆς, οὔτε νά ἀποστρέψαι τὴν διαθεσιν, ἀλλά ἐναντίον τῶν κακῶν καταστάσεων μονον νά μαχεσαι. Οἷοσι τοῖτο σημαίνει «το ἐξ ὑμῶν μετα πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες». Ἐστω και ἂν ἐκεῖνος δέν εἰρηνεύῃ, σὺ νά μή γεμισῇ τὴν ψυχὴν σοι ἀπο σφοδρόν κλονισμόν ἀλλά νά εἶσαι φίλος κατὰ τὴν διαθεσιν ἐκεῖνο τό ὅποιον προηγουμένως εἶπον, χωρὶς εἰς καμμίαν περιπτωσιν νά προδίδῃς τὴν ἀλήθειαν.

«Μηδὲ ταυτοὺς ἐκδικεῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλά δότε τόπον τῇ ὀργῇ» γέγραπται γάρ, ἐμοὶ ἐκδίκησις ἔγω ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος» (στ 19 πρὸς βλ και Δευτ 32,25) Εἰς ποιαν ὀργὴν, Εἰς τὴν

δράγην τοῦ Θεοῦ διότι ἐπειθὲ τοῦτο ἰδιαιτέρως ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ὀ
ἀδικηθεῖς ὥστε τὴν ἐκοιμήσῃς νὰ ἀπολαύσῃς αὐτὸ τοῦτο διδὼν ὁ
Θεὸς μετὰ πολλῆς ἀφθονίας διότι ἂν σὺ ὁ ἴδιος δὲν ἀμυνθῇς, ὁ
Θεὸς θὰ εἴναι τιμωρὸς. Παρυχυρήσε λοιποὶ εἰς αὐτὸν λέγει, νὰ
ἀνταπεξέλθῃ Ε -οὗτο δηλαδὴ σημαίνει -*δοτε τόποι τῇ ἀρετῇ-*

Ἔπειτα παρηγορῶν ἐπιπλεον καὶ τὴν μαρτυρίαν προσέθεσε
καὶ διὰ ταύτην, περισσότερον ἀφοῦ ἀνεκούφισεν αὐτὸν περισσο-
τέραν ἐγκαρτερῆσαι ἀπατεῖ ἀπὸ οὗτον λέγων - *Ἐάν οὖν πεινῇ ὁ
ἐχθρὸς σου, ψωμίζε αὐτὸν ἔαν διψῇ, πότιζε αὐτὸν τοῦτο γὰρ
ποιῶν, ἀνθρώκας κυρὸς σωρευσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ Μη
νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν-* (στ
21-21) Τὶ λέγω δηλαδὴ λέγει ὅτι πρέπει νὰ τηρημεῖτε, Διότι
καὶ νὰ εὐεργετῇτε παρκαγγελλῶ - *Ψωμίζε γὰρ αὐτὸν καὶ ποτιζε-*
λέγει Ἔπειτα ἐπειδὴ παρὰ πολὺ κοπιῶντες παρηγγέλια καὶ μέγα,
προσέθετε 483 - *Τοιοτὰ γὰρ ποιῶν ἀνθρώκας, κυρὸς σωρευσεις, ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ- Ταῦτα δὲ ἔλαγε, καὶ ἐκεῖνον ἐμποδίζων οἷα τοι
φοβῶν καὶ τοῖτον καθιστῶν προθυμότερον διὰ τῆς ἐλπίδος, τῆς
ἀντιδόσεως διότι ὁ ἀδικηθεῖς ὅταν ἐξασθενήσῃ, δὲν ικανοποιεῖ-
ται τόσον ἀπὸ τῶ ἰδίου τοῦ ἀγαθοῦ ὅσον ἀπὸ τὴν τιμωρίαν
ἐκείνου που τὸν ἔχει λιπήσει διότι ἵστωσι δὲν εἶναι τόσον
εὐχάριστοι ὅσον ὅ νὰ ἴδωμεν τὸν ἐχθρὸν νὰ τιμωρῆται*

Ἐκείνο λοιπὸν τό ὅποιον ἐπιθυμῶ (οὗτο διδὼν πρώτον εἰς
αὐτὸν καὶ ὅταν ἀφῆσθαι τὸ δηλητήριον, τότε κατοκτεῖν συμβουλεύει
τὰ ἱψηλότερα λέγων - *Μη νικῶ ὑπο τοῦ κακοῦ-* διότι ἐγκαρτεῖν,
ὅτι ἔστω καὶ ἂν εἴναι θηρίον ὁ ἐχθρὸς ὅταν τοῦ παρασχωμέν
ἄρτον δὲν παραμνεῖ ἐχθρὸς Β ἔστω καὶ ἂν ὁ ἀδικηθεῖς εἴναι
ἀπειρὼς, μικροψυχὸς ὅταν ἥδῃ εἰς αὐτὸν ἄρτον καὶ ὕδωρ, οὔτε
αὐτὰς κατοκτεῖν θὰ ἐπιθυμήσῃ τὴν τιμωρίαν ἐκείνου

Διὰ τοῦτο ἐν -*ἐλαί λαμβάνων θυμὸν ἀπὸ το πρῶγμα αὐτό,*
δὲν ἠπειλάσῃς ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ἀφθονὸν χορηγῇ τὴν τιμωρίαν
διότι δὲν εἶπε -*θα τιμωρήσῃς-* ἀλλὰ -*ἀνθρώκας, κυρὸς σωρευσεις
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ-* Ἔπειτα καὶ ἀνεκρηρῖξεν αὐτὸν εἰπὼν - *Μη
νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν-* καὶ κατὰ
τρόπον ἡρεμὸν ὑποσηλώσεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ καμῇ τοιαυτὴν
προαιρεσίαν διότι τὸ νὰ μνησικακῇ ἀκομή, σημαίνει ὅτι ἡττᾶται
ὑπο τοῦ κακοῦ C Ἀλλὰ δὲν εἶπε μὲν αὐτὸ ἐξ ἀρχῆς διότι οὔτε
εἶχε καιρὸν ὅταν ὁμῶς ἀπεμακρῖνε τὸν θυμὸν αὐτοῦ τότε
προσέθεσε λέγων - *Νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν-* Αφοῦ καὶ τοῦτο
εἶναι νίκη

Διότι καὶ ἐκεῖνος που πικτεται τότε μᾶλλον νικᾷ ὅχι ὅταν
θεσῇ τὸν ἐαυτοῦ τοῖ ἰπὸ ὥστε νὰ δεχθῇ τὰ κτηνήματα, ἀλλ'
ὅταν ἀποφύγῃ καὶ προετοιμάσῃ τὸν ἀνταγωνιστὴν νὰ ἀνυλίσκῃ
εἰς τὸν ἄετον τὴν δυνάμει διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οὔτε
αὐτὸς, θὰ κτυπηθῇ καὶ ἐκεῖνοι θὰ ἐξασφαισῇ ὅλην τὴν δυνάμει
πρῶγμα τὸ ὅποιον συμβαίνει καὶ ἐκ τῶν ἱβρεῶν διότι ὅταν μὲν
ἀνταποδώσῃς τὴν ὕβριν ἡττήθῃς ὅχι ἀπὸ ἀνθρώπων, ἀλλὰ,
πράγμα τὸ ὅποιον εἶναι αἰσχροτέρον, ἀφοῦ παρεκινήθῃς ἀπὸ

πάθος ἀνελευθερον, τὸν θυμόν. **Δ** ἂν ὁμοῦ σιωπήσης καὶ ἐνίκη-
σε, καὶ χωρὶς κόπον ἐστήσῃς τὸ τρόπον σου, καὶ ἀναριθμητοὺς θά-
λας τοὺς στεφανοῦντάς, καὶ κατηγοροῦντάς το ψεῦδος τῆς
λοιδορίας. Διότι ἐκεῖνος μὲν ποὶ ἀντιλέγει φαίνεται δι, ἀντιλέ-
γει ὡς ἐρεθίζομενος, ἐκεῖνος δὲ ποὶ ἐρεθίζεται, πορεύει ὑπόνοιαν
ὅτι ἔχει συνειδήσιν τῶν λεγομένων ἂν οὐ ἐμπαιξῇ, διὰ τοῦ
ἐμπαιγμοῦ ἐξαπέλυσας τὴν ἐναντίον σοὶ καταδικαστικὴν ἀπόφα-
σιν.

Καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ λαβῇς σαφὴ ἀποδείξιν τῶν λεχθέντων νὰ
ἐρωτήσῃς αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν ἔχθρον, πότε περισσοτέρον ὑποφέ-
ρει, ἢ ὅταν, ἀφοῦ ἐξαφθῇ, ἀνταποδώσῃ τὴν ἴβριν, ἢ ὅταν ἐν τῇ
ἰβρίδι ἐμπολίσῃ καὶ τοῦτο μάλλιν θα ἀκούσῃς. Διότι δὲν
εὐχαριστεῖται τόσον ὅταν δὲν υβρίζεται ὅσον ὑποφέρει ὅταν
δὲν δυνάται νὰ σέ ἀπειλήσῃ. Λέν βλέπεις ἐκείνους ποὶ θιμωνοῦν,
ὅτι ἐνψ δὲν ἐνισιαφέρονται πολὺ διὰ τὰς ἰδίας πληγὰς, ἐπιτιθενται
μὲ πολλὴν ὀργήν. **684** καὶ χειρότερον ἀπὸ αγρίους χοίρους
ζητοῦν τὰ τραύματα τοῦ πλησίον καὶ πρὸς τὸ ἐν τοῦτο ἀποβλέ-
πουν καὶ τοῖτο περισσώτερον, παρα νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τοῦ
νὰ πάθουν κατὶ.

Ὅταν λοιπὸν ἀποστερήσῃς αὐτόν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον
ἰδιαίτερος ἐπιθυμεῖ, τοῦ ἀπειτερήσῃς τὰ πάντα τὸν ἐξειτέλεισας,
καὶ τὸν ἀπέδειξας εὐκαταφρόνητον, καὶ παιδίον μάλλον παρὰ
ἄνδρα, καὶ οὐ μὲν ἀφοῦ ἔλαβες κριτὴν φιλοσοφί, ἐκεῖνον δὲ
ἀφοῦ τὸν περιεβάλες μὲ ἐντυπωσὶν ποιηροῦ θηρίου.

Αὐτὸ ὡς πρυττωμεν καὶ ὅταν τιπτωμεθα καὶ ὅταν θέλωμε νὰ
τιπτωμεν νὰ μὴ ἀντιτιπτωμεν. **Β** Ἄλλα θέλεις νὰ δώσῃς κατρίον
κτύπημα, Νὰ στρέψῃς εἰς αὐτόν καὶ τὴν ἄλλην σιαγὸνα, καὶ μὲ
δυναρὶσμητὰ τραύματα θὰ κτυπήσῃς αὐτόν. Διότι ἐκεῖνοι ποὶ
χειροκροτοῦν καὶ θαυμαζοῦν δι' αὐτὸν εἶναι φοβερώτεροι ἀπὸ
ἐκείνους ποὶ λιθοβολοῦν καὶ ἐνωπίον ἐκείνῳ ἢ συνειδήσις
αὐτοῦ θα τὸν κατηγορήσῃ καὶ θα ἀπαιτήσῃ μεγίστας τιμωρίας
διὰ τὸν ἐαυτὸν τοῦ, καὶ ὡς νὰ ἔχῃ ἱκανοτῆ τα ἐσχάτα, τοιοῦτοτρο-
πὸς ἀφοῦ ἐρυθρίασῃ θὰ ἀναχωρήσῃ.

Εἰν δὲ ζητῇς καὶ τὴν δόξαι παρα τῶν πολλῶν, καὶ ταύτην
περισσώτερον θα ἀπολαύσῃς. Διότι καὶ κατ' ἄλλον τρόπον μὲν
ἔχομεν ἀσπίδιαν σιμπαθείαν πρὸς ἐκείνους ποὶ ὑποφέρουν ὅταν
δὲ τοὺς τῶμεν νὰ μὴ ανταποδοῖν τὰ κτυπήματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς
ἐαυτοὺς τῶν νὰ ἐκδιδῶν, ὅχι μόνον ἐλεοῦμεν, ἀλλὰ καὶ θαυμάζο-
μεν.

Γ Διὰ ταῦτα ἤδη ἐγὼ πολὺ θρηνῶ, διότι ἐνψ ἡδινάμεθα καὶ
τα παρόντα νὰ ἔχωμεν, ἐὰν ἤκουομεν ὅπως ἔπρεπε τοὺς νόμους
τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ μέλλοντα νὰ ἐπιτυγχάνωμεν, ἐκπίπτομεν καὶ
ἀπὸ τὰ δυο, ἐκείδῃ παρακούομεν τὰ λεχθέντα καὶ ἀσχολοιμεθα
μὲ περιττὰ πράγματα. Διότι ἐκεῖνος συμφορὸντως ἐνομοθέτησε τὰ
πάντα, καὶ ἐδείξε τι μὲν μὰς κάμνει ἐνδοξούς, τι δὲ αἰσχροὺς. Καὶ
δὲν θὰ διέτασεν αὐτοῦ ἐὰν ἐπροκειτο νὰ ἀποδείκνυι καταγέλ-
στους τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀλλ' ἐκείδῃ τοῦτο μὰς κάμνει περισ-

σότερον λαμπροῦς ἀπό ὅλους δηλαδὴ το νά μὴ κακολογώμεν ὅταν κακολογούμεθα, τό νά μὴ ἐαδικοῦμεθα ὅταν λακοποιούμεθα δια τοῦτο διαταξεν αὐτα **Δ** Ἐαν δὲ τοῦτο εἶναι ὀρθόν, πολλὺ περισσότερον ὁ καλὸς λόγος ὅταν κακολογούμεθα, τό ἐγκωμίων ὅταν χλευαζώμεθα ἢ εὐεργεσία ὅταν ἐπιβουλεύωμεθα

Διὰ τοῦτο λοιπόν καὶ ἐνομοθέτησε ταῦτα Διότι λιπεῖται τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ σαφῶς γνωρίζει τι εἶναι ἐκεῖνο ποῦ μᾶς καμνεῖ μικροὺς ἢ μεγαλοὺς Ἐαν λοιπόν καὶ λυπηταὶ καὶ γνωρίζη, διατι φιλονεικεῖς πρὸς αὐτόν θέλων νά βαδίσῃς ἄλλην ὁδόν, Διότι ἡ νίκη δια τῆς κακοποιήσεως, εἶναι ἐκ τῶν διαβυλῶν ἢ νόμων διὰ τοῦτο βεβαίως εἰς τοὺς ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας οὐ τελοῦνται πρὸς τιμὴν ἐκείνου, κατ' αὐτόν τον τρόπον ὑπερερωτοῦν ὅλοι οἱ ἀγωνιζόμενοι **Ε** Ἀλλ' ὁ νόμος οἷτος τῶν στεφανῶν δέν ἰσχύει εἰς τό σταδῖον τοῦ Χριστοῦ ἄλλα ὁ ἐντελὴς ἀντιθετός, ἔχει νομοθετήσει νά στεφανοῦνται ὁ πληττόμενος, οὐχ ὁ πλήττειν Διότι τοιοῦτον εἶναι τό σταδῖον αὐτοῦ ὅλα τα ἔχει διατεταγμένα ἀντιθέτως ὥστε οὐχ μόνον μέ την νικην, ἀλλὰ καὶ μέ τόν τροπον τῆς νικῆς νά γίνεται το θαῦμα μεγαλυτερον διότι ὅταν ἐκεῖνα τά ὅποια ἀλλοῦ εἶναι ἥττα, ταῖτα τα ἀποδείκνυη νικῆς δημιουργικα, τοῦτο εἶναι δύναμις Θεοῦ, τοῦτο τό σταδῖον εἶναι οὐρανοὶ τοῦτο θέατρον εἶναι ἀγγέλων

Αἱ ἀδικίαι πρέπει νά ἀντιμετωπίζονται καρτερικῶς.

Γνωρίζω, ὅτι τώρα διεθερμώθητε καὶ ἔχετε καταστῆ ἀκαλυτεροι ἀπό κηρόν ἄλλ' ὅταν ἀναχωρήσητε ὅλα τα λησμονεῖτε Διὰ τοῦτο πονῶ. 685 διότι τὰ λεγόμενα δεῖ δεικνύομεν εἰς τα ἔργα, παρά τό γεγονός ὅτι προκειται τὰ μέγιστα ἀπο αὐτά νά κερδίζωμε Διότι ἂν ἐπιδειξώμεν ἐπιτίκειαν, θα γινώμεν ἀνικητοὶ εἰς ὅλους, καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε μικρός, οὔτε μέγας θά δυνήθῃ νά βλαψῇ ἡμᾶς Διότι καὶ ἂν κάποιος κακολογήσῃ, σὲ μὲν οὐδόλως, τόν ἑαυτὸν τοῦ ὅμως πάρα πολύ ἐβλαψε καὶ ἂν παλιν ἀδικήσῃ, ἢ βλάβη εἰς ἐκείνον ποῦ εἶχε ἀδικήσῃ παρομένει

Δέν βλέπεις καὶ εἰς τα δικαστήρια, ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν ἀδικηθῇ ἔχουν σταθῇ λαμπροὶ καὶ μετα πολλῆς παρρησίας ὀμιλοῦν, ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ ἔχουν ἀδικήσῃ κυπτοὶν πρὸς τὰ κατω μέ ἐντροπήν καὶ φόβον, Καὶ διατι ἀναφέρω κατηγορίαι καὶ ἀδικίαι, Διότι ἔστω καὶ ἂν ἀκονίσῃ τό ξίφος κατὰ σοῦ ἔστω καὶ ἂν εἰς αὐτόν τον λαίμον βυθίσῃ τήν δεξιάν **Β** σὲ μὲν οὐδόλως παρέβλαψε, τόν ἑαυτὸν τοῦ ὅμως κατέσφαξε

Καὶ θά ἐπιβεβαιώσῃ τον λόγον ὁ πρῶτος κατ' αὐτόν τον τρόπον φονευθεὶς ὑπο ἀδελφικῆς δεξιᾶς Διότι ἐκεῖνος μὲν ἀπῆλθε πρὸς τόν ἀκνμαντον λιμένα, ἀποῦ ἀπῆλτησεν ἀθανάτον δοξάν ὁ ἄλλος ὅμως ἐξη βιον ἀθλιωτερον παντός θανάτου, στεναζών καὶ τρέμων, καὶ περιφέρων εἰς τό σῶμα τήν κατηγορίαν τοῦ συμβάντος

Ἄς μὴ ἐπιδιώκωμεν λοιπόν τοῦτο ἀλλ' ἐκεῖνο. Διότι ἐκεῖνος μὲν κακοποιούμενος δὲν ἔχει μόνιμον μαζί τοι τὸ κακόν διότι δὲν ἔκαμε ὁ ἴδιος αὐτο. ἀλλ' ἀπὸ ἀλλοῦ ἀφοῦ τὸ ἐδέχθη, τὸ μετέβαλεν εἰς ἀγαθόν διὰ τῆς ὑπομονῆς ἐκεῖνος ὁμῶς ποῦ ἐκακοποίησε, μαζί του ἔχει τὴν κληγὴν τῆς κακίας.

Σ Ὁ Ἰωσήφ δὲν εἰρίσκειτο εἰς δεσμωτήριον, ἡ δὲ πόρνη που ἐσκέφθη κακὸν δι' αὐτὸν δὲν ἔμενει εἰς οἰκίαν λαμπράν καὶ περιφανή. Ποῖος λοιπὸν θά ἤθελες νὰ γινῇ. Καὶ μὴ ἀναφέρης, παρακαλῶ, τὴν ἀνταπόδοσιν, ἀλλὰ νὰ ἐξετάσης αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ γεγονότα διότι κατ' αὐτὸν τὸν τροπὸν χίλιες φορές θὰ προτιμήσης τὴν φυλακὴν τοῦ Ἰωσήφ, ἀπὸ τὴν οἰκίαν εἰς τὴν ὁποῖαν κατοικεῖ ἡ πόρνη. Διότι ἐὰν ἐξετάσης τὴν ψυχὴν καὶ τῶν δύο, τὴν μὲν θὰ ἴδῃς νὰ εἰρίσκεται εἰς εὐρυχωρίαν καὶ παρρησίαν πολλήν, τὴν δὲ τῆς Αἴγυπτιας εἰς στενοχωρίαν καὶ ἐντροπήν, καὶ κατηφειαν καὶ θόρυβον, καὶ ἀθυμίαν πολλήν. ἔν καὶ βεβαίως αὕτη ἔθεωρεῖ ὅτι ἐνίκᾳ, ἀλλ' αὕτη δὲν ἦτο νίκη.

Δ Ταῦτα λοιπὸν γνωρίζοντες, ἄς προετοιμάσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας διὰ τὴν κακοπάθειαν, ὥστε καὶ νὰ ἀπαλλαγώμεν ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν, καὶ νὰ συναντήσωμεν τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα εἴθε πάντες νὰ ἐπιτρίχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμην.

ΛΟΓΟΣ ΚΔ'

(Ρωμ. 13,1 — 10)

«Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω» (στ 1).

Ε. Πολὺν λόγον κάμνει διὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλας ἐπιστολάς, ὅπως ἀκριβῶς τοὺς ὑπηρετας εἰς τοὺς κυρίους, τοιοῦτοτρόπως καὶ τοὺς ἀρχομένους εἰς τοὺς ἀρχοντας ὑποτάσσων. Πράττει δὲ τοῦτο, δεικνύων ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἰσήγαγε τοὺς ἰδικούς του νόμους διὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς κοινῆς πολιτείας, ἀλλὰ διὰ καλυτέραν διόρθωσιν, καὶ ἐκπαιδεῖον νὰ μὴ δεχώμεθα περιττοὺς καὶ ἀνυφελεῖς πολέμους. Διότι ἄρκουν αἱ ἐπιβουλαὶ αἱ προσπιθέμεναι ἐναντίον ἡμῶν διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν χρειάζεται νὰ προσθέσωμεν πειρασμοὺς περιττοὺς καὶ ματαίους.

Πρόσεξε δὲ πῶς καὶ εὐκαίρως ἐνέβαλεν αὐτοῖς εἰς τὸν περὶ τούτων λόγον 686 Διότι ὅταν ἀπῆτησε τὴν πολλὴν ἐκείνην ἐγκαρτέρησιν, καὶ τοὺς κατέστησε καταλλήλους καὶ εἰς τοὺς φίλους καὶ εἰς τοὺς, ἔχθρους, καὶ εἰς τοὺς δυστυχοῦντας, καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην καὶ εἰς ὅλους γενικῶς ἀφοῦ τοὺς κατέστησε χρησίμους, καὶ κατεφύτευσε τὴν εἰς ἀγγέλους πρέπουσαν πολιτείαν, καὶ τὸν θυμὸν ἐξηφάνισε καὶ τὴν ἀλαζονείαν ἡμπρόδισε, καὶ δι' ὅλων κατεπράυνε τὴν διανοίαν αὐτῶν, τότε εἰσάγει

καί τήν συμβουλήν δι' αὐτά· Διότι ἔαν πρέπει τοὺς ἀδικοῦντας νά τοὺς ἀμειψωμε μέ τὰ ἀντίθετα, πολλοὺς περισσότερον πρέπει νά κειθωμεθα εἰς τοὺς εὐεργετοῦντας· Ἀλλά τοῦτο μέν τοποθετεῖ πρὸς τὸ τέλος τῆς προτροπῆς· ἐξ ἀρχῆς δέ οὐκ κινεῖ τοῦτου, τοὺς λογισμοὺς, τοὺς ὁποίους εἶπον ἄλλα ἐκείνους που διατάσσουν νά πράττωμεν τοῦτο κατὰ ὀφείλην.

Β Καί δεικνυσιν, ὅτι εἰς ὅλους διατάσσονται ταῦτα, καί εἰς τοὺς ἱερεῖς καί εἰς τοὺς μοναχοὺς, ὅχι μόνον εἰς τοὺς λαϊκοὺς, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔκαμε αὐτὰ συνερὸν λέγων ὡς ἐξ ἧς -*Πάσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω*- ἔπω καί δι' εἶσαι ἀπαστολός, ἔπω εὐαγγελιστής, ἔπω προφήτης, ἔπω ὁσιολόγος, διότι δέν ἀνατρέκει τὴν εἰσέβειαν ἡ ὑποταγή αὕτη· Καί οὐκ εἶπεν ἀπλῶς -*πειθέσθω*- ἀλλ' -*υποτασσέσθω*-

Καί πρῶτον δικαίωμα τῆς τοιαύτης νομοθεσίας, καί πρέπον εἰς πιστοὺς λογισμοὺς, ἡ διαταγή αὕτη νά προέρχεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· C -*Ὁὗ γάρ ἐστιν ἐξουσία, φησὶν, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ*- (στ 1)· Τι λέγεις, πᾶς ἀρχὼν λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔχει χειροτονηθῆ, δέν ἔννοῶ τοῦτο, λέγει διότι ὁ λόγος μοι τώρα δέν εἶναι διὰ τοὺς καθ' ἑκάστον ἀρχοντας, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ πρᾶγμα· Διότι τὸ νά ὑπάρχουν ἀρχαί, καί ἄλλοι μὲν νά ἀρχοῦν, ἄλλοι δέ νά ἀρχωνται, καί νά μὴ φερῶνται ἅπαντα ἀπλῶς, καί ἀφροντισίως, τῶν λαῶν περιστομμένων ὅπως τὰ κίματα τῆδε κάκεισε, λέγω ὅτι εἶναι ἔργον τῆς σοφίας, τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοῦτο δέν εἶπεν -*οὗ γάρ ἐστιν ἀρχὼν εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ*-, ἀλλὰ περὶ τοῦ πραγματος διδάσκει λέγων· D -*Οἱ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ αἱ δὲ αὗται ἐξουσίαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν*- (στ 1)· Καί· αὐτὸν τὸν τρόπον καί ὅταν λεγῇ κάποιος σοφός· *παρὰ Κυρίου ἀρμυζεται ἀνδρὶ γυνή*- (Παροιμ. 19.14), τοῦτο λέγει ὅτι τὸν γάμον ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ὅχι ὅτι ἕκαστον που συνέρχεται εἰς γυναῖκα αὐτὸς σινωπτεῖ· διότι βλέπομεν πολλοὺς ἐπὶ κακῇ, καί ὅχι διὰ νόμου γάμου· νά συνέρχωνται μεταξὺ τῶν, καί δέν ἀποδίδωμεν τοῦτο εἰς τὸν Θεόν· Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· -*Ὁ κοίτης ἐξ ἀρχῆς, ἄρπεν καὶ θῆλη ἐποίησεν αἰετός, καὶ εἶπεν, ἀπὸ τοῦτου καταλείψει ὁ ἀνθρώπος, τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ*- (Ματθ. 19.4-5, Γεν. 2.24)· τοῦτο ἔλεγεν ἐρμηνειῶν καί ὁ σοφὸς ἐκεῖνος· E· Διότι ἐπειδὴ ἡ δημοκρατία πολλὰκις εἰσάγει μαχὴν, κυλλὰς ἐποίησε τὰς ἀρχάς καὶ τὰς ὑποταγὰς, π.χ. ὅπως ἀνδρός καὶ γυναίκος, ὅπως πατρὸς καὶ πατρὸς, ὅπως γέροντος καὶ νεοῦ, ὅπως δούλου καὶ ἐλευθέρου, ὅπως ἀρχοντας καὶ ἀρχομένοι, ὅπως διδασκαλοὺ καὶ μαθητοῦ.

Καί διὰτι ἀπορεῖς που ἔπραξε τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ βεβαίως καί ἐπὶ τοῦ σώματος· ὁ ἴδιον ἀκριβῶς ἔπραξε· Διότι ὅτε ἔδω κατέστησεν ὅλα δημοκρατία· ἀλλὰ ἄλλο μὲν κατωτερον, ἄλλο δὲ καλυτερον ἐδημιουργησε, καὶ ἐποίησεν ἐκ τῶν μελῶν ἄλλα μὲν νά ἀρχοῦν, ἄλλα δὲ νά ἀρχωνται· Καί εἰς τὰ ἄλογα δὲ τὸ ἴδιον ἀκριβῶς δύναται τις νά ἴδῃ ὅπως εἰς τὰς μελέσας, 617 ὅπως εἰς

τάς γερανούς, ὅπως εἰς τὰς ἀγέλας τῶν ἀγρίων προβάτων. Καί οὔτε ἡ θαλασσα ἔχει στερηθῇ αὐτῇ, τῇ, εὐταξίας, ἀλλά καί ἐκεῖ πολλά τῶν γενῶν τάσσονται ὑπο ἓνα ἐκ τῶν χθυσῶν καὶ στρατηγούν· αἱ, κατ' αὐτόν τόν τρόπον ἀπικόμεναι εἰς μακράς ἀποδημίας. Διότι ἡ ἀναρχία παντοῦ εἶναι κακόν, καί αἴτιον συγχύσεως.

Ἄφου εἶπε λοιπόν ἀπό τοῦ προέρχονταί αἱ ἐξουσίαι, προσέθεσεν· «Ὅστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν» (στ. 2) Κυρίαζε τοῦ ἀνέναντε τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐφοβήσε, καὶ πῶς εἰδείξε τοῖτο νὰ γίνεται κατὰ ὀφειλὴν. Διότι διὰ να μὴ λέγουν οἱ πιστοί, ὅτι ἐξαιτελιζέις ἡμᾶς καὶ καμίνεις εὐκαταφρονήτους, ἡμᾶς οἱ ὁποῖοι πρόκειται νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅταν μᾶς ὑποτάσῃ, εἰς ἄρχοντας, δείκνυται ὅτι οὐκ εἰς ἄρχοντας· ἀλλὰ εἰς τὸν Θεόν πάλιν ὑποτάσσει με τὸ νὰ κρατῇ αὐτὸ διότι εἰς ἐκεῖνον κίεθται αὐτός· ποὺ ὑποτασσεται εἰς τὰς ἀρχάς· Ἀλλὰ δὲν λέγει τοιοῦτοτρόπως, π.χ. ὅτι εἰς τὸν Θεόν κίεθται ἐκεῖνος· ποὺ ὑπακούει εἰς τοὺς ἄρχοντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου φοβίζει καὶ ἀκριβέστερον φέρει εἰς πέρας αὐτὴ διὰ λέγει, ὅτι ὁ μὴ ὑπακούων εἰς ἐκεῖνον, τὸν Θεόν πολεμεῖ καὶ ἐνομοθέτησεν αὐτὰ.

Καὶ τοῦτο προσπαθεῖ νὰ δείξῃ πανταχοῦ, ὅτι δὲν χαρίζομεν εἰς αὐτοί, τὴν ὑπακοήν, ἀλλὰ τὴν ὀφειλομένην. Διότι κατ' αὐτόν τόν τρόπον καὶ τοὺς ἀπιστοὺς ἄρχοντας προσήλκυσε μᾶλλον πρὸς εὐσέβειαν, καὶ τοὺς πιστοὺς πρὸς ὑπακοήν. Ὁ Διότι τότε πολλοὺ λόγους ἐκυκλοφορεῖ καὶ ἐσυκοφάντει τοὺς ἀποστόλους, ὅτι ἅπαντα καὶ ἐκραττοὺν καὶ ἔλεγον δι' ἐκπανάσασιν καὶ καινοτομίαν καὶ δι' ἀνυτροπήν τῶν κοινῶν νόμων. Ὅταν λοιπόν δείξῃς, ὅτι ὁ κοινός ἡμῶν Δεσπότης τοῦτο μεταβιβάζει εἰς ὅλους τοὺς ἰδιικούς του, καὶ θα ἀποφράξῃς τὰ στομάτα ἐκινῶν καὶ μᾶς συκοφαντούν ὥς νεωτερωτικούς, καὶ μὲ περισσοτέραν παρηγοίαν θὰ διδάξῃ, ὑπὲρ τῶν δογμάτων τῆς ἀληθείας.

Να μὴ ἐντρέπῃσαι λοιπόν, λέγει, διὰ τὴν τοιαυτὴν ὑποταγὴν. Ὁ Διότι ὁ Θεὸς ἐνομοθέτησε τοῖτο καὶ εἶναι αὐστηρὸς τιμωρός, ὅταν ταῦτα περιφρονοῦνται. Διότι δὲν θὰ σέ τιμωρήσῃ μετὰ τὴν τυχοῦσαν τιμωρίαν, ὅταν παρακοιήσῃς, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολὺ αὐστηράν, καὶ τιποτε δὲν θὰ σέ ἀπαλλάξῃ ὅταν ἀντιλέγῃς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους θα ὑποστῇς σκληρὰν τιμωρίαν, καὶ οὐδέεις θὰ σέ προστατεύῃ, καὶ τὸν Θεὸν θὰ παροργίσῃς περισσότερον. Πράγματα τὰ ὅποια ὅλα ὑπονοῶν ἔλεγεν· «Οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἐαυτοὺς κήρυμα λήφοντες» (στ.2).

Ἐπειτα δείκνυται ὅτι τὸ κέρδος τοῦ πράγματος μετὰ τὸν φόβον καὶ διὰ τῶν συλλογισμῶν κίεθται λέγων ὡς ἐξῆς· «Οἱ γὰρ ἄρχοντες ὥς εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν» (στ. 3) Διότι ἐπειδὴ βυθείαν ἔδωκε τὴν πληγὴν καὶ κατέπληξεν αὐτοὺς, πάλιν τοὺς ἐνθαρρύνει, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ὁ σοφὸς ἰατρός· ποὺ δίδει προσφορὰ φάρμακα, παρηγορᾷ καὶ λέγων· Τί φοβεῖσαι, τί φοβίτεαι, διότι μήπως σέ ἐπιτιμᾷ, ὅταν πράττῃς καλῶς.

διότι μήπως είναι φοβερός, όταν άσκης τήν άρετήν.

Δια τοῦτο προσθετεῖ -**Θέλεις δέ μή φοβέσθαι τήν ἐξουσίαν;** Τό αγαθόν ποιεῖ, καί ἔτις ἐπαινῶν ἐξ αὐτῆς- (στ 3) Εἶδες πῶς ἐξοικειώσεν αὐτόν πρὸς τόν ἀρχοντα, ἀφοῦ ἔδειξεν, ὅτι αὐτός κήθηται καί ἐπαινέτης αὐτοῦ. Εἶδες πῶς ἐξηφάνισε τόν θυμόν,

-**Θεοῦ γάρ ἐστι διάκονός σοι εἰς τό αγαθόν-** (στ 4). Τόσον πολύ ἀπέχει ἀπό τοῦ νά σέ φοβήσῃ, λέγει, διότι καί ἐπαινεῖ τόσον πολί ἀπέχει ἀπό τοῦ νά ἐμποδίσῃ, διότι καί συνεργάζεται. Ὅταν λοιπόν τόν ἔχῃς καί ἐπαινέτην καί βοηθόν, διατί δέν ὑποτάσσασαι, 682 Διότι καί μέ ἄλλον τρόπον σοί κάμνει εὐκολώτεραν τήν ἀρετήν, ἀφοῦ τοὺς μέν κνηροὺς τιμωρῇ, τοι, δέ αγαθοῦς εὐεργετῇ καί τιμῇ, καί εἰς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ συνεργάζεται διὰ τοῦτο καί διάλογον ἀνόμασεν αὐτόν. Πρόσεξε δέ συμβουλευσά ἐγώ περὶ σωφοσύνης, καί ἐκεῖνος λέγει τα ἴδια διὰ τῶν νόμων συμβουλεύει ὅτι δέν πρέπει νά εἰμεθα πλεονέκται οὔτε ἀρπαγες, καί ἐκεῖνος ὑπερ τούτων κήθηται δικαίων Ὅστις συνεργός καί βοηθός εἶναι εἰς ἡμᾶς, καί παρὰ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοῦτο ἔχει ἀποσταλή. Καί δια τὰ δυο λοιπόν εἶναι σιβαστός καί διότι παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλή, καί διότι διὰ τοιοῦτον πρᾶγμα

Β - Ἐάν δέ καί τό κακόν ποιῇς φοβού- (στ 4). Ἄρα δέν δημιουργεῖ τόν φόβον ὁ ἀρχων ἀλλ' ἡ ἰδική μας κνηρία

-**Οὐ γάρ εἰκὴ τήν μάχαιραν φορεῖ-** (στ 4) Εἶδες πῶς πυρρυσίσασεν αὐτόν, ἀφοῦ τόν ὥκτισεν ὅπως ἀκριβῶς τόν στρατιωτήν, ἀφοῦ τόν παρέστησε φοβερόν εἰς τοὺς ἁμαρτάνοντας,

-**Θεοῦ γάρ διάκονός ἐστιν εἰς ὀργήν, ἐνδικὸς τῷ τό κακόν πρέσσει-** (στ 4) Διότι δια νά μή ἀποσκιρτησῇ, ἐπειδὴ καλὴν ἤκουσες κολασιν καί τιμωριαν καί μαχοῖται, παλιν λέγει ὅτι ἐκπληροῖ νόμον Θεοῦ. Λίτοι ποίαν σημασίαν ἔχει ἂν καί αὐτός ἀγνοῇ. Ἀλλ' ὁ Θεός τοιοῦτοτρόπως ἐκπεραγίσει ἔαν λοιπόν καί ὅταν τιμωρῇ καί ὅταν τιμῇ εἶναι διακονός Θεοῦ. Ὁ προστατεύων τήν ἀρετήν, ἀπομακρύνων τὴν κακίαν, πρᾶγμα τὸ ὅπολον ὁ Θεός θέλει, δια τοῖον λόγον φιλονεικεῖ, πρὸς αὐτόν, ὁ ὁποῖος τόσα αγαθὰ εἰσάγει καί προετοιμαζει τα ἴδικα σοι, ὥστε καί πολλοὶ οἱ ὅποιοι προηγουμένως ἐξ αἰτίας τῶν ἀρχόντων ἠσκησαν ἀρετήν, ὥστερον καί διὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ ἐπετέλεσαν αὐτήν. Διότι τοὺς περισσώτερον ἀδιωφορούς δέν ἐνυχλοῦν τόσον τὰ μέλλοντα, ὅσον τα παρόντα. Ἐκεῖνος λοιπόν ποὶ προετοιμάζει τὴν ψυχὴν τῶν πολλῶν δια τοῦ φόβου καί τῶν τιμῶν ὥστε νά γίνῃ καταλληλοτέρα εἰς τόν λόγον τῆς διδασκαλίας, εἰλόγων, οὗτος ἔχει ὀνομασθῇ διακονός τοῦ Θεοῦ.

-**Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσασθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καί διὰ τὴν συνειδήσειν-** (στ 5) Τι σημαίνει -**αἰ μόνον διὰ τὴν ὀργήν**-. Ὁ Ὅχι μόνον, λέγει, διότι ἀνθίστασαι εἰς, τόν Θεον χωρὶς νά ὑποτάσσασαι, οὔτε διότι προξενεῖς εἰς τοῦ ἑαυτόν σοι μεγάλα κακά καί ἀπὸ τόν Θεον καί ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ διότι καί εἰς τὰ μέγιστα γίνεται εὐεργετῇ σοι, ἀφοῦ εἶναι προξενός εἰρήνης καί καλῆς οἰκονομίας. Διότι ἀναριθμητὰ αγαθὰ γί-

νούνται εἰς τὰς πόλεις διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων ἂν ἀφαιρέσῃς αὐτάς, ὅλα θὰ φύγουν καὶ οὔτε πόλεις, οὔτε χωρία, οὔτε οἰκία, οὔτε ἀγορά, οὔτε τιποτέ ἄλλο λει θὰ σταθῇ, ἀλλὰ ὅλα θὰ ἀνατραποῦν, ὅσοι αἱ δυνατώτεροι θὰ καταπίνουν τοὺς ἀσθενεπέ-
ρους. Ὡστε καὶ ἂν ἀκομῇ δὲν ἡκολούθει κάποια ὀργὴ τὸν παρακούοντα καὶ κατ' αὐτοὺς τὸν τρόπον ἔπρεπε νὰ υποτάσσε-
σαι. Ἐδὲ νὰ μὴ φαίηται ὅτι εἶσαι ἀσυνειδητός, καὶ ἀγνωμῶν πρὸς
τὸν εὐεργέτην.

«Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους ἐπιτίττει, φησί. Θεοῦ γάρ εἰσι
λειτουργοί, εἰς τοῦτο αὐτὸ προσκαρτεροῦντες» (στ' ε'). Ἀφοῦ
ᾤφειλε κατὰ μέρος νὰ ἀναφέρῃ τὰς εὐεργεσίας τὰς γινόμενας ἀπὸ
τοὺς ἀρχόντας εἰς τὰς πόλεις, πρὶν τὴν εἰσαγγελίαν τὴν εἰρηνὴν τὰς
δόλως, ἐπὶ τῇ ἐπιτηδεύσει τῶν στρατιωτῶν, τὰς ἐπὶ τῶν διαχυρι-
ζομένων τα κοινὰ ἐξ ἑνὸς τούτου δεικνύει τὸ πᾶν. Ὅτι εὐεργε-
τεῖσαι δηλαδὴ ἀπὸ αὐτὸν λέγει, σὺ μαρτυρεῖς, ὅσοι διδεις
μισθὸν εἰς αὐτοὺς. Κυριεύει σοφίαν καὶ συνεσίαν τοῦ μακαρίου
Παύλου. Διότι ἐκεῖνο το ὁμοίον ἐφαίνεται ὅτι εἶναι φορτικόν καὶ
δυσβάστακτον, δηλαδὴ τὸ τῶν ἀπειτησιῶν τοῦτο ἀναφέρει ὡς
δειγμὰ τῆς προνοίας αὐτῶν. Διότι διατὶ λέγει, δίδομεν φόρους εἰς
τὸν βασιλέα, 689. Ὅχι ἐπειὶ προνοεῖ ὅχι ἐπειὶ προῖσται τῆς
φροντίδος, ἀποδίδοντες μισθόν, καὶ ὅμως δὲν θὰ ἰδίδομεν ἂν
δὲν ἐλεγχεται ἀπὸ τῆς συνειδήσεως διὰ τιστε πονηρίαν μετὰ
ἐπιβλέψεως. Ἀλλὰ διὰ ταῦτα ἐφανῇ καλὸν ἀνῶθεν διὰ τῆς κοινῆς
γνώμης πάντων οἱ ἀρχόντες, νὰ τρεφῶνται ἀπὸ ἡμᾶς, διότι ἀμε-
λοῦντες τὰ ἴδια τῶν, διὰ τα κοινὰ πνεύματα φροντίζουσιν, καὶ εἰς
αὐτὰ δαπανοῦν ὅλην τὴν ἀσχολίαν τῶν διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὰ
ἴδια μᾶς διαφυλάσσουνται.

Β. Ἀφοῦ ἀντίφραξε λοιπὸν τὰ ἀπὸ τῶν ἐξωθεν, πόλιν εἰς τὰ
προηγούμενα ἐπαινεῖ τὴν λόγον διότι τὸν πιστὸν κατ' αὐτὸν
τὸν τρόπον μάλλον ἢ το ἱκανὸν νὰ προσέλαυσθαι καὶ δεικνύει
παλιν, ὅτι εἰς τὸν Θεὸν οὐκ ἀρᾷται καὶ εἰς αὐτὸ τελειώνει τὴν
συμβουλευν λέγων ἕως ἐξῆς. «Θεοῦ γὰρ εἰσι λειτουργοί».

Ἐπειτα δεικνύων καὶ τὸν κοινὸν αἰτῶν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν
αὐτῶν προσέθεσεν. «Εἰς τοῦτο αὐτὸ προσκαρτεροῦντες» Διότι αὕτη
εἶναι ἡ ζωὴ εἰς αἰτοὺς, αὕτη ἡ προσπαθία, διὰ νὰ ἀπολαμβανῇ
εἰρηνὴν. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν ὅχι μόνον νὰ
ἐπιτασσώμεθα ἀλλὰ καὶ νὰ εἰχώμεθα ὑπὲρ αἰτῶν προτιμῇ. Γ.
καὶ ἀφοῦ ἐδείξε καὶ ἐκεῖ ὅτι το κέρος εἶναι κοινόν, προσέθεσεν.
«Ἦνα ἡρεμὸν καὶ ἡσυχίον βίον διηγούμεν» (Α. Τιμοθ' 21—2). Διότι
καθόλου ὁλίγων δὲν συντελοῦν εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ ποροντοῦ,
βιοὶ ἡμῶν τοκοφτείνοντες ὅπλα, ἀποκρουόντες τοὺς ἐχθρούς,
ἐμποδίζοντες τοὺς στασιαζόντας εἰς τὰς πόλεις, διαλυόντες τὰς
διαφοράς ὅλων. Διότι μὴ μοὶ ἀναφέρεις, παρακαλῶ, ἂν κάποιος
κακῶς χρησιμοποιοῇ τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ νὰ βλέπῃ, τὴν εὐκοσμι-
αν αὐτῆς τῆς διαταξῆς καὶ θὰ ἰδῇ, τὴν πολλὴν σοφίαν ἐκεῖνου,
ὁ ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς ἐνομοθετήσας ταῦτα.

«Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφείλας, τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον» τῷ

τὸ τέλος, τὸ τέλος τοῦ τὸν φόβον, τον φόβον τοῦ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν. Ὁ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ το ἀλλήλους ἀγαπᾶν (στ 7-8). Ἀκομὴ εἰς τα ἴδια ἐπιμένει προτρέπων οὐκ μόνον χρημᾶτα να δίδουν εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τιμὴν καὶ φόβον. Καὶ πῶς, ἐνῷ ἀνστρω λέγει «θλαῖς, μη φοβείσθαι τὴν ἐξουσίαν, ὅ ἀ υἱὸν ποιεῖ» ἐδῶ λέγει «ἀπόδοτε τοῖς φοβοῖς». Τῇ μετ' ἐμφάσεως ἐνιστῶν τιμὴν, ὅς τοι ἐκ τῆς πονηρᾶς συνειδήσεως φόβον τὸν ὅποιον, ἀνωτέρω ὑπεδήλωσε.

Καὶ δὲν εἶπε «δοτε», ἀλλ' «ἀπόδοτε», καὶ τὰς ὀφειλάς προσέθεσε, διότι δὲν χαρίζεις, ὅταν πραττῇς αὐτό, διότι ὀφείλῃ εἶναι τὸ πρῆγμα καὶ εἶναι δὲν πραττῇς αὐτο, θά ἰσχυρῶς, τιμωρίας ἀγνωμον. Νὰ μὴ νομίσῃς λοιπὸν ὅτι ἐξευτελίζεσαι, ἔ καὶ παραβλάπτεισαι ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀξίωμα τῆς ἰδικῆς σοι φιλοσοφίας, δὲν ἐγερθῇς, ὅταν παρειρίσκηται ὁ ἄρχων, ἀν ἀποκαλυφῇ, τὴν κεφαλὴν.

Διότι ἐάν, ἐνῷ εἰδωλόλατραι ἦσαν τότε οἱ ἄρχοντες ἐνομοθέτησε ταῦτα, πολλὴ περισσότερον τώρα τοῦτο πρέπει νὰ γινέται ἐπὶ τῶν πιστῶν. Ἐν δὲ λέγῃς, ὅτι εἰς σὲ περισσότερα ἔχουν ἐμπιστευθῇ, μαθεῖς ὅτι δὲν εἶναι τώρα ὁ καιρὸς σοι, διότι εἰσὶν ἕτερος καὶ περιπτώημο, ὅθ' ἔλθῃ καιρὸς, ὅποτε θα φανῇς λαμπρότερος ἀπὸ ὅλους, τώρα ἡ ζωὴ σοι ἔχει κερφθῇ μὲς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Θεόν. Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ τότε καὶ σὺ εἰς μαζὶ με αὐτὸν θα φανερωθῇς ἐν δοξῇ. Να μὴ ζητῇς λοιπὸν τὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν φθαρτὸν τοῦτον βίον, ἀλλὰ ἔστω καὶ ἂν πρέπει να παρασταθῇς μετὰ φόβου εἰς τὸν ἄρχοντα, νὰ μὴ νομίσῃς, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀνάξιον τῆς ἰδικῆς σοι καλῆς καταγωγῆς. Διότι ὁ Θεὸς τοιοῦτοισι πῶς θέλει ὥστε ὁ ἄρχων ποὶ ἔχει σφραγισθῇ ἀπὸ αὐτὸν να ἔχῃ τὴν οἰκίαν ἰσχυρᾶ. Διότι ὅταν ἐκεῖνος πῶς δὲν ἐλεγχεται ἀπὸ τῆς συνειδήσεως διὰ τίποτε πονηρὸν, μετὰ φόβοι ἰσταται εἰς τὸν δικάζοντα, πολλὴ περισσότερον θὰ φοβηθῇ ἐκεῖνος ποὶ πρῆττει τα πονήρα. Καὶ σὺ οὐ δι αἰτέοι τοῖς τρόποις θα γίνῃς λαμπρότερος, διότι ὁ ἐξευτελισμὸς δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν αἰτίαν καὶ ὁ ἄρχων δὲ θα σε θαυμάσῃ περισσότερον, καὶ θα δοξάσῃ τὸν Θεοποιὸν σου ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰν, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἄπιστος.

«Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ το ἀλλήλους ἀγαπᾶν». Πάλιν πρὸς τὴν μητέρα τῶν ἀγαθῶν καταφύγει, καὶ τὴν διδασκαλὸν τῶν λεχθέντων καὶ δημιουργικὴν κατὰ ἀρετῆς καὶ λέγει ὅτι καὶ αἰτῇ εἶναι χρεὺς. Β' ὅχι βεβαίως τοιοῦτον, ὅπως, ὁ φόρος ὅπως τὸ τέλος, ἀλλὰ διαρκῶς. Διότι ποτὲ δὲν θέλει αὐτὴ να ἀποδίδεται, μᾶλλον δὲ να ἀποδίδεται μὲν διαρκῶς θέλει, ὅχι ὅμως να πληρώνεται, ἀλλὰ διαρκῶς να χρεωστῇται. Διότι τοιοῦτον εἶναι τὸ χρεὺς, ὥστε καὶ νὰ δίδωμεν καὶ να ὀφειλωμε διαρκῶς.

Ἀποῦ ἀνεφέρει λοιπὸν πῶς πρέπει να ἀγαπῶμεν καὶ τὸ κερδὸς αὐτοῖς φανεροῖναι λέγων - Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε - (στ 8). Να μὴ νομίσῃς παρακαλῶ, ὅτε τοῦτο ὅτι εἶναι χάρις, διότι καὶ τοῦτο εἶναι χρεὺς, διότι ὀφείλεις εἰς τὸν

ἀδελφον ἀγάπην διὰ τὴν συγγενεῖαν τὴν πνευματικὴν ὄχι μόνον δὲ διὰ τοῦτο ἀλλὰ διότι καὶ μέλη εἴμεθα ἀλλήλων καὶ ἂν αὕτη μᾶς λείπῃ, τὸ πᾶν ὀνεισπασθῇ. **Γ** Να ἀγαπᾷ, λοιπόν τον ἀδελφον. Διότι ἔαν ἐκ τῆς φιλίας αὐτοῦ τοσόντολλα θα κερδίσῃς ἀφου ἐκπληρωνῇς ὅλον τὸν νομον ὀφείλεις εἰς αὐτόν τὴν ἀγάπην, ἀφου τοιοῦτοτρόπως ἐτεργεῖσαι παρ' αὐτοῦ.

-Τὸ γάρ, οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, καὶ εἴ τις ἐτέρω ἐντολῇ, ἐν τούτῳ τῷ λογῷ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὸν- (στ' 9, πρὸς καὶ Ματθ' 22,39) Δὲν εἶπεν ἄλλῳς -πληροῦται-, ἀλλ' -ἀνακεφαλαιοῦται- τούτεστι συντόμως καὶ δι' ὀλίγων ἀπαρτίζεται ὁλόκληρον τὸ ἔργον τῶν ἐντολῶν διότι ἀρχὴ καὶ τέλος, τῆς ἀρετῆς εἶναι ἡ ἀγάπη. **Δ** αὕτην ἔχει ρίζαν αὐτὴν βασιν, αὕτη κορυφὴν. Ἐάν λοιπόν εἶναι καὶ ἀρχὴ καὶ πληρωμα, τι ἐξισοῦται πρὸς αὐτήν;

Ἄλλὰ δὲν ζητεῖ ἄλλῳς ἀγάπην, ἀλλὰ τὴν μετ' ἐμφάσεως. Διότι δὲν εἶπεν ἄλλῳς νὰ ἀγαπήσῃς τὸν πλησίον σου, ἀλλ' -ὡς ἑαυτὸν-. Διότι διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, ὅτι ὁ νομὸς καὶ οἱ προφῆται ἀπὸ αὐτῆς θα ἐξαρηθοῖν. Καὶ ἀφου ἔθεσε δύο εἶδη ἀγαπῆς, κυτταξέ κοῖ ἀνιψώσεν αὐτήν. Διότι ἀφου εἶπεν, ὅτι -ἡ πρώτη ἐστὶν ἐντολὴ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου-, προσεθεῖσε -δεύτερα δέ- καὶ δὲν ἐσιώπησεν, ἀλλὰ προεθέσεν. **Ε** -Ὁμοια αὐτῇ, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν-. Τι θα ῥοιωντο νὰ γινῇ ἴσον αὐτῆς τῆς φιλανθρωπίας, τι τῆς ἡμεροσθητός. Ὅταν, ἐνθ' ἡμεῖς ἀπειρώς εἰρικοῦμεθα μακρὰν αὐτοῦ, τὴν εἰς ἡμᾶς ἀγάπην φερῇ πλησίον τῆς εἰς αὐτόν, καὶ λέγῃ ὅτι αὕτη εἶναι ὁμοια ἐκείνης. Διὰ τοῦτο βεβαίως, καὶ μέτρα σχεδὸν ἴσα σοφὸς ἔθεσε καὶ οἱ τὰ δύο, περὶ μὲν ἐκείνης ἔλεγεν -ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου-, περὶ δὲ ταύτης τῆς τοῦ πλησίον -ὡς ἑαυτοῦ-. Ὁ δὲ Παῦλος ἔλεγεν ὅτι ὅταν δὲν ὑπάρχῃ αὕτη, δὲν ὠφελούμεθα πολὺ ἀπο ἐκείνην. Ὅπως ἀκριβῶς, λοιπόν ἡμεῖς, ὅταν ἀγαπῶμεν κάποιον, λέγομεν, ὅτι ἂν ἀγαπήσῃς ἐκείνον, ἐμὲ ἡγάπησας, **691** κατ' αἰτὸν τὸν τρόπον καὶ αὐτοῦ, τοῦτο δηλῶν ἔλεγεν -ὁμοια αὐτῆς ἐστὶ- καὶ εἰς τὸν Πέτρον -εἰ φιλεῖς με, ποιμαίνε τὰ πρόβατά μου- (Ἰωάν' 21,16).

-Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται- πληρωμα εὐν νόμου ἡ ἀγάπη- (στ' 10). Εἶδες πῶς ἔχει καὶ τὰς δύο ἀρετάς, καὶ τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τὰ κακά (-κακὸν γάρ φησὶν, οὐκ ἐργάζεται-) καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν ἀγαθῶν, -πληρωμα γάρ νόμου-, λέγει, εἶναι, χωρὶς να εἰσάγῃ εἰς ἡμᾶς μόνον τὴν διδασκαλίαν τῶν πρακτικῶν συντόμων, ἀλλὰ καὶ καμνῶν τῇ κατορθώσιν αὐτῶν εἰκόλον. Διότι δὲν ἔχει προσπαθῆσαι νὰ μάθωμεν μόνον ἐκεῖνα ποῦ ὠφελοῦν (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι τοῦ ἰομοῦ), **Β** ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτῶν πολλὴν συμμαχίαν εἰσαγεῖ εἰς ἡμᾶς, κατορθώνοισα εἰς ἡμᾶς ὄχι μόνον μέρος τῶν ἐντολῶν, ἀλλ' ὁλόκληρον τὴν ἀρετὴν.

Ἄς ἀγαπῶμεν λοιπόν ἀλλήλους, ὥστε διὰ ταύτης τῆς ἀγά-

πης να αγαπήσωμεν τὸν Θεὸν καὶ μᾶς ἀγαπᾷ Διότι ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων μὲν, ἂν ἀγαπᾷ, ἐκείνοι καὶ ἄλλος ἀγαπᾷ, μαχεῖται ὁ ἀγαπῶν ἐξω δυνάς καὶ ὀξιώνει ἀπὸ σε νὰ σιμμετεύῃς εἰς τὸν ἔρωτα καὶ ἂν δὲν σιμμετεύῃς, σε μισεῖ. Ὁ μὲν δηλοῦν ἀνθρωπίνου, φθόνου, εἶναι γεμιστοὺς καὶ ἀπὸ κακολογίαν ὁ δὲ θεὸς εἶναι σπηλαγμείους ἀπὸ καθ' ἑκάστη παθῶν. Διὰ τοῦτο καὶ κοινωνοὺς ἡς φιλίας, ἐπιζητεῖ ὁιοτι ἀγαπᾷ, λέγει, μαζί μοι, καὶ τότε καὶ ἐγὼ θά σέ ἀγαπήσω περισσότερον.

Βλέπεις, λόγοις φησὶν οἱ ἑραστοῦ - Ἐάν ἀγαπᾷς ἐκείνους που ἐγὼ ἀγαπᾷ, τότε πιστεύω ὅτι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος σπουδάζω, ἀγαπᾶμαι ἀπὸ σε. **С** Διότι πῶς πολλὰ ἐπιθίμει τὴν σωτηρίαν μας, καὶ τοῦτο ἐδείξεν ἐξ ἀρχῆς, Ὅτε δηλαδὴ ἐπλάττε τὸν ἀνθρώπινον, ἄκουσε τι λέγει - *Ποιήσωμεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν*» (Γεν. 1,26) καὶ πάλιν - *Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν, σὺ καλοὶ εἶναι αὐτὸν μόνον*» (Γεν. 2,18) καὶ ὅταν ἀφ' οὗ παρενόμησε πάλιν ἐπιτιμῆσε, κίτταξε πῶς ἡμέρῳ, οἷοτι δὲν εἴπει εἰς αὐτοὺς - *βόσκειτε καὶ μολυσμένη τῶσαν, ποῖ ἀφ' οὗ τιμωρήθη, εἰς τὸν οὐδρόλον μετὰ ταῦτα ἐνταπεινώθη, ὅτι πάντα καὶ ἀφ' οὗ ἤσθησε, τὸν εὐφρύνει, ἐκ τὸν ποιητὴν δαίμονα πρῶσι χωρησας* - ἄλλα τι λέγει, **В** - *Τις σοὶ εἶπεν ὅτι, ὁμιλῶς εἰ εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ζήλου σου ἐνταπειμῇ σοι τοῖτοι μόνον μὴ θά ἴν ἀπ' αὐτοῦ ἐφ' οὗ*» (Γεν. 3,11), ὅπως κατ' ἑρμηνείαν τοῦ διευτάχθη νὰ μὴ ἔγγ' σὴ μαχίρῃς ἐπειτα ἀφ' οὗ παρηκαίσει καὶ ἐκτεπληθῇ θὰ ἔλεγε - *ἀπὸ ποῖ ἐκτεπληθῇ, ἀπὸ ἐκεί ἐκτεπληθῇ, διότι δὲν με ἤλπισες*» Βλέπεις τοὺς λόγους νὰ εἶναι φιλῶν, μᾶλλον παρὰ ἀσπότηοι φίλοι καὶ περιφρονεῖται καὶ καὶ οὐτε κατ' αὐτοὺ τὸν τροπὸν ἀπομακρύνεται.

Ἄς μνησθῶμεν λαμπρὸν οὐκὸν καὶ οἷαν ἐπιτιμῶμεν, ὅς τερῶμεν αὐτὴν τὴν ἐπεικταῖ Διότι καὶ τὴν γυναῖκα μετὰ τῆς αἰτῆς πάλιν ἡμεροτήτως ἐπ' ἀλήττει. Ἐ μᾶλλον δὲ οὐτε ἐπιπαλῆς, ἀλλὰ νοουθῖσα καὶ διορθωσας, ἦσαν τὰ λεγόμενα καὶ ἡσφάλειν διὰ τὸ μέλλον. Διὰ τοῦτο ακριβῶς πρὸς τοὺς δῶν τιποτε δὲν λέγει διότι αἱ τὰς ἦτο ὁ σχεδιαστής τῶν κακῶν, καὶ δὲν ἤδινε νὰ μετοθεσῇ τὴν αἰτίαν εἰς ἄλλον διὰ τοῦτο καὶ σίστηρώ, αἱ ὅν ἐτιμῶρει. Καὶ δὲν σταματᾷ ἐξω καὶ καταρᾷται νὰ συρταί ἐπὶ τῆς γῆς.

Διὸν ἂν καὶ ἐξουσιῶν ἀπὸ τοὺν παραδείσου, καὶ κατεδικάσεν εἰς κόπον, καὶ διὰ τοῦτο ἰδιαίτέρως πρέπει νὰ προσκινῶμεν αὐτόν καὶ νὰ θαυμάζωμεν Διότι ἐπεισῇ εἰς ὀκνηρίαν ὠρῇει ἡ τριψή, περικόπτει τὴν εἴφροσιν ἡν **692** ἀπομονῶν τὴν ὀκνηρίαν με λύσῃν διὰ νὰ ἐκταλαθῶμεν πρὸς τὴν ἰδιάν τὸι ἀγαπῇν.

Τι ἐπραξε δε εἰς τὴν περιπτώσιν τοῦ Καὶν δὲν χρησιμοποιοεῖ τὸν ἴδιον τροπὸν τῆς ἡμερότητας, Διότι καὶ ἀπὸ ἐκείνου πάλιν ἀφ' οὗ προσεβλήθη ἰὲν ἀντιπροσβαλλεῖ ἀλλὰ παρακαλεῖ καὶ λέγει - *Ἰνα τί ἀντίπεις τὸ προσκοικὸν σου*» (Γεν. 4,6) Καίτοι βεβαίως τὸ γεγονός εἶναι ἐστερημένον πεισῆς σιγγνωμῆς καὶ τὸ δεικνυεῖ ὁ νεώτερος ἀδελφός. Ἀλλὰ οὐτε τὸν ἐπιταλῇτι ἄλλα τί λέγει, - *Ἡσυχασθὸν μὴ προσθῇς εἰς πρῶ, σὲ ἡ ἀποστροφή αἱ τοῦ, καὶ σὺ αὐτοῦ ἀρῶς*», τοῦ ἀδελφοῦ ἐνωσῶν Διότι δὲν ἐφοβήθη, λέγει,

δέν θα σοῦ ἀφαιρέσω την προεδρίαν τοῦ κρατοτόκου ἐξ αἰτίας τῆς θυσίας αὐτῆς· να ἔχῃς θυρῆς· Ὡς οἱ τοὶ ὅλην την ἐξουσίαν αὐτοῦ την θέτω εἰς τὰς ἰδικὰς σου χεῖρας, μόνον να γίνῃ καλὲτερος, και να ἀγαπᾷ ἐκείνον που σιωνίζω, σὲ ἡγάγησε διότι και διὰ τοὺς δυο φρονιτέτω. Καὶ τοῦτο ἰδιαιτέρως, θα με εὐχαριστησῇ, τὸ να μὴ φιλονεικῇτε μετόξιν σας· ἵνα οἱ ὅπως ἀκριβῶς φιλοστοργὸς μητὴρ τοιοῦτοτροπῶ, και ὁ Θεὸς, ὅλα τα πράττει και τὰ ἐπινόει, ὥστε οὐδεὶς να ἀποκοπῇ ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Δὶα να μαθῇ, δὲ σφαιστερον και διὰ παραδείγματος ἐκείνο τὸ ὅποιον λέγω σκεψοῦ παρακαλῶ την Περβέκην νὰ ὁριβῇται και να περιτρεχῇ πανταχοῦ· Ὡς οἱ ὁ μεγαλύτερος, παῖς ἐπολέμει ἐναντιον τοῦ νεώτερου· ἵνα οἱ ὁν και ἡγάπα τον Ἰακωβ, ὅμως οὔτε και τὸν Ἰσαὶ ἀπεστρέφεται διὰ τοῦτο και ἔλεγε - *Μὴ πως ἀπεικωθῇ ἐκ τῶν οἰκιστῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ* - (Γεν 27 45)

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς και ὁ Θεὸς, τότε ἔλεγεν - *Ἡμαρτες, Ἡσυχασον, πρὸς σὲ ἡ ἀποστρέφω αὐτοῦ* - (Γεν 4,7), ἀναστέλλων ἀπὸ πρὶν την σφαῖν και ἐπιζήτων την εἰρηνην και τῶν δυο αἰτῶν. Ὅταν δὲ ἀπεσφαιζεν αὐτῶν, οὔτε τότε ἔκρινε τὴν πρόνκιον περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ καιν ἡμερῶς, ὁμιλεῖ πρὸς, τὸν ἀδελφοκτόνον λέγων - *Ἢοὶ ἐστὶν Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου*· ὥστε ἔστω και κατ' αὐτὸν τὸν τροπὸν να ἐξομολογηθῇ. Αὐτὸς ὅμως ἀγωνίζεται ἐναντιον τῶν προηγουμένων, ἀνισχυμένων μεγαλύτερα και χειρότερα. Ὡς ὅτι οὔτε τότε ὁ Θεὸς, ἀπομακρυνετο, ἀλλὰ και παλιν ἐραστοὶ λόγους ὁμιλεῖ προσβυλλομένοι και περιφρονουμένοι, και λέγει - *Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς με* -

Και παλιν τὴν γῆν ἐκπλήττει μαζί με ἐκείνων που ἐφονεύσεν, ἄφηναι εἰς αὐτὴν τὸν θυμὸν και λέγων - *Ἐκκατάρτατος ἡ γῆ ἡ ἔστιν το στόμα αὐτῆς· δεῖσθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου*· μιμουμένοι ἐκείνους, ποὶ ὁλοφρονται διὰ τοὺς πεπτωκότας, πρᾶγμα τὸ ὅποιον και ὁ Δαβὶδ ἐτραττεν, ὅταν ἔπαισεν ὁ Σαουλ διότι και ἐκεῖνος τα ὄρη και ἐδέχθησαν την σφαγὴν κατηράτο λέγων Ε· - *Ὅρη κα Γελβινέ, μὴ πείσοι ἐφ' ὑμᾶς, δροσὸς μὴδὲ κρύος, δεῖ ἐκεῖ ἐληρθῇ σκῆπη θιναιτῶν* - (Β Βασίλ 1,21) Γοιαιτροπῶς και ὁ Θεὸς ὡς να ἀφῇ μόνος τον λέγει - *Φωνὴ τοῦ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς με, καὶ νῦν ἐκκατάρτατος, σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἡ ἔστιν το στόμα αὐτῆς· δεῖσθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ τῆς χειρὸς σου* -

Ταῦτα δὲ ἔλεγε ἐμπροσίων τον θυμὸν αὐτοῦ που ἔβραζε, και πειθὼν ἔστω και ὁν ἀπέλθῃ νὰ ἀγαπήσῃ. Ἐσβεσσα, την ζωὴν αὐτοῦ λέγει, διότι ἐν σινεχίᾳ ὁν κατασβηνει, την ἐχθραν. Ἀλλὰ τι πράττει, Καὶ ἐκείνον ἀγαπᾷ και τοῦτον· ὁσπὶ και τοὺς ὁιο αὐτὸς ἐκλάσε, τι λοιπόν, ἀτιμωρητοὶ θὰ ἀφήσῃ ἐκείνον που ἔχει φονεύσει. 693 Ἀλλὰ χειρότερος θα ἐγίνετο. Ἀλλὰ θα τιμωρησῇ, Ἀλλὰ εἶναι φιλοστοργώτερος ἀπὸ κατέρρα.

Κιτταζε λοιπόν πῶς και τιμωρεῖ, και τὴν ἀγαπὴν φανερώνει καὶ εἰς αὐτὸν τοῦτον· μᾶλλον δὲ δὲν τιμωρεῖ, ὡς ὅτι διορθῶναι μόνον· διότι ὁν ἐφονεύσεν αὐτὸν ἀλλὰ τὸν σινεκατηρῆσε με τὸν τροπὸν, οἷα νὰ ἀποκωδῇ τὸ ἐγκλήμα, ὥστε ἔστω και κατ' αὐτον

τόν τροπον να ἐπανεῖλθῃ πρὸς τὴν φιλοστοργίαν ἐκείνου, ὥστε ἔστω καὶ πρὸς ἀπελθόντα να αἰεσιῇ εἰρήνην διότι δὲν ἤθελεν αὐτὸς νά ἀπέλθῃ ἀπὸ ἐδῶ πρὸς ἐκείνον που εἶχεν ἀποθάνει ὡς ἐχθρὸς.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἀγαπῶντες. "Ὅταν ἐνῶ εὐεργετοῦν δὲν ἀνταγαπῶνται, ἀναγκαζονται νά γινῶνται αἰσθητοὶ καὶ να ἀπειλοῦν. **Β** χωρὶς νά θελοῦν μὲν, ἀπὸ τὴν ἀγάπην ὅμως ἀγομειοὶ εἰς τοῦτο, ὥστε ἔστω καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τροπον νά προσελευσούν ἐκείνους παρ' τοὺς περιφρονοῦν καὶ τοὶ δηλαδὴ ἡ ἀγάπη αὕτη δημιουργεῖται ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ὅμως παρηγορεῖ αὐτοὺς καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τροπου, ἐπειδὴ δηλαδὴ πολλὴ ἀγαπῶ ὥστε καὶ ἡ τιμωρία προέρχεται ἀπὸ ἀγάπης. Διότι ἐκεῖνοι που δὲν υποφέρουσιν ὅταν μισοῦνται, οὔτε νά τιμωρησούν ἐπιθυμοῦν. Κιτταξε πρὸς τοῦτοις καὶ τὸν Παῦλον που λέγει ταῦτα πρὸς τοὺς Κορινθίους. «Τί, γάρ ἐστι φησὶν ὁ ευφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ» (Β Κορινθ 22) Ἐπομειῶς ὅταν πάρα πολλὴ ἐπιτινὴ τὴν τιμωρίαν, τότε δεικνύει τὸν ἔρωτα. Τοιούτοτροπως καὶ ἡ Αἴγυπτος ἐκ τοῦ σφοδροῦ ἐρωτος αὐστηρῶς, ἐτιμωρησεν τὸν Ἰωσήφ. **Γ** ἀλλ' ἐκείνη μὲν οὐ κακὴν, διότι ἀκολαστος ἦτο ὁ ἔρως, ὁ Θεὸς ὅμως δι' ἀγάπην, διότι ἡ ἀγάπη ἦτο ἀνταξία τοῦ ἀγαπῶντος. Διὰ τοῦτο δὲν παραιτεῖται να κατερχεται εἰς βαριτεροὺς λόγους, καὶ να χρησιμοποιεῖ ὄνοματι ἀνθρωπίνων παθῶν, καὶ να ὀνομαζῇ τὸν ἔαι τον τοὶ ζηλωτῇ. «Θεὸς γάρ εἰμι ζηλωτης» (Ἐξοδ 20,5), λέγει, διὰ νά μάθῃς τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης.

Πῶς πρέπει νά ἀγαπᾶται ὁ Θεός.

"Ἄς ἀγαπήσωμεν λοιπὸν αὐτόν, ὅπως θέλει διότι σπουδαῖον θεωρεῖ τὸ πρᾶγμα. Ἔστω καὶ ἂν ἀποστραφόμεν, παραμένει παρακαλῶν, καὶ ἂν δὲν θέλωμεν νά ἐπιστρέψωμεν, τιμωρεῖ διότι ἀγαπᾷ, ὅχι ἀπλῶς διὰ νά τιμωρήσῃ. **Δ** Κιτταξε λ χ τι λέγει εἰς τὸν Ἰεζεκιήλ πρὸς τὴν πόλιν που ἡγικηθῇ καὶ ποὶ περιεφρόνησεν αὐτὸν. «Ἄξω ἐπὶ σέ τοὺς ἐραστας σου, καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ λιθοβολήσουσί σε καὶ κατασφάζουσι, καὶ ἐξαιρεθῇσεται ὁ ζῆλος μου ἐκ σοῦ, καὶ ἀναπαύσεται, καὶ οὐ μὴ μεριμνησῇ» (Ἰεζ 23,22 κ ἐξ.) Τί περισσότερο αὐτοῦ θά ἔλεγε σφοδρὸς ἐραστής, ὅταν κατεφρονεῖτο ὑπὸ τῆς ἐρωμένης, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν φλεγόμενος δι' αὐτήν. Διότι ὅλα τὰ πράττει ὁ Θεός, διὰ νά ἀγαπηθῇ ἀπὸ ἡμᾶς διὰ τοῦτο οὔτε τὸν Υἱὸν δὲν ἐλυπήθη.

Ἡμεῖς ὅμως εἴμεθα τραχεῖς καὶ σκληροὶ. Ἀλλὰ ἅς γίνωμε κάποτε ἡμεροὶ, καὶ ἅς ἀγαπήσωμε τὸν Θεὸν ὅπως πρέπει νά τὸν ἀγαπῶμεν, διὰ νά ἀπολαύσωμε τὴν ἀρετὴν μὲ εὐχαρίστησιν. **Ε** Διότι ἂν κάποιος ἔχων γυναῖκα ἀγαπημένην, δὲν αἰσθάνεται τίποτε ἀπὸ τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν λυπηρά, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὸν θεῖον τοῦτον καὶ καθαρὸν ἔρωτα, σκέψου πόσῃ

εὐχαριστησιν θά ἀπολαυσῇ. Διότι τοῦτο, τοῦτο εἶναι καί ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, τοῦτο ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν, τοῦτο ἡ εὐχαριστησις, τοῦτο ἡ εὐφροσύνη, τοῦτο ἡ χαρά. τοῦτο ἡ μακαριότης μᾶλλον δέ ὅσα καί ἂν εἴπω, οἰδόλωσ οὐδέποτε θα δυνηθῶ νά παραστήσω πρὸς ἀξίαν, ἀλλὰ τοῦτο τό καλὸν μονὴ ἡ πείρα γνωρίζει νά τό διδάσκῃ. Διὰ τοῦτο καί ὁ προφήτης ἔλεγε «κατα-
 τρυφήσον τοῦ Κυρίου», καί «γεύσασθε καί ἴδετε ὅτι χρηστός ὁ Κύριος» (Ψαλμ. 36,4 καί 33,9).

Ἄς πειθώμεθα λοιπόν, καί ὥς ἐντρυφώμεν εἰς τὴν ἀγάπην αὐτοῦ. **694** Διότι τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ ἐδῶ ἤδη θά ἴδωμεν τὴν βασιλείαν, καί θά ζήσωμεν βίον ἀγγελικόν, καί ἐνῷ θά ζῶμεν εἰς τὴν γῆν, τίποτε ὀλιγώτερον δὲν θά ἔχωμεν ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὸν οὐρανόν, καί ὕστερα ἀπὸ τῆς ἀποδημίας ἀπὸ ἐδῶ, θά παρασταθῶμεν εἰς τό βῆμα τοῦ Χριστοῦ λαμπρότεροι πάντων, καί θά ἀπολαύσωμεν τὴν ἀπόρρητον δόξαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶθε πάντες ἡμεῖς νὰ μετὰσχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλάνθρω-
 πίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου εἰς τὸν Πατέρα συγχρόνως εἰς τὸν Ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ δύναμις, ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

ΛΟΓΟΣ ΚΕ΄

(Ρωμ. 13, 11 — 14)

Β «Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι» (στ. 11).

Ὅταν διέταξεν ὅλα ὅσα ἔπρεπε, αἰθεὶς πάλιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀργασίαν τῶν ἀγαθῶν, διότι ἡ καταστασις εἶναι ἐπείγουσα. Διότι εἰς τὰς θύρας, λέγει, ἔχει φθασεὶ ὁ καιρὸς τῆς κρίσεως ὅπως ἀκριβῶς καὶ εἰς τοὺς Κορινθίους ἔγραψεν, ὅτι «ὁ καιρὸς συντεταλ-
 μένος τό λοιπὸν ἐστί» (Α Κορινθ. 7,29) καὶ εἰς τοὺς Ἑβραίους δὲ πάλιν, «Ἐπὶ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος, ἤξει, καὶ οὐ χρονιεῖ» (Ἑβρ. 10,37). **Γ** Ἀλλ' ἐλεῖ μὲν ἔλεγε ταῦτα ἀνορθῶναι τοὺς καταπνοομένους, καὶ παρηγορῶν διὰ τοὺς ὠρῶντας τῶν συνεχῶν πειρασμῶν, ἐδῶ δὲ διεγείρων τοὺς καθεύδοντας διότι καὶ διὰ τὰ δύο εἶναι χρησίμος εἰς ἡμᾶς ὁ λόγος οὗτος.

Τι σημαίνει δὲ ἐκεῖνο τό ὁποῖον λέγει, «ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι». Τουτέστιν, πλησιον εἶναι ἡ ἀνάστασις, πλησιον ἡ κρίσις ἡ φοβερά, πλησιον ἡ ἡμέρα ἡ καιομένη ὡς φοῦρνος καὶ κρέπει ἐν συνεχείᾳ ἡμεῖς νά ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν ὀκνηρίαν.

«Νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐκίστευσσμεν» (στ. 11). Βλέπεις πῶς λέγει εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἐφθασεν ἤδη ἡ ἀνάστασις. **Δ** Διότι ἐνῷ παρερχεται ὁ χρόνος, λέγει, ὁ μὲν καιρὸς τοῦ παρόντος βίου ἐξαντλεῖται, ὁ δὲ καιρὸς τοῦ μέλλοντος

αἰώνας πλησιάζει περισσότερον Ἄν μὲν λοιπὸν εἶσαι προητοιμασμένος, καὶ ἔχῃς ἐπιτελεσεῖς ὅλα ὅσα οἰεταίξιν, ἡ ἡμέρα μετατρέπεται εἰς ἡμέραν σωτηρίας ἂν ὅμως το ἀντιθετὸν, καθόλου Ἄλλ' ὄχι δια τῶν λυπηρῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀγαθῶν προτρέπει πρῶτον, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπομακρύνων αὐτοὺς ἀπὸ τῆν ἀγάπην τῶν παρόντων.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἦτο φυσικὸν αὐτοὶ εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐναρξιν νὰ εἶναι σπουδαιότεροι, ἀφοῦ ἡμαρξεν εἰς αἰτοὺς ὁ πόθος, ὅταν ὅμως προχωρήσῃ ὁ χρόνος νὰ καταμαραινθῇ ὅλο τὸ ἐνδιψερὸν. Ἐ λέγει ὅτι τὸ ἀντιθετὸν μὲν λοιπὸν πρέπει νὰ πρᾶττωμεν, ὄχι νὰ ἀπομακρυνώμεθα ὅταν παρέρχεται ὁ χρόνος, ἀλλὰ περισσότερον νὰ στερεοῖμεθα Ὅσοι δηλαδὴ ὁ βασιλεὺς πλησιάζει, τόσον περισσότερον πρέπει νὰ προετοιμαζώμεθα ὅσον περισσότερον εἶναι κλησίον τὸ βραβεῖον τόσον περισσότερον πρέπει νὰ διεγειρωμεθα πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀφοῦ καὶ οἱ δρομεῖς τὸ ἴδιον πρᾶττουσιν ὅταν εὕρισκωνται πρὸς τὸ τέλος τοῦ ὄρου καὶ τὴν λήψιν τοῦ βραβείου τότε διανίστανται περισσότερον Διὰ τοῦτο ἔλεγε «νῦν ἐγγυτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν».

Ἡ νῦν προέκοπεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν (στ 12). Λοιπὸν ἐάν αὕτη μὲν τελειώσῃ, ἐκείνη δὲ πλησιάζῃ, τὰ ἐκείνη, ὡς πρᾶττωμεν ἐν συνεχείᾳ, ὄχι τὰ ταύτης 695 Διότι καὶ εἰς τὴν ζωὴν τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ ὅταν ἴδωμεν ἡ νῦν νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὸν ὄρθρον, καὶ ἀκουσώμεν τὴν χελιδὸνα νὰ φῶν, ὁ καθείς διεγειρωμεν τὸν πλησίον, ἂν καὶ ἀκόμη ὑπάρχῃ ἡ νῦν ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν συνεχείᾳ ἀπέρχεται, βιαζόμεθα κατόπιν λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἡμέρα ἦλθε, καὶ πρᾶττωμεν ἅπαντα τὰ τῆς ἡμέρας ἐνδύομενοι καὶ ἀπαλλασσομενοι ἀπὸ τὰ δειρά καὶ ἀπομακρύνοντες τὸν ὕπνον, διὰ νὰ μᾶς εὕρῃ ἡ ἡμέρα ἐτοιμούς, καὶ ὄχι ὅταν ἡ ἀκτὶς ἀνέρχεται τότε νὰ ἀρχίσωμε νὰ ἐγειρωμεθα καὶ νὰ τεντώνωμε τὰς χεῖρας.

Ἐκείνο λοιπὸν τὸ ὁποῖον πρᾶττωμεν ἐκεῖ, τὸ ἴδιον ὡς πράξωμε καὶ ἐδῶ ὡς ἀποδιώξωμε τὰς φαντασίας, ὡς ἀπαλλαγώμεν ἀπὸ τὰ δειρά τοῦ παρόντος βίου, B ὡς ἀποθέσωμεν τὸν βαθὺν ὕπνον, καὶ ὡς ἐνδυθώμεν ἀντιματίων τὴν ἀρετὴν διότι δηλῶν ὅλα αὐτὰ ἔλεγεν «Ἀποθέμεθα γοῦν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός» (στ 12) Διότι πρὸς παρῶταξιν καὶ μάχην ἡ ἡμέρα μᾶς καλεῖ Ἀλλὰ μὴ φοβηθῇς, ἐπειδὴ ἡκούσας παρῶταξιν καὶ ὅλα Διότι εἰ τῆς αἰσθητῆς μὲν πανοπλίας ὁ ὁπλισμὸς εἶναι βαρὺς καὶ ἀπευκτέος, ἐδῶ ὅμως ἀξιοπόθητος καὶ εὐχῆς ἄξιος διότι τὰ ὅπλα ἀποτελοῦνται ἀπὸ φωὸς διὰ τοῦτο δὲ ἀποδείκνυσθαι λαμπροτερον καὶ ἀπὸ τῆς ἀκτίνος, ἀφοῦ πολλήν λαμπρὴν ἐκπέμπουσιν, καὶ σὲ καθιστοῦν ἐν ἀσφαλείᾳ διότι ὅπλα εἶναι καὶ κάμνουν νὰ καταφωτισέσαι διότι εἶναι ὅπλα ποῦ ἀποτελοῦνται ἀπὸ φωὸς C Τὶ λοιπὸν, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ πολεμώμεν, Ὑπάρχει μὲν ἀνάγκη νὰ πολεμώμεν, ἀλλ' ὅμως χωρὶς νὰ ταλαιπωρωμεθα καὶ νὰ κοπιᾶμεν διότι τοῦτο δὲν

εἶναι πόλεμος, ἀλλὰ χορεία καὶ πανηγυρίς. Τοιαυτὴ εἶναι ἡ φύσις αὐτῶν τῶν ὄπλων τοιαυτὴ ἡ δύναμις τοῦ στρατηγοῦ. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ νυμφίος ὅταν καλλωπίζεται, ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ δωκατιοῦ κατ' αὐτόν τόν τρόπον καὶ ἐκεῖνος ποῦ περιφρασσεῖται ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὄπλα διότι εἶναι καὶ στρατιωτικῆς καὶ νυμφίους συγχρόνως.

Ἄφοῦ εἶπε δέ, ὅτι «*ἡ ἡμέρα ἤρκεν*» σὲν ἀφήνει αἰτὴν νὰ εἶναι ὅπως ἐγγύς, ἀλλ' ἤδη παρουσιάζει αὐτὴν διότι λέγει «*ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν*» (στ. 13) Διότι ἤδη εἶναι παρούσα ἡ ἡμέρα. **Δ** Καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀπὸ τὰ ὅποια ἰδιαίτερος οἱ πολλοὶ προτρεπονται, ἀπὸ αὐτὰ καὶ αὐτοὺς προσελκύει, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν εὐσχημοσίνην διότι πολὺς λόγος γίνεται εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν παρά τῶν πολλῶν δόξαν. Καὶ δὲν εἶπε «*περιπατεῖτε*», ἀλλὰ «*περιπατήσωμεν*» δια νὰ καμὴ τὴν παραινέσιν ἀνταπαχθῇ, καὶ τὴν ἐπιπλήξιν ἐλαφράν.

«*Μὴ κώμοις καὶ μέθαις*» (στ. 13) χωρὶς νὰ ἐμποδίσῃ νὰ πινωμεν, ἀλλὰ το νὰ πινωμεν χωρὶς μέτρον, ὅχι τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οἴνου, ἀλλὰ τὸ νὰ πινωμεν μέχρι μέθης.

Ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως καὶ το ἐξῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου θέτει λέγων «*Μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις*» (στ. 13) **Ε** Διότι οὔτε ἐδῶ ἀφανίζει τὴν μίξιν μετὰ γυναικός, ἀλλὰ τὴν πορνείαν.

«*Μὴ ἐριδί καὶ ζηλώ*» (στ. 13) Τὰ καιρία δηλαδὴ τῶν παθῶν σβῆναι, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὸν θυμόν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὅχι αὐτὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς πηγὰς αὐτῶν ἀφανίζει.

Ὁ οἶνος ἐξάπτει τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ὀργήν

Διότι τίποτε δὲν ἀνάπτει τόσον τὴν ἐπιθυμίαν καὶ δὲν ἐκκαiei τὴν ὀργήν, ὅσον ἡ μέθη καὶ ἡ βίαία συμπεριφορὰ τοῦ μεθύσου. Διὰ τοῦτο ἀφοῦ προηγουμένως εἶπε «*μὴ κώμοις καὶ μέθαις*», τότε προσέθεσε, «*Μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἐριδί καὶ ζηλώ*».

Καὶ δὲν ἐστάθῃ ἐδῶ, ἀλλ' ἀφοῦ μᾶς ἐξεδῶσε ἀπὸ τὰ κονηρὰ ἡμάτια, **696** ἀκουσε πῶς μᾶς καλλωπίζει ἐν συνεχείᾳ λέγων «*Ἄλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν*» (στ. 14). Δὲν ἀνέφερε πλέον ἔργα, ἀλλὰ περισσοτέρον ἀνωρθωσεν αὐτοὺς, διότι ὅταν μὲν ὠμίλησε περὶ τῆς κακίας, ἔργα ἀνέφερεν ὅταν ὅμως περὶ τῆς ἀρετῆς, καθόλου ἔργα πλέον, ἀλλὰ ὅπλα, δεικνυῶν ὅτι ἡ ἀρετὴ καθιστᾷ ἐκείνων ποῦ τὴν ἔχει ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ ἐν πάσῃ λαμπρότητι.

Καὶ δὲν ἐστάθῃ ἐδῶ, ὁδηγῶν τὸν λόγον πρὸς τὸ μεγαλυτέρον, πρᾶγμα το ὅποιον προεκάλει περισσότερον ρίγος ἐκ θρησκευτικοῦ δέους, αὐτοὶ τὸν ἴδιον τὸν Δεσπότην διδὲι εἰς ἡμᾶς ὡς ἡμάτιον, τὸν ἴδιον τὸν βασιλέα διότι ἐκεῖνος ποῦ ἔχει περιβληθῇ αὐτόν, ἔχει ἐντελῶς ὁλόκληρον τὴν ἀρετὴν. **Β** Ὅταν δὲ εἶπῃ «*ἐνδύσασθε*», ἀπὸ παντοῦ μᾶς προτρέπει νὰ περιβληθῶμεν αὐτόν ὅπως ἀκριβῶς εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει «*εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν*».

(Ρωμ 8, 10) και πάλιν «ἐκ τῶν ὧν ἡμῶν ἀνθρώπων κατοικῆσαι τὸν Χριστόν» (Ἐφεσ 3, 16-17) Διότι θελεῖ ἡ ψυχὴ μας νὰ εἶναι οἰκία εἰς αὐτόν, καὶ αὐτός νὰ περικεῖται ὡς ἡμῶν εἰς ἡμᾶς, ὥστε αὐτός τὰ πάντα νὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν Διότι αὐτός εἶναι πληρωμα ἡμῶν «Καὶ γὰρ πληρωμα τοῦ τῶ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένοι» (Ἐφεσ 1, 21) καὶ ὁδός καὶ ἀνὴρ καὶ νυμφίος «*Ἠρμοσαμην γὰρ ὑμᾶς ἐν ἀνδρὶ παρθενῶν ἀγνήν*» (Β Κορινθ 11, 2) καὶ ρίζα καὶ ποτὸν καὶ τροφή καὶ ζωὴ «*Ζῶ γὰρ φησὶν, οὐκέτι ἐγω, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός*» (Γαλ 2, 20) **Γ** καὶ ἀπόστολος καὶ ἀρχιερεὺς καὶ οἰδοσκαλός, καὶ πατήρ καὶ ἀδελφός καὶ συγκληρονόμος, καὶ ταφῶν κοινωνός καὶ σταιροῦ «*Συνεταφήμεν γὰρ αἰτῶν φησί, καὶ συμφοίτοι γενοίμεθα τῷ θανάτῳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ*» (Ρωμ 6, 4 καὶ 5) καὶ ἑκείνης «*Ὑπὲρ γὰρ λριστοῦ πρεσβεῖσμεν*» (Β Κορινθ 5, 20) καὶ πρὸς τοὺς πατέρας συνήγορος «*Καὶ γὰρ ἐντυχάνει φησὶν, ὑπὲρ ἡμῶν*» (Ρωμ 8, 34) καὶ οἶκος καὶ ἐνοικὸς «*Ὁ γὰρ ἐν ἐμοὶ μενῶν κάγω ἐν αὐτῷ*» (Ἰωάν 6 57) καὶ φίλος «*Ὑμεῖς γὰρ φίλοι μου ἐστέ*» (Ἰωάν 13 14) καὶ θεμέλιος καὶ λίθος ἀκρογωνιαίος καὶ ἡμῶν εἰμεθα καὶ μέλη αὐτοῦ, καὶ ἀγρός καὶ οἰκοδομὴ καὶ κλήματα καὶ συνεργαταί **Δ** Διότι καὶ τι δὲν θελεῖ νὰ εἶναι δι' ἡμᾶς, μὲ κάθε τρόπον συγκολλῶν καὶ συνδέων ἡμᾶς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι γνωρισμα ἐκείνου που ὑπερβαλλόντως ἀγαπᾷ

Νὰ πειθεσθαι λοιπὸν καὶ ἀφοῦ ἐξηκνήσατε ἀπο τὸν ἔπυ νὰ ἐνδιθῆ, αὐτὸν καὶ ἀφοῦ ἐνδιθῆ, πειθητιον νὰ παρέχης εἰς αὐτόν τὴν σαρκὰ διότι τοῦτο ἐπιδηλοῦται ὅταν εἴπῃ «*τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας*» (στ 14) Διότι ὁπως ἀκριβῶς δὲν ἡμποῦσι το ποτὸ ἀλλὰ τὴν μέτην, οὔτε τὸν γαμὸν, ἀλλὰ τὴν ἀσέλλειαν, τοιοῦτοτρόπως, οὔτε τὴν προνοιαν τῆς σαρκὸς ἀλλὰ τὴν εἰς ἐπιθυμίας, ὅπως, τὴν ὑπερβυσιν τῆς ἀνάγκης, οἷτι, ὅτι βεβαίως, διατάσσει νὰ προνοῶμεν δι' αὐτὴν, ἀκούσε τι λέγει πρὸς τὸν Τιμόθεον **Ε** «*Ὅτις δαίμων χρόν διὰ τὸν στόμαχον σοὶ καί τας πικνας σοὶ δάθνευα*» (Α Τιμοθ 5, 23) Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν καὶ ἐοῦ νὰ προνοῇ, μὴ ἀλλὰ πρὸς εἰσιαν ὀχι πρὸς ἀσελγειαν Διότι τοῦτο κατοπιν ὅν θὰ ἦτο πρόνοια, ὅταν τὴν φλόγα ἀναπτης, ὅταν φοβεραν καμνης τὴν κἀμινον

Διὰ νὰ μᾶθητε ὁ καὶ σαφέστερον, τι εἶναι ἡ πρόνοια αὐτῆς εἰς ἐπιθυμίας, καὶ διὰ νὰ ἀποφύγητε τὴν τοιαυτὴν προνοιαν, ἀναλογισθῆτε τοὺς μεθιόντας, τοὺς ναστριμαργούς, τοὺς καλλωπιζομένους, με ἱμάτια τοὺς ταθηλυνόμενους, τοὺς ζῶντας τὸν ὕγρον καὶ διαρρέοντα βιον, καὶ θὰ ἀντιληφθῆτε τὸ λεχθέν Διότι ἐκεῖνοι ὅλα τὰ πράττουσιν ὀχι διὰ νὰ ἰγιαίνουσιν ἀλλὰ διὰ νὰ σκιρτοῦν διὰ νὰ ἐξαπτοῦν τὴν ἐπιθυμίας 497 Ἀλλὰ σὺ πού ἔχεις ἐνδιθῆ τὸν Χριστόν, ὅλα ἐκεῖνα ἀφοῦ περικόπως ἐν μόνον νὰ ζητῇς πῶς νὰ ἔχῃς τὴν σαρκὰ ἰγιαίνουσαν καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου νὰ προνοῇ, δι' αὐτὴν, περαιτέρω δε οὐδόπως, ἀλλὰ ὅλο τὸ ἐνδιφερόν νὰ τὸ καταναλίσκης εἰς τὴν φροντίδα διὰ τὰ πνευματικά Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ νὰ ἐξαναστῇς ἐκ

τοῦ ἔπνοι· τουτοὶ θὰ δινηθῇς χωρὶς, νὰ εἶσαι ἐπιβαρυμένος μετὰς ποικίλας ταῦτας ἐπιθυμίας.

Διοτι ἔπνοις εἶναι ὁ πυρὼν βίος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ οὐδόλως διαφεραὶν ἀπὸ ὄνειρα. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς οἱ κοιμώμενοι καὶ παραλθροὶν καὶ πολλαὶς δὲν βλαποὺν ὥστε ἐγὼ, τοιοῦτο τροπῶς καὶ ἡμεῖς, μᾶλλον δὲ καὶ πολλὰ χειρότεροι. Β Διοτι ἐκεῖνος μὲν ὁ ὁποῖος ἐπραξεν ἡ εἰπὴν εἰς τὸν ἑαυτοῦ τοῖς αἰσχροῖς, οὐκ ἐξίτησεν, καὶ ἀπὸ τῆς αἰσχύνῃς ἐγὼ ἀπαλαυγῇ καὶ οὐκ τιμωρεῖται· ἐδῶ ὅμως δὲν συμβαίνει τοιοῦτο τροπῶς, ἀλλὰ καὶ ἡ αἰσχυνὴ καὶ ἡ τιμωρία εἶναι χωρὶς τέλος. Πάλιν ἐκεῖνοι ποὶ πλοῦτιζοῦν εἰς τὸν ἑαυτοῦ τῶν ἁντων γίνεται ἡμέρα ἐλεγχόντων, ὅτι ματαιῶς ἐπλοῦτισαν· ἐδῶ ἡμῶς πολλοὶς καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἐπερχεται ὁ ἐλεγχος, καὶ πρὶν ἀπελθεῖν ἐκεῖ τὰ ὄνειρα ταῦτα ἔχουν πετάξει.

Α, ἀποτιναζόμεναι τὸν πονηρὸν τοῦτον ἔπνοι. Διοτι ἂν μᾶς καταλάβῃ ἡ ἡμέρα νὰ κοιμώμεθα θὰ τὴν διαδοχῇ θανάτος χωρὶς τέλος, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης θὰ εἰμὲθα τυλιγμένοι εἰς ὅλους τοὺς ἀπὸ ἐδῶ ἐχθροὺς. C καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τοὺς δαιμόνας, καὶ ἂν θέλησιν νὰ μᾶς φονεύσιν, οὐδὲς θὰ ὑπαρξῇ δια νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ. Διότι ἐάν μὲν ἦσαν πολλοὶ οἱ ἐκρίσκόμενοι εἰς ἐγρηγορσιν, δὲν θὰ ἦτο τοσόνδε μεγάλος ὁ κίνδυνος· ἐπειθὲ ὅμως, εἰς καὶ δευτέρως καποῦ ἀφῶ ἡνυψε τὸν λυχὸν εὐρίσκεται εἰς ἐγρηγορσιν, ἐνῷ οἱ ἄλλοι κοιμῶνται ὡς ἀκριβῶς εἰς βαθεῖαν νύκτα διὰ τοῦτο πολλὴ ἀγρίπνια χρειάζεται εἰς ἡμᾶς, πολλὴ ἡ ἀσφάλεια, ὥστε νὰ μὴ παθῶμεν τὰ ἀνεπανόρθωτα.

Δὲν φαίνεται ὅτι ἡ ἡμέρα τώρα εἶναι λαμπρά, δὲν νομίζομεν πάντες, ὅτι εὐρίσκομεθα εἰς ἐγρηγορσιν καὶ εἰς νηφαλιότητα.

Ἀλλ' ὅμως (καὶ ἴσως περιττοῦν τὸ λεχθῆν ἐγὼ ὅμως θὰ τοῖς εἶπω) ἅπαντες ὁμοιάζομεν με ἐκεῖνους ποὶ κοιμῶνται. D καὶ ροχαλίζοιεν εἰς βαθεῖαν νύκτα. Καὶ ἐάν ἦτο δυνατόν νὰ ἴδωμεν αὐτὸν οὐσίαν θὰ σὰς εὐεγκνέον κῶς, οἱ μὲν περισσότεροι ροχαλίζοιεν, ὁ δὲ δισβυλὸς τριπλῶς τοιχοῦς καὶ κατασφάζει αὐτοῦς, ποὶ κείντοι κατὰ καὶ ὑφαίρει τὰ εὐρίσκόμενα ἐν τῷ πρῶτῳ ἅπαντα μετ' ἀσφαλείας ὅπως ἀκριβῶς εἰς βαθεῖαν σκότος. Μᾶλλον δὲ ἂν καὶ δια τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἴδωμεν τοῦτο ὅς σκιαγραφησόμεν αὐτοῖς διὰ τοῦ λόγου, καὶ ἂς σκεφθῶμεν πόσοι εἶναι βεβαρυμένοι ὑπὸ ἐπιθυμιῶν πονηρῶν, πόσοι κατέχονται ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ἰσχυρῆς τῆς ἀσελγείας, καὶ ἔχουσιν κατασβῆσαι τὸ φῶς τοῦ πνεύματος. E Διὰ τοῦτο βεβαίως ἄλλα ἀντὶ ἄλλων βλέποιν· ἀλλὰ ἀντὶ ἄλλων ἀκούουσιν καὶ εἰς οὐδὲν ἀπὸ τὰ ἐδῶ λεγόμενα προσέχουσιν.

Ἐάν ὅμως ἐγὼ ψευδομαι λέγων ταῦτα, καὶ ἔχῃς σταθῇ ἐν ἐγρηγορσίᾳ, κῶς μου τι ἐγίνετο σημεῖον ἐδῶ ἐάν δὲν τὰ ἤκουσες, ὥς ὄνειρα. Καὶ γνωρίζω μὲν ὅτι θὰ ὁμιλήσοιεν μερικοὶ διότι δὲν λέγω ταῦτα ἐναντίον ὄλων ἀλλὰ σὺ ποὶ εἶσαι ἔνοχος εἰς τὰ λεγόμενα ποὶ εἰσῆλθες ἀσκοπως ἐδῶ εἰπὲ ποῖος προφήτης, ποῖος ἀπόστολος σημεῖον εἰδοῶς εἰς ἡμᾶς, καὶ περὶ ποιῶν

Ἄλλὰ δὲν δύνασαι νά ὁμιλήσης διότι και πολλά ὡς εἰς ὄνειρον ἐδιδάχθης ἐδῶ χωρὶς νά ἀκουσῇς διὰ τα ἀληθίνα πραγματά 698 Ταῦτα δέ και πρὸς γυναῖκας ὡς λέγωνται ὑπ' ἐμοῦ διότι και εἰς ἐκείνας πολλά εἶναι ὁ ὕπνος και εἶθε νά ἦτο ὕπνος διότι ἐκεῖνος μὲν πού κοιμᾶται οὔτε και κακόν ὁμιλεῖ, οὔτε ἀγαθόν ἐκείνος ὁμως ποι εἴρισκεται εἰς τοιαυτήν εὐρηγορίαν ὅπως σεῖς, πολλοὺς λόγους ὁμιλεῖ και ἐπὶ κακῷ τῇ κεφαλῇ του, μὲ τό νά ἀριθμῇ τοκοὺς, νά συνθετῇ ὑπολογισμοὺς οὐναισμάτων, νά σκέπτεται ἀναίσχυτον οἰνοπωλεῖον, νά καταφιτεύῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῖ πικρὰς τὰς ἀκανθὰς, και νά μὴ ἀφήνῃ τὸν σπύρον οὔτε δι' ὀλίγον νά φυτρώσῃ ποτὲ.

Ἄλλα νά συνέλθῃς, και νά ξεριζώσης ἀπο τὴν ρίζαν τὰς ἀκάνθας ταῖτας, και τὴν μέθην νά ἀποτιναξῇς διότι και ἀπὸ ἐδῶ προέρχεται ὁ ὕπνος Β Μίθην δε ὅτε ἐνὶ οἴῳ τοῖ οἶνοι μόνον, ἄλλα και τῶν βιωτικῶν φροντιδῶν, και μαζί μὲ αὐτάς και τὴν προερχομένην ἀπὸ τῶν οἶνων

Ταῦτα δέ οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς πλουσίους, ἀλλὰ και εἰς τοὺς πένητας συμβοιλεῖται, και μάλιστα εἰς ἐκείνους πού διοργανῶναι τα φιλικὰ συμπόσια διότι τοῦτο δὲν εἶναι τρυφή οὔτε ἀνεσίς, ἀλλὰ κόλασις και τιμωρία διότι τρυφή δὲν εἶναι νά λέγωμεν ἀσχρό, ἀλλὰ νά ὁμιλῶμεν σεμνὰ, νά χορταίνωμε, ὄχι μέχρι σκασμοῦ Ἐὰν ὁμως νομιζῇς, ὅτι αὐτο εἶναι ἡδονή, δεῖξε μου τὴν ἐσπέραν τὴν ἡδονὴν ἀλλὰ δὲν δύνασαι Και δὲν ὁμιλῶ διὰ τὰς βλάβας πού προξενοῦνται, C ἀλλὰ πρῶτον περὶ τῆς ἡδονῆς σε διδάσκω, ἡ ὁποία ἀμέσως μαραινεται διότι συγχρόνως μὲ τὴν διάλυσιν τοῦ συμποσιου, κεοῖν τὰ τῆς εὐφροσύνης Ὅταν δέ ἀναφέρω και τὸν ἔμετον, και τὰς κεφαλαλγίας, και τὰ ἀναριθμητά νοσήματα, και τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς ψυχῆς, τί θα εἴπῃς δι' αὐτά, διότι μήπως ἐπειδὴ εἴμεθα πτωχοὶ, πρέπει νά ἀσχημονῶμεν.

Πὼς πρέπει νά γίνωνται τὰ συμπόσια.

Ταῦτα δέ λέγω, οὐχὶ ἐμποδίζων νά συντρέχεσθε οὔτε ἀπὸ κοινοῦ νά συνδειπνῇτε, ἀλλὰ ἐμποδίζων νά ἀσχημονῇτε, και θελῶν ἡ τρυφή νά εἶναι τρυφή ἀλλὰ ὄχι κόλασις οὔτε τιμωρία και μέθη και βακχικὴ διασκεδάσις Ἄς διδασκοῦν οἱ εἰδωλόλαττοι, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἰδιαίτερος γνωρίζουν νά τρυφοῦν, και νά τρυφοῦν μετὰ κοσμιότητος « Ἀγαλλιάσθε γάρ φησί τῷ Κυρίῳ ἐν τρωμῇ » (Ψαλμ 211) D Πὼς δε εἶναι δυνατόν νά ἀγαλλιωμεθα, Ὅταν ψαλλῶμεν ὕμνους, ὅταν ἀναπεμπῶμεν εὐχὰς, εἰσάγοντες ψαλμοὺς ἀντὶ τῶν ἀνελειθέρων ἐκείνων ἁσμάτων Κατ' αὐτόν τὸν τρόπον και ὁ Χριστός θά παρίσταται εἰς τὴν τράπεζαν, και μὲ εὐλογίαν θα γεμίσῃ ὅλην τὴν εὐτυχίαν, ὅταν εὐχέσθαι, ὅταν ᾄδῃς πνευματικὰ ᾄσματα, ὅταν πτωχοὺς καλῇς νά ἐπικοινωνήσουν μαζί σοι εἰς τὰ προκειμένα ἐδεσμάτα, ὅταν ἐπιστήσης εἰς τό συμπόσιον

ον πολλήν εὐταξίαν καὶ σωφροσύνην κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐκκλησίαι θά καταστήσῃς τὸν τόπον ὅταν, ἀντι τῶν ακαίρων κραιπνῶν καὶ εὐφημιῶν ὕμνης τὸν Δεσποτὴν τῶν ἀνάντων.

Καὶ νῦν μοῦ λέγεις, ὅτι ἄλλο ἔθιμοι ἐπερατήσαν, ἀλλὰ νῦν διορθώθη, ὡς καὶ, ἔχοντα ἐ-*ἔτει γὰρ ἐσθίετε, φρονεῖτε, εἴτε πινετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα ἐκ δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε* (Α' Κορινθ' 10, 31). Διότι ἀπὸ τὰς τοιαύτας τραπέζας νεενώνονται εἰς σὰς αἰ πονηραὶ ἐπιθυμίαι, ἀπὸ ἐδῶ αἱ ἀσέλγεια ἀπὸ ἐδῶ αἱ σιζυγοὶ μὲν εἰς περιφρόνησιν, αἱ πόρνοι δὲ εἰς τημὴν ἀπὸ σὰς ἀπὸ ἐδῶ αἱ ἀνατροφαὶ τῶν οἰκογενειῶν καὶ ὅσα χίλια κακὰ καὶ ἄνω κατω ὅλα ἔχουν γινεῖ καὶ σφοδρὰ ἀφῆσατε τὴν καθορὰν πηγῆς, τρεχετε πρὸς τὸν ὕπετόν τοῦ βορβόρου. Διότι ὅτι εἶναι βορβόρος τὸ σῶμα τῆς πόρνῃς, δὲν ἐρωτῶ κανένα ἄλλον, ἀλλὰ σὲ τὸν ἴδιον πού κυλίσσαι εἰς τὸν βορβόρον ~~699~~ ἔαν δὲν ἀσκινίσῃς, ἔαν δὲν νομίσῃς ὅτι εἶσαι ἀκάθαρτος μετὰ τὴν ἁμαρτίαν.

Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ, ἀποφείγετε τὴν πόρνειαν καὶ τὴν μητέρα ταύτης τὴν μετὴν διὰτι σπείρεις ὅποι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θερισῇς, μᾶλλον δέ, ἔστω καὶ ἂν θερισῇς, πολλὴν τὴν αἰσχυρὴν σοῦ φέρει ὁ καρπός. Διότι ἔαν γεννηθῇ παιδίον, καὶ σὲ κατήσχινε, καὶ αὐτὸ ἔχει ἀδικηθῇ, ἀφοῦ ἔβρινε διὰ σὲ νοθὸν καὶ καταγόμενον ἀπὸ ἀσημοῦ. Ἔστω καὶ ἂν ἀφῆσῃς εἰς αὐτὸ ἄφθονα χρήματα, θά εἶναι χωρὶς τιμὴν εἰς τὴν οἰκίαν, χωρὶς τιμὴν εἰς τὴν πόλιν, χωρὶς τιμὴν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ὁ ἐκ πόρνῃς καὶ ὁ ἐκ δουλῆς χωρὶς τιμὴν δὲ καὶ σὲ παλιν, καὶ ὅταν ζῇς καὶ ὅταν θᾶ ἔχῃ, ἀποθάνει. Β' διότι ἔστω καὶ ἂν ἀπέλθῃς, παραμένουν αἱ ἐνθυμήσεις τῆς πορνείας σου. Διὰτι λοιπὸν ὅλα τὰ καταισχνίζεις.

Διὰτι σπείρεις; ἐκεῖ ὅπου ἡ γῆ προσπαθεῖ νὰ καταστρέψῃ τὸν καρπὸν, ὅποι πολλὰ εἶναι τὰ φάρμακα τοῦ προκαλοῦν στειρωσίν, ὅποι πρὸ τῆς γεννήσεως γίνεται φόνος, διότι καὶ τὴν πόρνῃν δὲν τὴν ἀφηνεῖς, νὰ μετὴν μόνον πορνὴ ἄλλα καὶ τὴν καθιστάς ἀνδροφόνον. Εἶδε, ἀπὸ τὴν μετὴν νὰ δημιουργηταὶ πορνεία, ἀπὸ τὴν πορνείαν μοιχεία, ἀπὸ τὴν μοιχείαν φόνος, μᾶλλον δέ καὶ ἀπὸ τὸν φόνον κατὰ χειρότερον διότι δὲν δυναμὶ πῶς νὰ ὀνομάσω αὐτό διότι δὲν φονεὺς εἶναι γεννηθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ γεννηθῇ ἐμποδίζει. C. Τι λοιπὸν, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν δωρεάν ἐμπαιξῇς, καὶ μάχεσαι ἐναντίον τῶν νόμων αὐτοῦ, καὶ ἐκζητῶ τὸ ὅποιον εἶναι κατὰ, τοῦτο ὡς ἐλάττωμον ἐπιδικᾷς, καὶ τὸ δωμάτιον τῆς γεννήσεως μετατρέπεις εἰς δωμάτιον σφαγῆς, καὶ τὴν γυναῖκα ποι' ἔδοθη πρὸς ἀποκτείνῃν τέκνων τὴν προετοιμάζεις πρὸς φόνον. Διότι διὰ νὰ εἶναι παντοτε εὐχρηστος ἐκ τοὺς ἐραστάς καὶ ποθητὴ καὶ νὰ εἰσπραττῇ περισσότερον χρήμα, οὔτε τοῦτο παραιτεῖται νὰ πρᾶξῃ σωκεῖν σου ἀπὸ αὐτὴν τὴν πράξιν πολὺ το πῦρ ἔπαινε εἰς τὴν κεφαλὴν σοι διότι ἂν καὶ τὸ τοῖμα εἶναι ἐκείνης, ὅμως ἡ αἰτία προερχεται ἀπὸ σέ.

Ἀπὸ ἐδῶ καὶ εἰδωλόλατρεῖαι δημιουργοῦνται. Διότι πολλὰ διὰ νὰ γίνωιν εἰς χάριστοι καὶ μαγείαι καὶ θυσίαι, με οἶνον. D καὶ μαγικά φάρμακα καὶ διεγείρουν τὸν ἔρωτα καὶ χίλια ἄλλα

ἐπινοοῦν Ἀλλ' ὅμως μετὰ ἀπο τοσση ἀσχημοσύνην, μετὰ ἀπό φόνους μετὰ ἀπό εἰδωλολατρίας εἰς πολλοίς, τὸ πρᾶγμα φαίνεται νά εἶναι ἀάπαφρον, εἰς πολλοίς, ἄν και ἔχουν σιζιγούς ὅπου και περισσότεροι, εἶναι ὁ σιρφετος τῶν κακῶν. Διότι και μαγικά φάρμακα κατοπιν κινούνται ὄχι πρὸς τὴν κοιλίαν τὴν πορνείω μέλην ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡδικοημένην γυναῖκα και ἐπιβουλαὶ χίλιαι, και κλησεις δαιμόνων και νεκρομαντεῖαι και πολεμοὶ καθημερινοί, και ἄσπονδοὶ μάχαι, και σινεχὲς φιλονικίαι. Ε. Διὰ τοῦτο και ὁ Παῦλος, ἀφοῦ εἶπε -μη κοιῖσι, και ἀσπλῆται-, προσεθεσε -μη ἐρῶσι και ζήλω- ἐπειδὴ ἐγνωρίζε τοὺς πολέμους και ἡμιουργοῦνται ἀπο ἐδῶ τῶν οἰκογενειῶν τὰς ἀνατροπὰς, τῶν εὐγενῶν παιδῶν τὰς ἀδικίας, τὰ χίλια κἀσα.

Διὰ νά ἀποφυγεῖμεν λοιπὸν ὅλα αὐτὰ, ὅς ἐνδιθῶμεν τὸν Χριστόν, και ὅς εὐσχωμῶμε διαρκῶς μαζί του διότι και τοῦτο σημαίνει τὸ νά ἐνδιθῶμεν, τὸ νά μὴ ὑπομακρυνωμεθα ποτὲ ἀπο αὐτόν τὸ νά φαίνεται αὐτός ἀπο παντοῖ εἰς ἡμᾶς, οἷα τῆς ἀγνωστίνης ἡμῶν, δια τῆς ἐπεικίας τοιοῦτοτροπῶν, και ἐπὶ τῶν φίλῳ λέγομεν, ὁ τάδε ἐνεδύθη τῶν τάδε ἐννοοῦντες τὴν πολλὴν ἀναγνῆν και τὴν σινεχὴ σινετροφίαν διότι ὁ ἐνδιθάμενος, ἐκεῖνο φαίνεται, τὸ ὁποῖον ἐνεδύθη.

788 Ας φαίνεται λοιπὸν ἀπό παντοῦ εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστός. Και πῶς θὰ φαίῃ, Ἄν ἐπιτελῇς τὰ ἐκείνοι. Τί δὲ ἐπετέλεσεν ἐκεῖνος, - Ὁ Ἰῶς τοῦ ἀνθρώπου φησιν οὐκ ἔχει καὶ τὴν κεφαλὴν καλὴν- (Λοικ 9, 58). Τοῦτο και σὶ νά μιμηθῇς. Ἐπρεπε νά ἀπολαίσῃ τροφήν και ἐχρησιμοποιοῖ κριθινοὺς ἄρτους. Ἐπρεπε νά ταξιδίεσῃ και οὐδαμοὶ ἱπποὶ και ἰσοζυγιο ἀλλὰ τοσπον ἔβαοιζεν, ὥστε και ἐκοπιάζε νά κοιμηθῇ ἔπρεπε και ἔπειτο ἔπι τῆς πρῶρας ἀντι προσκεφαλαιοὺ νά κα-ακλιθῇ ἔπρεπε και διεταξε νά καταπέσουν ἐπὶ χορτοῦ. Και τὰ ἱμάτια δὲ μικρὰ, ἀζίας και εἰς πολλὰ σημεῖα μόνος περιεμενε, χωρὶς εὐδενά νά ἐνοχλῇ. Β. Και τὰ ἐν τῷ σταυρῷ δὲ, και τὰ εἰς τοὺς χλευασμοίς, και ὅλα γενικῶς ἀφοῖ τὰ μάθης, νά τα μιμηθῇς και κατ' αὐτοὺ τὸν τρόπον ἐνεδύθης τὸν Χριστόν ἂν τῆς σαρκὸς πρόνομαι μὴ ποιῇς εἰς ἐπιθυμίας, διότι οὔτε εὐχαριστήσιν δὲν ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Διότι αἱ ἐπιθυμίας αἴται γενοῖν παλιν ἄλλας δριμυτέρας, και οὐδέποτε θά λαβῇς κορον, ἀλλὰ θὺ ἡμιουργήσης μεγάλην βόσυνον εἰς τὸν αὐτόν σου. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διαρκῶς εὐρίσκειται εἰς διψον ἔστω και ἂν χιλία, ἔχῃ πλησίον του πηγὰς τίποτε δὲν κερδαίνει ἀπὸ αὐτὸ μὴ διλαμενός νά σβῆσῃ τὸ νόσημα τοιοῦτοτροπῶν και ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος διαρκῶς ζῇ εἰς ἐπιθυμίας. C. Ἄν ὅμως εἰσαι ἐγκρατής εἰς τὰς ἀνάγκας οὐδέποτε θά δεχθῇς αὐτόν τὸν πυρετὸν ἀλλὰ ὅλα ἐκεῖνα θά ἀπομακρινθοῦν και μέθαι και ἀσέλγεια.

Τόσπον λοιπὸν νά τρωγῇς ὅσον δια νά σταματησῇς τὴν πείναν τοιαῖτα νά ἐνδέεσαι ὅσα δια νά σκεπασθῇς μόνον, οὔτε νά καλλωπιῇς, με ἱμάτια τὴν σάρκα, ὅα νά μὴ τὴν χάσης δι' οὗ και περισσύτερον ἀδύναμον τὴν καμνεῖς, και τὴν ευεζῆαι τῆς

βλάβεις, διαλυών αὐτὴν με τὴν πολλὴν ἀνοησίαν

Διὰ τὰς ἑξῆς λοιπὸν αὐτὴν ὀχημα καλὸν τῆς ψυχῆς, διὰ τὸ καθῆται ὁ κυβερνήτης με ἀσφάλειαν ἐπὶ τῶν τιμονίων, καὶ ὁ στρατιωτὴς εἰκότως νὰ μεταχειρίζεται τὰ ὅπλα ὅλα νὸ τὰ καμνῆς ευαρμοστά **Δ** Διοτι ὄχι τὸ νὰ ἔχωμεν πολλὰ, ἀλλὰ τὸ νὰ χρειαζώμεθα ὀλίγα, μᾶς καμνεὶ ἀνικητοῦς Διότι ἐκεῖνος μὲν ἔστω καὶ ἂν δὲν ἀδικηθῇ, φοβεῖται οὗτος ὁμοῦς, ἔστω καὶ ἂν ἀδικηθῇ, θὰ διάκειται καλυτερον ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ δὲν ἔχουν ἀδικηθῇ, καὶ εἰς περισσοτέραν εὐθυμίαν ἐξ αἰτίας αὐτοῖς θὰ εἰρίσκεται

Ἄς μὴ ἐπιζητῶμεν λοιπὸν τοῦτο πῶς νὰ μὴ μᾶς βλαψῇ κανεὶς ἀλλὰ πῶς, ἔστω καὶ ἂν θελῇ νὰ μᾶς βλαπτῇ, νὰ μὴ δυναται Τὸν δὲ ἀπὸ τιποτέ ἄλλο δὲν θὰ εἶναι δυνατόν, παραμόνον ἀπὸ τοῦ νὰ εἰμεθα ἐγκρατεῖς, εἰς τὰς ἀνάγκας, καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ ἐπιθυμῶμεν περισσοτέρα Διοτι κατ' αὐτόν τὸν τρόπον καὶ ἐδῶ θὰ δι νηθῶμεν νὰ εὐχαριστηθῶμεν **Ε** καὶ τὰ μελλόντα αγαθὰ νὰ ἐπιτιχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλάνθρωπιας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶ ὅποιοι εἰς τὸν Πατέρα συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκει ἡ δόξα ἡ δύναμις, ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν

ΛΟΓΟΣ ΚΣΤ΄

(Ρωμ. 14. 1-13)

701 -Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα ὁ δὲ ἀσθενὼν λάχανα ἐσθίει- (στ. 1-2)

Γνωρίζω ὅτι εἰς πολλοὺς δημιουργεῖ ἀπορίας ἡ φράσις Διὰ τοῦτο προηγουμένως εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν τὴν ὑπόθεσιν ὅλου αὐτοῦ τοῦ χωρίου, καὶ τι θέλει νὰ διορθώσῃ, ὅταν γραφῇ σιτὰ Τι λοιπὸν θέλει νὰ διορθώσῃ, **Β** Ἦσαν πολλοὶ ἐξ ἐκείνων ποὺ εἶχαν πιστεύσει ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι κατεχομενοὶ ἀπὸ τὴν συνειδήσιν τοῦ νόμου καὶ μετὰ τὴν πίστιν, ἐφυλάττον ἀκόμη τὴν παρατήρησιν τῶν φαγητῶν χωρὶς ἀκομὴ νὰ ἔχουν θάρρος νὰ ἀπομακρυνθοῦν τελειῶς ἀπὸ τὸν νόμον Ἐπειτα διὰ τὸ μὴ εἶναι εὐλόγον νὰ τοὺς βλέπουν, ἐνῷ ἀπείχον μόνον ἀπὸ τὸ χοιρινόν, ἀπὸ ἄλλα ἐν συνεχείᾳ ἀκείχον τὰ κρέατα, καὶ ἐτρῶγον μόνον λάχανα, διὰ τὸ φαίνεται ὅτι εἶναι νηστεία μᾶλλον τὸ γινόμενον καὶ ὄχι προσεκτικὴ ἐξέτασις τοῦ νομου Ἐτεροὶ πάλιν ἦσαν τελειότεροι, χωρὶς τιποτέ ἀπὸ αὐτὰ νὰ ἐξετάζουν, οἱ ὅποιοι εἰς αὐτοὺς πού τα ἐξήταζον ὅλα ἐγίνοντο φορτικοὶ καὶ ἐπαχθεῖς, ὀνειδίζοντες, κατηγοροῦντες, ἐμβαλλόντες εἰς ἀθυμίαν

Φοβούμενος λοιπὸν ὁ μακάριος Παῖλος μήπως, **Γ** θελοντες ὀλίγον νὰ καταρθῶσιν καταστρεψουν τὸ πᾶν καὶ θέλοντες νὰ ὀδηγήσουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀδιαφορίαν τῶν φαγητῶν, τοὺς κάμουν

να ἐκπέσουν ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ σπειδόντες νὰ ἐπανορθώσουν τὰ πάντα πρὸ τοῦ προσηκόντος καιροῦ κάμουν ζημίαν εἰς τὰ βασικὰ παρασάλευοντες αὐτοῦ, ὅσο τῆς ὁμολογίας εἰς τὸν Χριστὸν διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπιτιμῆσεως καὶ μηπως μείνουν ἀδιόρθωτοι καὶ εἰς τὰ δύο, κίτταζε ποσὴν συνεσιν χρησιμοποιοί, καὶ πῶς καὶ διὰ τὰ δύο μέρη φροντίζει μετὰ τῆς συνηθεύς εἰς αὐτὸν σφειας. Ὁ Διότι οὔτε διὰ «καλῶς ποιεῖτε» τολμᾷ νὰ εἰπῇ εἰς τοὺς ἐπιτιμῶντας, διὰ νὰ μὴ δικαιολογήσῃ ἐκείνους μετὰ τὴν παρατήρησιν, οὔτε πάλιν, διὰ «καλῶς», διὰ νὰ μὴ τοὺς καμῇ αὐστηροτέρους κατηγόρους, ἀλλὰ καμνὲ τὴν ἐπιτιμῆσιν κανονικὴν καὶ φαίνεται μὲν ὅτι ἐπιτιμᾷ τοὺς ἰσχυροτέρους τὸ πᾶν ὁμῶς εἰς ἐκείνους ἐκτενεύει διὰ τοῦ λόγου πρὸς αὐτοὺς Διότι αὕτη ἡ διορθώσις ἰδιοιτερώς εἶναι περισσοτέρῃ ἐλαφρῇ ὅταν κάποιος πρὸς ἄλλους ὅπου τρένῃ τὸν λόγον, παρητη ἄλλοι Διότι δὲν ἀσπνέει τὸν ἐπιτιμῶμενον νὰ ὁδηγηθῇ εἰς θυμὸν, καὶ ἀπαρατήρητος ἐπιθετεὶ τὸ φάρμακον τῆς διορθώσεως.

Κίτταζε λοιπὸν πῶς, πρᾶττε, αὐτὰ σινετώς, καὶ πῶς εὐκαιρῶς Διότι ἀφοῦ εἶπε Ε «τῆ παραλᾷ προνοίαι μὴ ποιέσθε εἰς ἐπιθυμίας» τότε εἰσέρχεται εἰς τὸν περὶ τοιῶν λόγον διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι ὁμιλεῖ ὑπὲρ ἐκείνων τῶν ἐπιτιμῶντων καὶ διατασσόντων νὰ τρωγῶμεν ὑπαντα Διότι τὸ μερὸς, πὺν ἔχει ἀσθενήσει, παντοῖτε χρειάζεται περισσοτέραν πρόνοιαν Διὰ τοῦτο ἀμέσως πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ἀπειθννται λέγων ὡς εἰς «Τοι δὲ δασθενόντα τῇ πίστει» Εἶδες, ἐν κίττημα πὺν εδοθη εὐθὺς εἰς ἐκείνους Διότι ἀφοῦ εἶπε «τὸν δασθενόντα» ἔδειξεν ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἄρρωστοι. Ἐπειτα προσθέτει δευτερον λέγων «προσλαμβάνεσθε» Διότι δεικνύει πάλιν ὅτι χρειάζεται πολλὴν φροντίδα πρᾶγμα τὸ ὅποιον εἶναι σημεῖον ἐσχάτης ἀρρωστίας.

702 «Μὴ ἐλὲ διαλρίσεκ λυισμῶν» Ἰδὸν καὶ τρίτον κτύπημα κατέφερε Διότι ἀπὸ ἐδῶ φανερώνεται ὅτι τὸ ἁμαρτήμα αὐτοῦ εἶναι τοιοῦτον, ὥστε καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἁμαρτανουν τα ἴδια μετὰ αὐτόν, ἐπικοινωνοῦν ὁμῶς μετὰ τῇ φιλίαν αὐτοῦ καὶ δεχονται νὰ διαλύεται ἡ διωφορα διὰ τῆς θεραπείας αὐτοῦ Εἶδες πῶς φαίνεται μὲν, ὅτι διδάσκει τοὺς, ἐκείνους ὁμῶς ἐπιτιμᾷ κρυφίως καὶ ἐλαφρῶς.

Ἐπειτα ἀφοῦ ἐτοποθέτησε καὶ τοὺς δύο παραλλήλως, τὸν μὲν μετὰ ἐγκωμίων, τὸν δὲ μετὰ κατηγοριῶν θέτει προσθετεὶ λοιπὸν λέγων «Ὅς μὲν πιστεῖται φαρτῇ πάντα» ἀνακηρυττων αὐτόν ἐκ τῆς πίστεως. Β «οὐ δὲ δασθενῶν λάχανα ἐσθίει» καὶ τοῦτον πάλιν κυκλῶν διὰ τὴν ἀσθενείαν.

Ἐπειτα ἐκεῖδῃ καιρίον κατεφερε τὸ κτύπημα, παρηγορεῖ πάλιν αὐτόν, οὕτω λέγων «Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω» (στ 3). Δὲν εἶπεν «ὁ δὲ τὸν ἀσπνέει» δὲν εἶπεν «ὁ μὴ τὸν κατηγορῇ», δὲν εἶπεν «ὁ μὴ τὸν διορθῶν», ἀλλὰ «ὁ μὴ τὸν ἀνιδιόξῃ, ὁ μὴ τὸν περιφρονῇ», δεικνύων ὅτι ἐποιοῦν πρᾶγμα ἀξίον πολλοῦ γέλωτος Ἐπὶ τοῦτου δὲ ὅχι τοιοῦτοτροπῶς, ἀλλὰ πῶς, «Ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω» (στ 3). Διότι ὅπως

ἀκριβῶς, οἱ τελειότεροι ἐξευτέλιζον αὐτοὺς ὡς ὀλιγοπιστοὺς καὶ υἱοὺς καὶ νόθους καὶ ἰουδαίζοντας ἀκομή **Σ** τοιοῦτοτρόπως ἐκείνοι ἐκρινον αὐτοὺς ὡς παρανομοίτας ἢ ἐντελῶς προσεχόντας εἰς τὴν λαιμαργίαν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἦτο φυσικὸν νὰ προέρχωνται καὶ ἐξ ἐθνῶν. Διὰ τοῦτο καὶ προσέθεσεν - **Ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετε** - (στ. 3). Δι' ἐκεῖνον ὁμῶς δὲν εἶπε τοῦτο, καίτοι ἢ μὲν ἐξουθενώσι, ἢ το διὰ τὸν ἐσθιοντα ὡς λαιμαργοὶ ἢ δὲ κρίσις διὰ τὸν μὴ ἐσθιοντα ὡς ὀλιγοπιστοὶ. Ἀλλ' ἀντήλλαξεν αὐτά, δεικνύων ὅτι ὄχι μόνον δι' ἐξουθενώσιν δὲν εἶναι ἄξιός, ἀλλ' ὅτι καὶ νὰ ἐξουθενῇ δύναται. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ κατακρινῶ, λέγει, Οἰδολῶς ὁιοτι διὰ τοῦτο προσέθεσεν, ὅτι **«ο Θεὸς αὐτὸν προσελάβετε»**. **Ὁ** Τί διδάσκει, λοιπὸν αὐτὸν περὶ νόμου ὡς νὰ τὸν παραβιάιῃ, - **Ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετε** - τουτέστιν, ἐπέδειξε τὴν ἀφαιρὸν μί τοῦ χάριν πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν ἀπηλλάξεν ἀπὸ ὅλης τῆς κατηγορίας.

Ἐπειτα πάλιν πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ἀπευθύνεται - **Σὺ τίς εἰ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκίτων** - (στ. 4). Ὅθεν εἶναι φανερόν, ὅτι καὶ ἐκείνοι ἐκρινον, ὄχι μόνον ἐξουθενούν - **Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει** - (στ. 4).

Ἴδου πάλιν ἄλλο αὐτοῖσι. Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι ἡ ἀγανάκτησις στρέφεται πρὸς τὸν ἰσχυρόν, ἐπιπλήττει ὁμῶς ἐκεῖνον. Ὅταν εἶπῃ **«σταθῇσεται δέ»** - (στ. 4), Ε δεικνύει ὅτι ἀκομή σαλευεται, καὶ χρειάζεται πολλήν προσοχὴν καὶ τὴν πολλὴν φροντίδα, ὥστε καὶ τὸν Θεόν νὰ προσκαλῇ ἰατρόν εἰς αὐτά **«δυνατὸς γὰρ, φησὶν, ὁ Θεὸς στήσαι αὐτόν»** - (στ. 4). Πρῶγμα τὸ ὁποῖον λεγόμεν διὰ τοὺς κύρια πολὺ ἀπεγνωσμένους.

Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ περιλήθῃ εἰς ἀπόγνωσιν, καί, ἐνθ' εἶναι ἀσθενὴς οἰκτεῖ τὸν δυνάμει, λέγων - **Σὺ τίς εἰ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκτεῖν**. Καὶ ἐδῶ πάλιν δὲ ἀπαρτήρητος ἐπιπλήττει αὐτόν. Διότι ὄχι ἐπειδὴ πράττει ἄξια μὴ κρίσεως, διὰ τοῦτο προτρέπω νὰ μὴ κρίνῃς, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ξένος σοφίος, τουτέστιν, ὄχι ἰδικός σου ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐπειτα παρηγορῶν αὐτόν πάλιν, δὲν εἶπεν, ὅτι **«πίπτει»** ἀλλὰ τι, **«στήκει ἢ πίπτει»**. Ἄν δὲ συμβῇ τοῦτο ἂν δὲ ἐκεῖνο, εἰς τὸν Κυρίον ἀποβλέπουσιν καὶ τα δυο αὐτά διότι καὶ ἡ βλάβη ἐκεῖ τείνει, ὅταν πέσῃ, 703 ὅπως ἀκράβως βεβαίως, καὶ ἡ ὑπέρβεια ὅταν στῇ.

Ταῦτα δὲ εἶναι παρα πολὺ ἀνάξια τῆς πρεπουσιᾶς εἰς Χριστιανὸς φροντίδας, ἂν δὲν προσεξώμεν πάλιν τὸν σκοπὸν τοῦ Παύλου, ποὶ θελεῖ αἰτοὶ νὰ ἐπιτιμῶνται ὄχι πρὸ τοῦ καταλλήλου καιροῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παντοτε λέγω, τὴν διαθεσὶν πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν, μετὰ τῆς ὁποίας λεγεται, καὶ τὴν βάσιν, περὶ τῆς ὁποίας λεγεται καὶ τι προσπαθεῖ νὰ κατορθώσῃ λέγων αὐτά. Δὲν προέτρεψε δὲ εἰκὴ καὶ ὡς ἐτύχε, μετὰ τὸ νὰ εἶπῃ αἰτό. Διότι ἐάν ὁ Θεός, λέγει, ὁ ὁποῖος ὑπὸσταται τὴν βλάβην, οὐδὲν πραττῇ προηγουμένως, πῶς αὖν θά εἴσαι παρὰκαιρὸς συ καὶ περὶ τοῦ μέτροι περιεργός, **Β** ὅταν δημιουργῇς ἄγχος εἰς αὐτόν καὶ τὸν ἐνοχλῇς.

«Ὅς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν» (στ 5) Ἐδῶ δὲ νομίζω, ὅτι με ἡρεμίαν καὶ περινηστείας καπνὸς ὁμιλεῖ. Διότι φυσικὸν ἦτο ἐκ τῶν νηστευόντων νινεὺς νά κρινουν συνεχῶς τοὺς μὴ νηστεύοντας ἢ καὶ εἰς τὰς παρατηρήσεις, φυσικὸν εἶναι μερικοὶ εἰς ὥρισμένας ἡμέρας νά ἀπέχουν, καὶ εἰς ὥρισμένας νά μὴ ἀπέχουν διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν «Ἐκαστος τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθαι» (στ 5) Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ εἰς ἐκείνους τοὶ παρετήρουν, διέλυε τὸν φόβον, λέγων ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀβίαστον καὶ εἰς ἐκείνους, ποὺ ἐπιτιθέντο ἐναντίον αὐτῶν ἀσχηρῶς, ἐξηφάνιζε τὴν φιλονεικίαν, δεικνύων ὅτι δὲν εἶναι καὶ παρὰ πολὺ ἄξιον προσοχῆς νά ἐνοχλῶμεν συνεχῶς περὶ τούτων **С** Ὅχι δὲ παρὰ πολὺ ἄξιον προσοχῆς, ὅχι παρὰ τὴν ἰοικὴν τοῦ φυσικοῦ ἀλλὰ παρὰ τὸν καιρὸν, καὶ διότι ἦσαν νεοφερμένοι εἰς τὴν πίστιν διότι καὶ πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς γραφῶν, μετὰ πολλῆς φροντιδῆς ἀπαγορεύει τοῦτο, λέγων «Βλέπετε μὴ τὴς ἡμῶς, ἔσται ὁ συλλαγωγὴν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ λόγου, καὶ οἱ κατὰ Ἄριστον» (Κολοσ 2,8) καὶ πάλιν «μὴ οὖν τὴς ἡμῶς, κρίνῃτω ἐν βρωσέει, ἢ ἐν πόσει» καὶ «μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύεται» (Κολοσ 16,18) Καὶ πρὸς τοὺς Γαλάτας δὲ ἐπιστελλῶν, μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῶν τὴν εἰς τὰ τοιαῦτα προσοχὴν καὶ τελειότητα Ἐδῶ ὅμως δὲν χρησιμοποιοῖ αὐτὸν τὸν τόνον, **Ο** διότι εἰς αὐτοὺς ἦτο νεόφυτος ἡ πίστις.

Ἐπομένως ἄς μὴ ἐκλαμβάνωμεν, ὅτι ἀναφέρεται εἰς ὅλα τὰ «Ἐκαστος τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθαι» Διότι δεῖν ὁ λόγος εἶναι περὶ δογμάτων, ἀκουσὶ τί λέγει «Ἐἰ τὴς ἡμῶν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελθίετε, κἀν ἄγγελος, ἢ ἀνέθεμα ἔστω» (Γαλ 1,9) καὶ πάλιν «Φοβούμεαι δέ, μή πως, ὡς ὅτε, ἔσαν ἡπάτησεν οὕτω ᾠθηρῇ τὰ νοήματα ἡμῶν» (Β Κορινθ 11,3) Καὶ πρὸς τοὺς Φιλιππησίου δὲ ἐπιστελλῶν ἔλεγε «Βλέπετε τοὺς κενὰς βλέπετε τοὺς λακούς, ἐργάτας, βλάπτετε τὴν κατατομὴν» (Φιλιπ 3,2) Ἐπρὸς τοὺς Ρωμαίους δὲ ἐπειδὴ δὲν (πῆρχε προηγουμένως καιρὸς, νά διορθῶνται τὰ τοιαῦτα, «ἔλαστον, φασὶν ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθαι» Διότι περὶ νηστείας, ἦτο ὁ λόγος, καὶ ἔλεγε λοιπὸν ταῦτα, διὰ νά ἀφανίσῃ τὴν ἀλαζονεϊαν ἐκείνων, καὶ νά θέτῃ τέρμα εἰς τὸν φόβον αὐτῶν

«Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει· εὐχαριστεῖ γάρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ» (στ 6) Ἀκόμη εἰς τὰ ἴδια ἐπιμένει Ἐκεῖνο δὲ το ὁποῖον λέγει, τοῦτο σημαίνει Τὸ πρᾶγμα δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ καιρία διότι τὸ ζητούμενον εἶναι ἕαν καὶ οὕτως καὶ ἐκεῖνος ἐργαζώντων δια τὸν Θεόν ἕαν καὶ οἱ δύο εὐχαριστοῦν εἰς εὐχαρίστειαν **704** Διότι καὶ ἐκεῖνος καὶ οὗτος εὐχαριστοῦν τοῦ Θεοῦ Ἐάν λοιπὸν καὶ οἱ δύο εὐχαριστοῦν, δὲν εἶναι μεγάλη ἡ διαφορὰ.

Συ δέ, παρακαλῶ, ἐξετάζε πῶς και ἐδῶ πληττεῖ, χωρὶς να φαίνεται, τὸν τοῖδαίζοντα Διότι ἐάν τὸ ζητούμενον τοῦτο εἴναι, δηλαδὴ ἡ ευχαριστία εἶναι ὀλοφανερὸν διὰ ὅ ἐσθίων, αὐτὸς εἶναι ἐκείνος ποὶ ευχαριστεῖ ὅχι ὁ μὴ ἐσθίων Διότι πῶς θὰ εἴναι ὁ μὴ ἐσθίων ἀφοῦ εἶναι ἀκομὴ προσκεκλημένος εἰς τὸν νόμον, Πρᾶγμα ὃ ὁποιον βεβαίως και πρὸς Γαλάτας ἔλεγεν «*Οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῇ χαρίτι· ἐξετάστε*» (Γαλ 54)

Ἀλλ' ἐδῶ λκονοεῖ μὲν αὐτό, δὲν ἀνακοινῶναι, ὅμως αὐτό κατ' αὐτόν τὸν τρόπον διότι οὐκ ἦτο ἀκομὴ καιρος ἀλλὰ πρῶτον ζιγίζει Β και δια τῶν κατωτέρων ἀνακοινῶναι αὐτό δι' ὀλίγον μᾶλλον Διότι με τὸ να εἰπῇ «*Οὐδέεις γὰρ ἡμῶν ἐαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδέεις, ἐαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν*» (στ 7-8) παρεστέρων και αἰα τούτων αὐτὸ ἐπεδήλωσε Διότι ἐκεῖνος ποὶ ζῇ δια τὸν νόμον, πῶς δύναται νὰ ζῇ οἱα τοι Χριστὸν, Ὅχι μόνον δὲ τοῦτο διὰ τούτων υποδεικνύει ἀλλὰ και αὐτὸν ποὶ ἐπειγεται διὰ τὴν διορθῶσιν ἐκείνων, συγκαρτεῖ και πειθι να μακροθυμῇ δεικνύων ὅτι εἶναι ἀθανάτον ὁ Θεὸς να περιφρονήσῃ αὐτοὺς, ἀλλὰ εἰς τὸν καταληλὸν χρόνον θὰ τοὺς διορθῶσῃ

Γ Τι σημαίνει λοιπὸν «*οὐδέεις ἡμῶν ἐαυτῷ ζῇ*», Δὲν εἰμεθα ἐλευθεροὶ, Λεσπότην ἔχομεν ὁ ὁποῖος, θελεῖ και νὰ ζῶμεν ἡμεῖς, και δὲν θέλει να ἀποθάνωμεν, και ὁ ὁποῖος δι' ἀμφοτερο ταῦτα περισσότερον ἀπο ἡμᾶς, ἐνδιαφέρεται Διότι διὰ τούτων δεικνύει, ὅτι περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς αὐτὸς ἐνδιαφέρεται δι' ἡμᾶς και περισσότερον οἱ ἡμᾶς και θεωρεῖ πλοῦτον τὴν ζωὴν μαζ, και βλάβην τὸν θάνατον Διότι δὲν ἀποθνήσκωμεν μόνον διὰ τοὺς ἐαυτοὺς μας ἀλλὰ και οἱα τὸν Λεσπότην, ὃν βεβαίως ἀποθανώμεν Θάνατον δὲ ἐδῶ τὸν ἐκ τῆς πίστεως ἐννοεῖ

Ἀρκετὸν μὲν λοιπὸν εἶναι και τοῦτο διὰ νὰ πείσῃ, ὅτι φροντίζει δι' ἡμᾶς διότι εἰς αὐτὸν ζῶμεν, και εἰς αὐτὸν ἀποθνήσκωμεν Ὅμως δὲν ἀρκεῖται εἰς αὐτό, ἀλλὰ και ἕτερον προσθέτει, Δ εἰπων «*Εάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν*» (στ. 8).

Και ἀπ' ἐκεῖνοι τοῖ θανάτοι ἐπὶ τὸν φυσικὸν ἀφοῦ μετέβη, διὰ νὰ μὴ φαῖν ὅτι σκληρύνει τὸν λόγον, ἕτερον σημεῖον ἀνφέρει μεγίστον τῆς πρηνείας αὐτοῦ Ποῖον λοιπὸν τοῦτο, «*Εἰς τοῦτο γαρ, φησι, Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα και νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ*» (στ 9) Ὅστε και τοῦτο ἀς σὲ πειθῇ, ὅτι διαρκῶς φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν και διορθῶσιν ἡμῶν Διότι ἐὰν δὲν ἐφροντίζε τόσοι δι' ἡμᾶς, ποῖα ἀνάγκη ὑπῆρχε τῆς κυβερνήσεως, Αὐτοὺς λοιπὸν ποὶ δεικνύει τόσοι ἐνδιαφέρον διὰ νὰ γινώμεν ἰδικοὶ τοῦ, ὥστε και δοῖλου μορφῇ να λάβῃ και νὰ ἀποθάνῃ, οὕτως μετα τὴν ἐπιτελεξίν θὰ περιφρονήσῃ, Ε Δὲν εἶναι δυνατόν τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλείψῃ τοσαύτην προσκαθειαν «*εἰς τοῦτο γαρ, φησι και ἀπεθάνειν*» ὅπως ὁ-αν εἴσῃ κακοῖος, «*ο γὰρ δὲν ἀναστασι να περιφρονήσῃ τὸν δοῦλοι διότι ἐνδιαφέρεται δια τὸ βαλάντιόν του*»

Διότι καὶ ἡμεῖς δὲν ἀγαπῶμεν τόσον τα χρηματα, ὅσον αὐτός τὴν σωτηρίαν μας. Λοιπὸν ὄχι χρηματα, ἀλλὰ τὸ αἷμα τοῦ ἰδικόν του ἔδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ ἐγκαταλειψῇ αὐτούς, χάριν τῶν ὁποίων τόσον ἀντιτιμον κατεβαλε.

Κύτταξε δὲ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, πῶς δεικνυεὶ ὅτι εἶναι ἀπεριγραπτός 705 «*Ἐκ τοῦτο γάρ, φησὶν ἀπέθανε καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ*» καὶ αὐωτέρω, «*ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, αὐτοῦ ἔσμεν*». Εἶδες κυριαρχίαν παντοδυναμον εἶδες δύναμιν ἀκαταμαχητον, εἶδες προνοίαν ἐξηκριβωμένην. Διότι μὴ μοι ἀναφέρῃς, λέγει, τοὺς ζῶντας καὶ διὰ τοὺς ἀπελθόντας φροντίζει. Ἐὰν δὲ δια τοὺς ἀπελθόντας, εἶναι ὁλοφανερὸν ὅτι καὶ οἱ αὐτοὺς ζῶντας διότι τίποτε δὲν παρελίνει ἀπὸ ἐκείνων που συγκρατοῦν αὐτὴν τὴν κυριαρχίαν, καὶ περισσότερα δικαίωματα διὰ τὸν λαὸν του μεταξὶ τῶν ἀνθρώπων ἐτοιμάζων, καὶ χωρὶς ὅλα τὰ ἄλλα ἔχει φροντιδὰ δι' ἡμᾶς.

Β Διότι ὁ ἀνθρώπος μὲν καταβάλλει χρηματα, καὶ διὰ τοῦτο πάρα πολὺ ἀγαπᾷ καὶ ἀρατεῖ τὸν δολὸν του αὐτός ὅμως θάνατον κατέβαλε, καὶ καθόλοι δὲν θά ἐκλογιζῇ μῆδ' αὐτὴν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἡγορασθῇ μὲ τόσον ἀντιτιμον, καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ ὁποῖου ἀπέκτησε μὲ τόσῃν φροντιδᾷ καὶ προσκόθειαν. Ταῦτα δὲ λέγει προτρέπων τὸν ἰουδαίζοντα, καὶ πειθῶν νὰ ἀναλογισθῇ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας, καὶ ὅτι ἐνῶ ἦτο νεκρὸς ἔζησε, καὶ ὅτι τίποτε δὲν ἐκέρδιζεν ἀπὸ τὸν νόμον, καὶ ὅτι θὰ ἦτο ἐνυχοῦς ἐσχάτης ἀγνωμοσύνης, ἂν, ἀφοῦ ἐγκατέλειπε ἐκείνον που τόσα ἐπέδειξεν ὑπὲρ αὐτοῦ, C ἐπέστρεφε εἰς τὸν νόμον.

Ἀρκούντως λοιπὸν ἀφοῦ ἐπέκληξεν αὐτόν πάλιν τὸν ἀνορθάνει λέγων «*Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου*» (στ 10). Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι τοποθετεῖ αὐτὰ ὡς ἴσα, πολλὴ ὅμως ἐκ τῶν λεχθέντων δεικνυε, ὅτι ὑπάρχει ἡ διαφορὰ.

Καὶ πρῶτον μὲν διὰ τῆς ὀνομασίας τοῦ ἀδελφοῦ ἐξαφανίζει τὴν φιλονεικίαν, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τῆς ἀναμνήσεως τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβερᾶς διότι ἀφοῦ εἶπε «*τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου*» προσέθετε «*Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ*» (στ 10). Καὶ φαίνεται μὲν μὲ τὸ νὰ λέγῃ αὐτὰ, ὅτι ἐπιτιμᾷ πάλιν τὸν τελείστερον, Ο σαλιεὶ ὅμως δύναται τὴν δόξασθιν τοῦ ἰουδαίζοντος μετατρέπων αὐτόν ὄχι μόνον ἀπὸ τῆς γενομένης εὐεργεσίας, ἀλλὰ φοβίζων καὶ ἀπὸ τῆς μελλούσης κολάσεως «*πάντες γάρ, φησὶ, παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ*».

«*Γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐπὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ*» (Ἦο 45,24). Ἄρα οὖν ἔκαστος ἡμῶν περὶ ἐαυτοῦ λέγον ἀποδώσει τῷ Θεῷ (στ 11-12). Εἰδὼς πῶς πάλιν συγκλονίζει τὴν διαθεσιν αὐτοῦ παρέχων τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐπιπλήτεται καὶ τοὺς δυο, Διότι τοιοῦτόν τι ὑπονοεῖ, π.χ. ὡς νὰ ἔλεγε, «*Τί ἐνδιαφέρεισαι; μήπως*

προκειται σὺ νὰ τιμωρῇσαι χάριν αὐτοῦ». Εἰ Ἄλλοι τοιοῦτοτρόπως μὲν δὲν ὤμιλησε τοιούτῳ ὁμῶς ἐπεδήλωσε θέσας αὐτό πρῶτον, καὶ εἰπὼν «παντὲς γὰρ παρασθησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ Ἄρα οὖν ἴλαστο, ἡμῶν ὑπὲρ εἰς τοὺς λόγους ἀποδώσει τῷ Θεῷ». Καὶ τὸν προφητὴν εἰσηγάγε ο ὅποιος, ἑμαρτυρε τὴν ὑποταγὴν ὅλων εἰς αὐτόν καὶ ὑποταγὴν ἀπολλύτον καὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς Παλαιᾶς, καὶ ὅλων γενικῶς Διότι δὲν εἶπεν ἀπλῶς «προσκυνησεὶ ἕκαστος», ἀλλὰ καὶ «ἐξομολογησεται», τοιῦτόστιν, θὰ ἀποδῶσῃ εἰθυνας τῶν πράξεων

Ἀς σὲ κατέχη λοιπὸν ἀγωνία, βλέπων τὸν κοινὸν Δεσπότην νὰ λάθῃται ἐπὶ τοῦ βήματος, 706 καὶ νὰ μὴ σχιζῆς καὶ κομματιαζῇς τὴν Ἐκκλησίαν ἀποκοπτομενος ἀπὸ τὴν χάριν, καὶ προστρέχων εἰς τὸν νόμον διότι καὶ ὁ νόμος εἶναι ἰσχυρὸς, τοῦ Καὶ τί λέγω ὁ νόμος, Καὶ οἱ ἐν τῷ νόμῳ, καὶ οἱ πρὸ τοῦ νόμου. Καὶ δὲν θὰ σοὶ ζητήσῃ εἰθυνας ὁ νόμος, ἀλλ' ὁ Χριστὸς καὶ ἀπὸ σὲ καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν Εἶδες πῶς ἔθεσε τέρμα εἰς τὸν φόβον τοῦ νόμου;

Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι λέγει ταῦτα ἐπιτηδες διὰ νὰ ἐκφοβίξῃ αὐτόν, ἀλλ' ὅτι ἔχει ἔλθει εἰς αὐτό ἐκ τῆς ὑπαρχούσης συνειδήσεως, πάλιν ἀσχολεῖται μὲ τὴν αἰτίαν ὑπόθεσιν, λεγὼν «Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τίθῃναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκανδαλόν» (στ' 13) Β Ταῦτα δὲ δὲν ἀνυφίστανται εἰς ἐκείνον μᾶλλον ἢ αὐτόν διὰ τοῦτο δύναται καὶ εἰς τοὺς δύο νὰ τὰ ἁρμόσῃ, καὶ εἰς τὸν τέλειον ποὺ σκανδαλίζεται μὲ τὴν ἐξιζητημένην ἐξετάσιν τῶν φαγητῶν, καὶ εἰς τὸν ἀτελὴ ποὺ ἐμποδίζεται μὲ τὴν αἰσθητὴν ἐπιπλήξιν

Σὲ δὲ ἐξετάζε, παρακαλῶ, πόσον θὰ τιμωρηθῶμεν ἡμεῖς ποῦ σκανδαλιζόμεν χωρὶς λόγον Διότι ἐάν, ἐκεῖ ὅπου τὸ γεγονός ἦτο παράνομον, ἐπειδὴ ἡ ἐπιτίμησις ἐλαμβάνε χωρὶν ἀκαιρως, ἡμπρόδισε νὰ γινεταὶ τοῦτο, διὰ νὰ μὴ σκανδαλισθῇ καὶ ἐμποδισθῇ ὁ ἀδελφός, ὅταν σκανδαλιζόμεν χωρὶς νὰ διορθωνόμεν κάτι, τινος θὰ εἴμεθα ἄξιοι, Διότι ἐὰν το νὰ μὴ σώσωμεν εἶναι κακόν διὰ τὸ ὅποιον κατηγορησόμεθα (καὶ δεικνύει τοῦτο ἐκεῖνος ποὺ ἐκρυψε τὸ ταλαντόν), C τὸ καὶ νὸ σκανδαλιζόμεν, τι δὲν θὰ ἐπισυρῇ ἐναντίον μας;

Τί λοιπόν, ἐάν ἀπὸ μόνος τοῦ σκανδαλίζεται, λέγει, ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατος, δι' αὐτό τοῦτο μὲν λοιπὸν ἂν εἴσαι δίκαιος ὅλα θὰ τὰ ὑπομείνης Διότι ἐὰν ἦτο ἰσχυρὸς δὲν θὰ ἐχρειάζετο αὐτὸς τόσην φροντίδα τώρα δὲ ὁμῶς ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενέστερος, διὰ τοῦτο καὶ πολλὴν φροντίδα χρειάζεται Ἀς παρέχωμεν λοιπὸν εἰς αὐτόν ταιτήν, καὶ ἀπὸ παντοῦ ὅς τὸν ὑποστηρίζωμεν Διότι δεῖ θὰ ὠσωμεν λόγον μόνον διὰ τὰ ἴδικα μας κακά, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνα μὲ τὰ ὅποια σκανδαλιζόμεν ἄλλους Ἐὰν δὲ ἐκεῖνα καὶ καθ' ἑαυτὰς αἰεθύνει εἶναι φοβεραὶ, D ὅταν προστεθοῦν καὶ αὐταί, πότε θὰ σωθῶμεν,

Διότι ἂς μὴ νομισώμεν βεβαίως, ὅτι ἐὰν εὕρωμεν κοινωνοὺς τῶν ἁμαρτημάτων θὰ ἔχωμεν ἀπολογίαν διότι τοῦτο γινεταὶ καὶ

προσθήκη τιμωρίας εις ἡμᾶς ἀφοῦ καὶ ὁ ὄφις, περισσότερον ἐτιμωρήθη ἀπο τὴν γυναῖκα ὅπως, ἀκριβὲς βεβαιῶς, καὶ ἡ γυνὴ ἀπὸ τὸν ἄνδρα καὶ ἡ Ἰεζαβὲλ αἰσθητοτέρην ἐτιμωρήθη ἀπὸ τὸν Ἀχάαβ ὁ ὅποιος ἤρπασε τὸν ἀμπελῶνα διότι αὕτη ἦτο ἐκεῖνη, ἡ ὁποία ἐσχεδίασεν ὅλην τὴν ὑποθεσιν καὶ ἐσκατοῦσαίσε τὸν βασιλέα. Καὶ οἱ λοιποὶ, ὅταν γινῇ, αἴτιος καταστροφῆς, εἰς ἄλλους χειρότερον θα καθῇ, ἀπὸ ἐκείνους ποὶ ἀνέτραπτησαν ἐπὶ σοῖ. Διότι οὐκ ἀντιλαμβάνεται ὅσον ἡ ἀμυρτίου ὅσον τὸ νὰ παρασυρῶμεν καὶ ἄλλους, εἰς αὐτὴν διὰ τοῦτο λέγει Ε - *Οὐ μόνον αὐτὰ ποιῶσιν ἀλλὰ καὶ συνειδούκοις τοῖς πραττούσιν*» (Ρωμ 1, 32). Ὡστε, ὅταν ἰδῶμεν ἕνα, νὰ ἀμυρτάνουν, ὅχι μόνον νὰ μὴ ὠθῶμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνασυρῶμεν ἐκ τοῦ βυβάθρου τῆς πονηρίας, ὅσα νὰ μὴ τιμωρηθῶμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐξ αἰτίας, τῆς καταστροφῆς τῶν ἄλλων καὶ ας ἐπιθυμούμεθα διαρκῶς τὸ βῆμα τὸ φοβερόν, τὸν ποταμὸν τοῦ πυρός, τὰ δεσμά, τὰ ἅλματα τὸ σκότος ποὶ δὲν φωτίζεται, τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, τὸν σκῶληκα τὸν δηλητηριωδῆ.

Ἀλλὰ φιλάνθρωπος εἶναι ὁ Θεὸς λέγει. Λοιπὸν λόγοι μόνον εἶναι αἵ ται καὶ οὔτε ὁ πλοῖσιος ἐκεῖνος τιμωρεῖται, ὁ ὅποιος περιεφρόνησε τὸν Ἀσάμαν, οὔτε αἱ μωραὶ παρθένοι ἐκδιώκονται ἀπὸ τὸν νιμφῶνα, οὔτε ἐκεῖνοι ποὶ δὲν ἐθρῆνυν αὐτόν, 707 ἀπέρχονται εἰς τὸ πῦρ ποὶ ἔχει ἐτοιμασθῇ οἷα τὸν διαβολὸν καὶ τοὺς ἁγγέλους αὐτοῦ, οὔτε ὁ ἐνθεοῦμενος, τὰ ρυπαρὰ ἑμάτια, ἀφοῦ δεξιὸν αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες, καταστρεφεται οὔτε ἐκεῖνος, ποὶ ἀπῆλθον τα ἑκατὸν δηνάρια, κυρσοῖται εἰς τοὺς βασανιστάς, οἷτε εἶναι ἀληθὲς ἐκεῖνο ποὶ ἔχει λεχθῇ διὰ τοὺς μοιχοὺς, ὅτι «ὁ σκολερὸς αὐτῶν οὐ τελευτήσει καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβησθήσεται» (Μαρκ 9, 44), ἀπειλοὶ εἶναι μόνον αὐτὰ. Ναι, λέγει καὶ ἀπὸ κοῦ, πέ, μοι, τολμά, νὰ ἀποφανθῇς πρᾶγμα ὅσον μεγα, καὶ ταῦτα ἀπὸ μόνος σου ἀποφασίζων;

Διότι ἐγὼ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶπεν ὁ Χριστὸς καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἔκραξε, θὰ δυνήθω νὰ ἀπαδείξω τὸ ἀντιθετὸν Β. Διότι ἐὰν δὲν πιστεῖη, ἀπὸ τῆς μελλοντικῆς τιμωρίας τοιλαχιστον ριστείη ἀπὸ ἐκεῖνα ποὶ ἤδη ἔχουν συμβῇ, ὁἷοτι βεβαίως αὐτὰ ποὶ ἔχουν συμβῇ καὶ ποὶ ἔχουν πραγματοποιηθῇ δὲν εἶναι ἀπειλαὶ καὶ λόγοι. Ποῖος λοιπὸν κατέκλυσεν οὐρανὸν τὴν οἰκουμένην ἐπὶ τοῦ Νῶε, καὶ ἐπραγματοποίησε τὸ φοβερόν ἐκεῖνο ναυάγιον, καὶ τὴν πανωλεθρίαν ὁλοκλήρου τοῖ γένους ἡμῶν, ποῖος μετὰ ταῦτα ἐξάπελυσεν τοὺς κερκινικοὺς ἐκείνους καὶ τὰς καταγίδας ἐναντίον τῆς, γῆς, τῶν Σοδόμων, ποῖος κατεποντίσεν ὅλην τὴν Αἴγυπτον, ποῖος, κατέφαγε τὰς ἐξακοσίας χιλιάδας ἐπὶ τῆς ἐρήμου, C ποῖος, κατέφλεξε τὴν συναγωγὴν τοῦ Αβερῶν (Ψαλμ 103, 17); ποῖος εἰς τοὺς περὶ Κορὲ καὶ Δαθὰν διέταξε τὴν γῆν νὰ ἀνοιξῇ τὸ στόμα καὶ νὰ τοὺς καταπιῇ, ποῖος σφύσσει γαίτην ἕκαμε νὰ ἀποθάνουν ἐπὶ τοῦ Δαυὶδ αἱ ἐβδομήκοντα χιλιάδες (Β Βασιλ. 24, 15);

Νὰ ἀναφέρω καὶ τοὺς κατ' ἰδίαν τιμωρηθέντας, τὸν Κάιν ποὶ

παρεδόθη εἰς διαρκή τιμωρίαν. τὸν Χαρμὴν ποῦ ἀπέθανε διὰ λιθοβολισμοῦ μὲ ὅλον τὸ γένος του, τὸν ἀποθανόντα κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐπειδὴ συνέλεγε ξύλα ἐν σαββατῷ (Ἀριθμ. 15 36), τοὺς τεσσαράκοντα ὑπὸ τῶν θηρίων ἐκείνων (Δ' Βασιλ. 2,24) καὶ οἱ ὅποιοι οὔτε διότι ἦσαν εἰς νεανικὴν ἡλικίαν συνεχωρήθησαν.

Ἐάν θέλῃς δὲ καὶ μετὰ τὴν χάριν ταῖς ἰδίαις ἀκριβῶς νὰ ἰῇς, **Δ** σκέψου ποσα ἔκαθον οἱ Ἰουδαῖοι, πῶς αἱ γυναῖκες κατέφαγον τὰ ἴδια τέκνα τῶν, ἄλλαι μὲν νὰ τα ψήνουν, ἄλλαι δὲ μὲ ἄλλον τρόπον νὰ τὰ τρώουν· πῶς ἀφοῦ παρεδόθησαν εἰς πείναν καταστρεπτικὴν καὶ εἰς πολέμους διαφόρους καὶ φοβερούς, πάσας τὰς προηγουμένας τραγωδίας ἐκαλύψαν διὰ τῆς ὑπερβολῆς τῶν ἰδικῶν τῶν συμφορῶν. Ὅτι δηλαδὴ ὁ Χριστὸς ἐπροξένησε ταῦτα εἰς αὐτοὺς, ἀκούσε τὸν ἴδιον ποῦ προλέγει τοῦτο καὶ δια παραβολῶν, καὶ σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς διὰ παραβολῶν ὅπως ὅταν λέγῃ «Τοῖς δὲ μὴ βουληθέντις με βασιλεῦσαι ἀγάγετε ὡς καὶ κατασφάζετε» (Λουκ. 19 27) καὶ διὰ τοῦ ἀπειλῶντος, καὶ δια τοῦ γάμοι σαφῶς δὲ καὶ κατηγορηματικῶς, ὅπως ὅταν ἀπειλῇ ὅτι «πεσοῦνται ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθῶσονται εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἔσται συνοχὴ ἐπὶ γῆ, ἔθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἡχοῦσης θαλάσσης καὶ σαλοῦ, ἀποψιχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου» (Λουκ. 21,24 25,26) καὶ «ἔσται θαλίς τοκαίη, ὅσα οὐδέποτε γέγονε ἀπ' ἀρχῆς, οὐδὲ μὴ ἔσται» (Ματθ. 24,21) Καὶ ὁ Ἀνανίας, δὲ καὶ ἡ Σάπφειρα οἱὰ κλοπὴν ὀλίγων χρημάτων πόσον ἐτιμωρήθησαν (Πραξ. 5,1), ὅλοι γνωρίζετε δὲν βλέπετε δὲ τὰς καθημερινὰς συμφορας, ἢ μηπως οὔτε ταῦτα ἔχουν συμβῆ, δὲν βλέπετε καὶ τώρα αὐτοὺς ποῦ λειώνουν ἀπὸ πείναν, ἐκείνους ποῦ κατέχονται ἀπὸ παθολογικὴν ὑπερτροφίαν τῶν ποδῶν καὶ ἀκρωτηριασμούς τοῦ σώματος, ἐκείνοισι ποῦ ζοῦν διαρκῶς μαζί μὲ τὴν πτωχείαν, ἐκείνους ποῦ ὑποφέρουν ἀπὸ χίλια δεινά,

Διὰ τί ὁ Θεὸς εἰς αὐτόν τὸν κόσμον ἄλλους τιμωρεῖ καὶ ἄλλους δὲν τιμωρεῖ.

708 Πῶς λοιπὸν δικαιολογεῖται ἄλλοι μὲν νὰ τιμωροῦνται, ἄλλοι δὲ νὰ μὴ τιμωροῦνται, Διότι ἐάν δὲν εἶναι ἄδικος ὁ Θεός, ὅπως βεβαιῶς δὲν εἶναι ἄδικος, πάντως καὶ σύ θὰ τιμωρηθῇς ἐάν ἡμαρτάνῃς ἐάν ὅμως, ἐπειδὴ εἶναι φιλόανθρωπος, δὲν τιμωρῇ, οὔτε αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθοῦν. Τώρα δά ὅμως δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἡμῶν πολλοὺς καὶ ἐδῶ τιμωρεῖ ὁ Θεός, ὥστε ὅταν δὲν πιστεύσατε εἰς τοὺς λόγους τῆς ἀπειλῆς, νὰ πιστεῦσατε τοῦλάχιστον με τὴν πραγματοποιήσιν τῆς τιμωρίας καὶ ἐπειδὴ τα παλαιὰ δὲν μᾶς φοβίζουσιν τόσον, διορθῶναι ταῖς κατὰ καιρὸν ὁκνηρούς με τὰ συμβαίνοντα εἰς ἐκάστην γενεάν.

Β Καὶ ὅσα ποῖον λόγοι δὲν τιμωρεῖ ἐδῶ ὅλους, λέγει, Διὰ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἄλλους προθεσμίας μετανοίας, Διὰ ποῖον λόγον

λοιπον δὲν τιμωρεῖ ὅλους ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ ἀμφισβητήσουν πολλοὶ τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ. Ποσοὶ λησται ἄλλοι μὲν σιναληφθήσαν· ἄλλοι δὲ ἀπέθανον χωρὶς νὰ τιμωρηθοῖν· που εἶναι λοιποὶ ἡ φιλάνθρωπια τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δικαιοκρισία, εἰς ἡμὲς βεβαίως ἐναποκεῖται νὰ σοῦ ἐξηγήσω. Διότι ἐάν μὲν οἰδεῖς ἐντελῶς δὲν ἐτιμωρεῖτο θὰ ἡδύνασο νὰ κυτταριγῇ, εἰς αὐτό· ὅταν ὅμως, ἄλλοι μὲν θὰ τιμωρηθοῖν· ἄλλοι δὲ δὲν θὰ τιμωρηθοῦν καὶ ταῦτα ἐνῷ χειροτερον ἡμαρτήσαν. **Β** πῶς δικαιολογεῖται διὰ τὰ αἰτὰ πλημμελήματα νὰ μὴ ἵπάρχουν αἱ αἵται τιμωρίαι, πῶς ἂν δὲν θὰ νομισοῦν, ὅτι ἀδικοῦνται οἱ τιμωρηθέντες, διὰ ποῖον λόγον λοιπόν δὲν τιμωροῦνται ὅλοι ἐδῶ. Ἀκούσε αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν που ἀπολογεῖται εἰς σε περὶ τούτων· διότι ὅταν κατέπεσεν ὁ κύργος καὶ μερικοὶ ἀπέθανον· ἔλεγεν εἰς ἐκείνους ποῖ ἡπορουν δι' αὐτὰ· ἰσακίτε, ὅτι οἱ τοὶ ἀμαρτωλοὶ παρα πάντα ἦσαν, *Οὐχὶ λέγω ὑμῖν ἀλλ' ἐάν μὴ μετανοήσῃτε, καὶ ὑμεῖς, ποιτεῖτε, ὡσαυτως ἀπολείσθητε*· (Λουκ 13 3), συμβολεῖται εἰς ἡμᾶς, νὰ μὴ λαμβανώμεν θάρρος, ὅταν, ἐνῷ ἄλλοι ἐτιμωρήθησαν ἡμεῖς ἂν καὶ πολὺ ἔχωμεν ἡμαρτήσαι δὲν ἐτιμωρηθῇμεν. **Δ** διότι ἂν δὲν μεταβληθῶμεν, θὰ τιμωρηθῶμεν ὅπως δὴ ποτε.

Καὶ πῶς, λέγει, αἰώνιος τιμωροῦμεθα ἀφοῦ ἐδῶ δι' ὀλίγον χρόνον ἡμαρτήσαμε, πῶς, ἐδῶ εἰς ἄνθρωπος, εἰς μιαν μόνον στιγμήν· ἐννυ φόνον ἀφοῦ ἐπραξέ· διαρκῶς καταδικάζεται εἰς τὴν τιμωρίαν τῶν μεταλλῶν. Ἀλλ' ὁ Θεός, δὲν πράττει αὐτὰ λέγει· Πῶς λοιπον τριάκοντα καὶ ὀκτώ ἔτη εἰς τοσὴν τιμωρίαν ἐκράτει τὸν παράλυτον, ὅτι βεβαίως δι' ἡμαρτημάτων αὐτοῦ ἐτιμωρεῖ, ἀκούσε τί λέγει· *Ἰδοὺ, ἡγῆς γεγονῶς, μηκέτι ἁμαρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γενῇται*· (Ἰωάν 5 14). Ἀλλ' ὅμως ἡ τιμωρία ἐτελείωσε, λέγει· Ἀλλὰ τὰ ἐκεῖ δὲν εἶναι τοιαῦτα· **Ε** ὅτι ἐκεῖνα δηλαδὴ δὲν θὰ τελειώσουν ποτέ· ἀκούσε αὐτόν που λέγει· *Ὁ σαυμνῇ αὐτῶν οὐ τελειήσῃ καὶ το πῦρ οὐ σβέσθησεται*· (Μαρκ 9,44) καὶ *πορευσονται οὗτοι ἐκ ζωῆς αἰώνιον καὶ οἱ τοὶ ἐκ κόλασιν αἰώνιον*· (Ματθ 25 46). Ἐάν λοιπόν ἡ ζωὴ εἶναι αἰώνιος, καὶ ἡ κόλασις εἶναι αἰώνιος.

Δὲν βλέπει, ποσὴ ἠπειλήσεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἀραγε λοιπόν ἐπραγματοποιήθησαν τὰ ἀπειληθέντα, ἡ ἦσαν λόγος, ἀπλοῦς τὰ λεχθέντα, *οὐ μὴ μείνῃ λίθος, ἐπὶ λίθῳ*· (Ματθ 24 2); ἀραγε λοιπόν ἐμείνε, Τι δὲ ὅταν εἶπεν· *ἐσται θλίψις, οὐα οὐ γένοντι*· (Ματθ 24,21); ἀραγε δὲν ἐγένετο, Νὰ ἀναγνώσῃς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωσήφου, καὶ δὲν θὰ δινηθῇς οὔτε νὰ ἀναπνεύσῃς, καὶ μόνον πληροφοροῦμενος **709** ἐκεῖνα τὰ ὅποια πράγματι ἐπαθον ἐκεῖνοι.

Λέγω αὐτά, ὄχι διὰ νὰ λυπήσω, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξασφαλίσω, καὶ νὰ μὴ σὰς προειδομάσω νὰ ἱποστήτε φοβερωτέρῳ, ἐάν σὰς ψυχαγωγῇς εἰς περιττά· διότι, πῶς μου, διατί δὲν θεωρεῖς λογικόν νὰ τιμωρηθῇ, ὅταν ἁμαρτανῇς, δὲν σοὶ τα προεῖπεν ὅλα, δὲν ἠπειλήσῃ, δὲν ἐφοβήσῃ δὲν ἐπραξεν ἀναριθμητὰ διὰ τὴν σωτηρίαν σου, δὲν σοῦ ἐδωρῇσε λουτρόν ἀναγεννήσεως, καὶ σοῦ

συνεχωρησεν δια τὰ προηγουμένα και μετά τήν συγχωρησιν αὐτήν και τό λούτρον, δεν σοῦ ἔχει ὀψει καλιν τήν διά τῆς μετανοίας βοηθειαν, ὅταν ἁμαρτάνῃς και μετά ταῦτα δεν σοῦ ἔκυψε ευκολον τήν ὁδόν τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτημάτων.

Β Ἀκουε λοιπον ἐκεῖνα τα ὅπυια διέταξεν - «*Ἄν συγχωρησῇς τόν πλησίον θα σε συχωρησῶ καί ἐγώ*» (Ματθ 6,14), λέγει Ποιαν δυσκολιαν ἔχει τοῦτο, «*Κρίνατε ὀφθαλμοὺς καὶ δικαιοσύνην χηρῶν καὶ δεῖτε καὶ διαλεχθέντων φησὶ καὶ τὰν ὡσὶν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φουνικόν, ὡς χιόνα λευκανῶ*» (Ψα 1,17-18) Ποῖον κόπον ἔχει τοῦτο, «*Λεγε σε γὰρ ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς*» (Ψα 41,26) Ποιαν δυσκολιαν ἔχει τοῦτο - *Τὰς ἁμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις ληρώσαι*» (Δαν 4,24) Ποιῶς ὁρῶς εἶναι τοῦτο, Εἶπεν ὁ τελωνῆς «*Ἰλασθήτε μοι τὰς ἁμαρτίας*» (Λουκ 18,13) και κατήλθε δεδικαιωμένος Ποῖος κόπος, να μιμηθῇς τὸν τελωνῆν

Γ Ἀλλυ δεν θέλεις, να πεισθῇς, οὔτε ἴσους ἀπό τοσα κολλά, ὅτι ἵπαρχε καλῶς και τιμωρῶ Λοιπον θα εἰπῇς, τότε ὅτι οὔτε ὁ διαβυλος τιμωρεῖται «*Πορευσθε γὰρ φησιν, ἐγὼ τὸ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον ἐγὼ διαβολῶν καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῖς*» (Ματθ 25,41). Διότι εἰν δεν ἵπαρχη εἶναι οὔτε ἐκεῖνος, τιμωρεῖται εἰν ὡς ἐκεῖνος τιμωρεῖται εἶναι φανερον ὅτι και ἡμεῖς θα τιμωρηθῶμεν, οἱ ὅποιοι πράττομεν τὰ ἐργα αὐτοῦ διότι και ἡμεῖς παρηκουσαμεν, ἂν καὶ ὄχι τὰ ἴδια

Πῶς δὲ δεν φοβεῖσαι και διὰν ὁμιλῆς τολμηρῶς, Διότι ὅταν λέγῃς ὅτι φιλιανθρώπος εἶναι ὁ Θεο, και δεν τιμωρεῖ εἰν τιμωρησῇ θα εὐριθῇ κατὰ τὴν γνώμην σοι ὅτι δεν εἶναι φιλιανθρώπος Βλέπει, εἰς ποιοὺς λογίους σὰς ὁδηγεῖ ὁ διάβολος,

Τι δὲ **Δ** Οἱ μοναχοι που ἔχουν καταλαβεῖ τα ὄρη και ποι ἔχουν ἐπιδείξει χιλίας ἀσκήσεις, ἀστυφωτιστὶ θα ὑπέλαθον, Διότι εἰν οἱ πονηροὶ δεν τιμωροῦνται οὐκ ἵπαρχη ἀνταπόδοσι, οὔτε-νός, θα εἰπῇ ἄλλος ἴσως, ὅτι οἷος οἱ ἀγαθοὶ στεφανοῦνται Ὅχι, λέγει διότι τοῦτο εἶναι πρῆπον εἰς τὸν Θεο, βασιλεία να ὑπάρχη μονον και ὄχι γεννα Ἐπομένως, ὁ πορνος, και ὁ μοιχος και ἐκεῖνος που ἔγραψε χιλιοσ κακὰ θα σκολαισῇ τα ἴδια με ἐκεῖνον, ποι ἐπιδείξε σιμφοσινην και ἀγιωσύνην και ὁ Παῖλος, μαζί με τὸν Νέρωνα θα συνθῇ μάλλον ἀέ και ὁ διάβολος, μαζί με τὸν Παῦλον **Ε** Διότι εἰν δεν ὑπάρχη γεννα, ἀναστασις δε ὅλων ὑπαρχῃ, και οἱ πονηροὶ θα τιχοῦ τῶν ἰδίων ἀγνῶν με τοὺς δικαίους Καὶ ποῖος θα εἴπῃ τοῦτο και ἐκ τῶν γάρυ πολὺ ἀνητην ἀνθρώπων, μάλλον δε ποῖος θα εἴπῃ τοῦτο ἐκ τῶν δαιμονων Διότι και ἐκεῖνοι ὁμολογοῦν ὅτι ὑπάρχει γεννα διὰ τοῦτο και ἐφωναζον λέγοντες - *Ἡμεῖς, ὡςδε προ καιροῖ βασιανσαι ἡμᾶς*» (Ματθ 8,29). Πῶς λοιπον δεν φοβεῖσαι και σὲν φριττεῖς, εἰν, ἐνθ και οἱ δαιμονες ὁμολογοῦν σὲ ἀνῆσαι, πῶς δὲ δεν βλέπεις συγχρόνως τὸν διδασκαλόν τῶν πονηρῶν τουτων δογμάτων Διότι ἐκεῖνος που ἐξ αρχῆς ἐξηπάτησε τὸν ἄνθρωπον και δια προτασε-ως, μεγαλυτερων ἐλπίδων ἀπεμάκρυνε και ἀπὸ τὰ εἰς χεῖρας του ἀγαθα, οὗτος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὅποιος καὶ τώρα υποβάλλει νὰ λέγῃ

και να σκέπτεται αὐτά και διὰ τοῦτο πειθεi μερικοὺς νὰ υποψι-
ζωνται, ὅτι δεν ὑπαρχει γέννα. 710 διὰ νὰ τοὺς ριπῇ εἰς γένναν
ὅπως ἀκριβῶς βεβαιῶς, ὁ Θεὸς ἀγεναντίας ἀπειλεῖ γενναν και
ἡτοίμασε γένναν, ὥστε, ἀφοῦ μαθῇ, τοιοῦτοτρόπως νὰ ζῆσης,
ὥστε νὰ μὴ ἐμπέσης εἰς γένναν

Και ὁμως ἔαν, ἐνῷ ὑπαρχει γέννα ὁ διαβολὸς σε πειθῇ διὰ
τὸ ἀντιθετον, πῶς οἱ δαιμονεῖς θα ἀμολόγουν ὅτι δεν ἵπαρχει εἰς
τοὺς ὁποίους εἶναι περισσοὶ οἰαστον ἵποτε το οὐτον νὰ μὴ ἱποψι-
αζωμεθα ἡμεῖς, ὥστε μὲ τῇ ἀφοβίᾳ αφοῦ γινωμεν περισσοῖτερον
ὀκνηροί, νὰ ἐμπέσωμεν μὲζ τῶν εἰς το πῆρ ἐκείνα Πῶς λοιπόν,
λεγει τοτε ὠμολογῶν, Μὴ ὑποφέροντες τὴν ἀναγκὴν, ἡ ὁποία
ἐπέκειτο εἰς αὐτοὺς

Αὐτὰ ἀκριβῶς λοιπόν ὅλα ἀφοῦ τα ἐννοήσουν Β δ, παισουν
νὰ ἐξαπατοῦν και τοὺς ἑαίτους τῶν και ἄλλους ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι
λεγοὺν αὐτὰ διότι και διὰ τοὺς λυγοὺς αἰτούς θα τιμωρηθουν,
διασυροντες τα φοβερα ἐκείνα και κυμνοντες χαλυροὺς πολλοὺς
ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι πραγματὶ θέλουν νὰ προσπαθεῖν και οὔτε
τοὺς βαρβάρους Νινευίτας μμωκμενοι διὐτι ἐκείνοι μὲν αὐτοὶ
ἦσαν δπειροὶ παντῶν, οταν ἤκουσαι ὅτι ἡ πόλι, θα καταστραφῇ,
ὄχι μόνον δεν ἡπιστήσαν, ἀλλὰ και ἐστέναξαν και ἐνεθυήσαν
αἰκλον και ἐταραχθῆσαν και δεν ἐσταματήσαν νὰ καρνοῖν τὰ
πάντα ἔως, ὅσοι ἔλασαν τὴν ὀργὴν, σε δε ὁ ὁποῖος, ἔλαβε
τόσην πείραν πραγμάτων, με λογοὺς ἐξασθενίζει, τὰ λεχθεντα
Λοιπόν θα συμβοῖν τα ἀντιθετα C Ὅπως ἀκριβῶς ἐκείνοι
δηλαδὴ ἐκειδὴ ἐφοβήθησαν τοὺς λογοὺς δεν ὑπέστησαν τὴν διὰ
τῆς πράξεως, τιμωρίαν, κατ' αὐτόν τὸν τρόπον και συ ἐπειδὴ
περιφρονεῖς τὴν ἀπὸ τοὺς λόγοις ἀπειλήν, θα ὑποστής τὴν διὰ
τῆς πράξεως τιμωρίαν.

Και ἔαν τώρα νομιζῇς, ὅτι εἶναι μῦθος οἱ λυγοί, ὁμως ὄχι
τότε, οταν αἱ πράξεις, θα σε πειθουν, δεν βλέπεις και ἐδῶ τι ἔχει
πράξει, πῶς δυο ληστας, ἀφοῦ ἔλαβε δεν ἡζήτισε τα ἴδια ἀλλὰ τον
μὲν εἰσηγάγεν εἰς βασιλειαν, τόν δὲ ἀπέπεμψεν εἰς γένναν. Και
διὐτι ἀναφέρω ληστην και φονέα, D διὐτι οὔτε τον ἀποστειλὸν
δεν ἐλλήπθῃ ἐπειὸς προδοτὴς ἐγένετο ἀλλὰ και εἰς τὴν ἀγχονὴν
βλεπῶν αὐτόν νὰ ὀρμᾷ και νὰ κρέμεται και εἰς το μεσοὶ νὰ
κοστέται (-και γὰρ ἔλαβῃσε μεσο, και τα σπλάγχνα αὐτοῦ ἐξεχρήθη
πάντα- [Πράξ 18]) ἀλλ' ὁμως ἂν και προκίδεν ὅλο αὐτὸ
ἄφησε αὐτόν ὅλο αἰτε νὰ τὰ καθῇ, διὰ νὰ βεβαιωνῇ σε ὅκὸ τὸ
παρόντα και περὶ ὧν τῶν ἐκεῖ

Μὴ ἐξαπατᾷτε λοιπόν τοὺς ἑαίτους σας πειθόμενοι εἰς τὸν
διάβολον διὐτι ἐκείνοι εἶναι αἱ σκέψεις αὐταὶ διὐτι ἔαν και
δικασταὶ και δεσπῶται και διδασκαλοὶ και βαρβαροὶ τοὺς μεν
ἀγαθοὺς τιμοῦν, τοὺς σε πονηροὺς τιμωροῦν, πῶς εἶναι λογικὸν
εἰς τὸν Θεόν νὰ συμβαίνουν τα ἀντιθετα, E και τῶν ἰδίων νὰ
ἀξιώνεται και ὁ ἀγαθὸς και ὁ μὴ ἀγαθὸς. Πότε δὲ θα ὑπάρξῃ και
ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἀσκιαν, διὐτι ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι τώρα ἀναμέ-
νοντες τιμωρίαν, και εἰρσκομενοι μεταξὺ τῶσων φόβων τῶν

προερχομένων από τούς δικαστάς, από τους νόμους, και μη απομακρυνόμενοι από την κωνηριαν, όταν αφού απέλθουν εκεί και τόν φόβον τούτον αποβάλουν, και όχι μόνον εἰς γένναν δέν ἐμπέσουν, ἀλλά και τὴν βασιλείαν ἐπιτύχουν, τότε θά παύσουν νὰ πανηρεύωνται, Αὐτό λοιπόν εἶναι ἡ φιланθρωπια, πὲς μου, το νὰ ἀναθερμαίνῃ τὴν κωνηριαν, τὸ νὰ θέτῃ ἄθλον εἰς τὴν κακίαν, τὸ νὰ βραβεύῃ μέ τὰ ἴδια τὸν σωφρονα καὶ τὸν ἀκολαστον, 711 τὸν πιστόν και τὸν ἀσεβῆ, τὸν Παῦλον και τὸν διάβολον; Ἀλλά μέχρι κοίου σημείου και ἡμεῖς θά φλυαρώμεν,¹

Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, ἀφοῦ ἀπαλλαγῇτε ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν αὐτὴν, καὶ ἀφοῦ συνέλθετε, νὰ πεισπτε τὴν ψυχὴν νὰ ἀπαλλαγῇ, καὶ νὰ τρεμῃ, ὥστε και ἀπο τὴν μέλλουσαν γένναν νὰ ἀπαλλαγῇ, και σωφρόνως, ἀφοῦ ζῆση τὸν ἐδῶ βιον, και τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ νὰ ἐπιτελῇ, διὰ τῆς χάριτος και τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποιοῦ εἰς τὸν Πατέρα, συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκει δόξα, δύναμις, τιμὴ, τώρα και πάντοτε, και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν

ΛΟΓΟΣ ΚΖ'

(Ρωμ. 14.14-23)

Β -Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινόν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινόν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν- (στ. 14).

Προηγουμένως, ἀφοῦ ἐπετίμησεν ἐκείνῳ πού ἔκρινε τὸν ἀδελφον, και κατ' αὐτόν τὸν τρόπον, ἀφοῦ ἀπεμάκρυνεν αὐτόν ἀπὸ τὴν ἐκίπληξιν, τότε ἐν συνεχείᾳ και περι τοῦ δόγματος ἀποφαίνεται, καὶ μετὰ ἡσυχίας ἐκπαιδεύει τὸν ἀσθενέστερον, ὁ ἐπιδεικνύων και ἐδῶ πολλὴν πραότητα διότι δέν λέγει, ὅτι θά τιμωρηθῇ, οὔτε τιποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, ἀλλά μόνον εἰς τὸν φόβον τοῦ πρίγματος θέτει τέρμα, ὥστε αὐτός εὐκολώτερον νὰ

¹ Ὅπως δὴ ποτε διὰ πολλῶν προσπαθῶσαν ἐδῶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος νὰ ἀποδείξῃ λανθασμένην τὴν θεωρίαν τοῦ Ὀριγένους περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεός, ὡς φιλόανθρωπος, θά ἐπαναφέρῃ τοὺς πάντας εἰς τὸν Παράδεισον.

Ἀλλ' ὁ μὲν Ὀριγὴνὸς διέτύπωσε τὴν θεωρίαν αὐτὴν, στηριζόμενος εἰς τὴν ἀπατον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ πιστεύων, ἐκ μετριοπροσυνῆς, ὅτι καὶ ὁ ἴδιος εἶναι ἁμαρτωλός, οἱ καθ' ἡμέτερον ὁμοῦ ἁμαρτάνοντες καὶ μὴ θέλοντες νὰ μετανοήσουσιν ἔχουσιν ὡς ἀσπίδα τὴν θεωρίαν αὐτὴν, διὰ νὰ ἀνακολουθοῦν νὰ ἁμαρτάνουν.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἱερός κατὴρ ἐνταῦθα ἀκούωντας ἐπέληξε καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι δέν εὐσταθεῖ ἡ πρὸς ἁμαρτίαν ὁδηγοῦσα αὕτη ἐνότης ἐλπίς. Τόσον πολὺ πιστεῖται εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία καὶ τιμωρεῖ, ὥστε ἐπὶ τοῦ ἰδίου θύματος θά ἐκπνέλῃ πάλιν διὰ μακρῶν καὶ εἰς τὸν Λόγον λβ 750 Ε μέχρι τοῦ τέλους

πεισθῇ εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα, καὶ λέγει «Οἶδα καὶ πέπεισμαι»

Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ λέγῃ κάποιος ἐκ τῶν ὀχι πιστῶν «καὶ γὰρ ἐνδιαφέρει ἡμᾶς, εἰναι σὺ ἔχῃς πεισθῇ διότι καθόλου δὲν εἶσαι ἀξιόπιστος, ὥστε νὰ ἀνταγιστῇς τόσοι σπουδαῖον νομον καὶ χρησμοὺς καὶ κατῆλθοι δυνάμει» προσθετεῖ, «ὦ Ἀβρίν» τουτεστιν ἀπὸ ἐκτεῖ ἀφοῦ ἔμαλλον, καὶ ἀπὸ αὐτον ἁρῶν ἐπληροφορήθην Ἄρα δὲν εἶναι ἀνθρωπίνης σκεψέως ἡ κρίσις

Διὰ τοῦτον πρῶτον λοιπὸν ἔχεις πεισθῇ καὶ γνωρίζεις, εἰπέ «Ὅτι οὐδὲν λοιπὸν δι' αἰτοῦ» Ὁ Εἰς τὴν φύσιν λέγει, τιποτε εἶναι ἀκαθάρτον, ἀλλὰ γίνεται ἀπὸ τῆς προαιρεσιῶς τοῦ συμμῆ εχοντος εἰ, ἐκείνον δηλαδὴ γίνεται μόνον, καὶ ὀχι εἰς ὅλους τῷ γὰρ λογισμένῳ φησι, λοιπὸν, ἐκείνῳ λοιπὸν»

Αἰτιὰ λοιπὸν ὅν διορθῶνεις τὸν ἀδελφον ὥστε νὰ μὴ τὸ νομίζῃ ἀκάθαρτον, διατι δὲ δὲν τὸν ἀπομακρυνεῖς ἀπὸ τὴν τοιαύτην συνθηκὴν καὶ ἐκτιμῇς μετὰ τὴν ἐξουσίαν, ὥστε νὰ μὴ κάμνῃ αὐτὸ ἀκαθάρτον Φοβουμαι, λέγει, μήπως λυπησῶ αὐτόν διὰ τοῦτο προσέθεσεν «Εἰ δὲ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυκεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς» (στ 15). Ἐ Εἶδες πῶς προηγουμένως ἐπλησίαν αὐτόν ἀφοῦ ἔδειξεν, ὅτι τόσοι ὀμιλεῖ πρὸς αὐτόν, ὅσον νὰ μὴ λυπησῇ αὐτόν, οὔτε νὰ τολμήσῃ νὰ διατάξῃ πρῶτον τὰ πολὺ ἀναγκαῖα, ἀλλὰ νὰ προσελκύσῃ αὐτόν διὰ τῆς συγχωρησιῶς μᾶλλον καὶ τῆς ἀγάπης. Αἰσθι οὔτε μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν σιρεῖ καὶ τὸν ἀναγκάζει, ἀλλὰ τὸν ἀφηγεῖ νὰ εἶναι κυριὸς τοῦ ἑαυτοῦ του. Διότι δὲν εἶναι ἴσον τὸ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὸ φαγητόν καὶ νὰ τὸν περιβαλῇ μετὰ λύπην

Ὁλέπεις πόσον φροντίζει διὰ τὴν ἀγάπην, Διότι γνωρίζει, ὅτι αὕτη ὅλα δινάται νὰ τὰ κατορθώσῃ. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ μεγαλυτέρον ἀπαιτεῖ ἐδῶ ἀπὸ αὐτοῦς διότι δὲν χρειάζεται λέγει αὐτοῖς νὰ μὴ σὺς ὀδηγήσουν μόνον ἀναγκαστικῶς 712 ἀλλ' ἔαν πρέκει καὶ νὰ συγκαταβαῖνοι, νὰ μὴ διστάζουν ἐκ τοῦτο. Διὰ τοῦτο καὶ προσθετεῖ λεγὼν «Μὴ τῷ βρώματι σου ἐκείνον ἀπόλλυς, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν» (στ 15) Ἡ δὲ θεωρεῖ, ὅτι ὁ ἀδελφός εἶναι τόσοι ἀξίος, ὥστε οὔτε διὰ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τὰ φαγητὰ νὰ ἐξαγοράσῃς τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Καὶ ὁ Χριστὸς μὲν δὲν παρητηθῇ οὔτε δούλος νὰ γίνῃ, οὔτε νὰ ἀποθάνῃ χάριν αὐτοῦ σὺ δὲ οὔτε φαγητὰ δὲν περιφρονεῖς, διὰ νὰ διασώσῃς αὐτόν. Καίτοι βεβαίως δὲν ἐπρόκειτο ὅλους νὰ τοὺς κερδίσῃ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὁμως ὑπὲρ ὅλων ἀπέθανεν, ἐκκληρῶν τὸ ἴδικον του. Σὺ ὁμως γνωρίζεις, ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ φαγητοῦ ἀνατρέπεις αὐτόν εἰς τὰ σπουδαιότερα καὶ ἀκόμη φιλονεικεῖς. Ὁ καὶ ὁ τόσοι περισπουδαστος εἰς τὸν Χριστόν, τοσόν νομίζει, ὅτι εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος, καὶ κάμνεις χωρὶς τιμὴν αὐτὸν τὸν ὅποιον ἐκείνος ἠγάπησε. Καὶ ἐκείνος ὀχι μόνον ὑπὲρ ἀσθενοῦντος, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἐχθροῦ ἀπέθανε. σὺ δὲ οὔτε ὑπὲρ ἀσθενοῦντος δὲν ἀπεχεῖς ἀπὸ φαγητὰ, καὶ ὁ μὲν Χριστὸς καὶ τὸ μέγιστον ἐπέδειξε, σὺ δὲ οὔτε τὸ

ἐλαχιστον, και ὁμως ὁ μὲν εἶναι Ἀεσκοτης, σι δε ἀδελφος. Οὗτοι δε οἱ λόγοι εἶναι ἀρκεῖν διὰ νὰ ἐλεγχουν ἐκείνον διότι δεικνυσιν αὐτον νὰ εἶναι μικρονηχος και μεγαλα νὰ ἔχη ἀπολαυσει ἀπὸ τὸν Θεόν και οὕτε μικρα νὰ μὴ ἀντιπροσφέρῃ

«Μὴ βλασφημεισθαι οὐν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ ποσις» (στ 16-17) **Ε** Το ἀγαθὸν ἐδὼ ἡ τὴν πιστὴν ἔγνωει, ἡ τὴν μέλλουσαν ἐλπίσα τῶν ἐσθλῶν ἡ τὴν τελειαν εὐσεβείαν διότι ὅχι μόνον λέγει τὸν ἀδελφόν δὲν ὠφελεῖς, ἀλλὰ και αὐτο τὸ δόγμα και τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ και τὴν δωρεαν κερνεις νὰ βλασφημῇται διότι ὅταν μάχεσαι, ὅταν φιλονεικῇς, ὅταν λιπῇς, ὅταν σχιζῇς τὴν Ἐκκλησίαν και λοιδορῇς τὸν ἀδελφόν και μὲ ἀκεχθῆσαν συμπεριφερῇσαι πρὸς αὐτόν βλασφημοῖς οἱ ἐξωθεν ὥστε ὅχι μόνον τιποτὶ δὲν κατορθωνεῖται με αὐτὴν τὴν διαγωγὴν ἀλλὰ και το ἐντελὲς ἀντιθετὸν διότι τὸ ἀγαθὸν σας εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ φιλαδελφία, ἡ ἔνωσις, ὁ συνῶσμος, ἡ ζωὴ μὲ εἰρήνην με ἐπεικείν

Ε Ἐπειτα πολλὰ θέτων τερμα εἰς τὸν φόβον αὐτοῦ και εἰς τὴν φιλονεικίαν ἐκεῖνοι λέγει -**Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ ποσις**- διότι μήπως ἀπὸ αὐτὰ διναμῆθα νὰ προοδευομεν Πρῶτον το ὑποῖον και εἰς αὐτὸ σημείον λέγει -**Ὅτι, ἐν φαινομένῳ περισσεύομεν οὐτε εἰ μὴ φαινομένῳ ἐστεροῦμεν** (1Α Κορινθ 88) Και οὐτε χρειάζεται ἐξετάσιν ἀλλ' ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀποφασιν Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον λέγει τοῦτο σημαίνει Μήπως δηλοσῇ, εἰ μὴ σιγῇ, τοῦτο σὲ εἰσάγει εἰς τὴν βασιλείαν, διὰ τοῦτο και διωσι τῶν αὐτῶν, ἐπειὸν θεωροῦν σκοποῦσιν αὐτό, δὲν ἀνέφερε μόνον τὴν βρώσιν ἀλλὰ και τὴν ποσιν

Ποῖα λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνα και μᾶς εἰσάγουν εἰς τὴν βασιλείαν. **Ε** Ἡ δικαιοσύνη και ἡ εἰρήνη και ἡ χάρις, ὁ ἐναρετος βίος, ἡ πρὸς τὸν ἀδελφὸν εἰρήνη πρὸς τὴν ἡσυχίαν ἐναντιοῦται ἡ φιλονεικία αἴτη ἡ ἐκ τῆς ὁμολογίας χάρις, τὴν ὅποιαν ὁφαιλεῖ ἡ ἐκπληξίς, ταῦτα οὐ εἰλεγει ὅχι μόνον εἰ, σὺν ἑνῷ ἄλλῳ και εἰς τοὺς δύο διότι και πρὸς τοὺς οὐκ εἶχε καιρὸν νὰ ὁμιλῇ

Ἐπειτα ἐπειδὴ ἀνέφερε εἰρήνην και χάριν (ὑπάρχει δὲ εἰρήνη καὶ χαρὰ και ἐπὶ πονηρῶν πραγμάτων) προσεθεσεν -**ἐν Πνεύματι ᾠγίῳ**- (στ 17) διότι ἐκεῖνος βεβαίως, που καταστρέφει τὸν ἀδελφόν και τὴν εἰρήνην ἀνατρέπει και τὴν χαρὰν, και ἀδικεῖ περισσότερον πᾶρα ἐκεῖνος, που ἀρπάζει χρηματὰ 713 καὶ τὸ χειρότερον βεβαίως ὅτι ἄλλος σωζει, και σὺ ἀδικεῖς και καταστρέφεις. Ὅταν λοιπὸν ταῦτα μὲν δεῖ εἰσαγγῇ ἡ βρώσις καὶ ἡ φαινομένη τελειότης ἐκεῖνα δὲ που ἀνατρέπει αὐτὰ εἰσάγει, πῶς δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶμεν τα μικρὰ διὰ νὰ στερεώσωμε τα μεγάλα,

Ἐπειτα, ἐπειδὴ και ἀπὸ τῆς ματαιοδοξίας μὲ ἡρεμίαν ἐπραγματοκοιεῖτο τοῦτο δηλαδὴ ἡ ἐπιτιμησις, προσθέτει λεγων -**Ὁ γάρ ἐν τοιούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐαρεστος τῷ Θεῷ και δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις**- (στ 18) Ἄν θα σὲ θαιμάσουν δηλαδὴ τόσον διὰ τὴν τελειότητά, ὅσον διὰ τὴν εἰρήνην και τὴν ὁμολο-

αν ἅπαντες **Β** Διότι αὐτό μεν τό καλόν ὅλοι θα το ἀπολαύσουν, ἐκείνο ὁμως οὔτε εἰς

«Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους» (στ 19) Τοῦτο το λέγει πρὸς ἐκείνον οἷα νὰ εἰρηνεῖ τὸ ἄλλο πρὸς τοῦτον δια νὰ μὴ καταφერεταὶ ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ «Ἀλλ' ὁμως κοινὴ πάλιν καὶ τὰ δι' αὐτὰ ἔκαμε εἰπων «τῆς εἰς ἀλλήλους» καὶ οὐδ' αὖ, ὅτι χωρὶς τὴν εἰρηνὴν δὲν εἶναι εὐκόλουν νὰ οἰκοδομῆς

«**Μὴ ἐνεκεν βρωμάτων κατέλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ**» (στ 20) τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ ὀνομαζῶν τοιοῦτοτροπῶς, καὶ αἰξάνων τὸν φόβον, καὶ δεικνύων, ὅτι κατορθώνει τὸ ἀντιθέτον ἀπὸ ἐκεῖνο που προσπαθεῖ Διότι ὅχι μόνον δὲν οἰκοδομεῖ, λέγει ἐκείνο το ὅποιον νομίζεις, **Γ** ἀλλὰ καὶ καταστρέφεις καὶ οἰκοδομῆν ὅχι ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ οὔτε χάριν κάποιου σπουδαίου ἀλλὰ χάριν πράγματος, εἰτελοῦς «**ἐνεκεν γὰρ βρωμάτων**», λέγει

«**Ἐπειτα δια νὰ μὴ στερεώνουν τὸν ἀσθενέστερον εἰς τὴν πονηρίαν νοοτροπῶν αἱ τόσαι πολλαὶ σιγῶναισις δογματίζει πάλιν λεγὼν ὡς ἐξῆς «Πάντα μὲν καθαρά ἀλλὰ κακὸν τῷ ἄνθρωπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίωντι»** (στ 20) εἰς τοι μετὰ ποιηρῶς συνειδησέως, Ὡστε ἔστω καὶ αὐ ἀναγκασθῇ καὶ φαγεῖ, οὐδὲν τὸ ὀφελὸς διότι δὲν τὸν καμνεὶ ἀκαθάρτον τὸ φαγεῖτον, ἀλλ' ἡ διαθεσις μετὰ τῆς, ὅποιαν, τρώγει «**Αὐ λοιπὸν δὲν διορθώσης ἐκείνην ὅλο εἰς μάτην τὰ ἐπρεξες καὶ μᾶλλον ἐβλαψε, Δ** διότι δὲν εἶναι τὸ ἴδιον νὰ θεωρῆς κατὰ ἀκαθάρτον ἄπλῶς, καὶ ἐνθ' θεωρεῖς δεῖ εἶναι ἀκάθαρτον νὰ τὸ τρώγῃς, διπλῆν λοιπόν ἐδῶ καμνεὶς τὴν ἁμαρτίαν καὶ αἰξάνων τὴν προκαταλήψιν δια τῆς φιλονεικίας, καὶ καμνὼν νὰ γεινῇ ἀκάθαρτον ὥστε ἔως ὅτοι δὲν τὸν πείσῃς νὰ μὴ τὸν ἀναγκάσῃς

«**Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μὴδὲ πικρὸν οἶνον, μὴδὲ ἐν τῷ ὃ ἀδελφός σου σκανδαλίζεται ἢ προσκόπτεῖ ἢ ἀσθενεῖ**» (στ 21) Πάλιν τὸ περισσότερον απαιτεῖ ὥστε ὅχι μόνον νὰ μὴ ἀναγκάξῃ ἀλλὰ καὶ νὰ σιγατωφεινὴ εἰς αὐτὸν Διότι καὶ αὐτὸς εἰς πολλὰ σημεῖα ἔκραζει αὐτὸ ὅπως ὅτε περιετίμνετο ὅπως ὅτε ἐξυρίζε τὴν κεφαλὴν, ὅπως ὅτε ἐθίσιαζε τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκείνην θυσίαν Καὶ δὲν λέγει εἰς αὐτόν, «**πρᾶξε**» Ἐ ἀλλὰ θέτει αὐτὸ εἰς τὴν διάθεσιν των, ὥστε νὰ μὴ καμὴ καὶ ἐκεῖνοι περισσότερον ὀκνηρόν, δηλαδὴ τὸν ἀσθενέστερον Καὶ τι λέγει, «**Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέας**» Καὶ τι λεγὼ κρέας Ἔστω καὶ αὐ εἶναι οἶνος, ἔστω ὅ,τιδήποτε ἄλλο τοιοῦτον που σκανδαλίζει, νὰ ἀπεχῆς διότι τίποτε δὲν ἐξισοῦται με τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ Καὶ τοῦτο φανερωθεὶς ὁ Χριστὸς καὶ με το νὰ κατέλθῃ ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ με το νὰ παθῇ τὰ πάντα χάριν ἡμῶν, ἐκεῖνο τὰ ὅποια ἔπαθε

Ἐξέταξε δὲ, παρακαλῶ, πῶς καὶ ἐκεῖνον ἐγγίζει λέγων «**Προσκοπτεῖ ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ**» Διότι μὴ μὴ λέγεις, λέγει, ὅτι εἶναι παραλογόν, 714 ἀλλ' ὅτι δυνατοὶ νὰ τὸ κατορθώσῃς Διότι ἔχει ἄρκετον δικαίωμα ἐκεῖνος εἰς τὸ νὰ βοηθησῇ τὴν

ἀδυναμίαν, καὶ εἰς σέ οὐδεμία βλάβη θὰ ὑπάρξῃ διότι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἱποκρισία, ἀλλ' οἰκοδομὴ καὶ ἐπιβλεψίς. Διότι ἐάν μὲν ἀναγκασθῇ καὶ καταστρέφεται καὶ θὰ σε κατηγορήσῃ, καὶ μάλ-
λον θὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὸ νὰ μὴ τραῶγῃ ἐὰν ὁμῶς συγκρατηθῇς,
πρῶτον θὰ σε ἀγαπήσῃ, καὶ δὲν θὰ σε ἐκπωσιάζεται ὅταν διδάσκῃς
καὶ θὰ ἀρκετῇς, κατορεῖν ἐξουσίαν νὰ σπειρῇς ἀνεπαίσθητως
εἰς αὐτὸν τὰ ὀρθὰ δόγματα. Ἄν ὁμῶς μιαν φορὰν σέ μισησῇ
ἀπέφραξες καὶ τῇ ἐξοδῶν εἰς τὸν λόγον.

Νὰ μὴ ἀναγκάσῃς λοιπὸν ἐκείνον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος νὰ
ἀπέχῃς χάριν ἐκεῖνοι, ὅχι ἀπεχόμενος ἐπειδὴ εἶναι ἀκάθαρτον,
ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκείνῳ σκανδαλίζεται, καὶ θὰ σε ἀγαπήσῃ περισσο-
τερον. Β. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Παῖλος διέταξεν εἰπὼν «καλὸν τὸ
μὴ φαγεῖν κρέα», ὅχι ἐπειδὴ εἶναι ἀκάθαρτον, ἀλλ' ἐπειδὴ σκανδα-
λίζεται καὶ ἀσθενεῖ ὁ ἀδελφός.

«Σὺ πιστὶν ἔχεις; Κατὰ σουτὸν ἔχει» (στ. 22). Ἐδῶ νομίζω,
ὅτι καὶ μετ' ἡρεμίαν ὑπονοεῖ ματαιοδοξίαν εἰς τὸν τελειότερον.
Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον λέγει, τοῦτο σημαίνει. Θέλεις νὰ μοὶ
δειξῇς, ὅτι εἶσαι τέλειος, καὶ ἐντελὴς τέλειος. Νὰ μὴ τὸ δεῖκνυς
εἰς ἐμέ, ἀλλὰ νὰ ἀρκῇ εἰς σέ ἡ συνειδήσις.

Πιστὶν δὲ ἐδῶ ἐννοεῖ ὅχι τὴν ἀναφερομένην εἰς τὰ δόγματα,
ἀλλὰ εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν. Γ. Διότι περὶ ἐκείνης λέγει.
«Ζητόμαί σε ὁμολογεῖται ἐκ σωτηρίαν» (Ρωμ. 10 10) καὶ «ἅς δ' ἂν
ἀνθρώποι με ἡμεροσθέντων ἀνθρώπων, ἀρνησάμενοι αὐτὸν κάγω»
(Λουκ. 9, 26). Ἐκείνη μὲν δηλαδὴ ὅταν δὲν ὁμολογῇται κατα-
στρέφει, αὕτη δὲ ὅταν ὁμολογῇται ἀκαίρως.

«Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν φ' δοκιμάζει» (στ. 22).
Πάλιν τὸν ἀσθενέστατον κτυπᾷ, καὶ δεῖκνυσι εἰς αὐτόν, ὅτι ἀρκεῖ
ὁ στέφανος τῆς συνειδήσεως. Δηλαδή ἐστὼ καὶ ἂν δὲν ἰδῇ
ἄνθρωπος, ἀρκεῖ, συ δια τὸν ἑαυτὸν σοὶ εἰς τὸ νὰ γίνῃς
μακάριος. Διότι ἐπειδὴ εἶπεν «ἅ, ἔχη εἰς τὸν ἑαυτὸν του», δια νὰ
μὴ θεωρήσῃς μικρὸν τὸ δικαστήριον τοῦτο, λέγει, Δ. ὅτι ἀπὸ τὴν
οἰκουμένην δια σε τοῦτο εἶναι καλλίτερον. Ἔστω καὶ ἂν ὅλοι σέ
κατηγοροῦν, συ ὁμῶς τὸν ἑαυτὸν σου δὲν κατακρινῃς, οὔτε ἡ
συνειδήσις ἀσχολῇται, εἶσαι μακάριος. Ἄν ὁμιλεῖ ὁμῶς δι'
ὅλους γενικῶς, ὅταν λεγῇ αὐτό. Διότι ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ δὲν
κατακρίνουν τοὺς ἑαυτοὺς των, καίτοι παραπολυ ἁμαρτάνουν.
αἰτοὶ εἶναι περισσώτερον ἀπὸ ὅλους ἄλλοι, ἀλλὰ πρῶτον ἀσχο-
λεῖται μετ' τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν.

«Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐάν φάγῃ, κατακρίνεται» (στ. 23).
Πάλιν λέγει τοῦτο, παρακαλῶν αὐτόν νὰ λυπηθῇ τὸν ἀσθενέστα-
τον. Διότι ποῖον εἶναι τὸ ὄφελος, ἐάν φάγῃ πιστευὼν ὅτι τὸ
φαγητὸν τὸν μολύνει, καὶ κατακρίνει τὸν ἑαυτὸν του, διότι ἐγὼ
ἐκείνον παραδέχομαι ὁ ὅποιος, καὶ ἐσθίει καὶ ὅχι μετ' ἀμφιβολίαν.
Ε. Κυττάξτε πῶς ἀνυψώνει αὐτόν ὅχι μόνον εἰς τὸ νὰ φάγῃ, ἀλλὰ
καὶ εἰς τὸ νὰ φάγῃ μετ' καθαρὰν συνειδήσιν.

Ἐκεῖτα ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ἔχει κατα-
κριθῇ προσθέτων καὶ λέγων, «Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως» (στ. 23) ὅχι

ἐπειδὴ εἶναι ἀκάθαρτον, ἀλλὰ διότι δὲν εἶναι ἐκ πίστεως διότι δὲν ἐπιστευσεν, ὅτι εἶναι καθαρὸν ἀλλ' ἤγγισεν αὐτοὺς ὡς ἀκάθαρτον. Διὰ τούτων δὲ δεικνύει εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν βλαβὴν πόσῃν προξενοῦν, ὅταν ἀναγκαζοῦν νὰ ἐγγίζουσιν, χωρὶς καὶ νὰ πειθοῦν, ἐκείνα τὰ ὁποῖα προηγουμένως ἐθεωροῦντο ἀπὸ αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ἀκάθαρτα, ὥστε ἔστω καὶ διὰ τοῦτο νὰ ἀποτραποῦν ἀπο τοῦ νὰ ἐπιπλήττουν

715 - Πάν δε ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία- (στ 23) Διότι ὅταν δὲν ἔχη θυρρὸς, λέγει, οὔτε πιστεῖν ὅτι εἶναι καθαρὸν, πῶς δὲν ἡμαρτήσῃ. Ταῦτα οἱ πάντα περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἔχουν λεχθῆ ἀπὸ τὸν Παῦλον ὅχι περὶ πάντων. Καὶ προσέτε- πόσον προνοεῖ διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσῃ διότι καὶ ἀνωτέρω ἔλεγεν - *Εἰ δε διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σοι λιπεῖται οὐκ ἔστι κατὰ ἀνάγκην περιπατεῖς* - Ἐν δὲ νὰ λιπῇ δὲν πρέπει, πολὺ περισσότερον νὰ σκανδαλίσῃ δὲν πρέπει. Καὶ καλὴν - *μὴ ἐνέκεν βρωματος κατακε- τῶ ἔργον τοῦ Θεοῦ* - Β Διότι ἐὰν εἶναι φοβεροὶ καὶ ἀνυσιεῖν νὰ κατεδωφίσῃς ἐκαλήσιαν, πολὺ περισσότερον νὰν πνευματικόν διότι καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι περισσότερον σεβαστός ἀπὸ ἐκαλήσι- αν. Διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε διὰ τοῦς τοιχοὺς, ἀλλὰ διὰ τοὺς ναοὺς τούτους.

Ἀπὸ παντοῦ λοιπὸν ἄς ἐξετάζωμεν τὰ κατὰ τοὺς αὐτοὺς μας, καὶ οὔτε μικρὰν λαβὴν ἄς μὴ παρέχωμεν εἰς οὐδὲνα. Διότι ὁ παρὼν βίος εἶναι σταδίον, καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν χίλιους ἀπὸ παντοῦ ὀφθαλμοὺς, οὔτε νὰ νομίζωμεν ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἀγνοία εἰς ἀπολογίαν. Γ Διότι εἶναι δυνατόν, εἶναι δυνατόν καὶ δι' ἀγνοίαν νὰ τιμωρηθῶμεν ὅταν ἡ ἀγνοία εἶναι ἀσιγνωστός ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἠγνόησαν ἀλλὰ δὲν ἠγνόησαν ἁπλῶς συγγνωμῆς καὶ οἱ εἰδωλολατρὶαι ἠγνόησαν, ἀλλ' ἀπολογίαν δὲν ἔχουν. Διότι ὅταν μὲν ἀγνοῇς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρισθῇς, οὐδεμίαν ἐνυχοποιήσιν θὰ ὑποστής ὅταν ὁμοῦς τὰ εὐκόλα καὶ δυνάμενα νὰ γνωσθῶν, θὰ τιμωρηθῇς μὲ τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν. Ἀλλὰ ὁμοῦς, ἂν δὲν εἰμέθα παρὰ πολὺ ὀκνηροί, ἀλλὰ συνεισφέ- ρωμεν ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δυναμέθα καὶ εἰς τὰ ἀγνοούμενα θὰ τεινῇ εἰς ἡμᾶς χεῖρα ὁ Θεὸς πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ πρὸς τοὺς Φιλιππησίους ἔλεγεν ὁ Παῦλος - *Καὶ εἰ τι ἐτέρως φρονεῖτε καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει* - (Φίλιπ 3.15). Δ Ὅταν δὲ δὲν θέλωμεν νὰ κατορθώσωμεν οὔτε ἐκεῖνα τῶν ὁποίων εἰμέθα κύρι- οί, οὔτε ἐκείνης τῆς συμμαχίας θὰ ἀπολαύσωμεν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων συνέβη - *Ἄμα γὰρ τοῦτο ἐν παραβο- λαῇ, αὐτοὺς λαλῶν φησὶν ὅτι βλέποντες οἱ βλέπονσι* - (Ματθ 13.13). Πῶς βλέποντες οὐκ ἔβλεπον, Ἐβλεπον δαιμονίας νὰ ἀποδιώκων- ται καὶ ἔλεγον - *Δαιμόνιον ἔχει* - Ἐβλεπον νεκροὺς νὰ ἀνίστανται, καὶ δὲν προσεκύουν, ἀλλ' ἐπεχειροῦν νὰ φονεύουσιν αὐτόν.

Ἄλλ' ὁ Κορινθίος δὲν ἦτο τοιοῦτος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἐπειδὴ ὅλα τὰ καθήκοντά του τὰ ἔπραττε μὲ προθυμίαν, καὶ ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ἔλειπε τὸ προσέθεσεν ὁ Θεός. Μὴ λεγῇς λοιπὸν, πῶς τὸν τάδε ἂν καὶ ἦτο εἰλικρινὴς καὶ ἀγαθὸς τὸν παρέβλεψεν ὁ

Θεός, Ε ἐπειδὴ ἦτο εἰδωλολάτρης, ἵσоти πρῶτον μὲν, ἔαν κάποιοις εἶναι εἰλικρινῆς, δὲν εἶναι δυνατοὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, νά τό γνωρίζουν, ἀλλά εἰς ἐκείνων που μόνως ἐπλάσε τας καρδίας, ἔπειτα καί ἐκεῖνο εἶναι δυνατόν νά εἴπωμεν, ὅτι πολλακίς οὐν ἐφρόντισεν οὕτε προσεπαθῆσε. Καί πως, ἡδυνάτο, λέγει, ἀφοῦ ἦτο παρὰ πολὺ ἀπροσποιετός, λοιπόν προσεξε παρκαλῶ, τοὺς ἀπλοῦν τοῦτον καὶ ἁσπλή, καὶ σπουδάζε ἐπὶ τῶν βιωτικῶν καὶ θά ἰδῆς νά ἐπιδεικνύη πολλὰ τὴν τελειότητα τὴν ὅποιον εἶναι βεβαίως ἤθελε νά ἐπισείξῃ καὶ ἐπὶ τῶν πνευματικῶν, δὲν θα παρεβλεπτο διότι τὰ τῆς ἀληθείας εἶναι ἡλίοι φαεινότερα. Καὶ ὅποι-δὴποτε καὶ ἂν φθασῇ κανεὶς εὐκόλως θα ἐπιληφθῇ τῆς σωτηρίας του. **716** Διότι μήπως εἰς τὴν Παλαιστίνην περιωρισθῆσαν τὰ γεγονότα, διότι μήπως εἰς μικρὰν γωνίαν τῆς οἰκουμένης, δὲν ἤκοι πρὸς τὸν προφήτην καὶ λέγει, ὅτι -παντε, εἰδῆσσι με ὅσο μικροὶ ἕως μεγάλου- (Ίερ 31,34) δὲν βλέπεις τὰ πραγματὰ που ἀληθεύουσιν. Πῶς λοιπόν θα ἔχουν οἱ τοὶ συγγινωμην βλέποντες τὸ ὄγμα τῆς ἀληθείας νά ἔχῃ ἐξαπλωθῇ, καὶ νά μὴ ἐνδιαφερονται οὔτε νά φροντίζουν νά μάθουν;

Καὶ ταῦτα λέγει, τὰ ἀπαιτεῖς ἀπὸ ἀγρότην καὶ ἀπολιτιστον, Ὅχι μόνον ἀπὸ ἀγρότην καὶ ἀπολιτιστον, ἀλλὰ καὶ ἂν καποῖς ἔκ τῶν σημερινῶν παρχόντων περισσότερο ἀπολιτιστοῦ. **Β** Διότι διὰ ποῖον λόγον, πρὸς μου, ἐπὶ τῶν βιωτικῶν μὲν γνωρίζει καὶ νά ἀντιλέγῃ ὅταν ἀδικῆται καὶ νά ἀνθίσταται ὅταν ἐξαναγκάζεται, καὶ ὅλα τὰ τραπτεῖ καὶ τὰ πραγματεύεται, ὥστε οὔτε ὀλίγον ποτὲ νά μὴ ζημιωθῇ ἐπὶ τῶν πνευματικῶν ὅμως δὲν χρησιμοποιοῖ τὴν ἰδίαν ακριβῶς συνείσιν, καὶ ὅταν μὲν λιθὸν προσκυνῇ καὶ τὸν θεωρῇ Θεόν, καὶ ἑορτάς, ἐπιτελῇ, καὶ χρήματα ὁσπινῇ καὶ πολλὴν φόβον ἐκιδεικνύη, καὶ οἰδαμοῦ ἕνεκα τῆς ἀφελείας γίνεται ὀκνηρός, ὅταν ὅμως πρέπει νά ἐπιζητήσῃ τὸν πράγματι ὑπάρχοντα Θεοῦ τότε μοὶ ἐνθιμίσαι ἀφελειὰν καὶ ἀπλότητα, Ἄν εἶναι δικαιολογίαι αὐτὰ, οὐν εἶναι διότι τὰ ἁμαρτήματα προέρχονται ἀπὸ μὴν τὴν ὀκνηρίαν.

Γ Διότι ποῖοι νομίζεις ὅτι εἶναι περισσότερο ἀπλοῖκοι καὶ ἀγροδιαίτοι, οἱ ἐπὶ τοῦ Ἀβραάμ ἢ οἱ σημερινοί, Εἶναι ὀλοφάνερ-ρον ὅτι ἐκεῖνοι. Πῶς δὲ εἶναι εὐκολώτερον νά εὑρωμεν τὴν εὐσέβειαν, σημερον ἢ τότε εἶναι ὀλοφάνερρον ὅτι σημερον. Διότι σημερον μὲν εἰς ὅλους καὶ τοῖ Θεοῦ τὸ ὄνομα ἔχει διευτρανωθῇ, καὶ προσεῖται ἀνεκηρεζάν, καὶ αἱ προφητεῖαι ἐπραγματοποιήθη-σαν, καὶ τὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ἔχουν ἀνασκευσθῇ τότε ὅμως, οἱ περισσότεροι ἦσαν ὁκόμη ἀδισακτοὶ καὶ ἡ ἁμαρτία ἐπεκρατεῖ, καὶ οὔτε ὁ νόμος ὑπῆρχε διὰ νά διαπαιδαγωγῇ, οὕτε προφήτης, οὕτε θαύματα οὕτε διδασκαλία, αὐτὲ τὸ πλῆθος τῶν γινωσκόν-των, οὐ-ε οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον, ἀλλ' ὅλα τὰ πράγματα διέκειντο ὡς εἰς βαθύ σκοτός καὶ ἀπέληνον καὶ χειμερινὴν νύκτα. **Δ** Ἀλλ' ὅμως ὁ θαιμιαστός καὶ γενναῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἂν καὶ ἐπῆρχον τοσα ἔμπόδια, καὶ τὸν Θεόν ἐγνωρίσε, καὶ τὴν ἀρετὴν ἤσκησε, καὶ πολλοὺς εἰς τὸν ἰδικὸν τοῦ ζῆλον ὠδήγησε, καὶ ταῦτα χωρὶς

νά εἶναι ἐγκρατὴς οὔτε τῆς ἐξωθεν σοφίας διότι πῶς θά ἦτο δυνατόν, ὅποτε οὔτε γραμματα βεβαίως δεν εἶχον ἀνακαλυφθῇ ἀκόμη, Ἄλλ' ὅμως ἐπειδὴ τό καθήκον τοῦ ἐπετέλεσε, καὶ ὁ Θεός, κατόπιν τα ἰδικά τοι προσέφερε διότι οὔτε ἐκεῖνο δυνασαι νά εἴπῃς, ὅτι ἀπό τοὺς πατέρας ἐδεχθῇ ὁ Ἀβραάμ τὴν εὐσέβειαν διότι ἐκεῖνος ἦτο εἰδωλολάτρης ἄλλ' ὅμως ἂν καὶ εἶχε τοιοῦτους προγονοὺς, Ε καὶ ἦτο βαρβαρὸς καὶ ἐν μέσῳ βαρβαρῶν ἀνέτράφη, καὶ δὲν εἶχε οἰδένα διδάσκαλον εὐσεβείας, ἐν τούτοις καὶ τὸν Θεὸν ἐγνωρίσε, καὶ ἀπὸ ὧν καὶ ταῦ ἀπογονοὺς τοῦ, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀπολαύσει καὶ τὸν νομὸν καὶ τοὺς προφήτας, τόσον περισσότερον προωδυνεῖ, ὅσον οὔτε εἶναι δυνατόν νά εἴπωμεν διὰ ποῖον λόγον συνέβη τοῦτο, διότι δὲν εἶχον ἀπορροφήσει ὅλην τοὺν τὴν μέριμναν τὰ βιωτικά, ἔδωκε δὲ ὅλον τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τὰ πνευματικά.

Τι ἔπραξε δὲ ὁ Μελχισεδέκ, μήπως καὶ αὐτὸς δὲν ἔζησε κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, καὶ τόσον ἔλαμψεν, ὥστε νά χρηματισθῇ καὶ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ, διότι εἶναι ἄδύνατον, καὶ ἐντελῶς ἀδύνατον νά περιφρονηθῇ ποτὲ ὁ νηφαλιός.

717 Ἄς μὴ σὰς θορυβοῦν νυντὶ ἀλλὰ γνωρίζοντες, ὅτι παντοῦ ὑπάρχει το κῦρος τῆς διαθεσεως, ἃς ἐξεταζόμεν τὰ ἰδικά μας, δια νά γίνωμε καλλίτεροι Ἄς μὴ ἀποιτῶμεν εὐθὺς ἀπὸ τὸν Θεόν, οὔτε νά ἐξεταζόμεν διὰ τὸν ἰαδὲ ἄφησε καὶ τὸν ταδε ἐκάλεσε διότι τό ἴδιον πράττομεν, ὅπως ἂν κάποιος ὑπηρετῇ που ἔχει περιπεσεῖ εἰς σφάλμα περιεργάζεται, τὴν διειθύνειν τοῦ δεσποτοῦ. Ἀθλίε καὶ ταλαιπώρε, ἐνῷ ἔπρεπε νά φροντιστῇς διὰ τὰς ἰδικὰς σου εὐθύναις, καὶ πῶς νά ἐξευμενίσῃς τὸν δεσπότην, ἀπαιτεῖς εὐθύναις δι' ἐκεῖνα διὰ τὰ ὅποια σὺ πρόκειται νά ἔχῃς εὐθύναις, ἐκεῖνα παρατρέχεις διὰ τὰ ὅποια προκειται νά τιμωρηθῇς.

Ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ παραδείγματος.

Τί νά εἴπω λοιπὸν πρὸς τὸν εἰδωλολάτρην, λέγει, Ταῦτα τὰ λεχθέντα Β Καὶ πρόσσεξε ὅχι μόνον τι θά εἴπῃς πρὸς τὸν εἰδωλολάτρην, ἀλλὰ καὶ πῶς θά τὸν διορθώσῃς Ὅταν ἐξετάζων τὸν βίον σου σκανδαλίζεται ἀπὸ ἐκεῖ, ἐδῶ φρόντισε τι θά εἴπῃς διότι ὑπὲρ ἐκείνου μὲν, ἔστω καὶ ἂν σκανδαλίζεται, σὺ δὲν θά δώσῃς λόγον ἔάν ὅμως ὑποστῇ βλάβην ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σου ζωὴν, θά ὑποστῇς τὸν ἔσχατον κίνδυνον Ὅταν σὲ ἴδῃ νά φιλοσοφῇς περὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ συγχρανῶς νά ποιῇσαι διὰ τὰ παρόντα, καὶ νά φοβῇσαι δια τὴν γέενναν καὶ συγχρόνως νά τρεμῇς τὰ ἐνταῦθα δεινὰ, τότε φρόντισε Ὅταν βλέπων ταῦτα κατηγορῇ καὶ λεγῇ C Εἰς ἀγαπῇς, τὴν βασιλειαν, διὰ τὴν δὲν παραβλέπεις τὰ παρόντα ἔάν ἀναμενῇς φοβερόν δικαστήριον, διὰ τὴν δὲν περιφρονεῖς τὸ ἐνταῦθα δεινὰ, ἐὰν ἐλπίστῃς

άθανάσιαν διατι δέν καταγελᾷ, τόν θάνατον, όταν λέγῃ αὐτά, φρόντισε τί θα ἀπολογηθῇς. Ὅταν σέ ἴδῃ νά τρεμῇς, ζημιαν χρημάτων σέ που προσδοκᾷς τοὺς οὐρανοὺς καὶ νά γίνεσαι περιχαρής, δι' ἕνα ὀβολόν, καὶ τὴν ψυχὴν παλιν νά ἐγκαταλείπῃς χάριν ὀλίγων χρημάτων, τότε φροντίσε οἷοίς αὐτά εἶναι αὐτά εἶναι ποὶ σκανδαλίζουν τὸν εἰδωλολάτρην.

Ὡστε ἔαν φροντίζῃς δια τὴν σωτηρίαν σου, νά ἀπολογῇσαι δι' αὐτὰ ὄχι με λόγους, ἀλλὰ με πρῆξι, Ὅτι δι' ἐκεῖνο τὸ ζήτημα μὲν οὐδεὶς ποτὲ ἐβλασφημήσῃ τὸν Θεόν, οἷο τὸν ποιητὸν βίον ὁμῶς χιλίαι βλασφημίαι παντοῦ.

Τοῦτο λοιπὸν νά διωρθώσῃς, ἐπειδὴ παλιν θα σοῦ εἴπῃ ὁ εἰδωλολάτρης, Ἀπο ποῦ θα πληροφωρηθῶ, ὅτι ὁ Θεός διέταξε πράγματα δυνάμενα νά κατορθωθῶν, διατι ἰδοὺ σὺ ἂν καὶ εἶσαι Χριστιανός, ἐκ προγόνων καὶ ἂν καὶ τρεψῇσαι με τὴν καλὴν ταίτην θρησκείαν ἐν ταῦτοις, οὐδὲν τοιοῦτον εἰσάγεις. Τί θά εἴπῃς, λοιπόν, Πάντως, θα εἴπῃς, ὅτι θα σοῦ δεῖξω ἀλλοὺς ποὶ πράττουν μοναχοὺς καθημένους, εἰς τὰς ἐρήμιας.

Ἐπειτα δὲν ἐντρέπῃσαι νά ἀπολογῇς μὲν ὅτι εἶσαι Χριστιανός καὶ πρῶς ἄλλους νά παραπέμψῃς, Ἐὼς νὰ μὴ δύνασαι νά δεῖξῃς, ὅτι ἐπιδείκνυεις τὰ ἔργα τῶν Χριστιανῶν, Διότι καὶ ἐκεῖνος ἄμεσως θα εἴπῃ, Λοιπὸν ποῖα ἀνάγκη ἵπαρχει νά βαδίζω πρὸς τὰ ὄρη, καὶ νά κινήσῃ τὰς ἐρήμιας. Διότι ἔάν δέν εἶναι δυνατόν νά φιλοσοφῶ, ὅταν στρεφώμαι εἰς τὸ κέντρον τῶν πόλεων πολλῶν, πολλὴ θα ᾖ ἡ κατηγορία τῆς πολιτείας, αὐτῆς ἔαν ἐπροκεῖτο ἄφοῦ ἐγκαταλείνωμεν τὰς πόλεις νὰ ῥέχωμεν πρὸς τὰς ἐρήμιας. Ἀλλὰ δεῖξέ μου ἄνθρωποι ποὶ ἔχει συζυγον καὶ ποιεῖα καὶ οἰκίαν καὶ φιλοσοφεῖ. Τί θα ἀπαντησώμεν λοιπὸν εἰς αὐτὰ, σὲν θα εἶναι ἀνάγκη νά κυπτώμεν κατω καὶ νὰ ἐντρέπωμεθα, Διότι, οὔτε ὁ Χριστός, διέταξε κατ' αὐτὸν τὸν τροπὸν ἀλλὰ πῶς, «*Μακρῶς γὰρ το πῶς, ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων*» (Ματθ 5 16).

718 οὐχι ἐμπροσθεν τῶν ὁρίων οὐτε τῆς ἐρήμιας καὶ τῆς ὄβστου.

Καὶ ταῦτα λέγω, ὄχι ἀπαιζὼν ἐκείνους ποὶ ἔχουν καταλαβεῖ τὰ ὄρη, ἀλλὰ θρηγῶν ἐκείνους ποὶ κατοικοῦν εἰς τὰς πόλεις, διότι ἐξοικώσαν ἀπὸ ἐξῶ τὴν ἀρετὴν διὰ τοῦτο, παρακαλῶ τὴν φιλοσοφίαν ποὶ ἵπαρχει ἐκεῖ καὶ ἐσὼ νά εἰσαγαγῶμεν, ὥστε αἱ πόλεις νά γίνων πόλεις, αὐτὰ διανοῦνται νά ἀνορθώσουν τὸν εἰδωλολάτρην, αὐτὰ νά ἀπαλλάξουν ἀπὸ χίλια σκάνδαλα.

Ὡστε ἔαν θέλῃς καὶ ἐκεῖνον νά ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὸ σκάνδαλον, καὶ ὁ ἴσως νά ἀπολαίσις χιλίους μισθούς, τὸν βίον σοὶ νά διορθώσῃς, καὶ νὰ τὸν καμνῇς, νά ἀπολαμπῇ ἀπὸ παντοῦ. Ὅπως, ἰδῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν καὶ θαυμάζωσι τὸν Πατέρα τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὁ Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τροπὸν καὶ ἡμεῖς θα ἀπολαύσωμεν τὴν ἀπορρητὸν καὶ μετὰ τὴν ἐκείνην δοξάν, τὴν ὅποιαν εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νά ἐπιτυχωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει.

ἡ δόξα, ἡ δύναμις, ἡ τιμή, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν

ΛΟΓΟΣ ΚΗ'

(Ρωμ. 14,24 — 15,7)

«Τῷ δὲ δυναμένῳ ἡμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκαλύψιν μυστηρίων χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, Ὁ φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ Γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοῖος αἰῶνας. Ἀμήν» (στ 24—26)

Συνήθεια πάντοτε εἰς τὸν Παῦλον νὰ κατακλείη τὴν περαινέσιν με εὐχὰς καὶ δοξολογίας, ὅτι γνωρίζει, ὅτι αὐτὸ δὲν γίνεται χάριν γλαφυροτήτος. Τοῦτο δὲ συνήθιζει νὰ τὸ πρῶτον ἀπὸ φιλοστοργίας καὶ εὐλαβείας. Διότι εἶναι γνωρισμὰ φιλοπαίδοις καὶ φιλοθεοῖς διδασκαλοῦν τὸ νὰ μὴ ἐκπαιδῇ ἡ μόνον διὰ λόγους. Ὁ ἄλλος καὶ νὰ εἰσαγῇ δι' εἶχων τὴν παρα τοῦ Θεοῦ συμμάχων εἰς τὰ διδασκόμενα πράγματα τὸ ὅποιον βεβαίως προτελεῖ καὶ ἐδῶ.

Ἡ οὗτοι σειρὰ τῆς ἀναγνωσεως αὕτη εἶναι «Τῷ δὲ δυναμένῳ ἡμᾶς στηρίζαι δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν» Παλιν δηλαδὴ περὶ ἐκείνων τῶν ἀσθενῶν ασχολεῖται, καὶ πρὸς αὐτοὺς τρέπει τὸν λόγον διότι ὅταν μὲν ἐπιτιμα, ἐκάνει τὴν ἐπιτιμήσιν δι' ὅλους τώρα δὲ ὅμως που εἴχεται, ὑπὲρ αὐτῶν θέτει τὴν ἐκείσιν.

Ἀφοῦ εἶπε δὲ «στηρίζαι» προσθετεῖ καὶ κατὰ ποῖον τρόπον «κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου». Ἐν τούτῳ δὲ φανερώνει, ὅτι ἄκομη δὲν εἶχον σταθεροποιηθῇ, ἀλλ' εἶχον σταθῇ μὲν ἐσαλευοντο ὁμως.

Ἐπειτα κἀμνων τὸν λόγον ἀξιοπιστον, προσέθεσε «καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ» τουτεστιν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον αὐτοὺς ἐκήρυξεν. Ἐὰν δὲ αὐτοὺς ἐκήρυξε, τὰ σαφῆματα δὲ εἶναι ἰδικὰ μας, ἀλλ' οἱ νόμοι εἶναι ἐκεῖνοι. Φιλοσοφῶν δὲ ἐν συνεχείᾳ καὶ περὶ τοῦ κηρυγματος, δείκνυει ὅτι τοῦτο τὸ δῶρον εἶναι μεγάλη εὐεργεσία καὶ πολλὴ τιμὴ. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδείκνυει τοῦτο ἀπὸ τὸν κηρύξαντα, ἔπειτα καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ κηρυχθέντα, καθόσον ἦσαν εὐαγγέλια.

Ἐπὶ πλέον ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεὶς πρὸ ἡμῶν ἐγνωρίσε 719 Τοῦτο τοῖς ἁπλοῦστον ὑπεδῆλωσεν ὅταν εἶπε «κατὰ ἀποκαλύψιν μυστηρίων» πράγμα τὸ ὅποιον ἐσήμαινε μεγάλῃν φιλίαν, τὸ νὰ μᾶς κἀμνη κοινωνοὺς μυστηρίων καὶ οὐδένα ἄλλοι πρὸ ἡμῶν.

«Ἀρρότοις αἰωνίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν». Ἀπὸ

τὴν παλαιὰν μὲν ἐποχὴν δηλαδὴ εἶχε προορισθῇ, ἐφανῆ ὅμως τώρα Πῶς ἔωσεν, «*διὰ Γραφῶν προφητικῶν*». Ἐδῶ πάλιν ἐξέφηνιζε τὸν φόβον τοῦ ἀσθενούς. Δηλαδὴ διατε εφοβήθης μήπως ἀπομακρυνθῇ; ἀπο τὸν νόμον. Αὐτό θέλει ὁ νόμος, αὐτό ἀπο πρὶν προέλεγεν.

Ἡ πίστις χρειάζεται ὑπακοὴν καὶ ὄχι πολυπραγμοσύνην.

Ἐάν δε καὶ ἐξεταζῇς διατε τώρα ἐφανερώθη, δὲν κραττεῖς πρᾶγμα ἀσφαλές. Β με το να περιεργάζεσαι μυστηρια Θεοῦ καὶ να ἀπαιτῇς ευθύνας διότι τα τοιαῦτα δὲν πρέπει να τα πολυεξετάζωμε, ἀλλὰ να τα ἀγαπῶμε καὶ να τα προσέχωμεν. Ἄρα τουτο καὶ αὐτῷ, διὰ να ἀπιστομῶσιν αὐτὴν τὴν γνωμὴν προσέθεσε. «*Καὶ ἔπιτα, ἡ τοῦ ἀδελφίου Θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πιστεῶς*». Διότι ἡ πίστις χρειάζεται ὑπακοήν, ὄχι πολλὴν ἐξέτασιν καὶ ὅταν ὁ Θεὸς διατασσῃ, νὰ πειθώμεθα πρέπει ὄχι να περιεργαζώμεθα.

Ἔπειτα καὶ ἀπὸ ἀλλοῦ ἐνθαρρύνει αὐτοῦ, λέγων. «*Εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντας*». Διότι ὄχι μόνον σὺ, ἀλλὰ ὅλη ἡ οἰκουμένη πιστεύει τοιοι τοτρόπως, ἀφοῦ ἔλαβε διδάσκαλον ὄχι ἀνθρώπον, ἀλλὰ Θεον. Διὰ τοῦτο καὶ προσέθεσε. «*ὅτι Ἰησοῖ Χριστοῦ*». Ὁ δὲν ἐγνωρίσθη δὲ ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ἐκεβεβαιώθη καὶ τὰ δύο δὲ εἶναι ἰδικὰ τοι ἔργα. Διὰ τοῦτο καὶ ὡς ἐξῆς πρέπει νὰ ἀναγνωσώμεν. «*Τῷ δὲ δυναμένῳ ἡμᾶς στηρῆσαι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ*». Διότι, ἐκεῖνο τό ὁποῖον εἶπον, καὶ τα οὐ ἀναφέρει εἰς αὐτόν μᾶλλον δὲ ὄχι μόνον καὶ τὰ δυο, ἀλλὰ καὶ τὴν δοξάν τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸν Πατέρα. Ἄρα τοῦτο καὶ ἔλεγεν. «*Ὡ, ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν*». Δοξάζει δὲ πάλιν ἐκπληττόμενος διὰ τό θεκατάληπτον τῶν μυστηριῶν τοιῶν. Διότι οὔτε τώρα, ὅτε ἐφάνη, εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοήσωμεν αὐτά διὰ συλλογισμῶν, ἀλλὰ διὰ πίστεως πρέπει νὰ τὰ γνωρίσωμεν, μὲ ἄλλον δὲ τρόπον δὲν εἶναι δυνατόν.

Ὁ Καλῶς εἶπε «*μόνη σοφῶ Θεῷ*». Διότι ὅταν ἀνυπολογισθῇς πῶς εἰσήγαγε τα ἔθνη καὶ ἀνέμειξε με ἐκείνους ποῦ εἶχον κατορθώσαν τὴν παλαιὴν ἐποχὴν πῶς ἐνῶ ἦσαν ἀεγνώσμενοι τοῦ, ἔωσεν, πῶς ἐνῶ ἦσαν ἀνάξιοι τῆς γῆς, τοὺς ἀνιψῶσεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐνῶ εἶχον ἐκπέσει ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν τοις εἰσήγαγεν εἰς ἐκείνην τὴν ἀθάνατον καὶ ἀπόρητον, καὶ ἐνῶ ἐπιτοῦντο ἀπὸ δαιμοναζ τοὺς ἔκαμε ἐφαμιλλοὺς με τοὺς ἀγγέλους, καὶ τοὺς ἤνοιξε τὸν παραδεισον, καὶ οἰκίσεν ὅλα τὰ παλαιὰ κακὰ, καὶ ὅλα αὐτὰ εἰς ὀλίγον χρόνον, καὶ δι' ὁδοῦ εὐκόλου καὶ συντομωτάτης τότε θα γνωρίσης τὴν σοφίαν, ὅταν ἴδῃς ὅτι ἐκεῖνο τό ὁποῖον οὔτε ἀγγελοι οὔτε ἀρχάγγελοι δὲν ἐγνωρίσαν, ἔ τοῦτο ἐξαίφνης νὰ τὸ ἔχουν μάθει οἱ ἐξ ἔθνων διὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐνῶ ἔπρεπε λοιπόν νὰ θαυμάζῃς τὴν σοφίαν αὐτοῦ, καὶ νὰ δοξάζῃς αὐτόν, σὺ περι μικρὰ περιστρεφῆσαι, παρμένων ἀκόμη

εἰς τὴν σκιάν, πράγμα το ὁποῖον δὲν εἶναι γνωρίσμα ἐκείνου, ὁ ὁποῖος πολὺ δοξάζει. Διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει θάρρος εἰς αὐτόν, οὔτε εἶναι πεπεισμένος διὰ τὴν πίστιν, οἷ φανερῶναι τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων. Ἀλλ' αὐτός ὁ Παῦλος ἐπανέφερε τὴν ὑπερ ἐκείνων δόξαν, καὶ ἐκείνους προσεκάλεσεν εἰς τὸ ἰδικόν του ἐνδιαφέρον.

Ὅταν δὲ ἀκουσῇς αὐτόν νά λέγῃ «μόνω σοφῶ θεῶ», νά μὴ νομίζῃς, ὅτι τοῦτο λέγεται πρὸς ἀθέησιν τοῖς Υἱοῦ 720 Διότι ἐάν δλα αἷτα, ἀπὸ τα ὁποῖα φαίνεται ἡ σοφία αὐτοῦ δια τοῦ Χριστοῦ ἔχουν γίνει, καὶ χωρὶς αὐτοῦ οὔτε ἐν δὲν ἔγινε, εἶναι ὁλοφανερον, ὅτι καὶ τὰ τῆς σοφίας εἶναι ἴσα διὰ ποῖον λογον ἔχει εἰπῇ «μόνω». Πρὸς ἀντιδικωστολήν ὅλης τῆς κτισσεως.

Ἀφοῦ ἀπεῷσε λοιπὸν δοξολογίαν, παλιν ἀπὸ τὴν εὐχὴν προχωρεῖ πρὸς τὴν καρινεσιν, τρεπων τὸν λόγον πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους καὶ λέγειν ὡς ἐξῆς. - Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοί - (στ 1) Ὀφείλομεν δὲ χαριζόμεθα Τι ὀφείλομεν, - Τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βασταζειν - (στ 1).

Εἶδε, πῶς ἀνυψωσεν αὐτοῖς, δια τῶν ἐγκωμίων, ὃ ὅχι μόνον με τὸ νὰ τοὺς ὀνομασῇ δυνατοί, ἀλλὰ καὶ με τὸ νὰ κατατάξῃ ἐκείνους μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ του Ὀχι μόνον δὲ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ χρησιμοῦ πάλιν προσελκύει αὐτοὺς καὶ χωρὶς ἐπιβαρύνειν διότι συ μὲν, λέγει, δυνατός εἶσαι καὶ καταβαίνειν οὐδόλως βλάπτειν εἰς ἐκεῖνον ὅμως ὁ κινδύνος εἶναι ἰσχυρὸς ἂν δὲν βοηθῇται. Καὶ δὲν εἶπε - τοὺς ἀσθενεῖς - ἀλλὰ - τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων -, προσελκύων αὐτοὺς εἰς εὐσπλαγχνίαν καὶ προσκαλῶν ὅπως καὶ ἀλλաχοῖ λέγει. - Ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον - (Γαλ 6.1) Δυνατός ἔγινες, νά ἀποδώσῃς εἰς τὸν Θεόν τὴν ἀμοιβήν σου σε ἔκαμε τοιοῦτον. Ὁ θά τὴν ἀποδώσῃ, δὲ, ἐάν διορθωθῇς τὴν ἀσθενείαν τοῦ ἀρρωστοῦ. Διότι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἀσθενεῖς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς χάριτος ἐγενόμεθα δυνατοί.

Τοῦτο δὲ δὲν πρέπει νά κρατῶμεν μόνον ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν κατ' ἄλλον τρόπον ἀσθενούντων π.χ. ἂν κακοῖος εἶναι εὐαρέθιστος, ἂν ὑβριστής, ἂν ἔχῃ κάποιο ἄλλο τοιοῦτον ἐλάττωμα, νά ὑπομένῃς καὶ νά διορθωθῇς. Πῶς θά κατορθωθῇ δὲ αὐτό, ἀκουσε τὰ ἐξῆς. Διότι ἀφοῦ εἶπεν - ὀφείλομεν βασταζειν -, προσέθετε - Καὶ ἐὰν τοῖς ἀρέσκειν. Ἐκαστος ἑμὴν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθόν, πρὸς οἰκοδομήν - (στ 1-2). Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον λέγει, τοῦτο σημαίνει. Εἶσαι δυνατός, D Ἄς λαμβάνῃ πείραν τῆς δυνάμεώς σου ὁ ἀσθενής, ἐκεῖνος, ἂς μαθῇ τὴν ἰσχύιν σου, εἰς ἐκεῖνον ὡς ἀρέσῃς. Καὶ δὲν εἶπεν ἀπλῶς - ἀρεσκόν -, ἀλλ' «εἰς τὸ ἀγαθόν» καὶ οὔτε ἀπλῶς εἰς τὸ ἀγαθόν, δια νὰ μὴ λέγῃ ὁ τέλειος - ἴδοι βεβακῶς εἰς τὸ ἀγαθόν ἔλκω -, ἀλλὰ προσέθετε - πρὸς οἰκοδομήν -. Ὅστε καὶ διὰν εἶσαι πλουσιος, καὶ διὰν ἔχῃς ἐξουσίαν, ὅχι εἰς τὸν ἑαυτοῦ σου, ἀλλὰ εἰς τὸν πτωχόν καὶ εἰς τὸν ἔχοντα ἀνάγκην νά ἀρέσῃς διότι κατ' αὐτόν τὸν τρόπον καὶ τὴν ἀληθὴ δόξαν θά ἀπολαύσῃς, καὶ πολὺ θά ὠφεληθῇς. Διότι ἡ

μὲν τῶν βιωτικῶν δοῖα εὐθὺς ἐξαφανίζεται, ἡ δὲ τῶν πνευματικῶν παραμένει, ἂν πράττῃς· οὗτο πρὸς οἰκονομίην. Ἐ δια τοῦτο ἀπο ὧν ἀπαιτεῖ· οὗτο ὅχι δηλαδὴ ὁ τάδε καὶ ὁ τάδε, ἀλλ' «ἕκαστος ὁμῶν».

Ἐπειτα ἐπειδὴ σκοπῶν πρᾶγμα διέταξε, καὶ προέτρεψε νὰ καταβίβασθαι τὴν ἰδικήν τοι τελειότητα μὲ σκοπον νὰ διωρθωθῇ τὴν ἀτελείαν τοῦ ἄλλου, πάλιν τὸν Χριστὸν εἰσάγει εἰς το μεσὸν λέγων· «Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρπασεν» (στ 3), πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παντοτε πράττει Διότι καὶ ὅτι αὐτοὶ περὶ ἐλεημοσινίας, αὐτὸν προσήγαγε λέγων· «Γινώσκατε τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ὅτι δι' ἡμᾶς ἐπρωχίσατο πλουτῶν, ὧν» (Β Κορινθ 8,9) καὶ ὅτε προέτρεπεν εἰς ἀγνῆν, ἀπὸ ἐκεῖ προέτρεπεν, εἰπὼν· «Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς» (Ἑφ 5 25) καὶ ὅτε συνεβόλπει νὰ ἱσομενωμεν ἐν τρωπῇ καὶ κινδύνους πικρὰς αὐτοὶ κατέφυγε λέγων 721· «Ὁ ἀντὶ τῆς προκειμένης αἰτιᾶ χαρὰ, ὑπέμεινε σταυρον, αἰσχρὰ καταφρονήσας» (Εβρ 12,2) Τοιοῦτο τροπῶς καὶ ἐδῶ δεικνύει καὶ ὅτι αὐτὸς ἐπράξε τοῦτο καὶ ὅτι ὁ προφήτης ἀπὸ πρὶν προανεφώνησε διὰ τοῦτο καὶ προσέθετε· «Καθὼς γέγραπται, οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδίζοντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ» (στ 3).

Τι σημαίνει δὲ «οἷχ' ἑαυτῷ ἤρπασεν»· Ἦτο δυνατόν εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ὀνειδισθῇ, ἦτο δυνατόν νὰ μὴ παθῇ ἐκεῖνα τα ὅποια ἐπαθεν, ἐὰν βεβαίως ἤθελε νὰ σκεπτεται τὸ ἴδιον τοι ἀλλ' ὅμως δὲν ἠθέλησεν, ἀλλὰ, ἀποὶ ἐνδιεφύρθη διὰ τὸ ἴδιον μας, παρέβλεψε τὸ ἴδιόν του· Καὶ διὰ τοῖτον λόγον δὲν εἶπεν· «ἑαυτὸν ἑαυτῶσεν» Διότι δὲν ἤθελε τοῦτο μόνον νὰ δείξῃ, ὅτι ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅτι καὶ ὑβρισθῇ καὶ οἱ πολλοὶ κακῇ γυνῇ ἐσχηματίσαν δι' αὐτὸν ἀφοῦ ἐνομήσαν, ὅτι εἶναι ἀδύνατος· «Εἰ γὰρ ὧν, εἰ ἦσσι τοῖς θεοῦ καταβλήθῃ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ» καὶ «ἄλλοις, ἑώρασαν ἑαυτὸν οἱ θνήσκειν σώσαι» (Ματθ 27,40 καὶ 42). Δια τοῦτο ἐνεθιμῆθη πρᾶγμα ποὶ ἐχρησιμεῖν εἰς αὐτὸν εἰς τὴν παρούσαν ἐπίθεσιν, καὶ δεικνύει πολλὴ περισσότρον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὅπολον ἐπεσχέθη Διότι δεικνύει ὅτι ὀνειδισθῇ ὅχι μόνον ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ Πατήρ· «Οἱ θνήσκοντες γὰρ τῶν θνήσκόντων σε ἐπέπεσον φησὶ ἐπ' ἐμέ»· Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅπολον λέγει, τοῦτο σημαίνει· Τίποτε καινοφανὲς δὲν συνεβῆ οὔτε παραδοξὸν Διότι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν Παλαιὰν ἐμελέτησαν νὰ ὀνειδίζον, αὐτὸν, οὗτοι καὶ κατὰ τοῦ Παιδὸς ἐξεμάνησαν.

Ἐ Αὐτὰ δὲ ἐγράψαν διὰ νὰ μιμησάμεθα· Ἐδῶ ἐτοιμάζει αὐτοὺς ἐν συνεχείᾳ καὶ εἰς ἱπομονὴν διὰ τοὺς πειρασμούς· «Ὅσα γὰρ προεγράφη, φησὶν, εἰς διδασκαλίαν ἡμῶν προεγράφη ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν» (στ 4), τοιούτῳ διὰ νὰ μὴ ἐκπτώσωμεν Διότι διάφοροι εἶναι οἱ ἀγῶνες· ἑσπερικοὶ, ἐξωτερικοὶ, ὥστε ἐνδυναμοῦμενοι καὶ παρηγορούμενοι ἀπὸ τῶν Γραφῶν νὰ ἐπιδίδωμεν ἱπομονήν, ὥστε ζῶντες ἐν ὑπομονῇ, νὰ παραμεινωμεν ἐπὶ τῇ, ἐλπίδι, Διότι αὐτὰ ἐνισχύουν ἀλλήλα, ἡ ὑπομονὴ τὴν ἐλπίδα, ἡ ἐλπίς τὴν ὑπομονήν. Ὁ τὰ ὅποια καὶ τὰ δύο προέρχονται ἀπὸ τὰς Γραφάς.

Ἐπειτα πάλιν εἰς εὐχὴν ἐπαναφέρει τὸν λόγον, λέγων - Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. (στ 5). Διότι ὅτε εἶπε τὰ ἰδία τοι, καὶ τὰ παραδείγματα προσέθεσε τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀπο τὰς Γραφὰς ἐπίσης μαρτυρίαν, δεικνύων, ὅτι μετὰ τῶν Γραφῶν καὶ αὐτὸς πάλιν δίδει τὴν ὑπομονὴν. Δια τοῦτο ἔλεγεν - ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. Διότι τοῦτο σημαίνει ἀγάπη, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φρονεῖ καποιος διὰ τὸν ἑαυτὸν του, τοῦτο καὶ περὶ τοῦ ἄλλου.

Ε Ἐπειτα πάλιν δεικνύων ὅτι δὲν ζητεῖ ἀπλῶς ἀγάπην, προσέθεσε - Κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, πράγμα τὸ ὁποῖον παντοῦ πραττεῖ, ἐπειδὴ ὑκαρχει καὶ εἰμα ἀγάπη.

Καὶ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος τῆς συμφωνίας, «Ἦνε ὁμοθυμαδόν, φησὶν, ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζετε τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (στ 6). Δὲν εἶπεν ἀπλῶς «ἐν ἐνὶ στοματι», ἀλλὰ καὶ μὲ ψυχῇ τοῦτο διέταξε νὰ πράττωμεν. Εἶδες πῶς ἤνωσεν ὁλόκληρον τὸ σῶμα, καὶ πῶς ἐτελείωσεν πάλιν τὸν λόγον εἰς δοξολογίαν, Ὅθεν καὶ προσάγει ἰδιαιτέρως εἰς ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν.

Ἐπειτα πάλιν ἀπο ἐδῶ τὴν ἰδίαν συμβουλήν προτρέπει λέγων 722 - Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ. (στ 7) Ἰπάλιν τὸ παραδείγμα ἀνωθεν, καὶ τὸ κέρδος ἀνεκφράστον διότι ἰδιαιτέρως τὸν Θεὸν δοξάζει αὕτη ἡ συμπραξίς. Ὡστε, ἀν καὶ, ὑποφέρων ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ἐχθρικῶς διακείσῃ πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἀφου ἐννοήσης, ὅτι, μὲ τὸ νὰ ἐξαφανίσῃς τὴν ὀργὴν, τὸν Δεσπότην σου δοξάζεις, ἔστω καὶ ὅχι διὰ τὸν ἀδελφόν, δι' αὐτὸ τοῦτο βεβαιῶς νὰ συμφιλιωθῇς μᾶλλον δὲ δια τοῦτο πρῶτον. Διότι καὶ ὁ Χριστὸς τοῦτο ἀνωτέρω καὶ κατωτέρω ἐπαναλαμβάνει, καὶ πρὸς τὸν Πατέρα ἀπειθυνόμενος ἔλεγεν Β - Ἐν τούτῳ γνωσσονται πάντες, ὅτι σὺ με ἀπέστειλας, ἐάν φωνῇ ἐν- (Ἰωάν 17,21).

Ἡ ἀγάπη συνιστᾶται καὶ ἐναντι τῶν ἐχθρῶν

Ἄς πειθώμεθα λοιπόν, καὶ ὡς ἐνούμεθα μεταξὺ μας. Διότι ἐδῶ ὅχι πλεον τοὺς ἀδυνά-ους, ἀλλὰ καὶ ὅλους διεγείρει. Ἔστω καὶ ἂν κάποιος θελῇ νὰ ἀποκοπῇ ἀπὸ σέ, οὐ καὶ σὺ νὰ ἀποκοπῇς οὔτε νὰ εἰπῇς τὸν ψυχρὸν ἐκείνῳ λόγον - *ἐὰν μὲ ἀγαπᾷ τὸν ἀγαπῶ ἐὰν δὲν με ἀγαπᾷ ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς θά τὸν βγάλω* - διότι εἶναι στανικοί οἱ λόγοι αἱτοί, καὶ ταιριαστοὶ εἰς τελῶνας, καὶ εἰς τὴν μικροπνεύχῃαν τῶν εἰδωλολατρῶν. Σὺ ὅμως ὁ ὁποῖος ἐκλήθης εἰς μεγαλυτέραν πολιτείαν, καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς ἐνεγράφης, εἶσαι ἰκευθινὸς δια μεγαλιτερους νόμους. Νὰ μὴ λέγῃς λοιπόν αὐτὰ, **Γ** ἀλλ' ὅταν δὲν θελῇ νὰ σέ ἀγαπᾷ, τότε

περισσότεραν νά ἐπιδεικνύῃς τῇ ἀγάπῃν διὰ τὰ τὸν προσελκύ-
σῃς, διότι εἶναι μέλος τοῦ μέλους, ὅταν ἀπο κοινοῖαν ἀναγκὴν
ἀποκόπτεται ἀπὸ τὸ ἑπολιτικὸν σῶμα, ὅλα τα καμνόμεν δια τὰ τὸ
ἐνωσόμεν παλιν και περισσοτέραν φροντιδα ἐπιδεικνύομεν τότε
Διότι εἶναι μεγαλυτεροῦ, ὁ μισθός, ὅταν τὸν προσελκύσῃς ἐνῶ
δὲν θέλει νὰ ἀγαπᾷ Διότι εἶναι εἰς γέῤῥα διατασση νὰ προσκαλῶ-
μεν ἐκεῖνους, ποὶ δὲν οὐνοῦνται νὰ μᾶς, τὸ αὐταποδώσουν, δια νὰ
αἰξήθῃ ἡ ἀνταποδῶσις, πολὺν περισσοτερον πρεπει νὰ πρῶτιωμεν
αὐτοὺς πρὸς ἀγάπην Διότι ἐκεῖνος μὲν ποὶ ἀγαπᾷται και ἀγαπᾷ
σοῦ ὁπεδῶσε τῇ ἀμοιβῇν **Ὁ** ἐκεῖν, ὁμῶς, ποὶ ἀγαπᾷται και δὲν
ἀγαπᾷ, ἀντι τοῦ ἐκκοῖ τοι τὸν Θεοῖ σοῦ κατέστησε χρεωστικὴν
και ἔκτο, ἀπο αὐτῶ, ὅταν μὲν σὲ ἀγαπᾷ, δὲν ἔχει ἀναγκὴν πολλῆς
φροντιδος, ὅταν ὁμῶς δὲν σὲ ἀγαπᾷ, τότε ἔχει ἀνάγκην τῆς
βοηθείας σου

Νὰ μὴ μετατρέπῃς λοιπόν τὴν αἰτίαν τῆς φροντιδος εἰς
αἰτίαν ἀδιαφορίας, οὔτε νὰ λέγῃς, ὅτι ἐπειδὴ ἔνοστι δια τοῦτο τὸν
παρυσμελῶ διότι νόστος εἶναι ἡ κατασιζις, τῆς ἀγάπης ἀλλὰ συ νὰ
θερμανῇς ἐκεῖνο ποὶ ἀνέψυγη Τι θὰ γινῇ ὁμῶς, ἐὰν δὲν θερμαι-
νεται, λέγει Νὰ ἐπιμένῃς ἐπιτελῶν τὰ καθήκον σου Τι θὰ γινῇ
ὁμῶς, ἂν περισσοτερον διαστρεφεται, Πάλιν μεγαλυτεραν σοῖ
δημιουργεῖ τὴν ἀνταποδῶσιν, **Ε** και τοσοῦτον μᾶλλον σε δεικνύει
μιμητὴν τοῦ Χριστοῦ Διότι ἐὰν ἡ μιμητὴς μας ἀγαπῇ εἶναι
γνωρισμα μιμητῶν, «ἐν τοῦτω γὰρ γνωσκονται πάντες φησιν, ὅτι
ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγαπᾷτε ἀλλήλους» (Ἰωάν. 13,35), σκέψου
ποσον σπουδαία εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν μισοῦντα Διότι και ὁ
Δεσπότης σοὶ μισοῦντας ἤγαπα και παρηγόρει και ὅσον ἀδυνα-
τοὶ ἦσαν, τόσον περισσοτερον ἐφροντίζε οἱ αἰτίους, και ἐφώναζε
λέγων «Ὁ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχυροὶ ἰατροὶ ἀλλ' οἱ κακῶς
ἐχοντες» (Ματθ. 9,12) Και ἡζῶντε τῆς τραπέζης τοῦ τελῶναι, καὶ
ἀμνηστῶν και ὁσπῇ ἀτιμία προσηλῶεν εἰς αἰτόν ὁ λαός τῶν
Ἰουδαίων 723 τοσην ἐκέλευε πρὸς αὐτοὺς τιμὴν και φροντιδα,
μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ περισσοτέραν Τοῖτοι και σὶ νὰ μιμηθῇς Διότι
δὲν εἶναι καθόλου μικρόν το καθυρθούμενοι, ἀλλὰ χωρὶς αἰτό
οὔτε ὁ μαρτυρ, δι νεται πολὺ νὰ ἀρεση εἰς τὸν Θεόν, καθὼς λέει ὁ
Παῦλος (Α' Κορινθ. 13,3)

Νὰ μὴ λέγῃς λοιπόν, ὅτι μισοῦμαι, και διὰ τοῦτο δὲν ἀγαπῶ
διότι δια τοῦτο περισσώτερον ὀφείλεις νὰ ἀγαπᾷς Ἐξ ἄλλου δὲ
δὲν εἶναι δυνατόν ὅταν ἀγαπᾷς, ευκόλως, νὰ μισήσῃς, ἀλλὰ και
ἂν ἀκομῇ εἶναι κακοῦ, θηρίον, ὅν, ἀγαπῶντας ἀγαπᾷ διότι
τοῦτο και οἱ Ἰθνηκοὶ, λέγει και οἱ τελῶναι προττοῦν (Ματθ. 5,46
και 47) Διότι ἐὰν ἕκαστος, ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαπῶντας **Β** ἐκεῖνους ποῦ
ἀγαποῦν, ἀφοῦ εἶναι προσηγηθῇ μισος ἐναντιον τοῖς, ποῖος δὲν θὰ
ἀγαπήσῃ.

Αἰτό λοιπόν νὰ ἐπιδειξῇς και νὰ μὴ παύσῃς νὰ λέγῃς τοῖτον
τόν λογον, ὅτι «ὅσον ἂν με μισήσῃς, δὲν θὰ παύσω νὰ σὲ ἀγαπῶ»
και ὅστε διέλυσεσ, καθὲ φιλονεικίαν, και ἐμαλᾶκωσεσ, καθὲ ψυχὴν
ἵνα τοῦτο τὸ νοσημα προερχεται ἢ ἀπὸ ὀργὴν, ἢ ἀπὸ ἀδιαφορί-

αν αλλά και τα δύο ἢ δύναμις τῆς ἀγάπης συνηθίζει νὰ τὰ διορθῶνῃ μὲ τὴν θερμότητα.

Δὲν βλέπετε ἐκεῖνους ποὺ αἰσχροῦς ἐρωτεύονται νὰ ραπίζονται, νὰ ἐμπύωνται, νὰ ὀνειδιζονται, χιλιάς δὲ νὰ νὰ ὑποφέρουν ὑπὸ τῶν πορνειομένων ἐκείνων γυναικῶν. **Ο** Τὶ διέλυσε λοιπὸν αἶτον τὸν ἔρωτα, αἱ ὕβρεις, Οἰδαμας, ἀλλὰ καὶ περισσότερο, ἐξῆψαν καίτοι βεβαίως ἐκεῖναι μὲν ποὺ πράττουν αὐτὰ μὲ τὴν πορνείαν εἶναι καὶ ἀπο ἁσχημοὶ καὶ εἰτελῆ καταργῶν ἐκεῖνοι δὲ ποὺ πασχουν, πολλὰκις, δύνονται νὰ ἀριθμοῖν λαμπροὺς προγονοὺς καὶ πολλὰν ἄλλην περιφάνειαν νὰ ὀνειροῖν αὐτοὶ ἀλλ' ὅμως οὔτε τοῦτο ἐμποδίζει αὐτοὺς, οὔτε τοὺς ἀπομακρυνεῖ ἀπὸ τὴν ἐρωμένην.

Ἐπειτα δὲν ἐντρεπόμεθα, τὴν δύναμιν ποὺ ἔχει ὁ ἔρως τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμονίων, αὐτὴν νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἐπιδειξώμεν οἷα τὴν κατὰ Θεοὺ ἀγάπην δὲν ἐννύει, ὅτι τοιοῦτο εἶναι μεγίστον ὄπλον κατὰ τοὺς διαβόλους. **Ο** δὲν βλέπετε ὅτι ἔχει σταθῇ ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος δαίμων σιμῶν πρὸς τὸν ἑαυτοὺν τοῦ τὸν μισοῦμενον, καὶ θέλων νὰ προσεταιρισθῇ τὸ μέλος, σὶ δὲ ἀδιαφορεῖς καὶ προδίδεις τὸ ἑαυτὸν τῆς μάχης. Διότι ὡς ἑαυτὸν κείται ὁ ἀδελφός, εἰς τὸ μέσον ἐστὶν νικητῆς σὶ ἔλαβε, τὸν στέφανον ἂν ὅμως ἀδιαφορήσῃς, ἀστεφανώτως, ἀνεχωρήσῃς.

Παῖσι λοιπὸν νὰ λέγῃ: τὸν σατανικὸν ἐκτίνον λόγον, ὅτι *«ἐάν ὁ ἀδελφός, μοι μὲ μισῇ, οὔτε νὰ τὸν ἰδῶ δὲν θέλω»*. Διότι τίποτε δὲν ἵπταται περισσότερον αἰσχροῦ ἀπὸ τὸν λόγον αὐτοῦ, καίτοι βεβαίως οἱ πολλοὶ θεωροῦν αὐτὸ δειγμα ψυχῆς ἀπὸ καλῆς κοταγωγῆς. Ἐὰν ἀλλὰ τίποτε ἀπὸ αὐτὸ δὲν εἶναι περισσότερο κακῆς καταγωγῆς, οὔτε περισσότερον ἀνόητον, οὔτε περισσότερον σκληρόν.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ περισσότερον λυποῦμαι, διότι οἱ πολλοὶ νομίζουν, ὅτι ἡ κακία εἶναι ἀρετὴ καὶ ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ περιφρόνησις νομίζουν ὅτι εἶναι λαμπρόν καὶ σεβαστόν, πράγμα τὸ ὁποῖον εἶναι μεγίστη καγὶς τοῦ διαβόλου, τὸ καὶ μὲ ἀγαθὴν γνώμην νὰ περιβάλλῃ τὴν κακίαν διὰ τοῦτο καὶ δυσκόλως ἐξαλείφεται. Διότι ἔγωγ τοῦλάχιστον ἤκουσα καὶ πολλοὺς νὰ ὑπερηφανεύωνται διότι δὲν προσελευσὶν πρὸς τὸν ἑαυτοῦν τοῦ ἐκείνους ποὺ τοὺς ἀποστρέφονται καίτοι βεβαίως ὁ Δεσπότης σου καὶ δοξάζεται δι' αὐτὸ. Πόσας φορές λ' ἔχεν τὸν περιφρόνησαν οἱ ἄνθρωποι, πόσας φορές δὲν τὸν ἀπεστράφησαν, αὐτὸς ὅμως δὲν παύει νὰ προστρέχῃ πλησίον των.

Νὰ μὴ λέγῃς, λοιπὸν, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ προσελευσῶ τοὺς μισοῦντας, ἀλλὰ νὰ εἰπῇς, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ περιφρονήσω τοὺς περιφρονούντας. Αὐτὸς εἶναι λόγος τοῦ μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ, 724 ὅπως βεβαίως ὁ ἄλλος εἶναι τοῦ διαβόλου· αὐτὸς ἔκαρνε λαμπροὺς καὶ ἐνδόξους, ὅπως ὁ ἄλλος βεβαίως αἰσχροὺς καὶ καταγελαστοὺς. Διὰ τοῦτο θαυμάζομεν τὸν Μωυσὴν διότι καὶ ἐνῶ ὁ Θεὸς ἔλεγεν *«ἴασον με καὶ θυμωθεὶς ἐκτρίψω αὐτούς»* (Ἐξοδ. 32,12-32), δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποστραφῇ ἐκείνους, οἱ

ὅποιοι πολλακίς τὸν ἀπεστραφῆσαν ἀλλ' ἔλεγεν «Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ἀφεῖς, εἰ δὲ μὴ, κάμει ἐξαλείψων» Διότι ἦτο φίλος καὶ μιμητὴς τοῦ Θεοῦ.

Ἄς μὴ ἐπερφηφανεύωμεθα λοιπὸν διὰ πράγματα, διὰ τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐντρεπωμεθα οὔτε νὰ λεγώμεν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια λέγουν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῖς σχολοῖς «γινώσκω νὰ ἀποστρέφωμαι ἀναριθμητοὺς» ἀλλὰ ἔστω καὶ ἂν ἄλλος, λεγῇ τοι τοῦτο, νὰ καταγελάωμεν καὶ νὰ ἀποστομῶνουμεν. Β' διότι ὑπερφηφανεύεται δι' ἐκεῖνα διὰ τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ ἐντρέπεται.

Τι λέγεις, πῶς μου, ἀποστρέφωμαι ἄνθρωπον πιστόν, τὸν ὁποῖον, ἂν καὶ ἦτο ἄπιστος, δὲν ἀπεστραφῇ ὁ Χριστός. Τι λέγω, δὲν ἀπεστραφῇ, Τόσοι μὲν ἀληθῶς ἠγάπησεν αὐτόν ἂν καὶ ἦτο ἐχθρὸς καὶ δυσμορφος ὥστε καὶ νὰ ἀποθάνῃ χάριν αὐτοῦ. Ἐπεὶ αὐτοῦ μὲν τόσων ἠγαπήσε ἂν καὶ ἦτο τοιοῦτος, σὺ δὲ τώρα, ὅτε ἐγένετο ὥραιος καὶ θαυμαστός, τὸν ἀποστρέφωσαι, πῶς μοι, ἂν καὶ εἶναι μελὸς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐγίνε σῶμα Δεσποτικόν, δὲν ἀντιλαμβάνεσαι τί λέγεις, δὲν αἰσθάνεσαι ὅποια τολμᾷς. Ὁ Κεφαλὴν ἔχει τὸν Χριστόν, καὶ τραπέζαν καὶ ἱμάτιον καὶ ζώην καὶ φῶς καὶ νυμφίον, καὶ πάντα εἶναι ἐκείνος δι' αὐτόν, καὶ τολμᾷ νὰ εἰπῇς, ὅτι ἀποστρέφωμαι αὐτόν, καὶ ὄχι μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἀναριθμήτους ἄλλους μὲς αὐτόν.

Σιγκρατήσῃ ἄνθρωπε, καὶ σταμάτησε τὴν μανίαν· γινώρισε τὸν ἀδελφὸν μαθεῖ διὰ οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνοησίας καὶ παραφροσύνης, καὶ νὰ λέγῃς τὰ ἀντιθετά ὅτι, ἔστω καὶ ἂν ἀπειροὺς ᾤσῃς, με ἀποστραφῇ ἔγω δὲν θα τὸν περιφρονήσω τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸν ἀδελφόν θα κερδίσῃς καὶ πρός, δόξαν Θεοῦ θα ζητήσῃς καὶ θὰ συμμετασχῇς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, τὰ ὅποια εἴθρ' ὅλοι ἡμεῖς· νὰ ἐπιτιχωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα ἀνήκει ἡ δόξα, συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΘ'

(Ρωμ. 15,8 — 13)

Δ «Λέγω δὲ Χριστόν Ἰησοὺν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων» (στ. 8).

Πάλιν περὶ τῆς φροντίδος τοῦ Χριστοῦ διδάσκει, εὐρισκόμενος ἀκόμη εἰς τὸ ἴδιον κεφάλαιον, καὶ δεικνύων ὅσα ἔκαμε ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ πῶς δὲν ἤρεσεν εἰς τὸν ἑαυτόν του. Καὶ μὲς αὐτό καὶ ἐκεῖνο ἐξετάζει, ὅτι οἱ ἐξ ἔθνῶν οἱα μεγαλύνετα πράγματα εἶναι ὀφειλῆται εἰς τὸν Θεόν. Ἐὰν δὲ δια μεγαλύτερα, εἶναι δίκαιον νὰ ὑπομένουν τοὺς ἀσθενεῖς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων Διότι

ἐπειδὴ πάρα πολλοὶ ἐκείνους ἐπέπαυξε, δια να μὴ γίνωνται οὗτοι ἐγκλισται ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, ἐμπροσίζει πάλιν τὴν ὁλοκλήρως αὐτῶν, δεικνύων, ὅτι εἰς ἐκείνους μὲν τα ἀγαθὰ οἰοῦνται ἐξ ἐπαγγελίας πατέρων, εἰς τοὺς ἐξ ἔθνων ὅμως, εἰς ἑαυτοὺς, καὶ φιλανθρωπίας μόνον διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε «Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἑλπίου δοξάζουσι τὸν Θεόν» (στ 9).

Δια να γίνῃ δὲ σαφέστερον τὸ λεγόμενον, ἀκούσε πάλιν αὐτοὺς τοὺς λόγους, δια να μῆτις τι σημαίνει τὸ «ὑπὲρ ἡλπίου» Θεοῦ γεγενῆσθαι τὸν Χριστόν, διδάσκοντες περὶ τοῦ «725 εἰς, το να στηρίξῃ τα, ἐπαγγελίας, των πατέρων».

Τί σημαίνει λοιπὸν ἐκεῖνο ποὶ ἔχει λεχθῆ. Ἐπαγγελία πρὸς τὸν Ἀβραάμ εἶχε οὕθῃ ποὶ ἔλεγε «Σοὶ ὡσὺν τὴν γῆν καὶ τὸ σπέρματι σου» καὶ «ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνενωσθῇσιν πάντα τὰ ἔθνη» (Γεν 12 7 καὶ 22 18). Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ὅλοι οἱ ὑποκύνου τοῦ Ἀβραάμ ἔγιναν ἰσχυροὶ ἀναστέον, διότι ὁ νόμος, πρὸς τὸν παρέβαινον ἐδημιουργεῖ ὀργὴν δι' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀπιστέρει κατόπιν ἀπὸ τῆς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων. Ὅταν ἤλθε λοιπὸν ὁ Υἱὸς, συνεστράξε πρὸς τὸν Πατέρα δια να ἐπαληθεύσῃ αἱ ἐπαγγελίαι ἐκεῖναι καὶ νὰ ἐκπληρωθῇ. Β Διότι ἀφοῦ ἐξεπληρώσεν ὅλον τὸν νόμον ἀκομῇ καὶ τὴν περιτομὴν καὶ κατ' αἰτὴν τὸν τρόπον καὶ δια τοῦ σταιροῦ ἀφοῦ ἀπῆλαξεν ἀπὸ τὴν κατάραι ἐξ αἰτίας τῆς παραβασεως, δὲν ἀφῆκε τὴν ἐπαγγελίαν ἀνεκπληρωτὴν. Ὅταν λέγῃ λοιπὸν «διδάσκοντες περὶ τοῦ», τοῦτο ἔννοεῖ ὅτι ἀφοῦ ἦλθε, καὶ ὅλον τὸν νόμον ἀφοῦ ἐξεπληρώσῃ καὶ ἀφοῦ περιετμήθῃ καὶ ἀφοῦ ἔγινε ἀπολογιστὸς τοῦ Ἀβραάμ οἰκίσσε τὴν κατάραιν ἔποιε τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καταλλήλως, κατόπιν κατέπληξε ἐκείνους ποὶ ἐπρόκειτο να δεχωνται τὴν ἐπαγγελίαν, ἀπελευθερωθέντα, ἡπαλὶ δια παντὸς ἀπὸ τῆς ὁλοκληριαν τοῦ.

Δια νὰ μὴ λέγουν λοιπὸν αὐτοὶ ποὶ κατηγοροῦνται. C πῶς λοιπὸν ὁ Χριστὸς περιετέμνετο, καὶ ὅλον τὸν νόμον ἔτηρει, εἰς τὸ ἀντιθετὸν μετατρέπει αὐτὸ. Διότι ἔπραξε τοῦτο, λέγει ὅχι δια νὰ μείνῃ ὁ νόμος, ἀλλὰ διὰ νὰ διαλισθῇ αὐτόν, καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐπικειμένην κατάραι, καὶ νὰ σὲ ἐλευθερώσῃ ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐκεῖνοι. Ἐπειδὴ δηλαδὴ σὲ παρέβης τὸν νόμον, διὰ τοῦτο ἐκεῖνος τὸν ἐξεπληρώσεν, ὅχι διὰ νὰ τὸν ἐκπληρώσῃς σὺ, ἀλλὰ δια να ἐπιβεβαιώσῃ εἰς σὲ τὰς ἐπαγγελίας ποὶ ἐδοῦθησαν πρὸς τοὺς πατέρας, τὰς ὁποίας ὁ νόμος ἔκαμνε νὰ ἀποτιγχανοῦν τοῦ σκοποῦ τῶν δεικνύων, ὅτι σὺ ἐσσεύ; καὶ εἰσαι ἀναξίος τῆς κληρονομίας ὥστε καὶ σὺ κατὰ χάριν ἐσώθῃς διότι εἶχες ἀποβληθῇ.

Νὰ μὴ ἐπαναστατῇς λοιπὸν. D οὔτε νὰ φιλονεικῇς προσκολλώμενος ἀκαίρως εἰς τὸν νόμον, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπὸ τὴν ἐπαγγελίαν θὰ σὲ ἐβγαζεν ἔξω, ἐὰν δὲν ἔπραξε τόσον πολλὰ ὑπὲρ σοῦ ὁ Χριστὸς. Ἐκαθε δὲ αὐτὰ, ὅχι ἐπειδὴ σὺ εἶσαι ἀξίος σωτηρίας, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀληθεύσῃ ὁ Θεός.

Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανευθῇ ὁ ἐξ ἔθνων, λέγει «Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἑλπίου δοξάζουσι τὸν Θεόν». Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον λέγει,

τοῦτο σημαίνει. Οἱ μὲν Ἰουδαῖοι καὶ ἐπαγγελίας εἶχον, ὅν καὶ ἦσαν ἀναζητοῦν οἱ ὅμοι, ὅτε τοῦτο, ἀλλ' ἐσώθης μόνον ἀπὸ φιλελευθέρων. Ἄν καὶ ἰδιαιτέρως, ὅτε εἰς ἐκείνους ἐγενετο κατὰ περισσοτέρων ἐπειδὴ εἶχον λαβεῖν τὰς ἐπαγγελίας, ἂν δὲν ἦρχετο ὁ Χριστὸς. Ἐὰν δὲ ὁμοῦ δια τὴν νύ μετρίωσιν αἰτέουσ, καὶ νύ τοὺς συγχωρήσῃ καὶ ἐναντιώθησαν εἰς τοὺς ἀδυνατούς, μνημονεῖται τὰς ἐπαγγελίας, περὶ τοιούτων δὲ λέγει, ὅτι μόνον οἱ αὐτοὶ ἐλπίους ἐσώθησαν δια τοῦτο καὶ δίκαιοι θὰ ἦσαν νύ δοξαζοῦν ἰδιαιτέρως τὸν Θεόν. Δοξὰ δὲ εἰς τὸν Θεόν δια τὴν συναψιν, τὴν ἐνωσιν, τὴν ἀπο κοινοῦ μὲ μιαν νύ χην ἐξίμνησιν, τὴν στηριζὶν τοῖς ἀδυνατωτέροις, τὴν μὴ περιφρόνησιν τοῦ μέλλους ὅταν ἀποκρίσεται.

Ἐπειτα καὶ μαρτυρίας ἐπὶ πλέον ἀναφέρει, εἰς τὰς ὁποίας δεικνύει ὅτι πρέπει νά συνενωθοῦν οἱ ἐξ Ἰουδαίων μὲ τοὺς ἐξ ἐθνῶν, λέγων ὡς ἐξ ἧς. «Καθὼς γεγραπται διὰ τοῦτο ἐξομολογήσῃμαί σοι ἐν ἔθνεσι, Κύριε, καὶ ἐφ' ὀνόματί σου ψαλμ» (στ 9 πρβλ. καὶ Ψαλμ 117, 50) 726 καὶ «ἐφ' ὀνόματί σου, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ» (στ. 10) καὶ «αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν Κύριον, ἐκαινέσατε αὐτόν, πάντες οἱ λαοί» (στ. 11 πρβλ. καὶ Ψαλμ 116, 1) καὶ «ἔσται ἡ βίβλα τοῦ Ἰεσοῦ, καὶ ὁ ἀνίστάμενος δόξῃ ἐν ἔθνεσιν ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπίουσι» (στ 12 πρβλ. καὶ Ἠσ 11, 10). Ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ παρουσιασὰ δεικνύει ὅτι πρέπει νά ἐνωθοῦν καὶ νά δοξαζοῦν τὸν Θεόν, συγχρονως ἐμποδίζων καὶ τοὺς ἐξ Ἰουδαίων δια νά μὴ ὑπερηφανεύεται ἐναντίον αὐτοῖς ἐν ᾧ πάντες οἱ προφῆται καλοῦν αὐτοὺς, καὶ τὸν ἐξ ἐθνῶν πείθων νά ταπεινοφρονῇ, μὲ τὴν ἀποδείξιν, ὅτι εἶναι ὑπεύθυνος δια περισσοτέραν χάριν.

Β' Ἐπειτα καὶ νύ μὲ εὐχὴν τελειώνει τὸν λόγον, λέγων. «Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὅμους πάσης χαρὸς καὶ εὐφροσύνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου» (στ 13). Τοῦτο αὖτε εἶθε νά ἀπαλλαγῇτε ἀπο τὴν μετὰ τὴν πάσ ἀθλίαν, καὶ νά μὴ καταβληθῇτε ποτὲ ἐπὶ τῶν πειρασμῶν τοῦτο δὲ θὰ πραγματοποιηθῇ ὅταν ὑπερβαλλόντως ἐλπίζητε. Το δὲ αἶτιον ὅλων τῶν ἀγαθῶν τοῦτο εἶναι. Αὐτὸ δὲ προὔρchetαι ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀλλ' ὅχι μόνον ἀπὸ τοῦ Πνεύματος, ἀλλ' ἐάν καὶ τὰ ἴδια καὶ συνεισφέρωμεν. διὰ τοῦτο λέγει «ἐν τῷ πιστεύειν» ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύνασθε νά γινώσκετε ἀπὸ χάριν ἐάν πιστεῖητε, ἐάν ἐλπίζητε.

Γ' Ἀλλὰ δὲν εἶπεν «ἐάν ἐλπίζητε», ἀλλ' «ἐάν περιεσσεύητε ἐν τῇ ἐλπίδι», ὥστε ὅχι μόνον νά εἴρετε παρηγορίαν ἐκ τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καὶ χαρὰν νά ἔχετε ἐξ αἰτίας τῆς ἀφθονίας τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὸ Πνεῦμα θὰ προσελαύσεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ὅταν ἐκεῖνο ἔλθῃ θὰ διατηρήσεται ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Διότι ὅπως ἀκριβῶς τὴν ζωὴν καὶ τὴν τροφὴν συντηρεῖ, καὶ ταύτην ἡ ζωὴ ἐξαιρεῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐάν ἔχωμεν ἔργα ἀγαθὰ, τὸ Πνεῦμα θὰ ἔχωμεν καὶ ἐάν ἔχωμεν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἔργα ἀγαθὰ θὰ ἔχωμεν. Ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως καὶ τὸ ἀντιθετόν, ἐάν δὲν ἔχωμεν ἔργα, τὸ Πνεῦμα φεύγει. Ἐάν δὲ ἐρημωθῶμεν τοῦ Πνεύματος, καὶ εἰς τὰ ἔργα θὰ δυσκολευθῶμεν.

διότι όταν ἀπέλθῃ τοῦτο, ἔρχεται τὸ ἀκαθαρτον καὶ εἶναι φανερον ἀπο τὴν ἱστορίαν τοῦ Σαουλ. Διότι ποιῶν σημεῖσαι ἔχει, εἶναι δὲν μᾶς πνίγη ὅπως ἀκριβῶς ἔκρινον. Ἀλλὰ μὲ ἄλλον τροπον μᾶς ἀπαγχονίζει δια τῶν κακῶν πράξεων. Χρειαζεται λοιπόν εἰς ἡμᾶς ἡ λιβηρα τοῦ δαιτῆ, δια νὰ ψάλλωμεν πρὸς, τὴν ψυχὴν τοὺς θετοὺς ὕμνοις, καὶ τοὺς ἀπὸ ἐδῶ καὶ του, ἀπὸ τὰς ἀγαθὰς πράξεις, ὅπως ἂν τὸ ἔν μόνον ἐκ τῶν δυο τράττωμεν καὶ ἐνφῶ σκοποῦμεν τὸν ὕμνον, πολεμῶμεν ἐκείνον που ψάλλει αὐτὰ δια τῶν ἔργων, ὅπως ἀκριβῶς, ἐκείνος τοτε, καὶ πρὸς, κατωκρισιν ἡμῶν θά ἀποβῇ το ψάσμακον, καὶ ἀγριωτέρα ἡ μαῖα θα γινῇ. Ἐ Διότι πρὶν νὰ ἀκοιστωμεν μὲν ἐφοβήθη ὁ πονηρὸς δαίμων, μήποτε ἂν ἀκουσῶμεν κατορθώσωμεν, ὅταν δὲ καὶ παρὰ το γεγονός, ὅτι ἡκούσῶμεν παραμένωμεν οἱ ἴδιοι ἀφαιρεῖ καὶ αὐτὸν τὸν φόβον αὐτοῦ.

Ἄς ψάλλωμεν λοιπον τὸν ἀπὸ τὰς πράξεις ὕμνον, δια νὰ ἀπομακρυνώμεν τὴν ἁμαρτίαν που εἶναι φοβερωτέρα τοῦ σαιμονος. Διότι ὁ δαίμων μὲν καί τας δὲν μᾶς ἀποστρεφεί τοὺς οἰρᾶνοις, ἀλλὰ κάποτε καὶ συμπαρτεῖ μὲ ἐκείνον που εὕρισκεται ἐν ἐργηγόρσει παντὶς ὁμῶς, ἡ ἁμαρτία ἐκοίτακε. Διότι αὕτη εἶναι δαίμων ἐκουσίας καὶ μαῖα σὺθαιρετος. Διὰ τοῦτο δὲν ἔχει ἐκείνοις που ἔλεοῖν καὶ συγχωροῦν. Ἄς ψάλλωμεν λοιπόν πρὸς τὴν οὐτῶ διακειμένην ψυχῇ, καὶ ἀπὸ τῆς, ἀλλὰ, Γραφῆς, καὶ ἀπὸ τὸν μακάριον Λαυλὸ καὶ ἄς ψάλλῃ τὸ στόμα, καὶ ἄς διαπαιδαγωγηθῇ ὁ νοῦς. 727 Δὲν εἶναι οἷτε αὐτὸ τοῦτο μικρον διότι ἂν ἐκπαιδευσώμεν τὴν γλῶσσαν νὰ ψάλλῃ θά ἐντραπῇ ἡ ψυχὴ αὐτῆς, ὅταν ψάλλῃ τὰ ἀντιθετα ἀπὸ ἐκείνα που θέλει.

Ὅχι μόνον δι αὐτὸ το καλόν θά καρπωθῶμεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ θά γνωρίσωμεν ἀπὸ ἐκεῖνα που μᾶς ἐνδιαφίρουν διότι καὶ περὶ τῶν παρόντων καὶ περὶ τῶν μελλόντων σὲ διδάσκει, καὶ περὶ τῶν ὁρατῶν, καὶ περὶ τῆς ἀυρατοῦ κτιστικῆς. Καὶ ἔαν περὶ τοῦ οὐρανοῦ θέλῃ, νὰ μάθῃς, τοιοῦ ἐκ τῶν δυο, παραμένει ὡς ἔχει ἡ μεταβάλλεται, σαφῶς, θά σοὶ ἀποκριθῇ καὶ θά εἰπῇ, ὅτι -οἱ οὐρανοὶ οὗς ἡμέτιον καλωσῆσονται, καὶ ὡσεὶ περιβαλασιον ἐλλεξικ αἰτοῖς, ὁ θεὸς καὶ ἄλλα, ἡσονται- (Ψαλμ 101,27). Β Καὶ περὶ τοῦ σχήματος ἂν θέλῃς νὰ ἀκουσῇς, θά ἀκουσῇς πάλιν - Ὁ ἐν τῶν τῶν οὐρανὸν ὡσεὶ δέξιν- (Ψαλμ 101 2) Καὶ ἂν περὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς αὐτοῦ θέλῃς καποῖο, περισσοτέρα νὰ γνωρίσῃς, θά σοὶ εἰπῇ πάλιν - Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ- (Ψαλμ 103 3). Καὶ δὲν σταματᾷ ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ πλατοῦς καὶ τοῦ ὕψους σὲ διδάσκει δεικνύων, ὅτι ταῦτα εἶναι ἰσού μεγέθους. -Καθ' ὅσον γάρ, φησὶν ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀπ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπο τῆς γῆς ἐκρατακίσει Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβούμενους αὐτόν- (Ψαλμ 102,12 11). Γ Καὶ ἂν περιεργασθῇς τὰ θεμέλια τῆς γῆς, οἷτε πάντα θά σοὶ τὰ ἀποκριθῇ ἀλλὰ θά ἀκουσῇς αὐτοῖν νὰ ψάλλῃ καὶ νὰ λέγῃ, «ὅτι ἐπὶ θεμελίωσιν ἐθεμελίωσεν αὐτήν» (Ψαλμ 23,2).

Καὶ ἂν περὶ τῶν σεισμῶν ἐπιθυμῇς νὰ μάθῃς ἀπὸ τοῦ

γίνονται, θά σέ ἀπαλλάξῃ ἀπο πάσαν ἀπορίαν, λέγων ὡς ἐξῆς - *Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποτὶν αὐτὴν τρεμῖν*- (Ψαλμ 103,32) Καὶ ἐάν ζητήσῃς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς νύκτος, καὶ ταυτὴν θά γνωρίσῃς ἀφοῦ μάθῃς ἀπὸ αὐτόν, ὅτι - *ἐν αὐτῇ διελευσονται πάντα τὰ θηρία τοῖς ὁδοῖς*- (Ψαλμ 103,20) Καὶ τὰ ὄρη ποῦ εἶναι χρῆσιμα, σοῦ ἀποκρίνεται - *Ὁρη τὰ ἰσχυρά τας ἐλαφοὺς*- (Ψαλμ 103,18) Καὶ διατί ὑπάρχουν αἱ πέτραι, σοῖ λέγει - *Πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογυλλίοις καὶ τοῖς λαγωαῖς*- Ὁ Διατί ὑπάρχουν τὰ ἀκαρκα δένδρα, μαθε - *ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύουσι*- (Ψαλμ 103,18,17) Διατί εἰς τὰς ἐρήμους ὑπάρχουσιν πηγαί - *Ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦσι, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ*- (Ψαλμ 103,12,11).

Διατί ὑπάρχει ὁ οἶνος. Ὅχι μόνον διὰ νά πινῃς, ἐπειδὴ θά ἤρκει καὶ ἡ φύσις τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ καὶ διὰ νά ἐμφρανθῇς καὶ εὐχαριστηθῇς - *Ὀῖνοι γὰρ εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου*- (Ψαλμ 103,15) Τοῦτο δὲ ἀφοῦ μάθῃς θά γνωρίσῃς καὶ μέχρι ποῖοι σημεῖοι πρέπει νά χρησιμοποιεῖς τὸν οἶνον Ἀπο ποῖ ἐρέφονται τὰ πετεινά καὶ τὰ ἀγρία θηρία, θά ἀκουσῇς νά λέγῃ - *Πάντα πρὸς αὐτὸν προσδοκῶσι δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτοῦ ἐκ εὐκαιροῦ*- (Ψαλμ 103,27) Καὶ ἐάν εἴπῃς, διατί ὑπάρχουν τὰ κτήνη, Ἐ σοῦ ἀποκρίνεται, ὅτι καὶ ταῦτα διὰ σέ - *Ὁ ἐξανατελλὼν γάρ, φησί χορτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλοὴν τῇ βοσκῇ τῶν ἀνθρώπων*- (Ψαλμ 103,14) Ποία εἶναι ἡ χρησιμότης, τῆς σελήνης διὰ σέ. Ἀκούει αὐτόν που λέγει - *Ἐποίησε σελήνην ἐκ καιρῶν*- (Ψαλμ 103,19).

Καὶ ὅτι ἐδημιουργήσεν ὅλα τα ὁράτα καὶ τὰ ἀόρατα, καὶ τοῦτο σαφῶς ἐδίδαξε μέ τό νά εἴπῃ - *Αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν αὐτός ἐνετείλατο καὶ ἐτίθησαν*- (Ψαλμ 32,9) Καὶ δεῖ θά ὑπάρξῃ τέλος τοῦ θανάτου, καὶ τοῦτο σέ διδάσκει λέγων - *Ὁ Θεὸς λύτρωσεται τὴν ψυχὴν μου ἐκ χειρὸς θάου, ὅταν λαμβάνῃ με*- (Ψαλμ. 48,16) Ἀπὸ ποῦ ἐδημιουργήθῃ τό σῶμα μας καὶ τοῦτο λέγει - *Ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἴσμεν*- (Ψαλμ 102,14) Ποῦ πάλιν ἀπέρχεται, - *Ἐπιστρέψει ἐκ τὸν χοῦν αὐτοῦ*- (Ψαλμ. 103,29).

728 Διατί ὑπάρχουν ὅλα αὐτά, διὰ σέ - *Ἰδέξῃ γάρ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσα, αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου*- (Ψαλμ 8,6). Ἐάν ἐχωμεν κατὰ κοινόν πρὸς τοὺς ἀγγέλους οἱ ἄνθρωποι, Καὶ τοῦτο λέγει ψάλλον ὡς ἐξῆς - *Ἰλάττωσας αὐτόν βραχυ τι παρ' ἀγγέλων*- (Ψαλμ 8,6). Περὶ τῆς ἀγάπης, τοῦ Θεοῦ - *Καθὼς σπικτεῖται κατὰ ὅσον, ὑπερέβηκε Κύριος τοὺς φοβούμενους αὐτόν*- (Ψαλμ 102,13) Περὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι μετὰ ταῦτα θά διαδεχθοῦν ἡμᾶς, καὶ περὶ τῆς ἀταραχῆς ἐκείνης ληξέως - *Ἐπὶ στρεψον, φησί, ψυχὴ μου, ἐκ τῆς ἀνάκαυσίν σου*- (Ψαλμ 114,7).

Διατί ὁ οὐρανός, εἶναι τοσόν μεγ., Καὶ τοῦτο θά εἴπῃ, ὅτι - *οἱ οὐρανοὶ διηγῶνται δόξαν Θεοῦ*- (Ψαλμ 18,2) Β. Διατί ἐγινε ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα, Ὅχι μόνον διὰ νά φωτίζουν καὶ ἀναπαύουν, ἀλλὰ καὶ διὰ νά παιδαγωγοῦν - *Ὁδὸ γὰρ εἰσι λαλαῖαι οὐδὲ λόγοι ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν*- (Ψαλμ. 18,4). Πῶς ἡ θαλάσσα ὑπάρχει γυρῶ ἀπὸ τὴν ξηρὸν, - *Ἀβυσσος ὡς ἡμίτιον τὸ περιβόλαι*-

ον αὐτῆς - (Ψαλμ 103,6), διότι κατ' αὐτόν τὸν τρόπον γράφει τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

Ἄπο αὐτὰ δέ ποι ἔχουν λεχθῆ, ἀφοῦ λαβετε ἀρχὴν, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα θὰ γνωρίσετε, τὰ περὶ Χριστοῦ τὰ περὶ ἀναστάσεως, τὰ περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, τὰ περὶ ἀναπαύσεως, τὰ περὶ κολύσεως, τὰ περὶ τῶν ἠθικῶν λόγων ὅλα τὰ περὶ τῶν δογμάτων, καὶ θὰ εἴρετε τὸ βιβλίον νὰ εἶναι πλήρες ἀπὸ ἀνυριθμητὰ ἀγαθὰ. Καὶ ἂν ἐμπέσης εἰς πειρασμούς, ὁ πολλὴν παρηγορίαν θὰ λαβῆς, ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἂν εἰς ἁμαρτήματα, χίλια φάρμακα θὰ εὑρῇς νὰ ὑπαρchoύν ἐδῶ ἂν εἰς πτωχείαν, ἂν εἰς θλίψιν, πολλοὶ, λιμένας θὰ ἀντικρυσθῇς ἔσται καὶ ἂν εἴσαι δίκαιος, πολλὴν ἀσφαλείαν ἀπὸ ἐκεί θὰ καρπωθῇς, καὶ ἂν εἴσαι ἁμαρτωλός, πολλὴν παρηγορίαν. Διότι καὶ ἂν εἴσαι δίκαιος, καὶ πασχῇς θείνῳ θὰ ἀκούσης νὰ λέγῃ, ὅτι -*ἔνεκεν σοῦ θανατουμένθα ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλογισθίμην ὡς προβυτὰ σφαγῆς*- (Ψαλμ 43,22 18) -*Ταῦτα πάντα ἤλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθα σου*».

Καὶ ἂν τὰ κατωρθώματα σέ κάμουν νὰ ὑπερηφανιεθῇς θὰ ἀκούσης νὰ λέγῃ -*Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου*. **Δ** ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνικτιὸν σοὶ πᾶς ζῶν- (Ψαλμ 142,2), καὶ ἀμέσως, θὰ ταπεινωθῇς. Καὶ ἂν εἴσαι ἁμαρτωλός, καὶ ἔχῃς περιέλθει εἰς ἀπογνωσιν, θὰ ἀκούσῃς, σινεχῶς νὰ ἐπαναλαμβάνῃ -*Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσῃτε, μὴ σκληρυνήτε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπαιρασμῷ*- (Ψαλμ 94,8 9), καὶ ἀμέσως θὰ ἀνυψωθῇς. Καὶ ἐὰν ἔχῃς διαδῆμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ μεγαλοφρονῇς, θὰ μάθῃς, ὅτι -*οὐ σώζεται βαιοσις διὰ πολλὴν δυνάμιν, καὶ γῆρας οὐ σωθήσεται ἐν πληθεί ἰσχύος αὐτοῦ*- (Ψαλμ 32,16), καὶ θὰ δυνηθῇς νὰ γίνῃσαι μετριοφρων.

Ἐὰν εἴσαι πλουσιός, καὶ φιλοδοξῷς, κοιλί θὰ ἀκούσης νὰ ψάλλῃ -*Οὐαὶ οἱ πεποιθότες, ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ πληθεὶ τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι*- (Ψαλμ 48 7) Ἐ καὶ ὅτι -*ἀνθρώπου, ὡσεὶ χορτοῦ αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσεται*- (Ψαλμ 102,15) καὶ -*οὐ συγκρατῆται ἡ δοξα αὐτοῦ ὅπως αὐτοῦ*- (Ψαλμ 48 18) καὶ τίποτε δὲν θὰ θεωρηθῇς ὅτι εἶναι σπουδαῖον ἀπὸ τὰ ἐπάρχοντα εἰς τὴν γῆν. Λίσι το λαμπρότερον ἀπὸ ὅλα, ἡ δοξα καὶ ἡ ἐξουσία, ὅταν εἶναι τοσόν μικρὰς ἀξίας, κοῖνον ἄλλο θὰ ἦτο ἄξιον λόγου ἀπὸ τὰ ἐπάρχοντα ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἀλλὰ περιεπτεσθε εἰς μεταγχολίαν. Ἀκούσε αὐτὸν που λέγει, -*Ἦνα εἰ περιλύπας εἰ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ Ἦνα εἰ σινταρᾶσσεις με Ἐλπίσον ἐπὶ τὸν Θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ*- (Ψαλμ 41 12) **729** Ἀλλὰ βλέπεις νὰ εὐτυχοῦν χωρὶς νὰ ἀξίζουσιν, Νά εἰπῇς, -*μὴ παραζηλοῖ ἐν κονηριωμένους ὅτι ὡσεὶ χορτοῦ, ξηρανθήσονται καὶ ὡσεὶ λυχάνα γλῶσῃ, ταχὺ ἀποπισσοῦνται*- (Ψαλμ 36,1 καὶ 2). Βλέπεις καὶ δικαιοὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς νὰ τιμωροῦνται. Ἄκουσε, ὅτι δὲν εἶναι ἡ ἴδια αἰτία -*Πολλοὶ, ἀρ. φησὶν αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ*- (Ψαλμ 31,10) Περὶ τῶν δικαίων ὁμοῦ δὲν εἶπεν οὐ μάστιγες, ἀλλὰ -*πολλοὶ αἱ βλίπτεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν βεσεται αὐτοὺς ὁ Κύριος*- (Ψαλμ 33,20) καὶ πάλιν, -*θανάτος ἁμαρτωλῶν*

πονηρός» καὶ «τίμος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ» (Ψαλμ. 115,15).

Β Αὐτά νά λέγης συνεχῶς, ἀπό αὐτά νά παιδαγωγῆσαι διότι ἕκαστος ἐκ τούτων τῶν λόγων ἔχει ἀχανές πέλαιος νοημάτων. Διότι ἡμεῖς μὲν ἀπλῶς ἀνεφέρσαμεν αὐτά ἐάν δέ θελήσῃτε μέ ἀκριβείαν νά διερευνήσῃτε τὰ λεχθέντα, θά ἀντικρύσετε πολλόν πλοῦτον.

Ἄλλὰ πρῶτον καί ἐκ τῶν λεχθέντων εἶναι δυνατόν νά νεκρώνετε τὰ ἐπικείμενα πάθη διότι ὅταν δέν ἀφήνουν οὔτε νά φθονῆς, οὔτε νά λυπῆσαι καί νά μελαγχολῆς ἀκαιρῶς, οὔτε νά θεωρῆς, ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι κάτι οὔτε ἡ θλίψις οὔτε ἡ πτωχεία, οὔτε αὐτή ἡ ἴδια ἡ ζωὴ νά νομιζῆς, ὅτι εἶναι κάτι, σέ ἀπαλλάσσουν ἀπό ὅλα τὰ πάθη.

Δι' ὅλα δὲ αὐτά ἄς εὐχαριστήσωμεν τόν Θεόν, καί ἄς χρησιμοποιῶμεν τόν θησαυρόν. «Ἴνα δια τῆς ὑπομονῆς C καί τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τήν ἐλπίδα ἔχωμεν» (Ρωμ. 15,4), καί διὰ νά ἀπολαύσωμεν καί τὰ μέλλοντα ἀγαθά, τα ὅποια εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νά ἐπιτίχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καί τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ Δ'

(Ρωμ. 15,14—24)

«Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καί αὐτός ἐγώ περί ὑμῶν, ὅτι καί αὐτοί μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καί ἄλλους νοθετεῖν» (στ. 14)

ΔΕῖπεν, ὅτι «ἐφ' ὅσον εἰμί ἐθνῶν ἀπόστολος, τήν διακονίαν μου δοξάζω» εἶπεν, ὅτι «μηπως οὐδέ σου φείσεται» εἶπε «μή γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς» καί πάλιν «σύ δέ τί κρίνεις τόν ἀδελφόν σου», καί «σύ τίς εἰ ὁ κρίνων ἀλλότριον οὐκ ἔτην» (Ρωμ. 11,13. 21 καί 12,16. καί 14, 10-4), καί ἄλλα πολλὰ περισσότερα ὁμοία.

Ἐπειδὴ λοιπόν εἰς πολλὰ σημεῖα ἔκαμε τόν λόγον τραχύτερον, μαλακώνει κατόπιν καί ἐκεῖνο, τό ὅποιον ἔλεγεν ὅταν ἤρχιζε, τοῦτο καί ὅταν τελειῶνῃ. Ὅταν ἤρχιζε μὲν ἔλεγεν «Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ὑπέρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ» (Ρωμ. 1,8) ἐδῶ δέ Ε «πέπεισμαι, φησὶν, ὅτι μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, δυνάμενοι καί ἄλλους νοθετεῖν», πρᾶγμα τό ὅποιον εἶναι περισσότερον ἐκείνου.

Καί δέν εἶπεν ἤκουσα, ἀλλὰ «πέπεισμαι», καί δέν χρειάζομαι νά μάθω ἀπό ἄλλον, ἀλλ' «αὐτός ἐγώ» τουτέστιν ὁ ἐπιτιμῶν, ὁ κατηγορῶν. Καί «ὅτι μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης». Τοῦτο πρὸς τήν πρό ὀλίγου γενομένην παραινέσιν ὥς νά ἔλεγεν, ὅτι συνεβούλευσα αὐτά νά ἐξυπηρετῇτε ὁ εἰς τόν ἄλλον, καί νά μὴ ἐγκαταλείπετε οὔτε νά καταστρέφετε τό ἔργον τοῦ Θεοῦ, ὅχι ὥς εἰς σκληροῦς

οὔτε εἰς ἀνθρώπους που μισοῦν τοὺς ἀδελφούς των διότι γνωρίζω, ὅτι εἰσθε πλήρεις ἀγαθωσύνης.

Νομίζω δὲ καὶ ἐδῶ καὶ ὁλοκληρον τὴν ἀρετὴν ὀνομάζει τοιουτοτρόπως. Καὶ δὲν εἶπεν ἔχετε ἄλλα «μιστοὶ ἐστέ ἀγαθωσύνης» 730 Καὶ τὸ ἐν συνεχείᾳ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐμφάσεως «Πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως» διότι ποῖον τὸ ὄφελος, εἰάν ἦσαν μὲν φιλόστοργοι, δὲν ἐγνωρίζον ὅμως πῶς πρέπει νὰ συμπεριφερόνται πρὸς τοὺς ἀγαπώμενους, δια τοῦτο προσέθεσε, «πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἄλλους νοθεύειν» ὄχι μόνον νὰ μανθάνετε, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάσκετε.

«Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους» (στ 15). Κυττι ζετὴν ταπεινωροσυνὴν τοῦ Παύλου, κυτταζε τὴν σοφίαν, πᾶ, καὶ μέγα κατέφερε τὸ κυττημα εἰς τὰ προηγουμένα, καὶ ἐπειδὴ κατωρθώσεν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἤθελε, πολλὴν ἡπιοτητα χρησιμοποιοῖ πάλιν. Διότι ἦτο ἀρκετὸν καὶ χωρὶς ἐκεῖνα που εἶπε πρὶν, Β με το νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἐτολμήσας, νὰ χαλαρώσῃ τὸν τόνον αὐτῶν. Τοῦτο πράττει καὶ διὰν γραφῇ πρὸς τοὺς Ἑβραίους, λέγων ὡς ἐξῆς «Πεπληρώμεθα δὲ περὶ ὑμῶν ἀγαπητοί, τὰ ἀρίιστα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν» (Ἑβρ 6,9). Καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους πάλιν ὁμοίως «Ἐκαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μοι μέμνησθε, καὶ καθὰς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις, οὕτω κατέχετε» (Α' Κορινθ 11,2). Καὶ πρὸς τοὺς Γαλάτας, δὲ γραφὼν ἔλεγε «Πέποιθα εἰς ὑμᾶς, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονεῖτε» (Γαλ 5,10). Καὶ πανταχοῦ δὲ εἰς τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ τὸ νῦνμα δίνεται νὰ εἴρῃ κάποιος ἀφθονον. Ὁ δὲ δὲ καὶ περισσώτερον διότι καὶ εἰς ἀξίωμα ἦσαν μεγαλύτερον, καὶ ἐπρεπε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν νοστορπίαν αὐτῶν που ὑπερφηανευτο, ὄχι μόνον μὲ τὴν συστολήν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν χαλάρωσιν διότι κατὰ διάφορον τρόπον πράττει αὐτὸ διὰ τοῦτο καὶ ἐδῶ λέγει, «τολμηρότερον ὑμῖν ἔγραψα». Καὶ οὐα εἰς τοῦτο ἀρκεῖται, ἀλλὰ προσέθεκεν «ἀπο μέρους», τουτέστιν μὲ ἡρεμίαν.

Καὶ δὲν ἐστάθη ἐδῶ, ἀλλὰ τι λέγει, «Ὡς ἐπαναμνησέσκων ὑμᾶς» (στ 15). Καὶ δὲν εἶπε «διδασκων», οὔτε, «διημιμνησκων», ἀλλ' «ἐπαναμνησέσκων», τουτέστι, κατὶ μικρόν ἐπενθιμίζων. Βλέπεις τὸ τέλος νὰ ὑπάρχῃ ἐκ τὸ προσώμιον, διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖ ἔλεγεν ὅτι «ἡ πίστις, ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ», τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς D «Ἡ γὰρ ἡμῶν ὁπακοὴ ἐκ πάντας ἀφικετο». Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὅταν ἤρχιζεν ἔλεγεν «Ἐπιποθῶ γὰρ ὑμᾶς, ἰδεῖν, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν ἐκ τὸ στηριζθῆναι ὑμᾶς» (Ρωμ 1,8 11), τοῦτο δὲ σημαίνει ἀμοιβαίαν παρηγορίαν, τοιουτοτρόπως καὶ ἐδῶ, «ὡς ἐπαναμνησέσκων», ἔλεγε.

Καὶ ἀφοῦ κατέβη ἀπὸ τοῦ διδασκαλικοῦ θρόνου, καὶ ἐκεῖ καὶ ὡς ἀδελφὸς διδάσκει, καὶ πρὸς φίλους καὶ ὁμοτίμους πρᾶγμα τὸ ὅποιον βεβαίως κατ' ἐξοχὴν εἶναι γνωρίσμα διδασκάλου, νὰ διακοροποιοῖ τὸν λόγον πρὸς ὠφελειαν τῶν διδασκομένων. Κυτταζε λ χ πῶς ἀφοῦ εἶπεν Ε ὅτι «τολμηρότερον ἔγραψα», καὶ ὅτι «ἀπο μέρους», καὶ ὅτι «ὡς ἐπαναμνησέσκων», δὲν ἤρκεσθη εἰς

αὐτά, ἀλλὰ κάρνων τόν λόγον ἀκόμη ταπεινότερον, εἶπε προσέτι «*διὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ*» (στ 15), πράγμα το ὁποῖον καὶ ὅσαι ἤρχιζεν ἔλεγεν «*ὀφειλέτης εἰμι*» - Ὡς νὰ ἔλεγε, δὲν ἤρπασα τὴν τιμὴν ἀπο τὸν ταῖτόν μου, οἷτε ἐπέκτισα εἰς τοῦτο πρῶτος, ἀλλ' ὁ Θεὸς διέταξε τοί το, καὶ μάλιστα κατὰ χάριν, προορίσας με εἰς τοῦτο ὅχι διότι ἤμουν ἄξιος. Μὴ σκληρυνεσθε λοιπόν διότι ἐγὼ δὲν κατεξανίσταμαι ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος ποῦ διατάσσει.

Καὶ ὅπως ἀκριβῶς, ἐκεῖ λέγει - *ὡ λατρεῖτε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Ἰησοῦ αὐτοῦ* - τοιοῦταιροκῶ, καὶ ἐπὶ αὐτοῖς εἶπε «*διὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ*» - προσέθεσεν - *εἰς τὸ εἶναι με λειτουργόν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ ἔθνη*, 731 *ἰεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ*» (στ 16). Μετὰ δηλαδὴ τὴν πολλὴν ἀποδείξιν τῶν λεχθέντων, ὁδηγεῖ τὸν λόγον εἰς το σμυνότερον, ἀναφαιρών ὅχι λατρεῖται ἀπλῶς, ὅπως ἀκριβῶς, εἰς τὴν ὄρχην ἄλλα λειτουργίαν καὶ ἰεουργίαν διότι αἴτῃ ἡ ἱερωσύνη δι' ἐμέ, το κηρυγμὸν καὶ ἡ διακηρύξις αὐτῇ τὴν θείαν πρυσφερῶ. ἱερεὺς δὲ οὐδεὶς θα κατηγυρήσῃ, διὰν προσπαθῇ νὰ προσφέρῃ ἁμωμον το θῦμα.

Ταῖ τα δὲ ἔλεγε συγχρονῶς καὶ το φρονήματι αὐτῶν ἀναπτειρώνων, καὶ οἰκνύνων, ὅτι εἶναι θυσία, καὶ ἀπολογούμενος οὐτὰ ἴδια «*οἱ, ὅτι εἰς τοῦτο ἔχει διαταχθῇ ἵνα οἱ καὶ το εὐαγγελίον μου εἶναι μαχαίρα*» λέγει δηλαδὴ ὁ λόγος τοῦ κληρικου τοῦ Β. Καὶ ἡ αἰτία, ὅχι διὰ νὰ δοξασθῶ ἐγὼ διὰ νὰ φανῶ λαμπρός, ἀλλ' «*ἵνα γένηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ*» (στ 16). Τουτεστιν διὰ νὰ οὐχθῶν ἡ ψυχὴ τῶν διδασκομένων. Διότι ὅχι τόσον ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τιμᾷ ἐμέ ὡδηγήσεν εἰς τοῦτο, ὅσον ἐπειδὴ φρονιτίζει οὐτὰ πᾶς.

Καὶ πως θα γινῇ εὐπρόσδεκτος, - *Ἐν Πνεύματι φημι* - διότι δὲν χρειάζεται πιστις μόνον, ἀλλὰ καὶ διαγωγή πνευματικὴ, διὰ νὰ κρατῶμεν το Πνεῦμα τὸ ὅποιον ἐδόθη ἀπαῖς. Διότι δὲν ὑπάρχουν ζῆλα καὶ ὥτια οὔτε βυμῶς, καὶ μαχαίρα ἄλλα ὅλα εἰς ἡμῖς εἶναι Πνεῦμα. **C** *διὰ τοῦτο ὅλα τα πρῶτω, διὰ νὰ μὴ σβησθῇ ἐκείνω τὸ πῦρ διότι καὶ εἰς τοῦτο ἔχω διαταχθῇ ἵνα* λέγει, λοιπόν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας σιγαλὴν. Δι' αὐτο τοῦτο βεβαίως δὲν διδάσκω, ἀλλ' ἐκινθιμίζω, λέγει ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἱερεὺς παρευρίσκειται διὰ νὰ ἀναξιοκυρυνῇ το εἶρ, τοιοῦταιροκῶς καὶ ἐγὼ διὰ νὰ οὐκείρω τὴν προθυμίαν σας. Καὶ προσεῖτε δὲν εἶπεν «*ἵνα γένηται ἡ προσφορά ἡμῶν*», ἀλλὰ «*τῶν ἐθνῶν*» - Ὅταν δὲ λεγῇ «*τῶν ἐθνῶν*», τὴν οἰκοιμενὴν ἐννοεῖ ζῆσον καὶ θαλασσαν ἀπασαν ἐμποδίζων τὰ ἐγωιστικὰ φρονήματα ἐκείνων ὥστε νὰ μὴ ἀποξιώσιν νὰ ἔχουν καὶ διδασκαλοὶ ἐκεῖνων, ποὶ ἀπυτεύεται πρὸς τὰ περὰ τῆς οἰκοιμενῆς, πρῶγμα τὸ ὅποιον καὶ διὰν ἤρχιζεν ἔλεγε. **D** «*καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν*» *Ἐλθοιτε καὶ βαρβαροὶ, σοφοὶ τε καὶ ἀνοητοὶ, ὀφειλέτης εἰμι* -

- *Ἐχω οὖν καυχῆσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν Θεόν*» (στ 17). Διότι ἐπέτιδῃ παρα ποὶ ἐταπεινώσει τὸν ἑαυτὸν τοῦ, καλὴν ὕψωνει τὸν λόγον, καὶ τοῦτο κρατῶν ὑπὲρ ἐκείνων διὰ νὰ

μή φανῇ, ὅτι εἶναι εὐκαταφρόνητος. Καὶ εἰς τὴν ὑψώσιν αὐτοῦ, ἐνθυμεῖται τὴν ἰδικὴν τοῦ συνηθείαν, λέγων ὡς ἑξῆς - Ἔχω οὖν καυχῶμαι - Καυχῶμαι, λέγει, ὅχι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, οὔτε διὰ τὸ ἐνδιαφέρον μου, ἀλλὰ διὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

«Οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλήσαι, ὡς οὐ κατειργάσατο ὁ Χριστός δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν τῶν ἔθνων, λόγῳ καὶ ἔργῳ. Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει Πνεύματος Θεοῦ» (στ 18—19). Διότι δὲν δυνάται τις, νὰ εἴπῃ λέγει, ὅτι ταῦτα εἶναι κομπορρημοσυνῇ διότι διὰ τὰ συμβυλὰ τῆς, λειτουργίας μου αὐτῆς καὶ τῆς χειροτονίας ἔχω πολλὰς ἀποδείξεις νὰ προσκομίσω, ὅχι ποδῆρη καὶ κωδεῖνας, ὅπως ἀκριβῶς, οἱ παλαιοὶ, οὔτε μιτρον καὶ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, βασιλικὸν, ἀλλὰ πολὺ φορικωδέστερα ἀπὸ αὐτὰ σημεῖα καὶ θαύματα. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἴπω, ὅτι ἀνεδέχθην μὲν, δὲν ἐπραῖξα ὅμως τὸ διαταχθῆν 732 μᾶλλον δε δὲν ἐπραῖξα ἔγω, ἀλλὰ ὁ Χριστός διὰ τοῦτο καὶ καυχῶμαι ἐν αἰτῷ, ὅχι διὰ πρᾶγματα τυχαῖα, ἀλλὰ οἷα πνευματικά. Διότι τοῦτο σημαίνει - τὰ πρὸς τὸν Θεόν - Ὅτι κατειργάσατο δηλαδὴ ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιοι ἀπεστάλην, καὶ ὅτι δὲν εἶναι τοῦτο κομπορρημοσυνῇ, φανεροῦν τὰ θαύματα καὶ ἡ ὑπακοὴ τῶν ἔθνων. «Οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλήσαι ὡς οὐ κατειργάσατο ὁ Χριστός δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν τῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει Πνεύματος Θεοῦ».

Β Κυτταῖς πῶς βιάζεται νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ πᾶν εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ τίποτε τοῦ ἑαυτοῦ τοι. Ἐτε δηλαδὴ λέγω κάτι, εἴτε πρῶτω, εἴτε θαιματοιργῶ, ὅλα αὐτὰς τὰ καμνεῖ ὅλα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ταῦτα δὲ λέγει, δεικνύων καὶ τοῦ Πνεύματος τὸ ἄξιωμα. Εἶδες πῶς αὐτὰ εἶναι θαιμασιότερα ἀπὸ τὰ παλαιὰ καὶ προκαλοῦν περισσοτέρην θρησκευτικὴν φορικίαν ἢ θείαν, ἢ προσφορά, τὰ σύμβολα. Διότι ὅταν λέγῃ - ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, τοῦτο ἐννοεῖ τὴν διδασκαλίαν, τὴν περὶ βασιλείας φιλοσοφίαν, τὴν ἐκτελεζομένην τῶν ἔργων καὶ τῆς διαγωγῆς. **Γ** τοὺς ἐγγεγραμμένους νεκροὺς τοὺς ἀπομακρυνομένους δαιμονας, τοὺς θεραπευομένους τυφλοὺς, τοὺς χωλοὺς ποὺ πηδοῦν, τὰ ἄλλα τεράστια τὰ ὅποια ὅλα εἰργάζετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς ἡμᾶς.

Ἐπειτα ἔρχεται ἡ ἀποδείξις αὐτῶν, ἐπειδὴ αὐτὰ πρῶτον ἦσαν ἀφανίσαι, δηλαδὴ τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν. Διὰ τοῦτο καὶ προσέθισεν - Ὡστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κυκλῶ μέχρι τοῦ Ἰλλυριοῦ πεπληρωμένοι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ- (στ 19) Νὰ ἀριθμῇς λαοὺς καὶ πόλεις καὶ χωρὰς, καὶ ἔθνη καὶ λαοὺς ὅχι μόνον τοὺς εὐρισκομένους ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ βαρβάρους. Νὰ μὴ βαδίσῃς δηλαδὴ, παρακαλῶ, τὴν ὁδὸν τὴν διὰ τῆς Φοινίκης καὶ Συρίας καὶ τῆς Κιλικίων καὶ Καππαδοκῶν ἀλλὰ νὰ ἐπολογίζῃς καὶ ὅλα τὰ ὁπισθεν αὐτῶν. **Δ** τὴν δόον τῶν Σαρακηνῶν καὶ Περσῶν καὶ Ἀρμενίων καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων. Διότι δια τοῦτο εἶπα - καὶ κυκλῶ - ὥστε με τὴν σκέψιν σοὶ νὰ μὴ βαδίσῃς μόνον τὴν κατευθείαν λεωφόρον, ἀλλὰ νὰ περιέλθῃς καὶ ὅλην τὴν κατὰ τὸν νότον Ἀσίαν. Καὶ

ὅπως ἀκριβῶς παρέλειψε πλήθος θαυμασίων, εἰπὼν μὲ ἓνα λόγον «ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων», κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ πόλεις ἀπείρους, καὶ ἔθνη καὶ λαοὺς καὶ χώρας εἰς αὐτὸν τὸν ἓνα λόγον συνεκέντρωσε πάλιν, «τῷ κυκλῶ» Διότι ἦτο μακρὰν πασης ἀλαζονείας καὶ αὐτὰ δὲ χάριν αὐτῶν τὰ ἔλεγε, ὥστε νὰ μὴ μεγαλοφρονοῦν διὰ τὸν ἑαυτοὺς τους.

Καὶ ὅταν ἤρχιζε μὲν, εἶπεν, «ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν» (Ρωμ. 1,13). Ἐ ἐδῶ ὁμῶς ἀναφέρει ἀνάγκην ἱερωσιότητος. Διότι ἐπειδὴ σκληροτερον ὠμίλησε, καὶ σαφέστερον δεικνύει τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ μὲν ἀπλῶς λέγει «καθὼς ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν», ἐδῶ δὲ ἀναφέρει καὶ ὅλον τὸν τόπον, ὥστε ἀπὸ παντοῦ νὰ ἀποκόψῃ τὸν ἐγωισμόν αὐτῶν. Καὶ δὲν εἶπεν ἀπλῶς «κηρύττειν τὸ εὐαγγέλιον», ἀλλὰ «πεπληρωμέναι τὰ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ».

«Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, ὅπου οὐκ ὠνομάσθη ὁ Χριστός» (στ. 20).

Ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ Παύλου

Ἴδού πάλιν ἑτέρα ὑπερβολή, ὅτι ὄχι μόνον τόσον πολλοὺς εὐηγγελισθῇ καὶ ἔπεισεν, ἀλλ' ὅτι δὲν ἀπῆλθε πρὸς ἐκείνους ποὺ εἶχον διδαχθῇ. Τόσον πολὺ ἀπείχε ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιρριπῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐκεῖ ὅπου ἐδίδασκεν ἄλλοι μαθηταί, καὶ νὰ πράττῃ, τοῦτο ἀπὸ φιλοδοξίας διότι καὶ προσεγορεῖται νὰ διδάσκῃ ἐκεῖνους ποὺ δὲν εἶχον ἀκούσει. 733 Διότι δὲν εἶπει «ὅπου οὐκ ἐπέστησαν», ἀλλ' «ὅπου οὐδὲ ὠνομάσθη ὁ Χριστός», πράγμα τὸ ὅποιον εἶναι περισσότερον.

Καὶ διὰ ποῖον λόγον ἐφιλοτιμείτο τοιαῦτα, «ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομήσω» (στ. 20). λέγει Ταῦτα δὲ λέγει, δεικνύων τὸν ἑαυτοὺς τοῦ, ὅτι εἶναι μακρὰν κενοδοξίας, καὶ ἐκπαιδεύων αὐτοὺς, ὅτι δὲν ὠδηγήθη εἰς τὸ νὰ γράψῃ ἀπὸ ἔρωτα πρὸς τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν ἀπὸ τοὺς ἴδιους, ἀλλ' ὥς ἐκκληρῶν ὑπηρεσίαν, ὡς ἀπαρτιζὼν ἱερουργίαν, ὡς ἐπιθυμῶν τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Ἀλλότριον δὲ ὀνομάζει τὸ ἔργον τῶν ἀποστόλων, ὄχι κατὰ τὴν κοινοτητα τοῦ προσώπου. Β. οὐτε κατὰ τὴν φύσιν τοῦ κηρύγματος, ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον τοῦ μισθοῦ διότι τὰ κηρύγματα δὲν ἦσαν ξένα, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν μισθὸν ἦσαν ξένα. Διότι ὁ μισθὸς τῶν κοινῶν τῶν ἄλλων, ἦτο ξένος δι' αὐτὸν.

Ἐπειτα φανερῶν καὶ προφητείαν ποὺ ἐπραγματοποιεῖτο, λέγων «Καθὼς γέγραπται, οἳς οὐκ ἀνγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν, συνήσουσιν» (στ. 21). Τὸν βλέπεις νὰ προστρέχῃ ὅπου εἶναι περισσότερος ὁ κόπος, ὅπου μεγαλύτερος ὁ ἰδρώς;

«Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς» (στ. 22). Πρόσεξε πάλιν πῶς ὁμοίως πρὸς τὸ προσομιῶν συνυφαίνει τὸ

τέλος Διότι και όταν ήρχιζε τὴν ἐπιστολὴν ἔλεγεν, **«Οὐκ ἀπολαύει προεβήναι ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο»** (Ρωμ. 1, 11) ἐδῶ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἀναφέρει διὰ τὴν ὅποιαν ἠμποδίσθη, καὶ ὅχι ἀποξ., ἀλλὰ καὶ δις καὶ πολυάκις Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖ λέγει **«πολυάκις προεβήναι ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς»** τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐδῶ **«ἐνεκοπιστομένη τὰ πολλὰ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς»** Πράγμα τὸ ὅποιον ἰδιαιτέρως δεῖκνυει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, δηλαδὴ ἡ ἐπὶ πολλὰς φορές προσπάθεια.

«Νυνὶ δὲ μῆκετι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλήμασι τούτοις» (στ. 23). Βλέπει πῶς δεικνύει, ὅτι καὶ ἔγραφε καὶ ἤρχετο, ὅχι διότι ἐπεθυμεί τὴν καρ' αὐτῶν δοῦναι.

«Ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ὡς ἂν πορεύουσι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐλπίζω διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐάν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέτρους ἐμπλησθῶ» (στ. 23—24). Διότι διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ἐξευτελεῖ αὐτοὺς μὲ τὸ νὰ λέγῃ, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἔχω τιποτὲ νὰ κάμω, διὰ τοῦτο ἔρχομαι πρὸς σᾶς, ἀλλὰ ἀναφέρει τὸν λόγον τῆς ἀγάπης, μετὰ τὸ νὰ εἰπῇ **«ἐπιποθίαν ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν»**. Δὲν ἐπεθυμησὺ δηλαδὴ νὰ ἐλθῶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ κάμνω διακοπὰς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν ἀπὸ τὴν ὅποιαν πρὸ πολλοῦ ἐπέφερα.

Εἰτα διὰ νὰ μὴ τοῖς καμὴ καλὴν ἐγνώστιας τοῦτο, προσέτι πῶς τοὺς ἐμποδίζει μὲ τὸ νὰ εἰπῇ **«ὡς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἐλπίζω διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς»**. Διὰ τοῦτο δηλαδὴ ἀνέφερε αὐτοῦ διὰ νὰ μὴ μεγαλοφρονεῖν διότι συγχρόνως, καὶ τὴν ἀγάπην θέλει νὰ δεῖξῃ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ ἐκείνους νὰ ὑπερηφανευώνται. Διὰ τοῦτο συνεχῶς αὐτοῦ ἀναφέρει καὶ εἰς τὴν συνείχεσθαι ἐναλλάσσων τὰ διὰ αὐτὰ νοήματα. Διὰ τοῦτο λοιπὸν πάλιν, διὰ νὰ μὴ λεγουν ὅτι μὴς κάμνει πᾶρεργον ὁδοῦ, εἶπεν ἐπὶ πλεον **«καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι»** τοιούτῃσιν διὰ νὰ εἰσθε μάρτυρές μου, ὅτι ὅχι ἐπειδὴ σᾶς καταφρονῶ, ἀλλὰ παραιτρέχω ἐπειδὴ ἔλκομαι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. 734 Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο ἀκόμη λυρεῖ, ἐπαρκέστερον θεραπεύει αὐτὸ, λέγων **«Ἐάν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέτρων ἐμπλησθῶ»**.

Μὲ τὸ νὰ εἰπῇ δηλαδὴ **«διαπορευόμενος»**, δεῖκνυει ὅτι δὲν τὸ κράττει ἐπειδὴ ἐπιθυμῶν τὴν δόξαι αὐτῶν μὲ τὸ νὰ εἰπῇ δὲ **«ἐμπλησθῶ»** δεῖκνυει ὅτι ἐπιθυμῶ τὴν ἀγάπην των, καὶ ὅχι ἀπλῶς ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλλόντως διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν **«ἐμπλησθῶ»**, ἀλλ' **«ἀπὸ μέτρων»**. Διότι οὐδεὶς μὲν χρόνος δυνατὸς νὰ μέ γεμισθῇ, οὔτε νὰ μὲ χορηγήσῃ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν σας. Εἶδες πῶς δεῖκνυει τὴν ἀγάπην, Β' όταν καὶ ἐνῶ ἐπιγίγεται δὲν ἀναχωρεῖ, ἕως ὅτου προηγουμένως χορηγηθῇ.

Καὶ τοῦτο δὲ εἶναι σημεῖον τῆς πολλῆς φιλοστοργίας αὐτοῦ, τὸ νὰ χρησιμοποιῇ τοῦς λόγους τῶσαν θερμῶς. Διότι δὲν εἶπε θεάσομαι, ἀλλ' **«ἐμπλησθῶ»**, μψιμοιμένος τοὺς λόγους τῶν γοντεων. Καὶ όταν ἤρχιζε μὲν ἔλεγεν **«ἵνα τινὰ λατὸν σχῶ»**, ἐδῶ δὲ **«ἵνα ἐμπλησθῶ»**, τὰ ὅποια καὶ τὰ δύο ἐδείκνυν, ὅτι προσελκύετο

Διότι τό μὲν ἦτο μεγιστον ἐγκωμιον αὐτῶν, ἔάν βεβαιῶς ἐπρόκειτο νά παρέχουν εἰς αὐτόν καρπὸν ἐκ τῆς ὑπακοῆς, τό δὲ ἦτο δείγμα γνησιον τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Καί πρὸς τοὺς Κορινθίους δὲ ὅταν ἔγραφε τοιουτοτρόπως ἔλεγεν. C - *Ἦτε ἱμεῖς με προσεμνηστεύσθε ἑάν πορευώμαι*· (Α' Κορινθ' 16 δ) ἐνδεικνύων δι' ὧν αὐτῶν τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς μαθητάς πρὸς τὴν ὁποίαν ἵκοντε δὲν ἐξισοῦνται. Διὰ τοῦτο καὶ πάντοτε, ὅταν ἀρχίζῃ τὰς ἐπιστολάς με αὐτὰς τὰς σκεψεις γράφει τό προσώμιον, καὶ ὅταν τελειωθῇ με αὐτάς πάλιν κατακλείει.

Ὅπως ἀκριβῶς, δηλαδὴ πατὴρ, κοῦ ἀγαπᾷ μονογενὲς καὶ γνησιον παιδίον, ἡγάπα ὅλους τοὺς πιστοὺς διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε - *Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ, ἐκ σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι*· (Β' Κορινθ' 11, 29),

Διότι καὶ πριν ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα τοῦτο πρέπει νά ἔχη ὁ διδασκαλὸς διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὸν Πέτρον ἔλεγεν ὁ Χριστὸς - *Εἰ φιλεῖς με, ποίμεινε τὰ πρόβατα μου*· (Ἰωάν 21, 17). Ὁ Διόντι ἐκεῖνος ποιῶν ἀγαπᾷ τὸν Χριστὸν ἀγαπᾷ καὶ τὴν κοίμνην αὐτοῦ. Καὶ τὸν Μωυσῆα δὲ ὅτε ἐγκατέστησεν ἀρχηγόν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων, ὅτε ἐπέδειξε τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην καὶ ὁ Δαυὶδ δὲ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἦλθεν εἰς τὴν βασιλείαν ἀφ' οὗ κρηγυόμενος ἐφάνη φιλόστοργος πρὸς αὐτοὺς. Τοιουτοτρόπως δηλαδὴ ἐνῷ ἦτο ἀκομὴ νέος ἐκονισεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ὥστε καὶ τὴν ζωὴν του νά ὤσῃ, ὅποτε ἐφονεύει τὸν βαρβαρὸν ἐκείνον Γολιάθ. Ἐάν δὲ λέγῃ - *Ἦ ἔσται τῷ ἀνιόντι τὸν ἀλλοφυλὸν τοῦτον*· (Α' Βασιλ. 17, 26), δὲν τό ἔλεγεν ἐπειδὴ ἀπῆτει μισθόν, ἢ ἄλλα ἐπειδὴ ἠθέλει νά γίνῃ πιστευτός, καὶ νά τοῦ δοθῇ ἡ πρὸς αὐτόν μαχὴ. Ὅτε λοιπὸν παρρησιᾶσθη πρὸς τὸν βασιλεὺς μετὰ τὴν νικίαν, οὐδέν δι' αὐτὰ ἀνέφερε. Καὶ ὁ Σαμουὴλ ἐπίσης ἦτο πῦρ πολὺ φιλόστοργος διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν - *Ἐμοὶ δὲ μή γένοιτο διαμαρτεῖν τοῦ διακίπειν προσευχόμενον ὑπὲρ ἱμῶν τὸ Κίρη*· (Α' Βασιλ. 12, 23).

Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Παῦλος μᾶλλον δὲ ὄχι τοιουτοτρόπως, ἀλλὰ καὶ πολὺ περισσότερον ἐφλέγετο ἐξ ἀγάπης δι' ὅλους τοὺς ἀρχομένους. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς μαθητάς, τοιουτοτρόπως διεθέσσετο πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῖς ὥστε νά εἰπῇ, διι - *εἰ δυνατόν, τὰς ὀφθαλμοὺς ἱμῶν θά ἐξιδάτε ἐπὶ ἡμῶ ἀφ' οὗ τοὺς ἐβγάετε*· (Γαλ 4, 15). Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς διδασκαλοὺς, τῶν Ἰουδαίων πριν ἀπὸ ὅλα ἐξ αἰτίας αὐτοῖς ὁ Θεὸς τοὺς κατηγορεῖ λέγων - *Ὡ οἱ ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ βόσκειουσιν οἱ ποιμῆν, ἑαυτοὺς 738 οὐχὶ τὰ πρόβατα βόσκειουσιν*· (Ἰεζ' 34, 2). Ἐκείνοι δὲ τὸ ἀντίθετον ἐκραττοῦν - *Τὸ γὰρ γάρ φησι, κατεσθῆτε, καὶ τὰ ἔρμα περιβάλλεσθε, καὶ ἐὸ παχὺ ἐσφάζετε, καὶ τὰ πρόβατα οὐκ ἐβόσκατε*· (Ἰεζ' 34, 3).

Καὶ ὁ Χριστὸς δὲ ἐκφέρων κανόνα ἀρίστου ποιμένος ἔλεγεν - *Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων*· (Ἰωάν 10, 11). Τοῦτο ὁ Δαυὶδ ἐκράξεν εἰς πολλὰ σημεῖα καὶ φθλοῦ, καὶ ὅταν ἀνῶθεν ἐναντίον ὅλου τοῦ λαοῦ κατεφέρετο ἡ φοβερὰ ἐκείνη ὄρη διότι ἐνῷ ὅλοι ἐφονεύοντο ἔλεγεν - *Ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἡμάρτων, ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἐκακοπαῖσα*. B καὶ οὗτοι, τό ποιμῆν

ον, τί ἐποίησαν» (Β Βασιλ 24, 17). Διὰ τοῦτο καί κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν τιμωριῶν ἐκείνων δέν προετίμησε πείναι οὔτε δίδωαι ἐκ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ τὸν παρὰ τοῖ Θεοῦ πεμπομενον θανάτων δια τοῦ ὁποῦ ἀνέμενε τοὺς μὲν ἄλλους νά καταστήσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ, αἰτὸς δὲ ὁ ἴδιος χάριν ὧν ἄλλων νά θανατωθῇ. Ἐπειδὴ δὲ δέν σινεβή αὐτό, θρηνεῖ καὶ λέγει «Ἐν ἐμοὶ ἡ χεὶρ σου εἰ δέ οὐκ ἄρει, καὶ ἐν τῷ σῶμα τοῦ πατρός μου. Ἐγὼ γὰρ φησὶν ὁ ποιμὴν ἡμάρτων» Ὡς να ἔλεγεν ὅτι ἂν καὶ οἱ τοὶ ἡμάρτων, ἐγὼ ἡμῶν ὑπεύθυνος διὰ τὴν τιμωρίαν, ὁ ὁποῖος δέν διορθωνομαί, ὅταν δὲ καὶ ἰδικὸν μου εἶναι το ἁμαρτήμα, ἐγὼ θα ἦτο δίκαιον νά τιμωρηθῶ. **Σ** Αἰοτι θέλων νά μεγαλοποιήσῃ τὸ παραπτώμα τοῦ ποιμένου, τὸ ὄνομα ἀνεφέρει. Καὶ αὐτὸν τὸν τροπὸν λοιπὸν κατεπαύσε τὴν ὁργήν, καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνικάλεσε τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, τόσων σκουδαία εἶναι ἡ ἐξομολόγησις «*Μακάριος γὰρ ἐαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογία*» (Παροιμ 18, 17) τόσων σκουδαία εἶναι ἡ φροντίς καὶ ἡ συμπαθὴς ποιμένος ἀριστοί. Αἰοτι ἐπαρσσονται τὰ σπλάγχνα αἰτοῦ, ὅταν ἐπιπτον ἐκεῖνοι, ὅπως ἀκριβῶς, δευρ ἐφονεῖοντο παῖδες, γνησιοὶ δια ταῦτο καὶ ἤλιωνε ἡ ὁργὴ να ἐπιπτή ἐπῶνα τοι. Καὶ ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς σφαγῆς τοῦτο θά ἐπραττε, ἐὰν δέν ἐβλεπεν, ὅτι αὐτὴ ἐβάδιζεν καθ' ὁδὸν καὶ ἐὰν δέν ἤλπιζεν, ὅτι θά ἐπιπτή καὶ ἐναντίον αὐτοῦ. Ὅταν λοιπὸν εἶδε τοῦτο μὲν νά μὴ συμβαίη **Δ** πρὸς ἐκείνους δὲ νά ἐκινῆται ἡ συμφορὰ δέν τὸ ὑπέφερε πλέον, ἀλλ' ἐφλυγίσθη περισσότερο, παρὰ ἐκ τοῦ Ἀμίων τοῦ πρωτοτόκου. Τότε δηλαδὴ δέν ἐζήτησε θάνατον, τῶρα ὁμως ἀζιώνει χάριν τῶν ἄλλων να ἀποθάνῃ.

Τοιοῦτος πρέπει να εἶναι ὁ ἀρχων, καὶ νά ὑποφέρῃ περισσότερον δια τὰς συμφοράς, τῶν ἄλλων, παρὰ διὰ τὰς ἰδικὰς του. Καὶ ἀναλογὸν λοιπὸν ἔπαθεν καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ παιδός, διὰ να μαθῇς ὅτι οὐδόλως περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀρχομένους ἡγάπα τὸν παῖδα. Καίτοι βεβυσίως ὁ νεανίσκος ἦτο ἀκόλαστος καὶ μὲ διαθεσιν να φονεύσῃ τὸν πατέρα του, ἐν τούτοις, ἔλεγε «*Τὴ δώσει μοι θάνατον ἀντὶ σοῦ*» (Β Βασιλ 18, 33). Τί λέγει, ὦ μακάριε, καὶ πρῶτα πάντων ἀνθρώπων, **Ε** Νά σὲ φονεύσῃ προσεπάθει ὁ παῖς, καὶ μὲ χίλια δαίνα σὲ περιέζωσε καὶ ὅτε ἐφυγε ἀπὸ τὴν μέσσην, καὶ ἐστήθη τὸ τροπαίον, τότε εὐχέσαι νά φονευθῇς, Ναί, λέγει Διότι δι' ἐμέ ὁ στρατός μου δέν ἔχει νικήσει, ἀλλ' ἀκόμη πολεροῦμαι περισσοτέρων ἀπὸ ὅσον προηγουμένως, καὶ τὰ σπλάγχνα μου τῶρα διασκορπίζονται σπαρασσόμενα περισσότερον.

Οὗτοι μὲν λοιπὸν ἐφρόντιζον δια τοὺς ἐμπεπιστευμένους εἰς αὐτούς.

Ὁ δὲ μακάριος Ἀβραὰμ πολὺ ἐφρόντιζε καὶ διὰ τοὺς μὴ ἐμπεπιστευμένους εἰς αὐτοὺς καὶ τόσον πολὺ, ὥστε καὶ μὲ φυβερῶς κινδύνους να περιβαλῇ τὸν ἑαυτὸν του. Ὅτι δηλαδὴ ὅχι μόνον χάριν τοῦ ἀνεψιοῦ ἐπραττεν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπραττεν, ἀλλὰ καὶ χάριν τῶν Σοδομιτῶν, **Τ**36 δέν ἔκαυσε νά ἐκδώκῃ τούς

Πέρσας ἐκείνους, ἕως ὅταν προηγουμένως ἡλευθέρωσεν ὅλους αὐτοὺς. Καίτοι βεβαίως ἦτο δυνάστην, ἀφοῦ λαβὴ αὐτὸν, νὰ ἀναχωρήσῃ ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε, διαγινώσκων ὅλους ἐξ ἴσου ἐνδιεφέρετο. Καὶ τοῦτο ἔκρινε φανερόν καὶ διὰ τῶν μετέπειτα γεγονότων. Ὅτε δηλαδὴ δὲν ἐπρόκειτο νὰ πολιορκῇ αὐτοὺς βαρβαρικός στρατός, ἀλλὰ ἡ θεοκίνητος ὁργὴ νὰ ἐκρίζωνται πολεῖς, αὐτῶν ἐκ βαθρῶν, καὶ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς, χρήσεως ὀπλῶν, οὔτε καιρὸς μάχης καὶ παραταξέως, ἀλλὰ προσειχῆς, ὅσον ἐνδιαφέρον ἐπέδειξε δι' αὐτοὺς, ὅσιν ἂν ἐπρόκειτο ὁ ἴδιος νὰ καταστρέφεται. Δια τοῦτο λοιπόν καὶ ἀπαξ καὶ δις καὶ τρις καὶ πολλακίς προσερχεται εἰς τὸν Θεόν, ὅ καὶ πρὸς τὴν ψισιν καταφώνει λέγων. «*Εἰς ἐμὴ γῆ καὶ σκοδὸς*» (Γεν. 18, 27). Καὶ ὅτε εἶδεν αὐτοὺς νὰ εἶναι παραδεδωμένοι εἰς τὴν ὁργὴν τοῦ Θεοῦ, παρακαλεῖ νὰ σωζῶνται χάριτι ἄλλων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἔλεγεν. «*Ὁὐ μὴ κρινῶ ἀπὸ τοῦ παισὸς μου. Ἀβραὰμ δὲ μελλῶ ποιῆν*» διὰ νὰ μαθώμεν ἡμεῖς, πῶς ὁ δίκαιος εἶναι φιланθρωπος. Καὶ δὲν ἔκλυσε νὰ παρακαλεῖ ἕως ὅτου ὁ Θεὸς ἔκλυσε πρῶτος.

Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι παρακαλεῖ χάριτι τῶν δικαίων, ὅμως τὰ πάντα ἐκρυπτε χάριν ἐκείνων. Διότι αἱ ψυχαὶ τῶν ἁγίων εἶναι παρὰ πολλοὺς ἡμέροι καὶ φιланθρωποι καὶ πρὸς τοὺς οἰκτίους καὶ πρὸς τοὺς ἕνους. **С** καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν ἀλόγων ἐπεκτείνουν αὐτὴν τὴν ἡμεροῖτητα. Διὰ τοῦτο καὶ κάποιος σοφὸς ἔλεγε. «*Δίκαιος οἰκτερεῖ ψυχὰς, κτηνῶν αὐτοῦ*» (Παροιμ. 12, 10). Ἐάν δέ καὶ κτηνῶν, πόσῳ μάλλον ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέφερα τὰ κτήνη, ὅς ἀναλογισθῶμεν καὶ τοῖς ποιμένας τῶν προβατῶν τοὺς εἰς τὴν χείραν τῶν Κοιπαδοκῶν, ὅποια καὶ πόσα πασχοὺν διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀλόγων. Πολλάκις δηλαδὴ ἀφοῦ κατεχισθῆσαν εἰς τὴν χίονα, ἔμειναν ἐκεῖ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας. Λέγουσι δὲ, ὅτι καὶ οἱ εἰς τὴν Λιβυὴν ὑπομένουν, ὅχι ὀλιγωτέρα δεῖνα ἀπὸ αὐτὰ περιπλαινόμενοι μὴνας ὁλοκλήρους εἰς τὴν φοβερὰν ἀκείνην ἐρημον τὴν γεμιστὴν ἀπὸ τῆς δηλητηριώδους ἔρπετα.

Ἐάν λοιπόν διὰ τὰ ἄλογα ζῶα ἐπάρχη τόση φροντίς, ὅποιαν ἀπολογίαν θὰ ἔχωμεν οἱ ἐμπιστευθέντες λογικὰς ψυχάς, καὶ ἐν τούτοις κοιμώμενοι ἔπρην βαθεῖν, ἔπρεπε λοιπόν νὰ παίρνωμε διόλοι ἀναπνοὴν, νὰ ἡσυχάζωμε δὲ ἐντελῶς, καὶ νὰ μὴ περιτρέχωμε παντοῦ καὶ νὰ μὴ ἐκδίδωμε τοὺς ἑστίους μας, εἰς χεῖλους θανάτου ἐπὶ τῶν προβατῶν τούτων. Ἡ δὲ γνωρίζετε τὴν ἀξίαν αὐτῆς τῆς ἀγέλης δὲν ἐπράξε χάριν αὐτῆς ἀναριθμητὰ ὁ ἰδικὸς σου Δεσποτῆς, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἰδικοῦ τοῦ ὕστερον ἔχυσε, συ λοιπόν ἀναπαισιν ζητεῖς καὶ τι χειρότερον θὰ ἐγίνετο ἀπὸ τοὺς ποιμένας αὐτοῦ, ἂν ἐννοεῖς τοῦτο, ὅτι ἔχουν περιστοιχίσαι τὰ πρόβατα αὐτὰ λύκοι. Ἐπολύ περισσότερον δηλητηριώδεις καὶ ἀγριοὶ ἀπὸ αὐτοῦς, δὲν ἀναλογίζεσαι ὅποιαν ψυχὴν χρειάζεται νὰ ἔχη ἐκεῖνος, πού πρόκειται νὰ ἀναλαμβάνῃ αὐτὴν τὴν διαπομπαν-σιν,

Ἀλλ' ἄνθρωποι μὲν δημαγωγοὶ σκεπτόμενοι διὰ τυχεῖα

πράγματα, προσθέτουν τὰς νόκτας εἰς τὰς ἡμέρας διὰ νὰ ἀγρυπνοῦν ἡμεῖς δὲ ἔχοντες τὸν ἀγῶνα διὰ τὸν οἶρανον, καὶ κατὰ τὴν διαρκείαν τῆς ἡμέρας κοιμουμεθα, καὶ ποῖος κατόπιν θὰ μᾶς ἀπομακρυνῇ ἀπὸ τῆς κόλασιν δι' αὐτὰ. Διότι ἐὰν ἔκρεπε τὸ σῶμα νὰ φονεῦται, ἐὰν ἀναριθμητοὺς θανάτους νὰ ὑφίσταται δὲν ἔκρεπε νὰ τρέχωμεν ὡς εἰς πανήγυρι.

Αὐτὰ δὲ ὡς τα ἀκοίουν ὄχι μόνον κοιμένες, ἀλλὰ καὶ προβάτα, διὰ νὰ καθιστοῦν τοῖς κοιμένους προθυμοτέρους. 737 διὰ νὰ ἐτοιμαzoῦν περισσότερο τὴν προαιρεσιν αὐτῶν, παρέχοντες μὲν οὐδὲν ἕτερον, ὅλην ὁμῶς τὴν πειθῶ καὶ τὴν ἱπακοήν. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Παῦλος προέτρεψε λέγων «Πειθεσθε τοῖς ἡγουμένοι, ὡς τῷ κυρίῳ ὡς ὁ λόγον ἀποδώσαντες» (Ἑβρ 13,17) Ὅταν δὲ λέγῃ «ἀγρυπναεῖν» ἐννοεῖ χιλιού, κόποις καὶ φροντιῖδας καὶ κινδύνους. Διότι ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ τοιοῦτος, ὅποιον ὁ Χριστὸς θέλει, ἀμιλλᾶται μὲ χιλίους μαρτυράς. Διότι ὁ μὲν ἅπας δι' αὐτὸν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ ἀπειράκις ὡς τὴν ποιμνὴν, ἐὰν βεβαίως εἶναι ποιμὴν τοιοῦτος, ὅποιος πρέπει νὰ εἶναι. Ὡς διότι ὁ τοιοῦτος δύναται καθ' ἑκάστην ἡμέραν νὰ ἀποθνήσκῃ. Διὰ τοῦτο καὶ στίς ἀφορὶ γνωρίζετε τὸν κόπον νὰ συμπραττετε μὲ τα, προσευχαῶ, μὲ τὴν προσπαθειαν, μὲ τὴν προθυμίαν μὲ τὴν ἀγάπην ὥστε καὶ ἡμεῖς ἰδικὸν σας, καὶ ἰδικὸν μας σέ, νὰ γίνετε καυχῆμα. Διότι διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστολῶν, ὁ ὅποιος καὶ περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἡγάπα αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τοῦτο, ἀφοῦ προηγουμένως ἠρωτήσεν αὐτὸν ἐὰν ἡγάπατο ἀπὸ αὐτόν, δια νὰ μάθῃς ὅτι ἐνὶ τούτῳ περισσότερο ἀπὸ τα ἄλλα ἔχωρεῖ ἀποδειξίαν τῆς ἀγάπης πρὸς αὐτόν διότι τοῦτο ἔχει ἀναγκὴν νεανικῆς ψυχῆς.

Αὐτὰ δὲ εἶπον περὶ τῶν ἀριστῶν ποιμένων, ὄχι περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μοι καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἐὰν ὑπάρχῃ τοιούτος. Ὁ ὅποιος, ἦτο ὁ Παῦλος, ὁποιος ὁ Πέτρος ὁποιος, ὁ Μωυσῆς. Αὐτοὺς λοιπὸν ὡς μιμηθῶμεν καὶ ἀρχόντες καὶ ἀρχόμενοι διότι εἶναι δυνατόν καὶ εἰς τὸν ἀρχόμενον ἐν μερεὶ νὰ εἶναι ποιμὴν, τῆς οἰκίας, τῶν φίλων, τῶν ὑποκειμένων τῆς γυναικός, τῶν παιδῶν καὶ ἂν τοιουτοτρόπως διευθετῶμεν τε κατὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας ὁ καθείς, ὅλα τὰ ἀγαθὰ θὰ ἀπαλαίσιωμε, τὰ ὅποια εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐπιτυχωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλευθροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δοξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΑΑ'

(Ρωμ. 15, 25-16,4)

Δ «Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι

εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἶσιν- (στ 25-27).

Ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι «τοπον οἰκέτι ἔχω ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, καὶ ἱπιπτόμαι ἔχω ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἑλθεῖ, πρὸς ὑμᾶς» ἐπρόκειτο δὲ ἀκόμη νὰ βρασιπορήσῃ διὰ νὰ μὴ νομιζῆται, ὅτι διαχλευάζει αὐτοὺς ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἐν τῷ μεταξὺ ἀναβαλλεῖ καὶ λέγει ὅτι «πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ» Ε. Καὶ φαίνεται μὲν ὅτι ἀναφέρει τὴν αἰτίαν τῆς ἀρνοπορίας, διὰ τοιούτων ὁμῶς καὶ κατὰ ἄλλο ἐτοιμάζει, τὸ νὰ προτρέψῃ ἐκείνους εἰς ἐλεημοσίην, καὶ νὰ τοῖς ἀμνηστυώσῃ σπουδαιότερους διότι ἔαν δὲν προσεπαθεῖ τοῦτο νὰ κατορθώσῃ, ἦτο ἀρκετὸν νὰ εἶπῃ, ὅτι «πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ» τῶν δὲ ὁμῶς προσθῆκει καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποδημίας - Πορεύομαι, ἡρ. φησι διακονῶν τοῖς ἁγίοις -

Καὶ ἐνδιατριβεῖ εἰς τὸν λόγον καὶ ἀμνησιώσκει λέγων ὅτι «ὀφειλέται εἰσίν», καὶ ὅτι, «εἰ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκκινῶνται» τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκεσὶ λειτουργήσαι» (στ 27), οὕτως νὰ μαθῶν ἐκείνους νὰ μιμνῶνται αὐτοῖς 738 Διὰ τοῦτο καὶ ἰδιαιτέρως, πρέπει νὰ θυμώσωμεν τὴν σοφίαν αὐτοῦ κυθόσων ἐκενόησαν αὐτόν τὸν τρόπον τῆς συμβουλῆς διότι καὶ αὐτόν τὸν τρόπον πειρασσοῦντο ἠντιχόντο, παρὰ ἔαν τὸ ἔλεγε ὡς φανεράν συμβολήν διότι θὰ ἐνομίζον, ὅτι ὑβρίζοντο ἔαν πρὸς προτροπὴν τῶν παροινοῦσιν εἰς τὸ μέσον τοὺς Κορινθίους καὶ τοὺς Μακεδόνας διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐκεῖ ἐκείνους μὲν τοιοῦτοτρόπως προτρέπει λέγων Γνωρίζω δὲ ὑμᾶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τῇ δεδομένῃ ταῖς Ἑλλησθαῖς τῇ Μακεδονίᾳ,» (Β Κορινθ 8,1) καὶ τοῖς Μακεδόνας, ὅτι διὰ τῶν ἐξ ἡ, καλὴν - Ὁ γὰρ ἐξ ὑμῶν ἔληος ἠρέθισε τοὺς πλείους» (Β Κορινθ 9,2) Καὶ οἱ αὐτῶν Γαλατῶν δὲ ὁμοίως τοῦτο κρατεῖ ὅπως ὅταν λέγῃ - Ὡς περ διέταξα ταῖς Ἑλλησθαῖς, τῇς Γαλαταῖς, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε» (Α Κορινθ 16,1) ἐπὶ τῶν Ρωμαίων ὁμῶς, ὅχι κατὰ αὐτόν τὸν τρόπον ἀλλὰ μέστωσιν μᾶλλον Β Ἰσχυρὸν δὲ αὐτό καὶ ἐπὶ τοῦ κληρυμάτος, ὅπως ὅταν λέγῃ - Ἡ δὲ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν» (Α Κορινθ 14,36) διότι τιποτε δὲν εἶναι τόσον ἰσχυρὸν ὅπως ἢ προσπαθεῖς πρὸς μιμησιν διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ σημεῖα χρησιμοποιεῖ αὐτο, διότι καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει - Καθίς, ἐν πάσαις ταῖς Ἑλλησθαῖς πανταχοῦ ἐν κλήσῃ Ἐκκλησίᾳ διδάσκω» (Α Κορινθ 4,17). Καὶ πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς δὲ ἔλεγε, ὅτι «ἔστέ καρποφοροῦμενοι καὶ αὐξανόμενοι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν παντί κόσμῳ» (Κολοσ 1,6)

Τοῦτο λοιπὸν καὶ ἐδῶ κρατεῖ ἐπὶ τῆς ἐλεημοσύνης Καὶ προσεῖξεν πῶς μεγαλοκρεπῶς χρησιμοποιεῖ τὰς λέξεις ὅταν εἶπῃ δηλαδὴ, πορεύομαι διὰ νὰ ἀποκομίσω ἐλεημοσίην ἀλλὰ «διακονῶν» C Ἐν δὲ ὁ Παῦλος, διακονῇ σκῆψαι πόσον σπουδαῖον εἶναι τὸ γενομένον ὅταν ὁ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης καταδεχῆται νὰ ἀποκομίσῃ καὶ ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἀποδημῇ πρὸς τὴν Ρώμην, καὶ ἐνῶ τόσον πολλὴ ἐπεκόθει αὐτοῦς, προτιμῶ τοῦτο ἀντὶ ἐκείνου

«*Ἡδουκῆσαν γάρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα*», τουτέστιν ἐδοκίμασαν, ἐπεθυμήσαν «*κοινωνίαν*». Το σὲ «*τινά*» δὲν τὸ ἀνεφέρει ἀπλῶς, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι ὀνειοῦζει αὐτοὺς. Καὶ δὲν εἶπε ἀπλῶς εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ «*εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων*», καμνίων διπλὴν τὴν συστάσιν, καὶ διὰ τὴν ὀρεγτὴν καὶ διὰ τὴν πτωχείαν.

Ὁ καὶ δὲν ἤρκεσθῃ μόνον εἰς αὐτό ἀλλ' εἶπεν ἐπὶ πλεον, ὅτι «*ὀφειλέται εἶναι*». Εἰς τα δεῖκνυσι πῶς εἶναι ὀφείλεται «*Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς κοιτῶνῃσαν αἰτῶν, φῃσι τὰ ἔθνη ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτῶν ἥσαι αὐτοῖς*». Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον λέγει τοῦτο σημαίνει δι' αὐτοὺς ἦλθεν ὁ Χριστὸς εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἰουδαίων ἦσαν ἅπαντα ἐπηγγελμένα, ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν «*ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστὶν ὁ σωτήρ*» (Ἰωάν. 4,22) ἀπὸ ἐκεῖ οἱ ἀπόστολοι, ἀπὸ ἐκεῖ οἱ προφῆται, ἀπὸ ἐκεῖ ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Εἰς ὅλα αὐτὰ λοιπὸν συμμετέσχεν ἡ οἰκουμένη. Εἰς ἔσθ' ἑσθ' λοιπὸν ἔλαβετε μέρος εἰς τὰ μεγαλύτερα, λέγει, καὶ εἰς τοὺς δειπνοὺς, ποὺ εἶχον παρασκευασθῇ δι' ἐκείνοισι σὺς ἀφοῦ εἰσηλθετε, ἀπῆλαισατε τὰ προκείμενα κατὰ τὴν παραβολὴν τοῦ εὐαγγελίου, ὀφείλετε καὶ εἰς τὰ σαρκικά νὰ λαβετε μέρος καὶ νὰ μεταδώσετε εἰς αὐτοὺς. Καὶ δὲν εἶπε «*κοινωνήσαι*» ἀλλὰ «*λειτῶνῃσαι*», καθιστῶν αὐτοὺς ὡς διακονοὺς, καὶ ὡς νὰ τελοῦν φόροι, διὰ τοὺς βασιλεῖς. Καὶ δὲν εἶπεν εἰς τὰ σαρκικά σας, ὅπως ἁριβῶς «*εἰς τὰ πνευματικά αὐτῶν*» διότι τὰ μὲν πνευματικά ἦσαν ἐκείνων τὰ δὲ σαρκικά ὅχι μόνον τούτων, ἀλλὰ κοινὰ ὅλων ὅσοι τὰ χρημᾶτα διέταξε νὰ εἶναι ὅλων ὅχι μόνον ἐκείνων ποὺ τα κατέχουσιν.

739 «*Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον*» (στ 28) τουτέστιν ὡς νὰ ἐναποθετῇ, εἰς βασιλικὰ ταμεῖα ὡς εἰς ἄσιλον καὶ ἀσφαλῆ τοκον καὶ δὲν εἶπεν «*ἐλεημοσίην*», ἀλλὰ παλιν «*τον καρπον*», δεῖκνυναι ὅτι κερδίζουσιν ἐκεῖνοι ποῦ παρέχουν.

«*Ἀπελευσάμην δι' ἡμῶν εἰς Ἰσπανίαν*» (στ 28) Παλιν ἐνθυμεῖται τὴν Ἰσπανίαν, δεῖκνυναι τὸ δοκνον καὶ τὸ θερμὸν ἐνδιαφέρον δι' ἐκείνους.

«*Οἶδα δέ, ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσάμην*» (στ 29) Τί σημαίνει «*ἐν πληρώματι εὐλογίας*», Ἦτοι, περὶ χρημάτων ὀμιλεῖ, ἢ περὶ πάντων γενικῶς τῶν κατορθωμάτων. Β. Εὐλογία ὀηλασθή, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν ἐλεημοσύνην συνηθίζει νὰ λεγῇ «*ὡς εὐλογίαν, μὴ ὡς πλεονεξίαν*» (Β. Κορινθ. 9,5) καὶ ὑπῆρχε δὲ παλαιὰ συνηθία τοιοῦτοτρόπως νὰ ὀνομαζέται τὸ πράγμα. Ἐπειδὴ δὲ ἐδῶ προσέθεσε «*τοῦ εὐαγγελίου*», διὰ τοῦτο λεγομένη, ὅτι οὐδὲν ὀμιλεῖ μόνον περὶ χρημάτων, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλων τῶν ἄλλων ὡς νὰ ἔλεγε Γνωρίζω δέ, ὅτι ὅταν ἔλθω θὰ σὰς, ἰδῶ εἰς ὅλα νὰ προοδεύετε καὶ νὰ σεμνισθεθῇ διὰ τὰ ἀγαθὰ, καὶ νὰ εἰσθε ἄξιοι χιλιῶν ἐπαινῶν, συμφωνῶς πρὸς τὸ εὐαγγέλιον.

Καὶ τοῦτο δὲ εἶναι θαυμαστὸν εἶδος συμβουλῆς, τὸ νὰ

προκαταλαμβάνη αὐτοὺς διὰ τῶν ἐγκωμίων **С** Ὅταν δηλαδὴ ἀφήγη τὸν τρόπον αὐτὸν τῆς κατ' εἰθεῖαν συμβουλῆς χρησιμοποιοῖ αὐτὸν τὸν τρόπον διαρθρώσεως·

«Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Πνεύματος» (στ 30)

Πάλιν ἰδῶ τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Πνεῦμα προβάλλει, καὶ οὐδολως μνημονεῖ τὸν Πατέρα. Αὐτὰ δὲ τὰ εἶπον ὥστε διὸν ἴδης αὐτὸν νὰ μνημονεῖ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, ἢ τὸν Πατέρα μόνον οἷτε τὸν Υἱόν οἷτε τὸ Πνεῦμα νὰ ἀθετῇ. Καὶ δὲν εἶπε «Πνεύματος», ἀλλ' «ἀγάπης Πνεύματος». Διότι ὅπως ἄκριβως ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Πατὴρ ἠγάπησαν τὸν κόσμον, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ Πνεῦμα.

Τι σημνίνει δὲ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον παρακαλεῖς, πᾶς μου. **Д** «Συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν. ἵνα ρυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθουσίων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ» (στ 30-31) Ἄρα μεγαλ' ἀγων εἰρίσκετο ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ τοῦτο καὶ ζητεῖ τὰς προσευχὰς αὐτῶν καὶ σὲν εἶπεν «ἵνα συμπλασῶ· ἀλλ' «ἵνα ρυσθῶ» ὅπως ὁ Χριστὸς διεταξεν «εἰσέλθετε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν» (Ματθ 20,41) Ἰατὰ δὲ λέγων, ἐδεικνυσεν ὅτι πονηροὶ λικκοὶ θὰ ἐπετιθεντο ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ θηρία μᾶλλον παρά ἄνδρες.

Ἀπο αὐτο δὲ καὶ ἄλλο προετοίμαζε· τὸ νὰ δεῖξη ὅτι δικαίως ἀνέλαβε τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἁγίων. **Е** ἀπὸ βεβαιῶς τοσοὶ εἶναι οἱ ἀπειθοῦντες ὥστε καὶ ἀπὸ αὐτοῦ, εὐχεται νὰ λιτρωθῇ. Διότι οἱ εἰρισκόμενοι μεταξὺ τοσῶν ἐχθρῶν καὶ διὰ πεινῆς, ἐπρόκειτο νὰ ἀπολεσθῶν διὰ τοῦτο κατ' ἀνάγκην ἀπὸ ἄλλο σημεῖον παρελάβανεν αὐτοὺς «Καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἐν Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις» (στ 31) τοιτέστιν διὰ νὰ γινῇ δεκτή ἡ θυσία μου ὥστε μετὰ προθυμίας, νὰ ὑποδεχθῶν τὰ διδόμενα. Βλέπεις πῶς καλὴν ἐξέφωσσε τὴν δέξιαν ἐκείνων καὶ λαμβάνουν, ἐὰν βεβαίως, ἔχη ἀνάγκην ἀπὸ προσειχᾶς τοσοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ δεχθῶν τὰ στελλόμενα. Ἀπο αὐτο δὲ δείκνυει καὶ κατ' ἄλλο, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ παρρηχὴ ἐλεημοσίνης διὰ νὰ οὐχθῶν. Διότι, διὰν κάποιος παρεχῇ ἐξ ἀνάγκης, 740 ὅταν ἐξ ἀδίκιας, ὅταν πρὸς ματαιοδοξίαν ὁ καρπὸς ἀπομακρύνεται.

«ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ» (στ 32). Ὅπως ἄκριβως ὅταν ἤρχιζεν εἶπεν «εἰ πᾶς ἥδη ποτε εὐδοκῶθησμαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς» (Ρωμ 1,10), τοιοῦτοτρόπως καὶ ἰδῶ εἰς τὸ ἴδιον θελήμα κατοφενγεῖ, καὶ λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο ἐπειγομαι, καὶ νὰ λιτρωθῶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰχομαι, ὥστε ταχεῶς νὰ σᾶς ἴω, καὶ νὰ σᾶς ἴδω μὲ ευχαριστήσιν, χωρὶς νὰ προκαλέσω καμμίαν λιπὴν ἀπὸ ἐκεῖ.

«Καὶ συναναπαύσασθαι ὑμῖν» (στ 32) Κυτταξέ πῶς πάλιν τὴν ταπεινοφροσίνην δείκνυει. Διότι δὲν εἶπε διὰ νὰ σᾶς, διδοῶ καὶ νὰ σᾶς κατηχῇσω, ἀλλ' «ἵνα συναναπαύσασθαι ὑμῖν». **В** καὶ ὅμως αἶτος ἦτο ὁ ἄγωνιζόμενος, καὶ καλαίαν πῶς λοιπόν λέγει «συναναπαύσασθαι», Χαριζόμενος εἰς αὐτοὺς τοῖς λαχίστον εἰς τοῦτο, καὶ

καθιστῶν αὐτοὺς προθυμότερους μὲ τὸ νὰ τοὺς κἀμνη μετοχοὺς τῶν στεφανῶν καὶ μὲ τὸ νὰ δεικνύη ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀγωνίζονται καὶ κοπιᾶζουσιν

Ἐπειτα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διαρκῶς συνεθίζει νὰ πράττῃ, μετὰ τὴν συμβουλήν προσθετεῖ τὴν εὐχὴν λέγων - *Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν Ἀμήν*- (στ 33)

«*Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν, διακονοῦσάν τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς*» (στ 1) Ἡ τῆς διὰ ποσὺν αὐτὴν μεγαλύνει διότι πρὶν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἐμνημονεύσεν αὐτὴν καὶ ὠνόμασεν ἀδελφὴν. *Ὁ* δὲν εἶναι μικρὸν δὲ πρᾶγμα τὸ νὰ ὀνομασθῇ ἀδελφὴ τοῦ Παύλου. Καὶ τὸ ὄνομα προσέθεσε μὲ τὸ νὰ τὴν ὀνομασθῇ διακονοῦσαν. «*ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ὡς ὡς τῶν ἁγίων*» (στ 2) Τοῦτο σημαίνει τὸν κυρίον ὥστε νὰ ἀπολαύσῃ τιμῆς μετὰς σου. Διότι ἐκεῖνος, ποὶ δέχεται διὰ τὸν Κύριον, εἶσθω καὶ ἂν δὲν δέχθῃ καποιοὶ ἀποδοιοὶ μετὰ πρυθμίας, δέχεται ὅταν ὅς εἶναι καὶ ἁγία σκίπτει εὐσπὴν φροντίδα εἶναι δικαίαν νὰ ἀπολαύσῃ. Διὰ τοῦτο προσέθεσεν - *ὡς ὡς τῶν ἁγίων* - ὅπως πρέπει νὰ ὑποδεχόμεθα τοὺς τοιοῦτους. Διότι εἶχει διπλὴν υἱίαν νὰ ἐληρετῇ αὐτὴν ἀπὸ σοῦ, καὶ τὸ νὰ δεχθῶν αὐτὴν διὰ τὸν Κύριον καὶ διότι εἶναι ἁγία.

D - *Καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν πράγματι χρῆς*» (στ 2) Εἶδε, τὸ μὴ φοβηθῆναι. Διότι ὅταν εἶπεν αὐτὴν νὰ ἀπαλαβῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ προσφέρτε τὰ ἴδια σας, καὶ νὰ τεινέτε χεῖρα, καὶ εἰς ὅ,τι σοῦς χρειασθῇ. Πάντως, ὅχι εἰς ὅ,τι ἔχει, ἀλλ' εἰς ὅ,τι σοῦς χρειάζεται. ὅς σοῦς χρειασθῇ δὲ εἰς ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ εἰσθε κύριοι.

Ἐπειτα παλιν ὁ ἐπαινος ἀνεκφραστὸς - *Καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἑμοῦ*» (στ 3) Εἶδε, τὴν συνέσει. Πρῶτον μὲν τὰ ἐγκωμια ἀνέφερεν. Ἐπειτα εἰς τὸ μέσον τὴν παρακλήσιν. Ἐπειτα παλιν τὰ ἐγκωμια, περιβαλλάντων καὶ πρὸς τὰ δυο σημεῖα τὴν ἀνάγκην τῆς μακαρίας, ἐκείνης, γυναικός, διὰ τῶν ἐπαινῶν. Διότι πῶς δὲν εἶναι μακαρία ἐκείνη, ἡ ὅποια ἀπῆλυσεν τὴν μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Παῦλον ἡ ὅποια ἠδυνήθη νὰ βοηθήσῃ καὶ αὐτὸν ποὺ διωρῶσεν τὴν οἰκομνην, διότι τοῦτο εἶναι ὁ κολοφῶν τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ τέλος ἐτοπυθέτησεν αὐτὸ λέγων - *καὶ αὐτοῦ ἑμοῦ*». Τι σημαίνει δὲ «*καὶ αὐτοῦ ἑμοῦ*» Τοῦ κηρυκός, τῆς οἰκομνην, ἐκεῖνοι ποὺ τοσόν πολλά ἔπαθεν, ἐκεῖνοι ποὺ ἀρκεῖ εἰς ἀναριθμητοὺς ἀνθρώπους.

Ἀς μνησθῶμεν λοιπόν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες τὴν ἁγίαν ἐκείνην καὶ ἐκείνην ποὺ ἀναφέρεται ὑστερα ἀπὸ αὐτὴν μαζί μὲ τὸν ἄνδρα. Ποιοὶ δὲ εἶναι αὐτοί. «*Ἀσπάσασθε, φησὶ, 741 Πρίσκυλλαν καὶ Ἀκυλάν, τοὺς συλλειτουργοὺς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ*» (στ 3) Διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ ὁ Λουκάς μαρτυρεῖ ἅψ' ἑνός μὲν, ὅταν λέγῃ, ὅτι «*ἔμεινεν πρὸς αὐτοὺς ὁ Παῦλος ἡσάν γὰρ σκηνοποιοὶ τῆς τέχνης*» ἅψ' ἑτέροι δὲ, ὅταν δεικνύῃ, ὅτι ἡ γυνὴ ἐβοήθησεν τὸν Ἀπολλῶν καὶ τὸν ἐδίδαξε τὴν ὁδὸν τοῦ

Κυρίου.

Διότι μεγάλα μὲν ἦσαν καὶ ἐκεῖνα πολὺ μεγαλύτερα δε
ἐκεῖνα τὰ ὅπουλα λέγει ὁ Παῖλος. Τι λέγει δηλαδὴ Πρωτον τοῖς
ὀνομαζει συλλειτουργοῖς σεκινῶσι, ὅτι αὐτοὶ ἔχουσιν μετοχοὶ τῶν
ἀπεριγράπτων κοπῶν καὶ τῶν κινδύνων ἔπειτα λέγει «ὅτι ὑπὲρ
τῆς ψυχῆς μου τὸν ταυτῶν τράχηλον ὑπέθηκεν» (στ 4) Β. Εἶδες
μαρτυρίας τελείας; Διότι ἡ οὐ φισαὶ οὐ ἐπὶ Νερωνος αναριθμητοὶ
νὰ εἶναι αἱ κινδύνοι, δεῖν δίδταζε καὶ οἱ οἱ Ἰουδαῖοι νὰ
ἀπομακρυνῶνται ἀπο τῆς Ρωμῆς.

«Οὐκ οὐκ ἔγωγε μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πάντες αἱ Ἐκκλησίαι
τῶν ἐθνῶν» (στ 4) Εὐὼ ὑπαινισσεται τὴν φιλοζενίαν καὶ τὴν
ἐνισχυσιν δια χρημάτων θαιμαζόν αὐτοῖς, διότι, καὶ τὸ αἷμα
αὐτῶν χύσαν, καὶ τὴν περιουσίαν ὅλην παρέθεισαν κοινήν. Εἶδες
γενναίως γενναίως, οἱ ὅποιοι οὐλοῦσαι ἡμπεροσθησαν ἀπὸ τὴν
φυσὶν εἰς τὸν δρυμον τῆς ἀρετῆς. Καὶ μᾶλλον εἰσαγωγῶς «ἐν
Χριστῷ γὰρ Ἰησοῦ οὐκ ἄρσεν οὐ θήλυ» (Γαλ 3:28) Καὶ ἐκεῖνο το
ὅποῖον εἶπε δια τὴν προηγούμενην, τοῦτο καὶ δι αὐτὴν λέγει
καὶ περὶ ἐκείνης, δηλαδὴ ἔλεγε C - πτε, προστάτες πολλῶν ἐγγη-
θη, καὶ πτεῖ ἐμοῦ» καὶ δι αὐτὴν πάλιν ὅτι «οὐκ ἔγωγε μόνος
εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πάντες αἱ Ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν».

Διὰ νὰ μὴ φανῇ ἐπίσης, ὅτι λέγει αὐτὰ οἱ αὐτὰ νὰ κολακεύῃ καὶ
ἀλλοῖς μάρτυρας, φέρει ἑαυτὸν περισσύτερον, ἀπὸ τὰς γυναῖκες,
«καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίαν» (στ 4) Διότι τούτων
ἦσαν εἰδόκιμοι, ὥστε καὶ τὴν οἰκίαν νὰ καταστήσῃ ἐκκλησίαν
καὶ με τὸ νὰ κάμουν οἱ οἱ πιστοὺς καὶ με τὸ νὰ ἀντιζοῦν αὐτὴν
εἰς ὅλους τοὺς ἔθνους, διότι δὲν σινηθίζει γενναίως νὰ ὀνομάζῃ
τὰς οἰκίας ἐκκλησίας, ἐάν δὲν ὑπῆρχε πολλὴ ἡ εὐλάβει καὶ
πολὺς ριζομένως εἰς αὐτὰς ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. D. Δια τοῦτο καὶ εἰς
τοὺς Κορινθίους ἔλεγει «ἀσπασασθε Ἀκίαν καὶ Πρισκίλλαν σὺν τῇ
κατ' οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίᾳ» (Α Κορινθ 16:19) καὶ περὶ τοῦ
Ὀνησιμου δὲ γραφὼν λέγει «Παῦλος, Φιλήμονι καὶ Ἀπφίᾳ τῇ
ἀγαπῇ καὶ τῇ κατ' οἶκον σου Ἐκκλησίᾳ» (Φιλήμ 1:2).

Διότι εἶναι δυνατόν καὶ εἰς τὸν γάμον νὰ εἴσῃ θαιμαστός
καὶ γενναίος. Ἰσοῦ λοιπόν καὶ οὔτοι ἐγγαμοὶ ἦσαν καὶ παρὰ
πολὺ ἐλαμπῶν, καίτοι βεβαίως τὸ ἐπαγγέλμα αὐτῶν δὲν ἦτο
λαμπρὸν διότι ἦσαν σκηνοποιοὶ μὴ ὅμως, ὅλα τὰ ἐσκέπασεν ἡ
ἀρετὴ, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς ὑπερ τὸν ἥλιον καὶ ὡς ἡ τεχνὴ Ε.
οὔτε ἡ σιζυγία παρέβλαψεν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐπέδειξαν τὴν ἀγαπὴν,
τὴν ὁποῖαν ἀπῆτησιν ὁ Χριστός. «Μεκόνα γὰρ ταῖς, ἀγαπὴν
οὐδέ τις ἔχει φθῆναι ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἤῃ ὑπερ τῶν φίλων αὐτοῦ»
(Ἰωαν 15:13). Καὶ κατωρθῶσαν ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον εἶναι γνωρι-
σμα μαθητοῦ. ἔλαβαν δηλοῦσιν τὸν σταυρὸν καὶ ἠκολούθησαν.
Διότι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἔλαβον τοῦτο χάριν τοῦ Παύλου, πολὺ
περισσότερον ἐπέδειξαν τὴν ἀνδρείαν αὐτὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὰ ὡς τα ἀκούοι καὶ πλουτοὶ καὶ πτωχοὶ. Διότι ἔαν
ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἀποζοῦν οἱ τῶν χειρῶν τῶν καὶ εἶναι προσιτα
μενοὶ εἰς ἐργαστήριον, τὴν ἀφθονίαν ἐπέδειξαν, ὥστε νὰ

γίνουσι χρησιμοὶ εἰς πολλὰς Ἐκκλησίας, ποῖαν συγγνωμὴν θὰ ἔχουν οἱ πλουσιοὶ οἱ ὁποῖοι περιφρονοῦν τοὺς πτωχοὺς, 742 Διότι ἐκεῖνοι μὲν οὔτε το αἷμα δὲν ὑπελογισάν χάριν τοῖ θελήματος τοῦ Θεοῦ συ δε και ὀλίγα χρηματα ὑπολογίζεις, πολλακίς περιφρονῶν τὴν ψυχὴν σου, Ἀλλὰ ἔναντι μὲν τοῦ διδασκαλοῦ τοιοῦτοι ἦσαν ἐκεῖνοι, ἔναντι δὲ τῶν μαθητῶν δὲν θὰ εἶναι τοιοῦτοι, Ἀλλ' οὔτε τοιοῦτο εἶναι δύνατον να εἴπωμεν διότι αἱ Ἐκκλησίαι τῶν ἔθνῶν, λέγει, εὐχαριστοῦν αὐτοὺς Καίτοι ἦσαν ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλ' ὁμως τόσον εὐλαβικῶς ἐπιστευσαν, ὥστε και ἐκεῖνους τοὺς ἐξ ἔθνῶν νὰ ὑπηρετοῦν μὲ ὁλὴν τὴν προθυμίαν. Τοιαῖται πρέπει να εἶναι αἱ γυναῖκες, Β-μη ἐν πλῆγμασιν ἢ χρυσῷ ἢ ματισμῷ πολυτελεῖ- (Α' Τιμοθ 2,9) ἀλλὰ νὰ καλλωπίζωνται μὲ αὐτὰ τὰ κατορθώματα.

Ἐπαινοὶ διὰ τὴν Πρίσκιλλαν.

Διότι, πὲς μοι, ποῖα βασίλισσα ἔλαμψε τόσον, ποῖα τόσον ἐγκωμιάζεται ὅπως αὕτη ἡ σύζυγος τοῦ σκηνοποιοῦ. Καὶ εὐρίσκεται εἰς τὰ στομάτια ὁλων, ὄχι δέκα, οὔτε και εἴκοσιν ἔτη, ἀλλὰ μέχρι τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ και πάντες ἐπευφημοῦν αὐτὴν μὲ τοιούτους λόγους οἱ ὁποῖοι στολιζοῦν αὐτὴν περισσότερον ἀπο τὸ διάδημα το βασιλικόν Διότι τι εἶναι μεγαλυτερον, τι ἀκόμη ἴσον ἀπο τοῦ νὰ γίνῃ προστάτις τοῦ Παιλου, ἀπὸ τοῦ νὰ διασώσῃ τὸν διδασκαλὸν τῆς οἰκουμένης μὲ προσωπικούς κινδύνους.

Πρόσεξε λοιπόν και πόσαι μὲν βασίλισσαι ἔχουν λησμονηθῇ, ἡ σύζυγος ὁμως τοῦ σκηνοποιοῦ πανταχοῦ μνημονεύεται μαζί μὲ τὸν σκηνοποιόν, και ὅσῃν γῆν φωτίζει ὁ ἥλιος, τόσῃν οἰκουμένην ἐπιτρέχει καὶ ἡ δόξα τῆς γυναικός C και Περσαι και Σκυθαὶ και Θράκες, και οἱ κατοικοῦντες τὰ ἄκρα τῆς γῆς ἐγκωμιάζουν τὴν καλὴν διαθεσιν τῆς γυναικός και τὴν μακαρίζουν Πόσον πλοῦτον, πόσα διαδήματα και ἐνδύματα βασιλικά δὲν θὰ ἐγκατέλειπες εὐχαριστῶς διὰ νὰ λαβῇς μιαν τοιαυτὴν μαρτυρίαν;

Διότι δὲν δύναται τις να εἴπῃ, ὅτι εἰς τοὺς κινδύνους μὲν ἦσαν τοιοῦτοι, και εἰς τὰ χρηματα ἄφθονοι, παρημέλουν ὁμως τὸ κήρυγμα διότι διὰ τοῦτο ὀνομαζει αὐτοὺς και συνεργούς και συλλειτουργούς. Καὶ δὲν ἐντρέπεται το σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, D νὰ ὀνομάζῃ συλλειτουργὸν γυναῖκα, ἀλλὰ και σεμνινεται δι' αὐτό διότι δὲν προσέχει εἰς τὴν φυσιν, ἀλλὰ τὴν διάθεσιν στεφανώνει.

Τι εἶναι ἴσον τοῦ στολισμοῦ αὐτοῦ, ποῦ εἶναι τώρα ὁ πλοῦτος σας, ὁ διασκορπιζομενὸς πανταχοῦ, ποῦ δὲ ὁ καλλωπισμος ὁ ἐξωτερικος, ποῦ δὲ ἡ δοξα ἡ χωρὶς νόημα, Ἐποιῶσε τὸν στολισμόν τῆς γυναικός, ὁ ὁποῖος δει περιβάλλει τὸ σῶμα ἀλλὰ τὴν ψυχὴν καλλωπίζει, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε χάνεται, ὁ ὁποῖος δει κείται εἰς κιβωτίον, ἀλλὰ εἰς τοὺς οὐρανούς ἐναπόκειται

Ἡ Πρίσκιλλα παράδειγμα ἐκ ἡμῶς Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου καὶ ἄλλα βιβλία τῆς Γραφῆς πρέπει νὰ μελετῶνται

Βλέπε τὸν πόνον αὐτῶν γιὰ νὰ ὑπο τὸ κήρυγμα τὸν στέφανον εἰς τὸ μορτίριον τὴν φιλοτιμίαν εἰς τὰ χεῖματα τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Παῦλον τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν Ἐ παραβιάζει πρὸς αὐτὰ τὰ ἰδικὰ σοὶ τὴν προσπάθειαν διὰ τὰ χεῖματα τὸν συναγωνισμὸν οἷα τὰς πόρναις τὴν φιλονεικίαν δὲ αὐτὸν χορτὸν καὶ τότε θὰ ἰδῇς ποιοὶ μὲν εἰναι ἐκεῖνοι πρὸς σε σὺ Μάλλον οὐ οὐχὶ μόνον παραβιάζει ἄλλα καὶ νὰ μιμηθῇς τὴν γιναικίαν ἥ ὁποία καὶ τὰ φορεῖ τῆς χαλῆς, ὑπεβιάζει τοιοῦτο τοῦτο εἶναι ἡ πολὺ τέλειαν τῶν ἡμαρτιῶν) λαμβάνετε τοὺς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ στολίσμον καὶ μάνθανε ὅπου ποῖ εἰναι τοιοῦτο οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς Πρίσκιλλου.

Ἀπὸ ποῖ λοιπὸν εἰναι, Δύο εἴδη ἐξενόδοχησαν τὸν Παῦλον εἰς δύο διὰ τὴν αἰτίαν ἡ κατατρωθῆσαι εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν, τι θὰ παθῶν λοιπὸν ἐγὼ λέγει, ἐκεῖδῃ οὐκ ἔχει τὸν Παῦλον, 743 Ἰὰν θέλῃ, θὰ τὸν ἔχῃ περισσότερον ὅπου δὲ οὐκ ἐκεῖνο διότι οἷτε ἐκεῖνους τοὺς ἔκαμε τοιοῦτο, ἡ ἐμφανισί, τοῦ Παύλου ἀλλὰ οἱ λόγοι τοῦ Παύλου ὥστε, ἐὰν θέλησῃ, καὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ ὅλην τὴν χορείαν τὸν προφητῶν μετὰ τῶν ἀποστόλων θὰ ἔχῃ, νὰ ομιλοῖν πρὸς οἱ σαρκῶς, Διότι λάβε τὰ βιβλία τῶν μακκαρίων αὐτῶν καὶ ἐντρυφε διαρκῶς εἰς τὰς γρυφὰς ἐκείνων, καὶ θὰ σινηθοῖς νὰ σε καμῶν συμφωνῶς πρὸς τὴν σιζύγον τῆς σκληροποιοῦ Β Καὶ διότι ἀναφέρω τὸν Παῦλον, διότι ἂν θέλῃ, θὰ ἔχῃ, καὶ αὐτοὺς τὸν ἀσκότην τοῦ Παύλου, διότι οἷα τῆς γλώσσης τοῦ Παύλου καὶ ἐκείνο, θὰ σε διδάξῃ.

Καὶ μὴ ἄλλον τροπὸν δὲ γὰρ θὰ δοιῇ, νὰ ἀεθλῇς τοιοῦτον ὅταν δεχθῇς τοὺς ἀγίους ὅταν φροντιστῇς τοὺς πιστευόντας εἰς ἐκεῖνον τοιαυτοτρόπως καὶ ἐκεῖνο ἐὰν ἀπέλθουν, πολλὰς ἐκομνησεῖς εἰλαβείας θὰ ἔχῃ, Διότι καὶ ἡ τραπεζὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ ἀγιὸς ἔφυγε καὶ τὸ καθῆμα ἐπὶ τοῦ ὁποιοῦ ἐκαθίστο καὶ ἡ κλινὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκοιμήθη γνωρίζον νὰ ὁδηγοῦν εἰς κυτανίζιν αὐτὸν ποὶ τὰ ἐδεχθῇ, καὶ ὅταν ἐκεῖνος ἀπέλθῃ Πῶς νομίζεις, λ χ ὅτι κατενιγῇ ἡ Συναγωγὴ ἐκείνη, C ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ (περὶ τὸν ὅπου ἔμεινεν ὁ Ἑλισσαῖος, ὅταν εἶδε τὴν τραπεζάν τὴν κλινὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ ἀγιὸς ἐκεῖνος ἐκοιμάτο Ποσὴν ἀπο εἰσῶ, διὰ ἐδεχθῇ εὐλαβείαν διότι δὲν θὰ ἔρριπεν ἐκεῖ τὰ παιδιὰν νεκρὸν ἐὰν δὲν σινεβαίνει τοῦτο ἐὰν δὲν ἐκαρπούτο ἀπὸ ἐκεῖ πολλὴν εὐφροσύνην Διότι ἐὰν ὑστερὰ ἀπὸ τόσον χρόνον ὅταν εἰσερχομεθα ἐκεῖ ὅπου ἔμεινεν ὁ Παῦλος ὅπου ἐδεσθῇ ὅπου σινεκαθίσαι καὶ εἰδοῦν ἀνυψομεθα, καὶ παραπεμπωμεθα ἀπὸ τοὺς τοποὺς πρὸς ἐνθιμήσιν τῆς ἡμέρας, ἐνῶ ἀκομῇ τὰ πραγματὰ εἶναι προσφάτα, πόσον εἶναι φυσικὸν νὰ εὐεργετῶνται οἱ φιλοξενούντες μετ' εὐλαβείας,

Δ Ταῦτα λοιπὸν γνωρίζοντες ἅς ὑποδεχωμεθα τοὺς ἀγίους, διὰ νὰ λαμπρῇ ἡ οἰκία, διὰ νὰ ἀπαλλάσσῃται ἀπὸ τὰς ἀκανθὰς, οἷα

νά γινῇ τὸ δωμάτιον λίμνη καὶ ὡς ὑποδεχόμεθα καὶ ὡς πλενόμεν τοὺς πόδας. Δὲν εἶσαι σὺ καλιτέρα τῆς Σαρρας, οὔτε ἀπὸ καλυτεραν καταγωγῇ, οὔτε εἰπορωτερα, ἔστι καὶ αἱ εἶσαι βασιλίσσα. Ἐκείνη δηλαδὴ εἶχε τριακοσίους δεσποκτω δούλους, καὶ ἐγεννήθησαν εἰς τὴν οἰκίαν της, ὅτε καὶ τὸ νὰ ἔχη τις δυο παῖδας ἐθεωρεῖτο πλοῖτος. Καὶ διατὶ ἀναφέρω τριακοσίους δεσποκτω δούλους, τὴν οἰκουμένην ὁλόκληρον εἶχει ἀποκτησῇ εἰς τοὺς ἀπογόνους καὶ τὰς ἰποσχέσας τὸν φίλον τοῦ Θεοῦ εἶχε σύζυγον, τὸν ἴδιον τοῦ Θεοῦ ἀρκυάτην, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο μεγαλιτερον ἀπὸ κάθε βασιλείαν. Ἀλλ' ὅμως ἔν καὶ εὑρίσκειτο εἰς τόσον μεγάλην λαμπρότητα καὶ δόξαν. Ἐ αὐτῇ ἀνέμειξε τὰ ἄλκυρα, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὑπηρετεῖ, καὶ ἐνῷ ἔτρωγον παρειρισκετο πάλιν ὡς ὑπηρετήριον. Δὲν εἶσαι σὺ καλιτέρας καταγωγῆς ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, ὁ ὁποῖος ἔπρωτε τα ἔργα τῶν ὑπηρετῶν, μετὰ ἀπὸ κεῖνα τὰ τρόπαια, μετὰ ἀπὸ τὰς νίκας, μετὰ ἀπὸ τιμὴν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγυπτου, μετὰ ἀπὸ τὴν ὕψωσιν τῶν λαμπρῶν τροπαιῶν.

Ὅτε τοῦτο νὰ προσεξῇς, ὅτι ἦσαν μικρὰς ἀξίας κατὰ τὸ φαινόμενον οἱ ἄνθρωποι καὶ εἶναι τῆς ἰδίας καταγωγῆς μετὰ σέ, καὶ πτωχοὶ καὶ πολλάκις ρακίνοντο, ἄλλα νὰ ἐνθυμῇσαι τὴν φωνὴν ἐκείνην ἣ ὁποία λέγει - Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τοῖσιων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε - καὶ -μη καταφρονησητε ἑνος τῶν μικρῶν τούτων, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διαπαντός, 744 βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν οὐρανός. (Ματθ 25,40 καὶ 18,10) καὶ νὰ δέχεσαι μετὰ προθυμίας αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀναριθμητὰ ἀγαθὰ σοὺ μεταφέρουν διὰ τῶν χαιρετισμῶν τῆς εἰρήνης.

Καὶ μαζί με τὴν Συρραν νὰ ὑπολογίσῃς καὶ τὴν Ρεβέκκαν, ἣ ὁποία καὶ ἐλαμβάνεν ὕδωρ καὶ ἐπότιζε καὶ προσεκαλεῖ τὸν ξένον ἐντός ἀφοῦ ἀπέβαλε κάθε ἐγωισμόν διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἐλμβανε καὶ μεγάλοις μισθοῖς, τῆς φιλοξενίας. Σὺ δέ, ἐάν θελήσῃς, θὰ λάβῃς καὶ μεγαλυτέροις ἀπὸ ἐκείνου. Διότι ὁ Θεὸς δὲν θὰ σοὺ δώσῃ μόνον παιδίον ὡς καρπὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν οἶρανόν καὶ τὰ ἐκεῖ ἀγαθὰ καὶ ἀπαλλαγὴν τῆς γέννης καὶ συγχωρησιν τῶν ἁμαρτημάτων διότι εἶναι μέγας, καὶ πέρα πολλοὺς μέγας ὁ καρπὸς τῆς φιλοξενίας.

Β Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ Ἰοθὼρ, ἄν καὶ ἦτο βάρβαρος, ἔλαβε γαμβρὸν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος μετὰ τσαυτῆς ἐξουσίας διέταξε τὴν θαλάσσαν δηλαδὴ τὸν Μωυσῆ διότι αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἐσαγγέλυσαν τὸ ἄριστον τοῦτο θηράμα.

Αὐτὰ λοιπὸν ἀφοῦ ἀνπληρώθῃς σὺ ἡ ὁποιαδήποτε γυνή, καὶ ἀφοῦ ὑπολογίσῃς καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν ἐγκατεστησιν τῶν γυναικῶν ἐκείνων, νὰ καταπατήσῃς τὸν παρόντα ἐγωισμόν, τὸν καλλωπισμόν τῶν ἱματιῶν, τὴν πολυτέλειαν τῶν χρυσίων, τὴν ἀλοφῆν τῶν μυρῶν καὶ ἀφοῦ ἐγκαταλείνῃς τὴν μαλθακότητα καὶ τὰ νάζια καὶ τὸ προκλητικὸν βαδισμα νὰ εἰσαγάγῃς δλὴν αὐτὴν τὴν φροντίδα εἰς τὴν ψυχὴν. Γ καὶ νὰ ἀνάγῃς εἰς τὴν διάνοιαν τὸν πόθον τῶν οὐρανῶν διότι ἂν σὲ κυριεύσῃ αὐτός ὁ

ἔρω, θά ἰδῇς τόν βόρβορον καί τόν πηλόν, καί θά περιφρονησῇς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τώρα θαυμάζονται διότι δέν εἶναι δυνατόν εἰς γυναῖκα, που στολιζεται μέ πνευματικά κατορθώματα νά ἐπιζητήσῃ τόν γέλωτα αὐτόν.

Ἄφοι ἀπορρίψῃς λοιπόν ὅλα αἰτὰ τὰ ὅποια καί αἱ γυναῖκες τοῦ ὄχλου καί αἱ χάρειτριαι καί ἐκεῖναι που παιζουν εἰδώς ψλογισμούς, τόν αὐλόν εἰς τὰ σιμπόσια ἔχουν περι πολλοῖ, νά περιζωσθῇς μέ τήν ἐγκαρτερησιν μέ τήν φιλοξενίαν μέ τήν προστάσιαν τῶν ἁγίων, μέ τήν κατάνυξιν μέ τας συνεχεῖς προσευχάς. Αἷτα εἶναι καλύτερα ἀπο χρυσῶ ἱματῖα, αὐτὰ εἶναι σεβαστοτέρα ἀπο λίθους καί περιδέραια αὐτά καί εἰς τοῦς ἀνθρώπους σε καθιστοῦν ἐνδοξον, καί ἀπό τόν Θεόν σοί ἀποφύρου μέγαν τόν μισθόν.

Δ Αἷτος εἶναι τῆς Ἐκκλησίας ὁ στολισμός, ἐκεῖνος τῶν θεάτρων αἷτος εἶναι ἄλγος, τῶν οἰκονόμων ἐκεῖνος, τῶν ἵππων καί τῶν ἡμιόνων ἐκεῖνος, περιτιθεται καί εἰς νεκρὰ σώματα, οὗτος λαμπρὸν μόνον εἰς ψυχὴν ἀγαθὴν εἰς τήν ὅποιαν ὁ Χριστὸς καίταίκε. Αὐτοὶ λοιπόν τόν στολισμόν ὅς ἀποκτησώμεν, δια νά ἐκτιμώμεθα καί ἡμεῖς πανταχοῦ καί νά ἀρέσωμεν εἰς τόν Χριστόν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμην.

ΛΟΓΟΣ ΒΒ΄

(Ρωμ. 16,5 — 16)

Ε ~ Ἀσπάσασθε Ἐλαίνετον τόν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Ἀχαΐας εἰς Χριστόν» (στ. 5)

Νομίζω ὅτι πολλοὶ καί ἐκ τῶν θεωρουμένων ὅτι εἶναι πάρα πολὶ σπουδαῖοι παρατρέχουν το μέρος, τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς ὡς περιττὸν καί ὡς μὴ ἔχον τιποτέ σπουδαῖον νομίζω ὅτι τὸ ἴδιον πασχούν οὗτοί καί δια τὴν γενεαλογίαν ποὶ εὐρισκεται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον νομίζουν δηλαδὴ ὅτι ἐπειδὴ εἶναι καταλογος ὀνομάτων, τιποτέ σπουδαῖον δέν κεραιζών ἀπο ἐδῶ. Καί οἱ μὲν παῖδες τῶν Χριστοχόων περιεργάζονται, καί τὰ μικρὰ ἀκόμη ψήγματα, 745 οὗτοί δὲ παρατρέχουν καί μεγαλὰς μαζὰς χρυσοὶ.

Δια νά μὴ παθαινοῖν λοιπόν αὐτοὶ εἶναι μὲν ὀρεκτα καί τὰ λεχθέντα νά ἀπομακρύνων αὐτοὺς ἀπο αὐτὴν τὴν ἀδιαφορίαν. Ὅτι δηλαδὴ δέν εἶναι μικρόν καί ἀπο ἐδῶ το κέρδος, ἐδειξάμεν καί ἐκ τῶν λεχθέντων προηγουμένως στερεώσαντες τὴν ψυχὴν σας δια τῶν λόγων αἱ τῶν θά προσπαθῶμεν ὃς καί σημερον τὸ ἴδιον παλιν χωρίον νά ἐκμεταλλευθῶμεν.

Διότι εἶναι δυνατόν καί ἀπό ψιλά ὀνόματα, νά εὕρωμε θησαυρόν μέγαν. Ἐάν λχ. μαθῇ, διατι ὀνομάσθη Ἀβραάμ διατι Σάρρα διατι Ἰσραὴλ διατι Σαμοὴλ. Β θά εὕρῃς ἱστορίαν πολλῶν πραγμάτων καί ἀπο ἐδῶ, καί ἀπο τοὺς τόπους το ἴδιον θά δινηθῇς νά συναγάγῃς. Διότι ὁ μὲν σπουδαῖος καί ἀπό ἐδῶ

πλουτίζει, ὁ δὲ δειλὸς οὔτε ἀπο τὰ παρα κολὺ φανερά δέν κεραίζει. Αἰοτ. καὶ το δντμ τοῦ Ἀδὰμ δὲν ἐκπαίδε·ει ἡμᾶς εἰς μικρὰν ἔγκαρτερησιν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἰού· ἐκείνου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῆς καὶ τὰ περισσότερα ἐκ τῶν σάλων

Δὲν τὰ ὀνόματα εἶναι ὑπερθεμισεῖς οἷα πολλὰ πρᾶγματα δεικνύουσιν καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν εἰργεσίαν καὶ τῶν γυναικῶν τὴν εὐχαριστίαν διότι δταν συνελαμβονον με τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, αἷτη ἔδισον τὰ ὀνόματα εἰς τὰ παῖδια. **Γ** Ἀλλυ τι φιλοσοφοῦμεν σημαρον περὶ τῶν ὀνομάτων ἐνῶ τόσα νοήματα ἀμελοῦνται, καὶ πολλοὶ οὐκ γνωρίζουσιν οἷτε τὰ ἰδία τὰ ὀνόματα τῶν βιβλίων. Πλὴν ἀλλ' ἡμεῖς δὲν πρέπει κατ' αὐτον τὸν τρόπον νὰ ἀνωχωρησῶμε χωρὶς νὰ σπουδασῶμεν τὰ τοιαῦτα - Ἐδοε γὰρ σε φησί, καταβαλεῖν τὸ ἀργύριον ἐπὶ τοῦς τραπεζίτας - (Ματθ 23,27) Διὰ τοῦτο ἴστω καὶ ἂν δὲν ἵστωρχη οὐδεὶς, ποὺ νὰ ἐροδεχεται, ἡμεῖς ὅς πρᾶττωμεν τὸ καθήκον μαζ καὶ ὃ, δεικνύωμεν ὅτι τιποτε περὶτον οὔτε ἄνεκ σημασία, δὲν ἵστωρχε·ει, τὰ, Γραφὰς, Αἰοτ. ἔαν αὐτὰ δὲν εἶχον οὐδὲν κερδὸς, δὲν θὰ προσετιθῆντο εἰς τὴν Ἐπιστολὴν· οἷτε ὁ Παῦλος, θὰ ἔγραφε·ει ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐγγράμην

Ἀλλ' ὅμως ἵστωρχουσιν μερικοὶ τόσον μαλακοὶ καὶ ἀνῆτοι καὶ ἀναξιοὶ τῶν οὐρανῶν, ὅσπερ ὅχι μόνον ὀνόματα ἀλλὰ καὶ ἀσκληρὰ βιβλία νὰ νομίζουσιν, οἷτι εἶναι περὶττα ὅπως τὸ Λεῖπτι·κον, ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἄλλο περισσότερα. Καὶ αὐτοὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνιητῶν ἀπέρριψαν καὶ προχωροῦντες με τὴν κακὴν αὐτὴν σιγήσαν περὶτκοψαν πολλὰ καὶ ἀπο τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἀλλὰ καθ' ὅσον οἷτοι μεν μεθουσιν καὶ ζοῦν ζωὴν σωρικτὴν δὲν ἀσχολοῦμεθα καὶ πολλὴν ὅμως κακοίος εἶναι ἔραστη· τῆς φιλοσοφίας καὶ φίλος τῆς πνευματικῆς ἀκροασεως ὡς ἀκούη, ὅτι ἐκεῖνα ποὺ φαίνονται ὅτι εἶναι μικρά εἰς τὴν Γραφὴν δὲν εὐρισκονται εἰς τὴν τέχνην καὶ χωρὶς λόγον, καὶ οἷτι καὶ τὰ παλαιὰ ποτὶ κερδὸς ἀποφέρουσιν. **Ε**· Ταῦτα γὰρ πάντα τιποὶ καὶ πρὸς νοηθῆσθαι ἡμῶν ἐνρίση - (Α Κορινθ 10,11) λέγει Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς Τιμόθεον ἔλιγε· **Π**ροσχε·ει τῇ ἀνανικα·ει τῇ παρακλήσ·ει - (Α Τιμοθ 4,13) ἐμβάλ·λων αὐτόν εἰς τὴν ἀναγνῶσιν τῶν παλαιῶν βιβλίων ὀνήρισπον ποὺ εἶχε τόσον πνεῦμα ὥστε καὶ δαίμονα νὰ ἀποδίσκη καὶ νεκροὺς νὰ ἀνασταίνῃ.

Α, ἀσχοληθῶμεν λοικόν με τὰ προκειμένα - Ἀσπάσασθ·ει Ἐπαίνετοι τὸν ἀγαπητόν μοι - Ἀπο ἐκὼ ἀξίζει νὰ ἴδωμεν πὺς εἰς ἕκαστον ἀπονέμει διαφόρως τοῖς ἐπαινοῖς. 746 Διότι δὲν εἶναι μικρὸς ὁ ἐπαινος αὐτός, ἀλλὰ καὶ γὰρ πολὺ μεγαλὸς καὶ ἐνδεικτικὸς πολλῆς ἀρετῆς, τὸ νὰ τοὺς ἔχη ὁ Παῦλος ἀγαπητόν, ὁ ὁποῖος

1 Ἐκὼ ὁ Χριστοστόμος ἀνυφέρειται εἰς, διαφορὰς αἰρετικῶν, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Γνωστικῶν, οἷ ὅποιοι ἀπέρριπτον ὅλην τὴν Παλαιὰν Διαθήκην κα πολλὰ ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς. Ἡ Ἐκκλησία βεβαίως ἐπεπολεμήσε τοὺς αἰρετικῶν, αὐτοὺς με τὴν συγκρότησιν τοῦ Κανόνος τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν συνετελεσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 3 αἰώνος

δει γνωρίζειει να ἀγαπᾷ χαρίζομενος ὅλα κρινων ὀρθως. Ἐπειτα καὶ ἄλλο ἐγκωμιόν - Ὁς ἔστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας;- Ἡ τοῦτο δηλονότι ἐννοεῖ, ὅτι ἀπεσπυσθῇ πρότερον ἀπὸ ὅλων τῶν ἄλλων καὶ ἐπισταύσει πρῶτον το ὅσοι οὐκ εἶναι μικροὶ ἐπαύτως ἢ ὅτι ἀπὸ ὅλων τοῦ ἁλλοῦ; ἐπιδείκνυται περισσύτερον ἐπιλαβεῖν. Διὰ τοῦτο ἀφοῦ εἶπεν - Ὁς ἔστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, - οὐκ ἐσιώπηται, διὰ νὰ μὴ υποκτευσθῇ, ὅτι ἐννοεῖ τὴν κοσμικὴν σοφίαν, ἀλλὰ προσέθεσεν «εἰς Χριστόν».

Διότι ἔάν τις τὰ πράγματα ὁ πρωτεῖων θεωρῇται, ὅτι εἶναι μέγας καὶ λαμπρὸς, πολλοὶ περισπῶντες εἰς αὐτὸν. Β. Διότι ἐπειδὴ ἦτο φυσικόν αὐτοῖς νὰ εἶναι ταρακεῖνοι γένους, ἀνυφῆρι τὴν ἀντιθέτῃ ἐγγενείαν καὶ τὴν προεδρίαν ἀπὸ τοῦ πτόλι, αὐτὸν καὶ ὅχι μόνον τῆς, κορινθίαι, ἀλλὰ καὶ ὅλοκληρῃ ἐθνῶς; λέγει ὅτι αὐτὸς εἶναι ἀπαρχὴ ὡς νὰ ἔχη γινεῖ θῆρα καὶ εἰσοδὸς διὰ τοὺς ἄλλους. Δὲν εἶναι ὅτι μικρὸς ὁ μῦθος διὰ τοὺς τοιοῦτους, διότι καὶ οὐ τὰ ἄλλα κατορθώματα πολλὴν ἀμοιβὴν θα καρπωθῇ ὁ τοιοῦτος, καθ' ὅσον καὶ εἰς ἐκείνους εἰς τὴν ἀρχὴν πολλὰ συνεισέφερε.

«**Ἀσπάζεσθε Μαρῖαν, ἥτις πολλὰ ἐκοίτισεν εἰς ἡμᾶς**» (στ. 6). **Γ.** Τί εἶναι καὶ τοῦτο. Πάλιν γινὴ σιφαννίζεται καὶ ἐγκωμιάζεται, πάλιν ἡμεῖς οἱ ἄνδρες αἰσχυρόμεθα μᾶλλον δὲ δὲν αἰσχυρόμεθα μόνον ἀλλὰ καὶ σεμνινομεθα. Σεμνινομεθα μὲν δηλαδὴ, διότι τοιαύτας γυναῖκας ἔχομεν, αἰσχυνομεθα ὁμῶς, διότι πόρῃ καὶ πόρῃ ἐκοιλινομεθα ἀπὸ αἰτίας οἱ ἄνδρες. Ἀλλ' ἔάν μάθωμεν ἀπὸ τοῦ ἐκείναι ὑπαίτιοι ταύτης, καὶ ἡμεῖς θα φθασωμεν αὐτάς. Ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ὑπαίτιοι. Ἀς ἀκούσωμεν καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες, οὔτε ἀπὸ τῶν βραχυόλων οὔτε ἀπὸ τῶν περιτόρων οὔτε ἀπὸ τοῦ θαλαμηπόλου καὶ τῶν ὑπηρετρῶν καὶ τῶν ἐπιχρίστων ἱματίων ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἰορῶτος ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. **Δ.** «**Ἦτις, γὰρ, φησὶ πολλὰ ἐκοίτισεν εἰς ἡμᾶς**» - ὅχι διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς μόνον, οὔτε διὰ τὴν ἰδικὴν τῆς ἀρετῆς πρᾶγμα τὸ ὅποιον καὶ σημεῖον πολλὰι γυναῖκες κερνοῦν μὲ τὸ νὰ νηστεύουσιν, με τὸ νὰ κοιμῶνται χαμῶς ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλοις ἀφοῦ ἠκολούθησαν τὸ ἔργον τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν εὐαγγελιστῶν.

Πῶς λέγει λοιπὸν - γυναῖκι δὲ διδασκεῖν οἱ κ' ἐπιτρέπω - (Α' Τιμοθ. 2, 12). Τὸ λέγει ἐμποδίζων αἴτην ἀπὸ τὴν προεδρίαν εἰς τὸ μέσον καὶ ἀπὸ τὸν θρόνον καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸ βῆμα, ὅχι ἀπὸ τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας διότι ἔάν τις δὲν ἦτο τοῦτο ὀρθόν, πῶς ἔλεγεν εἰς τὴν ἔχουσαν τὸν ἀπιστὸν ἄνδρα - **τι γὰρ οἶδας, γίνεαι εἰ τὸν ἄνδρα σωσεις**» (Α' Κορινθ. 7, 16), πῶς ἐπέτρεπε νὰ νουθετῇ τοὺς παῖδας λέγων, - **σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τελευτοῦν, ἔαν ἐπιμελῶσαι τῇ πίστει καὶ τῇ ἀγάπῃ καὶ τῷ ἀγασμῷ μετὰ σωφροσύνης**» (Α' Τιμοθ. 2, 15). **Ε.** Πῶς ἡ Πρισκίλλα ἐκατήχησεν τὸν Ἀπολλῶν, (πρὸς Πραξ. 18, 26) Δὲν ἔλεγε λοιπὸν τοῦτο διακόπτει τὴν κατ' ἰδίαν διδασκαλίαν γινομένην ἐκ ὀφείλει, ἀλλὰ τὴν εἰς τὸ μέσον καὶ εἰς τὸ κοινόν θέτει καὶ ἀρμόζει εἰς οὐδασκαλοὺς. Καὶ ὅταν πάλιν ὁ ἄνθρωπος εἶναι πιστὸς καὶ πολὺ τέλειος καὶ δυναμὲν νὰ διδάσκῃ αὐτὴν, διὰ νὰ εἶναι αὐτὴ σοφωτέρα δὲν ἐμποδίζει νὰ

διδασκη, και να διορθωνη

Και δεν ειπεν ηεις πολλά εδίοαζεν, ἀλλ', «ητις πολλά εκοπισσε», δεικνυων, οτι μαζι με την διδασκαλιαν και διαφορα ἄλλα ἐπηρέτει, 747 τὰ ἀπο τοὺς κινδύνους, τὰ ἀπο τὰ χρήματα, τὰ ἀπὸ τῆς ἀποδημίας.

Αἱ τότε γυναῖκες δηλαδὴ ἦσαν θερμότεραι ἀπο τοὺς ἄνδρας, ἀφοῦ ἐφοιροῦντο πρὸς τοὺς ἀποστολοὺς, τοὺς κοπιῶντας ὑπὲρ τοῦ κηρυγματος διὰ τοῦτο και ἀπεδήμουν μαζι με αὐτοῦς, και ὅλη τὰ ἄλλα ἐπηρέτουν. Καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ δε ἠκολούθειν γυναῖκες ὑπηρετοῦσαι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εἰς αὐτάς, και περιποιουμεναι τὸν διδάσκαλον.

«Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουλίαν τοὺς συγγενεῖς μου» (στ 7) Φαίνεται μὲν, ὅτι και τοῦτο εἶναι ἐγκωμιον, τὸ ἐν σινεχειᾳ ὁμῶς εἶναι πολὺ μεγαλυτερον. Ποιον δὲ τοῦτο «καὶ συναιχμαλωτοὺς μου» (στ 7) Ὁ τοῦτο δηλαδὴ εἶναι ὁ μέγιστος στέφανος, τὸ μέγα ἐγκωμιον.

Και κοῦ ἔκαμε αἰχμαλωτός ὁ Παῦλος, ὥστε να εἶπῃ «τοὺς συναιχμαλωτοὺς μου». Αἰχμαλωτοὺς μὲν ἔκαμε ὑπερβαρὺν ὁμῶς πολὺ χειροτερα ἀπο τοὺς αἰχμαλωτοὺς, ὅχι μόνον ἀποξενούμενος ἀπο τὴν πατριδα και τὴν οἰκίαν, ἄλλα παλαιὸν και μὲ πίνειν και μὲ διάρκῃ θανάτῳ και μὲ ἀναριθμητὰ ἄλλα διότι τοῦ μὲν αἰχμαλωτοῦ τοῦτο μόνον εἶναι τὸ δεινόν, ὅτι ἀποξενούμενος ἀπὸ τοῦ οικείου, παλλακίς γίνεται δοῦλος ἀντι ἐλευθεροὶ ἐδῶ ὁμῶς ἀναριθμητοὺς πειρασμοὺς εἶναι ὁ θάνατος να ἀναφαιρωμεν, τοὺς ὁποίους ἱκέμενεν ὁ μακάριος αὗτος ἀγόμενος και περισσόμενος, μαστιγούμενος, και φυλακίζόμενος λιθοβολούμενος καταποντιζόμενος ἀναριθμητοὺς ἔχων ἐχθροὺς. Καὶ οἱ μὲν αἰχμαλωτοὶ κατόπιν οὐδένα ἐχθρὸν ἔχουν. Μετα τὴν ἀπαγωγὴν ἀλλὰ και πολλῆς ἐπιβλεψῆς ἀπολαμβάνουσι ἀπὸ ἐκείνοις και τοὺς ἔχουν σιλλαβεὶ οὗτος ὁμῶς διαρκῶς περιστρέφεται εἰς τὸ μεσση τῶν ἐχθρῶν, και πανταχοῦ ἐβλεπε δόρυτα, και ξίφη ἠκουημένα και παρυταξίς και μαχὸς. Ἐπειδὴ λοιπον και αὐτοὶ ἦτο φυσικὸν νὰ συμμετέχουν μὲ αἰτῶν εἰς πολλοὺς κινδύνους τοὺς ὀνομαζει συναιχμαλωτοὺς. ὁπως λέγει και εἰς ἄλλο σημεῖον «Ἀριστάρχος ὁ συναιχμαλωτός μου» (Κολοσ 4 10).

Ἐπειτα καὶ ἄλλος ἐπαινος «Ὅτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις» (στ 7). Ἀφοῦ και τὸ να εἶναι ἀποστολοὶ εἶναι μέγα, τὸ δὲ και νὰ εἶναι ἐπίσημοι ἀνάμεσα εἰς αὐτοὺς, σκέψου πόσον μέγα ἐγκωμιον εἶναι. Ὁ ἐπίσημοι δὲ ἦσαν ἀπὸ τὰ ἔργα, ἀπο τὰ κατορθώματα. Πῶς πῶς κοση εἶναι ἡ ἐγκαρτερησις τῆς γυναικὸς αὐτῆς ὥστε να ἀξιωθῇ και τῆς ὀνομασίας τῶν ἀποστόλων.

Και δεν σταματᾷ ἐδῶ ἀλλ' ἔτιρον παλιν ἐγκωμιον προσθετεῖ, λέγων «Οἱ καὶ προ ἐμοῦ γεγονάσιν ἐν Χριστῷ» (στ 7) Διότι και τοῦτο εἶναι ἐπαινος μέγιστος, τὸ να προφθάσουν και νὰ ἔλθουν προ τῶν ἄλλων. Προσεξε δε, παρακαλῶ, τὴν ἀγίαν ψυχὴν πόσον ἦτο καθαρὰ ἀπὸ κενοδοξίαν. Διότι ὥστερα ἀπὸ τὴν τόσῃν και τοιαύτῃν δόξαν ἄλλους τοκοθετεῖ προ τοῦ ἑαυτοῦ του, και δὲν

ἀποκρυπτεῖ το γεγονός, ὅτι ἦλθεν ὕστερα ἀπὸ αὐτοὺς, αὐτὲ ἐντρέπεται νὰ ὁμολογῇ τοῦτο· Καὶ διατι ἀπορεῖς, ἐὰν δὲν ἐντρέπεται διὰ τοῦτο, ὅπου βεβαίως δὲν παραιτεῖται νὰ διασκομπεῖ ἡ καὶ τὸν προηγούμενον αἰτοῦ βίον. Εὐνομαζὼν τὸν λαίον τοῦ βλάσφημον καὶ διωκτὴν. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὐκ ἔδυνάτο νὰ τοποθετησῇ αὐτοῦ, πρὸ τῶν ἄλλων, ἐξήγησε τὸν λαίον του, καὶ ἦλθε μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ εὗρε καὶ ἀπὸ ἐδῶ νὰ συνθέσῃ ἔπαινον δι' αὐτοὺς μὲ τὸ νῦν εἶπῃ· οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονότασιν ἐν Χριστῷ.

· **Ἀσπάσασθε Ἀμπλιὸν τὸν ἀγαπητὸν μου**· (στ 8) Πάλιν τοῦτον διὰ τῆς ἀγάπης ἐγκωμιάζει· οἷοι ἡ ἀγάπη τοῦ Παύλου διὰ τὸν Θεὸν ἦτο, ἔχουσα ἀναριθμητὰ ἄρθα· Διότι ἐάν ἡ ἀγάπη παρὰ τοῖ βασιλέως εἴη, μέγα κρᾶμα, ἡ ἀγάπη παρὰ τοῦ Παύλου, πόσον σπουδαῖον ἐγκώμιον. 748 Διότι οἰδόλωσθε περὶ σὴλκυεν αὐτὸν εἰς σκεπη· ἐὰν δὲν εἶχε πολλὴν ἀρετὴν· Διότι γνωρίζε, ὅχι μόνον νὰ μὴ ἀγαπᾷ τοὺς ζῶντας εἰς κακίαν καὶ εἰς παρανομίας· ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἀναθεματίζῃ, ὅπως οὕτως λέγῃ· «*Εἰ τίς οὐ φιλεῖ τὸν Κεῖριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἔστω ἀνάθεμα*» (Α Κορινθ 16 22) καὶ «*εἰ τις ἰψὺς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παριλάβετε, ἀνάθεμα ἔστω*» (Γαλ 1,8).

Καὶ Οὐρβανόν τὸν συντρέγον μου ἐν Χριστῷ· (στ 9) Τοῦτο τὸ ἐγκώμιον εἶναι μεγαλειότερον ἀπὸ ἐκεῖνο· διότι καὶ ἐκεῖνο περιέχει τοῦτο.

· **Καὶ Σταχὺν τὸν ἀγαπητὸν μου**· (στ 9). Πάλιν διὰ τῶν ἰδίων στεφανώνει καὶ τοῦτον.

· **Ἀσπάσασθε Ἀπελλὴν τὸν δοκίμον ἐν Χριστῷ**· (στ 10) Β Τιποτε δὲν εἶναι ἴσον ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἔπαινον, τὸ νὰ εἶναι ἀπρόσβλητος καὶ νὰ μὴ παρεχῇ καμμίαν ἀφορμὴν εἰς τὰ κατὰ Θεὸν πρᾶγματα· Διότι ὅταν λέγῃ· «*τὸν δοκίμον ἐν Χριστῷ*» συγκαταριθμεῖ πᾶσαν ἀρετὴν.

Καὶ δια ποῖον λόγον δὲν λέγει εἰς οὐδὲν σημεῖον· «*τὸν κυρίον μου τὸν ταδε καὶ τοὺς διασκοπῶν μου*», Διότι αἷτα τὰ ἐγκώμια εἶναι μεγαλιότερα ἀπὸ ἐκεῖνα· οἷοι ἐκεῖνα μὲν εἶναι ἐνδεικτικά τιμῆς γενικῶς, αἷτα δὲ ἀρετῆς· Καὶ δι' αἷτου τοῦ τροποῦ ἔχει τιμηθεῖ αὐτοὺς ὅχι ἐκεῖ καὶ ὡς ἔτι χει, διὰ τῆς διουσιαστικῆς τῶν κατωτέρων μετὰ τῶν ἱψηλῶν καὶ σπουδαίων δηλαδὴ διὰ τῆς προσφωνήσεως μὲν καὶ τῆς μετὰξὶ ὁλῶς προσφωνήσεως, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιστολὴν, ὁλοῖς ἐτίμησεν ὁμοίως, C διὰ τῆς ἀναφορᾶς δὲ τῶν ἰδιαζόντων εἰς ἕκαστον ἐγκώμιον, παροισίασει εἰς ἡμᾶς τὴν προσιδιάζουσαν εἰς ἕκαστον ἀρετὴν· ὅπως μὴτε νὰ δημιουργήσῃ φθόνον μὲ τὸ νὰ τιμησῇ τοὺς μὲν· τοὺς δὲ νὰ μὴ τιμησῇ· μὴτε νὰ προκαλέσῃ ὀκνηρίαν καὶ σιγῇσιν μὲ τὸ νὰ ἀξίωσῃ ὁλοῖς μὲ τὰ ἴδια· χωρὶς νὰ εἶναι ἀξιοὶ τῶν ἰδίων.

Κι ττοξὲ λ χ πῶς πάλιν ἔρχεται ἐπὶ τὰς θαυμαστάς γυναῖκας· Διότι ἀφοῦ εἶπει· «*ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβοῦλου, καὶ Ἡραδίωνα τὸν συγγενὴ μου, καὶ τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου*» (στ 10-11)· οἱ ὅποιοι φυσικὸν εἶναι ἴσως νὰ μὴ εἶναι τοιοῦτοι· ὅποιοι οἱ προηγούμενοι· διὰ τοῦτο δὲν μνημονεύει τοὺς πάντας, ὀνομα-

στικῶς, **Ο** και ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς τὸ προσήκον ἐγκωμιον, τὸ ὅτι εἶναι πιστοὶ διότι τοῦτο σημαίνει -**τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ**- (στ 11), ἐπὶ ταῖς γυναῖκας παλιν στρέφει τὴν προσοχὴν, λέγων - **Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ**- (στ 12) Καὶ περιέμειν ἐκείνης λέγει, ὅτι ἐκοπιήσεν εἰς ἡμᾶς, περὶ δὲ τούτων, ὅτι ἀκομὴ κοπιᾶσθαι δὲν εἶναι μικρὸν δὲ αὐτὰ το ἐγκωμιον το νὰ ἐνεργοποιηθῇ ἐντελῶς καὶ ὅχι μόνον νὰ ἐνεργῇ ἄλλα καὶ νὰ κοπιᾷ. Τὴν δὲ Περσίδα καὶ ἀγαπητὴν ὀνομαζε δεικνύων ὅτι εἶναι σπουδαιότερα ἀπὸ αὐτὰς. **Ε** - **Ἀσπάσασθε γάρ, φησί, Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν**- (στ 12) καὶ πολὺν κόπον μαρτυρεῖ δι' αὐτὴν λέγων - **Ἡτις πολλὰ ἐκοπίσεν ἐν Κυρίῳ**- (στ 12).

Τοιοῦτοτρόπως γνωρίζει ἐκαστος νὰ τὸν ὀνομαζῇ κατ' ὄξιν, καὶ αὐτοὺς κάμωνι προσήμοτεροις μὲ το νὰ μὴ ἀποστερῇ ἀπὸ αὐτοῦ, οἰδὲν ἐκ τῶν προσοντων ἀλλὰ καὶ τὴν μικροτατην ὑπεροχὴν νὰ ἐγκωμιάσῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις καθιστῶν σπουδαιότερους, καὶ ὁδηγῶν ἐκ τὸν ἴδιον ζῆλον διὰ τῶν ἐγκωμίων πρὸς αὐτοὺς.

- **Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἑμαῦ**- (στ 13) Ὁλόκληρον πάλιν ἐδῶ τὰ ἀγαθὰ 749 δταν καὶ ὁ παῖς εἶναι τοιοῦτος καὶ ἡ μήτηρ τοιαυτὴ, καὶ ἡ οἰκία εἶναι γεμάτη ἀπὸ εὐλογιᾶν καὶ ἡ ρίζα συμφωνῇ πρὸς τὸν καρπὸν. Διότι δὲν θὰ ἔλεγεν ἀπλῶς -**μητέρα αὐτοῦ καὶ ἑμοῦ**- ἔάν δὲν ἐκμυρίρει πολλὰν ἀρετὴν εἰς τὴν γυναικα.

Ἀσπάσασθε Αὐγκριτον, Φλέγοντα, Ἐρρὸν, Πατρόβαν, Ἐρρὴν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς- (στ 14) Ἴδω νὰ μὴ προσέξῃς τοῦτο, ὅτι ἀναφέρει αὐτοὺς χωρὶς ἐγκωμια ἀλλ' ὅτι καὶ ἐκεῖνοι, ποὶ εἶναι κυρὰ πολλοὶ ἰσοδύστεροι ἀπὸ ἄλλοις, ἀν τοῖς ἀπηξίωσε τῆς παρ' αὐτοῖ προσοχῆς μάλιστα δὲ δὲν εἶναι μικρὸν καὶ τοῦτο το ἐγκωμιον, το καὶ νὰ ὀνομαζῇ αὐτοὺς ἀδελφοὺς, ὅπως ἀκριβῶς βεβαίως καὶ τοῖς καταπιν αἰ-ὲν ἁγίοις. - **Ἀσπάσασθε γάρ, φησί, Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, καὶ Ἥνρηά καὶ τὴν δαδελφὴν αὐτοῦ, Β καὶ Ὀλυμπῶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους**- (στ 15), ἐρῶντος το ὁκοῖον ἦτο μεγίστη ἀξία, καὶ ἀνέκφραστον μέγεθος τιμῆς.

Ἐπειτα, διὰ νὰ μὴ συμβῇ καμμία φιλονεικία, ἐπειδὴ ἄλλους μὲν τοιοιτοτρόπως ἄλλοις δὲ καὶ ἄλλον τρόπον προσφωνεῖ καὶ ἄλλους μὲν ὀνομαστικῶς, ἄλλοις δὲ ὁριστικῶς καὶ ἄλλους μὲν μετὰ περισσοτέρων ἐγκωμίων ἄλλοις δὲ μετὰ ὀλιγωτέρων, ἀναμνηστικὴν καλὴν αἰτίους μὲ τὴν ἰσοτιμίαν τῆς ἀγοσπῆς καὶ μὲ το ὄχιον φιλημα λέγων - **Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιληματι ἁγίῳ**- (στ 16), διὰ τῆς εἰρηνης ταυτης ἐμβαλλων πάντα λογισμὸν ποὶ ὁριβεῖ αὐτοῖς, καὶ ἀφορμὴν μικροψυχίας, **Ε** ὥστε μὴτε ὁ μεγυς νὰ καταφρονῇ τὸν μικροτερον, μὴτε ὁ μικρὸς νὰ κακολογῇ τὸν μεγαλιτερον ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπεροψία καὶ ὁ ὀθονας νὰ ὀπομακρινωνται, ἀφοῦ τὸ φιλημα τοῦτο ὅλα τὰ καταπραΰνει καὶ τὰ ἐξισώνει.

Διὰ τοῦτο προτρέπει ὅχι μόνον αὐτοὶ νὰ ἀσπασθῶν τοιοιτοτρόπως, ἀλλὰ διαβιβάζει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς αὐτοὺς καὶ

τὸν ασπασμὸν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν - Ἀσπάζονται γάρ, φησίν, ὑμᾶς - ὅχι πλεον τοῦ τοῦδε καὶ τοῦδε καὶ ἰδίῳ ἀλλὰ ἀπὸ κοινοῦ πάντος - αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ - (στ' 16)

Εἶδες πῶς ὅχι μικρὰ ἐκερδίσαμεν καὶ ἀπὸ τὰς προσλαλίας ταύτης. Ποσὸνς θησαυροῖς ἐπρόκειτο νὰ παρατρέχωμεν. Ὁ γὰρ δὲν ἐξετάσαμε καὶ τοῦτο ἔδωκε ὁ μέγας τῆς ἐπιστολῆς, με ἀκριβεῖαν αὐτῇ τὴν ὅποιαν ἡμεῖς δυνάμεθα ἐννοῶ, εἴτε βιβλικῶς νὰ εἰρηθῇ καποῖος, ἀνὴρ σοφός, καὶ πνευματικός, νὰ ἐξετάσῃ εἰς μεγαλύτερον βάθος, καὶ περισσύτεροι μωγαριτας θὰ ἀντικρυσθῇ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ μερικοὶ κυλλικῶς ἐζητήσαν διὰ τί τέλος πάντων εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν τοσόν πολλοὶ προσεφώνησε, πράγμα ὃ ὁποῖον δὲν ἐπραξεν εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν τοῦτο θὰ εἴπωμεν, ὅτι πράττει τοιοῦτο ἐπειδὴ οἷός ποτε εἶχεν ἴοι τοὺς Ῥωμαίους. Καὶ ὅμως λέγει, οἷτε τοὺς Κολυσσαεῖς, εἶσε, καὶ δὲν ἐπραξεν τὸ ἴδιον. Ἀλλ' οἷτοι ἦσαν δοκιμωτοὶ τῶν ἄλλων, καὶ εἴη ἡ εὐθελὲς ἐκεῖ ἀπὸ ἡλικίας πωλείς. Ἐὼς εἰς ἀσφαλὲς στέφαν καὶ βασιλικώτεροι καὶ οἷ. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἰς ξένην χώραν οἷγον, καὶ ἐπρίπε νὰ ἀπολαμβάνουν πολλὴν ἀσφαλείαν καὶ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν γνωστοὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ποροντε, ἐπηρετῆσαν πολλὰς καὶ σπουδαίας ἐπηρεσίας χάριν αὐτοῖς εἰς λόγους σινιστὰς αἱ τῶν διὰ τῶν ἐπιστολῶν Ἀπόστολῶν. ἡ δόξα τοῦ Παύλου τότε δὲν ἦτο μικρὰ, ἀλλὰ τόση ὥστε καὶ μόνοι ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς πολλὰν προστάσιαν νὰ ἔχουν οἱ ἀπολαμβάνοντες τὰς ἐπιστολὰς καθόσον δὲν ἐσπεύοντο μόνοι οἷποι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐφοβούντο. Διὰ τί οἷν δὲν ἦτο τοῦτο ἀλήθες, δὲν θὰ ἔλεγεν ἡμεῖς, προστάτι, πολλῶν ξενηθῇ καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ - 750 καὶ πάλιν ἡμεῖς οἷν διαθήματα εἶναι αὐτοῦ, ἔγω - (Ῥωμ 9,3) Καὶ πρὸς τοὺς Φιλιπηνοὺς γραφὼν ἔλεγεν - ἔς Παῦλον, πρεσβυτέρου νυνὶ δε καὶ ἀσκητοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ - (Φιλιπμ. 9) καὶ πρὸς τοὺς Γαλάτας, - ἰδε ἔγω Παῦλος, λέγω ὑμῖν - καὶ καὶ Χριστὸν Ἰησοῦν ἐδείξασθε με - (Γαλ 3,2 καὶ 4,14) Καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους δὲ ἐπιστελλὼν ἔλεγεν - Ὡς, μὴ ἐρχομένου δε μοι πρὸς, ὑμᾶς ἐπισκευώθησθαι τινας - καὶ πάλιν - Ταῦτα δε μεττοχηματῖσα εἰς ἡμῖν καὶ Ἀπολλῶ, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθῃτε τὸ μὴ ὑπερδὲ γέγραπται φρονεῖν - (Α' Κορινθ 4,18 καὶ 6) οἷα τῶν ὅποιων δῶν εἶναι φανερόν, ὅτι ἅπαντες εἶχον μεγάλην γνῶμην δι' αὐτοῦ.

Β Θελῶν λοιπὸν νὰ εὕρισκωνται αἷτοι εἰς ἀφοβίαν καὶ εἰς τιμὴν προσεφώνησεν ἕκαστον, συμφωνῶν, πρὸς τὴν δυνατότητα ποῖ εἶχε νὰ ἐγκωμιάσῃ αὐτοῦς. Ἀλλοὶ μὲν δηλαδὴ ὠνομασεν ἀγαπητῶν ἄλλων δὲ συγγενῇ ἄλλοις δὲ καὶ τὰ δυο, ἄλλων δὲ συναρχιμάχων ἄλλους δὲ συνεργοὺς ἄλλους δε δοκιμῶν, ἄλλων δὲ ἐκκληστῶν καὶ ἡλλῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ἀξιωματος διότι δὲν λεγεί γενικῶς - τὴν οἰακονομένην -, ἐπειδὴ εἶναι τοῦτο ἦτο ἀληθές, τοιοῦτο τροπῶς θὰ ὠνομαζέ καὶ τὰς περὶ τὴν Τρυφαινῶν καὶ τὴν Περσίδῶν, ἀλλὰ ἄλλῃ μὲν ἔχουσαι χειροτονίας διακόνου, ἄλλῃ δὲ συνεργὸν καὶ σὺλλειτουργοῦν, ἄλλῃ δὲ μητέρα, ἄλλῃ δὲ ἀπὸ τοῦ κόπου τοὺς ὅποιους κατέβαλε καὶ ἄλλους μὲν ἀπὸ τῶν οἰκίων ἄλλους δε ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῶν ἀδελφῶν, C ἄλλους δὲ ἀπὸ

τὴν ὀνομασίαν τῶν ἁγίων καὶ ἄλλους μὲν τιμᾷ μὲ αὐτὴν ταυτην τὴν προσφωνήσιν, ἄλλοις δὲ καὶ μὲ τὸ νᾶ τοὺς προσφωνήσιν ὀνομαστικῶς καὶ ἄλλοις μὲν μὲ τὸ νᾶ τοὺς ὀνομαστικῶς ἀπαρχήν, ἄλλοις δὲ μὲ τὰ πρεσβεία τῶν χρόνων περισσότερον ὁ ἐκ τῶν ὁλοῦς τοὺς περὶ τὴν Πρισκίλλαν καὶ τὸν Ἀκυλὸν Διότι ἂν καὶ ὅλοι ἦσαν πιστοὶ, ἄλλα δὲν ἦσαν ὅλοι ὅμοιοι, ἄλλα διέφερον ὡς πρὸς τοὺς ἄθλους. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἐκ μεγαλύτερον ζῆλον ὁδηγῶν ὅπαντας, ἀπὸ κανέναν δὲν ἔκρυψε τὰ ἔγκωμια. Διότι ὅταν ἐκείνοι ποὶ προσφέρουν περισσότερα δὲν λαμβάνουν περισσότερον μισθόν, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν γίνονται ὀκνηροτεροι.

Διὰ τοῦτο οὐτε εἰς τὴν βασιλείαν ἡ τιμὴ εἶναι ἴση. **Δ** οὐτε μεταξὺ τῶν μαθητῶν παντεὺς ἴσοι, ἀλλ' οἱ τρεῖς ὑπερέχον τῶν ἄλλων, καὶ εἰς αὐτούς τοὺς τρεῖς πολλὴ καὶν ἡ διαφορὰ διότι εἰς τὸν Θεὸν ὑπαρχει πολλὴ ἀριβεία καὶ μέχρι τῶν τελευταίων. «Καὶ γὰρ ὁστέρος ὁστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ» (Α' Κορινθ' 13, 41), λέγει. Καίτοι βεβαίως παντεὺς ἦσαν ἡποστολοὶ, καὶ πάντες εἰς δωδεκά θρονούς προκίται νᾶ καθήσουν, καὶ πάντες ἐγκατέλειψαν τὰ ἰδικὰ τῶν καὶ πάντες παρερρίσκοντο εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὅμως τοὺς τρεῖς ἐλάβαν. Καὶ καὶν καὶ ἐξ αἰτῶν τῶν τῶν εἰς μερικὸν εἶπεν ὅτι θὰ ἐξέχον καὶ θὰ ὑπερέχον. «το γὰρ καθισταὶ φησὶν ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἐκωνομῶν, οὐκ ἔστιν ἴσον δοῦναι, ἀλλ' οὐκ ἡτιμίμασται» (Μάρκ' 10, 40). Καὶ τὸν Πέτρον δὲ τοποθετεῖ πρὸ αὐτῶν λέγων **Β** «Φίλε, με παρὸν τούτων» (Ἰωαν' 21, 15), καὶ ὁ Ἰωάννης δὲ ἡγμᾶτο περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Θα ὑπάρξῃ ἐκρίτως δι' ὅλους ἐξέτασις ἀκριβῆς, ἔστω καὶ ἂν ὀλίγον ὑπερέχῃ τοῖς πλησιον, ἔστω ἐλαχιστον, ἔστω ὁ τιδῇ-κοτε, ὅτε τοῦτο θα καρυβλεψῇ ὁ Θεός. Καὶ τοῦτο καὶ ἀνωθεν εἶναι δυνατόν νᾶ τοῖς νᾶ διαλαμπῇ. Διότι καὶ ὁ Ἀπὸ ἡτο δίκαιος, ἀλλ' ὄχι τὸσον ὅπως ὁ Ἀβραῆμ καὶ ὁ Ἰεζεκιὰς πάλιν, ἀλλ' ὄχι τὸσον ὅπως ὁ Δαυὶδ καὶ οἱ προφῆται πάντες, ἀλλ' ὄχι τὸσον ὅπως ὁ Ἰωάννης.

Ποῦ εἶναι λοιπὸν ὑστερα ἀπὸ τῆς τήσιν ἀκριβείαν ἐκείνοις ποὶ δὲν θέλουν νᾶ ὑπαρχῇ γέννα. Διότι ἐάν πάντες, οἱ δίκαιοι δὲν θὰ ἀπολαύσιν τὰ ἴδια, 731 ἔστω καὶ ἂν ὀλίγον ὑπερέχον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, («Ὁστέρος γὰρ ὁστέρος διαφέρει, φησὶν, ἐν δόξῃ» [Α' Κορινθ' 13, 41], πῶς οἱ ἁμαρτωλοὶ θὰ εἶναι εἰς τὰ ἴδια μὲ τοὺς δίκαιους, Διότι αὐτὴν τὴν συγχυσιν δὲν θὰ τὴν ἐδημιουργεῖ ὅτε ἄνθρωπος, ὅτε βεβαίως ὁ Θεός.

Εάν θέλετε δὲ θὰ σᾶς δείξω αὐτὴν τὴν διαφορὰν καὶ τὴν ἀκριβῆ δίκαιοκρισίαν καὶ ἐπὶ ἐκείνων ποὶ ἔχουν ἁμαρτήσιν καὶ ἐπὶ τῶν ἡδῆ πραχθέντων. Προσεξε δὲ Ἠμαρτήσεν ὁ Ἀδάμ, ἡμαρτήσεν καὶ ἡ Εἰσα καὶ ἁμῶτεροι μὲν κατέβησαν τὴν ἐντολήν, δὲν ἡμαρτήσαν, ὅμως ἐξ ἴσου ἐκωμένως ὅτε ἐξ ἴσου ἐτιμωρήθησαν. Τόση ἦτο δηλαδὴ ἡ διαφορὰ, ὥστε ὁ Παῦλος νᾶ εἰπῇ. **Β** ὅτι «Ἀδάμ οὐκ ἡμαρτήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατήθη ἐν παραβάσει γέγονε» (Α' Τιμοθ' 2, 14). Καίτοι ἡ ἀπάτη ἦτο μία, ἀλλ' ὅμως ἡ ἀκριβῆς ἐξέτασις τοῦ Θεοῦ, τόσην ἐδείξε τὴν διαφορὰν, ὥστε ὁ

Παῦλος να εἰπῇ τοῦτο. Πάλιν ὁ μὲν Καὶν ἐτιμωρεῖτο, ὁ δὲ Ἀβελ καὶ ἐφάνηεν ὕστερα ἀπο ἐκεῖνον οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθε, καίτοι καὶ τοῦτο ἦτο φόνος, καὶ ἐκεῖνο φόνος, καὶ πολὺ φοβερωτερός, διότι οὐτε μὲ το παραδειγμα τῆς τιμωρίας τοῦ Καὶν ἔγινε καλὸς υἱὸς αὐτοῦ ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν δὲν ἔσφαξε τὸν ἀδελφόν τοι ὕστερα ἀπὸ συμβουλῆς, οὐτε ἐχρείασθη τὸν κατήγορον, οὐτε ἔδειξεν ἀναισθητῆς ὅταν ὁ Θεὸς ἤρῃται, ἀλλὰ καὶ ἐνθ' οὐδεὶς ἤλεγχε, καὶ κατηγορήσεν ὁ ἰδὼς, τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὸν κατεδίκασεν ἔτιτε συγγνώμης ὁ ἄλλος ὅμως, ἐπειδὴ τὰ ἀντίθετα ἔπραξεν, ἐτιμωρεῖτο.

Κιτταξε μὲ πόσῃν ἀκριβείᾳ ἐξετάζει τὰ γεγονότα ὁ Θεός. Δια τοῦτο καὶ τοὺς κατὰ τὸν κατακλισμὸν διαφόρων, καὶ τοὺς εἰς τὰ Σόδομα με ἄλλον τρόπον ἐτιμώρησε καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας δὲ πάλιν διαφορεῶς, καὶ τοὺς εἰς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τοὺς ἐπὶ Ἀντιοχοῦ δεικνύων, ὅτι πολὺ ὑπολογίζει τὰ ἰδικά μιν. Καὶ αὐτοὶ μὲν ὑπεδουλώθησαν ἐβδομηκοντα ἔτη, ἐκεῖνοι δὲ τετρακῶσια. Ὁ αὐτοὶ δὲ τέκνα ἔφαγον καὶ χιλίους ἄλλους συμφορὰς ὑπέμειναν φοβερωτεράς, καὶ οὔτε καὶ αὐτοὺς τὸν τρόπον ἀπηλλαγῆσαν οὔτε οὗτοι οὔτε οἱ ζῶντες καὶ ἐκάησαν εἰς τὰ Σόδομα. «*Ανεκτοτερον γὰρ φησὶν ἔσται γῆ Σοδομων καὶ Γομόρραν, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ*» (Ματθ. 10, 15).

Ἔαν μὲν λοιπὸν οὐδόπως ἐνδιαφέρεται δι' ἡμᾶς οὔτε ὅταν ἁμαρτανῶμεν οὔτε ὅταν ἐπιτελῶμεν τὸ ἀγαθόν, ἴσως νὰ ἔχη κάποιαν λογικὴν τὸ νὰ λέγωμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐνδεὴς ἐν ὅμως τοσόντου πολὺ φροντίξῃ, ὥστε νὰ μὴ ἁμαρτανῶμεν, καὶ τοσόντου πολλὰ μετερχεται, ὥστε νὰ ἐπιτελῶμεν τὸ ἀγαθόν, εἶναι ὀλοφάνερον, ὅτι καὶ ὅταν ἁμαρτανῶμεν μᾶς τιμωρεῖ, καὶ ὅταν ἐπιτελῶμεν τὸ ἀγαθόν μᾶς στεφανώνει.

Ἐν τῷ δὲ πρῶτῳ παρακαλῶ, τὴν ἀνωμοσίαν τῶν πολλῶν. Ἐδῶ μὲν δηλαδὴ κατηγοροῦν τὸν Θεόν, ὅτι πολλάκις μακροθυμεῖ, καὶ παραβλέπει πολλοὺς βδελυροὺς ἀσελγῆς βιαιούς, χωρὶς νὰ τιμωροῦνται ἐκεῖ πάλιν ἂν ἀπειλήσῃ νὰ τιμωρῇ αὐτοὺς, εἶναι ὀρμητικοὶ καὶ ὀχληροὶ εἰς τὸ νὰ κατηγοροῦν καὶ ὅμως βεβαίως ἔαν τοὺς λυπῇ τοῦτο, ἔκρεπε νὰ ἀποδέχωνται ἐκεῖνο καὶ νὰ τὸ ἐπικροτοῦν.

Ἄλλ' ὡς τῆς ἀναησις ὡς τῆς παραλόγου σκέψεως ποὶ ὁμοιάζει μὲ νοοτροπίαν ὄνου ὡς ψυχῆς καὶ ἀγία τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ ποὶ ἀποβλέπει πρὸς τὴν κσιαν διότι ἀπὸ τῆς φιληδονίας προερχονται ὅλαι αὐταὶ αἱ κρίσεις ὅπως, ἔαν ἤθελον αὐτοὶ, καὶ λέγουν αὐτά, νὰ ἐπιτελοῦν τὴν ἀρετὴν, ταχέως θὰ ἐπειθόντο καὶ περὶ τῆς γέννης, 752 καὶ δὲν θὰ ἀμφέβαλλον

Εἰς ποῖον τόπον εἰρίσκεται ἡ γέννα.

Καὶ ποῦ, λέγει, καὶ εἰς ποῖον τόπον θὰ ὑπαρξῇ αἰτή ἡ γέννα. Διατὶ λοιπὸν ἐστὶ ἐνδιαφερεσαι δι' αὐτό, διότι τὸ ζητου-

μενον είναι να αποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει, ὅχι κοῦ στεγάζεται καὶ εἰς ποῖον τόπον. Μερικοὶ μὲν δηλαδὴ ἰσχυρίζονται διαπλαθόντες μύθον ὅτι εἰρiscεται εἰς τὴν κοίτασσαν τοῦ Ἰωυσεφωτ ὅπου ἔχει λεχθῇ, ὅτι καποῖος πόλεμος ἐγινε ἐκεῖ εἰς τὸ παρελθόν, καὶ τώρα λεγόν, ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἡ γέννηα ἡ Γραφῇ ὁμως δὲν λέγει αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς ποῖον τόπον λέγει θὰ ἰκορῇ. Ὅπως ἐγὼ τοῦ λαχιστον νομιζω κακοῦ ἐξω ἀπο ὅλον αὐτὸν τὸν κοσμον. Διοτι ὅπως ἀκριβῶς αἱ φιλικαὶ καὶ τὰ μετ' αἰεῖα εἰρiscονται μακρὰν τῶν βασιλικῶν πόλεων. Β. τοιοῦτο ῥοκως λοιπόν καὶ ἡ γέννηα θὰ εἰρiscεται κακοῦ ἐξω ἀπο τὴν οικαιμένην ταυτην.

Ἄς μὴ ζιτῶμεν λοιπόν κοῦ εἰρiscεται, ἀλλὰ πῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀπορῷ γωμεν αὐτην οὔτε ἐπειδὴ δὲν τιμωρεῖ ὅλους ἰδῶ ὁ Θεος διὰ τοῦτο νὰ ἀπιστῇ, εἰς τὰ μελλόντα διοτι εἶναι φιλικὸν ἄνθρωπος καὶ μακροθυμεῖ. Διὰ τοῦτο ἀπειεῖ, καὶ δὲν ρίπτει ὀμῶς, «αἱ γὰρ θέλει φησι, τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ». Ἐστὶ δὲ δὲν ἰπαρχῇ θάνατος ἀμαρτωλοῦ, εἶναι περισσιον τὸ λεχθέν. Καὶ γνωρίζω μὲν ὅτι εἰς σὰ, οὐδὲν εἶναι ἀηδέστερον ἀπο αὐτοὺς τοὺς λόγους. Ἀλλὰ οἱ ἐμὲ οὐδὲν εἶναι περισσιότερον εὐχαριστιον. Καὶ εἴθε νὰ ἦτο ὄναιον καὶ ὅταν γεμῶμεν, εἰ. C καὶ ὅταν δεῖπνῃτε καὶ ὅταν κοινησθε παντοῦ περὶ γέννην, νὰ συζητῇτε καθοσον, ἂν ἰκαρῶμεν δια τὰ ἐδῶ ὄναια θὰ εὐχαριστιομεθα μὲ τὰ αγαθὰ. Λιότι τι δυνασοῖ νὰ μοῦ ἀναφέρῃς φοβίμον, πτωχίται νοσον, αἰχμαλωσίαν, ἀναπηρίαν σωματος, Ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι γέλως ἐν σῆστοι πρὸς τὴν ἐκεῖ τιμωρίαν. Ἐστῶ καὶ ἂν ἀναφέρῃ τοις καθ' ὁλοκληρίαν βασανιζομένοις ἀπὸ πείνας ἔστῶ τοις ἐκ πρώτης ἡλικίας ἀναπήρους καὶ ἐκωτας, καὶ ταῦτα εἶναι τρυφή συγκρινόμενα πρὸς ἐκεῖνα τὰ κοκά.

Συνεχῶς λοιπόν ἄς στρεφωμεθα πρὸς τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους διοτι ἡ ἐνθιμήσι, τῆς γέννης δὲν μῶς ἀφῆκει νὰ ἐμπεσωμεν εἰς γεννῶν. D Ἀν ἀκούεις τοῦ Παύλου ποὺ λέγει, «οἱτινες δέχθην τίπουσιν ακοινον ἀπὸ προσωπου Κυρίου» (B Θεσσ 1,9), δὲν ἀκούεις ὁποῖος ἐγινεν ὁ Νερων, τὸν ὁποῖον καὶ μυστήριον τοῦ ἀντιχρίστου ὀνομαζει ὁ Παῦλος, «Το γὰρ μυστήριον ἤδη, φησιν, ἐνεργεῖται ἐν, ἀνομιᾷ» (B Θεσσ 2,7). Τι λοιπόν, τιποτε δὲν θὰ παθῇ ὁ Νέρων, τιποτε δὲν θὰ παθῇ ὁ ἀντιχρίστος, τιποτε ὁ διαβολος, λοιπόν τότε παντοτε θὰ ὑπαρχῇ ὁ ἀντιχρίστος, καὶ ὁ διαβολος διοτι δὲν θὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν κακίαν ὅταν δὲν τιμωροῦνται.

Ναι λέγει ἀλλ' ὅτι ὑπάρχει μὲν κόλασις καὶ γέννηα, ἀπὸ παντοῦ εἶναι φανερον μόνον ὁμῶς, οἱ ἀπιστοι θὰ ἐμπέσουν. E Διὰ ποῖον λόγον, πῆς μου. Λιότι οἱ πιστοι λέγει ἐγνωρισαν τὸν Δεσποτὴν τὸν ἰδικόν των. Καὶ ποίαν σημασίαν ἔχει αὐτό, Διοτι ὅταν ὁ βιος εἶναι ἀκαθαρτος, καὶ περισσιότερον κατὰ τοῦτο θὰ τιμωρηθοῦν ἀπο τοις ἀπιστους. «ὅσοι γὰρ ἀνομιᾷ ἡμαρτον ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμαρτον διὰ νομοὶ κριθήσονται» (Ρωμ 2,12) καὶ «ὁ οἰκτερῇ ο εἰδῶς, το θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας, δαρήσεται πολλὰς» (Λουκ 12,47). Εἰαν δὲ δὲν θὰ

δωσωμεν λόγον διὰ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς ἀλλ' ἀπλῶς ἔχουν λεχθῇ ταῦτα, οὔτε ὁ διαβολὸς θα τιμωρηθῇ διότι καὶ τὸν Θεὸν γνωρίζει, καὶ περισσώτερον ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους· καὶ οἱ δαίμονες, δὲ ὅλοι καὶ γνωρίζουν αὐτόν, καὶ φριττοῦν, καὶ τὸν σμύλογοῦν κριτὴν. Ἐάν λοιπὸν δὲν χρειάζεται νὰ δωσωμεν λόγον διὰ τὸν τρόπον ζωῆς, οὔτε διὰ τὰς ποιήσας πράξεις, θα διαφυγουν καὶ αὐτοί.

753 Δὲν εἶναι δυνατόν αὐτὰ δὲν εἶναι μὴ ἀπατᾶτε τοὺς ἑαυτοὺς σας· ἀγαπήτοι Διότι ἔαν δὲν ἵκωρχῃ γένενα, πῶς θὰ κρινοῖν τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ οἱ ἀποστολοὶ, πῶς λέγει ὁ Παῦλος, «οὐκ οἶδατε, ὅτι ἀγγελιοὶ κρινοῦμεν μὴτι γε βιωτικά» (Α Κορινθ' β. 3), πῶς ὁ Χριστὸς λέγειν «διόρες Νινευίται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει καὶ κατακρινοῦσιν τὴν γενίαν ταυτήν» (Ματθ' 12.41), καὶ «ἀδικαιότεροι ἔσται ἡ Σαδδὺμαι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» (Ματθ' 11.24). Β Διὰ τοὺς λοιποὺς παίζεις με πραγματὰ ποι δὲν παίζονται, διὰ τοὺς αἰτιατᾶσαι καὶ κυριολογίζεσαι, ἄνθρωπε διὰ τοὺς μοχίσει πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, Διότι διὰ τοῦτο καὶ ἠτοιμάσεν αὐτὴν καὶ ἠπειλῆσε, διὰ νὰ μὴ ἐμπέσωμεν, διὰ τοῦ φόβου γεγόμενοι καλύτεροι. Ὡστε ἐκεῖνος ποι ἀναιρεῖ τὸν περι αἰτῶν λόγον· οὐδὲν ἕτερον χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται πράττει παρὰ νὰ ὠθῇ καὶ νὰ ἐμβαλῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς αὐτὴν διὰ τῆς ἀπάτης αὐτῆς.

Μὴ χαλαρώσης λοιπὸν τὰς χεῖρας ἐκείνων που κοπιᾶζουσιν διὰ τὴν ἀριτήν, οὔτε νὰ μεγαλώσης τὴν ἀκνηρίαν ἐκείνων ποι ἀδιαφοροῦν. Γ Διότι ἔαν πεισθοῦν οἱ πολλοὶ, ὅτι γένενα δὲν ἵκωρχει, τότε θὰ ἀπομακρυνθοῖν ἀπὸ τὴν κακίαν, τοῦ δὲ θὰ διαλυμψῇ καὶ ἡ δικαιοσύνη. Δὲν ὁμιλῶ δι' ἀμαρτωλοὺς καὶ δικαίους· ἀλλὰ δι' ἁμαρτωλοὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς Διότι ἄλλος μὲν ἐτιμωρηθῇ ἐδῶ ἄλλος δὲ δὲν ἐτιμωρηθῇ ἂν καὶ ἠμαρτήσῃ ταῖς ἰδίαις, ἢ καὶ πολὺ χειρότερα, Ἐάν δὲν ἵκωρχῃ δηλοσὴ γένενα, οὐδὲν δι' αὐτὰ θὰ δυνήθῃς νὰ ἀπολογηθῇς εἰς ἐκείνους ποι κατηγοροῦν.

Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ἀφοῦ παύσωμε τὸν γέλωτα αὐτόν, νὰ ἀποστομῶμεν ἐκείνους ποι ἀντιλεγόμεν εἰς ἡμᾶς δι' αὐτὰ Διότι καὶ διὰ τὰ μικρότατα καὶ διὰ τὰ ἁμαρτήματα καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς ἀκριβὴς θὰ εἶναι ἡ ἐξέτασις. Θα τιμωρηθῶμεν ὁλόκληρ καὶ δι' ἀκυκλάστοις ὀφθαλμοῖς, καὶ διὰ λόγον χωρὶς νόημα καὶ διὰ γέλωτα καὶ λοιδορίαν γενικῶς, καὶ δι' ἐνθιμήσιν πονηραν καὶ διὰ μέθην θα λογοδοτήσωμεν. Δ ὅπως πάλιν καὶ διὰ τὰ ἀγαθὰ καὶ δι' ἀπλήν προσφορὰν ποτήριοι ψυχροῦ ὕδατος θα λαβώμε μισθὸν καὶ διὰ λόγον αγαθὸν καὶ διὰ στεναγμὸν μόνον. «Δὲ, γάρ, φησί το σημεῖον ἐπὶ τῷ προσώπῳ τῶν στεναγόντων καὶ καταδυνάμενων» (Ίερ' 9.4) πῶς λοιπὸν τολμᾷ νὰ εἰπῇς, ὅτι αὐτοὺς που μέ τοσση ἀκριβείαν ἐξετάζει τὰ ἴδικα μας, ἀπλῶς καὶ χωρὶς λόγον ἠπειλῆσε τὴν γένενα;

Μὴ παρακαλῶ μὴ καταστρέφεις τὸν ἑαυτὸν σοὶ καὶ ἐκείνους που πειθονται, με τὰς χωρὶς νόημα αἰτίας ἐλπίδας Διότι ἔαν

ἀπιστῆς εἰς τοὺς ἰδικοὺς μας λόγους, ἐξέτασε τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ἐθνικοὺς, ὅλους τοὺς αἱρετικούς, καὶ ὅλοι θά σοῦ ἀποκριθῶν μέν ἐν στόμα, ὅτι θα ὑπαρξῇ κρίσις καὶ ἀνταποδοσις Ἐ
 Ἄλλα ὅςν ἄρκουν οἱ ἄνθρωποι, Ἐρωτήσε καὶ αὐτοὺς τοὺς
 δαμονας, καὶ θα ἀκουσῇ, νὰ φωναζοῦν «Τι ἤλθες, ὡς προ καιροῖ
 βασανισαὶ ἡμᾶς» (Ματθ 8,29), καὶ ἄφοι συγκεντρώσης ὅλα αἶτα,
 νὰ πεισῇ τὴν ψυχὴν νὰ μὴ παραληρῇ χωρὶς λόγον, δια νὰ μὴ
 μάθῃ τὴν γέννησιν δια τῆς πειρασ, ἀλλ' ἀπὸ ἐδῶ ἀφοῦ σωφρονι
 σθῇ, καὶ τὰ βασανιστοὺς ἐκείνας νὰ δυνηθῇ νὰ διαφυγῇ, καὶ τὰ
 μέλλοντα ἀγαθὰ νὰ ἀπολαύσῃ διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρω
 πίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποιοῦ εἰς τὸν
 Πατέρα, συγχρόνως, εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκει δοξα, δυναμὶς,
 τιμὴ, τώρα καὶ παντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν

ΛΟΓΟΣ ΑΓ' *

(Ρωμ. 16,17-24)

754 «Παρακαλῶ δέ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασι
 ας καὶ τὰ σκανδαλα παρὰ τὴν οἰδαχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούν
 τας· καὶ ἐκκλῖνατε ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δοουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ δια
 τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκό
 κων» (στ. 17-18).

Πόσον ἡρέμως προτρέπει ὁ Παῦλος.

Διαφωνία εἰς τα δόγματα.

Β Πάλιν παραινέσεις καὶ προσευχὴ μετὰ τὴν παραινέσιν
 Ἀφοῦ εἶπε δηλαδὴ νὰ προσέχουν ἐκείνοις, καὶ δημιουργοῦν τὰς
 διαιρέσεις, καὶ νὰ μὴ ὑπακούουν εἰς αὐτοὺς, προσέθεσεν· «Ὁ δὲ
 Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανὰν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν
 καὶ, ἡ χάρις τοῦ Κυρίου μεθ' ὑμῶν» (στ 19) Πρόσεξε δὲ πῶς
 συμβουλεύει μὲ ταπεινώσιν καὶ ὄχι ὡς συμβολογός, ἀλλ' ὡς
 ἱκέτης πρᾶττει τοῦτο καὶ μὲ πολλὴν ἐκτίμησιν διότι καὶ ἀδελ
 φους τοὺς ὠνόμασε, καὶ ἱκετεύει -Παρακαλῶ γὰρ ὑμᾶς φησὶν,
 ἀδελφοί-

Ἐπειτα καὶ προσεκτικούς τοὺς καθιστᾷ, δεικνύων τὴν δολιό
 τητο ἐκείνων καὶ βλάπτειν. Διότι, ὡς νὰ μὴ ἦσαν ἄφ' ἑαυτοῦ
 τῶν φανεροί, λέγει C· Παρακαλῶ δέ ὑμᾶς σκοπεῖν· τοῦτεσι νὰ
 περιεργασθε μετὰ ἀκριβείᾳ, καὶ νὰ σπουδάζετε καὶ νὰ διερευνᾶ
 τε. Ποίους, περ μοι, «Τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκανδαλα παρὰ
 τὴν οἰδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας» Διότι αὕτη εἶναι ἰδιαίτε-

*Εἰς τὴν παρούσαν ἐκδόσιν τοῦ ἀρχαίου κείμενου ἀριθμῶνται καὶ τ.
 προστίμων (υποθετικῶς) ὡς ὁμιλία καὶ διὰ αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁμιλιῶν ἀντι ΛΒ
 (ὅπως εἰς ἄλλας ἐκδόσεις) εἶναι ΑΓ'

πως ανατροπή τῆς Ἐκκλησίας, ἡ διαιρέσις αὐτῇ εἶναι ὄπλον τοῦ διαβόλου, αἴτῃ ὅλα τα καμνεῖ ἄνω κάτω Διότι ἔως ὅτοι το σῶμα εἶναι ἡνωμένον δέν δύναται νά εισέλθῃ, ἀλλά τό σκανδαλόν προέρχεται ἀπό τήν διχοστασίαν.

Ἡ δέ διχοστασία ἀπο τοῦ προέρχεται, Ἀπό τα δόγματα, ποί εἶναι ἀντιθετά πρὸς τήν οἰδαχὴν τῶν ἀποστόλων. Ὁ Τα δέ τοιαῦτα δόγματα ἀπο τοῦ προέρχονται, Ἀπο τῇ ἐποδόλῳσιν εἰς τὴν γαστέρα καὶ τα ἄλλα παθῇ. -Οἱ γὰρ τοιοῦτοι φησί τῷ Κύριῳ σὺ δακτυώσιν ἀλλὰ τῇ αὐτῶν κοιλίᾳ-. Ἰστε δὲν θὰ συμβοῖν σκανδαλὰ δέν θὰ συμβῇ διχοστασία ἐάν δέν ἐπινοηθῇ δόγμα ἀντιθετὸν πρὸς τὴν ἀποστολικὴν διδασχὴν. πρᾶγμα τό ὁποῖον καὶ ἐδὼ δηλῶν ἔλεγε -παρὰ τὴν διδασχὴν-.

Καὶ δὲν εἶπε, τὴν ὁποῖαν ἐδιδάξαμεν ἀλλ' -ἦν ὑμεῖς, ἐμάθετε- προκαταλαμβάνων αἰτοῦς καὶ δεικνύων ὅτι ἔχουσι πεισθῇ πλέον καὶ ἡκούσαν καὶ ἐδεχθήσαν.

Καὶ τι θὰ πρᾶξωμεν εἰς, αὐτοὺς ποί κακοῦργοῦν τα τοιαῦτα, δὲν εἶπε μετὰ σφοδρότητος, νά ἐπιτιθεσθε καὶ νά μαχεσθε ἀλλ' -ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν-. Διότι ἐάν μὴ ἐξ ἀγνοίας ἡ πλανῆς ἑραττοῦν τοῦτο ἔπρεπε νά τοὺς διορθῶνετε ἐπειδὴ ὁμοῦς ἐν γνώσει τῶν ἁμαρτανῶν, νά ἀποσκιρτάτε. Ἐ Καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον δέ τό ἴδιον λέγει -ὑστελλεσθε γὰρ πρὸς ἀπο παντός, ἀδελφοί ἀγαπῶν, περιπατοῦντας-. (Β' Θεσσ 3,6) Καὶ πρὸς τὸν Τιμόθεον διδασκῶν περὶ τοῦ Ἀλεξανδρόου τοῦ αἰδοῦντοῦργοῦ, τοιαῦτα συν-βουλεῖτε λέγων -Ὁ καὶ σὺ φιλάσσω-. (Β' Τιμοθ 4,15).

Ἐπειτα καὶ διασκευῶν ἐκείνους ποὺ τοῖμοῖν τα τοιαῦτα, ἀναφέρει καὶ τὴν αἰτίαν ἀπο τὴν ὁποῖαν ἐπενοῦσαν αὐτῇ τὴν διχοστασίαν. -Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Ἀγίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ φησὶν σὺ δακτυώσιν, ἀλλὰ τῇ αὐτῶν κοιλίᾳ-. Καὶ πρὸς τοὺς Φελίπποισιν, ὅταν ἔγραφε τό ἴδιον ἔλεγε -Ὁ Θεὸς ἡ κοιλία-. (Φίλιπ 3,19). Ἐδὼ δὲ νομίζω ὅτι ἐκπονεῖ τοὺς ἐξ Ἰουδαίων 755 τοὺς ὁποῖους διαρκῶς συνιῇζει περισσότεροι νά διαβάλλῃ ὡς γαστριμαργίους. Διότι ὅταν ἔγραφε πρὸς τὸν Τίτον ἔλεγε περὶ αὐτῶν -κατὰ θῆρια, γαστέρα, ἀργαί-. (Τίτ 1,12). Καὶ ὁ Χριστὸς δέ ἐπὶ τοῦτο κατηγορεῖν αὐτοὺς -κατεσθίετε φησί, τα, σκῆλα, τῶν χερῶν-. (Ματθ 23,14). Καὶ οἱ προφῆται δια τοιαῦτα κατηγοροῦν αὐτοὺς. -Ἐλκάνθη γὰρ, φησί, καὶ ἐπαχύνθη καὶ ἀπὸλαττεν ὁ ἡγαπημένος-. (Δευτ 32,15). Ἰὰ τοῦτο καὶ ὁ Μωυσῆς συνεισφέρει λέγων -Φάγον καὶ πινον καὶ ἐμπλησθῆτε, μνηστῆρι Κυρίου τοῦ Θεοῦ σοί-. (Δευτ 6,12,13). Καὶ εἰς τὰ Εὐαγγέλια δέ λέγοντες εἰς τὸν Χριστὸν -τί σημεῖον δεξιῶν ἡμῶν-. (Ἰωάν 2,18), καὶ ὅλα τα ἄλλα ἀφοῦ παρελθῶν το μανία ἐμνημονεῖσαν. Β' τοιοῦτοτροπῶς παταχυὸ φαίνονται νά κυριαρχοῦνται ἀπὸ τό παθος τοῦτο. Πῶς λοιπόν δέν αἰσχνίεσαι σὺ, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Χριστοῦ, νά ἔχῃς διδασκάλους τοὺς δούλους, τῆς κοιλίας.

Καὶ αὐτὴ μὲν εἶναι ἡ βασις τῆς πλάνης, ὁ δὲ τρόπος τοῦ σχεδίασμοῦ τῶν κακῶν ἄλλο πάλιν νόημα ἢ κολακεία. -Διὰ γὰρ τῆς χρηστολογίας, φησὶν, ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων-. Καὶ

καλῶς εἶπε «χρηστολογία»· διότι ἡ θεραπεία σταματᾷ εἰς τὰς λέξεις, ἐνῷ ἡ διανοία δέν εἶναι τοιαύτη ἀλλὰ γεματή δολιότητα. Καί δέν εἶπεν ἐξακατοῦν σάς ἀλλά «ταῖς καρδίαις τῶν ἀσεβῶν».

Καί δέν ἠρκέσθη εἰς αὐτό ἀλλά δια να καμῇ ὄχι περισσοτέρον φορτικόν τό λεχθέν, λέγει C· «Ἡ γάρ ὑμῶν ὑπακοή εἰς πάντα ἀφίκετο» (στ 19). Πραττεῖ δε τοῦτο ὄχι ἀφήνων αὐτοὺς να γίνουιν ἀναισχυνοί, ἀλλὰ προκαταλαμβάνων αὐτοὺς μέ τὰ ἐγκώμια, καί κρατῶν αὐτοὺς ἀπο πρὶν μέ τό πλῆθος τῶν μαρτυρῶν. Διότι δέν μαρτυρᾷ μόνον ἐγώ, ἀλλά ὅλη ἡ οἰκουμένη. Καί δέν εἶπεν ἡ συνείσας σας, ἀλλ· «ἡ ὑμῶν ὑπακοή», τούτεστιν ἡ πειθῶ, πρᾶγμα το ὁποῖον ἐφανέρωνεν εἰς αὐτοὺς πολλήν πραοτητα.

«Χαίρω οὖν τό ἐφ' ὑμῖν» (στ 19). Δέν εἶναι μικρόν ἐγκώμιον καί τοῦτο.

Ἐπειτα μετὰ τόν ἔπαινον ἡ νοιθεσία. Διότι δια νά μη καταστησῇ αὐτοὺς, ἀφοῦ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπο τῆς κατηγορίας, περισσοτέροιον ὀκνηροίς χωρὶς να τό ἀντιληφθοῖν, ὑπονοεῖ πάλιν λέγων εἰς αὐτοὺς· «Θέλω δε ὑμᾶς σοφοὺς μέν εἶναι εἰς τό ἀγαθόν, ἀκραιφνοὺς δέ εἰς τό κακόν» (στ 19). D Βλέπει, πῶς πάλιν ἐπιπλήττει αὐτοὺς καί χωρὶς να το ἀντιλαμβάνωνται, διότι τοῦτο ὑπονοεῖ, ὅτι τινές ἐξ αὐτῶν καί ἀπεχειρίζοντο.

«Ὁ δέ Θεός τῆς εἰρήνης συντρίψει τόν σατανάν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει» (στ 20). Διότι ἐπειδὴ ἀνεφέρει ἐλαινούς ποι· δημιουργοὺν τὰς διχοστασίας καί τὰ σκανδᾶλα εἶπε Θεόν εἰρήνης, διὰ νά ἀναθαρρησοὺν περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς αὐτῶν. Διότι ἐκεῖνος ποὶ χαιρεῖ καὶ αὐτοὺς τὸν τροπικόν, θα καταστρέψῃ ἐκεῖνον ποι· βλαπτοὺν αὐτήν. Καί δέν εἶπε θα ὑποταξῇ ἀλλ' ἐκεῖνο τό ὁποῖον εἶναι μεγαλυτέρον· «συντρίψει». Ἐ καὶ ὄχι μόνον ἐκείνοιας, ἀλλὰ καί τόν Σατανάν ποι· στρατηγεῖ εἰς αὐτοὺς τα τοιαῦτα. Καί ὄχι ἀπλῶς θα συντρίψῃ ἀλλ' «ὑπο τὰς πόδας ὑμῶν». Ὡστε αὐτοὶ νά ὑψωσοὺν τὴν νίκην· καί δια τοῦ τροπαιοῦ να λαμπρινθοῖν. Καί πάλιν ἡ παρηγορία ἀπὸ τοῦ χρόνου· διότι προσέθεσεν «ἐν τάχει». Τοῦτο δε ἦτο συγχρονικὸς καί προσηυχῆ καί προφητεία.

«Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν» (στ 20). Τό μέγιστον ὅπλον τό τεῖχος τό ἄρρηκτον, ὃ πύργος ὁ ἀσειστός· διότι ὑπενθύμισεν εἰς αὐτοὺς τὴν χάριν διὰ νά τοὺς καταστήσῃ προθυμοτέρους. Διότι ἐάν ἀπηλλάγητε ἀπο τὰ πολὺ φοβερῶτα, καί σπῆλλωγητε δια τῆς χάριτος μόνον, πολλὴ περισσώτερον θά ἀπαλλαγῇτε ἀπὸ τα μικρότερα, διότι καί φίλοι ἐγίνατε, καί συνεισφέρατε τα ἰδικά σας.

Προσευχὰς μετ' ἔργων, ἔργα μετὰ προσευχῶν

756 Κυτταξε πῶς ἀναφέρει οὔτε προσευχὴν χωρὶς ἔργα, οὔτε ἔργα χωρὶς προσευχὴν. Ἀποῦ δηλαδὴ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπακοήν, τότε προσηυχῆθη, δεικνύων, ὅτι χρειαζόμεθα καί

τα δύο, και τὰ προερχόμενα ἀπὸ ἡμᾶς και τὰ προερχόμενα ἀπο τὸν Θεόν ἔαν προκείται ἀλήθως νὰ σωζώμεθα Διότι ὄχι μόνον πρὶν, ἀλλὰ και τώρα ἔστω και ἂν εἴμεθα σπουδαῖοι και προωδευμένοι, χρειάζομεθα τὴν χάριν τοῦ

• **Ἀσπαζέται ὑμᾶς Τιμοθεὸς ὁ συνεργὸς μου**- (στ 21) Εἶδες πάλιν τὰ συνήθη ἔγκωμις, -**καὶ Λουκίος και Ἰάκωβος και Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου**- (στ 21) Αἴτον τὸν Ἰάκωβον και ὁ Λουκᾶς ἀναφέρει και φανερωεῖ εἰς ἡμᾶς τὴν ἀνδρείαν αὐτοῖ λέγων, ὅτι ᾤδηγησαν αὐτὸν πρὸς τοὺς πολιταρχα, βοῶντες (Πραξ 17 5-6) **Β** Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ φυσικοὶ εἶναι νὰ ἀνηκούν εἰς τοὺς ἐπισήμους διότι δὲν μνημονεὺει ἀπλῶς τοὺς συγγενεῖς, ἐὼν ὅν ὁμοιάζουν πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν εὐσεβειαν

• **Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν**- (στ 22) Ἀν εἶναι μικρὸν ἔγκωμιον και τοῦτο νὰ εἶναι ἐπαυγμῶνις τοῦ Παύλου πλὴν δὲν λέγει τοῦτο διὰ νὰ ἐγκωμιασῇ τὸν ἐπιστόν τοι ἄλλῃ διὰ νὰ προσελκύσῃ ἀπὸ αὐτοὺς θερμὴν τὴν ἀγαπὴν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν.

• **Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὁλης**- (στ 23) Εἶδες ὁποῖον στεφανὸν ἐπλεξεν εἰς αὐτόν, ἀφ' οὗ ἐφανερώσε τόσην φιλοξενίαν. **Γ** καὶ ἀφοῖ συνεκέντρωσεν ὁλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνου, διότι ξένον ἐδῶ ἐννοεῖ τὸν ξενοδόχον Ὅταν δὲ ἀκοίη, ὅτι ἦτο ξενοδόχος τοῦ Παύλου, νὰ μὴ θαυμάζῃς αἶτον μόνον διὰ τὴν φιλοτιμίαν, ἀλλὰ και διὰ τὴν τελειότητα τοῦ βίου διότι ἂν δὲν ἦτο ἀντάξιος τῆς ἀρετῆς ἐκεῖνον δὲν θα κατέλειεν ἐκεῖνος εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ Διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ ἐκτελῇ πολλὰ, ἀπὸ τὰς ἐντολας τοῦ Χριστοῦ δὲν θα παρεβῇ τὸν νόμον αὐτόν που προτρέπει νὰ ἐξετάζωμε μετὰ προσοχῆς αἰτούς καὶ μᾶς ὑποδύχονται, και νὰ καταλιώμεν εἰς τὰς οἰκίας τῶν ὕψων

• **Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ερastoς ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός**- (στ 23) Ὁ Ἄν προσέθηκεν ἀπλῶς **οἰκονόμος τῆς πόλεως**-, ὅλλα ὅπως ἀκριβῶς ἔγραψεν εἰς τοὺς Φιλιππησίους **«ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας»** (Φιλιπ 4,22), διὰ νὰ δείξῃ ὅτι το κήρυγμα ἤγγισε και τοὺς μεγάλους τοιοῦτοτρόπως και ἐδῶ το ἀζήτωμα μνημονεὺει τὸ λοιπὸν ἀκριβῶς ἐξετάζων και ἀποδείκνυναι ὅτι δι' ἐκεῖνον που προσέχει οὔτε ὁ πλοῦτος γίνεται ἐμπόδιον, οὔτε αἱ φροντίδες τῆς ἐξουσίας, οὔτε τιποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ τοιαῦτα

• **Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν**- (στ 24) Εἶδες ἀπο ποῖ πρέπει δαμ νὰ ἀρχίζουσ και τοῦ νὰ τελειωνουσ, Διότι και το θεμελίον τῆς ἐπιστολῆς ἀπὸ ἐδῶ ἐθεμελίωσε και τὸν ὁροφον ἀπὸ ἐδῶ ἐκτίσε, συγχρονως και προσερχόμενος δι ὅλοις αἰτοῖς νὰ ἔχῃν τὴν μητέρα τῶν ἀγαθῶν, Ἐ και ἱκενθύμζων πᾶσαν εὐεργεσίαν Διότι τοῦτο εἶναι κατ' ἐξοχὴν γνωρισμὰ γενναίου διδασκαλοῦ το νὰ ὠφελῇ τοὺς μαθητὰς ὄχι μόνον διὰ τοῦ λόγου ἀλλὰ και διὰ τῆς προπειχῆς διὰ τοῦτο και ἔλεγεν • **Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονῇ τοῦ**

λόγοι προσκαρτερήσωμεν- (Πράξ 6,4)

Ποίος τάχα θα προσευχηθῇ και δι' ἡμᾶς ὁφοῦ ὁ Παῦλος ἀπῆλθεν; Ἡμεῖ, οἱ ζήλωται τοῦ Παύλου τοι λαχιστον ἄς παρυσχωμε τους ἑαυτους κα, ὁξίως τῆς τοιαυτης συνηγορίας οἱα νά μή ἀκοιτωμεν την φωνήν τοῦ Παύλου μονον ἐδῶ ἀλλά και ἐκεῖ ὅταν ἀπελθωμε νά ἀξιώθωμεν νά ἴδωμεν τον ἀθῆτην τοῦ Χριστοῦ 757 μᾶλλον δε ἂν ἐαῶ ἀκοισωμε, και ἐκεῖ ὁπωσδήποτε θά ἴδωμεν αὐτον ἂν και μη ἴσταμενοι κήρησιον ἀλλά και ἰω, θά ὄν ἴδωμεν νά λάμπη πλησιον τοῖ βασιλικοῖ θρόνοι, οἱσι δοξαζούν τό Χερουβειμ, ὅπου περὶ τὰ Σεραφειμ ἔχει θα ἴδωμεν ὄν Παῦλον μετά τοῖ Πέτροι, και τοῦ χερουῖ τῶν ἁγίων νά και κυρικρατοῖ και πρωτοστατης και θα ἀπολαυσωμεν την γνητιαν ἀγάπην Διοτι εἰν ὅτε ἤτο ἐδῶ, τόσον ἦγαπα τους ἀνθρώπου, ὥστε, ἐνῷ ἐκτιμει νά τελιωση και νά εἰρισκεται μαζί μέ τόν Χριστον νά προτιμᾷ νά εἰρισκεται ἐδῶ, πολυ περισσοτερον ἐκεῖ θά ἐπιδειξη θερμότεραν την ἀγάπην

Β Εγώ και την Ρωμην διω τοῦτο ἀγαπῶ, καιτοι βεβαιω, δυνάμενος νά εκπινῶ αἵτην και δι' ἄλλους, λόγου, και διω το μέγεθος και διω την αρχαιοτητα και διὰ την ὑραιοτητα και οἱα τό πληθος, και οἱα την δυνامين, και οἱα τον πλοῖτον και οἱα τα κατορθώματα τὰ πολεμικα ἀλλά και τα ἀλλα, ὅπου ἀφῆσω, οἱα τοῦτο μακαριζῶ αὐτην διοτι και ζῶν ἐργαζει εἰς αὐτους, και τόσον πολυ ἦγαπα αὐτους και παρων ἐδιδασκει αὐτους, και τόν βιον ἐκεῖ ἐτελείωσε Διω τοῦτο και η πόλις εἶναι ἐπισημος δι αὐτο το γεγνός μᾶλλον, παρα δι ὅλα τὰ ἀλλα και ὅπου ἀκριβῶς ἐν σώμῳ μετὰ και ισχυρόν C ἔχει δυο οφθαλμοι, ποι λαμπρουν τα σωματα τῶν ἁγίων αὐτῶν Δεν εἶναι ὁ οἶφανος, ὅσοι λαμπρός ὅτιν ὁ ἥλιος ἐκτέμνη τας δυο ταυτας, λαμπρόας, εἰς ὅλην την οἰκουμένην Ἀπό ἐκεῖ θα ἀρσῆται ὁ Παῦλος, ἀπό ἐκεῖ ὁ Πέτρος Στεφῶντε και θα αἰσθανθῆτε ιεραν φρικτισιν μέ τό θεσμα ποι θα ἀνταρυσῃ ἡ Ρωμη τον Παῦλον ἐξαιφνης, νά ἀνισταται ἀπό την θηκην ἐκείνην μετά τοῖ Πέτροι και νά ἰψούται ις θραντησιν τοῖ Κιριοι μέ τό ροδόν ποι ἀποστέλλει πρὸς τόν Χριστόν ἡ Ρωμη μέ τας δυο στεφανους ποι περιβαλλεται η πόλις μέ τας χρυσῆς ἀλυσεις ποι ἔχει διαζωσθῇ μέ τας πηγας ποι ἔχει Διὰ ταυτα θαυμαζῶ την πόλιν ὅχι οἱα τόν πολυ χρυσον, ὅχι διὰ τοις κιονας, ὅχι διὰ την υπολοιπον φαντασμαγοριαν, Ο ἀλλο διὰ τους σπυλοις τοιτους τῆς Εκκλησίας!

1 Ἀπό το σημειον αὐτό μέχρι τό τέλος ἔχομεν ἐν υπερῶν ἐγκώμιον τοῦ Ἀπ Παύλου δειγμα τῆς μεγάλης ἐκτιμῆσεως τοῦ πρὸς Χριστοστόμου πρὸς τον μέγαν Ἀποστολον

2 Διὰ ταῦτα ἀξίζει βεβαιῶς νά σημεινεται ἡ Ρωμη. Ὁπωσδήποτε εἰς την ἐποχὴν τοῦ Χριστοστομοῦ δέν εἶχεν ἐγερθῇ το ζήτημα τῶν σχέσεων Ἀνατολικῆς και Δυτικῆς Εκκλησίας ἀλλὰ και εἰς την περιπτωσιν ποι θά ὑφιστατο τοιοῦτον ζήτημα εἰμεθα τῆς γνωσκῆς, ὅτι ὁ πρὸς πατῆρ δέν θά ἐδωσταίε νά ἐκφρασθῇ και νά φιλιήσῃ ἐπὶ τὴν Ρωμην ὅπως ἐκμνησεν ἐδῶ Διότι δέν εἶναι σι υπηρεσίαι τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου πρὸς την Ρωμην που ὑδῆγησαν την Ρωμαιοκαθολικην

Ποῖος θα μοῦ εἶδε τώρα τὴν δυνατότητα νὰ περιπεσῶ γυρῶ ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Παιλῶ, καὶ νὰ ἀφοσιωθῶ εἰς τὸν τάφον καὶ νὰ ἰδῶ τὴν κοινὴ τοῦ σώματος, ἐκεῖνοι ποὺ ἀνεπλήρωσε τὰ ὑστερήματα τοῦ Χριστοῦ! ποὺ ἐβαστάσῃ τὰ στίγματα! ποὺ κατέσπερε τὸ κληρίγμα παντοῦ ἐπὶ τὴν κοινὴ τοῦ σώματος, ἐκεῖνοι διὰ τοῦ ὁποῦν πανταχοῦ αἰτρεῖε τὴν κοινὴ τοῦ στοματός, διὰ τοῦ ὁποῦν ὁ Χριστὸς ὠμίλει καὶ ἐξέλαμψε τὸ φῶς τὸ λαμπρότερον πατρὸς Ἀστραπῆς καὶ ἐξεπῆρσε φωνὴν φεβερωτέρα εἰς τοὺς δαιμοναῖς, ἀπὸ καθὲ βροντῆς, διὰ τοῦ ὁποῦν ἐξέφρασε τὴν μακαρίαν ἐκείνην φρασίν λεγών· *Εὐχόμενι διάθεμα εἶναι ὑπερ τοῦ ἀδελφοῦ μου*· (Ρωμ. 9 3); διὰ τοῦ ὁποῦν ὠμίλει ἐνωτίων βασιλεῶν καὶ δὲν ἐοίσσῃ, διὰ τοῦ ὁποῦν ἐμαθόμεν τὸν Παῖλον διὰ τοῦ ὁποῦν τὸν Διαιρέτην τοῦ Παῖλου.

Δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς τοσόν φοβερά ἡ βροντῆ, ὅσοι εἰς τοὺς δαιμοναῖς ἡ φωνὴ ἐκείνη. Διὸτι εἰς ἐφριττον ἐνωτίων τῶν ἱμπτίων αὐτοῦ ποὺ περυσσώπερον ἐνωτίων τῆς φωνῆς. Αὕτη ὠδήγησεν αὐτοὺς ὁρμεῖν εἰς τὴν ἐκκαθαρίσει τὴν οἰκουμένην, αὕτη διέλυσε τὰ ὑσθηματα ἐξελβαίει τὴν κυκλίαν ἐπανεψάμει τὴν ἀληθειαν, τὸν Χριστὸν εἶχε κηρυγμένον καὶ μετ' αὐτοῦ παντοῦ προεβαίνει, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σκριβῶς ἦσαν τὰ χερσαίβμ, τοῖς τοῦ ἡτο καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Παιλῶ. Ὅπως σκριβῶς δηλαδὴ ἐκαθίτω ἐπὶ τῶν διαιρέτων ἐκείνων 758 τοιοῦτο ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς γλώσσης τοῦ Παῖλου. Διὸτι κατεστή ὅλῃ νὰ δελεῇ τὸν Χριστὸν ἀφ' οὗ ἐκεῖνα μόνον ὠμίλει τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀγαπητὰ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀφ' οὗ ἵστατο πρὸς ἀνικωρεσίαν ὕψος, ὅπως ἀκριβῶς τὰ Σεραφίμ. Διὸτι τὴν ἰψηλότερον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐκείνης ποὺ ἔλεγεν· *ὅτι πεπισμαι ὅτι οὐτε ἀγγελος οὐτε ἀρχαί οὐτε δυνάμεις οὐτε ἐνεστώτα οὐτε μέλλοντα οὐτε ἰσχύματα οὐτε βασιλεῖς οὐτε τὰ κτιστὰ ἑτέρα δύνησται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ*· (Ρωμ. 8, 38), πόσας πτερυγὰς νομίζεις, ὅτι ἔχει αὕτη ἡ

Εκκλησίαν ἐν τῷ γνωστῷ τῆς θέσεως ἀλλ' ὁ ἐγκλισμός ἐνίων παλῶν καὶ αἱ ἱστορικαὶ συνθέσεις εἰς τὰς ὁποίας εἰστέθη ἡ Δυτικὴ Γαλιλαία. Σήμερον ἴδια τέρας χρειαζέται ἐν μέσσοις τῆς Ὀρθοδόξου Εκκλησίας καταντησὶς καὶ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐν τῇ βίαι ὁδῷ ἀδελφούς, χριστιανούς, διὰ τὴν βοήθησθαι οὕτως καὶ ἀποστῆσαι ἐκκοδόνας καὶ ἐνοχλοῦς ποὺ ἔχουν ἐπιθερευοὺς οἱ υἱῶν.

1. Ὁ Ἀπ. Παῦλος ἀνταγέρει τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ (Κολοσ. 1 24) μετὰ τὴν ἐννοίαν, ὅτι ἐκστή θλίψις καὶ ταλαιπωρία τὰς ὁποίας δὲν ἐπυλάβετο τὸς ποῦ νὰ νὰ ὑποστή ὁ Χριστὸς ὅπως ἔδοξα καὶ φυλακὴν νουθῆ καὶ αὐτὸς χωρὶς τοῦτο νὰ μένουται τὸ μυστήριον τῆς Στουρακῆς, θυσίας τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος προσηγορεύει ὅτι οἱ ἀληθινοὶ μαθηταὶ τοῦ καὶ μέγαντος γούρου ποθήσουσι· (Ἰωαν. 14, 21) Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀποστολοὶ ἐχάρων ἐν τοῖς καθήμασι αὐτῶν· (Κολοσ. 1, 24 Πράξ. 5 41), διότι τοῦτο ἐσημαίνει τὴν διαρκὴ παρουσίαν τοῦ Κυρίου εἰς τὴν ζωὴν τῶν καὶ ὅν ἐπιβεβαίωσιν τῶν λόγων τοῦ.

4 Γαλ. 6, 17 Στοιγματὶς τὸν Κυρίου ἐννοεῖ ἐξ ὧς ὁ Παῦλος τὰ σημεῖα τῶν πλῆγῶν τὰς ὁποίας ἐκστή διὰ τὸν Κύριον καὶ τὰ ὅσα στίγματα εἶναι ἱκανὰ πεπιστήρια διὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τῶν ὥστε οὐδεὶς παύει νὰ ἐρετῇ καὶ νὰ παρίχη λόγον· ἐν τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ διὰ πράγματα τὰ ὁποία ἱκανῶς ἐδιδάχθησαν ἐκ αὐτοῦ ὅπως ἦτο τότε τὸ θέμα τῆς περιτομῆς, ποὺ δὲν ἐχρειάζετο διὰ τὴν σωτηρίαν.

φωνή, κόσους ὀφθαλμοῦς, Β Διὰ τοῦτο ἔλεγεν -Οὐ γὰρ αὐτοῦ τα νοήματα ἀγνοοῦμεν- (Β Κορινθ 2,11) διὰ τοῦτο ἔφειρον οἱ δαιμόνες ὅχι μόνον ὅταν τὸν ἤκουον νά ὁμιλῇ ἀλλὰ καὶ ὅταν ἔβλεπον τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἐνῶ εἰσικετο μακρὰν

Αὐτοῖς τοῖς στοματοῦς, τὴν ἀκόντι ἤθελον νὰ ἰδῶ διὰ τοῦ ὁποίου τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρρητα ὁμιλήσεν ὁ Χριστός, καὶ μεγαλυτέρα παρὰ διὰ τοῦ ἐαυτοῦ τοι διότι ὅπως ακριβῶς ἔπραξε μεγαλύτερα διὰ τῶν μαθητῶν τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁμιλήσας διὰ τοῦ ὁποιοῦ τὸ Πνεῦμα ἔδωκεν εἰς τὴν οἰκομένην τοῦ θαιμασιῶς ἐκείνης, ἀποκρισας· Διοτι τι ἄγασθαι δὲν ἔκαμε ἐκεῖνο τὸ στομα, δαίμονας ἐξεδίωξε, ἁμαρτήματα διέλιπε· **Σ** τυραννικὸν ἀπεστήλωσε γλῶσσας φιλοσοφῶν ἔπραξε τὴν οἰκουμενὴν προσέφερεν εἰς τὸν Θεὸν βαρβαροὺς ἔπεισε νὰ φιλοσοφοῦν ὅλα τα εἰς τὴν γῆν τα μετετρέψῃσι καὶ τα εἰς τοὺς οὐρανοὺς δε, κατὰ τὸν τρόπον ποὶ ἤθελε τα διεθέτε θεσμιῶν ἐκείνων ποὶ ἤθελε, καὶ λήσων ἐκεῖ συμφωνῶς πρὸς τὴν δεδομένην εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν

Ὅχι μόνον δὲ τοῦ στοματός, ἀλλὰ καὶ τῆς καρδίας ἐκείνης τὴν κοινὴν ἤθελον νά ἴδω τὴν ὅποιαν δὲν θὰ ἔκαμε καποῖος λάθος ἂν τὴν ὠνόμαζε καρδίαν τῆς οἰκουμένης, καὶ πηγὴν τῶν ἀναριθμητῶν ἀγαθῶν καὶ ἀρχὴν καὶ στοιχείον τῆς ζωῆς μας Διότι, τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς ἀπὸ ἐκεῖ ἐχορηγεῖτο εἰς ὅλα καὶ εἰς τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ διεδίδετο **Ο** ἑαυτοῦ ἐκπομπὴν οὐκ εἶ ἀρτηρίας, ἀλλὰ διὰ τῆς διαθέσεως τῶν ἀγαθῶν Αὕτη ἡ καρδιά ἦτο τοσόν πλατεία, ὥστε νὰ δέχεται καὶ κόλεις ὀλοκλήρου, καὶ λαοὺς καὶ ἔθνη -ἡ καρδιά γὰρ μου, φησὶ πεπλάτυνται- (Β Κορινθ 6,11). Ἀλλ' ὅμως τὴν τοσόν πλατεῖαν, πολλάκις συνέσφιγγε καὶ συνέθλιπεν ἡ εὐρυνοῖσα αὐτὴν θγάπη -ἐκ γὰρ πολλῆς, θλίψεως φησί, καὶ συνοχῆς καρδία, ἔγραψα ὑμῖν ταυτην- (Β Κορινθ 2,4). Καὶ διατελειμένην ἐπεθυμοῖν νὰ ἴδω ἐκείνην ποὶ ἐπικρατοῦτο δι' ἓνα ἕκαστον τῶν κατιστρεφόμενων, ποὶ ἐθλίβετο καὶ πάλιν διὰ τοὺς παῖδας, ποὶ ἐθανατοῦντο δι' ἀμβλωσεως, ποὶ ἔβλεπε τὸν Θεόν **Ε** (-οἱ γὰρ καθαροὶ ἐκ καρδίας, φησὶ τὸν Θεὸν ὁρῶνται- [Ματθ 5,8]), ποὶ ἐγενετο θυσία (-θυσία γὰρ τῷ Θεῷ πνεῦμα συνετεριμένον- [Ψαλμ 50,15]) ποὶ ἦτο ὑψηλοτέρα τῶν οὐρανῶν εὐρυτέρα τῆς οἰκουμένης, ψαῖροτέρα ἀπὸ τὴν ἀκτὴν θερμότερα ἀπὸ τὸ πῦρ στερεωτέρα ἀπὸ τὸν ἄδανατον, ποὶ ὅφησε νὰ ῥευσουν ποταμοὶ -ποταμοὶ γὰρ, φησὶ, ἐκ τῆς κοιτίας αὐτοῦ ῥευσουσιν ὕδατος, ζωῆτος- (Ἰωάν 7,38) ὅπου εὕρισκετο ἡ πηγὴ ποὶ ἀνέβλυζε, καὶ ἐκότιζεν ὅχι τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἀλλὰ τὰς ψυχὰς τῶν θνητῶν ἀπὸ ὅπου ὅχι μόνον ποταμοὶ, ἀλλὰ καὶ πηγαὶ δακρυῶν ἐξηρχοῦντο καὶ αὐτὰ τὴν νίκτα καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ποὶ ἔζησε νέαν ζωὴν, ὅχι αὐτὴν τὴν ἰδικὴν μας (-ὡ γὰρ οὐκετι ἔγω, (ᾧ δὲ ἐν ἐμοί, φησὶν ὁ Χριστός- [Γαλ 2,20]) Ἀρα τοῖς Χριστοῖς ἡ καρδιά ἦτο ἡ καρδιά τοῦ Παύλου, 759] πλάξ τοῦ Πνευματος τοῦ Ἁγίου, καὶ ββλίων τῆς χάριτος) ἐκείνην ποὶ ἔτρεψε μὲν χάριν τῶν ζήνων ἁμαρτημάτων (-φοβοίμαι γὰρ, φησὶ μήπως· εἰκόμ ἀεκοκίακα ἐκ ἐμῆς- [Γαλ. 4,11], «μηπως ὁ

ὄφεις. Εἴαν ἡπαίησε· (Β Κορινθ 11 3)· -μη πως ἔλθων σὺ οἶσιν, θέλω γέρω ὑμᾶς· (Β Κορινθ 12,20), χάριν δι τοῦ ἑαυτοῦ της, καὶ ἐφοβείτο καὶ ἐθάρρει (-φοβοῦμαι, γὰρ φησι, μη πως, ἀλλοις κηρυξάς, αὐτοῦ, δόξα, γέλωμαι· [Α Κορινθ 9 27] καὶ -πέπεισμαι γάρ, ὅτι αἰτε ἄγγελοι οὐτε ἀρχαὶ δινησονται ἡμᾶς χωρὶς· [Ρωμ 8,38]), ἐκείνην ποὺ κατηξιώθη νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Χριστόν, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἡγάπησεν ἐκείνην ποὺ κατεφρονήσε τοὺ θάνατον καὶ τὴν γέννηαν, καὶ ποὺ συντρίβετο ὑπὸ δακρυῶν ἀδελφικῶν (-τί γὰρ ποιεῖτε φησι λαλοῦντες καὶ συντρίβοντες, μοι τὴν καρδίαν· [Πρξ. 21 13]) Β ποὶ ἦτο καρτερικωτέρα καὶ ποὶ δὲν ὑπερμενε μίαν ὥραν νὰ ἀποχωρισθῇ τοὺς Θεσσαλονικεῖς.

Ἦθελον νὰ ἴδω τὴν κόνιν τῶν χειρῶν ποὺ εὗρισκοντο εἰς τὰς ἀλίσεις, διὰ τῆς ἐπιθεσεως, τῶν ὁποιῶν ἐχορηγείτο τὸ Πνεῦμα διὰ τῶν ὁποιῶν ἐγραφοντο αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ - Ἴδετε γὰρ πηλικοῖς γραμμασὶν ὑμῖν ἐγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ· (Γαλ 6,11) καὶ πάλιν -ὁ δόσπασμος τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· (Α Κορινθ 16,21) τῶν χειρῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἀφοῦ ἀντικρύσεν ἡ ἐχιδνα ἐξέπεσεν εἰς τὴν πυρᾶν (Πράξ. 28,3-6).

Ἦθελον νὰ ἴδω τὴν κόνιν τῶν ὀφθαλμῶν ποὺ ἐτυφλώθησαν τελείως, C ποὶ ἀνέβλεψαν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς οἰκουμένης, ποὺ κατηξιώθησαν νὰ ἴδωσιν τὸν Χριστόν καὶ ἐν σωματί, ποὺ βλέπουν τὰ γῆινα καὶ δὲν βλέπουν, ποὺ βλέπουν τὰ μὴ βλέπομενα, ποὺ δὲν γνωρίζουν ὕπνον, ποὺ ἀγρυπνοῦν κατὰ τὸ μεσουκταίον, ποὺ δὲν πάσχουσι ἐκείνα ποὺ πάσχουν οἱ ἔχοντες ὀφθαλμοὺς.

Ἦθελον νὰ ἴδω καὶ τῶν ποδῶν ἐκείνων τὴν κόνιν ποὺ περιέτρεξαν τὴν οἰκουμένην, καὶ δὲν ἀπέκαμον, ποὺ ἦσαν δεμέναι εἰς ξύλον, ὅταν ἐσείσε τὴν φυλακὴν (Πράξ 16, 24, 26) ποὺ περιήλθον τὴν κατ'αἰμαίνην καὶ τὴν ἔρημον, ποὺ ὠδοιποροῦν πολλακίς (Β Κορινθ 11 26).

Καὶ διατὶ νὰ τὰ ἀναφέρω κατὰ μέρος, D Ἦθελον τὸν τάφον νὰ ἴδω, ὅκου ἐναπόκεινται τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, τὰ ὅπλα τοῦ φωτός, τὰ μέλη τὰ ὅποια τῶρα ζοῦν, ποὺ ἦσαν νεκρὰ δὲ ὅταν ἐζῆ, εἰς τὰ ὅποια ὅλα ὁ Χριστὸς ἐζῆ, τὰ ὅποια ἦσαν ἐσταυρωμένα διὰ τὸν κόσμον, τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, τὰ ὅποια εἶχον ἐνδιωθῇ τὸν Χριστόν τὸν ναὸν τοῦ Πνεύματος τὴν οἰκοδομὴν τὴν ἁγίαν τὰ ὅποια εἶχον δεθῇ εἰς τὸ Πνεῦμα τὰ ὅποια εἶχον ἀφοσιωθῇ εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τὰ ὅποια εἶχον τὰ σιγῆματα τοῦ Χριστοῦ.

Τοῦτο τὸ σῶμα περιτειχίζει τὴν πόλιν ἐκείνην, τὸ ὅποιον εἶναι ἀσφαλέστερον ἀπὸ κάθε πυργον καὶ ἀπὸ ἀναριθμήτους περιβόλους, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Πέτρου διότι καὶ ὅταν ἐζῆ τὸν ἔψμα -ἀνέβην γὰρ ἱστορήσαι Πέτρον· (Γαλ 1,18) Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν ἀπῆλθεν, Ε ἡ χάρις, κατηξίωσεν αὐτόν νὰ τὸν κάμῃ σύνοικον μὲ αὐτόν.

Ἦθελον νὰ ἴδω τὸν λέοντα τὸν πνευματικόν διότι δικίως ἀκριβῶς ὁ λέων ποὺ ἐξακοντίζει πῦρ εἰς ἀγέλας δλωπέων, τοιοῦτοτρόπως ἐνέπεσεν εἰς τὴν πατριαν τῶν δαιμόνων καὶ τῶν φιλοσοφῶν, καὶ ὅπως ἀκριβῶς κάποια προσβολὴ κεραυνοῦ, κατέ-

πεσεν εἰς τὰς ψαλλάγας τοῦ διαβολοῦ. Ὁ διαβολὸς δηλαδὴ δὲν ἵστατο ἀντιμέτωπος αὐτοῦ, ἀλλὰ ὥσπερ ἐφοβείτο καὶ ἔτρεμεν, ὥστε νὰ δραπετεύῃ διὲν ἐβλέπε σκιάν καὶ ἤκουε φωνήν. Τοιοῦτοτρόπως λ' χ' καὶ ἐκείνον ποῦ εἶχε πορνείσει τὸν παρέδωκεν εἰς αὐτὸν ἐνῷ εὐρίσκετο μακρὰν, καὶ πάλιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἐκείνου. 760 τοιοῦτοτρόπως καὶ ἄλλοις, διὰ νὰ διαπαιδαγωγηθοῦν νὰ μὴ βλασφημοῦν. Ἐξέταξε δὲ πῶς ἀντιπαρεθῆτει καὶ τοὺς τεταγμένους ὑποκὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, διεγείρων καὶ προετοιμάζων· καὶ τώρα μὲν πρὸς τοὺς Ἑφեսίους λέγει «Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας» (Ἑφ. 6,12)· ἔπειτα καὶ τὸ ἔκτακτον ἀναφέρει εἰς τὰ ἐπουράνια, λέγων «Οὐ γὰρ περὶ γῆινων πραγμάτων ἡμῖν ὁ ἀγὼν, φησὶν, ἀλλὰ περὶ τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς οὐρανοῖς»· τώρα δὲ εἰς ἄλλους λέγει «Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μὴτι γὰρ βιωτικά» (Α' Κορινθ' 6,3),

Β Ὅλα αὐτὰ λοιπὸν ἐννοοῦντες, ἅς σταθῶμεν γενναίως. Διότι καὶ ὁ Παῦλος ἀνθρώπος ἦτο, μετέχων τῆς ἰδίας μετ' ἡμᾶς φύσεως, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἔχων κοινὰ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπέδειξε πολλὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστόν, ὑπερέβη τοὺς οὐρανοὺς, καὶ μετὰ τῶν ἀγγέλων ἕσταθῃ. Ὡστε εἰαν θελήσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ὑψωθῶμεν ὀλίγον, καὶ ἡ ψυχὴ ἐκείνη νὰ ἀναψῇ ἐντὸς ἡμῶν, θὰ δυνηθῶμεν νὰ μιμηθῶμεν τὸν ἅγιον ἐκείνον. Διότι εἰάν τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, δὲν θὰ ἐφώναζε λέγων «Μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ἐγὼ Χριστοῦ» (Α' Κορινθ' 4,16).

Λοιπὸν ἅς μὴ θαιψιάζωμεν μόνον αὐτόν, οὔτε νὰ ἐκπλησώμεθα μόνον, **Γ** ἀλλὰ καὶ νὰ μιμώμεθα, διὰ νὰ ὀξιωθῶμεν καὶ ὅταν ἀπέλθωμεν ἀπὸ ἐδῶ νὰ ἴδωμεν αὐτὸν καὶ νὰ μετασχωμεν τῆς ἀπορρήτου δόξης, τὴν ὁποίαν εἶθε ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν, μετ' ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν Πατέρα συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνηκεῖ ἡ δόξα ἡ δύναμις, ἡ τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

APXAION KEIMENON

ΛΟΓΟΣ Κ.

Ἰ'Τί αὖν ὁ ἐπιζητῶ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν; ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· αἱ δὲ λοιποὶ ἐκωλύθησαν.

Ἔπειτα, ὅτι οὐκ ἀνέστη ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ δεικνὴ πῶς οὐκ ἀνέστη, πάλιν ἐπὶ τοῖς προφῆταις κατέφυγε· B καὶ δι' αὐτῶν θαλάσσει, ὅτι τὸ πλεόν μέρος τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ λῶλαν, ἵνα μὴ ὀξὺ πάλιν οἰκοῖται· ἐκφάριον τὴν κατηγορίαν, καὶ ἐπαχθῇ τὸν λόγον ποιῶν, καὶ ὡς ἰχθὺς αὐτῶν πεθαίνεσθαι, ἐπὶ τὸν Δαυὶδ καὶ τὸς Ἡσαΐαν καταφεύγει, ἄλγυν·
 2· Καθὼς γίγνεται· Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατα-
 νίξου· Μᾶλλον δὲ ἀνέθεν ἡμῖν ἀρετῶν τοῦ λόγου. Καὶ γὰρ εἰπὼν τὰ κατὰ τὸν Ἠλίαν, καὶ δείξας τί ποτὶ ἐστὶ χάρις, ἐπήγαγε· Ἰ'Τί αὖν ὁ ἐπιζητῶ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν; Τούτου δὲ οὐκ ἐρωτῶντος μᾶλλον ἐστίν, ἢ ἐγκαλοῦντος. Ἐαυτῷ C γὰρ μάχεται, φησὶν, ὁ Ἰουδαῖος, ζητῶν δικαιωσίνην, ἢ οὐ βούλεται λαβεῖν. Ἔπειτα ὁπωστερῶν αὐτοὺς πάλιν συγγνώμης, (163) ἀπὸ τῶν εὐλογημάτων δείκνυσιν αὐτῶν τὴν ὀγκωμοσύνην, οὕτω λέγων· Ἡ γὰρ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· ἀκαίνοι ταύτους κατακρι-
 νούσιν. Ὅπως οὖν καὶ ὁ Χριστὸς εἰπεν· 3· Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βαβυλῶνι ἐβαλὼν τὰ δαιμόνια, οὐκ οὐκ ὡς ἐν τίνι ἐβαλ-
 λουσι; Διὰ τούτου κριταὶ ὑμῶν ἔσονται· Ἰνα γὰρ μηδεὶς ἰτῇ τοῦ πράγματος ἐγκαλῇ φῖναι, ἀλλὰ τῇ ἰκαίρῳ γνώμῃ, δαίκνυσιν καὶ τοῖς ἐπιτυχόντες. Διὸ καὶ σφόδρα ἐμφαντικῶς τῇ λέξει ἐτίχεται, καὶ τὴν ἀρετὴν χάριν καὶ τὴν αὐτῶν σπου- D
 δῆν ἐνδεικνύμενος· Οὐδὲ γὰρ ἵνα ἀνέλῃ τὸ ἐντεξοῦσιον, φησὶν ὅτι ἐπέτυχον, ἀλλ' ἵνα θαλάσσει τῶν ἐγαθῶν τὸ μέγεθος, καὶ ὅτι τὸ πλεόν τῆς χάριτος ἦν, οὐ τὸ πᾶν. Καὶ γὰρ καὶ ἡμῖν ἴθι λέγειν, ὁ δαῖτα ἐπέτυχεν, ὁ δαῖτα εἶρεν, ὅταν πολὺ ἀέρος ἢ τὸ
 γινόμενον. Ἰού γὰρ ἀνθρωπίνως τόνει, ἀλλὰ θεῖα δυνάμει τὸ

1 Cat. XI. v. 7.

2 v. 8.

3 Luc. xl. 19.

HOM. XX. 1· Ἰσραὴλ bis I. Statim ταῦτα οὐκ A.C.D.E. Mosq.
 ταῦτα οὐκ αἱ F. ταῦτα οὐκ Edd. 2· αἰσὼν C. Mos αἰσὼν προ αὐτοῦ
 A.B.D.E.H. 3· εὐλογημάτων A.B.E.H.I. φησὶν C. 4· λέγων· ἀπὸδε γίγν·]
 λαοῦν· καὶ καθὼς γίγνεται, λέγει I. 5· ἡμῖν ἀρετῶν τοῦ λ.] ἀρετῶν
 ἡμῖν τὸν λόγον I. Vid. Annot. 6· δικαιωσίνην φη] τῇ δικαιωσίνην C.
 7· τοῦτο] + αὐτοῖς Edd. αὐτοῖς οὐκ A.B.E.F.H.I. αὐτοῖς post εἰρημ. habent C.
 Cat. Statim ἡμῶν ἔσονται προ ἔσονται ὑμῶν A.B.D.E.F.H.I. Cat. 8· τῇ
 τοῦ κρ. αἰ. H. Statim ἐγκαλῇ φῖναι· προ φησὶν ἐγκαλῇ A.B.E.F.H.I. Cat.
 ταῦτα ἐμφαντικῶς F 9· τὸ αἶρος A.C.H.I. 10· αἰ προ αὐτοῦ A.B.F.H.I. Cat.
 Statim ἀνθρωπίνως φησὶν τόνει I

πλέον γέγονεν. "Οἱ δὲ λοιποὶ ἐπαράθουν." "Ορα πότε
ἐθάρρυσεν αἰπὴν οὐκ αἰφνιδίως τὴν τῶν λοιπῶν ἐκβολήν. Εἶπε
μὲν γὰρ αὐτὴν καὶ ἔξη, ἀλλὰ τοῖς προφῆταις εἰσάγει κατηγο-
Ερωῦντας· ἵνα αὐτὰ καὶ αὐτοὶ λοιποὶ ἀποφαίνονται. Ἄλλ'
ὅμως οὐδὲ ἵνα αὐτὰ ἀρκεῖται τῇ οὐκ αἰφνιδίως, ἀλλὰ τάλιν
τὸν Ἡσαίαν εἰσάγει τὸν προφῆτην. Εἰπὼν γὰρ, "ἐπαρά-
θουν," ἐπήγαγε, "Καθὼς γέγραπται·" Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς
πνεῦμα κατανύξουσιν." Καὶ πότεθεν ἡ τάρσις αὐτῆς; Εἶπε μὲν
καὶ ἐμπροσθεν τὰς αἰτίας, καὶ τὸ τῶν αἰτιῶν ἀντικρίσας
κεφαλῇ, δεικνύς ὅτι ἐξ ἀκαίρου φιλονικίας τοῦτο ἐπίμειναν
λέγει δὲ καὶ νῦν. "Ὅταν γὰρ αἶψα, "Ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ
βλέπειν, καὶ ὅσα τοῦ μὴ ἀκούειν," οὐδὲν ἕτερον ἢ τὴν γνώμην
64] αὐτῶν τῆς φιλονικίας διαβαλλεῖ. "Καὶ γὰρ ὁφθαλμοὺς ἔχον-
τες ὥστε ἰδεῖν τὰ θαύματα, καὶ ὅσα κατημέναι ὥστε ἀκούσαι
τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης διδασκαλίας, οὐδεὶς τοῦτων εἰς δῖον
ἐχρήσατο. Τὸ δὲ, "ἔδωκεν," ἵνα αὐτὰ μὴ ἐπὶ ἐργασίᾳ νόμιζε-
σθαι, ἀλλὰ συγχώρησιν. Κατὰ νῦν δὲ ὅσα αὐτὰ τὴν ἐπὶ τὸ
χείρην ἔξιν τῆς ψυχῆς φρεσὶν, τὴν ἀπάτης ἔχουσαν καὶ ἀμετα-
θέτως ἐπεὶ καὶ ἀλλαχόθεν φρεσὶν ὁ Δαυὶδ, "Ὅπως δὲ ψάλλῃ
σοὶ ἡ δοξὰ μου, καὶ οὐ μὴ κατανηγῶ" τοῦτόστιν, οὐ μὴ με-
ταστῶ, οὐ μὴ μεταβληθῶ. "Ὅπως γὰρ ὁ ἐν εὐλαβείᾳ κατα-
Βενεγγμένους οὐκ ἐν πικύλῃς μετασταίῃς οὕτω καὶ ὁ ἐν ποταμῷ
κατανηγῇ· τάλιν οὐκ ἐν βλάβει μεταβαλλοῖτο. Κατανηγῆναι
γὰρ οὐδὲν ἕτερον ἐστὶν ἢ τὸ ἀπαρτῆναι τὸν καὶ προσελῦσθαι.
Τὸ τοῖνυν ἐπίστατον αὐτῶν καὶ δυσμετέθετον τῆς γνώμης δηλῶν,
"πνεῦμα κατανύξουσιν," ἔπειν.

Εἶτα δεικνύς, ὅτι τῇ ἀπιστίᾳ ταύτῃ τὴν ἐσχάτην δόξουσι
δίδωκεν, τάλιν ἐπὶ τὸν προφῆτην ταῦτα ἐπαλοῦντε, ἀπερ
ἐξέβη καὶ τέλος ἔλαβε. "Γραβήτω γὰρ, φρεσὶν, ἡ τρέψατο
C αὐτῶν ἐπὶ παρὰ καὶ ἐπὶ θύραν καὶ ἐπὶ σκαδάλον" τοῦτόστιν,
ἡ τρυφή τὰ ἀγαθὰ πάντα μεταβαλλέσθω καὶ ἀπαλλέσθω,
καὶ γινέσθωσαν ἐχέματα πᾶσι. Καὶ δηλῶν, ὅτι ἀμαρτε-

• Rom. xxi. 13.

• v. 2.

• οὐδὲν] + μὲν Ed. παρανομίας ἰδία. • παρανομήν προ υπέρνομη
A. C D E F Gai. • εἰς] + ἐν C. • καὶ (om. γὰρ) ἐν ἀπὸ C.
• δουραστήν] φρεσὶν C. Statim ἰσχυρῶς δ. προ δ. ἰσχυρῶς A. B. F H I Cat.
• εἰς δ. ἐχέματα A. B. C F H I Cat. ἐχέματα εἰς δ. Ed. • εἰς om. L.
• εἰς προ υπέρ A. B. D E F H I Cat. ἵνα αὐτὰ τὴν καὶ τὴν γ. ἔξιν φρεσὶ τῆς ψ.
(sic) C. • ψάλλω προ ψάλλω om. • μεταστῶ A. B. H I Cat. • πάλιν
om. C. Μοx μεταβαλλοῖτο F H. • οὐδὲν καὶ δυσμετέθω (ἀμετέθω. C.) τῆς
γν.] Sic omnes. τῆς γν. αὐτῶν καὶ ἀπερ. Ed. • ταῦτα προ τὸ αὐτὸ A. B.
F H I Cat. • μεταβληθῶ A. C. I. Statim καὶ ἀπαλλέσθω C. καὶ ἀπαλλέ-
σθω om. Cat.

μάτων ἵκνουνσι δικῶν ταῦτα πάσχοιτε, ἐπέγαγε “Καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς.” ⁶ “Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαιτὸς σύγκαμψον.” Ταῦτ’ οὖν ἔτι ἱερηνεῖας δεῖται τις; οὐχὶ καὶ τοῖς σφόδρα ἀνοήτοις ὅλα; Καὶ πρὸ τῶν ἡμετέρων ῥημάτων αὐτῇ τῶν πραγμάτων ἡ ἐκβασίς ⁷ προλαβοῦσα μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένους. Ἰότε γὰρ οὕτως αἰχμαίρωται γεγονάσι; τότε ἐβάλωτο; τότε οὕτως τὸν νῶτον αὐτῶν ⁸ συνέκαμψε; τότε τοιαύτην δουλίαν ⁹ ὑπέστησαν; Καὶ τὸ δὴ μείζον, ὅτι οὐδὲ λύσις ἔσται τῶν δεινῶν τούτων ὃ καὶ ἑαυτοὺς ὁ προφῆτης ἠμύατο. Οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς εἶπε, “τὸν νῶτον αὐτῶν σύγκαμψον.” ¹⁰ ἀλλὰ, “διαπαιτός. Εἰ δὲ φιλονεικίς, ὃ Ἰουδαίε, περὶ τοῦ τέλους, ἀπὸ τῶν φθασάντων μάθαιε καὶ τὰ παρόντα. Κατίβης εἰς Αἴγυπτον ἀλλ’ ἐγένετο ὁ διακόσια ἔτη, καὶ ταχέως ¹¹ σε τῆς δουλείας ἀκείνης ἀπῆλλαξεν ὁ θεός, καὶ ταῦτα ἀσεβοῦντα καὶ παρηνύοντα ¹² πορνείαν τὴν χαλιπωτάτην. Ἀπῆλλάγης Αἴγυπτου, καὶ προσεκύνησας ¹³ μόσχον, ἔθυσας τοῖς κίού σου τῇ Βεελφεγὼρ, τὸν ναὸν ἐμόλυνας. πᾶν εἶδος ἐπῆλθες κακίας, τὴν φύσιν αὐτῆν ¹⁴ ἠγνόησας, τὰ ὄρη, τὰς νάπαι, τοὺς βουνοὺς, τὰς πηγὰς, τοὺς (164) ποταμοὺς, τοὺς κήπους τῶν θυσιῶν ἐπέπλησας τῶν ἐνογῶν, προφῆτας ὁσφάκας, θυσιαστήρια ἐκατίστηνψας, πᾶσαν ὑπερβολὴν ἐπέδειξεν πονηρίας καὶ ἠσεβείας. Ἀλλ’ ὅμως ἐβλομήκοιτά ¹⁵ σε ἔτη παραβούς Βαβυλωνίους, πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανήγαγεν εὐαθέρειαν, καὶ τὸν ναὸν καὶ τὴν πατρίδα ἀπέδωκε, καὶ τὸ παλαιὸν τῆς ¹⁶ πολιτείας σχῆμα, καὶ προφῆται πάλιν καὶ πνεύματος χάρις μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας ἐγκτελειφθῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ Δαυὶδ καὶ Ἰεζεκιὴλ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἰερμίας, καὶ ἐν ἱερῇ Μωϋσῆς. Μετ’ ἐκείνα ¹⁷ πάλιν ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανῆλθες κακίαν, καὶ ἐξεβαρύνθης, καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μετετάξω πολιτείαν ἐπὶ Ἀντιόχου τοῦ ἀσεβοῦς ἀλλὰ καὶ τότε ἔτη τρία ¹⁸ μόνον καὶ μικρόν τι

6 v. 10.

⁶ τινούντες H. ⁷ ὅλα ἔν Edd. ἔν δεσὶ κα οὐκ ἐστὶν. ⁸ ῥημάτων οὐκ. C. ⁹ ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ A.B.D.E.F.H.I Cat. ¹⁰ ἀλλὰ οὐκ ὁ Edd. οὐκ οὐκ. A.B.C.F.H.I Cat. ¹¹ ἐν τῷ αὐτῷ C. Cat. ¹² σε τῆς δ' ἐπὶ τοῦ δ' ἐπὶ A.B.D.E.F.H.I Cat. ¹³ οὐκ οὐκ. α pr. oap. C. ¹⁴ ταῦτα, + σε C. ¹⁵ παρηνύοντα τῶν χ D.E. τῶν π τῶν χ A.B.C.F.H.I τῶν χ παρηνύοντα Edd. ¹⁶ τὸν μόσχον Edd. τὸν οὐκ A.B.C.D.E.F Cat. ¹⁷ ὁσφάκας οὐκ οὐκ. ¹⁸ ἐκείνην A.B.D.E.F ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ F ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ D.E. παρηνύοντα Voss. ¹⁹ ἐκείνην A.B.D.E.F ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ H ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ Edd. ²⁰ οὐκ οὐκ I. ²¹ ἐκείνην C.D.E et Sav. παρηνύοντα D.E. ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ A.B. C.D.E.F.I Cat. ²² μόνον οὐκ. J.

πρὸς Ἀντιόχῃ παραδοθέντες, διὰ τῶν Μακαβίων τὰ λαμπρὰ
 πάλιν ἐστήσατε τρόπαια. Ἀλλὰ νῦν τοιούτων οὐδὲν, ἀλλὰ
 τοιούτων ἅπαν γέγονεν ὃ καὶ μάλιστα ἐστὶ θαυμαστόν, ὅτι
 τὰ μὲν τῆς βασιᾶς ἐληξεν, τὰ δὲ τῆς τιμωρίας ἐπιτίτταται, καὶ
 οὐδὲ ἑλπίδα τινὰ ἔχει μεταβολῆς. Οὐδὲ γὰρ ἐβδόμηκοντα
 Βῆτη παρῆλθε μόνον, οὐδὲ ἑκατὸν, οὐδὲ δις τσαύτα, ἀλλὰ καὶ
 τριακόσια καὶ πολλὰ ἔλειψεν, καὶ οὔτε σκιὰν ἐλπίδος τοιαύτης
 ἔστιν ἰσχυρῆς καὶ ταῦτα οὔτε εἰδωλολατρούντων ἡμῶν, αὐτὲ
 τὰ ἄλλα ποιοῦντων, ἅπερ ἐμπροσθεν ἐτολμάτε. Τί ποτ' οὖν
 ἐστὶ τὸ αἴτιον; Διεδήξατο τὸν τύπον ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸν νόμον
 ἐξέκλεισεν ἡ χάρις. Ἄπερ οὖν ὤκνηεν προαναφώνων ὁ προ-
 φῆτης ἔλεγε· "Καὶ τὸν νόμον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον."
 Εἶδες προφητείας ἀκριβείαν, πῶς καὶ τὴν ἀπιστίαν προαναφώ-
 νησας, καὶ τὴν φιλονικίαν ἑδειξε, καὶ τὴν ἐφ' οὐμένην δόξαν ἐδή-
 C λωσας, καὶ τὸ ἀτίμητον τῆς κολάσεως ἐνδείξατο; Ἐπειδὴ γὰρ
 πολλοὶ τῶν παχυντέρων τοι, μέλλουσι διαπιστωθῆναι, ἀπὸ τῶν
 παρόντων τὰ μέλλοντα ἐβούλοντο ἰδεῖν, ἐνταῦθεν ἤδη ἐφ' ἑκά-
 τερα τῆς ἰαυτοῦ δυνάμεως τὴν ἀπόδειξιν παρίσχετο ὁ θεός,
 τοὺς μὲν ἐξ ἰθὺν πιστεύσαντας ἐπάρας ὑπὲρ τῶν οὐρανῶν, τοὺς
 δὲ ἐξ Ἰουδαίων ἀπιστήσαντας εἰς ἴσχυτον ἐρημίας καταστρεφῶν,
 καὶ ἀλύτοις εακοῖς παραδοίς.

Καθαψάμενοι τοίνυν αὐτῶν σφοδρῶς, καὶ ἀφ' ὧν ἠπίστησαν,
 καὶ ἀφ' ὧν ἐπθόν τε καὶ ἐμελλον πέσειν, πάλιν παραμυ-
 θῆναι τὰ ἐρημίνα, γράφων οὕτως· "Λέγω οὖν, μὴ ἰσταισαν
 D ἰνα πέσωσι; Μὴ γένοιτο." Ὅτε ἑδείξε μυρίων ἑκατὸν ὄντας
 ὑπευθύνους, τότε παραμυθίαν ἐποιεῖ. Καὶ σφόδρην τὴν σύνεσιν
 ἡ τὴν Παύλου. Τὴν κεν κατηγορίαν ἀπὸ τῶν προφητῶν εἰσήγαγε,
 τὴν δὲ παραμυθίαν παρ' ἰαυτοῦ τίθησιν. Ὅτι μὲν γὰρ αὐτοῖς
 ἡμῦρται μέγαρα, φησὶν, οὐδεὶς ἀντιρεῖ ἴδωμεν δὲ, εἰ τοι-
 οῦτος τὸ πῦμα, ὡς καὶ ἀνίατος εἶναι, καὶ μηδεμίαν ἔχειν
 διόρθωσιν Ἀλλ' οὕτως ἐστὶ τοιοῦτον. Εἶδες πῶς αὐτὸν πάλιν
 καθάπτεται, καὶ ἐν προσδοκίᾳ παραμυθίας ὑπευθύνους ποιεῖ

7 v 11

* ἰσταισονται ie τεχνη I ἐπεγγραψεν C ἔχεις I ἔχων F οὐδε] οὐ
 E.H I Ησας παρηλαβε — τσαύτα om. I καὶ om Vetus Lat Mss
 ἰνικησ ἡδύτα. ἄπειμα προ πλίου οσινες ὁ εὐρεται] δέειν C ἡ γὰρ πη.
 A B F ἄκαλυσιν I ἡ γὰρ F H ἡ δέειν C ἡ γὰρ A B F
 H I ἡ δέειν προ Χριστοῦ A B D E F H I ἡ γὰρ ὅπως ἐπὶ προ ὅπως
 κακῶν ut A B F H I Cat κακῶν ut ὅπως C. ἡ γὰρ, quod abest, est in
 B D E F I ita tac te Mss of τοῦ προ τῆς habet H Cat ἡ γὰρ A B
 D E F H I Cat οὐτοι Vetus Lat Mss ἡ γὰρ ut γὰρ αὐτοὶ ἡμῖν ut μ. φ.
 C ἡ γὰρ προσδοκίᾳ] ἡ γὰρ προσδοκίᾳ ἡ γὰρ παρ. C.

ἀμαρτημάτων ἡμολογημένων; Ἰδμεν *δὲ τίνα αὐτοῖς καὶ
 παραμυθίαν ἔπεισιν. Τίς οὖν ἡ παραμυθία, "Ἔ" Όταν τὸ πλῆ- E
 ρωμα τῶν ἔθνων εἰσέλθῃ, φησί, τότε πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται,"
 κατὰ τὸν καιρὸν ἡ τῆς παρουσίας τῆς δευτέρας καὶ τῆς συντε-
 λείας. Ἀλλ' ἐνθὺς μὲν τοῦτο οὐ λέγει ἑπειδὴ ἐκ σφοδρῶς
 αὐτῶν κατέδραμε, καὶ κατηγορίας συνῆψε κατηγορίας, προ-
 φήτας ἐπὶ ἡ προφήταις εἰσάγων καταβοῶντας αὐτῶν, τὸν
 Ἡσαΐαν, τὸν Ἡλίαν, τὸν Δαυὶδ, τὸν Μωυσῆα, τὸν Ὀση, καὶ
 ἄποξ, καὶ δις, καὶ πολλάκις ἴσα *μὴ ταύτη καὶ τούτοις εἰς
 ἀπόγνωσιν ἐμβαλὼν, ἑποταχίσῃ τὴν πρὸς τὴν πίστιν ἐπα-
 νοδόν, καὶ τοὺς ἐξ ἔθνων παλιν πιστεύσαντας εἰς ἀπόνοιαν
 ἐπάγῃ, καὶ φουσηθίντες καὶ αὐτοὶ βλαβῶσιν εἰς τὸν τῆς πί- 645
 στίας λόγον, παραμυθίζεται πάλιν αὐτοῖς, λέγων "Ἀλλὰ
 τῇ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία *ἐν τοῖς ἔθνεσι." Διὰ δὲ
 ἡμᾶς οὐχ ἀπλῶς ἀκούειν τῶν λεγομένων, ἀλλὰ τὴν γνώμην εἰ-
 δέναι καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ λέγοντος, καὶ τί κατορθῶσαι *ἐσπού-
 δακεν ὅπερ αἱ παρακαλᾷ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην. *Ἄν γὰρ
 μετὰ τῆς διακρίσεως ταύτης δεξιόμεθα τὰ εἰρημένα, *ἐν οὐδενί
 (165) τούτων ὑψόμεθα δυσκολίαν οὐσαν. Τὸ γὰρ σπουδαζόμενον
 αὐτῷ οὖν, τὴν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐγγινομένην ἀπόνοιαν τοῖς ἐξ
 ἔθνων καθελεῖν· οὕτω γὰρ καὶ αὐτοὶ ἀσφαλίστερον μένιν B
 ἔμελλον ἐν τῇ πίστει, μετριάξουσιν μαθόντες, καὶ οἱ ἐξ Ἰουδαίων
 τῆς ἀπογοήσεως ἀπαλλαγέντες, *τῇ χύριτι προθυμότερον
 προσιέναι. Πρὸς τοῦτον τοῖνυν τὸν σκοπὸν ὄρωντες, πάντων
 ἀκούομεν τῶν ἐν τῇ χαρίφι τούτῳ λεγόμενων. Τί οὖν φησί;
 καὶ πόθεν δαίμνυσιν, ὅτι οὐκ ἀρίστα ἔτεσσον, οὐδὲ εἰς τέλος
 ἐξεβλήθησαν; Ἀπὸ τῶν ἔθνων, οὕτω λέγων "Τῇ αὐτῶν
 παραπτώματι ἡ σωτηρία *τοῖς ἔθνεσι, εἰς τὸ παραζηλώσαι
 αὐτούς." Οὗτος δὲ οὐκ αὐτοῦ *μόνος ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ ἐν
 τοῖς εὐαγγελίοις τοῦτο βούλονται αἱ παραβολαί. Καὶ γὰρ ὁ
 τοὺς γάμου ποιήσας τῇ νύφ, ἑπειδὴ αἱ κεκλημένοι οὐκ ἤβησαν C
 ἔλθεῖν, τότε τοὺς ἐν ταῖς τριοδοῖς ἐκάλεσε. Καὶ ὁ τὸν ἀμπε-

θ. v. 35, 36.

* ἡμολογημένων B D E I Cat. ἀμαρτημάτων H ἀπολογημένων Edd. εντε Ben. * δε οσα C Statian και οσα ιδεα P [Ετον] ενι δν H ὅταν M Edd δι οσα ABCFH Cat. * τῆς α. γρη δ] τῆς δ παρουσίας A [προφῆτας H * μῃ] + και I και αποε τεντοις οσα C * αποταχίσῃ + αὐτοῖς I * ἐν οσα BCEI [τα μὴον'εἰ] ἴσαι ἔθνεσι add εἰς τὸ παρα-
 ζηλώσαι αὐτους C * εὐποδοῖκεν ABDEIHI Cat. εὐποδοῖσι C
 εὐποδοῖσι Edd Statian ὅπερ γὰρ αἱ C * εν εν I * μαθοντες C
 * τη εν τη C * ἀκουωμεν I * ἴτεσσον HI ἴτατισον C Cat * εν
 τοῖς Edd εν οσα ABCEFI Μωσῆη * μωσῆ δ α ABD FHI μωσῆ
 λ C μωσῆ δ α. Cat.

λῶνα δὲ καταφυτεύσας, ἐπειδὴ ἐσφαξαν οἱ γεωργοὶ τὸν κλη-
ρονόμον, τότε ἐξέδωκεν ἐτέροις τὸν ἀμπελῶνα. Καὶ ἡχωρίς
δὲ παραβολῆς αὐτοῖς ἔλεγεν· ⁹ "Ὁὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλῶτα βοῖσκον Ἰσραὴλ." Καὶ τῇ Συροφουιν-
κίσῃ δὲ ἐπιμενούσῃ πλέον τι πάλιν ἔλεγεν· ¹⁰ "Ὁὐ γάρ ἐστι
καλὸν, φησί, λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ ἰδοὺναι ταῖς
κυναρίοις." Καὶ ὁ Παῦλος δὲ πρὸς τοὺς στασιάζοντας τῶν
Ἰουδαίων, ¹¹ "Ὑμῖν ^κπρῶτον, φησί, ἀναγκαῖον ἦν λαληθῆναι
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀναξίους ἱερίνατε ἑαυτοὺς, ἰδοὺ
Δστυρέφουμεθα εἰς τὰ ἔθνη." Καὶ διὰ πάντων δηλοῦται, ὅτι ἡ
μὲν ἀκολουθία τῶν πραγμάτων αὕτη ἦν, ἐκείνους προσελθεῖν
πρῶτους, καὶ τότε τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἐπειδὴ δὲ ἠπίστησαν, ἀτε-
στράφη ἡ τάξις, καὶ ἡ ἀπιστία αὐτῶν καὶ τὸ παράπτωμα τοῦ-
τους ἐποίησεν εἰσενυχθῆναι προτέρους. Διὸ φησι, "Τῷ αὐτῶν
παραπτώματι ἡ σωτηρία ¹² ἐν τοῖς ἔθνεσι, εἰς τὸ παραζηλώσαι
αὐτοὺς." Εἰ δὲ τὸ ἐξ ἀκολουθίας ἐκβαρὺς ὡς προηγουμένως
γεγενημένον λέγει, μὴ θαυμάσῃς βούλεται γὰρ αὐτῶν παρα-
μιθῆσασθαι πεπληγμένους τὰς ψυχάς. Ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτον
Ἔστιν· ἦλθε πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν μυρία
θαυματουργοῦντα, ἀλλ' ἰσταύρωσαν· ἐνσπάσατο λοιπὸν τὰ
ἔθνη, ἵνα ἡ ἐκείνων τιμὴ λάκκουσα αὐτῶν τὴν ἀναισθησίαν, καὶ
ἐκ τῆς πρὸς ἐτέροις φιλονικίης αὐτοὺς πείσῃ προσελθεῖν.
Ἔδει μὲν γὰρ ἰλεχθῆναι πρῶτον ἐκείνους, καὶ τότε ἡμᾶς διὰ
καὶ ἔλεγεν· "Δύναιμι γὰρ θεοῦ ἔστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ
πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνι" ἐπειδὴ δὲ ἀπε-
σκήρτησαν, οἱ δεύτεροι πρῶτοι γέγοναμεν. Εἶδες τοίνυν πό-
σον αὐτοῖς ¹³ κἀντεῦθεν συνάγει τιμὴν· μίαν μὲν, ὅτι τότε φησὶν
δδδ ἡμῶς ἡλεθῆναι, ὅτε αὐτοὶ οὐκ ἠθέλησαν· δευτέραν δὲ, ὅτι διὰ
τοῦτό φησι κληθῆναι, οὐχ ἵνα ἡμεῖς σωθῶμεν ἴμόν, ἀλλ' ἵνα
καὶ ἐκεῖνοι διὰ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ζηλώσαντες, βελτίους
γίνωνται. Τί οὖν, φησὶν; εἰ μὴ διὰ τοὺς Ἰουδαίους, οὐκ ἔν

⁹ Matth. xv. 24, 26.¹⁰ Act. xiii. 46.

⁹ φητέουσθ B ¹ χωρὶς παρ. B F H I Sessum αὐτοῖς πρὸ αὐτῶν A B C D. E. F. I αὐτοῖς H. ² τοῦ αἵμου C. ³ οὐ γὰρ ἐστὶ οὐκ ἐστὶ D E. Μορ φησι οσα ἰδεα ⁴ βαλεῖν C ⁵ πρῶτον] πρὸ πρῶτον Edd. οὐκ ἔπειτα in oson bas. οὐκ ἀπογε. πρῶτον λαλ. C. ⁶ ἀρκετε Veron S. an Mor re- pugnantibus ἰσθις. ⁷ ἐν ἁρμονίᾳ ex A B. D. E. F. H. ⁸ δ' Ἰησοῦς C. D. E. ⁹ θαυματουργοῦντα B. ¹⁰ δ' πρῶτον ἐκείνους] Sic A B F H Cat. δ. καί- νους πρῶτον Edd. πρῶτον δεχθῆναι sic] ἐκείνους] δεχθῆναι πρῶτον Ἰουδαίους C. Ἰδεα pro ἡμῶς. τοῖς ἐξ ἐθνῶν habet ¹¹ ἴστω οσα C ¹² γεγόναν C ¹³ εἰπὶ π. τιμῇ A B F H I πάντ τιμῇ σ. D. E. σ. πάντ τιμῇ Edd. ¹⁴ ἡλε- θῆναι] + ἔδει C. Μορ φησι ἡλεθῆναι πρὸ φ. ἡλεθῆναι ἰδεα. ¹⁵ ἴμόν πη I ¹⁶ ἡμετέρας] ἡρώ C.

ἐκλήθημεν καὶ ἐσώθημεν; Οὐκ ἂν πρὸ ἐκείνων, ἀλλ' ἐν τῇ προσ-
 κούσῃ τάξει. Διὸ καὶ ὅτε τοῖς μαθηταῖς ἔλεγεν, οὐκ εἶπεν
 Ἰακώβ, πορεύσθε πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
 Ἰσραὴλ, ἀλλὰ, ¹¹ "Πορεύσθε μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα"
 δεικνύς ὅτι καὶ πρὸς ἐκεῖνα δεῖ μετὰ ταῦτα ἀπελθεῖν. Καὶ
 Παῦλος πάλιν οὐκ εἶπεν, ἡμῖν ἀναγκαῖον ἦν λαληθῆναι τὸν Β
 λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ', ¹² "Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαλη-
 θῆναι τὸν λόγον," δεικνύς ὅτι καὶ ἐκ δευτέρου καὶ ἡμῖν. Ταῦτα
 δὲ καὶ ἐγίνετο καὶ ἐλέγετο, ἵνα ἡμεῖς ἀναίσχυτον ἔχωσιν ἐκεί-
 νοι πρόφασιν ὡς παροφθίντες, καὶ διὰ τοῦτο μὴ πιστεύσαντες.
 Διὰ δὲ τοῦτο καὶ πάντα προκινῶν ὁ Χριστός, ἡμᾶς πρὸς αὐ-
 τοὺς παρεγίνετο πρῶτον.

¹³ "Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλεῖστος κόσμος, καὶ τὸ
 ἥττημα αὐτῶν πλεονέκτημα ἐβίων, τόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐ-
 τῶν;" Ἐνταῦθα πρὸς χάριν αὐτοῖς διαλέγεται. Καὶ γὰρ εἰ
 μυριάκις παρέπισαν αὐτοὶ, οὐκ ἂν ἐσώθη τὰ ἔθνη, εἰ μὴ πίστις
 ἐπέδειξαντο ὥσπερ αὖν Ἰουδαῖοι ἀπέλωσαν, εἰ μὴ
 ἐπίστησαν καὶ ἐφίλονεῖσθαι. Ἄλλ', ὅπερ ἔφη, παραμυ- C
 θεῖται αὐτοὺς πειμένους, ἐκ περισσίας παρασπένδοντες θαρρύν-
 ὃντες τῆς σωτηρίας αὐτῶν, εἰ μετάθωιτο. Εἰ γὰρ ὅτι, ψησί,
 (166) προσέκρουσαν, τοσοῦτοι σωτηρίας ἀπῆλυσαν, καὶ ἐν τῷ ἑκ-
 βληθῆναι ἐκείνους τοσοῦτοι ἐλήθησαν, εἰτόρησον τί ἔσται, ὅταν
 ἐπιστρέψωσιν. Ἄλλ' οὐκ εἶπεν οὕτως, ὅταν ἐπιστρέψωσιν
 Οὐ γὰρ εἶπε, τόσῳ μᾶλλον ἡ ἐπιστροφή αὐτῶν, οὐδὲ ἡ μετα-
 βολὴ αὐτῶν, οὐδὲ τὸ κατόρθωμα αὐτῶν, ἀλλὰ, "τόσῳ μᾶλλον
 τὸ πλήρωμα αὐτῶν," τουτέστιν, "ὅταν πάντες ἐπιστρέψωσι.
 Τοῦτο δὲ εἶπε, δεικνύς καὶ τότε τὸ πλεονέκτημα τῆς χάριτος ἐσόμενον,
 καὶ τῆς δωρεῆς τοῦ θεοῦ, καὶ σχεδὸν τὸ πᾶν. ¹⁴ "Ὑμῖν ὅγαρ D
 λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον μὲν βεβήκαμεν ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος,
 τὴν διακονίαν μου δοξάζω, εἰ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα,

11 Matth. x. 6.

12 Act. xxi. 46.

13 v. 11.

14 v. 13, 14.

¹ τοῖς μ. ἔλεγεν} τούτοις μαθηταῖς ἀπιστευταῖς D E. ² ἐπὶ τῇ} + τοῦ C.
³ Ἦμεῖς πρὸς τὰ πρόβατα. quare abierant. sunt in libris scriptis et Cui ⁴ δει-
 κνύς οἱ ABPHI δηλῶν πρὸς δεικνύς D E. Vulgariter dicitur Cui ⁵ ἡμῖν
 ἂν. πρὸς αὐ. ἡμῖν ABDEFHI. Statim ἦν accessit ex AB EHI ἡμῖν ἦν
 αὐ. C ⁶ τοῦ θεοῦ est in A H D E F H non in Edd. Statim et πρὸς ἀλλ'
 H ⁷ ἦν οἱ C. Mox τῶν λόγων accessit ex ABDEFI ⁸ καὶ οἱ I
 καὶ μετὰ ταῦτα ἡμῖν ταῦτα δὲ C. ⁹ ἡμεῖς} μὴ C. ¹⁰ ἐπεδείξαντο πρὸ
 ἐπέδειξαντο οἱ αὐτοὶ. ἐπέδειξαντο Cui. ¹¹ οὐδ' ἂν Ἰουδ' J. Sic A B.
 CFHI. οὐδ' ἂν οἱ Ἰουδ' DE. οἱ Ἰουδαῖοι οὐ αὐ. Edd. ¹² γὰρ οἱ} ἐπὶ I.
¹³ ἀποβληθῆναι C. Mox ἐσώθησαν πρὸς ἐλήθησαν idem. ¹⁴ ἐστί C. Mox
 quare vulgo desiderantur, ἀλλ' οὐκ εἶπε οὕτως ὅταν ἐπιστρέψωσιν, ex hoc uno
 libro assumptus ¹⁵ ὅταν μάλιστα} Sic ABDEFHI. ὅταν μάλιστα
 λοντι Edd. ¹⁶ καὶ οἱ C. ¹⁷ γὰρ} δὲ C. ¹⁸ ἐγὼ ἐγὼ} οὐ ἐγὼ ἡμεῖς C.

καὶ σώσω τινὲς ἐξ αὐτῶν." Πάλιν ὑποψίας ποιηρᾶς ἑαυτὸν ἀπαλλάξαι ἐσπούδακε. Καὶ δοκεῖ μὲν ἐπιπλήττειν τοῖς ἐξ ἔθνων, καὶ ταπεινῶν αὐτῶν τὰ φροῦήματα, ἥρμα δὲ παρακινεῖ τὸν Ἰουδαῖον. Καὶ περιέρχεται μὲν ζήτων περιστάλαι καὶ παραμυθῆσθαι τὴν τοσαύτην αὐτῶν ἀπίθειαν, οὐδὲν δὲ εὐρίσκει διὰ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν. Καὶ γὰρ ἐξ ὧν εἴρηκε, Εμεῖζονος ἦσαν κατηγορίας ἁῖλοι, ὅταν τὰ αὐτοῖς ἐντροπισμένα ἕτεροι σφόδρα αὐτῶν ὑποδίατες εὐληφότες ᾖσι. Διὰ δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τοῖς ἐξ ἔθνων μεταβιβάζει, καὶ μέσον παρενθίσκει τὸν περὶ τούτων λόγον, ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ὅτι πάντα ταῦτα λέγει, ἵνα αὐτοὺς μετριάξῃ παιδεύσῃ. Ἐπαινω γὰρ ὑμᾶς, φησὶ, διὰ δύο ταῦτα δι' ἐν μὲν, ὅτι ἀνάγκη ἔχω τὴν διακονίαν ὑμῶν ἐγκειχειρισμέναι· δι' ἕτερον δὲ, ἵνα δι' ὑμῶν ἑτέροις σώσω. Καὶ οὐ λέγει, τοῖς ἀδελφοῦς μου, τοῖς συγγενεῖς μου ἀλλὰ, "τὴν σάρκα." Εἶτα τὴν φιλονεικίαν αὐτῶν ἐνδείκνυμενος. οὐ λέγει, εἰ πως πείσω, ἀλλὰ, 647 "παραζηλώσω καὶ σώσω," καὶ οὐδὲ ἔνταῦθα ἁπαντας, ἀλλὰ, "τινὰς ἐξ αὐτῶν" οὕτως ἦσαν σκληροί. Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιτιμῇσι ἡ λαμπρὰ δείκνυσι πάλιν τὰ τῶν ἐθνῶν εἶγε καὶ αἵτιοι γίνονται σωτηρίας αὐτοῖς, καὶ οὐ διὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνοι μὲν γὰρ τούτοις ἐξ ἀπιστίας, οὗτοι δὲ ἐκείνοις ἀπὸ πίστεως πρόξενον γίνονται τῶν ἀγαθῶν. Ὅθεν δοκεῖ καὶ ἰσάζειν καὶ πλεονικεῖν τὰ τῶν ἐθνῶν. Τί γὰρ ἂν εἴποις, ὦ Ἰουδαῖε; εἰ μὴ ἐξεβλήθημεν ἡμεῖς, οὐκ ἂν ἐαλέγητε εὐθὺς ὑμεῖς, τὸ αὐτὸ B λέγει καὶ ὁ ἐξ ἐθνῶν εἰ μὴ ἰσώρη ἐγὼ, οὐκ ἂν ἐξήλωσας σύ. Εἰ δὲ καὶ ὁ πλεονεκτοῦμεν βούλει μαθεῖν, ἰσῶ μὲν ἐκ τοῦ τιττυῖσαι, σὲ σώζω· σὺ δὲ προσκερουνῶς, πάροδον ἡμῖν δίδωκαί σου προτέρην.

Εἶτα πάλιν αἰσθόμενος ὅτι κυθήψατο αὐτῶν, τὸ πρότερον ἀνελαμβάνει, καὶ φησιν· 15 "Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ πάντων καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;" Ἀλλὰ καὶ τοῦτο αὐτοῖς καταδικάζει πάλιν, εἶγε ἄλλοι μὲν ἐκ

Δ γ. 15

ἡ τοῖς] τοῖς H Cat. Μοχ τίτων οση λ. ὁ δὲ καὶ + πᾶς δὲ ἐκ μετῴων D E. ὁ αὐτοῖς A B F H. ὁ δὲ καὶ I. πάντα ταῦτα προ τούτων πάντα A B C F I Cat. ὁ δὲ καὶ ἡμεῖς ἀλλὰ παραφ. καὶ σωσ. ἀναστ. ἡν A B F H I. ὁ δὲ καὶ ὁ σωσ. προ τούτων A B D E F H Cat. ὁ αὐτοῖς + δὲ U Cat. Μοχ δὲ οση D E Cat. εἶγε, εἰ γὰρ A B F H I Cat. εἰ δὲ εἰ μοχ γινώσκεις C. καὶ ὁ δὲ A καὶ οση Cat. τούτοις αὐτοῖς C. γινώσκεις καθέστατον D E. γινώσκεις α. προ τούτων C. εἰ] ὅτι εἰ C D E. τὸ αὐτὸ προ τούτων δὲ σωσ. εἰ προ ὁ A B C F H Cat. Σταθμ. πλεονεκτοῦμεν τούτων β. I. εἰσθόμενος B C. αὐτοῖς H.

τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν ἐκέλευον. οὗτοι δὲ καὶ ἐκ τῶν
κατορθωμάτων ἑτέρων ὠφελήθησαν. Εἰ δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης C
συμβαῖν, τοῦτο ἐκείνων εἰκαί φησι, μὴ θαυμάσῃς ἵνα γὰρ καὶ
τούτους, ὃ πολλὰκις εἶπες, κατασταλῇ, κατείνους προτρέψῃ,
οὕτω σχηματίζει τὸν λόγον. Ὅπερ ἵγὰρ ἔφθην εἰπών, "εἰ
καὶ μυριάκις ἀπεβλήθηται Ἰουδαῖοι, πίστιν δὲ μὴ ἐπεδίδξαντο
τὰ ἔθνη, οὐκ ἂν ἐσώθησάν ποτε. Ἀλλὰ τῷ ἡσθεναυτοὶ παρί-
σταται μέρος, καὶ βοηθεῖ τῷ πεπονηκότι. Ὅρα δὲ καὶ ἐν οἷς
ᾠχαρίζεται, διὰ ῥημάτων αὐτοὺς παραμυθούμενον μόνον. "Εἰ
γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, φησί, καταλλαγὴ κόσμου." Καὶ τί
τοῦτο πρὸς Ἰουδαίους; "Τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νε- D
κρῶν;" Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτό τι πρὸς ἐκείνους, εἰ μὴ προσελήφθη-
σαν. Ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· εἰ ὀργιζόμενοι αὐτοίς,
ἡ τὸσαῦτα ἐχαρίσατο ἑτέροις, ὅταν αὐτοῖς καταλλαγῇ, τί οὐ
χαριῶται, Ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν οὐ διὰ τὴν
πρόσληψιν αὐτῶν, οὕτως οὐδὲ ἡ σωτηρία νῦν ἡ ἡμετέρα δι'
αὐτοὺς ἀλλ' ἐξελήθησαν μὲν ἐκ τῆς ἀνομίας αὐτῶν, ἐσώθημεν
δὲ ἀπὸ τῆς πίστειν ἡμεῖς, καὶ τῆς ἡμετέρας χάριτος. Τοίτων
οὐδὲν ἐκείνους ὠφελεῖται διηγήσεται, εἰ μὴ τὴν προσήκουσαν
ἐπιδίδξαντο πίστιν. Πλὴν ἀλλὰ τὰ αὐτῷ συνήθη ποιῶν, E
προάγει τὸν λόγον εἰς ἕτερον ἐγκώμιον, οὐκ ὃν ἐγκώμιον,
(167) ἀλλὰ δοκοῦν εἶναι μόνον, τοὺς ἀρίστους τῶν ἱατρῶν μινούμενος,
οἱ τὸσαῦτα παραμιθοῦνται τοὺς κάμνοντας, ὅσα ἡ τῆς ὑπερ-
στίας γένειδ' ὡς φησὶς. Τί γὰρ φησιν; 16 "Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ
ἀγία, καὶ τὸ φέραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι"
ἀπαρχὴν ἐνταῦθα καὶ ρίζαν καλῶν, τοὺς περὶ τὸν Ἀβραάμ
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τοὺς προφῆτας, τοὺς πατριάρχας, τοὺς
ἐπὶ τῆς παλαιᾶς εὐδοκμηκότας πάντας· κλάδους δὲ τοὺς ἐξ
αὐτῶν πιστευσάντας. Εἴτα ἐπειδὴ ἀντίπικτιν αὐτῷ τὸ πολ- 648
λοὺς ἠπιστησέιναι, ὅρα πῶς καὶ τάλιν αὐτὸ ὑποτίθεται, καὶ

16 c 16.

1 ἐκέλευον C. 2 οὐδὲ ἐκ τῶν κριτ. (τ. ὡφ.) Sic ceteros. ἐκ τῶν ἐκ-
κατ. οὐκ ὡφ. Veron. Sav. Μοι οὐδὲ ἐκ τῶν (τ. κατ. ὡφ. Ben. 1 γὰρ)
καὶ H. 2 εἰ καὶ] Sic A B.C.F.H.I. Cat. ἀν. Edd. 3 καὶ οὐκ. I
4 χαρίζεται] + εἶπεν χαρίζεται. 5 παραμυθούμενος B E F παραμυθούμενος
Edd. αὐτὸν παραμυθούμενον προ αὐτοῖς παραμυθούμενος Cat. 6 Σίμων μάρτυρ
om. C. Veron. 7 ἐνταῦθα] + αὐτοῖς C. 8 τοιαυτὸ C. 9 ἡ σωτηρία οὐ
προ τῶν ἡ σ B.C.D.E.F.H.I. Cat. 10 ἐβλήθησαν C. Μοι καὶ αὐτῶν add.
ἐκείνοι Cat. 11 τούτων] τούτοις C. 12 ἐπιδίδξαντο B ἐπιδίδξαντο C. κατ.
διδέξαντο F.H.I. Cat. 13 ἐγερων A B.F.H.I. ἔγερων κατω C. 14 δίδωσι
C. 15 ἀγία om. C. 16 ἡμεῖς τοὺς περὶ τὸν Ἀβραάμ. Ἰακώβ δεσποῖ κατ.
A.B.D.E.F.H.I. τοὺς περὶ τὸν Ἀβρ. τοιαύταις ceteris habet Cat. 17 πάλιν
οὐκ ἐκ. Sic C. πάλιν αὐτοῖς ἐκ (ἐκ H.) ceteris. αὐτὸ πάλιν in Edd. πάλιν
ἐκ. αὐτὸ Cat.

φθαιν' ¹⁷ "Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν." Καὶ μὴν ἴσως ἔλεγε, ὅτι αἱ πλείους ἀπώλοντο, καὶ ὀλίγαι διασώθησαν· πῶς οὖν ἐνταῦθα ἐπὶ τῶν ἀπολλυμένων τὸ, "τινές," ἐτέθεικας, ὅπερ ὀλιγοπότης ἐστὶν ἐμφαντικῶς; Οὐκ ἐμαυτῷ φησί, περιπίπτων, ἀλλὰ θεραπεύσαι ἑσπεύων καὶ ἀναστήσασθαι τοῖς πεπονηκότας. Εἶδες πῶς διὰ παντὸς τοῦ χωρίου ἐπὶ τοῦτο δείκνυται κατασκευάζων, τὸ βουλῆσθαι παραμυθῆσασθαι αὐτοῖς, Βλέπ' ἀμέλῃς αὐτὸ, πολλὰ ἔψεται τὰ ἐναντιώματα. Σὺ δέ μοι σκόπει αὐτοῦ τὴν σοφίαν, πῶς δοκῶν ὑπὲρ αὐτῶν λέγειν, καὶ ¹⁸ παραμυθίας αὐτοῖς ἐπινοεῖν, "καὶ πλήττει λαθανόντως, καὶ πάσης ἀπολογίας δέικνυσιν ἰσπερηνμένους, ἀπὸ τῆς ῥίξης, ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς." Ἐνόησον γὰρ πονηρίαν τῶν κλάδων· ἔσταν μὴδὲ ῥίζαν ἔχοντες γλυκείαν, μωπῶνται αὐτῇ· καὶ τὴν κακίαν τῷ φεράματι, ὅταν μὴδὲ ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς μεταβάλῃται. "Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν." Καὶ μὴν τὸ πλεον ἐξεκλάσθη· ἀλλ', ὅτε, ἔφη, βούλεται αὐτοῖς παραμυθεῖσθαι. Διὸ τοῦτο οὐδὲ παρ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ παρ' ἐκείνων εἰσάγει τὸν ¹⁹ λόγον, καὶ ἐν τούτῳ λαθανόντως αὐτῶν καθικνούμενος, καὶ δεικνύς τῆς τοῦ Ἀβραάμ συγγενείας ἐκπεπνηκότας. Τοῦτο γὰρ ἦν, ὃ ἰσχυρῶς εἰπεῖν, ὅτι οὐδὲν κοινὸν πρὸς ἐκείνους ἔχουσιν. Εἰ γὰρ ἁγία ἡ ῥίζα, οὗτοι δὲ οὐχ ἁγιοί, ἄρα πόρρω τῆς ῥίξης οὗτοι. Εἰτα δοκῶν ²⁰ παραμυθεῖσθαι τὸν Ἰουδαῖον, πάλιν πλήττει διὰ τῆς κατηγορίας τοῖς ἐξ ἐθνῶν. Εἰπὼν γάρ, "Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν," ἐπήγαγε· "Σὺ δὲ ὑψηλῶς ὦν, ἐνεκεντρίσθης." "Ὅσω γὰρ ἂν εὐτελὲς ᾖ ὃ ἐξ ἐθνῶν, τοσούτῳ μᾶλλον ὃ Ἰουδαῖος ὀλγεί, τοῖς αὐτοῦ τούτων ²¹ δένδρεφῶντα ὄρων. Κακίῳ δὲ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς εὐτελείας ἢ αἰσχύνῃ, ὅση ἀπὸ τῆς μεταβολῆς ἢ τιμῇ. Καὶ σκόπει ²² σοφίαν. Οὐκ εἶπεν, ἐκφυγάνθης, ἀλλ', "ἐνεκεντρίσθης," ἐν τούτῳ πάλιν δάκνυν τὸν Ἰουδαῖον, καὶ δεικνύς ἐν τῇ ²³ δένδρεφ τῷ αὐτοῦ τὸν ἐξ ἐθνῶν ἰσθηκόντα, καὶ τούτων ²⁴ κείμενον χαμαί. Διόπερ οὐδὲ μέχρι τούτου ἔστη, οὐδὲ εἰπὼν, "ἐνεκεντρίσθης,"

17 v. 17

¹⁷ τῶν κλάδων σπ. C ¹⁸ σπ. om. H Cat. ¹⁹ ἰσχυρῶς H. Μοι (ἐμφαντικῶς) F ²⁰ ἐσπεύων] θέλων C. ²¹ τοῦτο δ. πρὸ δ. τοῦτο A B C H Cat. ²² παραμυθίας B C D E F H παραμυθίαν Edd. ²³ καὶ accessit ex postis οπιπίδω ²⁴ ἔσταν ἐπὶ μαρτύριον libet omnes et Cat. ²⁵ ἐν εἰ μωπῶνται Edd. ²⁶ μεταβάλῃται B C D E. μεταβαλλήται Edd. ²⁷ ἐκείνων A B C D E F I Cat. ²⁸ ἐκείνη Edd. ²⁹ ἐκπεπνηκέναι πρὸ παραμυθῆσθαι B C F H I Cat. ³⁰ ἢ σπ. B F H. Μοι τοσούτου H. ³¹ τὴν σοφίαν C. ³² δ. τμ. αὐτοῦ] αὐτὸν δ. C. ³³ δεικνύμενος H. In marg. αὐτῶν correxit Daß Hirschheim κεῖμενον.

ἀπηλλάγη, καίτοι τὸ πᾶν ἔδηλωσε τούτῳ· ἀλλ' ὅμως ἐνδια-
τρίβει τῇ ευημερίᾳ τούτου, καὶ εἰρύσει τὴν ἀδοκίμησιν, λέγων
"Καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ τῆς πίστεως τῆς ἐλαίας
ἐγένου." Καὶ δοκεῖ μὲν αὐτὸν ἐν τάξει προσθήκης τεθεικεναὶ
δείκνυσαι δὲ οὐδὲν αὐτὸν ταύτῃ παραβλαπτόμενον, ἀλλὰ τὸ πᾶν E
ἔχοντα, ὅσον εἶχεν ὁ κλάδος ὃς ἐκ τῆς ρίζης ἀταβάς. Ἰνα γὰρ
μὴ ἀκούσας, "σὺ δὲ ἐκλειστρίσθης," ἡλαττώσθαι αὐτὸν νομί-
σης, πρὸς τινι ἐμφυτῶν κλάδῳ συγκρίσας, ὅρα πῶς αὐτὸν ἐξισοί
λέγων "συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ τῆς πίστεως τῆς ἐλαίας
ἐγένου" τούτῳστιν, εἰς τὴν αὐτὴν κατιστάτης εὐφρείαν, εἰς τὴν
αὐτὴν φύσιν. Ἐἵτα ἐπιγλήξας, καὶ εἰπὼν, 18 "Μὴ κατακαυχῶ
τῶν κλάδων," δοκεῖ μὲν παραμυθεῖσθαι τὸν Ἰουδαῖον, δείκνυσαι
δὲ αὐτοῦ τὸ εὐτελὲς καὶ τὴν πολλὴν ἡμίαν. Διὰ τοῦτο οὐδὲ
εἶπε, μὴ καυχῶ, ἀλλὰ, "μὴ κατακαυχῶ," μὴ κατ' ἐκείνων
καυχῶ, ὥστε αὐτοὺς ἀπορρηξαι· καὶ γὰρ εἰς τὰ ἐκείνων ἔστηκας. 649
Ἐπὶ τοῦ ἐκείνων ἀπολαίει. Ὅρας πῶς δοκεῖ μὲν ἐπιπλήττειν
αὐτοῦ, δάκνει δὲ ἐκείνους; "Εἰ δὲ κατακαυχῶσαι, φησιν, οὐ
σὺ τὴν ρίζαν βυστάξεις, ἀλλ' ἡ ρίζα σί;" Τί οὖν πρὸς τοὺς
κλάδους τοῦτο τοῦ ἐκκοπέτου, ἰδεῖν. (Ὅτι γὰρ ἐφθην
εἰπὼν, σκιάν τινα παραμυθίας ἡσθεῖν δοκῶν ἐπινοεῖν, καὶ ἐν
(158) αὐτῷ τῷ πρὸς τὸν ἔξ ἐθνῶν ὑποταίνεσθαι, καιρίαν οὐτοῖς ἰδῶσαι
πληγὴν. Εἰπὼν γὰρ, "μὴ κατακαυχῶ," εἰς ὅτι "εἰ και-
χάσαι οὐ σὺ τὴν ρίζαν βυστάξεις," ἐδείξε τῷ Ἰουδαίῳ, ὅτι
καυχήσεως ἄξια τὰ γεγονημένα, εἰ καὶ μὴ κατακαυχασθαι δεῖ
καὶ διεγείρειν αὐτὸν καὶ παροξύνειν εἰς πίστιν, καὶ ἐν τάξει B
συνηγόρου βάλλων, καὶ δεικνύς αὐτῷ τὴν ζημίαν, ἣν ὑπέμεινε,
καὶ ὅτι τὰ ἐκείνων κατέχουσιν ἕτεροι.

19 "Ἐρεῖς οὖν, φησὶν, ἐξεκλίσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ
ἐγκεντρίσθῃ." Πάλιν ἐν τάξει ἀντιθέσεως τὸ ἐναντίον τῷ
προτέρῳ κατασκευάζει, δεικνύς ὅτι καὶ τὰ μικρῶ ὑπέρθεον
εἰρημένα οὐχὶ προηγουμένως ἔλεγεν, ἀλλ' ἐφελεόμενος αὐτοῦ.

18 v. 28

19 v. 19.

• ἐδήλωσεν ἐν τούτῳ C.I. Cat. ὁ αὐτὸς A B C D E F Cat. ὁ νομίζων
F H I Cat. καὶ συνε. Edd. καὶ οὐκ. B. C. D. E. F. Cat. ὁ αὐτὸς H
et bis C. Mox καὶ ἡσθεῖν I ὁ ἀλλὰ οὐκ B F H I Statian haec μὴ κατακ
μὴ κατ' ἐκείνων αὐτοῦ ἀπολαίει in A B. D. F. H. I non in Cat. ὁ τῶν καὶ τῶν
C ὁ τούτων A B D E. H. Cat. Statian δάκνειν H γὰρ δὲ ὅτι I
• ὅτι εἰ καυχῶσαι] Sic B. ὅτι καυχῶσαι A F H εἰ καυχῶσαι D. E. I ὅτι εἰ
κατακαυχῶσαι vulgo ὁ βυστάξεις, + ἀλλ' ἡ ρίζα σί I καὶ οὐκ. D. E.
• φησὶν ἀποκαθίσταται ex omni causa. ὁ ἐκείνων D. E. ὁ πρὸς θεὸν προηγουμένως
A B D E. F. H. I. Cat. Mox προηγουμένως A. H.

Οὐκ ἐστὶν ἵγάρ τῃ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, οὐδὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος, οὐδὲ διὰ τοῦτο **C** ἐσώθημεν ἐπειδὴ ἔπασαν, ἀλλὰ τοῦναντίον. Καὶ δείκνυσι προηγουμένην ἑκαὶ τὴν εἰς τὰ ἔθνη πρόνοίαν, εἰ καὶ ἡδοκεῖ ἑτέρας σχηματίζειν τὸ εἰρημένον καὶ ὅλον τὸ χαρίον δι' ἀντιθέσεως ὑφαίνει, ἑαυτὸν ἀπαλλάττων τῆς κατὰ τὴν ἀνέχθειαν ὑπονοίας, καὶ ὑπεράδεκτον ποιῶν τὸν λόγον. **20** "Καλῶς." Ἐπῆρσε τὸ εἰρημένον· αὐτὰ ἑκαὶ φοβεῖ πάλιν λέγων "Τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἑνεκεντρίσθης." Ἰδοὺ πάλιν ἕτερον ἐγκώμιον, καὶ ἑκείνων κατηγορία. Ἀλλὰ πάλιν αὐτῶν καταστέλλει τὸ φύσημα, ἐπάγων καὶ λέγων "Μὴ **D** ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ." Οὐ γὰρ φύσιν τὸ πρᾶγμά ἐστιν, ἀλλὰ πίστει καὶ ἀπιστίᾳ. Καὶ δοκεῖ μὲν πάλιν ἐπιστομίζειν τὸν ἐξ ἔθνων, διδάσκει δὲ τὸν Ἰουδαῖον, ὅτι οὐ δεῖ τῇ τῆς φύσεως συγγενεῖ προσέχειν. Διὸ καὶ ἐπάγει, "μὴ ὑψηλοφρόνει" καὶ οὐκ εἶπε, τεπεινόν, ἀλλὰ, "φοβοῦ" ἢ γὰρ ἀπόνοια καταφρόνησιν ἐμποῖ καὶ ῥαθυμίαν. Εἵτα μέλλων ἐκτραγυδαῖν αὐτῶν τὴν συμφορὰν, ὥστε ἁνταχθίστεροι ποιῆσαι τὸν λόγον, ἃν ταῦτι τῇ πρὸς ἱεκοῖνον ἐπιτιμήσει αὐτὸ τίθησιν αὐτῷ λέγων **21** "Εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν Σπλαδῶν οὐκ ἐφείσατο" καὶ οὐκ εἶπε, οὐδὲ σοῦ φείσεται, ἀλλὰ, "Μὴ τῷ σουδὲ σοῦ φείσεται" ὑποτεταγμένοι τοῦ λόγου τὸ φορτικόν, καὶ ποιῶν ἐπαγῆκον ἔχειν τὸν πιστὸν, ἐκείνους ἐφελκόμενος, καὶ τοῦτοι καταστέλλων. **22** "Ἰδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα, εἰς ἑτικμάνης τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκοπήσῃ." Οὐκ εἶπεν, Ἰδε οὖν κατόρθωμα σὸν, Ἰδε οὖν πόνους σοῖς, ἀλλὰ θεοῦ φιλεθρωπείαν, δείκνυς ὅτι τὸ πᾶν τῇ χάριτι τῇ ἀνωθεν γέγονε, καὶ παρασκευάζων τρέμειν. Ἢ γὰρ ὑπόθεσις τῆς καυχήσεως, αὕτη σε ποιήτω δοδουμέναι.

20 v. 30.

21 v. 10.

22 v. 12.

¹ γάρ] + φησὶ D E Statim τῷ αὐτῷ Edd. Is. τῷ αὐτῷ Zan. marg. "Utrumque lectio bene habere videtur" ² ἀπὸ τοῦ Libri ueneris τῷ αὐτῷ
³ ἐπασαν C H I ⁴ καὶ οὐκ C 1 ⁵ δοκεῖ / σχηματίζου / σχηματίζει C
⁶ ἐμφανει C ⁷ λευκῶ) + ἐρῶ I ⁸ καὶ οὐκ C ⁹ ἐνεκεν] ἰσχυρῶς C
¹⁰ ἐπῆρσε] + τούτων D E ¹¹ ἐκείνων] + αὐτῶν C ¹² καταστέλλων τὸ φ.
¹³ ἐπάγει λέγει δὲ μὴ I ¹⁴ ὑψηλὰ φρόνει bis C ¹⁵ τῇ φύσει οὐκ C
¹⁶ ἀνταχθίσ C ¹⁷ ἐκείνων B ¹⁸ μὲν I ¹⁹ οὐκ τὸ π. πρὸ τῶν π. εἰς
A.B.C.E.F.H I Cat. Statim αὐτῶν I ²⁰ ἐτικμάνης A.E.H ἐκμάνης C
²¹ καὶ οὐκ Edd. καὶ δὲκα in omnibus ²² ἰδε ἐντῶ C Statim ἰδε τὸ π.
²³ idem ²⁴ αὐτῇ σε ποιήτω d.] Sic I Cat. αὐτῇ (αὐτῇ C) σε ποιή τὸ d.
B.C. αὐτῇ σε ποιή τὸ d. D.E. αὐτῇ ἐκείνῃ ep d. H αὐτῇ ἐκείνῃ τὸ d.
Veron. αὐτῇ σε ποιή d. Sic Mar. Ben. καταστέλλων, ut videtur, A.F.

Ἐπειδὴ γὰρ χρηστὸς περὶ σὲ γέγονας ὁ θεσπότης, διὰ τοῦτο ὅσο
 φοβοῦ· αὐτὸν γὰρ ἀκίνητὰ σοι μένει τὰ ἀγαθὰ, ἐὰν ῥαθυμῇ·
 ὥστε οὐδὲ ἐκείνοι τὰ κακὰ, ἐὰν ἡμεταβάλλωνται. Καὶ
 γὰρ σὺ, φησὶν, ἐὰν ἡ ἐπιμείνῃς τῇ πίστει, ἐκκοπήσῃ. ²³ «Καὶ
 ἐκείνοι δὲ, ἐὰν ἡ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται.»
 Οὐ γὰρ ὁ θεὸς αὐτοὺς ἐξέκοψεν, ἀλλ' αὐτοὶ ἐξακλόσθησαν καὶ
 ἡκατέπεσον. Καὶ κυλῶς εἶπεν, «ἐξακλόσθησαν»· οὐδέποτε
 γὰρ αὐτοὺς αὐτοὺς ἐξέβαλε, καίτοι πολλὰ πολλάκις ἡμαρτη-
 κότες. Εἶδες ὅσον τῇ προαιρέσει τὸ εὖρος; πόση τῆς
 γνώμῃ ἡ ἐκουσία; Οὐδὲν γὰρ τούτων ἀκίνητον, οὔτε τὸ σὸν ²⁴
 καλόν, οὔτε τὸ ἐκείνων κακόν. Εἶδες πῶς καὶ ἐκείνον ἀπογινώ-
 σκοντα ἀνίστησι, καὶ τοῦτον θαρροῦντα κατέστειλε; Μήτε
 γὰρ σὺ ἀποτομίαν ἀκούων, ἀπαγορεύσῃς· μήτε σὺ ἡχρηστό-
 τητα, θαρρήσῃς. Διὰ τοῦτο σὲ ἡἀποτόμῃ ἐξέκοψεν, ἵνα
 ποθήσῃς ἐπαλθεῖν διὰ τοῦτο περὶ σὲ χρηστότητα ἡἐπιδαί-
 ξατο, ἵνα ἐπιμείνῃς. Καὶ οὐκ εἶπε, τῇ πίστει, ἀλλὰ, «τῇ
 χρηστότητι,» τουτίστιν, ἡἐὰν ἄξια τῆς τοῦ θεοῦ φιλελεοςίας
 πράττῃς· αὐτὸν γὰρ πίστει δαί μόνον. Ὅρῃς πῶς οὔτε
 ἐκείνους ἀφῆκε κείσθαι, οὔτε τούτους μέγα φρονεῖν, ἀλλὰ καὶ
 παρῆλθε τοῦτον ἡπάλιν δι' ἐκείνων, δοὺς τῇ Ἰουδαίᾳ ²⁵
 στήναι ἡεἰς τὸν ταύτον τόπον, καθάπερ ἐκείνοι προκατέλαβον
 (169) τὸ τοῦτου χωρίον; Καὶ τὸν μὲν ἐξ ἰθὺν ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων
 φοβεῖ καὶ τῶν ἐκείνοις συμβεβηκότων, ἵνα μὴ ἐπαίρωνται ἐατ'
 ἡαὐτοῦ· τὸν δὲ Ἰουδαῖον ἀπὸ τῶν τῇ Ἑλλήνι παρασχεθέντων
 θαρρεῖν παρασκευάζει. Καὶ γὰρ ἡκαὶ σὺ ἐκκοπήσῃ, φησὶν,
 ἐὰν ῥαθυμῇς· καὶ γὰρ ὁ Ἰουδαῖος ἐξεκώπῃ· καὶ ἐκείνους ἐγκεν-
 τρισθήσεται, ἐὰν ἡσπουδάξῃ· καὶ γὰρ ἡκαὶ σὺ ἐγκεντρίσθῃς.
 Πάνυ ἡδε συνετῶς δλον τὸν λόγον πρὸς τὸν ἐξ ἰθὺν τρέπει,
 ἡὅπερ αὐτὸ ποιεῖν εἴσθαι, ἐν τῇ τῶν ἰσχυροτέρων ἐπιτέλῃ τοὺς ²⁶

23 v 13.

¹ ἐπειδὴ pro ἐπεὶ A.B.D.E.F.H.I. ² ῥαθυμῇς C. ³ μεταβάλλωνται A.C.F.H.I. ⁴ μὴ] οὐκ I. ⁵ Μετ' αὐτοῖς δὲ C.D.E. ⁶ κατέπεσον pro ἐκείνοι D.E. Cat. ⁷ ἔκρινεν C. ⁸ In ceteris hanc καὶ ἐπέπεσαν—ἐξακλόσθησαν exciderunt. ⁹ αὐτοὺς γὰρ I. ¹⁰ Statim αὐτοὺς αὐτοῖς Cat. secundum conjecturam Savii. ¹¹ αὐτοὺς αὐτοὺς invertit ord. C.D.E. ¹² ἡχρηστότητι I. ¹³ ἀποτ.] οὐκ ἀποτ. A.D.E.F.H.I. et ex corr. C. ¹⁴ Vulgatum firmat Cat. ¹⁵ ἐπιδαίξατο pro ἐνδ.] A.B.C.D.E.H.I. Cat. ¹⁶ αὐτὸν pro αὐτὸν A.B.D.E.H.I. Cat. ¹⁷ οὐδὲ C.E. et bnt D. ¹⁸ οὐκ om. I. ¹⁹ εἰς στήν. ante corr. C. ²⁰ προκατέλαβον pro προκατέλαβον C.D.E. ²¹ αὐτοῦ pro αὐτοῦ A.B.D.F.H. et ante corr. E. ²² καὶ, quod abest ante Montef. est in B.C.D.E.F.H.I. Cat. ²³ ῥαθυμῇς C. ²⁴ Statim καὶ γὰρ καὶ δ' I. D. ²⁵ καὶ γὰρ καὶ I. I. ²⁶ σπουδάξῃ] (A.B.F.H.I.) ῥαθυμῇ Cat. ²⁷ καὶ abest ante Montef. repraesentantibus libris. ²⁸ δν] γε I. ²⁹ ὅπερ pro ὅπερ B.C.D.E.F.H.I. Cat.

ἀσθενεῖς διορθούμενοι. Τούτο καὶ ἐν τῇ τέλει τῆς ἐπιστολῆς ἐργάζεται, περὶ τῆς τῶν τιτίων διαλεγόμενος παρατηρήσεως.

Εἶτα καὶ ἐκ τῶν παρελθόντων αὐτὰ κατασκευάζει, οὐκ ἀπὸ τῶν μελλόντων μόνον ὅπερ μάλλον ἐπειθε τὸν ἀκροατὴν. Καὶ μέλλων λογισμῶν ἀκολουθίαν ^ακινεῖν ἀναντίρρητον, πρῶτον ἀπὸ τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως τὴν ἀπόδειξιν τίθησιν. Εἰ γὰρ καὶ ὑπεκόπησαν καὶ ἀπερρίφθησαν, καὶ ἄλλοι τὰ αὐτῶν προκατελάβον, μηδὲ οὕτως ἐπογενῆς· “Δυνατὸς γὰρ ἐστὶ, ὡς καὶ τὰ ὑπὲρ ἐλπίδα ἐποίησεν. Εἰ δὲ καὶ πραγμάτων τάξιν ζητεῖς, καὶ λογισμῶν ἀκολουθίαν, ἔχεις οἰκοῦν τὸ ὑπόδειγμα μετὰ πλείονος τῆς περιουσίας. ^β” Εἰ γὰρ σὺ, φησιν, ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκότης ἀγριελαιῶν, καὶ παρὰ φύσιν ἐγκεντρίσθης εἰς καλλιελαιῶν, πόσῳ μάλλον αὐτοὶ ^γοὐ κατὰ φύσιν ἐγκεντρίσθησονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;” Εἰ γὰρ τὸ παρὰ φύσιν ἰσχυοῖν ἢ πιστῆς, πολλῶν μάλλον τὸ κατὰ φύσιν. Εἰ γὰρ αὐτοὶ τῶν κατὰ φύσιν αὐτοῦ πατέρων ἐκκοτεῖς, ἦλθε ^δπαρὰ φύσιν πρὸς Ἀβραάμ, πολλῶν ^εμάλλον σὺ τὸ οἰκεῖον ἀπολαβεῖν δυνήσῃ. Τοῦ μὲν γὰρ ἐθνικοῦ τὸ κακὸν κατὰ φύσιν· ἀγριελαιοὶ γὰρ κατὰ φύσιν ^ςἦν τὸ δὲ καλόν, παρὰ φύσιν· παρὰ φύσιν γὰρ ἐγκεντρίσθη τῇ Ἀβραάμ σου δὲ τουναντίου τὸ καλόν κατὰ φύσιν· οὐ γὰρ ἐν ἄλλοτρίᾳ ^ζῤίξῃ, ὡς περὶ ὁ ἐθνικός, ἀλλ’ ἐν οἰκείᾳ πατήσῃ, ἐὰν βουλευθῇ ἐπακελθεῖν. ^ηΤίς οὖν ἂν εἴη ἀξίος, ὅταν τοῦ ἐθνικοῦ τὸ παρὰ φύσιν δυνθέντος, σὺ τὸ κατὰ φύσιν μὴ ἰσχύσῃς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο προδῇς; Εἶτα ἐπειδὴ εἶπε, “παρὰ φύσιν,” ^θκαὶ, “ἐγκεντρίσθης,” ἵνα μὴ πλείον τι τὸν Ἰουδαῖον ἔχειν νομιζῇς, πάλιν αὐτὸ διορθοῦται, λέγων καὶ αὐτὸν ἐγκεντρίζεσθαι. ^ι“Πόσῳ μάλλον αὐτοὶ, φησιν, οὐ κατὰ φύσιν ἐγκεντρίσθησονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;” Καὶ πάλιν, “Δυνατὸς ὁ θεὸς ἐγκεντρίσαι αὐτούς.” Καὶ πρὸ τούτου δὲ φησιν, ὅτι ἐὰν

24 τ. 24.

^α παρασκευάζει I Vetus Statuta καὶ οὐκ Edd. καὶ demonstrat omnes. ^β καὶ οὐκ omnes. τηρεῖν Edd. ^γ ἀπερρίφθησαν A B C D E Cat. ἀπερρίφθησαν Edd. ^δ φησὶ om. a. p. man. C. Statuta I θ. πάλιν hoc ord. idem. πάλιν ὁ θ. φησὶ I. ^ε ὁ om. B D E F H. Retinet Cat. ὁ καὶ τὰ) διὸ καὶ ταῦτα C. ^ς οὐ (al F) κ. φ. ἑ ἀπερρίφθησονται) Sic posuit statuta et Moser. Edebatat ἐὰν κ. φ. ἐγκεντρίσθης. ^ζ πατέρων] παρ’ ἐταίρων D E F H. ^η παρὰ φύσιν om. I. ^θ τον μὲν γὰρ ἐθ. τὸ κ. F Cat. τοῦ γὰρ ἐθ. τὸ κ. I. ^ι μὲν κ. Edd. τοῦ μὲν γὰρ ἐθ. τὸ μὲν κ. F Cat. τοῦ γὰρ ἐθ. τὸ κ. I. ^κ ἦν] ἦν I Statuta τὸ δὲ καλόν—παρὰ φύσιν γὰρ om. idem. ^λ ῤίξῃ]+et C. ^μ τίς, viz A. Moser λέγει συγγράμης Edd. συγγράμης dicit in posita om. h. b. et Cat. ^ν καὶ om. B. Statuta ἐγκεντρίσθη A D E F H I Cat. et ante eorum. B. ^ξ πάλιν C. ^ο πόσῳ]+γὰρ C D E.

μὴ ἐπιμένειναι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκατερισθῆσονται. Παρὰ φύσιν δὲ καὶ κατὰ φύσιν ὅταν ἀκούσῃς αὐτοῦ συνεχῶς λέγοντος, μὴ τὴν ἀσίνητον ταύτην φύσιν νόμιζε λέγειν αὐτὸν, ἄλλὰ τὸ εἰκὸς καὶ τὸ ἀεόλουθον, καὶ τὸ ἀπακὸς πάλιν τούτοις ἔηλοῦν τοῖς ὁνόμασι. Οὐ γὰρ ἦ φυσικὰ τὰ καλὰ καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα, ἀλλὰ γνώμης καὶ προαιρέσεως μόνῃς. Σκότει δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ ἀνεταχθῆναι. Εἰπὼν γὰρ, ὅτι καὶ σὺ ἀποπήσῃς, εἴαν μὴ ἐπιμένῃς τῇ πίστει, καὶ οὗτοι ἐγκατερισθῆσονται, εἴαν μὴ ἐπιμένῃς τῇ ἀπιστίᾳ, τὸ σκυθρωπότερον ἀφεί, τὸ χρηστότερον C κατασκευάζει, καὶ ἡς αὐτὸ τελευτᾷ, μεγάλας κοῆς Ἰουδαίοις ὑποφαίνων ἐλπίδας, εἰ βουληθείεν. Διὸ καὶ ἐπ' αὐτοῦ λέγων ὅτι Ὁ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγαθίαι, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾖτε παρ' ἐαυτοῖς φρόνιμοι¹ μυστήριον ἐνταῦθα τὸ ἀγνωσμένον καὶ ἀπόρητον λέγων, καὶ πολὺ μὲν τὸ θαῦμα, πολὺ δὲ τὸ παράδοξον ἔχον² ὥσπερ καὶ ὁ ἀλλαχῶ φασιν³ ὅτι Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω πάντες μὲν οὐ κοιμηθήσασθε, πάντες δὲ ὁλλαγασθήσθε. Τί οὖν ἐστὶ τὸ μυστήριον; Ὅτι πώρσωσι⁴ ἀπὸ μέρους τῇ Ἰσραὴλ γίγοντι. Ἐνταῦθα πάλιν πληττεῖ τὸν Ἰουδαῖον, δοκῶν καταστέλλειν τὸν ἐξ ἔθνων. Ὅδ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅπερ καὶ ἐμπροσθεν ἔλεγεν, ὅτι οὐκ ἐξ ὁλοκλήρου ἡ ἀπιστία, ἀλλ' ἐκ μέρους, ὥσπερ ὅταν λέγῃ⁵ Ὁ εἰ δέ τις λalύτηκεν, οὐκ ἐκὸς λalύτηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους. Οὕτω δὲ καὶ ἐνταῦθα τοῦτό φησιν, ὅπερ ἀνωτέρω ἔλεγεν Ὅτι ὁ πᾶσι τοῖς λαοῖς αὐτοῦ, θεοὶ προαίγῃ⁶ καὶ πάλιν Ὅτι οὖν; ἔπαισαι⁷ ἵνα πέσωσι; Μὴ γένοιτο. Τοῦτο E δὲ καὶ ἐνταῦθα λέγει⁸ ὅτι οὐχ ὁλοκλήρως ἀναστᾶται τὸ ἔθνος, (170) ἀλλὰ καὶ ἔδη πολλοὶ ἐπίστευσαν, καὶ μέλλουσι πάλιν πιστεῦναι.

Εἰτα ἐπειδὴ ἡ μίγα ἐπηγγέλματο, φέρει μάρτυρα τὸν προφήτην οὕτω λέγοντα. Ὅτι μὲν γὰρ πώρσωσι γίγνεται, οὐ παράγει μαρτυρίαν καὶ γὰρ ὅθλον ἀποσιν⁹ ἔστι ὅτι δὲ πιστεύουσιν καὶ σωθήσονται, τὸν Ἠσαΐαν πάλιν εἰσαγαγὼν βούλῃ καὶ

22 v. 25.

21 i Cor. xv. 51.

27 i Cor. II. 8.

¹ τοῖσιν om. C. ² ἄλλὰ καὶ τὴ Edd. καὶ dant in omni bus. ³ φασιν C. ⁴ φυσικὰ pro φύσιν A B D E H I Cal. receptum a Montef. ⁵ ὅτι omi C. ⁶ ὑποφαίνων pro ὑφαίνων omnia. ⁷ ὅπερ B. ⁸ ἀπὸ π. τῇ Ἰ. pro τῇ Ἰ. ἀπὸ π. omnia. ⁹ ὅπερ] καὶ ὅπερ C. ¹⁰ ἄλλὰ ἀπὸ A D E. ἄλλ' ἐκ F. ἄλλ' ἀπὸ Edd. Post merone Edm. addunt dicit: ὅτι μὴ ἐν ὅλῳ πάντες ἡμεῖς καὶ, δὲν ἡμῶν πᾶσι (πᾶσι om. C) ἀπὸ μερὸς ὑμῶν ὅτι: quae dantur in nomine exceptio C. omnia. ¹¹ οὕτω φ. pro φ. τοῦτο omnia. Statim ὅπερ de I. ¹² μεγάλα L. ¹³ λέγων a pr. man. C. Statim μὲν om. C. ¹⁴ μάρτυρα C.

λέγοντα, ὅτι 26 «Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει
 ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.» Εἶτα τὸ παράσημον τῆς σωτηρίας
 652 τιθεῖς, ἵνα μὴ τις εἰς τοὺς ἔμπροσθεν αὐτὸ χρόνον ἐλκύσῃ καὶ
 ἑσυχέξῃ, φησί· 27 «Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,
 ὅταν ἀφίλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν» οὐχ ὅταν περιτμηθῶσιν,
 οὐχ ὅταν θίσωσιν, οὐχ ὅταν τὰ ἄλλα νόμιμα ποιῶσιν, ἀλλ'
 ὅταν ἁμαρτημάτων ἀφεσίως τύχωσιν. Εἰ τοίνυν τοῦτο ἐπ' ἐγ-
 γελται, γέγονε δὲ ἐπ' αὐτῶν οὐδέπω, οὐδέ ἀπέλαυσαν τῆς διὰ
 τοῦ βυπτίσματος ἀφίσεως, πάντως ἔσται· διὸ καὶ ἐπ' ἐγγαγον·
 28 «Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα, καὶ ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ.»
 Καὶ οὐδὲ τούτῳ μόνον αὐτοῖς παρημυθίζεται, ἀλλὰ καὶ τῇ ἡδὴ
 συμβιβαστῇ· καὶ ὅπερ ἐξ ἀκαλουθίας συνέβη, τοῦτο ὡς προη-
 653 γούμενον τιθεσιν, οὕτω λέγων 31 «Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον
 ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, πατὴρ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς
 πατέρας.» Ἴνα γὰρ μὴ φησάται ὁ ἐξ ἐθνῶν, λέγων, ἐγὼ
 ἔσθ' ἐκα· μὴ μοι λέγῃ, τί ἂν ἐγένετο, ἀλλὰ τί γέγονε· καὶ
 ἐνταῦθεν αὐτὸν καταστέλλει λέγων, «Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον
 ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· Ἐπειδὴ γὰρ ὑμεῖς ἐκλήθητε, φιλονικητέρας
 γυνάσκειν αἰετοὶ· Ἄλλ' ὅμως ὁ Θεὸς οἰδὲ οὕτως ἀνέκοψεν
 ὑμῶν τὴν κλῆσιν, ὅλλ' ἀναμένει πάντας τοὺς ἐξ ἐθνῶν μέλλον-
 ται πιστεύειν εἰσελθεῖν, καὶ τότε κἀκεῖνοι ἤξουσιν. Εἶτα
 654 C χαρίζεται ἕτινα αὐτοῖς καὶ ἑτέραν χάριν λέγων· «Ἐκατὰ
 δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας.» Καὶ τί τοῦτο;
 Ἐνθα μὲν γὰρ ἐχθροὶ, ἡ ἐκλάσις αὐτῶν· ἐνθα δὲ ἀγαπητοὶ,
 οὐδὲν πρὸς αὐτοῖς ἢ τῶν προγεγονότων ὑπερβαίνει, ἵαν μὴ πιστευσῶσιν.
 Ἄλλ' ὅμως, ὅπερ ἔφη, οὐ παύεται ῥήμασιν αὐτοῖς παραμυ-
 θούμενος, ἵνα ἐφελκισθῇ. Διὸ καὶ ἑτέρωθεν κατασκευάζων
 τὸ ἔμπροσθεν κηρυγμένον, φησί· 32 «Ὅσπερ ἡ γὰρ ὑμεῖς ποτε
 ἠπειθήσατε τῇ θεῷ, ἡνὶ δὲ ἠλείφθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ·
 655 D οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῇ ἡμετέρῃ ἐλεσί, ἵνα καὶ
 αὐτοὶ ἐλεηθῶσι. Συνέκλεισε γὰρ τὸ θεὸς τοὺς πάντας εἰς
 ἀπειθείαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεῇ»· Δείκνυσιν ἐνταῦθα τοὺς

26 τ. 26.

27 τ. 27.

28 τ. 28.

29 τ. 29.

30 τ. 30-32.

26 ὅτι ἀποστρέψει ex A B D E F H I et ceteri C. 27 παρασημον] ἐπαθλον C.
 28 συνηξ C. 29 οὐδὲ οὐδένα· δε C. 30 ἄμεταμέλητα τὰς θεοῦ τὰς καὶ ἡ
 ἀληθείας καὶ αὐτὴ ἐν τῷ πνεύματι. 31 ἡμεῖς H I et ante ceteri A. 32 ἐνταῦθεν]
 εὐθείας C. 33 ἀλλὰ μοι λέγῃ. 34 τῶν αὐτῶν καὶ I X] Sic A B D E.
 F H I Ceteri καὶ ἡ αὐτοῖς τῶν καὶ C καὶ ἡ τῶν καὶ αὐτοῖς Edd. 35 κατὰ δε τ. 124.
 36 αὐτὰ A. 37 ἐνταῦθα H. 38 ἔφη οὐρανοὶ ἔφη οὐρανοὶ Edd. 39 γὰρ οὐ.
 B F I Μοιραῖα ὡς περ γὰρ καὶ ὑμεῖς ἰακώβ δεδεσμένοι Μοιρ. Ben. 40 οὐν C D E.
 41 καὶ οὗτοι νῦν, οὐκ καὶ οὗτοι I. 42 οὐκ οὐκ. C D E. 43 ἡμεῖς E D E. ἡμε-
 τερα I. 44 ὁ θεὸς πρὸ τοῦ π. ὁ θεὸς οὐρανοῦ

ἐξ ἐθνῶν πρότερον κεκλημένους, εἴτα ἐπειδὴ οὐκ ᾔθελον, τοὺς
 Ἰουδαίους ἐλεγύντας, καὶ τὸ αὐτὸ πάλιν συμβᾶν μετὰ ταῦτα
 ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ᾔθελον, οἱ Ἰουδαῖοι πιστεῖσαι, πάλιν προσ-
 ῆχθη τὰ ἔθνη. Ἀλλ' οὐ μέχρι τούτου ἵσταται, οὐδὲ εἰς τὴν
 ἐκβολὴν αὐτῶν καταστρέφει τὸ πᾶν, ἀλλ' εἰς τὸ καὶ αὐτοὺς
 ἐλεσθῆναι πάλιν. Ὅρα πόσον δίδωσι τοῖς ἐξ ἐθνῶν ὅσον
 ἔμπροσθεν Ἰουδαίαις. Ἐπειδὴ γὰρ ὑμεῖς ἠπειθήσατε, φησὶν,
 οἱ ἐξ ἐθνῶν ποτε, προσῆλθοι οἱ Ἰουδαῖοι πάλιν ἐπειδὴ ἡτοίμοι
 ἠπειθήσαν, προσῆλθετε ὑμῖς. Οὐ μὴν εἰς τέλος ἀπολείνται
 "Συνέλειπε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθήαν" τοντέ-
 στιν, ἤλεγξεν, ἀπέδειξεν ἀπειθοῦντας, οὐχ ἵνα μείνωσιν ἀπει-
 θοῦντες, ἀλλ' ἵνα τοὺς ἑτέρους διὰ τῆς ἑτέρας σώσῃ φιλονεικίας,
 τούτους δι' ἐκείνων, καὶ ἐκείνους διὰ τούτων. Σκόπει δέ.
 Ἠπειθήσατε ὑμεῖς, καὶ οὗτοι ἐσώθησαν πάλιν αὐτοὶ ἠπειθήσαν,
 καὶ ὑμεῖς ἐσώθητε, οὐ μὴν ὡτως ἐσώθητε, ὡς πάλιν ἐξελεῖν,
 καθάπερ οἱ Ἰουδαῖοι, ἀλλ' ὥστε αὐτοὺς ἐπιστάσασθαι τῇ ζήλῳ
 μένοντες.

33 "Ὡς βάθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ ὡς 653
 ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ." Ἐσταῦθα ἐπὶ τοῖς προτέ-
 ροις χρόνοις ἐπαρελθάν, καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ θεοῦ καταμαθεῖν
 (171) οἰκονομίαν τῆς ἐξ οὐπερ ὁ κόσμος ἐγένετο μέχρι τοῦ παρόντος,
 καὶ λογιζόμενος πῶς περικύβηται ἅπαντα φρονόμησεν, ἐξεπλάγη
 καὶ ἀνεβύβησε, πιστοῦμενος τοὺς ἀκούοντας, ὅτι ἴσται πάντως
 ἅπαντα. Οὐ γὰρ αὖ ἀντιβόησι καὶ ἐξεπλάγη, εἰ μὴ πάν-
 τως ἐμελλεν εἶσθαι τούτο. Καὶ ὅτι μὲν βάθος ἐστίν, "οἶδε"
 πόσον δέ, οὐκ οἶδε θαυμάζοντας γὰρ ἴσται ἡ ῥῆσις, οὐκ εἰδότες
 τὸ πᾶν. Θαυμάσας δέ καὶ ἐκπλαγεὶς τὴν χρηστότητα, κατὰ
 τὸ ἐγγυρῶν αὐτῇ διὰ διὸ τῶν ἐπιταγῶν ὀνομάτων αὐτὴν
 ἀνεκέρυξε, τοῦ πλοῦτου καὶ τοῦ βάθους καὶ ἐξεπλάγη, ὅτι καὶ
 ᾔθελεσε καὶ ἴσχυσε ταῦτα, καὶ διὰ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία
 κατασκεύασεν. "Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ." Οὐ
 γὰρ μόνον καταληφθῆναι αὐτὰ ἀδύνατον, ἀλλ' οὐδὲ ἔρρηγ-
 θῆναι. "Καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ." Τοντίσστιν, αἱ

24 v. 33.

α τὸ] τούτο C. Μοx μετὰ τούτου H. α al. quod tanto recessu Montef.
 habuit B C D F H I Cui. β και αὐτὸς οὐκ I. γ τοῖς ἰσθ. Edd. re-
 currebat libris δ Sic omnes. τὴν πάντας εἰς αὐτὸν ὁ θεὸς hoc est. Edd.
 γ και ἐκείνους A B H I Cui. κατέκρινεν Edd. ε μένοντες H. ζ καταμαθεῖν
 omnes. κατανοήσας Edd. η τῆς] και τῆς I. θ πῶς] ὡς C. Statim ἀκούων
 pro πάντα omnes. ι ἀνέβησεν C. I. Cui. κ εἰ μὴ] ἢ ἐτι C. Foham domat
 in E. uixit ad γινώσκ. αὐτὸν p. 654 C. λ οἶδε] vel εἶδεν hoc B C F H I. μ και
 κατὰ Edd. και om. C. Cui. κατασκευασ. A. ν καταληφθῆναι H. Cui. οὐ
 καταληφθ. αὐτὰ δυνατὸν C.

οἰκονομίας· καὶ γὰρ ἑκαὶ αὐταὶ οὐ μόνον γνωσθῆναι, ἀλλ' αὐδὲ
 ζητηθῆναι δύναται. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ, φησὶν, εὖρον ἡ ἅπαντι,
 ἀλλὰ μέρος μικρὸν, οὐ τὴ πᾶν· μόνος γὰρ αὐτὸς οἶδε τὰ αὐτοῦ
 C σαφῶς. Διὸ καὶ ἐπήγαγε· 34 "Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ
 τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο, ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ
 ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;" Ὁ δὲ λέγει, "τοιοῦτός ἐστιν" ὅτι
 οὕτω σοφὸς ὢν, οὐδὲ παρ' ἑτέρου σοφὸς ἐστίν, ἀλλ' αὐτὸς
 ἐστίν ἡ πηγὴ τῶν ὑγαθῶν καὶ τοσαῦτα ἐργασούμενος καὶ
 χαρισούμενος ἡμῖν, οὐ παρ' ἑτέρου θακισάμενος ταῦτα ἔδωκεν,
 ἀλλ' οἰκοῦν ἀναβλύσας, οὐδὲ ἀμοιβὴν ὀφείλων τινί, ὥς εἰλη-
 φῶς τι παρ' αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς κατάρχων ἐκ τῶν ἐργεσιῶν.
 Τοῦτο γὰρ μάλιστα ἐστὶ πλούτου, "τὸ καὶ ὑπερχεισθαι καὶ
 μὴ δεῖσθαι ἑτέρου. Διὸ καὶ ἐπήγαγεν· 35 "Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι'
 D αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα." Αὐτὸς κερει, αὐτὸς ἐποίησεν,
 αὐτὸς συγκροτεῖ. Καὶ γὰρ καὶ πλουσιὸς ἐστὶ, καὶ οἱ δεῖται
 παρ' ἑτέρου λαβεῖν· καὶ σοφὸς ἐστὶ, καὶ οὐ δεῖται συμβούλου.
 Τί λέγω συμβούλου; Οὐδὲ εἰδέναι τίς δύναται τὰ αὐτοῦ, ἀλλ'
 ἢ μόνος αὐτὸς ὁ πλουσιότερος καὶ σοφός. Καὶ γὰρ πολλοὶ πλου-
 ται, τὸ τοῦ ἐξ ἰθῦν ἐντόρου οὕτω ποιῆσαι καὶ πολλῆς
 σοφίας, τὸ τοῦ Ἰουδαίου καταβεβηκότος Ἰουδαίου· "κυτα-
 σκενύσαι διδασκάλους. Εἶτα, ἐπειδὴ ἐξεπλάγη, καὶ ἐχαριστίαν
 ἀναφέρει λέγων· "Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν."
 "Ὅταν γάρ τι τοιαῦτον λέγῃ μέγα καὶ ἄπορον θαυμάζων εἰς
 E ἐδόξην καταλήγει. Τοῦτο καὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ ποιεῖ. Καὶ γὰρ
 καὶ ἐκεῖ θαυμάσας, αὐτὸ δὴ τοῦτο ὅπερ καὶ ἑταῦθα ἐπήγαγεν·
 "Ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὃ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς
 οὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν."
 "Τούτον δὴ καὶ ἡμεῖς μιμώμεθα, καὶ πανταχοῦ τὸν θεὸν
 δοξάζομεν διὰ τῆς κατὰ τὸν βίον ἐπιμελείας, μηδὲ προγόνων

34 v 34 35.

35 v 36

9 καὶ ἀσυνεπὲς ἐκ B.C.D.F.H.I. 10 ἀπορ. I. 11 αὐτοῦ A.B.H. Cal. αὐτὸν
 Edd. 12 τοῦτο A.B.D.F. 13 ὑγαθῶν] αὐτῶν α πρ τισι C. Statim καὶ τ.
 ἐργ καὶ οἱ μισθ. 14 Sic οἱ πάντες. καὶ παρ αὐτοῦ εἰσφορὰς τι hoc οἱ d. Edd.
 15 τὸ καὶ] καὶ τὸ C. καὶ οἱ I. Statim ὑπερχεισθαι C D 16 συγκροτεῖ
 B.F.H.I. et ante corr. A. Edebatut συγκροτεῖ. Statim καὶ πλουσιός] οἱ
 γὰρ καὶ I. καὶ γὰρ πλ C. 17 οὕτως ἐνπύρως πανταχοῦ οἱ d C D E 18 καταπα
 διὰ πτω διδ. καταπα. A.B.D.F.H.I. Cal. 19 ἄπορον] ἱστὸς οἱ πάντες εἰ Cal
 ἀπορρητὸν Edd. Μοχ εἰς δαξελοναν κατ. C. 20 ὁ ὢν ἐπὶ ὅ ἐστι π θ εἰς τ
 ε C. Statim ἡμῖν] οἱ A. 21 HOMON. Περὶ τοῦ διὰ δαξελοναν τὸν θεόν,
 ἀρετῆς ἐπιμελομένου καὶ ὁρθῶς ζώοντος· καὶ ὅτι οἱ διὰ τῶν προγόνων κατορ-
 θωμιστοὶ βαρύνει, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις καὶ τίνας οἱ ἀληθεῖς συγγενεῖς κατὰ σπένδα καὶ
 ἐπὶ διὰ κατὰ πάντα μιμώμεθα τὸν θεόν καὶ παρὶ ἐσκαπίας· καὶ ἐπὶ οὐδὲν βλαπτει
 πρὸς εἰλεμωσιν σπένδα. Vener. 22 μιμώμεθα πανταχοῦ καὶ τ θ C. Statim
 δοξάζομεν B.H.I.

ἀρεταῖς θαρρῶμεν, τὸ κατὰ τοὺς Ἰουδαίους εἰδότες παράδειγμα. Οὐ γὰρ ἴστιν, οὐκ ἔστιν αὕτη παρὰ Χριστιανούς ἢ συγγένεια, ἀλλ' ἢ κατὰ πνεῦμα ἀγχιαιτία. Οὕτω καὶ ὁ Σκύθης τοῦ Ἀβραάμ γίνεται παῖς, καὶ ὁ ἐκείνου παῖς τοῦ Σκίθου 654 πάλιν ἡλλοτριώτερος καθίσταται. Μὴ τοίνυν ἰσχυρότερον κατορθώμασι θαρρῶμεν, ἀλλὰ, καὶ θαυμαστὸν ἔχως τὸν γεγεννηκότα, μὴ νομίσης ἀρεαίν σοι τοῦτο εἰς σωτηρίαν, ἢ εἰς τιμὴν καὶ δόξαν, εἰ μὴ συγγενὴς αὐτῷ ἢ γένῃ κατὰ τοὺς τρόπους ὥσπερ οὖν καὶ φαῦλον ἔχως, μὴ νομίξῃ καταδικάζεσθαι ἐν τεύθειν καὶ αἰσχύεσθαι, εἴτε τὰ κατὰ σαντὸν διαθεῖς καλῶς. Τί γὰρ τῶν ἔθνων ἀτιμότερον; ἀλλ' ὅμως τῇ πίστει ταχέως τῶν ἀγίων γεγόνασιν. Τί δὲ Ἰουδαίων οἰκώτερον; ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν ἀπιστίαν ἡλλοτριώθησαν. Ἐκείνη μὲν γὰρ ἢ συγγένεια φύσει ἴστι καὶ ἀνάγκη, καθ' ἣν πάντες ἐσμὲν συγγενεῖς ὑπὸ γὰρ τοῦ Ἀδὰμ πάντες γεγόταμεν, καὶ οὐκ ἂν εἴη μᾶλλον ἑτέρος ἑτέρου συγγενὴς, καὶ κατὰ τὸν τοῦ Ἀδὰμ καὶ κατὰ τὸν τοῦ Νῶε λόγον, καὶ κατὰ τὸν τῆς γῆς τῆς κοινῆς ἀπάντων μητέρος ἢ δὲ τῶν στεφάνων ἀξία συγγένεια, ἢ διαίρεσις ἡμᾶς ἀπὸ τῶν φαύλων ἴστιν. Οὐ γὰρ ἴστι πάντες εἶναι συγγενεῖς ἐν ταῦθα, ἀλλὰ τοὺς ἀποτρόπους οὐδὲ ἀδελφοὺς καλοῦμεν (172) τοὺς τὰς αὐτὰς λύσαντας ὁδοὺς ἔμειν, ἀλλὰ τοὺς τὸν αὐτὸν ζῆλον ἐπιδεικνυμένους. Οὕτω καὶ τέκνα θεοῦ καλεῖ ὁ Χριστὸς, οὕτω καὶ υἱοὺς διαβάλλον πάλιν ἐξ ἐναντίας οὕτω καὶ ἀπειθείας, οὕτω καὶ ἡγνικῆς, οὕτω καὶ ἀπωλείας. Οὕτω καὶ Παῦλον Τιμόθεον ἐξ ἀρετῆς τέκνον καλεῖται, τοῦ δὲ υἱοῦ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ οὐδὲ ὄνομα ἴσμεν. Καίτοι γε ὁ μὲν κατὰ φύσιν ἦν αὐτῷ προσηκόν· ἀλλ' αἰδὲν ἀφελος· ὁ δὲ καὶ φύσει καὶ τότε διεστηκώς· καὶ γὰρ Ἀιστρων πολίτης ἦν ἄλλ' ὅμως πάντως ἐγγύτερος γέγονε. Γενόμεθα τοίνυν καὶ ἡμεῖς τῶν ἀγίων παίδες, μᾶλλον δὲ γενόμεθα τοῦ θεοῦ παῖδες. Ὅτι γὰρ ἔστι καὶ τοῦ θεοῦ γενέσθαι παῖδας, ἀκουσον τί φησι. 36 Ἦνυσθε οὖν

36 Ματθ. v. 48, 44.

* τοὺς Ἰουδ.] Ἰουδαίους C. [πατέρον πατέρω] Sic C. πατέρω. πατέρω Edd. τοῖς παρ. οἰσιν πατέρω A B D F H. * γένος προ γένος A B D F H. ἢ νομίσης C. Μοχ. verba ἀντιθέτω καὶ αἰσχυρίζεσθαι δεσμεύει in A B D E. I. καὶ αἰσχυρίζεσθαι om. H. ἢ διαθεῖς προ διαθεῖς A B D F H. I. διαθεῖς (sic) C. ἢ ταχέως om. D. Statim τῶν ἀγίων γεγόνασιν A C F H. I. αἰσχυρίζεσθαι τῶν ἀγίων γεγόνασιν D. παῖδες τῶν ἀγίων γεγόνασιν I. τῶν ἀγίων γεγόνασιν συγγενεῖς B. Hae edidit Montef. γεγόνασιν συγγενεῖς (om. τῶν ἀγίων) Varus San. Mor. ἢ γὰρ sci. C. ἢ γὰρ τοῦ Ἀ. [προ τοῦ Ἀ. γὰρ οὐκ ἔστιν]. ἢ ἀκούσας ex A. B. C. D. F. I. Ita tacite Montef. * υἱοὺς] τέκνα H. ἢ Vid. Annot. ἢ ἀλλ' om. D. ἢ γενόμεθα καὶ παῖδες om. I. τῶν θεῶν προ καὶ θεοῦ οὐκ ἔστιν. ἢ τοῦ coexist ex A. B. D. F. H. I.

τέλειοι, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς" Διὰ τοῦτο καὶ
 Ὁ πατέρα καλοῦμεν ευχόμενοι, ὡς οὐκ ἔστι τῆς χάριτος μόνον ἀναμιμνή-
 σκοντας ἑαυτούς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς, ἵνα μηδὲν ἀνάξιον τῆς
 τοιαύτης συγγενείας ποιῶμεν. Καὶ πῶς ἔστι, φησὶν, ἰὼν
 εἶναι θεοῦ; Πάντων ἀπηλλαγμένοι τῶν παθῶν, ἐπιείκειαν ἐπι-
 δεικνύμενον περὶ τοὺς ὑβρίζοντας καὶ ἀδικούντας· καὶ γὰρ ὁ
 πατὴρ ὁ σὸς τοιοῦτος περὶ τοὺς βλασφημοῦντάς ἐστι. Διὰ
 τοῦτο πολλὰ πολλάκις εἰπὼν. Ὁυδαμοῦ φησιν, "Ὅπως γέ-
 νησθαι ὁμοιοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν" ἀλλ' ὅτε εἶπεν, "Εὐχεσθε
 ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν
 ὑμᾶς," τότε ἐπήγαγε τοῦτο τὸ ἐπαθλον. Οὐδὲν γὰρ αὐτῶς
 Ἐμῶς προσάγει θεῶ καὶ ὁμοίους ποιεῖ, ὡς τοῦτο τὸ κατορθῶμα.
 Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος ὅταν λέγῃ, "Γίνεσθε μιμηταὶ τοῦ
 θεοῦ," κατὰ τοῦτο ἡγίως εἰπεῖν λέγει. Πόντων μὲν γὰρ χρεῖαν
 ἔχομεν τῶν κατορθωμάτων, μάλιστα δὲ φιλανθρωπίας καὶ ἡμε-
 ρύτητος, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ πολλὰς δεόμεθα φιλανθρωπίας. Καὶ
 γὰρ πολλὰ καθ' ἑαστέην πλεμμελοῦμεν τὴν ἡμέραν διὸ καὶ
 πολλοῦ ἡμῖν δεῖ τοῦ εἰλεῖν. Τὸ δὲ πάλιν καὶ Ἰλαττον οὐ τῷ
 μέτρῳ τῶν διδομένων κρίνεται, ἀλλὰ τῇ δυνάμει τῆς οὐσίας τῶν
 παρεχόντων. Μὴ τοίνυν μήτε ὁ πλεονέκτης μέγα φρονεῖτω,
 855 μήτε ὁ πένης καταπιπτέτω ὡς ὀλίγα παρέχων· πολλάκις γὰρ
 οὕτως ἐκείνου πλείονα δίδωκεν. Οὐδὲ ταλακχεῖν ἑαυτοὺς χρὴ
 διὰ τὴν πεινίαν· καὶ γὰρ εὐκολωτέραν ἡμῖν ποιεῖ τὴν ἐλεημο-
 σύνην. Ὁ μὲν γὰρ πολλὰ κικτημένος, καὶ ἀπονοεῖ καὶ ἐπι-
 θυμῖα πλείονα κατέχεται τῶν ὄντων ὁ δὲ ὀλίγα ἔχων, ἐκατέρας
 ταύτης ἀπήλλακται τῆς τυραννίδος· διὸ καὶ πλείονας ἀφορμὰς
 εὕρισκε τοῦ ποιεῖν εὖ. Καὶ γὰρ εἰς δεσμοτήριον αὐτοῖς βα-
 δισταὶ εὐκόλως, καὶ ἀρρωστοῦντας ἐπισκέψεται, καὶ ποτήριον
 ψυχροῦ δώσει· ἐκεῖνος δὲ οὐδὲν τούτων καταδέχεται, ἅτε ὑπὸ
 Β τοῦ πλοῦτου φλεγμαινῶν. Μὴ οὖν ἀθύρει διὰ τὴν πεινίαν

ἢ Ἐρθε. τ. 1

ἢ οὐκ ἔστι Edd. καὶ om. A B. C. D E. F. H. Μοκ ἑαυτούς προ αὐτοῦς
 A E H I Ita Iacobi Montef. ἢ ἐννοεῖται C. ἢ καὶ γὰρ] + καὶ C D E.
 Statim ὁ σ. σου τοιοῦτος C ἢ οὐδαμῶς C I Μοκ γενομένη C. ἢ ἡμε-
 A D E. Μοκ εἶπεν οὐδ C ἢ ἐπήγαγε (+ λίγην I) τοῦτο (τοῦτο om. C.)
 εὖ ἢ προ τοῦτο τὸ ἢ ἐπήγαγε om. om. ἢ τοῦτο προ νοῦτι om. om. ἢ γέ-
 πασθαι A F H Ita clam ediderunt Mor Ben. ἢ γὰρ φιλ. C. ἢ γὰρ
 om. C ἢ ἡμῶν δεῖ] δεῖ ἡμῶν C D E. Statim Ἰλαττον (ἐλασος H) προ ἐλεῖται
 A B D E F H I ἢ γὰρ τὸ π. καὶ το. εἰλ. C. ἢ οὐδὲ προ οὐ τοῦτον om. om.
 ἢ εὐκολωτέρον H ἢ ἀπονοεῖ I. ἢ ποιεῖν εὖ προ εὖ ποιεῖν om. om. Statim
 καὶ γὰρ προ καὶ γὰρ καὶ A B. C D E H I Μοκ αὐτῶν om. C ἢ ψυχροῖς C
 ἢ καταδέχεται I ἢ φλεγμαινῶν C

καὶ γὰρ *καὶ τὴν ἐμπορίαν ῥοοὶ τῶν οὐρανῶν ἐκπολεμήσῃ ἢ
 περὶ ποιῇ. Κἀν ἡμῶν ἔχῃ, συναλγούσας δὲ ἔχῃ ψυχὴν.
 καὶ τούτων σοι μισθὸς ἀποκεῖται. Διὰ τοῦτο καὶ Πῦλος
 ἔπειτασσε κλαίειν μετὰ κλαίωντων, καὶ τοῖς δεσμοῖς ὥς συν-
 δεσμένους εἶναι ἐκέλευσε. Οὐ γὰρ τοῖς κλαίουσιν μόνον φέρει
 τινὰ παραμυθίαν τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς συναλγούντας, ἀλλὰ
 καὶ τοῖς ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν οὖσι. Καὶ γὰρ ἔστιν ὅπου
 χρημάτων οὐκ ἔλαττον λόγος ὑμνηθήσασθαι *δύναται τὸν
 πενικηκότα. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ χρήματα ἔκέλευσε διδόναι
 ὁ θεὸς τοῖς δεσμένοις, οὐχ ἵνα τῇ ἐκείνων πενίᾳ διαρθῶσιν C
 μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ ἡμᾶς διδάξῃ συναλγεῖν τοῖς τοῦ πλη-
 σίον κακοῖς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλόργυρος μισητὸς. οὐχ
 ὅτι περιουρὴ τοὺς ἐν πτωχείᾳ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς τοῖς
 ἐμότητά ὑλίσφεται καὶ ἀπαθροῦσιαν πολλήν· ὥστερ' οὖν καὶ ὁ
 χρημάτων ἱκετορῶν δι' ἐκείνους, καὶ διὰ τοῦτο *τοθητὸς, ὅτι
 ἐλεήμων γίνεται καὶ φιλόανθρωπος. Καὶ ὁ Χριστὸς ἐὶ ὅταν
 μακαρίζῃ τοὺς ἐλεήμονας, οὐ τοῖς διὰ χρημάτων ἐλεούντες μόν-
 ον, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ προαιρέσεως ταῦτο ποιούντας μακαρίζει
 καὶ ἵταινι. Ταύτην ταύτων παρέχμεν ἐπιτηδείαν πρὸς ἔλεον,
 *καὶ πάντα ὄψεται τὰ ἀγαθὰ. Ὁ γὰρ ἡγούμενος φιλόανθρωπος D
 ἔχων καὶ ἐλεήμονα, κἀν χρήματι ἔχῃ, προήσεται, κἀν ἐν
 συμφοραῖς ἴδῃ τινὰ, ἐλαύσεται καὶ θρηνησεί, κἀν ἀδικουμένη
 περιτύχῃ, προσθήσεται, κἀν ἐπηρεαζόμενος θειάσεται, χεῖρα
 ὀρίξει. Τὸν γὰρ θησαυρὸν ἔχων τῶν ἀγαθῶν, ἡν φιλό-
 ανθρωπον καὶ ἐλεήμονα ψυχὴν, *παντα ἐκείθεν ἀναβλύσει τα ὑπὲρ
 (173) τῶν ἀδελφῶν, καὶ πάντων ἀπολαύσεται τῶν παρὰ τῷ θεῷ
 κειμένων μισθῶν. Ἴν' οὖν καὶ ἡμεῖς ταύτων ἐπιτύχωμεν, πρὸ
 πάντων τὴν ψυχὴν ἡμερον κατασκευάσωμεν. Οὕτω γὰρ καὶ
 ἐνταῦθα ὄντες μυρία ἔργασάμεθα ἀγαθὰ, καὶ τῶν μελλόντων
 ἀπολαυσάμεθα στεφάνων· ὃν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, E
 χάριτι καὶ φιλανθρωπῇ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι'

* καὶ accedat ex A B D E F H I. προσκατέ Μονιᾶς. ῥοοὶ τῶν οὐρ. εἰς
 ἢ π. ποιῇ πρὸ τῶν οὐρ. εἰς σοι ποιῇ ἢ περὶ οὐρα. ῥοοὶ] + Edd δι
 om. B C D E H ῥοοὶ D E ῥοοὶ A B D E F I ῥοοὶ Veron
 Sav Mor ῥοοὶ ἐκπολεμήσῃ B D E F H I ἐκπολεμήσῃ Edd. ῥοοὶ ἐκπολεμήσῃ
 C H ῥοοὶ ἐκπολεμήσῃ C. Στάσις πενικηκότα πρὸ πενικηκότα οὐρα καὶ
 διὰ Μονιᾶς ῥοοὶ ἐκπολεμήσῃ δ. πρὸ δ. ἐκπολεμήσῃ A B D E F H ἐκπολεμήσῃ ὁ θ
 παρὶ χειν (διδόναι in marg.) I ῥοοὶ ἀρ. ἀλίσφεται ῥοοὶ ἐμότης ἡμῶν ἀλίσφεται C
 ῥοοὶ τοθητὸς πρὸ τοθητὸς A B D E F H I ῥοοὶ πάντως ὄψ ἀγαθὰ C ῥοοὶ γν.
 φιλό πρὸ φιλό γνῶμεν οὐρα. ῥοοὶ C ῥοοὶ φιλόανθρωπον ὑπὲρ τῶν
 ἀδελφῶν, οὐρα καὶ ἡμερον κατασκευάσωμεν I ῥοοὶ καὶ πάντα C ῥοοὶ ῥοοὶ C D E H
 πρὸ βαντο Dunco. ῥοοὶ ἀνὲν ταύτω. ῥοοὶ ἐργασάμεθα C F. Μορ ἀπολαύσεται
 B D E ἀπολαύσεται C F

οὐ καὶ μετ' οὗ τῇ πατρὶ ἡ δόξα, ἀμα τῇ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

656

ΛΟΓΟΣ ΚΑ.

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θεσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῇ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρίαν ὑμῶν.

ΠΟΛΛΑ περὶ τῆς τοῦ θεοῦ φιλελευθροπίας διαλεχθεῖς, καὶ βδελύξας αὐτοῦ ²τὴν ἀφ᾽ αὐτοῦ κηδεμοσίαν, καὶ τὴν ἀπόρρητον ἀγαθότητα καὶ οὐδὲ ἐρευνηθῆναι δυναμένην, αὐτὴν λοιπὸν ταύτην προβάλλεται, εἰς τὸ πείσαι τοὺς ἐνεργηθεύσας ἀξίαν τῆς δωρεᾶς ἐπιδείξασθαι τῇ πολιτείᾳ. Καὶ τοσοῦτος ὢν καὶ τηλικούτος, οὐ παραιτεῖται παρακαλεῖν καὶ ταῦτα οὐχ ὑπὲρ ὧν ἔμελλεν αὐτοῖς ἀπολαύειν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἐκείνοι κερδαίνειν εἶχον. Καὶ τί θαυμάζεις, εἰ αὐτὸς οὐ παραιτεῖται παρακαλεῖν, ὅπου γε καὶ τοὺς οἰκτιρμοῦς τοῦ θεοῦ προβάλλεται; Ἐπειδὴ γὰρ τὰ μυρία ὑμῖν ἐντεῖθεν, φησὶν, ἀγαθὰ, ἀπὸ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, αὐτοῖς αἰδέσθετε, αὐτοῖς δυσκνήθετε. Καὶ γὰρ **αὐτοὶ** τὴν ἐκτερίαν τιθέσιν, ἵνα μὴδὲ ἀνίσχισιν αὐτῶν ἐπιδείξῃσθε. Δι' αὐτῶν οὖν ταύτων, φησὶ, παρακαλῶ δι' ὧν ἐσώθητε ὥσπερ ἂν εἰ τις τὸν μεγάλην ἐνεργηθεύσαντα ἐντρέψαι βουλόμενος, αὐτὸν τὴν ἐνεργηθέντα ἱκέτην ἀγάγοι. Καὶ τί παρακαλεῖς, εἰπέ μοι, “Παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θεσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῇ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρίαν ὑμῶν.” Ἐπειδὴ γὰρ εἶπε, “θεσίαν,” ἵνα μὴ τις νομίσῃ, ὅτι κατασφάζει κελύει τὰ σώματα, ταχέως ἐτήγαγε, “ζῶσαν.” Εἶτα διαιρῶν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἰουδαικῆς, φησὶν, “ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν **λογικὴν λατρίαν ὑμῶν.**” Ἐκείνη γὰρ σωματικὴ, καὶ οὐ σφόδρα εὐάρεστος. ³“Τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐν τῶν χειρῶν ὑμῶν,” φησὶ; Καὶ πολλαχὺν ἄλλαχού φαίνεται διπερνούμενος αὐτάς. Ἀλλ' οὐχὶ ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἐκείνην διδομένην ταύτην ἔχῃται. Διὸ καὶ ἔλεγε, ⁴“Θεοσία οἰνέστω δαξάσκα με” καὶ πάλιν, “Αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου μετ' ῥῆθης, καὶ ἄρῃσει τῇ θεῷ ὑπὲρ μόσχων νέων, κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὄπλως.”

¹ Cap. XII v. 1.² Rom. 1: 12.³ Paul. 1Th. 23. 1Tim. 31, 32.

Hom. XXI. ^a ὁρίων σπ. A. ^b τὴν ἀφ᾽ αὐτοῦ—καὶ οὐδὲ] ἀφ᾽ αὐτοῦ τῆς ε. καὶ τῆς ἀγαθότητος, οὐδὲ D E. ^c ἔμελλεν αὐτοῖς πρὸ οὐτοῦ ἔμελλεν A. B. F. H. I. Cap. ^d κερδαίνειν A. B. C. D. E. F. I. Cap. κερδαίνειν E. d. d. ^e ἡμῶν C. H. ἡμῶν φησὶν ἐνταῦθα σπ. A. ^f αὐτοῖς σπ. C. ^g ἀποκατ'] + γὰρ H. ^h ἄλλαχού] καὶ ἄλλαχού I. ἄλλαχού σπ. C. ⁱ ἄλλα καὶ] ἄλλ' C.

Σκόπει 'δὲ πῶς καὶ ἑκάστη λέξει μετὰ πολλῆς κίχεται τῆς ἀκριβείας. Ὁὐ γὰρ εἶπε, ἱ ποιήσατε τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν, ἀλλὰ, "παρστήσατε" ὥς ἂν εἰ εἴλεγε, μηδὲν κοινὸν ἔχετε C λοιπὸν πρὸς υἱὰ ἑτέρῃ αὐτὰ ἐξελέκατε. Καὶ γὰρ αἱ τοῖς ἴπποις τοῖς πολεμισταρίοις παριστῶντες, οὐδὲν λοιπὸν κοινὸν πρὸς αὐτοὺς ἔχουσι. Καὶ σὺ ταῖνον παρίστας τῇ πολέμῳ τῇ κατὰ τοῦ διαβόλου *τὰ μέλη, καὶ τῇ παρατάξει τῇ φοβερῇ μὴ ἐκθέλκει *αὐτὰ πρὸς ἰδιωτικὰς διακονίας. Καὶ ἕτερον δὲ ἐκ τούτου διέκρινεν, ὅτι *καὶ δοκιμα αὐτὰ δαί ποιεῖν, εἴγε παριστᾶν μέλλομεν. Οὐ γὰρ τισι τῶν ἐπιγινώσκοντων ἀνθρώπων, ἀλλ' αὐτῷ παριστῶμεν αὐτὰ τῇ βασιλεῖ τῶν ὅλων θεῷ, οὐχ ἵνα πολέμῳ μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτὸν ἐπικαθήμενον ἔχη τὸν βασιλεῖα. Οὐδὲ γὰρ παρατεῖται ἐπικαθῆσθαι τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ταῦτε βουλεται καὶ ὅπερ βασιλεὺς οἶκ ἂν εἴποιτο ὁμόδουλος ἡμῖν, τούτο ὁ τῶν ἀγγέλων δεσπότης αἰρεῖται. Ἐπεὶ οὖν καὶ παρίστασθαι μέλλει, καὶ θυσία ἐστὶ, πάντα μῦμον περιέλα' ὥς ἵαν ἔχη μῦμος, οἷκέτ' ἂν εἴη θυσία. Οὐδὲ γὰρ ὀφθαλμοὺς δύναται τυθῆναι πορνικὰ βλέπων, οὐ χεῖρ πορπότηναι ἀρπάζουσα καὶ πλουτοκτοῦσα, οὐ πόδες χαλὰ βαλίζοντες καὶ ἐπὶ θιάτρα ἀναβαίνοντες, οὐ γαστήρ τρυφῇ E δουλεύουσα, καὶ τῶν ἡδονῶν ἀνάπτουσα τὴν ἐπιθυμίαν, οὐ καρδία θυμὸν ἔχουσα καὶ ἔρωτα πορνικόν, οὐ γλῶττα εἰσχυρὰ φθγγομένη. Διὸ χρὴ *παντοχόθεν μαμμοσκοπεῖσθαι τὸ σῶμα τὸ ἡμίτερον. Εἰ γὰρ μὴ τὰς παλαιὰς ἀναφέροντες θυσίας ἐκλείοντο πάντα περισσεύειν, *καὶ οὔτε ὑποτάμηνον, οὔτε κολοβάκερον, οὔτε ψυραγριῶντα, οὔτε *λαίχνην ἔχοντα ἐντρύποντο ἀναφέρειν πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς τοῖς οὐ πρόβαρα ἀλογα, ἀλλ' αὐτοῖς ἀναφέροντες, πλείονα ἀερίβιαν ἐπιδείκνυσθαι χρὴ, καὶ *κένταυρον εἶναι καθαρὸν, ἵνα δυναθῶμεν καὶ 659 ἡμεῖς κατὰ Παῦλον λέγειν * "Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπίνδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἑμῆς ἀναλύσεως ἐφίστακε." Καὶ γὰρ θυσίας ὑπάσκη καθαρώτερος ἦν διὸ καὶ σπουδῇ ἐόντων ἐκάλε. Ἔσται δὲ τούτα, εἴαν ἀνέλωμεν τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον, εἴαν νεκρώσωμεν

* Luc. xii. 22, 3.

* Tim. iv. 6.

* δὲ πῶς] ἐπὶ l. Statim καὶ α. κατὰ α. A. B. D. E. F. H. I.

* οὐ] οὐδὲ

C. D. E. * ἀναφύοντες (sic) B. * α. ἔχει λ. προ λοιπὸν α. ἔχει A. B. D. E. F. H. I. λοιπὸν om. C. * οὐδὲν A. H. λοιπὸν om. C. H. * τὰ σώματα C. * αὐτὰ πρὸς ἰδ. A. B. D. E. F. H. I. πρὸς B. αὐτὰ Edd. * μὴ om. C. * Μὴ γὰρ om. κ. m. * ἐπικαθῆσθαι B. C. F. Vetto. * ἀγγέλων] ἀλόν C. βασιλεὺς προ δεσπότης C. D. * ἀναφύοντες A. B. D. E. F. H. I. * ἀναφύον C. Statim ἀμμον ὑποτάμηνος B. * λαίχνη B. F. * παντοχόθεν A. I. ἡμῶν om. D. E. τῆς ἀναλ. μου C.

τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εὖν σταυρώσωμεν τὸν κόσμον ἑαυτοῖς. Οὕτως οὐδὲ μαχαίρας δεσπόμεθα λοιπὸν, οὐδὲ θυσιαστηρίου οὐδὲ πυρός· μᾶλλον δέ, τούτων πάντων δεσπόμεθα, πλην οὐ χειροποιήτων, ἀλλ' ἥνωθεν ἡμῖν ἄπαντα ἤξι, καὶ τὸ πῦρ ἥνωθεν καὶ ἡ μάχιμα, καὶ τὸ θυσιαστήριον δὲ ἡμῖν ἔσται τοῦ οὐρανοῦ τὸ πλάτος. Εἰ γὰρ, τοῦ Ἡλίου θυσίας ἀναφέροντος Β αἰσθητὴν, λαμπρῶς ἥνωθεν κατενεχθεῖσα πάντα ἀνάλωσε, καὶ τὰ ὕδωρ καὶ τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους πολλῶ μᾶλλον ἐπὶ σοῦ τοῦτο ἔσται· κἀν ἔχητι τι διαρρίον καὶ βιωτικόν, ἐπιδράγητι δὲ θυσίαν μετὰ γνώμης ὀρθῆς, κατελθὼν τοῦ πνεύματος τὸ πῦρ, καὶ τὸ βιωτικὸν ἐκεῖνο κατανήσει, καὶ τὴν προσφορὰν ἡνέσει πᾶσαν. Τί δὲ ἔστι λογικὴ λατρεία; Ἡ πνευματικὴ διακονία, ἡ πολιτεία ἡ κατὰ Χριστόν. Καθάπερ οὖν ὁ ἐν τῇ οἰκῇ τοῦ Θεοῦ διακονούμενος καὶ ἱερωμένος, οἷος δὲ ὁ, σωτὴρ ἔλκεται τότε, καὶ σεμνότερος γίνεται· οὕτω καὶ ἡμᾶς τὸν ἄπαντα βίον διακείσθαι χρὴ, ὡς λατρεύοντας καὶ ἱερωμένους. Ἔσται δὲ τοῦτο, C εὖν καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσφέρειν αὐτῷ θύματα, καὶ ἱερῶν τοῦ οἰκείου σώματος γίνεσθαι, καὶ τῇ κυρᾷ ψυχῇ ὀρθῆς ὅλον, ὅταν σωφροσύνην προσενέγκῃ, ὅταν ἐλεημοσύνην, ὅταν ἐπιεικειαν καὶ ἀνεγκλήσιαν. Ταῦτα γὰρ ποιεῖν, ἀναφέρει λογικὴν λατρείαν, τοντέστιν, οὐδὲν ἔχουσιν σωματικόν, οὐδὲν παχύν, οὐδὲν αἰσθητόν.

Ἐπάρως τοίνυν διὰ τῶν ὀνομάτων τὸν ἀεροσπῆν, καὶ ἔπαστον ἱερῶν ἡτῆς ἑαυτοῦ παρκὸς διὰ τῆς πολιτείας ἀποφάντας, λέγει καὶ τὸν τρόπον, δι' οὗ δυνατόν αὐτὰ κατορθοῦν. Τίς οὖν ὁ τρόπος; Ἡ "Μὴ σνοχηματίζεσθε, φησὶ, τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφώσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν." Καὶ D γὰρ χαμαίζηλον τὸ σχῆμα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ εὐτελὲς καὶ (175) πρόσκαιρον, οὐδὲν ἔχει ὑψηλόν, οὐδὲ διηλεκτικόν οὐδὲ εὐδὲς, ἀλλὰ πάντα διαστραμμένα. Εἰ τοίνυν ὀρθὰ βούλει βαδίζειν, μὴ ἐντυπώσῃ ἑαυτὸν κατὰ τὸ σχῆμα τῷ ταρόντος βίον· οὐδὲν

10 v. 3.

* ἡτῆς, quod dicitur ante Menial. est in A. B. C. D. E. H. I. * τὸ οὐκ. Veron.
Sav Mor. reclamationibus hbris Statim de accessu ex A. B. C. D. E. F. I.
b Ἡλίου A. B. D. E. H. Ἡλίου Edd. c καὶ οὐκ. C. d ἔχῃ C. e προ-
σέγγῃ A. D. E. I. προσέγγῃ B. F. H. προσέγγῃ Edd. f ἡνέσει Edd. ἡνέσει
Codd. g ὁ οὐκ. C. Mor. ὁ πολιτείας κατὰ Χρ. ἰδὲν. h καὶ accessu ex
A. B. C. D. E. F. I. Statim ἱερωμένους A. i αὐτῷ θύματα) ἑαυτὸν θύμα
C. D. E. χρίματα pro θύματα Veron. k τῇ τῷ (sic) D. E. l τοίνυν
οὐκ. C. m τῇ) δὲ τῇ Edd. n δὲ δὲν in omnes. o γὰρ pro γὰρ
κατανα. p καὶ οὐδὲν Edd. et Cat. q καὶ δὲν in A. B. D. E. F. H. I. r οὐδὲ
pro οὐδὲν ἰδὲν. s γὰρ accessu ex I. Statim ἑαυτὸν D. E. Cat. ἑαυτῷ C.

γὰρ τῶν ἐν αὐτῷ μένον καὶ βεβηκός ἐστι. Διὸ καὶ σχῆμα
ἐκάλεσεν αὐτό καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν, 11^α· "Παράγει τὸ σχῆμα
Εἰ τοῦ κόσμου τούτου." Οὐδὲν γὰρ διαρκές· οὐδὲ τετηγγὸς ἔχει,
ἀλλὰ πάντα πρόσκαιρα. Διὸ καὶ, "τῷ αἰῶνι τούτῳ," εἶπε
διὰ τοῦτου μὲν τὸ ἐπικερὸν "ἐλθὼν, διὰ δὲ τοῦ σχήματος τὸ
ἀνυπόστατον. Καὶ γὰρ πλοῦτον εἶπε, καὶ δόξαν· εἶπες, καὶ εὐ-
ματος ἰδραν, καὶ τρυφήν, καὶ ἰαλλ' ὅτι οὖν τῶν δοκουντων εἶναι
μεγάλων, σχῆμα μόνον ἐστίν, οὐ τράγματος ἀλήθεια, ἐκιδειξίς
καὶ "προσωπεῖον, οὐχ ὑπόστασις μένουσα. Ἀλλὰ ὅς μὴ
συσχηματίζου τούτῳ, ἀλλὰ "μεταμορφου, ἐφ' ὅτι, τῇ ἀνακαι-
νώσει τοῦ νοός." Οὐκ εἶπε, μετασχηματίζου, ἀλλὰ, "μετα-
μορφου," δεικνύς ὅτι τὸ μὲν τοῦ κόσμου, σχῆμα· τὸ δὲ τῆς
659 ἀρετῆς, οὐ σχῆμα, ἀλλὰ μορφή· τις ἀληθῆς φυσικὸν ἔχουσα
κέλλος, οὐ δεόμενον τῶν ἔξωθεν ἐπιτρυμμάτων τε καὶ σχημάτων,
τῶν ὁμοῦ τε φαινομένων καὶ ἀπολλυμένων. Καὶ γὰρ ἅπαντα
ταῦτα, πρὶν ἢ φανῆναι, ἰδιαίεται. Ἄν τοίνυν τὸ σχῆμα
ρίψῃς, ταχέως ἐπὶ τὴν μορφήν ἤξεις. Οὐδὲν γὰρ τῆς κακίας
ὑσθενέστερον, οὐδὲν οὕτω παλαιούται ραδίως. Εἴτα ἐπειδὴ
ἀνθρώπου ὄντας εἰκὸς καθ' ἑκάστην ἁμαρτάνειν τὴν ἡμέραν,
ταρταμυθίζεται τὸν ἀερόσπιν λέγων, ὅτι καθ' ἑκάστην ἀνακαίνου
Β σμυτὸν 11^α· "Ὅπερ ἐπὶ τῶν οἰκίῳ ποιούμεν, παλαιουμένας αὐ-
τάς· καὶ διορθοῦντες, τοῦτο καὶ ἐπὶ σαυτοῦ ποιεῖ. Ἡμάρτες
σήμερον; ἐκαλειώσας σου τὴν ψυχὴν; Μὴ ὀπογνῆς ἡμῶς
ἀναπίσης, ἀλλ' ἀνακαίνισον αὐτὴν μετανοίᾳ καὶ δάκρυσι καὶ
ἐξομολογήσει, καὶ τῇ τῶν ἀγαθῶν ἐργασίᾳ καὶ "μηδέποτε
τοῦτο διπλῆτης ποιῶν. Καὶ πῶς δεησόμεθα τοῦτο ποιεῖν;
"Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, καὶ γινώσκειν τί τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡάρεστον καὶ τέλειον." Ἡ
τοῦτά φησιν, ἀνανεώθητε. ἵνα μάθητε τὰ συμφέροντα καὶ τὸ
C θέλημα τοῦ θεοῦ· ἢ ὅτι οὕτω δέσασθε ἀνανεωθῆναι, εἰν μάθητε
τὰ συμφέροντα, καὶ τί ποτε βούλεται ὁ θεός. Ἄν γὰρ εἰδῆς

1. Cor. vii. 31

* καὶ οὕτω C * αὐτὸς C * παράγει γὰρ τὸ Edd. γὰρ δοκεῖ in omni-
bus * οὐδὲ προ καὶ omnia Ita edidit Montef. * ἐλθὼν om. I.
* εἶπες assumptum ex A C D E F H I * ἔλθω in om B * ἔλθω ἐπὶ D E.
* πρόσκαιρον A H I. * οὐχ A B F I Statim ὑπόστασις τις Edd. τις ἀρετῆς
in A B D E F H I. * εἰς om. C. * φησιν in τῇ Edd. in om A C D.
F H I Cat. φησιν in om B. * εἰπεν] τάλλα A B F H I * τις ἀληθῆς
om. C. * διαλυτὸς οὐκ ἔστι. λυτὸς Edd. * ἐπὶ τῷ δέσῳ (sic) C. * ἔστω
καὶ ἔστω B D. * ποιοῦμεν om. C. * εἰ in I Statim διορθοῦμεν idem.
I ῥαδὶ] μή C. * μηδέποτε C D Mos διαλείπεις E H * ἔστω καὶ γινώ-
σκειν accensus ex neutro A B D E F H I et Mosq. * εἰδῆς pro ἴδης
A B D E H Cat

ταῦτο, καὶ τῶν πραγμάτων ῥυτίδας διπληνῶσκει τὰς φύσεις.
ἐπελάβου τῆς αἰδοῦς τῆς κατὰ τὴν ἀρετὴν πίσεως. Καὶ τίς
ἀγνοεῖ τὰ συμφέροντα, φησὶ, καὶ τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ; Οἱ
πρὸς τὰ πικρὰ ἐπιτομήναι πρὸς τὰ πλούσια ζῆλον
αἰεὶ νομίζοντες, καὶ πενίαν ἐξυτελιζόντες, οἱ ὀδυνάσκειν
διώκοντες, καὶ πρὸς τὴν δόξαν τὴν ἐξωθεῖται ἐκχρησάμενοι, οἱ μεγάλους
ἐκταύς εἶναι νομίζοντες, ὅταν οὐκίας ἡλικίας ἐκείνοι, καὶ
τύφους πολυτελείας πρὸς τὴν ἀνδραπόδον ἡλικίας ἐκείνοι, οἱ
καὶ πολλὰ ἐκείνων περιφέρουσιν ἐσθλόν. Οὕτως καὶ τὰ συμ-
φέροντα αὐτοῖς καὶ τὰ θέληματα τοῦ θεοῦ ἀγνοοῦσι. Καὶ
γὰρ ἀμφότερα ταῦτα ἔν τε ἐστὶ. Τὰ τε γὰρ συμφέροντα
ἡμῖν ὁ θεὸς βούλεται καὶ ἡ βούλησις ὁ θεός, ταῦτα καὶ τὰ
συμφέροντα ἡμῖν ἐστὶν. Τίνα οὖν ἐστὶν, ἀπὸ τοῦ θεοῦ βούλεται;
Ἐν πενίᾳ ζῆν, ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ἐν ὑποταγῇ δοξῆς, ἐν
ἐγκρατείᾳ, οὐκ ἐν τρυφῇ, ἐν θλίψει, οὐκ ἐν ἀνίσει, ἐν τῇ πεν-
θείᾳ, οὐκ ἐν τῇ διαχρίσει καὶ γέλωτι, ἐν τοῖς ἄλλοις οἷς ἐνο-
μοθέτησεν ἡ φύσις. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ ταῦτα ἐν οὐκίᾳ ζῶντες
τοσοῦτον ἐκτείνουσι νομίζοντες εἶναι τὰ συμφέροντα, καὶ θεοῦ
θέληματα. Διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐγγύς ποτε τῶν ὑπὲρ τῆς
ἀρετῆς ἐλθεῖν δυνησονται πόνην. Οἱ γὰρ μηδὲ αὐτὸ ταῦτο, ὃ
τι ποτὶ ἐστὶν ἀρετὴ εἰδότες, ἀλλὰ τὴν κακίαν ἐκτὸς ταύτης
βιασάμενοι, καὶ τὴν πόνην ἀπὸ τῆς σωφροσύνης ἡλικίας ἐκ-
ταύς ἐκτείνουσι, ποτὶ δυνησονται ἀποστήναι τοῦ πα-
ρόντος αἰῶνος; Διὸ χρὴ πρὸς τὴν ἄλλαν ἀπάντησιν τὴν κρίσιν
ἡμῖν εἶναι τῶν πραγμάτων διηρθρωμένην καὶ μὴ μετῴμεν
ἀρετὴν, ἐπαινεῖν ἀρετὴν καὶ μὴ φεύγειν κακίαν, κακίζειν
πονηρίαν, ἵνα τίς τῶν ψεύδων ἀδυσχεστοὺς ἔχωμεν. Οὕτω
γὰρ ὁδὸν προβαίνοντες, καὶ τὴν ἔργων ἐκτείνεσθαι δυνησόμεθα.
Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς καλεῖται ἀνακοινοῦσθαι, εἰς τὸ
δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ." Ἐνταῦθα δὲ μοι

ῥ. μαθητῆ C. Μοχ καὶ τῆς αἰδοῦς ἐπελάβου τῆς α. τ. ἀρετῆς φέρουσιν ἰδὲν.
ἡ κατὰ τὴν ἀρετὴν πίσεως. κατ' ἀρετὴν Edd ei (at) ἡ νομίζοντες εἰ ἐξεν-
τελίσκοντες C ἡ ἀδυσχεστοὺς οὐκίας ἀδυσχεστοὺς Edd. ἡ ἐξω C ἡ λαμ-
πρόναι πολυτελείας A B F H I ἡ Sequencia desunt in A usque ad v. δυνησ-
p. 660 E. ἡ τὰ θέληματα τοῦ θεοῦ B F H I Cat. του θ. τα θ. DE. τὰ
θέληματα τοῦ θεοῦ Edd. ἡ ἐν τε καὶ C ἡ τὰ, quod abest, est in B C E.
F H I. Μοχ ἐστὶ ἀνακοινῶν ex apostolice. ἡ ἐν] εἰς in C. ἡ πενθείαν
B C D E F H. ἀρετῆς Edd. ἡ ἀρετῆς σπ. C. ἡ ἀρετῆς s. εἰς] ἀρε-
τῆς σπ. εἰδότες I. νομίζοντες εἶναι C. ἡ τὰ] ταῦτα B D E. αὐτὰ Cae. Μοχ
θέλημα C. ἡ τῆς σπ. C. ἡ αὐτ' αἰσῆς B E. πρὸς ταύτης I. ἡ συγ-
κατακλίοντες πρὸ συγκατακλίοντες C D E F. εἰ ex cat. B. ἡ τοῦ] ἀπὸ τοῦ
C. ἡ διηρθρωμένη C. ἡ φεύγειν C D E F H I. φεύγειν Edd.
ἡ πονηρίαν] κακίαν I. τὴν πονηρίαν C D. ἡ ἐκτείνεσθαι I. ἡ ἡμῖν
C D.

καὶ Ἰουδαίῳ καθάπτεσθαι δοκεῖ, τῶν ἐχομένων τοῦ νόμου. Θέλημα ἦ μὲν γὰρ ἦν τοῦ θεοῦ καὶ ἡ ταλαιά πολιτεία· ἀλλ' οὐ (176) προηγουμένοι, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνων ἀσθένειαν συγχωρηθέν· τὸ δὲ τέλειον καὶ εὐάριστον. Ἡ καὶ καὶνὴ πολιτεία. Καὶ γὰρ λογικὴν ἔδει ἐκίλεσε λατρείαν, πρὸς ἐκείνην ἀντιδιαστέλλων αὐτὴν οὕτως ἀτόμασε.

12. Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δὲ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ πεφρονεῖν, ἐκαστῷ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. Ἀνωτέρω εἰπὼν, "Διὰ τῶν οἰκτιρῶν παρακαλῶ ὑμῖν." ἐνταῦθα πάλιν λέγει, "διὰ τῆς χάριτος." Ὅρα διδασκάλου ταπεινοφροσύνην, ὅρι γινώσκον κατασταλμένην. Οὐδαμοῦ ἑαυτὸν ὑψιοπιστὸν εἰς αὐτὸς φησὶ πρὸς τὴν τοιαύτην παραίνεσιν καὶ συμβουλήν· ἀλλὰ ποτὲ μὲν τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ θεοῦ παραλαμβάνει μετ' ἑαυτοῦ, ποτὲ δὲ τὴν χάριν. Οὐ γὰρ ἐμὸν λόγον λέγω, φησὶν, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Καὶ οὐκ εἶπε, λέγω γὰρ ὑμῖν διὰ τῆς σοφίας τοῦ θεοῦ, λέγω γὰρ ὑμῖν διὰ τῆς C ταπεινοφροσύνης τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ, "διὰ τῆς χάριτος" συνεχῶς τῶν ἐνέργειων ἀνιμμηθήτω, ὥστε ἐνγνωμοσιτέρους ποιῆσαι, καὶ δεῖξαι καὶ ταύτῃ ὑπαθύνου ὄντας τῇ τῶν λεγομένων ὑπακοῇ. "Παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν." Οὐχὶ τῷ δεινῷ καὶ τῷ δεινῷ ἴμον, ἀλλὰ καὶ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ, καὶ δούλῳ καὶ ἐλευθέρῳ, καὶ ἰδιώτῃ καὶ σοφῇ, καὶ γυναικὶ καὶ ἀνδρὶ, καὶ νέῳ καὶ γέροντι. Κοινὸς γὰρ αὐτὰς ὁ νόμος, ἐπειδὴ καὶ θεοποιοῦσιν. Οὕτω καὶ ἀσπαχθῆ· τὸν λόγον ποιεῖ. τῷσι προτιθεῖς τὰ διδάγματα, καὶ τοῖς οὐκ αὐτὴν ὑπαθύναι, ἵνα οἱ ὑπαθύνου τὴν D τοιαύτην ἐπιτίμῃσιν καὶ διόρθωσιν ἐκολώτερον δέξονται. Κατί λέγεις, εἰπέ μοι; "Μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δὲ φρονεῖν." Τὴν μητέρα ἐνταῦθα εἰσάγει τῶν ἀγαθῶν, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὸν διδασκάλον τὸν ἑαυτοῦ μιμούμενος. Καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος εἰς τὸ ὅρος ἀεσθῆς, καὶ τὸν ἠθικὸν μέλλον ὑφαίνειν λόγον, ἐνταῦθα ἔρξατο πρῶτον, καὶ ταῦτα ἐπέβαλε τὰ θεμέλια, οὕτω λέγων· "Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι" οὕτω καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῶν δογματικῶν ἐπὶ τὰ ἠθικώτερα τῶν

12 v 3

12 Matthe v 3.

ἢ μὲν αὖ τοῦ θεοῦ οὐκ. C. ἡ δὲ ταλαιά οὐκ. B. ἡ ἡ ἀποφ. — ἀπὸς ἐπίσης] ἡ λογικὴ λατρεία. πρὸς ἐκείνη γὰρ I. ἡ ἐπὶ, οὕτως C. ἡ οἰκτιρῶν] + τοῦ θεοῦ Ed. του θεοῦ οὐκ B E F H I. ἡ ἀσπαστοῦ ἀλλομένου H. ἡ ἡστος λέγω γὰρ ὑμῖν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης τοῦ θεοῦ desunt in B. D. E. F. H. I. Cui = συγχωροῦσιν C. ἡ μόνον H. ἡ τὸν λ. πνεῦμα (πνεύματι H.) S. S. οὕτως. κατέβη τὸν λόγον Ed. ἡ ἡστος C. ἡ οὕτως οὐκ. D. E. ἡ οὕτως C. ἡστος ἐπὶ τὰ ἠθικώτερα H.

ἐκβᾶς, ἐδίδουξε ἡμῖν καθόλου τὴν ἀρετὴν, ἡ τὴν θαυμαστὴν θυσίαν παρ' ἡμῶν ἀπαιτήσας· μέλλουσ' ὁ καὶ κατὰ μέρος αὐτὴν ὑπογράφειν, ὥσπερ ἀπὸ κεφαλῆς τῆς ταπεινοφροσύνης ἀρχεται, καὶ φησι, "Μὴ υπερφρονεῖς παρ' ὃ δει φρονεῖς" τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ· ἡ ἀλλὰ φρονεῖς εἰς τὸ σωφρονεῖν.
 *Ὁ δὲ λέγει, ἕτοιμὸν ἐστίν· ἐλάβομεν φρόνησιν, οὐχ ἵνα εἰς ἀπόνοιαν αὐτῇ χρησώμεθα, ἀλλ' ἵνα εἰς σωφροσύνην. *Καὶ οὐκ εἶπεν, εἰς τὸ ταπεινοφρονεῖν, ἀλλ', "εἰς τὸ σωφρονεῖν" σωφροσύνην ἐνταῦθα λέγων. Ἰού τὴν ἀντιδιαστέλλομένην ἡ τῇ ἀσελγείᾳ ἀρετῇ, οὐδὲ τὸ ἀτηλλάχθαι ἀκολασίας, ἀλλὰ τὸ νῆφειν καὶ ὑγιαίνειν κατὰ διάνοιαν. Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο σωφροσύνη λέγεται, ἀπὸ τοῦ σώας ἔχειν τὰς φρένας. Δεικνύς τοίνυν, ὅτι τὸν μὴ μετριάζοντα οὐδὲ σωφρονεῖν ἐνι, τοιούστι, καθοστηκέναι καὶ ὑγιαίνειν, ἀλλὰ περιπατεῖ καὶ ἐξέστηκεν ὁ τοιοῦτος, ἡ καὶ παραπληγὸς παντός ἐστι μακρότερος, σωφροσύνην ἐκάλεσε τὴν ταπεινοφροσύνην. "Ἐλάστω ὡς ὁ θεὸς ὅς ἐστι ἐμέρισε μέτρον πίστεως." Ἐπειδὴ γὰρ ἡ τῶν χαρισμάτων ἡ δόσις πολλοῖς εἰς ἀπόνοιαν ἐπήρκε καὶ παρὰ τοῖς καὶ παρὰ Κορινθίοις, ὅρα πῶς ἡ καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ νοσηματος ὁμῶς ποιεῖ, καὶ κατὰ μικρὸν ὑποσύρει. Εἰπὼν γὰρ ὅτι δει φρονεῖς εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐπάγαγεν. "Ἐλάστω ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως" πίστιν ἐνταῦθα τὸ χάρισμα καλῶν. Εἰπὼν δὲ ὅτι ἐμέρισε, καὶ τὸς ἑλαττον εὐλαφέστα παρεμυθήσατο, καὶ τὸν μεζονος ἀπολαίσαντα κατέστειλεν. Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἐμέρισε, καὶ μὴ σὸν τὸ κατάρθωμα, τί μέγα φρονεῖς; Εἰ δὲ τις τὴν πίστιν ἐνταῦθα μὴ τὸ χάρισμα λεγοῖ καλεῖσθαι, καὶ τοῦτο πάλιν μεζονος δεικνύει αὐτὸν ταπεινοῦντα τοὺς ἀλαζόνους. Εἰ γὰρ ὁ τοῦ χαρίσματος αἰτίον ἐστίν, ἡ πίστις καθ' ἣν τὰ θαύματα γίνεται, καὶ τοῦτο παρὰ τοῦ θεοῦ, πῶθεν μέγα φρονεῖς. Καὶ γὰρ εἰ μὴ περιγίγεται, μηδὲ ἰσχυρότη, οὐδ' ἂν τα τῆς πίστεως προεχώρησεν. Ὡστε πάντα ἐκείθεν τὴν ἀρχὴν ἔχει τὰ ἀγαθὰ. Εἰ δὲ αὐτὸς δίδωσιν, οἶδε πῶς μερίζει. Παντας

* μέν· + γὰρ C. Στάσις καθόλου οὐκ ἔστι I. ἡ τὴν οὐκ. C. I. Μοι οὐκ οὐκ προ
 θυσίαν H. * καὶ accessit ex omniibus. Στάσις κατὰ μ. αἰτήν προ αἰτήν κατὰ
 μ. οὐκ οὐκ. ἡ τὸ θέλημα Edd. τὸ οὐκ C. τοῦτο γὰρ θ. τοῦ θεοῦ Cat
 Cλαυδίου τὸ αὐτὸ γὰρ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ dact. in B.D.E.F.H.I. Sequens
 ἀλλὰ φρ. εἰς τὸ σωφρονεῖν οὐκ. I. ἡ τὸ οὐκ B.E.F. Cat. ἡ καὶ οὐκ. H.
 I. οὐκ αὐτὸ C. ἡ τὴν ἀσελγείαν H. Μοι τὸ ἀσελγείαν ἰδεναι. I. καὶ
 καὶ γὰρ C.D. ἀλλὰ καὶ E. Μοι πάντες οὐκ. I. ἡ τὸ οὐκ A. ἡ καὶ
 accessit ex omniibus. ἡ ὑπερφρονεῖς E. ἡ τὸ οὐκ A. Μοι λέγει οὐκ οὐκ.
 λέγει Edd. ante Ben. ἡ τὸ οὐκ A.B.E. Cat. ἡ τὸ, quod dicitur, est in
 A.B.D.F.H.I. Cat. καὶ προ I. C. Μοι ὅσον accessit ex A.B.D.E.F.H.I.
 ὅσον αἰτήν ἰδεναι oed. Cat. ἡ γίνονται C.

γὰρ αὐτὸς ἐποίησε, καὶ πάντων ἀμοίως κηδεταί. Καὶ ὥσπερ
το δοῖναι ἀπὸ φιλανθρωπίας γέγονεν, οὕτω καὶ τὸ πόσον
δοῖναι. Οὐ γὰρ δὴ περὶ τὸ κεφάλαιον ἐπιδειξάμενος τὴν (177)
I. ἀγαθότητα, ὅπερ ἐστὶ τὸ δοῖναι τὰ χυρίσματα, ἐν τῇ ἡμέτρῳ
σε προδούναί ἐμελλεν. Εἰ μὲν γὰρ ὑποτίμασαι ἐβούλετο, οὐκ
ἂν ἔδωκε τὴν ἀρχὴν· εἰ δὲ σῶσαι καὶ τιμῆσαι ἐσπούδακε διὰ
γὰρ τοῦτο καὶ παρεγένετο, καὶ τὸσκιτα διενειμεν ἀγαθῇ·
τί θορυβῇ καὶ ταραττῇ, καὶ εἰς μαρίαν ὑποκίχῃσαι; τῇ
φρονήσει, μεζόνως ταυ φέσει ταιούτου καταισχύνει σκιταν;
Τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ φύσεως γενέσθαι μαρὸν, οὐκ ἐγκλημα τῇ δὲ
διὰ φρονήσεως γενέσθαι μαρὸν, καὶ συγγνώμη ἐστέρηται, καὶ
μεῖζονα φερεὶ τὴν καλασίαν.

D. Τοιοῦτοι οἱ ἐν σοφίᾳ μέγα φρονούτεες εἰσι, καὶ εἰς ὑπό-
νοιαν ἑκπίπτουσι τὴν ἐσχύτην. Οὐδὲν γὰρ οὕτω μαρὸν ὡς
ὑπόνοια ποιεῖ. Διὸ καὶ ὁ προφήτης οὕτως ἐκάλεσε τὸν βάρ-
βαρον ἀλέγων, 11. " (1) ὃς μαρὸς μαρὸν λαλήσει." 12. "Ἰτα δὲ καὶ
ἀπὸ τῶν ῥημάτων 13. αὐτοῦ καὶ τὴν μαρίαν, ἄκουσον τί
φῃσιν." 14. "Ἐπί τῶν ὑπέρων 15. τοῦ οὐρανοῦ ἤσω τοὺς θρόνον
μον, καὶ ἔσομαι ὅμοιος τῇ ὑψίστῃ. Καταλιψόμεαι τὴν χειρὶ
μον τὴν οἰκουμένην ὡς νοσσίαν, καὶ ὡς καταλειμμένα ὡς ἄρῳ." 16.
Τοιούτων οὖν τί μαρὸτερον γένοιτ' ἂν τῶν ῥημάτων; Καὶ
ἐκάστη 17. μεγαληγορία τοῦτο εὐθέως ἐπιστάται τὸ δοῖναι.

E. Κἀν ἑκάστῳ ῥήματι τῶν ὑπονοημένων εἰς μεσσην ἡγάγω, οὐ
ἰσχυρὴ διυγνῆναι πότερον ὑπονοησόμενον ἢ μαρὸν τὰ ῥήματα
οὕτως ἐν ἐστὶ τοῦτο τὸ ἐλάττωμα. Καὶ γὰρ ἑτέρας τις
ῥήματι πάλιν φησὶ, 18. "Θεὸς ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἄνθρωπος."
19. καὶ ἄλλος πάλιν, "Μὴ δουλέσθαι ὁ θεὸς σῶσαι ὑμᾶς. ἢ ἐξελέ-
σθαι ἐκ τῶν χειρῶν μου;" καὶ ὁ Αἰγύπτιος δὲ "Οὐκ οἶδω τὸν
κύριον, καὶ τὸν Ἰσραὴλ οὐκ ἐξαποστελῶ." Καὶ ὁ παρὰ τῇ
προφῆτῃ ἄφρων τοιοῦτός τις ἐστὶ, λέγων ἐν τῇ καρδίᾳ,

12 Psal. xxi. 6. 13 Isai. xiv. 14. 14 Esai. xlviii. 2. Dan. iii. 12.
Psal. v. 2.

1. μεσση C. Statim προδούναί προ προδούναί A B D E F H I. 2. τῇ
A B D E H I. Cal. 1. πρὸς ἐνέαν Ed. 3. τῇ φρονήσει om. A H I. 4. καί
om. E. 5. ἡσικον. Περὶ σωτηρίας, καὶ τὴν ἐν σοφίᾳ μέγα φρονούσαν
καὶ περὶ μαρίαν καὶ ὑπερβαίνοντες ἐκ τοῦ μη εἶδεναι τὸν ἀντικεινὸν καὶ πρὸς ταπεινω-
φροσύνην. Vetus. 6. ἐκπίπτουσι B C D E H. ἐμπίπτουσι Ed. 7. λέγων
om. A E. 8. αὐτοῦ A. 9. D. E. 10. αὐτοῦ τῇ μ. 11. τῇ μ. αὐτοῦ D. αὐτοῦ
om. E. αὐτοῦ τῇ μαρίαν I. 12. τῶν om. Vetus. Sat. Mor. Legimus in
A B C D E H I. 13. καὶ om. A E H. 14. Sic ὑμῶν. τὴν ῥημάτων τῇ μ.
γενναί. ἂν hoc ord. Ed. 15. τῇ accessit ex B C D E F I. Μὴ θεὸς ἐγὼ
εἰμι pro ἐγὼ εἰμι θεὸς ὑμῶν. 16. καὶ ἄλλος πάλιν om. H. πάλιν om. D E.
17. ἐξελέσθαι + ὑμᾶς C. 18. τῇ accessit ex B D E F H I. 19. ἐπεὶ οὕτως
Ed. αὐτὸν om. A C D E H I.

17 "Οὐκ ἔστι θεός;" καὶ ὁ Κάιν "δὲ. "Μὴ φοβᾶξ ἔγω εἰμι τοῦ ἀδελφοῦ μου;" Ἄρα μὴ "διτάσαι διαγινώρει πότερον ἀπονεκω-
μένων ἢ μωρῶν τα ρήματα, Ἡ γὰρ ἀπόνοια τῆς συμμετρίας ἔκ-
εκπίπτει καὶ ἀπὸ τῶν κοῦ γινόμενῃ διὸ καὶ ἀπόνοια λέγεται
καὶ μωροῦς καὶ ἀλιζοντας ἐργάζεται. Καὶ "γὰρ ἀρχὴ σοφίας
φύβος κυρίου" οὐκ αὖτ' ἀρχὴ μωρίας τὸ μὴ εἶδέναι τὸν κύριον
Εἰ τοίνυν τὸ εἶδέναι σαφές, τὸ μὴ εἶδέναι μωρία, τ' τοῦτο δὲ
τὸ μὴ εἶδέναι ἐξ ὑπερφημίας γίνεται ἀρχὴ γυρίπερηφηνίας
τὸ μὴ εἶδέναι τὸν κύριον ἵνα ἡ ὑπερφημία μωρία ἰσχύῃ.
Τοιοῦτος ἦ καὶ ὁ Νυτάλ. εἰ καὶ μὴ "πρὸς θεόν, ἀλλὰ πρὸς
ἄνθρωπον, ἐξ ἀπειρίας ἀνότητος γεγονώς ἀλλ' ὕστερον "ἐπὶ-
θανε τῷ δέει "Ὅταν γὰρ τις ἐπίσῃ τοῦ μετρου "τῆς φρενι-
σεως, καὶ δειλὸς ἡμοῦ καὶ θρασύς γίνεται, τῆς ψυχῆς ἀσθενος
γινόμενης Καθύτερ γὰρ τὸ σῶμα. ὅταν τὴν σύμμετρον
"ἀπαλίσῃ κρασιν, γεόμενον δίσκερτον, πῶς ἡλικεῖται τοῖς
πυθεσιν' αὐτῶ καὶ ἡ ψυχὴ ἐπειθεῖ τὸ μεγαλοφρενὲς ἀπαλίσῃ
καὶ τῷ ταπεινοφρονίῳ. Ἐξίη δεξαμένη τινὶ ἀσθενί, καὶ δειλί
καὶ ἡρσιτία καὶ ἀνόητος ἵγίνεται, καὶ ἐάντων "ἄγνοε" λοιπὸν
"Ὅ δὲ ἐάντων ἀγνοῶν, πῶς τὰ ὑπὲρ "αὐτὸν εἴσεται, Καθύτερ
γὰρ ο φρενιτιδὶ κυτεχόμενος, ὅτι αὐτὸν ἀγνοῶν, εὐθὺ τὰ
πρὸ τῶν πυθεσιν οἶδε" καὶ σφθυλμός, ὅταν αὐτὸς "πληρωθῇ,
παντα σκυτῶ τὰ λοιπὰ μέλη οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀπονοίας
συμβιβῆναι. Διὸ καὶ τῶν μαινομένων εἰσιν ἀθλιώτεροι οὗτοι,
καὶ τῶν φίσει μωρῶν Καὶ γὰρ ὁμοίως τοῖς τοῖς γέλιντα
κινουσι, καὶ ὁμοίως ἐκείνοις εἰσιν ἀπλεῖς καὶ ἐξιστήκασιν μὲν
ὥσπερ ἐκεῖνοι, ἀλλ' οὐκ ἐλευθύνται ὥσπερ ἐκεῖνοι παραφρο-
νοῦσι δὲ ὥσπερ οὗτοι, ἀλλ' οὐ συγγινώσκονται ὥσπερ οὗτοι,
ἀλλὰ μισοῦνται μόνον καὶ τὰ ἐλαττώμασι ἑκατέρων ἔλαττες,
τῆς συγγνώμης ἑκατέρων εἰσιν ἰσπερημένοι, οὐκ ἀπὸ τῶν
ρήμάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν σχημάτων ὄντες καταγέλα-
στοι Τί γὰρ, εἰπέ μοι, τὸν οὐχίνα ἀκατείνεις; τί δὲ βαλίζεις
ἐπ' ἄκρων οὐνχων, τί τὰς σφρῶς ἀνασπᾶς, τί τὸ στιχὸς

1 Paul. Rom. 1 Rom. in g

■ δε. om. E. * διτάσαι | * γὰρ πρὸ το σπυτα * τοῦτο δὲ τὸ μὴ }
Sic A B D E F H τοῦτο δὲ μὴ I. τὸ μὴ C. τὸ δὲ μὴ Edd * ἀπεκτείναι
C D * πρὸς τὸν θάνατον A H I * πρὸς τὸν ἀνθρώπον A H * ἡγε- ἐξ
ἀπ' ἀν. γεγονὸς δεσπῶν I H * ἐσπεύσαν (C D * τῆς φρ.] τῆς φρενι-
τῆς φρ. C. * ἀκατείνεις C. * γὰρ γινώσκ. πρὸ γινώσκ. A B D E F H * ἐξίη }
+ δὲ B * μὴ γινώσκ. καὶ δειλὸς A B C D E F H I * ἐλευθύνται πρὸς, ἀσθενή-
σαι δειλὴ I γινώσκ. C * ἀγνοῖ A B D E F * ἀγνοῖ Edd * αὐτὸν
A B C E F H I * αὐτὸν D * ἐάντων Edd. * σφθυλμός C * ἔτιβα ἀλλ' οὐκ
ἐλευθύνται ὥσπερ ἐκεῖνοι ἀβυστὴ α παλῆς A B D E F H I * εἰσιν ἰσπερημένοι
πρὸ ἀπτε, μὴται B C D E F H I * εἰσιν om. A

φυσᾶς· Τρίχα οὐ δύνασαι ποιῆσαι λευκὴν ἢ μέλαιναν, καὶ ὡς πάντων κρατῶν, οὕτως ἡγεσβαταῖς. Τάχα ἐβούλου σοι καὶ πτερὰ *φῦναι, ἵνα μὴ βαδίζῃς ἐπὶ τῆς γῆς· τὰχα καὶ τέρας εἶναι ἐπιθυμεῖς. Νῦν γὰρ οὐχὶ τέρας σεαυτὸν πεποίηκας, ἄνθρωπος ἔμην ὦν, πέτεσθαι δὲ ἐπιχειρῶ; μᾶλλον δὲ καὶ πετόμενος ἐνδοθεν, καὶ φλεγμαίνων πυκτοθεν· Τί σε καλέσω, καὶ

Εκαθελῶ σου τὴν ὑπόνοιαν; *Ἐἴπω σε τέφραν καὶ κύνιν καὶ (178)

κατὶνὸν καὶ κοινορτόν, *Ἐἴπων μὲν τὴν ἐπέλειαν, οὐδέπω δὲ ἡερίβως τῆς εἰκότος ἐπελαβόμεν ἥς ἐβουλόμην καὶ γὰρ καὶ τὴν φλεγμονὴν καὶ τὸ ἡδύκεον αὐτῶν ἅπαν παρυστῆσαι βούλομαι. Ποῖον οὖν ἄν ἔντροιμε ταῦτοις εἰκότα ἀρμυζούσαν. Ἐμοὶ δοκῶσι *στιπτεῖν κατυφλεγίντι προσεικέναι. Καὶ γὰρ αὖτις *δοκῶν οἶδεν μετὰ τὸν ἐμπρησμόν, καὶ *διανεστηκέναι, Γμικρὰν χειρὸς ἔφην ἂν ὑπομείνῃ, κατηνέχθη ἵτε ἅπαν, καὶ τέφρας ἀπέσῃς ἐτελιστερον ἐφύνη. Τοιαῦται καὶ ταύτων οἱ ψυχαι* τὸ γὰρ φισμα αὐτῶν τὸ διακτεῖν καὶ ἡ τοχούσα

163 προσβολὴ οὐκ ἔσται τυπαιώσαι καὶ ἀσθελεῖ. Ἐοὐ γὰρ ἀπορριπνέται ὡς γὰρ *πικτοῦ καὶ ἀσθενὲς τίνα εἶναι. Οὐ γὰρ ἔστι τὸ ἔψος ἰσχύος, ἀλλ' ὥσπερ αἱ κομφόλυγες ἐνὸς ὡς ῥήγνυνται, οὕτω καὶ οὗτοι ῥαδίως ἀπόλλυνται. Εἰ δὲ ἀπιστεῖς, δός μοι θραστὲς καὶ ὑποκαταμένον, καὶ ἔντοκός δειλότερον ὥψει γινόμενον καὶ ἀπὸ τῆς τοχούσης περιστάσεται. Ὡς περ γὰρ ἡ *μικρὴν ἀπὸ φραγανῶν αἰρομένη φλόξ ὁμοῦ τε αἰετῶν καὶ λόγις ἐγχετο, ἡ δὲ τῶν *σπερρῶν ξύλων φύσις ἵτε ἐξίπτεται ῥαδίως, *αἱ ἐπὶ πολὺ διατρεφὲς κασιμένην τὴν

11 φλόγα αὐτὴ καὶ αἱ ψυχαι αἱ μὲν στερραὶ καὶ βεβηγνῆσαι, οὐκ ἐκὼς ὥστε ἐκκρίονται οὐτε σβίνονται οὗτοι δὲ ἀμφοτέρω ταῦτα ἐν μιᾷ καιρῷ ῥοπῇ πύτχουσι. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, τὴν ταπεινοφροσύνην ἀσπάζμεν. (Ὁδὲν γὰρ αὐτῆς δυνατώτερον, ἀλλὰ καὶ πέτραις ἰσχυροτέρα, καὶ ἀδάμαντος στερροτέρα, καὶ

* φῦναι I ἔμην οὖν I Μοι πετόμενος B D E F I πετόμενος Edd
 π ἂν εἶναι Edd ἂν οὖν A F H I Ποι p 231 Γοια. m p. 542 E ἡ εἰκό-
 μεν—ἀκριβῶς ἢ ἀλλ' οὐδὲ αὐτῶ I ἀλλ' οὐδὲ πικρὸν ἀκριβῶς Ποι ἡ ἐβου-
 λόμην οὖν D E Γοια ἡ διαπραγματόν C ἂν οὖν E H Μοι αὐτοῖς
 προ τούτοις C ὡς στυπτεῖν D E στυπτεῖν C I στυπτεῖν F στυπτεῖν Ποι
 διατρεφὲς κατυφλεγίντι A B C D E F Ποι κατυφλεγίντι H κατυφλεγίντι
 Edd ὡς δοκῶν προ δοκῶ, εἰ οἶδεν μετὰ τὸν ἰ προ μετὰ τὸν ἰ οὐδὲν οὐτως.
 ο δειλότερον (δειλότερον) I, προ ὑποκαταμένον, οὐτως ῥαδίως δὲ Edd δὲ deest
 κα σπασίμην Μοι δὲ πορτοῦ ὑποκαταμένον Ποι I προ ὑποκαταμένον ἀπὸ σπασίμην εἰ
 Ποι ἡ οὖν C ἡ πικτοῦ—εἰναι τῶν καὶ οὐδὲν ἴσως C ἡ γοιαι C
 ἡ ῥήγνυνται ῥήγνυνται, οὐδὲν ἴσως I Μοι ἀσολοῦνται ἀσολοῦνται I πικνός
 B D F πικρὸν A E H I πεττωκός Edd Vocabularia deest in C, ἡ μὲν
 οὖν C ὡς στερρῶν προ στερρῶν A B F I Μοι φύσις οὖν C ἡ οὐδὲ
 C D E H I Μοι ἀλλ' ῥοπῇ πύτχου I

πίργων καὶ πύλων καὶ τείχους ἐν μείζονι καθίστησιν ἡμᾶς ἀσφυλίῃ, πάντων ὑψηλοτέρα ἔτινομένη τῶν τοῦ διαβόλου μηχανημάτων ὥσπερ οὖν ἡ ἀπὸνάσι καὶ τοῖς τοχοῦσιν εὐχεριώτως ποιεῖ, κομπολύγος, ὥσπερ ἔφη, ἐπικολύτερον ῥηγνυμένη, καὶ ὕραχνης ἑταχύτερον σχιζομένη, καὶ καπνοῦ θάττον δια-
λυομένη Ἰν' οὖν ἐπὶ τῆς στερρᾶς πέτρας ὤμαρ βεβηκότες, ἐκείνην ἀφέντες, ταύτην ἐλώμεθα. Οὕτω γὰρ καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῃ ἀνάπαυσιν εὐρήσομεν, καὶ κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα πάντων ἀπολαύσομεν τῷ ἀγαθῷ, χάριτι καὶ φιλευθροπία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ᾧμα τῷ ἀγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΒ.

¹ Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα ὡς τῇ αὐτῇ ἔχει ἑαυτῶν οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν πῶσιν ἔσμεν ἐν Χριστῷ, ὃ δὲ καθ' εἷς, ἀλλήλων μέλη

ΠΑΛΙΝ τῷ αὐτῷ ὑποδείγματι κίχρηται, καὶ καὶ πρὸς Κορινθίους ἐχρήσατο, τὸ αὐτὸ τοῦτο κυτυστέλλων πάθος. Καὶ γὰρ μεγάλη τοῖς φαρμάκου ἡ δεινότης, καὶ τοῦ παραδείγματος τούτου ἡ ἰσχὺς, εἰς τὸ διορθῶσαι τὸ τῆς ἀπονομίας ῥόσημα. Τίτος γὰρ ἔπεικεν ἑαυτὸν μέγα φρονεῖν, φησὶν· ἡ διὰ τί πάλιν ἕτεροι ἑαυτὸν ἐξαυτελίξει, οὐχὶ σῶμα ἔσμεν ἅπαντες ἐν, καὶ μεγάλοι καὶ μικροί, Ὅταν οὖν κατὰ τὸ κεφάλαιον ἐν ὤμαρ, καὶ ἀλλήλων μέλη, τί τῇ ἀπονοίᾳ σχίζεις σαυτὸν; τί ἐπαισχύνη τὸν ἀδελφόν; Ὅσπερ ὡς γὰρ ἐκεῖνός σου μέλος, οὕτω ἀσκέειν σὶ καὶ πολλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ὁμοτιμία. Δυν γὰρ ἱκανὰ καθελεῖν αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν τέθεικε· καὶ ὅτι ἀλλήλων ἔσμεν μέλη, οὐχ ὁ μικρὸς τοῦ μεγάλου μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας τοῦ ἐλάττονος, καὶ ὅτι ἐν ἔσμεν ἅπαντες σῶμα μᾶλλον δὲ καὶ τρία· καὶ γὰρ καὶ χάρισμα ἔδειξεν ἑνὶ τῷ δοθέν. Μὴ τοῖσιν μέγα φρονεῖ· ἐδόθη γὰρ σοι παρὰ τοῦ θεοῦ, οὐ σὺ ἐλαβεσ, οὐδὲ εἴρες. Διὰ τοῦτο καὶ τῶν χαρισμάτων ἀπτόμενος, οὐκ εἶπεν, ὅτι ὁ μὲν 664

1 ΕΡ. XII v. 4, 5.

¹ γινομένη πρὸ γινομένη A B D E H ² καχύτερον] ἐπικολύτερον C
³ στερρᾶς στερρᾶς H ⁴ οσπιδες. στερρᾶς Edd ante Ben ⁵ ὤμαρ] + αἰ E.
 ROM XLII ⁶ ταῦτα H. Cl. Tom. x p. 253 D ⁷ Σταθμ οὕτως καὶ οἱ π. C.
⁸ τοῦτω ἡ ἰσχὺς A B D E F H J ⁹ ἡ ἰσχὺς τοῦτοι Edd. ¹⁰ σὺ om A R E.
 F H I Agnosce! Cat ¹¹ Σταθμ μεγα πρὸ μεγαλο libri omisses et C at ¹² γὰρ
 om B E ¹³ καὶ σο. C. ¹⁴ τρία χάρισμα C. Haec μάλλον δε—χάρισμα
 om A H I ¹⁵ ἐν] Sic B C D F H I ¹⁶ δε E ¹⁷ ἐν Veron ¹⁸ ἐν ἑν εἶναι
 εἰδει το δοθέν Cat. ¹⁹ παρὰ τ θεοῦ ἐλάβεσ, οὐ σὺ ἐλάβεσ δεκ τοῦτο C
²⁰ τῶν] + ἄλλων C

μείζον, ὁ δὲ ἐλάττων ἔλαβεν, ἀλλὰ τί; *Διάφορον. "Ἐχον-
τες γάρ, φησὶ, χαρίσματα," οὐ μείζονα καὶ ἐλάττωνα, ἀλλὰ,
"διάφορα." Τί γάρ, εἰ 'καὶ μὴ τὰ αὐτὰ ἐπετάγη; ἀλλὰ τὸ
σῶμα τὸ αὐτὸ ἐστί. Καὶ ἀρξάμενοι ἀπὸ χαρίσματος, πρὸς
κατόρθωμα λέγει. Εἰπὼν γὰρ προφηταίαν καὶ διακονίαν καὶ
ἄλλα τοιαῦτα, κατέλαξεν εἰς ἐλεημοσύνην καὶ σπουδὴν καὶ ἀστί-
ληψιν. Ἐπειδὴ γὰρ εἰκὸς ἦν τινες ἰκαρέτους μὲν εἶναι, μὴ
ἔχειν δὲ προφητείαν, δεικνυσὶν ὅτι καὶ *τοῦτο χάρισμα, καὶ
B πολλῶ μείζον ἐκείνου, ὥσπερ ἔδειξεν *ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους (179)
καὶ τοσούτῳ μείζον, ὅσῳ τὸ μὲν ἔχει μισθόν, τὸ δὲ ἰστέρηται
ἀμοιβῆς· ὅλον γὰρ δωρεὰ καὶ χάρις ἐστί. Διὰ τοῦτό φησιν·
2^a "Ἐχοντες ἡμεῖς χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν
δοθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν
τῆς πίστεως." Ἐπειδὴ γὰρ ἰκανῶς αὐτοὺς παρεμυθίσαστο,
βούλεται καὶ ἐνεργητικῶς ποιῆσαι, *καὶ σπουδαιότεροις ἐργά-
σασθαι, δεικνύς ὅτι αὐτοὶ τὰς ὁφειλὰς *παρέχοντι τοῦ μείζονος
ἢ ἐλάττων λαβεῖν. Λέγει μὲν γὰρ αὐτὸ καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ
διδοσθαι ὡς ὅταν λέγῃ, "Ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέριτε μέτρον
C πίστεως" καὶ πάλιν, "Κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν"
ἵνα καταστείλῃ τοὺς ὑπερβαίνοντες· λέγει δὲ καὶ παρ' αὐτῶν τὰς
ἀρχὰς γεγενῆσθαι, ἵνα διεγείρῃ τοὺς ῥηθύνοντες· ὁ καὶ ἐν τῇ
πρὸς Κορινθίους *ποιεῖ, ἀμφότερα ταῦτα πινών. Ὅταν μὲν
γὰρ λέγῃ, 3^a "Ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα," δείκνυσιν αὐτοὺς
ὄντας αἰτίους τῆς διαφορᾶς τῶν δεδομένων ὅταν δὲ λέγῃ,
"Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ *ἐν καὶ τὸ πνὺν πνεῦμα, διαιροῦν
ἐκύστη καθὼς βούλεται," ἐκείνη κατασπινάξῃ, τὸ μὴ δεῖν
ἐπαίρισθαι τοῖς ἐλλειψέσθαι, πάντοθεν παραμυθούμενος αὐτῶν
τὸ πάθος· ὁ δὲ καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ. Καὶ πάλιν τοὺς ἀνοπε-
D πτωκότες διεγείρων φησιν, "Εἴτε προφηταίαν, κατὰ τὴν ἀνα-
λογίαν τῆς πίστεως." Εἰ γὰρ ἰαυὶ χάρις ἐστίν, ἀλλ' οὐχ
ἀπλῶς ἐκχίται, ἀλλὰ τὸ μέτρον παρὰ τῶν δεχομένων λαμβά-
νουσα, τοσούτους ἐπιρρεῖ, ὅσον αὐτοὶ σκευὴς πίστεως αὐτῇ

774

S: Cat. xii. 31, 32

* διάφορα ex cote. B. διάφορα γὰρ ἔχοντες χαρίσματα, ex C. Verba ἀλλὰ
νέ. —(ἐλάττωνα δεσμεῖται in I. καὶ πρὸς μὴ καὶ οὐκ οὐκ. = κατόρθωμα
A D E F. * ταῦτα τὰ χαρίσματα C E. good receipt Montef. Σίματα
καὶ οὐκ C. = ἐν) καὶ ἐν. * δι' οὐκ H. Μοι verba τοῦ θεοῦ accessio-
runt ex A D E F H I. et M. καὶ. * ἡμῖν B C D E. Μοι 3. Verba
καὶ οὐκ ἐργάσασθαι δεκνύς· οὐ αὐτοὶ οὐκ A F H I. ἐργάσασθαι οὐκ Cat.
ἐλαττω. C. Σίματα μείζον ἢ ἐλάττω A E F H I. Cat. μείζον ἢ ἐλάττω
(ἐλάττω B C, Edd. * οὐκ οὐκ A F H I. * ἡμῖν B C D I. * ἐκείνη
C. * τὸ ἐν C. Μοι διαιροῦν ἡμῖν ἐκείνη ἡμῖν. * καὶ οὐκ H. Μοι
ἀλλ' οὐκ A B H I.

προσενεχθέν. ⁴ "Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ." Καθολικὴν πρᾶγμα ἐνταῦθα τίθῃσι. Καὶ γὰρ ἡ ἀποστολὴ διακονία λέγεται· καὶ τῶν ἔργων πνευματικὸν διακονία. "Ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἰδικτὴ οἰκονομία" ὅμοια τοῦτο, ἐνταῦθα μέντοι καθολικῶς εἴρηται. "Εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ." Ὅρα πῶς ἀδιαφόρως ἅντ' ἀποτίθῃσι, τὸ μικρὸν πρῶτον, καὶ τὸ μέγα ὕστερον· καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν, ἵνα μὴ φευγῇσι καὶ μαρτυρεῖσθαι. ⁵ "Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει." Καὶ τοῦτο διδασκαλίας εἶδος. ⁶ "Εἰ γὰρ ἔστιν ἐν ἡμῖν λόγος παρακλήσεως, φησὶ, πρὸς τὸν λαόν, λέγεται." Εἴτα δεῖν ἵνα οὐ μέγα ὀφελος ἐρετὴν μετῆναι, εἰ μὴ μετὰ τοῦ προσηκουτος ἑτοῦτο γίνετο νόμος, ἐπάγει· ⁷ "Ὁ μεταδίδους, ἐν ἐπιλότῃ." Οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ δοῦναι, ἀλλὰ δεῖ καὶ μετὰ δαψιλείας τοῦτο ποιεῖν. Ἀπλότῃ γὰρ τοῦτο οἶδε πανταχοῦ· ἵνα καὶ αἱ παρθέναι εἰλαιον ἔχον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἄρκειν οὐκ εἶχον, τοῦ πατρὸς ἐξέτισαν. ⁸ "Ὁ προϊστάμενος, ἐν βίᾳ σπουδῇ." Οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ ἐπισταῖναι. ⁹ "Ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι." Οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ ἐλεῆσαι, ἀλλὰ μετὰ δαψιλείας καὶ γνώμης ἀλύτου τοῦτο δεῖ ποιεῖν μάλλον δὲ ¹⁰ οὐ μετὰ ἀλύτου ὁμόνου, ἀλλὰ καὶ μετὰ φειδράς καὶ χαιραιοσύνης. Οὐ γὰρ ἔστιν ἴσον μὴ λυπεῖσθαι, καὶ χαίρειν. Τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ πρὸς Κορινθίους ἐπιστέλλων, μετὰ πολλῆς κατασεκάριζε σπουδῇ. Εἰς μὲν γὰρ δαψίλειαν διεγύρων, ἔλεγον· ¹¹ "Ὁ σταίρων φειδομένης, φειδομένης καὶ θερίσει· καὶ ὁ σταίρων ἐν εὐλογίαις, ἐν εὐλογίαις καὶ θερίσει· τὴν δὲ γνώμην διορθοῦμενος, ¹² προστίθει·" Μὴ ἐκ λύπης, ἢ ἐξ ἀνάγκης. Ἀμφοτέρω γὰρ δεῖ παρῆναι τῷ ἐλεοῦντι, καὶ ἀφθονίαν καὶ ἡδονήν. Τίνας γὰρ ἔσκεν ἐλαίαις διδούς ἑλεημοσύνην, τί δὲ ἀλγείας ἐλεῶν, καὶ τὸν καρπὸν ἐπιδίδους τοῦ κατορθώματος; Εἰ γὰρ ἀλγείας οὐκ ἐλεῖς, ἀλλ' ὥμους εἰ καὶ ἀνάνθρωπος. Εἰ γὰρ σὺ ἀλγείας, πῶς ἐκείνους ἐν λύπῃ ὄντα διασώτῃς; Ἀγαπητὸν γὰρ,

4 v. 7.

5 v. 8.

6 Act. xii. 13.

7 1 Cor. ix. 6, 7.

⁴ ἔργον πνευματικόν (πνευματικὸν F) | Sic habet omnes ex Cat. ἀγάθον πνευματικόν ἔργον Edd. ⁵ ὅμοια C. ⁶ αὐτὴ τίθησι] ἀποτίθῃσι H αὐτὴ τίθησι C. ⁷ πάλιν καὶ πάλιν D.E. ⁸ ἐν ἡμῖν C. ⁹ φησὶ am. A D E. H I. φησὶ λέγοντι v. C. ¹⁰ ἐν ἡμῖν] οἷον C. ¹¹ τοῦτο γίνετο νόμος] γίνετο ἐν νόμῳ C. ¹² καὶ am. E.F.H.I. ¹³ ἐπιλότῃ C. ¹⁴ ἐν εὐλογίαις C. ¹⁵ ἐν εὐλογίαις C. ¹⁶ διορθοῦμενος C.F.I. ¹⁷ προστίθει] + ἐν μὴ μετὰ σπουδῇ καὶ προσθυμίας τοῦτο κατὰ D.E. Hanc in tactum recepit Montan. ¹⁸ ἀλλὰ καὶ μετὰ Edd. καὶ om. A C D E.F.H.I. Cat. ¹⁹ οὐκ] οἷον I. ²⁰ δεῖ μόνον Edd. δεῖ δεῖσι in omniibus. ²¹ ἀποσεκάριζε C. ²² διορθοῦμενος am. I. ²³ φ] μετὰ B. ²⁴ ἐλεημοσύνην am. 2 pe. pap. C. ²⁵ ὅμοια εἰς ἐλεῶν ἰδίαν. ²⁶ παρῆναι omnes. ²⁷ διορθοῦμενος Edd. ²⁸ διορθοῦμενος C.

μηδὲν ὑποκταῖσαι ἑκείνῳ πονηρὸν, καὶ ὅταν μετὰ τοῦ χαίρειν
παρίχης Ἐπειδὴ γὰρ οὐδὲν οὕτως αἰσχροὺν ἀνθρώποις εἶναι
C δοκεῖ, ὡς τὸ παρ' ἑτέρων λαμβάνειν, ἢ μὴ τῇ ὑπερβαλλούσῃ
φαιδρότητι τὴν ὑποψίαν ἀνέλγης, καὶ δείξῃς, ὅτι λαμβάνεις
μᾶλλον ἢ δίδως, ἡ αὐτίθαις μᾶλλον ἢ ἀνίστησας τὸν λαμ-
βάνοντα. Διὰ τοῦτ' φησιν, "Ὁ ἱεὼν, ἐν ἰλαρότητι." Τίς
γὰρ βασιλείαν λαμβάνων, σκυθρωπὸς ἐστὶ; τίς ἀμαρτημάτων
2 συγχώρησιν δεχόμενος, ἐν κατηφείᾳ μένει, Μὴ ταῖνις τῇ
δακνῇ ὑποσχετὴν χρημάτων, ἀλλὰ τῇ διὰ τῆς δαπάνης
προσόδῳ. Εἰ γὰρ ὁ σπείρων χαίρει, κίττοιγε ἐπ' ἀθήλαις
σπείρων, πολλῷ μᾶλλον ὁ τὸν οὐρανὸν γεωργῶν. Ὡς καὶ (180)

D ολίγα δῶς, πολλὰ δώσεις ὥστερ αἰν' ἂν μετὰ σκυθρωπότητος,
καὶ πάλλα δῶς, ολίγα ὑπεροίκαας τὰ πολλὰ. Ὡς καὶ ἡ
χίρα πολλὰ τίλκοντα ὑπερηκότισε διὰ δύο λεκτῶν δαψιλῆς
γὰρ ἦν ἡ γνώμη. Καὶ πῶς ἐνί, φησί, περὶ σφίγκτι ἐσχάτῃ,
καὶ πάντα ἑνεοῦντα μετὰ προθυμίας τοῦτο ποιεῖν, Ἐρώτησον
τὴν χίραν, καὶ ἀλοίσῃ τὸν τρόπον, καὶ εἶπῃ ὅτι οὐχ ἡ πείνῃ
ποιεῖ τὴν στενοχωρίαν, ἀλλ' ἡ προαίρεσις καὶ τοῦτο καὶ τοῦ
ναντίον ἐργάζεται. Ἔστι γὰρ καὶ ἐν πείνᾳ μεγαλόψυχοι
εἶναι, καὶ ἐν πλοίᾳ μικρολόγον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ μετα-
δόσει τὴν ἀπλότητα ζητεῖ, καὶ ἐν τῇ ἱλῆφ τὴν ἰλαρότητα, καὶ

E ἐν τῇ προστάσει τὴν σπουδήν. (Ὡδὲ γὰρ χρήμισε μόνον
βούλεται τοῖς δεομένοις ἡμῶς βοηθεῖν, ἀλλὰ καὶ ῥήμασι καὶ
πράγμασι καὶ ὁσώματι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Καὶ εἰπὼν τὴν
πραγμασίαν προστυσίαν, τὴν διὰ τῆς διδασκαλίας, τὴν διὰ
τῆς παριουσίως αὐτῇ γὰρ ἀναγκαιοτέρα, δῶς καὶ ψυχῆς
ἔστι τροφὴ ἴλθῃ ἐπὶ τὴν διὰ τῶν χρημάτων καὶ τῶν ἄλλων
ἀπάντως. Εἶτα δεικνύς πῶς ἂν ταῦτα κατορθωθείη, τὴν μητέρα
αὐτῶν εἰσάγει τὴν ἀγάπην. "Ἡ ἀγάπη γὰρ, φησὶν, ἀνυπό-
κριτος." Ἀν ταυτὴν ἔχεις, οὐ διαπάτης ἡμισυση χρημάτων, οὐ
6,4 πόνου σωματικῶν, οὐ μούχθου λόγων, οὐχ ἰδρώτος καὶ διακονίας,
ἀλλὰ πάντα οἷσις γενναίως, καὶ ὁσώματι, καὶ χρήμασι, καὶ

5. 9.

W καὶ ἐπεὶ ἔστιν. Edd. καὶ οὐκ. A.C.D.E.F.H.I. καὶ ἐκ τοῦ B. 2 συγχ
δεχ. προ δεχ. συγχ. οὐκ. 3 πρόσχε. τῶν χρ. προ τῶν χρ. πρόσχε. A.B.
D.E.F.H.I. 4 καὶ τῶν δαπάνῃ προσχετῶν χρημάτων. 5 οὕτω γὰρ Edd.
γὰρ οὐκ. A.B.C.D.E.F.H. 6 καὶ προσχετῶν. A.B.D.E.F.I. 7 ἐκείνης
B.C. 8 καὶ προσχετῶν. A.B.D.E.F.H.I. 9 καὶ αἱ τῶν τροφῶν
οὐκ. C. 10 τῶν τροφῶν. A.B.D.E.F.H.I. 11 καὶ αἱ τῶν τροφῶν
βοηθεῖν. ἡμῶς τοῖς δ. ἐκείνῃς. C. 12 καὶ αἱ τῶν τροφῶν. A.C.
13 ἐστὶν τροφὴ. ἐπι-
στροφὴ B. ἐπὶ τῇ τροφῇ C. 14 καὶ γὰρ διὰ τῶν ἄλλων. ἄλλων. οὐκ. C.)
προσχετῶν. B.C. Cal. 15 ἐκείνη. B.D.E. Στασις. οὐκ. A.C.D.I.
16 οὐ μούχθου. οὐκ. ἔχου. C. 17 καὶ οὐκ. B. Μοκ. αἶμα. H. οὐκ. B. αἶμα. F.
18 ὁσώματι. I. καὶ χρημασί. καὶ σωμασί. ἰσχυρῶς. οὐκ. C.

λόγῳ, καὶ ἐτέρῳ ὁφθαλμῷ βοηθῆσαι ἀπὸ τῷ πλησίον. Ὡς περ οὖν οὐ μετὰ δόξιν ἀπαιτεῖται μόνον, ἀλλὰ τὴν ἐν ἀπλότῃ, οὐδὲ προστασίαν, ἀλλὰ τὴν μετὰ σπουδῆς, αὐτὴν ἡ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ τὴν μετὰ ἡλαρότητος· οὕτω καὶ ἀγάπην οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴν ἀνυπόκριτον· ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἡ ἀγάπη· καὶ τοῦτο γίνηται, πάντα τὰ ἄλλα ἔπειται. Καὶ γὰρ ὁ ἐλεῶν, ἡλαρῶς ἐλεεῖ· ἑαυτῷ γὰρ δίδωσι· καὶ ὁ προϊστάμενος, σπουδαίως προϊστάται· ἑαυτοῦ γὰρ προϊστάται· καὶ ὁ μεταδίδους, μετὰ θαψιλείας τοῦτο ποιεῖ· ἑαυτῷ γὰρ παρέχει. B

Εἰτα ἐκεῖνῃ ἐστὶ καὶ ἀγάπη ἐπὶ πονηροῖς πράγμασιν, ὅσα ἡ τῶν ἀκολάστων ἐστίν, ἢ τῶν ἐπὶ χροῖμασι καὶ ἀρτυραῖς ὁμοιοούτων, ἢ τῶν ἐπὶ μίθαις καὶ συμπόσιαις, ἐκκαθαίρων αὐτὴν ἀπὸ τούτων, φησὶν· Ἠποστρυγόντες τὸ πονηρόν. Ἡ καὶ οὐκ εἶπεν, ἀπεχόμενοι, ἀλλὰ, μισοῦντες, καὶ οὐχ ἀπλῶς μισοῦντες, ἀλλὰ καὶ σφόδρᾳ μισοῦντες. Τὸ γὰρ, ἀπὸ, τοῦτο, ῥῆμα πολλαχοῦ επιτύσιως ἐστὶ παρ' αὐτῷ ὡς ὅταν λέγῃ ἀποκαρδοῦσα ἡν, καὶ ἀπεδεδυχαμένοι, καὶ ὑπολίτρωσιν. Ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ καὶ μὴ πριυτοῦντες τῇ κακίᾳ, ὅμως τὴν ἐπιθυμίαν αἰ- C τῶν ἔχουσι, διὰ τοῦτο εἶπεν, Ἠποστρυγόντες. Αὐτὸς ἡ γὰρ καὶ τὴν διάνοιαν καθαρῶς βούλεται, καὶ πολλὴν ἡμᾶς ἔχθραν ἔχειν πρὸς τὴν κακίαν, καὶ μῖσος καὶ πόλεμον. Μὴ γὰρ, ἐπειδὴ εἶπον, φησὶν, Ἠγαπήσατε ἀλλήλους, νομίσγητε μέχρι τούτου λέγειν, ὡς καὶ ἐν τοῖς πονηροῖς συμπράττειν ἀλλήλοις τοῦναντίον γὰρ ὕπαν νομοθετῶ αὐ μόνος τῆς πράξεως, ἀλλὰ καὶ τῆς διαθέσεως τῆς περὶ τὴν κακίαν ἀλλότριοι εἶναι· καὶ οὐ μόνον τῆς διαθέσεως αὐτῆς ἀλλότριοι εἶναι, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὑπερβολῆς αὐτῆς ἀποστρέφασθαι καὶ μισεῖν. Καὶ οὐκ ἀρκεῖται μόνος D τούτου, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς αἰτίας ἐργασίαν εἰσάγει λέγων· Κολάμενοι τῷ ἀγαθῷ. Οὐκ εἶπε, ποιοῦντες μόνον, ἀλλὰ καὶ διυκαίμενοι· τοῦτο γὰρ τῷ κελεύσαι κολᾶσθαι ἰσθλῶσεν. Οὕτω καὶ ὁ θεὸς συνάπτει τὸν ἄνθρωπον τῇ γυναικὶ, λέγει· E Ἠπροσ-

² Gen. ii. 24.

ν. Ἀλλὰ] + καὶ B C D ἡ τὴν δλ Edd. τῶν οπι A B C D E F I. Post ὑποκαρδοῦσα deest folium in E. uaque ad τ. ταυτεστιν ο ρ 675 D ἢ ἀγάπῃ (ἡ τῶν I ἢ] ἢ D ἢ ἐπὶ μίθαις] ἐπιθυμίαις C ἢ καὶ οπι. (ἢ ἀλλὰ] + Ἠποστρυγόντες ὁ ἐστὶ D τ καὶ οπι A B F H. inuis Cal. καὶ οὐχ ἀπλῶς—σφόδρᾳ μισοῦντες, καὶ οὐχ μισοῦντες C ἀλλὰ σφῆ μισοῦντες καὶ οὐχ ἀπλῶς I ῥῆμα, quod a. uet. est in B C D Cal. τὸ ῥῆμα ἐστ in A Y H I ἢ πολλοὶ εἰσι καὶ πολλοὶ C γὰρ accessit ex A C D F H I. Μὴν συνδυαζομένην πρὸς βουλήν B. Verba καὶ τῆς διαθεσεως—καὶ πολλὴν οπι. I ἢ αὐτῇ] + ἐβόησεν I. Ματῶν μισοῦν καὶ ὀστρ. καὶ μισοῦν πάλιν καὶ οὐκ ἀρκεῖται μόνον τούτῳ I εἰσάγει A B D F H I ἐπῆγει Edd. τῶν πρὸ τῷ A B C D F I ἡ προσκλήθησεν] + φησι A F H I + γὰρ Edd. + γὰρ φησι B. Nec τῶν nec φησι agnoscunt C D Cal.

καὶ τὸ φιλεῖν ἀπὸ τούτου διαθερμαίνονται, καὶ ἀλλήλων ἐστὶ C κατασκευαστικά. Καὶ γὰρ εἰσι πολλοὶ κατὰ δύνουσαι μὲν φιλοῦντες, οὐκ ὀρέγοντες δὲ χεῖρα. Διὰ τοῦτο πάντοθεν οἰκοδομεῖ τὴν ἀγάπην. Καὶ τὴν ἀν' ἡμεῖς τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, "Τῷ πνεύματι ζήοντες." "Ὅρα πῶς παταχῶ τὰς ἐπιτάσεις ζητεῖ. Οὐ γὰρ εἶπε, μεταδόδοτε, μόνον, ἀλλὰ μετὰ δαψιλείας, οὐδὲ προϊστάσθαι, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς, οὐδὲ ἐλεεῖτε, ἀλλ' ἰλαρῶς, οὐδὲ τιμᾶτε, ἀλλὰ προηγείσθαι, οὐδὲ ἀγαπᾶτε, ἀλλ' ἀνυποκρίτως, οὐδὲ ἀπέχεσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ μισεῖτε, οὐδὲ ἔχεσθαι τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ κολλᾶσθαι, οὐδὲ φιλεῖτε, ἀλλὰ D φιλοστόργως, οὐδὲ σπουδάζετε, ἀλλὰ μὴ ὀκνηρῶς, οὐδὲ τὸ πνεῦμα ἔχετε, ἀλλὰ ἔξιν τὸ πνεῦμα, τοιτίσθαι, ἵνα ᾗτε θερμοὶ καὶ διεγνηγερμένοι. Ἐάν γὰρ ἐκεῖνα ἔχῃς τὸ προειρημμένα, ἐπιστάσεις τὸ πνεῦμα ἕν ἑμὴν τούτο παρὰ σοί, καὶ πρὸς ἐκείνῳ σε σπουδαῖον ἔργάζεται, καὶ τόντο εὐκολῶν ἀπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀγάπης ἐσται, ἐκατέρωθεν σου πεφυρωμίνον. Οὐχ ὅρῃς τοὺς ταύρου, τοὺς φλόγα ἐπὶ τοῦ κώτον φέρονται, πῶς πᾶσιν εἰσιν ἀφόρητοι; Ὅντω καὶ σύ τῷ διαβύλῳ ἀφόρητος ἔσῃ, ἂν ἑκατέρωθεν λύβης τὴν φλόγα. "Τῷ κυρίῳ δουλεύοντες." Διὰ γὰρ τούτων ὑπάντων ἐστὶ ἀδωλευῖσαι τῷ θεῷ. "Ὅσα γὰρ ἀν' ποιήσῃς εἰς τὸν ἀδελφόν, εἰς τὸν δισκότην σου διαβαίνει" καὶ ὡς αὐτὸς εἰς τετονθῆς, οἷτω σοὶ τὸν μισθὸν λογιῖται. Εἶδες τοῦ τὸ φράγμα ἀιηγεγες τοῦ ταῖτα ἐργαζομένου; Εἶτω δεικνύς πῶς ἀν' ἀναφθίῃ τοῦ πνεύματος ἢ φλόξ, φησί. "Τῷ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες." Ταῦτα γὰρ πάντα ὑπεκαυματὰ ἐστὶ τοῦ κυρὸς ἐκείνου. Ἐπειδὴ γὰρ καὶ χρημάτων δαπάνην ἀπῆλθε, καὶ σωματῶν κόπον, καὶ προπτασίαν καὶ σπουδὴν καὶ διδασκαλίαν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐπίπωνα, ἀλείφει πάλιν τὸν ἀθλητὴν μετὰ τῆς ἀγάπης, μετὰ τοῦ πνεύματος, ἵδια τῆς ἐλπίδος. Οὐδὲν γὰρ αὐτῶς ἀνδρείαν καὶ ταρβόλον 676

15 v 11.

* τούτων C. Στάσιον διαθερμαίνονται B.C.D.F.H.I. Cui. θερμαίνονται Edd. ¹ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καὶ αὐτῶν ἀπὸ οὐρα. ² ὅρῃς C.H. Cui. ³ ζήον τὸ πνεῦμα ⁴ ζήοντες τῷ πνεύματι C.I. ⁵ καὶ σπ. I. ⁶ σπ. C. ⁷ μιστ] μισ E. μισ ⁸ Veron. ⁹ ἐργαζομένη F.H. Μοχ ζῶνται μοχ εὐκαλε ἡσασθ. D.E. ¹⁰ ταῖτα τοὶ σταυροὶ τῇ φλόγα ἐστὶ τοῦ μεταστροφῆς C. ¹¹ ζῶν σπ. C. ¹² ἐκατέρωθεν C.D. ¹³ δουλεύοντες A.C. Cui. ¹⁴ εἰς σπ. C. ¹⁵ δεικνύς σπ. A.F.H.I. Στάσιον ἀπὸ σπ. C.I. ¹⁶ πάντα A.C.F.H.I. Cui. ἅπαντα Edd. ¹⁷ Μοχ εἰς τοῦ ἀπὸ C. ¹⁸ καὶ σπ. B. ¹⁹ προπτασίαν] + τὴν δουλείαν (δουλομένην) I. ²⁰ ἄλλα] + πάντα I. Μοχ κἄλλων σπ. C. ²¹ I. ²² καὶ] μετὰ C. ²³ ἀνδρείαν H. ἀνδρίαν A.B.D.

* πρὸς ἅπαντα ποιεῖ τῆς ψυχῆς. ὡς ἐλπὶς χρηστή. Ἐἴτα καὶ πρὸ τῶν ἐλπίζομένων ἁγαθῶν ἕτερον πάλιν διδωσιν ἑπαθλόν. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ ἐλπὶς τῶν μελλόντων ἦε, φησί, "Τῷ θλίψει ὑπομένοντες." Καὶ γὰρ πρὸ τῶν μελλόντων, ἐν τῷ παρόντι μέγα καρτώσῃ καλὸν ἀπὸ τῆς θλίψεως, τὸ καρτερικός καὶ δόκιμος γίνεσθαι. Μετὰ δὲ τούτου καὶ ἑτέραν παρεχει βοήθειαν, λέγων, "Τῷ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες." Ὅταν οὖν καὶ ἡγάπη εὐκαλὸν ποιῇ, καὶ πνεῦμα βοηθῇ, καὶ ἐλπὶς κουφίῃ. **Β** καὶ θλίψει δόκιμος ἐργάζεται καὶ ἐπιτήδειος πρὸς τὸ φέρειν πάντα γενναίως, καὶ ἔχῃ μετὰ ταύτων καὶ ἕτερον ὄπλον (182) μέγιστον, τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς δεήσεως βοήθειαν, τί λοιπὸν ἔσται ἐπίπονον τῶν ἐπιτατταμένων; Οὐδέν. Εἶδες ἴσως καταχόθεν ἵστησε τὸς ἀθλητὴν, καὶ πολὺ κούφα ἐδίξε τὰ ἐπιτάγματα; Σκόπει πάλιν πῶς τῆς ἐλεημοσύνης ἐπιλαμβάνεται, μᾶλλον δὲ οὐχ ἀπλῶς ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ τῆς εἰς τοὺς ἰγίους. "Αὐτὸ μὲν γὰρ εἰπὼν, 'Ὁ ἐλῶ, ἐν ἰλαρότητι,' πῶς τὴν χεῖρα ἀνέωξε ἐν ταῦθα μέτοι ὑπὲρ τῶν πιστῶν φησι. Διὸ καὶ ἐπ' αὐτῇ λέγων, ¹⁴ "Τῷς χρεῖαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες." Οὐκ εἶπε, καρίχετε αὐτῶν ταῖς χρεῖαις, ὁλλὰ, κοινωνεῖτε αὐτῶν ταῖς χρεῖαις, δεικνύς ὅτι μίξοντα λαμβάνουσιν ἢ ἰδιότησι, καὶ ὅτι ἐμπορίῳ τὸ πρῶγμα ἐστὶ κοινωνία γὰρ ἐστίν. Εἰσφέρεις σὺ χρήματα, Εἰσφέρουσί σοι παρηρησίαν ² τὴν πρὸς τὸν θεὸν ἐκείνοι. "Τῇ φιλοξενίᾳ διώκοντες." Οὐκ εἶπεν, ἐργαζόμενοι, ἀλλὰ, "διώκοντες," ³ παιδεύον ἡμᾶς μὴ ἀναμείνιν τοὺς δεημένους, τότε πρὸς ἡμᾶς ἔλθωσιν, ἀλλ' οὐτὶς ἐπιτρέχειν καὶ καταδιώκειν.

"(ὣτως ὁ Λῶτ, οὕτως ὁ Ἀβραάμ ἐποίησε. Καὶ γὰρ τὴν ἡμίραν εἰς ταῦτα ἀνάλωσεν ἀναμείναι τὴν καλὴν ταύτην θήραν,

14. 13.

* πρὸς ἅπαντα om. A C E F H I πρὸς πάντα Cat. Statius ποιῶν C.
² ἁγίων μὲν χρηστῶς omnes. Μὲν διδωσιν ἑπαθλόν μὲν ἑπαθλόν διδωσιν omnes. * ἡ ἐλπὶς om. B * γίνεσθαι B D * ἕτερον] + πάλιν C D.
³ τὸ πνεῦμα C D * ἀπεργάζεται I * μετὰ] καὶ μετὰ I * πῶς] + καὶ Edd. καὶ om. B C D E F H I * πῶς ἐλεημοσύνης μεμαρτην, ἀλλὰ τῆς εἰς τοὺς ἰγίους I * ὅπως] πρὸς I * ἡκεῖ ἀλλὰ—χρεῖαις δεκτικὴ in B I F διδίδου μὲν διδωσιν omnia. Statius καὶ δεκτικὴ ex A B C D E H I Cat. * πρὸς ἵστιν om. C * σὺ om. C * τὴν πρὸς τ. θ. ἐκείνοι A B D E F H I Cat. ἐκείνοι τὴν πρὸς τ. θ. Edd. εἰσφέρουσι σοι τὴν πρὸς θεὸν δεξιὰν εἰσω C * παιδεύον ἡμᾶς μὲν] σὺ γὰρ βούλεται πρὸς I * τοῖς δεημένοις H. τοὺς ξένους I. Statius γενναῖοι πρὸς ἡμᾶς ἔλθωσιν om. I * **BEIKON** Περιε φιλοξενίας καὶ ἐλεημοσύνης om. ὅτι σὺ δεῖ περιεργάζεσθαι τοὺς προσιωτάς, αὐτὸς ἰδὼν καὶ μείναι τὴν γλῶσσαν τὴν τῶν ἁγίων ἀπολαύσαντα μυστήριον. Veron.

καὶ ἰδὼν ἀνέτρεψε, καὶ εἰς ἀπάντησιν ἔδραμε, καὶ προσκύνησεν D
ἐπὶ τῇ γῇ, καὶ εἶπε ¹⁵ «Κύριε, εἰ εὖρον χάριν ἐνώπιόν σου, μὴ
παρέλθης τὸν ¹⁶ παῖδά σου.» Οὐ καθάπερ ἡμεῖς, ἐπειδὴν ἴδω-
μεν ζέον ἢ πένητα, τὴς ὁφρὸς ἀνασπῶμεν, καὶ οὐδὲ προσήρῃσας
ἀξίους αὐτοὺς ¹⁷ γινώσκουμεν· καὶ μετὰ μωρίας ἱκετηρίας μα-
λαχθέντες κελεύσωμεν ¹⁸ δοῦναι τὸν οἰκέτη μικρὸν ἀργυρίου, τὸ
πάν καταρθῶσθαι νομίζομεν. Ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος οὕτως, ἀλλ'
¹⁹ ἐξέτου σχῆμα ἀνέλαβε καὶ οἰκέτου, καίτοιγε οὐκ εἰδὼς τίνας
ἐμελλεν ὑποδέχασθαι. Ἡμεῖς δὲ σαφῶς εἰδότες ὅτι τὸν Χρι-
στὸν ὑποδεχόμεθα, οὐδὲ ταύτῃ γιγόμεθα ἡμεροί. Ἀλλ' ἐκείνος E
μὲν καὶ παρακαλεῖ καὶ ἱκετεῖν καὶ προσκυνεῖ, ἡμεῖς δὲ ὑβρί-
ζομεν τοὺς προσιόντας ἡμῖν· καὶ ὁ μὲν δι' ἑαυτοῦ καὶ τῆς
γυναικὸς πάντα ἀνεί, ἡμεῖς δὲ οὐδὲ διὰ τῶν οἰκετῶν. Εἰ δὲ
καὶ τὴν τράπεζαν ²⁰ βουληθείης ἰδεῖν, ἢν παρέθηκες, πολλὴν καὶ
ἐνταῦθα ὄψει τὴν φιλοτιμίαν· ²¹ τὴν δὲ φιλοτιμίαν οὐχ ἢ
περιουσία τῶν χρημάτων, ἀλλ' ὁ τῆς προαιρέσεως ἵσται πλου-
τος. Πόσοι γὰρ τότε ἔμποροι ἦσαν; Ἀλλ' οὐδεὶς τοιούτου
οὐδὲν ἐποίησε. Πόσοι χῆραι ἦσαν ἐν τῇ Ἰσραὴλ; Ἀλλ' οὐδε-
μία ἐξένισε τὸν ²² Ἠλίαν. Πόσοι εὐποροὶ πάλιν ἦσαν ἐπὶ τοῦ
Ἑλισσαίου; Ἀλλ' ἢ ²³ Σουμανίτις τὸν καρπὸν τῆς φιλοξενίας 677
ἐτρέφει μόνη· ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Ἀβραὰμ τότε· ὅν μετὰ τῆς
δαφιλίας καὶ τῆς προθυμίας ²⁴ καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἀξίου
θαυμάζειν, ὅτι· ²⁵ μηδὲ εἰδὼς τίνας ἦσαν οἱ παραγεγονότες, ταῦτα
ἵσται. Μὴ τοίνυν μηδὲ σὺ πολυτραγῶμεν· ²⁶ διὰ γὰρ τὸν
Χριστὸν ²⁷ δεχῶ· καὶ μᾶλλον αἰεὶ περιεργαζέσθαι, πολλακίς καὶ
δόκιμον ἄνδρα ²⁸ παρεδραμῇ, καὶ τὸν ἐκ τούτου μισθὸν ἀπολείπῃ.
Καίτοι ὁ μὲν μὴ δόκιμον δεχόμενος οὐκ ἐγκαλεῖται, ἀλλὰ καὶ
μισθὸν δεχῶ· ²⁹ ὁ δὲ λαχόμενος ³⁰ γὰρ προφῆτην εἰς ὄραμα προ- B
φῆτου, μισθὸν προφῆτου λήψεται· ³¹ ὁ δὲ ἐκ τῆς ἀκαιρίας ταύτης

15 Gen. xlii. 3.

16 Matthe. x. 41.

¹⁵ παῖδα] δούλον C. ¹⁶ εἶνα νομίζομεν ποσ νομίζομεν εἶνα οὐκ οἶμαι. Statium
ἐπε δε ποτ C. ¹⁷ δοῦναι τὸν οἰκέτην A B F H I τὰς οἰκετὰς δοῦναι B C D.
ταῖς οἰκεταῖς δοῦναι Edd. ¹⁸ αἰετῶν C. Mox καὶ οἰκετῶν οὐκ. ἰδὲται.
¹⁹ βουληθείης ἰδεῖν] βουλοῖαι μαθεῖν C. ²⁰ τὴν δὲ φ. οὐχ ἢ περιουσία των χρ-
μάτων] Sac A D E F H ἢ οὐχ (σὺν C.) ἢ π τῶν χρ B C I. οὐχ ἢ ὁ τῆς
περιουσίας ἵσται· γρόπαι Edd. Mox ἐπεί, quod aliter, est in libris omissis.
²¹ Hasc ἀλλ οὐδεὶς—χῆραι ἦσαν οὐκ B. ²² οἰδεμία] οἰδεῖς A B F H
οἰδεῖμα αὐτῶν E. ²³ Ἠλίαν] + αἰ μὴ ἢ Ζαροφθία E. ²⁴ τρέφει A B E F I
Mox ἦσαν πάλιν ἰσχυροὶ αὐτῶν C D. ²⁵ Σουμανίτις B C D E. et οὐκ I. Σο-
μανίτις A et αὐτῶν corr. J. Ita Vetus. Σουμανίτις H. Σουμανίτις Sac. Mox
Bep. Post h. v. hantus nō in E. uaque ad εὐλογητός p. 678 C. ²⁶ Vid
Annot. ²⁷ καὶ οὐκ D. ²⁸ μὴ C I. ²⁹ ἀλλ γὰρ] + τούτου C. ³⁰ παρο-
δραμῇ A D I. Flor. p. 364. (Tom. xii. p. 505 D.) παρεδραμῇ F H. παρεδρά-
μας B. παρεδραμῇ Edd. ³¹ γὰρ] + φησὶ D.

πολυπραγμοσύνης τὰν θαυμαστίαν παρατρέχων· καὶ δέκην ἰδῶντι
 Μὴ τοίνυν βίους καὶ πρῆξεις πολυπρηγματοί· καὶ γὰρ ἐσχάτης
 ταῦτο ἀπειρηγμένη ἐστίν, ὑπὲρ ἧς ἄρτος, ζωὴν ὁλοκληρὸν
 περιεργαζέσθαι. Εἰ γὰρ ἀνδροφροσιν αἶτος, εἰ γὰρ ληστής,
 εἰ γὰρ ὁσιῶν, ἄρτος καὶ ἡ ἀργυρίων ἀλιγία· τί δέκει σοι ἡξίος
 εἶναι; Ἀλλ' ἡ μὲν δεσπότης σου καὶ ἡλιος κατὰ ἀνατλάει· σὺ
 δὲ καὶ τῆς ἐφημέρου τροφῆς ἀνάξιον αὐτὸν κρίνεις; Ἐγὼ δὲ
 καὶ ἐτέρων ὑπερβολὴν τίθηναι. Καὶ γὰρ ἐκιστάμενος ἦς σαφὲς,
 ὅτι ἡμερίων γέμει κακῶν, οὐδὲ οὕτως ὑπολογισαί· ἔχεις τῆς ἐφθ-
 ς μέρου τροφῆς αὐτὸν ἀποστερῶν. Ἐκείνου γὰρ δούλος εἰ τοῦ
 ἡ λέγοντος, 11 "Ὁς οἶδατε ποίου πικνίματος ἔσσε'· ἐκείνου εἰ
 οἰκίτης τοῦ θεραπεύσαντος τοὺς ληβύταντας αὐτόν· μᾶλλον δὲ
 τοῦ σταυρωθέντος ὑπὲρ αὐτῶν. Καὶ μὴ μοι λεγε, ὅτι ἕτεροι
 ἀνείλε· καὶ γὰρ σεαυτὸν ἀναιρεῖ μίλλη, μαρὶ αὐτῷ λιμνι-
 τούτα 12 περιδῶς. Καὶ γὰρ ἐπεισοὶ μαθητῆς εἰ τῇ τῶν σταυ-
 ροσπυκνῶν τῇ σωτηρίαν τυθεύοντος, τοῦ λέγοντος ἐν αὐτῇ τῷ
 σταυρῷ, 13 "Πάτερ, ἄφεσ' αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδουσιν τί ποιῶσιν" (183)
 14 Ἐκείνου δούλος εἰ τοῦ τὸν μαρτύσαντος αὐτὸν θεραπεύσαντος,
 D τοῦ τὸν ὑβρίζαντα ἐν αὐτῷ τῷ σταυρῷ τυφινωσαντος, οὐ τί
 γίνονται ἂν ἴσον. Καὶ γὰρ ὑμψίτεροι παρὶ τὴν ἀρχὴν ὑβρίζον
 αὐτὸν οἱ λησταί· ἀλλ' ὅμως θύτεροι ταῦτοι, τὸν παρὶδόντα
 ἀνέφξε. Καὶ διακρίει τοὺς μέλλοντας αὐτὸν ὑμνίζει, καὶ τα-
 ράττεται καὶ συγκρίνεται ὁρῶν τὸν προδοτὴν, οὐχ ὅτι σταυ-
 ροῦσθαι ἐμελλεν, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος ὑπερῷοντο. Ἐταρῶντε
 τοίνυν προκρίως τὴν ἀγχόνην, 15 τὴν εὐλασίαν τῆς μετὰ τὴν ὑγ-
 χόνην. Καὶ εἰδὼς αὐτοῦ τὴν πονηρίαν, μέχρις ἐσχάτης ὥρας
 αὐτὸν ἔφερε, καὶ οὐ διεκρούετο, ἀλλὰ καὶ ἐφίλητε τὸν προδο-
 τὴν. Ὁ δεσπότης σου φιλεῖ καὶ δέχεται χεῖρας τὸν μέλλοντα
 E αὐτοῦ τὸ αἷμα τὸ τίμιον εὐθὺς ἐκχεῖν· σὺ δὲ τὰν πενήτα οὐδὲ
 ἄρτος ἡξίος, κα' οὐκ οὐδὲ τὸν κόπον, ὡς ἔθηκεν ὁ Χριστός·
 Διὰ γὰρ τοῦτον εἰείξεν, ὅτι οὐ μόνον τοὺς πίνοντας, ἀλλ' αὐτῷ
 τοῖς ἐπὶ θάνατον ἡμῖς ἡγώντας ὑποστρέφισθαι δεῖ. Μὴ τοίνυν

11 Luc 12 55.

12 Ibid 230. 75

13 ἀργ' οὐκ ἔγωγε πρὸ αὐτῶν ἀργ' Ἀ Β Δ Ε Η Ι Π κ
 14 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 15 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 16 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 17 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 18 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 19 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 20 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 21 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 22 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 23 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 24 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 25 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 26 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 27 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 28 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 29 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 30 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 31 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 32 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 33 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 34 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 35 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 36 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 37 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 38 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 39 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 40 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 41 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 42 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 43 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 44 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 45 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 46 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 47 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 48 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 49 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 50 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 51 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 52 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 53 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 54 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 55 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 56 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 57 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 58 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 59 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 60 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 61 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 62 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 63 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 64 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 65 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 66 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 67 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 68 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 69 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 70 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 71 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 72 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 73 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 74 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 75 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 76 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 77 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 78 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 79 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 80 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 81 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 82 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 83 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 84 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 85 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 86 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 87 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 88 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 89 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 90 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 91 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 92 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 93 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 94 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 95 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 96 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 97 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 98 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 99 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ
 100 ἀφ' ὧν οὐκ. Α Η Ι Δ Ε Η Ι Π κ

ἡμεῖς ταῦτο εἴπῃς, ὅτι δευτέ μοι εἰργάσμετο ὁ δαίνα, ἀλλ' ἐνόησον τί ἐποίησεν ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτῷ τῇ σταυρῷ, διὰ τοῦ φιλήματος, οὐ προδίδουσαι ἐμελλε, τὸν προδότην διορθώμενος. Καὶ ὅρα πῶς ἐντραπητικῶς. ¹³ "Ἰούδα γάρ, φησὶ, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου προδίδουσαι;" Τίνα οὐκ ἂν ἐμάλαξε, τίνα οὐκ ἂν ἔκαμψεν οὕτῃ ἢ φωνῇ; τοῖον θαρρῖον, ποῖον ὁδὸν ἀδάμαντα; Ἀλλ' οὐ τὸν δαίναον ἐκείνου. Μὴ τοῖνον λέγει, ὅτι τὸν δαίνα ἐφόρυσεν ὁ δαίνα, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀποστρέφουμαι. Κἀν γὰρ κατὰ σοῦ μέλλῃ τὸ ξίφος εἶθιν, καὶ τὴν δεξιὰν βαπτίζειν εἰς αὐτὸν τὸν λαιμὸν, αὐτὴν φίλησον τὴν δεξιὰν ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς τὸ στόμα ἐφίλησεν ἐκείνου τὸ τὴν σφαγὴν ἐργασάμενον. Καὶ σὺ τοῖνον μὴ μίσῃ, ἀλλὰ δάκρυε καὶ ἐλεῖ τὸν ἐπιβουλκύνοντα· ἐλπίσθαι γὰρ ὅ τοιοῦτος κατ' ἡμῶν ἄξιός τε δακρύσθαι. Ἐκείνου γὰρ ἴσμεν οἰκίται τοῦ καὶ φιλήσαντος τὸν προδότην οὐ γὰρ ταῖσόμεαι συνεχῶς ^B αὐτὸ περιστρέφον· καὶ τοῦ φιλήματος ἐπαλώτερα φθειγζαμένων ῥήματα. Ἰούδα γὰρ εἶπεν, ὁ μιὰρ, καὶ "παμπόνηρε, καὶ προδότη, ταῦτα ἡμῖν ἀποδίδουσαι ἀμοιβὰς τῆς τοσαύτης ἐνέργειας; ἀλλὰ πῶς; "Ἰούδα," τὸ κύριον ὄνομα ῥθίς, ὁ μάλλον ταλανίζοντος ἦν καὶ ἀνακαλούντος, ἢ ἐργιζομένου. Καὶ οὐκ εἶπε, τὸν διδάσκαλόν σου, τὸν διδοῦντα Ἰσου καὶ ἐνέργετης, ἀλλὰ, "τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου." Εἰ γὰρ μὴ διδάσκαλος ἦν μηδὲ ἑσπότης, τὸν οὕτως ἡμέρωι, τὸν οὕτως ὑπλάσσης πρὸς σὲ διακείμενον, ὥς καὶ ἐν καιρῷ τῆς προδοσίας σε φιλεῖν, καὶ ταῦτα τοῦ φιλήματος συμβόλου τῆς προδοσίας ὄντος, ταῦτον παραδίδουσαι, Εὐλογητὸς εἰ, κύριε πόσης ταπεινοφροσύνης, ὅσοις ἀνεξικακίας ὑποδείγματα ἡμῖν ἰδεσθαι, Ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐκείνου οὕτω πρὸς δὲ τοῖς ἐπελθόντας μετὰ ξύλων καὶ λαμπάδων οὐχ οὕτω; "Καὶ τί γίνονται ἂν ἡμετέρου τῶν ῥημάτων

¹³ Luc. 22. 48

* μοι ταῦτο] ταῦτά μοι (μνο H.) A.F.H.L. μοι om. C. ¹ Μὲν ἐν δευτέρῳ μοι (μνο C) εἶρη. ὁ δαίνα B.C.D. ἐπὶ ὁ δαίνα μοι εἶρη δευτέρῳ Edd. ² ἐπὶ ποιεῖν C. ³ οὐ προδότη B.D.F.H. ⁴ τοῦ δ. προδότη (παραδίδουσαι D.) προδότης τον δ A.B.D.F.H.I. τον υἱόν τ. δ. φιλήματι παραδίδουσαι C. ⁵ ἐκαμψεν A.C.D.F.H.I. ἐκαμψεν Edd. ⁶ τὸ ἀβερὰ ἀπὸς Μοντεῖς παρακατατίθει βιβλίον. ἐφίλησε τὸ στ. ἰαντενο ord. C. ⁷ ὁ γ. παρ' ἡμῶν ἄξιός hoc ord. A.D.F.H.I. παρ' ἡμῶν ὁ γ. ἄξιός B.C. παρ' ἡμῶν ἄξιός ὁ γ. Edd. ⁸ καὶ om. A.F.H.I. Σταῖον τον om. H. ⁹ αὐτῷ οὐ D. ¹⁰ παρακατα C. ¹¹ ταῦτα πρὸ τοῦτοντα C.D.F.H.I. ¹² τοσαύτης B. ¹³ τῆς C. ¹⁴ σου ἀκρεσῶς καὶ οὐκ αἰσῶς διατίθει τον πρὸ καὶ C. ¹⁵ ἐσπότης] + μὲν ἐνέργετης C. ¹⁶ καὶ om. C. ¹⁷ ἐπελθόντας F.H. ἰαντενο μετὰ ξύλων καὶ λαμπάδων H.C.F.H.I. Veron. μετὰ μαχαίρας καὶ ξύλων A.D.E. μετὰ ξύλων καὶ μαχαίρας Sat. εκτ. ¹⁸ καὶ τὴν - ῥημάτων] καὶ τὴν δ. οὐ ἡμετέρου τῶν ῥ. ταῦτων ῥημάτων] καὶ τὴν δ. οὐ

των τῶν καὶ πρὸς ἐκείνους ἐρημέων; Δυναίμενος γὰρ αὐτοῦ
 ἰαθροῦν ἀφανίσαι πάντας, τοῦτων μὲν ἐποίησεν οὐδέν, ἐντρο-
 πικῶς δὲ αὐτοῖς διαλέγεται λέγων· «Τί ἐξηλθίτε, ὡς ἐπὶ
 ληστῆν. μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;» Καὶ ῥίψας ὑπτίονα,
 Δέκτειδ' ἔμεινον ἀναισθητοῦντες, ἐκὼν πάλιν, ἐκόντων ἐξεδίδου, καὶ
 ἠνείχετο δεσμὰ περιβάλλοντες ὁρῶν ταῖς ἀγίαις χερσὶ, δυνά-
 μενος ὁμοῦ πάντα κλονῆσαι καὶ ρίψαι κάτω. Ἀλλὰ σὺ καὶ
 μετὰ ταῦτα ἀγρυαίνεις πρὸς τὸν πένητα. Καίτοιγε εἰ καὶ
 μυρίων ἐστὶν ἔνοχος κακῶν, ἡ ἔνδοξα καὶ ὁ λιμὸς ἱκανὰ τὴν μὴ
 σφόδρα πεπρωμένην καταμαλάξαι ψυχὴν. Σὺ δὲ ἴσθης
 ἐπιθεριωμένος, καὶ λεόντων μιμούμενος θυμοῖς· καίτοιγε ἐκεί-
 νοι οὐκ ἂν ποτε κερῶν ἀπογέσσαντο σωμάτων· σὺ δὲ τοσοῦ-
 τοις ὁρῶν τεταρخیσμενον κακοῖς, ἐπεμβαίνεις καμίνῳ, καὶ
 δαρδάρεις τὸ σῶμα διὰ τῶν ὕβρεων, καὶ χειμῶνα ἐπὶ χειμῶνι
 συνάγεις, καὶ τὸν εἰς λιμένα καταφυγόντα σκοπέλῳ προσε-
 ῖράζαι ποιεῖς, καὶ ναυάγιον ἐργάζῃ· ἐν τῇ θαλάσῃ χαλεπώ-
 τερον. Καὶ πῶς ἐρεῖς τῷ θεῷ, ἐλέητιν με, καὶ ἀμαρτημάτων
 αἰτίαις συγχέρησιν, τὸν οὐδὲ ἀμαρτύνοντα ὑβρίζων, καὶ δίκην
 ὑπὲρ λιμοῦ καὶ ἀνάγκης τοσημίτας απαιτῶν, καὶ τὰ θηρία
 ἅπαντα ἀποκρύνων τῇ ὀμότητι; Ἐκείνα μὲν γὰρ, τῆς
 γαστροῦ καταναγκάζουσης, ἀπύεται τῆς αὐτοῖς νενομισμέ-
 νης τροφῆς· σὺ δὲ, οὐδενὸς ἐθούοντος οὐδὲ καταναγκάζοντος,
 κατεσθίεις τὸν ἀδελφόν, δάενων, σταράττων, εἰ καὶ μὴ τοῖς (184
 ὀδοῦσιν, ἀλλὰ ῥήμασι δαγμάτων χαλεπωτέροις. Πῶς οὖν
 ἡ γὰρ τῆς ἱερῆς προσφορᾶς, αἱμασιν ἀνθρωπίνους φοιτῆσαι τὴν
 γλῶτταν; πῶς ὀδῶναι πρήγη, πολέμου γέμοντι στόματι;
 πῶς δὲ τῆς αἰσθητῆς ὑπολαύσεις τροφῆς, ἰὼν τοσοῦτον συνά-
 γων; Οὐ διαρροῦσαι τὴν πενίαν τί καὶ ἐπιτρέβεις; οὐκ ἀνι-
 στής ἐσμένον· τί καὶ καταβάλλεις; οὐκ ἀναίρεις τὴν ἀθυμίαν

20 Matth. xiv. 35.

2 καὶ accessit ex A. B. D. E. F. H. I. ἡ ἀβρῆς I. ἡ μέγας + σῶντος Sav.
 Mor Ben αὐτοῖς οὐκ. B. F. H. I. Veron. αὐτοῖς καὶ αὐτοῖς habet C. ἡ ἑρῶν
 om C. Μοι ἡμῶν om idem. 3 πάντα ελευθέρω—πρὸς τὸν πένητα· του-
 γοντ πεπρωμένη I. 4 καὶ om C. 5 καίτοιγε + σὺ I. 6 καὶ om B.
 7 πεπρωμένην· θρησκεία I. 8 καὶ μαλαξαι H. 9 σὺ B] εἰς I. Μοι
 τεταρχίμην C. 10 δαρδάρεις δαρδάρει H] υπατες, σταράττειν Edd.
 11 συνάγεις C. 12 προσεῖραζαι A. B. F. H. I. προσεῖραζαι D. συρμάει C.
 13 αἰτίαις αἰτησιν I. ἐνέηται C. 14 ἀποτα] μετ πάντα I.
 Sequentia ἀποκρύνων—ἐνέειν μετ γὰρ om. idem. 15 γαστροῦ] φασγανῶν I.
 σαρκοῦ Veron. 16 σῶντος om. C. 17 ῥήματων δαγμάτων I. 18 δάενων
 A. B. D. F. H. I. 19 πολέμου I. 20 Status γερῶν τῷ στ. A. C. F. H. I. 21 γὰρ
 pro γινώ A. D. E. F. H. I. 22 σὺς B] γινώ απλ. tr. αἰσθητῆς C. 23 τροφῆς B. H.
 24 διαρροῦσαι C. 25 οὐκ ἀνισθῆναι—ἐπιτεταται om. C. 26 Sequentia. οὐ δάενων—
 μεμασιν non hic, sed supra post ἐπιτεταται habet C. D.

τί καὶ ἐπιτείνεις, οὐ δοῦναι χρήματα τί καὶ ὑβρίζεις ῥήμα-
σιν; Οὐκ ἔκουσας ὅσῃν διδάσκει δίκην οἱ μὴ τρέφοντες τοῖς
πένηταις; ποίαις τιμωρίαις καταδικάζονται; 21 « Ἰορευσεθε
γάρ, ² φησὶν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον τῇ διuibόλῃ
καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ » Εἰ γὰρ οἱ μὴ τρέφοντες οὕτω B
καταδικάζονται, τίνα ² δώσουσι δίκην οἱ μετὰ τοῦ μὴ τρέ-
φειν καὶ ὑβρίζοντες; πόσῃν ὑποστήσονται κυλάσιν, πόσῃν
γένευναν; Τὴν οὖν μὴ ² τοσαῦτα ἐξάψωμεν καθ' ἑαυτῶν κακὰ, ὥς
εἰσὶν κύριοι, καὶ τὸ πονηρὸν τοῦτο νόσημι διορθώσωμεν, καὶ
τῇ γλώττῃ χαλινὸν ἐπιθώμεν· καὶ μὴ μόνον ² μὴ ὑβρίζωμεν,
ἀλλὰ καὶ παρακαλῶμεν, καὶ διὰ ῥημάτων καὶ διὰ πραγμάτων,
ἵνα πολὺν ἑαυτοῖς προαποθίμηναι τὸν ἔλεον, ² τίχωμεν τῶν
ἐπηγγελμένων ἡμῖν ἀγαθῶν ὥς γένηται πάντας ἡμᾶς ² ἐπιτη-
χεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
οἱ οὐ καὶ μετ' οὐ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ᾧ αὐτῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς
τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΓ.

C

¹ Εὐλογεῖτε τοὺς δυνάοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ
καταράσθε.

ΔΙΔΑΞΑΣ αὐτοῖς πῶς πρὸς ἀλλήλους διαλείτθαι χρή, καὶ
συγκολλήσας τὰ μέλη μετὰ ἡκριβείας, οὕτως ἐξάγει λοιπὸν
πρὸς τὴν ἐξω παράταξιν, ἐκκολαττέραν αὐτὴν ² ἐντυθεῖν ποιῶν
« Ὡς περ γὰρ ὁ τὰ πρὸς τοὺς οἰκέτους ² μὴ καταρθωκώς, δυσκυ- D
λώτερον τὰ πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους οἰκονομήσει οὕτως ὁ καλῶς
ἀσκήσας ἑαυτὸν ἐν ταύταις, ῥῆον καὶ ² τῶν ἐξωθεν περιεσται.
Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ὁδε προβαίνων, μετ' ² ἐκεῖνα ταῦτα
τίθησι, καὶ φασὶν· « Εὐλογεῖτε τοὺς δυνάοντας ὑμᾶς. » Οὐκ
εἶπε, μὴ μνησικακεῖτε μηδὲ ἀμύνεσθε, ἀλλὰ τὸ πολλῶν κλέον
τούτων ἐξήτησεν. Ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀνδρὸς φιλοσόφου, τοῦτο
δὲ ἀγγέλου λοιπῶν. Ἐκεῖνα εἰπὼν, « εὐλογεῖτε, » ἐπὶ ἡγάγε, « καὶ
μὴ καταράσθε, » ἵνα μὴ καὶ τοῦτο κἀκεῖνο ποιῶμεν, ἀλλ' ἐκεῖνο
μόνον. Καὶ γὰρ μισθῶν ² ἡμῖν εἰσὶν ἰστένοι πρόξενοι οἱ δυνά- E
κοντες, ² Ἄν δὲ γένηται, καὶ ἕτερον « σὺ σωτὴρ μετ' ἐκεῖνον κατα-

20 Matth. xxv. 41.

I Cor. XII. v. 14.

² φησὶν οση. A.F.H.I. γ δὲ προ οὖν A D B.F.H.I. ² δώσουσι A.B.
D.E.F.H.I. διδοῦσι Venet. Sav. Mor. ² γάρτοι C. Max. κακὰ οση. ιδεῖται
² μὴ οση. B. ² ἐξαιθόμεν D.E. Max. ἡμῶν οση. B.C.D.E.F.H. ² μ-
τασχεῖν E.I. Hom. XXIII. ² ὅσας C. ² μὴ προ οὐ οση. ² τὰ
αὐτὰ A.E. ² τῶν] τοῖς C. ² ἀντὶ B.D.E.H.I. Col. ἡμῶν Edd. ² καὶ
οση. E. ² ἡμῶν ἡμῶν προ εἰσιν ἡμῶν A B D E F H I. Statim cessavit accessit
ex A.B.D.E.F.H. ² σὺ σωτὴρ] ἑαυτῷ C. Statim μετ' ἑαυτῶν B.E.I.

σπεκίσεις μισθόν. Ἐπειὶς μὲν γὰρ σοι τὸν ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ
 πυρέξει, σὺ δὲ σάσεις τοις καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς εἰς ἐκείνους
 σημείων μέγιστον ἑκφέρων τῆς εἰς τοὺς Χριστὸν ἀγάπης
 ὡς περὶ γὰρ ὁ κατορθώμενος τῇ διακονίᾳ, δείκνυσιν ὅτι οὐ σφο-
 δρὰ χαίρει ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ταῦτα πάσχων ὥτως ὁ εὐλογῶν
 πολὺν ἐμφανίζει τοῖς ἔργοις. Μη τοίνυν αὐτὸν λοιδορήσης, ἵνα
 καὶ αὐτὸς μεῖζονα καρπώσῃ μισθόν, κακεῖνον διδάξης, ὅτι
 680 ἡ προθυμία ἐστὶ τὸ πρῶτον, οὐκ ἡνίκατος ταπεινότης καὶ
 ἑορτής, οὐ συμφορὴς οὐδὲ ἀθμίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς
 ἔλεγεν. ² "Χαίρετε, ὅτι ἐπὶ ὧς πάντες τινηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν
 ψευδόμενοι." Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀπίστοι οὐκ ἐστρέφον χαί-
 ροντες, οὐχ ὅτι κακῶς ἔκτισαν μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐμαστιγώ-
 θησαν. ³ Μετὰ γὰρ τῶν ἐρημμένων καὶ ἕτερον οὐ μικρὸν
 κερδαίνει, τὸ καταπληξῆαι καὶ ταῖς τοῦ ἀντιδίκου, καὶ παιδα-
 σαι διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὅτι πρὸς ἕτερον ζῶν ὁδεύεις.
 "Ἄν γὰρ ἴδῃ σε χαίροντα καὶ περιμένον ἐπὶ ῥῷ πάσχειν
 Βκακῶς, εἰσέτι συφῶς διὰ τῶν πρηνυμάτων, ὅτι μεῖζον τῶν
 παρόντων ἑτέρως ἔχει ἐλπίδας ὡς, ἂν τοῦτο μὴ ποιῇς, ἀλλὰ
 ἔκλειψαι καὶ οὐδὲν. πόθεν διττόσεται μαθὼν ἐκεῖνος, ὅτι ἕτερον
 ζῶν ἀναμένει. Καὶ μετὰ τοῦτο δὲ πάλιν καὶ ἕτερον κατορ-
 θώσεις ἂν ῥῷ ἴδῃ σε οἷς ὑλγαίνοντα ταῖς ὑβρίσιν, ἀλλὰ καὶ
 ἐλογαίνοντα, πιστεύοντα ἑλάνων. Ὅρα τοίνυν, ὅσα ἐνταῦθεν
 γίνεται ἡ καλὴ καὶ σοὶ μισθὸς μεῖζον καὶ ὁ πειρασμὸς
 ἐλαττωσὶν, κίκενος ἀποστρέσεται διώσκων, καὶ ὁ θεὸς δεξασθῆ- (185)
 σεται, καὶ διδοῦσκαλί τῷ πεπληρημένῳ γενήσεται πρὸς εὐσε-
 βειαν ἢ εἰς φιλοσοφίαν. Διὰ τοῦτο σὺ τὸν ὑβρίζοντα
 (μόνον ἀλλὰ καὶ τοὺς διώκοντας καὶ διὰ τῶν πραγμάτων ἐπη-
 ρείζοντας, τοῖς ἐκαστοῖς ἀμειβοσθαι ἐκείνους. Καὶ νῦν μὲν
 αὐτοὺς εὐλογεῖν ἐκέταξε προκρινεῖν δὲ καὶ ἔργους ἐνέργειαν
 -παινεῖ. ¹ "Χαίρει μετὰ χαίροντων, καὶ ἐλπίει μετὰ ἐλπι-
 ὄντων." Ἐπειδὴ γὰρ ἔστιν ἐλογησθαι μὲν καὶ μὴ καταρτή-
 σασθαι, μὴ μὲν ἐξ ἀγάπης τοῦτο ποιῆσαι. βούλεται ² καὶ δια-
 θερμῶναι ἡμῶς τῇ φιλίᾳ. Διὰ καὶ ³ τοῦτο ἐπήγαγεν, ὥστε

2 Matth. x. 21.

2 τ. 15

¹ ἐκφέρων C. ² προσ ἐστὶ τὸ πρ. πρὸ τοῦ πρ. προσ ἐστὶν ὁμοῦ. ³ ῥῆμα
 ὅσα. B H I. ⁴ μετὰ χαίρει C. ⁵ ἔργων ἢ παρὰ τὴν ἐλπίδα εἰς ἀντι-
 λέκον (in textu habet I). ⁶ Μοι συμφορὰς οὐδὲν ἐπὶ ἀντι-
 κριν D. ⁷ καὶ B F H. ⁸ ὅτι—ἐκείνους] ὡς ἔχει ἐλπίδας (ὡς C.
 ἑλπίδας E F. ⁹ τοῦτο C. ¹⁰ γὰρ ὅσα C. ¹¹ τοῦ ὅτι H. ¹² πεπλη-
 ρημένον (omittit). ¹³ ἐκείνους πεπληρημένους. ¹⁴ αὐτοὺς H. ¹⁵ καταρτίζον-
 ται (B F F I). ¹⁶ ἀντιρῶν E. ¹⁷ εἰς C. ¹⁸ διὰ τῶν καὶ μὴ μὲν A. ¹⁹ μὴ μὲν δὲ C.
 καὶ ὅτι C.

μὴ μόνον εὐλογεῖν, ἀλλὰ καὶ συναλγεῖν καὶ συμπάσχειν, εἴ ποτε
 ἴδοιμεν αὐτοὺς συμφορῇ περιπεσόντας. Ναί, φησὶν· ἀλλὰ
 τὸ μὲν συναλγεῖν τοῖς ἑθνηοῖσιν εὐκρίτως ἐπέταξε· τὸ δὲ ἕτερον
 τί ὅποτε ἐκείλευσεν, αὐτοὶ μέγα ὄν; Καίτοιγε ἐκεῖνο φιλοσο- 11
 φωτέρας δεῖται ψυχῆς, τὸ χαίρειν μετὰ χαίρόντων, μίλλον ἢ
 τὸ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. Τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ἡ φύσις αὐτῇ
 καταρθῶν, καὶ οὐδεὶς οὕτω λίθινος, ὅς οὐ κλαίει τὸν ἐν συμφο-
 ραῖς ὄντα· ἐκεῖνο δὲ γενναίας σφόδρα δεῖται ψυχῆς, ὥστε τῇ
 αἰδοκιμοῦντι μὴ μόνον μὴ φθονεῖν, ἀλλὰ καὶ συνήδεσθαι. Διὸ
 τοῦτο καὶ πρότερον αὐτὸ τέθεικεν. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀγάπῃ
 ἐντάζει, ὥς ὅταν καὶ χαρᾶς καὶ λύπῃ κοινωνῶμεν ἀλλήλοις.
 Μὴ τοίνυν, ἐπειδὴ πόρρω τῶν δεινῶν αὐτοὺς ἔστηκας, ^ακαὶ τῆς Ε
 συμπαθείας μέν ἐκτός· τοῦ γὰρ πλησίον παθόντος κακῶς,
 κοινὴν ὀφείλεις κοινοῦσθαι τὴν συμφορὰν. Κοινωνεῖ τοίνυν τῷ
 θακρύνῳ, ἵνα κοινοῖσθαι τὴν ἀθρημίαν· κοινωνεῖ χαρῆς, ἵνα μὴ ξύσῃς
 τὴν εὐφροσύνην, καὶ ἵπξῃς τὴν ἀγάπην, καὶ πρὸ ἐκείνου σαυτὸν
 ὠφελήσῃς, διὰ μὲν τοῦ θακρύνειν ἐλεήμονα κατασκευάζων, διὰ δὲ
 τοῦ συνήδεσθαι φθόνου καὶ βασκενίας· ^βἑαυτὸν ἐκπαθύνων.
 Σκόπει δέ μοι καὶ τὸ ἀνεταχθῆς τοῦ Παύλου. Οὐ γὰρ εἶπε,
 λύσον τὴν συμφορὰν, ἵνα μὴ λέγῃς πολλάκις ὅτι ὁδυνάτο·
 ἀλλὰ τὸ κουφότερον ἐπέταξε, καὶ οὐ κυριὸς εἶ. Κῦν γὰρ
 ἀνελεῖν μὴ δυναθῇς τὸ δεινόν, ^γεἴσαγε δάκρυα, καὶ τὸ ἑλπίον 681
 ἀνεῖλες· καὶ μὴ δυναθῇς αὐξήσαι τὴν σήμεριαν, εἴσαγε τὴν
 χαρὰν, καὶ πολλὰν ^δτὴν προσθήκην ἐποίησας. Διὰ τοῦτο οὐ
 μόνον μὴ φθονεῖν, ἀλλὰ καὶ ὁ πολλῷ πλέον ἐστὶ παραινέει, τὸ
 καὶ συνήδεσθαι· τοῦ γὰρ μὴ φθονεῖν τοῦτο ἑλπίον πλέον.

^ε“Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες μὴ τα ὑψηλὰ φρο-
 νοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς σιταταγόμενοι.” Πολλὴν τάλιν
 περὶ τῆς ταπεινοφροσύνης πικεῖται τὴν σπουδὴν, ὅθεν καὶ
 ἤρξατο τοῦ λόγου. Καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοῖς φρονήματος με-
 στοῦς εἶναι, καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἑτεροῦ πολλοχόθεν Β
 διὰ ^ακαὶ συνεχῶς ἄντιστρέφει τὸ νόημα, καὶ καταστέλλει τὴν
 φλογμονήν. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀποσχίζω σῶμα σκληρότητας,
 ὥς ἀλαζονεία. Τί δέ ἐστι, “τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦ-
 ντες;” Παραγίνεται σοι ^βπένης αἰς τὴν οἰκίαν; Γενοῦ κατ’ ἐκείνον

4 r 16.

^α ἴδοιμεν pro ὁρῶμεν A B E F H I Gal. ^β συμφορῇ D ^γ καὶ ἀνταποδο-
 ῶμεν ex A B C D E F H ^δ τοῦ γὰρ pro καὶ γὰρ καὶ τοῦ ὁμοῦ ^ε πληρόν H
 εἰς αὐτὸν D E ^{στ} αὐτὸν καθαίρων C. ^ζ εἴσαγε bis C ^η πλέον B D H.
 Gal. ^θ τὸν ὅτι C ^ι πολὺ ὅτι I ^κ καὶ ὅτι A B H I ^λ ὁμο-
 ροῦται D E ^μ ὁ πλέον Edd. ^ν ὅτι C.

τῷ φρονήματι· μὴ μαζῶνα ῥάβδῳ ἔγκου διὰ τὸν πλοῦτον.
 Οὐκ ἔστι πλοῦσιος ἰκαί πίνης ἐν Χριστῷ. Μὴ τοίνυν
 ἐπαισχυθῇς διὰ τὴν ἔκθεσιν περιβαλὼν, ἀλλ' ἀπόδοξαι διὰ τὴν
 ἔνδοξον πίστιν· μήτε, ἂν ἴδῃς περθεύοντα, ἀνάξιν ἑαυτοῦ νομίσῃ
 παρακαλέσαι· μήτε, ἂν ἴδῃς ἡμερουῦντα, ἐρυθρίασῃς κοινωῆσαι.
 C τῇς ἡδονῆς καὶ συνηθῆναι, ἅλλ' ὃ περὶ σπαντοῦ φρονεῖς, καὶ
 περὶ ἐκείνου· "τὸ γὰρ αὐτὸ φρονούντες, φησὶν, εἰς ἀλλήλους."
 Οἷον, μέγαν σπαντὸν εἶναι νομίζεις, Οὐκοῦν καὶ ἐκείνον νόμιζε.
 Ταπεινὸν καὶ μικρὸν ἑκείνου εἶναι ὑποπτεύεις; Οὐκοῦν καὶ περὶ
 ἑαυτοῦ τοῦτο ψηφίζου, καὶ τῶσαν ἀνωμαλίαν ἔβαλε. Πῶς
 δ' ἂν γίνετο τοῦτο; Ἐν τῇ ἀπόκριναν ἐβάλοις. Διὸ καὶ
 ἐπήγαγε· "Μὴ τὰ ὑψηλά φρονούντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς
 συναπαγόμενοι"· τούτέστι, εἰς τὴν ἐκείνων ἀντίλειαν πατάβῃ,
 συμπεριφέρου, συμπεριέρχου. Μὴ ἀπλῶς τῷ φρονήματι ἑτα-
 πεινῷ, ἀλλὰ καὶ βοῦθαι· καὶ χεῖρα ὄρεγε, μὴ δὲ ἑτέρωκ, ἀλλὰ
 D διὰ παντοῦ, ὡς πατὴρ παῖδος τρονῶν, ὡς κεφαλὴ σώματος·
 ὅπερ καὶ ἀλλαχοῦ φησι, ὅτι "Τοῖς δεσμίοις ὡς συνδεσμένοι."
 Ταπεινὸς δὲ ἐνταῦθα οὐχ ἀπλῶς τοὺς ταπεινοφρονάς φησιν,
 ἀλλὰ τοὺς ταπεινούς καὶ ὑκαταφρονήτους. "Μὴ γίνεσθε (126)
 φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς"· τούτέστι, μὴ νομίζετε ἀρεκὶν ἑαυτοῖς.
 Καὶ γὰρ ἀλλαχοῦ φησιν ἡ γραφή· "Οἷαι οἱ συνετοὶ παρ'
 ἑαυτοῖς, καὶ ἐνέσιον ἑαυτῶν ἐπιστήμονες." Καὶ διὰ τούτων
 δὲ πάλιν τὴν ἀπόκριναν ὑπορύττει, καὶ τὸ φῶσφημα καὶ τὴν
 φλεγμονὴν καταστέλλει. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐπαίρει καὶ ἀπο-
 E σχίζει τὰν λοιπῶν, ὡς τὸ νομίζειν τινὰ ἀρεκὶν ἑαυτῷ. Διὸ καὶ
 ἐν χρῆσιν ἀλλήλων κατέστησεν ἡμᾶς ὁ θεός. Καὶ γὰρ φρόνιμος
 ἦν, ἐτέρου δεήσας· ἂν δὲ ἑαυτοῦ μὴ δέισθαι, ἀνοσιόττερος πάν-
 των ἵγνου καὶ ἀσθενέστερος. Ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ ἔρημον
 ἑαυτὸν καταστήσει βοήθειας, καὶ ἐν οἷς ἂν ἀμαρτάνῃ, οὐδεμιᾶς
 ἀπολαύσεται· οὔτε διορθώσεως οὔτε συγγνώμης, καὶ τὸν θεὸν
 παραξινεῖ διὰ τῆς ἀπονοίας, καὶ πολλὰ ἀμαρτάνεται. Ἔστι
 γὰρ, ἔστι πολλάκις καὶ τὸν φρόνιμον μὴ συνιδεῖν τὸ θέον, καὶ

ἢ Hebr. xiii. 3.

ἢ Rom. v. 31.

ῥάβδῳ] καταβάλῃς C. ὁ δὲ τοῦτο in E. ἑαυτοῦ C. παντοῦ
 Cat. παντὸν ἑαυτοῦ. ὅτιον παντὸν παντὸν οὐκ. H. ὁ δὲ δὲ] ἀλλὰ δὲ C.
 ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ ἐν πρὸ οἷον ἐκ ἐκείνου A B D F H I. ὅτιον οὐκ. C. ὁ δὲ δὲ
 H. ὅτιον οὐκ. C. ὁ δὲ δὲ A B F H I. ὁ δὲ δὲ C. Vulgatum habet
 Cat. ὁ δὲ δὲ in pro. ὁ δὲ δὲ οὐκ. et Cat. Statim καταβάλῃς C. ὁ δὲ δὲ
 A B D F H I. Cat. παντοῦ καὶ Edd. ὁ δὲ δὲ H. Max. ὁ δὲ δὲ pro ὁ δὲ δὲ
 οὐκ. ὁ δὲ δὲ pro ὁ δὲ δὲ οὐκ. ὁ δὲ δὲ, quod iaculo utamur Montef.
 cat. in A B D F H I. ὁ δὲ δὲ in C. ὁ δὲ δὲ A. I. ὁ δὲ δὲ A. B.
 C. D F H. Cat. ὁ δὲ δὲ Edd. ὁ δὲ δὲ ὁ δὲ δὲ. ὁ δὲ δὲ δὲ. Vetus.
 San. Mor.

τὸν ἀνοητότερον εὐρίκειν ἢ τι τῶν προσηκόντων ὅπερ ἐπὶ τοῦ
Μωϋσείας καὶ τοῦ πενθηροῦ γέγονεν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ Σαουλ καὶ 68a
τοῦ παιδὸς, ὅπερ ἐπὶ τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τῆς Ῥεβέκκας. Μὴ
ταῖνυν νομίσει καθαιρεῖσθαι δεόμενος ἕτερον. Ταῦτο γὰρ σε
μᾶλλον ὑψοί, τοῦτό σε ἰσχυρότερον ποιεῖ, ταῦτο λαμπρό-
τερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον. Ἡ μὲν γὰρ κακὸν ἀντὶ κακοῦ
ἀποδιδόντες. Εἰ γὰρ ἕτεροι ψέγεις ἐτιβουλευόντα, τί σαν-
τὸν ὑπεύθυνον ποιεῖς τῇ κατηγορίᾳ. Εἰ κακῶς ἑαυτὸς ἐποίησε,
τί μὴ φεύγεις τὸν ζήλον; Καὶ ὅρα πῶς ἐνταῦθα οὐ διέ-
στειλεν, ἀλλὰ καινὸν τὸν νόμον ἴθικεν. Οὐ γὰρ εἶπε, τῷ
πιστῷ μὴ ἀποδῆς κακόν, ἀλλὰ, "μηδενί," κἀν Ἑλλήνι, κἀν Β
μιαρῷ, κἀν ὅστισιν. Προνοούμενοι καλὰ ἐνέπιον πάντων
ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων
εἰρηνεύοντες. Ταῦτό ἐστι, Ἄμφω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμ-
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, οὐχ ἵνα πρὸς κεκοδοξίαν ζῶμεν, ἀλλ'
ἵνα μὴ παρέχωμεν λαβὴν καθ' ἑαυτῶν τοῖς βουλομένοις. Διὸ
καὶ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν ἡ Ἀπόστολος γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις
καὶ Ἑλλήσι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ. Καλῶς δὲ τὸ ἐξῆς
ἡ ἀκόλουσος εἰπὼν, "Εἰ δυνατόν." Ἔστι γὰρ ὅπου οὐ δυνα-
τὸν ὅσον ὅταν περὶ εὐσεβείας ὁ λόγος ᾖ, ὅταν περὶ ἀδικουμένων
ὁ ἀγὼν. Καὶ τί θαυμάζεις, εἰ ἐπὶ ἀνθρώπων τῶν ἄλλων, ὅπου
γε καὶ ἐπὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ ταύτην ἔλυσεν τὴν ἑνοχίαν,
εἰπὼν ἡ Εἰ δὲ οὐ πιστοὶ χωρίζεται, χωρίζεσθαι; Ὁ δὲ λέγει,
τοιούτων ἐστὶ τὰ παρὰ σεαυτοῦ πάριχε, καὶ μηδενὶ διδοὺ τολέμου
καὶ μάχης ἀφορμὴν, μὴ Ἰουδαίῳ, μὴ Ἑλλήνι, εἰ δὲ πον τὴν εὐ-
σεβείαν παραβληπτομένην ἴδοις, μὴ πρυτίμα τὴν ὁμόνοίαν τῆς
ἀληθείας, ἀλλ' ἴστασο γενναίως ἰως θανάτου καὶ μὴδὲ οὕτω
ψυχὴν πολέμει, μὴδὲ ἀποστρέφου γνώμην, ἀλλὰ τοῖς πράγμασι
μάχων μόρον τοῦτο γάρ ἐστι, "Τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων
ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες." Κἀν ἐκεῖνος μὴ εἰρηνεύῃ, σὺ μὴ

7 v 17 8 v 18 9 Matth. 7. 16 10 2 Cor. 2. 31. 11 Ibid. vul. 19.

6 v] τῶν C. ὅπερ] + καὶ C. ἐνὶ οὐκ A B D Post πενθηροῦ add.
αἰτοῦ C.D. ὅπερ] + καὶ B C.D. τοῦ om. A D = τῶν] + μὴ B
τοῦτο σε λαμβ. Edd. σε om. A B.C.D.F.I. Μοι τι om. C. ἀποδο-
δῶμεν, καὶ γὰρ ἕτερον C. μὴ] οὐ C. ἐπιβουλήν C. ἢ om. C.
παντὶν ἀπὸ πρὸ ἀπὸ παντὶν ἀπὸ παντὶν. ταῦτό ἐστι ταυτὸν ἐστὶν οἷον C
ἔλεγον πρὸ φασὶν C D Cat. In ceteris haec διὸ καὶ ἀλλαχοῦ ἔλεγον οὐκ οὐκ
desunt. ἐκλήσαντο A B.D.F.H. Cat. ἐκλήσαντο C ἐκλήσαντο Edd.
ἐκλήσαντο] + ἐστὶν C + το ἐξ ὑμῶν Edd. τὰ ἐξ ὑμῶν om. A.B.C.D. ἔλε-
λαν] + τοῦτο οὐ πανταχοῦ δυνατόν Edd. καὶ Cat. Haec cum uno Cod. C
delenda censuimus. ἐνέπιον C. ὅπου om. A B.D.H.I
Cat. καὶ om. H. γνώμην D. ὅπου μὴ εἰρηνεύει I.

πληρώσῃ χειμῶτος τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἔστω φίλος κατὰ γνώμην, ὅπερ ἔφθην εἰπών, τὴν ἀλήθειαν μηδαμῶς προδοῦν.

- 13^a « Μὴ ἐαυτοὺς ἐδικαῖνουντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ ὅτε τόπον τῇ ὀργῇ γέγραπται γύρ. Ἐμοὶ ἐδικαίσεις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. » Ποία ὀργή; Τῇ τοῦ θεοῦ Ἐπειδὴ γὰρ τοῦτο μάλιστα ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν ὁ ἀδικηθεὶς, ἐδικαίῃς ἐαυτὸν ἀπολαύοντα, τοῦτο αὐτῷ μετὰ πολλῆς δίδωσι τῆς περιουσίας· ἂν γὰρ αὐτὸς μὴ ἄμνη, ἴφητι, ὁ θεὸς ἔσται τιμωρός. Συγχώρησον ὡς αὐτῷ ἐτελεθεῖν τοῦτο γὰρ ἴσθι, Ἐπεὶ τόπον τῇ ὀργῇ. » Εἴτα παραυνούμενος ἐπιλέων, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐπάγαγε, καὶ ταύτῃ μειζόνως αὐτὸν ἀνατρεπάμενος, πλείονα αὐτὸν ἀπαιτεῖ τὴν φιλοσοφίαν, λέγων. 13^a « Ἐὰν πενίᾳ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· τὴν διψῆ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρωπος τυρὸς σφραγίσῃς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. » Τί γὰρ λέγω, φησὶν, ὅτι εἰρηνεύειν δεῖ; Καὶ ἡ γὰρ καὶ εὐεργε- (187) τείν ἐπιτάττει. Ψώμιζε γὰρ αὐτὸν ἐπὶ πότιζε, φησὶν. Εἴτα 68) ἐπειδὴ σφόδρα ἐπίστονος ἐπέταξε καὶ μέγα, ἐπάγαγε. « Τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρωπος τυρὸς σφραγίσῃς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, κακίῃον καταστέλλων τῷ φόβῳ, καὶ τοῦτοι προθυμότερον ποιῶν τῇ ἐλπίδι τῆς ἀντιδόσεως. Ὁ γὰρ ἐδικαίμενος ὅταν ἴσθηνται ὅ, οὐχ οὕτω κατέχεται τοῖς οἰκίοις ἀγαθοῖς, ὥς τῇ τιμωρίᾳ τοῦ λεληπηκότος αὐτόν. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἰδοῖ, ὥς ἐχθρόν κολαζόμενος ἰδεῖν. Ὅπερ οὖν ἐπιθυμεῖ, τοῦτο δίδωσιν αὐτῷ πρῶτον καὶ ὅταν ἀφῇ τὸν ἴδον, τότε λοιπὸν παραινεῖ τὴν ὑψηλότερα, λέγων. « Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ. » Ἦδει γὰρ, ὅτι κατ' ἐχθρίον ὃ ὁ ἐχθρὸς, οὐ μένει Π ψωμιζόμενος ἐχθρὸς· κύν μεριάεις μικρόψυχος ὃ ὁ ἡδισμένος, ψωμιζὼν αὐτόν καὶ πότιζων, οὐδὲ αὐτὸς λοιπὸν τῆς τιμωρίας ἐπιθυμήσει τῆς ἐκείνου. Διὸ τῷ τέλει θαρρῶν τοῦ πράγματος, οὐδὲ ἀπλῶς ἠπειλάσεν, ἀλλὰ καὶ ἐπιδαψιλεύεται τῇ τιμωρίᾳ.

2 τ. 19.

13 τ. 20, 21

* φιλοσοφός A C D F H I Cal. (τῆς) καὶ τῆς C. ε μὴ A. B. C. D. I. Μισαῖα μὲν Edd. ἡ αὐτὴ B D F Cal. αὐτὸ Edd. ἡ φωνὴ accensam ex A B D E F H I. Μισα φωνὴ αὐτὴ ἐτελεθεῖν, quod vulgo legebatur, deest in iudaeis. ἡ οὖν am C. ταύτῃ οὐκ αὐτῇ. ταύτῃ Vetus. Sav Mor. ἡ ταύτῃ Sav. marg. αὐτὸν καὶ A. B. E. F. H. non Cal. ἡ αὐτὴ αὐτῇ τῆς φ. πρὸ τῆς φ. ἀνατρεπῶν οὐκ αὐτῇ. ἡ εἰς + αὐτὸν Edd. οὐκ αὐτῇ A. B. E. F. H. I. Μισα εἰς δεξιά C. σφραγίσῃ F. γὰρ αὐτῇ C. E. γὰρ αὐτῇ D. E. βιάζων καὶ accensam ex A B I. φάβη λόγῳ H. ἀνταποδοῦντες A. B. E. F. H. I. ἀσθενῆς ὁ πρὸ ἀσθενήσας οὐκ αὐτῇ. ὅτι αὐτῇ C. H. Hec οὐ μνησὶ φ. ἐχθρὸν deest in A. B. D. E. F. H. I. in iudaeis Cal. τῆς τ. ἐπιθυμῶ- σαι πρὸ ἐπιθυμῶν τῆς τ. οὐκ αὐτῇ.

μᾶλλον ἢ ἐνδρα, καὶ σὺ μὲν φιλοσόφου ψῆφον λαβὼν, ἑαίνου
 δὲ θηρίον· τουτοῦ δόξῃ περιβαλὼν. Τούτῳ καὶ ἐν τῇ τύττω-
 σθαι ποιῶμεν, καὶ ὅταν βουλόμεθα τύττω, μὴ ἄντιτίπτοντες.
 Βαλλ' εἰ βούλει καιρίαν δοῦναι πληγὴν, στρέψον αὐτῷ καὶ τῇ
 ἄλλῃ σιαγόνῃ, καὶ μυρίαις αὐτὸν πλέξαι τραύμασιν. Οἱ
 γὰρ κροτοῦντές· σε καὶ θαυμάζοντες τῶν καταλαίνοντων αἰεὶν
 αὐτῷ χαλεπότεροι· καὶ πρὸ ἐκείνων τὸ συνιδὸς αὐτοῦ κατα-
 γνώσεται, καὶ μεγίστας αὐτὸν ἀκαιτίστως δίαι, καὶ ὅτ' τὸ
 ἄσχεστα καθὼν, αὐτὸς ἐρυθρίασαι ἀναχωρήσει. Εἰ δὲ καὶ
 τῇν παρὰ τῶν πολλῶν ζητεῖς δόξαν, καὶ ταύτης ἀπολαίσῃ
 μιζόντες. Καὶ ἄλλως μὲν γὰρ πρὸς τοὺς κακῶς πάσχοντας
 ἔχομεν ἵτινα συμπάθειαν· ὅταν δὲ μηδὲ ἀντιτίπτοντας ἴδω-
 μεν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς ἐκδιδοῦσας, οὐκ ἔλεοῦμεν μόνον, ἀλλὰ
 καὶ θαυμάζομεν.

C Ὡς ταῦτά μοι νῦν ἀνομιῶμαι ἐπεισιν, ὅτι· ὅς ἐντάμενοι καὶ
 τὰ ἑκταῦθα ἔχειν, εἰ τῶν τοῦ Χριστοῦ νόμων ἠκούομεν ὡς
 ἐχρήν, καὶ τῶν μελλόντων ἐπιτυγχάνειν, ἀφωτέρων ἐκπίπτομεν,
 παρακούοντες τῶν εἰρημίων, καὶ περιττὰ φιλοσοφούμεντες. Καὶ (188)
 γὰρ ἐκείνοι συμπιρρῶντες πάντα ἐνομοθέτησε, καὶ ἑδίδαξε τί
 μὲν ποιεῖ ἐνδοξοῦς, τί δὲ αἰσχροῦς. Καὶ οὐκ ἂν, εἰ ἐμελλεν
 ἀποφθίμην καταγελάσσοις τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, τοῦτο ἂν
 ἐπιτάξιν· ἄλλ' ἐπαθὲ τοῦτο ποιεῖ λαμπροτέρως ἀπάντων, τὸ
 κακῶς μὴ λέγειν ἀκούοντας κακῶς, τὸ μὴ κακῶς ποιεῖν τῶν
 Δοσχόντων κακῶς, διὰ τοῦτο ταῦτα ἐπιτάξιν. Εἰ δὲ τοῦτο,
 πολλῶν μᾶλλον τὸ λέγειν καλῶς ἀκούοντας κακῶς, τὸ ἐγκωμιά-
 ζειν ὑβριζομένους, τὸ ἀεργεῖν ἐπιβουλενομένους. Διὰ τοῦτο
 καὶ ταῦτα ἐνομοθέτησε. Καὶ γὰρ φησίδεται τῶν αὐτοῦ μαθη-
 τῶν, καὶ οἷδε σαφῶς τί ποτὲ ἐστὶ τὸ ποιοῦν μικρὸν καὶ μέγαν.
 Εἰ τοίνυν καὶ φησίδεται καὶ οἷδε, τί αὐτῷ φιλονικεῖς ἑτέραν
 ὁθλῶν εἰθεῖν ἰδόν; Καὶ γὰρ τὸ νικᾶν ἀπὸ τοῦ κακῶς ποιεῖν,

ἡ τουτοῦ Ε. Μοι περιβαλὼν πρὸ περιβαλὼν A.B.C.D.E.F.I ὡς τύττω-
 μεν C. Statim δὲ ἢ ἡ τοῦ Δὲ τοῦτο Μοι δοῦναι πληγὴν ἡ τύττω ord.
 A.B.E.F.H.I ὡς τὸν οὐκ I. ὡς ἀνομιῶμαι αὐτῶν B.E. αὐτῶν H.
 αὐτῶν I. Sic C. ἔχοντες Edd. ἡ τύττω oim. A.H.I ὡς τὸν oim. a pr. παρ. B.
 μὴ πρὸ μὴ Vetus. Statim ἀντιστοιχῶντες A.B.C.D.E.F ὡς τὸν C.
 Statim ἑλθόντες idem. Post h. v. deunt duo folia in E. παρὰ ad ἑκτὴν γὰρ
 p. 687 D. HUIKON Ὅτι οὐδεὶς ποτὲ ἐπὶ αὐτοῦ ἐπιδόκει. Vetus
 ὡς τὸν C.D. et ex ceteris F. οὐδεὶς pr. ei H. ἡ τύττω oim. παρὸν
 Edd. ὡς τὸν pr. ἡ τύττω oim. ὡς τὸν A.B.D.F.H.I ἡ τύττω Edd.
 ὡς τὸν (καλῶς F. μὴ) Sic A.B.D.F.H.I. μὴ καλῶς Edd. ὡς τὸν —
 τὸν πολλῶν καὶ πολλῶν I. Λοιδόροισιν C. Statim δὲ καὶ τοῦτο Edd.
 τοῖς deest in A.B.D.F.H.I ὡς τὸν E.D.H. αὐτῶν Edd. ὡς τὸν
 οὐκ C. Μοι μὴ πρὸ συμπαθείας oim. ὡς τὸν I. ὡς τὸν ἡ τύττω
 A.B.D.F.H.I. ὡς τὸν ἡ τύττω C. ὡς τὸν ἡ τύττω Edd.

διαβολικῶν ὅστι νόμων. Διὰ τούτου ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς
ἀγῶσι τοῖς ἐκείνῳ τελουμένοις, οὕτω κρατοῦσιν αἱ ἀγανίζόμενοι
πάντες. Ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ σταδίῳ τοῦ Χριστοῦ οὕτως τῶν Ἐ
στεφάνων ὁ νόμος, ἀλλὰ νομαστίον ἅπαν, τὸν πληττόμενον,
ἐν τὸν πληττόντα ῥεσταφαιῶσθαι νομοθετεῖται. Τοιοῦτον
ἡ γὰρ αὐτοῦ τὸ στάδιον ἀπεναντίας ἔταρτα ἔχει διατεταγμένα
ὥστε μὴ τῇ νίκῃ μέναι, ἀλλὰ καὶ τῇ τρόπῳ τῆς νίκης τὸ
θαῦμα γίνεσθαι μέizon. Ὅταν γὰρ τὰ ἐτίρωθι ὄντα ἤττης,
ταῦτα νίκῃ ποιητικῶς ἀποφάνῃ τοῦτο θεοῦ δύναμις, τοῦτο
αἰρανοῦ τὸ στάδιον, τοῦτο ἀγγέλων τὸ θέατρον. Οἶδα ὅτι
διεθερμιάσθητε νῦν, καὶ κερῶν γεγόνυτε παντὸς ἀπαλώτεροι·
ἀλλ' ἀναχωρήσαντες ἄμωτε ἀποβλύζετε. Διὰ τοῦτο ἀλγῶ,
ὅτι τὰ λεγόμενα ἐπὶ τῶν ἔργων οὐ διακινῶν, καὶ ταῦτα 685
μέλλοντες τὰ μέγιστα ἐνταῦθεν ἱερδοαῖν. Ἄν γὰρ ἐκί-
κειαν ἐπιδειξάμεθα, ἀχέωμεν πᾶσιν ἰσόμεθα, καὶ οὐδεὶς ἀνθρώ-
πων, οὐ μικρὸς, αὐ μέγας ἡμῶς τι βλάψαι δυνήσεται. Ἄν
τε γὰρ κακῶς τις εἴπῃ, σέ μὲν οὐδὲν, ἐαυτὸν δὲ τὰ μέγιστα
ἔβλαψεν· ἂν τι ἀδικήσῃ, πάλιν ἡ βλάβη περὶ τὸν ἠδικητότα
ἵσταται. Οὐχ ὁρᾷς καὶ ἐν ταῖς δικαστηρίοις, ὅτι αἱ μὲν
ἠδικημένοι λαμπροί, καὶ μετὰ πολλῆς ἰσότηκας τῆς παρηγορίας
ἐλευθεροστομοῦνται, αἱ δὲ ἠδικητότες κάτω κύντοντες μετ'
αἰσχύνῃς καὶ φόβου; Καὶ τί λέγω κατηγορίαν καὶ ἀδικίαν;
Καὶ ἡ γὰρ ξίφος ἰκονήσῃ κατὰ σοῦ, ἐάν τις τὸν λαιμὸν αὐτὸν
τὴν δεξιὰν βαπτίσῃ, σέ μὲν οὐδὲν ἐπαρέβλαψεν, ἐαυτὸν δὲ Β
κατέσφαξε. Καὶ μαρτυρήσκει ἂν τῇ λόγῳ ὁ πρῶτος οὕτως
ἡμαιρεθεὶς ἐκ δεξιᾶς ἀδελφικῆς. Ὁ μὲν γὰρ ἀπῆμι πρὸς τὸν
ἀκίμακτον λιμένα, ἀθάνατον δόξαν ἐπηρεάζοντος ὁ δὲ παντὸς
θανάτου βίον ὑβλιώτερον ἔζη, στίβων καὶ τρέμων, καὶ ἐν τῇ
σώματι τὴν κατηγορίαν τοῦ γενομένου περιφέρων. Μὴ δὴ
τοῦτο διώκωμεν, ἀλλ' ἐκείνο. Ὁ μὲν γὰρ κακῶς πάσχων οὐκ
ἔχει ὁἷος μένον τὸ κακόν· οὐ γὰρ αὐτοῦ αὐτὸ ἔταπεν, ἀλλ'

* τοι οὖν. 1. Ποι ταῦτα ἀδ. καὶ H. Μοι Ὀλυμπιακοῖς H. L. ὁ στεφ-
ανῶν C. ὁ γὰρ οὖν A. B. F. H. I. τῇ τρόπῳ τῇ (τῇ σταδ.) A. ἡρᾶ A. H.
ἡρᾶ ἤττης C. νικᾶ προ ἤττης αἱ ἤττης προ νικᾶ A. B. D. F. H. I. ἀποφάνῃ
A. B. C. D. F. H. ἀποφάνῃ (με) I. ἀποφάνῃ Edd. ὁ τοι οὖν. A. B. D. F. H. I.
ἡ (θερμιάσθητε) I. ὁ δυνάμει προ δευτέρου A. B. D. F. H. I. κερδοσύν I.
ἡ τι βλάψῃς ἀντιβλάψῃς Verc. de τι βλάψῃς Sav. cet. de deest in omni bib.
ἡ βλάψῃς παραβλάψῃς I. Statim de τι de ἀδ B. de τι γὰρ ἀδ C. ἡ ἰσότη-
τος in textu I. ὁ μετ' καὶ μετ' I. μετὰ B. D. H. ὁ κατηγορίας Edd.
I. κατηγορίας Sav. Statim. κατηγορίας B. D. F. H. I. ὁ γὰρ οὖν. C. Statim
τὸ ξίφος Edd. τοι deest in A. B. D. F. H. I. ὁ καὶ A. H. I. Μοι αὐτοῦ
προ αὐτοῦ C. ὁ βλάψῃς C. ὁ ἀποφάνῃς + ὁ ἀδ C. ὁ ἀλλ' ἐκείνος
μὲν γὰρ κακῶς A. H. ὁ οἷος μένον] Sic A. B. F. H. I. μενον αὐτοῦ C. μοι-
μον οἷος Edd.

ἐτέρωθεν αὐτὸ δεξάμενος, ἐποίησεν ἀγαθὸν διὰ τῆς ὑπομοχλῆς· ὁ
 C δὲ ποιήσας κακῶς, οἶκοι τὴν πηγὴν ἔχει τῆς κακίας. Οὐχ ὁ
 Ἰωσήφ ἐν δεσμοτηρίῳ ἦν, ἡ δὲ ἐπιβουλεύσασσι αὐτῷ πόρνη ἐν
 οἰκίᾳ λαμπρᾷ καὶ περιφανεί; Τίς μὲν οὖν ἠθέλησας γενέσθαι;
 Καὶ "μήτω μοι τὴν ἀντίδοσιν εἴπης, ἀλλ' αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ
 ἐξέτασον τὰ γεγενημένα· καὶ γὰρ οὕτω μυριάσις προτιμήσεις
 τὸ δεσμοτήριον μετὰ τοῦ Ἰωσήφ τῆς οἰκίας τῆς τὴν πόρνην
 ἐχούσης. Καὶ γὰρ εἰ τὴν ἀμφοτέρων ψυχὴν ἴδοις, τὴν "μὲν ἐν
 ευρυχωρίᾳ καὶ παρρησίᾳ ὄψει πολλῇ, τὴν δὲ τῆς Αἰγυπτίας ἐν
 στενοχωρίᾳ καὶ αἰσχύνῃ καὶ καταφύῃ καὶ θορύβῳ καὶ ἀθυμίᾳ
 πολλῇ καίτοιγε "αὐτὴ ἐδόκει κατὰ, ἀλλ' οὐκ ἦν οὕτη νύκx.
 D Ταῦτ' οὖν εἰδότες, πρὸς τὰ κακῶς τυθεῖν ἑαυτοὺς "παρασκευά-
 σωμεν, ἵνα καὶ τοῦ "λαπῶς παθεῖν ὑπαλλήλωμεν, καὶ τῶν
 μελλόντων ἐπιτίχωμεν ἀγαθῶν "ὥν γένοντο πάντας ἡμᾶς "με-
 τασχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πυτρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ
 πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΔ

Ἰ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερχεινῶσαι ὑποτασσέσθω.

E ΠΟΛΥΝ τοῦ πρίγκματος τοῦτον ποιεῖται λόγον καὶ ἐν ἐτέ- (189)
 ραις ἐπιστολαῖς, καθάπερ τοῖς οἰκέταις τοῖς ἡσιπτόταις, οὕτω καὶ
 τοῖς ἀρχομένοις τοῖς ἀρχουσιν ὑποτάσσων. Ποιεῖ δὲ ταῦτο,
 δεικνύς ὡς οἶκ' ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς κοινῆς πολιτείας ὁ Χριστὸς
 τοὺς παρ' αὐτοῦ νόμους εἰσέγαγεν, ἀλλ' ἐπὶ διορθώσει βελτίονι,
 καὶ παιδύνων μὴ περιττοὺς ἀναδέχασθαι πολέμους καὶ "ἀνοή-
 τους. Ἀρκοῦσι γὰρ αἱ διὰ τὴν ἀλήθειαν ἡμῖν σπαγύμεναι
 ἐπιβουλαί, καὶ περιττοὺς οἱ δὲ προστιθέμεναι πειρασμοὺς καὶ
 ἀνοήτους. Σκόπει δὲ "πῶς καὶ εὐκαιρῶς εἰς τὸν περὶ τοῦτου
 686 εἰσέβαλε λόγον. Ἐπειδὴ γὰρ τὴν πολλὴν ἐκείνην ἀπήτησε
 φιλοσοφίαν, καὶ τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἐχθροῖς κατεσκευάσεν
 ἐπιτηδεύοντες, καὶ τοῖς ἐν εὐημερίᾳ καὶ τοῖς δυσπραγοῦσι καὶ τοῖς
 δεομένοις καὶ πᾶσιν ἁπλῶς χρησίμως εἰργάσατο, καὶ τὴν
 ἀγγέλοις πρόκειναι κατεφύτευσε πολιτείαν, καὶ θυμὸν ἐκένωσε,
 καὶ ἀπάνοιαν κατέσταιλε, καὶ διὰ πάντων κατελείπειν αὐτῶν τὴν

1 CAP. XIII. v. 1

1 καὶ λαμπρῇ Edd. καὶ δαμνῶν ἡ σπουδαία. 2 ὡς οὐκ] οὐκ ἐν C. ἐν οὐκ I.
 ἡ ῥήτω] μὴ C. 3 μὲν] + τὸν Ἰωσήφ B D F et marg. C. 4 αὐτὴ B D F I.
 οὕτῃ Vltor Sav Mlot 5 παρασκευάσμεν C. 6 κατὰς παθεῖν A B D F.
 H I. παθεῖν κατὰς Edd. 7 μετασχεῖν A D F H I. ἐπιτίχων Edd.
 HOM. XXIV 8 ἀνοήτους hie 1. 9 πῶς καὶ εὐκ.] εὐκαιρῶς πῶς C.

διάνοιαν, τότε καὶ τῆς περὶ τούτων εἰσαγγελίας παραίνεσιν. Εἰ γὰρ τοῖς ἀδικούσιν τοῖς ἐναντίοις ἀμείβασθαι χρὴ, πολλῷ μᾶλλον τοῖς ἐνεργετοῦσι πείθεσθαι προσήκει. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν πρὸς τῇ τέλει τῆς παραινήσεως τίθησι· τέλει δὲ οὐ τούτους κινεῖ τοὺς λογισμοῖς, οὓς εἶπον, ἀλλὰ τοὺς κατὰ ὀφειλὴν **B** κελύοντες τοῦτο τοιεῖν. Καὶ δεικνύς ὅτι πᾶσι *ταῦτα διατάττεται, καὶ ἱερῶσι καὶ μοναχοῖς, οὐχὶ τοῖς βιωτικοῖς μόνον, ἐκ προσιμίων αὐτὸ ἔπλεον ἐποίησεν, αὐτῶ λέγων· “Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω” κἀν ἀπόστολος ἦ. εἰς εὐαγγελιστὴς. κἀν προφῆτης, εἰς ὅτιον· οἰδὲ γὰρ ἀνατρέπει τὴν εἰσαγγελίαν αὐτῇ ἡ ὑποταγή. Καὶ οὐχ ἀπλῶς εἶπει, πείθεσθω, ἀλλ’, “ὑποτασσέσθω.” Καὶ πρῶτον δικαίωμα τῆς τοιαύτης νομοθεσίας, καὶ ἔλογισμός τρέπων πιστοῖς, τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ ταῦτα διατατάχθαι. “Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία, φησὶν, εἰ μὴ **C** ὑπὸ θεοῦ.” Τί λέγει; πᾶς οὖν ἄρχων ἅπλοῦ θεοῦ χειροτονεῖται. Οὐ τοῦτο λέγω, φησὶν· οἷός τε περὶ τῶν καθ’ ἑκαστον ὑρχόντων ὁ λόγος ἔμοι νῦν, ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ πρῶτου. Τὸ γὰρ ἄρχυς εἶναι, καὶ τοῦ μὲν ἔχειν, τοῖς δὲ ὑρχεσθαι, ἢ μὴ ὅπλως *καὶ ἐκείνην ἅπαντα φέρεσθαι, ὥστερ ἐκμάτων τῆς ἐκείνου τῶν δέμων περιεχομένης, τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας ἔργον εἶναι φημι. Διὰ τοῦτο οὐκ εἶπει, οὐ γὰρ ἐστιν ἄρχων, εἰ μὴ ἅπλοῦ θεοῦ, ἀλλὰ περὶ τῶν πραγμάτων διαλέγεται λέγων· “Οὐ γὰρ ἐστιν ἐξουσία, εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ· αἱ δὲ εἶσαι ἐξουσίαι **D** ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν.” Οὕτω καὶ ὅταν λέγῃ τις σαφὲς, ὅτι **2**· “Παρὶ κυρίον ἀρμόζεται ἡ γενὴ ἀνδρῶν” τοῦτο λέγει, ὅτι τὸν γάμον ὁ θεὸς ἐποίησεν, οὐχ ὅτι ἑκαστον συνιόντα γυναῖκα αὐτὸς συνάπτει. Καὶ γὰρ ὅραμεν πολλοὺς ἐπὶ κεφαλῇ *καὶ νόμῳ γάμου συνιόντας ἀλλήλοισ, καὶ οὐκ ἂν τῷ θεῷ τοῦτο λογισαίμεθα. Ἀλλ’ ὅτερ αὐτὸς φησιν **3**· “Ὁ ποιήσας ἐξ

1 Prov. xiii. 12.

2 Mat. ii. 23. 4, 5.

* παραίνεσιν 1. **Β**εβαιὴν εἰ γὰρ καὶ τοῖς **C** ⁴ αὐ τοῦτους **A B D F H I**.
 τοῦτους ἐν **Edd.** ⁵ ταῦτα] + καὶ αὐτὰ **C** ⁶ ὅτιον **B. C. D F H I** ⁷ εἰ αὖ πρ.
 παρὰ **A** ἀποστολῆς **Edd.** εἰ **Cat.** ⁸ λογισμοῖς πρὶν πιστοῖς **Edd.** εἰς
 ποιοῦτο. λογισμός καὶ ἐν **A. C. D F I** **Cat.** ⁹ πρὶν **C F I** **Cat.** λογισμῶ
 φρονεῖν **cor.** ἐκ λογισμῶν· ἔργων **B.** ¹⁰ ἐπὶ τοῦ **Edd.** ἐν **cor.** **A. C.**
F H I **Mss.** **Cat.** ¹¹ ἀπὸ τοῦ **Edd.** τοῦ **cor.** **A. B. C. D H I** **Cat.** ὑπὸ
θ. **D** **Cat.** **Β**εβαιὴν χειροτονεῖται **A B F H I** ¹² ἀποστολῆς **Edd.** εἰ **Cat.**
 ἢ **cor.** **om.** 1. ¹³ μὴ **Edd.** **Sic C F H I** καὶ μὴ **B. D** **Cat.** **Flor.** p. 386. (Τοῦ
 κ. p. 563 **E.**) καὶ μὴ **Edd.** ¹⁴ ὅτιον ἀπλῶς—φίρεσθαι **θεωρητῆς** ἐν **A.**
 καὶ μὴ **C. D** καὶ **cor.** **H.** **Flor.** ¹⁵ διατατὰ ἀπὸ **cor.** **H.** καὶ ἀπὸ **cor.** **B.**
 ἢ ὑπὸ τοῦ **θ.** **B. D.** **Cat.** ¹⁶ ὑπὸ τοῦ **θ.** **B.** ¹⁷ γὰρ ἀπὸ **cor.** **p.** ἀπὸ **cor.** γὰρ
B. C. D F H I ¹⁸ συνιόντες εἰ ποτὶ συνιόντες **C.** ¹⁹ καὶ νόμῳ γάμου] **Sic**
A. B. C. D F **Cat.** καὶ νόμῳ γάμου **B.** καὶ παρανόμῳ γάμῳ συνιόντες καὶ 1
Edd. καὶ αὐτὸς γάμον.

ἀρχῆς, ὥρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Ἄντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τούτο καὶ ὁ Ἐσοφὸς ἐκείνος ἐρμηνεύων ἔλεγεν Ἐπειδὴ γὰρ τὸ ὁμότιμον μᾶχην ὡς πολλάκις εἰσάγει, πολλὰς ἐποίησε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποτάτας, οἷον ὡς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, ὡς πατρὸς καὶ πατρὸς, ὡς πρεσβύτου καὶ νέου, ὡς δούλου καὶ ἐλευθέρου, ὡς ἀρχόντος καὶ ἀρχομένου, ὡς διδασκάλου καὶ μαθητοῦ. Καὶ τί θαυμάζεις ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅπου γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος τὸ αὐτὸ τούτο πεποιήμεν. Οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ὁμότιμα πάντα εἰργασατο, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔλαττον, τὸ δὲ κρείττον κατεσκεύασε, καὶ τὰ μὲν ὄρχειν τῶν μελῶν, τὰ δὲ ὄρχισθαι ἐποίησε. Καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις δὲ τὸ αὐτὸ τούτο ἴδοι τις ἂν, ὡς ἐν ταῖς με-

687 λίσσασιν, ὡς ἐν ταῖς γεράνοις, ὡς ἐν ταῖς ἀγέλαις τῶν ἀγρίων προβάτων. Καὶ οὐδὲ ἡ θάλαττα ταύτης ἐστίρεται τῇ εὐταξίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ πολλὰ τῶν γενῶν ὑφ' ἑαυτῇ τάττεται τῶν ἰχθυῶν, καὶ στρατηγεῖται οὕτω, καὶ μακρὰς ἀποδημίας ἀπο- (190) ἰημί. Καὶ γὰρ ἡ ὑπαρχία πανταχοῦ κακόν, καὶ συγχύσει αἵτιον.

Εἰπὼν τοῖωνν τόθεν εἰσὶν αἱ ἀρχαί, ἐπήγαγεν ὁ ἄντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθίστασκειν. Ἐἶδεν γὰρ τὸ πρῶτον ἀπηγαγε, καὶ τόθεν ἐφόβησε, καὶ πῶς ἔδειξε τούτο κατὰ οφειλὴν γινόμενον, Ἰδοὺ γὰρ μὴ λέγωσιν οἱ πιστοί, ὅτι ἐξευτιλίχεις ἡμῶς καὶ ἐκαταφρονήτοις ποιῇς, τοῖς τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἀπολαύουσιν μέλλοντας ἀρχοῦσιν ὑποτάττω, θέμουνσιν ὅτι οὐκ ἀρχοῦσιν, ἀλλὰ τῷ θεῷ πάλιν ὑποτάττει τούτο ποιῶν ἰακύνθῃ γὰρ ὁ ταῖς ἀρχαῖς ὑποτασσόμενος κίβηται. Ἄλλ' οὐ λέγει οὕτως, οἷον ὅτι τῷ θεῷ πείθεται ὁ τοῖς ὑρχοῦσιν ὑπακούων, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐναντίου φοβεῖ, καὶ ἀκριβέστερον αὐτὸ κατασκευάζει λέγων, ὅτι ὁ μὴ ὑπακούων ἐκείνῳ, τῷ θεῷ πολεμεῖ τῷ ταῦτα νομοθετήσαντι. Καὶ τοῦτο σπουδάζει δεῖξαι πανταχοῦ, ὅτι οὐ χαρίζομεθα αὐτοῖς τὴν ὑπακοήν, ἀλλ' οφείλομεν. Οὕτω γὰρ ἂν καὶ τοὺς

4 v. 2.

* αὐτῶν πρὸ αὐτοῦ B C D. Ποιῶν μακρὰν ἀδ. αὐτοῦ C D. * καὶ — τῇ γ. αὐτοῦ καὶ τὰ ἔξω I. αὐτοῦ πρὸ αὐτοῦ A B H. * πολλὰκις πολλὰν A H. I. * ὡς αὐτὸ H. * ἐν πρὸ καὶ A B C D F H. * τὸ αὐτὸ ταῦτα A B D F H. τούτω αὐτὸ Edd. * ἐν αὐτῷ γ] τούτω αὐτὸ I. * ὡς αὐτὸ I. * αὐτῶν καὶ πρὸ καὶ αὐτῶν A D H I. * εἶδεν πρὸ τοῦ A. B. C. D. F I Cat.

* ὑποτάττει τούτω] ὑποτάττεται ὁ αὐτὸς A B D F H I Cat. ὑποτάττει (καὶ) C. * ἄλλ' οὐ λέγει — πείθεται] καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῶν ὅτι θεῷ ὑπακούει I. αὐτὸν οὐκ C. I γὰρ δὲ] Sic C F Cat. γὰρ δὲ Veron. γὰρ [δὲ] Sav. Mac. δὲ (καὶ δὲ) abou a aetria A B D E H I. Delevit aetia Montef.

ἄρχοντες τοῖς ἀπίστοις μᾶλλον ἵπocτάcaτε πρὸς ἐντίβηαν, καὶ τοὺς πιστοὺς πρὸς ὑπακοήν. Καὶ γὰρ πολλὴ περιφέρτετο C λόγος τότε, ἐπὶ στάσει καὶ καινοτομίᾳ διαβάλλων τοὺς ἀποστόλους, καὶ ὡς ἐπ' ἀκροπολὶ τῶν κοινῶν νόμων ἔπαντα καὶ ποιῶνται καὶ λέγοντας. Ὅταν οὖν ἴδῃς τὸν κοινὸς ἡμῶν δικαστὴν ταῦτε παρεγγυῶντα τοῖς αὐτοῦ πᾶσι, καὶ τῶν διαβαλλόντων ὡς ὑποκαταστάσεις ἁπαρράψεις τὰ στόματα, καὶ μετὰ πολλῆς παρηγορίας ὑπὲρ τῶν τῆς ἀληθείας διαλέξεσθαι δογμάτων. Μὴ τοίνυν αἰσχύνου, φησί, τῇ ταιαύτῃ ὑποταγῇ. Καὶ γὰρ ὁ θεὸς τοῦτο ἐνομοθέτησε, καὶ σφοδρὸς ἐστὶ τιμωρὸς καταφρονομένων τούτων. Οὐ γὰρ τὴν τεχούσαν σε ἁπατήσαι διέπε παρακούοντα, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μεγίστην, καὶ οὐδὲν σε ἐξαιρέσεται ἀντιλέγοντα, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνθρώπων ὑποστήσῃ τιμωρίας χαλεπωτάτης, καὶ οὐδεὶς σου προσθήσεται, καὶ τὸν θεὸν παροξύνει μιλῶν. Ἀπερ ἄπαντα αἰνιττόμενος ἔλεγεν. Ὅτι δὲ ἀνδοσχεύοις ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. Ἐἴτα δικαῖος καὶ τὸ κέρδις τοῦ πράγματος μετὰ τὸν φόβον, καὶ ἅπερ λογισμῶν πείθει λέγων οὕτως. Ὅτι γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Ἐπειδὴ γὰρ βαθεῖαν ἔδωκε τὴν πληγὴν, καὶ κατέπελαξεν αὐτοὺς, πάλιν ἀνίστην, ὥσπερ σοφοὶ ἰατροὶ φάρμακα προσενῇ τιθεῖς, καὶ παραμιθούμενοι καὶ λέγων, τί δέδοκας; τί φρίττεις; μὴ γὰρ ἐπιτιμῇ καλῶς πρέττειν; μὴ γὰρ ὅστις φοβερὸς ἀρετῆς ἐπιμελουμένη; Διὸ καὶ ἐπάγω. Θελαίς ὁδὸς μὴ φοβέσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔχεις ἔταινον ἐξ αὐτῆς. Ἐἴδα πῶς αὐτὸν μείωσε τῷ ἔρχοντι, δείξας αὐτὸν καὶ ἐπαινῆται αὐτοῦ καθήμενον; Ἐἴδες πῶς αἰνῶσι τὸν θυμὸν; Ὅτι Θεὸς γὰρ ἐστὶ διάκονός σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ φοβέσθαι, φησί, ὅτι καὶ ἐπαινεῖ τοσοῦτον ἀπέχει

10. 3.

11. 4.

8 τοῖς] καὶ τοῖς C. 9 λέγει H. 1 ὡς om. B. 2 ποιῶντες καὶ λέγοντας, πρέττειν C. 3 δείξ C. Veron. 4 om. C. 5 υποκαταστάσεις Edd. ἢ. — ποιοῦντες ἄν παρὰ υποκαταστάσεις E.H. et marg. F. 6 ἀπαρράψεις I. ἀπαρράψεις C. 7 καὶ om. F. Statim μετὰ αἰκονος τῆς π. Edd. πολλῆς πρὸ αἰκονος A.B.D.E.F.H.I. Articulum dampnans omnes. 8 ὑπὲρ τῶν τῆς] Sic omnes. μετὰ τῆς Veron. ἄν Mor. 9 σφόδρα C. 10 ἀπειρεῖ C.H. Statim παρακούοντες omnes. παρακούοντες Edd. 11 παρὸς εἰς οὐκ om. B.D.E.H. Cat. 12 καὶ om. C. 13 ἀπὸ τοῦ λ. Edd. τὸν ἀρετῆς το οὐκ om. B.C.D.E.F.H.I. Cat. 14 τί] καὶ C.D. 15 φοβερὸς ἐστὶν inuenio cod. C.D. Mor. ἐπιμελουμένη B.D.E.F. Cat. ἐπιμελουμένη Veron. ἄν Mor. 16 καὶ om. H. 17 ὁ om. I. Mor. τῇ ἐξουσίᾳ E. 18 αὐτὸν φα. πρὸ φα. αὐτὸν A.B.C.D.E.F.H. αὐτὸν αἰκίον ὑποκαταστήσας I. 19 φοβέσθαι, φησὶν] Sic A.B.D.E.F.H.I. Cat. φησὶν εν, φησὶν C. φησὶν σε (om. φησὶν) Edd. Mor. ἐπαινεῖ σε C.

τοῦ ἡκολούσαι, ὅτι καὶ συμπράττει. Ὅταν οὖν καὶ ἐγκαινίστην
 688 ἔχῃς καὶ βοηθόν, διὰ τί οὐχ ὑποτάσσῃς; Καὶ γὰρ ἔκαστος ἄλλως
 εὐκολώτεράν σοι ποιεῖ τὴν ἀρετὴν, τοὺς μὲν πονηροὺς κολάζων,
 τοὺς δὲ ἀγαθοὺς ἐμμελεῖν καὶ τιμᾶν, καὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 θεοῦ συμπράττων· διὸ καὶ διάκονον αὐτὸν ἐκάλεσε. Σκόπει δέ.
 Συμβουλευόμεν περὶ σωφροσύνης ἐγὼ, καὶ ἐκεῖνος τὰ αὐτὰ λέγει
 διὰ τῶν νόμων· παραινῶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλεονακτεῖν μηδὲ
 ἀρπύζειν, ἡκίμος ὑπὲρ τούτων κάθηται δεκάζων. Ὡστε
 συνεργὸς ἡμῖν ἐστὶ καὶ βοηθός, καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ "εἰς ταῦτο
 ἀπέσταλται. Ἀμφοτέρωθεν τοίνυν ἔστιν αἰδέσιμος, καὶ ὅτι
 παρὰ τοῦ θεοῦ ἀπεστάλη, καὶ ὅτι ἐπὶ τοιαύτῳ πράγματι.
 B "Ἐάν "δὲ τὸ κακὸν τοῖς, φοβού." Οὐκ ἄρα ὁ ἄρχων τὸν
 φόβον τοιεῖ, ἀλλ' ἡ ἡμετέρα πονηρία. "Οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν
 μάχαιραν φορεῖ." Εἶδες πῶς αὐτὸν ἑπέστησε κυθολίσας
 καθάπερ τιμὴν φόβερὸν στρατιώτην τοῖς ἀμαρτάνουσιν;
 "Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν εἰς ὄργην, ἐκδικεῖ τῇ τὸ κακὸν
 πράσσοντι." Ἴνα γὰρ μὴ παλιν ἀκούσας ἐλάσῃ καὶ τιμωρίαν
 καὶ μάχαιραν, ἀποκηδήσῃ, πάλιν φησὶν, ὅτι θεοῦ νόμον πλη-
 ροί. Τί γὰρ, εἰ καὶ αὐτὸς ἄγνοε; Ἀλλ' ὁ θεὸς οὕτως ἐτύ-
 τωσεν. Εἰ ταῖνται καὶ κολάζων καὶ "τιμῶν διάκονός ἐστιν, (191)
 Γ ἐκδικῶν "ἀρετὴν, ἀτελαίνων κακίαν, ὅπερ ὁ θεὸς βολιέται, τίνος
 ἕνεκεν αὐτῷ φιλονεικίαι τασαῦτα εἰσάγοντι ἀγαθὰ, καὶ προσδο-
 κοῦντι τοῖς σῶς. Καὶ γὰρ πολλοὶ πρᾶτερον διὰ τοὺς
 ἄρχοντας ἀρετὴν ἀσκήσαντες, ὑστερον καὶ διὰ τὸν φόβον τοῦ
 θεοῦ ταύτης ἐπελάβοντο. Τῶς γὰρ ταχύτερον οὐχ οὕτω τὰ
 μέλλοντα, ὥς τὰ παρόντα καθάπτεται. Ὁ τοῦτον τὴν ψυχὴν
 τῶν πολλῶν προειρητιζὼν τῇ φόβῃ καὶ ταῖς τιμαῖς, ὥστε
 γενέσθαι ἐπιτηδείωτερον τῇ τῆς διδασκαλίας λόγῳ, εἰκότως
 αὐτὸς διάκονος ἐκλήγεται ὑποῦ θεοῦ.

1 " Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὄργην, ἀλλὰ

1 c 3.

¹ καλεῖται προ κλησεως A B D E F H I Vulgatus habet Cai. ² καὶ οὐα.
 C. Mox εὐκολώτερον idem. ³ Sic Edd et Cai. Haec et τῶν δέονται in
 postea reuelat C scribitur. ⁴ περὶ om I περὶ του om C ⁵ εἰς om
 A B D E F H καὶ κίους I ⁶ κλησεως Edd ⁷ ἡμιν ἐστι προ ἔσται ἡμῖν
 B D F H I ἡμιν ἐστι E. ⁸ εἰς] πρός C. Veron ⁹ ἐστιν om H
 o de + kai Edd recte manifestibus libris. ¹⁰ τῶν φ. πᾶσι προ τοις τῶν φ.
 A B D E F H I ¹¹ ἐπισημῶς vel επισημῶν A B D F H I Cai ἀπιστησιν
 E παραστήσαν Edd. Στοιχ. καθολικῶς προ ὁμιλίας οὐκ om. ¹² φοβερὸν
 στρ. προ στρ φοβερὸν A B D E F H I φοβερὸς om C. Mox edebatur
 τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἐπιστήσας ἐπιστήσας om B D E F I Cai. ¹³ εἰς ὄργην
 om. C ¹⁴ αὐτὰς ἔγνωσι A B D E F H I Cai ἔγνωσι αὐτὸς Edd. ¹⁵ τιμω-
 ρου A B D E F H I ¹⁶ Fuit diaconus vulgo addunt θῆναι, corrigendum libris.
¹⁷ τῇ ἀρετῇ C. ¹⁸ ἐπιτηδείωτερον C. ¹⁹ του om. C euretactipi. in E.

καὶ διὰ τὴν συνειδήσιν" ¹ Τί ἐστίν, "οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν;" Οὐ μόνον, φησὶν, "ὅτι αἰθίστασαι θεῷ μὴ ὑποτάσσόμενος, οὐδ' ὅτι κατὰ σιωπὴν προξενεῖς μεγάλα καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ παρὰ τῶν ἄρχόντων, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς μεγίσταις ἐυεργέτης σου γίνεται, εἰρήνης ὣν πρόξενος καὶ οἰκονομίας πολιτικῆς. Καὶ γὰρ μυρία ἀγαθὰ διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων ταῖς πόλεσι γίνεται καὶ ἀνέλης αὐτῶν, πάντα αἰχλήσεται, καὶ οὐ πόλις, οὐ χώρα, οὐκ οἰκία, οὐκ ἀγορὰ, οὐκ ἄλλο οὐδὲν στήσεται, ἀλλὰ πάντα ἀνατραπήσεται, τῶν δυνατωτέρων τοῖς ἀσθενετέροις καταπινόντων" Ὡστε καὶ εἰ μὴ ὀργή τις εἴπτε παρακούοντι, καὶ οὕτως ὑποτάσσεται σε ἐχρῆν, ἵνα μὴ δόξης ἀσυνειδήτος εἶναι, καὶ ἀγνώμων περὶ τὸν Σ εὐεργέτην. ² "Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε, φησί, Θεοῦ γὰρ εἰσι λειτουργοὶ, εἰς τοῦτο αὐτὰ τροσκαρτεροῦντες." Ἀφαιεῖς εἰπεῖν κατὰ μέρος τὰς ἐνεργισίας τὰς ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ταῖς πόλεσι γινομένης, οἶον τὴν εὐταξίαν, τὴν εἰρήνην, τὰς ἄλλας διακονίας, τὰς ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν, τὰς ἐπὶ τῶν κοινῶν πραττόντων, ἐξ ἑνὸς τούτου τὸ πᾶν ἐνδέκνται. Ὅτι γὰρ ἐνεργετὴ παρ' αὐτοῦ, φησὶ, σὺ μαρτυρεῖς, μισθὸν αὐτῷ τελῶν. Ὅρα σοφίαν καὶ σύνεσιν τοῦ μακαρίου Παύλου. Ὁ γὰρ ἰδοὺ φορτικὸν εἶναι καὶ ἐπαχθεῖ τὸ τῶν ἀπατήσεων, τοῦτο αἰγίμα ποικίται τῆς αὐτῶν προνοίας. Διὰ τί γὰρ, φησὶ, φόρους δίδομεν βασιλεῖ; Οὐχ ὡς προνοοῦντι, οὐχ ὡς 68y προΐσταμένῳ μισθὸν τελούντες κερδομίας; Καίτοιγε οὐκ ἂν ἐτελείσαμεν, εἰ μὴ ἐξ ἀρχῆς ὄγνωμεν, ὅτι ἱκερδαίνομεν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιστασίας. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἄνωθεν κοινῇ γνώμῃ πάντων ἐδόξε τοὺς ἄρχοντας τρέφεσθαι παρ' ἡμῶν, ὅτι τῶν οἰκείων ἀμελοῦντες, τῶν κοινῶν εὐδονται πραγμάτων, καὶ εἰς ταῦτα τὴν σχολὴν ἀναλίσκουσιν ἅπασαν, αἱ ὧν καὶ τὰ ἡμέτερα σώζεται. Εἰπὼν τοῖντε τὰ ἀπὸ τῶν ἐξωθεν, πάλιν β ἐπὶ τὰ πρότερα τὸν λόγον ἐπανάγει· τὸν γὰρ πιστὸν οὕτω

176

¹ Verba τι ἐστίν—τῆς ὀργῆς deest in A. B. F. H. I., sed legitur in Edd. et Cat. Pro ut tunc est in Edd. D. E. ² ἐπὶ οὐκ. C. Mor. τῇ βῆθ D. E. ³ ἀρχόντων libri omnes et Cat. ἀρχόντων Edd. ⁴ διὰ] καὶ διὰ C. Statim τῶν ἀρχῶν Edd. τῶν ἀρχόντων Cod. ⁵ πᾶσι F. αὐτὰ τοῦτ' ex αὐτῶν C. αὐτὰ eum Veron. ⁶ αἰχλήσεται C. Mor. οὐ πόλις, οὐ χώρα οὐκ οἰκία, οὐ πόλις, οὐ χώρα Edd. ⁷ ἀνατραπήσεται] αἰχλήσεται C. ⁸ καὶ εἰ] εἰ καὶ C. Mor. τῇ παρακούοντι Edd. τῇ οὐκ. A. D. E. I. Cat. et apud cod. B. ⁹ τῶν deest in B. C. D. E. F. Ita tacite contextu Monf. ¹⁰ τοῦτε H. Statim ἐνδεκνται A. B. C. D. E. F. I. deest in H. deest in Edd. ¹¹ φησὶ οὐκ. I. Statim ἐνδεκνται C. E. ¹² ἱκερδαίνομεν C. ¹³ ἰδεῖτε A. ¹⁴ σώζεται omnes σώζεται Veron. Sav. Mor. ¹⁵ πρότερα H. Statim ἐπανάγει pro ἐπάγει omnes. ¹⁶ οὕτω A. F. H.

μᾶλλον ἰκανοὶ ἢ ἐπιστάσασθαι· καὶ δαίκουνσι τάλιν, ὅτι θεῷ
τοῦτο δοκεῖ, καὶ εἰς αὐτὸ ἱκαταλαίῃ τὴν συμβουλήν, οὕτω
λέγων "θεοῦ γὰρ εἰσι λαειτουργοί." Ἐἴτα καὶ τὸν νόμον
αὐτῶν θεικνύς καὶ τὴν ταλαιωρίαν, ἐπέγαγεν "εἰς τοῦτο
αὐτὸ προσκαρτεροῦντες." Οὗτοι γὰρ αὐτοῖς ὁ βίος, αὐτὰ ἡ
σπουδῇ, ὅπως ἁπολαύσῃ εἰρήνης. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν ἑτέρῃ
ἐπιστολῇ οὐ μόνον ὑπατάσσεσθαι, ἀλλὰ καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐ-
C τῶν καλῶν· καὶ δεκνύς ἐκεῖ τὸ κέρδος κοινόν, ἐπάγει· ⁹ "Ἴνα
ἤρεμον καὶ ἡσυχίαν βίος διέγωμεν ἐν πάσιν." Οὐδὲ γὰρ
μικρὸν τι συντελοῦσιν ἡμῖν εἰς τὴν τοῦ παρόντος βίου κατα-
στασιν, ὅπλα τιθέμενοι, τοῖς πολεμίοις ἐπαρουσμεται, τοῖς
ἐν ταῖς πόλεσι στασιαῶντες καλύοντες, τὰς ἐν πάσι διαφορὰς
διαλύοντες. Μὴ γάρ μοι τοῦτο εἴτης, εἰ τις ἐκὼς τῇ πρά-
γματι ἀχρηται, ἀλλ' αὐτῆς βλέπει τῆς διατάξεως τὴν οἰκονομίαν,
καὶ τὴν πολλὴν ὄψει τοῦ ταῦτα ἐξ ἀρχῆς κομωθέντος σο-
φίαν. ¹⁰ "Ἀπόδοτε ὅν πάσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον, τὸν
φόρον τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον
D τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν. ¹¹ Μηδὲ μὴδὲν ὀφείλτε, εἰ μὴ τὸ
ἀγαθὸν ἀλλήλοις." Ἐτι τῶν αὐτῶν ἔχεται, οὐ χρήματα
μόνον ¹² καλεῖται αὐτοῖς τελῶν, ἀλλὰ ¹³ καὶ τιμὴν καὶ φόρον.
Καὶ πῶς ἀνωτέρω λέγων, "Θέλεις μὴ φοβῆσθαι τὴν ἐξουσίαν; (191)
τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ." Ἐνταῦθα λέγει, "Ἀπόδοτε τὸν φόρον;"
Τὴν ἐπιτεταμένην λέγων τιμὴν, οὐ τὸν ἐκ τοῦ πονηροῦ συνει-
δότος φόρον, ¹⁴ ὡς ἀνωτέρω ᾔνιξτε. Καὶ ¹⁵ οὐδὲ αἶψα, δότε,
ἀλλ', ¹⁶ "ἀπόδοτε," καὶ τὰς ὀφειλάς προσέθηκεν οὐδὲ γὰρ χάριζῃ
τοῦτο ποιεῖν ὀφειλὴ γὰρ ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ πρᾶντης
¹⁷ αὐτοῦ, ἀγνώμονος ἐκαστοῦ δικῆς. ¹⁸ Μὴ δὲ νομίσις ἐξευτελί-
E ῃσθαι ¹⁹ καὶ παραβλάπτεισθαι πρὸς τὸ τῆς οἰκίας φιλοσοφίας
αἰξίωμα, ²⁰ εἰς ἄρχοντας περιόντος ὑπαναστῆς, ²¹ οὐκ τὴν κεφαλὴν

9 1 Tim. h. 2

10 v. 7. 8.

⁹ καταλείπει] καταλείπει εἰς H

¹⁰ αὐτῶν οὐκ. E Μὴ τὴν ταλαιωρίαν

αὐτῶν Edd. πῶς οὐκ CD I et ex ceteris B. Dedit etiam in Cat. ¹¹ ἀπο-

λαύουσι pro ἀπολαύουσι A B D E F H I ἀπολαύουσι C. ἀπολαύουσι Cat. ¹² ἐν

τῇ ἐπιστολῇ Edd. ὅς δεσμίς in ceteris. ¹³ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro

ἐπαγγαγῇ A B D E F H I ¹⁴ Verba ἐν οἷον accusantur ex ceteris.

¹⁵ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ¹⁶ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

¹⁷ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ¹⁸ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

¹⁹ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ²⁰ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

²¹ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ²² καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

²³ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ²⁴ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

²⁵ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ²⁶ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

²⁷ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ²⁸ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

²⁹ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ³⁰ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

³¹ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ³² καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

³³ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ³⁴ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

³⁵ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ³⁶ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

³⁷ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ³⁸ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

³⁹ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ. ⁴⁰ καὶ οὐκ. H. Statim ἐπάγει pro ἐπαγγαγῇ.

ἅπαντα πληροῦν, ὀφείλεις αὐτῇ τὴν ἀγάπην, ἐνεργετούμενος παρ' αὐτοῦ. ¹² "Τὸ γὰρ, οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦνται, ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν." Οἷα εἶπαι, πληροῦνται ἀπλῶς, ἀλλ', "ἀνυκεφαλαιοῦνται" τουντέστι, συντόμως καὶ ἐν βραχεί τὸ πᾶν ἀπαρτί- ζεται τῶν ἐντολῶν ἔργον. Καὶ γὰρ ἡ ἀρχὴ καὶ τέλος τῆς Δαρειῆς ἡ ἀγάπη ταύτην ἔχει ῥίζαν, ταύτην ὑπόθεσιν, ταύτην ἔκφυλλον. Εἰ ταῦν καὶ ἀρχὴ καὶ πλῆρωμα, τί ταύτης ἴσον; Ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς ἀγάπην ζητεῖ, ἀλλὰ τὴν ἐπιτεταμένην. Οὐ γὰρ ἀπλῶς εἶπεν, ἀγαπήσον τὸν πλησίον, ἀλλ', "ὡς ἑαυτόν." Ἰδιὰ ταῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὸν νόμον καὶ τοὺς προφῆτας ἐν αὐτῇ θαρῆσθαι ἔλεγε. Καὶ θεοτιθεὶ, ἀγάπης εἶδη, ὅρα ποῦ ταύτην ἀνέγαγεν. Εἰπὼν γὰρ, ὅτι ¹³ "Ἡ πρώτη ἐστὶν ἐντο- λή, ἀγαπήσεις κυρίον τὸν θεόν σου" ἔπηγαγε δευτέραν, καὶ **Ε'**ὅς ἐσίγησεν, ἀλλὰ προσέθηκεν, "Ὁμοία αὐτῇ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν." Τί ταύτης ἴσον ἔχοντες αὐτῆς φιλανθρωπίας. τί τῆς ἡμερότητας; ὅταν ἀπειρας ἡμῶν αὐτοῦ διεστηναῖω, τὴν αἰ, ἡμῖς ἀγαπῇ ἕως ἄγῃ τῆς εἰς αὐτόν, καὶ ὁμοίως ταύτης ἐκείνην εἶναι λέγει. Διὰ δὲ τοῦτο, καὶ μέτρα σχέον ἴση τιθεῖς ἑατέρω. περὶ μὲν ἐκείνης ἔλεγε, "ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου" περὶ δὲ ταύτης τῆς τοῦ πλησίον, "ὡς ἑαυτόν." Ὁ δὲ Παῦλος, αὐτῆς οὐκ οὔσης, οὐδὲ ἀφελείσθαι σφόδρα παρ' ἐκείνης ἔλε- (193) γεν. Ἰσοπερ οὖν ἡμεῖς ἐπειδὴν τινα φιλοῦμεν, λεγομεν, ὅτι **δ**ὲν ἐκείνων ἀγαπήσης, ἢ ἐν ἀγάπῃ αὐτῶ καὶ αὐτὸς τοῦτο ὁμολοῖν ἔλεγε, "ὁμοίω αὐτῇ ἐστὶ" καὶ Πέτρῳ. ¹⁴ "Εἰ φιλεῖς

12 v. 4.

61 Math. 23. 39.

14 Joann. 21. 16.

¹² πάντα A B F H I ¹ ἑτέρα] + ἴσων C ² σεαυτὸν D ¹ τὸ ἔργον Edd. τα δεστέ in omniibus ³ καὶ πρὸς C D ⁴ κορυφῇ] + τὸν ἀγαθὸν I ⁵ πλησίον σου Edd. σου om. A B D E F H I Cat. Pro πλη- σιον, ἀδελφὸν habet C Statim σεαυτὸν C D E I ⁶ ἀνὰ γὰρ τούτῳ Edd. γὰρ δεστέ in omniibus ⁷ κρεμασθαι] κρεμασθαι C H I] πρὸ κρεμασθῆναι κρεμασθαι. ὁ Χριστὸς ἐν τούτῳ ἔλεγε κρεμασθαι ἐν γ' καὶ τοῦς π' C. Statim ἐκε- λθεν in textu, λέγειν in marg. I ⁸ καὶ ταύτην C ⁹ ἐπηγαγε δευτέραν] Sic A B C D E F I] ἐπηγαγε δευτέραν δὲ H ἐπηγαγε, δευτέρα γὰρ νεοτῆ. ἐπηγαγε δευτέρα δὲ Sav Mor Ber. ¹⁰ οὐκ οὔσης C ¹¹ ὁμοίαν B D E F I] αὐτὴν Veron. Pont. αὐτῆς edebatur καὶ τὸν πλησίον. Ρου καὶ ἰδίᾳ omnia dant ἀγαπήσεις ¹² σου] + λέγων I E. Statim σεαυτὸν C D I ¹³ γονοῦν] δὲ] + τῆς ἀγάπης; τι I ¹⁴ ἀγῇ πρὸς ἑμὲ A D. ἀγαγῇ C. Μοι λέγῃ πρὸ λέγει A C D I ¹⁵ ἀμφότερα D. ¹⁶ ψυχῆς] ισχυος A E. ¹⁷ ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς σου C. Ἰδιὰ καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου om. I ¹⁸ τῆς τοῦ πλη- σιον om. C. Statim ὡς σεαυτὸν C D E I. ¹⁹ οὐδὲν B F. ²⁰ ἐπειδὴν] ἐάν C. ²¹ αὐτῇ πρὸ νῦν A B D E F H. αὐτῇ C. αὐτῇ αὐτῇ I. Statim ἴσων τῇ Πέτρῳ, εἰ φ. ex eor. F.

με, ποίμαινε τὶ πρόβατά μου." 14· Ἡ ἀγάπη τῇ πλησίον
 λακὼν οὐκ ἐργάζεται· πληρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. Εἶδες
 πῶς ἑκατέρας ἔχει τὴν ἀρετὰς, τὴν τε τῶν κακῶν ἀποχῆν
 "κακὼν γὰρ, φησιν, οὐκ ἐργάζεται" καὶ τὴν τῶν καλῶν
 ἐργασιῶν "πληρωμα γὰρ νόμου, φησιν, ἐστίν" οὐ τὴν δι-
 δασκαλίαν ἡμῖν τῶν τρακτεῖν ἡσυχάτως εἰσάγουσα μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τὴν κατάρθουσαν αὐτῶν ἐκκόλου ποιοῦσα. Οὐ γὰρ
 ὥπως ἂν μαθήμεν τι, ὠφελοῦντά μόνον ἐσποιῶκεν, ὅπερ ἐστὶ
 τοῦ νόμου· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτῶν πολλὴν εἰσάγει B
 συμμεχίαν ἡμῖν οὐ μέρος τι τῶν ἐκτολῶν, ἀλλ' ὁλόκληρον ἐν
 ἡμῖν κατορθοῦσα τὴν ἀρετὴν

ἡ φιλοῦμεν οὖν ἀλλήλους, ὡς καὶ ταύτη τὸν φιλοῦντα ἡμῶς
 ἀγαπήσαντες θεόν. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων, ἂν τὸν
 ἐρωμένον φιλῇ, μήχεται ὁ φίλος· ἐταῦθι δὲ καὶ ἡμεῖς σε
 κοινοῦντες τὸν ἔρωτος, καὶ μὴ κοινωοῦντά μισοῖ. Ὁ μὲν γὰρ
 ἀνθρωπίνως φθονοῦ καὶ βασκαίνει, γένοι, ὁ δὲ ἰθαίως παντός
 ἀπώλακτα πύθου· διὸ καὶ κοινωοῖς ἐπιζητεῖ τῆς φιλίας.
 Φίλει γὰρ, φησὶ, μετ' ἐμοῦ, καὶ τότε σε καὶ ἐγὼ φιλήσω
 μετίζων. Ὅχις ἱμῶντος ἰσφοδρῶ μῆμυτα, Ἐὰν φιλῇς
 τὸν ἐμὸν ἐρωμένον, τότε ἡγοῖμαι καὶ αὐτὸς σπουδαίως
 φιλήσθαι παρ' ἐμῶν. Καὶ γὰρ σφόδρῳ ἰφίεται τῆς σωτηρίας C
 τῆς ἡμετέρας, καὶ ταῦτο εἰδείξεν ἄνωθεν. (Ἦτε γοῦν τὸν ἀνθρω-
 πον ἐπλάττει, ἄλυσαι τὶ φησι 14· Ποιήσωμεν ἀνθρωπον
 κατ' εἰκόνα ἡμετέραν" καὶ πάλιν, "Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν"
 γοῦν λαλὸν αὐτὸν εἶναι μορον." Καὶ ὥτε παραινέσαντι πάλιν
 ἐπετίμηται, ὅρα πῶς ἡμερῶς. Οὐ γὰρ εἶπερ αὐτῷ, μισρὲ καὶ
 παμμίαις, τοσαῦτα εἰσργηθεῖς, τῷ διαβολῇ μετὰ ταῦτα
 πάντα ἐπίστευσας, καὶ τὸν εἰσργήτην εἰφείς τῷ πονηρῷ προσ-
 ἔσχες δαίμονι; ἀλλὰ τί φησι, 15· Τίς σοι ἔπειν, ὅτι γυνὴς D
 εἶ, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὐ ἐκτελειώμεν σοι τοῦτον μόνον μὴ

14 + 10.

16 ἐπει 1. 16. π. 18

17 Ibid. ut. 11

1 ἔχεις C. 2 γὰρ om C. γὰρ om E. 3 συντηρεῖς om I. 4 εἰσε-
 λωτορ C. 5 μαθήμεν C. 6 ἐν om C. 7 ἐν ἡμῖν κατορθοῦν A D F κατορ-
 θοῦσα ἐν ἡμῖν E. 8 HΘIKON. Περὶ ἀρετῆς καὶ τελείας φιλίας. Νεῖρον
 9 ἀποφασιστικὸν C. Statim θεῶν om II. 10 ἐρωμένον] + τὸν E. τὸν ἐρ. ἂν
 φ. hoc ord I. Statim φίλος pro φίλεις A R C D E L. 11 καὶ accedat ex
 A B C D E F I. 12 ἐν ἐμοῦ hoc ord C. 13 θεῶν om C. 14 καὶ τότε
 τότε γὰρ C. 15 σφόδρῳ C. 16 ἀν φιλήσῃς C. 17 ἔπειν E. 18 σπουδαίως
 om I. 19 καὶ αἰσὺς hoc ord. C. 20 καὶ καλῶς—μορον] ἐπὶ τῷ ἐγγὺς I.
 21 οὐ] καὶ οὐ C. Μορ αὐτὸν εἶναι pro εἶναι αὐτὸν A B D E F H I εἶναι τὸν
 ἀνθρωπον C. 22 ὅτι abstat ante ἀπομειν recte ἀπομειν ἔστιν. 23 ταῦτα
 24 ὅτι πάντα A B C D E H I. 25 ἀφαιεῖ I. 26 φησὶ H. Μορ προσεχέ-
 27 B F H I. 28 μόνον om A B E F H I.

φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγε;" ὥς ἂν εἰ πατὴρ πρὸς παιδίον
κελευσθῇ μὴ καθάπτεσθαι μαχαίρας, εἴτα παρακαῶσαν καὶ
πληγὴν, "λέγει· πόθεν ἐπλήγης; Ἐκείθεν ἐπλήγης, ὅτι οὐκ
ἤκουσάς μου. Ὁρῇς φίλον ἔὰ ῥήματα μᾶλλον ἢ δεσπότην;
φίλου καταφρονουμένου, καὶ οὐδὲ οὕτως ἀφιστημένον; Μιμη-
σώμεθα τοῖνυν αὐτὸν, καὶ ὅταν ἐπιτιμῶμεν, ταύτην τηρῶμεν
τὴν ἐπιείκειαν. Καὶ γὰρ καὶ τῇ γυναικὶ μετὰ τῆς αὐτῆς
Ἐπάλιν ἡμερότητας ἐπιτλήτται· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκίπληξιν,
ἀλλὰ ρουθυσία καὶ διάρθρωσις τὰ ἡγούμενα ἦν. καὶ πρὸς τὸ
μᾶλλον ἀσφάλεια. Διὰ δὲ τοῦτο πρὸς τὸν ὄφιν οὐδὲν φησιν·
αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ τῶν κακῶν ἀρχιτέκτων, καὶ οὐκ εἶχεν ἐφ'
ἕτερον μεταθεῖναι τὴν αἰτίαν· διὰ καὶ σφοδρῶς αὐτὸν ἐκόλαζε.
Καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἴσταιται, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ποιεῖ κοινωνῆσαι
τῆς ἡμέρας. Εἰ δ' οὖν ἐξίβαλε παραδείσαι, καὶ κατεδίδασκε τόνω,
καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα αὐτὸν προσεκκλεῖν χρή καὶ θαυμάζειν.
Ἐπειδὴ γὰρ εἰς ῥαθυμίαν ἐξήγαγεν ἡ τρυφή, περμύκτει τὴν
ἡγεῖν φροσύνην, λίπην ἐπιτειχίζειν τῇ ῥαθυμίᾳ, ἵνα πρὸς τὴν ἀγά-
πην ἐπισπλάσθῃ τὴν αὐτοῦ. Ἡ Τί δ' ἐπὶ τοῦ Κάιν; οὐ τῷ
αὐτῷ ἐκέρχεται τῆς ἡμερότητας τρόπος; Καὶ γὰρ παρ' ἐκείνου
πάλιν ἰβρισθεῖς, οὐκ ἀνθυβρίζει, ἀλλὰ παρακαλεῖ, καὶ φησιν·
18 "Ἰνα τί συνίπσεις τὸ πρόσαιπτόν σου;" Καίτοι καὶ τὸ γινώ-
μενον συγγνώμης ἔστι ῥητο τύσης· καὶ δείκνυσιν ὁ νεώτερος
ἀδελφεός. Ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐπιπλήττει, ἀλλὰ τί φησιν,
"Ἡμεῖς, ἡσυχάσαν, μὴ προσθῇς ἔτι πρὸς σέ ἡ ἐποστροφὴ
αὐτοῦ, καὶ σὺ ἡρξῇς αὐτοῦ;" τοῦ ἀδελφοῦ λέγων. Εἰ γὰρ
δέδοικας, φησί, μήποτε διὰ τὴν θυσίαν ταύτην τὴν τοῦ πρωτο-
Βτάκου σε προσδρίαν ἀφείλωμαι, θύρρει· καὶ γὰρ τὴν ἀρχὴν
αὐτοῦ πᾶσαν εἰς τὰς σὺς τίθημι χεῖρας· μόνον γινώσκω βελτίων,
καὶ φιλεῖ τὸν οὐδὲν ἡδικηκότα. Καὶ γὰρ ἀμφοτέρων κήδομαι
καὶ τοῦτο ἡμεῖς μάλιστα εὐφραίνετο, τὸ μὴ στυγιάζειν ὑμᾶς πρὸς

15 Gra. m. 6.

α πατὴρ πρὸς π] παῖδα πρὸς πατέρα I. λέγει] λέγει Veron. λέγει
αὐτῷ A B D E F H I Vid. Appol. ἰακίδην ἐπλήγης οὐκ C F H ε τὰ
οὐκ C ἡμεῖς αὐτῷ, τοσούτης C. ἡμερότητας] + ἐκινάττει καὶ I
ἐπικλήττει C ἡγούμενα πρὸ λεγόμενα A B D E F H I καὶ + γὰρ
D ποιεῖ α γὰρ α παῖς B D E F H I ποιεῖ οὐκ A ο δὲ + καὶ
Veron. Sat. ἀπὸ λογισμοῦ ἀπαιεῖ Mox. quoniam secutus est Montef. καὶ οὐκ. A B.
C D E I αὐτὸς τὸ χρή καὶ θ. Sic A C D F αὐτὸς πρ καὶ θ. χρή E.
αὐτὸς πρ. καὶ θ (οὐκ. χρή) B H πρ. χρή καὶ δο' αὐτῷ (οὐκ αὐτὸν), I πρ.
αὐτὸς καὶ θ. χρή Edd. ἔτι δε ἐκί, ἐπὶ δε C. τι δαὶ ἐπὶ A γὰρ οὐκ. C
ἐπὶ μὲν A B C D E F I ἰστέρηται H ἰστέρηται Edd. ἔτι οὐκ. C
Mox. μὴ προσθῇς ἔτι οὐκ. C. ἄρξῃς αὐτοῦ πρὸ αὐτοῦ ἄρξῃς οὐκ. A.
σε οὐκ. C γινώσκω πρὸ γίνω A B E I με abeget ante Montef. ἡναικας
πρὸς. καὶ τοῦτο δὲ μὲν με C. Statim εὐφραίνει οὐκ. A. εὐφραίνει Edd.

ἀλλήλων. *Καὶ καθύπερ μητὴρ φιλόστοργος, *αὐτῶ καὶ ὁ
θεὸς πάντα ποιεῖ καὶ μηχανῶται, ὥστε μηδὲνα ἁπορραγῆναι
θατέρων. Ἰνα δὲ καὶ σαφέστερον αὐτὸ ἐπὶ παραδείγματος δ
(194) λέγω μάθη, ἐνόησόν μοι τὴν Ῥεβέεαν θαυροβουμένην. καὶ
πανταχοῦ περιτρέχουσαν, ὅτε ὁ πρεσβύτερος ἐπολιέει τῷ C
νεπτέρῳ παιδί. Εἰ γὰρ καὶ ἐφίλει τὸν Ἰακώβ, ἀλλ' οὐδὲ τὸν
Ἠσαὺ ἀπεστρέφετα διὸ καὶ ἔλεγε, 19 "Μὴ πως ἀτεκνωθῶ ἐκ
τῶν δύο ὅμων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ" Διὰ ὃ δὴ τοῦτο καὶ ὁ θεὸς τότε
ἔλεγε· 20 "Ἡμερτες, ἠσίκησαν, πρὸς σὲ ἡ ὑποστροφὴ αὐ-
τοῦ" τὴν σφαγὴν προαιαστέλλων, καὶ τὴν εἰρήνην ὑποτέρων
καὶ τῶν ἐπιζήτων. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸν ἐκτίσφυξεν, οὐκ οὕτω
κατέλυσε τὴν περὶ ἁ' τοῦ πρότασι, ἀλλὰ πάλιν ἡμέρως ἀποκρί-
νεται τῷ ἀδελφοκτόνι, λέγων "Ποῦ ἐστιν Ἀβελ ὁ ἀδελφός
σου;" ἵνα καὶ οὕτως ἐξομολογήσεται Ὁ δὲ ἐπαγωνίζεται
ταῖς προτέροις, μίζονα καὶ χαλεπώτερα ἀναισυχιντῶν. Ἀλλ' D
οὐδὲ οὕτως ὁ θεὸς ἀφίσταται, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐραστοῦ φθίγ-
γεται ῥήματα ὑβρισμίνων καὶ καταφρονουμένων, καὶ φησί·
"Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς με." Καὶ πάλιν
τῆς γῆς καθάπτεται μετὰ τοῦ πειθοικώτος, εἰς αὐτὴν τὸν
θεμὸν ἀφίει, καὶ λέγων· "Ἐπικατάρατος ἡ γῆ, ἡ ἔχουσα τὸ
στόμα αὐτῆς δεξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου," καὶ τοὺς
ἀνακαλοῦντας μιμούμενος. Ὁ καὶ 21 ὁ Δαβὶδ ἐπικαί, τοῦ Σαούλ
πισόντος. Καὶ γὰρ 22 καὶ ἐκείνους τοὺς δεξαμένους τὴν σφαγὴν
ὁρασιν ἐπηράτω λέγων 23 "Ὅρη ὅτ' αὐτὸν Γελβουὲ, μὴ πέσαι ἐφ' ἡ
ὑμᾶς δρόσος ῥυμδὲ ὑπὸς, ὅτι ἐπεὶ ἐξήμθη σκέπη δυνατῶν"
Οὕτω καὶ ὁ θεὸς ὥσπερ τινὰ μομφὴν ἡδὼν φησί· "Φωνὴ
αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς με καὶ κὼν ἐπικατάρατος
σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἡ ἔχουσα τὸ στόμα αὐτῆς δεξασθαι τὸ αἷμα τοῦ
ἀδελφοῦ σου ἐκ τῆς χειρὸς σου." Ταῦτα δὲ ἔλεγε καταπτέ-
λων αὐτοῦ τὸν θυμὸν ζέοντα, καὶ κείθων ἐκὼν ἀπελθόντα φιλή-
σαι. Ἐσβεσας αὐτοῦ τὴν ζῆν. φησί· τί τὴν ἐχθρὴν λοιπὸν

19 Gen. xxiv. 45.

20 Job. iv. 7 seq.

21 2 Reg. i. 21

* καὶ καθύπερ] Sic B.F. Verom. καθύπερ γὰρ San Mos Ben. γὰρ om
C D E H I ei a re man A * αὐτῶ (vel αὐτῶς) καὶ] Sic omnes αὐτῶς
[om. καὶ] Verom San Mos ὁ ἀπαιτῶντος C * αὐτὸ accusat ex
A B D E F H I ὅμων] μοι μοι H * ἐπὶ ἀσφαλίᾳ ex omni
[ἡσυχ] καὶ ἡσυχ A. ὅμων om. I ὁ ἐπικατὰ] ἐπὶ H ὁ αὐτῶ
F αὐτῶ B αὐτῶ (con. ex αὐτῶ) C ὁ ἐπικατὰ] ἐπὶ H ὁ αὐτῶ
* καὶ om C. ὁ om B C H I * καὶ accusat ex A B D E I * καὶ
om H I τὰ du I C ὁ κατὰ B D E F ὁ κατὰ] ἐπὶ H ὁ αὐτῶ
ante Ben ὁ κατὰ] ἐπὶ H ὁ αὐτῶ] ἐπὶ H ὁ αὐτῶ] ἐπὶ H
καὶ A H I Staliam ἀπελθόντα λοιπὸν, αὐτὸν καταφρονῶν (sic omnes in-
terac-
dis I

οὐ κατασβεννύεις; Ἀλλὰ τί τοιαῖ; Κακίον φιλεῖ καὶ τούτον
 ἄμφοτέρους γὰρ αὐτὸς ἔπλασε Τί οὖν, ἀτιμάρτητον ἡ ἀφ᾽
 623 τὸν κεφονευκότα, Ἀλλὰ χειρὶς ἐγένετο. Ἀλλὰ καλύψει;
 Ἀλλὰ πατὴρ ἐστὶ φιλοστοργότερος. Ὅρα τοίνυν πῶς καὶ
 κολάζει, καὶ τὴν ἀγάπην ἐδεικνύται καὶ ἐν αὐτῷ τοῦτω μᾶλλον
 δὲ οὐδὲ κολάζει, ἀλλὰ διορθοῦται μόνον. Οὐδέ γὰρ ἀπέκτεινεν
 αὐτόν, ἀλλ' ἐπέθηκε τῷ τρόμῳ, ἵνα ἀποδύσῃται τὸ ἔγκλημα,
 ἵνα καὶ οὕτως ἐπακίλθῃ πρὸς τὴν ἐκείνου φιλοστοργίαν, ἵνα
 καὶ πρὸς ἀπελθόντα σπείσῃται οἷός γὰρ εἰβούλετο ἐχθρόν
 αὐτόν ἀπελθεῖν ἐντεύθην τῷ τετελευτηκότι. Τοιοῦτον κί
 φιλοῦντες ὅταν ἰσχυροῦνται μὴ φιλῶνται, ἀπροάγονται σφο-
 624 βδροὶ γίνεσθαι καὶ ἀπειλεῖν, οὐκ ἐθέλοντες μὲν, ἀπὸ δὲ τοῦ φιλεῖν
 εἰς τοσοῦτο ἀγόμενοι, ἵνα καὶ οὕτως ἐφελκίσωνται τοῖς κατα-
 φρονοῦντας αὐτῶν. Καίτοιγε ἀνίκεσι ἡ τοιαύτη φιλία, ἀλλ'
 ὅμως αὐτοὺς καὶ τοῦτο παραμυθίεται διὰ τὸ σφόδρα φιλεῖν
 ὥστε καὶ ἡ κόλασις ἀπὸ φιλίας. Οἱ γὰρ μὴ ἀλγοῦντες ἐπὶ
 τῷ μισείσθαι, οὐδὲ ἐκλάσσει αἰροῦνται Ὅρα τοίνυν καὶ
 Παῦλον ταῦτα λέγοντα Κορινθίους. 22. Τίς γὰρ ἐστὶ, φησὶν,
 ὁ εὐφραίνω με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ. Ἰδοτε ὅταν
 σφόδρα ἐπιταγῇ τὴν κόλασιν, τότε δαίκεται τὸν ἔρωτα. 23. Οὕτω
 καὶ ἡ Αἰγυπτία ἐκ τοῦ σφόδρα φιλεῖν ἰσφόδρα ἐκλάσσει τὸν
 C Ἰωσήφ. Ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐπὶ κακῷ καὶ γὰρ ἐκόλαστος ἦν ὁ
 ἔρως. 24. ὁ θεὸς δὲ ἐπ' ἀγαθῷ καὶ γὰρ ἄξια τοῦ φιλοῦντος ἦν
 ἡ ἀγάπη. Διὸ τοῦτο οὐδὲ κραιτεῖται εἰς παχύτερα κατείσθαι
 ῥήματα, καὶ φθόγγεσθαι παθὼν ὀνόματα ἀνθρωπίνων, καὶ ζηλω-
 τὴν ἑαυτὸν καλεῖν. 25. Θεὸς γὰρ εἰμι ζηλωτής, φησὶν ἵνα
 μάθῃ τῆς ἀγάπης τὴν ἐπίτασιν. Φιλήσωμεν τοίνυν αὐτόν,
 26. ὥς αὐτὸς βούλεται μέγα γὰρ τὸ πρᾶγμα ἡγείται. Καὶ
 27. ἀποστραφῶμεν, μένει παρακαλῶν, καὶ μὴ θέλωμεν ἐπιστρα-
 φῆναι, κολάζει διὰ τὸ φιλεῖν, οὐχ ἵνα τιμωρίαν ἀπαιτήσῃ.
 D Ὅρα γοῦν τί φησιν ἐν τῷ Ἰεζεκιὴλ πρὸς τὴν φιληθείσαν καὶ

22 = Cap. 11, 3

23 Eiod. 11, 3

αὐτὸς οὐκ. I ἀφῆκε B D F I ἐν ἔρωτι Edd. ἐν οὐκ. B C
 D E F I ἰσχυρὸν A B C F H I γινεσθαι D E. 7 τοίνυν] γὰρ I. 8 ἐν-
 δαίκεται A H I 9 γὰρ οὐκ. C. Στασιμὸν ἐπικρίπτει. ἴδου. 10 ἐπακίλθῃ
 A C D E F H I ἐπακίλθῃ Edd. Haec ἵνα αὐτὸς αὐτὸς φιλοστοργίαν δεκτικὸς
 in 3. Μοχ. αὐτὸς προσπελθεῖται C 11 τοιοῦτος A B C E H τοιοῦτος Edd.
 Μοχ. ὅταν αἱ ἐνέργ. C H I. 12 ἀπροάγονται C 13 ἐφελκίσωσι C 14 καὶ
 τοῦτω Edd. ἵνα αὐτὸς τοῦτω δὲν παρὰ καὶ τοῦτω B F H αὐτὸς τοῦτω C αὐτὸς
 τοῦτω D 15 ἐκλάσσει C 16 οὕτω] 1. διὰ C 17 σφόδρα πρὸ σφοδρῶς
 οὐκ. C. Στασιμὸν ἐκλάσσει C. 18 ὁ δὲ θεὸς C D I Στασιμὸν ἐπ' ἀγαθῷ πρὸ ἐπὶ
 ἀγαθῷ A B D E H I. 19 τῷ φ. ἦν πρὸ ἦν τοῦ φ. A B C D E F H ἦν οὐκ. I
 α ἵνα C α ὡς, ὥστε A 20 Ἐπεὶ μέγα γὰρ τὸ πρᾶγμα ἡγείται οὐκ. A H I
 α ἐπιστραφῶμεν C

καταφρονήσασαν αὐτοῦ πόλιν. ²⁴ "Ἀξίον ἐπὶ σέ τοις ἐραστοῦς σου, καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ λιθοβολήσουσί σε καὶ κατασφάξουσιν, καὶ ῥέξαιρέθῃσεται ὁ ζῆλος μου ἐκ σοῦ, καὶ ἀναπαύσομαι, καὶ οὐ μὴ μεριμνήσω ἔτι. ²⁵ Τί τοῦτου πλείον ἴδαν εἶπε σφόδρὸς ἐραστὴς ὑπὸ τῆς ἐρωμένης καταφρονούμενος, καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν περικαλούμενος αὐτῆς; Πάντα γὰρ ὁ θεὸς πράττει, ἵνα φιληθῇ παρ' ἡμῶν διὰ τοῦτο οἷδ' ἐκ τοῦ νόου ἐκείνου. Ἄλλ' ἡμεῖς ἀπηνεῖς καὶ ὤμοι. Ἄλλὰ γενόμεθά ποτε (195) ἡμεροί, καὶ φιλήσαμεν τὸν θεόν, ὡς φιλεῖν δεῖ, ἵνα μεθ' ἡδονῇ τῆς ἀρετῆς ἀπολαύσωμεν. Εἰ γὰρ γυναικί *τι ἐρωμένην ἔχων, ἢ οὐδένος αἰσθάνεται τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν λιτηρῶν ὁ τὸν θῆιον τοῦτον καὶ καθαρὸν ἔργον ἔρωτος, ἐννόησεν δεσπ. ἀπολαύσεται ἡδονῇ. Ταῦτο γάρ, τοῦτο καὶ οὐρανῶν βασιλεία, τοῦτο ἀπολαύσεις ἀγαθῶν, τοῦτο ἡδονή, τοῦτο ἐνφροσύνη, τοῦτο χαρὰ, τοῦτο μακαριότης· μᾶλλον δὲ ὅσα ἂν ᾔπω, οὐδὲν οὐδέπω *παρὰ στήσαι διψέσθωμαι πρὸς ἀξίαν, ἀλλ' ἡ ψαῖμα μόνη *τοῦτο διδάσκων οἶδε τὸ καλόν. Διὰ ταῦτα καὶ ὁ προσφῆτης ἔλεγε, ²⁶ "Κατατρίψουσιν τοῦ κυρίου" καὶ, "Γεύσασθε, καὶ ἴδτε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος." Πιθώμεθα ταῖναι, καὶ ἐντροφώμεν αὐτοῦ *τῇ ἀγάπῃ. Οὕτω γὰρ ἐνταῦθεν ἤδη τὴν βασιλείαν ὀφόμεθα, ^{26a} καὶ ἀγγελικὸς ζῆλος μεθὰ βίου, καὶ ἐν γῇ διατρίβοντες τῶν τὸν οὐρανὸν οἰκούντων οὐδὲν ἐλαττον ἔχομεν, καὶ μετὰ τὴν ἐνταῦθεν ἀποδημίαν, ἵ πάντων λαμπρότεροι τῇ βίμῃ παρυστασόμεθα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς *ἀπορρήτου δόξης ἀπολαύσομεν ἥς γίνονται πάντες ἡμᾶς *ἐπιτυχίαν, χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΕ.

B

¹ Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὅρα *ἡμᾶς ἤδη ἐξ ἔνθεν ἐγερθῆναι.

*ΕΠΕΙΔΗ ² πάντα διερ. ἐχρῆν ἐνέταξεν, ὅθεν πάλιν αὐτοῖς *εἰς τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐργασίαν ἀπὸ τοῦ καταπαύοντος. Ἐπὶ

²⁴ Roach. xxiv. 21. seq. ²⁵ Rom. xxiv. 4. xxiv. 9. ¹ Cap. XIII. v. 11.

² ἱερ. βίβ. I. ³ ἢ om. C. ⁴ μεθ' ἡδ. pro μετὰ ἡδ. A.B.D.E.F.H.I. Max ἀπολαύσομαι A.B.C.D.E.F.H. ἀπολαύωμεν Edd. ⁵ εἰς) + καθ' ἑαυτοῦ ἡμέραν D. ⁶ τῇ ἡδονῇ: Vetus Lat. Mor. τῇ om. A.B.E.F.H.L. ⁷ παρασπῆσαι δ. pro δ. παρασπῆσαι A.B.C.D.E.F.H. ⁸ τοῦτο om. C. ⁹ τῇ ἀγάπῃ B. ¹⁰ πάντων λ. τῇ δ. δεσποσύνην τῇ φρικτῇ β. E. πάντως om. D. ¹¹ διακιν. πορῶν τοῦ X. pro τῶν X. παραστ. οὐδέν. ¹² ἀρρίτων I. ¹³ ἐπιτυχῶν pro μετασχεῖν οὐκ ἐστι. ¹⁴ Hom. XXV. ¹⁵ ἡμᾶς I. ἡμᾶς hac et infra C. ¹⁶ διακιν. βίβ. om. E. Max. 8. ¹⁷ πάντως et ἐνέταξεν H. ¹⁸ εἰς) εἰς C.D.

θύραις γὰρ, φησὶν, ὁ τῆς κρίσεως ἔστηκε καιρὸς· καθάπερ καὶ Κορινθίοις ἔγραψεν, ὅτι· ²“Ὁ καιρὸς συνισταλμένος· τὸ λοιπὸν ἔστι” καὶ Ἑβραίοις· ³“καλὸν, “Ἐτι μικρὸν ὕσον ὕσον, ὃ ὁ **Κ**έρχόμενος ἤξει, καὶ σὺ χρονεῖ”· Ἄλλ’ ἐπεὶ μὲν τοὺς ἐπικρινόμενους ἀνίστας, καὶ τοὺς ἰδρωτάς τῶν ἐπαλλήλων πειρυσμῶν παραμυθούμενος· ⁴ταὺτ’ ἔλεγε,· ἐνταῦθα δὲ τοὺς καθεύδοντας διεγείρων· καὶ ἔγερ· πρὸς ἀμφοτέρω χρόσιμος ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος. Τί θε ἔστιν ὃ φησιν, “Ὡρα· ἡμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι;” Τοντέστιν, ἐγγὺς ἡ ἀνάστασις, ἐγγὺς ἡ κρίσις ἡ φοβερὰ, ἐγγὺς ἡ ἡμέρα ἡ ὡς ἐλπίσμενοι καιομένη· καὶ δεῖ λοιποὺς ἡμῶς ἀπαλλαγῆναι τῆς ρηθυμίας· “Νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστάισαμεν.” Ὡρὴ πῶς ἐφίστασιν αὐτοῖς· **Δ**ῆδη τὴν ἀνάστασιν, τοῦ χρόνου γὰρ προϊόντος, φησὶν, ὁ μὲν τοῦ παρόντος βίου θάπνυται καιρὸς, ὁ δὲ τοῦ μέλλοντος αἵματος ἐγγύτερος γίνεται· Ἀν μὲν αὖν ἦς παρεσκιασμένοι, καὶ πάντῃ πεποιθώς ὡς ἐπέταξε, “σωτηρία σοι γίνεται ἡ ἡμέρα· ἂν δὲ τοιναυτίον, οὐκέτι· Ἄλλ’ οὐκ ἀπὸ τῶν λυπηρῶν, ἀλλ’ ἀπὸ τῶν χρηστῶν κρυπνέει·” τίς, καὶ ταύτῃ τῆς τῶν παρόντων αὐτοῖς ἀπολύων συμπαθείας. Εἴτα, ἐπειδὴ αἰὼς ἦν αὐτοῖς ἐν μὲν ἀρχῇ καὶ προημιόις σπουδαιοτέροις εἶναι, ὥτε ἀκμύζοντας αὐτοῖς τοῦ πόθου, τοῦ χρόνου δὲ προελθάντος κατα- **Ε**μαραινῆναι τὴν πᾶσαν σπουδὴν, φησὶν ὅτι τοιναυτίον μὲν οὖν δεῖ ποιεῖν, οὐχὶ ἐκλείσθαι προϊόντος τοῦ χρόνου, ἀλλὰ μαλλον ἀκμύζειν· “Ὅση γὰρ ἂν ὁ βασιλεὺς ἐγγίξῃ, ὅ τοσούτῃ μαλλον δεῖ πυρασσεσθῆσθαι· ὡς μᾶλλον ἐγγὺς τὸ βραβεῖον, τοσούτῃ μαλλον ἡ διεγείρεσθαι πρὸς τοῖς ἀγῶνας· Ἐπεὶ καὶ σὶ εὐρομείς ταῦτο ποιοῦντι· ὅταν πρὸς τῷ τέλει τοῦ δρόμου γίνωνται καὶ τῇ τοῦ βραβεῖον λήψει, τότε διακρίστανται μετίζοντες. Διὰ τοῦτο ἔλεγε, “· ⁵Νῦν ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστάισαμεν”·

³“· Ἡ νῦν προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ὅγγικεν.” Οἰκοῦν· ⁶εἰ

2: Cor. vii. 29. Hebr. x. 37

2: 12.

⁴ το λοιπὸν σοι E. ¹ καλὸν, δε καλὸν Edd. δε σοι A B E F H I
¹ 6] καὶ ὁ E ὁ οὐα H. ² ἐπιστασμένοις C. ³ ταὺτ' pro ταῖς A B D E
 Ροι ἔλεγε add νῦν ἐγγύς τῃ ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἡ ὅτε ἐπιστασάμεν ἡ νῦν
 προέκοψεν A Sm̄ t̄bat̄ ⁴ γὰρ] + σοι C. Μοι τι δε ἐστὶ, φησὶν idem.
⁵ ἡμᾶς] + ἡμῶν Edd. φησὶν om. A B E H I. ⁶ γὰρ σοι A. ⁷ σωτηρία pro
 σωτηρίας B E F Lat. Sicut in accipere ex B C D E F H Cat. ⁸ τῶν
 λεγόντων C. Sicut tenet om. I τῶν σοι C. ⁹ αὐτὸν σοι C. ¹⁰ τοσούτου
 F et bis H. Μοι παρασκευασθῆναι B D E F τοσούτου μαλλον παρεσκευασθῆναι
 σοι διεγερθῆναι χρὴ πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοσούτου μαλλον διεγερθῆναι C. ¹¹ διεγερ-
 θῆναι] Sk B D E F H I δε διεγερθῆναι A διεγερθῆναι χρὴ Edd et Cat.
¹² νῦν] - γὰρ C. Μοι haec ἡ ὅτε ἐπιστασάμεν om. I. ¹³ εἰ abest ante
 Monf. m̄m̄m̄ h̄b̄m̄a. Sicut αὐτῇ C H. Μοι δε σοι H.

αὕτη μὲν τελευτᾷ, ἐκείνη δὲ ἐπλησιάζει τὰ ἐκείνης πράττωμεν
λοιπὸν, μὴ τὰ ταῦτα. Καὶ γὰρ καὶ ἐν τοῖς βιατικαῖς τοῦτο εὖ
γίνεται¹· καὶ ὅταν ἴδωμεν πρὸς ὄρθρου τὴν νύκτα ἐπικυόμεναι,
καὶ χαλιδόους ἀκούσωμεν ἀδούσης, τὸν πλησίον ἕκαστος διεγί-
ρομεν, ἰακίοιγε ἐν τῇ νυκτὶ οὐσῃ· ἄλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν
ἄπεισιν, ἐπικυόμεθα ἐπιλέγοντες ἀλλήλους, ὅτι ἡμέρα γέγονε,
καὶ τὰ τῆς ἡμέρας ἅπαντα πράττομεν, ἐνδύμενοι καὶ οὐκίρων
(196) ἀκαλλαττόμενοι καὶ ὕπνον διακρούμενοι, ἵνα παρεσκευασμέ-
νους ἡ ἡμέρα εὔρῃ, καὶ μὴ ἀνισχύσης ἀέτινος τότε ἀρξώμεθα
ἀνίστασθαι καὶ διατείνεσθαι. Ἐπερ οὖν ἐκεῖ ποιούμεεν, ταῦτα
καὶ ἐνταῦθα πράττωμεν· ἀποδύσωμεθα τὰς φαντασίας, ἀπαλα-
γώμεν τῶν οὐκίρων τοῦ παρόντος βίου, ὑποθώμεθα τὸν βα-
θὺν ὕπνον, καὶ ἐνδύσωμεθα ἀντιματίων τὴν ἀρετήν. Ταῦτα
γὰρ ἅπαντα δηλῶν εἶλεγον, "Ἀπυθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
σκύτους, καὶ ἐνδύσωμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός." Καὶ γὰρ πρὸς
παράταξιν καὶ μάχην ἡ ἡμέρα ἡμᾶς καλεῖ. Ἀλλὰ μὴ δέισις
παράταξιν καὶ ὅπλα ἀκούσας. Ἐπεὶ μὲν γὰρ τῆς αἰσθητῆς
πεντευχῆς βην καὶ ἀπαιτῶν τὸ ὀπλιζέσθαι, ἐνταῦθα δὲ
πνευματικῶν καὶ εὐχῆς ἴξιον φωτὸς γάρ ἐστι τὰ ὅπλα. Διὸ καὶ
τῆς ἀέτινος λαμπρότερόν σε ἀποφάνει πολλὰν ἀφίστα τὴν
ἀστροπὴν, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ σε καθίστασιν· ὅπλα γὰρ ἐστὶ
καὶ καταλύμεσθαι ποιεῖν· φωτὸς γὰρ ἐστὶν ὅπλα. Τί οὖν· C
οὐκ ἀνάγκη πολεμεῖν, ἀνάγκη μὲν πολεμεῖν, οὐ μὴν ταλαιπω-
ρεῖσθαι καὶ πολεῖν· οὐδὲ γὰρ πόλεμος τοῦτό ἐστιν, ἀλλὰ χορεία
καὶ πανήγυρις. Τοιαύτη τῶν ὅπλων ἡ φύσις, τοιαύτη ἡ τοῦ
στρατηγεῖν δύναμις. Καὶ καθάπερ νυμφίος καλλωπιζόμενος
ἀπὸ τῆς παστιδὸς πρόεισιν, οὕτω καὶ ὁ τοῦτοις φραττούμενος
τοῖς ὅπλοις· καὶ γὰρ καὶ στρατιώτης ὑμῶν καὶ νυμφίος ἐστίν.
Εἰπὼν δὲ, ὅτι ἡ ἡμέρα ἡγγικεν, οὐδὲ ἐγγὺς εἶναι αὐτὴν ἀφί-
ησιν, ἀλλ' ἤδη αὐτὴν ἐφίσταται· φησὶ γὰρ, "Ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἐν-
σχημόνως περιπατήσωμεν." Ἡδὲ γὰρ πάρεστιν ἡ ἡμέρα.

97 13.

¹ πλησιάζει παραγίνεται C Vetop. ² ἡ ἡμέρα. H I Cui. ³ ἀπὸ οὐκ.
Vetop. Nuv. Mor. geruapantibus libris. ⁴ ἀκούει ἀδούσης πρὸ ἀδούσης
ἀκούειν ABDEFHI ἀδούσης ἀκούων C. ⁵ ὀπλιζέσθαι ἀπὸ γυναι-
σας I. ⁶ ἐπικυόμεθα λοιπὸν ἀγνοοῦν Edd. λοιπὸν οὐκ ACDFH Σίτωμα
ἐπιλέγοντες οὐκίρων. ⁷ ἀπαιτῶν C. Μοι αἰ. τοῦ ὕπνου I. ⁸ παρὰ τὴν
ἡμέραν DF et in pte C. ⁹ ἀπὸ ταῦτα ABDEFHI. ὅταν τοῦτο
Edd. ¹⁰ ἀπὸ τῆς + τοῦ C. Μοι βιβλ. οὐκ. A H I. ¹¹ οὖν πρὸ γυναι-
σας. ¹² ἡ ἡμέρα οὐκ. C. ¹³ ἀπὸ τῆς Edd. ἀπὸ Ben. πρὸ τῆς libri
omnes et Cui. ¹⁴ ἀπαιτῶν C. ¹⁵ ἀπαιτῶν + μεν Nuv. Mor. geruapantibus
libris. In Vetop. textu ἀπαιτῶν παρὰ τὴν οὐκίρων. ¹⁶ ὀπλιζέσθαι
τοῦτο E. recetum a Montef. ¹⁷ καὶ ἀπαιτῶν ex A B C D E F H
¹⁸ ἡ ἀπαιτῶν a Montef. in libris.

D Καὶ ἀφ' ὧν μάλιστα οἱ πολλοὶ προτρέπονται, ἀπὸ τούτων
 "καὶ αὐτοὺς ἐφέλεται, τῆς εὐσχημοσύνης" πολλὴ ὁ γὰρ αὐτοῖς
 τῆς παρὰ τῶν πολλῶν δόξης ὁ λόγος. Καὶ οὐκ εἶπε, περι-
 πατεῖτε, ἀλλὰ, " περιπατήσαμεν," ὥστε ἀνταχθῇ ποιῆσαι τὴν
 παραίνεσιν. καὶ κοίφην τὴν ἐπέκληξιν. " Μὴ κόμοις καὶ μέ-
 θαις" οὐ τὸ ἔπινεν ἐκλεῖον, ἀλλὰ τὸ ἀμέτρως· οὐ τὸ ἀπα-
 λαίειν οἴνου, ἀλλὰ τὸ μετὰ παρουσίας ὥσπερ οὖν καὶ τὸ ἐξῆς
 μετὰ τοῦ αὐτοῦ μέτρου τίθησι λέγων· " Μὴ κοίταις καὶ ἀσελ-
 γαίαις." Οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα τὸ μίγνυσθαι γυναιξὶν ἀναίρει,
 ἀλλὰ τὸ τρυφεύειν. " Μὴ ἔρσι καὶ ζήλοισ." Τὰ γὰρ καίρια
 τῶν παθῶν σβέννυσσι, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὸν θυμόν. Διόπερ
 οὐκ αὐτὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς πηγὰς αὐτῶν ἀναίρει. Οὐδὲν
 γὰρ αὐτῶ καὶ ἐπιθυμίαν ἀνίστη, καὶ ὀργὴν ἐκκαίει, ἕς μέθη καὶ
 παροιμία. Διὰ τοῦτο πρότερον εἰπὼν, " μὴ κόμοις καὶ μέ-
 θαις," τότε ἐπήγαγε, " μὴ κοίταις καὶ ἀσελγαίαις, μὴ ἔρσι καὶ
 ζήλοισ." Καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔσται, ἀλλ' ἀπεδείξας ἡμᾶς τῶν
 βυβλωνιῶν ἱματίων, ἀκουσας πῶς καλλωπίζει λοιπὸν λέγων·
 " Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν." Οὐ-
 κέτι εἶπεν ἔργα, ἡ ἀλλὰ μιζόντως αὐτοὺς αἰσίστησεν. Ὅτε
 μὲν γὰρ περὶ τῆς κακίας ἔλεγεν, ἔργα ἔφασκεν· ὅτε δὲ περὶ
 τῆς ἀρετῆς, οὐκέτι ἔργα, ἀλλ' ὄπλα, δεικνύς ὅτι ἐν πίστει
 ἀσφαλεῶς καθίσταται ἡ ἀρετὴ τὸν ἔχοντα αὐτήν, καὶ ἐν πάσῃ
 λαμπρότητι. Καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔσται, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μίζον
 ἄγων τὸν λόγον, ὁ πολλῶ φρικωδέστερον ἔην, αὐτὸν τὸν
 δεσπότην δίδωσιν ἡμῖν ἱματίον, αὐτὸν τὸν βασιλέα. Ὁ γὰρ
 τοῦτον περιβεβλημένος, ἅπασαν ἔχει καθόλου τὴν ἀρετὴν
B Ὅταν ἡ εἰρη, " ἐνδύσασθε," πάντας ἡμᾶς αὐτὸν περιβάλλε-
 σθαι κελεύει· ὥσπερ ἀλλαχοῦ φησιν, " Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν
 ὑμῖν" καὶ πάλιν, " Εἰς τὸν ἴσον ἡμῶν ἀνθρώπων καταικῆσαι
 τὸν Χριστόν." Καὶ γὰρ οἰκίαν αὐτῷ βούλεται εἶναι τὴν
 ψυχὴν τὴν ἡμετέραν, καὶ ὡς ἱμέτιον ἡμῖν αὐτὸν περιεῖσθαι,

S T 14.

C Rom. viii. 10. Ephes. iii. 16, 17.

^a καὶ αὐτοῖς] αὐτῶν C. καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖς A. * γὰρ om. C. ^p πάλιν
 A H. ^q ὡς om. I. ^r ἔρσι καὶ (ζήλοισι) om. A. B. D. E. F. H. I. Mosq. ἔρσι
 καὶ (ζήλοισι) Edd. ^s μὴ ἔρσι (?) καὶ τὰ ἔρσι I. ^t ἡμῶς om. I. ^v ἀλλὰ μ.]
 ἀλλ' ὄπλα, δεικνύς ὅτι μ. C D. ^w ἔλεγεν, ἔργα ἔφασκεν] διεκρίθη οὐκ ἔλεγε.
 ἔφασκεν, ἔργα ἔλεγεν Edd. καὶ om. Post ἔλεγεν δεσπ. ἴσμεν 10 E. τὸν καὶ
 ἐκτελεῖ δὲ p. 697 C. ^x ὅτε] ὅταν A. B. F. H. I. ^y ἡ om. A. H. ^z ἡ ἀρετὴ τὸν
 ἔχοντα καθίσταται (om. αὐτῶν) I. ^{aa} ἡμῶν C I. Statim περιβεβλησθαι ἡμῶν.
 περιβεβλησθαι Edd. ^{ab} ὥσπερ καὶ αὐτ. D. ὥσπερ οὖν καὶ αὐτ. C. ^b ἡμῶν
 pro ἡμῖν omittit. ^c ἵματιον D. I. ἀνθρώπου ἡμῶν hoc oed. G. Mox μετακίσει
 H. ^d αὐτῶν C. ^e ἡμῖν αὐτὸν περιεῖσθαι om. I.

ἵνα πάντα αὐτοῖς ἡμῖν ἢ ἔσωθεν ἢ καὶ ἔζησεν. Καὶ γὰρ πλήρωμα ἡμῶν αὐτός· ⁷ "Τὸ γὰρ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου" καὶ ὁδός, καὶ ἀνὴρ, καὶ ἡμφίος· ⁸ "Ἡρμοσύνη γὰρ ἡμῶν ἐνὶ ἀνδρὶ παρθέτον ἀγνήν" καὶ ῥίζα, καὶ ποτὴν, καὶ τροφήν, καὶ ζωή· ⁹ "Ζωὴ γὰρ, φησὶν, ὁκεῖτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός·" καὶ ἀπόστολος, καὶ ἀρχιερεὺς, καὶ C διδάσκαλος, καὶ πατὴρ, καὶ ἀδελφός, καὶ συγληρονόμος, καὶ τάφου κοινωνὸς καὶ σταυροῦ· ¹⁰ "Συνετάφημεν γὰρ αὐτῷ, φησὶ, καὶ ¹¹ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιωματι ¹² τοῦ θανάτου αὐτοῦ." (197) καὶ ἐκέκρετο ¹³ "ὑπὲρ *Χριστοῦ γὰρ τραβιζόμεν" καὶ πρὸς τὸν πατέρα *συνήγαρος· ¹⁴ "Καὶ γὰρ ἐντυγχάνει, φησὶν, ὑπὲρ ἡμῶν" καὶ οἶκος, καὶ ἑνοικος· ¹⁵ "Ὁ γὰρ ἐν ἐμοὶ μένω, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ" καὶ φίλος· "Ὑμεῖς γὰρ φίλοι μου ἐστέ" καὶ θεμέλιος, καὶ λίθος ἀρυγωνιαῖος· καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ ἔκαὶ μέλη, καὶ γυῶργιον, καὶ οἰκδομή, καὶ κτήματα, καὶ συνεργοί· ¹⁶ "Τί γὰρ D οὐ βουλεται ἡμῶν εἶναι, παντὶ τρόπῳ συγκολλῶν καὶ συνάπτων ἡμᾶς, ὅτε τοῦ σφιδρα φιλοῦντός ἐστι. Παῖθον τοίνυν, καὶ ἀναστὰς ἐξ ὕπνου ἐνδύσαι αὐτὸν, καὶ ἐνδυσάμενος εἰήνην αὐτῷ παρέχε τὴν σάρκα· τούτο γὰρ ἠνίκατο εἰπὼν, "Τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ἵποισθε εἰς ἐπιθυμίας." Ὡς περ γὰρ οὐ τὸ πίνειν ἐκέλευεν, ἀλλὰ τὸ μεθῆναι, οὐδὲ τὸ γαμεῖν, ἀλλὰ τὸ ἀσελγαίνειν· οὕτως οὐδὲ *τὸ προνοεῖν τῆς σαρκὸς, ἀλλὰ τὸ εἰς ἐπιθυμίας, οἷον τὸ τὴν χρεῖαν ὑπερβαίνειν." *Ἐκεῖ, ὅτι γε προνοεῖν αὐτῆς κελεῖται, ἀκούετε τί φησι Τιμοθέῳ· ¹⁷ "Οἶκω E ὀλίγῳ χρόνῳ διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τας πικράς σου ἀσθενείας." Οὕτω *δὴ καὶ ἐνταῖθα προνοεῖ μὲν, ἀλλὰ πρὸς ὑγίαν, *μὴ πρὸς ἀσελγίαν· Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς εἴη ταῦτο πρόνοια λοιπὸν, ὅταν τὴν φλόγα ἀνάπτῃ, ὅταν χαλεπὴν τὴν εἰρήνην ποιῇ· ἵνα δὲ καὶ σαφέστερον μάθῃτε, τί ποτὲ ἐστὶ τὸ *προνοεῖν αὐτῆς

⁷ Ephes. i. 23. ⁸ 2 Cor. xi. 2. ⁹ Gal. ii. 20. ¹⁰ Rom. vi. 4, 5. ¹¹ 2 Cor. v. 1
¹² Rom. viii. 34. ¹³ John. vi. 57. xv. 14. ¹⁴ 1 Tim. v. 13.

* καὶ οὐκ. C. * καὶ γὰρ πλ.] Sic A B F I πλ. γὰρ C. καὶ γὰρ πλ. Edd
 ὁκεῖτι οὐκ. A F H. in uoluntate habet B οὐκ. pro οὐκ. D * καὶ οὐκ. B D
 Hare καὶ ἐν καὶ ἀρχ. καὶ ἐν δευτέρῳ in A H * καὶ οὐκ. B * συμ-
 φυτοί] + σύν. C. * τοῦ θανάτου οὕτως καὶ [ἐστὶν] αὐτοῦ· ἀλλὰ μὲν καὶ τοῦ
 θανάτου καὶ εἰσόντος I * Χρ. γὰρ pro γὰρ C D γὰρ οὐκ. A B F H I
 * συνήγαρος—φύσιν] συνήγαρος ἴσμεν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, φησὶν, ἐντυγχάνει I
 * καὶ] μὲν καὶ D. καὶ οὐκ. B C * τί] καὶ τί I * ἵπνον A B, D F H I
 Cat. Basilic. in ἵπνον B * ποιεῖν C Basilic. eis ἐπιθυμίας H. * οὐδὲ]
 οὐ C Basilic. vō oem. H. Μὴ ἀσελγῶμεν ἵπτοι οὐκ. eis Cat. ἀσελγῶμεν
 Edd. * τὸ οὐκ. B * ἐνταῖ] + εἰς H. * διὰ pro διὰ οὐκ. γὰρ] οὐ C.
 * μάθῃτε εἰ ποτὲ φησὶ C. * προνοεῖσθε C. Μὴ ἐπιθυμίας A, B, C, D, F, H
 ἐπιθυμίας Edd.

εἰς ἐπιθυμίας, καὶ φύγητε τὴν τοιαύτην πρόνοιαν, τοῖς μεθόν-
 τοις, τοῖς γαστριζομένοις, ^β τοῖς ἐν ἱματίαις καλλυπίζομένοις,
 τοῖς θρυπτομένοις, τοῖς τὸν ὑγρὸν καὶ διαρρέοντι ^γ ζώντας
 βίον ἐννοήσατε, καὶ εἰσαθε τὸ εἰρημένον Ἐκείνοι γὰρ πάντα
 ποιοῦσιν, οὐχ ἵνα ὑγιαίνωσιν, ἀλλ' ἵνα ^δ σκερτώσιν. ἵνα τὴν
 ὁρμήτιθυμίαν ἀναπτώσιν Ἄλλ' ὁ τὸν Χριστὸν ^ε ἐνδεδυμένος αὐ-
 πάντα ἐκείνα περικόψας, ἐν ζῇται μόνον, ὅπως ὑγιαίνουσιν
 ἔχῃς τὴν σάρκα καὶ μέχρι τούτου προΐει ταύτης, περαιτέρω
 δὲ μηκέτι, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν σπουδὴν εἰς τὴν τῶν πνευματικῶν
 ἀνάλησιν ἐπιμέλειαν. Ὡς γὰρ καὶ ἀναστῆναι ἐκ τοῦ ὕπνου
 ταύτου δυνήσῃ, μὴ βυρνούμενος ταῖς ποικίλαις ταύταις ἐπι-
 θυμίαις Καὶ γὰρ ὕπνος ὁ παρὼν βίος, καὶ ὀνειρώτων οὐδὲν
 τὰ ^ς ἐν αὐτῷ διεγένηχε. Καὶ καθάπερ οἱ καθυδουντες καὶ παρα-
 φθείγγονται, καὶ ὁρῶσι πολλάκις οὐδὲν ὕγιες, αὐτῶ καὶ ἡμεῖς
 Εἰ μᾶλλον δὲ καὶ πολλῶ χειρᾷ Ὁ μὲν γὰρ αἰσχυρά τινα πράξας
 ἢ εἰπὼν ὄναι, ὑπαλλαγείς τῷ ὕπνῳ, καὶ τῆς ^ζ αἰσχύνης ἀπὸ λ-
 λικταί, καὶ δίκην οὐ δίδωσιν ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ
 ἡ αἰσχύνῃ καὶ ἡ τιμωρίᾳ ἀθάνατος. Πάλιν, οἱ πλουτοῦντες
 ὄναι, ἡμέρας γενομένης ἐλείγχονται εἰς ἡ πλουτήσαντες ἐνταῦθα
 δὲ καὶ πρὸ τῆς ἡμέρας ὁ ἐλεγχος ἐκτεῖσι πολλάκις, καὶ πρὶν
 ἀπελθεῖν ἐκεῖ, τὰ ὀνείρατα ταῦτα ^η ἀπέστη.

^α Ληστοναζόμεθα τοῖσιν τὸν πατηρὸν τοῦτον ὕπνον. Ἄν-
 γὰρ καθυδουνας ἡμεῖς ἡ ἡμέρα παταλάβῃ, θάνατος διυδέχεται
 εἰς θάνατος Καὶ πρὸ τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης πᾶσιν ἐνέπιχίρητοι
 C τοῖς ἰχθροῖς ^β τοῖς ἐνταῦθεν ἐτόμιθα, καὶ ἀνθρώποις καὶ δαίμοσι
 κἂν ἀνελκεν βουλῆσιν, ὁ ^γ ἐκώλίσαν ὡς εἴς. Εἰ μὲν γὰρ πολ-
 λαὶ οἱ ἐρητηρητοῖς ἦσαν. οὐκ ἦν ^δ τοσοῦτος ὁ κίνδυνος ἐπειδὴ
 δὲ εἴς τον καὶ δεύτερος λείχρον ^ε αὔρας, καθάπερ ἐν βαθιτάτῃ
 νυκτὶ τῶν ἄλλων καθυδουσαν ἐρητηρη, διὰ τοῦτο πολλῆς
 ἡμῖν δεῖ ^ς ἢς ἀγρυπνίας, πολλῆς τῆς ασφαλείας, ὥστε μὴ τὰ
 ἀνέκιστα παθεῖν Οὐχὶ ἵδοκεῖ λαμπρα ^ζ ἡ ἡμέρα εἶναι ἵν, ^η
 αἰχὶ πάντες ἐρητηροῦναι νομίζομεν καὶ εἴφιν, Ἄλλ' ὅμως

^β τοῖς ἐν ἱματίαις. ἄνθρωποις οὖν καὶ τοῖς ἐν ἱμ. καλλ. οὖν. Veron.
 τον θρ. τον ἐν ἱμ. καλλ. hoc est. C ^γ ζῶντες μετὰ τῶν I. Statim βίον
 ἀλλ' ἐν. H ^δ σκερτώσιν C ἵνα σκερτώσιν οὖν. B ^ε ἐνδεδυμένος
 C. D. Veron. Mos περιεπύσιν. ^ς τῶν οὖν C ^ζ βαρυνόμενος A. B. D.
 F. I. βαρυνόμενος ἐκεί. ^η ἐν αὐτῷ αὐτον I. ^ς τοῦ, ἐκ τον C ^ζ αἰσχυ-
 ρομένης (D) Veron. ^η ἀπὸ τῆς A. I. ^α HΘKON. κατὰ παρανοήσαντες
 ται γαστριμαργῶν, καὶ ὅτι πάντα ἐνταῦθεν ταύταις το κατὰ. Veron. ^β τοῖς
 ἱμ. C. D. I. ^γ ἐκώλιναν A. I. ^δ τοσοῦτος] οὕτως C ^ε αἰσχυρὸς D
 ἵδοκεῖ οὖν H ^ς η, quod ubi est ante idem est. habent A. B. C. D. E. F
 ἡμερα λ. ἵν εἶναι hoc est. I.

καὶ τάχα γελάσειτε τὸ εἰρημένον, ἐγὼ μὲντοι αὐτὸ ἐρῶ τοῖς
 ἐν βαθεῖα νυκτὶ καθεύδοις· τε καὶ ῥέγγουσιν εὐκαίμεν ἄπαντες. D
 Καὶ εἴγε οὐκίας ἀσματος ἦν ἰδεῖν, εἰδείξα ἂν ἡμιν πῶς οἱ μὲν
 πλείους ῥέγγουσιν, ὁ δὲ δαΐβολος διορύττει τῶν τοίχους, καὶ κατα-
 σφάττει κειμένους, καὶ ὑφαιρείται τὰ ἔνδοξ, καθάπερ ἐν σκάτῃ
 βαθεῖ μετὰ ἀδείας ἵπαντα πράττων. Μαλλον οὖν, εἰ καὶ ὁ-
 φθαλμοῖς τούτο ἴδω ἀδύνατον, ὑπογράψωμεν αὐτὸ τῷ λόγῳ,
 καὶ ἐννοήσωμεν πόσοι ὑπὸ ἐπιθυμιῶν εἰσι πονηρῶν βεβρυη-
 μένοι, πόσοι τῷ χολεπῷ τῆς ἀσελγείας ἡρόν. κατεχόμενοι, καὶ
 τὸ φῶς τοῦ πνεύματος κατασβεσθέντες. Διὰ τοι τοῦτο ἕτερα B
 ἀνθ' ἑτέρων ὑβλέουσιν, ἕτερο ἀνθ' ἑτέρων ἀκούουσι, καὶ οὐδεὶς
 τῶν ἐνταῦθα ἐλεγχομένων προσέχουσιν. Εἰ δὲ ἐγὼ ψεύδομαι
 ταῦτα λέγων, καὶ ἐρηγορῶς ἰσχυρεῖς, εἰπέ μοι, τί γέγονεν
 (198) ἐνταῦθα σήμερον, εἰ μὴ ὡς οὐειράτων ἤκουσας; Καὶ οἶδ' ἡμῖν,
 ὅτι ἐροῦσί τιμης οὐδὲ γὰρ πατὰ πάντων ταῦτα λέγω· ἀλλὰ σὺ
 ὁ τοῖς εἰρημίοις ἐροχος ὢν, ὁ μάτην ἐνταῦθα εἰσελθών, εἰπέ,
 τίς προφῆτης, ποῖος ὑπόστατος ἡμῖν σήμερον διελίχθη, καὶ
 περὶ τίνων Ἄλλ' οὐκ ἂν ἔχοντες εἰπῶν καὶ γὰρ πολλὰ ἕως ἐν
 οὐεῖρῳ διελίχθη ἐνταῦθα, τῶν ἡλθῶν οὐκ ἀκούσας πραγμά-
 των. Ταῦτα δὲ μοι καὶ πρὸς γυναικας εἰρήσθω καὶ γὰρ καὶ 698
 ἐν ἐκείναις πολὺς ὁ ὕπνος καὶ εἶθε ὕπνοι. Ὁ μὲν γὰρ καθεύδων
 οὔτε πονηρὸν τι φθίγγεται, ἡὔτε χρηστόν· ὁ δὲ οὕτως ἐρη-
 γορῶς ὡς ἡμεῖς, πολλὰ καὶ ἐπὶ κατῷ τῆς ἐάντοῦ κεφαλῆς
 ἐκβύλλαι ῥήματα, τόκους ἀριθμῶν, λογισμοῖς ἰδανεισμάτων
 συντιθεῖς, κατηλείας ἀνασχυντον μεμνημένοι, τὲς ἀκούσας
 πυκνὰς ἐν τῇ αὐτοῦ καταφυγῇ ψυχῇ, καὶ τὸν στόρον οὐκ
 ἀφίεις οὐδὲ μικρὸν προκύψαι ποτὶ. Ἀλλὰ διανύστηθι, καὶ
 τὰς ἀκύνθας ταύτας προμρίζοντες ἀνάστασον, καὶ τῇ μέθῃ
 ἑατοπιαῖσαι καὶ γὰρ ἐνταῦθεν ὁ ὕπνος. Μέθην δὲ οὐκ οἶνον B
 λέγω ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν βιωτικῶν φραγτιδίων, καὶ μετὰ
 τούτων καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ οἶνου. Ταῦτα δὲ οὐχὶ πλουσίοις

² καὶ τάχα γελάσειτε] εἰ καὶ τάχα γελάσειτε DE τισιν ἡμεῖς e Μοσκόφ. καὶ
 καταγελάσειτε A. καὶ καταγελάσειτε B. καὶ εἰ καταγελάσειτε I. ³ τε
 ὅτι A D E. ⁴ ἦν ἰδεῖν] ἄρ' ἦν I. ⁵ τοῖς τοίχοις C. ⁶ αὐτὰ A B.
 D E F I. ἄσματος Edd. ⁷ πονηρῶν υπ. B. ⁸ ὑπὸ ἐπιθ. εἰσι β. πονηρῶν hoc
 υπ. C. ⁹ ὑπὸ ἐπιθ. πονηρῶν εἰσι β. H. ¹⁰ ὑπὸ πονηρῶν ἐπιθ. εἰσι β. I. ¹¹ ἀσε-
 λγῆ H. ¹² ἀσελγείας I. ¹³ ἀσελγείας I. ¹⁴ ἀσελγείας I. ¹⁵ ἀσελγείας I. ¹⁶ ἀσελγείας I.
 υπ. I. ¹⁷ ποῖος πρὸς τις υπ. υπ. ¹⁸ ἡμῖν σ. δ. πρὸς σ. δ. ἡμῖν A C D E F H I.
 ε. ὡς υπ. I. ¹⁹ ἀλθῶν πρὸ ἀλθῶν A B D E F H I. ²⁰ καὶ ἐν ἐκείναις].
 Sic C D E H. καὶ ἐκείναις A F I. ἐκείναις B. ἐν ἐκείναις Edd. ²¹ οὐδὲ
 ἡμῶν C. ²² βιωτικῶν C. ²³ ἀνασχυντον I. ²⁴ ἐν τῇ αὐτοῦ
 (αὐτοῦ C.) i. ψυχῇ υπ. υπ. ²⁵ ἐν τῇ ἐάντοῦ ψ. Edd. ²⁶ ἀφίεις D E I.
 F ἀποφύγειν I. ²⁷ ἡμῶν πρὸ ἡμῶν A B D E F. λέγων πρὸ λέγων μόνον I.

μόνον, ἀλλὰ καὶ πίψοι, παραπίε, καὶ μάλιστα τοὺς τὰ φίλικα συγκροτοῦσι συμπόσια. Οὐ γάρ ἐστι τοῦτο τρυφή οἷδε ἡγεσις, ἄλλο κόλασις καὶ τιμωρία. Τρυφή γάρ οὐκ ἀσχερὲς εἶπαι, ἀλλὰ περὶ φθιγγέσθαι, ἐμπλησθῆναι, οὐ διαρρηγῆναι. Εἰ δὲ ἡδονὴν αὐτὸ νομίζεις, ζειξός μοι ἐν ἐσπέριᾳ τῇ ἡδονῇ. Ἀλλ' οἷα αὖτε εἶλες. Καὶ οὕτω λέγω τῷ ἐντιθέει βλατίαις, ὅτι ἀλλὰ τίς περὶ τῆς ἡδονῆς ἔσονται διαλέγεσθαι τῆς ἐσθίως ἀπορρινομένης. Οὐκ ἔτι γὰρ διελεύθη τὸ συμπόσιον, καὶ ἀπέπτη τοῦ τῆς εὐφροσύνης. Ὅταν δὲ καὶ τὸν ἐμerton εἶπω, καὶ τις καρῆβάρια, καὶ τὰ μυρία νοσήματα, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀσχερῆσαν, τί πρὸς ταῦτα εἰκίς; Μη γάρ, ἐπειδὴ πίνεις ἐσμεν, καὶ ἡσχημοῖν ὡφθαλομῶν; Ταῦτα δὲ λέγω, καὶ ἀπολύων τυνέαις αὐτὴ τυνδεῖται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἀσχερῆσαι, καὶ βουλομένη τὴν τρυφὴν εἶναι τρυφὴν, ἀλλὰ μὴ κόλασιν, μὴδὲ τιμωρίαν καὶ μέθην καὶ καμὸν. Μαθεῖσθαι Ἰλλυνοῖς, ὅτι μάλιστα Χριστιανοὶ τρυφῶν ἴσασιν, καὶ τρυφῶν μετὰ κόσμῳ. 15 "Αγαλλιᾶσθε γάρ, φησὶ, τῷ κυρίῳ ἐν τρυφῇ." D Πῶς δὲ ἐστὶν ἀγαλλιᾶσθαι; Ὑμῶν λέγοντας, εἰς τὴν πικρὴν μένην, ψυχμαῖς ἐκείσας ἀντὶ τῶν ἀνελιθέρων ἐλισμάτων ἐκείων. Ὅπως καὶ ὁ Χριστὸς τῇ τρυφῇ παρίσταται, καὶ αὐτοῖς ἐμπλησθε τὴν εὐχάριον ἔκπασαν, ὅταν εὖχῃ, ὅταν ἔδῃ πνευματικῇ, ὅταν πίψῃ ἐπὶ τὴν καὶ καὶ τῶν προκειμένων καλῆς, ὅταν ὑπαζῇ πολλὴν καὶ σωφροσύνην ἐπιστήσης τῷ συμπόσιῳ. Ὅπως καὶ ἐκκλησίαν ἐργάσῃ τοῖς ποτοῖς, ἀντὶ τῶν οἰκιστῶν κραυγῶν καὶ εὐφημιῶν τῶν καὶ καὶ δεσπότην ἡμῶν. Καὶ μὴ μοι λέγε ὅτι ἕτερος ἐκράτησε νόμος, ἀλλὰ διορθοῦ τὴν ἑκάστου ἔχοντα. 16 "Εἴτε γὰρ ἴσθιστε, φησὶν, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς ὁδοῦν θεοῦ ποιεῖτε." Καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν τοιοῦτων τρυφῶν ἡμῖν αἱ ποταφαὶ ἐπιθυμῖαι, ἐνταῦθεν αἱ ἀσέλγεια, ἐνταῦθεν αἱ γυναῖκες μὴ ἐν καταφραγῇ, καὶ τὸν δὲ ἐν τιμῇ παρ' ἡμῶν ἐνταῦθεν αἱ τῶν οἰκιστῶν ἀναισθητοῖς, καὶ τὰ μυρία κακὰ, καὶ ἅπαντα καὶ πάντα γέγονε, καὶ τὴν πηγὴν εὐφρίντες τῇ καθαρῇ, ἐπὶ τὸν ὁχετὸν τριχεύει τοῦ βορβόρου.

15 Paul. 2. 1)

16 1 Cor. 10. 31

1 μόνος 1 2 φθιγγέσθαι C 3 σον H 4 Status ἀσχερῆσαι B 5 γε
 6 σο. C 7 Status εὐχάριον idem. 8 εὐφροσύνη C 9 καὶ σον. C 10 Status λέγω
 11 μοι Edd. ante Ben. 12 μεν σον. A. BCDEFI 13 βουλομένη τὴν τρυφὴν (scilicet)
 14 C 15 ὡς ἐκείνην πρὸς ἐκείνην φέρει σον. 16 καὶ ἄν. α. τῶν σον. σον. σον.
 17 ἐκ τῶν σον. τῶν σον. Edd. 18 ἐκ τῶν σον. C. Edd. 19 τῶν σον. α. Edd.
 20 τῶν σον. A. B. D. E. F. I 21 καὶ ἐκ τῶν σον. 1 22 καὶ π. δε. πρὸς αἱ δε. A. B. D.
 23 E. F. H. I 24 καὶ σον. D. F. I. 25 ἀφάντες A. B. E. F. I. 26 Μοι ἐκ τῶν σον. τρυφῶν
 27 τῶν σον. σον. 28 ἐκ τῶν σον. τῶν σον. σον. Edd.

ἵτι γὰρ βορβορος τὸ τῆς πόρνῃς σῶμα, οὐδένα ἕτερον, ἀλλ' αὐτὸν σε ἐρωτῶ τὸν ἐγκαλινοῦμενον τῇ βορβόρῃ. εἰ μὴ σαυτὸν ὅσο ἐρυθρίῃς, εἰ μὴ ἀκάθαρτον εἶναι νομίζεις μετὰ τὴν ἁμαρτίαν.

Διὸ, παρακαλῶ, φαίγετε τὴν πορνείαν καὶ τὴν ταύτης μητέρα τὴν μέθη. Τί στείρεις ὅπου θερίσαι οὐκ ἐστὶ, μᾶλλον δὲ, κἂν θερίσῃς, πολλὴν σοι φέροι τὴν αἰσχύνην ὁ κυρτός; Κῦν γὰρ τεχθῇ παιδίον, καὶ σὲ ἥσχυνῃ, καὶ ἡ αὐτοῦ ἡδύκηται διὰ σὲ νόθον καὶ δυσγενεὺς γινόμενον. Ἡὖν μορία καταλίπῃς αὐτῷ χρήματα, ἥτιμος ἐν οἰκίᾳ, ἥτιμος ἐν πύλῃ, ἥτιμος ἐν δικαστηρίῳ καὶ ὁ ἐκ πυρρῆς καὶ ὁ ἐκ δούλης, ἥτιμος ἔδῃ καὶ σὺ πάλιν, καὶ ζῶν καὶ τετελευτηκώς· εἰς γὰρ ἀτέλθῃς, μένει τὰ ὑπομνήματα τῆς ἰσχυμοσύνης. Τί τοίνυν ἅπαντα καταισχύσεις; Τί στείρεις ἐν τῇ ἡ ὁρούμῃ σπουδάζει διαφθεῖραι τὸν καρπὸν; εἴθε πολλὰ τὴν ἡτοκία, εἴθε πρὸ τῆς γενέσεως φόβος. Καὶ γὰρ 199) καὶ τὴν πόρνῃν οὐκ ἁφίης μέναι πόρνῃ· μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰνδρῶν ποιεῖς. Εἰδὼς ἀπὸ μεθῃς πορνείαν, ἀπὸ πορνείας μοιχείαν, ἡπὶ μοιχείας φόβον, μᾶλλον δὲ καὶ φόβον· τι χειρὸν οὐδὲ γὰρ ἔχει πῶς αὐτὸ καλίστω. Ὡς γὰρ τεχθῇ ἀναιρεῖ, ἀλλὰ καὶ τεχθῇ κωλύει. Τί τοίνυν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν δορεῖν ὑβρίζεις, καὶ τοῖς αὐτοῖς μάχῃ νόμοις, καὶ ὅπερ ἐστὶ κατάρτι, τοῦτο σὺ με εὐλογίαν μεταδιώκεις, καὶ τὸ ταμίσιον τῆς γενέσεως ταμίσιον ποιεῖς σφαγῇ, καὶ τὴν πρὸς παιδοποιεῖν δοθεῖσιν γυναικὶ πρὸς φόβον παρασκευάζεις; Ἰνα γὰρ αἱ τοῖς ἐρασταῖς εἰς χάριτος καὶ πυθνῇ, καὶ πλῆον ἀργύριον ἔλῃ, οὐδὲ τοῦτο παραιτεῖται ποιῆσαι, μέγα ἐπὶ τῇ σὴν κεφαλῇ ἐνταῦθεν σαρπύουσα τὰ πῦρ. Εἰ γὰρ καὶ ἀμύνης τὸ τὸλμημα, ἀλλὰ σὴ ἡ αἰτία γίνεται. Ἐνταῦθεν καὶ εἰδωλολατρῆαι. Πολλὰ γὰρ ὥστε εἰς χάρις γενέσθαι, καὶ ἐκποδοῖς καὶ σπονδαῖς καὶ φίλτρα καὶ μορία ἑτέρῳ μηχανῶνται D

ἡ ἕτερον, ἀλλ' αὐτὸν σε ἐρωτῶ σπασίαν ἕτερον ἐρωτῶ, ἀλλ' αὐτὸν σε Edd. ἡ αὐτὴ H. Μορ γινόμενον πρὸς γενέσεως A B D E F I ἡ κατ' αὐτὸν πρὸς αὐτὸν κατ' A B D E F H I ἡ δευτερεύοντι in B ἡ τῆς σφίς σφίς ἡ δευτερεύοντι I ἡ αἰτία A C H I ἡ αἰτία B ἀφίης C F ἀφίης in I αἰτία A ἡ μόνον A B D E H ἡ μόνον ἡ αἰτία B in I αἰτία C. ἡ τεχθῇ σπασίαν. τεχθῇ Edd. ἡ τοῦ θεοῦ ἡ τοῦ θεοῦ H

ἡ σὺν αἰσθησὶ ex A B D E F I κατὰ. μετὰ in C ἡ εἰς χάριτος A H I εἰς χάριτος F εἰς χάριτος D E εἰς χάριτος Edd. Σπασίαν σφίς πρὸς ἡ cor. A σπασίαν καὶ πρὸς σφίς καὶ σφίς in C ἡ τῇ σφίς κεφαλῇ in C cor. E Σπασίαν ἐνταῦθεν ἐνταῦθεν σπασίαν C. σπασίαν τὰ τὰ σπασίαν I, πρὸς σπασίαν τὰ πρὸς ἐνταῦθεν σπασίαν Edd. ἡ εἰδωλολατρῆαι H I. εἰδωλολατρῆαι E. εἰδωλολατρῆαι Vetus S. M. ἡ πολλὰ γὰρ, πολλὰ καὶ γὰρ I ἡ εἰς] καὶ A B D E F H Σπασίαν ἡ εἰς χάρις A B C D E Τὸν γινόμενον πρὸς γενέσεως σπασίαν. ἡ καὶ σπασίαν. Σπασίαν καὶ ἐκποδοῖς cor. A.

Ἄλλ' ἔμμετ' ἀποσώτην ἀσχημασίην, κατὰ φέρονται. μετὰ
 εἰδωλολατρείαις, πολλοῖς ὑδιάφορον τὸ πρᾶγμα εἶναι δοκεῖ,
 πολλοῖς καὶ ἡσυχίας ἔχουσιν· ἐνθα καὶ πλείων ὁ φοροτὸς
 τῶν κακῶν. Καὶ ἡ γὰρ φαρμακεία λεπτὸν κινεῖται, οὐκ
 ἐπὶ τῶν ἡδυν τὴν ἐπορευμένην, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ῥησιμότητα
 ἡσυχία, καὶ ἐπιβουλαὶ μυρία, καὶ δαιμόνων κλέψεις, καὶ
 ἡνεκτομαντεῖαι, καὶ πόλεμοι καθημερινοί, καὶ ἀστροδοὶ μάχαι,
 Ἐκαὶ σύντροφοι φιλονικίαι. Διὸ καὶ ὁ Παῦλος αἰτῶν, "Μὴ
 κοίταις καὶ ἀσελγείαις," ἐπέγυγε, "Μὴ ἔρισι καὶ ζήλοισι"
 εἰδὼς τοὺς ἐνταῦθεν πολέμους, τῶν οἰκίῶν τὰς ἀνατροπὰς, τῶν
 εὐγενῶν παίδων τὰς ἀδικίας, τὰ μυρία κακὰ. Ἰν' οὖν ταῦτα
 φύγωμεν ἅπαντα, τὸν Χριστὸν ἐνδύσασθαι, καὶ μετ' αὐτοῦ
 διηκῶς ἄμεν ἐπὶ καὶ τοῦτο ἴστικ' ἐνδύσασθαι, τὸ μηδέποτε
 αὐτοῦ ἀπολειφθῆναι, τὸ πάντοθεν αὐτὸν φαίνεσθαι ἐν ἡμῖν διὰ
 τῆς ἀγασμένης ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπισκευῆς. Οὕτω καὶ ἐκὶ φίλων
 λέγομεν, ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα ἐνδύσαστο, τὴν πολλὴν ἀγάπην
 λέγοντες καὶ τῆς ἀδιάλειπτου συνοχίας· ὁ γὰρ ἐνδύσασθαι,
 700 ἐκεῖνον φαίνεται, ὅπερ ἐνδεδέναι. "Φανέσθαι τοίνυν πάντοθεν
 ἐν ἡμῖν ὁ Χριστός. Καὶ πῶς φανείται; Ἄν τὰ ἐκεῖνου
 ποιῇς. Τί δὲ ἐκεῖνος ἐποίησεν; Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
 φησὶν, οὐκ ἔχει πῶν τὴν κεφαλὴν ἐλῆν." Τοῦτο καὶ σὺ
 ζήλωσον. Τροφήν ἀπολαῦσαι ἴδει, καὶ κριθῖνοις ἄρτοις
 ἐκίχρητο. Ἀποδηῆσαι ἰχρὴν, καὶ οὐδαμῶς ἵπποι καὶ ὑπο-
 ζύγια, ἀλλὰ τοσαῦτα ἐβαδίζεν, ὥστε καὶ κοπιᾶσαι. Καθα-
 ρῆσαι ἴδει, καὶ ἐπὶ προσκεφαλαίον ἱκετο ἐπὶ τῆς πρῶτης.
 Κατακλιθῆναι ἰχρὴν, καὶ ἐπὶ χάργου καταπεσεῖν ἐκέλευε.
 Καὶ τὰ ἱμάτια δὲ αὐτοῦ καὶ πολλαχοῦ μόνοις διέτριβεν.
 B Ἐοῦδ' ἐπισυρρόμενος. Καὶ τὸ ἐν τῇ σταυρῷ δὲ, καὶ τὰ ἐν
 ταῖς ὕβρεσι, καὶ πάντα ἀπλῶς καταμαθῶν, ζήλωσον· καὶ οὕτως
 ἐνδύσῃ τὸν Χριστὸν, ἐν τῇ σαρκὶ προνοοῦν μὴ ποιῇς εἰς
 ἐπιθυμίας. Οὐδὲ γὰρ ἴδοντες τὸ πρᾶγμα ἔχου. Καὶ γὰρ αἱ
 ἐπιθυμίας αὐταὶ τίκτουσι· πάλιν ἰγέραις δομιυτέραι, καὶ οὐδέ-
 11 Lac ix 38.

4 τὴν τοσαύτην C. 5 εἰδωλολατρείαις B.D. 6 γὰρ + καὶ H. Μὰς λεπτὴν
 ἐπὶ κινεῖται C.D. 7 πόλεμοι C. 8 ἡνεκτομαντεῖαι (ἡσυχίαι H) A.B.D.E.H.
 —ταὶς Νύκτασι San Mar —ταὶς Βετ. 9 ἐκίχρητο λέγων C. 10 Sic A.B.
 D.E.F.H. ἰχρὴ καὶ ζήλω Fidd. 11 τὸ p. καὶ αὐτὸ C. 12 φύγωμεν A.B.
 D.E. φονγωμεν F διαφυγωμεν Ed. 13 ὡς οὐκ φύγωμεν δὲ ταῦτα C. Post
 ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῆς σαρκὶ ἰδὼν E. 14 διαπνεύον C. 15 φανέσθαι C.
 16 φαίνεται C. 17 δι' αὐτοῦ A.B. 18 ἐλῆν A. 19 ἐλῆναι B.C.H. 20 ἰδὼν Ed.
 21 Σταυρὸν τοῦτον C. 22 ἀπολαῦσαι I. 23 ταῦτα + ἴστικ' I. 24 Σταυρὸν
 καὶ α. C. 25 καὶ ἄλλ' I. 26 ἀποσώτην C.D. 27 Σταυρὸν ἰδὼν προει-
 λυντε A.D.E.H. 28 μάρτυς A. 29 τῆς σαρκὶς —ἐπιθυμίας] τῆς σαρκὶς
 τῆς σαρκὶς μὴ προνοοῦντες ἐπιθυμίας A.B.D.E.F.H.I. 30 πάλιν C. C.

ποτε λήψῃ κόρον, ἀλλὰ βάσανον ἐργάσῃ σπουτῇ μεγάλην.
 Ὡς περ γὰρ ὁ διηνεκὴς ὢν ἐν τῇ διψῇ, καὶ μυρίας ἔχῃ
 παραπειμένους πηγὰς, οὐδὲν ἐνταῦθεν κερδαίνει, μὴ δυναμένος το
 νόσημα σβέσαι· οὕτω καὶ ὁ διηνεκὴς ἐν ἐπιθυμίαις ζῶν. Ἀρ
 δὲ τῆς χρείας ἔσῃ, οὐδέποτε τοῦτον δέξῃ τὸν τυρετὸν, ἀλλὰ
 πάντα ἐκεῖνα οἰχόμεται, καὶ μέθῃ καὶ ἀσέλγεια. Τοσαύτων
 τοίνυν ἐσθιῖν ὅσον λύσαι λιμὸν, τοσαῦτα ἐνδύειν ὅσον σκίπυεσθαι
 μόνον, ἢ μὴ καλλώπιζε ἱματίοις τῇ σάρκα, ἵνα μὴ αὐτὴν
 ἀπολέσῃς. Καὶ γὰρ καὶ μαλακωτέραν αὐτὴν ποιῇς, καὶ τὴν
 εὐεξίαν αὐτῆς ἁλυσαίνῃ, τῇ πολλῇ βλακείᾳ διαλύων αὐτήν.
 Ἰὺ οὖν ἔχῃς αὐτὴν ὄχημα καλὸν τῆς ψυχῆς. ἵνα ὁ κυβερνήτης
 ὑσφαλῶς ἐπὶ τῶν οἰσκων κάθηται, καὶ ὁ στρατιώτης ἐγκόλως
 μεταχειρίζῃ τὰ ὄπλα, εὐάρμοστα πάντα ποιῇ. Οὐ γὰρ τὸ
 πολλά ἔχειν, ἀλλὰ τὸ ολίγων δεῖσθαι, ἀναλίστους ποιῇ. Ἐκεῖ
 νοι μὲν γὰρ, καὶ μὴ ὑδικηθῇ, δίδοικεν· αὐτοὶ δὲ, καὶ ἀδικηθῇ,
 τῶν αὖκ ἡδικημένων ἄμεινον διακρίσται, καὶ ἐν πλείοσι καὶ διὰ
 τοῦτο ἴσται ἐνθυμία. Μὴ τοίνυν τούτω ζῆτῶμεν, ὅπως μηδεὶς
 ἐπηρεάσῃ, ἀλλ' ὅπως. καὶ ἐπηρεάζειν βούληται, μὴ δύνηται.
 Τοῦτο δὲ οὐδαμῶθεν ἐτίρωσθαι ἴσται, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ τῆς χρείας
 (300) ἔχεσθαι, καὶ μὴ πλείονος ἐπιθυμεῖν. Οὕτω γὰρ καὶ ἐνταῦθα
 τρυφήσαι δινησόμεθα, ἐπὶ τῶν μαλλύντων ἐπιτενζόμεθα ἀγα-
 θῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπείᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 δι' οὗ καὶ μετ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΒ.

701

Τὸν δὲ ἀσθενούντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρί-
 σεις ἀδιαλογισμῶν. Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ
 ἀσθενῶν λάχασα ἐσθίει.

Οἶδα ὅτι πολλοαῖς ἄπορον τὸ εἰρημένον. Διὸ πρότερον
 ἀναγκαῖον εἶπεν τοῦ κυρίου ὑταίτων πατρὸς τὴν ἐκπόθεσιν, καὶ
 τί βουλόμενος διαρθῶσαι, ταῦτα γράφει. Τί τοίνυν βούλεται

I Cor. XIV. v. 1, 2.

* γὰρ accedent ex A. B. C. D. E. F. I. recedunt a Montef. καὶ πρὸ γὰρ H.
 ἢ ἐν οὐκ. I. * [εἰ] + ἐν τῇ Edd. et A. in marg. tergigantibus libris. Μοχ
 διχρ C. * μέθῃ πρὸ μεθαι A. B. C. D. F. H. I. μεθαι E. Statim ἀσέλγεια
 C. I. * τοσαῦτα πρὸ τοιαῦτα A. B. D. E. F. H. I. Ταῦτα ἔσται πρὸ οἷον idem.
 ἔσται C. * μεθῇ] μὴ C. * καὶ ἀνακαταῖται ex D. E. F. H. I. * λιγυραῖος C.
 * ἀσφαλῆς om. C. * καὶ ὑμῶν. π. πωλ C. * καὶ om. I. Μοχ ἡθρῆς idem.
 * ἀλλ' ἢ] εἰ μὴ C. Hom. XXVI. * λογαριάζει B. D. F. I. * τούτων π
 π τούτων A. B. F. H. I. τούτων om. Cui. * διαρθῶσθαι C. H.

Β διαρθεῖν; Ἦσαν πολλοὶ τῶν ἐξ Ἰουδαίων πεπιστευκότων, οἱ
 τῇ τοῦ νόμου κατεχόμενοι συνειδέσκει καὶ μετὰ τὴν πίστιν τῶν
 βρωμάτων ἐφύλαττον ἐτι τὴν παρατήρησιν, ὥστε θαρροῦντες
 τέλειον ἀποστήναι τοῦ νόμου. Εἴτα, ὥστε μὴ ἡγεῖσθαι ἐν-
 φώραιοι, τῶν χορείων ἀτεχόμενοι ἴμονες, πάντων ἑξῆς ἀπέ-
 χοντο τῶν κρεῖν, καὶ λάχανα ᾄθιον μόρον, ἵνα ἡγοῦντο μᾶλλον
 εἶναι δοκῇ τὰ γινόμενα, ἀλλὰ μὴ νόμον παρατήρησις. Ἐτεροι
 πάλιν ἦσαν ἑτελειότεροι, οὐκ ἐν τοιαύτοις παρατηρούντες, ἀλλὰ
 τοιαύτοις τοῖς παρατημοῖσι φορτικοὶ καὶ ἰσχυροὶ ἐγίνοντο,
 οὐκ ἐκτρέφοντες, ἐγκαλοῦντες, εἰς ἀθμίαν ἐμβάλλοντες. Διδοικώς
 C τράινον ὁ μακάριος Παῦλος μὴ μικρὸν καταρθεῖναι βουλόμενοι,
 τὸ πᾶν ἀνατρέψωσι, καὶ θέλοντες εἰς τὴν τῶν βρωμάτων αὐ-
 τοῖς ἀδιαφορίαν ἀγαγεῖν, καὶ τὰς πίστεως αὐτοῖς ἐκτεσεῖν
 παρασκευάσασιν, καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τοῦ προσέκοντος τὸ πᾶν
 ἐκκαρθεῖναι σπεύδοντες, περὶ τὰ κείρια τὴν ἡμίαν ἐργά-
 σονται, ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν ὁμολογίας αὐτοῖς παρα-
 σαλπύοντες τῇ συνεχῇ ἐπιτιμῇ, καὶ ἐν ἐκατέρωσι ἱμάνωσιν
 ἀδιόρθωτοι ὅρα εὖτε κέχρηται συνέσει, καὶ πῶς ἐκατέρωσιν
 ἐπιμελεῖται τῶν μερῶν μετὰ τῇ στήθεος ἑαυτῆς σοφίας
 D Ὅυτε γὰρ ὅτι κακῶς ποιεῖτε, τοιαῦτα τοῖς ἐπιτιμῶσιν ἱκεῖν.
 ἵνα μὴ ἐκείνους βεβαιώσῃ ἐν τῇ παρατήρησει, αἵτε πάλιν ὅτι
 καλῶς, ἵνα μὴ ἁσφοδρότερον καταγόρον ἐργάσεται, ἀλλὰ
 συμμετρημένην ποιῇται τὴν ἐπιτίμησιν. Καὶ δοκεῖ μὲν τοῖς
 ἰσχυρωτέροις ἐπιτιμῇ, τὸ δὲ πᾶν εἰς ἐκείνους κενεῖ ἐν τῇ πρὸς
 τούτοις λόγῳ. Αὕτη γὰρ μάλιστα ἡ διόρθωσις ἀνεπα-
 χθιστέρα, ὅταν πρὸς ἄλλον τις τρέψας ἱτὸν λόγον, ἕτερον
 ἐλῇται. Ὅυτε γὰρ εἰς ἑαυτὸν ἀφήστιν ἐξενεχθῆναι τὴν ἐπι-
 τιμωμενον, καὶ λαίφανόντης τὸ τῆς διορθώσεως ἱκῆστι φάρμακον.
 Ὅρα τάνην πῶς αὐτὸ ποιῇ συνετῶς, καὶ πῶς αἰκίρας Εἰπὼν
 E γὰρ, "Τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιείσθε εἰς ἐπιθυμίαν," τότε
 εἰς τὸν περὶ τοῦτον ἐκβαίνει λόγον, ἵνα μὴ δόξῃ ὑπὲρ οὐκείων
 λέγειν τῶν ἐπιτιμῶντων καὶ κελαινόντων ἐσθίειν ἅπαντα. Τὸ
 γὰρ ἡσθενηδὸς μέρος αὐτῆς πλείονος δέχεται τῆς προνοίας. Διὸ
 καὶ πρὸς τὸν ἰσχυρὸν εὐθέως ἀποταίνεται, λέγων αὐτῷ "Τὸν

⁴ γινέσθαι C. ⁵ ἴμονες D F H et alios cod. A. Ita tacite Montan. Hanc
 τινος χ ε ῥήσιν om. C. ⁶ ἑξῆς C. τῶν πρὸς ἑαυτὸν om. B Cal. ⁷ ἐν-
 λαύτεροι ex cod. B. Sic ut videtur pro οὐδὲ in A C E F H I. Cel. οὐδὲ δι
 D. ⁸ αἱ τούτοις] αἱ τούτοις C. Μοι ἐπεχθῆς A I. ⁹ τῇ παρατήρησει
 ex A E F H I. ¹⁰ τῇ ἐκτέσει ex A B D E F H. Μοι αὐτῷ pro αὐτῷ A.
¹¹ μετὰ A. ¹² αὐτῷ C D F H I. Verum. ¹³ οὐδὲ C. Μοι ἐπὶ ὅλῳ ἱκῆσι.
¹⁴ ἁσφοδρότερος C. ¹⁵ τῶν om. A F H. ¹⁶ ποιείσθαι F H. ¹⁷ ἱμάνων A.
¹⁸ τὸν πλείονος F H.

δὲ ἀσθενούντο τῇ πίστει." Εἶδες πληγὴν εἰθίως μίαν ἐκείνη δο-
θείσαν; Εἰπὼς γὰρ, "τὸν ἀσθενούντα," ἔδειξε αὐτὸν ἄρρωστον.
Εἶτα δευτέραν προστίθει λέγων, "προσλαμβάνεσθε." Δι-
εκυσε γὰρ πάλιν πολλὰς δειόμενος ἐπιμελείας, ὅπερ σημεῖον
ἑσχάτης ἀρρωστίας ἐστί. "Μη εἰς διαερίσεις ⁷⁰² "διαλογιστικῶν" 702
Ἰδοὺ καὶ τρίτην ἐπίβηκε πληγὴν. Ἐπειθεῖν γὰρ θελοῖ τοιοῦ-
τον αὐτοῦ τὸ ἀμάρτημα ὄν, ὥς καὶ τοὺς τὰ αὐτὰ αὐτῷ μὴ
πλημμελοῦντας, κοινοποῦντας δὲ ὅμοις αὐτῷ τῆς φιλίας, καὶ
ἀντιχομένους αὐτοῦ τῆς θερμότητος, εἰσαρκεσθαι. Εἶδες πῶς
δοκεῖ μὲν τοῖτοις διαλέγεσθαι, ἐκείνοις δὲ ἐπιτιμῇ λαθαρύοντες
καὶ ἀνισταῖν; Εἶτα τιθεῖς ἀμφοτέροισι παραλλήλου, τὸν μὲν
μετ' ἐγκωμίου, τὸν δὲ μετ' ἐγκλημαίων τιθεσιν. Ἐπάγει γὰρ
λέγων, "Ὅς μὲν πιστεύει φυγεῖν πάντα," ἀνακρίπτων αὐτὸν
ἀπὸ τῆς πίστεως "ὁ δὲ ἀσθενῶς λάχαρα ἐσθίει," καὶ τοῦτον B
πάλιν ἐκκλίνει ἀπὸ τῆς ασθενείας.

Εἶτα, ἐπειδὴ καιρίαν ἔδωκε τὴν πληγὴν, παραμυθεται πάλιν
(201) αὐτὸν, οὕτω λέγων ² "Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθε-
νίτω." Οὐκ εἶπε, ὅπου, οὐκ εἶπε, μὴ ἐγκαλείτω, οὐκ εἶπε, μὴ
διορθώσῃ, ἀλλὰ, μὴ ὀνειδίζτω, μὴ διαπτύτω, θεωρεῖς ὅτι
πράγμα πολλοῦ γέλωτος ὄξιον ἐποίησεν. Ἐπὶ δὲ τοῖτον οὐχ
οὕτως, ἀλλὰ πῶς; "Ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινετω."
Ὅσπερ γὰρ αἱ τελειότεροι τοῖτοις ἐξυτλιζοσὺν ὡς ὀλιγοπί-
στοις καὶ ὑποταῖς καὶ κόποις καὶ Ἰουδαίζοντες ἔτι, οὕτως C
ἐκείνοι τοῖτους ἐκρίνον ὡς παρανομούντας, ἢ ὡς λαιμαργίᾳ
προσέχοντες ὡς πολλοὺς καὶ ἐξ ἰσθῶν εἰσὶν εἶναι. Διὸ καὶ
ἐπάγει, "Ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο." Ἐπ' αὐτοῖς
δὲ οὐκ εἶπε τοῦτο. Καίτοι τὸ μὴ ἐξουθενίσθαι τοῦ ἐσθίουτος
ἢ ὡς λαιμαργόν, τὸ δὲ κρῖναι τοῦ μὴ ἐσθίουτος ὡς ὀλιγο-
πίστου. Ἀλλ' ἀντάλλαξεν αὐτὰ, δεικνύς ὅτι οὐ μόνον τοῦ
ἐξουθενίσθαι οὐκ ἔστιν ἄξιον, ἀλλὰ καὶ ἐξουθενεῖν δύναται.
Ἀλλὰ καὶ ἰσὺς κατακρίνω, φησὶν; Οὐδαμῶς διὰ γὰρ τοῦτο
ἐπάγει, ὅτι "ὁ θεὸς αὐτὸν προσελάβετο." Τί τοῖνυν αὐτῷ D
περὶ νόμου διαλέγῃ ὡς παραβαίνοντι; "Ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸς προσ-
ελάβετο" τοσούτοι, τῆς ὁφειλῆς αὐτοῦ περὶ αὐτὸν ἐκτενέστα

2 v. 3

¹ τὸς] + δὲ A C F H I. Μὴ προσλαμβάνεσθαι C F. ² ἐσχάτης] μεγάλης
C. ³ διαλογιστικῶν A C D E. λαγυρῶν Edl. ⁴ ἐπὶ τῷ] τῶν A H.
C. ⁵ πλ. πρὸ οἱ πλ. A H Cat. τοῖς μὴ γὰρ αὐτῷ πλ. C. ⁶ κατακρίνω
om I. ⁷ ὁμοῖς om E. ⁸ Στάσεις αὐτῶν A H I. ⁹ ὡς πρὸ αὐτοῦ ἐκτενέστα
et Cat. ¹⁰ ἐκρίνον A B D F I Cat. ¹¹ ἐκρίνον D. ¹² ὡς πρὸ αὐτοῦ Edl. ¹³ αὐτῷ
v. πρὸ x v. αὐτῷ A B C D E F H Cat.

ἡ χάριν, καὶ πάντων ἀπῆλλαξεν ἀγγελιαμάτων. Εἶτα πάλιν
 πρὸς τὸν ἰσχυρὸν, ¹ "Σὺ τίς εἰ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην,"
 "(ὁ)θεν ἤλθον, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ἔκρινον, οὐ μόνον ἐξουθενόω.
 "Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει." Ἰδοὺ πάλιν ἄλλη πληγὴ.
 Καὶ δοκεῖ μὲν ἡ ὑπερακρότης εἶναι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν, καθ-
 ἄπτεται δὲ ἐαυτοῦ. "Ὅταν ἐγὼ εἶπα, "Σταθῆσεται δέ,"
 Ἐδείκνυνται ἔτι σαλευόμενον, καὶ ὡλλῆς διόμενον τῆς προσοχῆς,
 καὶ τασαύτης τῆς ἐπιμελείας, ὥς καὶ τὸν θεὸν καλεῖν εἰς ταῦτα
 ἰατρον. "Διατατὸς γὰρ, φησὶν, ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν." "Ὅτερ
 ἐπὶ τῶν σφόδρα ἀπεγνωσμένων λέγομεν. Εἶτα, ἵνα μὴ ἀπογνῶ,
 καὶ ἀσθενούμεν αὐτὸν οἰκέτην καλεῖ, λέγων. "Σὺ τίς εἰ ὁ
 κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην;" Καὶ ἐνταῦθα ἡ δὲ πάλιν λανθα-
 νόντως αὐτοῦ καθάπτεται. "Οὐ γὰρ ἐπειδὴ ὁξία τοῦ "μὴ
 κρίνεσθαι ποιεῖ, διὰ τοῦτο πελαίῳ μὴ ἐκρίνειν, ὁ ἀλλ' ἐπειδὴ
 ἄλλότριός ἐστιν οἰκέτης, ἔκρινέστιν, οὐ σὸς, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ.
 Εἶτα παραμυθούμενος αὐτὸν πάλιν, οὐκ εἶπεν, ὅτι πίπτει,
 ὡλλὰ τί; "Στήκει ἢ πίπτει." Ἄν τε δὲ τοῦτο, ἂν τε ἐκίνο
 ἢ, τῇ δεσπότῃ διαφέρει ταῦτα ἀμφότερα· καὶ γὰρ ἡ ζῆμια
 703 ἔκει τάνει, πισόντος, ὥσπερ οὖν καὶ ὁ πλούσιος, ἐστῶτος.
 Ταῦτα δὲ, εἰ μὴ τὸν σκοτὸν πάλιν ἐκτίδωμεν τοῦ Παύλου,
 βουλευμένοι μὴ πρὸ καιροῦ τοῦ προσήκοτος ἐπιτιμᾶσθαι
 αὐτοῖς, σφόδρα ἀνάξια τῆς Χριστιανοῖς προτούσης κηδεμονίας
 ἐστίν. Ἄλλ', ὅπερ αἰεὶ λέγω, τὴν γνώμην ἐξετάζειν δεῖ μεθ'
 ἡς ἐλέγεται, καὶ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς λέγεται, καὶ τί σπου-
 δαῖσαν κατορθώσαι λέγει. Οὐχ ὥς φησὶν δὲ ἐνέτρεψε, τοῦτο
 εἰπών. Εἰ γὰρ ὁ θεός, φησὶν, ὁ τὴν ζῆμiam ὑπαμέναν, οὐδὲν
 ποιεῖ τέως, πῶς οὐκ ἂν εἴη δίκαιος σὺ καὶ πέραν τοῦ μέτρου
 B¹ περιέρχος, ἄγχιον αὐτὸν καὶ ἐνοχλῶν.

ἔπειτα. "Ὅτ' ἐκρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, διὰ δὲ ἐκρίνει πᾶσαν
 ἡμέραν." Ἐνταῦθά μοι δοκεῖ ἡρέμα καὶ περὶ νηστείας αἰνέ-
 τισθαι. Καὶ γὰρ εἰς τὸν τῶν νηστευόντων τιναὶ τοὺς μὴ νηστει-

B. 4.

4. 5.

* χάριν] + πρὸς τὸν ἰσχυρὸν I ὁ τῶν ἀγγλ. C.D.E. ὁ ἐκρίνων B.
 νεῖον ἰσχυρότερος B. ἡ γὰρ ἀρετὴ αἰς οὐκίαν. ἡ ὡλλῆς σπ.
 C + πρὸς σπ. C ἡ δὲ σπ. C. ἡ αἰδὼς C.D. ἡ μὴ σπ. C.
 ὁ κρίνων πρὸ κρίνων σπ. α ἄλλ' οἷα F. Μοι ἐστὶν ὁ οἰκέτης C.H.
 ὁ τούτεστιν σπ. A.F.H.I. ὡλλὰ τί; ἄλλ' ἐπὶ A.C.F.I. ὁ σπ. C.
 Στάσις τῇ οὐτῇ δεσπ. δ. το ἀμφ. E. ὁ ἐκίνο] οἷα ἐστὶν ἡ C. Στάσις
 πρὸς τὸν σπ. I. ὁ ἐκτίδωμεν πρὸς ἐκτίδωμεν A.F. ἐκτίδωμεν B. ἐκτίδωμεν
 H. ἐκτίδωμεν I. ἐκτίδωμεν καὶ σπ. C. Παύλου] ἀποστολῶν C. ὁ τοῦ
 σπ. I. ὁ ἐκτίδωμεν (bis) C. ὁ ἐκτίδωμεν τούτῳ] τούτῳ ἐκτίδωμεν I.
 ὁ περιέρχος A.F.I. ὁ ἐκρίνει σπ. C.D.E. ὁ ἐκτίδωμεν δὲ ἐκτίδωμεν δὲ σπ.
 B.D.E.

αὐτας ^δδικαιῶς κρίνειν ἢ καὶ ἐν ταῖς παρατηρήσεσιν ^εεἰκὸς εἶναι τινες τοὺς ῥητὰς ἀπεχωμένους, ^ζκαὶ ῥητὰς ἐχομένους. Διὸ καὶ ἔλεγεν, “Ἐκαστος τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθαι.” Οὕτω γὰρ καὶ τῶν παρατηρούμενων τὸν φόβον ^εἔξελευσεν, ἀδιάφορον τὸ πρᾶγμα εἶναι λέγων, καὶ ^ζτῶν ἐπιτιθεμένων αὐτοῖς σφοδρῶς τὴν φιλαυκίαν ἀνέρει, δεικνὺς ὅτι οὐ σφόδρα περισπούδαστον ^ετὸ περὶ τούτων ἐτοχλεῖν συνεχῶς οὐ σφόδρα ^εδέ C περισπούδαστον, οὐ παρὰ τῆς οὐσίας φύσιν, ἀλλὰ παρὰ τὸν καιρὸν, καὶ διὰ τὸ καλῶς εἶναι ἐν τῇ πίστει. Ἐπεὶ Κολλασσασῶσι γράφω, μετὰ πολλῆς ἀπαγορεύει τοῦτο τῆς σπουδῆς, λέγων ^ζ“Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὴ στοιχειᾶ τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν” καὶ πάλιν, “Μὴ οὖν τις ὑμᾶς ^εκρινῶ ἐν βρώσει, ἢ ἐν (202) πόσει” καὶ, “^δΜηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύω” Καὶ Γαλάταις δὲ ἐπιστέλλων, μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἀποιεῖται παρ’ αὐτῶν τὴν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φιλοσοφίᾳ καὶ τελειότητι. Ἐνταῦθα δὲ οὐ κέχρηται τούτῳ τῷ ἰσχυρῷ, διὰ τὸ κρύφτως εἶναι παρ’ αὐτῶν D τοῖς τὴν πίστιν. Μὴ τοίνυν εἰς πάντα ἔλαμπεν ^ετὸ, “Ἐκαστος τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθαι.” Ὅταν γὰρ περὶ δογματῶν ὁ λόγος ᾖ, ἀκούουσιν τί φησιν ^ζ“Εἰ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ’ ὃ παραλάβετε, καὶ ἄγγελος ᾖ, ἀνάθεμα ἔστω” καὶ πάλιν, ^ζ“Φεβούμαι μὴ ποιῶ, ὥς ὁ ὄφει Εἶναι ἡπάτησεν, οὕτω φθαρῶ τὰ νοήματα ὑμῶν.” Καὶ ^ζΦιλιππησίαις ἐπιστέλλων ἔλεγεν ^ζ“Βλέπετε τοὺς κῖνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τῶν κατατομῶν” Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ὑπεριδὼ τῶν οὐκ ἦν E καιρὸς τὰ τοιαῦτα διορθοῦν, “Ἐκαστος, ^ζφροσὶ, τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθαι.” Καὶ γὰρ καὶ περὶ ημετέρας ὁ λόγος ἦν,

^δ Cat. B. 2. 14. 18.^ε Cat. 1. 9.^ζ 2 Cor. 21. 3.^ε Philpp. 2. 2.

^δ 2. κρίνω προ κρίνω δ. σπουδῶ. ^ε εἰκὸς om. I. ^ζ καὶ ῥ. ἐχομένους om. CH I. ^ε ἐξελευσεν προ ἐξελετο A B C F H I. ἐξέβαλεν Cat. ^ζ τῶν om. C. Max σφοδρῶς καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἀπατῶν. ἰδὲται ^ζ ἐν] + καὶ Edd. καὶ daret in omnibus. ^ε τὸ accusat ut C D E Cat. Verba τὸ περὶ τοῦτον — περισπούδαστον om. A. F. H. I. Haec si qd. de περισπούδαστον docuerit in D. Cat. ^ζ δὲ om. E. ^ε ἐν] + καὶ H. καὶ προ ἐν] C. Βασιλεὺς Κολλασσ. D. ^ζ ἀπατῶν C. Max τῆς om. A. F. H. I. Cat. ^ε κρινῶ] + ἢ A. D. E. H. Haec κρινῶ — ὑμᾶς om. I. ^ζ μηδὲς A. B. F. H. ^ε τοῖς τοιοῦτοις] τούτοις C. ^ζ τῶν] + καὶ I. ^ε τὸ om. C. ^ζ τῶ] ἐν τῷ C. F. H. I. δὲ ἐν τῷ A. ^ε γὰρ] δὲ A. F. H. I. ^ζ ἰσχυρῶ A. B. C. D. E. H. I. Cat. ἰσχυρῶ Edd. ^ε φεβούμαι δὲ Edd. δὲ om. A. C. D. E. H. I. Max ἐ φει A. C. D. F. H. I. et ex corr. B. Articulus ubique. Tamen ἐξηκαστος D. ^ε φιλ δὲ Edd. δὲ om. B. C. D. E. Cat. ^ζ φροσὶ C. D. Statim enim vult qd. u. B. C. H. I. Cat. οὐκ ἦν u. τῶν E. οὐκ ἦν τῶν u. Edd. ^ε φροσὶ ἐν τῷ Edd. δὲ om. A. C. D. E. F. H. I. Cat.

⁸καὶ τὴν ἐκείνων τοίνυν ὠλαζονεῖαν καθαιρῶν, καὶ τούτων ἐκ-
 λίκων τὸν φόβον, ταῦτα ἔλεγεν ⁹· "Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν,
 κυρίῳ φρονεῖ καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.
¹Καὶ ὁ ἐσθίων, κυρίῳ ἐσθίει· εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ καὶ ὁ
 μὴ ἐσθίων, κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ." "Εἰτι τῶν
 αὐτῶν ἔχεται. "Ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτός ἐστιν οὐ περὶ τὰ καιρία
 τὸ πρᾶγμα ἐστὶ· τὸ γὰρ ζητούμενον, ²εἰ διὰ τὸν θεὸν καὶ
 οὗτος κάκεῖνος ἐργάζεται· ⁴τὸ ζητούμενον, εἰ ἀμφοτέροις εἰς
 701 εὐχαριστίᾳ τελαιώσι. Καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος καὶ οὗτος ³εὐ-
 χαριστοῦσι τῷ θεῷ. Εἰ τῶν ἀμφοτέρων εὐχαριστοῦσιν, οὐ
 πολὺ τὸ μισθόν. Σὺ δὲ μοι σκόπει πῶς καὶ ἐνταῦθα πλήττει
 Ἰουδαϊσάμενος τὸν Ἰουδαίζοντα. Εἰ γὰρ τὸ ζητούμενον ταυτό
 ἐστὶ, τὸ εὐχαριστεῖν, αὐδῆλον ὅτι ὁ ἐσθίων αὐτός ἐστιν ὁ εὐ-
 χαριστῶν, οἷον ὁ μὴ ἐσθίων πῶς γὰρ, εἰ τοῦ νόμου ἐχόμενος.
⁵Ὅπερ οὖν καὶ ἔπρος Γαλιλάτας ἔλεγεν ¹⁰· "Χιτίνες εἰ νόμῳ
 δικαιώσθε, τῇ χάριτος ἐξιτίσεσθε." Ἄλλ' ἐνταῦθα αἰνιττεται
 μὲν αὐτὸ, οὐκ ἀνακαλιπταὶ δὲ αὐτὸ οὕτως· οὐκ γὰρ ἦν καιρὸς·
 Βάλλῃ τῶς ἡδυσβαστάζει, καὶ διὰ τῶν ἐξῆς αὐτὸ παρανοίγει
 μᾶλλον· Εἰπὼν γάρ· ¹¹· "Οὐδεὶς ἰγὰρ ἡμῶν ἐαυτῷ ζῇ, καὶ
 οὐδεὶς ἐαυτῷ ἀποθνήσκει· εἴαν τε γὰρ ζῶμεν, τοῦ κυρίου ζῶμεν·
 εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν" σαφέστερον
 αὐτὸ καὶ διὰ τούτων παρεδήλωσεν· Ὁ γὰρ τῷ νόμῳ ζῶν,
 πῶς δύναται τῷ Χριστῷ ζῆν; Οἱ τοῦτο δὲ μόνον διὰ τούτων
⁶κατασκευάζει, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπείγουμένον εἰς τὴν ἐκείνων διόρ-
 θωσιν κατέχει, καὶ πείθει μακροθυμίας, δεικνύς ὅτι ἀμέχανον
 τὸν θεὸν καταφρονῆσαι αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ προσέκοντι καιρῷ
⁷διορθώσεται.

¹Τί οὖν ἐστίν, "Οὐδεὶς ἡμῶν ἐαυτῷ ζῇ;" Οὐκ ἐσμὲν ἐλεύθεροι,
 δεσπότην ἔχομεν τὸν καὶ ζῆν ἡμᾶς βουλόμενον, καὶ ἠποθαρεῖν
 οὐ θέλοντα, καὶ ὃ ταῦτα ἀμφοτέρω μᾶλλον ἡμῶν διαφέρει.
 Διὰ γὰρ τούτων δείκνυσιν, ὅτι πλέον ἡμῶν αὐτὸς ὁ ἡμῶν κη-

² v. 5.¹⁰ Gal. 2. 4.¹¹ v. 7, 8.

⁸ καὶ τοίνυν τὴν ἐκείνων ἡσυχίαν καθαιρῶν B. Cat. Μὲν ἔλεγεν ταῦτα πρὸ τούτων ἔλεγεν C.D. ⁹ καὶ οἱ. I. ¹ Hæc ei dicitur—ζητούμενον δεῖται in A.F.H.I. ² Verba τὸ ζητούμενον, quæ in Edictis non leguntur, habent B.D.E. Πρὸ τοῦ παρτικου καὶ dat. ἔκ. ³ Hæc εὐχαριστοῦσι—ἀμφοτέροις oia I. Idem μοι aia καὶ παρ. εὐχαριστοῦσιν. ⁴ λαοφρονίας E.I. Cat. ἀποθνήσκει C. λαοφρονίας E.I. Cat. ἀποθνήσκει B.E. Mosq. Verba τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν oia. I. ⁵ πῶς (οὐκ) E. καὶ δ. τούτων πρὸ καὶ διὰ τούτων οὐκ A.D.E.F.H.I. καὶ διὰ τούτων oia. αὐτὰ C. ⁶ παρασκευάζει A.F.H. ⁷ διορθώσεται C. ⁸ ἥρως oia. I. Cat. Μὲν καὶ μᾶλλον ἡμῶν oia. I.

δεταί, καὶ μάλλον ἡμῶν καὶ πλουτοῦ τὴν ἡμετέραν ῥῆσιν ὀφεί-
ται, καὶ ζημίαν τὸν θάνατον. Οὐ γὰρ ἐσθλοῖς ἀποθνήσκου-
μεν, ἀλλὰ καὶ τῷ δεσπότῃ, ὃν ἡμεῖς ἀποθνήσκου-
μεν. Θάνατον δὲ ἐνταῦθα τὸν ἐκ τῆς πίστεως λέγει. Ἰκανὸν μὲν οὖν καὶ
τοῦτο πείσαι, ὅτι φροντίζει ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ ζῶμεν. καὶ αὐτῷ
ἀποθνήσκου-
μεν. Πλὴν οὐκ ἀρεῖται τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἕτερον
ἐπάγει. Εἰπὼν γάρ, “Ἐάν τε οὖν ζῶμεν, εἴαν τε ἀποθνή-
σκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν” καὶ ἅπ’ ἐκείνοι τοὶ θανάτου ἐπὶ τὴν
φυσικὴν μετὰ τὴν, ἵνα μὴ δοξῇ τραχύνειν τὸν λόγον. ἕτερον
σημειῶν ποιεῖται τῆς αὐτοῦ προνοίας μεγαλοῦ. Ποῖον δὲ
τοῦτο, ¹² “Εἰς τοῦτο γὰρ Ἰησοῦς, φησί, καὶ ἀπέθανε καὶ
ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.” Ὡστε
καὶ τοῦτο “σε πεθίτω.” ὅτι φροντίζει τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ
διορθώσεως. Εἰ γὰρ μὴ τὸσαῦτα ἐποιεῖτο πρόνοια, τίς
χρεία τῆς οἰκονομίας ἦν; Ὁ τοίνυν τοσαύτην σπουδὴν θέμενος
ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ γενέσθαι ἡμᾶς, ὥς καὶ δούλου μορφὴν λαβεῖν
καὶ ἀποθνήσκειν, αὐτὸς μετὰ τὸ γενέσθαι καταφρονήσει; Οὐκ ἔ-
στι τοῦτο, οὐκ ἔστιν οὐδ’ ἂν ἔλοιτο τοσαύτην προῖσθαι
πραγμασίαν. “Εἰς ταῦτα γάρ, φησί, καὶ ἀπέθανε” ὥς ἂν
εἴποι τις, ὁ δὲ οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο καταφρονῆσαι τοῦ δούλου
τοῦ γὰρ οὐκ αἰσθάνεται βαλάντιου. Καὶ ἵνα οὐχ αὐτῷ
ἡμεῖς χρημάτων ἐρωμεν, ὥς αὐτοῖς τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας.
(103) Οὐκοῦν οὐδὲ χρήματα, ἀλλὰ τὸ αἷμα ὑπὲρ ἡμῶν κατέβαλε
καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο προῖσθαι τοῦτον, ὑπὲρ ὧν
τοσαύτην τιμὴν ἑκένθηκε. Ὅρα δὲ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ,
πῶς δείκνυσιν ἄφυστον οὐρανόν. “Εἰς τοῦτο γάρ, φησιν, καὶ ἐπέ-
θανε καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ” καὶ ἀνα-
τέρω, “Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, αὐτοῦ ἐσμέν.”
Εἶδες δεσποταίαν ἐπιτεταμένην; εἶδες ἰσχυρὸν ἄμαχον, εἶδες
πρόνοιαν ἡκριβωμένην. Μὴ γὰρ μοι τοὺς ζώντας εἴπῃς, φησί,
καὶ τῶν ἀπελθόντων προνοεῖ. Εἰ δὲ τῶν ἀπελθόντων, εἴ-
τε

12 v. 9.

• [ζῶν] σωτηρίαν A. • ἀποθνήσκου-
• αὐτῷ] ἐκ αὐτοῦ bis C. • [εἰ] ἐπὶ A F H I. Verba [ζῶμεν] καὶ αὐτῷ om B.
• αὐτῷ om C. • [σημειῶν] ἡμεῖς τεὶ ἡμεῖς καὶ om C. Ἰδιῶτα ποιεῖ μεγαλοῦ
add νεκρῶν. • τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ τῆς αὐτοῦ D. • [χρημάτων] φησὶ Sic
B F H I. φησὶ, Ἰησοῦς Edd. φησὶ om. a. γὰρ man A. • [καὶ] καὶ om C. B.
• [σε] om C. • [εἰ] + αὐτῷ Edd. repugnantibus l. bis et Cat. • [ἡμῶν] τῆς
ἡμῶν C. • [τοσαύτην] ἡμῶν] ἐκ Edd. ἡμῶν om. A C D E F H Cat.
• [οὐκ] καὶ οὐκ H. Statum de accusati ex A B D E H. Cat. • [γὰρ] om C.
• [οὐδὲ] pro αὐ A B C D E F I. • [αἷμα] + τὸ αὐτοῦ Edd. reclamantibus
l. bis. • [κατέβαλε] l. • [καὶ ἀπέθανε] H. • [προνοεῖ] B C D E I. Cat.
et ex cost A. προνοεῖται Edd. Haec προνοεῖ. αὐτῷ δὲ τῶν ἀπελθόντων om H.
• [ἀπελθόντων] ἀποθανόντων προνοεῖ C.

ἔχοντες ὅτι καὶ τῶν ζώοντων. Οὐδὲν γὰρ ὑπὲρ τῆς δεσποτείας ταύτης παρέλιπε, ὅτι πλείονα ἀνθρώπων ἢ καὶ δικαιώματα ἑαυτῷ κατασκευάζων, καὶ χωρὶς τῶν ἄλλων ἀπάντων εἰς τὸ προνοεῖν ἡμῶν. Ἀνθρώπος μὲν γὰρ ἀργύριον καταβάλλει, καὶ διὰ τοῦτο σφόδρα ἀντίχεται τοῦ δούλου· αὐτὸς δὲ θάνατον κατέβαλε, καὶ οὐκ ἂν τὸν τῆς τσσαύτης τιμῆς ἀγορασθέντα, καὶ οὐ τὴν δεσποτείαν μετὰ τσσαύτης ἐκτήσατο σπουδῆς καὶ πραγματείας, τοῦτο τὴν σωτηρίαν· ἐν οὐδανὶ λογιέται. Ταῦτα δὲ λέγει, ἐντρέπων τὸν Ἰουδαίζοντα, καὶ παίδων ἀναμνησθῆναι τοῦ μεγάλου τῆς ἐνέργειας, καὶ ὅτι νεκρὸς ὢν ἔζησε, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐκέρδανε παρὰ τοῦ νόμου, καὶ ὅτι ἐσχάτης ἀγωνισμένης ἂν εἴη, τὴν τσσαῦτα ἐπιειξόμενον ὑπὲρ αὐτοῦ καταλιπόντα. **Ε**πὶ τὸν νόμον παλινδρομεῖν.

Ἰκανῶς τοίνυν αὐτοῦ καθυψόμενος, πάλιν ἀνίστα λέγων **13**· “Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;” Καὶ δοκεῖ μὲν ὡς ἰσάζοντα αὐτὰ τιθέναι, πολλῇ δὲ ἐκ τῶν εἰρημίων δεικνύει τὴν διαφορὴν αὐτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν τῇ προσηγορίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ καταλύει τὴν φιλονικίαν, ἔπειτα δὲ καὶ τῇ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀναμνησθῆναι τῆς φοβερᾶς. Εἰπὼν γάρ, “Τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;” ἐπάγει, “Πάντες γὰρ παρυστησόμεθα τῇ βῆματι τοῦ Χριστοῦ.” Καὶ δοκεῖ μὲν πάλιν ἐπιτιμῶν τῷ **14** τελειωτέρῳ ταῦτα λέγειν, καταστίζει δὲ τοῦ Ἰουδαίζοντος τὴν διάνοισιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐνέργειας τῆς ἡγετημένης ἐντρέπων ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς μελλούσης κολάσεως φοβῶν. “Πάντες γάρ, ἢ φησὶ, παρυστησόμεθα τῇ βῆματι τοῦ Χριστοῦ” **15** Γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον ἰδώσει τῷ θεῷ.

12 v. 10.

11 v. 12, 13.

¹ γὰρ ἢτο γὰρ A. B. C. E. F. H. I. ² Μας κατελκε A. F. H. I. ³ πλείονα] + δένος in marg. A. ⁴ καὶ οὐκ B. ⁵ Status δικαιώματα A. F. I. ⁶ Ταῦτα ἰσάζοντα. H. ⁷ τοῦτον I. ⁸ Status οὐ σφόδρα A. C. D. E. ⁹ τοῦ Ἰησοῦ δ. Edd. ¹⁰ Ἰησοῦ φέρεται in omissis. ¹¹ τῆς ἀποσκευῆς ex A. B. E. I. ¹² ἐν οὐκ A. E. H. ¹³ λέγει C. ¹⁴ ἀναμνησθῆναι] + τῆς δεσποτείας καὶ I. ¹⁵ ἐντρέπων A. F. H. I. ¹⁶ ἀντρέπων ἀπὸ τοῦ C. ¹⁷ Cal. ¹⁸ τὸν τὸ D. ¹⁹ ταῦτα τὸν I. ²⁰ τὸν ἀδελφόν—τὸν ἀδελφόν σου] ἀλλήλους αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴ καὶ τὸν ἀδελφόν σου, καὶ ἐξουθενεῖς αὐτὸν I. ²¹ ὡς, ὅτι ὡς I. ²² Status ἰσάζοντα καὶ αὐτὰ A. ²³ ἰσάζοντα τὰ αὐτὰ D. E. ²⁴ ἰσάζοντα αὐτῶν C. ²⁵ Ταῦτα τιθέναι I. ²⁶ τὰ ἀδελφούς F. H. ²⁷ ἐκείνης oia. C. ²⁸ ἐπιτιμῶν τῇ τ. ταῦτα λέγων B. D. E. ²⁹ receptum a Montef. ³⁰ Vulgatum habet Cal. ³¹ τὸς Ἰουδαίζοντας C. ³² ἡγετημένης A. D. E. F. H. I. ³³ καὶ γονυμνηγ. Edd. ³⁴ οὐκ I. ³⁵ φησὶ oia. C. ³⁶ ἰδώσει A. B. D. E. ³⁷ ἀποδοῦναι Edd. ³⁸ Ημερ ἡμερ αὐτῶν—τῷ θεῷ δεσποῖ in C.

Εἶδες πῶς πάλιν ^καὐτοῦ καταλείπει τὴν διάνοιαν δοκῶν ἐπιπλήτ-
 τειν θετέρῃ; Τοιοῦτον γάρ ^ιτι αἰνύττεται, οἷον ^μάν εἰ ἔλγε,
 τί σοὶ μέλει; μὴ γὰρ σὺ μέλλας ὑπὲρ αὐτοῦ κολάζεσθαι;
 Ἄλλ' οὕτω μὲν οὐκ εἶπε, τοῦτο δὲ πρῶτον, ^ππρῶτον αὐτὸ Ε
 βεῖς, καὶ εἰπὼν, " Πάντες ^γγὰρ παραστησόμεθα τῇ βήματι τοῦ
 Χριστοῦ" ^ρκαὶ, " Ἀρα οὖν ἕκαστος ^ἡἡμῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον
 ἴδωσι τῷ θεῷ." Καὶ τὸν προφῆτην εἰσέγαγε ^ττὴν ἀπάντων
 αὐτῷ μαρτυροῦντα ὑποταγὴν, ^κκαὶ ὑποταγὴν ἐπιτεταμένην, καὶ
 τῶν ἐν τῇ παλαιᾷ ἀνθρώπων, καὶ πάντων ἀνθρώπων. Οὐ γὰρ
 ἀπλῶς εἶπε, προσκυνῆσαι ἕκαστος, ^ἄἀλλὰ καὶ, " ἐξομολογή-
 σεται," τοῦτέστιν, ἐθίνας δώσει τῶν ὑπεραγμένων. " Ἐσο
 τοῖνυν ἐναγώνιος, τὸν κοινὸν δεσπότην ὁρῶν ἐπὶ τοῦ βήματος
 καθήμενον, καὶ μὴ σχίζε καὶ μέριζε τὴν ἐκκλησίαν, τῆς χάριτος τοῦ
 ἀπορρηγνύμενος, καὶ τῷ νόμῳ προστρέχων" καὶ γὰρ καὶ ὁ νόμος
 αὐτοῦ. Καὶ τί λέγω, ^ὁὁ νόμος, Καὶ ^ἡἐν τῷ νόμῳ, καὶ ^{οἱ}οἱ
 πρὸ τοῦ νόμου. Καὶ οὐχ ὁ νόμος ἴσε ἀπαιτῆσαι ἐσθλότητας, ἀλλ'
 ὁ Χριστὸς καὶ σὲ καὶ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Εἶδες
 πῶς ἐξέλυσε τοῦ νόμου τὸν φόβον; Εἶτα, ἵνα μὴ δόξη ^ὡὡς
 ἐπιτήδεε φοβῶν αὐτὸν λέγειν ταῦτα, ἀλλ' ὡς ^{ἐκ}ἐκ τῆς προκει-
 μένης ἀκολουθίας ἐπὶ τοῦτο ἐληλυθῆναι, πάλιν ἔχεται τῆς αὐτῆς
 ὑποθέσεως, λέγων· ^ἡἡ " Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνομεν, ἀλλὰ
 τοῦτο ^ἡἡ ἐρίνομεν μᾶλλον, τὸ μὴ τιβίνει πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ
 ἢ σκάνδιλον" ^τΤαῦτα δὲ οὐκ ἐκείνου μᾶλλον ἔστιν ἢ τοῦτον ^δδ
 διὸ ἀμφοτέροις ἀρμόζειν δύναται, ^κκαὶ τοῦ τελείου σκανδα-
 λίζομενον ἐπὶ τῇ τῶν βρωμάτων παρατηρήσει, καὶ τοῦ ἀτελοῦς
 προσκόπτοντος ἐπὶ τῇ σιφοδρᾷ ἐπιπλήξει.

^σΣὺ δὲ μοι σκόπει πόσῃν ἴδωσμεν τιμωρίαν οἱ σκανδαλί-
 ζοντες ἀπλῶς. ^ἔΕἰ γὰρ, ἔνθα παράνομος ἦν τὸ γινόμενον, διὰ
 τὸ ἀκαίρως ἐπιτιμῶν, ^ἐἐκάλυψε τοῦτο γίνεσθαι, ὥστε μὴ σκαν-

13 * 13.

^κ αὐτοῦ κ. πρὸ κ. οὐκ ὁμοῦ. Μὲν ἐπιπλήττειν Ehd ἡ ἐπιπλήττειν Suv
 παρὰ. ἐπιπλήττειν A B C D F H I ¹ α. om. C ² α. αὐτὸν ὡς B D E.
 αὐτὸν Cat. Hacc εἰς—μελὶς om. C ³ πρῶτον A F H πρῶτον I
 α γὰρ om. C ⁴ καὶ κεκαίται ex A C D E F I εἰ μοι καὶ H. ⁵ ἡμῶν om.
 C. Statim περὶ αὐτοῦ idem. ⁶ δεῖται πρὸ ἀποδοῦναι ὁμοῦ. ⁷ τὴν ἀπὸ-
 τειν μετὰ πάντων B D E. Vetus. Statim αὐτῷ om. I ⁸ καὶ ὑποταγὴν, οὐ
 τὴν ὑποταγὴν δι' ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴν C καὶ ὑποταγὴν om. B. ⁹ ὡς καὶ ἐξ.]
 Sic A B D E F I. Ante Montef. addebat, ἀλλ' ἐξ. ¹⁰ οἱ εἰ δ' H. I. ¹¹ οἱ
 om. C ¹² ἴσε om. C. ¹³ ὡς] οὐκ ὡς B. Μὲν λέγει ταῦτα, ἀλλ' ἐκ τῆς E.
¹⁴ α. καὶ om. C ¹⁵ ἀρμόζει A. ¹⁶ ταῦτα C. ¹⁷ Sic libe. omnes et Cat.
 καὶ τῇ τελειᾷ σκανδαλιζομένη. καὶ τῇ ἀτελῇ προσκόπτοντι Ehd ¹⁸ HΘΙΚΟΝ.
 Περὶ τῆς δακτυλοῦσιν τῇ γένει, καὶ λεγόντων μὴ εἶναι γενοῦς, σφίσις ἀπο-
 δειξίς, Vetus. ¹⁹ ἴδωσμεν E. H. ²⁰ αὐτὸ γὰρ] εἶτα εἰ C. ²¹ Statim αὐτῷ
 ἐν τῇ γ. I. Vetus. ²² ἐκάλυψε πρὸ δόξης omnes.

δαλίσθῃναι καὶ προσκόψαι τὸν ἀδελφόν ἵδαν μὴδὲ διορ-
 θούντες τι σκανδαλίζωμεν. τίνας ἐσόμεθα ἄξιοι; Εἰ γὰρ τὸ μὴ
 σωῆσαι, ἐγκλημα, καὶ δέικνυσιν ὁ τὸ τάλαντον κατορύξας τὸ
 καὶ σκανδαλίσαι, τί οὐκ ἂν ἐργάσπται; Τί οὖν, εἰ οἰκοθεν
 σκανδαλίζεται, φησὶν, ἀσθενὴς ὢν. Ἰδιὸν αὐτὸ μὲν οὖν ταῦτο ἂν
 εἴη δικαιος ὑπομένειν. Εἰ γὰρ ἰσχυρὸς ἦν, οὐδὲ ἔδει τοσαύ-
 της ἐπιμελείας αὐτῷ. Ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ ῥατελέστερός ἐστι, διὰ
 τοῦτο καὶ πολλὰς χρᾶται τῆς σπουδῆς. Παρέχωμεν ἑαυτοῖς
 αὐτῷ ταύτην, καὶ ποταχόθεν αὐτὸν διαβαστάζωμεν. Οὐδὲ
 γὰρ τῶν οἰκείων κακῶν ὑφίξομεν λόγον μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ
 ὧν ἑτέρους σκανδαλίζομεν. Εἰ δὲ ἐκεῖναι καὶ καθ' ἑαυτὰς
 D χαλεπαὶ αἱ εὐθύναι, ὅταν καὶ αὐταὶ προστεθῶσι, πότε σωθη-
 σόμεθα; Μὴ γὰρ δὴ νομίσωμεν, εἰ κοινωνοὺς εὐροῖμεν τῶν
 ἁμαρτημάτων, ἀπολογίαν ἔχειν τοῦτο γὰρ ἡμῖν καὶ προσθήκη
 γίνεται τιμωρίας. Ἐπεὶ καὶ ὁ ὄφρις μᾶλλον ἐκολάσθη τῆς
 γυναικὸς, ὥσπερ οὖν καὶ ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τοῦ Ἀχαὺβ δὲ
 τὸν ἀμπελῶνα ἀρπάσσας ἡ Ἰεζάβελ χαλεπωτέραν ἔδωκε
 δίκην αὐτῇ γὰρ ἡ τὸ πρᾶγμα ὑφίνασα ἅπαν ἦν, καὶ σκαν-
 δάλισσα τὸν βασιλέα. Καὶ σὺ ταῖν ὕστερον ἐτέρους ἀπωλείας
 αἰτίας γίνῃ. Ὥλεσται πλείονα τῶν ὑποσεκλισθέντων διὰ
 σου. Οὐδὲ γὰρ οὕτω τὸ ἁμαρτεῖν, ὡς τὸ καὶ ἑτέροις εἰς τῷ-
 E το ἰναγαγεῖν ἀπόλλυσι διό φησιν, ¹⁶ "Οὐ μόνον αὐτὰ ποι-
 οῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράττουσιν." Ὡστε εἴταν
 ἴδωμεν ἁμαρτάνοντας, μὴ μόνον μὴ ὠθώμεν, ἀλλὰ καὶ ἀνέλ-
 κωμεν ἐκ τοῦ βαράθρου τῆς ποτηρίας, ἵνα μὴ τῆς ἐτέρων
 ἀπωλείας αὐτοῖς τῆς δίκης ὑπόσχωμεν. Καὶ μνημονεύομεν
 διηκεῖς τοῦ βήματος τοῦ φοβεροῦ, τοῦ παταμοῦ τοῦ κυρτοῦ,
 τῶν δασμῶν τῶν ἀλύτων, τοῦ σκοτοῦ τοῦ ἀφεγγοῦς, τῶν
 βρυχόντων ὁδόντων, τοῦ σκώληκος τοῦ ἰοβόλου. Ὑπομνήματα
 ὅτι ἄλλοι

¹⁶ Rom. I. 32.

¹ ἵδαν δὲ μὴδὲ διορθοῦν ἴσται σκανδ. C. ² καὶ σκ. C. Μοι τί οὖν ἐργά-
 σται BC ³ δι' αὐτοῦ διό τοῦτο F ⁴ εἰς FH εἰς (sic) A. Στάλην
 δικαιοῦς πάντα ὑπεμμεν Edd. πάντα σκ. BCDE δικαιοῦς, δι' αὐτοῦ πάντα
 ὑπομμεν I. δικαιοῦς δεῖσθαι τοῦ (τὸ F) πάντα ὑπομμεν AF ⁵ ἴδει A.C.B.
 FH I ἴδειτο Edd. Μοι αὐτῷ πρὸς αὐτὸς ὑπόμμεν. ⁶ πρὸς E.H.I. ⁷ δι-
 λυτέρος A.B.C.D.H.I. ἀσθενέστερος Edd. ⁸ ταῖν, ὅν C. ⁹ καὶ σκ.
 A.F. ¹⁰ ἀρπάσσας C. ¹¹ γὰρ σκ. A.F.H. Μοι εἴπω, φ' καὶ σκ. A.F.H.I.
¹² εἴπω E.F.I. ¹³ χαλεπῶν, πρὸς οἷσιν I. Στάλην τῶν ὑπὸ σκᾶ σκανδαλισθέντων
 δίκην ἀπαιτῶμεν οὐδὲ γὰρ C. ¹⁴ καὶ σκ. A.F.H.I. Μοι ἰσχυρὸν B.D.E.
 ὡς καὶ εἰς ταῦτο ἴσται ἵνα γινῇ C. ¹⁵ ἴδωμεν, + τῶν Edd. reclamanibus
 libris. ¹⁶ βαράθρου H. βάθρον Sav. πᾶσι δίκην ἀπωλείας πρὸς ποτηρίας C.
¹⁷ τῶν παταμῶν A.F.H. ¹⁸ τῶν βρυχόντων Edd. ¹⁹ Sic A.B.D.E.F.H.I. τοῦ
 βρυχού τῶν ὁδόντων Edd. ²⁰ ἀλλοῖ + καὶ A.F.I. Post θεός add. φησὶν
 C.D.E.

φιλήνθρωπος ἐστὶν ὁ θεός. Οὐκ αὖν ῥήματα ταῦτα ἐστὶ, καὶ οὔτε ὁ πλοῖσιος ἑαίνος κολαῖζεται ὁ τὸν Δάξαρων ὑπεριδὼν οὐχ αἱ μοραὶ παρθένοι τοῦ νυμφῶνος ἐκβάλλονται· οὐχ οἱ μὴ θρέψαντες αὐτὸν εἰς τὸ πῦρ ἀπερχονται τὸ ἡτοιασμένον τῷ 707
 ἡ διαβολῇ· οὐχ ὁ τὰ ῥήματα ἐνδεδυμένος ἱμάτια, χεῖρας καὶ πόδας δεθείς ἀπολείπει· οὐχ ὁ τὰ ἑκατὸν θανάτια ἀπαιτήτας ἡ παραδοθήσεται τοῖς βασανισταῖς· οὐ τὸ περὶ τῶν μαιχῶν εἰρημένον ἀληθές, ὅτι 17^α· Ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται· ἀλλ' ἀπειλαὶ ταῦτα μόνον. Naί, φησί· Καὶ πόθεν, εἰπέ μοι, πρῶγμα τοσοῦτον τολμᾷς ἀποφῆναι, καὶ ταῦτα ἀκούειν φέρων τὴν ψάφον; Ἐγὼ γὰρ καὶ ἀφ' αὐν εἴρηκε, καὶ ἀφ' αὐτῶν πεποιήκε, τοῦναντίον ἀποδείξαι δυνάσμαι· Εἰ γὰρ ἀπὸ τῶν ἡμελλόντων οὐ πιστεύεις, κἂν B
 ἀπὸ τῶν ἡδὴ γεγενημένων πιστεύῃς· οὐ γὰρ δὴ τὰ γεγενημένα καὶ εἰς ἔργον ἐξεληνόντα ἀπειλεῖ καὶ ῥήματα. Τίς οὖν τὴν οἰκουμένην ἐπέκλυσεν ἄσπασαν, καὶ τὸ χαλεπὸν ἐκείνα πανάγειον εἰργάσατο, καὶ τὴν τοῦ γένους ἡμῶν πανωλεθρίαν παντός; τίς μετὰ ταῦτα τοῖς κραινατοῖς ἐκείνοις καὶ τοῖς πρῶτοισι ἡ ἀφῆκεν ἐπὶ τὴν Σοδόμων γῆν; τίς τὴν Ἀίγυπτον ἄσπασαν κατεπότισε; τίς τὰς ἰσχυρίας χιλιάδας ἐπὶ τῆς ἐρήμον καταβάλασε; τίς τὴν συναγωγὴν ἡ Ἀβιμων κατέφλεξε, τίς ἡ τοῖς C
 περὶ Κορὴ καὶ Δαθὺν ἀνοίξει τῇ γῇ τὸ στόμα, καὶ ἐπαισιάζει ἐκείνους; τίς τὴν ἐβδόμηστον χιλιάδα ἐν μίᾳ καιρῷ ῥοπῇ κατήνεγκεν ἐπὶ τοῦ Δαυὶδ; Εἶπω καὶ τοῦ ἐπ' ἰδίαν κολασθέντας; τὸν διηρεκεῖ παραδοθέντι τιμωρίᾳ Κἂν; τὸν καταλειυσθέντα μετὰ τοῦ γένους παντός· Χαρμὶ· Ἐτὸς ὑπὲρ συλλογῆς ἑξῶν τὰ αὐτὰ τοῦτο παθόντα ἐν σαββάτῳ; τοὺς τεσσαράκοντα ἡ παιδας ἡ τοῖς ὑπὸ τῶν θηρίων ἐκείνων δαπανηθέντας, καὶ μηδὲ ἀπὸ τῆς ἡλικίας τεχόντας συγγνώμης; Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν χάριν ἡ τὰ αὐτὰ ἰδεῖν ἡ θέλεις, ἐνόησον ἡ πόσα D

17 Marc. ix. 44.

¹ ἀποβλήν] + καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ Edd. Marc om. A B D E F I ² παραδοθήσεται] + καὶ παραδοθήσεται οἱ ποταμοί. ³ αὐτῶν om. A E F H I ⁴ ἡ εἰρήνη] + ὁ Χριστός Edd. περιγραμμάτων ἡδὴ. ⁵ ἡ συλλογὴ] + καὶ συλλογὴν Edd. ⁶ ἀπὸ πλοῖσιος. ⁷ κολάσεται] + ἐπὶ τοῦ Νῆος Sav. ⁸ Μοι Ben. ⁹ ἐκείνων] + ἐκείνων om. C. ¹⁰ ἐκείνων] + ἐκείνων A. ¹¹ Αἰγυπτίαν A F H. ¹² Αἰγυπτίαν F H. ¹³ τῆς] τοῦ C H. ¹⁴ Μοι τὴν γῆν I. ¹⁵ Χαρμὶ A F. ¹⁶ Χαρμὶ D E. ¹⁷ καὶ κατὰ H. ¹⁸ Ἀχέρ H. ¹⁹ Ἀχέρ τὸν τοῦ Χαρμὶ I. ²⁰ Edd. om. Χαρμὶ. ²¹ τῶν] καὶ τῶν I. ²² Μοι το om. C. ²³ ἡ θέλεις] + καὶ δυο ἐπὶ Εὐδοκίᾳ Sav. ²⁴ Μοι Ben. ²⁵ ἐκείνων] + ἐκείνων om. C. ²⁶ Στασις] ἀπὸ προ τοῦ A F H. ²⁷ τὰ om. I. ²⁸ καὶ αὐτὰ ταῦτα Edd. ταῦτα om. A B E F H I. ²⁹ πῶτα om. C. ³⁰ ἡ θέλεις A B C. ³¹ ἡ θέλεις B C D. ³² οἱ αὐτοὶ Εὐδοκίᾳ om. B.

ἔπαθον οἱ Ἰουδαῖοι, πῶς "τὰ τέκνα κατέφαγον οἱ γυναῖκες, αἱ (203)
 μὲν ὀκτώσας, αἱ δὲ ἄλλαι δαπανώσας" πῶς ἡμῶ παραδοθέντες
 ἀνηκίστος καὶ πολέμοις ποικίλοις καὶ χαλκοῖς, πάντας τὰς
 ἐμπροσθεν τραγικίας ἀνέμνησαν τῇ τῶν οἰκίων ὑπερβολῇ
 συμφορῶν. Ὅτι γὰρ ὁ Χριστὸς "αὐτοῖς τὰντα εἰργασατο,
 ἄκωνσιν αὐτοῦ "ταῦτα προλέγοντος καὶ διὰ παραβολῶν, καὶ
 σαφῶς καὶ διαρρήθην" διὰ παραβολῶν, ὡς ὅταν λέγῃ 18· Τὸν
 δὲ μὴ βουλευθέντα με βαπτίσεισιν ὑγιαγετε ἡδὲ, καὶ κατατρά-
 ξατε" καὶ διὰ τοῦ ἀπεκλῆντος, καὶ διὰ τοῦ γάμου· "σαφῶς δὲ,
 ἕως ὅταν ἐπειλῇ, ὅτι 19· "Πισυνῶνται ἐν στόματι "μαχίρας, καὶ
 αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἰθὺ, καὶ ἔσται συνοχὴ ἐπὶ γῆς
 ἐθνῶν, ἐν ἀγορῇ ἔχων θαλάσσης καὶ σάλον, ἀποψυχόντων
 ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου" καὶ, 20· "Ἔσται θλίψις τοιαυτή, οἷα
 "οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ "μὴ ἔσται." Καὶ ὁ Ἀναγίας δὲ καὶ ἡ
 Σάπφειρι ὑπὲρ εὐσεβῆς ολιγῶν ἀργύρων ὅσων ἔδωκαν διήην,
 ἄπαντες ἔστιν. Τὰς δὲ καθημερινὰς συμφορὰς οὐχ ἡμεῖς, ἢ
 οὐδὲ τὰντα γηγίνονται. Οὐχ ὅρῃς καὶ ἐν τοῖς ἡμῶν τηκομένους;
 τοὺς ἐλπίσαντι καὶ λῶντα πομπῶς κατεχυμένους, τοὺς περὶ
 708 διηνεκεὶ συζῶντας; τοὺς μυρία ἀνηκίστα πύσχοιτας; Πῶς οὖν
 ἂν ἔχοι λόγος τοῖς μὲν κολάζεσθαι, τοὺς δὲ μὴ κολάζεσθαι;
 Εἰ γὰρ μὴ ἄδικος ὁ θεός, ὡς περ οὖν οὐδὲ ἄδικος, πάντως καὶ σι
 δώσεις δίκην ἁμαρτάνων εἰ δὲ, ἐπειδὴ φιλαίφρωνος ἔστιν, οὐ
 κολάζει, οὐδὲ τοῦτοια εἶναι κολασθῆναι. Νυνὶ δὲ διὰ ταῦτα
 ἡμῶν τὰ ῥήματα πολλοὺς καὶ εἰ ταῦτα κολάζει ὁ θεός, ἵνα ὕμνῃ
 τοῖς ῥήμασι μὴ ἰπιστευσητε τῇ ἀπειλῇ, καὶ τοῖς πρηγμασι
 πιστάσθε τῇ τιμωρίᾳ. καὶ ἐπειδὴ τὰ κυλαῖα οὐχ αὐτῶς
 ἑμῶν φρεσὶ τοῖς ἐφ' ἐκίστην γενέαι συμβαίνουσι τὸν κατὰ
 Βκαιρὸν διορθοῦναι ραθυμονίτας. Καὶ ἵτιος ἔτι καὶ οὐ πάντας
 ἐν ταῦτα κολάζει, φρεσὶ. 21· Διδοὺς τοῖς ἄλλοις προφθεσίαν
 μετανοίας. Τίνος οὖν ἔτεκεν οἱ κενταὶ ἐκεῖ τιμωρεῖται, ἵνα
 μὴ πολλοὶ "διαπιστῶσιν αὐτοῦ τῇ προνοίᾳ. Πῶσοι λησταὶ
 οἱ μὲν ἐύλωσαν, οἱ δὲ ἀπῆλθον μὴ δόντες δίκην, τοῦ τοῖωνν ἡ

10 Z. ang. Math. 17

18 Ibid. 254-25, 26.

To: **Martha Kent** 10

¹ καὶ τοὺς ἑαυτοὺς Edd. Dan om. A. B. C. D. E. H. I. ² αὐτοὺς πρὸ αὐτῶν
A. D. F. H. I. αὐτοὺς om. C. ³ οὕτως E. ταῦτο om. C. ⁴ παρὰ B. J.
+ καὶ διακρινόμεναι Sav. Mos. Beza. in omnes libris. ⁵ ἰσχυροὺς C. ⁶ ἡχοὺ
πρὸς ἡχοὺς A. C. D. E. H. I. ⁷ καὶ αὐτῶν F. H. I. Mos καὶ αὐτὸς παρὰ A.
⁸ αὐτὸ πρὸ αὐτῶν A. Scitum γινώσκοντες αὐτὸς αρχὴς Sav. cet. de αρχὴς om. B.
C. D. E. H. I. ⁹ καὶ] αὐτὸς J. ¹⁰ ἵνα καὶ δυνατὸν ἵνα om. C. D. ¹¹ ἐν ἁ-
φαισιν C. ¹² ἵνα πρὸ ἡμῶν omnes. ¹³ καὶ οὕτως A. D. E. ¹⁴ καὶ ἡμῶν
A. E. F. H. I. ¹⁵ καὶ] + οὐκ E. ¹⁶ δεξιῇ; Sav. A. B. C. D. E. F. H. et
Vergon. ἡμῶν ἑσθ' Sav. Mos. Beza. ¹⁷ αὐτὸ om. B. ¹⁸ δυνατοὺς om. A. C. D. E.
¹⁹ καὶ οὕτως F. H. I. δυνατοὺς om. Edd.

Οὐχ ὁρᾷ πόσα ἐπέλησεν Ἰουδαίοις, ὅρα οὖν ἐξίβη τὰ ἀπειληθέντα, ἢ λόγος ἦν τὰ εἰρημένα, ²¹ "Οὐ μὴ μάλιν λίθον ἐπὶ ῥιθίνον" ὅρα οὖν ἔμεινε, Τί δέ, ἴδτε εἶπεν, "Ἔσται θλίψις οἷα οὐ γίγσκεν;" ὅρα οὐκ ἐγένετο, Ἀνάγνωθι τὴν ἱστορίαν ἡ τὴν Ἰωσήπου, καὶ οὐδὲ ἀναπνεῖσαι θνήσκει, μόνον 709 ἀκούων ἅπτερ ἐπαθον ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐκείναι.

Ταυτα λέγω, οὐχ ἵνα λυγρήσω, ἀλλ' ἵνα ἀσφαλίσωμαι, καὶ μὴ ψυχαγωγῆσαις ὑμᾶς περιττὰ, παρασκευάσω χαλεπώτερα ὑπομῖναι. Διὰ τί γὰρ, εἰπέ μοι, οὐκ ἀξιοῖς καλᾶσθαι ἀμαρτύνων, Οὐχὶ προκίπτε σοι ἅπαντα; οὐχὶ ἐπέλησεν; οὐχὶ (206) ἰδοθήσεται; οὐχὶ μυρία εἰργάτατο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς σῆς, οὐχὶ λουτρον παλιγγενεσίας ἰδωρήσεται, καὶ τὰ πρότερα ἅπαντα ἀφῆκεν; οὐχὶ μετὰ τῇ ἀφῆσει ταύτης καὶ τὸ λουτρον, καὶ τὴν ἐκ τῆς μετανοίας ῥάλιν βυθθῆειαν ἀμαρτύνοντί σοι δέδωκεν, οὐχὶ εὐκολον ἐποίησέ σοι τὴν ὁδὸν καὶ μετὰ ταῦτα Β τῆς τῶν ἀμαρτημάτων ἀφέσεως, Ἀκούει ἡ γοῦν οἷα ἐπέταξεν ²² "Ἄν ἀφῆς τῷ πλησίον, ἀφιμῇ σοι κατ' ὄψιν," φησί. Ποῖαν τοῦτο δυσκολίαν ἔχει; ²³ "Ἐὰν κρίνῃς ὀφειλῶν, καὶ δικαιώσῃς χήραν, ἡδύτι, καὶ διαλεχθῶμεν, φησί, καὶ τὴν ὅσιν αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικῶν, ὡς χιόνα λευκανῶ" Ποῖον τοῦτο ἔχει μόχθον; ²⁴ "Λέγε σὺ ταῖς ἀμαρτίαις σου, ἵνα δικαιωθῇς." Τίνα τοῦτο δυσκολίαν ἔχει; ²⁵ "Τὰς ἀμαρτίας σου ἐν δημοσύναις λύτρωσαι." Ποῖος τοῦτο ἴδρω, Εἶπεν ὁ τελώνης, "Ἰλυπθῆντί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ," καὶ κατέλαβε δούκαίμηναι, Ποῖος πόνος ²⁶ ἐμνήσασθαι τὸν τελώνην; Ἀλλ' οὐ βούλει πεισθῆναι; οἱ δὲ μετὰ τοσαῦτα, ὅτι κολασίς ἐστὶ καὶ τιμωρία, Οἰκοῦν οὐδὲ τὸν διάβολον εἴπαις ἅν καλᾶσθαι, ²⁷ "Πορεύσθε γάρ, φησὶν, εἰς τὸ τύρ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ." Εἰ γὰρ ²⁸ μὴ γιγνῆναι ἐστίν, οὐδὲ ἐκείνος καλᾶσθαι εἰ δὲ ἐκείνος κολα-

²¹ Matth. xii. 1, 11. ²² Matth. vi. 16. Rom. i. 17. 18. xii. 16. Dan. ix. 24.

Luc. xii. 13. ²³ Matth. xii. 41.

²⁴ ἴσα] ἴσα A.F. Μοχ ἡσυχασμένη F.I. ²⁵ λίθον] προ λίθον cappa. ²⁶ ἴδον] προ ἴδον A B D F H ἴδον C ἴδον στα. E. ²⁷ οὐ γίγσκεν] C I. ²⁸ ἴδον] προ τοῦ B H et ex corr F. Statim ἡσυχασμένη F.H. τὴν ἴδον Ἰωσήπου C. τὴν Ἰωσήπου Irg. D.E. ²⁹ ἴδον] οἷα C. ³⁰ ἰδοθήσεται] A D E F I ἰδοθήσεται B.C. ἰδοθήσεται H. ἰδοθήσεται Edd. γὰρ ἰδοθήσεται, Διὰ ἰδοθήσεται B an marg. ³¹ τὴν σὺ C. ³² εἰς τὴν σὺ. προ σὺς καὶ σὺς. ³³ βουθ. σὺς καὶ σὺς. σὺς A F H I. Statim ἡσυχασμένη C. ³⁴ σου A F H I. ³⁵ εἰς E. ³⁶ εἰς (A C F H I) κρινῇς εἰς καὶ δικαιώσῃς χ. εἰς] Sic postea σὺς. ³⁷ εἰς] εἰς καὶ δικαιώσῃς χ. καὶ σὺς. ³⁸ εἰς] σὺς. I. Statim διαλεχθῶμεν H I. διαλεχθῶμεν F. ³⁹ ἀμαρτίας C. ⁴⁰ εἰς] εἰς τὸς I. Μοχ λυτρώσῃ I. ⁴¹ οὐδὲ προ καὶ σὺς. ⁴² ἴδον C. ⁴³ εἰς] σὺς. C. ⁴⁴ διαβόλῳ. + καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ B an. Ben. περὶ παλαιῶν libris. ⁴⁵ μὴ γ. ἴδον, γ. μὴ ἴδον A F H I. ⁴⁶ εἰς A.F.H.I.

ζεται, ὅτι καὶ ἡμεῖς καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς παρηκούσαμεν, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. Πῶς δὲ οὐ δίδουκας καὶ τολμηρὰ φθονγγόμενος; Ὅταν γὰρ ῥέγῃς, φιλόανθρωπος ἔστι, καὶ οὐ κολάζῃ· ἐὰν κολάσῃ, εὐεθέσεται· καὶ ὑμᾶς οὐκέτι φιλόανθρωπος ὢν Ὀρᾷ εἰς αἶα ῥήματα ὑμᾶς ὁ διάβολος ἄγει. Τί δέ, οἱ τὰ ὄρη κατελκυσμένοι μοναχοί, καὶ μυρία ἀσκήσιν διὰ ἐπιδεικνύμενοι, ἀστεφανώτοι ἀτελεύτουται; Εἰ γὰρ οἱ πονηροὶ μὴ κολάζονται, μὴδὲ ἔστι μηδενὸς ἀντιδοσις, ἔρρι τις ἕτερος ἴσκει, ὅτι οὐδὲ αἱ ἀγαθοὶ στεφανοῦνται. Ναι, φησὶ ταῦτα γὰρ θεῷ πρόπον, βασιλείαν εἶναι μόνον, καὶ μὴ γένναν. Οὐκοῦν ὁ πόρος καὶ ὁ μαιχρὸς, καὶ ὁ μυρία κατὰ ἐργασάμενος, τῶν αὐτῶν ἀπολαύσεται τῇ σωφροσύνῃ καὶ ἀγνεύσει ἐπιδεικνύμενος, καὶ Παῦλος μετὰ Νέρωνος στήσεται, μᾶλλον δὲ καὶ ὁ διάβολος μετὰ Παύλου. Εἰ γὰρ μὴ ἔστι γέννα, ἀνίστασις δὲ πάντων ἐστὶ, καὶ οἱ πονηροὶ τῶν αὐτῶν ταῖζονται. Καὶ τίς ἀν ταῦτο εἶποι καὶ τῶν σφόδρα ἐξορκισμένων ἀσθρόων; μᾶλλον δὲ τίς τοῦτο εἶποι δαιμόνων. Καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνοι γένναν ὁμολογοῦσιν εἶναι· διὸ καὶ ἑβόαν λέγοντες, ὅτι ἥλθες ὡς πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Πῶς οὖν οὐ δίδουκας καὶ φρίττας, καὶ τῶν δαιμόνων ὁμολογοῦντων, αὐτοὺς ἀρνοίμενος; πῶς δὲ οὐ συνορᾷς τὸν διδύσκαλον τῶν πονηρῶν ταύτων δογμάτων; Ὁ γὰρ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀπατήσας ἄνθρωπον, καὶ πρῶτα μαιζόνων ἐλπίδων καὶ τῶν ἐν χερσὶν ἐμβαλὼν ἀγαθῶν, οὕτως ἐστὶν ὁ καὶ νῦν ταῦτα ὑποβάλλων λέγειν· τε καὶ νοεῖν καὶ διὰ τοῦτο παθεῖν τινα; ὑποπατεῖν μὴ εἶναι γένναν, ἵνα ἐμβαλῇ εἰς γένναν· ὥστε οὖν ὁ θεὸς ἀποθανάτιος ἀπειλεῖ γένναν, καὶ ἠτοίμασε γένναν, ἵνα μαθὼν οὕτω βιώσῃς ὡς μὴ ἐμπορεῖν εἰς

Σ Ματθ. xiii. 13.

ἡ ἐλπίς D.E. ἡμεῖς + [οἱ τὰ τοῦτον ἔργα ἐπιτελοῦντες καλεσθησόμεθα] Sav Mor et lepotes uenit Bsa. Liden non accedunt. Sequenti et γὰρ καὶ ἡμεῖς desunt in C. ὅτι et p. p. uen. C. ὅτι γὰρ + ἐν Sav Mor Bsa. ἐν om. B.C.D.E.F.I. ὅτι + θεὸς Sav. cat. θεὸς om. A.B.C.D.E.H.I. ἡμεῖς + ἐν C. καὶ ἡμεῖς ἡμεῖς I) οὐκ ἔστι κατὰ σε Sav cet. Mor de om. C. μὴ pro ou A.B.D.E.F.H.I. Μοκ μὴ (οὐδὲ D.) ἐν μαρτυρῶν pro οὐδὲ ἐστὶν οὐδὲ οὐκ ἔστι. καὶ οὐκ ἔστι Sav cet. paragnathicum B.H.I. καὶ om. C. Διημερεύον C καὶ ἀγνεύον om. A. καὶ om. C. παντὶ D.E.F.I. πάντως solus edidit Sav. Statim fortis C τῶν ἀντὶν ἀγαθῶν τυτθονται ταῖς δικαίαις Sav Mor Ben. ἀγαθῶν om. A.B.C.D.E.H.I. τοῖς δικαίοις desunt in omibus. τῶν γὰρ τῶν I) ἐν pro ἐν τούτῳ om. C. δαιμόνων A. καὶ om. C.D.E. Veron. τῶν om. A.F.H.I. ἐμφάνει C ὅτι om. I. ἐν om. B.D.E. Veron. ἐμφάνει I ἐμφάνει C Hanc ἵνα ἐμφ. εἰς γ om. H. Verba et ἠτοίμασε εἰς γένναν om. I. Hanc ἵνα μαθὼν — εἰς γένναν desunt in A.B.

γίνεσθαι. ^κΚαίτοι εἰ γέννης οὕτης ὁ διάβολός 'σε ταῦτα ἀνατεῖθαι, πῶς ἂν μὴ οὕσαν ὁμολόγησας οἱ δαίμονες, οἷς περι-
σπούδαστόν ἐστι μηδὲν τοιαῦτον ^μὑποπτεῖν ἡμᾶς, ἵνα τῇ
ἡδέει γενόμενοι ῥαθυμότεροι, μετ' αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ ἕκκειν
^νἐμπέσωμεν; Πῶς ὡν ^πτότε, φησί, ὁμολόγηται; Τὴν ἀνάγκην
οὐ φέροντες τὴν ἐπικειμένην αὐτοῖς. Ἄπειρ οὖν ἐννοοῦντες
B ἅπαντα, πενίθωσαν καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἑτέροις ἀπατῶντες οἱ
ἑταῦτα λέγοντες ἐπεὶ καὶ τῶν ῥημάτων τούτων δώσουσι δίκην,
τὰ φοβερά διασύροντες ἑκείνα, καὶ ^ρπολλῶν τῶν νόμων τῶν
σπουδαίων βουλομένων ἐκλίνοντες, καὶ οὐδὲ τοὺς ^σβαρβάρους
μιμούμενοι. Ἐκείνοι μὲν γὰρ καίτοι πάντων ὄντες ἄπειροι,
ἀκούσαντες ὅτι ἡ πόλις καταστραφύσεται, οὐ μόνον οὐκ ^τῆπι-
στησαν, ἀλλὰ καὶ ἐστίναξαν, καὶ σάκκον περιβάλλοντο, καὶ
συνεχίζησαν, καὶ οὐ πρότερον ἀνίστησαν ^θπάντα ποιοῦντες,
ἵνα ^ιἂν ἔλυσαν τὴν ὀργὴν· σὺ δὲ ὁ τοσαύτην λαβὼν πείραν
πραγμάτων, ^κῥημάτων, ἔξουθενεῖς τὰ εἰρημένα; Οὐκαὶν ἔσται
C τὰ ἐναντία. Ὡστερ γὰρ ἑκείνοι φοβηθέντες τὰ ῥήματα, οὐχ
ὑπέμειναν τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τιμωρίαν· οὕτω καὶ σὺ τῇ
ἀπὸ τῶν ῥημάτων καταφρονῶν ἀταλῇ, τὴν ἀπὸ ^λτῶν πραγμά-
των ὑποστήσῃ κόλασιν. Καὶ εἰ νῦν μῦθος σοι δοκεῖ ^μεἶναι τὰ
ῥήματα, ἀλλ' οὐχ ὅταν σε τὰ πράγματα τίθῃ τότε. Οὐχ
ὁρᾷς καὶ ἐνταῦθα τί πεποιθεῖς; τῶς δύο ληστὰς λαβὼν οὐ τῶν (107)
αὐτῶν ἤξιασεν, ἀλλὰ τὸν μὲν εἰς βασιλείαν εἰσέγαγε, τὸν δὲ εἰς
γέννηαν ^νἀπέπεμψε; Καὶ τί λέγεις ληστὴν καὶ ἀνδροφόνον;
D Οὐδὲ γὰρ τοῦ ἀπεστόλου ἐφείστα, ἐπειδὴ προδότης ἐγένετο,
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ βρόχους ὁρῶν ^ρὀρμῶντα, καὶ ἀγχομένον καὶ μέσον
ῥηγγύμενον· καὶ γὰρ ^σἐλάκτοε μέσος, καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
ἐξεχύθη πάντα ^τἀλλ' ὅμως ἅπαντα ταῦτα προσιδὼς, εἶπες
^θπάντα αὐτὸν ταῦτα παθεῖν, ἀπὸ τῶν παρόντων ^ισε καὶ περὶ
τῶν ^κἐκεῖ πιστοῦμενος πάντων. Μὴ τοίον φησακίζετε ἑαυτοὺς

^κ κατεπίγει C D. ^ι σε om. H. ^μ ῥημασμενο C. ^ν ἐκπεσμεν H.
• τότε φησὶν πρὸ φησὶ τότε A.B.D.E.F.I. φησὶ τοῦτο C. ^ρ τὰ τοιαῦτα C.
^σ πολλῶν τῶν νόμων ἐπίβου προ τούτων A.F.H.I. [τοῦ σε β.] Sic A.B.D.E.F.H.I.
πολλῶν τούτων ἔσται σε β. corruptio pro πολλῶν τῶν νόμων τῶν σε β. Verum.
Haec sic putavit Sav. πολλῶν τῶν νόμων σε β. corruptio. ut videtur, C.
Hic accutus est Moyses. ^τ βαρβάρους + [Νινυίτας] Sav. Mor. + Νινυί-
τας Ben. Νινυίτας om. A.B.C.D.E.H.I. ^θ ὄντες om. C. ^ι ἐπεσθῆσαν
A.F.H.I. ^κ ἅπαντα A.H.I. ^λ 4e om. A.F.H.I. ^μ ῥημάτων] διὰ
ῥημάτων (conjunct. cum ἐξουθενεῖς) Sav. Mor. Ben. διὰ om. A.B.D.E.F.H.I.
πείραν πραγμάτων λαβὼν, διὰ γ. C. ^ν τῶν ἀποστόλων ex A.B.C.D.E.F.H.I.
^ρ τὰ ῥήματα εἶπες (σε ἀλλ') in verso ord. A.F.H.I. ^σ ἐπεσθῆσαν A.C.F.H.I.
^τ ὀρμῶντα + αὐτὸν Sav. cod. latins habet. Etiam ὁρῶν om. C. ^θ ἐλάκτοε
B.C.D. ^ι ἀλλ' and D.E. ^κ αὐτὸν πάντως in verso ord. C.D. ^λ σε om.
H. et cost. C. Statim and τὰ ἐκείνα αυον. C. πάντως om. C.D.

τῷ διαβόλῃ πειθόμενοι· ἐκείνου γὰρ ταῦτα τὰ εὐήματα. Εἰ γὰρ καὶ δικασταὶ καὶ δεσπύται καὶ διδάσκαλοι καὶ βάρβαροι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τιμῶσι, τοὺς δὲ πονηροὺς καλῶζουσιν· πῶς ἂν ἔχοι λόγον παρὰ τοῦ θεοῦ τὰναντία γίνεσθαι, καὶ τῶν αὐτῶν Ε ἀξιούσθαι τὸν τε ἀγαθὸν καὶ τὸν ὡς τοιοῦτον; Πότε δὲ καὶ ἀπαλλαγῇσονται τῆς κακίας; Ὅποτε γὰρ ὧν προσδοκῶντες κόλασιν, καὶ μεταξὺ τούτων ὄντες φόβῳ τῶν ἀπὸ τῶν δικαστῶν καὶ τῶν νόμων, οὐδὲ οὕτως ἀφίστανται τῆς πονηρίας· ὅταν ἀτελεθόντες ἐκεί καὶ τὸν φόβον τοῦτον ἀπόθωται, καὶ μὴ μόνον εἰς γένειαν μὴ ἐμπέσωσιν, ὁλλὰ καὶ βασιλείας ἐπιτύχωσι, πότε πονηρεύμενοι στήσονται; Τοῦτο οὖν φιλανθρωπίας, εἴτε μοι, τὸ τὴν πονηρίαν ἐπιτρίβειν, τὸ τῇ κακίᾳ ὄθλον τιθέναι, τὸ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦν τὸν σῶφρονα καὶ τὸν ἀκόλαστον, τὸν πιστὸν καὶ τὸν ἀσεβῆ, τὸν Παῦλον καὶ τὸν 11 διάβολον; Ἀλλὰ γὰρ μέχρι τίνος καὶ ἡμεῖς ληρούμεν; Διὸ παρακαλῶ, τῆς μακίας ἀπαλλαγέντες ταύτης, καὶ ὧν αὐτῶν γινόμενοι, πείσατε τὴν ψυχὴν δεοικεῖναι καὶ τρέμειν, ἵνα καὶ τῆς μελλούσης ἀπαλλαγῇ γέννητε, καὶ σῶφρονες τὸν ἑνταῦθα ζήσασα βίον, καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιτύχη, ὧν γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' αὐτοῦ καὶ μεθ' αὐτοῦ τῇ πατρὶ ἡ δόξα, ᾧμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΖ.

B

Ἰούδα καὶ πείσεται ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ ὅτι κοινὸν εἶναι, ἀκαίῳ κοινόν.

ΠΡΟΤΕΡΟΝ ἐπιτιμήσας τῷ κρίνοντι τὸν ἀδελφόν, καὶ ταύτῃ τῆς ἐπιπλήξεως αὐτὸν ἀποστήσας, τότε λοιπὸν καὶ περὶ

1 CAP. XIV v. 14.

* τῷ οἱ. A.E.F.I. Statim τὸ ἐναντία A.D.E.H.I. * καὶ τῶν] τὸν τε C. ἀπαλλαγῇσονται] Sic libri omnes ἀπαλλαγῇ εἶται Edd. * εἰ τε γὰρ Edd. εἰ τε γὰρ om. F.H.I. et a pr. man. A. εἰ γὰρ superest. in A. οὔτε γὰρ C. ὅτε γὰρ ex corr. idem. ὅποτε γὰρ B.D.E. * τῶν om. B. Statim ἐπὶ τῶν δικαστῶν C. * καὶ τῶν νόμων A.B.D.E.H.I. Veron. τῶν τῶν νόμων F. τῶν ἀπὸ τῶν νόμων ediderunt Sat. cet. * οὐδὲ οὕτως ἀφίστανται B.D.E. οὐκ ἀφίστανται A. καὶ οὐκ ἀφιστάμενοι Edd. * μὴ εἴπω] Sic A.D.E.F.H. μὴ om. B.C.I. Veron. οὐκ εἴπω Sat. cet. Statim περὶ αὐτοῦ B. Veron. * ὁλλὰ om. C. Statim καὶ τῆς β. idem. * μὴ ἐπιτρίβειν B. * τὴν κακίαν H. * γὰρ accessit ex omniibus. * τῆς μ. ἀ. γεννησῇ] τῆς γ. ἀπαλλαγῇ γεννησῇ I. ἀπαλλαγῇ habet C. * ἐνταῦθα H. Statim (ἡσυχίας C. (ἡσυχίας et ἐπιτυχεῖν I. * καὶ om. B.C.E. * Haec lo—ἐπιτυχεῖν assumpta ex A.B.C.D.E.F. Hom. XXVII. * αὐτοῦ D.E. Veron. * τι om. C. Μὴ ἐκείνῳ D. * ταύτῃ I. Veron. Μὴ ἀποστήσας C.

τῶν δόγματας ἀποφαίνεται, καὶ μετὰ ψυχίας παιδεύει τον
 ὑσθενέστερον, πολλὰ καὶ ἐνταῦθα τὴν προσπάτητα ἐπιδεικνύ-
 μενος. Οὐ γὰρ λέγει, ὅτι ἄκην δώσει, οὐδὲ ἄλλο τι τῶν
 τοιοῦτων οὐδὲν, ἀλλὰ τὸν φόβον μόνον ἐλπίει τοῦ πράγματος,
 ὥστε αὐτὸν εὐκολώτερον πισθῆναι ταῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις,
 καὶ φησιν· "Οἶδα καὶ πέπεισμαι." "Εἶτα, ἵνα μὴ λεγῇ τις
 τῶν οὐ πιστῶν, καὶ τί πρὸς ἡμᾶς, εἰ σὺ πέπεισαι; οὐδὲ γὰρ
 ἀξιόπιστος εἰ ἂντικαταστήναι νόμῳ τοσούτου καὶ χρησμοῖς
 ἡνωθῆν κατενεχθεῖσιν" εἰπάγει, "ἐν κυρίῳ" τουτέστιν, ἐκείθεν
 μαθὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ πληροφορηθεὶς. Οὐκ ἄρα ἀνθρωπίνης
 διανοίας ἡ ψῆφος. Τί τοίνυν πέπεισαι καὶ οἶδας; εἰπέ.

D· "Οτι οὐδὲν κοινόν δι' αὐτοῦ." Τῷ φήσει, φησὶν, οὐδὲν
 ἀκέραιον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προαιρέσεως γίνεται τοῦ μετιέντος·
 ἐκείνῳ γὰρ ἴσον γίνεται, καὶ οὐχὶ πᾶσι. "Τῷ γὰρ λογι-
 ζομένῳ," φησι, κοινόν ἐκείνῳ κοινόν. Τί οὖν σὺ διαρθούσαι
 τὸν ἀδελφόν, ἵνα μὴ νομίζῃ ἀκέραιον; τί δὲ οὐκ ὑπάγεις τῆς
 τοιαύτης συνηθείας καὶ ὑπελήψεως μετ' ἰξουσίας ἀπάσης, ἵνα μὴ
 ποιῇ αὐτὸ κοινόν. Φοβίσκουσι, φησὶ, μὴ λυπήσω αὐτόν. Διὸ
 ἐπήγαγεν· "Εἰ ὁ δὲ διὸ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπείται,

E οὐκ ἐτί κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς." Εἶδες ὅπως τίως αὐτὸν
 ῥηκίσω, δέξαις ὅτι τοσούτων αὐτοῦ τοιεῖται ὁ λόγος, ὥς
 ὑπὲρ τοῦ μὴ λυπησθαι αὐτόν, μηδὲ ἐπιτάξαι τίως τολμᾶν τὰ
 σφιδρα ἀγαθῶν, ἀλλὰ τὴ συγχωρήσει μᾶλλον αὐτὴν ἐφέλκε-
 σθαι, καὶ τὴ κατὰ; Οὐδὲ γὰρ μετὰ τὸ λίσαι τὸν φόβον
 ἔλκει καὶ βιάζεται, ἀλλ' ἀφήσιν αὐτὸν ἑαυτοῦ κύριον. Οὐ
 γὰρ ἔστιν ἴσον βρώματος ἀπαγαγεῖν, καὶ λῆτῃ περιβαλεῖν.
 Ὅπως ἴσως σπουδῇ ποιεῖται τῆς ἀγάπης. Οἶδε γὰρ ὅτι
 πάντα αὕτη κατορθῶσαι δύναται. Διὸ καὶ μέζον ἐνταῦθα τι
 παρ' αὐτῶν ἀπαιτεῖ. Οὐ γὰρ μόνον, φησὶν, αὐτοὺς "οὐ χρὴ
 712 πρὸς ἀνάγκην ἀπαγαγεῖν, ἀλλ' εἰ δέ καὶ συγκαταβαίνειν,
 μηδὲ τοῦτο ὀκνεῖν. Διὸ καὶ ἐπάγει λεγών· "Μὴ τῷ βρώματί
 σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν." "Ἡ οὐδὲ

31 15.

ἡ τῶν τοιοῦτων] τοιοῦτος H ἡ αἴα om. B ἡ ἀντικαταστήσει A C D E F H
 Cal. ἀντικατήσῃ I. Edcl. ἡ ἀντικαταστήσει ἡ ἀντικατήσῃ A ἡ καὶ om.
 Veron Sav Mor intus L. ης. ἡ εἰ B. ἡ αἴα A B C D E H
 Veron. Bev. αὐτοῦ Sav Mor ἡ γίνεται om. B ἡ μέτῳ γ. πρὸ γ. μέτῳ
 A B D E F H Cal. μετῳ γ. I μέτῳ (om. γίνεται) C ἡ φησὶν] + εἶπαι I
 ἡ δὲ] γὰρ C ἡ εἰ B ἡ τῶν λόγων Edcl. τῶν does in om. p. b. ἡ ἐπι-
 τάξαι] + τῇ I Statim τοῦ μὲν H ἡ το, τῶ C Ita tacite Montef ἡ ἔλκει
 + παλιν C. ἡ ὅσον B D E ἡ οἱ om. C ἡ ἀνάγκην] + ὑμᾶς Edcl
 ἡ μᾶς om. A B D E F H I Cal. Stat. κ. ἀποσπῶν A H I Cal. ἀποσπῶν F
 ἡ ἀνάγκη B D ἀγαθῶν Edcl. ἡ ἀλλ' εἰ τι δέ I ἡ ἡ αἴα] — τὸν ἀδελ-
 φόν] σου δε λυπᾷς σου τον δὲ C

δὲ λέγει, ¹ τοῦτό ἐστι· μὴ γὰρ, εὖν φάγῃς, τοῦτό σε εἰς βασι-
 λειαν εἰσάγει. Διὸ καὶ διασύρων αὐτοὺς, ὡς μέγα ἐπὶ τούτῳ
 ὑφρονούντας, οὐχὶ βρῶσιν εἶπε δόκον, ἀλλὰ καὶ πόσιν. Τίνα
 οὖν ἐστὶ τὰ εἰσάγοντα; Δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ, ὁ
 ἐνάρετος βίος, ἡ πρὸς τὸν ἀδελφὸν εἰρήνη, ² ἢ ἐναντιοῦται αὐτῇ
 ἡ φιλονεικία· ἡ ἐκ τῆς ὁμοιοῦς χαρὰ. ³ ἢ ἀναιρεῖ αὐτὴ ἡ
 ἐκίπληξις. Ταῦτα δὲ οὐχὶ θατέρω μόνον, ἀλλ' ἐκατέροις ἔλεγε·
 καὶ γὰρ πρὸς ἐκατέρους εἰρησθαι καιρὸν εἶχεν. Ἔτα, ἐπειδὴ
 εἶπεν εἰρήνην καὶ χαρὰν, ἐστὶ δὲ εἰρήνη καὶ χαρὰ καὶ ἐπὶ πονη-
 ρῶν πραγμάτων, ἐπῆγογεν, ⁴ “Ἐν πνεύματι ἀγίῳ.” ⁵ Ὡς ὁ γε
 ἀπολλύς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἰρήνην ἀνέτρεψε, ⁶ καὶ τὴν χαρὰν
 713 ἠδίκησε, καὶ πλέον ἢ ὁ τὰ χρήματα ἀρπάζων· καὶ τὸ δὴ
 χεῖρον, ὅτι ἄλλος ἔσωσε, καὶ σὺ ἀδικεῖς καὶ ἀπολλύεις. “Ὅταν
 οὖν ταῦτα μὲν μὴ εἰσάγῃ ἡ βρῶσις καὶ ἡ δοκούσα τελειότης,
 τὰ δὲ ἀνατρέποντα αὐτῇ εἰσάγῃ, τὰς οὐ χρὴ καταφρονεῖν τῶν
 μικρῶν, ὥστε τὰ μεγάλα ἵπῃαι; Ἔτα, ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ ἐκκο-
 δοξίας ἡρέμα τοῦτο ἐγίνετο τὸ ἐπιτιμῶν, ἐπάγει λέγων· ⁷ “Ὁ
 γὰρ ἐν ταύτοις δουλεύει τῷ Χριστῷ, ἐνάρετος τῇ θεῷ καὶ
 δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.” Οὐ γὰρ οὕτω σε θυμαίνονται τῆς
 Β τελειότητος, ὡς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμοιοῦς πάντες. Τοῦτον
 μὲν γὰρ τοῦ καλοῦ πάντες ἀπολαύσονται, ἐκεῖνη δὲ οὐδὲ εἰς
 “Ἀρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς
 τῆς εἰς ἀλλήλους.” Ταῦτα πρὸς ἑαυτοὺς, ἵνα εἰρηναῖοι· ⁸ τοῖτο
 πρὸς τοῦτον, ἵνα μὴ καταλύῃ τὸν ἀδελφόν. Ἀλλ' ὅμως
 κοινὰ πάλιν ταῦτα ἀμφοτέροια πεποιήκεν εἰπὼν, “τῆς εἰς ἀλ-
 λήλους,” καὶ δείξας ὅτι χωρὶς εἰρήνης οὐκ ἔσχαλον οἰκοδομεῖν.
 7 “Μὴ ἐνεκεν βρωμάτων κατὰλῃ τὰ ἔργον τοῦ θεοῦ” τὴν
 σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ οὕτω καλῶν, καὶ ⁹ πολὺν ἐπιτείνων τὸν
 φόβον, καὶ δεικνύς ὅτι τοιούτων οὐ σπουδάζει ποιεῖ. Οὐ γὰρ
 C μέγον οὐκ οἰκοδομεῖς, φησὶν, ¹⁰ ὁ νομίζεις, ἀλλὰ καὶ καταλύεις,

8 v. 18.

8 v. 19.

7 v. 20.

¹ ταῦτο A B C E F Cat. τοῖτον Edd. ² εἰς τὴν B C. ³ θαρρύνοντες
 I. Statim οὐχὶ βρωμάτων ἵνα μ. d. κ. πόρρω C. ⁴ ὃ ἐναι μὴ ἡ φ.] ἡ
 ἀφίλονεικία I. αὐτῇ οὐκ C. ⁵ ἢ ἐκίπληξις οὐκ H. εὐτῇ οὐκ, I.
 I ἀλλ' pro ἀλλὰ A B D E. I Cat. ἀλλ' ἐκατέρω C. ⁶ ἔσχαλον C. ⁷ ὥστε
 φ. ἀπολλύς τὸν αὐτ. C. ⁸ ἔσχαλον καὶ τὴν χαρὰν, καὶ ἠδίκησε πλέον κ. τ. d.
 καὶ αὐτῇ ἠδίκησεν οὐκ B C D E. Max καὶ πλέον A B C F H I. καὶ πολλὰ
 πλέον D E. ⁹ ἀλλοις F H. ¹⁰ ἐσχαλον E. Max ubi edebatur εἰσάγει,
 εἰσάγει (καὶ) A B C D F I. ¹¹ οὐχὶ A E. ¹² πλησιν C. Haec ὥστε τὰ μ. πῆλιν
 desunt in A B H I. ¹³ τοῖτον C. ¹⁴ πάντες pro πάντας A B D E F H I.
¹⁵ τοῖτον, ἵνα D E. Statim πρὸς ἐπὶ τὸν I. ¹⁶ καταλύει C. ¹⁷ ἵνα μὴ
 pro ἀμφ. ταῦτα A B D E F H. τὰ ἀμφ. ταῦτα I. ¹⁸ καλὸν necessarii ex om-
 nibus. Max τοῖτον. σπουδάζει ποιῶν C. ¹⁹ ἐν A B D E F H I. omnia Cat.

ἡ καὶ οἰκοδομὴν οὐκ ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ θεοῦ, ἡ καὶ οὐδὲ μεγάλου
 τινὸς ἔτεκεν, ἀλλὰ πραγματος ἐντελοῦς " ἔτεκεν γὰρ ἡρώ-
 ματος," ἡ φησὶν. Ἐῖτα, ἵνα μὴ αἱ τοσαῦται συγχωρήσεις
 βεβαιώσωσι τὸν ἀσθεϊέστερον ἐν τῇ ποιηρᾷ ὑπολήψει, δογμα-
 τίζει πάλιν οὕτω λέγων " Πάντα μὲν καθαρὰ ὅλλα κακὸν
 τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίουσι " τῷ μετὰ συνει-
 δότος πονηροῦ ὥστε καὶ ἀναγκάσῃ, καὶ φάγῃ, τὸ ὄφελος
 (209) οὐδὲν αὐτῷ γὰρ τὸ φαγεῖν ποιῇ ἀκάθαρτον, ἢ ἢ γνῶμη μεθ'
 ἧς ἐσθίει. Ἄν τοίνυν ἐκείνην μὴ διορθώσῃ, πάντα εἰκὴ πεποι-
 κτας, καὶ μᾶλλον ἔβλαψας αὐτῷ ἐστὶν ἴσον ἀκάθαρτόν τι νο-
 μιζέειν, καὶ νομίζοντα ἀκάθαρτον ἀπογενέσθαι. Διὸ τοίνυν
 ἐνταῦθα ἀμαρτάνεις, καὶ τὴν πρόληψιν ἐκτείνων τῇ φιλο-
 νεκίᾳ, καὶ ἀκαθάρτου ποιῶν ἀπογενέσθαι. Ὡστε ἵως αὐτῷ μὴ
 πείσῃς, ἢ μὴ ἀναγκάσῃς. 21 " Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ
 πίνειν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδα-
 λίζεται ἢ ἀσθενεῖ " Πάλιν 22 τὸ πλέον ἀπαιτεῖ, ὥστε μὴ μόνον
 μὴ ἀναγκάζειν, ἀλλὰ καὶ συγκαταβαίνειν αὐτῷ. Καὶ γὰρ καὶ
 αὐτὸς αὐτὸ πολλοῦ ἐποίησεν ὥς ὅτε περιέτεμεν, ὡς ὅτε
 ἐξυρᾶτο, ὅτε ἔθνη τῇ Ἰουδαίᾳ θυσίαν ἐκείνην. Καὶ οὐ λέγει
 αὐτῷ, ὅτι ποιήσῃς, ἀλλ' ἐν τύχει γνῶμης αὐτὸ τίθῃς, ἵνα μὴ ἐ-
 κείνον πάλιν ῥαθυμότερον ποιήσῃ τὸν ἀσθεϊέστερον. Καὶ τί
 φησι, " Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέας." 23 Καὶ τί λέγω κρέας;
 Κἂν οἶνος ᾖ, καὶ ἄλλ' ὅτι οὖν τοιοῦτον σκανδαλίζον, ἀπέχου.
 Οὐδὲν γὰρ ἴσον τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ τοῦτο δηλοῖ
 ὁ Χριστὸς, ἡ καὶ ἐξ οὐρανῶν παραγινόμενος, καὶ πάντα ταῦτα
 δι' ἡμᾶς, ἅπαν ἔταθε. Σκόπει δὲ μοι πῶς ἡ καὶ οὖν καθιεναί-
 ται, λέγων " προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ " Μὴ
 γὰρ μοι λέγε, φησὶν, ὅτι ἀλογως, ἀλλ' ὅτι δύνασαι κατορ- 714
 θῶσαι. Καὶ γὰρ ἀρκούν ἔχει δικαίωμα εἰς τὸ βοηθεῖσθαι τὴν
 ἀσθενείαν ἐκείνος, καὶ σοὶ βλάβη οὐδεμία οὐδὲ γὰρ ἐπὶ κρίσις
 τὸ πρᾶγμα ἐστίν, ἀλλ' οἰκοδομὴ καὶ οἰκονομία Ἄν μὲν γὰρ

21. 21.

ἡ καὶ τῇ I. Statim αὐτὸ θεοῦ. ἀλλὰ θεοῦ οὐκ. A. B. F. H. I. ἡ καὶ οὐκ. A.
 B. E. F. H. non Cal. Mox ἀλλὰ καὶ πρ. C. ἡ φησὶν οὐκ. A. F. H. I. ἡ εἰτα
 καὶ I. ἡ τῷ ἀνθρώπῳ οὐκ. D. E. ἡ καὶ καὶ C. ἡ ἐν τῇ (τῇ οὐκ C.)
 ποιεῖται οὐκ. νομίζειν αὐτὸ. το Edd. ἡ ἀσθεϊέστερον I. ἀκάθαρτον οὐκ. Edd.
 εἶναι δεῖται in antiquis. ἡ τῇ φιλονεκίᾳ οὐκ. I. ἡ μὴ ἀναγκάσῃς οὐκ. B.
 ἡ πρ. ἡ σκ. πρ. σκ. ἡ πρ. A. B. D. E. F. H. I. Mosq. ἡ τὸ οὐκ A. B. D. E.
 F. H. I. ἡ πολλοῦ ἀλλὰ οὐκ A. H. I. Cal. ἡ ὥς ὅτε Edd. ὥς οὐκ. B. F.
 H. I. Cal. Mox ἔθνη A. B. D. E. H. I. ἔθνη Edd. εἰ Cal. ἡ κρέας πρὸ κρέα
 his A. B. D. E. F. H. I. Cal. ἡ καὶ τί λέγω—οἶνος ᾖ ἡ πᾶσι οἶνος ἡ C. ἡ ἄλλ'
 εἰκόν. Sic C. ἄλλο οὐκ. Edd. εἰ Cal. ἄλλο τῇ A. B. D. E. F. H. I. ἡ καὶ
 accessit ex A. B. C. D. F. H. I. Statim ἐξ οὐρανῶν H. ἡ καὶ οὖν per etiam
 A. B. C. D. E. H. I. Cal. Statim καθιεναί. C.

ἀναγκάσει, καὶ καταλύεται, καὶ σοὺ καταγνώσεται, καὶ μᾶλλον
οικοδομηθήσεται εἰς τὸ μὴ ἐσθίειν ἐν δὲ συγκαταβῆς. τίως
σε ἀγαπήσει, καὶ οὐχ ἔξει *σε ἐν ὑποψίᾳ διδάσκοντα, καὶ
λήψῃ λοιπὸν ἔξουσίαν ἀνεταισθῆναι σπείρειν ἐν αὐτῷ τὰ ὀρθὰ
δόγματα. *Ἄν δὲ ἅπαξ σε μισήσῃ, καὶ τὴν εἰσοδὸν ἀπέ-
φραξας τῷ λόγῳ. Μὴ τοῖνυν ἀνάγκαζε ἐκείνον, ἀλλὰ καὶ
αὐτὸς ἀπέχου *οὐ ἐκείνου, οὐχ ὡς ἀκαθάarton ἀπεχόμενος, ἀλλ'
ἐπειδὴ σκανδαλίζεται ἐκείνος, καὶ μᾶλλον σε ἀγαπήσει. Οὕτω
καὶ ὁ Παῦλος ἐκέλευσεν εἰπὼν, "Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν ἱερεῖς"
οὐκ ἐπειδὴ ἀκάθarton, ἀλλ' ἐπειδὴ σκανδαλίζεται καὶ ἀσθενεῖ
ὁ ἀδελφός.

* "Σὺ πίστιν ἔχεις; Κατὰ *σεαυτὸν ἔχει" Ἐνταῦθά μοι
δοκεῖ ἡρέμα καὶ εἰς κενοδοξίαν αἰνίττεσθαι τὸν ἑτεριώτερον.
"Ὁ δὲ λέγει, *τοῦτό ἐστι θέλεις *μοι δεῖξαι, ὅτι τέλειος εἶ καὶ
ἀπηρτισμένος; Μὴ ἑμοὶ δείκνῃ, ἀλλ' ἀρκεῖται ἴσοι τὸ συν-
εἶδος. *Πίστιν δὲ ἐνταῦθα οὐ *τὴν περὶ δογμάτων, ἀλλὰ
τὴν περὶ τῆς προκειμένης ὑπαθέσεως λέγει. Περὶ γὰρ ἐκείνης
φησί. ¹⁰ "Στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν" καὶ, "Ὅς
*ἀν ἀρνήσεται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν
παρὰ." Ἐκείνη μὲν γὰρ μὴ ὁμολογουμένη καταστρέφει, αὕτη
δὲ ὁμολογουμένη ἀκίρως. "Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν
*ᾧ δοκιμάζει." Πάλιν τὸν ἀσθενέστερον κληττεῖ, καὶ *δίδωσι
ταύτῳ ἀκούοντα στέφανον τὸν τοῦ συναδότος. Κἀν γὰρ
ἀνθρώποις μὴ εἶδη, ἀρκεῖς ἢ σὺ σαυτῷ εἰς τὸ γενέσθαι μακάριος.
Ἐπειδὴ γὰρ εἶπε, καθ' ἑαυτὸν ἐχέτω. ἵνα μὴ *νομίσῃ μικρὸν
τὸ δικαστήριον τοῦτο, λέγει, τῆς οἰκουμένης σοι τοῦτο βέλ-
τιον. Κἀν πάντες σου *κατηγοροῦσι, σὺ δὲ σαυτὸν μὴ κατα-
κρίνῃς, μηδὲ τὸ συνεῖδος ἐπιλάβηται, μακάριος εἶ. Οὐχ ἀπλῶς
δὲ περὶ πάντων λέγων τοῦτο τίθεται. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ μὴ
κατακρίναντες ἑαυτοῦς, καὶ σφόδρα πλεμμελοῦντες ὁ πάντων

9 v. 22.

10 Rom. x. 10. Luc. ix. 26.

1 σὺ ἀγαπήσει σμ. C. 2 σὺ σμ. C. 3 ἀνεταισθῆναι A. H. Cat. ἀνα-
σχέτως I. 4 ἐν B. E. I. Statim ἀπὸ τοῦ καθάραι A. B. E. H. I. Cat.
5 τῷ λόγῳ] τῶν λογισμῶν C. 6 δε] καὶ C. Μοχ ἀνθρώπων ἴδω. 7 ἐπί-
λυσεν σμ. I. 8 κριναι μὲν κριναι A. B. D. E. F. H. I. 9 ἀδελφός] + σμ. C.
10 σεαυτὸν προ σεαυτὸν A. B. I. E. H. I. Venet. 11 ἐλεημένους I. 12 τοῦτο
ἐστίν A. B. C. E. τοῦτο ἴστω D. F. H. I. τοῦτο ἐστὶν Edd. et Cat. 13 μοι]
σὺ B. μοι σμ. Cat. 14 μοι A. D. E. F. H. 15 μοι habet Cat. 16 σοι D. Venet.
17 ἄλλ' ἀρκεῖ τὸ συνεῖδος C. 18 πίστιν δὲ ἐνταῦθα Sic Edd. et Cat. ἐνταῦθα δὲ
πίστιν A. B. D. E. F. H. I. 19 τῆς σμ. C. H. Statim περὶ τῶν δογμάτων I. Μοχ
τὴν περὶ σμ. H. 20 ἐν προ δ' ἐν A. B. E. F. H. I. Cat. ἐν ἀρεσκῇ C. 21 ἀνα-
ρος A. B. D. E. F. H. I. Cat. 22 φ] οἷς C. 23 δίδωσι σμ. H. δίδωσιν Edd.
τὸν σμ. H. 24 εἶδη H. I. 25 σὺ σαυτῷ] ἐαυτῷ C. Statim εἰς τὸ σμ. I.
26 νομίσῃ C. Statim τὸ σμ. I. 27 τοῦτο σμ. C. 28 κατηγοροῦσιν C. H.

εἰσὶν ἀθλιώτεροι· ἀλλὰ τέως τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει εἴχεται
 11 α· "Ὁ ἰδὲ διακρινόμενος, εἰς φάγῃ, κατακείρεται." Πάλιν
 παρακαλῶν αὐτὸν φείσασθαι τοῦ ἁσθενεστέρου, τοῦτο φησι.
 Τί γὰρ ὄφελος, εἰς φάγῃ διακρινόμενος, καὶ κατακρίνη ἑαυ-
 τόν; Ἐγὼ γὰρ ἵκκινον ἀποδέχομαι τὸν καὶ ἐσθίοντα καὶ μὴ
 μετὰ ἀμφιβολίας. Ὅρα; πῶς αὐτὸν ἐνάγει οὐκ εἰς τὸ φαγεῖν·
 μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ καθαρῶ συνειδῶτι φαγεῖν; Εἰτά φησι
 καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν κατακείρεται, ἐπάγων καὶ λέγων, "Ὅτι
 οὐκ ἐκ πίστεως" οὐκ ἐπειδὴ ἀκαθάρτον, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐ-
 (210) πίστεως· οὐ γὰρ ἐπίστανεν ὅτι καθαρὸν ἐστίν, ἀλλ' ὡς ἀ-
 θάρτου ἤψατο. Διὰ δὲ τοῦτω δείκνυσιν αὐτοῖς καὶ τὴν βλα-
 βὴν ὅσην ἰεργάζονται, ἀναγκάζοντες καὶ μὴ πείθοντες ἀπτε-
 σθαι τῶν τῶς δοκούντων αὐτοῖς ἀκαθάρτων εἶναι, ἵνα ἐὰν διὰ
 τοῦτο ἀπέσχωται τοῦ ἐπιπλήττειν. "Πάν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πί- 715
 στεως, ἁμαρτία." Ὅταν γὰρ μὴ ὁ θάρρῃ, φησί, μηδὲ πιστεύῃ
 ὅτι καθάρων, πῶς οὐχ ἡμαρτε; Ταῦτα δὲ πάντα περὶ τῆς
 προκειμένης ὑποθέσεως εἰρηται τῇ Παύλῳ, οὐ περὶ πάντων.
 Καὶ σκόπει πόσην τοιῦται τοῦ μὴ σκανδαλίζειν πρόνοιαν.
 Καὶ γὰρ ἀνωτέρω ἔλεγεν· "Εἰ δὲ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου
 λυπείται, σκεῖται κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς." Εἰ δὲ λυτὴν
 οὐ δαί, πόση μᾶλλον σκανδαλίζειν οὐ δαί. Καὶ πάλιν, "Μὴ
 ἐνεκεν βρώματος κατάλις τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ." Εἰ γὰρ ἐκκλη-
 11 β σίαν ἱκατωσκάψαι χαλεπὸν καὶ ἀνόσιον, πολλῶ μᾶλλον καὶ
 πνευματικόν· καὶ γὰρ ἄνθρωπος σιμνότερον ἐκκλησίας. Οὐ
 γὰρ διὰ τοὺς τοίχους ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν, ἀλλὰ διὰ τοὺς
 ναοὺς τούτους.

Ἡ Πάντοθεν τοῖνυν τὰ καθ' ἑαυτοὺς περισκοπῶμεν, καὶ μηδὲ
 μικρὰν μὴδὲν παρέχωμεν λαβὴν. Καὶ γὰρ στάδιον ὁ παρὼν
 βίος, καὶ μυρίαὶ πάντοθεν ὀφθαλμοὶ ἔχουν δαί, μὴδὲ νομίζαν
 ἀρκεῖν εἰς ἀπολογίαν τὴν ἄνοιαν. Ἔστι γὰρ, ἔστι καὶ ἀγνοίας C

11 γ 23.

1 ἰδὲ προ γὰρ οὐκ ἐστίν. 2 ἁσθενοῦς C. 3 κατακρίνη ἑαυτὸν B.C.D.E.F.
 C. 4 κατακρίνει αὐτὸν A.H. κατακρίνει αὐτὸν I. κατακρίνει ἑαυτὸν Edd.
 5 ὅρα; προ δὲ A.B.D.E.F.I. C. 6 ἐπειδὴ προ ἐπὶ ἀρετῇ. 7 ἰεργαζονται
 E. 8 μὴ απ. C.F. 9 απ. καὶ C. 10 Σκεῖται διὰ τούτου I. διὰ τούτων A.E.H.
 11 ἁμαρτία] + ἵστιν C. 12 θάρρῃ C. 13 πιστεύῃ C. 14 τοι] περὶ τοῦ C.
 15 ἐκ] + καὶ I. 16 Μὴ πόση προ πολλῶ A.B.F.H.I. 17 κατακρίνη C.
 18 πόση A.D.E. 19 σιμνότερον ἐκκλησίας προ ἐκκλησίας σιμνότερος A.B.D.
 E.F.H.I. ἐκκλησίας σιμνότερος C. 20 ἩΘΕΚΟΝ Περί τοῦ δαίον ὀφθῶν
 βίον, καὶ προσέχειν ἀρετῇ ἐν τῇ παρῶντι βίῃ, καὶ μὴ νομίζαν ἀρετῇ εἰς ἀπο-
 λογίαν τῆς ἐγνοίας, καὶ ποῖα βλάπτει ἐγνοία, καὶ ποῖα ἀν' καὶ ἐπὶ οὐδὲν ἡμᾶς
 ἀπλότης βλάπτει καὶ ἀφελεία πρὸς τὰ γνωστὰ τῇ ἀλήθειαν καὶ ταῦτο δείκνυσται
 ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Μελχισέδε. Vetus. 21 τὰ] τὸ A.E. τὸ περὶ ἑαυτοὺς
 σκοπῶμεν I. 22 καὶ μηδὲ Edd. καὶ απ. A.B.C.D.E.F.I.

δοῦναι δέκεν, ὅταν ἡ ἄγνοια ἀσύγγνωστος ᾖ· ἐπεὶ καὶ Ἰουδαῖοι ἠγνόησαν, ἔαλλ' οὐ συγγνώμης ἄξια ἠγνόησαν· καὶ Ἕλληες ἠγνόησαν, ἀλλ' ἀπολογίαν οὐκ ἔχουσιν. Ὅταν ἔμὲν γὰρ ταῦτα ἠγνόησῃ, ἀ μὴ δυνατόν εἶδέναι, οὐδὲν ἐγκλημα ὑποστήσῃ· ὅταν δὲ τὰ ρήδια καὶ δυνατὰ γνωσθῇ, τὴν ἐσχάτην δόξιν δέκεν. Ἄλλως δὲ, ἀς μὴ σφόδρα ἄμειν ἀναπειτακότες, ἢ ἀλλὰ τὰ παρ' ἐαυτῶν συνεισπρόγκωμεν ἅπαντα, καὶ ἐν τοῖς ἀγνοουμένοις χεῖρα ἡμῖν ὁ θεὸς ὑρίξῃ· ὃ καὶ Φιλιππησίους ἔλεγε Παῦλος·¹² "Καὶ εἴ τι ἐτέρῳι φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει."

Δ' Ὅταν δὲ μηδὲ ὦν ἴσμεν κύριοι, βουλωμένα ἀνέειν, οὐδὲ ἐν ἐκείνῳ ἀπολαύσομεν συμμαχίας· ὃ καὶ ἐπὶ Ἰουδαίων γέγονεν.

¹³ "Διὰ τοῦτο γὰρ ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, φησὶν, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπετε." Πῶς βλέποντες οὐκ ἔβλεπον; Ἐώρων δαίμονας ἐλαινόμενους, καὶ ἔλεγον ὅτι δαιμόνιον ἔχει· ἰσχυρὸν κερτοῦς ἐγχειρομένους, καὶ οὐ προσεκύνησαν,¹⁴ ἀλλ' ἀνέλειν αὐτὰν ἐπεχείρουν. Ἄλλ' οὐχ ὁ Κορινθίους τοιοῦτος. Διὰ τοι τοῦτο, ἐπειδὴ πάντα τὰ παρ' ἐαυτοῦ μετὰ στοιχῆς ἐπραττε, καὶ τὸ λείπον αὐτῷ προσέθηκεν ὁ θεός. Μὴ τοίνυν λέγε, πῶς

Ε' τὸν δαίνα ἄπλαστον ὄντα καὶ χρηστὸν περιεῖδεν ὁ θεός, Ἐλ-
ληνα ὄντα; Πρῶτον μὲν γὰρ, "εἰ τις ἄπλαστος, οὐκ ἀνθρώποις
δυνατὸν εἶδέναι· ὁσαῦτως, ἀλλὰ τῇ πλάσαντι ἐαυτὸν μόνας τὰς
καρδίας ἔκκετα ἐκείνῳ ὅστις εἰπὶν, ὅτι οὐκ ἐφρόντισε πολ-
λακίς, οὐδὲ ἐσπούδασε. Καὶ πῶς, φησὶν, ᾗδ' ἔπατο, σφόδρα
ἄπλαστος ὦν. Οὐκοῦν τὸν ἀπλοῦν τοῦτον καὶ ὑψηλὴ σκότει
μοι, καὶ καταμόνυθαι ἐπὶ τῶν βιωτικῶν, καὶ ἄψει πολλήν
ἀκρίβειαν ἐπιδεικνύμενον, ἦν εἴγε ἐβοίλετο καὶ ἐπὶ τῶν πνευ-
ματικῶν ἐπιδεικνύσθαι, οὐκ αἶε παρωφθῇ. Καὶ γὰρ ἡλίον
ἤφανίτερά τὸ τῆς ἀληθείας· καὶ ὅπου περ ὦν ἀφίεσται τις,
ράδιος ἐπιλήψεται τῆς ἐαυτοῦ σκταρίας, εἴγε βολεθῇ προ-
71 ἴσχειν, καὶ μὴ πόρεργον τοῦτο ἡγέσθαι. Μὴ γὰρ ἐν Παλαι-
στίνῃ τὰ πρῆγματα συνελεῖσθαι, μὴ γὰρ ἐν γυναικὶ μικρῇ
τῆς οἰκουμένης. Οὐκ ἤκουσας τοῦ προφήτου λέγοντος, ὅτι
¹⁴ "Πάντες εἰδέσουσί με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου;" οὐχ ὅρας

¹² Philpp. vi. 15.

¹³ Matth. xiii. 13.

¹⁴ 2m xxi. 34.

* ἀνὴρ, ᾧ ἄλλ' οὐ συγγνώμης ἄξια. ἠγνόησαν καὶ Ἕλληες, ἀλλ' ἐπ' οὐκ ἔχουσιν C. ¹ Ἦαυτ' ἀλ' οὐ ε' δ. ἠγνόησαν οὐκ. E. Sequentes καὶ Ἕλληες ἠγνόησαν desunt in A H. ² μὲν οὐκ. C. Μὲν οὐδ' πρὸ αὐτῶν ἴδεναι. ³ Ἦαυτ' ἄλλο—ἀπαντα καὶ οὐκ. I.

⁴ ἐν ἐκείνῳ πρὸ ἐκείνης οὐρακ. Μὲν τῆς συμ-
μαχίας Edd. τῆς οὐκ. A B C D E F H. ⁵ τοῦτο γὰρ πρὸ γὰρ τοῦτο A B E. F H I. ⁶ ἐπὶ accessit ex omni b. ⁷ ἄλλο ἀνέλειν ἐπ' αὐτῶν C. ⁸ εἰ
οὐκ I. ⁹ οὐσαύτως accessit ex A B C D E F H. ¹⁰ γὰρ παλλῆς C. Μὲν
ὦν γὰρ εἰ εἰδ. idem. ¹¹ φανώτερος A B C D E F. φανώτερος Edd. ¹² τοῦτο
οὐκ C.

τὰ πράγματα ἀλθεύοντα; Πῶς οὖν ἂν ἔχοιεν οὗτοι συγγνώμην, ὁρῶντες τὸ δόγμα τῆς ἀληθείας ἐπισταμένους, καὶ ἢ μὴ περιεργαζόμενοι, μηδὲ φροντίζοντες μαθεῖν; *Καὶ ταῦτα παρὰ ἀγροίκου καὶ βαρβάρου, φησὶν, ἀπαιτεῖς; Οὐ παρὰ ἀγροίκου καὶ βαρβάρου μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰ τις τῶν νῦν ὄντων βαρβαρικώτερος. Τίνος γὰρ ἔνεκεν, εἰπέ μοι, ἐπὶ μὲν τῶν βιωτικῶν B καὶ ἀντιπῶν οἶδεν ἀδικαίματος, *καὶ ἀπιστῆσαι βιαζόμενος, καὶ πάντα τοιαῦτα καὶ πραγματεύεται, ὥστε μηδὲ μικρὸν ἐπαρσαθῆναι *ποτε ἐπὶ δὲ τῶν πνευματικῶν οὐ κέχρηται τῇ αὐτῇ ταύτῃ συνέσει; Καὶ ὅταν μὲν λίθον προσκινήῃ, καὶ θεὸν ἠγείται, καὶ ἑορτὰς ἐπιτελεῖ, καὶ χρήματα δαπανᾷ, καὶ πολὺν ἐπιδείκνυται φόβον, καὶ αὐδαμοῦ ῥάθυμος ἀπὸ τῆς ἀφελείας γίνεται (211) *ὅταν δὲ τὸν ὄντως *ὄντα θεὸν ἐπιζητήσῃαι δέξ, τότε μοι ἀφελείας καὶ ἀπλότητος μέμνησαι. Οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι ῥαθυμίας γὰρ μόνη τὰ ἐγλήματα. Τίνας γὰρ *ἀπλουστέρους C καὶ ἀγροικωτέρους εἶναι νομίζεις, τοῖς ἐπὶ τοῦ Ἀβραάμ ἢ τοῖς νῦν; Εὐδελον ὅτι ἐκείνους. Πότε *δὲ εὐκολώτερον εἶναι τὴν εὐσέβειας εὐρεῖν, *νῦν ἢ τότε; Εὐδελον ὅτι νῦν. Νῦν μὲν γὰρ παρὰ πᾶσι καὶ τοῦ θεοῦ τὸ ὄνομα ἑβδόμηται, καὶ προφηταὶ ἀνεκέρυξαν, καὶ τὰ πράγματα ἐξίβη, καὶ τὰ Ἑλλήνων ἐλήλεγται· τότε δὲ ἔτι *ἀδιδάκτως εἶχον καὶ πλείους, καὶ ἡ ἀμαρτία ἐκράτει, καὶ οὔτε νόμος ἦν *παιδείων, οὐ προφήτης, οὐ θαύματα, οὐ διδασκαλία, οὐ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιγινωσκόντων, οὐκ ἄλλα τοιαῦτον οὐδὲν, ἀλλ' ὥς ἐν σκότει βαθεῖ καὶ ἀσιγήνῃ καὶ χειμερίῳ νυκτὶ τὰ πράγματα *δείκνυτο ὅπαντα. Ἀλλ' ὅμως D ὁ *θαυμαστός ἐκεῖνος καὶ γενναῖος ἀνὴρ, καὶ τοσούτων ὄντων κωλύμάτων, καὶ τὸν θεὸν ἐπέγνω, καὶ τὴν ἀρετὴν ἡσκήσε, καὶ πολλοὺς εἰς τὸν ἴσον *ἤγαγε ζῆλον, καὶ ταῦτα *οὐδὲ τῆς ἐξωθεν σοφίας ἐμπειροὺς ὦν πῶς *γὰρ, ὅπου γε οὐδὲ γράμματα *πρώτους ἦν εὐρεθέντα; Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὰ παρ' αὐτοῦ

* τὰ δόγματα H. Statum τῆς ἀληθείας I. ἢ μὲν π. μὲν φρ C ὦ καὶ οὐ B.D.E.F. Verba παρὰ ἀγροίκου—ἐκείνους οὐκ I. * Habet καὶ ἀντιπῶν βιαζόμενος δαπανᾷ in A B.D.E.F.H.I. ἢ ποτε] μαθεῖν I. ὦ τῇ αὐτῇ συνέσει] ταύτῃ τῇ C τῇ αὐτῇ I. ἢ ἐπιτελεῖ E. toceripum a Montf. ἢ ὅτι F. Hic δὲ pro deo B.D.E.F.H.I. χρὴ ex con. A ἢ ὅτι οὐ C. ἢ ἀπλουστέρους]+εἰπέ μοι B.D.E.F. ἢ δὲ οὐκ H.I. ἢ πῶς ἢ τότε—τὸν μὲν γὰρ] πῶς, εὐδελον καὶ γὰρ I. ἢ διαβεβόηται C. ἢ ἀδιδάκτως H. ἢ δὲ παιδείων C Statum οὐκ πρ. idem. ἢ ἐπιγινωσκόντων A B.C.D.E.F.H. γινωσκόντων Edd. ἢ διδάσκων A B.D.E.F.H. διδάσκων Edd. ἢ θαυμάσιος C. Statum ἰσίου οὐκ A.B.E.F.H.I. Habet, sed pro γενναῖος D. ἢ εὐσέβειας A B.F.H.I. ἐκέρυξαν D.E. ἢ οὐκ A B.D.E.H.I. ἢ γὰρ οὐκ I. F. πῶς τότε ex con. F. π. ἢ εὐρεθέντα pro ἢ εὐρεθέντα π. A.B.D.E.H.I. πῶς ποτε οὐκ C.

εἰσηνεγκε, καὶ ὁ θεὸς ἡτὰ ἑαυτοῦ λοιπὸν συνεκίστηγεν. Οὐδὲ γὰρ ἔκεινο ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὅτι παρὰ πατέρων ἑδέξατο τὴν εἰσέβειαν ὁ Ἀβραάμ· καὶ γὰρ εἰδωλολατρῆς ἦν ἐκεῖνος· ἀλλ' **Ε**ἰς αὐτὸν καὶ προγόνων γενόμενος τοιοῦτον, καὶ βαρβαρος ὢν ἴμεσον βαρβάρων τραπεύει, καὶ διδάσκαλον οὐδένα ἔχων εὐσεβείας, καὶ τὸν θεὸν ἑτέγγει, καὶ τῶν ἐγγόνων τῶν ἑαυτοῦ πάντων ἡτῶν καὶ νόμων καὶ προφητῶν απολελαϊκότων τοσούτον ἠνδοκίμησε μῦλλον, ὅσον οὐδὲ ἔστιν εἰπεῖν. Τί δήποτε; Ὅτι ἐν μὲν ταῖς βιωτικοῖς οἱ σφόδρα ἦν μεμεριμημένοι, ἐν δὲ ταῖς πνευματικαῖς ὅλον ἑαυτὸν συντέμνει. Τί δὲ ὁ Μελχισεδέκ; οὐχὶ καὶ αὐτὸς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐγένετο, καὶ τοσούτον ἔλαμψεν, ὥς καὶ ἱερεῖς τοῦ θεοῦ χρηματίσαι; Καὶ γὰρ ἀμῆχανος, καὶ σφόδρα ἀμῆχανος, τὸν ἠέροντα περι-
717 σφθῆναι ποτε. Ἢ μὴ δὴ ταῦτα ὑμᾶς θορυβεῖται· ἀλλ' εἰδότες, ὅτι πανταχοῦ τῆς γυνῆς ἐστὶ τὸ κύρος, τὴν ἡμέτερα αὐτῶν περισκοπῶμεν, ὅπως γενοίμεθα βελτίους. Μὴ τὸν θεὸν ἀπειτῶμεν εὐθίνας, μηδὲ ἐξετάζωμεν, καὶ τί τὸν εἶνα εἶπας, καὶ τὸν εἶνα ἐκάλεσε. Καὶ γὰρ ταῦτόν ποιοῦμεν, ὅσον ἂν εἴ τις οἰκέτης προσκεκρουκῶς περιεργάζεται τὴν οἰκονομίαν τοῦ δεσπότητος. Ἀθλίη καὶ ταλοῖτρε, εἶον φροντίζειν ὑπὲρ τῶν σῶν εὐθυῶν, καὶ πῶς καταλλάξεις τὸν δεσπότην, εὐθίνας ἀπαιτεῖς ὧν οὐ μέλλεις παρέχειν εὐθίνας, πεῖνα παρatreχόν, ὧν ὀφείλεις δοῦναι λόγον.

Τί οὖν πρὸς τὸν Ἕλληνα εἶπες, φησί; Ταῦτα καὶ εἰρημένα.
Β Καὶ σκόπει μὴ τί εἶπες πρὸς τὸν Ἕλληνα μόνον, ἀλλὰ καὶ πῶς αὐτὸν διορθώσῃ. Ὅταν σου τὸν βίον ἐξετάζων σκανδαλίζεται ἐκείθεν, ἐνταῦθα φρόντισον τί εἶπες. Ὑπὲρ μὲν γὰρ ἐκείνου, καὶ σκανδαλίζεται, σὺ λόγον οὐ δώσεις· ἀπὸ δὲ τοῦ βίου τοῦ σου εἰς βλαβὴν, κίνδυνον ὑποστήσῃ τὸν ἑσχατον.
 Ὅταν ἴδῃ σε περὶ βασιλείας φιλοσοφούντα, καὶ πρὸς τὰ πρῶτα ἐπιστημένον, καὶ περὶ γέννητος δεδοικότα, καὶ τὰ ἐν-

^a τὴ παρ' ἑαυτοῦ A B D E F H. λοιπὸν τὸ (scilicet) ἑαυτοῦ πρῶτον ord. C.

¹ ἑαυτοῦ Veron. Sav Mor. ἑ. ἑαυτοῦ Sav. ταῦτα ἐκείνο est in poetis omnibus.

² δεδέξατο I. ³ ἴμεσον] το καὶ ἐν μεσφ. παρ. ⁴ ἔχων A B C D E F H

σχῶν Edd. ⁵ ἔγνων D E. ⁶ ἠνδοκίμησεν A B C D E F H. Statum αὐτοῦ pro

τῶν αὐτοῦ I. ⁷ τῶν σα. A B F H I. ⁸ εἶον A E. ⁹ καὶ σφ. ἀμῆχανος

σα. D E. ¹⁰ μὴ δὲ pro μηδὲ B C E F H I. ¹¹ αὐτῶν καὶ ἑαυτοῦ E. ἑαυ-

τοῦ C. Μοχ γενοίμεθα (idea). ¹² καὶ] + δὲ τ. C. ¹³ περιεργάζεται I.

¹⁴ ὧν ἔν B. φ. ex cor. B. Statum σου pro σου A D E H I. Μοχ παρέχειν pro

παρέχειν A B D E F H I. In C. lucra scilicet legitar. εὐθίνας παρatreχόντες ὡς οὐ μέ-

λλον παρatreχόντες εὐθίνας. ¹⁵ παρatreχόντες οὐκ ἔστιν. παρatreχόντες Edd. ¹⁶ ὀφείλεις

λόγον] Sic A B C E F H I. μέλλεις δὲ δίδωμι Edd. ¹⁷ εἰρημένα] + εν. I.

¹⁸ ἑαυτοῦ] + γὰρ C D.

ταῦθα τρέμοντα θειῶν, τότε φρόντισον "Όταν ταῦτα ὁρῶν
 ἐγκαλῇ, καὶ λέγῃ· εἰ βασιλείαις ἐραῖ, τί τῶν παρόντων οὐχ
 ὑπερβραβεῖς; εἰ δικαστήριον προσδοκᾷς φοβερόν, τί τῶν ἐνταῦθα
 δεινῶν οὐ καταφροεῖς, εἰ αἰσθησάμενος ἐλπίσεις, τί τοῦ θανάτου
 οὐ καταγελᾷς; ¹Όταν ταῦτα λέγῃ, μερίμνησον τί ἀπολογήσῃ
 "Όταν ἴδῃ σε τρέμοντα ζῆμیان χρημάτων τὸν τοῦ οὐρανοῦ
 προσδοκῶντα, καὶ περιχαρῇ ²γενόμενον ὑπὲρ ἐνὸς ὀβολοῦ, καὶ
 τὴν ψυχὴν πάλιν προέκρινον ὑπὲρ ἀργυρίου ὀλίγου, τότε φρόν-
 τισον ταῦτα γάρ ἐστι, ³ταῦτα τὰ τὸν Ἕλληνα σκανδαλί-
 ζοντα. ⁴Ὡστε εἰ φροντίζεις αὐτῷ τῆς σωτηρίας, ὑπὲρ ταύτων
 ἀπολογου, μὴ διὰ ῥημάτων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων. Δι' ἐκεῖνο
 μὲν γὰρ τὸ ζήτημα οὐδεὶς ποτε ἐβλατφίμησεν τὸν θεόν διὰ
 τοῦτον πονηρὸν βίον μυρία πανταχοῦ βλασφημίαι. ⁵Τούτων
 τοίνυν διωρθοῦ ἐπεὶ πάλιν ἐρεῖ σοι ὁ Ἕλληνας πόθεν ἴμαθῶ
 ὅτι δυνατόν ἐκτάξῃ ὁ θεός, ἰδοὺ γὰρ ⁶σὺ Χριστιανὸς ὢν ἐν
 προαίματι, καὶ ἐντροφεύμενος τῇ καλῇ ταύτῃ θρησκείᾳ, οὐδὲν
 τοιοῦτον ποιεῖς. ⁷Τί οὖν εἶπες; Πάντως ἱερεῖς, δείξω σοι ἐτί-
 ρου τοιοῦντας, μοναχοὺς ἐν ἱερήμiais καθήμενους. ⁸Εἴτα οὐκ
 αἰσχύνην Χριστιανὸς μὲν εἶναι ὁμολογῶν, πρὸς δὲ ἰτίρους πέμ-
 (212) πων, ὥς οὐ δευόμενος διζαίει ὅτι τα Χριστιανῶν ἐπιδείκνυνται; ⁹Ε
 Καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος πῶς ἐρεῖ οὐκ οὐκ οὐκ ¹⁰μοι ἀνάγκη βαδι-
 ζαίν ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ τὰς ἐρημίας διώκειν; ¹¹Εἰ γὰρ μὴ δυνατόν
 ἐν μέσσοις στρεφόμενον πόλιν φιλοσοφεῖν, πολλὴ τῆς πολι-
 τείας ταύτης ἡ κατηγορία γίνεται ὅτι, εἰ μέλλομεν τὰς πόλεις
 ἐκλείποντες, ἐπὶ τὰς ἐρημίας τρέχειν. ¹²Ἀλλὰ δείξον μοι
 ἄνθρωπος γυναῖκα ἔχοντα καὶ παιδιά καὶ οἰκίαν, καὶ φιλοσο-
 φῶντα. ¹³Τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐροῦμεν, οὐκ ἀνάγκη κύτως
 κύνειν καὶ αἰσχύνεσθαι; Οὐδὲ γὰρ ὁ Χριστὸς οὕτως ἐκέλευ-
 σεν· ἀλλὰ ¹⁴πῶς; ¹⁵Ἄρα ψάτω το φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν
 ἀνθρώπων, οὐχὶ τῶν ὁρίων, οὐδὲ τῆς ἐρημίας καὶ τῆς ἀβάτου. ¹⁶715
 Καὶ ταῦτα λέγων, οὐ κακίζων τοὺς καταλειφθέντας τὰ ὄρη, ἀλλὰ
 θρησκῶν τοὺς οἰκοῦντας τὰς πόλεις, ὅτι τὴν ἀρετὴν ἐντάθεν
 ἐξήλασαν. Διὼ, παρακαλῶ, τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἐκείθεν κη

¹⁵ Matth. v. 16.

¹ δεῦν] + γὰρ C. Post λέγῃ edd. τότε idem. ² γενόμενον vel γινόμενον
 A B D E H. ³ ταῦτα om. C. ⁴ αὐτῷ A B C D E F H. ⁵ οὐκ οὐκ οὐκ
 τοῦτο C. Ita etiam desit Montef. ⁶ μάθῶν C. ⁷ σὺ om. C. ⁸ ἱερεῖς
 ὅτι δεῖξῃ Edd. ὅτι δεῖξῃ in omni ed. ⁹ ὅτι καὶ ὡς C. ¹⁰ μοι om. C.
¹¹ εἰ γὰρ] ἐπὶ A D E H I. ¹² Μὴ ἐν μέσσοις ποτὶ πόλιν στρ. C. ¹³ ταύτης
 om. C. ¹⁴ ἐκλείποντες πρὸ ἐκλείποντες A B C D E I. ¹⁵ ἐκλείποντες, περὶ F
 om. C. ¹⁶ πῶς] αὐτῶν H. ¹⁷ ἄρα πρὸ ὁρίων A B D E F H I. οὐχὶ τῶν ὁρίων
 om. C. ¹⁸ οἰκοῦντας A B C D F I. καταλειφθέντας Edd.

εὐταῦθα εἰσαγάγωμεν, ἵνα αἱ πόλεις γένωνται πόλεις. Ταῦτα τὸν Ἑλληνα ὀρθῶσαι δύναται, ταῦτα ἐμυρίων ἀπαλλάξαι σκανδάλων. Ὡστε εἰ βούλει κακείνων ἐλευθερώσαι σκανδάλων, καὶ αὐτὸς μυρίων ἀπολαύσαι μισθῶν, τὸν βίον διόρθου τὸν ἑαυτοῦ, καὶ πάντοθεν ἀπολάμπειν ἐποίη, “ὥπως ἴδωσιν ἡ αἱ ἄνθρωποι τὰ καλὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ ἡδοξάζωσι τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν Β τοῖς οὐρανοῖς.” Οὕτω ἡ γὰρ καὶ ἡμεῖς τῆς ἀπορρήτου καὶ μεγάλης ἐκείνης ἀπολαυτόμεθα δόξης ἥτις γίνετο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπῇ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ’ οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ᾧ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΗ.

Ἰ Τὴν δὲ δυναμένην ἡμᾶς στηριῖσαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου ἡ καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου
C χρόνοις αἰώνιοις σσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ ἡ τε γραφῶν προφητικῶν κατ’ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπεροχὴν πίστιν εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος· μόνη σοφῶς θεῶ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτῇ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

ἜΘΟΣ αἰετῇ Παύλῳ εἰς εὐχὰς καὶ δοξολογίας κατακλείειν τὴν παραινέσιν· οἶδε γὰρ οὐ μικρὰν τὸ πρᾶγμα ἔχον ῥοπήν. Τοῦτο δὲ ἀπὸ φιλοσοργίας καὶ εὐλαβείας ποιεῖν εἴθε. Καὶ γὰρ φιλόπαιδος καὶ φιλοθέου διδασκάλου τὸ μὴ μόνον λόγῳ
D παιδεύειν, ἀλλὰ καὶ δι’ εὐχῶν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν τοῖς διδασκεομένοις εἰσαγεῖν ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ. Ἡ δὲ ἀκολουθία αὕτη ἐστὶ. “Τῇ δὲ δυναμένῃ ἡμᾶς στηριῖσαι δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.” Πάλιν γὰρ ἐκείνων ἔχεται τῶν Ἀσθαιῶν, καὶ πρὸς αὐτοὺς τρέπει τὸν λόγον “Ὅτι μὲν γὰρ ἐπετίμα, ποιῆν ἐποιεῖτο τὴν ἐπιτίμησιν· νυνὶ δὲ εὐχόμενοι, ὑπὲρ τούτων τίθησι τὴν ἰκετηρίαν. Εἰπὼν δὲ, “στηριῖσαι,” ἐπαγεῖ καὶ κατὰ τοῖον τρόπον, “κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου.”

1 CAP. XIV. v 24-26.

• μ. ἀπαλλάξαι πρὸ ἀπ ἀλλάξαι μ. σπινθη. ἡ Ἰησοῦ A B.F.H.I σιαντοῦ D E σιαντος Edd. ἡ καὶ] + ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου C.D.E. ἡ αἱ ἄνθρωποι σπ. I ἡ ἡμῶν ἀνατὰς πρὸς Montef. πρὸς ἀνατὰς. ἡ δόξα C.F. ἡ ἡμῶν (ἡμῶν H) accessit. ex omniibus. ἡ γὰρ σπ. I. ἡ καὶ μ. ἐκείνης πρὸ ἐκείνης καὶ μ. B.E.F.H. ἐκείνης σπ. A.I. Hom XXVIII ἡ καὶ σπ. F Statim κατὰ τὸ ε. Venet. Sav Mor κατὰ σπ. B.C.D.E.H.I Mosq. ἡ τε accessit ex omniibus. ἡ διὰ σπ. A. ἡ καὶ πρὸ φ A.C.D.E.F.I Mosq. Cui

Τοῦτο δὲ ἀγνοῦντες ἦν, ὅτι οὕτω ᾔσαν βεβαιωθέντες, ἀλλ' ἔ-
 'αἰπτεκισαν μὲν, ἐσαλεύοντα δέ. Εἵτα ποιοῦν τὸν λόγον
 ὑπερότιστον, ἐπὶ ἡγάγε, "καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ"
 τουτέστιν, ὃ αὐτὸς ἐκήρυξεν. Εἰ δὲ αὐτὸς ἐκήρυξεν, οὐχ ἡμέ-
 τερα τὰ δόγματα, ἀλλ' ἐκείνων ἑοὶ νόμοι. Φιλοσοφῶν δὲ
 ἡλοικῶν καὶ περὶ τοῦ κηρύγματος, δείκνυσιν ὅτι πολλῆς ἐνερ-
 γασίας τοῦτο τὸ ἔργον, καὶ πολλῆς ἐτιμῆς. Καὶ πρῶτον μὲν
 ἀπὸ τοῦ καταγγελλαντος τοῦτο κατασκευάζει, ἔπειτα καὶ ἀπ'
 αὐτῶν τῶν καταγγελλόντων ἀναγγέλλει γὰρ ἦν πρὸς τοῦτοις,
 ἀπὸ τοῦ μηδεὶ γνωρίσαι πρὸ ἡμῶν. Τοῦτο γοῦν ῥηξάτο¹¹⁹
 εἰπὼν, "κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίων" ὅπερ μεγίστης φιλίας
 σημειῶν ἐστὶ, τὸ μυστηρίων ποιεῖν κοινοῦς, καὶ μηδὲν πρὸ
 ἡμῶν. "Χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένον, φανερωθέντος δὲ νῦν."
 Πάλαι μὲν γὰρ προέριστο, ἐφύνη δὲ νῦν. = Πῶς ἐφύνη;
 "Διὰ γραφῶν προφητικῶν." Ἐνταῦθα ὁ πάλιν τὸν φόβον
 ἐκλύει τοῦ ἀσθενοῦς. Τί γὰρ δίδωκας; μὴ ἔατοστῆς τοῦ
 νόμου; Τοῦτο βούλεται ὁ νόμος, τοῦτο ἀνθεν προελεγεν.
 (213) Εἰ ἔδε ἐξετάζεις διὰ τί νῦν ἐφανερώθη, οὐκ ἀσφαλὲς πρᾶγμα
 ποιεῖς, μυστήρια θεοῦ περιεργαζόμενος, καὶ εὐθύναι ἀπαιτῶν^B
 οὐδὲ γὰρ πολυπραγμοῖς τι τοιαῦτα δεῖ, ἀλλ' ἀγαπᾶν καὶ
 στήρειν. Διὸ καὶ αὐτὸς ἐπιστομίζων τὴν τοιούτην γνώμην
 ἐπὶ ἡγάγε, "κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πί-
 στας" Ὑπακοῇ γὰρ ἡ πίστις δεῖται, οὐ πολυπραγμοσύνης^C
 καὶ ὅταν ἡθεὺς ἐπιτάτῃ, πείθισθαι, οὐ περιεργάζεσθαι χρῆ.
 Εἵτα καὶ ἰτέρωθεν αὐτοὺς παραβαρύνει λέγων "εἰς πάντα
 τὰ ἔθνη γνωρισθέντος." Οὐδὲ γὰρ σὺ μόνος, ἀλλ' ἡ οἰκουμένη
 πᾶσα οὕτω πιστεύει, οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλὰ θεὸς λαβοῦσα διδά-
 σκαλον. Διὸ ἐπὶ ἡγάγε, "διὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ." Οὐκ ἐγνω-
 ρίσθη δὲ μόνος, ἀλλὰ καὶ ἐβεβαιώθη ἀμφοτέρω δι' αὐτοῦ ἔργα.
 Διὸ καὶ οὕτως ἀναγνωστῶν "Τῷ δὲ δυναμένῳ ἡμᾶς στηρίζαι
 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ." Καὶ γὰρ, ὅπερ εἶπον, ἀμφοτέρω αὐτῷ
 ἀνατίθῃσι^D μάλλον δὲ οὐκ ἀμφοτέρω μόνος, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν
 τὴν εἰς τὸν πατέρα. Διὸ καὶ ἔλεγεν, "Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς
 αἰῶνας. Ἀμήν." Δοξαζεῖ δὲ πάλιν, τὸ ἀκατάληπτον τῶν

* ἐστὶν ἡμεῖς πρὸ ἐστὶν ἡμεῖς A.B.D.E.F.I Cat. ¹ καὶ ἀπὸ F ² οἱ
 om. B ³ λαοὶ καὶ λαοὶ A.H. λαοὶ om. I ⁴ τὸ om. C.I
 Cat. ⁵ τῆς τῆς Edd. τῆς om. A.B.E.H.I Cat. ⁶ φιλοσοφίας A.H. Verba
 = πᾶσι + διὰ A.D. ⁷ προφητικῶν διὰ προφητῶν I. ⁸ καὶ διὰ E.
 Statim τῶν (τῶν om. A.H.) φησὶν ἔλκει πρὸ ἐλκεῖ τὸν φ. om. om. ⁹ ἀπο-
 στήν τοῦ π. ἀπὸ τῆς ἀπολήψεως (sic) E. ¹⁰ διὰ 4 om. Edd. representantur
 ubi et C.I. ¹¹ γὰρ om. I. ¹² ὁ θεὸς E. Cat. ¹³ ὁ Edd. et Cat. οὐδὲ Corinθ.
¹⁴ διὰ om. Edd. καὶ om. A.B.C.D.E.F.I.

μυστηρίων τούτων εκπληττόμενοι. Οὐδὲ γὰρ τὸν ὅτε ἐφάνη, λογισμοῖς αὐτὰ ὀνυκτῶν καταλαβεῖν, ἀλλὰ διὰ πίστεως ἔπει-
 D γνάναι χρή· ἄλλως ἢ γὰρ οὐκ ἐνι. ²Καὶ καλῶς εἶπε, "μόνη σοφῶ θεῷ." Ὅταν γὰρ ἐννοήσῃ, πῶς τὰ ἔθνη εἰσήγαγε καὶ ἀνεκέρασε τοῖς πάλαι κατωρθωκόσι, πῶς ἀπεγνωσμένους ἔσωσε, πῶς τῆς γῆς ὑναξίους ὄντας εἰς οὐρανοὺς ἀνήγαγε, καὶ τῆς παρούσης ζωῆς ἐκπεπτωκότας εἰς τὴν ἁθάνατον καὶ ἀπόρρητον ἐκείνην εἰσήγαγε, καὶ ὑπὸ δαιμόνων πατομένους ἁγγέλοις ἐφαμίλλους ἐπαίησε, καὶ παράδεισον ἠνέφξε, καὶ τὰ παλαιὰ ³κακὰ ἅπαντα ἔλυσε, καὶ ταῦτα ἐν χρόνῳ βραχυῇ, καὶ δι' ὁδοῦ ῥαδίας καὶ συντομωτάτης τότε γνώσῃ τὴν σοφίαν, ὅταν ἴδῃ, **Ε**ὐ μὲν ἁγγελοι μὲν ἀρχάγγελοι ᾔδουσαν, τοῦτο ἐξαίφνης τοῖς ἐξ ἐθνῶν μεμαθηκότας ⁴διὰ Ἰησον. Δίον οὖν θαυμάζειν αὐτὸν τῆς σοφίας, ⁵καὶ δοξάζειν αὐτόν, σὺ δὲ περὶ μικρὰ ⁶στρέφῃ, τῇ σκιᾷ προσεδραμύνῃ· ὅτι οὐ σφόδρα ἐστὶ δοξάζοντος. Ὁ γὰρ μὴ θαρρῶν αὐτῷ, μηδὲ τῇ πίστει πεποιθὲς, οὐ μαρτυρεῖ τῷ μεγέθει τῶν ⁷γενομένων. Ἀλλ' αὐτὸς τὴν ὑπὲρ ἐκείνων δοξαν ἀνήγαγε, κατέειπεν εἰς τὸν αὐτὸν ζῆλον ἐνάγων. Ὅταν δὲ ἀκούσῃ αὐτοῦ λέγοντος, "μόνη σοφῶ θεῷ," μὴ πρὸς 720 ἀθέτησιν τοῦ υἱοῦ τοῦτο νόμιζε λέγεσθαι. Εἰ γὰρ ἅπαντα ταῦτα, ἀφ' ὧν ἡ σοφία αὐτοῖς δείκνυται, διὰ Χριστοῦ γέγονε, καὶ χωρὶς αὐτοῦ οὐδεὶς ἐν γέγονεν, εὐδελον ὅτι καὶ τὰ τῆς σοφίας ἴσα. Τίνας οὖν ἔειπεν, "μόνη," εἶρηκε; Πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς ἀπίστεως ἀπάσης.

Ἀποδοὺς τοίνυν τὴν δοξολογίαν, πάλιν ἀπὸ τῆς εὐχῆς ἐπὶ παραίνεσιν χωρεῖ, πρὸς τοῖς ἰσχυροτέροις τρέπων τὸν λόγον, καὶ λέγων οὕτως ²"Οφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ ὀνυκτοί." Ὀφείλομεν, οὐ χαριζόμεθα. Τί οφείλομεν, "Τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βασιτεύειν." Εἶδες πῶς ἐτήρεν αὐτοῖς τοῖς ἐγκωμίοις, Βούχῃ τῷ δυνατοῖς μόνον εἰπεῖν, ³ἀλλὰ καὶ τῷ μεθ' ἑαυτοῦ τάξει κείνους, Οὐ ταύτη δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ χρησίμῳ

² C¹ XV γ. 1

¹ est. δυνατὸν Edd. et C¹. δυνατὸν est. Codd. ² ἀσθενήματα libri omnes et C¹. εἶδεναι Edd. ³ γὰρ pro δε omittit. ⁴ καὶ accipiat ex omniibus. ⁵ δε καὶ ἀπ. ἰσχυρὸν A B. D F H. δε καὶ ἀπ. ἰσχυρὸν (ἰσχυρὸν C. ἰσχυρ. καὶ δε. ἰσχυρὸν E. I. δε. ἰσχυρὸν καὶ ἀπ. Edd. ⁶ καὶ ἀγγελοῖς I. ⁷ καὶ δε. ἰσχυρὸν pro δυνατὸν καὶ ἀπ. omittit. ⁸ δε. τῷ I. Edd. τοῦ δυνατὸν in omniibus. Post Ἰησον add. τότε τῶν τῶν δυνατὸν C D. ⁹ αὐτὸς τῆς σοφίας, Sic A B C D. E F H. τῶν αὐτῶν σοφίας I. αὐτοῦ τῆς σοφίας Edd. ¹⁰ καὶ δοξάζειν αὐτὸν omittit I. ¹¹ στρέφῃ—δοξα(στος) προσεδραμύνῃ τῇ σκιᾷ περιστρεφῇ I. ¹² γενομένων H. ¹³ τοῦ υἱοῦ στα. A F H. Statian τοῦτο v. pro v. τοῦτο omittit. ¹⁴ γὰρ¹ μὲν γὰρ E. Μὲν δε. Ἰησον Χριστοῦ I. ¹⁵ δυνατοῖς]+τὰ δε. τῶν δε. βασιτεύειν I. ¹⁶ ἀλλὰ est. I.

πάλιν αὐτοὺς ἐπισπᾶται, καὶ ἁνεπαχθεῖ. *Σὺ μὲν γὰρ δυνατὸς εἶ, φησὶ, καὶ καταβαίνων οὐδὲν βλάβη· ἐκείνῳ δὲ περὶ τῶν ἐσχάτων ὁ κίνδυνος, ἂν μὴ διαβυστάζηται. Καὶ οὐκ εἶπε, τοὺς ἀσθενεῖς, ἀλλὰ, "τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδονίτιων," εἰς ἔλεον ἑαυτὸν ἐπισπώμενος καὶ ἐπικλῶν· ὥς καὶ ἀλλαχοῦ φησιν, 3 "Ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον." Δυνατὸς γέγονας· Ἀπόδος τῇ θεῷ τῇ ὑμοιβῇ τῇ ποιήσαντί σε τοιοῦτον· ἀποδώσεις δὲ, τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀρρώστου διορ- C θούμενος. Καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς ἀσθενεῖς ἤμεν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς χάριτος ἐγενόμεθα δυνατοί. Τοῖτο δὲ οὐκ ἐνταῦθα δεῖ μόνον ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλως νοσούντων· ὅσον αἱ ἀκρό- χολός τις ἢ, ἂν ὑβριστής, ἂν ἄλλο τι τοιοῦτον ἔχωι ἐλάττωμα, διαβάσταζε. Ὡς δ' ἂν τοῦτο γένοιτο, ἔκουσον τῶν ἐξῆς. Εἰπὼν γάρ, "ἀφείλομεν βαστάζειν," ἐπήγαγε, "Καὶ μὴ ἐαυ- τοῖς ἀρέσκειν." Ἐκαστος ὕμῳ τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθόν, πρὸς οἰκοδομὴν· Ὁ δὲ λέγει, "ταῦτό ἐστι δυνατός εἶ· Λαμβανέτω σου πειραν τῆς δυνάμεως ὁ ἰσθενής· ἐκείνος D (214) μαθηανέτω σοι τὴν ἰσχύν, ἐκείνῳ ἄρισον. Καὶ οὐχ ἀπλῶς εἶπεν, ἄρισον, ἀλλ', "εἰς τὸ ἀγαθόν" καὶ οὐδὲ ἀπλῶς εἰς τὸ ἀγαθόν, ἵνα μὴ λέγῃ ὁ τέλειος, ἰδοὺ γὰρ εἰς τὸ ἀγαθὸν ἔλκω, ἀλλὰ "προσέθηκε, "πρὸς οἰκοδομὴν" Ὡστε καὶ πλουτῆς, καὶ ἔν ἐν δυναστείᾳ ἦς, μὴ σαιτῇ, ἢ ἢ τῷ πείνῃ καὶ τῷ θεομίῳ ἄρισκε οὕτω γὰρ καὶ δοξῆς ἀπολαύσῃ τῆς ἀληθοῦς, καὶ ὑφέ- λειν ἐργάσῃ πολλήν· Ἡ μὲν γὰρ τῶν βιωτικῶν δόξα εὐθέως ἀφίπταται· ἡ δὲ τῷ πνευματικῶν μένει, ἂν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦτο ποιῇ. Διὸ παρὰ πάντων τοῦτο απαιτεῖ· οὐ γὰρ ὁ E δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, ἀλλ', "ἕκαστος ὕμῳ"· Εἴτα ἐπειδὴ ἕμεγα ἐπέταξε, καὶ τῆς οἰκείας ἐκέλευσε καθυφείναι τελειότητος εἰς τὸ διορθῆσαι τὴν ἐτέρου ἀσθένειαν, πάλιν τὸν Χριστὸν εἰς μέσον ἄγει λέγων· 5 "Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἐν τῷ ἡμίσει" ἥ περ

3 Gal. vi 1

4 v 2

5 v 3

* ἀνεπαχθεῖ C D E F et ex cast B ἀνεπαχθῆς Edd. ἀνεπαχθῆς ὁσπ. καὶ, Cat ὁσπ. εἰ A. Statum γὰρ οσπ. C ἡ βαστάζειν B. ἡ αὐτὴν πρὸ αὐτῶν A B D E F H I στήθε Cat ἡ ἄλλων ἡ ἄλλων ἀσθενῶν Cat ἡ οἶον, ἀκρ. τις ἦν καὶ ὑβριστής αὐτῶν ἄλλο τι C ἡ πειρανέτω ἔχω πρὸ ἔχω τοιοῦτον στήθε πῶς δ' ἂν τοῦτο γένοιτο! Sic A B E F H I πῶς δ' ἂν γένοιτο τοῦτο D τοῦτο οσπ. C πῶς δὲ τοῦτο γένοιτο ἂν Edd ἡ ἔχω C D Cat ἡ τοῦτο ἡ τοῦτο ἔστι B C D I Mox εἰς πρὸ εἰ C ἡ ἀσθε- ρῶν I. Mox ἐκείνῳ ἀρεσκῶν C ἡ καὶ οσπ B Statum οὐχ πρὸ οὐδε C ἡ καὶ οὐδε ἀπλῶς εἰς τὸ ἀγαθόν οσπ. A H ἡ προσέθηκεν, εἰ, αὐτῶν A D E ἡ οσπ B ἡ δυναστείᾳ E ἡ τοῦς θεομίῳ καὶ τῷ πείνῃ C ἀρεσκῶν C ἡ ἀφίπταται A B D E F H I ἡ ἡμῶν A C D H I Cat ἡ μεγα οσπ. A H I ἡ εἰς μέσον ἄγει οσπ. καὶ εἰς μέσον Ed I ἡ ὥστε καὶ ἡ Edd. et Cat. καὶ οσπ. A B D E F H I Statum ποιεῖ C

αἰ ποιῇ. Καὶ γὰρ ὅτε περὶ ἐλεημοσύνης ἔλεγεν, 'αὐτὸν
 παρήγαγε λέγων' "Γινώσαστε τὴν χάριν τοῦ ἑκυρίου, ὅτι δι'
 ἡμᾶς ἐπλώχευσε πλούσιος ὢν" καὶ ὅτε εἰς ἀγάπην ἰπροέτρπεν,
 ἔκειθεν προντρέψεν, εἰπὼν "Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν
 ἡμᾶς" καὶ ὅτε περὶ τοῦ φέρειν αἰσχύνην καὶ κινδύνους ὡς συνε-
 721 βούλευσεν, ἐπ' αὐτὸν "κατέφυγε, λέγων" "Ὅς ὅντι τῆς προ-
 κειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας."
 Οὕτω καὶ ἐνταῦθα δείκνυσιν καὶ αὐτὸν "τοῦτο ποιήσαντα, καὶ
 τὸν προφῆτην ἀνῶθεν προαναφωκῆσαντα διδὼ καὶ ῥεπήγαγον"
 "Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἠέπεσσοι ἐπ' ἐμέ" Τί δέ
 ἐστιν, "οὐχ ἑαυτῷ ἤρσεν." Ἐξῆν' αὐτῷ μὴ ὀνειδισθῆναι, ἐξῆν'
 μὴ παθεῖν ὅτι ἐπαθεῖ, εἴτε ἤθελε τὸ ἑαυτοῦ σκοπεῖν ἢ ἄλλ'
 ὅμως οἷκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον σκοπεῖσαι, τὸ ἑαυτοῦ
 παθεῖν. Καὶ τίνας ἔτεκεν οἷκ εἰπὼν, ἐπειτὰν ἐκείνων; "Ὅτι
 Βοῶ τοῦτο ἑβούλετο δεῖξαι μόνον, ὅτι ἡθρῶπος γέγονεν, ἀλλ'
 ὅτι καὶ ὑβρίστη, καὶ τονηρὰν παρὰ πολλοῖς ἔλαβε δόξαν,
 ἀσθενὴς εἶναι νομισθεῖς" "Εἰ γὰρ υἱὸς εἶ, φησί, τοῦ θεοῦ,
 κατάρθῃ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ" καὶ, "Ἀλλὰς ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ
 δύναται πῶσαι" Διὰ πράγματος ἐμνημόνευσε χρησιμεύοντος
 αὐτῷ εἰς τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν, καὶ δείκνυσιν πολλῷ πλεον ὅ
 ἐπηγγείλατο. Οὐ γὰρ τὸν "Χριστὸν" δείκνυσιν ὀνειδισθέντα
 μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα. "Οἱ ὀνειδισμοὶ γὰρ τῶν
 ὀνειδιζόντων σε, φησὶν, ἰπέτεσον ἐπ' ἐμέ" "Ὁ δὲ λέγει,
 τοιοῦτόν ἐστιν· οὐδὲν συνίβη καιρὸν, γούδην ξένον. Οἱ γὰρ
 ἐπὶ τῆς παλαιᾶς μελετήσαντες αὐτὸν ὀνειδιζοῖν, οὕτοι καὶ κατὰ
 C τοῦ παιδὸς ἐμάνησαν. Ταῦτα δὲ ἐγράφη, ἵνα ἡμιώμεθα.
 Ἐνταῦθα αὐτοὺς καὶ εἰς πειρασμῶν ὑπομοσὴν ἀλείφει λοιπόν.
 "Ὅσα γὰρ προεγράφη, φησιν, εἰς διδασκαλίαν ἡμῶν προε-
 γράφη" ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γρα-

1 2 Cor. xii. 9. Ephes. i. 25. Hebr. xii. 1. 7 Matth. xxi. 40. 42 8 v. 4

1 αὐτὸν κ λέγων] ἴδω A H I Statim γὰρ τὴν χ C. 2 κημιον] φήμιν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ C D E 3 προντρέψεν A B E Μοx προέτρπεν D 4 συνε-
 βούλευσεν προ συνεβούλευσεν A B D E F H I 5 εαυτῷ φησιν A F J 6 τοῦτε]
 τὸν I 7 ἐπήγαγε] + καθὼς γινώσκται Edd. geraphat, hinc hinc. 8 ἐπέτεσον
 bis H I. 9 αὐτὸν C ἴδω ἐξῆν αὐτῷ μὴ π E 10 εἴτε] + ἀσθενὴς γέγονεν
 ἀλλ ex eor. F 11 βούλεται C 12 φησιν ποτὶ σταυροῦ vulgo legunt,
 ianua libris A B D E F H I 13 Χριστὸν] υἱὸν C D E 14 γὰρ] + φησιν E
 Μοx φησιν ἐπε προ ενπ φησιν A B D F H I Cat. epi ep ἐμ, φησιν C.
 φησιν om E. 15 αὐτὸν H 16 αὐτὸν ὀνειδίζουσιν αὐτὸν omnes et Cat.
 ὀνειδίζουσιν σὺν μ. Edd. 17 μεμώμεθα] + τὴν Χριστοῦ κα παρὰ B. ἵνα μὴ
 μεμώμεθα ἐνταῦθα αὐτοὺς καὶ εἰς κ ὕ. Veron. ἵνα μεμώμεθα αὐτοὺς καὶ εἰς
 π ὅ (add. ἐνταῦθα η κατὰ αὐτοὺς) C 18 τῆς αὐτῆς παρακλήσεως bis om.
 19 Μοx ἴσμεν καὶ ἔχουσιν ἴδω.

φῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν." Τούτέστιν, ἵνα μὴ ἐκπέσωμεν
παιτεῖλοι γὰρ οἱ ἀγῶνες ἔσθωτε, ἔξωθεν ἵνα νευροῦμενοι καὶ
παρηκαλούμενοι παρὰ τῶν γραφῶν, ὑπομονὴν ἐπιδειξώμεθα
ἵνα ἐν ὑπομονῇ ἔζώτες, μένωμεν ἐπὶ τῆς ἐλπίδος. Ταῦτα γὰρ
ἀλλήλων ἐστὶ κατασκευαστικά, ἡ ὑπομονὴ τῆς ἐλπίδος, ἡ ἐλπίς
τῆς ὑπομονῆς ἅπερ ὑμφοτέρα ἀπὸ τῶν γραφῶν γίνεται. D

Εἰτα πάλιν εἰς εὐχὴν ⁴ περιτρέπει τὸν λόγον, λέγων· "Ὁ
δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δὴν ἡμῖν τὸ αὐτὸ
φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, "κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν"· "Ἐπειδὴ γὰρ
εἶπε τὸ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἑὰ τοῦτοδείγματα ἐπέγραψε τοῦ Χρι-
στου, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν γραφῶν προσέθηκε μωρτυρίαν, ὁδεκνῶς
ὅτι μετὰ τῶν γραφῶν καὶ αὐτὸς πάλιν δίδωσι τὴν ὑπομονήν,
"διὰ τοῦτο ἔλεγεν, "Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρα-
κλήσεως δὴν ἡμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ Χριστὸν
Ἰησοῦν"· Τούτο γὰρ ἐστὶν ἀγάπης, ὃ περὶ αὐτοῦ τις φρονεῖ,
τοῦτο καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Εἰτα πάλιν δεκνῶς, ὅτι οὐχ E
ἀπλῶς ἀγάπην ζητεῖ, ἐπεγραψα, "κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν"· ἢ
πικτυχαῦ ποιεῖ, ἵπειδὴ ἐστὶ καὶ ἑτέρα ἀγάπη. Καὶ ἵτι τὸ
κέρδος τῆς συμφωνίας, ¹⁰ "ἵνα ὁμοθυμαδὸν, ¹¹ φησὶν, ἐν ἐνὶ
στόματι δοξάζετε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ." (ὅν εἶπε ἀπλῶς, "ἐν ἐνὶ στόματι," ἀλλὰ ἐπὶ μὴ
ψυχῇ τοῦτο ποιεῖν ἐκέλευσεν. Εἶδες ¹² πῶς τὸ σῶμα ἦσεν
(215) ἅπαν, καὶ πως τὰς λέγων κατέκλεισε πάλιν εἰς δοξολογίαν,
ὅθεν καὶ ἐνάγει μάλιστα εἰς ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν; Εἰτα
πάλιν ἐντυθεὶν τῆς αὐτῆς παραιτίσεως ἔχοντες λέγων· ¹³ "Διὸ 721
προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελαβετο
ἡμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ"· Ἰκεῖν τὸ παρδείγμα ἑσθῆς, καὶ τὸ
κέρδος ἁφύτου· μάλιστα γὰρ τὸν θεὸν τοῦτο δοξάζει τὸ
ἁμπεριερίχθαι ἅλστε καὶ ἀλγῶν ὑπὲρ αὐτοῦ διαστασιάζης
πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἐνοήσας ὅτι καταλύσας τὴν ὀργὴν τὸν
δεσπότην σου δοξάζεις, καὶ μὴ διὰ τὸν ἀδελφόν, δι' αὐτὸ γὰρ
τοῦτο καταλλάγηθι μᾶλλον δὲ διὰ τοῦτο πρῶτον. Καὶ γὰρ
ὁ Χριστὸς τοῦτο ἔνω καὶ εἰς στρέφει, καὶ τῷ πατρὶ διαλε-

ε. ε.

III. 6.

II. 7.

¹ ἔχουσιν C. ⁴ ἐρίων A B E F H I Cat. περιτρέπει C. ¹⁰ ἐσθῆς καὶ ἡ
καυμάς) C D. ⁵ τὸ ὑποδείγμα C. ¹¹ ἐδεσποσεν C. ¹² διὰ τοῦτο) καὶ C.
⁶ ἀγάπης D E. ⁷ ἐπειδὴ) + γὰρ C. ⁸ εἰ οὖν. A H I. ⁹ φησὶν οὖν C.
¹⁰ πῶς) σου ἰνα C. ¹¹ νερον. ¹² ἐπὶ τῶν C. ¹³ καὶ H. ¹⁴ Μιν.
ἐντυθεὶν στο. C. ¹⁵ ἡμᾶς οὐδεὶς. ¹⁶ καὶ Εὐδ. ¹⁷ ἁμπεριερίχθαι C. ¹⁸ καὶ
στοματι. ἀλγῶν Εὐδ. ἄγαν Cat. ¹⁹ αὐτοῦ πρὸς τοῦ A. D E F H C. καὶ
ὑπὲρ αὐτοῦ πατ. C.

Β γόμενος ἔλεγεν ¹²· "Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι σὺ με ἀπέσταλκας, ἵνα ἔσιν ἐν."

"Πειθώμεθα τοῖνυν, καὶ σιγάπτωμεν ἑαυτοὺς ἀλλήλοις. Ἐνταυθα γὰρ οὐκέτι τοὺς ὑσθενεῖς. ἀλλὰ πάντας διεγείρει. Καὶ βούληται τις ἀπορραγεῖν σου, μὴ σὺ ἀπορραγῇς, μηδὲ τὸ ψυχρὸν ἔκκενο φθεγγῇ ῥῆμα, ἐὼν φιλή με, φιλῶ ἵνα μὴ φιλή με ὁ οφθαλμὸς ὁ δεξιὸς, ἐξορίττω αὐτόν. Σατανικὰ γὰρ ταῦτα τὰ ῥήματα. καὶ τελωνῶν ἄξια, καὶ τῆς Ἑλλήνων μικροψυχίας. Σὺ δὲ ὁ πρὸς μεῖζονα ἐλθθεὶς πολιτείαν, καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐγγράψεις, μεῖζονα σπείδοντος εἰ νόμων. Μὴ ἔτι λέγε ταῦτα, ἀλλ' ὅταν σε μὴ βούληται φιλεῖν, τότε πλείων ἐκιδέκκετο τὴν ἀγύτην, ἵνα αὐτὸν ἐπισκασῇ. Καὶ γὰρ μέλοι ἐστὶ τὸ δὲ μέλοι ὅταν ἐπὶ τινος ἀνάγκῃς ἁποσχίζηται τοῦ λοιποῦ σώματος, τάχα ἡμῶν ὥστε ἐνώσαι καλὴν αὐτό. καὶ τείονα πρὸς ἐκιδέκκεται τότε. Καὶ γὰρ πλείων ὁ μισθὸς, ὅταν μὴ βουλομένη φιλεῖν ἐφελκεται. Εἰ γὰρ ἐπὶ ἁριστοὶ κελίει καλεῖν τοὺς μὴ δυναμένους ἡμῖν ἀντιδοῦναι, ἵνα ἡξίωται τῆς ἀντιδόσεως πολλὰ μάλλον ἐπὶ φιλείας τούτου δεῖ ποιεῖν. Ὁ μὲν γὰρ φιλοῦμενος καὶ φιλεῖν ὑπεδύκεται τὴν ὑμῶν βίαν· ὁ δὲ φιλούμενος καὶ μὴ φιλεῖν, ἐτὼν θεῷ· ἡθ' εἰσι τὸ σοὶ χρεώστην κατέστησε. Καὶ χωρὶς δὲ τούτων, ἔτι μὲν φιλή σε, οὐ πολλὰς αἰτίαι τῆς σπουδῆς ἔτι δὲ μὴ φιλή, τότε σοὶ χρεῖαν ἔχει τῆς ἀντιλήψεως. Μὴ τοιαντὴν τὴν αἰτίαν τῆς σπουδῆς αἰτίαν ποιῶν ῥηθυμίας, μηδὲ λέγε πειθὼ νοσεῖ, διὰ τοῦτο καί τοῦ ἀμελῶ· καὶ γὰρ νόσος ἐστὶν ἡ κατάψυξις τῆς ἀγάπης· ἀλλὰ σὺ θερμὸν τὸ καταψυχθῆναι. Τί οὖν ἂν μὴ θερμαίνεται, φησὶ; Μίκε τὰ σπυγίου ποιῶν. Τί οὖν ἂν μεῖζονα διαστρέφεται, Πάλιν μεῖζονα ἔσσι τὴν ἀντιδοῦσαν προξενεῖ, καὶ ὅσοιτα μάλλον ἢ δέκκεται τοῦ Χριστοῦ ὁμιλητῆν. Εἰ γὰρ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους, γνώ-

12 Jo. 1. 27. 11

ἵνα ἔσιν ἐν σοὶ A. * HEIKON. Περὶ ἀγάπης, καὶ τοῦ εἶναι φιλεῖν καὶ ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθρούς. Veron. * μὴ καὶ ἐν Ed. κα. απ. A. B. D. E. F. H. I. Flor. p. 4. (Tpm. κα. p. 433 D.) * ἐν] + δε A. B. F. H. Flor. * δὲ ὁ φθ. (+ μου C.) δὲ δ. απ. π. δὲ ὁ φθ. Ed. * ταῦτα τὰ β. A. B. C. D. F. I. τὸ p. ταῦτα E. ταῦτα ῥήματα Veron. Sav. Mor. τὰ β. ταῦτα edidit Montef. * δὲ πρὸ δε D. E. I. * σχίζεται I. * πικρῶν B. F. H. * τὸν θ. απ. εἰς αὐτοὺς πρὸ αὐτῶν τὸν θ. A. B. D. E. F. H. I. * καὶ χ. δε τούτων I. Sic B. F. I. Flor. καὶ χ. ταῦτα δὲ A. H. χ. δε τούτων D. E. καὶ ταῦτα C. καὶ χ. ταῦτων Ed. * σε] + τις C. * ἡσες ἔστιν περ—σπουδῆς απ. I. * ταῦτα ὅταν σε μὴ φ. ἰδεῖται. * μὴ απ. C. * λέγει] + δε A. E. Flor. * αὐτόν C. * ἂν πρὸ ἐάν A. B. D. E. H. I. * τοσούτῳ πρὸ τοσούτων A. B. F. I. εἰ ex corr. H. * πολλὰ D. E. * δεικνύει] + απ. B. * μεθῆναι C. D.

ρισμα μαθητῶν¹³ "Εν τούτῳ γὰρ γινώσκονται, ῥησὶ, πάντες, ὅτι μαθηταὶ μου ἐστί. ἐν ἀγαπᾷτε ἀλλήλους" τὸ τὸν μισοῦν-
τα φιλεῖν, ἐννόησαν ἡλίκοι. Καὶ γὰρ ὁ δεσπότης σου ἡμι-
σοῦντας ἐφίλει καὶ παρεκάλει· καὶ ὅσῳ ὑσθείνεις ἦσαν, τοσοῦτῳ
μᾶλλον αὐτῶν ἐπεμελείτο, καὶ ἐβόα λέγων, ¹⁴ "Οὐ χρεῖαι
ἔχουσιν οἱ ισχύοντες ἰατροῦ, ἢ ἄλ' οἱ κακῶς ἔχοντες" καὶ
τραπέζης ἡξίου τῆς αἰτῆς τελώνας καὶ ἀμαρτωλοῖς καὶ ὅσηι
αὐτὰν ἡγίμασαν ἀτιμίαν ὁ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, τοσαύτην περὶ ¹⁵
αὐτοὺς ἐπεδείξατο τιμὴν καὶ κηδεμοκίαν. μᾶλλον δὲ καὶ πολλῶ
πλείονα. Τούτων καὶ σὺ ζήλωσον. Οὐδὲ γὰρ μικρὸν ἐστὶ τὸ
κατορθοῦμενον, "ἀλλ' οὐ χωρὶς αἰῆς ὁ μαρτυρῶν ἅθις σφόδρῃ
δύναται ἀρίσαι, καθὼς ὁ Παῦλός φησι. Μὴ τοίνυν λέγε,
ὅτι μισοῦμαι, καὶ δια τούτου οὐ φιλῶ διὰ γὰρ τοῦτο μάλιστα
φιλεῖν ὀφείλεις. Ἄλλως δὲ οὐδὲ ἐν φιλοῦντα μισεῖσθαι
ταχέως, ἀλλὰ καὶν θηρίον ἢ τις, τοῖς φιλοῦντας φιλεῖ." ¹⁶ "Τού-
το γὰρ καὶ οἱ ἐθνικοὶ, φησὶ, καὶ οἱ τελῶναι ποιοῦσιν." Εἰ δὲ
τοῖς φιλοῦντας ἕκαστος φιλεῖ, τοῖς μετὰ του μισεῖσθαι φι-
λοῦντας τίς οὐκ ἂν ἀγυπήσει; Τούτου τοίνυν ἐπίδειξαι, καὶ μὴ
κυῖσθαι λέγων "τούτῳ τὸ ῥῆμα, ὅτι ὅσῳ αἱ μισῇ, οὐ κυῖσμαι
ἢ σε φίλων, καὶ πᾶσαν φιλονεικίαν ἐχάλασας, ἔπῃσαν ψῆξιν
ἐξέβαλες. Ἡ γὰρ ἀπὸ φλεγμονῆς γίνεται τὸ νόσημα τοῦτο,
ἢ ἀπὸ ψυχρότητος· ἀλλ' ἀμφοτέρῃ τῆς ἀγάπης ἡ δύναμις
διορθοῦν εἴθε τῇ θερμότητι. Οὐχ ἥμεις τοὺς αἰσχροῦς ἐρῶντας
ράβιζομένους, ἐμπετυομένους, ὀνειδίζομένους, μυρία πύσχοντας
δεινὰ ὑπὸ τῶν πορνευομένων γυναικῶν ἐκείνων; Τί οὖν, ἐξέλυσε
(216) ὁ τούτων τὸν ἔρωτα τὰ τῶν ὕβρειν. Οὐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ
μᾶλλον ἀνήψε. Καίτοι γε αἱ μὲν ταῦτα ποιοῦσαι μετὰ τοῦ
πορνεύεσθαι καὶ ἀσέμου γίνεσθαι εἰσὶ καὶ ἐντελοῦς, οἱ δὲ πύσχον-
τες πολλὰκις λαμπροῖς ἔχουσι προγόνους ἀριθμεῖν, καὶ πολλὰν
ἄλλην περιφάνειαν λέγειν· ἀλλ' ὁμῶς ἑορδὴν τούτων αὐτοῖς

13 Ios. xii. 33

14 Matth. ix. 12.

15 Iud. v. 46.

ῥ φησι πάντες προ πάντων φησὶν Α Β Ε Φ Η Ι. Σημῶς δὲ μ. μὲν ἴπτεν οὐκ
ἔστι. ὅτι ἔροι μ. ἴπτεν Edd ἡ μισοῦντας | μισοῦνται σε Α Γ ἡ ὅσῳ |
μᾶλλον C. Μοχ τοσοῦτον H. ἡ αὐτῶς | ὡς αὐτοὶ δὲν πινῃ. ἰουνοῦ C.
αὐτοῦ ταῦτα δεδὲν Μοστέ ἡ ἡγίμασαν B D H I ἡγίμασαν Edd Μοχ
αὐ τοῦ ἡ δῆμι I. ἡ καὶ οὐ. B ἡ ἄλλ' οὐ χωρὶς—ἡμῶν | ἀλλ' οὐ
χωρὶς; οὐδὲ μαρτυρῶν δυνατοὶ σὺ ἀρίσαι φησὶ C ἡ ὅσῳ σὺ δ. αὐ (μ. δ.
D) pro σὺ δ. αὐ θιῶ A B D E F H I. ἡ δὲ | καὶ C. Μοχ μετὰ τὸ μ. C D
ἡ σὺντι pro ταῦτα A B C D E F H ἡ ὅ μὲ μισῶς; Edd μὲ δοκεῖ πὶ οὐκ
ἐπὶθεα. μισῶς pro μισῶς A B E F H I ἡ σὶ τυρεγιστρι. ιη Α ἡ καὶ
πᾶσαν Edd. καὶ οὐκ. A B C D E H I Σημῶς ψῆξιν (sic, ἐξέβαλες pro ψυχρῇ
ἐμάλαξαι υἱαπες. ἡ τῆς ἀγ. ἡ δ. pro ἡ τῆς ἀγ. δ. οὐκ αὐ. ἡ τοιούτων pro
τοῖων A B D H I. εἰ αὐ κοτ. E. ἡ τὰ τῶν ὕβ. | ἡ τῶν ὕβ. ἡ ἡμῶν C. τὰ
οὐκ. H. ἡ οὐδὲν τούτων αἰσῶτα. οὐδὲ τούτω Edd.

ἐκλῦει, οὐδὲ ἀφίστησι τῇ ἰρμμένῃ. Ἐῖτα οὐκ αἰσχυρόμεθα, ὅσῃ ὁ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων ἔρωι ἰσχὺν ἔχει, ταύτῃ οὐ δύναμειοι περὶ τῇ κατὰ θεὸν ἡδεῖαι φιλίαν; Οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι τοῦτο μέγιστόν ἐστιν ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου; Ἰού συνορᾷς, ὅτι παρέστηκεν ὁ ποιηρὸς δαίμων ἐκεῖνος, ἔλκων πρὸς ἑαυτὸν τὸν μισούμενον, καὶ βουλόμενος πλεονεκτῆσαι τὸ μέρος; σὺ δὲ ἱπαρατρέχεις, καὶ τὸ ἔπαθλον προδίδας τῆς μάχης. Καὶ γὰρ ἔπαθλον ὁ ἀδελφὸς ἐν τῇ μέσῃ κίται· καὶ περιγένη. σὺ τὸν στέφανον ἔλαβες· αὐτὸν δὲ ῥηθιμήσῃς, ἄσπεφανωτος ἀνεχώρησας. Παύσαι ταῖν τὸ Σατανικὸν ἐκτενο φθειγγόμενος ῥῆμα. ὅτι εἰν ὁ ὀφθαλμὸς μου μισῇ με, οὐδὲ ἰδεῖν αὐτὸν ἔδυναμαι. Οὐδὲν γὰρ αἰσχυρότερον τοῦ ῥήματος τούτου, καίταιγε εὐγενεαὺ αὐτὸ ψυχῇ ἵεται δαῖγμα τιθενται. Εἰ πολλοί· ἄλλ' οὐδὲν τούτου ἀσχευέστερον, οὐδὲν ἀνοητότερον, οὐδὲν μαρότερον. Διὸ δὴ μάλιστα καὶ πενθῶ, ὅτι τὰ τῆς κακίας ἀρετῆς εἶναι ἵνομίζεται, καὶ τὸ ἵπερορᾶν καὶ καταφρονεῖν, λαμπρὸν ἔδοξε εἶναι καὶ σιμρόν· ὅπερ μεγίστη παγίς ἐστι τοῦ διαβόλου, τὸ καὶ ἀγαθὴν περικτινῆσαι δόξαν τῇ ποιηρίῳ. Ἰδεὶ καὶ δουσεξάλικτος γίνεται. Καὶ γὰρ πολλῶν ἔγωγε ἤκουσα σιμνουμένων ἐπὶ τῇ μὴ προσίσθαι τοῖς ἀποστρεφόμενοις αὐτοῖς καίταιγε ὁ δεσπότης σου καὶ ἔγκαλλωπίζεται ταύτῃ. Ποσάκις ἔγουν αὐτὸν διέπτυσαν ἄνθρωποι; ποσάκις ἀπιστράφησαν; αὐτὸς δὲ οὐ καίταις ἐπιτρέχων. Μὴ ταῖν λέγε, ὅτι οὐ δύναμαι προσίσθαι τοῖς μισούντας, ἀλλ' εἰπέ, ὅτι οὐ δύναμαι διαπτύσαι τοὺς διαπτύοντας. Τοῦτο τοῦ μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ τὸ ῥῆμα, ἵς τό γε ἔτερον τοῦ διαβόλου τοῦτο λαμπρὸς καὶ ἐνδόξους, ἵς τό γε ἔτερον τοῦ αἰσχυροῦς καὶ καταγαλάστους. Διὰ τοῦτο θαυμάζομεν Μωυσία, ὅτι καὶ τοῦ θεοῦ λέγοντος, ἔσόν με, καὶ θυμωθεῖς ἐκτρίψω αὐτοῦς, οὐκ ἰδουμένη διαπτύσαι τοὺς πολλὰκις αὐτὸν ἀπο-

1^ο Exod. xxxii. 10, 32.

ἡ δεῖξαι πρὸ ἀποδείξαι A B D E F I ἡ δὲ ἰσχυρὸς I καὶ om. D E
 ἡ παρῆγε B καὶ γὰρ π Edd. γὰρ δεσπότης ἡ καίταις. ἡ τούτων om. I
 ὁ ὀφθαλμὸς A. B. C D E F I ὁ ἀδελφὸς Vaton Sav ἀδελφὸς καὶ πρὸς art. c.
 Mor. Beza. ἡ δύναμις A D E I δύναμις B F H βουλομαι Edd ἡ εἶναι
 δαῖγμα πρὸ δαῖγμα ἵεται B C D E F H ἵθεται αὐτὸ δαῖγμα εἶναι hoc ord A
 ἡ τούτων πρὸ τούτων A B D E F H οὐδὲν πρὸ οὐδὲ A B D F I ἡ ἵεται
 E οὐδὲν (οὐδὲ C) μαρότερον σιμνω. οὐδὲ ἡμῶντος Edd. ἡ νομίζεται
 Sae F I νομίζεται A B C D E H νομίζονται αὐτὸι πολλοὶ Edd ἡ ἵεται C
 ἡ περικτινῆσαι σιμνω. περικτινῆσαι Edd. ἡ δὲ om. I Siatko δουσεξάλικτος C
 καὶ om. I ὁ σὺν A B E F H I Μωσὶς αὐτὸν ἀνθρώπων B E προσισθῆναι
 καὶ I. Max ἵεται στα ἵεται τοῦ μαθ σιμνω. τοῦ Χριστοῦ B C D E H
 μαθητοῦ Χριστοῦ ἀποστρεφ. art. c. Vaton. Sav Mor. ἡ καίται πρὸ ἐνός A. B.
 C. D. E. F. H. θαυμάζομεν B. F. H. καὶ om. C.

παραφύλακται, ἀλλ' ἔλεγον, "Εἰ μὲν εὐφρῆς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν, ἄφεσις ἔπει καὶ ἐξάλειψαν." Θεοῦ γὰρ ἦν φίλος καὶ μιμητής. "Μὴ δὲ σεμνωσώμεθα ἐφ' οἷς ἐγκαλύπτεσθαι δεῖ, μηδὲ λέγωμεν τὰ τῶν ἀγοραίων· τούτων καὶ σεσημασμένων ἀνθρώπων, ποῖα καταπτύσαι μυρίων· ἀλλὰ καὶ ἕτερος λέγει, καταγελῶμεν καὶ ἐπιστομιζώμεν, ὅτι καλλωπίζεται ἐφ' οἷς αἰσχρὸν B νοῦναι ἴδει. Τί λέγεις, εἰπέ μοι, καταπτύεις ἀνθρώποι τιστοῦ, οὐκ ἀπίστου ὄντος οὐ κατέπτυσαι ὁ Χριστός, Τί λέγω, οὐ κατέπτυσαν, Οὕτως μὲν οὖν αὐτὸν ἐφίλησεν αἰσχρὸν ὄντα καὶ δυσειδῆ, ὡς καὶ ἀποθανεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ. Εἶτα αὐτὸς ἦμεις αὐτῶς ἐφίλησε καὶ τοιοῦτον ὄντα, σὺ δὲ ἰπῶν, ὅτε ὠραῖος ἐγένετο καὶ θαυμαστός, διαπτύεις, εἰπέ μοι, μέλος ὄντα Χριστοῦ, καὶ σῶμα γινόμενον δευποτικόν; Οὐκ ἐννοεῖς τί φθίγγη, οὐκ αἰσθάνη οὐα τολμᾶς; Κεφαλὴν ἔχει τὸν Χριστόν, καὶ τρά-C πεζὴν, καὶ ἱμάτιον, καὶ ζώνην, καὶ ὤμους, καὶ πάντα ἐστὶν ἐκεῖνος αὐτῷ, καὶ τολμᾶς εἰπεῖν, ὅτι διαπτύς τοῦτον; καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μυρίους ἑτέρους μετ' αὐτοῦ, Ἐπίσχε, ἄνθρωπε, καὶ ταῦτα τῆς ματίας ἐπιγνώθι τὸν ἀδελφόν· μάθε ὅτι ἀνοίας ταῦτα τὰ ῥήματα καὶ παραπληξίας, καὶ λέγει τὰναντία, ὅτι καὶ μυριάκις με διαπτίη. ἐγὼ οὐκ ἀποστήσομαι. Οὕτως καὶ τὸν ἀδελφὸν κερδαίνει, καὶ εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ βιάσθαι, καὶ τῶν μελλόντων μεθίξεις ἀγαθῶν ὧν γίνονται πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἀμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

† ἀφ' οἷς B.E.F. ὁ δὲ οὐκ ὀνομασθεῖς αἱ δὲ μὴ Edd. ἡν φ. pro φ. ἡν
οὐκ ὀνομασθεῖς. ὁ μὴ δὲ pro μηδὲ B.F. Mox ἐφ' οἷς A.B.C.D.E.F.I. ἐν οἷς
Edd. ὁ τούτων οὐκ C. ὁ αὐτὸς, ὡς οὐκ ὀνομασθεῖς C. ὁ ἕτερος τούτου
λέγει Edd. τούτου οὐκ B.C.D.F.H.I. τις pro τούτου E. ὁ ἀπίστος ὄντος
ἀπίστος οὐκ A.C.E.H.I. ὁ ἐφίλησεν pro ἐφίλησεν vulgo legimus, repugnans
tibi libris. Pro ἐφίλησεν, αἰτέα add. Statim αἰσχρὸν pro ἐφίλησεν
ἡ μετ' αὐτὸν αἰτέα C. ὁ pro οὐκ I. ὁ Χριστὸς ἐπε αἰτέα A.B.D.E.
F.H.I. ὁ τούτου pro τούτου A.C.D.E.F.H.I. ὁ παντός A.B.C.D.E.F.H.
καὶ ἀπὸ παντός Edd. ἐπίσχε καὶ ἀπὸ παντός (om. ἀπὸ παντός, Veron. ὁ
om. C.D.H. et ante eam B. Statim βιάσθαι C. ὁ μετ' αὐτὸν pro ἀγαθῶν
μετ. οὐκ ὀνομασθεῖς.

D

ΛΟΓΟΣ ΚΘ.

¹ Λέγω ² δι Χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεννηθῆσαι περιτομῇς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων.

ΠΑΛΙΝ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐφημερίας ³ ἡμῖν διαλέγεται, (217) ὅτι τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ἐχόμενος, καὶ δικνὺς ὅσα ἐποίησεν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ⁴ ὅπως οὐχ ἑαυτῷ ἤρесе. Καὶ μετὰ ⁵ τούτου ἑκάσκεινο κατασκευάζει, ⁶ ὅτι μεζόνων εἰσὶν οἱ ἐξ ἐθνῶν ὀφειλέται τῷ θεῷ. Εἰ δὲ μεζόνων εἰσὶ, δίκαιοι ἂν εἴη φέρειν ἑαυτῶν ἀσθενεῖν τοῖς ἐξ Ἰουδαίων. Ἐπειδὴ ⁷ γὰρ σφόδρα ἐκείνῳ καθήψατο, ἵνα μὴ ταύτους ἐπάρῃ τούτο, καταστέλλει πάλιν αὐτῶν ⁸ τὴν ὀπίσκειαν, ἐκείνοις μὲν ἐξ ἐπαγγελίας πατέρων δεῖκναι ⁹ διδόμενα τὰ ἀγαθὰ, τοῖς δὲ ἐξ ἐθνῶν, ἐξ ¹⁰ ἁλείων καὶ φιλανθρωπίας μόνης. Διὸ καὶ ἔλεγεν· "Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἁλείων δοξάσαι τὸν θεόν." Ἵνα δὲ σαφέστερον γένηται τὸ λεγόμενον, αὐτῶν πάλιν ἡξίου ἀκοῦσαι τῶν ῥημάτων, ἵνα μάθῃς τί ἐστὶ τὸ "ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ γεννηθῆσαι τὸν Χριστὸν διάκονον 725 περιτομῇς, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων." Τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ εἰρημένον; Ἐπαγγελία πρὸς τὸν Ἀβραάμ ἦν γεννημένη ¹¹ ἢ λέγουσι ¹² "Σοὶ δώσω τὴν γῆν ¹³ καὶ τῇ σπέρματί σου, καὶ ἐν τῇ σπέρματί σου ἐκτελογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη." Ἀλλ' ἰγίοντο κολάσασθαι ὑπαίθετοι μετὰ ταῦτα οἱ τοῦ σπέρματος τοῦ Ἀβραάμ ἄπαντες. Ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν αὐτοῖς κατεργάζετο παραβαινόμενος, καὶ τῆς ἐπαγγελίας ¹⁴ ἀπεστέρει λοιπὸν ἐκείνης τῆς τῶν πατέρων. Παραγενόμενος τοίνυν ὁ υἱὸς συνίσπραξι τῷ πατρὶ, εἰς τὸ τὰς ἐπαγγελίας ¹⁵ ἐκείνας ἀληθεύσαι καὶ εἰς τέλος ἐξελθεῖν. Πάντα γὰρ τὸν νόμον πληρώσας, ἐν ᾧ καὶ περιτομὴν, καὶ ¹⁶ ταῦτα καὶ διὰ τοῦ σταυροῦ τῆς κατάρτας ἀπαλλάξας τῆς ἐν τῇ παραβάσει, οὐκ ἀφῆκε δευτεροῦν τὴν ἐπαγγελίαν. Ὅταν οὖν λέγῃ, "διάκονον

1 Cap. XV. v. 8.

2 Gen. xii. 7. xiii. 18.

HOM XXIX. ³ δι γὰρ C. Ἰησοῦν οὐκ. μέγα. ⁴ ἦν ποτε ex omissis. ⁵ ὅπως A E F H I Cal. οὕτως Edd. ⁶ τούτο D E. ⁷ ὅτι μεζόνων—δίκαιοι] ἐπὶ ταῖς μεζόνων ἀπορίας, ἀποκρίν. I. οἱ ἐξ ἐθνῶν οὐκ. H. ⁸ τοῖς ἀπὸ τοῦ ἐξ I. οὐκ. τοῖς ἐξ I. ἀσθενεῖν Edd. ⁹ γὰρ δι B D E F. Statim σφόδρα οὐκ. C. ¹⁰ τὸ φεσθῆναι. ἰσχυροὶ μὲν γὰρ ἐξ C. ¹¹ διδόμενα τὰ ἀγαθὰ] ἀγαθὰ τὰ δεδομένα B D E F H I Cal. et apud corr. A. τὰ ἀγαθὰ διδόμενα ex corr. A. ¹² ἁλείων pro ἁλίων A B D E F H I. Mox ἁλίων A B C. D E H ἁλίων Edd. et Cal. ¹³ δέξιν ἐκτενοῦν οὐκ. ἀποσπ. Edd. ¹⁴ τῶν πατέρων οὐκ. C. ¹⁵ ἢ ex omissis ex omissis. ¹⁶ καὶ τῇ πρ. σου οὐκ. C. Mox ἐκτελογηθήσονται C. ἐκτελογηθήσονται I. ¹⁷ τοῦ σταυροῦ ex A B C D. E F H. ¹⁸ λοιπὸν ἐπὶ τοῖς hoc οὐκ. C. ¹⁹ ὁσέως οὐκ. H. ²⁰ ταύτων A C H J. Statim καὶ οὐκ. C E.

περιτομῆς." τοῦτο λέγει, ὅτι ἐλθὼν, καὶ πάντα τὸν νόμον πλη-
ρῶσας, καὶ περιτεμθεὶς, καὶ γενόμενος σπέρμα του Ἀβραάμ,
ἔλυσε τὴν κατάραν, ἔπαισε τοῦ θεοῦ τὴν ὀργὴν, ἐπιτηδεύων
λοιπὸν ἐποίησε τοὺς μέλλοντας ἴσχειν τὴν ἐπαγγελίαν,
ἅπαξ ἀπαλλαγέντας τοῦ προσκεκουμένου. Ἰσ' οὖν μὴ λέγωσιν
οὗτοι οἱ ἐγκαλούμενοι, πῶς οὖν ὁ Χριστὸς ¹ περιτέμετο, καὶ C
πάντα ἐφύλαττε τὸν νόμον; εἰς τοῦναντίον αὐτὸ περιτρέπει.
Οὐ γὰρ ἴνα ² μὴ ὁ νόμος. τοῦτο ἐποίησε, φησὶν, ἀλλ' ἵνα
αὐτὸν λύσῃ, καὶ σὲ ἀπαλλάξῃ τῆς ³ ἐκείνου κατάρας, καὶ ἐλευ-
θερώσῃ καθόλου τῆς ἀρχῆς ⁴ τῆς ἐκείνου. Ἐπειδὴ γὰρ σὺ
παρέβης τὸν νόμον, διὰ τοῦτο ⁵ ἐκείνος ἐπλήρωσεν, οὐχ ἵνα σὺ
πληρώσῃς, ἀλλ' ἵνα σοὶ τὰς ἐπαγγελίας βεβαιώσῃ τὰς πρὸς
τοῦ πατρός, ὅς ὁ νόμος διατίθειν ἐποίει, δεικνύς σε ⁶ προ-
κεκοιμῶτα καὶ τῆς κληρονομίας ὄντα ἀνάξιον. Ὅστε καὶ σὺ
κατὰ χάριν ἐσώθης· καὶ γὰρ ἀποβεβλημένος ἔστι. Μὴ τοίνυν
στασίαζε, μηδὲ φιλονικίει ἀντεχόμενος ἀκαίρως τοῦ νόμου, ὅς D
καὶ τῆς ⁷ ἐπαγγελίας ἐξέβαλεν ἂν, εἰ μὴ τοσαῦτα ἔπαθεν ὑπὲρ
σοῦ ὁ Χριστός. Ἐπαθε δὲ ταῦτα, αἷς ἐπαθὲν ⁸ σὺ ἄξιός σου
τιμῆς ἔστι, ἀλλ' ὥστε ἀλαθῆσαι τὸν θεόν.

Εἰτα, ἵνα ⁹ μὴ τοῦτο φῶσιν τὸν ἐξ ἰσθῶν, φησὶ· ¹⁰ "Τὰ δὲ
ἰσθῶ ὑπὲρ ¹¹ ἀλόου δοξάσαι τὸν θεόν." Ὁ δὲ λέγει, "τοῦτό
ἐστίν· οἱ μὲν ¹² ἐξ Ἰουδαίων κἂν ἐπαγγελίας εἶχον, εἰ καὶ ἀνάξιοι
ἦσαν· σὺ δὲ οὐδὲ τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ φιλανθρωπίας ἐσώθης μόνος.
Εἰ καὶ τὰ μάλιστα οὐδὲ ἐκείνοις τι ¹³ πλέον ἐγένετο ἀπὸ τῆς
ἐπαγγελίας, εἰ μὴ παρεγένετο ὁ Χριστός· ἀλλ' ὅμως ἵνα αὐ- E
τοὺς κεράσῃ, καὶ μὴ συγχωρήσῃ κατεξαίστασθαι τῶν ἁσθενῶν,
μένηται τῶν ἐπαγγελιῶν. Περὶ δὲ ¹⁴ τοιούτων φησὶν, ὅτι ἐλέφ
ἐσώθησαν μόνον. Διὸ καὶ δίκαιαι ἐν εἶν μάλιστα δοξάζειν
τὸν θεόν. Δόξα δὲ ¹⁵ θεοῦ, τὸ σιωπῆσαι, τὸ ἡμῶσθαι, τὸ ὁμο-
θυμαδὸν εὐφημεῖν, τὸ βαστάζειν τὸν ἀσθενέστερον, τὸ μὴ περι-

2 v. 9.

¹ εἶπε] καὶ ἐστὶν I. Μοx ἀπαξ ἀπαλλαγέντας τοῦ προσκεκουμένου ἰδωθῇ.
² περιτέμετο D.H. περιτεμθῇ C. Μοx ἐφύλαττε τὸν ν. πρὸ τοῦ ν. ἐφύλαττε
ἐστίν. ³ μὴ νόμος. μὴ νόμος Edd. ⁴ ἐκείνου πρὸ ἐπικρινεμένης οὐκ
7 τῆς ἐξ ἐκείνου Edd. ἐξ οὗ. A.B.D.E.H. Cat. ⁵ ἐκείνος A.H.I.
Μοx οὐχ ἵνα σοὶ πληρώσῃ C. ⁶ προσε.] καὶ προσε. B.D.F. Μοx ἵνα
σὺ I. ⁷ ἐπαγγελίας] + σὺ B.D.F. ⁸ ἐξ οὗ ἐξ οὗ I. Cat. σὺ
σὺ B. Statim σωτηρίας ἔστι πρὸ ἔστι σωτηρίας ὁμοῦ. ⁹ μὴ I. Μοx τοῦ
ἐξ ἰσθῶ C. ¹⁰ ἀλόου F.H. et ante eunt B. ¹¹ τοῦτο (τοῦτο H.) πρὸ τοῦ
A.B.D.E.F.H. Cat. ¹² ἐξ Ἰουδαίων ἔστι οὐκ et Cat. Ἰουδαίους Edd.
Statim κἂν πρὸ καὶ A.B.C.D.E.F.I. Cat. receptum a Montef ¹³ πλέον] +
ἐν E. ¹⁴ ἀσθενῶν] Ἰουδαίων C. ¹⁵ τοῦτο H. Μοx ἐλέφ πρὸ ἐλέφ οὐκ
eunt Cat. Tum μόνον πρὸ μόνον C.D.E.F.H.] et ante eunt A. ¹⁶ ὁμο-
θυμαδόν. Edd. Μοx βαστάζειν πρὸ εὐφημεῖν C.

ορῶν ὑπορρηγνύμενον τὸ μέλος. Εἶτα καὶ μαρτυρίας ἐπάγει, ἐν αἷς δεικνύσιν, ὅτι θεὸς συνήφθαι "τὸν ἐξ Ἰουδαίων τοῖς ἐξ ἔθνων, οὕτω λέγων· "Καθὼς γέγραπται Διὰ τοῦτο ἐξομολο-
 716 γήσομαι σοι ἐν ἔθνεσι, κίριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ· ⁴καὶ, Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῖς λαοῖς αὐτοῦ· καὶ, "Αἰνετε πάντα (218) τὰ ἔθνη τὸν κύριον, "καὶ ἐκαικισάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί· καὶ, "Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσοῦ, καὶ ὁ ἀνισταμένος ἄρχειν ἐθνῶν ἐκ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπίουσι· "Τούτοις δὲ πάντα παρήγαγε, δεκνύς ὅτι θεὸς ἠνάσθαι καὶ δοξάζειν τὴν θεόν, ὁμοῦ καὶ τὸν ἐξ Ἰουδαίων καταστέλλων, ἵνα μὴ ἐπαιρηται κατὰ τοῦτον, τῶν προφητῶν πάντων τούτους καλοῦντων, καὶ τὸν ἐξ ἔθνων πείθων Βμετριάζειν, τῷ θεῷ πλείονος ὑπαίθμων ὅντα χάριτος. Εἶτα πάλιν ἐπὶ εὐχῇ καταλείπει τὸν λόγον, λέγων· "Ὁ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληράσαι ὑμᾶς πύσκι χάριτος καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου." Τούτίστιν, ὑπαλλαγίητε τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀπομιμῆς, καὶ μὴ καταβληθῆναι τε πρὸς τὸν περιουσιῶν τοῦτο δὲ ἔσται ἐν τῷ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι. Τὸ γὰρ πάντα αἷτιον τῶν ἀγαθῶν τοῦτο. Τούτοις δὲ πνεύματος ἔσται ἁγίου. Ἀλλ' οὐκ ἀπλῶς ἀπὸ πνεύματος, ἀλλ' ἔνν καὶ τῇ τὰρ ἡμῶν εἰτενίζωμεν Διὰ τοῦτο φησιν, "ἐν τῷ πιστεῖν·" οὕτω γὰρ δύναιτο πληρωθῆναι χάριτος, ἐν C Γπιστεύετε, ἐν ἐλπίζετε· ²Ἀλλ' οὐκ εἰπὶν, "καὶ ἐλπίζετε, ἀλλ', "ἐν περισσεύετε ἐν τῇ ἐλπίδι," ὥστε μὴ μόνον παρημυθίαν εὐρεῖν τῶν δεικνῶν, ἀλλὰ καὶ χαρὰν ἔχειν ἐν τῇ περιουσίᾳ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδος. Οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ἐπισπύσασθε οὕτω καὶ ἑκείνον παραγομένον, τὰ ἀγαθὰ διατηρήσετε πάντα.

¹Καθ'άτερ γὰρ τὴν ζωὴν ἡμῶν ἡ τροφή διακρατεῖ, καὶ

14. 10-12.

15. 15.

¹ τὸν προ τοῦ Α. B. F. H. I ποτὶ C. τοῖς Ἰουδαίοις C. ² αἰνετε — κτλ. οὐκ F. οὐκ γὰρ π. τὸν τὸν ἐξ ἔθνων C. D. ³ καὶ necessary ex A. B. C. D. E. I. Status ἐκαικισάτωσαν προ ἐκαικισάτωσαν. ⁴ πάντα οὐκ D. E.

⁵ καὶ ὅμοιον Edd. καὶ deest in some. L. Status καὶ τὸν ἐξ ἔθνων καταστέλλων τὸν τὸν. ἵνα C. ⁶ ἐξ ἔθνων ἐθνῶν A. ⁷ ἐπερ—ἐμπερ] χάρις ὑμῶν καὶ ἐμπερ—ἐμπερ] χάρις ὑμῶν C. D. Status ex oia A. B. E. Mosq. B. ⁸ ἐστιν A. B. D. E. F. H. I. Cat. ⁹ ἐν οὐκ D. E. ¹⁰ γὰρ προ δὲ C. ¹¹ γὰρ—τοῦτο] τούτο γὰρ πρὸς τὸν τὸν ἀγαθῶν A. B. D. E. F. H. I. Cat. ¹² πιστεύετε—σπε A. B. D. E. F. H. Cat. Status τὰ ἐλπίζετε οὐκ I. ¹³ ἀλλ' καὶ I. ¹⁴ ἐν οὐκ C. ¹⁵ ἐπισπύσασθε C. Status τὸν ἐπισπύσασθε (add. in marg. τὸ πνεῦμα)

τὸν ἀγαθὸν διατηρήσειν ἐκείνους. διατηρήσειν ἐπὶ τῷ H. ¹⁶ ἡσυχον. Περὶ τοῦ θεοῦ ἔργον ἔχειν ἀγαθὰ· τούτων γὰρ ὅντων καὶ κατὰ ὅλον ἔργον, καὶ ἐλπίδα ἀγαθῶν. Δεῖ οὖν καὶ ψάλλειν συνεχῶς καὶ τὰς ἀλλὰς κατὰ τὴν ἔχειν γραφὰς οὕτω γὰρ πάντα εἰσφέρειν, καὶ περὶ διακράτους καὶ περὶ ἀρετῶν καὶ τῶν ἄλλων. Veron.

^d ταύτῃ τὸ σῶμα οἰκονομεῖ αὐτως εἰς ἔχωμεν ἔργα ἀγαθῶν, τὸ πνεῦμα ἐξομεν ἰαὺν τὸ πνεῦμα σχῶμεν, καὶ ἔργα ἐξομεν ἀγαθῶν ὥσπερ ὡν ἐκαὶ τὸναντίον, ἰαὺν μὴ ἔργα ἔχωμεν, τὸ πνεῦμα ἀφίπταται ἰαὺν δὲ τοῖς πνεύματος ἐρημωθῶμεν, καὶ περὶ τὰ ἔργα ἰχολεύομεν. Ὅταν γάρ ταῦτο ἀπέλθῃ, τὸ ἀκύθαρτον ἐρχεται καὶ δῆλον ἀπὸ τοῦ Σαοὺλ Τι γὰρ, εἰ μὴ πνίγει ἡμᾶς ὥσπερ ἐκεῖνον, Ἄλλ' ἑτερος ἀπαγχονίζει διὰ πρῶξων πονηρῶν. Δεῖ τοίνυν ἡμεῖς τῆς ἐκθάρρας τοῦ Δαυὶδ, ἰαὺν ἐπίδωμεν τῇ ψυχῇ τὰς θείας ἐπαυίας, καὶ τὰς ἀπαυίας καὶ τὰς ἑκθάρρας ἀγαθῶν πρῶξων ὡς ἂν θάτερον μόνον ποιῶμεν, καὶ τῆς ἐκθάρρας ἀκούομεν, τὸ ταῦτα ἐπαυίας πολέμομεν διὰ τῶν ἔργων, καθὼς περ ἐκεῖνος τότε καὶ εἰς ἀρίμῳ ἡμῖν ἔσται τὸ ψάμμικον, καὶ ἀγνιστέρῳ ἢ μακία ἰαυήσεται. Πρὸ μὲν γάρ τοῦ ἀκούσαι, ἀκούομεν ὁ πονηρὸς ἰαυίμων, ἢ μήποτε ἀκούσαντες κατορθώσωμεν ἄται δὲ καὶ ἀκούσαντες οἱ αὐτοὶ μένωμεν, καὶ τοῦτο ἐξαίρεται τὸ δέος αὐτοῦ. Ἐψάλλομεν τοίνυν τὴν ἀπὸ τῶν πρῶξων ἰαυήν, ἰαὺν τὴν ἰαυίμωνος χαλιπτωτέρῳ ἐκβάλλομεν ἀμαρτίαν. Δαίμων μὲν γὰρ οὐ πύτωτος ἀποστερεῖ τὴν οὐρανῶν, ἀλλ' ἔστιν ὅπου καὶ συμπτᾶται τῇ ἰαυήσεται ἀμαρτία δὲ πάντως ἐκβάλλει. Δαίμων γάρ ἔστιν ἐκούσιος αὐτῇ, καὶ μακία αὐθαίματος διόπερ οὐδε τοῖς ἐλευθῶταις ἔχει καὶ συγγινώσκονται. Ἐπίδωμεν τοίνυν τῇ οὕτω διακειμένη ψυχῇ, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων γραφῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ μακαρίου Δαυὶδ καὶ ψαλλέτω τὸ στομα, καὶ παιδείας θῶς ὁ νοῦς. Οὐκ ἔστιν οὐδὲ αὐτὸ ταῦτο μικρόν. Ἀν γὰρ παιδείσωμεν τὴν γλῶσσαν ψάλλειν, αἰσχυρῶσεται ἡ ψυχὴ ταύτης ψαλλούσης ἰαυαντία βουλομένη. Οἱ ταῦτο δὲ μόνον καρποσύμεθα τὸ καλόν, ἀλλ' ἦτι καὶ ἰαυὰ ἐισόμεθα τῶν ἡμῖν διαφερόντων. Καὶ γὰρ καὶ περὶ τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων σοὶ διαλέγεται, καὶ περὶ τῶν ἰαυωμένων καὶ περὶ τῆς ἰαυῶντος κτίσεως.

^d ταύτῃ τὸ σῶμα οἰκονομεῖ Sic H.I. et ex ceteris C. ταύτῃ τὸ σ. οἰκονομεῖται A. αὐτῇ τὸ σ. οἰκονομεῖ B D E F. Ἐδεχάμεν ταύτῃ η. (ση. οἰκονομεῖ) ἰαυομεν. ἀγαθῶν παρταται I. (παρ.) καὶ εἰς C. Statim σχῶμεν πρὸ ἔχωμεν A B C D E F H. καὶ οὐ C. ἢ δὲ I. Μοx δὲ πρὸ τῶν D E F H. ταν γὰρ πρὸ τῶν δὲ C. ἰαυομεν H. χαλιπτωτέρῳ I. Statim ταν πρὸ τῶν C. ἢ οὐ C. A. ἰα πρὸ τῶν H. ἰαυται C. Statim μιν οὐ B C. ἢ μήποτε + καὶ εἰς ἀρίμῳ ἔσται ἡμῖν τὸ καλόν C. Μοx βελτίους ἰαυομεθα πρὸ κατορθώσωμεν I. καὶ οὐ C. I. ὁ δέος αὐτοῦ C. A E H I. ἢ ψάλλομεν πρὸ ψαλλομεν A D E H. ἢ πρὸ ἀσχυρῶσεται ex A B D E F H I. ἢ δαίμων ἐκούσιος ταντα οὕτω C. καὶ συγγινώσκονται C. H. ἢ αὐτῇ ταῦτο μιν ταῦτο αὐτῇ A B D E F H I. ἢ τὰ ἐκθάρρας A B E H I. Statim, βουλομένη B C D E F. βουλομένη Edd. ἢ πολλὰ + ἡμῖν Edd. πρὸ τῶν πρὸ τῶν I. καὶ οὐ C. Μοx καὶ περὶ τῶν πρὸ C. H. ἢ ἀμαρτίαν + καὶ περὶ τῶν ἀμαρτίαν I. ἢ περὶ αὐτῶν B.

Κἀν περὶ οὐρανοῦ ὁ βέλῃς μαθεῖν, κότερον μένει τοιοῦτος ἡ μεταβάλλεται, σαφῶς ὁ ἀποκρίνεται σοι καὶ ἔρει, ὅτι 6^a "Οἱ οὐρανοὶ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβολῶσιν βέλῃς αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ ἀλλαγήσονται." Καὶ περὶ τοῦ σχήματος ὁ ἄν ἐβέλῃς ἀκοῦσαι, ἀκοῦσῃ πάλιν 7^a "Ὁ ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν." Κἀν περὶ τῶν κώτων αὐτοῦ βουλευθῇς τι πλέον εἰδέναι, ἔρει σοι πάλιν 8^a "Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερφᾶ αὐτοῦ." Καὶ οὐδὲ ἐντυθεῖται ἴσεται, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ πλάτους καὶ τοῦ ὕψους σοι διαλέγεται, δεικνὺς ταῦτα ἰσόμετρα ὄντα. 9^a "Καθ' ὅσον γὰρ, ἔφησιν, ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ (219) ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνε ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν. Κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἐκτὸς τῆς γῆς ἐκρυταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοῖς φοβουμένοις αὐτόν." Κἀν τῆς γῆς τὰ θεμέλια περιεργάσῃ, οὐδὲ ταῦτά σοι ὁ ἀποκρίψῃ, ἀλλ' ἀκούσῃ ψάλλοντες αὐτοῦ καὶ λέγοντος, ὅτι 10^a "Ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν." Κἀν περὶ τῶν σεισμῶν ὁ βέλῃς μαθεῖν πόθεν γίνονται, ἀπαλλάξῃ σοι πάσης ἀπορίας, οὕτω λέγων 11^a "Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν." Κἀν γῆς κιντὸς ὁ ζήτησῃ τὴν χροίαν, καὶ ταύτην εἰσὶν παρ' αὐτοῦ μαθῶν, ὅτι 12^a "Ἐν αὐτῇ διαλείπεται πάντα τὰ θηρία τοῦ ὄρου." Καὶ τὰ ὄρη τοῦ χροῦμα, ἀποκρίνεται σοι 13^a "Ὅρα τὰ ὑψηλὰ τοῖς ἐλάφοις." Καὶ διὰ τί 14^a αἱ νῆτρας; "Πέντρα καταφυγὴ D τοῖς χοιρογρυλλίοις." Διὰ τί τὰ ἄκαρπα ῥαῖνδρα; 14^a "Ἐκεῖ στρωθὶα ἐνοσσοῦσιν." Διὰ τί ἐν ἐρήμοις ἄγγραί; 15^a "Ἐπὶ ποτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσκει, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἁγροῦ." Διὰ τί οἶκος, Οὐχ ἵνα ἄπῃς μόνον, ἐπεὶ ἔρει καὶ ἡ

6 Rom. c. 27

10 Ibid. c. 28

1 Ibid. vers. 12

7 Ibid. c. 2, 3

8 Ibid. c. 12

15 Ibid. vers. 12, 13.

9 Ibid. vers. 5.

12 Ibid. vers. 20.

11 Ibid. c. 11, 21.

13 Ibid. vers. 18.

ὁ βέλῃς πρὸ θελῶν A.B.C.D.E.I.
κρινεῖται Edd. Ποιῖ ἔρει add. σοι C.

ἔρει I. εἰλεῖ πρὸ εἰλεῖ BC
ὁ οὐ DE.

ὅτι I. βουλευθῇ τῇ Edd. Σταθῶν μαθεῖν πρὸ πλεον εἰδέναι C.
ὅτι C. Μοῦ αἱ ἀνατολαὶ ἰσῶν
F.H.I. Σταθῶν ἀλλ ἀνομῶν om. C.

θελῶν BC. ἰσῶν BC.
ταύτης πρὸ ταύτης I.

σοι om. C. Vetus. Μοῦ τὰς ἐλάφοις D.
λεγει σοι Edd. λεγει σοι om. C. Vetus.

λαγωῖς Edd. τοῖς χ. καὶ om. A.B.D.E.H.I.
D. δειτρί] + μαθεῖν Edd. μαθεῖν om. C. Vetus.

εἰς τὰ κατασκηνοῦσιν ποτα τὰ θ. τοῦ ἁγροῦ C.
α. Vetus. Haec καὶ τὰ θ. τῶ α. om. D.E.

ἵνα πῃς δε μόνον εἶπες, φρεῖ γὰρ D.E.

ὁ ἀποκρίνεται A.B.C.D.E.F.H. ἔρει
καὶ ὡσεὶ—ἀλλαγήσονται] καὶ τὰ

12 H.I. ἐβέλῃς πρὸ θελῶν A.B.D.E.F.I.
ABCD.F.H. βουλευθῇς τῇ E. βουλευθῇς

8 φησὶν
ἀποκρίψῃ πρὸ ἀποκρίνεται A.B.D.E.
14 H.I. θελῶν H. ἰσῶν D.

15 H.I. πρὸ ζητήσῃ B.D.E.F.I. Mox
αἱ νῆτρας om. I.

αἱ νῆτρας om. I. αἱ νῆτρας
τοῖς χοιρογρυλλίοις καὶ τοῖς
λαγωῖς om. C.

14 H.I. πρὸ ζητήσῃ B.D.E.F.I. Mox
αἱ νῆτρας om. I.

15 H.I. πρὸ ζητήσῃ B.D.E.F.I. Mox
αἱ νῆτρας om. I.

15 H.I. πρὸ ζητήσῃ B.D.E.F.I. Mox
αἱ νῆτρας om. I.

τοῦ ὕδατος φύσις, ἀλλ' ἵνα καὶ ἡσθῇς· ¹⁶ "Οἶνος γὰρ ευφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου." Τοῦτο ¹⁷ δὲ μαθὼν, εἴη καὶ μέχρι ποῦ τῇ οἴνῳ χρῆσθαι δεῖ. Πόθεν τρέφεται τὰ πτεινὰ καὶ τὰ γάγρια θηρία. Ἀκούσῃ λέγοντος· ¹⁸ "Πάντα τρὸς σέ προσδοκῶσι δοῦναι τὴν τροφήν αὐτῶν εἰς αἵκαιρον." Ἄκῃ εἶπεν, διὰ τί τὰ κτήνη; ἀποκρίνεται σοι, ὅτι καὶ ταῦτα διὰ σέ· ¹⁹ "Ὁ ἐξαπατέλλων γὰρ, φησί, χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων." Τίς τῆς σελήνης ἡ χρεια; Ἀκουσον αὐτοῦ λέγοντος· ²⁰ "Ἐπαύησε σελήνην εἰς καιροῖς." Καὶ ὅτι γενητὰ πάντα τὰ ὁρώμενα καὶ τὰ μὴ ὁρώμενα, καὶ τοῦτο σαφῶς ἐδίδαξεν εἰπών· ²¹ "Αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐντείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν." Καὶ ὅτι θανάτον λύσις ἔσται, καὶ ²² τοῦτο διδάσκει λέγων· ²³ "Ὁ θεὸς ἁλτρώσεται τὴν ψυχὴν μου ἐκ χειρὸς ἄδου, ὅταν λαμβάνῃ με." Πόθεν τὸ σῶμα ἡμῶν γέγονε; καὶ τοῦτο λέγει· ²⁴ "Ἐμνήσθη ὅτι χεὺς ἐσμι." Ποῦ πάλιν ἀπέρχεται; ²⁵ "Ἐπιστρέψει εἰς τὸν χεὺν αὐτοῦ." Διὰ τί· ταῦτα πάντα; Διὰ σέ. ²⁶ "Δόξη γὰρ καὶ τιμὴ ⁷²⁸ ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατίσθησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου." Ἐχομέν τι καινὸν πρὸς τοὺς ἀγγέλους οἱ ἄνθρωποι. ²⁷ τοῦτο λέγει ψάλλον αὐτῷ· "Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ· ²⁸ ἀγγέλους." Περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ· ²⁹ "Καθὼς οἶκτον πατὴρ εἰς, ³⁰ ὑπετίρῃσεν κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτοῦ." Περὶ τῶν μετὰ ταῦτα διαδεχομένων ἡμᾶς, καὶ ³¹ τῆς ἀταράχου λήξεως ἐκείνης· ³² "Ἐπίστρεψον, ³³ φησί, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάταυσίν σου." Διὰ τί οὕτως μέγας ὁ οὐρανός; Καὶ τοῦτο ἔρει· ³⁴ ὅτι ³⁵ "Οἱ οὐρανοὶ διη-

14 Paul. ciii. 15.

1 Ibid. viii. 27.

16 Ibid. cetera. 14.

17 Ibid. cetera. 19.

18 Ibid. lxxv. 9.

21 Ibid. xlviii. 19.

22 Ibid. cii. 14.

23 Ibid. xlv. 19.

24 Ibid. viii. 6. 7.

25 Ibid. cii. 13.

26 Ibid. cxi. 7.

27 Ibid. cxi. 1.

* ἵνα καὶ ευφρανεθῇ καὶ ἡσθῇς Edd. ἵνα εὐφρ. καὶ ἡσθῇς A 1 ἵνα καὶ ἡσθῇς C D E. Veron. ἵνα ἡσθῇς B. In H haec all' ἵνα ἡσθῇς desunt. * ἀνθρώπων] + φρενὺν E. * δὲ προσενεῖ εκ αποεινους μαθων om. a pr min. C. * χρῆσθαι pro χρῆσθαι omittet. χρῆσθαι τῷ οἴνῳ hoc ord. C. Statim χρῆ pro δεῖ A B C F H I. * γάρ om. B. * αὐτῶν pro αὐτοῖς omittes. * κῆν pro ὅν omittes. * τις B D H I. τὸ Edd. Μοι ἡ χρεια ἵνα σοι χρεια A B C D F H I. εἰς χρεια E. * καὶ τὸ μὴ ἀρῶμεθα om. A B D E F H. * τοῦτο] + σε Edd. σε om. A B E F H I. * λυτρωσαι C. * ἡμῶν pro ἡμῶν omittes. Mox ἐμνήσθη E. μετασθῇ C. * ἀπέρχεται] + καὶ ταῦτα ἐρεῖ D E. Statim ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν αἰτῶν C. * πάντα ταῦτα inueniunt ord. B D F. * ἐπε] + πάντα B. * ἐξ ἡμῶν Edd. εἰ δεσὶ in A B D E F H I. Statim τοι pro τε A E. * θεῶν] + λέγει A B D E F H I. * εὐετίρει C. * διαδεχομένων] διδάσκει σε καὶ τῶν διαδεχομένων. I. * ἐπὶ] + μετὰ C. Mox ἐκείνης om. idem. Post ἐκείνης add. διδάσκει D E. * φρενὺν om. H. Statim ἡ ψυχὴ B F I. * ἄτε om. D E.

11 γούνται δόξαν θεοῦ." Διὰ τί οὐχ καὶ ἡμέρα ἐγένετο; Οὐχ
 ἵνα φαίνοσι ¹καὶ ἀναπαύοσι μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ παιδεύωσιν.
 20 "Οὐ γὰρ εἰσι λαλῆαι οὐδὲ λόγοι, ὡς οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ
 αὐτῶν." Πῶς ἡ θάλασσα περικείται τῇ γῇ; 21 "Ἀβυσσος ὡς
 ἰμύτιον τὸ περιβάλοιον αὐτῆς;" οὕτως γὰρ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει.
 Ἀπὸ δὲ τῶν εἰρημένων ἀρχὴν λαβόντες, καὶ τὰ ἄλλα πάντα
 εἰσεσθε, τὰ περὶ Χριστοῦ, τὰ περὶ ἀναστάσεως, τὰ περὶ τῆς
 μελλούσης ζωῆς, τὰ περὶ ἀναπαύσεως, τὰ περὶ κολάσεως, τὰ
 κατὰ τὸν ἠθικὸν λόγον, τὰ περὶ ²τῶς δογμάτων ἅπαντα, καὶ
 μυρίων ἀγαθῶν ³τὸ βιβλίον ἐμπνευσμένον εὐρήσετε. Κἂν
 εἰς πειρασμοὺς ἐμπέσῃ, πολλὴν ἐκτενεῖ "λήψῃ παραμυθίαν"
 κἂν εἰς ἁμαρτήματα, μίρια φάρμακα κείμενα ἐνταῦθα εὐρήσεις·
 ἂν εἰς πενην, ἂν εἰς ἑξήκον, πολλοὺς τοὺς λιμέντας ὄψῃ κἂν
 δίκαιος ᾖ, πολλὴν ⁴ἀσφάλειαν ἐκείθεν καρπώσῃ· κἂν ἁμαρ-
 τωλὸς ᾖ, πολλὴν τὴν παραμυθίαν. Ἄν τι γὰρ δίκαιος ᾖ,
 καὶ τύσῃς δεινὰ, ἀκούσῃ λέγοντος, ὅτι ⁵"Ἐνέκεν σου θανα-
 τοῦμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.
 Ταῦτα πάντα ἐπηλόθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπιλαθόμεθα σου."
 6 Κἂν ἐπάρῃ σε τὰ κατωρθώματα, ἀκούσῃ λέγοντος 31 "Μὴ
 Δεισέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιωθήσεται
 ἐνώπιόν σου πᾶς ἄνθρωπος" καὶ ἐπὶ τῆς ταπεινωθῆσθαι ⁷Κἂν ἁμαρ-
 τωλὸς ᾖ, καὶ ἀπεγνωκὼς ἐαυτοῦ, ἀκούσῃ συνεχῶς ἐπιδόκοντος·
 32 "Σήμερον εἰὼν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσῃτε, μὴ σκληρύνετε τὰς
 καρτίας ὑμῶν, ὥς ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ ὁ μέγα φρονῆς, μαθήσῃ (120)
 ὅτι 33 "Οὐ σωζέται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγασ-
 σι οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ" καὶ δυνήσῃ μετριάξειν.
 34 "Εὖν πλουσίους ᾖ καὶ ἐπίδοξος, πάλιν ἀκούσῃ ψάλλοντος·
 35 "Ὡαὶ οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ πλῆ-
 θει τοῦ πλοῦτος αὐτῶν ⁸ἐκωχόμενοι" καὶ ὅτι ⁹"Ἀνθρώπος,

20 Psal. cxviii. 4.

21 Ibid. cxi. 5.

22 Ibid. cxvi. 23. 18

31 Ibid. cxviii. 1.

32 Ibid. cxi. 3.

33 Ibid. cxviii. 16.

34 Ibid. cxviii. 7. cxi. 15. cxviii. 18

¹ ἐγένετο? ἐγένετο C. ἵνα τούτοις ἀναπαύοι ἐγένετο γὰρ D.E. ² καὶ
 ἀναπαύοι. σπ. C. ἀλλὰ προ αὐτῶν ἵνα ἰδεῖται. ³ γῆ? καὶ τούτοις ἵνα ἰδεῖται (ἵνα)
 ἐκείθεν, quod citat Montan? μαθήσῃ D.E. ⁴ αὐτῶν τὸν ἠθικὸν λόγον? Sic
 omnes μετὰ τῶς ἡμετέρας λέγονται περὶ τῶν ἡ θ. Sat cet. ⁵ τῶν
 οὐκ I. Rom ἀκούσῃ αὐτῶν ἀκούσῃ ἰδεῖται. ⁶ τὸ β. ἐμπ. προ ἐμ. τὸ β. B.C.
 D.P.H.I. γ. λήψῃ? εὐρήσει C. Μὴ καὶ εἰς ἁμαρτίας ἰδεῖται. ⁷ τὴν
 ἀσφ. sic? B. Μὴ τὴν κατὰ παραμυθίαν accessu ex σπασίται. ⁸ ἐπὶ ἐκείθεν
 μετὰ ἡλθον A.B.C.D.E.F.I. ⁹ ἐκείν? ἐν D.E.F. ¹⁰ ἐκείν? ἐν C.D.E.F.H.I.
 Ista haec ut ἐν τῇ παραμυθίᾳ σπ. C. ¹¹ μέγα φρ? μεγαλοφρ. E.
¹² ἐκείν? ἐν C.D.H. ¹³ ἐκωχόμενοι F. ἐκ ex cogit A. αὐτῶν ἐκωχόμενοι σπ. H.

ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτῶν" καὶ ὅτι "Οὐ συγκαταθήσεται αὐτῷ ἡ δοξα αὐτοῦ ὀπίσω αὐτῶν" καὶ οὐδὲν ἡγήσῃ μέγα εἶναι τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ γὰρ πάντων λαμπρότερον, ἡ δόξα καὶ ἡ δυναστεία, ὅταν ᾠσιν αὐτὸν ἐπὶ τῇ γῇ, τί ἔστιν ἄξιον αὐτοῦ λόγου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς; Ἀλλ' ἐν ἀθυμίᾳ κατέστη; Ἀκούσον αὐτοῦ λέγοντος. 20 "Ἴνα τί περιλυτοὶ εἰ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἵνα τί συνταράσσει, με, Ἐλπίσον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσονται αὐτῷ." Ἀλλ' ὅπως εὐδοκιοῦντας παρ' ἄξιαν. 26 "Μὴ 729 παραζήλου ἐν τὴν τὸν ποιηνομένων, ὅτι ὡσεὶ χόρτος ἔξομολογῶνται καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποτεσσονται." Ὁραὶ καὶ δικαίους καὶ ἀμαρτωλοὺς κολαζομένους; Ἀκούσον ὅτι οὐχ ἡ αὐτὴ αἰτία. 32 "Πολλοὶ γὰρ, φησὶν, οἱ μαστιγῆται τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Ἐπὶ δὲ τῶν δικαίων οὐκ εἶπεν, αἱ μαστιγῆται, ἀλλὰ, 33 "Πολλοὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος" καὶ πάλιν, "Θάνατος ἀμαρτωλῶν τὸν ποιηρὸς" καὶ, "Τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ." Ταῦτα λέγει συνεχῶς, ἐντιῦθεν παιδείου τούτων γὰρ ἔκαπτον B τῶν ῥημάτων πύλατος ἀχάνες ἔχει νομάτων. Ἡμεῖς γὰρ ἀπλῶς αὐτὰ παρεδρόμομεν· εἰ δὲ βουληθῆτε μετὰ ἀκριβείας διερευνᾶσθαι τὰ εἰρημένα, πάλιν ὄψισθε τὸν πλοῦτον. Ἀλλὰ τέως καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων δυνατὸν καθαίρεσθαι τῶν ἐπικειμένων παθῶν. ὅταν γὰρ μὴ φλονεῖν ἐφ', μὴ λυτεῖσθαι καὶ ἄθυμειν ἀκαίρως, μήτε ἡγείσθαι τι πλοῦτον, μὴ θλίψιν, μὴ πενίαν, μηδὲ αὐτῇ τὴν ζωὴν νομίζουσιν τι εἶναι, πάντων σε ἀπαλλάττει τῶν παθῶν. Ὑπὲρ δὲ ταύτων πάντων εὐχαριστήσασμεν τῷ θεῷ, καὶ τὸν θησαυρὸν μεταχειριζόμεθα, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παραλήψεως τῶν γραφῶν τὴν C ἐλπίδα ἔχωμεν, καὶ τῶν μελλόντων ὁπολαύσωμεν αγαθῶν

26 Paul. 26. 12.

26 Ibid. 22. 1. 2.

27 Ibid. 22. 10.

26 Ibid. 22. 10, 22. 10. 2.

Ε αὐτοῦ] + αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀγίου αὐτοῦ ἐκδοθέντος. Sav. Mos. Beza. Hae. opt. B.C.D.E.F.H. Veron. 2 ὅτι ἀπεσταλμένος ἐκ B.D.F.H.I. 1 αὐτῷ accessit ex B.H.F.H.I. Mos. αὐτοῦ αὐτοῦ ὅτι. E. 2 εἶπεν, τι εἶπεν D.E. 3 εἶπεν, τι C. 4 οὐτως, ὅτι C.E. Statius ἐντελής B.D.E.F. εἰτελής Edd. 5 πρὸ θεοῦ A. 6 παρ' ἄξιαν] + λαβεῖν καὶ ταυτοῦ τὴν ἀρετὴν D.E. 7 εἰσὶν Edd. 8 ἰσχυρὰ ἡγία. Paul. ποιηνομένων, εἰτε Edd. A.B.D.E.F.H.I. 9 ἐξομολογῶνται] ταχὺ ἀποτεσσονται C. 10 οὐκ ὅτι. C. 11 οὐκ οὐτὶς ἢ οὐτὶς C. 12 οὐχ ἡ αὐτὴ ἢ αἰτία H. 13 οὐχ ἡ αὐτὴ ἢ αἰτία I. Mos. εἰσὶν πρὸ φησὶν H. 14 γὰρ] μετὰ γὰρ Edd. 15 μετὰ. A.B.D.E.F.H.I. 16 ἀληθείας πρὸ ἀρετῆς A.B.D.E.F.H.I. Statius διερευνᾶσθαι A.B.D.E.F.H. διερευνᾶσθαι Edd. 17 καθαίρεσθαι C.H. 18 μὴ πρὸ μετὰ B.A.B.D.E.F.H.I. 19 μὴν καὶ C. 20 εὐδοκίαν C. 21 τι ἀπὸ C. 22 μὴ πρὸ μετὰ B.A.B.D.E.F.H. 23 ἢ ἀπὸ. πρὸ π. C. 24 τῶν ὅτι. A.B.D.E.F.H.I. 25 δὲ πρὸ δι. A.B.C.D.E.F.H. Statius ἀπεσταλμένος accessit ex A.B.C.D.E.H.I. 26 εἴτ' ὅτι. C. 27 ἀπεσταλμένος B.

ὅν γένετο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ Δ.

1* Πέπεισμαι, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτοὶ ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι ὕψους γνώσεως, δυνάμει καὶ ἄλλους ρουθετεῖν.

D ΕΙΠΕΝ, ὅτι "Ἐφ' ὅσον εἰμι ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω" εἶπεν, ὅτι "Μὴ πως οὐδὲ σὺ φείσεται" εἶπε, "Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς" καὶ πάλιν, "Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου;" καὶ, "Ὁ Σὺ τίς εἰ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκίτην;" καὶ ἔτερα πολλὰ ἐλέω ταιαῦτα. Ἐπεὶ οὖν πολλαχοῦ στραχύτεροι τὸν λόγον ἐποίησε, θεραπεύει λοιπόν· καὶ ὅπερ ἀρχόμενος ἔλεγε, ταῦτα καὶ τελευτῶν Ἀρχόμενος ἡμῖν ἔλεγεν· "Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ἵνα περ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῃ τῷ κόσμῳ" ἐνταῦθα Εἰδὲ, "Πέπεισμαι, φησὶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, δυνάμει καὶ ἄλλους ρουθετεῖν" ὅπερ πλέον ἐστὶν ἐκείνου. Καὶ οὐκ εἶπεν, ἤκουσα, ἀλλὰ, "πέπεισμαι." καὶ οὐ δέδομαι παρ' ἑτέρου μαθεῖν καὶ, "αὐτοὶ ἐγὼ," ρουθετοῖν, ὁ ἐπιτιμῶν, ὁ ἐγκαλῶν. "Ὅτι μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης." Ταῦτο πρὸς τὴν ἐνυγχος γενομένην παραινεῖν ὥσαντί ἔλεγεν, ὅτι οἷς ὡς ἑμοῖς οὐδὲ μισοἀδελφοὺς ταῦτα παρήνευσε, προσλαμβάνεσθαι, καὶ ἡμῇ εἶναι, μηδὲ καταλύειν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ οἶδα γάρ. ὅτι μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης. Δοκεῖ δέ μοι ἐνταῦθα καὶ ὁλόκληροι τὴν ἀρετὴν οὕτως καλεῖν. Καὶ οὐκ εἶπεν, ἔχετε, 730 ἀλλὰ, "μεστοὶ ἔστε." Καὶ τὸ ἐξῆς μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτιώσεως· "πεπληρωμένοι τάσης γνώσεως." Τί γὰρ εἰ φιλόστοργοι

· C. 14. XV v 14.

* μετασχεῖν B.F.I. Haec ὅν γενομένην ἐπιτυχεῖν om A.D.E. Hom XXX * πέπεισμαι δι Edd δι om A.C.D.E.F.H.I. Mosq. 8. Max ὅπερ ἡμῶν I. * πάσης τῆς γν C * ὅσον¹ + μετ' αὐτῶν C. * ὅτι om. C. Mosq. φείσεται pro φείσεται C.D.E.F. Veron. Statim εἶπεν ὅτι μὴ A.E. Cal. * σὺ om C. * πλέον pro πλείονα A.B.C.D.E.F.I. Cal. πλέον H. τοῦτω pro τοῦτω C. * τῷ γὰρ λ. pro τῷ λ. τῷ om. Mosq. Excidit solitum unum Cod. C. παρὰ ad p. 730 B. * μετ' γὰρ B.F. μετ' γὰρ E. Haec τούτω καὶ— ἔλεγεν om A.H.I. Max τῷ θεῷ μετ' Edd γενομένης ἡδὲ. ¹ δι' δὲ ex corr A. δι om. I. * καὶ οὗτοι accessi ex libris om. Mosq. ¹ καὶ [δύο] D.E. * καὶ pro ἀλλ' A.B.D.E.F.I. * ὅτι καὶ δι Edd. καὶ δεῖται in om. Mosq. * οὐδὲ μισοἀδελφοὺς om. I. Statim τούτω pro ταῦτα B.F. προσλαμβάνεσθαι + τοὺς ἀδελφοὺς I. * μὴ aliter ante Mosq. in om. Mosq. ¹ ἐστὶ + ἀγαθωσύνης Edd. ἀγαθωσύνης om. A.B.D.E.F.I. Cal.

μὲν ἦσαν, οὐκ ᾔδεσαν δὲ πῶς δεῖ τοῖς φιλουμένοις κεχρησθαι.
 (221) Διὰ τοῦτο ¹προσέθηκε. "πάσης γνώσεως, διανόμου καὶ ἄλλους
 τουθετεῖν" οὐχὶ μόνον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ διδάσκειν. ²"Τολ-
 μηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ὑπὸ μέρους" ³"Ὅρα Παύλου
 ταπεινοφροσύνην, ὅρα σοφίαν, πῶς καὶ βαθίαν ἔθηκε τὴν
 τομὴν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ ἰσχυρὰ κατώρθωσεν ὅπερ ἐβού-
 λητο, πολλῇ κέχρηται τῇ θεραπείᾳ πάντων. Ἰσαὶον ἔγερ καὶ
 χωρὶς τῶν εἰρημένων αὐτὸ τοῦτο τὸ ὁμολογῆσαι τατολημέναι, B
 χαλάσαι αὐτῶν τὸν τόνον. Τοῦτο καὶ Ἑβραίοις ἐπιστελλῶν
 ποιεῖ, ⁴"λέγω οὕτως" ⁵"Πείσμαι δὲ τερμῖν ὑμῶν, ἀγαπητοί,
 τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν."
 Καὶ Κορινθίοις ⁶πάλιν ⁷"Ἐπαινῶ ἰδίᾳ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου
 μέμνησθε, καὶ καθὼς ⁸παρίδωκα τὰς παριδόσεις, οὕτως κατέ-
 χετε." ⁹Καὶ Γαλάταις δὲ ἐπιστελλῶν ἔλεγε, ¹⁰"Πέποιθα εἰς
 ὑμᾶς, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονησέτε." Καὶ πανταχοῦ δὲ τῶν ἐπι-
 στολῶν τοῦτο εὔραι τις ἂν τὸ θεώρημα διαψιλῆς ἐνταῦθα δὲ C
 καὶ μεζύωνται. Καὶ γὰρ ἐν ὑξίματι ἦσαν πλείοντες, καὶ ἰδοὶ
 φλεγμαινόντας ¹¹αὐτῶν τὴν διάνοιαν καταστέλλειν, μὴ τῇ στή-
 φειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ χαλίῳ καὶ γὰρ διαφόρως αὐτὸ
 ποιεῖ. Διὸ καὶ ἐνταῦθα φησι, "τολμηρότερον ὑμῖν ἔγραψα."
 Καὶ οὐδὲ τοῦτω ἀρκεῖται, ἀλλὰ προσέθηκε. "ὑπὸ μέρους,"
 τουτέστιν, ἥριμα. Κεῖ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔστιν, ἀλλὰ τί φησιν;
 "ὅς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς" ¹²Ὅς εἶπε, διδάσκων, οὐδὲ, ἀνα-
 μιμνήσκων, ἀλλ', "ἐπαναμιμνήσκων," τουτέστι, μικρὴν τι ἀνα-
 μιμνήσκων. Ὅρως τὸ τέλος τῇ προσιμῇ συμβαῖνον. Ὡς περ
 γὰρ ἑκάς ἔλεγεν, ὅτι "Ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ
 τῷ κόσμῳ," οὕτως καὶ ἐν τῇ τέλει τῆς ἐπιστολῆς ¹³"Ἡ γὰρ D
 ὑμῶν ὑπακοὴ πρὸς πάντα ἀφίκετο." Καὶ ὥς περ ἀρχόμενος
 ἔγραψεν ¹⁴"Ἐπιτοβῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα
 ὑμῖν πνευματικόν εἰς τὸ στεριχθῆναι ὑμᾶς τοῦτο ὃ ἐστὶ,
 συμπαρακληθῆναι" οὕτως καὶ ἐνταῦθα, ¹⁵"ὥς ἐπαναμιμνήσκων,"
 ἔλεγε. Καὶ ὑπὸ τοῦ θρόνου καταβὰς τοῦ διδασκαλικοῦ, καὶ
 ἐκεί καὶ ἐνταῦθα ὡς ἀδελφοὶ διαλέγεται, καὶ φίλοις ¹⁶ὁμοτιμοῖς

2 v. 15.

3 Habc. τί. φ.

4 i Cor. xii. 2.

5 Gal. v. 12.

6 Rom. i. 15.

¹ προσέθηκε + πάσης διανοίας § ² ἄρως bis H ³ γὰρ] μὲν γὰρ D E.
 δε I ⁴ λέγων γράφω I Μοι πνεύματι ομνεί. Ἐξοφάτω πνεύματι.
⁵ πάλιν + ὁμολογῶ Edd. geragratibus i: b: n: ⁶ δι. οὐα. H ⁷ παρίδωκα]
 + ὑμῖν D.E. recteque i: Mottet ⁸ καὶ accedat ex omniibus. ⁹ οὕτως
 τῶν δ. pro τῶν δ. αὐτῶν omnes. ¹⁰ τῇ] ὅτι τῇ F ¹¹ pro τῇ bis H ¹² καὶ
 οὐα Edd. καὶ οὐα A B D F H I Gal. ¹³ ἔγραψεν pro ἔλεγε omnes ¹⁴ εἰ πρὸν
 εἶδον ὑμᾶς pro ἵνα εἶδον ¹⁵ ἐπιτοβῶ] — φησι i: et oia. ἔλεγε) D.E. ¹⁶ καὶ
 ὁμοτιμοῖς Edd. et Gal. καὶ δεσπ. καὶ ποσὶτε omniibus.

ὁ ἡδὴ μάλιστα ἐστὶ διδασκάλου, τὸ ποικίλλειν τὸν λόγον
 πρὸς τὴν τῶν ἀκούοντων ὠφέλειαν. Ὅρα ἰσοῦν πῶς εἰπὼν,
 731 Ἔστι "τολμηρότερον ἔγραψα," καὶ ὅτι "ὑπὸ μέρους," καὶ ὅτι
 "ὡς ἐκταμιμνήσκων," οὐδὲ τούτοις ἠρέετο, ἀλλὰ ταπεινό-
 τερον ἐτι ποίῳν τὸν λόγον, ἐπήγαγε "Διὰ τὴν χάριν τὴν
 δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ" ὃ καὶ ἀρχόμενος ἔλεγεν, "Ὁφει-
 λέτης εἰμί." Ὡσαυτί ἔλεγεν, "οὐχ ἐμὲ ἤρπασα τὴν τιμὴν,
 οὐδὲ ἐπετέθησα τούτῳ πρῶτος, ἀλλ' ὁ θεὸς τοῦτο ἐπέταξε, καὶ
 τοῦτο κατὰ χάριν, οὐχ ὥς ἄξιον εἰς τοῦτο ὑφορίσας. Μὴ
 τοίνυν τραχύνεσθε "οὐ γὰρ ἐγὼ κατεξαισέταμαι θεὸς ἐστὶν ὁ
 ἐπιτάττων. Καὶ ὥστερ αὖ φασιν, "Ὡς λατρεύω ἐν τῷ
 εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ," οὕτως καὶ ἐνταῦθα εἰπὼν, "διὰ τὴν
 χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ," ἐπήγαγεν. "Εἰς τὸ
 εἶναι με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἔθνην, ἱερουργοῦντα
 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ" Μετὰ ὅγῃ τὴν πολλὴν τῶν εἰρη-
 μένων ὑπόδειξις, ἐπὶ τὸ σεμνότερον, ἄγει τὸν λόγον, οὐχ ὑπὸ
 λατρείαν λέγων, καθάπερ ἐν ἀρχῇ, ἀλλὰ λειτουργίαν καὶ
 ἱερουργίαν. Αὕτη γάρ μοι ἱερωσύνη, τὸ κηρύττειν καὶ κα-
 ταγγέλλειν ταύτην πρὸσφέρω τὴν θυσίαν. Ἰερεῖ δὲ ἰοῦναι
 ἂν ἐγκύλισαι τὸ θυμὸν σπουδίζοντι ἁμῶν προστηγνύν.
 Ταῦτα οἱ ἔλεγεν, ὅμα καὶ τοῦτον ἵπτερων τὰ φρονήματα, καὶ
 δεικνύς θυσίαν ὄντας, καὶ ὑπὲρ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀπολογούμενος,
 ὅτι τοῦτο ἐπιτέμνεται. Ἡ γὰρ μάχοιρά μου, ἔφησί, τὸ
 732 εὐαγγέλιον, ὁ τοῦ κηρύγματος λόγος. Καὶ ἡ αἰτία, οὐχ ἵνα
 ἐγὼ δοξασθῶ, οὐχ ἵνα λαμπρὸς φανῶ, ἀλλ', "ἵνα ἡ προσ-
 φορὰ τῶν ἐθνῶν εἰσπρόσδεκτος γένηται, ἡγισμένη ἐν
 πνεύματι ἀγίῳ." Τοντέστιν, αἱ ψυχαὶ τῶν διδασκομένων ἵνα
 διχθῶσιν. Οὐ γὰρ ἐμὲ τοσαύτων τιμῶν ὁ θεὸς εἰς τοῦτο
 ἔταγεν, ὥσαν ὑμῶν κηδόμενος. Καὶ πῶς ἂν γένοιτοτο εὐ-
 πρόσδεκτοι; Ἐν πνεύματι ἀγίῳ οὐ γὰρ πίστεως δαί μόνης,

7 + 16.

ἡ δὴ] + καὶ H. Μοx διδασκάλων I. ποικίλλειν libri omnes et Cat. διποικίλλειν Edd. ὠφέλειαν om. διαβάσκειν superlativum B. ὅς D. ὅς ἐάντ' A B F H I. οὐκ ἐπ' ἐμὲν D. B. οὐκ ἐμὲν Edd. et Cat. ἡ δὴ] οὐδ' B D I. Μοx θεός ποτε εἶπε A. B. C. D. E. F. I. θεός γὰρ ἐστὶν C. ὅ γὰρ om. E. καθάπερ] ὥστερ C. Μοx λ καὶ μαρτυρίαν I. ἡ ἱερωσ. C. Μοx ποιῶντες libri omnes et Cat. εὐαγγέλιον idem. οὐκ ἐν] οὐκ ἐν C. Σαῦλον εὐαγγέλιον libri omnes et Cat. εὐαγγέλιον Edd. Tam pro το C. ἡ ἱερωσ. C. Sav παρ' ὅς φασι τὸ εὐ pro τὸ εὐ φασιν A B D E F H I. Σαῦλον om. F H et ante corr. A. καὶ ὁ] ὅς] ὅς ἐστιν om. D. Σαῦλον ἵνα ἐν λ C D. εἰσπρόσδεκτος] δεσπ. II. Sic A B D E F H I. I. ὅς ἐστιν γέννησι post ἵνα legitur γέννησι εἰσπρόσδεκτος (+ φασιν D) I. D F γέννησι εἰσπρόσδεκτος (sic) H. et ex corr. C. Lacunam habet E. γέννησι εἰσπρόσδεκτος Edd. et Cat.

ἀλλὰ καὶ πολιτείας πνευματικῆς, ἵνα ἡκατέχωμεν τὸ πνεῦμα τὸ
δοθὲν ἅπασι. Οἱ γὰρ ξύλα καὶ πῦρ, οὐδὲ ἡβρομὸς καὶ μάχαιρα,
(221) ἀλλὰ ὁ πνεῦμα πάντα παρ' ἡμῖν. Διὰ τοῦτο πάντα ποιῶ, ἵνα C
μὴ σβεσθῇ ἐκεῖνο τὸ πῦρ τοῦτο γὰρ καὶ ἐπιτέταγμαι. Τί
οὖν τοῖς μὴ θεομένοις λέγεις; Δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο οὐ διδάσκω,
ἀλλ' ἀναμιμνήσκω, φησὶ ὁ καθάπερ ὁ ἱερεὺς παρίστανται τὸ πῦρ
ἀνακαίω, οὕτως καὶ ἐγὼ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἀγεῖραν. Καὶ
δρα' οὐκ εἶπεν, ἵνα γένηται ἡ πρυτφωρὰ ὑμῶν, ἀλλὰ, "τῶν
ἐθνῶν." Ὅταν δὲ εἶπῃ, "τῶν ἐθνῶν," τὴν οἰκουμένην λέγει,
γῆν καὶ θάλασσαν ὅσαςιν, καταστέλλων ἐκείνων τὰ φρονι-
ματα, ὥστε μὴ ὑπαξιῶνται διδάσκαλον ἔχειν τι πρὸς τὰ
πέρατα τῆς οἰκουμένης τεινόμενοι· ὁ καὶ ὑρχόμενος ἔλεγε,
"Καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν." Ἑλλοί τε καὶ βαρ-D
βάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλίτης εἰμί·

ἢ "Ἐχω οὖν καυχῆσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν."
Ἐπεὶ δὲ ἡ γὰρ σφόδρα ἑαυτὸν ἐταπεινώσει, πάλιν ἐπαίρει τὸν
λόγον, καὶ τοῦτο ὑπὲρ ἐκείνων ποιῶν, ὥστε μὴ δόξαι ἑνὸς κα-
τὰ φύσιν εἶναι. Καὶ ἐν τῇ ἐπαίρειν δὲ ἑαυτὸν, τοῦ οἰκείου
μίμνηται ἔθους, οὕτως λέγων· "Ἐχω οὖν καυχῆσιν." Καν-
χῶμαι, φησὶν, οὐκ ἐν ἐμαυτῷ, οὐδὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σπουδῇ,
ἀλλὰ τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι. Ὅν γὰρ τολμήσω τι λαλῆσαι,
ὡς οὐ κατεργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν τῶν ἐθνῶν,
λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημεῖων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει E
πνεύματος θεοῦ. Οὐκ γὰρ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, φησὶν, ὅτι
κόμπος μου τὰ ῥήματα· τῆς γὰρ ἱερουργίας μου ταύτης τὰ
σύμβολα, καὶ τῆς χειροτονίας ἔχω ὁδείξαι πολλὰ τὰ τεκμήρια·
οὐ ποδῆρ᾽ καὶ κώδωνας, καθάπερ οἱ ῥαλλαιοὶ, οὐδὲ μέτραν καὶ
κίδαρι, ἀλλὰ πολλὰ φρικωδέστερα τούτων σημεῖα καὶ θαύ-
ματα. Οὐδὲ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι ἔνεχειρίσθη μὲν, οὐκ
ἐποίησα δὲ τὸ ἐπιταχθέν· μάλλον δὲ οὐδὲ ἐγὼ ἐποίησα, ἀλλ' 732

6 v. 17.

9 v. 18, 19.

ἢ ἔχωμεν A, H I. ὁ βρομὸς] + καὶ ἐν αὐτῇ βοῇ I. βοῇ pro βομῷ Cod.
Aug. κρυὰ θαν. ὁ πνευματικὸς πάντα παρ' ἡμῖν C. Cat. πάντα πνευματικὰ
τὰ παρ' ἡμῖν D E. πάντα παρίτω παρ' ἡμῖν H. εἰ παρίτω ex coite pro πα-
ρίτω. ut videtur, A. πνεῦμα παρίτω παρ' ἡμῖν θαν. πνεῦμα πνεῦμα τὸ πῦρ
τὸ παρ' ἡμῖν I. τούτω] + γὰρ C. ὁ καθάπερ] + γὰρ H. διὰ τοῦτο δὴ
τοῦτο οὐ διδάσκω, φησὶν, ἀλλὰ καθάπερ C. ὅταν δὲ εἶπῃ τῶν ἐθνῶν om. C I.
I. ἔθνεσιν] ὡς C. ὁ διδάσκαλος H. καὶ διδάσκαλον Edid. καὶ om. A B C D
E F H Cat. Στασις σχιῶ A C F Cat. ὁ γὰρ om. D E I. Cat. οὐ-
καταφρόνητος H. ὁ γὰρ pro αὐτῶν A B C D E I Cat. ἄλλ᾽, ἀλλ'
ἐν C D. οὐκ ἐργάσατο C. Στασις Χριστὸς ante agnus A B C D E H I
+ γὰρ om. A E. (Nicolai ?) ὁ φησὶν om. C. ὁ εἶδει πολλὰ pro πολλὰ
εἶδει om. om. τεκμήρια εἶπε articulo Cat. ὁ ἐνεχειρίσθη, οὐκ ἐποίησα
δὲ C. ὁ πῦρ C.

ὁ Χριστὸς διὸ καὶ ἐν αὐτῷ καυχώμαι, ¹καὶ οὐχ ὑπὲρ τῶν
 τυχοῦτων πραγμάτων, ἀλλ' ὑπὲρ πνευματικῶν. Τοῦτο γάρ
 ἐστὶ, "τὰ πρὸς τὸν θεόν." "Ὅτι γὰρ ἦν ἡμεῖς ἐφ' ἡ ἐπέμφθη,
 καὶ οἱ κόμπος τὰ ῥήματα, ὅλοι τὰ θαύματα καὶ ἡ τῶν ἐθνῶν
 ὑπακοή. "Οὐ γὰρ τολμήσω τι ὑπαλῆσαι ὧν οὐ κατεργάσατο
 Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει
 Βοηθείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ." ²Ὁρᾷς
 πῶς βιάζεται τὸ πᾶν διῆραι τοὺς θεοὺς, καὶ οὐδὲν ἑαυτοῦ; Εἴτε
 γὰρ φθέγγομαι τι, εἴτε τοιῷ, ³εἴτε θαυματουργῶ, πάντα
 αὐτὸς, πάντα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ταῦτα δὲ λέγει, θαυμάσιον
 καὶ τοῦ πνεύματος τὸ ἔκτισμα. Εἶδες πῶς ταῦτα τῶν θαλασσίων
 θαυμαστότερα καὶ φρικτωδέστερα, ἢ θυσία, ἢ προσφορά, τὴν
 σύμβολα; "Ὅταν ἄγῳ εἶπῃ, "ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει
 σημείων καὶ τεράτων," τοῦτο λέγει, τῇ διδασκαλίᾳ, τὴν περὶ
 βασιλείας φιλοσοφίαν. ⁴τὴν τῶν ἔργων καὶ τῆς πολιτείας
 C ἐπιδείξιν, τοὺς περὶ τοὺς ἐκτελεσμένους, ⁵τοὺς δαίμονας τοὺς
 ἐκκαταρμένους, τοὺς θεραπευομένους τυφλοὺς, τοὺς πηδῶντας χω-
 λους, τὰ ἄλλα τεράτια, ἅπαντα εἰργάζετο τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον ἐν ἡμῖν. Εἶτα ἡ τοιῶν ἀποδείξις, ἐκείνη ταῦτα
 τέως ἀπόφασιν· ἦν, τῶν μαθητῶν τὸ πλῆθος. Διὸ καὶ ἐπὶ-
 γαγεν· "Ἰστέ με ὑπὸ Ἱερουσαλὴμ ⁶καὶ κύλην μέχρι τοῦ
 Ἰλλυρικῶν πεπληρωμένοι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ." Ἀρί-
 σθαι τοῖνυν καὶ πόλεις καὶ χώρους καὶ ἔθνη καὶ δήμους, μὴ τοὺς
 ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐμόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ Βαρβάρους. ⁷Μὴ
 γὰρ μοι τὴν ἰδίᾳ τῆς Φοινίκης καὶ Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας καὶ
 Καππαδοκίας ἔλθῃς ὁδόν, ἀλλὰ καὶ τα ὀπίσθεν ἔκριντα λογί-
 D ζον, τὴν Σαριακηνὴν καὶ Περσὴν καὶ Ἀρμενίαν. ⁸τὴν τῶν
 ἄλλων βαρβάρων. Διὰ γὰρ τοῦτο εἶπε, "καὶ κύλην," ἵνα μὴ
 τὴν κατευθεὶ λεωφόρον ἔλθῃς μόνον, ἀλλὰ πᾶσαν ⁹καὶ τὴν
 κατὰ τὸν νότον περιδρόμην τῇ διατοίᾳ Ἀσίαν. Καὶ ὥσπερ
 νιφάδας θαυμάτων ἐνὶ λόγῳ παρέδραμεν, εἰπὼν, "Ῥὲν δυνάμει
 σημείων καὶ τεράτων" οὕτω καὶ πόλεις ἀπείρονας, καὶ ἔθνη καὶ

¹ καὶ acc. ex. in A B C D E F H Cat. ² ὑπὲρ τῶν πρ. Edd. γενομένων
 ἡμεῖς καὶ C. ³ λαλεῖν C. ⁴ Μὴ Χριστὸς ἡμεῖς αὐτοὶ οὐκ ἐστὶν
 ὅροι Edd. ⁵ Μὴ τοῦ πρ. οὐκ. E. ⁶ εἴτε εἰ οὐκ. C. ⁷ καὶ οὐκ. D E. ⁸ γὰρ
 οὐκ. C. ⁹ τῇ καὶ τῇ I. ¹⁰ τοὺς δ. τοὺς εἰ οὐκ. A B H I. ¹¹ καὶ τὸ πρ.
 Veron Sav Mor καὶ οὐκ. D E. et tacite delevit Montef. ¹² καὶ οὐκ. C.
¹³ καὶ οὐκ. a pr. καὶ E. καὶ οὐκ. οὐκ. H. ¹⁴ τοῦ C. ¹⁵ ἐμόνον A B C D.
 F H. et ex. conit. E. ¹⁶ μόνον Edd. ante Ben. ¹⁷ μόνον Cat. ¹⁸ καὶ οὐκ. A.
¹⁹ καὶ οὐκ. I. ²⁰ καὶ οὐκ. Edd. καὶ οὐκ. A B E F J Cat. ²¹ ἀλλὰ καὶ πᾶσαν
 καὶ οὐκ. cat. καὶ οὐκ. B C D E F H. ²² καὶ οὐκ. A. ²³ τῇ οὐκ. H. ²⁴ Σταθμ
 οὐκ. τῇ οὐκ. καὶ οὐκ. ²⁵ καὶ οὐκ. A B E F H I Cat. ²⁶ καὶ οὐκ. καὶ οὐκ. A.
 Edd. ²⁷ καὶ οὐκ. C. ²⁸ καὶ οὐκ. C.

δῆμους καὶ χώρας ἑνὶ τοῦτῳ πάλιν συνεῖλε ῥήματι, τῷ
 "κύκλῳ." Πάρρη γὰρ ἦν τύφου παντός· καὶ ταῦτα ἔδ' διὰ
 (223] τουτοῦ ἐφθιγγετο, ὥστε μὴ μέγα φροκῖν ἐφ' ἑαυτοῖς. Καὶ
 ἀρχόμενος μὲν φησιν, "Ἰτα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν,
 καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν" ἐνταῦθα δὲ ἀνάγκη· ἱερῶ· E
 σύνης τιθῇσιν. Ἐπειδὴ γὰρ τραχύτεροι ἐφθίγγετο, καὶ
 σαφίστερον αὐτοῦ δείκνυσι τὴν ἐξουσίαν. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ μὲν
 ἀπλῶς φησι, "καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν" ἐνταῦθα δὲ
 καὶ τὸν ἵτόπον λέγει πάντα, ὥστε πάντοθεν αὐτῶν ὑποτέ-
 μισθαι τὰ φρόνημα. Καὶ οὐχ ἀπλῶς εἶπε ἀηρῆσαι τὸ εὐαγ-
 γέλιον, ἀλλὰ, "πεπληρωμέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ "Χριστοῦ"

¹⁰ "Οὕτω δὲ φιλοτιμώμενον εὐαγγελίσασθαι, ὅπου οὐκ
 ὠνομάσθη Ἰ. Χριστός." Ἰδοὺ πάλιν ἑτέρα ἱκερβολή, ὅτι οὐ
 μόνον τοσαύτους εὐηγγελίσατο καὶ ἐπεισεν, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ πρὸς
 μεμαθηκότας ἀπῆλθε. Τοσαῦτον ἠπειχε τοῦ ἱππεύεσθαι
 ἐν αὐτῶν ἡλλοτρίοις μαθηταῖς, καὶ δόξης ἐσκεν τοῦτο ποιεῖν,
 ὅτι καὶ ἱσταύδαζε τοὺς μὴ ἀκηκούτας διδάσκειν. Οὐδὲ γὰρ 733
 εἶπεν, ὅταν οὐκ ἐπαίσθησαν, ἀλλ', "ὅπου οὐδὲ ὠνομάσθη
 Χριστός" ὁ πλείον ἐστί. Καὶ τίνας ἐσκεν τοιαῦτα ἐφιλο-
 τιμεῖτο; "Ἰνα μὴ ἐπ' ἡλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ," φησί.
 Ταῦτα ἡ δὲ λέγει, διεικνύς ἑαυτὸν ἡλλότριον ὄντα κενόδοξίας,
 καὶ παιδεύων αὐτοὺς, ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ δόξης ἐρῶν καὶ τῆς παρ'
 αὐτῶν τιμῆς ἐπὶ τὸ γράψαι ἦλθεν, ἀλλ' ὡς διακονίαν πληρῶν,
 ὡς ἱερουργίαν ἀπαρτίζων, ὡς τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἐρῶν. Ἠλ-
 λότριον δὲ τὸν τῶν ἀποστόλων φησὶν, οὐ κατὰ τὴν τοῦ
 προσώπου ποιότητα, οὐδὲ κατὰ τὴν τοῦ κινήματος φύσιν, B
 ἀλλὰ κατὰ τὸν τοῦ μισθοῦ λόγον· ἐπεὶ "τὰ κινήματα οὐκ
 ἡλλότρια ἦν, ἀλλ' ὅταν εἰς μισθὸν ἡλλότριον. Ὁ γὰρ τῶν
 ἐτέροις πεποιημένων μισθός, τοῦτου ἡλλότριος ἦν. Εἶτα
 ῥδείκνυσι καὶ προφητίαν πληρουμένην, ἡ λέγων ¹¹ "Καθὼς

10 v. 20.

11 v. 21.

⁹ ὅτι οὕτω π. ἀπείλε β. C. ⁷ δι. accensit ex A. D. E. F. H. I. Cas. Μορ. ἐν
 ἑαυτοῖς I. ⁸ καρπὸς τῶν ἐργῶν σπδ. A. B. ² τροπὸς C. D. E. ⁷ ὑπο-
 τεμισθαι I. ὑποταγέσθαι (2C) F. ¹⁰ Χριστοῦ] ὥστε δεῖξαι φιλοτιμίας τὸ
 ἀσπράγμα δὲ D. E. ² φιλοτιμώμενον φιλοτιμώμενος οὐ προεὶδον φησὶν
 E. Statim εὐηγγελίσασθαι A. B. D. E. F. H. Mosq. εὐαγγέλιζεσθαι Edd.
 Ἰ. Χριστός εἰπε articulo hic et infra ostendit. ² ἐπὶ σὺ μ] σὺ μ γὰρ D. E.
³ ἀπῆλθε C. ⁴ ἄλλοις C. ⁵ καὶ] ἐνταῦθα δὲ καὶ I. ⁶ καὶ σπδ. A.
 Νηπιὸν ἐπισκευδὸν I. ⁷ ἀποστολὴς E. ⁸ ὅπου σπδ. C. ⁹ οἰκοδομῶ προ
 οἰκοδομῶσιν σπδεν. ¹⁰ δὲ σπδ. C. ¹¹ αὐτοῖς I. ¹² τῆς σπδ. H. ¹³ τὸς
 προ το A. B. D. E. F. I. Cas. Voculam σπδ. C. ¹⁴ τοῦ σπδ. I. ¹⁵ οὐ τὰ x.
 ἀπένετο σπδ. C. ¹⁶ ἡλλότριον C. Cas. ἡλλότρια Edd. ¹⁷ δεκνυσιν] +
 οὕτω C. ¹⁸ λέγων] οὕτω λέγων I.

γράφαι· Οὗς οὐκ ἀγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἱ οὐκ ἀκρόασι, συνήσονται.” Ὁρᾷς ἐπιτρέχοντα ὅπου πλείων ὁ πόνος, ὅπου μείζων ὁ ἰδρώς; ¹² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.” Σκότει πῶς τάλιν ὁμοίως τῇ προσιμῇ τὸ τέλος ὑφαίνει. Καὶ γὰρ ἰκαί ἀρχόμενος τῆς **Εἰσις**τολῆς εἶπεν, ὅτι “Πολλάκις προεβίμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ θάυρο.” ἐνταῦθα δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τίθῃσι, δι’ ἣν ἐκωλύθη· καὶ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ πολλάκις “Ὡς περ γὰρ ἐκεῖ φησι, “Πολλάκις προεβίμην” ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,” οὕτω καὶ ἐνταῦθα, “Ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.” Ὅπερ μάλιστα τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν δαίκνῃσι, τὸ πολλάκις ἐπιχειρεῖν. ¹³ “Νυνὶ δὲ μακρὸν τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι ταύτοις.” Ὁρᾷς πῶς ἐδείκνυεν, ὅτι οὐ τῆς παρ’ αὐτῶν ἐφίμεινος δόξης ἐγγραφὴ τε καὶ παρεγίνετο, “Ἐπιποθίαν δὲ ἔχων ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.” ὡς ἴδαν πορεύομαι εἰς Σπανίαν, ἐλπίζω μακροχρόνιος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ’ ὑμῶν προτεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρου ἐμπλησθῶ.” Ἴνα γὰρ μὴ δόξῃ ἐξουτεῖσθαι αὐτοὺς τῇ λέγειν, ὅτι ἐπιδοῦν οὐδὲν ἔχω ποιῆσαι, διὰ τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς, πάλιν τὸν τῆς ἀγάπης κειρὶ λόγοις εἰπὼν, “Ἐπιποθίαν ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.” Οὐ γὰρ διὰ τοῦτο ἐπεβίμῃσα ἐλθεῖν, ἐπειδὴ σχολὴν ἄγω, ἀλλ’ ἵνα τὴν **Εἰσις**θυμίαν, ἣν τάλιν ὤδιον, ἰσάτην ἀποτίκω. Εἴτα, ἵνα μὴ τοῦτο τάλιν εὐαγγοῦς φησῇ, σκότει πῶς αὐτοὺς καταστῆλlei, εἰπὼν, “Ὡς ἴδαν πορεύομαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλπίζω διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς.” Διὰ γὰρ τοῦτο τεθεκεῖ τοῖτο, ἵνα μὴ μέγιστον φρονῶσιν· ὁμοῦ γὰρ καὶ τὴν ἀγάπην δοῖναι βούλεται, καὶ καλῶσαι θνήσκεσθαι ἐκείνους. Διὸ σινοχῶς αὐτὰ τίθῃσι καὶ ἐφεξῆς, ἐπαλλάττων τὰ ἐκατέρων τοῖτων κατασκευαστικῶς. Διὰ τῶν τοῦτο πάλιν, ἵνα μὴ λέγωσιν, ὕδου πάμεργον ἡμᾶς ἡ ποιῇ, ἐπὶ γὰρ. “καὶ ὑφ’ ὑμῶν προτεμφθῆναι” τουτίστιν,

•

17 v. 22.

18 v. 23.

14 v. 24.

1 ἐπεὶ] + αὐτῶν C. 2 πῶς οὐκ. B. πῶς πάλιν πρὶν πάλιν αὐτῶν A B C D F H I 3 ἵνα πορεύομαι εἰς Σπανίαν πρὸς ὑμᾶς A B C D E F H Cat 4 ἵνα πορεύομαι εἰς Σπανίαν πρὸς ὑμᾶς A C 5 τὸν ἐλθεῖν C 6 τὸν accessit ex ospitibus 7 τοῦ ἐλθεῖν ἐλπί. τὸν οὐκ A B E F H 8 ἐπεὶ πρὸς ὑμᾶς B D E F H I 9 εἰς τὴν Σπανίαν Edd 10 τὸν οὐκ A B D E F H I 11 ἵνα πορεύομαι εἰς Σπανίαν B D E F H I 12 ἵνα πορεύομαι εἰς Σπανίαν πρὸς ὑμᾶς C 13 ἐπεὶ πρὸς ὑμᾶς B C H Mox ἐκεῖ οὐκ A C 14 τὸν ἐλθεῖν A H I 15 ἵνα πορεύομαι εἰς Σπανίαν πρὸς ὑμᾶς A B D E F H I Cat 16 τὸν ἐλθεῖν Edd 17 γὰρ ἀποπλάττω ex A B D E F H I 18 ἐπεὶ πρὸς ὑμᾶς C Cat 19 αὐτοὺς accessit ex ospitibus 20 πάλιν τοῦτο αὐτοὺς hoc uerū 21 τὴν. quod aberrat, est in uerbo αὐτῶν 22 αὐτὰ πρὸς αὐτῶν A B C F H I Cat 23 πρὸς B D E F I 24 ex ospitibus H. αὐτῶν Cat 25 πρὸς Edd

ἵνα ὑμεῖς μοι ἑμαρτυρήσητε, ὅτι οὐ καταφροσύνῃ ὑμῶν, ἀλλ' ἐλκόμενος ὑπὸ τῆς χρείας παρατρέχω. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο ; 34
 (224) ἔτι λυπεῖ, λιπαρώτερος αὐτὸ θεραπεύει, λέγων, "ἐὰν ὑμῶν
 (224) πρῶτον ὑπὸ μέρους ἐμπλησθῶ." Τῷ μὲν γὰρ εἰπεῖν, "ἀκαπορευόμενος," δαίκνυσιν οὐκ ἐφειμένος αὐτῶν τῆς δόξης τῷ δὲ εἰπεῖν, "ἐμπλησθῶ," δαίκνυσιν ἐρῶν αὐτῶν τῆς ἀγάπης. Ἐκαὶ οὐχ ἁπλῶς ἐρῶν ἀλλὰ καὶ σφοδρῶς διὸ οὐδὲ εἶπεν, "ἐμπλησθῶ," ἀλλ', "ὑπὸ μέρους." Οὐδεὶς γὰρ με χρόνος ἐμπλησθαι δύναται, οὐδὲ ἐμπαιῆσαι μοι κόρον τῆς συνοικίας ὑμῶν. Εἶδες πῶς τὴν ἀγάπην δαίκνυσιν, ὅταν καὶ ἐπειγόμενος μὴ πρότερον B
 ἀρίστηται, ὥς ἂν ἐμπλησθῇ; Καὶ τοῦτο δὲ τῆς πολλῆς αὐτοῦ φιλοστοργίας σημεῖον, τὸ τοῖς ῥήμασι αὐτῷ θερμῶς κεχρησθαι. Οὐδὲ γὰρ εἶπε, "θεάσομαι, ἀλλ' "ἐμπλησθῶ," τὰ τῶν γονέων μιμούμενος ῥήματα. Καὶ ἀρχόμενος μὲν ἔλεγεν, "ἵνα τινὲς καρπὸν σχῶ" ἐνταῦθα δὲ, "ἵνα ἐμπλησθῶ" ἄτερ ἀμφοτέρω ἐφελκομένου ἦν. Τὸ μὲν γὰρ ἐγκάμιον αὐτῶν ἦν μέγιστον, εἴγε καρπὸν αὐτῷ παρέχειν ἐμῶν ἐκ τῆς ὑπακοῆς τὸ δὲ, τῆς αὐτοῦ φιλίας δαίγμα γνήσιον. Καὶ Κορινθίους δὲ ἐπιστέλλων οὕτως ἔλεγεν. 15 "ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ C
 ἐὰν κορευῶμαι" διὰ πάντων τὴν πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀγάπην ἐνδεικνύμενος, ἥς ἴσον οὐδέν. Διὸ καὶ ἀρχόμενος αἰ τῶν ἐπιστολῶν ἐντεῦθεν προσημαίεσται, καὶ τελευταίων εἰς ἴαυτο καταλείπει πάλιν. Καθάτερ γὰρ πατὴρ φιλόταται μονογενὲς παιδίον καὶ γνήσιον, ἐφίλει τοὺς πιστοὺς ἅπαντας διὸ καὶ ἔλεγε, 16 "Τίς ἀσθενεί, καὶ οὐκ υσθενῶ, τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;"

Καὶ γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων ὑπάντων τοῦτο χρὴ τὸν διδασκαλον ἔχειν. Διὸ καὶ Πέτρος ἔλεγεν ὁ Χριστὸς, 17 "Εἰ φιλεῖς με, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου." Ὁ γὰρ τὸν Χριστὸν D
 φιλῶν, καὶ τὴν τοῖμνην αὐτοῦ φιλεῖ. Καὶ τὸν Μωυσῆα δὲ τότε ἐπέστησε τῷ δήμῳ τῶν Ἰουδαίων, ὅτε τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν ἐπεδείξατο καὶ ὁ Δαυὶδ δὲ αὐτὸς ἐπὶ τὰς βασιλείαν

15 : Cor. xii. 6.

16 : Cor. xi. 29.

17 Joh. xii. 16.

ἑμαρτυρήσητε πρὸς μάρτυρας ἦν οὐκ ἔστι. ἡ πρῶτος H. πρότερον I.
 ἑφειμένος Edd. ἐφειμένος Could. et Cal. ὁ πρῶτος BACDE Cat. et
 ex corr. F. Ἐκαὶ απ. H. ἡ γὰρ με (με γὰρ C) ὁ γὰρ μὲν γὰρ libri omnes
 et Cal. ἄγαπην] αἰτήν H. ἀρίστηται πρὸ ἀριστάτη C. D. E. F. H. I.
 ἀρίστηται A. ἀριστήται ex corr. B. ἡ πληροῦς C. Status καὶ om. idem.
 ἡ βασανίαι Cal. ἡ ἴχη H. αἰτή—ὑπακοῆς] ἐμῶν ἐξ αὐτῶν
 I. Hæc εἰν. καρπὸν—ὑπακοῆς om. H. ἡ γονέων] τοὺς ἀπὸ A. Status
 καταπύσαι C. ἡ γὰρ υπ. B. ἡ ΝΟΙΚΟΝ. Ὁσπερ χρὴ εἶναι τὸν διδασκαλον λέγειν

ἦλθε, πρότερον φιλόσταργοι περὶ αὐτοῖς φανείς. Οὕτω γοῦν
ἔτι νέος ὡς ἤλγησεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ὡς καὶ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν
ἐπιδοῦναι, ἥνικα τὸν βάρβαρον ἔκτεινον καθέλειν. Εἰ δὲ λέγεις

18 "Τί ἔστιται τῷ ἀνελῶντι τὸν ἀλλόφυλον ταῦτοι;" οὐ μισθόν

Εἰσπαιτῶν ἔλεγεν, ἀλλὰ πιστευθῆναι βουλούμενος, καὶ ἐγχει-
σθῆναι τὴν πρὸς αὐτὸν μάχην. Ὅτε γοῦν εἰσῆλθε πρὸς τὸν
βασίλειά μετὰ τὴν νίκην, οὐδὲν ὑπὲρ ταύτων διελέχθη. Καὶ ὁ

Σαμουὴλ δὲ ὁ σφοῦρα φιλόσταργος ἦν διὸ καὶ ἔλεγεν, 19 "Εμοὶ

δὲ μὴ γένητο ἡ διαμαρτεῖν τοῖς ἡσυχάζουσιν προσευχομένοις ὑπὲρ

ὑμῶν τῷ κυρίῳ." Οὕτω καὶ Παῖλος, μᾶλλον δὲ οὐχ οὕτως,

ἀλλὰ καὶ πολλὰ πλεον ἀπάντων περιαικνέτο τῶν ἡρχομένων.

Διὸ καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτῷ πρὸς αὐτὸν διέθηκεν, ὡς εἰπεῖ,

ἔτι, 20 "Εἰ δυνατόν, τοῖς ὀφθαλμοῖς ἴμῳ ἐξοριζυίτες ὑμῶν

εἰδῶκατέ μοι." Διὰ ταῦτα καὶ τοῖς Ἰουδαίῳ διδασκάλοις τοιοῦτο

πρὸς τῶν ἄλλων ὁ θεὸς ἐγκαλεῖ λέγων, 21 "Ὡς οἱ ποιμένες

735 Ἰσραὴλ, μὴ βόσκεισιν οἱ ποιμένες ἐαυτοὺς; οὐχὶ τὰ πρόβατα

βόσκουσιν;" Ἐκκεῖνοι δὲ τουναντίον ἐποίουν, "Τὸ γὰρ ἡ γῆ,

φησι, ἡ κατασθίετε, καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε, καὶ τὸ πηλὶ

ἡ σφάζετε, καὶ τὰ πρόβατα οὐκ ἐβόσκετε." Καὶ ὁ Χριστὸς

δὲ ποιμὴν ἀρίστου κανόνα ἐκφέρειν ἔλεγεν, 22 "Ὁ ποιμὴν ὁ

καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων." Τοῦτο

ὁ Δαβὶδ ἐποίησε πολλαχοῦ ὅτε ἄλλαχοι, καὶ ἡγιασμένον κατὰ

τοῦ δήμου παντός ἡ φοβερὰ ἐκείνη ἀργὴ καταφέρετο. Πάντων

γὰρ σφαττομένων ἔλεγεν, 23 "Ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἡμῶν, ἐγὼ

Β ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα καὶ αὐτοὶ, τὸ ποιμένιον, τί ἐποίησαν;"

24 Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ αἰρέσει τῶν τιμαρξίων ἐκείνων οὐ λιμὸν

εἶλετο, ἰσὺ διώξιν ἐχθρῶν, ἀλλὰ τὸν παρὰ τοῦ θεοῦ τιμωρό-

18 1 Reg. xvi. 26.

19 1 Reg. xii. 23.

20 Gal. ix. 53.

21 Esch. xliii. 2, 3.

22 1 Sam. x. 10.

23 1 Reg. xvi. 17.

24 1 Reg. xvi. 17.

δ ἐνι οἱς. 1. ε ὑπὲρ προ περὶ οὐαντα. Ita recte Montef. α αὐτοῦ

C.D. β ἐκείνων καθ' ἑαυτὸν καθ' ἑαυτὸν A.B.D.E.F.H.I. γ λέγει B.D.E.

F.H.I. ε αὐτοῦ εἰς A. ἔλεγε Edd. εἰ δὲ λέγει τις ὡς ταῦτα τὸν δ. τ. C.

ε ἔστι D. β περὶ C.D.H. 1 σφοδρὰ κενεῖται ex σπινθήρι 2 διαμαρτεῖν

C. 1 πρὸς αὐτὸν δ.] πρὸς διδασκάλους B. δ. πρὸς αὐτοῦ C. 2 ὑμῶν ἀναπα-

τῆσαι ex σπινθήρι. Statim de om. C. 3 εἰ δὲ ἐγκαλεῖ λέγων ἐγκαλεῖ ὁ β.

ἔλεγεν C. 4 αὐτοῦ B.D.E.F. γ γῆ om. C. 5 κατασθίετε περιβάλλεσθε

σφάζετε καὶ A. 6 σφάζετε B.D.E.F.I. σφάζετε C. σφάζετε Edd.

7 αὐτοῦ προ αὐτοῦ B.D.E. fortasse ahi. 8 ταῦτο] καὶ ταῦτο C. 9 τε] + καὶ

E. 10 γε ἄλλοι om. C. 11 ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἡμῶν om. A.H.I. Statim καὶ

γγω C. 12 διὰ] καὶ διὰ C. 13 οὐ] οὐδὲ C. 14 Μετὰ τὸν om. I. 15 ἐστὶ C.D.

ἐμοὶ ἡ χεὶρ σου" εἰ ^α δὲ οὐκ ἄρκει, "καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου." "Ἐγὼ γάρ, φησί, ὁ ποιητὴν ἡμαρτον." Ὡς αὖτε ἔλεγεν, ὅτι εἰ καὶ οὗτοι ἡμαρτον, ἐγὼ ἵκευθνος ἦμην τῇ τιμωρίᾳ ὃ μὴ διορθούμενος· ὅταν δὲ καὶ ἐμὸν τὸ ἁμάρτημα, ἐγὼ δίκαιος ἂν εἴην ἵκοναι τὴν τιμωρίαν. Καὶ γὰρ αἰξήσαι τὸ C ἐγκλημα θέλω, τὸ τοῦ ποιμένου ἐθῆκεν δόγμα. Οὕτω γοῦν τὴν ὀργὴν ἐσ-ῆπεν, οὕτω τὴν ἀπόφασιν ἀνκαλίσατο. Το-
 (225) σαυτὸν ἴσταν ἐξομολόγησις μέγα ²¹· Δίκαιος γὰρ ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογία ²²· ἔτοσοῦτον ἐκδεμονία καὶ συμ-
 πάθει πιμμένος ἀρίστος. Καὶ γὰρ ἐσταράττετο αὐτοῦ τὸ σπλάγχχον πιπτοντων ἐκείνων, καθάπερ παίδων γνησίων ἀνα-
 ρουμένων· διὸ καὶ ἐπ' αὐτὸν τὴν ὀργὴν εἶλθαι ἤξιον. Καὶ ἐν ἄρχῃ δὲ τῆς σφαγῆς τοῦτο ἐποίησεν ἂν, ²³ εἰ μὴ βυβίζουσιν ὁδῶ καὶ ἐπ' αὐτοὺς ἤξειν προσειδόμενοι. Ὅτε γοῦν εἶδε ²⁴ τοῦτο μὲν οὐ γινόμενον, ἐκείνους δὲ ἐπιμεμαρμένον τὴν συμφορὰν, οἰκίετι D ἤνεγκεν, ἀλλ' ἀνήφθη μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῦ Ἀμνὸν τοῦ πρωτο-
 τόκου. Τότε ἡγὼν θάνατον οὐκ ἤτησε, νῦν δὲ ἀξιοὶ πρὸ τῶν ἄλλων πεσεῖν. Τοιοῦτον εἶναι χρὴ τὸν ἄρχοντα, καὶ μᾶλλον ταῖς ἑτέρων, ἢ ταῖς οἰκίαις ἀλγεινὴν συμφορὰν. Τοιοῦτον γοῦν τι καὶ ἐπὶ τοῦ παιδὸς ἔπαθεν, ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐδὲν πλεον. τῶν ἡρχομένων τὸν παῖδα ἐφίλει. Κώτογε ἀκολαστος ἦν ὁ νεανίσκος καὶ πατραλοῖος, ἀλλ' ὅμως ἔλεγε ²⁵· "Τίς ἔδῃ μοι θάνατον ἀντὶ σοῦ;" Τί λέγεις, ὦ μακάρις, καὶ πάντων αἰθρώ-
 πων πρῶτατος; Ἀνελεῖν σε ἱστοῦν ὁ παῖς, καὶ μυριοὶ σε E περιέβαλε κακοῖς· καὶ ὅτε ἐκ μέτου γέγονε, καὶ τὸ τρώταιον ἔσθη, τότε εὐχῇ σφαγῆναι; Ναί, φησὶν. Οὐ γὰρ ἐμοὶ νενίκηκε τὸ στρατοπέδον, ἀλλ' ἔτι πολέμουμαι σφοδρότερον ἢ πρότερον, καὶ τὰ σπλάγχχον μοι διακόπτεται νῦν μαζόνων. Οὕτω μὲν οὖν ἅπαντες τῶν ἐγχεχειρισμένων ἐφρόντιζον· ὁ

24 Prov. xviii. 17.

25 2 Reg. xviii. 21.

^α δὲ] + τοῦτο D ^β οὗτος ἡμαρτον A B E F H I. Hunc deponit: ἡμαρ-
 τον σπ. C. ^γ εἰς C I. Statim τῇ τιμωρίᾳ μὴ εἰ C ^δ ἁμάρτημα] + ἡ
 Edd. εἰ σπ. A. B. D. E. H. I. ^ε πλῆγῃ Sat. τοῖς γὰρ (σπ. A) ἔσταν
 σπ. C. Μοχ. μοχ. accessit ex A B D E F H I. ^ς τοσοῦτον] τοῦτο D E.
^η καθάπερ παίδων γνησίων σπ. I. ^ι τῇ περὶ τοῦ σπ. ^κ εἰ μὴ καὶ
 βυβίζουσιν αὐτῶν ὁδῶ Edd. καὶ deest in A B D E F H I. αὐτῶν σπ. A B D.
 E F I. Τὴν ὀργὴν πρὸ ὁδῶ A. H. I. ^λ ἐπ' αὐτὸν σπ. H. I. πρὸς αὐτὸν Edd.
 Μοχ. προσειδόμενοι πρὸ φλ. σπ. H. I. ^μ τοῦτο σπ. F. Statim σὺ μοι μὴ
 σπ. H. I. Μοχ. σὺ κατηγάρεις C. ^ν γοῦν πρὸ γὰρ σπ. H. I. ^ξ παῖδος] Αἰ-
 σλαμ E. Rom. ἐπὶ τῷ add. του Ἀβραάμ C D. ^ρ ὁδῶ A C E F H I.
 δασι. Edd. ^ς σπ. H. I. C. Μοχ. περιέβαλλεν B F H. περιέβαλεν C.
^τ σφαγῆναι C. Μοχ. οὐδὲ γὰρ A C F H I. ^θ ἐτι πολέμουμαι] ὅτι με πολέμου
^ι ὅσωντες accessit ex σπ. H. I. Statim περὶ του σπ. H. I.

δὲ μακάριος Ἀβραάμ καὶ τῶν οὐκ ἐμπιστευμένων αὐτῷ πολλὴν ἐποίητο τὴν πρόνοιαν, καὶ τοσαύτην, ὥς καὶ κινδύνους ἑαυτὸν περιβαλεῖν χαλεποῖς. "Ὅτι γὰρ οὐχ ὑπὲρ ἀδελφίδου μόνον ἔπραττεν ἄνωγ' ἔπραττεν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν
 736 Ἰσοδομιτῶν, οἱ πρότερον ἀπίστη τοῖς Πέρσαις ἐλαύνων ἐκείνους, ἕως πάντας αὐτοὺς ἐλευθέρωσε. Καίτοι γε ἐξῆν λαβόντι τοῦτον ἀναχωρεῖν, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησεν· καὶ γὰρ πάντων ὁμοίως ἐκίδετο. Καὶ τοῦτο καὶ διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ὁδῶν ἐποίησεν. "Ὅτε γοῦν οὐ βροβύρων στρατόπεδον ἔμελλεν αὐτοὺς πολιορκεῖν, ἀλλ' ἡ θεήλατος ὀργὴ τὰς πύλεις αὐτῶν ἐκ βάθρων ἀνίστα, καὶ οὐκέτι ὄπλων ἢ ὁ καιρὸς, οἶδ' ἢ μάχης καὶ παρατάξεως, ἀλλ' ἰκετηρίας, τοσαύτην ἐπικύησατο ὑπὲρ αὐτῶν σπουδῆν, ὅσην ἂν εἰ αὐτὸς ἀπόλλυσθαι ἔμελλε. Δια δὲ τοῦτο καὶ
 Βάπαξ καὶ δις καὶ τρίς καὶ πολλάκις προσέρχεται τῷ θεῷ, καὶ ἐπὶ τὴν φύσιν καταφεύγει λέγων· "Εγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός." Καὶ ἰπιδὴ οἰκοθῆν εἶδει αὐτοὺς προδοιμένους, δι' ἑτέρους αὐτοὺς ἡξίου σῶζεσθαι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεὸς ἔλεγεν· "Ὅν μὴ κρύψω ἀπὸ τοῦ παιδὸς μου Ἀβραάμ, ἃ μέλλω ποιεῖν;" ἵνα ἡμεῖς μάθωμεν πῶς ἐστὶ φιλόπρωτος ὁ δίκαιος. Καὶ οὐδ' ἂν ἀπίστη παρακαλῶν, εἰ μὴ ὁ θεὸς ἀπίστη πρῶτος. Καὶ δοκεῖ μὲν ὑπὲρ τῶν δικαίων διασθαι, τὸ δὲ πᾶν ὑπὲρ ἐκείνων ἐποιεῖ. Καὶ γὰρ σφοδρὰ εἰσὶν αἱ τῶν ἁγίων ψυχαὶ ἡμερῶν καὶ φιλόπρωτοι, καὶ περὶ τοὺς νεκροὺς καὶ περὶ τοὺς ἄλλο-
 C τρούς, καὶ μέχρι ἀλόγων αὐτῶν ταύτην ἐκτείνουσι τὴν ἡμερότητα. Διὰ τοῦτο καὶ σοφοί τις ἔλεγε, "Δίκαιος οἰκτεῖρι ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ" εἰ ὁ κτηνῶν, πόσῃ μᾶλλον ἀνθρώπων; Ἀλλ' ἰπιδὴ κτηνῶν ἐμνήσθη, λογισάμεθα καὶ τοὺς τῶν προβάτων ποιμένας τοὺς ἐν τῇ Καπταδοκίᾳ χώρῃ, οἳ καὶ ἡλικία τάσχουσιν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀλόγων προστασίας. Παλ-
 λάκις γοῦν χιόνι καταχωσθήντες, τρεῖς ἐφεξῆς ἔμεναν ἡμέρας. Λέγονται δὲ καὶ οἱ ἐν τῇ Λιβύῃ οὐκ ἐλάττωνα τοῦτων ὑπο-

26 Om. τιν. 17, 17

27 Pryn sū 10.

¹ περιβαλεῖν H Statim amittit C ² ἐπὶ ἔτε A.B.D.E.F.H.I ³ ἀδελφίδου H Statim μόνον προ μόνον A B D E F H I ⁴ ἀνωγ' ἔπραττεν om. C
⁵ Ἰσοδομιτῶν A ⁶ ἐλευθέρωσε ἕως ἀν σπασσε C ⁷ λαβόντι I Statim
 τούτου H et a pr. cap. A ⁸ μόνον προ τούτου C ⁹ ὁδῶν om C ¹⁰ ἀλλ'
 προ ἄλλα A B D E ¹¹ ἡ οὐκ. C. Veron. ¹² αὐτῶν ἐκ β j ἐκ B αὐτῶν A B F
 Statim amittit A B D E I H I ¹³ ἀνίστα Edd ¹⁴ ἰπιδὴ B D E Statim
 ἡξίου προ ἄνωγ' A B D E I H I ¹⁵ d. m. τοῖς om. C ¹⁶ καὶ μέχρι (μέχρι
 B E F, ἀλόγων A B D E F καὶ μέχρι λόγων ante om. C καὶ οὐ μέχρι λόγων
 H I καὶ μέχρι των ἀλόγων Edd. Statim αὐτῶν προ αὐτῶν A αὐτῶν C
¹⁷ δε] + κα Edd. perugianensis libris. ¹⁸ ἀλόγων] προβάτων C ¹⁹ τῇ
 accessit ex A B D E F H I ²⁰ οἱ ἐν τῇ Δ.] εἰς Λιβύην C Statim οὐκ ἐλάττω
 νέων.

μένειν δεινὰ, μῆκας ὀλοκλήρους τὴν χαλεπὴν ἐρημον ἐκείνην καὶ τῶν πικροτάτων γίμουσαν θηρίων περιτολούντες. Εἰ δὲ περὶ ἄλογα τοσαύτη ἢ σπουδὴ, τίνα ἂν ἔχοιμεν ἀπολογίαν οἱ D ψυχὰς ἡ λογικὰς ἐμπιστευθέντες, καὶ τοῖς βαθύς τούτων καθιύδοντες ὕπνοι; Ἀναγκνῖν ἡ γὰρ ὄλως ἐχρῆν, ἡ τυχαίῳ δὲ ὄλως; ὅλλ' οὐ πανταχοῦ περιτρέχειν, καὶ μυρίοις αὐτοῖς ἐκδιδόναι θανάτους ὑπὲρ τῶν προβάτων τούτων; Ἡ οὐκ ἴσται τῆς ἀγέλης ταύτης τὸ ἀξίωμα. οὐχ ὑπὲρ ἰταύτης ὁ δεσπότης ὁ σὸς μυρία ἐπραγματεύσασα, καὶ τὸ αἷμα ὑστερον ἐξέχει τὸ ἴαιατοῦ; σὺ δὲ ἀνάπαυσιν ζητεῖς; καὶ τ' χεῖροι γίνονται ἂν τῶν ποιμένων τούτων; Οὐκ ἔννοιας τούτο, ὅτι περιεστῆκασιν τὰ πρόβατα ταῦτα λύκοι τούτων ἰπολύ τιμωρότεροι τι καὶ ἀγριώτεραι; Οὐ λογίζῃ πρὸς ἑαυτὸν οἷας δεῖ ψυχῆς τῇ μέλλουσι ταύτῃ μεταχειρίζειν τὴν ἀρχήν; Ἀλλ' ἄνθρωποι μὲν ὁμαγωγοὶ ὑπὲρ τῶν τυχόντων βιβλιζόμενοι πραγμάτων, τὰς νύκτας (236) ταῖς ἡμέραις προστιθέασιν ὑγρυνποῦντες ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ αὐρανοῦ τὸν ἀγῶνα ἔχοντες, καὶ ἐν ἡμέρᾳ καθιύδμεν; καὶ τίς ἡμῶν ἐξαίρησται λοιπὸν τῆς ἐπὶ τούτοις κολάσεως; Εἰ γὰρ τὸ σῶμα κατασκόπτεσθαι ἴδῃ, εἰ ἢ γὰρ μυρία ἰποστήναι θανάτους, οὐχ ὥς ἐπὶ πανήγυρι τρέχειν ἐχρῆν. Ταῦτα δὲ μὴ μόρον ποιμένες, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόβατα ἀκούω, ἵνα τοὺς ποιμένας προθυμωτέρους ποιῶσιν, ἵνα μάλλον αὐτῶν τὴν προαίρεσιν 737 ἀλείψωσιν, ἔτερον μὲν οὐδὲν. πειθῶ δὲ καὶ ὑπακούῃ πᾶσαν παρέχοντες. Οὕτω καὶ Παῦλος ἐκέλευσε λέγων, "Πειθίσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπαίκετε αὐτοῖς γὰρ ὡς ἀγρυνποῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὥς λόγον ἀποδίδοντες." Ὅταν δὲ εἴπῃ, "ἀγρυνποῦσι," μυρία λέγει πότους καὶ φροντίδας καὶ κινδύνους. Ὁ γὰρ καλὸς ποιμὴν, καὶ τοιοῦτος οἷον ὁ Χριστὸς βούλεται, μυρίοις ἀμιλλᾷται μάρτυσιν. Ὁ μὲν γὰρ ἑπ' αὐτὸν ἀπέθανεν, οὗτος δὲ μυριάκις διὰ τὴν ποιμήνην, εἴγε ποιμὴν εἴη τοιοῦτος, οἷον εἶναι χρὴ ὁ γὰρ τοιοῦτος καθ' B

24 Hecce xij. 17

¹ ἢ σπουδὴ οὐκ ἔστιν. Articulus abest. ² λογικὰς οὐκ. B. Statim πικροτάτων θύματα C. ³ γὰρ, διὰ A H I. Μοχ ἐχρῆν οὐκ I. Statim ἢ ἔφ' διὰ C. ⁴ ἄλλ' οὐ—ἀπαύται. ἄλλ' οὐ πολλοὺς υποκαταπνέον θανάτους I. ⁵ τούτων οὐκ. B. ⁶ αὐτῶν H. ⁷ ἑαυτοῦ προ αἰνῶν A B C D E H I. ⁸ τοῦτο οὐκ D E. ⁹ πολὺν προ πολλῶν A B D E H. καλλὴ τούτων hoc οὐκ. C. Μοχ te accessit ex B D E F H. ¹⁰ πρὸς οὐκ. C. Statim ἑαυτῶν A B F H I. αὐτῶν D E. αὐτῶν Edd. ¹¹ αὐρανοῦ τῶν ἐν οὐρανῶν F in marg. ¹² ἐξ. λοιπὸν προ λογίῳ ἐξ οὐρανοῦ. ¹³ γὰρ εὐπειθεῖς τῷ B. ¹⁴ τὸ ἐκκαλεῖται ex A B C D E F H. ¹⁵ Παῦλος οὐκ ἔστιν ὁμοῦ A B C D E F H. ¹⁶ αἰνῶν γὰρ A B C D E F H. ¹⁷ διὰ αἰνῶν Edd. ¹⁸ Sequentia namque ad finem operis dantur in I. ¹⁹ μυρίακις ἀμ. μάρτυρας C.

ἰκίστην ἡμέραν ἀποθνήσκειν δύναται. Διὸ καὶ ὑμεῖς εἰδότες
 τὸν νόμον, συμπράττετε ταῖς αἰχαῖς, τῇ σκουδῇ, τῇ προθυμίᾳ,
 τῇ φιλίᾳ· ἵνα ἡμεῖς ὁμῶν, καὶ ὑμεῖς ἡμῶν καυχῆμα γένησθε.
 Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων, καὶ ὑπὲρ
 τοῦς ἄλλους αὐτὸν φιλοῦντι, ἵνα τοῦτο ἐπεχέρισε, πρότεροι
 ἐρωτήσας αὐτὸν, εἰ ἱφιλοῖτο παρ' αὐτοῖ, ἵνα μάθης, ὅτι τοῦτο
 πρὸ τῶν ἄλλων τῆς ἀγάπης τῆς εἰς αὐτὸν τεκμήριον τίθεται
 καὶ γὰρ νεανίας ὁδεῖται τοῦτο ψυχῆς. Ταῦτα δέ μοι περὶ
 ἀρίστων ἠπομύνηται εἰρηται, οὐ περὶ ἑμαυτοῦ καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς,
 ὅτι ἅλλ' ἢ τις τοιοῦτος, οἷος ὁ Παῦλος ἦν, οἷος ὁ Πέτρος, οἷος
 Μωϋσῆς. Τούτους οὖν μιμησώμεθα καὶ ἀρχοντες καὶ ἀρχό-
 μενοι· ἔξιστι γὰρ καὶ ἀρχομένων ἐν μέρει εἶναι ἡμῶν, τῆς
 οἰκίας, τῶν φίλων, τῶν οἰκετῶν, τῆς γυναικὸς, τῶν παιδίων.
 Κἀν οὕτω τὰ καθ' ἑαυτὸν οἰκοδομεύμεν, πάσι τὴν ἐπιταξίαν
 τῶν ἀγαθῶν· ὥν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἡμετέρας, χάριτι καὶ
 φιλανθρωπία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς
 τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΛΑ.

Β' Νυνὶ δὲ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακοπῶ τοῖς ἁγίοις.
 Ἐβδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινῶς τινα ποιή-
 σασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ.
 Ἐβδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλῆται αὐτῶν εἶσιν.

ἘΠΕΙΔΗ εἶπεν, ὅτι τότεν οὐκέτι ἔχω ἐν τοῖς κλίμασι
τούτοις, καὶ ἐκπαθίαν ἔχω ἐκ πολλῶν ἐτῶν ελθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
ἐμελλε δὲ ἔτι βραδύνειν ἵνα μὴ νομίζηται διαχλευάζειν αὐτοὺς.
λέγει καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἀναβιβάζεται τέμψ, καὶ φησιν, ὅτι
Ε" πορεύομαι εἰς Ἡεροσόλυμα." Καὶ δοκεῖ μὲν τὴν πρόφασιν
λέγειν τῆς μελλούσης, διὰ δὲ τούτων καὶ ἑτερόν τι κατασκευά-
ζει, τὸ προτρέψαι ἐκείνους εἰς ἐλεημοσύνην, καὶ σπουδαιότερους
ποιῆσαι. Ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο ἐστάναι εἶχε κατορθῶσαι, ἥρκει

164p XV r 25 27

ὁ καὶ ἡμεῖς ὑμῶν σὺν. ΕΗ Statim καὶ ὑμεῖς ἡμῶν σὺντες. καὶ ἡμεῖς ὑμῶν
 Εὐδ[ὲς καὶ—σπύχμα] ὑμῶν ὑμῶν σπύχμα C * τοὺς σὺν. C. Statim
 αὐτὸν φ. πρὸ φ αὐτὸν Α.Β.Ε.Η ἰούτων F Statim ἐκτελέσας Ε.Ε.Η
 F φιλέται C. ὁ δὲ αὐτὸν πρὸ τοῦτο δέεται D.F.H δέεται ψυχῇ τοῦτο
 hoc σὺν. C. ἡ δὲ αὐτὸν πρὸ εὐρηται π. σπύμα. ὁ δὲ σὺν C ὁ δὲ σὺν
 B.F. Max Μουσῆς καὶ αὐτὸν Α.Β.Ε.Ε.Η ὡς πρὸς Α.Β.Ε.Ε.Η
 ποιεῖται ex cast F πρὸς Εὐδ ante Ben ὡς πρὸς Α.Β.Ε.Ε.Η
 ΕΗ τὸν παῖδα, τὸν οἰκιστὴν, ἡς γυναικὸς σπύμα σὺν C ὡς αὐτὸν Α.Β.
 D.E.F.H αὐτὸν Εὐδ. F ἐκτελέσας Α.Β.Ε.Ε.Η ἐκτελέσας Η τυφόμενα C
 ὡς μασσῶν πρὸ ἐκτελέσας Α.Β.Ε.Ε.Η Ηοκ XXXI. ὡς αὐτὸν Β.
 ἡμῶν Η. ὡς ἐκτελέσας C ὡς αὐτὸν Α.Β.Ε.Ε.Η. C.

εἰπεῖν, ὅτι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ· ὧν δὲ καὶ τὴν αἰτίαν προστίθῃσι τῆς ἀποδημίας· "Πορεύομαι γάρ, φησί, διακονῶν τοῖς ἁγίοις." Καὶ ἐνδιατρίβει τῷ λόγῳ, καὶ λογισμοὺς κινεῖ, λέγων ὅτι ὀφείλεται εἰσι, καὶ ὅτι, "Εἰ τοῖς πνευματικοῖς ἀντῶν ἐκινῶνσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι." Ἰνυ μύθωσιν ἐκείνοι τούτους ζηλοῦν. Διὸ καὶ 73⁸ μάλιστα αὐτοῦ τὴν σοφίαν ἑθαυμάσαι ἄξιον, ὅτι τοῦτον τῆς συμβουλῆς τὸν τρόπον ἐπεκύησεν· αὐτῷ γὰρ μᾶλλον ἠνείχοντο ἢ εἰ ἐν τάξει παραινέτως εἶπε· Καὶ γὰρ εἶδοσαν ἂν ὑβρίζεσθαι, εἰ εἰς προτροπὴν αὐτῶν Κορινθίους ἡπαύργαγεν εἰς μίσσον καὶ Μακεδόνας· Δια δὲ ταῦτο ἐκείνους μὲν αὐτῷ προτρέπει λέγων· 2· "Γνωρίζω ὅδ' ἔμιν τῆς χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας" καὶ Μακεδόνας δὲ διὰ ταύτων πάλιν· "Ὁ γὰρ ἐξ ὑμῶν ζῆλος, ἴφρησιν, ἠρέθισι τοῖς πλείονας." Καὶ διὰ Γαλατῶν δὲ ὁμοίως τοῦτο ποιεῖ, ὡς (127) ὅταν λέγῃ· 3· "Ὡς περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσητε." Ἐπὶ δὲ Ῥωμαίων οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὑπεσπαλμένως μᾶλλον· Ποιεῖ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνείχματος, B ὡς ὅταν λέγῃ· 4· "Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;" Οὐδὲν γὰρ οὕτως, ὡς ζῆλος, ἰσχυρόν· Διὸ πολλοῦ αὐτὸ τίθησι· καὶ γὰρ "καὶ ἀλλαχοῦ φησι· 5· "Καθὼς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις διατάσσασθαι" καὶ πάλιν, "Καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκει." Καὶ Ῥο- λασσαῖοι δὲ ἔλεγεν, ὅτι 6· "Ἔστι καρποφοροῦμενοι καὶ αὐξανόμενοι τὸ εὐαγγέλιον ἐν παντί τῷ κόσμῳ." Τοῦτο δὲ καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ ἐπὶ τῆς ἐλεημοσύνης· Καὶ σκόπει πῶς μεγαλοπρεπῶς ταῖς λέξεσι ἐγκύρηται· οὕτῃ γὰρ εἶπε, πορεύομαι ἐλεημοσύνην ἀποφέρειν, ἀλλὰ, "διακονῶν." Εἰ δὲ Παῦλος C ἡ διακονίᾳ, ἐννόησον ἡλίκον τὸ γινόμενον, ὅταν ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος καταδύχεται ἀποκομίζεин, καὶ μέλλων εἰς Ῥώμην ἀποδημεῖν, καὶ οὕτως αὐτοῦ ἐπιποθῶς, τοῦτο ἐκείνου προτιμᾷ.

2 2 Cor. τμή. 1. 12. 3 3 1 Cor. τμή. 1. 4 1 Ibid. 21 v. 36. 5 1 Ibid. τμή. 17. 11 17 6 1 Col. 4. 6.

4 εἰς προ. τμή. A B D F H 5 Hanc sac. ενδιατρίβει— λειτουργῆσαι φε-
penti in A H Agnosci. ea Cal. 1 θαυμάζειν C D Stenup. ἔβριον ἡθι
οικητες et Cal. χορ. Edd. Μοχ τοσοῦτον προ τοῦτον C 2 εἰ αὐτεπλη. ex
B D E F Cal. Μοχ εἰπε τοι εἰπὼν D E F Cal. εἰπετι Sat Μοχ Rep. αὐτω
γὰρ μᾶλλον ἢ (12 oia. Venos) ἐν τ. π. εἰπεν C Venos 3 παύργαγεν προ
πάρρηξ. οὐκ εἶπε 1 τουτο] + εἰπὶ Edd. 1. αὐτ. οὐ B C D E F H Cal. 4 δε
οὐ B F H Μοχ ἐν ταῖς ἐκκλ. C 1 φησιν αὐτεπλη. ex A B D E F H Cal
10 ἢ oia. C 2 καὶ oia. C. 3 τοῖς οὐ H 4 Καλοσο. D E 5 εὐ-
αγγέλιον] + τῷ θεῷ Edd. τῷ θεῷ oia. A B E F H Μοχ τῷ κόσμῳ οὐκ εἶπε
Artienus aberat 1 οὐδε προ οὐ οὐκ εἶπε. Μοχ ἐλεημοσύνης A 6 διακονεῖ
C Μοχ γινόμενον A B D E F H. Cal. γινόμενον Edd.

“Ἡδούκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα” τούτέστιν, ἐδοκίμασαν, ἐπεθύμησαν· “κοινωνίαν τινα.” Πάλιν οὐκ εἶπεν ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ, “κοινωνίαν.” Τῷ δέ, “τινὰ,” οὐχ ἀπλῶς τίθεικεν, ἀλλ’ ἵνα μὴ δοξῇ τινεὶ τοὺς πεποιθέντας. Καὶ οὐκ εἶπεν ἀπλῶς, εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀλλ’, “εἰς τῶν πτωχῶν τῶν ἁγίων” διπλῆν ἰκοίων τὴν σύστασιν, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς πενίας. Καὶ ἰσχυρῶς τούτῳ μόνον ἠρείσθη, ἀλλ’ ἐπ’ ἡγάγετο, ὅτι “ὀφειλέταις ὧς εἰσὶν.” Εἴτα δείκνυσσι πῶς ὀφειλέται. “Εἰ γὰρ ἡτοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν. φησὶν, ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφειλόνται καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς.” Ὁ δὲ λέγει, Ἰαυτό ἐστὶ δι’ αὐτοὺς ἦλθεν ὁ Χριστὸς, αὐτοῖς ἦν ἅπαντα ἐπηγγελμένα τοῖς ἐξ Ἰουδαίων, ἐξ αὐτῶν ὁ Χριστὸς διὸ καὶ ἔλεγεν, Ἰα τῶν Ἰουδαίων ἐστὶν ἡ σωτηρία” ἐκίθην αἱ ἀπόστολοι, ἐκίθην οἱ προφῆται, ἐκίθην τὰ ἀγαθὰ πάντα. Εἰ τούτων οὖν ἁπάντων ἐκοινωνήσαν ἡ οἰκουμένη. Εἰ τοίνυν ἐν ταῖς μετρίαις ἐκοινωνήσατε, φησὶ, καὶ τῶν δεινῶν ἀεικίνοις παρσκευασμένῳ ὑμῖν εἰσελθόντες ἀπηλύσαστε τῶν προκειμένων, κατὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου παραβολὴν· ὀφείλετε καὶ τῶν σαρκικῶν κοινωνῆσαι καὶ μεταδοῦναι αὐτοῖς. Καὶ οὐκ εἶπε, κοινωνήσαι, ἀλλὰ, “λειτουργῆσαι” ἐν τάξει διακονῶν αὐτοὺς καθιστάς, καὶ τῶν βασιλέων τελούτων φόρους. Καὶ οὐκ εἶπεν, ἐν τοῖς σαρκικοῖς ὑμῶν, ὥστερ ἐν τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν τὴν μὲν γὰρ πνευματικὴν ἐκίκων, τὰ δὲ σαρκικά οὐ τούτων ἔμμενον, ἀλλὰ κοινὰ πάντων· τὰ γὰρ χρήματα πάντων ἐκέλευσαν 77) εἶναι, οὐχὶ τῶν κεκτημένων ἴδιον. “Τούτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τούτου” τούτέστιν, ὥς εἰς βασιλικὰ ταμεία ἀποστέλλεται, ὡς ἐν ἀσύλῳ καὶ ἀσφαλεῖ χωρίῳ. Καὶ οὐκ εἶπεν, ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ τάλιν, “τὸν καρπὸν” δεικνύς περιδαινώντας τοὺς παρέχοντας. “Ἀπελεύσομαι δι’ ὑμῶν εἰς Σπανίαν.” Πάλιν μέμνηται τῆς Σπανίας. Δεικνύς τὸ σκενον καὶ ἔτι περὶ ἐκείνου θερμόν. “Οἶδα

7 Joh. n 22.

8 p. 28.

8 p. 29

ἰκοίων τῆς] ποιεῖται C. * οὐ C. Status τούτου F. * εἰς] + αὐτῶν C. Status εἰς δ. π. ὀφειλέταις om. idem. ἡτοῖς] ἐν τοῖς D. Μοχ αὐτῶν, φησὶν ἐκοινωνήσαν A B D E F φησὶν om. C H ἐκοινωνήσαν αὐτοῖς, φησὶν Edd ἰκοίων C. ἰκοίων ἐκίκων Sen Met Ven τῶν om C Venet. Μοχ τῶν προκειμένων om. Cat. * μετ om H. ἴδιον D E H at a pr man B. Status ἰδιὰ καὶ κοινὰ π C ἀλλὰ κοινὰ π D E. Verba ἰδιὰ καὶ κοινὰ πάντων om. B F Haec om. 114 ἀλλὰ κοινὰ — ἀπὸ τῶν μόνων δεικνύς in A H. Vulgatus ἴδιον Cat. * μόνων D Cat. et ex corr E. * ἄν om. H Cat. ταμεία προ ταμεία A E H Cat. Status ἀποστέλλει A C D H Cat. ἀποστέλλει Edd * καὶ decet in A B D E F H. non in Cat. * εἰς] + τῆς C. ἴσθι pro se bis B D E F. * τῆς om. C.

δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ
 εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ εἰσεύομαι." ἩΤοι περὶ χρημάτων φησὶν, ἢ περὶ πνύτων
 ἀπλῶς τῶν κατορθωμάτων. Εὐλογίαν γὰρ, ὡς τὰ καλλὰ, 11
 τῆς ἐλεημοσύνης εἴθε λέγειν ὡς ὅταν λέγῃ. 12 "Ὁ, εὐλο-
 γίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν" καὶ ἔθος δὲ παλαιὸν αὐτοῦ
 καλεῖσθαι τὸ πρᾶγμα. Ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα προσέφηκε "τὴν
 εὐαγγελίου," διὰ τούτου φάμεν οὐ περὶ χρημάτων ἡμεῖς
 εἰρηκεῖναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάτων. 13 "οὐκ ἐστὶν
 οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος ὄψομαι ὑμᾶς ἐν ἅπσῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ
 κομῶντας τοῖς ἄγιοις, 14 καὶ μυρίαν ἐπαύων ἀξίως τῶν
 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον. Καὶ τοῦτο δὲ εἶδος συμβουλῆς θανα-
 μαστὸν, τὸ προκαταλαμβάνειν αὐτοὺς τοι, ἐγκωμίοις. Ὅταν
 γὰρ παραιτῆται ἐν τάξει παραινέσεις τοῦτο ποιεῖν, ἐπὶ ταῦτα
 ἐρχεται τῆς διορθώσεως τὸν τρόπον

11 "Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος." Πάλιν ἐνταῦθα τὸν
 Χριστὸν καὶ τὸ πνεῦμα προβάλλεται, καὶ οὐδαμοῦ μέμνηται
 τοῦ πατρὸς. Ταῦτα δὲ ρεῖπον, ἵν' ὅταν ἴδῃς αὐτὸν πατὴρ καὶ
 (128) υἱὸν μεμνημένον, ἢ πατὴρ μόνον, ἢ υἱὸν ἢ πνεῦμα
 ἀποθέσῃ. Καὶ οὐκ εἶπε, πνεύματος, ἀλλ', "ἀγάτης πνεύμα-
 τος." Καθάπερ γὰρ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὸν κόσμον, καὶ
 ὁ πατήρ, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα. Τί δὲ ἐστὶν ὁ παρακαλεῖς, εἰπέ
 μοι; 15 "Συναγωνίσουθαί μοι ἐν ταῖς περιστάσεσιν ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς
 τὸν θεόν, 16 ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ."
 Μέγας ἄρα ἀγὼν αὐτῷ προέκειτο· διὸ καὶ τὰς εὐχὰς αὐτῶν
 καλεῖ. Καὶ οὐκ εἶπεν, ἵνα συμπλακῶ, ἀλλ', "ἵνα ῥυσθῶ" ὡς
 ὁ Χριστὸς ἐκέλευεν εἴχεσθαι μὴ εἰσελθεῖν εἰς "πειρασμόν."
 Ταῦτα δὲ λέγων, εἰδείκνυι πονηροὺς τινας λύκοις ἐπιθεσμένους
 αὐτῷ, καὶ θορία μᾶλλον ἢ ἄνδρος. Ἀπὸ δὲ τούτου καὶ ἕτεροι

10 a. C. 15. 5.

21 v. 30.

12 v. 31

11 κ] + ὁδὸν C. 12 καὶ ἀρραβανὶ ex A B D E F H. Cat. 13 μνησὶν εἰρ. pro
 εἰρ. μέμνησιν σημειώσ. 14 ὡσαύτως σημειώσ. ὡς ἐν Edd. ante Ben. Μον ἐν οἱ D
 ἐν πατρὶ C. 15 καὶ οἱ. H. Statum edebatur μνησὶν εἰρηκεῖν ἀξίως ἐπαύων
 ἀγαθῶν δεσὲν in οἱ πατρὶ. Τὴν ἰσχυρὰν ἀξίως hoc ord. A B C D E F Cat.
 16 συμβουλῆς B. ἢ συμβουλῆς C D. 17 οὐδαμον σημειώσ. οὐδαμῶς Edd.
 P εἶπεν B C D E F. 18 ἵνα υἱὸν C. Cat. et ex corr. A B. Statum τὸ πνεῦμα
 A B C F H non Cat. ἀποθέσῃ C. 19 ἀλλὰ D. Cat. Ροσι πνεύματος ἀλλὰ
 εἰκότως D E. 20 γὰρ οἱ A B F H. Cat. 21 συναγωνίσουθαί A C H
 22 εἴχεσθαι pro εἴχεσθαι A B C D F H. Cat. 23 πειρασμόν] + οὕτω πρὸς τρέπον
 αὐτὸν τοῦτο ποιεῖν D E. 24 λαγῶν—τινας φλεγον δεσφες τινες πονηροὺς C
 εἰδείκνυσι. H. Μετ' αὐτῷ σημ. C.

Ἰκατεσκεύαζε, τὸ δαίξαι ὅτι δικαίως ἀπεδέξατο τὸ διακονῆσαι
 Ἐτοῖς ἀγίοις. εἶγε τοσοῦτοι οἱ ἀπειθοῦντες, ὥς καὶ αὐτῶν εὐ-
 χεσθαι ῥυσθῆναι. Οἱ γὰρ μεταξὺ τοσοῦτων ὄντες πολεμίων,
 καὶ λιμῇ ἀπολλυσθαι ἐμελλόν' διὸ ἀναγκάως ἑτέρωθεν αὐ-
 τοῖς ἐκομίζετο. "Καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἐν Ἱερουσαλὴμ σὺ-
 πρόσδεκτος γένηται τοῖς ἀγίοις" τοκτέστιν, ἵνα διατὴ ῥυγιστῇ
 μου ἡ θυσία, ἵνα μετὰ προθυμίας ὑποδέξωνται τὰ δίδομενα
 Ὅρας πῶς πάλιν ἐπῆρε τὸ ἀξίωμα τῶν λαμβανόντων. εἶγε
 εὐχῶν δέεται παρὰ δῆμον τοσοῦτου εἰς τὸ δεχθῆναι τὰ πεμπο-
 μενα, Ἀπὸ δὲ τοίτου δεικνύσι καὶ ἕτερόν τι, ὅτι οὐκ ἄρα τὸ
 δοῦναι ἐλεημοσύνην εἰς τὸ δεχθῆναι. Ὅταν γὰρ μετὰ ἀνάγκης
 140 τις παρεχῇ, ὅταν ἐξ ἀδικίας, ὅταν ⁴ πρὸς κενοδοξίαν, σίχεται ὁ
 καρπὸς. ¹⁵ "Ἴνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ"
 Ὡς περ ἀρχόμενος ἔλεγεν, "Εἰ πως ἦδη τυτὴ εὐδοκῆσομαι
 ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν πρὸς ὑμᾶς" οὕτω καὶ ἐνταῦθα
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ καταφεύγει θελημα, καὶ φησιν, ὅτι διὰ τοῦτο
 ἐπιίχομαι, καὶ ῥυσθῆναι ἐκείθεν ἔρχομαι, ἵνα ταχίως ὑμᾶς ἴδω,
 καὶ ἴδω μετ' ἡδονῆς, μηδμίαν ἐκείθεν ἐπισυρραμενος ἀθηνίαν.
 "Καὶ ἑσθλαπαύσωμαι ὑμῖν." Ὅρι πῶς πάλιν τὸ αὐτοφρον
 ἐδείκνυσιν. Οὐ γὰρ εἶπε, διδάξω ὑμᾶς καὶ καταχρήσω, ἀλλ',
 B "ἵνα συναναπαύσωμαι ὑμῖν." ¹⁶ Καίτοι αὐτὸς ἦν ὁ ἀγωνιζό-
 μενος καὶ τυκτεῖν πῶς οὖν φησι, "συναναπαύσωμαι," Χαρι-
 ζόμενος αὐταῖς ἐὰν τούτῳ, καὶ προθυματέροισι παιῶν, τῷ
 κοινωνοῦς ποιῶν τῶν στεφάνων, καὶ δεικνύσι καὶ αὐτοὺς ἀγω-
 νιζομένους καὶ ποιοῦντας. Εἵτα, ὅπερ αἰετοῖς ποιεῖν ἴσθε, τὴν
 εὐχὴν μετὰ τὴν παραίτησιν ἑπροστίθησι λέγων. ¹⁴ "Ὁ δὲ θεὸς
 τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν."
¹⁵ "Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν, διάκονον οὔσαν
 τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς." Ὅρα διὰ πόσων αὐτὴν
 σεμνύνει. Καὶ γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἐμνήσθη πάντων, καὶ
 C ἀδελφὴν ἐκάλεσεν· οὐ μικρὸν δὲ Παύλου ἑλεσθῆναι ἀδελφὴν
 καὶ τὸ ἀξίωμα προσέθηκε, διάκονον εἶπεν. ¹⁶ "Ἴνα αὐτὴν

14 v. 32

14 v. 33

14 C. 2. XV. 7. 1

14 v. 3

Ἰ κατεσκεύαζε (κατεσκευασεν C.) ἔδει σπουδῆς αἱ Cae. παρασκευάζει Edd.
 αὐτὸν A B C D F. ¹ καὶ ἵνα C. Μοι ἐν Ἱερουσαλὴμ σὺν ἰδεῖν,
 γένηται μου πρὸ μὲν γένετα A B E F H Cae. ² εἰς Cae. ³ πρὸς
 κενοδοξίαν σπουδῆς. μετὰ κενοδοξίας Edd. ⁴ εἰ πως οὖν C. ⁵ συναναπαύ-
 σωμαι B C E. ⁶ ἐνδεικνύται C. Μοι εἶπεν ἵνα διδάξω D E. κατετερεπῶτα
 αὐτοῖς. ⁷ καὶ τὸν αὐτὸν Cae. B D E F H Cae. ut edidit Montef. καὶ
 τοιοῦτος Veron. Σὺν μοι ⁸ προτίθηται Edd. "MSS [B E.] προτίθησι
 λεγέσθω γὰρ πρὸς προστίθηται." Montef. προστίθηται (ποῦ προστίθηται) habent
 A B D E F Cae. τίθησι C. προστίθηται (?) H. ⁹ ἀδελφὴν (+ ὑμῶν C.
 ἡ μεσθῆναι H. Μοι προστίθηται B F Cae.

προσδέξασθε ἐν κυρίῳ ἁξίως τῶν ἁγίων·" τοῦτέστι, διὰ τὸν κύριον, ἵνα τιμῆς ᾠαπολαύσῃ παρ' ὑμῖν. Ὁ γὰρ διὰ τοῦ κυρίου δεχόμενος, καὶ μὴ "μέγαν τινα δέχεται, μετὰ σπουδῆς δέχεται· ὅταν δὲ ἁγίος ᾖ, ἐνόησον ἡλικίᾳ αὐτὸν ἀπολαύσαι δίκαιον θεραπείας. Ὡς οὖν τοῦτο προσέθηκεν, "ἁξίως τῶν ἁγίων," ὡς δὲ τοὺς τοιοῦτους ὑποδέχεται. Διτλήν γὰρ ἔχει ἀφορμὴν τοῦ θεραπευθῆναι παρ' ὑμῖν, καὶ τὸ διὰ τὸν κύριον δεχθῆναι, καὶ τὸ αὐτῇ ἁγία εἶναι. "Καὶ ἵνα παραστήτε αὐτῇ ἐν D ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆζι πρίγματι." Εἶδες τὸ ἀνταχθεῖς; Ὁὐδὲ γὰρ εἶπεν, ἵνα ἀπαλλάξῃτε, ἀλλ' ἵνα τὰ παρ' ὑμῶν εἰσινέγκῃτε, καὶ χειρὶ ἀρέξῃτε· καὶ, "ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆζι" οὐκ ἐν οἷς ἂν ᾖ πάντως, ἀλλ' ἐν οἷς ἂν ὑμῶν δέχεται· δέχεται δὲ ἐν ἐκείνοις, ἐν οἷς ἂν ὑμεῖς ᾖτε κύριοι. Εἶτα πάλιν ὁ ἔπαινος ἀφατος· "Καὶ γὰρ αὐτῇ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ." Εἶδες τὴν συνεχίαν; Ὡς πρῶτον τὴν ἐγκώμια, εἶτα μέσην τὴν παράκλησιν, εἶτα πάλιν τὰ ἐγκώμια τέθεικεν, ἐκτερωθέν E (129) περιστάλλων τὴν χρεῖαν τοῖς ἐπαίνοις τῆς γενναίας τῆς μακαρίας ἐκείνης. Πᾶς γὰρ οὗ μακαρία ἡ τοσαύτη ἱαπολαύουσα παρὰ Παύλου μαρτυρίας, ἡ καὶ αὐτῇ βοηθῆσαι δυναθεῖσα τῇ τὴν οἰκουμένην διορθώσαντι. Τοῦτο γὰρ ὁ κολοφῶν αὐτῆς τῶν ἁγίων διὸ καὶ ὕστερον αὐτὸ τέθεικε λέγων, "καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ" Τί δέ ἐστι, "καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ;" Τοῦ ἐκέρκους τῆς οἰκουμένης, τοῦ τοσαύτα παθόντος, τοῦ μυρίοις ἀρκούντος Μιμησώμεθα τοῖνυν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες τὴν ἁγίαν ἐκεῖνην, καὶ τὴν μετ' αὐτὴν δὲ σὺν τῷ ἀνδρί. Τίνες δὲ αὐταὶ εἰσιν; 17 "Ἀσπάσασθε, φησί, Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν, τοὺς σὺλλειτουργοὺς μου ἐν 74· Χριστῷ Ἰησοῦ." Τούτων τὴν ἀρετὴν καὶ ὁ Δοκὺς μαρτυρεῖ· τοῦτο μὲν, ὅταν λέγῃ, ὅτι 18 "Ἐμνινε πρὸς αὐτοὺς ὁ Παῦλος ᾄσαι γὰρ σκενοποιεῖ τὴν τέχνην" τοῦτο δὲ, ὅταν δαικνῇ τὴν

17 v. 3.

18 Act. xviii. 3, 16.

ἢ ἀπολαύουσα Veron. San Mor. terapanudius libris. ἢ μέγα B H. ἢ καὶ ἁγία Edd. καὶ ἁγίος E. ἁγίος (αἶπε καὶ) A B D F H καὶ ἁγίος (σπ. 5) Cat. Mox αὐτοῦ πρὸ αὐτῆς B D E F. ἢ εἰς τοῦτο πρ. 71 δὲ ὅσον E. Ροσι ἡλικίᾳ add. αὐτὴ τοῦ D E. ἢ ἡμῶν πρὸ ἡμῶν A B D E F H Cat. Mox αὐτῇ ἁγία πρὸ αὐτῆς σπ. 74 καὶ ἁγία B F H αὐτῇ ἁγία (αἶπε) A. ἢ παρόντος B D E. παραστήσει H. Mox χρ. πρίγματι πρὸ πρίγματι χρ. A B D E F H. Cat. ἢ οὐδὲ) οὐ C. ἢ καὶ οὐκ E. ἢ διηθῆναι B. ἢ ὅσην C. Statim προ- στάτις H Μοσχ. Ταῦς ἐγενήθη πολλῶν in verso ord. C D Statim καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ ter C Μοσχ. ἢ πρὸς αὐτοὺς + μεν Edd. μιν deest in A B D E F H Cat. Προκρινῶν τὸ οὐκ H. ἢ ἀπαλαύουσα πρὸ ἀπολαύουσα A B C D E. Cat. ἢ κερκυς) + ὅσος ex cotti B. ἢ κερκυς A H. ἢ μετὰ ταύτην C D δὲ οὐκ A H. ἢ συνεργούς ὡς B E. ἢ ἐν ἀρετῇ A D E H. Cat. τῇ ἀρετῇ Edd. ἢ τῇ τέχνῃ A C E F et ex cotti H.

γυναικα τὸν Ἀπολλῶ προσλαμβανομένην, καὶ ἐσπηχῆσασαν
τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου. ¹⁸ Μεγάλα μὲν γὰρ ἄκεια πολλῶ δὲ
μεῖζονα, ἃ φησι Παῦλος. Τί γὰρ φησι, Πρῶτον συλλει-
τουργοῦν αὐτοῖς καλεῖ, τῶν ἀφάτων τόνων καὶ τῶν κινδύνων
ἡδαινὺς κοινωνοῦν. ¹⁹ Ἐπειτὰ φησιν, ¹⁹ "Ὅτι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου
B τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκεν." Εἶδες μάρτυρας ἀπηρτισμέ-
νους, Καὶ γὰρ εἰκὸς ἐπὶ Νέρωτος μυρίους εἶναι τοῖς κινδύνους,
ὅτε καὶ ἀιτάζετο πάντας χωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς Ῥώμης τοὺς
Ἰουδαίους. "Οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πάσαι
αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν." Ἐνταῦθα τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν
ἀπὸ τῶν χρημάτων λειτουργίαν αἰνιττεται, θαυμάζων αὐτοὺς,
ὅτι ²⁰ καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐδέχετο, καὶ τὴν ἰοσίαν ²¹ κοινὴν προέ-
θηκαν ἅπασιν. Εἶδες γυναικας γυναικας, οὐδὲν ἀπὸ τῆς φύσεως
ἐμποδισθείσας εἰς τὸν τῆς ἀρετῆς ὁρμον, Καὶ μάλα εἰκότως.
²⁰ "Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἄρσεν, οὐ θῆλυ." Καὶ ὅπερ
²¹ ἐπὶ τῆς προτέρας εἶπε, τοῖτο καὶ ἐπὶ ταύτης φησί. Καὶ
C γὰρ περὶ ἐκείνης εἰλεγεν, "Ἦτις προστάτις πολλῶν γέγινετο,
κα' αὐτοῦ ἐμοῦ" καὶ ἐπὶ ταύτης τάλιν, ὅτι "Ὅτε ἐγὼ μόνος
εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πάσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν." Ἰνα γὰρ
μὴ δοξῇ ²² κολακεῖν λέγων ταῦτα, καὶ ἄλλους μάρτυρας ἀγχι
τῶν γυναικῶν πολλῶ πλείους. "Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
ἐκκλησίαν." Ὅπως γὰρ ἦν εὐλόκιμος, ὡς καὶ τὴν οἰκίαν ἐκκλη-
σίαν ποιῆται, διὰ ἣν τοῦ πάντος ποιῆσαι πιστοὺς, καὶ διὰ τοῦ
τοῖς ξενικοῖς αὐτὴν ἄνοιξαι πάσιν. Οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς εἰσθὲν οἰ-
κίαν ἐκκλησίαν καλεῖν, εἰ μὴ πολλή ²³ ἢ πάλαια καὶ πολὺς ὁ
D τῷ Θεοῦ φῦβος ἐρριζωμένος ἐν αὐτοῖς εἴη. Διὰ τούτου καὶ
Κορινθίους εἰλεγεν, ²⁴ "Ἀσπάσασθε Ἀκύλαν καὶ Πρίσκιλλαν,
οἵτις τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ" καὶ περὶ Ὀνησίμου ²⁵ δὲ

19 v 4.

20 Gal. 61. 18.

21 1 Cor. xvi. 19. Philom. 1. 2

¹ προσλαμβάνουσαν B D E. προσλαβ. τὴν Ἀπ. in verso ord. C. Μοκ κεραιον
νικη α. τ. 1. ² Μεγάλα μ γ κέραιον σσι C. Μοκ ἄ σσι ιδεα. ³ δε-
σιν 1) + ιστιναι Edd. αὐτοὺς δεσφ 12 σιστιναι. ⁴ τειν σσι C. ⁵ καὶ σσι.
6) ⁶ Νέμει τὴν αὐτὴν προ σισιν H. ⁷ θισιν A F H Cat. Post σισιν αἰδ.
αὐτῶν I D. ⁸ αὐτῶν D E. Statim προσέθηκεν προ προσέθηκεν A B C D E F.
9) κατ' προσέθηκεν H. Τὴν θεοῦ B C D E F Cat. ἀπασιν Edd. ¹⁰ γὰρ
ἡμισυν προ Χριστῷ γὰρ A C D E F H γὰρ σσι B. ¹¹ σσι) περὶ bis C D.
12) γὰρ 1) καὶ Edd. καὶ σσι. A B C E F. ¹³ ἐγινετο προ ἐγινετο A B D E.
F H. Μοκ σσι σσι C. ¹⁴ κολακεῖν A B C D H Cat. κολακεῖν Edd.

κολακεῖν 1) σσι) F. Σιλικὸν λέγων, quod dicitur, εἰς τὴν A B C D F Cat. λέγει
προ λέγων E. ¹⁵ ἦν εὐλόκιμος σισιναι. ἦσαν εὐλόκιμοι Edd. αἱ Cat. ¹⁶ τὴν
σσι B. σσι προ τῶν ιδεα. το προ τῶν bis C Cat. ¹⁷ ἡ σσι. C. ¹⁸ Ἀκύλαν
σσι σσι C. Μακίμ καὶ τῶν σσι εἰσθὲν αὐτῶν ἐκκλησίαν ιδεα. ¹⁹ δε σσι C.
20) ἡμισυν γράφον φησι Edd. φησιν. σσι. A H. Προ φησι. habent οὕτω τῶν γράφει
H D E. Πιστικὴ Παῦλος. φησι. φιλημας B.

γράφον, "Παῦλος Φιλήμοι καὶ Ἀτφία τῇ ἀγαπῇ, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ." Ἐνὶ γὰρ καὶ ἐν γάμῳ ὅντα θανάστων εἶναι καὶ γενναίον. Ἰδοὺ οὖν καὶ αὐτοὶ ἐν γάμῳ ἦσαν, καὶ σφόδρα ἔλαμψαν, καίτοιγε οὐδὲ τὸ ἐπιτήδευμα αὐτῶν λαμπρὸν ἦν· σκηνοποιοὶ γὰρ ἦσαν· ἀλλ' ὅμως πάντα ἀπέκρυψεν ἡ ἀρετὴ, καὶ ὑπὲρ τὸν ἥλιον αὐτοῖς ἔδειξε· καὶ οὔτε ἡ τέχνη, οὔτε ἡ συζυγία αὐτοὺς παρέβλυνεν, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην, ἣν ὁ Χριστὸς ἀπῆτησε, ταύτην ἐπεδείξαντο. ²² "Μαζονα γὰρ ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει. ²³ φησὶν, ἴσα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ." Καὶ ²⁴ γνώρισμά ἐστι μαθητοῦ, τοῦτο κατέρθωσαν· ἔλαβον γὰρ τὸν σταυρὸν, καὶ ἠκολούθησαν. ²⁵ Οἱ γὰρ ὑπὲρ τοῦ Παύλου τοῦτο ποιοῦντες, πολλῶ μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ταύτην ²⁶ αὖ ἐπεδείξαντο τὴν ἀνδρείαν.

Ταῦτα καὶ πλοῖοις καὶ πένητες ἀκούεωσαν. Εὐ γὰρ οἱ ἀπὸ τῶν χειρῶν ζῶντες καὶ ἐργαστηρίον ²⁷ προσηκότες τοσαύτην ἐπέδειξαντο βαφίλειαν, ὥς ἐκκλησίαις πολλαῖς ²⁸ γεννηθῆναι χρήσιμοι· τίνα αὖ ἔχονεν συγγνώμην οἱ πλουτοῦντες καὶ τοὺς πένητας παρορῶντες; Ἐκείνοι μὲν γὰρ οὐδὲ τοῦ αἵματος ἐφέ- 742
σαντο διὰ τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν· σὺ δὲ καὶ χρημάτων ολίγων φρίδῃ, πολλάκις ²⁹ ἀφειδὼν τῆς ψυχῆς τῆς σουτοῦ, Ἀλλὰ περὶ μὲν τὸν διδασκαλὸν τοιοῦτοι ἐκείνοι, περὶ δὲ τοὺς μαθητὰς οὐ τοιοῦτοι; Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἔστιν εἰπεῖν· καὶ γὰρ αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, φησὶν, αὐτοῖς εὐχαριστοῦσι. Καίτοι ἐξ Ἰουδαίων ἦσαν, ἀλλ' ὅμως οὕτως ἐπίστευσαν εὐλαβικῶς, ὥς καὶ ἐκείνοις μετὰ προθυμίας διακονίσθαι πάσης. Τοιαύτας εἶναι χορὴ τὰς γυναῖκες, (230) ³⁰ "μὴ ἐν πλέγμασι ἢ χρυσῇ ἡ ἱματισμῷ πολιτελεῖ," ἀλλὰ Β
τοῦτοις καλλωπιζομένης τοῖς κατορθώμασι. Ποία γὰρ, εἰπέ μοι, ³¹ βασίλισσα οὕτως ἔλαμψε, ποία οὕτως ᾄδεται, ὥς αὕτη ἡ τοῦ σκηνοποιοῦ; Καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων ἰστί στόμασιν, οὐ δέκα ³² ἰκαὶ εἴκοσι ἔτη, ἀλλὰ μέχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας· καὶ

²² Joh. xv. 13.

²³ 1 Tim. ii. 9.

²⁷ καὶ σφ. ἔλαμψαν οὐκ. Ε. ²⁸ φησὶν οὐκ. Ε. Μοx εἰπέ μοι τίς αὐτοῦ ἐν
prioris loco A H. ubi B D E. ²⁹ ἢ οὐκ. C. Μοx κατέρθωσαν idem. ³⁰ αὐτῇ
εἰ C. ³¹ αὖν ἀκούει ex A B D E F H. αὖν μοι μᾶλλον habet C. Μοx ἀν-
δρῶν A B D. ³² ἠΘΕΛΩΝ Ὅτι αὖ ἀπὸ τῶν χειρῶν ζῶντες καὶ ἐργαστηρίου
προσεστώτες πολλὰν ἐπέδειξαντο βαφίλειαν, γενομένη χρησιμοὶ τοῖς ἐκκλησίαις·
οἱ δὲ πλουτοῦντες καὶ τοὺς πτωχοὺς περιφρονεῖς, τὴν εἶναι συγγνώμην, καὶ
περὶ φιλοφρονίας νεοτ. καὶ ταῦτε καὶ πλ. C. ³³ προσηκόντες C. ³⁴ γι-
νήσθαι pro γενεσθαι A B E F. ³⁵ τούτῳ οὐκ. Ε. ³⁶ ἀφειδὼν οὐκ. Ε.
υπερῶν Edd. Statim τῆς ψ. τῆς σουτοῦ B D E. τῆς ψ. τῆς αὐτοῦ (αὐτοῦ A
αὐτοῦ C) A C F H. τῆς σουτοῦ ψ. Edd. ³⁷ ὅμως οὐκ. A B F H. ³⁸ βα-
σιλεία A C H. Μοx αὕτη ἰστὺ αὕτη A H. ³⁹ οὐδὲ καὶ Edd. οὐδὲ decet ia
οὐκ. Ε.

πάντες αὐτὴν ἐπὶ τοιοῦτοις ἀνακρύπτουσιν, ἃ τοῦ διαδήματος αὐτὴν μᾶλλον κοσμεῖ τοῦ βασιλικοῦ. Τί γὰρ μείζον, τί δὲ ἴσον τοῦ ἡπροσώτων γενέσθαι Παύλου, τοῦ κινδύνους ἰδίους διασῶσαι τὸν τῆς οἰκουμένης διδάσκαλον; Ὅσπερ δέ, Ὅσαι μὲν βασίλισσαι σείσθηται, ἡ δὲ τοῦ σκηνοποιοῦ πανταχοῦ περιφέρεται μετὰ τοῦ σκηνοποιοῦ, καὶ ὅσων ἥλιος ἐφορᾷ γῆν, ὁσοῦν τῆς γυναικὸς τὴν φιλοσοφίαν καὶ μακαρίζουσι. Πάσας πλοῦτον, πόσα διαδήματα καὶ ἀλουργίδας οὐκ ἂν ἦδυνε ἔρριψαι ἐπὶ τοῦ τὴν μαρτυρίαν ταύτην λαβεῖν; Οὐδὲ γὰρ ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν, ὅτι ἐν κινδύνους μὲν ἦσαν τοιοῦτοι, καὶ ἐν χρήμασι δυσφιλῆς, τοῦ κηρύγματος δὲ ἡμέλων· καὶ γὰρ καὶ σινεργούς καὶ συλλειτουργούς αὐτοῦς διὰ τοῦτο καλεῖ. Καὶ οὐκ αἰσχύνεται γυναῖκα συλλειτουργὸν καλῶν, τὸ σκεῖος τῆς ἐκλογῆς, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπίζεται τούτῳ καὶ γὰρ τῇ φύσει προσέχει, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν στεφανοῖ. Τί τοῦ κόσμου τούτου ἴσον; Ποῦ ὅν ἰμὶν ὁ πλοῦτος ὁ πανταχοῦ ἐπιρρίων; τοῦ δὲ ὁ τῶν ὤψεων ἐγκαλλωπισμός; ποῦ ἢ ἡ εὐξὴ ἢ ἡ κτή. Κατάμαθε τῆς γυναικὸς τὸν κόσμον, τὸν οὐ σωματικῶς περιεκείμενον, ἀλλὰ ψυχὴν καλλωπίζοντα, τὸν οὐδέποτε ἀποτιθέμενον, τὸν οὐκ ἐν κινδύνῳ κείμενον, ἁλλ' ἐν οὐρανοῖς ἀποκείμενον. Βλέπε αὐτῶν τὸν περὶ τὸ κήρυγμα πόνον, τὸν ἐν τῷ μαρτυρίῳ στέφανον, τὴν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, τὴν περὶ Παύλον ἀγάπην, τὰ περὶ ἑτὸν Χριστὸν φιλίαν. Παράβητε τούτοις τὰ σὰ, τὴν περὶ τὰ χρήματα σπουδὴν, τὴν πρὸς τὴν πορνικὴν ἀμύλην, τὴν πρὸς τὸν χόρτον φιλονεικίαν· καὶ τότε ὄψει τίνες μὲν ἐκεῖνοι, ἄλλοι δὲ σύ. Μᾶλλον δὲ μὴ παρίσθαις κόπον, ἀλλὰ καὶ ζήλου τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ φορτία τῆς χλόης ἀποθεμένη· τοῦτο γὰρ ἡ τῶν ἰμπερίων πολυτέλεια· λάμβαναι τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κόσμον, καὶ μάνθαναι ποθεν ἐγένοντο ταῦτα οἱ περὶ Πρίσκιλλαν.

ἡ ταύταις ὁ Σαύλου ἀνακρύπτουσιν ταῦτα οὕτως τοῦ δ μᾶλλον idem
 ἡ προσώτων ἡ ὁ σέπει δὲ ὅσαι μὲν βασίλισσαι Sic A B D E F H
 Edebatat σκεῖος γὰρ οὐκ ὅσαι μὲν βασίλισσαι F περιφέρεται DE Haec
 πανταχοῦ σκηνοποιοῦ σπ A H ἡ Haec καὶ μακαρίζουσι desunt in
 A B D E F H ἡ ἐρριψεν C Μοχ τῶν μ τούτων πρὸ ἐπιαντῶν μ ομας
 ἡ καὶ descessit ex opo bns Μοχ καὶ σπλλ οὐτοις πρὸ αὐτοῦ καὶ σπλλ A C
 D E F καὶ σπλλ σπλλ H καὶ συλλειτουργοῖς σπ B ὅν μὲν πρὸ π
 A B D E F H τοῖς C Σαύλου ἡμιν C ἡ περιρρίων A D E H περιρρίων
 Καὶ ἡ κτή ἐκτῆς C ἡ σπλλ F H Σαύλου ἐπιαντῶν A H ἡ ἄλλ
 οὐ περιρρίων Sic descessit ἄλλοι τῆς κήρυκας F H ἡ σπλλ ὅσαι μὲν πρὸ ἐπιαντῶν
 B C F H H Πρὸς F H ἡ σπλλ A B C Intra παρίσθαις
 B F ἡ τῶν H ἡ γυναικὶς αὐτῆς C

γενεῖς εἶχεν ἐκεῖνη, ὅτε "καὶ τὸ δῶα παῖδας ἔχει πλαιῦτος ἦν. Καὶ τί λέγω τριακοσίους *δέκα καὶ ὡς αὐτοὶ οἰκέτας; Τὴν οἰκονομίην ἄπασαν ἐν τῷ σπέρματι καὶ τοῖς ἐπαγγελίαις ἐκέκτητο, τὸν τοῦ θεοῦ φίλον εἶχεν ἄνθρωπον, αὐτὸν τὸν θεὸν προστάτην, ὃ πάσης βασιλείας μεῖζον ἦν. Ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ αὐτῇ οἶσα Ἐπεριφανεῖα καὶ δόξῃ, αὐτὴ ἔψυρε τὰ ἄλευρα, καὶ τὰ ἄλλα πάντα διηκονεῖτο, καὶ ἐστιωμένους παρειστῆκει πάλιν ἐν τάξει θεραπευεινός. Οὐκ εἰ σὺ τοῖς Ἀβραὰμ εὐγενέστερος, διὰ τὰ οἰκετῶν ἔτραπτε, μετὰ τὰ τρόπαια ἐκεῖνα, μετὰ τὴν νίκην, μετὰ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου, μετὰ τὸ τοῖς Περσῶν εἰσεῖσαι βασιλείας, καὶ τὰ λαμπρὰ στήσαι τρόπαια. Μηδὲ τοῦτο ἴδης, ὅτι αὐτελεῖς τὸ φαιρόμενον οἱ ἅγιοι οἱ πρὸς σέ *καταγόμενοι, καὶ πτωχοὶ καὶ ῥακοδιπλοῦντες πολλοί, ἀλλ' ἐκεῖνης μέμνηται τῆς φωνῆς τῆς λεγομένης. 24. "Ἐφ' ὅσοι ἐποήσατε ἐν τοῦτων τῶν ἐλυσίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε" καὶ, "Μὴ καταφρονήσητε ἰσὺς τῶν μικρῶν τούτων, ὅτι οἱ ἄγγελοι ὁμο-
744 τῶν διαπαντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς *ἐμὲν τοῦ ἐν οὐρανοῖς" καὶ ἔχον μετὰ προθυμίας αὐτοὺς τὰ μυστα σοὶ κομίζοντας ἀγαθὰ διὰ τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς εἰρήνης. Καὶ *μετὰ τῆς Σάρρας λαγίζου καὶ τῆς Ῥεβέκκας, ἥ καὶ ὑπῆρνετο, καὶ ἐπότιζε, καὶ ἐκάλεσε τὸν ξένον ἑαυτὴν, πάντα καταπατήσασα τύφον. Διὰ τοῦτο καὶ μεγάλους τῆς φιλοξενίας ἐλάβανον τοὺς μετῴτας. Σὺ δὲ, εἰ βουληθεῖς, καὶ μεζους ἐκείνων λύψῃ. Οὐ γὰρ παύσῃς μόνον δώσει σοὶ τὸν καρπὸν ὁ θεός, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐκεῖ ἀγαθὰ, καὶ γενεῖς ἀκαλλαγὴν, καὶ ἱμαρτημάτων συγχώρησιν. Καὶ γὰρ μέγας, καὶ σφόδρα μέγας ὁ τῆς φιλοξενίας καρπός. Οὕτω καὶ ὁ Ἰσὼρ, καὶ ταῦτα βάρος ὦν, κηδεστὴν ἔλαβε τὸν τῇ θαλίᾳ μετὰ τῷ αὐτῆς ἐπιτάξαντα τῆς ἐξουσίας καὶ γὰρ αἱ θυγατέρες αὐτῷ τὸ καλὸν τοῦτο ἔθῆραμα ἐσαγήνησαν. Ταῦτ' ὦν ἐκνοῦσα, καὶ τὴν

24. Ματθ. 23. 40. καὶ 10.

* καὶ τῷ τῇ καὶ B F * δεκά καὶ ὡς αὐτοὶ] Sic ποιεῖς οὐκ οὐκ. καὶ δεκακαισὺν
 Εἰς] ὧς αὐτῇ [μο αὐτῇ C D E F H * το τῶν] τοῦ C. Μοχ βασιλείας
 οὐκ οὐκ βασιλείας Edd * ἐλυσίστων] προ ἐλυσίστων αὐτῶν. * καταφρονήσαντες
 C. Μοχ ῥακοδιπλοῦν. H ῥακοδιπλοῦν (καὶ) A. * Ἐμοὶ ἐμοὶ ἐποιήσατε—τῶν μικρῶν
 τούτων] οὐκ A H * αὐτῶν] οὐκ F. * μετὰ τῆς Σάρρας] οὐκ. Μοχ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς C. * τοῦ ἀσπασμοῦ] οὐκ. τῶν ἀσπασμῶν Edd. * μετὰ τῆς Σάρρας] οὐκ.
 C. * τῆς Ῥεβέκκας] H Veron. * καὶ πάντα] F H. Μοχ τὸν τύφον H.
 * τοῖς] οὐκ H. * ἐλάβανον] προ ἐλάβανον C F H Veron. * παύσῃς] προ
 ἐπιδίωκον B C E. πιδίωκον Veron. * Μοχ τῶν κ. εἰς θ. προ εἰς θ. τῶν κ. οὐκ οὐκ.
 * καὶ γὰρ] A B E F H καὶ εἰ p. p. μέγας] οὐκ C. * Ἰσὼρ] B F. Ἰσὼρ C E.
 ὁ Ἰσὼρ] Edd. Ἰσὼρ Hbrs. * ἔθῆραμα] προ ἔθῆραμα A B D F H.

ἀνδρείαν τῶν γυναικῶν ἐκείνων ἡλογιζομένη καὶ τὴν ἰλισοσοφίαν, καταπάτησον τὸν παρόντα τύπον, τὸν τῶν ἱματίων καλλωπισμὸν, τὴν τῶν ἡχρυσίων πολυτέλειαν, τῶν μύρων τὴν ἀλοκίην· καὶ τὸ κατακαῶσθαι καὶ θρύπτεσθαι καὶ ῥιθμῶ βαδίζειν· ἀφείσα, πᾶσαν ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ψυχὴν εἰσάγαγε, καὶ τὸν τῶν οὐρανῶν πόθον διαψὸν ἐπὶ τῆς διανοίας. C
 Ὡς γὰρ οὗτος σε ὁ ἔρω, ἔλα, ὅψει τὸν βόρβορον καὶ τὸν πηλόν, καὶ καταγελάσῃ τῶν τῶν θαυματομένων οὐδὲ γὰρ ἔστι γυναῖκα πνευματικοῖς κοσμουμένην κατορθώσασιν, ἐπιζητῆσαι τὸν γέλωτα τούτου. Ἐίψασα τοίνυν πάντα ταῦτα, ἃ καὶ ὑπογαίῳ γυναῖκες, ἃ καὶ ὁρχηστρίδες καὶ αὐλητρίδες μετὰ πολλῆς ἔχουσι τῆς φιλοτιμίας, περιθου φιλοσοφίαν, φιλοξενίαν, προστασίαν τῶν ἁγίων, κατάνυξιν, εὐχὴς συνεχεῖς. Ταῦτα χρυσῶν ἱματίων βελτίω, ταῦτα λίθων σεμνότερα καὶ περιδερραίων, ταῦτα καὶ παρὰ ἀνθρώποις εὐδοκίμειν τοιεῖ, καὶ παρὰ θεῷ μέγαν φέροι σοι τὸν μισθόν. Οὗτος τῆς ἐκκλησίας ὁ κόσμος, ἐκείνοι τῶν θεύτρων· οὗτος τῶν οὐρανῶν ἄξιος, ἐκείνος ἱππῶν καὶ ἡμιόνων· ἐκείνος καὶ περὶ σώματι περιτίθεται, οὗτος ἐν ψυχῇ μόνον ὑγιαίνει λάμπει, ἐν ᾗ Χριστὸς κατοικεῖ. Τούτους τοίνυν ἐπιστάμεθα τὸν κόσμον, ἵνα ἀδωμέθα πανταχοῦ καὶ ἡμεῖς, καὶ εὐαριστήσωμεν τῷ Χριστῷ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ὁ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΛΒ.

Ἰ' Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, δεῖ ἵστιν ἀπαρχὴν τῆς Ἀχαΐας εἰς Χριστόν.

ΠΟΛΛΟΥΣ καὶ τῶν σφόδρῳ δοκούντων εἶναι σπουδαίων τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς τὸ μέρος παρατρέχειν ἡγοῦμαι, ὥς

I CAP. XVI v. 5.

¹ λογιζομένη C. ² φιλοσοφίαν F. ³ χρυσῶν ex cost. A. Ἰδετε μοι πολυτέλειαν add. κόσμον. ⁴ καῶσθαι C. Στασι καὶ τὸ θρ. καὶ τὸ ῥιθμῶ B. B. D. E. F. ⁵ ἀφείσα pro ἀφίσα A. C. D. H. πᾶσαν om. C. ⁶ τὴν om. E. Στασι εἰσάγαγε pro εἰσαγε omnes. ⁷ τῶν οὐρανῶν] οὐρανῶν B. D. E. F. ⁸ ἐν] + μεν C. ⁹ καὶ om. C. ¹⁰ πάντα ταῦτα pro ταῖς πᾶσι omnes. ¹¹ καὶ αὐλητρίδες om. C. ¹² εὐδοκίμειν omnes. εὐδοκίμω add. ¹³ παρὰ θεῷ A. B. D. E. F. H. παρὰ τοῦ θεοῦ add. ¹⁴ τῶν ἱππῶν C. ¹⁵ καὶ om. E. ¹⁶ ἐν τῇ ψ. μ. τῇ ἁγίῃ C. ¹⁷ ἀδωμέθα pro ἀδωμέθα omnes. HOM. XXXII. ¹⁸ ἀγαπητῷ] ἀδελφῶν A. Max omi pro ἐν D. ¹⁹ εἰς om. C. ²⁰ ἐπιστάμεθα A. B. C. E. F. H. ut e. libri edidit Montef. ἐντολῇ Veron. Sav. Mar.

περιττὸν καὶ οὐδὲν μέγα ἔχον· καὶ τοῦτο αὐτὸ ¹καὶ ἐν τῇ
γενεαλογίᾳ τῇ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ κειμένη πάσχειν αὐτοῖς νομίζω.
Ἐπειδὴ γὰρ ὀνομάτων ἐστὶ κατάλογος, οὐδὲν μέγα αἰσνται
ἐνταῦθεν κερδαίνειν. Καὶ οἱ μὲν τῶν χρυσοχῶν παῖδες καὶ τὰ
745 μικρὰ ψήγματα περιεργάζονται, αὐτοὶ δὲ καὶ μάζης χρυσοῦν
τοσαύτας παρατρέχουσιν. ²Ἰν' οὖν μὴ τοῦτο πάσχωσιν, ³ἵκανα (232)
μὲν καὶ τὰ εἰρημένα ταύτης ἀπογαγαῖν τῆς βαθυμίας αὐτοῦ.
Ὅτι γὰρ οὐ μικρὸν καὶ ἐνταῦθεν κέρδος, ἰδοῦμεν καὶ ἐκ τῶν
ἐμπροσθεν εἰρημειων, τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀναστήσαντες διὰ τῶν
προσρήσεων τούτων· ⁴πειρασόμεθα δὲ καὶ σήμερον τὸ αὐτὸ
κάλιν τοῦτο μεταλλεύσαι ⁵χυρίον· Ἔστι γὰρ καὶ ἀπὸ ὀνο-
μάτων ⁶ψιλῶν μέγαν εὐρεῖν θησαυρόν. Ἐὰν γοῦν μάθης διὰ
τί Ἀβραὰμ ἐκλήθη, διὰ τί Σάρρα, διὰ τί Ἰσραὴλ, διὰ τί
B Σουουήλ, πολλῶν πραγμάτων καὶ ἐνταῦθεν ἱστορίαν εὕρησαι.
Καὶ ἀπὸ καιρῶν δὲ καὶ ἀπὸ τότεν τὸ αὐτὸ ⁷τοῦτο δυνήσῃ
συναγαγῆναι. Ὁ μὲν γὰρ σπουδαῖος καὶ ἐνταῦθεν πλουτεῖ, ὁ δὲ
ἀνατεκτωκῶς οὐδὲ ἀπὸ τῶν σφύδρα καταδῆλων κερδαίνει. Καὶ
γὰρ ⁸τὸ τοῦ Ἀδὰμ ὄνομα οὐ ⁹μικρὰν ἡμᾶς παιδεύει φιλο-
σοφίαν, καὶ τὸ τοῦ παιδὸς ¹⁰τοῦ ἐκείνου, καὶ τὸ τῆς γυναικὸς
αὐτῆς, καὶ τῶν ἄλλων τὰ πλήη. Πολλῶν γὰρ ἐστὶ πρα-
γμάτων ὑπομνήματα τὰ ὀνόματα· καὶ θεοῦ εὐχαριστίαν καὶ ¹¹τῶν
γυναικῶν δέκνυνται ¹²ευχαριστίαν συλλαμβάνουσαι γὰρ ἀπὸ
C τῆς ¹³τοῦ θεοῦ δωρεᾶς τὰ παιδία ὀνόμαζον αὐτά. Ἀλλὰ τί
νυν καὶ ὀνομάτων φιλοσοφούμεν, νομίζοντες τοσαύτων ἀμειλι-
μίων, καὶ πολλῶν οὐκ ἐκ τῶν ὀνόματα· αὐτὰ τῶν βιβλίων εἰδόντων·
Πλὴν ¹⁴ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἀναχωρητίον ἡμῖν τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα
σπουδῆς. ¹⁵Ἔδει γάρ σε, φησί, καταβαλεῖς τὸ ἀργύριον ἐπὶ
τοὺς τραπεζίτας. Διόπερ καὶν μηδεὶς ὁ ὑποδεχόμενος ἢ, τὸ
ἑαυτῶν ποιῶμεν, καὶ δεικνύμεν οὐδὲν περιττὸν οὐδὲ εἰκῇ ¹⁶προσ-
κείμενον ταῖς γραφαῖς. Εἰ γὰρ μηδὲν εἶχε ταῦτα κέρδος,

¹ Matth. xxv 27

¹ καὶ οἱ οἱ. B. Mox ἰν' οἱ. H. Post κερδαίνω. Iacuna est in E. usque ad ἐπι-
ροι ἐλλῶν p 746 E. * Iacuna. F. κερδὸν H. ² πειρασόμεθα. pro πειρασόμεθα
οἱ οἱ. πειρασόμεθα δὲ καὶ αὐτοὶ τοῦτο πάλιν ἐπιζητήσιν καὶ μεταλλῶν τὸ χ. C.
³ τὸ χυρίον. Edd. τὰ οἱ B F H. ⁴ βαθυμίας H. ⁵ ἱκανὰ A B C D F H
ἱστορίας Edd. ⁶ τούτου] + κέρδος C. Mox κερδῶναι. pro συναγαγῆναι A B D.
F H. ⁷ τὸ τοῦ Ἀ. ὄνομα A B D F H. τὸ Ἀ. τὸ ὄνομα Edd. ⁸ μικρὰν
φιλοσοφίαν οἱ οἱ. μικρὰν φιλοσοφίας Edd. ⁹ Στάκην παιδεύει B.
¹⁰ τὸ accessit ex A B D F. ¹¹ Στάκην καὶ τὸ τῆς γ. οἱ οἱ. τὸ ἀβεται αὐτοῦ
pro αὐτῆς C. ¹² τῶν accessit ex A B D F H. ¹³ εὐχαριστίας Verbo. Στάκην
λαμβάνουσαι B C D F. ¹⁴ τοῦ θεοῦ οἱ οἱ. Verbo. et in textu C. Mox αὐτὰ
pro αὐτοῖς C. ¹⁵ αὐτῶν οἱ οἱ. C. ¹⁶ ἀλλ' οἱ οἱ. C. ¹⁷ ἑαυτῶν pro αὐτῶν A
B D F H. Mox δεικνύμεν B F. ¹⁸ τραπεζιτῶν οἱ οἱ. προφερόμενος
Edd.

οὐδ' ἂν ᾠροτετέθη τῇ ἐπιστολῇ. οὐδ' ἂν Παῦλος ἔγραψεν ἄπερ ἔγραψεν. Ἀλλὰ γὰρ οὕτω τίς τις βάνουσι καὶ χαῖνοι καὶ τῶν οὐρανῶν ἀνάξιοι, ὥς μὴ μόνον ὁσμάτα, ἀλλὰ D καὶ ὀλέελλα βιβλία περιττὰ εἶναι ἰομίζω, ὥς τὸ Λευϊτικόν, ὥς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἕτερα πλείονα. Οὕτω καὶ τὴν παλαιὰν πολλοὶ τῶν ἀσῆτων ἐξίβαλον· καὶ ὁδῶ προβαίνοντες ἂν ἀπὸ τῆς ποτηρᾶς ταύτης συνηθῆας, πολλὰ καὶ τῆς καινῆς περιέκοψαν. Ἀλλὰ τούτων ἂν μεθύνοντων καὶ τῇ σαρκὶ ζώοντων οὐ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος· εἰ δέ τις φιλοσοφίας ἐραστής, καὶ πνευματικῆς ἀκούσεως φίλος, ἀκούετω ὅτι οὐδὲ τὰ μικρὰ δοκοῦντα εἶναι ἂν τῇ γραφῇ εὐκὴ εἴται καὶ μέγαν, καὶ ὅτι καὶ τὰ παλαιὰ πολὺ φέρει τὸ κέρδος. 3· Ταῦτα γὰρ πάντα E τύποι, καὶ πρὸς κούθεσίαν ἡμῶν ἐγράφη, φησὶ Διὸ καὶ Τιμοθέῳ ἔλεγε, "Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλησίᾳ," εἰς τὴν τῶν παλαιῶν αὐτὸν ἀνάγνωσιν ἐμβάλλων βιβλίῳ, ἀνθρώποις τασούτοις πνεῦμα ἔχοντα, ὥς καὶ εὐδαίμονας ἐλαύνειν καὶ νεκροὺς ἐγείρειν. Ἐχάμεθα τοίνυν τῶν προκειμένων "Ἀσπῆσασθε Ἐπαίνοτον τὸν ἀγαπητόν μου." Ἀξίον ἔνταῦθεν ἰδεῖν, πῶς ἑκάστῳ τοῖς ἐπαίνοσι ἀποτίμηται διαφόρως. Οὐδὲ γὰρ μικροὶ οὗτοι ὁ ἔπαινος, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μέγας, καὶ 746 πολλῆς ἀρετῆς ἐνδεικτικὸς, τὸ Παῦλον ἔχειν ἀγαπητόν, Παῦλον τὸν οἰκ εἰδῶτα χάρετι, ἀλλὰ κρίσει φιλεῖν. Εἰτα καὶ ἄλλο ἐγκώμιον "ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας." Ἡ γὰρ τοῦτό φησιν, ὅτι τῶν ἄλλων ἀπάντων προεπέδωκε καὶ ἐπίστησεν, ὅπερ οὐ μικρὸς ἔπαινος, ἢ ὅτι πάντων τῶν ἄλλων πλείονα ἐπιδεικνύεται τὴν εὐλάβειαν. Διὰ τοῦτο εἰπὼν, "ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας," οἰκ ἐσίγησεν, ἵνα μὴ τὴν κοσμικὴν ὑποπτεύσῃς ἴδῃς, ἀλλὰ προσέθηκεν, "εἰς Χριστόν." Εἰ γὰρ ὡς τοῖς πολιτικαῖς πράγμασις ὁ πρωτῶν μέγας εἶναι δοκεῖ καὶ λαμπρὸς, πολλῶ μᾶλλον ἐν ταῦτοις. Ἐπεὶ οὖν εἰδὸς ἦν B αὐτὸν ταπεινοῦ γένους εἶναι, λέγει τὴν ἀληθῆ εὐγένειαν καὶ τὴν προεδρίαν, ἐνταῦθεν αὐτὸν κοσμῶν. Καὶ οὐχὶ Κορίνθου μόνον, ἀλλὰ καὶ ὀλακλήρου ἔθνους φησὶν αὐτὸν ἀπαρχὴν εἶναι, ὡς αὐτοῖς

3 1 Cor. 2. 11 2 Tim. iv. 13.

ᾠροτετέθη] + ταῦτα A H. Ἡσος οὐδ' ἂν ὡς τῇ ἐπ. om. C. ἔγραψεν] + πνευματικῆς γὰρ A.D.F.H. οὐδ' ἂν Π. ταῦτα ἔγραψεν ὑπὸ τῆς γὰρ ἔγραψεν. ἀλλὰ C. ἰομίζω] C. τῇ om. B.C.F. Statim τῇ account ex omni. μόν om. H. om. om. D. ἐς τῇ τῇ C. καὶ ὅτι καὶ] ἐπὶ C. αὐτοῖς C. ἔπαινον C. καὶ πρὸς ὡς om. ἰδῇς. εὐ δαίμονας] προ δαίμονας A B C.D.F. Μὲν καὶ νεκροὺς ἐγείρειν om. A C. ἰταῖδα C. Μὲν ἐκείνους ἰδῇς. Παῦλον ἀπαρχὴν ex A.B.C.D.F. Cui. ἔπαινος] ὁ ἔπαινος A.F.H. ἔπαινος ἦν C. ὅς om. C. οὖν] πρὸ γὰρ κῆρι om. ex Cui. Statim εἰπὼν πρὸ αὐτοῖς ἰδῇς.

θίρας καὶ εἰσοδοὺ τοῖς ἄλλοις γεγενημένον. Οἱ μικροὶ δὲ τοῖς τοιοῦτοις ὁ μισθός· καὶ γὰρ ἡ καὶ τῶν ἐτίροις καταρθωμένων πολλὴν καρπώσεται τὴν ἀμοιβὴν ὁ τοιοῦτος, ὅτε καὶ ἐκείνοις πολὺ διὰ τῆς ἀρχῆς ὁποισιγενέων.

ἡ “Ἀπαύασθε Μαριὰμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς.”

C Τί ταῦτο; Πάλιν γυνὴ στιφανοῦται καὶ ἀναισχυρῶνται, πάλιν ἡμεῖς αἰσχυρόμεθα οἱ ἄνδρες· μᾶλλον δὲ οὐκ αἰσχυρόμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ σεμνυόμεθα. Σεμνυόμεθα μὲν γὰρ, ὅτι ταιαῦται παρ’ ἡμῖν γυναῖκες αἰσχυρόμεθα δὲ, ὅτι σφόδρα αὐτῶν ἀπο- (133) λιμπανόμεθα οἱ ἄνδρες. Ἄλλ’ εἰς μάθωμεν πόθεν ἐκείναι καλλωπίζονται, ταχέως καὶ ἡμεῖς αὐτὰς καταληψόμεθα. Πόθεν οὖν καλλωπίζονται; Ἀκούετωσαν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες οὐκ ἀπὸ τῶν Ἰψελλίων, οὐδὲ ἀπὸ τῶν ὀρμισίων, οἷδ’ ἀπὸ τῶν εὐνοίων καὶ τῶν θεραπαινίδων καὶ τῶν χρυσαπάτων ἱματίων,

D ἀλλ’ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ιδρωτῶν. “Ἦτις γὰρ, φησὶ, πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς” οὐκ εἰς αὐτὴν μόνον, οὐδὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀρετὴν, ἧ πολλὰ καὶ ἡν τοιοῦσι γυναῖκες, κηστεύουσιν, χαμενυῖσαι, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐτίρους, ἀποστόλων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀναδείξαμένη δρόμου. Πῶς οὖν φησι, ἡ “Γυναῖκα ὅδε διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέτω;” Τῆς ἐν τῇ μέσῃ προεδρίας αὐτὴν κωλύει καὶ θρόνον τοῦ ἐν τῷ βήρατι, αὐτῷ λόγῳ τῆς διδασκαλίας. Ἐκεῖ εἰ ταῦτα ἦν, τὴν ἔλαγε τῇ τὸν ἀπιστον ἄνδρα ἐχούτῃ, ἡ “Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα πῶσαι;” πῶς ἐπέτρειπε παῖδας κοινεῖν “λέγων, ἡ Σωθῆσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἡ εἰς ἐπιμένειν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ E εὐγλασμίᾳ μετὰ σωφροσύνης;” πῶς ἡ Πρίσκιλλα τὸν Ἀπολλῶ ἱκανήχει; Οὐ τοῖνυν τὴν ἰδίαν διάλεξιν γινομένην ἐπ’ ὠφελείᾳ διακρίτων ταῦτο ἔλαγεν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ μέσῃ καὶ ἐν τῷ κοινῷ θεάτρῳ διδασκαλίας πρέπουσαν· καὶ ὅταν ταῦτα πιστὸς ὁ ἄνθρωπος, καὶ σφόδρα ἀπαρτισμένος, καὶ διδάσκειν αὐτὴν δυνάμενος· ὡς ἡ δὲ αὐτὴ σοφωτέρα ἢ, αὐτῷ κωλύει ἡ καὶ διδάσκειν καὶ διορθοῦν. Καὶ οὐκ εἶπεν, ἡτις πολλὰ ἐδίδαξαν, ἀλλ’, ἡ “ἡτις πολλὰ

4 v. 6.

5 1 Tim. II. 12.

6 1 Cor. xiv. 16. 1 Tim. II. 13.

ἡ καὶ οὐκ. A B D F H. Μοι καταρθωμένων. A B D F. Vulgatum fecerat Cal. ὁποισιγενέων A B C D F H. Cal. Edebatur εἰς τὴν γυν. ἡ μᾶς B D Mosq. 3. ἡ φέλιον B F. ἡ μᾶς pro ημαρ A F Varon. ὁ εἰς om. B. ἡ om C. ἡ καὶ τοῦ θρ. Edd. res drest in omniibus. ἡ λέγων om. A H Cal. ἡ καταρθωσιν D Cal. Statim ἐν τῇ καὶ εἰ καὶ (1 τῷ B.) ἡ καταρθω A B D. E F H. τῇ καὶ καὶ (om om C.) τῇ καὶ καὶ τῇ καταρθω Edd. et Cal. ἡ καταρθω A B C D E F Cal. καταρθω Veron. Sed καταρθωσιν Μοι Ben. ἡ ἡ καὶ om. A. ἡ καὶ + αὐ C. Statim αὐτῇ A D E. ἡ καὶ accipietur ex omniibus. ἡ Hanc edidit ad d. ἡ καὶ post καταρθω addit ad d. εἰς ἡμᾶς.

εκοπίασε," δεικνύς ὅτι μετὰ τοῦ λόγου καὶ ἕτερα *ἄλλα διηγεῖται, τὰ ἀπὸ τῶν κινδύνων, τὰ ἀπὸ τῶν χρημάτων, τὰ ἀπὸ τῶν ἀποδημιῶν. Λεόντων γὰρ θερμότεραι αἱ τότε γυναικες ἦσαν, διανεμόμεναι πρὸς τοὺς ἀποστόλους τοὺς *ὑπὲρ τοῦ ἀντρίμου πόνους διὰ τοῦτο καὶ συναπεδημουν αὐταῖς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα διηκουόητο. Καὶ ἐκ τοῦ Χριστοῦ ἡ κελευσθήναι γυναικες ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς διακονοῦμεναι, καὶ θεραπεύουσαι τὸν διδάσκαλον.

7 "Ἀσπασάσθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουλίαν τοὺς συγγενεῖς μου." Δοκεῖ μὲν καὶ ταῦτα ἐγκώμιος εἶναι τὸ δὲ ἐμφεξὶς πολλῶ μίξιν Ποίουν ἐδὴ ταῦτα; "Καὶ *τοὺς συναιχμαλῶτους μου." Τοῦτο γὰρ ὁ μέγιστος στίφαιος, ἡ μεγάλη ἀναγκρῆς B Καὶ παν γέγονιν αἰχμαλῶτος Παυλος, ἵνα εἴπῃ, "τοὺς συναιχμαλῶτους μου," Αἰχμαλῶτος μὲν οὐκ ἔγένετο, αἰχμαλῶτων δὲ *αἰχμηπλωτότερα ἔπασχε, οὐ πατρίδος ἄλλοτριώμενος μόνον ἀλλὰ οἰκίης, ἀλλὰ ἱμῶ καλαίης καὶ θυιάτης διησκεῖ καὶ μυρίοις ἑτέροις. Τοῦ μὲν γὰρ αἰχμηπλωτοῦ τοῦτο μόνον ἐστὶ *τὸ δεινόν, ὅτι τῶν οἰκίῶν ἄλλοτριώμενος, δοῖλος γίνεται πολλάκις ἀντ' ἐλευθείου ἐνταῦθα δὲ κηφύδας ἐστὶν εἶπεν περικτυμῶν, *ὡς ἱπόμενιν ὁ μακάριος αὐτός, ἡγομειος καὶ περιεργόμενος, μαστιγοῦμενος *καὶ δεσμοῖς, λιθαζόμενος καὶ καταποτιζόμενος, μυρίου ἔχων ἱπιβούλους. Καὶ οἱ μὲν αἰχμηπλωτοὶ οὐδὲν λοιπὸν ἔχουσι πολέμιον μετὰ τὴν C ἀπαγωγὴν, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἀπολαύουσι προνοίας παρὰ τῶν εὐληφωτων αὐτοῖς. *οἷται δὲ ἐν μέσοις ἑστρέφετο τοῖς πολεμίοις διησκεῖ, καὶ παντικχοῦ δόρατα ἐβλεπε, καὶ ξίφη ἡκονημένα, καὶ παρατάξεις καὶ μάχας. Ἐπεὶ οὖν καὶ τουτούς εἰκὸς ἦν πολλῶν αὐτῷ ἐκοινωνῆναι κινδύνων, συναιχμηπλωτοὺς *αὐτοῖς καλεῖ ὥσπερ καὶ ἀλλαχοῦ φησι, A "Ἀρισταρχοὶ ὁ συναιχμηπλωτός μου." Εἴτα καὶ ἕτερος ἔπαινος "Οἵτινες εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις." *Καίτοι καὶ τὸ ἡπαστόλους εἶναι μέγα τὸ δὲ καὶ ἐν *τούτοις ἐπίσημος εἶναι, ἐννόησον

2 v. 7.

* Col. ii. 19

* ἄλλα διηγουέτω] πολλά διηγουέτω Γ * ὑπὲρ] ἀπὸ C ἰξῆς D E
 B δὴ πρὸ δε A B D E F H * τῶν accessant ex A B D E F H Mosq. ἵνα
 εἴπῃ] ὅτι λέγει D E. Statim καὶ τὰς σ B D E H μου οἷα C * αἰχμη-
 λωτότερα] Sic A H χαλεπωτέρα B C D E F Cat. πολλὰ χαλεπωτέρα Edd.
 * Sic A B D E F H Cat. καὶ οἷα. Veron. Sav. Mor. * τὸ οἷα. E. * οἷα]
 Δ C Statim ὑπόμενιν A B D E F H ἑσόμενος Edd. * καὶ δεσμ. οἷα C
 B καὶ accessant ex A B D E F * τῶν σ B C * οἷα C * ἑστρέφετο
 πρὸ περιεστρέφετο οἷα. τοῖς B ἑστρέφετο hoc uel C Idem ἀπὸ τῶν in
 marg. habet ἱ καὶ τὸ ξίφη Edd. τὰ δεστ in omissis. * αὐτοῖς οἷα C
 * καίτοι am. C Cat. * τούτοις ἐπίσημοι] τῶν ἐπίσημοι C

Ὁ φίλον ἐγκώμιον. Ἐπίσημοι δὲ ἦσαν ἀπὸ τῶν ἔργων, ἀπὸ τῶν κατορθωμάτων Βαβαί, πόση τῆς γυναικὸς ἰταύτης ἡ φιλοσοφία, ὡς καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἀξιοθῆναι προσηγορίας. Καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἴσταται, ἀλλ' ἕτερον πάλιν ἐγκώμιον προστίθῃσι, λέγων "Οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονόσιν ἐν Χριστῷ." Καὶ γὰρ καὶ τοῦτα ἔπαινος μέγιστος, τὸ τροπαῆσαι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἔλθειν. Σκόπει δέ μοι τὴν ἁγίαν ψυχὴν πῶς κενοδοξίας ἢ καθαρὰ Μετὰ γὰρ τὴν τοσαύτην καὶ ταλικαύτην δόξαν ἑτέρους ἑαυτοῦ προτιθῇσι, καὶ οὐκ ἄτοκρύπτεται τὸ ἵσπερμι αὐτῶν ἔλθειν, οὐδὲ μισχύνεται τοῦτο ὁμολογῶν. Καὶ (134) τί θαυμάζεις, εἰ τοῦτα οὐκ αἰσχύνεται, ὅταν γὰρ καὶ τὸν πρότερον αὐτοῦ βίον ἡκομπτεῖν οὐ παραιτεῖται, βλάσφημον ἑαυτὸν καὶ διώκτην ἐκάλων; Ἐπεὶ οἱ οὐκ εἶχε τῶν ἄλλων ἐκτεῦθεν αὐτοῦς ἁποβεῖναι, ἐζητῶσε τὸν μετὰ τοῖς ἄλλοις ἔλθοντα ἑαυτὸν, καὶ εἶρε καὶ ἐκτεῦθεν αὐτοῖς συνθεῖναι ἔποιον, εἰπὼν, "οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονόσιν ἐν Χριστῷ"

9 "Ἀσπασασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητὸν μου" Πάλιν τοῦτον ἀπὸ τῆς ἀγάπης ἐγκωμιάζει. Ἡ γὰρ ἀγάπη Παύλου διὰ τὸν θεὸν ἦν, μυρία ἔχουσα ἀγαθὰ. Εἰ γὰρ τὸ παρὰ βασιλείας ἀγαπᾶσθαι μέγα, τὸ παρὰ Παύλου φιλεῖσθαι ἤλικον 14 ἐγκώμιον. Οὐδὲ γὰρ εἴη, εἰ μὴ πολλὴν ἀρετὴν ἠέκτητο, εἰς ἔρωτα αὐτὸν ἐπεσπάσατο. Οἶδε γὰρ τοὺς ἐν κακίᾳ ζῶντας καὶ παρακομίαις οὐ μόνον φιλεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀναθεματίζειν ὡς ὅταν λέγῃ, 10 "Εἰ τις οὐ φιλεῖ τὸν εὐρίαν ἡ Ἰησοῦν, ἐστὶ ἀνάθεμα" καὶ, "Εἰ τις ὑμᾶς, εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελαβετε, ἀνάθεμα ἔστω." 11 "Καὶ Οὐρβατὸν τὸν συνεργόν μου ἐν κυρίῳ." Τοῦτο ἐκείνου μεῖζον τὸ ἐγκώμιον καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνο περιέχει τοῦτο. "Καὶ Στάχιν τὸν ἀγαπητὸν μου." Πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁσπερ ἀγαθαὶ καὶ τούτων 12 "Ἀσπασασθε Β' Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ." Οὐδὲν τοῦτου τοῦ ἑπαινοῦ ἴσον, τοῦ ἀληπτον εἶναι καὶ μηδεμίαν παρέχειν λαβὴν ἐν ταῖς κατὰ θεὸν πράγμασιν. Ὅταν γὰρ εἴπῃ, "τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ," πᾶσαν ἀρετὴν καταλέγει. Καὶ τίνας ἔνακεν

9 v. 8.

10 v. 12. Gal. 1. 8.

11 v. 9.

12 v. 10.

9 τῆς οὐκ. C. 2 μ. γὰρ C. 3 ἀνέκρυπτε Δ. ἀποκρύπτει H. ἀπαρτί-
θεται C. Στάχιν τὸν Ἰσταντὸν αὐτὸν ἔλθειν οὕτω αἰσχ. C. 4 ἡκομπτεῖν οὐκ. H.
5 ἀποκαλῶν C. 6 προτιθεῖν πρὸ προτιθέμεν A. B. D. E. F. H. 7 τὸ οὐκ. C.
8 εἰ καὶ H. 9 ἢ οὐκ. B. 10 ἀγαπᾶ C. 11 οὐ φιλεῖν Ed. οὐκ. Veron.
12 α ἢ καὶ ἰσπ. A. 13 πρὸ οὐ B. C. D. E. F. H. 14 Ἰησοῦν Χριστὸν Ed. Χριστὸν
οὐκ. A. B. D. E. F. H. 15 καὶ οὐκ. C. 16 κυρίῳ πρὸ Χριστοῦ A. B. D. F. H.
17 μεῖζον οὐκ. C. 18 σπερματικὸν καὶ τοῦτο A. σπερματικὸν καὶ τούτων H. καὶ τούτων
σπερματικὸν C. 19 τῶν + ἀγαπητὸν μου καὶ C. 20 καὶ πρὸ τὸ D. E. Gal.

οὐδαμῶς φησι, τὸν κύριόν μου τὸν δέινα, καὶ τὸν δεσπότην μου, "Ὅτι ταῦτα ἐκείνων μεῖζον τὰ ἐγκώμια· ἐκεῖνα μὲν γὰρ τιμῆς ἐστὶν ὑπὸ τῶν, ταῦτα δὲ ἀρετῆς. Καὶ τοῦτ' ἐστὶν αὐτῶς τετίμακται αὐτοῖς οὐχ ὥς ἐτυχε, ἢ τῷ πολλοῖς τῶν καταδεικνύοντων μετὰ τῶν ὑψηλῶν καὶ μεγάλων προσαγορεύειν. Τῷ μὲν γὰρ προσειπεῖν, καὶ μετ' ἀλλήλων προσειπεῖν, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ, πάντας ὁμοίως ἐτίμησε· τῷ δὲ τὰ ἰδιόζοντα ἐκάστου θείναι ἐγκώμια, τὴν ἰδιόζονσαν ἐκάστου παρέστηκεν ἡμῖν ἀρετὴν· ὥς μήτε φθύνειν τεκεῖν τῷ τοὺς μὲν τιμῆσαι, τοὺς δὲ ἀτιμάσαι, μήτε βλαβερῶς καὶ σύγχυσιν ἐργάσασθαι ἐκ τοῦ πάντας τῶν αὐτῶν ἀξιώσαι, ἢ τοῦ τῶν αὐτῶν ὄντας ἀξίους. Ὅρα γούν πῶς πάλιν ἐπὶ τὰς θαυμαστάς ἔρχεται γυναῖκας. Εἰπὼν γάρ, "Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλων," καὶ Ἡρωδίαν τὸν συγγενὴ μου, καὶ τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσων" οὗς εἰκὸς ἴσως μὴ τοιοῦτους εἶναι, "οἷους τοὺς ἐμπροσθεν δι' αὐτῶν ὀνομασθὶ τῶν πάντων μέμνηται· καὶ τὸ προσήκον αὐτοῖς ὑποδοῦν ἐγκώμιον, τὸ πιστοῦς εἶναι ταῦτο γὰρ ἐστὶ, "τοὺς ἡτας ἐν κυρίῳ" ἐπὶ γυναῖκεσσι πάλιν ἔγει· τῇ πρόβρῃσιν, λέγων 14 "Ἀπαύσασθε ἱερῶσαι καὶ Τριφωσαν τὴν κοπιώσαν ἐν κυρίῳ." Καὶ περὶ μὲν ἐκείνης φησὶν, ὅτι ἐκοπίωσεν εἰς ἡμᾶς· περὶ δὲ τούτων, ὅτι ἐτι κοπιῶσιν. Οὐ μικρὸν δὲ τοῦτο ἐγκώμιον, τὸ ἐνεργεῖν εἶναι δι' ἄλλων, καὶ μὴ μόνον ἐνεργεῖν, ἀλλὰ καὶ κοπιᾶν. Τὴν δὲ Περσίδα καὶ ἀγαπητὴν καλεῖ, δεικνύς μεῖζονα τούτων οὖσαν. "Ἀσπάσασθε γὰρ, φησὶ, Περσίδα ἡ ἀγαπητὴ μου." Καὶ πολὺν αὐτῇ μαρτυρεῖ κάματος, λέγων· "Ἦτις πολλὰ ἐκοπίωσεν ἐν κυρίῳ." Οὕτως οἶδεν ἕκαστον κατὰ τὴν ἀξίαν ὀνομάζειν, τοίτους τε προθυμοτέρους ποιοῦν τῷ μηδενὸς τῶν προσόντων αὐτοῖς ἀποστρεφῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν μικροτάτην ὑπεροχὴν ἀκακῶντεσσι τοῖς τε ἐτέροις σπουδαιότερους κατασκευάζων, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἄγων ζῆλον τοῖς περὶ τούτων ἐγκωμίοις.

13 "Ἀσπάσασθε Ρούφον τὸν ἐλεκτόν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν

12 v. 11.

14 v. 12.

15 v. 13.

† Hanc τῇς ἐπιστολῆς—οὐχ ὡς δεσπότην 12 A H. † τούτων δὲ αὐτῶν B C D E F G. τούτων δὲ αὐτῶν Edd. † τῶν προ τῶν A B C D E. Cat. 16 H. † τῶν οὖν. H. † ὡς μήτε] ὡς μή C. † Μὴ τῶν οὖν. idem. † μὴ δὲ A H. † οὐ οὖν. A C H. † Μὴ πῶς ἐπὶ θαυμαστῆς C. † τοῖς] τῶν H. † Μὴ τῶν συγγενῶν (μου οὖν) A B F H. Mosq. † οἷους τούτους] τῶν C. Post ἐμπροσθεν περιτ. folium unum hujus Cod. postea ad v. ἐκοπίωσεν p. 749 D. † ἀποδοῦν ἐγκ. pro ἐκ ἀποδοῦν οὐκ. † ἐμοὶ A B E F H. † ἡρας Edd. † ἐνεργεῖν libri omnes et Cat. ἐν ἔργῳ Edd. Idem max. ἐνεργεῖν interpretant, ubi edebatur ἐνεργεῖν. * μου accensat ex omnibus. † ἔργον omnes. ἐνίγως Edd. et Cat.

μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ." Ὁλόκληρα κάλιν ἐκταῦθα τὰ ἀγυθῶ,
 14, ὅταν καὶ ὁ παῖς τοιοῦτος ᾗ, καὶ ἡ μήτηρ τοιαύτη, καὶ πλήρης
 ἡ οἰκία εὐλογίας, καὶ ἡ μῆζα τῷ καρπῷ ἐνομβαίνῃ. Οὐδὲ γὰρ
 ἀπλῶς εἶπε, "μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ," εἰ μὴ πολλὴν ἐμπα- (135)
 τρει τῇ γυναικὶ τὴν ἄρετῃ. 16 "Ἀσπάσασθε Ἀσάγαριτον,
 Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πυτρόβαν, Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς
 ἀδελφοὺς." Ἐκταῦθα μὴ τοῦτο ἴδῃς, ὅτι χωρὶς ἐγκωμίων
 αὐτοῦ, τιθῇσιν, ἀλλ' ὅτι σφύδρα, ὡς εἶκε, καταδεσπότερος
 ἄντας ἀπαντῶν οἷα ἠπεξίωσε τῆς περ' αὐτοῦ προσρήσεως.
 Μᾶλλον δὲ τοῦ μικροῦ καὶ τοιοῦτο ἐγκώμιον, τὸ καὶ ἀδελφοὺς
 αὐτοῦ καλεῖν, ὥστε οὐ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῖς, υἱοὺς
 17 "Ἀσπάσασθε" γὰρ, φησί, Ἡλύλυγιν καὶ Ἰούλιον, καὶ
 ΒΝηρέν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπῆν καὶ τοὺς σὺν
 αὐτοῖς Παινας υἱοὺς. ὅτι περὶ μεγιστον ἦν ἀξίωμα, καὶ τιμῇ
 μεγεθος ἄφατον. Εἶτα, ἵνα μηδὲμία φιλονεικία γένηται τῷ
 τοῦ μὲν οὕτω, τοῦ δὲ οὕτω προπειρησθῆναι, καὶ τοὺς μὲν
 ὑπομιστῆναι, τοὺς δὲ ὑπεριόριστως, καὶ τοὺς μὲν μετὰ πλειόνων
 ἐγκωμίων, τοὺς δὲ μετὰ ἐλαττόνων, ἀνακρινύει πάλιν αὐ-
 τοὺς τῇ τῆς ἀγάπης ἰσοτιμίᾳ καὶ τῷ ἁγίῳ φιλήματι, λέγων.
 18 "Ἀσπείσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ" διὰ τῆς εἰ-
 ρηνῆς ταύτης πάντα ἐκβάλλων θυρυβούντη αὐτοὺς λογισμῶν
 19 καὶ μικραψυχίας ἀφορμῇ, ἵνα μήτε ὁ μέγας καταφρονῇ τοῦ
 ἐλάττωτος, μήτε ὁ μικρὸς βυσκήνῃ τῷ μεζονί, ἀλλὰ καὶ
 ὑπεροφία καὶ φθόνος ἀπειλυνῇται, τοῦ φιλήματος ταύτου
 παντὶ καταπραΰνοντός τε καὶ ἐξισοῦντός. Διὸ οὐ μόνον αὐτοὺς
 ὑποπύσασθαι κελεύει οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸν παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν
 ὑποπύσασθαι οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸν παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν γὰρ
 "ὅμοις," φησὶν, οἰκεῖ τὸν δαίνα καὶ τὸν δαίνα κατ' ἴδιον, ἀλλὰ
 κοινῇ πάντας, "αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ." Εἶδες πῶς οὐ
 μικρὴ καὶ ὑπὸ τῶν προσρήσεων τούτων ἐκερδάνωμεν; Ὅσους
 20 Πθηταυροὺς ἐμέλλομεν τιμητρίχειν, εἰ ἤμῃ καὶ τούτῳ τὸ μέρος
 τῆς ἐπιστολῆς μετὰ ἀκριβείας ἐξηγώμεν, τῆς ἡμῖν ἐγκω-
 μιωσῆς λέγει. ὥς εἴγε τις εὐρεθείη σοφὸς ἀνὴρ καὶ πνευματικὸς,

16 v. 12.

17 v. 15.

18 v. 16.

ε. προσβαίνει B D E F H Cal.

ε. εἶπεν } ὡς εἶπεν ἄν. ὅταν παρὰ 16a Cal.

1. [ἴδω] + μέσων D E. 2. [εἶπεν] + αὐτοῖς D E. 3. ὡς εἶπεν προ καὶ τοὺς 16a Cal.

ε. [αὐτῶν] οὐδὲ B Cal. καὶ αὐτῶν A H καὶ αὐτῶν τοῦτο οὐκ A B D E H

non Cal. 4. αὐτοῦ A D E. 5. γὰρ. φησὶν οὐκ. A H. 6. Ἰουλίον προ

Ἰουλίον postest οὐδὲν εὐχὴ Μωσῆ. Σιωπῶν καὶ Νίρκος B. 13 E. 7. πάντας προ

αὐτοῦ οὐκ οὐκ 8. αὐτῶν A H. 9. ἐκκλησίαν Eccl. 10. Vul-

gatum habet Cal. 11. παρὰ τῶν προ καὶ αὐτοῦ οὐκ οὐκ ei Cal. 12. ὅμοις.

φησὶν [με] φησὶν αὐτοῖς οὐκ οὐκ 13. αὐτοῖς A D E H Μωσῆ. 14. καὶ καὶ καὶ

μή H. 15. ἐγκωμιωσῆς E.

τοῦ αξιώματος οὐδέ γὰρ ὑπλῆς τὴν διακονομένην φησίν, ἐπεὶ εἰ τοῦτο ἦν, καὶ τὰς περὶ Τρύφαιναν καὶ Περσίδα οὕτως ἂν ὠνόμασεν, ἀλλὰ τὴν χειροτονίαν ἔχουσαν διακόνου τὴν δὲ συνεργὸν καὶ λειτουργὸν, τὴν δὲ μητέρα, τὴν δὲ ἀπὸ τῶν κόπων (230) ὣν ἐκοπίασε καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς οἰκίας, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ τῶν ὁδοδολῶν ονόματος, τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς ἡτῶν ἀγίας προσηγορίας καὶ τοὺς μὲν αὐτῇ τῇ προταγορευταί τιμῇ, τοὺς δὲ ἑκαὶ τῇ ὀνομαστὶ προσαγορευταί καὶ τοὺς μὲν τῇ ὑπαρχῇ προσαιπεῖν, τοῖς δὲ τοῖς τῶν χρόνων πρεσβείαις πλέον δὲ πάντων τοὺς περὶ Πρίσκειλλαν καὶ Ἀκύλαν. Εἰ γὰρ καὶ πάντες ἦσαν πιστοὶ, ἀλλ' οὐ πάντες ὅμοιοι, ἀλλὰ ὁμοιστήκεισαν τοῖς ὅλοις. Διὸ δὴ καὶ εἰς μίξονα ἕξλον ἔπειτας ἤγειρε, οὐδενὸς ἐκρυψε τὰ ἐγκώμια. Ὅταν γὰρ οἱ πλείονα ποιοῦντες, μὴ πλείονα τὸν μισθὸν λαμβάνωσι, πολλοὶ γίνονται ῥαθυμότεροι. Διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἴση ἡ τιμὴ, οὐδὲ ἐν τοῖς μαθηταῖς πάντες ἴσοι, ἀλλ' οἱ τρεῖς τῶν ἄλλων προτίχον καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς τοῖς τρισὶ πολλὴ ἔτι διαφορά. Πολλὴ γὰρ ἡ κρίβεια παρὰ τῷ θεῷ καὶ μέχρι τῶν ἰσχύων. 21 «Καὶ γὰρ ἄσπῃρ ἄσπερος. 22 φησὶ, ἀναφέρει ἐν δόξῃ. Καίτοι γε πάντες ἦσαν ἀπόστολοι, καὶ πάντες ἐπὶ δώδεκα θρόνους μέλλουσιν καθέζεσθαι, καὶ πάντες ἀφῆκαν τὰ αὐτῶν, καὶ πάντες αὐτῷ συνῆσαν. ἀλλ' ὅμως τοὺς τρεῖς ἐλόμβυνε. Καὶ πάλιν καὶ τούτων αὐτῶν ἔφησέ τις ἐγχαρεῖν ὑπερέξειν. 23 «Τὸ γὰρ καθίσθαι, ὡς φησὶν, ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἐνσωπίων, οὐκ ἔστιν ἑμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ τὸν Πέτρον δὲ αὐτῶν ἔπροτιθῃς λέγων, 24 «Φιλεῖς με πλείον τούτων, καὶ ὁ Ἰωάννης οὐδὲ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἡγαπάτο. Καὶ γὰρ πάντων ἐξέτασις ἔστι· ἀκριβὲς καὶ μικρὸν ὑπερέχει τοῦ πλησίον, καὶ ἀκαριαῖον, καὶ ὅτι οὐκ οὐδὲ τοῦτο παρόψεται ὁ θεός. Καὶ

21 J. Cor. xv. 41

22 Marc. 1. 40.

23 Joann. xxi. 15.

1 τοῦ ἀξιώματος οὐδὲ γὰρ ὑπλῆς. 2 ἂν οὐκ ἦν ἡ πρὸς πᾶσαν Α. Statim ἀλλὰ τὴν μὲν δ. Edd. μεν οὐκ B.F.H. πρὸς αὐτὴν C. 3 τῶν ἀγίων οὐκ C. Μοχ αὐτῶν πρὸ αὐτῶν ἴδεναι 4 καὶ οὐκ C. Μοχ ἄρα οὐκ Α. C. H. 5 διαρχῇ πρ. πρὶ πρ. ἀπαρχῇ οὐκ οὐκ 6 πρὸς πρὸ ὑπὸ αὐτῶν Α. B. D. E. F. H. 7 ὁμοιστήκεισαν τῶν διασπασμένων ἀναλαβεῖν. ὁμοιστήκεισαν Edd. 8 ἕξλον, quod abest, est in postica scriptura 9 ποιοῦντες B C D E ποιοῦντες Edd. 10 μὴ πρὸ αὐτῶν. Μοχ γὰρ οὐκ Η. Τὴν λαβάνειν C. 11 πολλὸν C D E ἢ οὐκ Α. B. F. H. 12 ἢ πρὸ πάλιν Ε. καὶ ἐν ταῖς τρεῖς πάλιν πολλὴ διαφορά C 13 φησὶ πρὸς δεξιῶν τῶν ἐκ δεξιῶν, περιγραμμῶν ἐκ δεξιῶν. 14 καθίεσθαι Α. B. D. E. F. H. καθίεσθαι C. καθίεσθαι Edd. 15 αὐτῶν πρὸ αὐτῶν Α. B. E. H. αὐτῶν D. F. Μοχ ἡγαπᾷται πρὸ αὐτῶν C. 16 καὶ οὐκ C. Μοχ ἐγχαρεῖται καὶ ὑπερέξειν Edd. καὶ οὐκ Α. B. D. E. F. H. ἐγχαρεῖται καὶ οὐκ C. 17 φησὶν οὐκ C. Μοχ ἢ ἐξ πρὸ καὶ ἐξ ἴδεναι. 18 πλείον Ε. πλείον Α. B. D. E. H. 19 ἢ οὐκ Α. H.

τοῦτο καὶ ἄνωθεν ἴδοι τις ἂν διαλύμπον. Καὶ γὰρ ἔκο' οὐ
 Δὴτ δίκαιος ἦν, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὥς ὁ Ἀβραὰμ καὶ ὁ Ἐξ-
 κίας πάλιν, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὥς ὁ Δαυὶδ καὶ οἱ προφῆται
 πάντες, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὥς ὁ Ἰωάννης.

Ἐπο' τοίνυν εἰσὶν οἱ μετὰ τὴν τοσούτην ἀκρίβειαν οὐ
 βουλόμενοι εἶναι γέννηαν; Εἰ γὰρ οἱ δίκαιοι πάντες οὐ τῶν
 αὐτῶν ἀπολαύσονται, καὶ μισρὸν ὥς τῶν ἐτέρων ὑπερίχοντες; 51
 Ἄσθ' ἂν ὑστερος διαφέρει. φησὶν, ἐν δόξῃ πῶς οἱ
 ἁμαρτωλοὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔσονται τοῖς δίκαιοις; Ταύτην γὰρ
 αὐτ' ἂν ἄνθρωπος ἐργάσασθαι τὴν σύγγενιν, μήτι γε ὁ θεός.
 Εἰ δὲ βαλίσθη, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμαρτημάτων, καὶ ἐπὶ τῶν ἰδι-
 γεγενημένων ταύτην ὑμῖν δείξω τὴν διαφορὰν, καὶ τὴν ἀκριβῆ
 δικαιοκρισίαν. Σάσκει δέ. Ἡμερτεν ὁ Ἀδάμ, ἡμερτε καὶ ἡ
 Εὐὰ καὶ ἀμφοτέρη μὲν παρήλασαν, οὐκ ἐξ ἴσης δὲ ἡμαρτον·
 οἰκοῦν οὐδὲ ἐξ ἴσης ἐκολάσθησαν. Τοσούτον γὰρ τὸ μέσον ἦν.
 Ἰὼν Παῦλον εἰπεῖν, ὅτι 21 Ἄδ' οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ Β
 ἀπατηθεῖσα ἐν ταρβύσει γέγονε. Καίτοι ἡ ἀπάτη μὲν ἦν
 ἀλλ' ὅμως ἡ τοῦ θεοῦ μετὰ ἀκριβείας ἐξιτησις τοσούτον ἐξ ἔ-
 τὸ μέσον, ὥς Παῦλον τοῦτο εἰπεῖν. Πάλιν ὁ μὲν Κἂν ἐκο-
 λάσθ'· ὁ δὲ Λάμεχ μετ' ἐκείνον φονεύσας, οὐδὲν τοιοῦτον
 ἔπαθε· καίτοι καὶ τοῦτο φόνος, κακίονα φόνος, καὶ πολλῶ
 χαλεπώτερος, ὅτι μετὰ τῇ παραδείγματι γέγονε βελτίων
 οὗτος· ἀλλ' ὅμως ἡπειδὴ ὁ μὲν οὔτε ἀδελφὸν ἐσφαξε μετὰ
 παραισιν, οὔτε ἰδεῖθ' τοῦ κατηγορήσαντος, οὔτε θεοῦ ἐρω-
 τῶντος ἠναισχύνθησεν, ἀλλὰ καὶ μηδενὸς ἐλέγχοντος καὶ
 κατεῖπεν ἑαυτοῦ καὶ κατεδίκασε· χαλεπωτέρα, συγγνώμη
 ἔτυχεν ὁ δέ, ἡπειδὴ τύραννός ἐποίησεν, ἐτιμωρεῖτο. (Εἰδὲς
 μεθ' ὅσης ἀκριβείας ἐξετάζει τὰ γινόμενα ὁ θεός; Διὰ τοῦτο
 καὶ τοὺς ἐν τῇ κατακλίσει ἐτέρως, καὶ τοὺς ἐν Σοδόμοις
 ἑτέλλως ἐτιμωρεῖτο· καὶ τοὺς Ἰσραηλῆτας δὲ πάλιν διευφόρος,
 καὶ τοὺς ἐν Βαβυλῶνι, καὶ τοὺς ἐπ' ἡ Ἀντιόχῳ δικαίως ὅτι
 πολλὴν ἔχει τῶν ἡμετέρων λόγον. Καὶ οἱ μετ' ἐβδομήκοντα

21: 1 Tim ii. 14.

† καὶ accessus ex A B D E F. 9 [εὐαγγέλιον A B D E. Ἐξομολογῶ H. Ἐξε-
 κίας C et corr. ex Ἐξομολογῶ F. Ἐξομολογῶ Edd. Statim de paulo A B D E. H
 2 οὕτως οὐκ A B D E F. 3 οὕτως οὐκ B. 4 HOKON. Περὶ γέννησιν καὶ
 δικαιοκρισίας θεοῦ Veron. 5 τῇ οὐκ C. 6 μὴ προ οὐ μετ. 7 ἐργασασθαι
 B H. Max. μήτι γε ὁ θεός C. 8 καὶ ἐπὶ ex C. Veron. 9 ὥς, καὶ D.
 10 τοῦτο εἰπεῖν προ εἰπεν ταῦτο οὐκ ἔπαθε. 11 καὶ τοῦτο φ. accessus καὶ οὗτος C.
 12 ἡπειδὴ ὁ μὲν οὐκ C. 13 οὐκ A E. Max. τῇ κατηγορησάντος A. 14 λε-
 γονται C. 15 χαλεπώτερος accessus ex οὐκ ἔπαθε. Statim de συγγνώμῃ (C
 16 εἰδὲς προ ὅδε οὐκ ἔπαθε. 17 ἑτέλλως C. Statim ἐτιμωρεῖτο οὐκ ἔπαθε
 ἐτιμωρεῖτο Edd. 18 Ἀντιόχῳ C D.

Δεδούλευσαν ἔτη. αἱ δὲ ἑτεράς τετρακόσια, αἱ δὲ τέσσα ἔφαγον, καὶ
 μυρίας ἑτέρας *χαλεπωτέρας ὑπέμειναν συμφοράς, καὶ οὐδὲ
 ταύτῃ ἀπελλάγησαν, οὔτε οὔτοι οὔτε αἱ ζῶντες *καέντες ἐν
 Σοδόμοις. ²⁵ "Ἀνεκτότερον γὰρ, *φησὶν, ἔσται γῆ Σοδόμων
 καὶ Γομόρρας, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ." Εἰ μὲν γὰρ μηδὲν αὐτῷ
 ῥμέλει μὴδὲ ἁμαρτανόντων ἡμῶν, μὴδὲ κατορθούντων, ἴσως
 ἔξει τινα λόγον τὸ λέγειν μὴ εἶναι κόλασιν· εἰ δὲ τοσαύτην
 ποιεῖται σπουδὴν, ὥστε μὴ ἁμαρτάνειν ἡμᾶς, καὶ τοσαῦτα
 πραγματεύεται, ὥστε κατορθοῦν, εὐδελον ὅτι *καὶ ἁμαρτά-
 Ενοντας κολάζει, καὶ κατορθούντας στεφανοῖ. Σὺ δὲ μοι σκόπευ-
 τῶν πολλῶν τῆς ἀνωμαλίας. Ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἐγκαλοῦσι (237)
 τῷ θεῷ, ὅτι μακροθυμεῖ πολλάκις, καὶ περιρῶ πολλοὺς
 μιαιῶνας, ἀσελγείς, βιαίους, μὴ δίδοντας ὄψιν· ἐπεὶ πάλιν
 ἀν' ἀπειλήσῃ κολάζει αὐτοὺς, σφοδροὶ καὶ *βαρεῖς εἰσιν
 αἰτιώμενοι *καίτοιγε εἰ τοῦτο λυκεῖ, ἐκεῖνο ἀποδέχσθαι ἴδδει
 καὶ θαυμάζειν. Ἄλλ' ὃ τῆς ἀνοίας, ὃ τῆς ἀλόγου καὶ *ὀνέδους
 γνώμης· ὃ *φιλαμαρτήμοτος καὶ πρὸς κακίαν βλεπούσης
 ψυχῆς. Καὶ γὰρ *ἐκείθεν τὰ δόγματα ἅπαντα ταῦτα τίε-
 ται· ὥς εἰ βουλευθῆεν αἱ ταῦτα λέγοντες ἀρετῆς ἐκπλαβέσθαι,
 752 ταχέως καὶ περὶ τῆς γέννης *πεισθήσονται, καὶ οὐκ ἀμφιβα-
 λούσι. Καὶ πάλιν, *φησὶ, καὶ ἐν ποίῳ χωρίῳ αὕτη ἔσται ἡ
 γέννη; Τί σοι *τοῦτο μέλει; Τὸ γὰρ ζητούμενον, δείξει ὅτι
 ἔστιν, οὐχ ὅπου τεταμένται, καὶ ἐν ποίῳ χωρίῳ. Τινὲς μὲν
 *γὰρ μυθολογούντες φασιν, ὅτι ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἰωσαφάτ·
 ὃ περὶ πολέμου τινος εἴρηται ἡ παρελθόντος, τοῦτο εἰς τὴν
 γέννην ἔλποντες· ἢ δὲ γραφὴ αὐτοῦ φασιν. Ἄλλ' ἐν ποίῳ
 τόπῳ ἔσται, φησὶν; Ἐξω κοῦ, ὡς ἔγνωμε οἶμαι, τοῦ κόσμου
 τοῦτου παντός. Καθάρ γὰρ τῶν βασιλείων τὰ δεσμω-

²⁵ Matth. 2. 13.

¹ ἑτερόσημα H. ² χαλεπωτέρας om. C.H. ³ ταύτης C. ⁴ αὐτοὶ C.
⁵ καίτοιγε] καὶ τοῖς C. ⁶ φησὶν om. A.E. ⁷ Μοχ Γομόρρας pro Γομόρρας
 om. B.E. ⁸ μίλην post αὐτῶν vulgo legitur, repugnans libria.
 libria. Statim μὴδὲ pro μίλη A.B.D.E.H. ⁹ ἡμῶν om. C. ¹⁰ Statim μὴδὲ
 pro μίλη A.B.D.E.F.H. ¹¹ ὥστε] + καὶ A.B.F.H. ¹² Statim ἁμαρτανόντων C.
¹³ ὅταν om. C. ¹⁴ καὶ om. C. ¹⁵ τὴν πόλιν E. ¹⁶ θραυστὶς C. ¹⁷ καίτοι
 εἰς γε C. ¹⁸ τοὶ C.D.E. Veron. ¹⁹ ἀνοέδους C. ²⁰ φιλαμαρτήμοτος] +
 καὶ φιλαμάχου Edd. Haec non legitur in aeternis. ²¹ ἐκείθεν] Sic A.B.D.
 E.F.H. Veron. καὶ ἐκείθεν C. ἀπὸ τῆς φιληθείας Sav. Mor. Ben. ²² Μοχ
 ταῦτα om. C. Veron. ²³ πεισθήσονται pro πιστευθήσονται omnes. ²⁴ φησὶ
 καὶ] φησὶν H. ²⁵ Statim ἐν ποίῳ χωρίῳ C. ²⁶ τοῦτο pro τούτου A.B.C.D.E.H.
 et ante corr. F. ²⁷ αὐτῶν A.B.D.F.H. ²⁸ οὐχ ὅπου E. ²⁹ οὐ κοῦ Edd. ³⁰ γὰρ
 om. B. ³¹ ὃ] ὅπου C.H. ³² παρελθόντος, + καὶ νυν Edd. reclamantibus
 libria. ³³ τόπῳ om. C. ³⁴ Statim ἔσται φησὶν omnes. ³⁵ φησὶν ἔσται Edd. ³⁶ ὅπου
 om. C. ³⁷ βασιλείων A.D.E. ³⁸ βασιλείων etiam accipit H. ³⁹ βασιλείων Veron.
 Sav. Mor.

τῆρια καὶ τὰ μέταλλα πόρρω διέστηκεν, οὕτω ἔη καὶ τῆς Β οἰκουμένης ταύτης ἔξω πον ἔσται ἡ γέννα. Μὴ τοίνυν ζητῶμεν πού ἔστιν, ἀλλὰ πῶς αὐτῇ φύγοιμεν. Μὴδε περὶ πάντας ἐνταῦθα οὐ κολάζει ὁ θεός, δια τοῦτο ἀπίσται τοῖς μέλλουσι· φιλάνθρωπος γὰρ ἔστι, καὶ μακροθυμεῖ. Διὰ τοῦτο ἀπειλεῖ, καὶ οὐκ εὐθέως ἐμβάλλει. ²⁵ “Οὐ γὰρ θέλω, φησί, τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ.” Εἰ δὲ μὴ ἔστι θάνατος ἁμαρτωλοῦ, περιττὸν τὸ εἰρημένον. Καὶ οἶδα μὲν, ὅτι οὐδὲν ἀηδέστερον τοῦτων ὑμῖν τῶν λόγων· ἀλλ’ ἐμοὶ τοῦτων οὐδὲν ἥδιον. Καὶ εἶθε ἦν ²⁶ καὶ ἀριστοποιουμένους καὶ δεικνούντας καὶ λαομαμένους ²⁷ καὶ πανταχοῦ περὶ γέννης διαλέγεσθαι οὐδὲ γὰρ ἂν ἡλγησαμεν τοῖς ἐνταῦθα δεινοῖς, οὐκ ἂν ἥσθημεν τοῖς χρηστοῖς. Τί γάρ μοι καὶ εἰπὴν ἔχεις δεινόν; πενίαν, νόσον, αἰχμαλωσίαν, κήρασιν σώματος; Ἀλλὰ τὰυτα πάντα γέλωι πρὸς τὴν ἐκεί κολασιν· εἰν τοῖς δὲ ὅλον βασανιζόμενους λεκφ λέγης, εἰν τοῖς ἐκ πρώτης ἡλικίας ²⁸ πεπληρωμένους καὶ προσαιτούντας, ²⁹ τρυφῇ καὶ ταῦτα πρὸς ἐκεῖνα τὰ κακά. Συνεχῶς ἰταίνω στρέφωμεν τοὺς περὶ τοῦτων λόγους· οὐ γὰρ ἀφίησιν ἐμπνεῖν εἰς γένναν τὸ μνηστῆσθαι γέννης. Οὐκ ἀκούεις ³⁰ Παύλου λέγοντος· ³¹ “Οἷτινες δίκην τίτουσιν αἰώνιον ἀπὸ προσώπου κυρίου;” ³² οὐκ ἀκούεις οἷος ὁ Νέρων ἐγένετο, ὃν καὶ μυστήριον καλεῖ τοῦ ἀντιχρίστου ³³ Παῦλος; “Τὸ γὰρ μυστήριον ἔδη, φησὶν, ἐνεργεῖται τῇ ³⁴ ἀνομίᾳ.” ³⁵ “Τί οὖν; οὐδὲν πείσεται ὁ Νέρων; οὐδὲν πείσεται ὁ ἀντίχριστος; οὐδὲν ὁ διάβολος; Οὐκοῦν ³⁶ αἱ δὲ ἀντίχριστος ἔσται, καὶ ὁ διάβολος· οὐδὲ γὰρ ἀποστήσουται τῆς κακίας μὴ κολαζόμενοι. Ναὶ, φησὶν· ἀλλ’ ὅτι μὲν ἔστι γέννα, κατὰ τοῦ ὅλων· αἱ δὲ ἀπίστοι ἐμπεσοῦνται μόνοι. Τίνος ἵκεται, εἰπέ μοι; “Ὅτι οἱ πιστοὶ, φησί, ³⁷ τὸν δεσπότην ἐπέγνωσαν τὸν ἐαυτῶν. Καὶ τί τοῦτο; “Ὅταν γὰρ ³⁸ βίας ἀκάθαρτος ᾖ, καὶ μέζονα κατὰ τοῦτο δέσωσι δίκην τῶν ἀπίστων. ³⁹ “Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἡμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολούνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμαρτον, διὰ νόμον κριθήσονται.”

75 Roem. xviii. 31

27 2 Thess. i. 9. ii. 7.

30 Rom. ii. 12. Luc. xii. 48.

* ἔστιν] ἔσται ἡ γέννα H * πῶς δὲ αὐτῇ Edd. δὲ δευτῇ 12 οὐκ οὐδὲν. Status φησὶν C. * εἰ δὲ θεὸς cum articulo omnes. * γὰρ θ] δ. γὰρ C D. ¹ ἁμαρτωλῶν A B. E. F H. * cum accessum ex A B C D F H. * καὶ οὐκ C. ² πάντα ταῦτα inuenta ord. B. F H. * πεπληρωμένοι pro πληρωμένοι omnes. * Sic omnes. Edebiatur καὶ προσαιτούντες γραφήν, καὶ ταῦτα. * ταῖν] αὐτῶν C. * Πούθεν enim artz omnes. * εἰν οὐ C. * Παῦλος pro ὁ Π. A. B. C. E. F H. * ἁμαρτίας A. B. F H. * τι οὖν—Νέρων στο. C. * διὰ δ d. ἔστιν] πάντες d d C. Haec οὐκ οὐδὲν—ὁ διάβολος om. H. * ἔστι] + κολασιν καὶ Edd. periphrastice ἔστιν. * πείσονται A. B. C. F. H. * βίας cum articulo A. B. C. D. F. H.

καὶ "Ὁ οἰκίτης ὁ εἰδὼς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας, δαρήσεται πολλὰς". Εἰ δὲ οὐκ ἔστι βίου δαίνας λόγον, ἀλλ' ἀπλῶς ταῦτα εἴρηται, οὐδὲ ὁ διαβολὸς τιμωρηθῆσεται· καὶ γὰρ "τοὺς θεοὺς οἶδε, καὶ ἀνθρώπων μᾶλλον ἰσχυρὰ καὶ οἱ δαίμονες ἢ πάντες"· καὶ ἴσασιν αὐτὸν, καὶ φρίττουσι, καὶ κριτὴν ὁμολογοῦσιν. Εἰ τοίνυν βίου οὐκ ἔστι δαίνας λόγον, 753 οὐδὲ πονηρῶν τράξεν, διαφύζονται καὶ οὗτοι. Οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι μὴ ἑαυτοὺς ἀπατάτε, ἀγαπητοί. Εἰ γὰρ μὴ ἔστι γέννα, πῶς κρινοῦσι τὰς δώδεκα φυλὰς "τοῦ Ἰσραὴλ οἱ ἀποστόλοι; πῶς φησι Παῦλος, ²⁸ "Οὐκ οἶδατε, ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτι γε βιωτικά;" πῶς ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, ²⁹ "Ἄνδρες Νικαίται ῥάνασθήσονται, καὶ κατακρινοῦσι τὴν γέναν ταύτην" καὶ ³⁰ πάλιν, "Ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως". Τί τοίνυν παῖζει ἐν οὐ ποικτοῖς; τί ἀπατῆσαι τὸν καὶ παραλογίζῃ. τί τῇ τοῦ θεοῦ φιλανθρωπία μάχη. Διὰ γὰρ ταῦτο καὶ ἠτοίμασεν αὐτὴν καὶ ἐπιλήσεν, ἵνα μὴ ἐμπέσωμεν, τῇ φόβῃ γινόμενοι βελτίους. Ὡστε ὁ τὸν περὶ τούτων ἀναιρῶν λόγον, οὐδὲν ἕτερον ἢ εἰς αὐτὴν ὡθεῖ καὶ (338) ἐμβάλλει διὰ τῆς ἀπύτης ταύτης. Μὴ τοίνυν ἐκλύσης τὰς χεῖρας τῶν ὑπὲρ ἀρετῆς πορούντων, μηδὲ ἐπιτίνης τὴν ῥαθυμίαν ^C τῶν καθελόντων. Εἰ γὰρ πισθίεν οἱ πολλοί, ὅτι γέννα οὐκ ἔστι, πότε ἀποστήσονται τῆς κακίας; τοῦ δὲ καὶ τὸ δεικνύναι φαίνεται, οὐ λόγῳ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν καὶ δικαίων, ἀλλ' ἐπὶ ἁμαρτωλῶν καὶ ἁμαρτωλῶν; Διὰ τί γὰρ ὁ μὲν ἐκολάσθη ἐν ταῦθα, ὁ δὲ οὐκ ἐκολάσθη τὰ αὐτὰ ἁμαρτῶν, ἢ καὶ πολλῶ χαλεπωτέρα; Εἰ γὰρ οὐκ ἔστι γέννα, οὐδεὶς ὑπὲρ τούτων ἀπολογήσασθαι δύνηται τοῖς ἐγκαλοῦσι. Διὸ παρακαλῶ παυσάμενους τούτου τοῦ γέλωτος, ἐπιστομιζέιν τοὺς ὑπὲρ τούτων ἡμῖν ἀντιλέγοντας. Καὶ γὰρ καὶ τῶν μικροτάτων καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτήμασι καὶ ἐν τοῖς αταρτηθώμασιν ἀκριβὴς ἔσται ἡ ἐξέτασις· καὶ οφθαλμῶν ἀεολάστειαν δώσωμεν δίκην, καὶ ῥήματος ὀργῶν, καὶ λοιδορίας ἀπλῶς, καὶ

²⁷ 1 Cor vi. 3.

²⁸ Matth. xii. 41. καὶ 34.

¹ αὐτοῦ οὕτω κειμένη A. B. D. E. H. ² οὕτω om. C. ³ πολλῶν B. D. E. F. πολλῶν Edd. ⁴ αὐτὸν ἀποτάττει Montf. αὐτὸν κειμένη. ⁵ τὸν λαοφῶν om. H. ⁶ πῶς] οὐ C. Μὴν δὲ Παῦλος C. D. ⁷ ἀποστήσονται] + ἐν τῇ κρίσει Edd. reimaginatibus libris ⁸ πάλιν accessit ex A. B. D. E. F. H. ⁹ παραλογίζῃ] + τῇ ψυχῇ σου ἀνθρώπων Edd. Hæc desunt in cunctis. ¹⁰ οὐκ ἔστι om. C. ¹¹ τούτου A. B. D. F. ¹² οὐδὲν ἕτερον λαοφῶν ποιῶν ἢ Edd. λαοφῶν om. A. λαοφῶν, ποιῶν om. C. D. E. F. H. ἕτερον λ. ποιῶν om. B. ¹³ ἀντὶν A. H. ¹⁴ τῶν καθελόντων om. A. B. F. H. ¹⁵ αὐτὸν om. C. D. E. ¹⁶ γὰρ accessit ex A. C. D. E. F. H. ¹⁷ ἀπολ. δύνηται pro δύνηται ἢ ἀπολ. ἀπὸν. ¹⁸ τούτου τοῦ γ. pro τὸν γ. τούτου A. B. D. E. F. H. ¹⁹ καὶ] καὶ γὰρ καὶ Sav. Mor. Beti. καὶ γὰρ δεῖται καὶ ἀποφύγει ²⁰ αὐτὸν καὶ ἀπλῶς, καὶ γέλωτος καὶ λοιδορίας ἀπλῶς καὶ ἀνθρωπίνους Sav. Mor. Beti. reimaginatibus libris.

μέθης εὐθύνας ὑφ' ἑξομεν καὶ ποτηρίον ψυχροῦ ληψόμεθα (1)
 ἱμισθόν, καὶ στεναγμοῦ μόνον. (2) Ὁ δὲ γὰρ, φησί, τὸ σημεῖον
 ἐπὶ βτὸ πρόσωπον τῶν στεναζόντων καὶ κατοδυνωμένων." Ἰὼς
 οὖν τολμᾶς εἰπεῖν, ὅτι ὁ μετὰ τσσαυτης ἀριβείας εξετᾶζων τὰ
 ἡμέτερα, ἀπλῶς καὶ εἰκὴ τὴν γέννην ἠπειλῆσε. Μὴ παρακαλῶ,
 μὴ ταῖς κεναῖς ταύταις ἐλπίσι σεαυτὸν ἀπόλλυε, καὶ τοὺς
 ἠπιθομένους. Εἰ γὰρ τοῖς ἡμετέροις ἀπιστεῖς ἰ λόγοις, ἐξέ-
 τασον Ἰουδαίους, Ἕλληνας, αἵρετικαὺς ἅπαντας καὶ πάντες ὡς
 ἐξ ἐνός ἁποκρινούνται στόματος, ὅτι καὶ κρίσις ἔσται καὶ
 ἀντίδοσις. Ἀλλ' οὐκ ἀρκοῦσιν ἄνθρωποι; Ερωτήσαν καὶ Ε
 τοὺς δαίμονας αὐτοὺς, καὶ ἀκούσις ἡ βροχῶντων (3) Ὡς ἡλῆες ὥδε
 πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς, (4) Καὶ πᾶσι ταῦτα συνεληγμένων
 πείσον τὴν ψυχὴν μὴ μάτην λαβεῖν, ὅτι μὴ διὰ τῆς πέρας μάτη
 τὴν γέννην, ἀλλ' ἐντεῦθεν σωφρονοσθεῖσα καὶ τις βασιάνους
 ἐκείνας ῥυθιγῆς διαφυγεῖν, καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιτο-
 χεῖν, ὥς γένοιτο πάντας ἡμᾶς μετασχεῖν, χάριτι καὶ φιλα-
 θρωπία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ
 πατρὶ ἡ δόξα. ὁμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰῶνων Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΑΓ.

754

1 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τῆς διχοστασίας
 καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδασκῆν, ἥτις ὑμεῖς ἐμύθετε,
 ποιούντας καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ
 κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ τῇ ἐκείνων
 κοιλίᾳ καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι
 τὰς καρδίας τῶν ἀσέων.

ΠΑΛΙΝ παραίνεσις, καὶ ἐσχάτῃ μετὰ τὴν παραίνεσιν. Εἰπὼν B
 γὰρ σκοπεῖν τοὺς τῆς διχοστασίας, καὶ μὴ ὑπακούειν αὐτοῖς,
 ἐπήγγυεν. (1) ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν
 ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν (2) καὶ. (3) Ἡ χάρις τοῦ κυρίου μεθ' ὑμῶν
 Σκόπει (4) πῶς καὶ προσηρῶς παραινεί, οὐκ ἐν τάξει συμβοίλου,
 ἀλλ' ἐν τάξει ἐκέτον τοῦτο ποιεῖν, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς τιμῆς

1) Ezech. lx. 4.

2) Matth. xxi. 22.

3) Gal. xvi. v. 17, 18

ἡ ἐξέομεν] + ὡς πάλιν καὶ ἐν τοῖς ἀγαθῶις Edd. Haec om. A B D E F H
 Veron [ἱμισθόν] + καὶ λόγον ἀγαθῶν Sav Mor Ben in his libris. ε το
 υπ. E Μὴ καταδυναστεύειν B E ἡ παθόμενοι] + σοι C D ἡ λογισμοῖς
 C ἡ ἴσως. στοματός ῥηι στοματός ἀποστ A B D E F H ἡ καὶ accessus
 εν indept. Μὴς κατακλίνουσιν E H ἡ λογισμῶν C D ἡ πάντα ταῦτα σ
 A H E F H παντὶ σ παντὶ D ταῖς πάντι σ Ecl ἡ ἐνταῦθα C. Ρ ῥυ-
 θιγῆς omnes. διωκτῆς Edd. ἡ Haec ὡς—μετασχεῖν ἀεὶ μὴ in ex A B I)
 F H Hov XXXIII ἡ καὶ ἐκείνων om. C Bledy 8 ἡ διχοστασίας
 ἡ παλιν τῶν Ecl πᾶσι πάντι om B H Veron ἡ Haec καὶ μὴ ἡμῶν
 de nat in E. ἡ δε εἰ προχ καὶ om. C

καὶ γὰρ ἑκαὶ ἀδελφοὺς ἐκάλεσε, καὶ ἰκετεύει. "Παρακαλῶ
 γὰρ ὑμᾶς, φησὶν, ἀδελφοί." Εἵτα καὶ ἐναγωνίως ποιεῖ,
 δεικνύς το δολερὸν τῶν ἐπηρεαζόντων. Ὡς γὰρ οὐκ αὐτόθεν
 C ὅντων δῆλων φησί. "Παρακαλῶ ὑμᾶς σκοπεῖν" τουτέστι,
 περιεργάζεσθαι μετὰ ἀκριβείας, καὶ καταμανθάνειν καὶ διερευνᾶσθαι. Τίνας, εἰπέ μοι, "Τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ
 σκάνδαλα παρὰ τὴν διδασχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας"
 Αὕτη γὰρ μάλιστα ἐκκλησίαις ἀνατροπὴ, τὴν διηρῆσθαι τοῦτο
 ὅπλον τοῦ διαβόλου, τοῦτο ἅπαντα ἕως καὶ κίτῳ ποιεῖ. "Εὖτε
 γὰρ αὖ ἢ τὸ σῶμα ἠνωμένοι, οὐκ ἰσχύει εἰσοδεῖν ἄσχετον, ἀλλ'
 ἀπὸ τῆς διχοστασίας τὸ σκάνδαλον. Ἡ δὲ διχοστασία πόθεν;
 Ἀπὸ τῶν δογμάτων τῶν παρὰ τὴν διδασχὴν τῶν ἀπο-
 D στολῶν. Τὰ δὲ δόγματα τὰ τοιαῦτα πύθεν, Ἀπὸ τοῦ
 γαστρι δουλεύειν καὶ τοῖς ἄλλοις κήθεσιν. "Οἱ γὰρ τοι-
 οῦται, φησὶ, τῷ κυρίῳ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν
 κοιλίᾳ." Ὡστε οὐκ ἔν γένοιτο ὁ σαρκίῳ δουλεῖν, οὐκ ἔν γένοιτο
 διχοστασία, εἰ μὴ τι παρὰ τὴν ἀποστολικὴν διδασχὴν ῥέπουσιν.
 θεῖον δόγμα ὃ καὶ ἐνταῦθα δῆλων εἶλε, "Ἐπαρὰ τὴν διδα-
 χὴν." Καὶ οὐκ εἶπεν, ἣν ἐδίδαξαμεν, ἀλλ' "ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε," (239)
 προκαταλαμβάνων αὐτοῖς, καὶ δεικνύς πεπεισμένους ὅτι καὶ
 αἰνοῦσαντας καὶ καταδεξαμένους. Καὶ τί ποιήσομεν τοῖς τὰ
 τοιαῦτα κακοῦργοῦσιν, Οὐκ εἶπεν, ὁμοσε χωρεῖτε καὶ πικτεῖντε,
 ἀλλ', "ἐκλείνατε ἀπ' αὐτῶν." Εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἀγνοίας ἢ
 πλάνης τοῦτο ἐποίουν, ἴδαι διορθοῦν ἐπειδὴ δὲ ἔκοντες
 E ἁμαρτάνουσιν, ἀποσηδάτε. Καὶ ἄλλαχού δὲ τοῦτο λέγει.
 2 "Στέλλεσθε γὰρ, φησὶν, ἀπὸ παντός ἀδελφοῦ ὑπάκουτος
 περιπατοῦντος." Καὶ Ἱεροθέης περὶ τοῦ χαλκίως διαλεγό-
 μενος, τοιαῦτα παρήκει λέγων. "Ὅν καὶ σὺ φυλάσσον." Εἵτα
 καὶ κομμεδῶν τοῖς τὰ τοιαῦτα τολμῶντας, λέγει καὶ τὴν αἰτίαν,
 ἀφ' ἧς ταύτην ἔπεινόνουν τὴν διχοστασίαν. "Οἱ γὰρ τοι-
 οῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ φησὶν, οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ

2 1 Thess. iii. 6. 1 Tim. iv. 14.

* καὶ accessit ex A B D F H Cat. et codd. C. [γὰρ] de C. ὅντων
 δῶλων οὐκ ἔστιν. δῶλων ὅντων Edd. ὅς ἐστιν Edd. de om. B F H Cat.
 ὁ διαμαρτυρεῖται C D. ὅς ἐστιν om. A H. ὁ πρὸς εἰς A B D E F ὁ πρὸ
 de εἰς C. ὁ γὰρ A B D E F ἔχον Edd. ὁ ἐαυτῶν πρὸς αὐτῶν
 A B D E F H. ὁ σκάνδαλον πρὸς σκάνδαλον B C D E F. ἡμεῖς σκάνδαλον
 οὐκ ἔν γένοιτο om. A H Cat. ὁ ἐπηρεαζόμενος σκάνδαλον Edd. ὁ παρὰ
 omnes. Aate Montef. ἐδέχθη περὶ. ὁ καὶ om. D. ὁ de om. A B C
 D E F. ὁ ποιῶν H. τὰ C D. ὁ ἐκόντες A B D E F H.
 Cat. εἰδότες Edd. ὁ στέλλεσθε πρὸς στέλλεσθε C D E H. ὁ Ἱεροθέης
 + de C. Mox παραινέται idem. ὁ ποιῶν Cat. ὁ Ἰησοῦ Χριστοῦ C D E.
 et ex codd. F. φησὶν om. C.

ἐαυτὸν κοιλία." Τοῦτο καὶ Φιλιππησίους ἐπιστέλλων ἔλεγεν·
 3 "Ὡς ὁ θεὸς ἡ κοιλία." Ἐνταῦθα δὲ μοι τοῖς ἐξ Ἰουδαίων
 αἰνιττεσθαι δοκεῖ, οὗς μάλιστα αἰεὶ διαβάλλειν εἴωθεν ως γὰρ 755
 στριμάργοντες. Καὶ γὰρ "καὶ Τίτῳ ἐπιστέλλων ἔλεγε περὶ
 αὐτῶν 4 "Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί," Καὶ ὁ Χριστὸς δὲ
 αὐτοῖς ἐπὶ τοῦτω διαβάλλων, "Κατεσθίετε, φησί, τὰς οἰκίας
 τῶν χρηρῶν." Καὶ οἱ προφήται τοιαῦτα αὐτῶν κατηγάρουσιν·
 "Ἐλιπάνθη γὰρ, φησί, καὶ ἐπαχυνθῇ, καὶ ἀπελάττισεν ὁ
 ἡγαπημένος." Διὸ καὶ Μωϋσῆς παρήκει λέγων· "Φαγὼν καὶ
 πιὼν καὶ ἐμπλησθεὶς, μετῴητι κυριοὶ τοῦ θεοῦ σου." Καὶ ἐν
 τοῖς εὐαγγελίοις δὲ τῷ Χριστῷ λέγοντες, "Τί σημεῖον δε-
 κνύεις ἡμῖν;" ἢ τὰ ἄλλα πάντα παραδραμόντες, τοῦ μῦθου
 μέμνηται οὕτω πανταχοῦ τῷ πῶθι ταῦτοι κρατούμενοι φαί-
 νονται. Πῶς οὖν οὐκ αἰσχύνῃ δοῦλοις κοιλίας διδασκάλους
 ἔχων ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀδελφός, Καὶ ἡ μὲν ὑπόθεσις τῆς πλάνης
 αὐτῆς, ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐπιβουλῆς ἕτερον πάλιν νόημα, ἢ ἡ
 κολακεία. "Διὰ γὰρ τῆς χρηστολογίας, φησὶν, ἐξεπατῶσι
 τὰς καρδίας τῶν ἀκάμων." Καὶ καλῶς εἶπε, "χρηστολογίας"
 μέχρι γὰρ τῶν ῥημάτων ἡ θεραπεία ἡ δὲ διάνοια οὐ τοιαύτη,
 ἀλλὰ δόλου γίνομαι. Καὶ οὐκ εἶπε, ἡμεῖς ἐξεπατῶσιν, ἀλλὰ,
 "τὰς καρδίας τῶν ἀκάμων." Καὶ οὐδὲ ταύτην ἠρείσθη, ἀλλ'
 ὥστε ποιῆσαι ἁνευχερίστερον τὸ εἰρημίζον, φησὶν 5 "Ἡ γὰρ C
 ἡμῶν ἡπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο." Τοῦτο δὲ ποιεῖ, οὐκ ἄφνεις
 αὐτοὺς ἀναισχυτῆσαι, ἀλλὰ τοῖς ἐγκωμίαις προκαταλαμβάνων,
 καὶ τῷ πλήθει τῶν ἡμαρτηρῶν προκατέχων αὐτοὺς. Οὐδὲ γὰρ
 ἐγὼ μαρτυρῶ μόνος, ἡ ἀλλὰ καὶ ἡ οὐκοιμένη πᾶσι. Καὶ οὐκ
 εἶπε, ἡ γὰρ ἡμῶν σίνεσις, ἀλλ', "ἡ ἡμῶν ἡπακοή" ταυτίσται,
 ἡ πειθὴ· ὅπερ πολλὰν αὐτοῖς ἦν μνηστεύοντος πρυότητα.
 "Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν." Οὐ μικρὸν καὶ τοῦτο ἐγκώμιον.
 Εἶτα μετὰ τὸν ἔπαινον συνθεσία. Ἵνα γὰρ μὴ τῶν ἐγγλη-
 μάτων ἀπαλλάξας αὐτοὺς, ὥς λανθάνοντας ῥαθυμότερους ἐργά-
 σθαι, αἰνιττεται πάλιν αὐτοὺς λέγων· "Θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοῖς D
 ἢ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν." Ὅρῳ

3 Ρωμ. ii. 19. 4 Tit. i. 11. Matthe. xxi. 14. Rom. xxi. 15. vi. 12, 13.
 John. ii. 13. 5 v. 19.

ἢ ὁ accessit ex patribus ἢ καὶ προσέθηκεται ex A. B. D. E. F. H. 4 αὐτοῖς]
 τοῖς A. H. ἢ αὐτῶν om. A. B. F. H. ἢ λεγόμενος C ἢ καὶ τὰ Edd. καὶ
 om. A. D. E. H. Max παραδραμόντες H. ἢ ἡ om. C ἢ ἀνευχερίστερον
 omnes. μη ἡπακοήστερον Edd. ἢ ἀφνει C ἢ μαρτυρῶν C ἢ ἀλλὰ
 καὶ ἡ προ αὐτῶν A. B. D. E. F. H. Cat. ἢ τὸ om. C. ἢ ὡς λανθάνοντες]
 λανθάνοντες C ἢ αὐτοῖς pro αὐτοῖς omnes ἢ μὲν accessit ex A. B. C.
 D. I. F. Max de om. H.

πὺς πάλιν αὐτῶν καθίσταται, καὶ ἀνιπτότως, τὸντο γὰρ αἰνιττομένον ἐστίν, ὅτι τινὲς ἔξ αὐτῶν καὶ παρήγοντο. ⁶“Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανάν ὑπὸ τοῖς πόδας ἡμῶν ἐν τάχει.” Ἐπειδὴ γὰρ εἶπε τοὺς τὰς διχαστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα ποιοῦντας, εἶπεν εἰρήνης θεόν, ἵνα θαρρήσωσι περὶ τῆς τούτων ἀπαλλαγῆς. Ὁ γὰρ ταῦτα χαίρων, τὰ λαμπαρμένα αὐτὴν καταλίσει. Καὶ οἷα εἶπεν ὑποτάξει, ἀλλ', ὃ

Εμψύχον ἐστίν, “συντρίψει” καὶ οὐκ ἐκείνους ἴδιον, ἀλλὰ καὶ τοὺν στρατηγούντα αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ⁷Σατανάν. Καὶ οὐχ ἀπλῶς συντρίψει, ἀλλ', “ὑπὸ τοῖς πόδας ἡμῶν” ὥστε αὐτοὺς τὴν νίκην ἀρᾶσθαι, καὶ τῷ τροπαίῳ γενέσθαι λαμπροῦς. Καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου δὲ ἡ παραμυθία πάλιν ἐπήγαγε γὰρ, “ἐν τάχει” Τοῦτο δὲ ὁμοῦ καὶ εὐχὴ καὶ προφητεία ἦν. “Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετ' ὑμῶν.” Τὸ μέγιστον ὄπλον, τὸ τεῖχος τὸ ἀρρηκτον, ὁ πύργος ὁ ἀσειστος ἀνέμνησε γὰρ αὐτοῖς τῆς χάριτος, ἵνα ⁸προθυμοτέρους ἐργάσθαι.

Εἰ γὰρ τῶν πολὺν χαλεπωτέρων ἀπηλλάγητε, καὶ ἀπηλλάγητε χάριτι μόνον πολλῇ ⁹μᾶλλον τῶν ἐλαττόνων ἀπαλλαγῆσθε, ¹⁰ὅτε καὶ φίλοι γιγόνατε, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν (140) ⁷⁵⁶συνιστάγετε. Ὅρῃς πῶς οὔτε εὐχὴν χωρὶς ἔργων, οὔτε ἔργα χωρὶς εὐχῆς τίθασι; Μαρτυρήσας γὰρ αὐτοῖς τὴν ἱπακοήν, τότε ἐπηξάτο, δεικνὺς ὅτι ἀμφοτέρων δεόμεθα, καὶ τῶν παρ' ἡμῶν, καὶ τῶν παρὰ τοῦ θεοῦ, εἰ μέλλοιμεν μετὰ ἀκριβείας σῶεσθαι. Καὶ γὰρ οἷα ἐμπροσθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν, ἑδν μεγάλοι ὄμεν καὶ ἐνδοκίμοι, τῆς παρ' αὐτοῦ δεόμεθα χάριτος.

¹¹“Ἀσπάζεται με ἡμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου.” Εἶδες πάλιν τὴν συνήθη ἐγαμία; “Καὶ ¹²Λουκίος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατροι οἱ συγγενεῖς μου.” Τοῦτον τοῦ Ἰάσονος καὶ Λουκᾶς μέμνηται, καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ παρίστασιν ἡμῖν ¹³Βλέπων, ¹⁴ὅτι ἤγον αὐτὸν ἐπὶ τοῖς πολιτάρχαις βοῶντες. Καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ¹⁵ἐκὸς εἶναι τῶν ἐπισήμων· οὐ γὰρ ἀπλῶς συγγενῶν μέμνηται, εἰ μὴ κατὰ τὴν εὐσίβειαν εἰεν εὐκότες αὐτῷ. ¹⁶“Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν.”

6 v. 20.

7 v. 21.

8 Act. 27 v. 6.

9 v. 22.

¹ ἐξ om. C. ² ἐν ταύτῃ C. ³ αὐτῶν προ αὐτῇ om. C. ⁴ μόνους C.
⁵ καὶ om. A.F.H. ⁶ τὸν Σατανάν Edd. τὸν om. A.B.D.E.F.H. Cai.
⁷ αὐτοῖς C. ⁸ καὶ om. C.D. ⁹ λαμπαρμένους B. ¹⁰ καὶ ἀπὸλλ. om. C.
¹¹ μᾶλλον om. E. ¹² ἐν ᾧ om. C. ¹³ συνιστάγετε C. ¹⁴ ὁρᾷ om. Edd.
¹⁵ εὐχὴν om. C. ¹⁶ εὐχὴν Veron. Sav. ¹⁷ Λουκᾶς H.
¹⁸ Ἰάσωνος A.E.H. ¹⁹ εὐκότες A.B.F. ²⁰ Μοχ οὐδὲ γὰρ C. ²¹ μὴ] + καὶ
B.E. Statim εἰλαβέναι et ei marg. γρ. εὐσεβεῖν D

Ὁ ¹⁰ "μικρὸν καὶ τούτο ἐγώ μιν εἰσαγωγὴν εἶναι Πάυλου πλὴν οὐχ ἵνα αὐτὸν ἐγκαταλείψω, τοῦτο "λεγει, ἀλλ' ἵνα θεομὴν ἐπιστήσῃται καὶ αὐτῶν τῶν ἀγίων ἀπὸ τῆς διακονίας. ¹⁰ "Ἀσπάζεταιται ἡμῶς Γάιος ὁ ξίτης μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης." Εἶδες οἷον αὐτῷ στέφανος ἐπέλεξε τασακτὴν φιλαξενίαν μαρτυρῆσαι, καὶ ὁλόκληρον "τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐῖσαγαγὼν τὴν ἐκείνου, τοὶ γὰρ ξένον ἐντύθη τὸν ξενοδόχον φησὶν. "Ὅταν δὲ κινῶσθε, ὅτι Πάυλου ξενοδόχος ἦν, μὴ τῆς φιλοτιμίας αὐτὸν θαίμαζε μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸν βίον ἀκριβείας. Εἰ μὴ γὰρ ἦν ἄξιος τῆς ἀρετῆς τῆς αὐτοῦ, οὐδ' αὖ ἐκεῖνος ἐκεῖ κατήχη. "Ὁ γὰρ πολλὰ τῶν ἐπιταγμάτων τοῦ Χριστοῦ σκονδίζων ἱερεῖς, οἷα αὖ τοιόντο παρέβη τὸν νόμον τὸν κελεύοντα "περιεργίζεσθαι τοὺς ὑποδεχομένους, καὶ ² παρ' ἀξίοις καταγεσθαι. "Ἀσπάζεταιται ἡμῶς Ἐρίστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός." Οὐχ ἰσπλῶς ὁ προσέθηκεν, "ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως" ἀλλ' ὥστε Φιλιππησίοις ἔγραψεν. ¹¹ "Ἀσπάζονται ἡμῶς οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας," ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ τῶν μεγάλων τὸ κληρικὸν ἤφατο· αὐτῷ καὶ ἐνταῦθα τοῦ ἀξιώματος μέμνηται, τὸ αὐτὸ τούτο κατασκευάζων, καὶ δεικνύς ὅτι τῷ προσεχόντι "οὐδὲ πλοῦτος κώλυμα γίνεται, οὔτε ἀρχὴς φροντίδες, οὔτε ἄλλα τῶν τοιούτων οὐδέν." ¹² "Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετ' ἡμῶν Ἀμήν." Εἶδες πόθεν ἀρχεσθαι δεῖ, καὶ τοῦ τελευτᾶν ² πανταχοῦ. Καὶ γὰρ τὸν θεμέλιον ἐντύθεν κατέβαλε τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τὸν ὄροφον ἐντύθεν ἐπέθηκεν. ὁμοῦ καὶ ἐπευχόμενος τὴν μητέρα τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων αὐτοῖς, καὶ πασης ἑξαμαμνήσκων τῆς εὐεργεσίας. Ταῦτο γὰρ μάλιστα διδασκάλου γενναίου, τὴ μὴ ² λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ² εὐχαίς ἀφελεῖν τοῖς μαθητευομένοις. Διὸ καὶ ἔλεγεν, ¹³ "Ἡμεῖς δὲ τῇ προσυχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου ² προσκαρτερήσωμεν."

¹⁰ Τίς οὖν ἄρα καὶ ἡμῖν ἐπαίξεται, ἐπειδὴ Παῦλος ἀπέλθον;

10 v. 23.

11 Philipp. iv 22

12 v. 24.

13 Act. vi. 4.

¹⁰ μικρὸν] + δε C ¹⁰ λεγει B H ¹⁰ τὴν οἰκ. C D. ¹⁰ εἰσαγωγὴν libri omnes et Cat. συναγωγῶν Edd ¹⁰ καὶ οἱ H ¹⁰ τὸ περιεργ. C. ¹⁰ παρ' ἀξίοις μετὰ παρα ἀξίοις B D E H ¹⁰ accessit ex B D E. Cat. ¹⁰ Ζιγεν C ¹⁰ οὐδὲν γὰρ αὐτὴ A B D E F Cat. οὐδὲν κατ' H. ¹⁰ πανταχοῦ προ πάντα πανταχοῦ. ¹⁰ τῆς οἰκ. A B E F H non Cat. ¹⁰ μόνον λόγῳ ἰντυθεν ord. C D. ¹⁰ εὐχαίς προ εὐχῇ A B D E F H Cat. ¹⁰ προσκαρτερησώμεν B C D E F H προσκαρτερήσωμεν Sar Moe Ben ¹⁰ ἩΘΙΚΟΝ Περὶ τῆς ἀγαπῆς καὶ προσευχῆς Παύλου. καὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ καταρτιζομένου καὶ περὶ τοῦ διὸν μνησθαι Παύλου ἐπὶ τῇ καταξιώσει καὶ ἡμῶν ἰδίῳ αὐτὸν ἀπελθόντα ἐκεῖ καὶ ὅτι τούτῳ μάλιστα ἔστιν τὰ ἄλλα κοσμήσει ἡ φωνὴ καὶ τοιχεύεται, τὸν Παῦλον ταφόν ἔχοντα καὶ Πέτρον καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος διδασκαλῶν Παύλου καὶ πράξεων. Veron.

Οἱ Παύλου ζηλωταὶ αὗτοι· μόνον ἀξίους παράσχωμεν ἐαυτοῦς
 τῆς τοιαύτης συνηγορίας, ἵνα μὴ ἐνταῦθα μόνον ἀκούσωμεν τῆς
 Παύλου φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀπελθόντες ἴδωμεν ὁμιλοῦμεν τὸν
 757 ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ· μᾶλλον δὲ ἂν ἐνταῦθα ἀκούσωμεν, καὶ
 πάντως αὐτὸν οὐκοιθε, εἰ καὶ μὴ πλησίον ἐστώτες, ἀλλ' ὀψό-
 μεθα πάντως ἐγγὺς τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ λάμποντα, ἐνθα
 τὰ Χερουβὶμ δοξάζει, ἐνθα τὰ Σεραφὶμ πέταται· Ἐκεῖ
 Παῦλον οὐψόμεθα μετὰ Πέτρον καὶ τοῦ τῶν ἁγίων χοροῦ κορυ-
 φαῖον ὄντα καὶ ἡ πρωτοστάτην, καὶ τῆς υἱότητος ὑπαλασόμεθα
 τῆς γηνησίας. Εἰ γὰρ ἐνταῦθα ὡς οὕτως ἡγάτα τοὺς ἀνθρώ-
 πους, ὥς ὑπείκει οὕτως ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι,
 ἐλίσσθαι ἐνταῦθα εἶναι πολλῶ μᾶλλον ἐκεῖ θερμότερον ἐπι-
 βεβήκει τὸ φίλτρον. Ἐγὼ καὶ τῇ Ῥώμῃ διὰ ταῦτο φιλοῦ,
 κατωίγει αὐτὴν καὶ ἐτέρωθεν ἔχων ἐταιρεῖν, καὶ ἀπὸ τοῦ μεγέ-
 θους, καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἀπὸ τοῦ κάλλους, καὶ ἀπὸ
 ταύτης πλήθους, καὶ ἀπὸ τῆς ἀναστασίας, καὶ ἀπὸ τοῦ πλούτου,
 καὶ ἀπὸ τῶν καταρθωμάτων τῶν ἐν πόλεμοις· ἀλλὰ πάντα
 τὰ ἄλλα ἀφίει, διὰ τοῦτο αὐτὴν μακαρίζω, ὅτι καὶ ζῶν αὐτοῖς
 ὁ ἔγραψε, καὶ οὕτως αὐτοὺς ἱφίλει, καὶ παρὼν αὐτοῖς διελέχθη,
 καὶ τὸν βίον ἐκεῖ κατέλυσε. Διὸ καὶ ἐπίσημος ἡ πόλις ἐτι-
 θεῖ μᾶλλον, ἢ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων· καὶ σαυτέρω σώμα (241)
 758 μέγα καὶ ἰσχυρὸν, ὀφθαλμοῖς ἔχει δύο λάμποντας, τῶν ἁγίων
 τούτων τὰ σώματα. Οὐχ οὕτως ἐστὶν ὁ οὐρανὸς λαμπρὸς,
 ὅταν ἀφῇ τὴς ἑκτίνος ὁ ἥλιος, ὥς ἡ Ῥωμαίων πόλις τότε διὰ
 ταύτας λαμπάδας πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἀφίεισα. Ἐκείθεν
 ἀρπαγῆσεται Παῦλος, ἐκείθεν Πέτρος· Ἐμνοήτατος καὶ φρί-
 ξατος, οἷον ὄψεται θέαμα Ῥώμῃ, τὸν Παῦλον ἐξαίφνης ἀνι-
 στάμενον ἀπὸ τῆς θύκης ἐκείνης, μετὰ Πέτρον, καὶ αἰρόμενον
 εἰς ὑπάντησιν τοῦ Χριστοῦ· οἷον ὑποστέλλει τῷ Χριστῷ
 ῥόδον ἢ Ῥώμῃ, οἷον στεφάνους ἢ πόλιν περιέκειται διὰ, οἷας
 χρυσᾶς κλύσεις διέχουσται, οἷας ἔχει παγὰς. Διὰ ταῦτα θαυ-
 μάζω τὴν πόλιν, ὃν διὰ τὸν χρυσὸν τὸν πολὺν, οὐ διὰ τοὺς

* αὗτοι οἱ παρ' ΑΒΔΕΦΗ (ζηλωταὶ αὗτοι μόνον ἀξίους οὖν παρ' οὗτο C
 * ἀφαισόμενοι ΑΒΕΦΗ. καταξωόμενοι Ed.] ἰσχυρὸν οἱ ΑΒΦ. ἰσχυ-
 ρὸν D E. ἡ πρωτοστάτην μετ' ἀποστόλων ΑΒCDEΦ. ἡ ὑπαλασόμε-
 μεθα μετ' ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων. ἡ οὐκ ἐστὶν ἐνταῦθα εἶναι μὴ παρὰ πᾶσι
 τεσσάρ' Β. Σιμὸν αἰρεσθῆ. ἡ ἐγὼ δὲ διὰ ταῦτο καὶ τ' Ῥ. φ. C. ἡ πο-
 λὺς CDEΦΗ παλιν Ed. ἡ ἄλλα οἱ ΑCΗ. Μοχ τὰ ἄλλα μετ'
 ταῦτα ΑΒΔΕΦΗ. ὁ ἔγραψε· ἐκείθεν ἢ ὑποστέλλει. ἡ κατέλυσε] + καὶ τὰ
 ἁγίων σώματα καταχρῶνται ΑΒCDEH Eclog. Τοῦτο πρ. p. 317 Α. + καὶ αὐτοὶ
 τὸ δῶρον ἐκείνου σώματα καταχρῶνται D E. ἡ καὶ παρ' ἡ καθ' ἑαυτὴν D. καὶ οἱ Α.
 ὁ ἐφίεισα (sic C. ὡς ὄψεται ἐκείν' C. ἡ Χριστῷ μετ' αὐτοῦ οὐκ ἐστὶν οὐκ ἐστὶν.
 ἡ λαόν' ἡμῶν οὐκ ἐστὶν Eclog. ἡ δὲ E. ῥόδον Ed. ἡ ταῦτα C.

κίους. Ἐν δὲ τὴν ἄλλην φαντασίαν, ἀλλὰ διὰ τοὺς στυλοὺς ἢ τῆς ἐκκλησίας ταύτους.

Τίς μοι νῦν ἔδωκε περιχυθῆναι ἢ τῷ σώματι Παύλου, καὶ προσηλωθῆναι τῇ τάφῳ, καὶ τὴν κόνιν ἰδεῖν τοῦ σωματός ἐκείνου, τοῦ τὰ ὑστερήματα ἀναπληρώσαντος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ τὰ στίγματα ²βαστάξαντος. ταῦ πανταχοῦ το κήρυγμα κατασπείραντος; τὴν κόνιν ἐκείνου τοῦ σώματος, ³οἱ οὐ πανταχοῦ διέδραμεν τὴν κόνιν τοῦ στόματος, δι' οὗ Χριστὸς ἐφθίγγετο, καὶ τὸ φῶς ἐξέλαμψε τὸ πάσης ἀστυπτης λαμπρότερον, καὶ φωνὴ ἐξεπῆδρε πάσης βροντῆς φοβερωτέρα τοῖς δαίμοσι δι' οὗ τὸ μικάριον ἐκεῖνο ἐφθίγγετο ῥῆμα λέγων. ⁴“Ἡύχομεν Ἐνάθεμα εἶναι ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου” δι' οὗ ἐλάλει ἐναντίον βασιλείῃ, καὶ οὐκ ἠσχύετο δι' οὗ Παῦλον ἐμάθομεν, δι' οὗ τὸν Παῦλον δεσπότην, Ὁχ οὕτως ἡμῖν ἡ βρατὴ ⁵φοβερά, ὥς ἐκείνῃ τοῖς δαίμοσιν ἡ φωνή. Εἰ γὰρ τὰ ἰμάτια αὐτοῦ ἔφριττον, πολλὰ μᾶλλον τὴν φωνήν. Αὕτη διέμενους αὐτοὺς ἤγαγεν, αὕτη τὴν οἰκουμένην ἐξικάθηρεν, αὕτη ⁶νοσήματα ἔλυσεν, κακίαν ἐξέβαλεν, ἀλήθειαν ἐπαργαγί, τὸν Χριστὸν εἶχεν ἐγκαθήμενον, καὶ μετ' αὐτοῦ πανταχοῦ προήκει. Καὶ ⁷ὑπὲρ τὰ Χερουβὶμ, τοῦτο ἡ Παῦλος φωνή. Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀνόμενων ἐκείνων ἐκάθητο, αὐτὰ ⁸καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ Παύλου γλώττης. Καὶ γὰρ ἕξια τοῦ δεῖσθαι τὸν Χριστὸν ἐγένετο, ἐκεῖνα ⁹φθειγγαμένη, ἢ τῷ Χριστῷ φίλη ἦν, καὶ πρὸς ὕψος ἀφαιτον ἱπταμένη καθάπερ τὰ Σεραφίμ. Τί ¹⁰γὰρ ὑψηλότερον τῆς φωτὸς ἐκείνης τῆς λεγομένης, ὅτι ¹¹Ἠέκτισμαι, ὅτι οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐκιστώτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ¹²ἕψωμα, οὔτε δαίμον, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ; Ὅσας δοκεῖ σοι πτέρυγαι, ἔχειν αὕτη ἡ φωνή; πόσους ὀφθαλμοὺς; Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ¹³“Οἱ γὰρ αὐτοῦ τὰ βουήματα ἀγνοοῦμεν” διὰ τοῦτο ¹⁴ἔφευγον δαίμονες, οὐχὶ φθειγγομένου μόνον ἀκούοντες, ἀλλὰ καὶ πόρρωθεν ὄντος ἰμάτιον ὁρώτες. Τρίτον τοῦ ¹⁵στόματος ἐβουλόμην τὴν κόνιν ἰδεῖν,

143 Cor. II. 11

¹ οὐ] οἶδεν C.D. ² τῷ σώματι—προσληφθῆναι om. C. ³ βαστάξαντος προ βαστάσαντος A B C E F H. ⁴ δι' οὗ ἔδραμεν πανταχοῦ C. Μὴ οὐ ματρε προ στόματος idem. ⁵ ἠύχομεν]+γὰρ C. ⁶ φοβερά προ φοβερὸν omnes. ⁷ τὰ στίγματα Edd. τὰ δεσπὶς καὶ σπληνῶμα. ⁸ οὐκ + ἦν Edd. ἦν om. A B D E F H Ec ex p. 717 D. ⁹ καὶ om. H. ¹⁰ φθειγγαμένη]+ μόνον Edd. μόνον προ legatur in A B D E F H Eclog. ¹¹ γὰρ om. C. ¹² ὅτι κτίσις om. A. ¹³ ὕψος C. Μὴ τις om. A B H. ¹⁴ ἔχει C. ¹⁵ ἐφευγον C. ¹⁶ στόματος C.

ἡ' οὖν τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρρητα ὁ Χριστὸς ἐλάλησε, καὶ μείζονα ἢ δι' ἐαυτοῦ ὥσπερ γὰρ εἰργάσατο μείζονα διὰ τῶν μαθητῶν, οὕτω καὶ ἐφθέγγετο δι' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὁ τῇ οἰκουμένῃ τοὺς θαυμαστοὺς ἐκείνους χρησμοὺς ἔδωκε. Τί γὰρ οἶκ εἰργάσατο ἐκεῖνο τὸ στόμα ἀγαθόν, Δαίμονας ἤλασεν, ἀμαρτήματα ἔλυσε, τυράννους ἐπιστόμισε, φιλοσόφων ἡγλιώττας ἔφραξε, τὴν οἰκουμένην τῷ θεῷ προσήγαγε, βαρβάρους φιλοσοφείν ἔπεισε, ἅπαντα μετερρύνισε τὰ ἐν τῇ γῇ καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δι, δι' ἐβούλετο διετίθει τρόπων, δεσμῶν οὐκ ἐβούλετο, καὶ λύων καὶ κατὰ τὴν δεδομένην ἐξουσίαν αὐτῷ. Οὐ τοῦ στόματος δι' μότον, ἀλλὰ καὶ τῆς καρδίας ἐκείνης ἐβουλόμην τὴν κόινιν ἰδεῖν, ἣν οἶκ ἂν τις ἀμάρτοι καρδίαν τῆς οἰκουμένης εἰπῶν, καὶ τῶν μυρίων ἡγλήν ἀγαθῶν, καὶ ἀρχὴν καὶ στοιχείων τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Τὸ γὰρ πνεῦμα τῆς ζωῆς ἐκείθεν εἰς ἅπαντας ἐχορηγεῖτο, καὶ τοῖς μέλεσι τοῦ Χριστοῦ διεδίδото, αὐτὸς δὲ ἀρτηρίας ἐκπεμπόμενος, ἀλλὰ διὰ προυρρέσεως ἀγαθῶν. Αὕτη οὕτω πλουτεία ἡ καρδία ἦν, ὥς καὶ πόλεις ὁλοκλήρως δεχέσθαι καὶ δεῖναι καὶ ἰθνη. ¹⁵ "Ἡ καρδία ὅγάρ μου, φησί, πεπλάτνεται." Ἄλλ' ἤμως τὴν οὕτω πλουτεῖαν συνέσχε πολλὰς καὶ ἔβαλιν αὐτῇ ἡ πύρνοντα αὐτὴν ἀγάπη. ¹⁶ "Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως, ἔφησι, καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν." Ταύτην καὶ διαλελυμένην ἐνθεσίμουν ἰδεῖν, τὴν πυροκμένην καθ' ἑαυτὴν τῶν ἀπαλλομένων, τὴν ἐδιδουσαι ἐκ δευτέρου τὰ ἐξαμβλούμενα τῶν παίδων, τὴν τὸν θεὸν (342) ὁρῶσαν. ¹⁷ "Οἱ γὰρ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, φησί, τὸν θεὸν ὁψονται" τὴν θυσίαν γεγεννημένην. ¹⁸ "Θυσία γὰρ τῷ θεῷ. πνεῦμα συντετριμμένον" τὴν ὑψηλότεραν τῶν οὐρανῶν, τὴν εὐρυτέραν τῆς οἰκουμένης, τὴν τῆς ἀκτίνος φαιδρύτεραν, τὴν τοῦ πυρὸς θερμότεραν, τὴν τοῦ ἀδάμαντος στερροτέραν, τὴν τοῖς ποταμοῖς ἀφικύσαν. ¹⁹ "Ποταμοὶ γὰρ, ἔφησιν, ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ

¹⁵ 2 Cor. vi. 11¹⁶ 1 The. ii. 4¹⁷ Matth. v. 8¹⁸ Rom. L. 19.¹⁹ 1 John. vii. 38^a τῇ] ἐν τῇ B. ^b ἐξίχετο C. ^c γὰρ οὐκ F. Μοχ τὸ στόμα ἐκείνου invernō ord. D E.^d φλαυνη C. ^e ἡγλιώττας D E. Στασις ἔφραξε pro^f ἀφραξε A B D E F H. ^g ἅπαντα A B D E F H. ^h πάντα Edd. ⁱ τοῖς^k ἀρσενά ἐκ οὐλίας ^l διετίθει A H. ^m ἐκίσε Eclor p 606 A. ⁿ δι' ἐν τῇ^o δ τροπῶν] δι' ἑν δὲ διαβίωσαν τροπῶν C. ^p ἡγλήν ἀγαθῶν pro ἀγαθῶν ἡγλήν^q οἰκίας. ^r τὸ γὰρ—ζωῆς οὐκ B H. ^s ἅπαντας A B K F. ^t ἐκ Eclor p 717 E.^u πάντας C D. ἅπαντα Edd. ^v προυρρέουσαι, μετεδίδουσαι D E. ^w Στασις ἀγα-^x θης C. ἀγαθῶν ἐκ] B. ^y γὰρ μου pro μου γὰρ A D E F H. γὰρ οὐκ. B^z συνοχῆς C. ^{aa} Vnd. Αἰσος. ^{ab} φησι. οὐκ. C. ^{ac} ἀκτίνος] + τῆς ἡλια-^{ad} κης C. ^{ae} ἡσες' τῆς τῆς δ. τῆς ἡ. φαιδρύτερον post ἀράων ὑπερ. ἐκ Codex^{af} φησιν οὐκ C.

ρέουσιν ὕδατος ζῶντος·" ἐνθα ἦν ἡ πηγὴ ἢ ἡ ἀλλομένη, καὶ ποτίζοντα οὐ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἀλλὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ὅθεν οὐ ποταμοὶ μόνοι, ἀλλὰ καὶ πηγαὶ θαυμάσιον ἐξέσταν καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὴν κατ' αὐτὴν ζήτουσαν ζωὴν. Ἰοὺ ταύτης τὴν ἡμέτεραν 20 "Ζῶ γὰρ οὐκέτι ἐγὼ. ζῆ δὲ ἐν ἐμοί, φησὶν, ὁ Χριστός·" ἄρα ἐκείνου ἡ καρδιά ἦν ἡ Παύλου καρδιά, καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου πλάξ, καὶ βιβλίον τῆς χάριτος· 259 τὴν τρέμουσαν μὲν ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων, ἀμαρτημάτων 21 "Φοβοῦμαι γὰρ, φησι, μὴ πως εἰκὴ κεκοτίκα εἰς ὑμᾶς," "Μὴ πως ὥς ὁ ὄφις Εὐὼν ἠπάτησε," "Μὴ πως ἐλθὼν οὐχ οἶους θέλω εὖρε ὑμᾶς" ὑπὲρ δὲ αὐτῆς καὶ δεδοικίαν καὶ θαρραύσαν 22 "Φοβοῦμαι γὰρ, φησὶ, μὴ πως ἄλλοις κηρύξας, αὐτοὺς ἀδοκίμως γένωμαι" καὶ, "Πείσεται γὰρ, ὅτι οὔτε ἀγγελοὶ οὔτε ἄρχάγγελοι δηήσονται ὑμᾶς χωρίσαι" τὴν καταξιωθείσαν φιλήσαι Χριστὸν, ὅς οὐδεὶς ἄλλος ἐφίλητε, τὴν θανάτου καὶ γεννῆς ἐκταφροῦνσαν, καὶ ὑπὸ θαρρῶν ἀδελφικῶν συντριβομένην 23 "Τὶ γὰρ ποιεῖτε, φησὶ, κλαίοντες καὶ ἰσχυρόντες μου τὴν καρδίαν," τὴν καρτερικωτάτην, καὶ οὐ βουλόμην τὴν κόνιν ἰδεῖν τῶν χειρῶν τῶν ἐν ἀλύσει, δι' ἣν τῆς ἐπιθέσεως τὸ πνεῦμα ἐχορταγίτο, δι' ἣν τὰ θεῖα γράμματα ἐγράφετο 24 "Ἴδε γὰρ πηλικοὶ ὑμῖν γράμμασιν ἐγράψα ἐν τῇ ἐμῇ χειρί" καὶ πάλιν, "Ὁ ἀσπατρός τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου" τῶν χειρῶν ἐκείνων, ὧς ἰδοῦσα ἡ ἔχτι ἐξέσταται εἰς τὴν πύραν. Εὐβουλόμην τὴν κόνιν ἰδεῖν τῶν ὀφθαλμῶν τῶν τηρωθέντων καλῶς, τῶν ἀναβλεψάντων ἐπὶ σπηρίῃ τῆς οἰκουμένης, τῶν καὶ ἐν σώματι Χριστὸν ἰδεῖν καταξιωθείτων, τῶν ὁράντων τὰ γήϊνα καὶ οὐχ ὁράντων, τῶν βλέπόντων τὰ μὴ βλέπόμενα, τῶν μὴ εἰδόντων ὑπὸν, τῶν ἐν μέσuis ἡγυρνούντων, τῶν οὐ πασχόντων τὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Εὐβουλόμην καὶ τῶν ποδῶν

20 Gal. 4. 20. 21 Gal. IV 21 2 Cor. XI 3. 24 20. 22 1 Cor. 12. 27. Rom. viii. 38.

23 Act. xxi. 13.

24 Gal. vi. 11 1 Cor. xvi. 21

ἢ ἡ σπ. C. Vesp. ἢ οὐ σπ. A.H. ἢ προ οὐ Eclog p. 666 B. Hanc αὐτῆς τ. ἡμ. σπ. C. ἢ ἡ καρδιά A.C.H. ἢ ἡ σπ. C. ἢ φησι σπ. C. 21 ἡμῶν + σπ. πάλιν D.E. ἢ ἐξπατρός D. διήκω καὶ πάλιν μὴ πως D.E. 22 σπ. A.B.D.F.H. αὐτῆς Edd. ἢ ἀρχάγγελος προ ἀρχαί A.B.D.F.H. ἢ ἡμῶν χ. μ. χ. + σπ. D. τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ D.E. ἢ καταφροῦνσαν προ καταφρονησάντων σπ. C. ἢ συντριπταίτες σπ. C. συντριβούσας Edd. 23 τὰ θεῖα γρ. A.B.D.E.F.H. Eclog. ταῦτα τὰ γρ. Edd. ἢ ἡμῶν C.D. Mox ἡμῶν γράμμασιν προ γράμμασιν ὑμῶν A.B.D.E.F.H. ἡμῶν ἐγράψα γραμμασιν C. 24 κεν. + κεῖσε C.D. ἢ μὴ ἰδοῦσαν H. μὴδε ἰδοῦσαν C. ἢ τὰς ταῖς Edd. τὰς decal. ἢ σπ. C. ἢ ὀφθαλμῶν σπ. C. ἢ Eclog p. 718 A. ὀφθαλμῶν Edd.

^δ ἐκείνων ἰδεῖν τὴν εὐρίαν τῶν περιδραμόντων τὴν οἰκουμένην καὶ μὴ ^ε καμόντων, τῶν ἐν ^δ τῷ ξύλῳ δεδεμένῳ, ἥνικα τὸ δεσμοτήριον ἴσσεις, τῶν ^ε οἰκουμένην καὶ οἰκίαν περιελθόντων, τῶν ὁδοιπορούντων πολλαίαι. Καὶ τί δεῖ κατὰ μέρος λέγειν:

Δ' Εβουλόμην τὸν τάφον ἰδεῖν, ἔνθα τὰ ὄπλα τῆς δικαιοσύνης ^ε ἀπόκειται, τὰ ὄπλα τοῦ φωτός, τὰ μέλη τὰ ἐν ζῶντι, νεκρωμένα ὡς ὅτε ἔζη, ^ε ἐν οἷς πᾶσιν ὁ Χριστὸς ἔζη, τὰ ἰστανρωμένα τῷ κόσμῳ, τὰ τοῦ Χριστοῦ μέλη, τὰ ἐνδεδωμένα τὸν Χριστὸν, τὸν καὶ τοῦ πνεύματος, τὴν οἰκονομίαν τὴν ἁγίαν, τὰ δεδεμένα τῷ πνεύματι, τὰ καθηλωμένα τῷ φόβῳ τοῦ θεοῦ, τὰ ἔχοντα ^ε τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο τὸ σῶμα τειχίζει τὴν πόλιν ἐκείνην, ὃ πατὴρ πύργου καὶ μυρίων ^ε περιβόλων ἐστὶν ἀσφαλίστερον καὶ μετὰ ταύτων τὸ Πέτρον. Καὶ ^ε γὰρ ζῶντα ἔτιμα ^ε Ἀρίβη γὰρ ἱστορήσαι Πέτρον. Διὰ

Ε τοῦτο ^ε καὶ ἀπελθόντα κατηξίνας ὁμότεκνον αὐτῷ ποιῆσαι ὅ ^ε χάρις. Εβουλόμην ἰδεῖν τὸν λίοντα τὸν πνευματικόν. Ὡς περ γὰρ λίων πῦρ ἀφικαί ^ε εἰς ἀλωπέκων ἀγέλας, οὕτως εἰς τὴν τῶν ^ε δαιμόνων καὶ φιλοσόφων ἐνέπεσε φατρία, καὶ καθάπερ σκηπτὸς τις ἰμβολή εἰς τὰς τοῦ διαβόλου κατηνέχθη φαλαγγας. Οὐδὲ γὰρ ἐκ παρατάξεως ἴσταντο πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' οὕτως ἐδεδόκει καὶ ἔτρεμεν, ὡς, εἰ ^ε καὶ σκίαν ἴδοι καὶ φωνὴν ἀκούσῃ, πόρρωθεν ^ε δραπέτευει. Οὕτως γοῦν καὶ τὸν τετρανικότητα παρῆκεν αὐτῷ πόρρωθεν ἔν, καὶ πάλιν ἐξήρπασε τῶν ^ε 760 ἐκείνου χειρῶν οὕτως καὶ ἑτέρον, ἵνα ^ε παιδευθῇ μὴ βλασφημεῖν. Σκοπεῖ δὲ πῶς καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ τεταγμένους ἀντεπεξάγει, διεγείρων, ἀλείφων καὶ τῶν μὲν Εἰφροσίων ^ε φησὶν ^ε 760 Οὐκ ἐστὶν ἡμῖν ἡ τάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς ^ε καὶ τὰς ἐξουσίας ^ε ὡς καὶ ^ε τὸ ἔπαθλον τίθησιν, ^ε ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, λέγων. Οὐ γὰρ περὶ γῆινος πραγμάτων ἡμῖν ὁ

22 Gal. i. 18.

36 Ephes. vi. 10.

^δ ἰδεῖν ἰδεῖν A B D E F H Eclog. ἰδεῖν ἰδεῖν Edd. τὴν εὐρίαν om. C.
^ε καμόντων πρὸ καμόντων D F H Eclog. ^ε τὴν ἀσπίδα ex B C D E F H Eclog. ^ε τὴν οἰκουμένην Edd. τὴν om. A B D E Eclog. τὴν οἰκ. καὶ τὴν οἰκίαν C. ^ε ἀπόκειται πρὸ ἀποκαταλείν A B C D E F. ^ε τὸ τοῦ F εἰ ex cor. A. Aude Eclog. p. 718 B. ^ε ἐν οἷς πᾶσι ὁ Χ. ἔζη om. C. Hasc. ἐν οἷς—τὴν εὐρίαν om. A H et Eclog. ibid. ^ε ὁ Χριστὸς πᾶσι inverteo ord F. ^ε πνεύματος] + τὸν ἄνθρωπον C. ^ε τὰ om. A B F H. ^ε περιβόλων ἐστὶν pro ἐντι συμβόλων libri omnes et Eclog. ibid. ^ε γὰρ] + καὶ C. Mox αἰβήν D E. Versa Eclog. ^ε καὶ om. C. ^ε ἡ χάρις αὐτῶν Edd. αἰετὸν ἡ χάρις C. αἰετὸν om. A B D E F H Eclog. ^ε εἰς ἀλ. ἀγέλας] ἀλ. ἀγέλας C. ^ε φλ. καὶ δαιμόνων hoc ord C. ^ε ἀντεπεξάγει ex omni bus. ^ε δραπέτευσαι C. ^ε παιδευθῇ H. ^ε φησιν] λεγει. E. Mox ἡμῖν om. B. ^ε καὶ τὰς] πρὸς τὰς D. τὴν om. B. ^ε τὸ ἀσπίδα ex A B C E F H

ἀγῶν, φησίν, ἀλλὰ περὶ τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 (243) Νῦν δὲ ἑτέροις φησίν· ²² "Οὐκ οἶδατε, ὅτι ἀγγέλους κρινοῦ-
 μεν, μήτι γε βιωτικά;" Ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἐννοοῦντες, στήμεν ²³
 γενναίως. Καὶ γὰρ καὶ Παῦλος ἄνθρωπος ἦν. τῆς αὐτῆς φύ-
 σεως ἡμῖν μετέχων, καὶ τὰ ἄλλα ἅπαντα ἔχων κοινά· ἀλλ'
 ἐπειδὴ πολλὴν τὴν περὶ τὸν Χριστὸν ἀγάπην ἐπεδείξατο, τοῖς
 οὐρανικοῖς ὑπερέβη, καὶ μετὰ τῶν ἀγγέλων ἔσται. "Ἰδοτε ²⁴ ἂν
 βουληθῶμεν καὶ ἡμεῖς διαναστῆσαι μικρὸν, καὶ τὸ πῦρ ἐκείνο
 ἀνάψαι ἐν ἡμῖν, δυνασόμεθα ζηλῶσαι τὸν ἄγιον ἐκείνου. Οὐδὲ
 ὅγῳ, εἴπερ ἀδύνατον ἦν τοῦτο, ἐβόα λέγω· ²⁵ "Μιμηταί μου
 γίνεσθε, καθὼς καὶ γὼ Χριστοῦ." Μὴ τοίνυν θαυμάζωμεν ²⁶ αὐ-
 τὸν μηδὲ ἐπληττώμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ μιμώμεθα, ἵνα κατα-
 ξιωθῶμεν καὶ ἐκτεύθην ἀπελθόντες αὐτὸν ἰδεῖν, καὶ τῆς ἀπορ-
 ρήτου δόξης μετασχεῖν· ἥτις γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὁξιωθῆναι,
 χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ὁ δόξα, ᾧμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ
 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

22 1 Cor. vi. 2.

23 Rom. xi. 1.

τῶν οὐρανῶν A.B. τῶν ἐπουρανίων C.D. οὐρανῶν (scilicet τῶν) E. Μοκ τοῖς
 scilicet C.D. ²² ἴτεροι] Κορινθίους D.E. φησίν scilicet C. ²⁴ ἅπαντα pro πάντα
 A.B.D.E.F.H. Eclog. ²⁵ ἂν pro ἂν καὶ scilicet. ²⁶ γάρ] + ἂν Edd. ἂν deest
 in omniibus. ²⁷ αὐτὸν πρότερον Edd. μοτον αὐτὸν C. πρότερον deest in ceteris.
 ὁξιωθῆναι A.B.D.F.H. Eclog. ἐπιτυχῆν Edd.

ANNOTATIONES

AD HOMILIAS IN EPISTOLAM AD ROMANOS.

(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΜΙΛΙΩΝ ΕΣ
ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ)

HOM XX

P 642 B not.^l Editi omnes. τί οὖν. (distinctio abest a Veron.) ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτον οὐκ ἐπέτυχεν. Sic C favente Cat. τί οὖν. (sine distinctione F) ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ τοῦτο ὁ οὐκ ἐπέτυχεν B P H τί οὖν ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ τοῦτο ὁ οὐκ ἐπέτυχεν E. τί οὖν, ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν. D τί οὖν, ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ (ὁ Ἰσραὴλ I) τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν A I Mosq. Hoc nos edidicimus, tam hic tum in fronte Homiliae sed paucis ad mentem Chrysostomi distinctione, scilicet ut tota periodus per interrogationem effernatur

P 643 A. lin. penult Verba οὐ μὴ μεταστῶ desunt in Benedictina utraque, vulgari operatum vitio.

P 647 C not. P "Λέγο παραμυθούμενον εἶναι μόνον" Dux. "Lego. ὅρα δὲ αὐτὸν καὶ ἐν οἷς χωρίζεται, διὰ τὸ αὐτοῖς παραμυθούμενον μόνον Μόνον autem legendum esse, docent Graeca Scholia his verbis ἃ γὰρ πάντα δοκεῖ λυγρὴς ὑπὲρ αὐτῶν, ψυχρὰν χάριν χαρίζομενοι λέγει, ὥς καὶ ἱστοροὶ πολλάκις ποιῶσι τοῖς ἀπῳομένοις." Bos Recte. Cf pp. 648 B. C. 649 A 652 C

P 648 B. lin. 5. ἐνέφρον γὰρ σοφίαν τῶν κλάδων. Ne quis τὴν νομικήν requirit, appropriatus συνταξίς συμπληρώσας ex hoc ipso opere, p. 598 C ὅρα τοῦ μακαρίου Παύλου συνέσει. p. 617 C. σκόπει δὲ αὐτοῦ εὐγνωμοσύνη καὶ σοφίαν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. p. 635 E. σκόπει δὲ αὐτοῦ συνέσει Adde Tom. X p. 56 E. ubi hodie dubitamus an recte ex uno libro ediderimus, εἶδες τοῦ διαβόλου τὴν κακοεργίαν;

P 649 B. not. E. "Fortasse si sublatum est, ideo quod v. 17 legitur τινες τῶν κλάδων. Nam κλάδοι sunt τινες κλάδοι καὶ κλάδοι autem sunt πάντες οἱ κλάδοι." Mitth. ad loc.

P. 649 C. not. E. "Editi ἑτέραν ἐγκάμμου, οὐκ ἴστω, quia vox

in MSS. interseritur." *Montef.* Immo, MS. iste (non MSS.) *ἔτροπον τοῦτων ἡγούμενον* exhibet.

P. 649 E. l. in. 2. *φείσθηται* pro *φείσεται* tacite edidit Montef. repugnantibus libris. Cf p. 729 D.

P. 651 B. not.^u *φωσιὰ*. "Sic unus Codex (immo, uterque). Editi αὐτὸ γὰρ φῶσι τὰ καλὰ, male." *Montef.* Probum est φῶσι, fortasse alteri praefereendum.

P. 651 C. not.⁷ *μεγάλα . διανοήτων διὰ τῶν*. Quamquam usus τοῦ *διανοήτων* apud Nostrium lausissimus patet, hic proculdubio in locum non suum irrepit. Vid. Tom. IV. pp. 114 D. 629 A. Tom. VIII. p. 372 C. Tom. X. p. 425 D. al.

P. 653 D. not.^u Scripturam *συγγραφαί* recte praestulit Editor Ben. 2^{dae}. Vid. Annot. ad Tom. VII. p. 323 C. et ad Tom. X. p. 381 C.

Ibid. not.^a. "ἄπορος F G. male." *Heyse*. Permutatio frequens. Chrys. Tom. I. p. 410 C. *ὅταν τις μετὰ εὐθετίας διανοησῇ τοῖς τὰ ἄπορα* (alii *ἀπόρητα*) *ταῦτα ἐρευνώσας*; ubi vid. *Bengel.* Tom. X. p. 55 C. *ὅταν πνευματικὸν καὶ ἄπορον ᾖ* (unus *ἀπόρητος*).

P. 654 A. not.¹ "ταῖς περ' ἐτέρων κεκορημένοι. Error Cf p. 650 E. [not.¹] Placet autem et ordo [hoc ex alio Cod. receptum] et articulus." *Heyse*

Ibid. not.^a. Utrum scriptura Cod. C. sit *τῶν ὁγών γεγενῆσι*, an *τῶν ὁγών γεγένασι συγγενῶσι*, pro certo non asseruimus. Posteriorem habet Sav. in marg. probante *Heyse*.

P. 654 C. not.^p *Ἐδίτι, οἷον καὶ Παύλου Τιμόθεος ποῖς ἦν ἐξ ἀρετῆς* (*ἀρχῆς* Veron.) καὶ *γῆσων τέκνον ἱεραλεῖτο*. Ita C. sed inverso ordine ποῖς Τιμόθεος. Ceteri post Παύλου sic legunt ποῖς T. *ἐξ ἀρετῆς ἱεραλεῖτο* A. ποῖς T. *ἐξ ἀρετῆς τέκνον ἱεραλεῖτο* H I. Τιμ. *ἐξ ἀρετῆς τέκνον ἱεραλεῖτο*, καὶ τέκνον γῆσων D. E. Τιμ. *ἐξ ἀρετῆς τέκνον ἱεραλεῖτο* B. H. Hoc, quod *Heyse* quoque nostro non displicebat, edendum curavimus.

HOM XXI

P. 657 A. not.^a. Lectionem marginis probat *Heyse*, quocum hic quidem consentire non possumus. Diversa est ratio loci Tom. XL. p. 458 D. ubi edebatur, *ὡς ἐστὶ ἢ τῇ μετὰ τὸν ὁγὼν ἡ καρδία*. "Leg. *ὡς ἐστὶ ζῆ*." *Dua*. "ζῆ praebebat Collh. Atque certum est *ζῆ* pro *ὡς*." *Ed. Ben.* 2^{dae}. Ζῆ certo certius, nam sequitur *τῆς ζῆσων*. *ὡς* pro *ὡς* prorsus inutile et falsum.

P. 658 B. not.¹ "Mallem *ἀνοίσει*, ut supra saepe *ἀνοίρειν* dixit *ἀνοίει* enim non est *ἀνοίεσθαι*, sed *expedire rem*, et *agenda proficere*.. Sed rectius utrique *ἀνάλωσεν*. Error ex eo, quod sic scriptum erat per compendium *ἀνώσει*." *Dua*. Etiam *Heyse* *ἀνοίσει* placet. Sed *ἀνοίρειν* *θεοῦ* cuiusvis est, nec opae S. Spiritus indiget. hic fortius

vocabulum requiritur. Quod vero ait Dunsæus, *δύοις* non esse *ἀποσπέρει* rem id quidem sexcentis exemplis confutari potest. Ceterum falsa scriptura *δύοις* pro *δύο* legitur in duobus libris Tom. X. p. 236 C. Contrario errore Morellus dedit *δύοις* *δύοις* Tom. V. p. 182 B.

P 658 D. lro. 3. *οὐδὲ δαπάνης*] *οὐδὲ δαπάνης* Mor Ben. reclamantibus libris.

P 659 B. lin. 7. *εἰς τὸ διαφύρειν ἱπᾶς* [τὴ διαφύρουν καὶ γυναικῶν] *εἰ τὸ θέλημα*. "Verba τὸ διαφύρουν καὶ γυναικῶν add. [Codd Chrysost.] 3. 8. Τὸ διαφύρουν autem his ibi interpretatur Chrys. τὸ συμφύρουν. Ex Philipp. 1. 10. huc translatus putat Millies. Mibi ex Rom. II. 18. repetitum videtur. Nullus certe Codex [N T.] agnoscit. Ergo ei hic Chrysostorum memoria fefellit. et Rom. xi. 20. et aliibi." *Matth.* ad loc.

P 659 E. not.^a *διαφύρουν* Sav. marg. "Multo melius. Nam τὸ διαφύρουν vel de compago corporis, vel de orationis articulis distincta dicitur." *Dea*. Non tam arcte astringendas apud Nostrum quidem hujus vocabuli usus. Tom. I. p. 447 C. *φρασί μιν* (τὸ πικρῶν) *οὐδὲν δὲ διαφύρουν*. Tom. II. p. 128 A. *Dea* τὸ συνειδὲς ἡμῖν διαφύρουν. Denique Tom. IX. p. 405 A. *ἔτι τῶν φωνῶν ἡρώδης διαφύρουν καὶ παρὰ βασιλέως*.

P 660 B. lin. 2. *οὐ γὰρ ἔστι λόγος λόγος*. "Imitatur Eurip. Melanipp. (Fragm. Tom. II. p. 454 Ed. Lapa. in 4^a. coll. Valckenar. ad Eurip. Hippol. v. 352 et Diatriba p. 46.)". *Krassiger*.

P. 661 A. not.^a. Eadem vocabula permutantur infra p. 681 B. Tom. X. p. 18 C. ubi vid. Annot.

P 661 B. lin. penult. *καὶ τὸ νότον δοῖται*. Articulus casu praeteriit Montef.

P. 661 D. lin. penult. *καὶ ἐνίστηθι δι' μεγαληγορίαν* *τ. ε. ἐφύρταται τὸ δ.* Veron. *καὶ ἐνίστηθι δι' μεγαληγορίαν* *τ. ε. ἐπισυνῆται τὸ δ.* Sav. Morellus dedit *ἐνίστηθι* et *μεγαληγορίαν*. Contrario errore Montef. *ἐνίστηθι* et *μεγαληγορία*.

P. 663 A. not.^a Vulgatum *παρανοήτους* frustra defendendum incepit Dunsæus. "Quid in *παρανοή*? Proverbiale enim quiddam verba haec respirant." *Bois*. "παρανοή P. Certissima lectio, quam ingeniosae divinationi Boimius." *Heyse*.

HOM. XXII.

P 664 D. not.^a Codex Bezaarion. 103. *καὶ πᾶν ἀγαθὸν προσμα-
λόντων* *δοκῶν* (sic). Inde fluxit lectio vulgaris in Veronensem et est.

P 664 E. lin. penult. *ἀνέστηκα γὰρ ταῦτα οὐδὲ πανταχῶς*. "Ποιο δέομαι καλῶς καὶ αὐτῶς quidpiam." *Sav*. "Oratio est integra, nec

opus est additione. Sic enim loqui solent Graeci, praesertim Grammatici. Auctor *Etym. Magni* in dictione *ἔγχοι*. "Ἰστίον ἐστὶ ἔγχοι καὶ ἔγχοι καὶ ὅπου τὸ αἰνὸς αἰεὶ Ὅμηρον i.e. ut Sylburgius recte interpretatur, pro eodem habet, pro eodem accipit." *Beck*. Acute. Nec desunt exempla huius usus ex ipso Chrysostomo accessita. Tom. VIII. p. 343 B. οὐδὲ ζῆμιον ἴσται τὸ πρῶτον. Tom. X p. 89 A. ἡμαρτήσθαι μὲν αὐτῷ τὰ ἡμαρτήματα, μὴ μὲν αὐτὸν εἰδέναι τὰς ἡμαρτήματα. Tom. XI p. 63 E. ἀποθνήσκουσι μὲν γὰρ καὶ ἐν αἰσῶνι . . . ἄλλ' οὐκ ἴσται θάνατον τὸν θάνατον. Quas verba frustra sollicitatimus in Annot. ad Tom. VII. p. 535 A.

P. 673 A. Transitor apud Montef. a pag. 564 ad 673.

P. 673 C not.^a. καὶ delendum esse vidit Danaeus.

P. 676 B. lin. ult. ταῖς χρεῖμας τῶν ἡγίων. Alio loco Tom. XI p. 674 B. Chrysostomus diserte legit *μουλας*. Verba sunt: Καὶ εἰ θουαστόν, εἰ τοῖς ἱερί (ἔστι κοινῶν τοις τῶν αἰνῶν ἀξιώται ταῖς θυμασίμοις, ὥστε οὐκ (fort. ὅπου γ) καὶ τοῖς ἀνελθεῖσι, τοῖς ἡδὲ σιμμοῖς, τοῖς ἱεραφεαυμένους, τοῖς οὐδὲν δεομένους, ἔστι κοινῶν καὶ μετὰ θάνατον; "Δεῖται γὰρ τοῦ Παύλου λέγοντος, "ταῖς μουλαῖς τῶν ἡγίων κοινωμένοις."

P. 676 D. lin. 8. ἰστίον σχῆμα ἀνέλαβε καὶ εἰσέτατο. "Utrum καὶ οὐα εἰσέτατο. Quam certe lectionem ego libenter amplecterer, nisi alii omnes cum editi, tum manuscripti καὶ εἰσέτατο haberent." *Montef*. Istam lectionem nos quidem in nullo libro deprehendimus; sed ubiqueque delitescat, flocci habenda est.

P. 677 A. not.^b. Infra p. 743 B. Σοφιστήν (sic) ἐστὶν ἐν libris omnibus.

Ibid not.^b. Edebatur, ὥστε οὐ καὶ ὁ Ἀβραάμ, τότε δὲ μετὰ τῆς θαφίλει καὶ τῆς προθυμίας καὶ δὲ τοῖς α γ δ. *Vetus quomodoque et Abrahāma suo tempore largitus ac prompte fecit Et profecto etc.* Elibris, δὲ om. A B C D I εἰς pro ἐν dant F H. "Sic restituo locum inendi manifesti compertum, ὥστε οὐ καὶ ὁ Ἀβραάμ τότε, δὲ μετὰ θαφίλει καὶ προθυμίας ἐκείνης, vel αἰγίστα, vel ἐκείνην supplendum ex priore membro, ἰστίον τὸν καρπὸν. Nam quod editum est, nullum habet sensum." *Dua*. "Mendacem audivit Danaeus, non sustulit. Ego ex ἐν μετὰ vel δὲ μετὰ elicio, οὐα ἀπὸ. Scribe igitur. ὥστε οὐ καὶ ὁ Ἀβραάμ τότε εἰς ὥστε τῆς θαφίλει, ἀλλὰ τῆς προθυμίας. Particularum καὶ et ἀλλὰ in compendius facili atque obvia est permutatio." *Heyss*. His quidem, semel fera in toto opere, conjecturae nostrae, δὲ pro δὲ, tantum tribuimus, ut in textum Auctoris eam intulerimus.

P. 677 D not.^c. Verba καὶ πάντων agnoscit Auctor *Eclogae de Manuscrutidine* etc (Tom. VII p. 680 Ed. Sav.) Cf. Tom. I p. 8 D Tom. IV. p. 679 C οὐ γὰρ λησθήναι εἰσέτατο μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς οἰκουμένης ἀπώστη καὶ πρὸ τῶν ἀποστάλων. Ibid. p. p. ἀπὸ πνεύματος μόνου πρὸ τῶν ἀποστόλων εἰσπερίσθην εἰς τὸ παράδοξον.

P 677 D not^b *θεράπειαν* Eclog. " *Πραγματίζεσθαι* " *Heyse* " *Omnino retinendum eundem ἔχειν* *nam θεραπεύειν non ita convenit* *Nam neque curavit Iuliam unquam, nec coluit ut potentem.* *Dua.* *Verbum θεραπεύειν cum notione blandiendi frequentat Noster* e.g. *Tom. X p. 10 C.* *Ἰταῦθα δοκεῖ μὲν εὐτοὺς θεραπεύειν, πόστι δὲ τοιαυτίας ἀσθῆλας τὸ λεγόμενον.* *Ei de ipso proditore, Tom. VII p. 781 A καὶ διὰ φόβου καὶ διὰ θεραπείας.* *Alterum φέροι, παρὲς αἰσχυρὰ περπετῖ, notum ex Rom ix 22, nescimus an exemplis a bonis scriptoribus petitis confirmari possit*

P 678 A. lin. 2 ἀδάμαντα] λιθοδὸς ψυχρὴ Eclog.

P 678 B. not^m ὃ μαρὶ καὶ παρμάρι C *Sic infra p. 691 C. Tom VII. p. 775 B. Tom IX. p. 375 B. Cod Reg. 733 ὃ μαρὶ καὶ παρμαρὶ καὶ παρμόνι, plane ut Tom. XII. pp. 465 D. 597 A*

P 678 C lin. 4. οὐχ οὕτω] οὐκ οὕτω Eclog. οὐχ οὕτω, *interrogando* scriptum cum Ed. *Verum*

HOM. XXIII.

P 681 C lin. 1 καὶ περὶ ἐκείνου] + φέρωσιν *Montef* notans " *Hanc vox, quae in Editis desideratur, in MSS (mc, pro MS.) habetur* " *Habet quidem B. sed correctus. In E. folium decet.*

P 681 B. not^w καλὰς δὲ τὸ εἶπε ἀπέλασεν *Vid Annot ad Tom. X. p. 572 B.*

P 681 D. not.^a *Mendosum φιλοσοφία pro φιλία in quodam libro interpret infra p. 719 A. Tom. X. p. 315 B*

P 683 D. not.^s *Legendum ἐπὶ σάββον ἀνελυθεῖν τὰ θυρὰ μαθηταῖς* *Præcessit enim ἡ τετῆς* " *Dua*

P 684 A not.^q *Edita sic ἀποστερήσει, αὐτὸς τοῦ παντός ἐξεντλίσας, ἀποστερήσας, καὶ ἰδεῖς. Sav post παντός, non post ἀποστερήσει, ininterpungit. Ben ἀποστερήσει αὐτὸν, τοῦ παντός ἀποστερήσας, ἐξεντλίσας, καὶ ἰδεῖς, sine monito. Savilius tentabat, ἀποστερήσει αὐτὸν, τοῦ παντός ἀποστερήσας, ἐξεντλίσας, αὐτοαφρόνητον ἰδεῖς* *Poni παντός add. ἀποστερήσας A B D E P H* *Non ἀποστερήσας om. D E F H. ἐξεντλίσας, non ἐξεντλίσας habent B D E F H. δεῖξας pro ἰδεῖς est in A B D E. F H I* *Hinc evadit lectio optima, ἀποστερήσει αὐτὸν, τοῦ παντός ἀποστερήσας, ἐξεντλίσας καὶ δεῖξας αὐτοαφρόνητον.* *Totus locus sic legitur in C. Ἦσαν οὖν οὐ μάλιστα ἐπιθυμίαι τούτου, μάλιστα αὐτὸν τοῦ παντός ἀποστερήσας, ἐξεντλίσας, ἰδεῖς αὐτοαφρόνητον*

P 685 C lin. 3 οἶκον τὴν πλεονήν ἔχει τῆς κακίας ἐδίδωτ *Montef.* *notans* *Edita τὴν πλεονήν. MSS. τὴν πλεονήν, et ita legit Vetus Interpres* " *Codices isti non existant, nisi in Sav. marg., hoc est, in Ed. Vetus*

HOM. XXIV.

P. 686 C. l. 3. *οὐδὲ περὶ οὐδὲ γὰρ περὶ clam edidit Morell. repugnantibus libris. Ita tamen Montef.*

P. 687 C. not.⁹ "Βεβα ἴσμεν τῶν τῆς, quod est etiam in Ven. b." *Heyse.* Ergo Editor Veronensis hic quidem archetypam suam non expressit.

P. 687 D. not.⁷ *ὅτι pro καὶ mendosse exhibuit Montef.*

P. 688 B. not.⁴ "Ven. b. ^{ἰσχυροῦς} *ἰσχυρότατος. καθάπερ τινὰ στρ. φ. τ. ἀρ. ἰσχυρότατος* [sic Veron. sed *ἰσχυρὸς* in textu] Dunaevus conjiciebat *ἰσχυρότατον* vel *ἰσχυρότατον* argutus quam aptius, si quid video quippe *ἰσχυρότατον* corruptum esse puto ex *ἰσχυρότατον*. Apparuit etenim in veteribus libris duae lectiones exaruisse, quarum alteram exhibet F. alteram ex depravata scriptura Codicis b. in hunc modum facile restituit. *ἰσχυρότατον, καθάπερ τινὰ στρ. φ. τ. ἀρ. ἰσχυρότατος.*" *Heyse.* Neque *ἰσχυρότατον* neque *ἰσχυρότατον* apud Nostrum legere meminimus.

Ibid. l. 5. *ἰσχυρὸς* pro *ἰσχυρὸς* est sphaerae Benedictionis.

P. 690 A. not.² Vid. Annot. ad p. 310 A.

P. 690 D. not.⁵ Ομοίωτο conferendus est locus Tom. X. p. 294 D. Διὰ δὲ τοῦτο εἰπὼν, "Πρῶτη καὶ μεγάλη ἰστορία, ἀγαπητοὶ κέρων τὸν θεόν σου," *ἐπὶ γὰρ, "Δευτέρα δὲ."* καὶ οὕτως ἰσχυροῦς, ἀλλὰ προσέθετο, "ὁμοία αὐτῇς, ἀγαπητοὶ τὸν πλεονεξία σου ὡς ταῦτα." Quae versum nostrum loci scripturam defendunt.

P. 691 D. not.⁶ "Codex C. *λεγοί*. *πῶς* (add. in rasura trium litterarum *ἐπὶ καὶ*) Scilicet primitus scriptum videtur *καὶ.*" *Heyse.*

P. 692 A. l. 2. Τί δὲ ἐπὶ τοῦ *καὶ*; *ε. v. i.* Similia habet Noster Tom. I. p. 675 E.

P. 692 D. l. 7. καὶ τοῦ ἀνακαλοῦντος *μυμουρῶντος*. "Interpres, *κατακλῆτος* σου, qui suorum cunctis se *κατακλῆτες* deprecant Aliquid certe in Graeco Codice deesse videtur" *Sav.* "Fort. καὶ τοῖς *μυμουρῶντος* καὶ τοῖς *κατακλῆτες* ἀνακαλοῦντος *μυμουρῶντος*" *Bois* "Τοῖς ἀνακαλοῦντος, quod explicandum videtur, eos qui *αἰσχροῦς* *δυσκολοῦντος* *εὐνοῦντος* *συνδύου* Cf Galat. p. 751, 25 ubi Cod. x *ἀνακαλοῦντος* Exemplis opus est pluribus." *Heyse.* Ea copia exemplorum ex ipso Auctore summatim, quibus inter se collatis vis vocis neminem, ornatur, latebit Locus ab Heyse indicatus est hic Tom. X. p. 715 A. τὰν ἀνακαλοῦντος (Cod. ἀνακαλοῦντος) *ἔστι καὶ θρησκείας πολλὰς* Tom. I. p. 214 D. καὶ τὰ *ῥήματα* δὲ, *ὅτι αὐτὰς ἀνακαλοῦντος ἰσχυροῦς, ἵνα τὸ πᾶν ἡμῶν παραστήται τῇ ψυχῇ* *ἐπὶ γὰρ, φέρει, ὁ βασιλεὺς τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἔλκευσεν ἐπὶ τῷ τόφῳ Ἀβερῶν.* Tom. V. p. 245 B. *προφῆταις* εἶπε πολλὰς ἀνακαλοῦν,

καὶ θρηνηνόμενα μιμούμενος καὶ ἄγων σὺν σοι, Χαραζίν. *Instat omnium est locus* Tom II p. 555 C. Μαθοὶ δ' ἂν τις καλῶς, ὥς ἡ φαντασία τῶν ἀπελθόντων ἀπὸ τῶν τάφου ἡγνίσταιται ταῖς τῶν ζώοντων ψυχαῖς, εἰς τοὺς τοὺς περὶ δουτέας λαβῶν, οἱ ἅρα τε τοῖς τῶν τεθνηκότων τάφους ἐφίστανται, καὶ ὥσπερ ἀπὸ τῆς θρηγῆ τοὺς ἐν τῇ θῆκῃ κειμένους ἐστῶτας ἰδέσκει, αὐτῶς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν προθύρων εὐθὺς ἀνακαλεῶνται. *Raptus hoc sensu posuit ἀνακαλεῖσθαι* Noster Tom I p. 216 E. καὶ τοῦ πατραλοίου πεσόντος κειμένου, οἱ μὲν λοιποὶ πάντες ἦσαν ἐν ἐνθουσίᾳ καὶ χαρῇ, μέντοι δὲ ἐκείνους ἐκίθη καὶ ἰθάκη, καὶ καθελκύς ἰόντων ἀνεκαλεῖτο τὸν τεθνηκότα, καὶ ἰδυσχιραίνει ὅτι μὴ ἀπ' ἐκείνου τὴν τελευταίαν εἰδεξατο. Non possumus nobis temperare, quo modis unum exemplum idque opinionum pulcherrimum, ex alio S. Patre afferamus. Sic igitur magnus ille Basilus Neocaesariensis morte Episcopi sui afflicto consolatur, Tom III p. 107 E. Νῦν ἐπηρθεὶ σοὶ πόσος ὁ καλλίστος, ἀελλήσει δὲ μένος, καὶ θανθρῶσόν σοι παρηγίρει, καὶ τὸ μὲν ἀντίρριον τὸν περιφύειν ἐκποθεῖ, λόγος δὲ μυστικοὶ τὸν ἐξηγητὴν ἀναμνησκουσιν οἱ κωδὶς τῶν πατέρα, οἱ ἐμφορῶν τὸν ἡλικιωτὴν, αἱ ἐν τῇ τῶν ἱεραρχῶν, ὁ δεσμός τῶν προσηγμένων, οἱ βίον διόρτοις τὸν τροφίον, πάντες αὐτὸν ἐκ τῶν οἰκονομῶν ἰσομετῶν ἀνακαλεῶμεθα, ἐπὶ αἰσὶν πάθαι αἰκίαν αὐτῷ καὶ προσκοιτῶντα ἱκαστοὶ τὸν θρηγὸν αἰρούσιν. Ceterum ab hoc usu probè distinguenda est locutio apud externos Scriptores obvia, ἀνακαλεῖσθαι τὴν ψυχὴν τινος, quae vel decessum tantum, non ad lucrum funebrem, pertinet.

P 693 C. lin. 7 καὶ οὕτως βούλεται. *Propomen a Ben reclamantibus libris.*

P 693 D. lin. 2 Ἄξω α' r i. *Lucas Esachaelis est Cap. xvi. v. 37—42, non Cap. xxiii. v. 22 seq.*

HOM. XXV

P 694 D. lin. 7 Ἄν μετῴσται τῆς τῶν παρόντων αἰτίας ἀπολύνει προσπάθειας. *Qua. Ita quidem discrete legitur in Calena. Quineiam, Instat Tom XII p. 39 C. ἵδον μὴ χρημασι τοῖς ἀμὲν προσδεῖνται, ἂν μὴ οἰκίαις δὲ μὴ προσπάθειαι τῶν παρόντων ἀμὲν ἀπρηγίμηναι. Tom I p. 233 E. ὅτι πῶσθι ἀπὸ τῆς προσπάθειας (αὐτῆς συμπαθείας), καὶ ἐκείνημας εἰ πονηρὰς αἰτίας.*

P 695 A. lin. penult. *Pro διατίνοσθαι, διατίνοσθαι perperam ediderunt Mör Ben. Διατίνοσθαι est quod Aristoph. σκερδύνεσθαι, parriculare, se dicte videtur. Iliad. Cf. nos ad Tom VII p. 581 C.*

P 695 D. not. " καὶ αὐτοὶ A. corr. quod placet. *Edidit Ben. 2da. Bene se habet πῶτος, si verbo praeteritis passivum vim tribuas.*

P 696 D. not. ἄποστας ἐξ ὕψους. *Rariu in plurali hoc vocabulum, Vid. Jacobs ad Ach. Tat. p. 717. Schaeffer. ad Long. p. 343.*

P 698 D. not. " Legendum, αὐτῶ καὶ ἐκλήρωσιν ἐργάσθαι τὸν πόταν,

sic ecclesiam effines conuictum i.e. in conuicio quasi in ecclesiam vertebatur. Τὸ ποτὸν, ποτὶς ἢ πότε, *symprosiata*, Eustath. ' *Dua* Noster Tom II p. 774 A. τὴν γὰρ κραιφαγίην καὶ ἀπαυσιν διαφρηγνύμενον πολλὰς καὶ ἄστα καὶ ἐκόντα ἀνέστη ἁμαρτάνει, καὶ παρὰ τὴν τοῦ παρὸντος τόπου (Colh. ποτὸν) αἰφάν, καὶ μετὰ τῆς ἐκείθεν ἀναχώρησιν. Cf. *Jacobs*, ad Ach. Tat. p. 820.

P 699 A. lin. 1. τὸν ἐγκαλεσθέντων τῷ βορβάρῳ. Vid. Plat Phaedon p. 69 C. ibique *Aet* (Tom. XI p. 367) et quae annotauimus ad Greg. Nys. de Precat. p. 138 sq. Kرابингер.

P 699 B. not. f. ἰσθὸ πολλὰ τὰ ἐπὶ αἶμα (subaudi φέρματα) Vid. Annot. ad Tom. VII. p. 340 E.

P 699 C. lin. 6. Notanda est locutio πλὴν ἀργύρου ὧλες. "Si legas ὧλες, non deterius." *Dua*.

Ibid. not. h. ὥστε ἐπιχαρὶς γινέσθαι. Sic Sae notans "Necesse quam recte in plurali." ἐπιχαρὶς Ben. ἐπιχαρὶς Ben. 2da. In quarto casu ἐπιχαρίτας scriptum Tom. IX p. 121 D. Τωμ. XI. p. 6 C.

P 699 E. lin. penult. Dictum erat vulgare, ὃ δέω τὸ δέω ἐκείνους. Noster Tom XI p. 90 A. Τὸ δὲ ἐκείνους οὐκ ἔστιν ἄλλα δηλοῖ, ἢ τὸ μηδενὸς ἐποδίσθαι. Καὶ πάλιν ἡμῖν ἴσθαι λέγειν εἰς τὴν ἀνθρώπων, ὃ δέω τὸν δέω ἐκείνους.

P 700 A. not. γ. καὶ ἐπὶ προσκεφαλοῖς ἔκτο ἐπὶ τῆς πρώτης. Aut cum Boisio, καὶ ἐπὶ ἐπὶ προσκεφαλοῖς corrigendum, aut καὶ ἐπὶ προσκεφαλοῖς. Not. forte eodem sensu posuit ἐπὶ cum casu tertio, καὶ ἐπὶ προσκεφαλοῖς." *Heyss*. Frustra Vid. Marc. iv. 38.

P 700 C. not. c. ἂν δὲ τῆς χρείας ἥ. Vulgo addunt ἰσθὲ, quid non necessarium. Noster Tom VII p. 760 B. καὶ γὰρ πανταχοῦ τῆς χρείας ἔστιν. ἴσθι δὲ θῶν οὐδὲ τῆς χρείας. Tom XI p. 378 C. οὐδὲ μοι τῆς χρείας, ἀλλὰ πανταχοῦ τῶν περιστῶν. Ibid. p. 270 E. πανταχοῦ δὲ ἡμῖν τῶν ἀνγκαιῶν εἶναι χρὴ, καὶ τὴν ἐν χρείᾳ. οὐ τὴν περιττὴν.

Ibid. lin. penult. δέημα καλὸν τῆς ψυχῆς. "Vid. *Alb. Jahn* ad Greg. Nys. de Anim. et Resurr. p. 209 ad Kرابингер." *Pre-* quae apud recentiores δέημα de unguamque re, qua quis flectitur, tenetur, continetur." *Jacobs* ad Ach. Tat. p. 471. Sic Chrys. Iom. V. p. 107 A. καὶ πανταχοῦ δέημα εὐχῆς ἐκείνους ταπεινοφροσύνη.

HOM. XXVI

P 701 B. not. f. πότεν ἔξῃς ἀπείχοντα τῷ εἴδῳ. Unus postpositum ἔξῃς obtulit, frustra. Omnino consulendus *Toup* ad Loosm. De Sublim. 4. xxxiii. edit.

P 701 D. lin. 3. Pro ἐργάσθαι Montef. tacite scripsit ἐργάζεσθαι, inuicem libris.

P 704 C. lin. ult. ἀλλὰ καὶ ἴσθαι ἰσθῆναι. εἶπεν γάρ, ἰδὼν. Sic Sae.

τορῶν· ἀλλὰ καὶ τοῦτων καὶ τῶν ὁμοίων καταγελασόμεθα. Nescimus an legendum, ἀλλὰ καὶ τοῦτων καὶ τοῦτων ὁμοίως καταγελασόμεθα.

P. 712 B. lin. 7 ἐπιστῆφαι. Danaeus dubitanter corrigiit, *πιστῆφαι*, *in se convertere* "Ἐπιστῆφαι, i. e. ad maiorem moderationem et ad sensum aliquem suae culpaē redigere." Βοῖς Vespas, coercere, praecedente Hergler ad Alciphre I. 3 Iungitur cum φοβεῖν, Tom. X p. 455 B. ἐπιστῆφαι δὲ αὐτοὺς σφοδρότατα, καὶ φοβεῖ. Contrarium est τῷ θεραπεύειν, blandiri, ut Tom. X. p. 264 C. δεῖ γὰρ καὶ ἐπιστῆφαι, οὐχὶ θεραπεύειν μέγας, ubi paucula notavimus.

P. 714 B. lin. 6. καὶ εἰς ἀνοδοσίαν αἰνιττεσθαι τὸν τελειότερον. Pro αἰνιττεσθαι glossama σχίσσεν habet Cat. Savilius correxit, τὸν τελειότερον Βοῖσιμα, καὶ ἀνοδοσίαν αἰνιττεσθαι τὸν τελειότερον, deleta praepositione. Sed regularis constructio est αἰνιττεσθαί τινα, ut infra p. 755 C secundum Codd. Tom. VIII p. 363 D. ὁμοί μὲν αὐτοὺς αἰνιτταμύας, δεῖ περισσῶς ταῦτα εἰρῆναι Tom. X. p. 174 B. οὐδὲ καὶ αἰνιττέμενος φλογεῖ. Additur autem εἰς τι respectu ad vitium quod peratringitur. Cf. p. 473 C.

P. 715 B. lin. 3 καὶ γὰρ ἄθροπος) καὶ γὰρ καὶ ἄνθρωπος Montef. repugnantibus libris. Morellus, operarum vitio, dederat καὶ (in fine versiculi) καὶ γὰρ ἄθροπος.

P. 716 B. not.¹ μέγας βαρβάρων τροφίς Μίσση προ ἀπὸ μέγαν vel ἀπὸ μέσση, ut Tom. X. p. 660 C οὐδέ μῆτρα θεότητος ἄρξιν μέσσην υἱὸς καὶ πατρός. Tom. XII. p. 6 B. πολλοῦ χρόνου γενομένου μίσση (alii μέσση). Vid. Dorville. ad Charit. γ. 601 Ed Lips.

P. 717 B. lin. 2. Editi omnes, πῶς αὐτὸν διορθώσῃ Sensus loci omniino postulat quomodo scriptum corrigas Vid. pp. 717 D. 718 A. Tunc scribendum erat, πῶς αὐτὸν δ. vel etiam πῶς αὐτὸν δ.

HOM. XXVIII

P. 718 B. penult. Τῷ δὲ θυμῷ—'Δμην. "Omnes, quos vidi Codd. [N T] hos tres versiculos ponunt ad finem totius Epistolae, sed Chrysostomus, alia, ut videtur, exemplaria secutus hoc loco ad finem Cap. xiv. Et quidem ita eum legisse apparet ex p. 713 l. 27, 28 [p. 720 A] Sec. "Haec in vulgaribus Edd. leguntur Cap. xvi v. 25—27. Hoc loco autem exhibent Graeci omnes mei, etiam Lectionarii. Chrysostomus haec tractat Hom. XXVIII iacunte, non in fine Hom. XXXIII Ergo etiam Codd. 3 8 hunc locum hic exhibent." Matthaei. Codex Vaucanus C. hos versiculos, una cum Chrysostomi interpretatione usque ad p. 720 A. his exhibet, nempe hic, et infra p. 756 D. lin. 8.

P. 720 B. lin. 6. εἰς Θεον ἀπὸ τοῦ ἐπιστάμενος καὶ ἐπικλῶν. Sic Sav

cum libris, ut videtur, omnibus. Mendosam scripturam Ed Veron. ἐπικλώω, tacite restituerunt Mor Ben Frustra. Verbum ἐπικλώω, recte ad ποιητικὸν διάλεκτον, legitur Tom. III p. 489 D πρὸς συμβάθειαν ἐπικλώων αὐτὸν Tom V p. 247 A. ἐπικλώσαι πρὸς ἑλθόν. Toim X. p. 187 A. διὰ τῆς ἀμόνητος τῆς σην τῆς μὴ ἐπικλωμένης πρὸς ἑλθόν. Lexicographi affertur Aelian de Nat. An. X. 36 αἶον εἰς οἶκτον ἐπικλώσας τοὺς ἀκούοντας.

P 722 A. ποτ' ἔ' ὀλγὼν ἵκερ αὐτῶν (vulgo οὐτοῦ). Verterunt, sic græcis νοητικῇ δόλεια Vet. dolens pro hac re Montef. Pottius, Dei causa dolens. Supra p. 587 E τὸν πατέρα οὕτως ἀλγουντα ὑπερ οἶκτον καὶ ποστουμένην p. 688 B οὐ γὰρ δεῖ ὑπερ ἑαυτῶν ἄλγουν τῶν σεσημασμένων Tom X. p. 614 D οὐδε γὰρ ὑπερ τῶν μεζόνων μὲν φησι, τῶν δὲ ὑπὸ τούτων κατεφρασε.

P 722 B. lin. 7 Pro ἐξορῶντο, ἐξορύξω legunt Mor Ben. nulla, ut videtur, auctoritas.

P 725 B. ποτ' εἰ. πῶσον φύξιν ἐξέβαλες ' Bene ' Heger. Cf. Tom VIII p. 435 A οὕτως καὶ ἀποψήξω, ἀλλ' ἐκ τοῦ γνησθῆναι τῆς ἀσθενείας γίγνεται Tom. XI p. 542 H. διὰ τὴν πολλὰν ψύξιν τῆς ἀσθενείας.

P 723 D. ποτ' οὐδ' ὀφθαλμοῖς μου, h. e. πῶς καὶ παλαιῶς familiaris. Cf. p. 722 B. Noster ml. h. e. cum S. Matth. v. 29. (Tom VII. p. 125 E.) * Ἀν γὰρ τίνα αὐτῶν φιλῆς, φησὶν, ὥς ἐν χωρὶ δεξιῇ ὀφθαλμοῦ, ἢ οὕτως χρῆσιμον εἶναι νομίζῃς, ὥς ἐν τόξῳ ἔχων χειρὸς, καὶ βλάστη σὸν τὴν ψυχὴν, καὶ τοὺς τοὺς ἀπέναντι.

P 723 D. lin. 3 καὶ τὸ ὑπερῶν] καὶ ὑπερῶν Ben. operatum, ut videtur, culpa.

P 724 A. lin. penult τὰ τῶν ἀγοραίων τοῦτο καὶ σεσημασμένων ἀνθρώπων. " Hoc verbum non est apud Suidam, neque Hesychium, neque ullum credo Lexicographum. ἀποσεσημασμένος est τρυφῆς, οὐδ' αἰσῶν. Hinc apud Lucianum, ἀποσεσημασμένη εὐφροσύνη, quæ aliis φασικῆ. Theophr. Ethic. Char. 4 δὲ βέλτεροι τοιαύτοι, οἷον ὑπερῶντος γυναιξὶς ἀνευθεροῖς, ἀποσεσημασμένοι θεῖται τὸ αἰδέσθαι. Videtur hoc verbum simile quiddam αἰγυθῆσαι." Dinn. "Fort. ἀπορῶν : ἀποαρτῶν. Quid ut ἀπορῆ notum est e Sirac. xxiii. 18 (ml. 13). Sic igitur lego, vel cum doctiss. præceptore meo ἀποσεσημασμένων, quod ad excusam lectionem proprius accessit Ben. Frustra. Σεσημασμένος est σεπιδῆς, ἀδύς, ut Tom X. p. 657 A. χαμαὶ ἄλλος ἢ ἀντὶ τῆς γυναικός, καὶ τοσούτῃ καὶ σεσημασμένη. Dixit Noster, εἰς δὲ ἀγορὰς σεσημασμένων Tom. IX. p. 247 D.

ΗΟΜ. XXIX.

P 725 E. lin. 1 ἵνα αὐτοὺς καρέω Velus, in usum committat. Usitatus est hoc sensu compositum ἀποκρέσσαι : e g. pp. 719 D.

P 727 E. lin 4 *και επι ποιησας γενηται κτλ*. Verbum *ἐποίησε* a Morello tacite innectum, ante monito retinuerunt Editores Benedictini.

P 728 B. lin 5. οὕτω γὰρ τὸ Ἑβραϊστὴν ἔχει. Versio Graeca vulgaris habet τὸ περιβαλλόντων αὐτοῦ, sed apud Aquilam et Theodotum est τὸ περιβαλλόντων αὐτῆς, nempe τῆς γῆς, quod cum Hebraicis concipitur.

HOM XXX.

P 730 C lin 6 ἀπὸ μερῶν, τούτῳτιν, ἥρμα. Hinc colligi potest vera notio vocabuli ἥρμα, ut a Chrysostomo excenties ponitur, non, ut vulgo vertunt, *sepelire*, *sepelire*, sed ἀπὸ μερῶν *aliquantulum*, *aliquantulum*. Supra p. 548 C. ἀλλὰ ἥρμα καὶ κατασκευασταί. p 712 A *ἰσίδι* καὶ ἀπὸ πενοδαφίας ἥρμα ταῦτο ἔγινετο. Tom. II p 731 C ἦν μὲν οὖν ὁ Πάρος ἥρμα[πος] καὶ ἱστορὸς. Tom IV p. 517 E. καὶ ἥρμα πᾶσι *ἐπιδόμαζεν*. Tom. VII p. 796 D ἥρμα δὲ καὶ φιλοτιμίας το πρᾶγμα ἦν ubi nos in Ind Graec dubitanter fortasse veritatem. Haec satis luenter locum Luciani de Mercede Conduct. 28. qui Criticon male habuit τὸ μὲν γὰρ λιμὲν *ἐπιδόμα*. καὶ οἱ δὲ γὰρ *ἐπιδόμα*, μὲν γὰρ χρῆσθαι καὶ στεφανοῦσθαι τῇ *ἐπιδόμα*, ἥρμα καὶ γολόισον.

P 730 D. lin. 1 ἡ γὰρ ἡμῶν ὑπακοή Ἡρῶν ἐστὶ lapsus Montefalconi. Tuam ὑπακοήν (sic) inviti excuderunt Sav Mor.

Ibid not¹ τὸ *ἐπιδόμα* edidit Sav Mor. Articulum casu, ut videatur omisit Montef notans "Unus Codex τὸ *ἐπιδόμα*" Subjungit ejus successor "Sic A. Atque articulo in altera scriptura negte caremus." Articulo caret ne unus quidem nostrorum.

P 731 A lin ult. Pro ἡ γὰρ μάχη ταυτε tacite dedit Montef καὶ γὰρ μάχη, contra fidem librorum.

Ibid. not². Locus marginis Sav. περιτρίαν fortasse debetur Cithici emendatio apud Interp. Vel. ex quo haec ipse scriptura afferitur.

P 733 A not. f. Μνασθενος non αἰσθητός, sed ἐπικαθορῶ legere tentatur Matthaenus.

P 733 B. lin penult. "τοῦ ἰσθίου" τοῦ μὲν ἰσθίου. Mosq. 3 B Sed mox cum repetit, omittit μὲν Mosq 3" *Matth*.

P 733 D. not³ οἱ Ἰσπανοί. Pro scriptura Ἰσπανοί (non Ἰσπανοί) Matthaenus erat quatuor NT Codices, non Chrysostomicos. Eandem scripturam cum leni habent e nostris B, D, E, F. cum hic tam infra p. 739 A. ubi notat Montef. "Codex unus semper Ἰσπανοί habet." In loco Tom. X. p. 113 A Ἰσπανοί cum aspero edidimus, prout illic in libris scriptis exstare nobis relatum est.

Ibid. lin. ult. ἀλλ' ὡς τῶν ἐπιδόμαν, ὡς αὐτοὶ ὡδονοῦν, τοῖσιν ἀποτίω. Plane ut Tom I p 363 C. ἀθροῖς ἦν παλαιὸν ὡδονοῦν ἀποτίω. ταυτε.

P. 734 A. not. α. *δείκνυναι οὐκ ἐφαίμενος αὐτῶν τῆς δόξης* Hic quidem libet omnes faciliorem lectionem *ἐφαίμενος* exhibent, sed in sequentibus *οὐκ*, non *ἐφαίμενος*, tucuntur A.B.I et ante corr. P. Eadem structura exstat Tom. X p. 544 B. *οὐκὶ δὲ διγῶν, ἐφαίμεν κατὰ πόρον λοπούμενος.*

P. 734 B. lin. 3. *τὸ τοῖς ῥήμασι οὕτω θερμῶς περιχρῆσθαι* Ne quis forte *θερμῶς* requirat, conferamus p. 738 B. καὶ εὐαὶναι πῶς μεγαλοπρεπῶς τοῖς λεξιῖσι περιχρῆται. Vid. Dobree. Adversaria Tom. I p. 406.

P. 734 C. lin. 1. *προσέμφετο πρὸ προσέμφητι* est notandum typographicum Ed. Mox quod usque ad hunc diem permansit.

P. 736 E. lin. 1. *λίκοι τούτων καὶ σικρότεροι.* "Λέγο ἐπίκουρ. Sic poscit τὸ ἀπὸλογος." Dica. Frustra. Pronomen *οὐκ* hic est vulgaris, sive naturalis, de quo usu monuimus ad Tom. VII. p. 376 B. Nunc unum atque alterum exemplum addimus, ubi Interpretes a vero aberraverit. Tom. I. p. 526 D. *ἐπείτοι δὲ παρίζοντες ἐπὶ παρὰ τοῦ ὄντος τούτου διαλέγονται, λέγοντες αὐτῶν, αἶμα, εἰ αἰσώμενται, συνθήσονται.* Tom. V p. 280 B. *εἶχεν μὲν γὰρ τῆς δόξης τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰρηνη καὶ αἰσῆς (sc. πνεύματος).*

HOME XXXI.

P. 740 D. not. = Προσέτιον legitur nunc varietate infra p. 750 A. Alterum edidimus Tom. X p. 583 B. Monachensium fidem secuti.

P. 741 C. not. ε. *ὡς γὰρ μὴ δόξῃ καλαστίων ταῦτα* Veron. Sav. sed hic in marg. *καλαστίων.* "Aug. καλαστίων λέγου ταῦτα, quod videtur recipiendum. Dica. καλαστίων. Bona καλαστίων λέγου ταῦτα, melius etiam lectione Codicum." Heyne. "MSS. καλαστίων ταῦτα λέγου. In Editis λέγου δεσπ." Montef. Pallitor Nam lectio Codicis B. est καλαστίων λέγου ταῦτα: alterius autem E. καλαστίων λέγει (λέγει;) ταῦτα.

Ibid. lin. penult. *τοῖς ῥήμασι πῶς ἐπὶ τοῖς αἵματι.* Catena habet *ἀνέσθαι, ἰδὲναι καὶ ἀπὸ τῆς αἵματι, non malo, sed vulgato deterina.* Cf. Tom. X. pp. 527 E. 528 A. Tom. II p. 188 B. *εἰ γὰρ ἀνέτιν τὸ βαλόναι.* Tom. I. p. 735 A. *οὐκὶ τῷ διῶν μὲν ἀνέτιν (ἢ θύρα), ἐνέτιν δὲ ἀνέτιναι, ἀλλὰ πῶς ἐπὶ τοῖς αἵματι.*

P. 741 D. lin. penult. *ἀλλ' ἔμοι πάνα ἐπὶ τοῖς αἵματι ἢ ἀνέτιν.* Dicaeus *οὐκ ἐπὶ τοῖς αἵματι, vel quod proprius est, ἐπὶ τοῖς αἵματι;* quia ἀποκρίνεται apud Nostrum dicitur, cum splendidius obsecrat minus splendidum. Fortasse recte. Cf. Tom. XI. p. 742 D. *αὐτῇ δὲ ἡ ἔξω ἐπὶ τοῖς αἵματι (δόξῃ) ἐπὶ τοῖς αἵματι πῶς ἀνέτιν, ἐπὶ τοῖς αἵματι παρὰ ἀνέτιναι καὶ μέχρι τῆς ἐπὶ τοῖς αἵματι.*

P. 742 A. not. b. Notanda oppositio solennis verborum *φειδῶναι* et *ἀφειδῶναι*. Sic Tom. X p. 108 A. καὶ ὡς περ καλαρίων, οὕτως τῆς αὐτῆς ἀφειδῶναι φειδῶναι. Ibidem paullo post. καὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν καταφρονούντες, τῶν χρημάτων φειδῶναι. πῶς οὖν τὸν θεὸν ἀφειδῶναι φειδῶναι, αὐτὸς αὐτοῦ οὕτως ἀφειδῶναι, καὶ χρημάτων προσημῶν φειδῶναι.

P. 742 E. lin. 3. ἔφει pro ὅφει negligenter dederunt Mor. Ben.

P. 743 C. not.². Editi omnes, καὶ πρὸς τὴν μέμνην τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῶν τόπων παρατηρούμεθα. Codicum varietas haec est. καὶ πρὸς τὴν μν. τῆς ἡμ. ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῶν τ. παρακ. F. "Recte: idem Dunaeus correxit." Heyse. καὶ πρὸς τὴν μν. ἀπὸ τῶν τ. ἐκείνου παρακ. D. καὶ πρὸς τὴν μν. τῆς ἡμ. ἀπὸ τῶν τ. ἀπὸ τῆς παρακ. B. καὶ πρὸς τὴν μν. ἐκείνη ἀπὸ τῶν τ. ἐκείνου παρακ. C. Quod nos edidimus, καὶ πρὸς τὴν μν. ἐκείνη ἀπὸ τῶν τ. παρακ. est in A.E.H. et Sav. marg.

P. 744 D. not.³. Vid. Annot. ad p. 443 B. not.⁴.

HOM. XXXII.

P. 744 E. lin. 1. Ἐπαινοῦν] Ἐπαινοῦν (hic? et) infra p. 745 E. habent A.B.D. fortasse alii, cum Mosq. et Ed. Veron. Alteram scripturam juxta praeceptum Grammaticorum dederunt Sav. et recentiores. Eustath. ad II. β. 648. ἐπαινοῦς, τὸ ἐπαινεῖν, καὶ ἐπαινετος, πόριον.

Ibid. lin. ult. καὶ οἱ μὲν χρονοχόους ναῖδες κ.τ.λ. Cf. Tom. II. p. 2 E. Μὲ τοῖνυν παύργας ἀεὶσιναι· ἐπεὶ καὶ οἱ τὴν μεταλλικὴν ἔφρασαν γῆν, ἐπειδὴν εἰς τὸ χρονοχόου αὐτῆς ἐμβάλλουσιν, οὐχὶ τὰς μάλας τοῦ χρονοῦ μόνον ἀναιρούμεναι, ἀλλὰ καὶ τὸ μακρὸ ψῆγμα μετὰ πολλῆς συλλέγουσι τῆς ἀριθείας.

P. 745 B. lin. penult. καὶ τῶν γυναικῶν δεικνύουσιν εὐχαριστίαν. Designantur prae ceteris Jacobi uxores. Noster Tom. IV. p. 544 A. Σοφίει πῶς ἐφ' ἑαυτοῦ τῶν παιδῶν εὐχαριστοῖ (ἢ λαίᾳ) τῇ δεσπότῃ, καὶ εὐνοήμων γίνεται περὶ τῆς εὐεργεσίας . . . Εἶδες πῶς οὐχ ἀπλῶς οἰδὲ ὡς ἔτυχεν, οἰδὲ τὰς ἀναμνήσεις τοῖς νυκτομότοις ἐπιτίθει; Tom. VIII. p. 113 A. "Ἔθες δι' καὶ τοῦτο τοῖς παλαιοῖς ἦν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὰ ἀνέματα τίθεσθαι, ὥστε δῆπου καὶ ἡ λαία πεποιθεῖ· τοῦτο δὲ οὐχ ἀπλῶς γίνεται, ἀλλ' ἔρε τὴν προσηγορίαν ἔχουσι ὑπόμνημα τῆς εὐεργεσίας τοῦ θεοῦ. Sic enim iste locus posthac legetur, ex emendatione amici eruditissimi CAROLI MARRIOTTI, nobiscum per litteras communicata. Editi, ὥστε δῆπου καὶ ἡ λαία πεποιθεῖ, nullo sensu.

P. 745 C. not.⁵. Probum est προσκείμενον, nec sollicitandum, quoniam Nostro fere solemne est in pari argumento προσερρμμένον. Tom. I. p. 476 D. ἀπλῶς καὶ εἰς τὸ μῆμα προσέρρμμεται. Tom. IV. p. 274 D. μὴ νομίσῃτε ἀπλῶς τοῦτο προσερρρῖθαι· αὐτὸν γὰρ ἵτοι τῶν ἐν τῇ θεῇ γραφῇ κειμένων, ἃ μὴ μετὰ τινος εἴρηται λέγου. Adde Tom. VII. pp. 6 B. 36 C. Tom. VIII. pp. 75 D. 87 D.

Ibid. not.⁶. Fortasse legendum, οὐδ' ἂν Παῖλας ἔγραψεν· ἐπεὶ γὰρ ἔγραψεν ὥστε ἔγραψεν.

P. 746 D. lin. 5. ἀναθεξιμένη ἀράματα. Sic Veron. Sav. et Codd.

ἀναδεξάμενος (sic) Mor. Montef. Hic autem in Latinis, *avocripientes*. Tandem ἀναδεξάμενος scripsit Editor novissimus.

P. 746 D. not.^a. Vid. *Matth.* ad locum, 1 Tim. ii. 15.

P. 746 E. not.^d. καὶ ἔτι αὖ ἄλλα διακονοῦντο. Unus παλλὰ pro ἄλλα habet. In Celsus autem ἄλλα abest. In promptu est conjicere ἔτι αὖ ἄλλα. Noster Tom. VIII. 8 E. ἔτι αὖ ἄλλα τὰ αὐτὰ. Tom. X. p. 275 A. ἔτι αὖ τὰ αὐτὰ ὅντα διακονοῦμενοι. Sed negari non potest, secundum usum linguae etiam ἔτι αὖ ἄλλα per pleonasum recte dici posse. Vid. *Schaefer.* ad Demosth. p. 1031, 23. Sic Noster Tom. I. p. 235 D. καὶ ἔτι αὖ ἄλλα διακονοῦντο παλλὰ πλείονα τούτων. Tom. III. p. 446 A. ἔτι αὖ εἰς ἄλλα νομιζοῦσι. Tom. V. p. 272 E. καὶ ἔτι αὖ δι' ἄλλα παρὰδοξα τὰ αὐτὰ σπνίβαντες. Tom. XII. p. 232 A. μᾶλλον ἄλλα ἔτι αὖ. Litam dirimere videtur locus Tom. I. p. 258 A. τοῦτο, εἰ καὶ μᾶλλον ἔτι αὖ ἄλλα, ἰκανὸν ἦν κ.τ.λ.

P. 747 D. lin. 5. εἰ καὶ πρὸ ἑμοῦ. Sic Varon. εἰ pro εἰ dederunt Sav. Mor. Ben. εἰ B. et fortasse omnes.

Ibid. lin. ult. ἔστι γὰρ καὶ τὰς πρότερας αὐτοῦ βίαν ἐκπομπεύειν καὶ παραμένειν. Haec fere persuadent, ut in loco simili, Tom. X. p. 592 D. lectionem unius Codicis, ἐκπομπεύοντος αὐτοῦ τὰς πρότερας βίαν, amplectamur.

P. 748 D. Deficiente Codice C. lectiones quasdam libri ejusdem recensionis Vindob. Lamb. CXXIV. hic notabimus. P. 748 D. not.^a. ὁμοῦ. not.^d. ἐνεργοὶ εἶναι δι' ἑαυτοῦ, μὴ μόνον δι' ἐνεργείας. E. not.^f. ἐνέργων (sed vid. p. 750 C.) P. 749 A. not.^e. τῇ καρπῇ συμβαίης τοῦ πατρὸς ὁρίσας. not.^l. ὡς εἶπεν τὸ αὐτὸ εἶπεν. B. not.^e. ἐκβάλλων. C. not.^v. παρὰ τῶν) περυσίων. not.^e. Χρυστοῦ.

P. 749 B. lin. penult. διὰ τῆς εἰρήνης τούτης. "Vera lectio. Sic supra [p. 679 A.] πᾶς δίδωσι εἰρήνην, πολέμου γίγνεται στόματι; hoc est, *occidit pacis*." Dup.

P. 751 D. lin. 5. Εἰ μὲν γὰρ μᾶλλον κ.τ.λ. "Haec et sequentia usque ad finem Homiliae exscripsit plagiarus supra memoratus ad p. 705 E. Cf. Tom. VIII. Spuria p. 147 B." Editor Ben. 2^{das}. Hujus Scriptoris variantes notabiliores haec sunt. P. 751 D. lin. 7. ἔξει) ἔξει (etiam Flor. p. 409 = Tom. XII. p. 614 C.) E. lin. 4. βουάν) πλεονέσκει (etiam Flor.) not.^e. ἀντιβοῦν. not.^a. + καὶ φυλάττειν. Μοx μετόπισθε pro βλαπτοῦσθαι. not.^b. ἀπὸ πολλῆς φυλάττειν. P. 752 A. not.^e. περὶ τούτου. lin. 6. Post παρελθόντος addit, καὶ γὰρ ἐν τῇ κοιλίᾳ Ἰωσαφάτ κρίσις δικαίη γενομένη τοῖς Ἰουδαίοις ὁρθὴν ἐπέλεσεν, ὡς ἐστὶ ἰσχυρὰ χρίσις χρηστὴν εἰς αὐτοῖς τὰ ὅπλα τοῖς τῇ Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦσι (Ezech. xxxix. 9.) not.^m. βασιλείων. B. not.^o. πᾶς δὲ αὐτῶν φύγμων. not.^e. ἀραγνυλῶν. lin. ult. "ἦδον) ἡδύτερον Anon. et Sav. marg." Ed. Ben. 2^{das}. Ἰωσὴφ, ἀνέστηρον, non ἡδύτερον est in Sav. marg. C. not.^o. καὶ habet. not.^v. πάντα

τοῦτο. not.^a. τρεφῇ τοῦτά εἰσι πρὸς δ. r. κ. D. not.^f. + πόλιν καὶ
E. not.^b. ὁ βίος. Mox β, μέλινον καὶ διὰ τοῦτο δόξουσιν, not.ⁱ. καλλῶ.
F. 753 A. lin. 5. μέντοι προ μέντοι. Cf. Var. Lect. ad Tom. X. p. 450
B. B. not.^r. + τὴν ψυχὴν σου ἀνέστη. Mox ἀντιμέχθ pro μέχθ. not.^v.
οὐδὲν ἔντροον λαοθάλας ποιῶν ἢ εἰς στήθε τὴν γέννησιν ἐκείνου ἀδελφ. C. not.^s.
διὰ τὴ γὰρ] διὰ τοῦτο. Mox ἀμαρτάνω. not.^c. καὶ γὰρ καὶ. not.^d. καὶ
γίλιντος ἀνέστην καὶ λαοὶ. ἀπλῶς καὶ ἐνθυμήσεται ἀπλῶς. not.^e. + ὡς πάλιν ἐν
τοῖς ἀγαθοῖς. D. not.^f. + καὶ λόγους ἀγαθῶν. not.^g. αὐτοῦ; not.^h. + ἐμὴν
(cum verbis in plurali). not.ⁱ. δεῖ κρίσει ζῆτον καὶ ἀνταποδοῦναι. E. lin. 4
λαλεῖν pro λαρεῖν.

F. 753 A. not.^a. τί σοι τοῦτο μέλει; Proba constructio, ut Tom. .I.
p. 414 D. καὶ οὐ σφέδρε σοι τοῦτο μέλει; ubi nunc sollemus a nobis ex
unico libro editum τοῦτον.

F. 753 C. not.^d. "καὶ ἐνθυμήσεται om. F. Recte. Nota textum glossis
operatum." Heyse. et iracundiā, vertit Montef.

HOM. XXXIII.

F. 754 A. not.^a. Locum S. S. mine verbis καὶ εὐλογίας citat Noster
Tom. VII. p. 393 D.

F. 754 B. not.^b. Bene habet τοὺς τὰς διχωνοματίας, omisso vocabulo
quod quivis cogitationis supplere possit. Ejusdem generis sunt Nostri
loca, Tom. XI. p. 333 C. τὰς τὰς παντε τάλαντα (sc. λαβόντα). Ibid. p.
384 B. τὰς τὰς ἱερὰς ἀφάρια, ubi videndus Montef. Etiam in Sacro
Codice Matth. xxv. 22. ὁ τὰς δύο τάλαντα, ut in optimis libris legitur;
2 Cor. viii. 5. ὁ τὰς πάλω, ὁ τὰς ἀλίαν (sc. συλλέξαν). Adde Ephraim.
Syr. apud Bengel. ad Chrys. de Sacrodot. p. 117 Ed. Leo. ὁ τὰς ζιζάνια
(sc. σπείρων). Lucian. Tom. IX. p. 186 Bip. ὁ εἰς κἀνδον καὶ τὴν
νύκτωρ (sc. φορῶν). Antholog. Tom. II. p. 254. ὁ τὰς μέλας (sc. πολυδαῖνας).

F. 755 A. lin. 4. ἐπὶ τοῖς διαβέλλουσιν τοῦτο est mendum Ed. Ben.

F. 756 D. lin. penult. καὶ γὰρ καὶ τὸν ἀνέλεον τὰς ἐδίδωκε Montef.
in vitis libris.

F. 756 E. not.^d. οἱ Παῦλον (ἐλπίσαι οἶον. Videtur δικαστικῶς de Epi-
scopo et Presbyteris tunc temporis in Ecclesia assidentibus dictum.
Carte falluntur, qui verba ἐξίον τῆς ταπεινότης συνοχηρίας vertunt, dignos
qui in tali intercessionis jungant.

F. 757 A. not.^b. Petrus πρωτοστάτης dicitur Tom. X. p. 181 E.
Eadem confusio notatur Tom. X. p. 19 E.

F. 757 D. not.ⁱ. βαρύναντες. Vid. Annot. ad Tom. X. p. 217 B.

F. 758 C. not.^a. ἄπαντες. "Recte, sicut jussit Dunsæus." Heyse.

F. 758 D. not.^d. Ededatur, καὶ ἔθελον ἢ εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἀγάπη. Sic
Sav. Mor. Ben. Veron. καὶ ἔθελον αὐτὸν, εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἀγάπη. Hinc
proxime accedit C. καὶ ἔθελον αὐτὸν ἢ εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἀγάπη. A. B. D.

cum Sav. marg. καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ἡ ἔρευνα, αὐτῇ ἡ ἀγάπη. Sic, sed αὐτῇ pro αὐτῇ bīa F.H. Concise E. καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ἡ ἀγάπη. Vox ἔρευνα hic non quadrat, ejus loco μερμερα habet Reg. 733. Recte ad sensum habere videtur lectio vulgata, sed pronomēn αὐτῇ, ejus manifesta vestigia in libris insunt, non erat negligendum. Noster Tom. X. p. 531 A. ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάνηται. καθὼς γάρ τὸ θερμαίνει εὐρίσκει εἰσένει, αὐτῷ καὶ τῇ ἀγάπῃ ἔργον τὸ πλάσσειν δοτὶ.

P. 758 D. lin. 7. Distinguebatur, ἔγραψα ἑμὴν ταύτην. καὶ διαλελυμένη. Correximus juxta Eclogg. et Sav. in Addendis.

P. 759 C. not. *. ὀφθαλμώμενος utcumque defendere conati sunt Dun. et Bois. τανήσαν pro φθάνοιεν posuit. Sed multo convenientius est ὀφθαλμῶν, etiam Heynio iudice.

P. 759 E. lin. 4. φαρμακ. Hic ut unus quidem liber formam vulgarem φαρμακ. contulit. Verbo pronominus ad Tom. X. p. 274 B.

P. 760 A. lin. 3. διγείρων καὶ ἀλείφω post Morellum tacite dederant recentiores. Copula non est in libris.

Addendum.

P. 427 D. not. *. Lectionem emendatam, ὁ γὰρ Ἀγγεῖος καὶ Ζαχαρίας καὶ ἔγγελος (vel, κί μαρία, Ἀγγελος cum majuscula) exemplo apud ipsum Chrysostomum exstante confirmari posse serius vidimus. Locus est Tom. XII. p. 144 C. ἀπαγορεύει εἰ φησιν ὁ Ἀγγεῖος, εἰ ὁ Ζαχαρίας, εἰ ὁ ἔγγελος, εἰ δὲ Ἐσθὲρ ἐγκλησί.